Արման Հակոբյան

ԱՐԴԻ ԵԲՐԱՅԵՐԵՆ

MODERN HEBREW

by

Arman Akopian

Ֆ-17
Հշ

Արման Հակոբյան

ԱՐԴԻ ԵԲՐԱՅԵՐԵՆ

Երկրորդ, լրամշակված հրատարակություն

6412

ԵՐԵՎԱՆ «ՎԱՎ-ՊՐԻՆՏ»
2019

ՀՏԴ 811.411.16
ԳՄԴ 81.2
Հ 177

Հաստատված է ՀՀ գիտության և կրթության նախարարության կողմից որպես դասագիրք բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների արևելագիտության ֆակուլտետների ուսանողների համար

Հակոբյան Արման
Հ 177 Արդի եբրայերեն/ Արման Հակոբյան.- Երկրորդ, լրամշակված հրատարակություն.- Եր.: ՎՄՎ-Պրինտ, 2019.- 596 էջ:

"Արդի եբրայերեն" դասագիրքն Իսրայելի պետական լեզվին նվիրված առաջին հայալեզու ձեռնարկն է: Այն բաղկացած է ներածական յոթ և հիմնական ութսուն դասերից, որոնք մատուցում են լեզվի հիմնական քերականությունն ու առավել գործածելի բառապաշարը, պարունակում են մեծ թվով տեքստեր և լեզվական հմտությունները զարգացնող ու ամրագրող վարժություններ: Դասագիրքը պարունակում է նաև քերականական աղյուսակներ, եբրայերեն-հայերեն և հայ-եբրայերեն բառարաններ, ինչպես նաև եբրայերեն լեզվի պատմության համառոտ ակնարկ: Նախաբանում զետեղված են մեթոդաբանական բնույթի պարզաբանումներ ու խորհուրդներ:

Դասագիրքը հասցեագրված է բուհերի արևելագիտական ֆակուլտետների ուսանողներին և սեմագիտությամբ զբաղվող լեզվաբաններին, սակայն կարող է օգտագործվել նաև եբրայերենն ինքնուրույն ուսումնասիրելու համար:

Դասագրքի առաջին հրատարակությունը լույս է տեսել 2003 թվականին:

ՀՏԴ 811.411.16
ԳՄԴ 81.2

ISBN 978-9939-60-573-9

© Հակոբյան Ա., 2019
© ՎՄՎ-Պրինտ, 2019

Բովանդակություն

Առաջին հրատարակության նախաբանից 1
Երկրորդ հրատարակության մասին 6
Երբայերենի պատմության համառոտ ակնարկ 7

ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

Դաս Ա 31
Ընդհանուր տեղեկություններ եբրայական գրի մասին

Դաս Բ 33
Ձայնավորներ և ձայնանիշներ *(կամաց, ցեռե, խոլամ)* – Բաղաձայններ *(ալեֆ, բեթ, գիմել, դալեթ, հե)* – Շեշտադրում – Քերականական ներածություն

Դաս Գ 38
Ձայնավորներ և ձայնանիշներ *(պաթախ, սեգոլ, խիրիկ, կուբուց)* – Բաղաձայններ *(վավ, զային, խեթ, տեթ)*

Դաս Դ 42
Բաղաձայններ *(յոդ, քաֆ, լամեդ, մեմ)* – Ձայնանիշներ (համր *շվա*) – Շեշտադրում – Քերականական ներածություն

Դաս Ե 47
Բաղաձայններ *(նուն, սամեխ, ային, պե)* – Ձայնանիշներ *(խատաֆ-պաթախ, խատաֆ-սեգոլ, խատաֆ-կամաց)* – Շեշտադրում – Քերականական ներածություն

Դաս Զ 52
Բաղաձայններ *(ցադի, կոֆ, ռեշ, շին, թավ)* – Ձայնանիշներ (ձայնեղ *շվա*) – Շեշտադրում – Քերականական ներածություն

Դաս Է 59
Ամփոփում և լրացուցիչ ծանոթագրություններ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

Դաս 1 67
Գոյական անվան սեռը – Ածական անվան սեռը – Դերանուններ – Շաղկապներ – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ – Թարգմանություն

Դաս 2ա 72
Գոյականների և ածականների հոգնակի թիվը – Հոգնակի թվի հատուկ ձևեր – Հոգնակի թվի անձնական դերանուններ – Հոգնակի թվի ցուցական դերանուն

Դաս 2բ 76
Դերանվանական վերջածանցներ – ך կցական շաղկապի հնչյունափոխությունները – Նախդիրներ – Տեքստ – Թարգմանություն

Դաս 3ա 82
Որոշյալ առում և որոշիչ հոդ

Դաս 3բ 85
Ցուցական դերանուններ – כָּל բառը – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ – Թարգմանություն

Դաս 4 90
Հոգնակի թվի դերանվանական վերջածանցներ – שֶׁל ստացական նախդիրը – בְּ նախդիրի գործածությունը որոշիչ հոդի հետ – Տեքստ – Թարգմանություն

Դաս 5 95
ל նախդիրը – Անուղղակի դերանուններ – Ստացական դերանուններ – מן նախդիրը – Անականների համեմատական աստիճան – Թվականներ – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ և երկխոսություն – Թարգմանություն

Դաս 6ա 103
Բայական արմատներն ու նրանց տեսակները – Բայական կառույցներ – פְּעַל կառույցը – Անորոշ դերբայ

Դաս 6բ 107
פְּעַל կառույցի բայերի ներկա ժամանակը – 2-րդ կոկորդային արմատականով բայերի ներկա ժամանակը – 2-րդ «թույլ» արմատականով բայերի ներկա ժամանակը – Ուղղության արտահայտման ձևերը – בְּ և ל կցական նախդիրների հնչյունափոխությունը – Մակբայներ – Թվականներ – Շարահյուսական ծանոթագրություններ – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ և երկխոսություն – Թարգմանություն

Դաս 7 115
לא խմբի բայերը פְּעַל կառույցում – לה խմբի բայերը פְּעַל կառույցում – צִיר ածականը – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ שרה ודניאל – Երկխոսություն סטודנט ומורה – Թարգմանություն

Դաս 8 119
Բայական ծանոթագրություններ – Քանակական թվականներ – Շարահյուսական ծանոթագրություններ – שׁ հարաբերական շաղկապը – Այլ ծանոթագրություններ – Երկխոսություն דניאל ושרה ברחוב – Երկխոսություն שיחה בטלפון – Թարգմանություն

Դաս 9 125
Բայական ծանոթագրություններ – Դասական թվականներ – כַּאֲשֶׁר ստորադասական շաղկապը – Հորդորման արտահայտում – Տեքստ היום הראשון של שרה במשרד החדש – Երկխոսություն איש חולה – Թարգմանություն

Դաս 10 130
פִּעֵל կառույցը – Բայակերտ գոյականներ – Արական սեռի քանակական թվականներ – Կցական նախդիրների հնչյունափոխությունը – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ כביתי־קפה – Թարգմանություն

Դաս 11 136
Երկու սեռերի թվականների ամբողջական ցանկ – «Երկու» թվականը – Տարիքի նրքումը – בְּ և ל կցական նախդիրների հնչյունափոխությունը – Տեքստ המשפחה של אהרון בוראי־שוה – Թարգմանություն

Դաս 12 140
Կապակցված վիճակ – Դերանվանական վերջածանցներն իգական սեռի գոյականների հետ – Երկխոսություն דירה בתל־אביב ובית בעיר קטנה – Թարգմանություն

Դաս 13 147
Բառատառ բայեր – כּוֹל պակասավոր բայը – אֶפְשָׁר մակբայը – Այլ ծանոթագրություններ – Երկխոսություն דירה למכירה – Թարգմանություն

Դաս 14 153
הִפְעִיל կառույցը – Խնդրառական դերանուններ – Երկակի թիվ – «Այն» ցուցական դերանունը – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ ארוחת־צהרים במסעדה – Երկխոսություն הם לא אוהבים אותי – Թարգմանություն

Դաս 15 160
נִפְעַל կառույցը – פִּעֵל կառույցի հարակատար դերբայը – Այլ ծանոթագրություններ – Երկխոսություն לאה צריכה רהיטים – Երկխոսություն בדיחה ישנה – Թարգմանություն

Դաս 16 165
Ազգություն նշող ածականների և գոյականների հոգնակի թիվը – Տեքստ ראובן אוהב את ירושלים ודינה אוהבת את תל־אביב – Թարգմանություն

Դաս 17 169
Անցյալ ժամանակ – ע״ו և ע״י բայերն անցյալ ժամանակում – הִפְעִיל ע״י և ע״ו բայերը կառույցի ներկա ժամանակում – הָיָה բայը – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ אהרון בבית ובעבודה – Թարգմանություն

Դաս 18 177
פ״נ բայերը הִפְעִיל կառույցի ներկա ժամանակում – Կոկորդային արմատականներով բայերի խոնարհման առանձնահատկություններն անցյալ ժամանակում – Տեքստ המכתב של שושנה – Տեքստ דירה בקומה שלישית – Թարգմանություն

Դաս 19 181
נָתַן բայն անցյալ ժամանակում – Երկրորդ տասնյակի քանակական թվականների ամփոփիչ ցանկ – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ אהרון, פרופסור קרן והאחות רחל – Թարգմանություն

Դաս 20 184
יֵשׁ לִי - אֵין לִי – կապակցություններն անցյալ ժամանակում – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ՝ האם והילדים – Թարգմանություն

Դաս 21 188
כַּאֲשֶׁר – Գույն նշող ածականները – Թվականներ – Հարաբերական շաղկապի կրճատ ձևը – Այլ ծանոթագրություններ – Երկխոսություն՝ גברת עם סלים – Տեքստ՝ הרהיטים של רבקה – Թարգմանություն

Դաս 22 194
Բայի կառույցի բայերն անցյալ ժամանակում – Հոգնակի և երկակի թվի վերջավորությունները կապակցված վիճակում – כָּ նախդիրը դերանվանական վերջածանցներով – Մասնագիտություն նշող բառերը – Տասնավորներ նշող թվականներ – Տեքստ՝ טיולי שבת – Թարգմանություն

Դաս 23 200
Երկխոսություն՝ השכנים החדשים של משפחת בן־אליעזר – Թարգմանություն

Դաս 24 204
Բայի կառույցը – הִתְפַּעֵל կառույցում – הִתְפַּעֵל կառույցի բայերն անցյալ ժամանակում – Շաբաթվա օրերը – Տեքստ՝ מדוע הם התעוררו כל־כך מוקדם? – Երկխոսություն՝ כשאני מתעורר – Թարգմանություն

Դաս 25 210
Դերանվանական վերջածանցները նախդիրների հետ – Տեքստ՝ שרה ולאה מבקרות בחנויות – Երկխոսություն՝ אצל מוכר מכוניות – Թարգմանություն

Դաս 26 213
Բայերը פִּעֵל կառույցում – Տեքստ՝ ימים באילת – Թարգմանություն

Դաս 27 217
הִתְפַּעֵל կառույցը – Տեքստ՝ דוקטור אביגדור קרן ודודתו – Թարգմանություն

Դաս 28 220
Գոյականների թիվը 10-ից բարձր թվականների հետ – Տեքստ՝ דוד מרדכי מקבל מכתב – Թարգմանություն

Դաս 29 223
Հարյուրական թվականները – Սմիխության կայուն կապակցությունների հոգնակի թիվը – Տեքստ՝ בגמל התעופה – Թարգմանություն

Դաս 30 226
Բայերը הִפְעִיל կառույցում – כָּ կցական նախդիրը – Այլ ծանոթագրություններ – Երկխոսություն՝ האופטימיסט והפסימיסט – Թարգմանություն

Դաս 31 230
Բայերը הִפְעִיל կառույցում (շարունակություն) – הִפְעִיל կառույցի բայերն անցյալ ժամանակում – Անուղղակի և ուղղակի հարցադրում – אֶרֶץ բառի առանձնահատկությունները – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ՝ מה כותבות הבחורות במכתבים? – Թարգմանություն

Դաս 32 235
Բայերը פִּעֵל կառույցում – Բայական այլ ծանոթագրություններ – Ածականների դերադրական աստիճանը – Հապավումներ – Հազարական թվականները – Դասական թվականների ամբողջական ցանկ – Այլ ծանոթություններ – Տեքստ՝ דוד ובת־שבע – Թարգմանություն

Դաս 33 240
Ապառնի ժամանակ – פִּעֵל կառույցն ապառնի ժամանակում – Քառատառ բայերն անցյալ և ապառնի ժամանակներում – בֵּן, בַּת, אַם բառերը դերանվանական վերջածանցների հետ – Տեքստ՝ דניאל ושרה מקבלים הזמנה – Թարգմանություն

Դաս 34 246
הִתְפַּעֵל կառույցի բայերն ապառնի ժամանակում – פָּעַל կառույցի բայերն ապառնի ժամանակում – אָב, אָח բառերը դերանվանական վերջածանցների հետ – מִן նախդիրը դերանվանական վերջածանցների հետ – Տեքստ՝ איזו שמלה ללבש? – Տեքստ՝ סיפור כמעט מצחיק – Թարգմանություն

Դաս 35 252
פָּעַל կառույցի բայերն ապառնի ժամանակում (շարունակություն) – ע״ו, ע״י բայերը הִפְעִיל կառույցի անցյալ ժամանակում – Հոգնակի թվի գոյականների հետ գործածվող դերանվանական վերջածանցները – אֶל և עַל նախդիրները դերանվանական վերջածանցների հետ – כָּל բառը դերանվանական վերջածանցների հետ – Տեքստ՝ יום הולדתו של יהודה – Թարգմանություն

Դաս 36 258
ע״ו և ע״י բայերն ապառնի ժամանակում – פ״י բայերը הִפְעִיל կառույցում – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ՝ אני אוהב אותך – Թարգմանություն

Դաս 37 261
פ״י բայերն ապառնի ժամանակում – Հրամայական եղանակ – נָא հորդորական մասնիկը – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ՝ מזל טוב! – Թարգմանություն

Դաս 38 267
הִתְפַּעֵל կառույցի բայերի հրամայական եղանակը – Բայական այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ՝ קוקוריקו-ריקו! – Թարգմանություն

Դաս 39 271
הִפְעִיל կառույցի բայերն ապառնի ժամանակում – פ״א բայերը פָּעַל կառույցի ապառնի ժամանակում – ל״ה բայերը פָּעַל կառույցի ապառնի ժամանակում – נָתַן բայն ապառնի

ժամանակը – Քառատառ բայերը התפעל կառույցում – Տեքստ՝ ככה זה – Երկխոսություն՝ מה יש בחטיות? – Թարգմանություն

Դաս 40 278
Բայական ծանոթագրություններ – אי ժխտական մասնիկը – Տեքստ՝ השנה הוא לא שכח – Երկխոսություն՝ הוא צריך הרבה דברים – Թարգմանություն

Դաս 41 282
նפעל կառույցի բայերն ապառնի ժամանակում – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ՝ אל תשים את כל הביצים בסל אחד – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 42 286
Տեքստ՝ אל תמר! – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 43 288
Շարունակական գործողության արտահայտում – Բայական այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ՝ האוצר – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 44 291
פ״ע բայերն ապառնի ժամանակում – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ՝ החכמה – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 45 294
ארבעה סיפורים՝ Տեքստ՝ – Այլ ծանոթագրություններ – դրդ լեզիտն – קצרים՝ ին մասնիկի գործածությունը – Թարգմանություն

Դաս 46 298
פ״ע/ל״ה բայերն ապառնի ժամանակում – ל״ה բայերը פ״ע կառույցի ապառնի ժամանակում – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ՝ על הורים וילדים – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 47 302
Տեքստ՝ איפה לגור? – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 48 304
Բայական ծանոթագրություններ – Ածականով կազմված սմիխության կապակցություններ – Այլ ծանոթագրություններ – Տեքստ՝ עזרת־בית - סטודנט – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 49 307
Տեքստ՝ "נאה שערים" – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 50 309
ל״א բայերը נפעל կառույցում – Տեքստ՝ ים־המלח – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 51 312
«Երբեք» բառը – Տեքստ՝ בגדים ומגזר־האוייר – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 52 315
פ״ע բայերը נפעל կառույցում – Տեքստ՝ נשים... נשים... נשים – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 53 318
Դերբայական դարձվածներ – Բայական ծանոթագրություններ – אשר հարաբերական շաղկապը – כל բառը ժխտական կապակցություններում – Տեքստ՝ מצדה – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 54 322
פ״ע բայերը הפעיל կառույցում – התפעל կառույցի նתפעל ենթատեսակը – Տեքստ՝ הבדווים בישראל – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 55 326
10-ից բարձր դասական թվականներ – בלי նախդիրը դերանվանական վերջածանցների հետ – Տեքստ՝ ירושלים - עיר דוד המלך – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 56 329
Տեքստ՝ כך נסעו בארץ – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 57 332
ל״ה բայերը הפעיל և נפעל կառույցներում – Տեքստ՝ יוטבתה – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 58 336
בין նախդիրը դերանվանական վերջածանցների հետ – ש՝ և אשר շաղկապները բարդ ստորադասական նախադասություններում – Տեքստ՝ הספרות היפה בחיי אדם – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 59 339
Տեքստ՝ רק בעברית! – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 60 342
פ״ג բայերը נפעל կառույցում – Տեքստ՝ שלושת אלפים שנה של הספרות העברית – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 61 345
Թվականների նիսմախային ձևերի գործածությունը – Տեքստ՝ מגילות ים־המלח – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 62 348
Անորոշ դերբայն այլ կցական նախդիրների հետ – Տեքստ՝ שבתי צבי – դրդ լեզիտն – Թարգմանություն

Դաս 63 351
Ստորադասական եղանակ – Տեքստ՝ בבנק – דרך לעיתון – Թարգմանություն

Դաս 64 354
Տեքստ՝ במכבסה – דרך לעיתון – Թարգմանություն

Դաս 65 357
Կոտորակներ – Տեքստ՝ משורר, פילוסוף ומתמטיקאי – דרך לעיתון – Թարգմանություն

Դաս 66 361
Տեքստ՝ איך לספר לילדים על המבול – דרך לעיתון – Թարգմանություն

Դաս 67 365
Բայերը פ״ל կառույցում – כמו բառը դերանվանական վերջածանցների հետ ע״א և ע״ר – הנה և הרי բառերը դերանվանական վերջածանցների հետ – לפני նախդիրը դերանվանական վերջածանցների հետ – משל ստացական նախդիրը – Տեքստ՝ האיש שאין – דרך לעיתון – עצבות לפניו – Թարգմանություն

Դաս 68 371
Բայի գործածությունը նախդիրների հետ – Տեքստ՝ מה ההבדל? – דרך לעיתון – Թարգմանություն

Դաս 69 376
Պայմանական նախադասություններ – Տեքստ՝ לו ואילו – דרך לעיתון – Թարգմանություն

Դաս 70 381
Բայերը פ״ל կառույցում – Տեքստ՝ מהלכם העז של החיים – דרך לעיתון – ע״י և ע״ו – פועל կառույցը – Թարգմանություն

Դաս 71 386
Հրամայական եղանակի հատուկ ձև – Տեքստ՝ שירים אהובים – מן העיתונות הישראלית – Թարգմանություն

Դաս 72 392
Տեքստ՝ הופעל կառույցը – מן הארכיון הדיפלומטי – מן העיתונות הישראלית – Թարգմանություն

Դաս 73 398
Տեքստ՝ מדינה, דת ולאום – מן העיתונות הישראלית – Թարգմանություն

Դաս 74 403
Տեքստ՝ הזרה אל העבר – מן העיתונות הישראלית – Թարգմանություն

Դաս 75 408
Տեքստ՝ מגילת־העצמאות של מדינת־ישראל – מן העיתונות הישראלית – Թարգմանություն

Դաս 76 414
Տեքստ՝ כפר מולדתי – מן העיתונות הישראלית – ואני בכפר מולדתי – Թարգմանություն

Դաս 77 420
Բայական կապակցություններ գործողության շարունակականությունը, զարգացումը կամ կրկնությունն արտահայտելու համար – Տեքստ՝ מיכאל שלי – מן העיתונות הישראלית – Թարգմանություն

Դաս 78 427
Տեքստ՝ שירים משירת נתן זך – מן העיתונות הישראלית – Թարգմանություն

Դաս 79 432
Տեքստ՝ שירים משירת נתן זך – מן העיתונות הישראלית – Թարգմանություն

Դաս 80 437
Դերանվանական վերջածանցների գործածությունը բայերի հետ – Ժամանակադարձ վավ-ը – Տեքստ՝ השועל והזאב – מן העיתונות הישראלית – Թարգմանություն

Թերականական աղյուսակներ 447
Եբրայերեն-հայերեն բառարան 465
Հայ-եբրայերեն բառարան 545

שלום

ԱՌԱՋԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԲԱՆԻՑ

Եբրայերենի սույն դասագիրքը հինգ տարվա աշխատանքի և ավելի քան տասը տարվա դասախոսական փորձի արդյունք է: Եբրայերենն իր կայուն տեղն է գրաղեցրել Երևանի պետական համալսարանում դասավանդվող լեզուների շարքում, և նման մի դասագիրք ունենալու անհրաժեշտությունը ինչպես դասախոսի, այնպես էլ ուսանողի համար հասունացած է թվում:

Եբրայերենին տարբեր լեզուներով նվիրված են տասնյակ դասագրքեր, և տեղին է թվում հարցնել՝ ինչո՞ւ չօգտվել դրանցից որևէ մեկով, ինչո՞ւ դրանց երկար շարքին ավելացնել ևս մեկը: Բանն այն է, որ առկա դասագրքերի ճնշող մեծամասնությունը հասցեագրված է Իսրայել ներգաղթողներին և, հետևաբար, նպատակ ունի հնարավորին կարճ ժամանակում մատուցել ամենատարրական ու անհրաժեշտը: Հասկանալի է, որ այդպիսի դասագրքերը հնարավոր չէ կիրառել համալսարանում, որը կոչված է պատրաստելու լեզվի խոր գիտելիքներ ունեցող պրոֆեսիոնալ լեզվաբանների: Ինչ վերաբերում է սակավաթիվ այն դասագրքերին, որոնք համապատասխանում են «համալսարանական» բնորոշմանը, ապա դրանք՝ հիմված լինելով մեզ համար ոչ ավանդական կրթական մեթոդաբանության և լեզվամտածողության վրա կամ ունենալով այլ լուրջ թերություններ՝ քիչ պիտանի կլինեին հայ ուսանողի համար:

Քերականական նյութը սույն դասագրքում մատուցվում է կարճ, մատչելի լեզվով, միջնակարգ դպրոցի ծրագրից ծանոթ քերականական եզրեր գործածող պարբերություններով, որոնք ուսանողի ու դասախոսի հարմարության համար համարակալված են: Զգտելով ինչքան հնարավոր է պարզեցնել դասագրքի ընդհանուր ոճն ու շարադրանքը՝ մենք, սակայն, երբեք չենք մոռացել, որ այն, ի վերջո, հասցեագրված է համալսարանական արևելագետ ուսանողին, որի աճող մասնագիտական ինքնասիրությունը չարժե վիրավորել անտեղի ու չարդարացված պարզունակեցմամբ:

Անհրաժեշտ ենք համարում շեշտել, որ դասագիրքն ինքնուսույց չէ և ենթադրում է դասախոսի ներգրավվածություն: Այդուհանդերձ, օգնության ձեռք

ենք մեկնել նրանց, ովքեր կօգտվեն դասագրքից լեզուն ինքնուրույն ուսումնասիրելու համար և առաջին դասերում ընդգրկել ենք հայերեն տառադարձությունը, ինչն այլ պարագաներում պետք է դիտվեր որպես մեթոդաբանության տեսանկյունից չարդարացված քայլ:

Դասագրքի ուսումնական մասը բաղկացած է ութսուն դասերից, որոնք պայմանականորեն կարելի է բաժանել երկու խմբի: Առաջին խմբի դասերը (1-ից 40-ը) պարունակում են քերականական նյութի զգալի մասը, իսկ տեքստերը շարադրված են այնպես, որ նրանցում հնարավորինս շատ երևա տվյալ և նախորդող դասերի քերականական և լեզվական նյութը. սա երբեմն կարող է որոշ արհեստականություն ստեղծել: Դիմելով երաժշտական եզրաշարին՝ կարելի է ասել, որ այս տեքստերը յուրատեսակ գամմաներ ու էտյուդներ են, որոնք օգնում են ուսանողին մշակել լեզվական անհրաժեշտ հմտություններ:

Քանի որ քերականական երևույթները յուրացվում են ոչ այնքան նրանց բացատրությունից, որքան օրինակներից, փորձել ենք որքան հնարավոր է շատացնել դրանց թիվը՝ ընդգրկելով օրինակների մեջ տվյալ դասի նոր բառերն ու բառակապակցությունները: Սա հատկապես կարևոր է, եթե նկատի ունենանք, որ նոր բառն ավելի հեշտ է ընկալվում, հիշվում ու յուրացվում բառակապակցության կամ կարճ նախադասության մեջ, քան բառացանկի կազմում:

Երկրորդ մասի դասերում քերականական նյութը նկատելիորեն նվազում է, և առաջ է գալիս տեքստային մասը, որը դառնում է ավելի բնական, բարդ ու ոճապես բազմազան: Այս դասերի կարևոր մասն է «Ճանապարհ դեպի թերթ» բաժինը, որն աստիճանաբար պատրաստում է ուսանողին մամուլի ոճին ու բառապաշարին: Լսարանի պատրաստվածության ու պատրաստակամության դեպքում դասախոսը կարող է ընդլայնել այս բաժինը լրացուցիչ նյութերով:

Դասագրքում ընդգրկել ենք եբրայերենի մի քանի լավագույն դասագրքերի[1] տեքստային նյութը, որը ենթարկվել է զգալի փոփոխությունների ըստ քերականության և բառապաշարի մատուցման տրամաբանության:

Մենք չենք ձգտել հավասարաչափ բաշխել քերականական նյութն ու նոր բառապաշարը դասերի միջև, ինչպես նաև պարտադիր չենք համարել, որ յուրաքանչյուր դաս պարունակի քերականական նոր նյութ: Մի քանի դասեր պարունակում են միայն տեքստային մաս ու վարժություններ, ինչը թույլ է տալիս ուսանողին կրկնել և յուրացնել նախորդ դասերի նյութը:

Թե՛ առաջին, և թե՛ երկրորդ մասերի տեքստերում ուսանողը հանդիպելու է տոպատակերի, որոնք հղում են համապատասխան քերականական նյութը պարունակող պարբերությանը: Նպատակն այն է, որ ուսանողը պարբերաբար թարմացնի հիշողության մեջ անցած նյութը և նոր օրինակների օգնությամբ ավելի լավ յուրացնի և ամրագրի այն: Ուստի կոչ ենք անում ուսանողին չխնայել դասագիրքը և չզլանալ նրա էջերն անընդհատ հետ շրջելուց:

Դասագրքի առանձնահատկություններից է մեխանիկական ոճի վարժությունների սահմանափակ թիվը, քանի որ ուսանողները դրանցից որպես կանոն խուսափում են: Այստեղ մենք ղեկավարվել ենք սեփական դասախոսական փորձից ցոյացած համոզմամբ, որ լավագույն և ուսանողի կողմից առավել սիրված վարժությունը թարգմանությունն է. այն ներգրավում է ուսանողին լեզվակատարման մեջ, ակտիվացնում ու ամրագրում ենթագիտակցության մեջ կուտակվող քերականական գիտելիքներն ու պասիվ բառապաշարը: Դա հատկապես կարևոր է, երբ լեզուն ուսումնասիրվում է համապատասխան լեզվական միջավայրից դուրս: Թարգմանության համար տրվող նախադասությունների կառուցվածքը հաճախ հուշում է եբրայերեն նախադասության ճիշտ շարահյուսությունն ու ձևաբանությունը: Որոշ դեպքերում սա առաջացրել է շարահյուսական և ոճական աղավաղումներ հայերենում, ինչի համար հայցում ենք մայրենիի համար ցավողների ներողամտությունը:

Թարգմանական վարժությունները պետք է կատարվեն և՛ որպես տնային գրավոր աշխատանք, և՛ բանավոր կերպով՝ լսարանում: Վերջին պարագայում դասախոսը կարող է առաջարկել ուսանողին որոշ փոփոխություններ կատարել թարգմանված նախադասության մեջ՝ փոխել ենթակայի սեռը կամ թիվը, ստորոգյալի ժամանակը և այլն: Ելնելով նախադասության իմաստից՝ դասախոսը կարող է հարցեր տալ և ներգրավել ուսանողին խոսակցության մեջ: Կարևոր է, որ դասախոսն օգնի ուսանողին հաղթահարել օտար լեզվով արտահայտվելու վախը՝ բացատրելով, որ օտար լեզվով խոսելիս սխալվելը միանգամայն բնական է և ամենևին ամոթալի չէ: Լսարանում բանավոր թարգմանություններ կատարելիս դասախոսը պետք է ձգտի նրան, որ ուսանողը կենտրոնանա ոչ այնքան քերականորեն ճիշտ կապակցություն արտաբերելու վրա, ինչը միանգամայն տեղին է տնային գրավոր թարգմանության պարագայում, որքան կարողանա հնարավորինս արագ, առանց բարդույթի և անկաշկանդ կերպով միտք արտահայտել ուսումնասիրվող լեզվով:

[1] Էլիեզեր Թիրկել, *Իվրիթ բե-կայուտ* («Ախիասաֆ», 1989), Նեխամա Բարաս, Շլոմիթ Խայաթ, *Իվրիթ խայա* («Ակադեմոն Պրես», 1989), Շոշանա Բլում, Խայիմ Ռաբին, *Իվրիթ խայա* («Իվրուս», 2001), *Միկրաէթոն* («Դյոնոն», 1990), Վարդա Ռեմեզ, Ռութ Քիրշ, *Սիավա բե-իվրիթ կալա* («Թելկոա», 1990), Լիորա Վայսբախ, Էդնա Լաուդեն, *Շեաթ հաիվրիթ* (1991), *Hebrew, so simple!* («Պրոյոզ», 1992), D.J. Kamhi, *Modern Hebrew* (Oxford University Press, 1982):

Դասախոսին խորհուրդ է տրվում յուրաքանչյուր տասը դասից հետո լսարանում գրավոր թեստ անցկացնել, որը կպարունակի թարգմանության համար տրված հայերեն ու եբրայերեն նախադասություններ: Նման տեստերը, որոնք փաստորեն կհանդիսանան միջանկյալ քննություններ, թույլ կտան դասախոսին հստակ պատկերացում կազմել ուսանողի առաջադիմության մասին:

Քանի որ դասագիրքն առաջին հերթին նախատեսված է ԵՊՀ արևելագիտության ֆակուլտետի արաբագետ ուսանողների համար, որոնք եբրայերենն ուսումնասիրում են որպես երկրորդ սեմական լեզու, դասախոսը, եթե տիրապետում է արաբերենին, կարող է քերականական այս կամ այն երևույթը բացատրելիս զուգահեռներ անցկացնել արաբերենի հետ կամ քաջալերել ուսանողներին կռահել նոր բառի իմաստն արաբերենի միջոցով: Սա հետաքրքրություն ու թարմություն է հաղորդում ուսումնական գործընթացին, վստահություն ներշնչում ուսանողներին և հնարավորություն տալիս նրանց կատարելու առաջին քայլերը համեմատական սեմագիտության ասպարեզում:

Երկու խոսք դասագրքում կիրառվող ձայնանշության համակարգի մասին: Եբրայերենի ժամանակակից դասագրքերի մեծամասնությունը խուսափում է ձայնանիշներից. սա ունի գործնական նշանակություն, որն արդեն հիշատակվել է: Համալսարանական դասագիրքն, այնուամենայնիվ, չի կարող անտեսել ու շրջանցել ձայնանիշների գոյությունը, քանի որ եբրայերեն ուսումնասիրող արևելագետ ուսանողը պարտավոր է ծանոթ լինել ձայնանիշների համակարգին և ձայնավորման հիմնական սկզբունքներին: Սակայն քանի որ եբրայերենի ավանդական ձայնավորման հիմքում ընկած է սույն դասագրքի առարկան չհանդիսացող հին եբրայերենի հնչյունական համակարգը, մենք նպատակահարմար ենք գտել չծանրաբեռնել ուսանողին ձայնանիշադրության այն կանոններով, որոնք բացատրելի չեն արդի եբրայերենի հնչյունական առանձնահատկություններով և կարող են միայն խառնաշփոթ առաջացնել և կարծիք ստեղծել, թե լեզուն ավելի բարդ է, քան իրականում է:

Դասագիրքն սկսվում է դասական՝ «պակասավոր» ուղղագրությամբ և ձայնանիշների ողջ հավաքածուով: Ապա ձայնանիշներն աստիճանաբար պակասում են և գրեթե ամբողջությամբ վերանում ուսումնական մասի վերջին տեքստերում: Դրան զուգահեռ՝ «պակասավոր» ուղղագրությունն աստիճանաբար փոխարինվում է Իսրայելում ներկայումս ավելի տարածված «ամբողջական» ուղղագրությամբ: Արդյունքում ուսանողը պետք է մշակի ինչպես ձայնավորված, այնպես էլ չձայնավորված տեքստեր ընթերցելու հմտություններ:

Ուղղագրության հարցն արդի եբրայերենի ամենացավոտ հարցերից է: Եբրայերեն լեզվի ակադեմիայի մշակած ուղղագրության հստակ կանոնները հաճախ անտեսվում են, և Իսրայելում շարունակում է ուղղագրական որոշ խառնաշփոթ տիրել: Այն ներթափանցել է նաև սույն դասագրքի էջերը, սակայն մենք նպատակահարմար ենք գտել չպայքարել դրա դեմ, որպեսզի ուսանողը պատկերացում կազմի այդ ոլորտում տիրող իրական իրավիճակի մասին:

Դասագրքի վերջնամասում ուսանողը կգտնի քերականական աղյուսակներ, որոնք ի մի են բերում եբրայերենի բայական համակարգը, ինչպես նաև քերականական այլ երևույթները: Աղյուսակներում զետեղված են նաև որոշ հազվադեպ հանդիպող բայաձևեր, որոնց անդրադարձ չի արվել ուսումնական մասում:

Դասագրքի կարևոր մասն է եբրայերեն-հայերեն ընդարձակ բառարանը: Այն պարունակում է մեծ թվով բառեր, որոնք չեն հանդիպում դասագրքում, սակայն կարող են դասվել առավել գործածելի բառերի շարքին: Սա թույլ է տալիս հուսալու, որ ուսանողը դասագրքի վերջին էջը պատվով շրջելուց հետո դեռ որոշ ժամանակ կշարունակի օգուտ քաղել նրա բառարանից:

Հայերեն-եբրայերեն բառարանն իր ծավալով զիջում է եբրայերեն-հայերեն բառարանին և հիմնականում կոչված է օգնելու ուսանողին կատարել թարգմանական վարժությունները: Պետք է նկատի ունենալ, որ թեև մենք ջանացել ենք երկու բառարաններում էլ ընդգրկել յուրաքանչյուր բառի հիմնական բոլոր իմաստները, դա չի ընկալվել որպես պարտադիր պայման:

Մենք, անշուշտ, գիտակցում ենք, որ դասագիրքը զերծ չէ թերություններից ու բացթողումներից և կանխավ երախտագիտություն ենք հայտնում նրանց, ովքեր նպատակահարմար կգտնեն հայտնել իրենց դիտողությունների ու առաջարկների մասին:

Արման Հակոբյան, 2002 թ.

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Գոհունակությամբ պետք է նշենք, որ առաջին հրատարակությանը հետևած մեկուկես տասնամյակի ընթացքում դասագրքի ողջ տպաքանակը սպառվել էր, և այն բիբլիոգրաֆիական հազվագյուտության է վերածվել: Շարունակվող պահանջարկը համառորեն վերահրատարակում էր թելադրում: Սակայն սույն հրատարակությունը նախորդի կրկնությունը չէ: Երկրորդ հրատարակության համար ամբողջությամբ փոխվել են վերջին 15 դասերը, որոնց տեքստային մասը բարդացվել է: Ավելացվել է «Իսրայելյան մամուլից» բաժինը, որը պարունակում է խմբագրման չենթարկված, սակայն քերականական և այլ պարզաբանումներով ուղեկցված բնագրային տեքստեր: Մյուս դասերում կատարվել են բազմաթիվ փոփոխություններ, ճշտումներ և լրացումներ, շտկվել են վրիպակները, թարմացվել է բառապաշարը: Վերաշարադրվել է եբրայերենի պատմության համառոտ ակնարկը: Դասագիրքը համալրվել է ձայնային ֆայլերով, որոնք հատկապես օգտակար կլինեն լեզուն ինքնուրույն ուսումնասիրողներին[1]: Քանի որ Համացանցը եբրայերենի լեզվանյութն անհամեմատ մատչելի է դարձրել, նպատակահարմար գտանք երկրորդ հրատարակությունում հրաժարվել ընթերցարանից, սակայն եբրայերեն-հայերեն բառարանում պահպանվել է առաջին հրատարակության ընթերցարանի ողջ բառապաշարը: Փոխվել է դասագրքի ֆորմատը, զգալիորեն բարելավվել նրա դիզայնը:

Հուսով ենք, որ երկրորդ հրատարակությունը կնպաստի Հայաստանում եբրայագիտության հետագա զարգացմանը և կարդարացնի իր հետ կապվող ըսպասելիքները:

Ա. Հ., 2019 թ.

[1] Ձայնային ֆայլեր ստանալ ցանկացողները, ինչպես նաև նրանք, ովքեր կցանկանան հայտնել իրենց դիտողությունները դասագրքի վերաբերյալ, կարող են կապվել հեղինակի հետ Ֆեյսբուքի միջոցով (www.facebook.com/arman.akopian1):

ԵԲՐԱՅԵՐԵՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՌՈՏ ԱԿՆԱՐԿ

ՄԵՐ ԹՎԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԱՌԱՋ

XXIV դ.
Եբրայական ցեղերը Միջագետքից գաղթում են Քանաան:

1200-1020
Եբրայական ցեղերը գրավում են Քանաանը և «դատավորների» առաջնորդությամբ ստեղծում ցեղային միություններ:

1020
Սաուլ մարգարեն Շաուլին օծում է հրեական միացյալ՝ Իսրայելի թագավորության առաջին թագավոր:

Իսրայելի պետական լեզուն՝ եբրայերենը, աշխարհի հնագույն լեզուներից է, որն անցել է զարգացման եզակի ուղի: Պատմության թատերաբեմ մտնելով որպես նահապետական կիսաքոչվոր ցեղախմբի խոսվածք՝ այն դարձավ հուդայականության ու քրիստոնեության սրբազան գրքի՝ Հին Կտակարանի լեզուն և ստացավ հին աշխարհի դասական լեզուներին հավասար կարգավիճակ: Մոտ մեկ հազարամյակ այն եբրայեցիների (հինկտակարանային դարաշրջանի հրեաների) կենդանի լեզուն էր, ապա երկու հազար տարի գոյատևեց որպես լոկ կրոնի ու գրականության լեզու, ինչպես լատիներենը կամ սանսկրիտը: 19-րդ դ. վերջից եբրայերենը կրկին դարձավ խոսակցական, իսկ 1948 թ.՝ նաև Իսրայելի պետական լեզուն: Մեռած լեզվի այս աննախադեպ վերակենդանացումը հանրալեզվական բացառիկ երևույթ է համարվում:

Եբրայերենը պատկանում է աֆրասիական լեզվաընտանիքի սեմական ճյուղի հյուսիս-արևմտյան խմբին: Նույն խմբին են դասվում նաև մերձավորարևելյան մի քանի մեռած լեզուներ՝ քանաաներենը[1] նույն ինքը փյունիկերենը, ինչպես նաև քանաաներենին շատ մոտ կանգնած մոավերենը, ամմոներենն ու եդոմերենը (Մեռ-

[1] «Քանաան» էր կոչվում Պաղեստինի և Փյունիկիայի միասնական տարածքը՝ մինչև մ.թ.ա. երկրորդ հազարամյակի երկրորդ կեսում հրեական ցեղերի ներխուժումը: Այս երկրամասը համարվում է այբբենական գրի բնօրրանը:

1000-961
Դավիթը թագավորում է Իսրայելը, զավթում հեբուսացիներից Երուսաղեմը և այն հռչակում իր մայրաքաղաքը:

961
Դավթի որդի Սողոմոնը դառնում է Իսրայելի թագավորը և կառուցում Երուսաղեմի տաճարը:

922
Սողոմոնի մահից հետո թագավորությունը բաժանվում է երկու մասի՝ Իսրայել (մայրաքաղաքը Սամարիա) և Հուդա (Երուսաղեմ):

722
Ասորեստանը զավթում է Իսրայելը և աքսորում այնտեղի հրեական տասը ցեղերը, որոնք այնուհետև անհետանում են («Տասը կորած ցեղեր»):

586
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագավորը զավթում է Հուդան, ավերում է Երուսաղեմի տաճարը և հրեաներին Բաբելոն գերության տանում:

յալ ծովից արևելք՝ ժամանակակից Հորդանանի տարածքում գոյություն ունեցած Մոավ, Ամմոն և Եդոմ հնագույն պետությունների լեզուները): Այս բոլոր լեզուները եբրայերենի հետ կազմում են «քանաանական» ենթախումբը: Հյուսիս-արևմտյան խմբին պատկանում են նաև ամորերենը, ուգարիթերենն ու արամեերենը՝ վերջինն իր բազմաթիվ տարբերակներով, ներառյալ քրիստոնյա արամեացիների գրական և ծիսական լեզուն՝ դասական ասորերենը: Արդի եբրայերենի հետ մեկտեղ հյուսիս-արևմտյան սեմական լեզուներից վերապրել են միայն մի քանի արամեական բարբառներ, որոնցից մեկի հիման վրա զարգացել է գրական լեզու՝ արդի ասորերենը: Ինչ վերաբերում է սեմական լեզուներին ընդհանրապես, ապա եբրայերենից ու արդի արամեերենից զատ, կենդանի լեզուների թվին են պատկանում արաբերենն իր բազմաթիվ բարբառներով (դրանցից մեկը՝ Մալթայի բարբառը, որը մոտ է Թունիսի բարբառին, վերածվել է ինքնուրույն լատինատառ լեզվի), և Եթովպիայում ու Էրիթրեայում տարածված մի քանի այլ՝ «եթովպասեմական» կոչվող լեզուները (ամհարերեն, տիգրինյա, տիգրե և այլ):

Եբրայերենի հնագույն պատմությունն անմիջականորեն կապված է հրեա ժողովրդի պատմության հնագույն շրջանի հետ: Թանախից[1] հայտնի պատումն այն մասին, թե ինչպես Աբրահամ նահապետն իր տոհմով Միջագետքից գաղթեց դեպի «ավետյաց երկիր Քանաանը», առասպելացված կերպով արտահայտում է պատմական այն փաստը, որ եբրայական ցեղերը մ.թ.ա. երկրորդ հազարամյակի կեսին, իրոք, անցել են այդ ճանապարհը: Աբրահամի կերպարն այդ գաղթն առաջնորդած ցեղապետերի հավաքական մարմնավորումն է: Այսօր կարելի է միայն գուշակել, թե ինչու եբրայեցիները, ովքեր, ամենայն հավանականությամբ, ամորական ծագում ունեցող ցեղախումբ էին, նախընտրեցին լքել բերրի Միջագետքը: Ամենայն հավանականությամբ կրոնական նկատառումներով են հարկադրված եղել դիմելու այդ քայլին, քանի որ իրենց միաստվածական հավատալիք-

[1] Նույն ինքը՝ Հին Կտակարանը: Բառը հապավում է, կազմված «Թորա» (Մովսեսի Հնգամատյան), «Մարգարեներ» և «Գրություններ» եբրայերեն բառերի սկզբնատառերից:

539
Աքեմենյան Կյուրոսը գրավում է Բաբելոնը և թույլ տալիս հրեաներին վերադառնալ Հուդա:

515
Վերակառուցվում է Երուսաղեմի տաճարը:

445
Նեհեմիայի Աքեմենյան կանցլերին հրեա Նեհեմիան վերակառուցում է Երուսաղեմը: Էզրան հասարակական ու կրոնական բարեփոխումներ է իրականացնում:

332
Մեծ Սանդը Մակեդոնացին գրավում է Պաղեստինը:

320-198
Պտղոմեոսները Եգիպտոսի Պտղոմեոսների իշխանության ներքո:

198-167
Պտղոմեոսը Սելևկյան իշխանության ներքո:

167
Անտիոքոս IV-ն արգելում է հրեական կրոնը, պղծում Երուսաղեմի տաճարը, արդյունքում հրեաներն ապստամբում են:

ների պատճառով կարող էին խտրականության և հալածանքների ենթարկված լինել:

Քանաանում եբրայեցիները հայտնվեցին զարգացման անհամեմատ բարձր մակարդակի վրա գտնվող քանաանա-փյունիկյան քաղաքակրթության ուժեղ ազդեցության տակ և ժամանակի ընթացքում յուրացրին քանաանական բարբառներից մեկը՝ համալրելով այն իրենց սեփական լեզվի բառապաշարի տարրերով: Սա նշանակում է, որ եբրայերենը քանաաներենի շառավիղն ու շարունակությունն է, ինչի օգտին է վկայում այն, որ Թանախի ամենավաղ հատվածներում եբրայեցիներն իրենց լեզուն անվանում են «Քանաանի լեզու» (*սֆաթ քնաան*): Երբ Թանախի հեղինակները եբրայաքանաանական առճակատմանը տվեցին հստակ կրոնական հիմավորում, և «քանաանական» բառը դարձավ եբրայեցիների պատկերացմամբ հեթանոսության վատագույն դրսևորումների խորհրդանիշը, *սֆաթ քնաան* անվանումը եբրայեցիների համար անընդունելի դարձավ և փոխարինվեց «հուդայերեն» (*Եհուդիթ*) կամ պարզապես «սուրբ լեզու» (*լշոն հակկոդեշ*) եզրերով: Ավելի ուշ՝ հռոմեական շրջանում, ի հայտ եկավ *լշոն իվրի* («հրեական լեզու») եզրը, որը հունարենում ստացավ Hebraios ձևը: Վերջինը փոխառվեց այլ լեզուների, այդ թվում՝ հայերենի կողմից:

Ինչ վերաբերում է *իվրի* բառին, ապա հրեա ավանդապահների կարծիքով այն ծագել է Նոյի թոռ՝ Սեմի որդի Եբերի անունից, ով, ըստ Թանախի, եղել է հրեաների նախահայրը: Ըստ գիտական բացատրության, եզրը կապված է «անցնել, հատել» իմաստն ունեցող սեմական արմատի հետ և արտացոլում է այն փաստը, որ եբրայական ցեղերը Միջագետքից Քանաան են հասել՝ անցնելով Եփրատ գետը: Հավանական է թվում, որ այդպես էին եկվոր «անդրգետացիներին» կոչում քանաանցիները և նրանց միջոցով՝ տարածաշրջանի մյուս ժողովուրդները: Այսպես, եգիպտական աղբյուրներում հիշատակվում են *հաբիռու* ցեղերը, ովքեր որոշ գիտնականների կարծիքով նույն եբրայեցիներն են:

* * *

164
Եհուդա Մակաբեացին զավթում է Երուսաղեմը և նորոգում տաճարը: Սկզբնավորվում է Խանուքա տոնը:

160-63
Հուդան Խասմոնեյանների իշխանության ներքո: Կրոնական և քաղաքական հակադիր խմբավորումների՝ փարիսեցիների, սադուկեցիների և եսսեների ձևավորում:

70
Տիգրան Մեծը պաշարում է Հուդայի հյուսիսը, սակայն Սալոմե-Ալեքսանդրա թագուհին ընծաներով կանխում է նրա առաջխաղացումը: Տիգրանը Հայաստանում բնակեցնում է հազարավոր հրեաների:

63
Հռոմեացիները զավթում են Հուդան: Խասմոնեյանների իշխանությունը պահպանվում է Հռոմի գերակայության ներքո:

37
Հռոմը թագավոր է ճանաչում Հերովդես Մեծին, ապա Հուդան բաժանվում է նրա որդիների միջև:

Եբրայերենի պատմությունը բաժանվում է մի քանի փուլերի՝ **«աստվածաշնչային», «հետաստվածաշնչային»** (այս երկու փուլերի լեզուն հաճախ անվանվում է «հին եբրայերեն»), **միջնադարյան** և **արդի**:

ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉԱՅԻՆ ԵԲՐԱՅԵՐԵՆ

Աստվածաշնչային եբրայերենը, ինչպես անվանումն է հուշում, հիմնականում հայտնի է դիցաբանական, կրոնաիրավագիտական, պատմական և գեղարվեստական ստեղծագործություններից, որոնք գրվել, խմբագրվել ու վերախմբագրվել են գրեթե մեկ հազարամյակի ընթացքում և, ի վերջո, ամբողջացվել ու սրբադասվել են Թանախի կազմում: Այս լեզուն անցել է զարգացման երկու փուլ՝ **վաղ աստվածաշնչային** (մ.թ.ա. XII-VI դդ., այսինքն՝ եբրայական ցեղերի կողմից Քանաանի նվաճումից մինչև Հուդայի թագավորության անկումն ու հրեաների «Բաբելոնյան գերությունը») և **ուշ աստվածաշնչային** (մ.թ.ա. V-II դդ.՝ հետբաբելոնյան ժամանակաշրջանից մինչև Հուդայում Խասմոնեյանների (Մակաբեացիների) տոհմի իշխանության ավարտը):

Վաղ աստվածաշնչային եբրայերենով են գրված Թորան (Մովսեսի Հնգամատյանը՝ Թանախի առաջին հինգ գլուխները), Մարգարեից, Դատավորաց, Թագավորաց գրքերը և Թանախի մի քանի այլ գլուխները: Թանախում պահպանված եբրայերենի հնագույն նմուշը համարվում է «Դեբորայի երգը» քանաանցիների դեմ հրեական ցեղերի պատերազմներից մեկը գլխավորած ու ոգեշնչած հերուսուհու ու մարգարեի անունով: Այդ լեզուն նաև Դավիթ ու Սողոմոն թագավորների օրոք (մ.թ.ա. 1000-922 թթ.) գոյություն ունեցած Իսրայելի միացյալ թագավորության, իսկ նրա տրոհումից հետո հյուսիսային՝ Իսրայել (922-724) ու հարավային՝ Հուդա (922-587) թագավորությունների պաշտոնական լեզուն էր:

Ուշ աստվածաշնչային եբրայերենով են գրված Սաղմոսները, Երգ Երգոցը, որոշ Մարգարեից գրքերը: Այս շրջանում, որը մոտավորապես սկսվում է «Բաբելոնյան գերությունից» հրեաների վերադարձով, եբրայերենը սեմական մի քանի այլ լեզուների հետ մեկտեղ աստիճանաբար դուրս է մղվում արամեերենի կողմից որպես խոսակցական, սակայն շարունակում է գործածվել որպես գրական ու ծիսական լեզու: Հրեական միջավայրում արամեերենի նշանակության ու ազդեցության մասին է վկայում այն, որ Թանախի մաս կազմող Եզրասի ու Դանիելի գրքերի որոշ գլուխներն արամեերեն են: Հետագայում ստեղծվում են նաև ամբողջ Թանախի արամեերեն մի քանի թարգմանությունները, որոնք հայտնի են արամեական *Թարգում* («թարգմանություն») անունով: Դրանցից առավել հայտնին և հուդայական կրոնական դպրոցներում՝ *Եշիվա*-ներում հատուկ ուսումնասիրվողը հուդայականություն ընդունած հույն Օնկելոսի թարգմանությունն է («Թարգում Օնկելոս»):

Ընդգրկելով գրեթե մեկ հազարամյակ՝ աստվածաշնչային եբրայերենն, այդուհանդերձ, աչքի է ընկնում քերականության ընդհանուր կայունությամբ, թեև շարադրանքի ոճի վրա զգալի է այս կամ այն ժամանակաշրջանի խոսակցական լեզվի ազդեցությունը: Թանախի ընդհանուր բառապաշարը մոտավորապես ութ հազար բառ է: Արդի եբրայերենի առավել գործածելի հազար բառից ութ հարյուրը հանդիպում են Թանախում:

Եբրայերենն իր պատմության ամենավաղ շրջանից ևեթ գրավոր լեզու էր: Պետք է հիշել, որ Քանաանը համարվում է այբբենային գրի բնօրրանը: Գրի ու գրականության հարուստ ավանդույթներ ունեին նաև հարակից երկրները, հատկապես Եգիպտոսն ու Միջագետքը: Եբրայեցիները բավականին վաղ՝ արամեացիների հետ գրեթե միաժամանակ փոխ առան փյունիկյան գիրը, որն իրենց միջավայրում ինքնուրույն զարգացում ապրեց և հեռացավ փյունիկյան սկզբնատեսակից: Այս գիրը մասնագիտական գրականության մեջ կոչվում է «պալեոեբրայական» (վաղնջական եբրայական):

«Բաբելոնյան գերությունից» վերադառնալուց հետո հրեաները, ովքեր արդեն արամեախոս էին, փոխ առան արամեական տառատեսակներից մեկը, որը հայտնի է «քառակուսի գիր» անունով: Ենթադրվում է, որ գրի

ՄԵՐ ԹԱՄԱԿՈՐԾԱՆ

8
Նոսրի Հուդան դնում է իր սեռիկական կառավարման տակ:

28-30
Հուդան կառավարում է Պոնտացու Պոնտացի սպարապետը, ով, ըստ Լևի Կոռակարանի, տվել է Պիսանին խաչելու հրամանը:

66
Գալիլեան ապստամբում են Հռոմի դեմ:

68-69
Յովհաննան բեն Զաքքայը հիմնում է ուսումնական կենտրոն («Սինեդրիոն»), որտեղ մշակում է Երուսաղեմի անկման դեպքում հրեաների՝ առանց հայրենիքի գոյատևելու սկզբունքները:

70
Տիտոսը զավթում ու ավերում է Երուսաղեմը:

73
Գրեթե ապստամբների վերջին հենակետ՝ Մասադա ամրոցի անկումը:

~100
Սինեդրիոնը քայլեր է ձեռնարկում Հիսուսին Մեսիա ճանաչողներին հրեաների հիմնական զանգվածից տարանջատելու համար, ինչը նրա պատմում է հուդայականության ու քրիստոնեության տարանջատմանը:

132-135
Հռոմեացիները ճնշում են Շիմոն բար Կոխբայի գլխավորած ապստամբությունը: Հրեաներին արգելվում է մուտք գործել Երուսաղեմ, և նրանց ազգային կենտրոնը, նեռայալ Սինեդրիոնը, տեղափոխվում է Գալիլեա:

140
Միջագետքի հրեական համայնքում հիմնվում է համայնքապետի (*ռեշ գալութա*) պաշտոնը:

200-215
Եհուդա Հա-Նասիի գլխավորությամբ կազմվում է հրեական կրոնական գրավոր օրենքը» պարունակող *Միշնա*-ն:

325
Կոստանդինոս կայսրը հրամայում է կառուցել Սուրբ Գարության, Բեթլեհեմում՝ Սուրբ Ծննդյան եկեղեցիները:

360-363
Ցեղվանոսը՝ վերջին հեթանոս կայսրը, թույլատրում է հրեաներին բնակվել Երուսաղեմում և խոստանում վերականգնել տաճարը, սակայն երբ մահը խափանում է նրա ծրագիրը:

~400
Երուսաղեմյան Թալմուդի կազմավորման ավարտը:

429
Սինեդրիոնը լուծարվում է, և հրեական հոգևոր կենտրոնը տեղափոխվում է Միջագետք:

450-470
Սասանյանները հալածանքների միջոցով փորձում են հրեաներին զրադաշտականություն պարտադրել:

կրոնական հոսանքներից մեկի գրադարանի ժառանգորդներն են: Նրանց լեզուն միջանկյալ է աստվածաշնչային ու հետաստվածաշնչային լեզուների միջև՝ ներառելով երկու տարբերակներին բնորոշ հատկանիշներ:

Թանայական շրջանը ներառեց հրեա ժողովրդի պատմության ամենաողբերգական միջադեպերից մեկը: Մ.թ. 70 թ. հրեաներն ապստամբեցին Հռոմի դեմ, ապա Տիտոսի գլխավորած բանակը ներխուժեց Պաղեստին, ավերեց Երուսաղեմը և հողին հավասարեցրեց հրեական մեծագույն սրբատեղին՝ Երուսաղեմի տաճարը: Դրան հետևեցին Պաղեստինից հրեաների աստիճանական արտահոսքը և հրեական սփյուռքի ձևավորման սկիզբը: Այս ժամանակաշրջանում հրեաների խոսակցական լեզուն արամերենն էր: Հատկանշական է, որ խաչի վրայից Հիսուսի արտասանած յոթ նախադասություններից մեկը՝ «Տե՛ր իմ, Տե՛ր իմ, ինչո՞ւ լքեցիր ինձ», Նոր Կտակարանի հունարեն բնագրում և բոլոր թարգմանություններում մեջբերվում է հենց արամերեն: Այնուամենայնիվ, եբրայերենը պահպանում էր գրական ու կրոնական լեզվի իր կարևոր գործառույթը և քերականությամբ ու բառապաշարով մոտ լինելով արամերենին՝ այս կամ այն չափով հասկանալի էր ժողովրդին: Հենվելով այն փաստի վրա, որ մ.թ. II դ. հակահռոմեական երկրորդ ապստամբության ղեկավար՝ Շիմոն բար Կոխբայի պահպանված նամակներից մի քանիսը գրված են եբրայերեն՝ գիտնականներից ոմանք ենթադրել են, որ Պաղեստինի հարավային շրջաններում եբրայերենը կարող էր պահպանված լինել որպես խոսակցական լեզու, և որ գրական ստեղծագործությունների միշնայական եբրայերենն այդ ժամանակաշրջանի խոսակցական լեզվի գրական տարբերակն է: Այդուհանդերձ գերիշխում է այն կարծիքը, որ միշնայական եբրայերենը երբեք խոսակցական լեզու չի եղել և միջնադարի լատիներենի պես բացառապես գրական գործունեության արդյունք է:

Ամորայական ժամանակաշրջանում (II-VII դդ.) Պաղեստինում հրեա բնակչություն գրեթե չկար, և հրեա ժողովրդի ու նրա լեզվի պատմությունը շարունակվում էր տարբեր երկրներով մեկ սփռված գաղթօջախներում:

փոփոխությունը տեղի ունեցավ պալեոեբրայական գրի վաղ տարբերակը պահպանած և զարգացրած սամարացիներից[1] հրեաների կրոնական և ազգային տարանջատման գործընթացի շրջանակներում: Այնուամենայնիվ, պալեոեբրայական ու «քառակուսի» գրերը որոշ ժամանակ գործածվում էին զուգահեռաբար, սակայն, ի վերջո, «քառակուսին» հաստատվեց որպես հրեաների միակ գիրը և այսօր էլ որպես այդպիսին հանդես է գալիս արդի եբրայերենի պարագայում:

ՀԵՏԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉԱՅԻՆ ԵԲՐԱՅԵՐԵՆ

Հետաստվածաշնչային եբրայերենը (հայտնի է նաև «միշնայական» կամ «ռաբիական» անուններով) նույնպես բաժանվում է երկու փուլի՝ **թանայական** և **ամորայական**. «թանայներ» և «ամորայներ» էին կոչվում հետաստվածաշնչային ժամանակաշրջանի հրեա կրոնագետների իրար հաջորդած երկու սերունդները: Թանայական ժամանակաշրջանի (մ.թ.ա. I – մ.թ. II դդ.) հիմնական գրավոր հուշարձաններն են *Միշնա*-ն, որը հրեական «բանավոր օրենքի» ընդարձակ հավաքածու է, *Տոսեֆթա* կոչվող Միշնայի հավելվածները և Թանախի զանազան մեկնությունները՝ *Միդրաշ*-ները:

Թանայական ժամանակաշրջանին են հարում նաև 1940-ականներին Մեռյալ ծովի առափնյա քարանձավներում գտնված «Կումրանի ձեռագրերը», որոնք պատմալեզվաբանական մեծ արժեք ունեն: Կավե սափորների մեջ զմռսված այդ ձեռագրերը Հիսուսի ժամանակաշրջանում գոյություն ունեցած եսսեների՝ հրեական

[1] Սամարացիները կրոնաազգային խումբ են, որն առաջացել է Իսրայելի թագավորության անկումից հետո Հյուսիսային Պաղեստինում հրեական ցեղերի մնացորդների ու ասորեստանցիների կողմից այդտեղ բնակեցված Միջագետքի ժողովուրդների միաձուլման արդյունքում: Սամարացիները հուդայականության յուրահատուկ տարատեսակ են դավանում՝ որպես սուրբ գիրք ճանաչելով միայն Թորան: «Բաբելոնյան գերությունից» հրեաների վերադարձից հետո սամարացիները նրանց երկրի վերականգնման և Երուսաղեմի տաճարի վերակառուցման գործում օգնություն առաջարկեցին, սակայն հրեաները հրաժարվեցին նրանց ազգակիցներ ու կրոնակիցներ ճանաչել: Դա դրեց երկու ժողովուրդների միջև հարյուրամյակներ տևած և Նոր Կտակարանում արձագանք ստացած թշնամանքի սկիզբը: Ներկայումս Իսրայելում բնակվում են մոտ մեկ հազար սամարացիներ, ովքեր յուրատեսակ միջանկյալ օղակ են հրեաների ու պաղեստինցիների միջև:

≈500
Բաբելոնյան Թալմուդի կազմավորման ավարտը:

≈600
Պապ Գրիգոր Ի-ը մշակում է իր եկեղեցու դիրքորոշումը հրեաների հանդեպ, որը նպատակաուղղված էր նրանց քրիստոնեացմանը:

622-628
Մուհամմադը՝ համոզվելով, որ հրեաները մտադիր չեն իրեն մարգարե ճանաչել, վտարում է իր տիրույթներից հրեական որոշ համայնքներին:

638
Արաբները գավթում են Երուսաղեմը և երաշխավորում հրեաների իրավունքները: Տաճարի վայրում կառուցվում է ալ-Հարամ աշ-Շարիֆ մզկիթը:

765
Անան բեն Դավիթը Միջագետքում հիմնում է կարաիմների ուսմունքը:

780-800
Վոլգայի խազարների վերնախավը հուդայականություն է ընդունում:

Դրանցից դիտարկվող ժամանակաշրջանում առավել կարևորը Սասանյան Իրանի տիրապետության ներքո գտնվող Միջագետքի (Բաբելոնի) գաղթօջախն էր: Այն վայելում էր ներքին ինքնավարություն և վերածվել էր հրեաների կրոնական ու մշակութային գլխավոր կենտրոնի: Այստեղ գործում էին մի քանի եշիվաներ, որոնցում շարունակվում էր եբրայերեն ստեղծագործելու ավանդույթը, թեև հրեաների խոսակցական լեզուն տեղի արևելյան արամեական բարբառն էր, որը մոտ էր դասական ասորերենին: Իրենց նշանակությամբ հատկապես աչքի էին ընկնում Սուրա և Պումբեդիթա քաղաքների եշիվաները: Մի քանի եշիվաներ գործում էին նաև Պաղեստինում: Հենց Միջագետքում ու Պաղեստինում այս ժամանակաշրջանում ստեղծվեց հրեական կրոնափիլիսոփայական և իրավագիտական խոշորագույն աշխատությունը՝ Թալմուդը, որի մեծ մասը գրված է արամերեն: Գոյություն ունի Բաբելոնյան Թալմուդ և ավելի փոքր ծավալի ու նշանակության՝ Երուսաղեմյան:

Ամորայական շրջանում եբրայերեն գրված ամենանշանավոր գործը *Գեմարա*-ն է, որը Միշնայի մեկնությունների հավաքածու է, այն Թալմուդի մի մասն է կազմում: Թեև եբրայերենն արդեն երկար ժամանակ խոսակցական լեզու չէր, այնուամենայնիվ, չդադարող գրական գործունեության շնորհիվ նրա զարգացումը շարունակվում էր: Ամորայական ժամանակաշրջանն աչքի ընկավ հետաստվածաշնչային եբրայերենի վերջնական ձևավորումով և այն հատկանիշների ամրագրումով, որոնցով նա տարբերվում է աստվածաշնչային լեզվից, ինչպես օրինակ ավելի ճկուն շարահյուսությունն ու ավելի հարուստ բառակազմական կարողությունները: Բառապաշարն ընդլայնվել էր բազմաթիվ արամեական, հունական, լատինական ու պահլավական փոխառություններով և հասնում էր 14 հազարի՝ վեց հազարով գերազանցելով աստվածաշնչային եբրայերենը: Հարկ է նշել, որ հետաստվածաշնչային եբրայերենը զգալի ազդեցություն է գործել արդի եբրայերենի ձևավորման վրա:

Ամորայական ժամանակաշրջանի վերջում Պաղեստինում մի նորամուծություն ի հայտ եկավ, որը հետագայում շատ կարևոր դեր խաղաց եբրայերենի պահպանման գործում: Բաղաձայնային գրով շարադրված կրոնական և այլ տեքստերի ճիշտ ընթերցումը բերանացի փոխանցվում էր կրոնական դասի մի սերնդից մյուսին, սակայն երբ եբրայերենը դուրս մղվեց խոսակցական ոլորտից, ձևավորվեցին ընթերցման մի քանի տարբերակներ, ինչը սպառնում էր աղավաղումներով և ճիշտ արտասանության վերջնական կորստով: Տիբերիաս քաղաքի *մասորեթ*-ներ (եբրայերեն *մասորա՝* «ավանդույթ» բառից) կոչվող ուսյալները՝ քրիստոնյա արամեացիների օրինակով համալրեցին «քառակուսի» գիրը ձայնավորներ նշող հատուկ նշաններով՝ ձայնանիշներով: Ապա կատարելով մեծածավալ համեմատական ու վերլուծական աշխատանք՝ նրանք մշակեցին ընթերցման՝ իրենց պատկերացմամբ ճիշտ եղանակը, որը և ամրագրեցին ձայնանշության նոր համակարգով: Ձայնավորման և արտասանության «մասորեթական» եղանակը գոյատևեց հարյուրամյակներ, և այն, ի վերջո, ժառանգեց նաև արդի եբրայերենը:

ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ԵԲՐԱՅԵՐԵՆ

Միջնադարյան եբրայերենը (VII-XVIII դդ.) սփյուռքի հրեական գաղթօջախներում շարունակում էր կատարել այն նույն դերը, ինչ լատիներենը միջնադարի Եվրոպայում: Նրանով գրվում էին բազմաթիվ կրոնական, փիլիսոփայական, քերականական, բժշկական և նույնիսկ գեղարվեստական գործեր, սակայն առօրյայում հրեաները խոսում էին իրենց բնակության երկրի լեզվով: Այս ժամանակաշրջանի առաջին հարյուրամյակներին եբրայերենի ակտիվ գործածության և զարգացման կենտրոնը մնում էր Միջագետքը, որտեղ Սասանյան Իրանի տիրապետությունը VII դարի 30-ական թվականներին փոխարինվեց Արաբական խալիֆայության իշխանությամբ:

Ճիշտ այնպես, ինչպես ժամանակին արամերենը դուրս մղեց խոսակցական ոլորտից Մերձավոր Արևելքի գրեթե բոլոր սեմական լեզուները, այնպես էլ արաբերե-

800
Բարձրագույն կայսրն ու Պապի Պասը քաջալերում են հրեաների հաստատումը Սրբազան Հռոմեական կայսրությունում:

900-1400
Միջնադարյան Իսպանիան դարձավ հրեական մշակույթի կենտրոն:

1050
Լեհաստանում հիմնվում են հրեական առաջին գետաբնակները:

969
Եգիպտոսի Ֆատիմյան խալիֆները գավթում են Երուսաղեմը և ավերում նրա եկեղեցիներն ու սինագոգները:

1066
Մոլդիսի նորմանական նվաճումից հետո այս երկիր որոք են գնում առաջին հրեաները:

1071
Թուրք սելջուկները գրաված ու ավերում են Երուսաղեմը:

1099
Խաչակիրները գրավում

 են Երուսաղեմը: Բոլդուին I-ը հռչակվում է Երուսաղեմի թագավոր և սրի քաշում քաղաքում բնակվող մահմեդականներին ու հրեաներին:

1144
Անգլիայում առաջին անգամ կիրառվում է «արյան զրպարտությունը». հրեաներին մեղադրում են քրիստոնյա մանուկին սպանելու և նրա արյունը ծիսական կարիքների համար գործածելու մեջ:

1163
Բացվում է առաջին սինագոգը Չինաստանում:

1187
Սալահեդդինը գավթում է Երուսաղեմը խաչակիրներից և թույլատրում մահմեդականներին ու հրեաներին բնակություն հաստատել քաղաքում:

1260
Երուսաղեմը հայտնվում է Եգիպտոսի մամլուքների տիրապետության տակ:

1290
Հրեաները վտարվում են Անգլիայից:

նը՝ առավել ևս լինելով Մերձավոր Արևելքի վրա իշխող գերտերության պաշտոնական լեզուն, աստիճանաբար տարածվեց Արաբական խալիֆայության սեմական և նույնիսկ ոչ սեմական, ինչպես օրինակ Հյուսիսային Աֆրիկան, տարածքներում և դարձավ զանազան ժողովուրդների ընդհանուր լեզուն: Թեև հրեաները բացառություն չէին և նույնպես աստիճանաբար անցան արաբերենի, նրանց, այնուամենայնիվ, հաջողվեց քաղաքական նոր պայմաններում ևս պահպանել եբրայերենը որպես գրավոր և ծիսական լեզու:

Շփումներն արաբերենի հետ դրական ազդեցություն գործեցին եբրայերենի վրա և նպաստեցին նրա քերականության զարգացմանն ու բառապաշարի հարստացմանը: Ընդօրինակելով կամ ուղղակիորեն թարգմանելով արաբական գրականության նմուշները՝ հրեա հեղինակներն ստեղծեցին զանազան բնույթի աշխատություններ: Նրանցից շատերը ստեղծագործում էին ինչպես եբրայերեն, այնպես էլ արաբերեն և հաճախ ինքնուրույն արաբերենի էին թարգմանում եբրայերեն գրված գործը և հակառակը: Իրենց թարգմանչական ունակությունները հրեաները կիրառեցին նաև ազգային մշակույթի շրջանակներից դուրս և պարսիկների ու ասորիների հետ մեկտեղ ներգրավվեցին Աբբասյան խալիֆայությունում թափ առնող թարգմանչական գործունեության մեջ:

Տեսնելով, թե ինչ սեր ու հեղինակություն է վայելում արաբների մեջ նրանց հեթանոս քոչվոր նախնիների մաքուր լեզուն՝ հրեաներն սկսեցին աստվածաշնչային եբրայերենը համարել գրական գործունեության համար ընդունելի միակ ոճը: Միևնույն ժամանակ, արաբերենի ուժեղ ազդեցության ներքո հրեա հեղինակները փորձում էին հարմարեցնել եբրայերենն արաբերենի շարահյուսական և ձևաբանական կանոններին: Արդյունքում ստեղծվեց բավականին արհեստական և առանց արաբերենի իմացության դժվարըմբռնելի մի ոճ:

Արաբական պոեզիայի ազդեցությամբ նոր շունչ առավ *պիյութ* կոչվող աշխարհիկ բանաստեղծական արվեստը: Հրեա բանաստեղծները՝ *պայթան*-ները, ոչ միայն ընդօրինակում էին արաբերենի շարահյուսությունը, այ-

1391
Բարցելոնայում բռնկվում են հրեական կոտորածները: Գաղթարարները հրեաներ քրիստոնեություն են ընդունում, բայց շարունակում են գաղտնի դավանել իրենց կրոնը՝ [illegible] *մեռան*-ներ [illegible] մականունը:

1394
Հրեաները փարվում են Ֆրանսիայից:

1478
Բարձրագույն ինկվիզիցիան փորձում է պարզել մեռանների ճշմարիտ քրիստոնյա լինելը:

1492
Հրեաները վտարվում են Իսպանիայից:

1516
Վենետիկում ստեղծվում է գետտո («ձուլարան»), որում հրեաները մեկուսացվում են քաղաքի բնակչությունից:

1517
Պաղեստինը դառնում է Օսմանյան կայսրության մասը:

1543
Պահպանելով, որ հրեանե-

լն փորձում էին կիրառել արաբական բանաստեղծական չափերը: Այս շրջանի նշանավոր պայթաններից հատկապես հայտնի է միջագետքցի Սաադիա Գաոնը (882-942), ով գրում էր աստվածաշնչային լեզվով՝ այդ թվում արաբներից փոխառված հանգավոր արձակով:

Արաբների անմիջական ազդեցությամբ զարգացավ նաև հրեական քերականական դպրոցը, որում հատկապես աչքի ընկան Քիմհի ընտանիքի ներկայացուցիչները:

Արաբական ժամանակաշրջանի եբրայերենն իր ծաղկման գագաթակետին հասավ Իսպանիայում: Կորդովայի Օմայան խալիֆայության կրոնական ու ազգային անանձնական հանդուրժողականության պայմաններում արաբների ու քրիստոնյաների կողքին բարգավաճում էին հարյուր հազարավոր հրեաներ, որոնցից շատերը նույնիսկ զբաղեցնում էին բարձրաստիճան պետական պաշտոններ: Կորդովան և Իսպանիայի մյուս խոշոր քաղաքներն այդ ժամանակաշրջանի հրեական հոգևոր կյանքի գլխավոր կենտրոններն էին: Այստեղ ապրած և ստեղծագործած նշանավոր հեղինակներից հարկ է նշել Մայմոնիդին, Եհուդա Հալևիին, Մոշե իբն Էզրային և Եհուդա Ալխարիզիին: Նրանք հիմնականում գրում էին աստվածաշնչային եբրայերենով, սակայն շարունակում էին եբրայերենն արաբերենին հարմարացնելու ավանդույթը: Միևնույն ժամանակ նրանց ակտիվ գրական գործունեության շնորհիվ եբրայերենի բառապաշարը շարունակում էր հարստանալ, այդ թվում զանազան գիտական եզրերի հաշվին:

Չնայած Իսպանիայում եբրայերենի գործածության ոլորտի զգալի ընդլայնմանը, այն, ինչպես և այլուր, մնում էր զուտ գրական լեզու: Իսպանական հրեաների խոսակցական լեզուն արաբերենն էր, իսկ այնուհետև՝ միջնադարյան իսպաներենի բարբառներից մեկի հիման վրա զարգացած *լադինո*-ն, որով այսօր էլ խոսում են ոչ մեծ թվով հրեաներ:

Իսպանիայում հրեաների ապահով կյանքն ու եբրայերենի ծաղկման շրջանն ավարտվեցին, երբ Իբերական թերակղզու հյուսիսում պահպանված քրիստոնեա-

որը չեն ընդունելու քրիստոնեության իր քարոզած տարբերակը, Մարտին Լյութերը գրում է մի աշխատություն, որը համարվում է ժամանակակից հակասեմականության աղբյուրներից մեկը:

1577

Պրահաբնակ Մորդեխայ Մարկուսը նշանակվում է արքունիքի ֆինանսիստ՝ սկսելով «արքունիքի հրեաների» շարքը, որոնք մինչև XVIII դ. կեսը Եվրոպական արքունիքներում կատարում էին ֆինանսական խորհրդատուների դեր:

1654

Բրազիլիայից արտագաղթած հրեաները բնակություն են հաստատում Հյուսիսային Ամերիկայում հոլանդական հենակետ՝ Նոր Ամստերդամ (հետագայում Նյու Յորք) քաղաքում:

1665-66

Թրքահպատակ Շաբթայ Ցվին իրեն Մեսիա է հռչակում՝ խանդավառություն առաջացնելով հրեաների մեջ: Երբ նրանից պահանջում են ընտրել մահվան և իսլամ ընդունելու միջև, նա ընտրում է իսլամը: Մի խումբ հրեաներ հետևում են նրան որպես մեսիայի, սակայն բացառվում են գաղտնի դավանել հուդայականություն՝ ստանալով դոնմեի անուն:

1740

Բարոն Շեմ-Տովը Լիտվայում հիմնում է խասիդականությունը, որն արագորեն տարածվում է Արևելյան Եվրոպայում:

1792

Ֆրանսիայի հրեաներին տրվում են քաղաքացիական ամբողջական իրավունքներ:

1795

Լեհաստանի երրորդ բաժանումից հետո նրա տարածքի մեծագույն մասը՝ մեկ միլիոն հրեա յուրացությամբ, անցնում է Ռուսաստանին:

[1] Ներկայումս «սեֆարդ» հաճախ կոչում են հյուսիսաֆրիկյան, մերձավորարևելյան, կովկասյան ու միջինասիական ծագում ունեցող բոլոր հրեաներին, ինչը պատմական առումով արդարացված չէ: Թվարկված խմբերի համար ավելի ընդունելի է համարվում «արևելյան հրեաներ» եզրը:

ռավելապես սլավոնական լեզվական միջավայրում՝ *աշքենազ*-ներ[1] («գերմանացիներ») կոչվող այս հրեաները շարունակում էին խոսել միջնադարյան գերմաներենի բարբառներից մեկով, որն աստիճանաբար, ինչպես ժամանակին լադինոն, վերածվեց հրեաների ուրույն լեզվի՝ *իդիշ*-ի (բառացիորեն՝ «հրեերեն»): Այս լեզվով, որի բառապաշարում շատ են եբրայական ու սլավոնական բառերը, և որը գրի է առնվում «քառակուսի» գրով, ստեղծվեց հարուստ գրականություն և ոչ պակաս հարուստ ժողովրդական բանահյուսություն: Որպես իդիշով ստեղծագործած հայտնի հեղինակ կարելի է նշել Շոլոմ Ալեյխեմին (1859-1916): Իդիշալեզու հարուստ բանահյուսությամբ հատկապես աչքի էր ընկնում XVIII դ. առաջին կեսին Լեհաստանում գոյացած ավանդապաշտ հրեաների՝ *խասիդ*-ների («բարեպաշտների») համայնքը, որի ծիսակատարություններում մեծ տեղ է հատկացված երաժշտությանը: Արևելյան Եվրոպայի իդիշալեզու հարուստ մշակույթը գրեթե ամբողջությամբ հիմնահատակ արվեց նացիստների կողմից Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի օրերին: Այնուամենայնիվ, որպես խոսակցական և գրական լեզու իդիշը գործածվում է մինչև այսօր, հիմնականում ԱՄՆ-ի, Եվրոպայի ու Իսրայելի ավանդապաշտ համայնքներում և ունի գործածության ավելի լայն ոլորտ, քան անհետացման վտանգի առջև կանգնած լադինոն: Պետք է նշել, որ սիոնիզմի գաղափարախոսներն ու Իսրայելի Պետության հիմնադիրները, թեև նրանց մեծամասնության համար իդիշը մայրենի լեզու էր, բացասաբար էին տրամադրված նրա նկատմամբ՝ դիտելով այն Եվրոպայում հրեաների մեկուսացման արդյունք ու խորհրդանիշ: Իսրայելում իդիշը երկար ժամանակ մնում էր անտեսված «ժարգոն», սակայն XX դ. երկրորդ կեսից երկրում սկսվեց նրա նկատմամբ հետաքրքրության զգալի աճ, և այդ լեզուն այժմ դիտվում է հրեական հոգևոր ու մշակութային ժառանգության կարևոր տարր:

[1] «Աշքենազ» (հայերեն՝ Ասքանազ, Հաբեթ նահապետի թոռան անունով) հրեաներն ավանդաբար կոչում էին իրենց ծանոթ ամենահյուսիսային երկիրը: Ըստ Երեմիա մարգարեի գրքի (51:27), Աշքենազն Արարատյան թագավորությանը հարևան երկիր էր: Միջնադարում «Աշքենազ» էին կոչում Գերմանիան, որը երկար ժամանակ հրեաների բնակության ամենահյուսիսային երկիրն էր:

1804
Ռուսաստանում վերջնականապես ձևավորվում է «նստակեցության գիծը», որից դուրս հրեաներին արգելվում էր բնակություն հաստատել:

1848
Գերմանիայում երաշխավորվում են հրեաների քաղաքացիական իրավունքները:

1858
Լայոնել Ռոտշիլդը դառնում է Մեծ Բրիտանիայի խորհրդարանի առաջին հրեա պատգամավորը:

1860
Երուսաղեմից դուրս հիմնվում է հրեական առաջին՝ Միշքենոթ Շաանանիմ թաղը:

1882-1902
Ռուսաստանում հրեաների կոտորածներն առաջացնում են Պաղեստին արևելեվրոպական հրեաների արտագաղթի առաջին ալիքը:

1894
Ֆրանսիայում հրեա սպա Ալֆրեդ Դրեյֆուսը

ԱՐԴԻ ԵԲՐԱՅԵՐԵՆ

Արդի եբրայերենի ակունքները պետք է փնտրել դեռևս XVI դարում, երբ գրվեց առաջին եբրայալեզու դրաման և կազմվեց առաջին իդիշ-եբրայերեն բառարանը: Եբրայերենի զարգացման այս փուլը վերջնականապես ամբողջացավ աշքենազյան հրեաների միջավայրում XVIII դ. 70-ականներին սկսված լուսավորչական շարժման ժամանակաշրջանում: Ֆրանսիական Լուսավորության գաղափարների ազդեցությամբ ծնունդ առած և զարգացած այդ շարժումը հայտնի է եբրայերեն *Հասկալա* անվանումով: Հասկալան հետապնդում էր ինչպես հասարակական նպատակներ, ինչպես օրինակ հրեաների մեկուսացման հաղթահարումն ու հասարակության մեջ նրանց ներդաշնակ ինտեգրումը, այնպես էլ մշակութային ու կրթական, որոնցից մեկը եբրայերեն լեզվի գործածության ոլորտի ընդլայնումն էր: Վերջինը հիմնականում պայմանավորված էր Եվրոպայում ազգային լեզուների կայացման գործընթացի հաջողությամբ: Հասկալայի նշանավոր գործիչներից էր Գերմանիայում բնակվող Մոզես Մենդելսոնը (1729-1786), ով 1783 թ. սկսեց հրատարակել *Համեասֆ* («Միավորիչ») եբրայերեն ամսագիրը և նույն թվականին լույս ընծայեց նաև Թորայի գերմաներեն թարգմանությունը: Մենդելսոնն ու նրա հետևորդներն արհամարհանքով էին վերաբերվում հետաստվածաշնչային եբրայերենին՝ համարելով, որ այն գերհագեցած է արամեական բառերով և քերականական սխալներով: Նույնն էր նրանց վերաբերմունքը նաև պայթանների ժառանգության, եբրայերենի վրա արաբերենի ազդեցության և իդիշի նկատմամբ: Նրանք միակարծիք էին, որ վերակենդանացված եբրայերենի հիմքում պետք է դրվի աստվածաշնչային մաքուր լեզուն՝ անտեսելով այն փաստը, որ հետաստվածաշնչային ու միջնադարյան փուլերի լեզուներն ավելի էին հարմար կյանքի նոր իրողություններն արտահայտելու համար:

XIX դ. սկզբից Հասկալայի կենտրոնը Գերմանիայից աստիճանաբար տեղափոխվեց Ռուսաստան ու Ավստրիա, որտեղ երևան եկան եբրայերեն ստեղծագործող

[illegible] է Գերմանիայում հրեական գաղտնի [illegible] փոխանցելու մեջ: Տնտեսական [illegible] պատճառով [illegible] գործը» հանդիսանալու մեծ արձագանք է ստանում: Դատապարտությանը ներկա գտնվողներ հրեա լրագրող Թեոդոր Հերցելը հանգում է այն եզրակացության, որ եթե հրեաները կարող են հակասեմիտիզմի գոհ դառնալ Ֆրանսիայում, ապա [illegible] կարող է տեղի ունենալ Եվրոպայի ցանկացած այլ երկրում: Հերցելի հետևությունն այն էր, որ հրեաները Եվրոպայում ապագա չունեն:

1896
Թեոդոր Հերցելը հրատարակում է «Հրեական պետություն» գիրքը, որտեղ հայտարարում է, որ հրեաների անվտանգությունը կարող է երաշխավորված լինել միայն սեփական պետությունում: Գիրքը դնում է սիոնիզմի գաղափարախոսական հիմքերը:

1897
Բազելում գումարվում է

բազմաթիվ հեղինակներ, իսկ 40-ականներից սկսած լույս էին տեսնում եբրայական պարբերականներ: Դրանցից առավել նշանավորներն էին *Պիրխեյ ցաֆոն* («Հյուսիսի ծաղիկներ», Վիլնյուս, 1841-1844) և *Հաքարմել* («Բուրաստան», Վարշավա, 1860-1880) ամսագրերը: Ի տարբերություն Մենդելսոնի, այս պարբերականների հետ համագործակցող հեղինակները փորձում էին միահյուսել բոլոր ժամանակաշրջաններին բնորոշ լեզվական տարրերը: Արդյունքում ի հայտ եկավ չափազանց վերամբարձ մի ոճ, որը հայտնի դարձավ *մելիցա* («փքուն») անունով: Այն ոչ պակաս արհեստական էր, քան Մենդելսոնի «նորացված» աստվածաշնչային լեզուն:

XIX դ. երկրորդ կեսին սկսվեց հրեաների կանոնավոր ներգաղթը Պաղեստին, որին մեծապես նպաստում էին Ռուսաստանում թափ առնող հակահրեական տրամադրություններն ու ջարդերը և դրանցից սնվող սիոնիստական շարժումը. վերջինի նպատակն էր Պաղեստինում հաստատել հրեական «ազգային օջախ», ապա և պետություն: 1900 թ. Պաղեստինի հրեա բնակչության թիվը կազմում էր 50 հազար և շարունակում էր արագ աճել: Երկու հազար տարվա ընդմիջումից հետո Պաղեստինում մեծաթիվ հրեական բնակչության գոյացումն անհրաժեշտ նախադրյալներ ստեղծեց նաև ազգային լեզվի գործածության շրջանակների ընդլայնման համար: Արդեն իսկ մինչև զանգվածային ներգաղթի սկիզբը Երուսաղեմում բնակվող սակավաթիվ, սակայն բազմալեզու հրեաներն ունեին եբրայերենը որպես հաղորդակցության միջոց գործածելու որոշ փորձ: Այժմ հասունանում էր եբրայերենի՝ որպես միասնական ու միակ ազգային լեզվի վերականգնման անհրաժեշտության գաղափարը:

Թեև Պաղեստինում եբրայերենի վերակենդանացումը հաճախ հիշատակվում է որպես սիոնիզմի հիմնական նպատակներից մեկը, այնուամենայնիվ, հարկ է նշել, որ սիոնիզմի հիմնադիր Թեոդոր Հերցելը թերահավատ էր եբրայերենի ապագայի նկատմամբ: «Մեզանից ո՞վ այնքան եբրայերեն գիտի, որ կարողանա այդ լեզվով գնացքի տոմս պատվիրել», – հարցնում էր նա իր հոդվածներից մեկում: Ըստ նրա, եբրայերենի վերակենդա-

Սիոնիստական առաջին համաժողովը և հիմնադրվում է Համաշխարհային սիոնիստական կազմակերպությունը:

1903
Սիոնիստական 6-րդ համաժողովը մերժում է Արևելյան Աֆրիկայում հրեական ազգային օջախ ստեղծելու Բրիտանիայի առաջարկը՝ («Ուգանդայի ծրագիր»):

1904-1914
Հրեա գաղթականների երկրորդ ալիքը դեպի Պաղեստին:

1909
Յաֆֆայի հարևանությամբ հիմնադրվում է Թել-Ավիվ քաղաքը:

1917
«Բալֆուրի հռչակագիրը» խոստանում է Բրիտանիայի աջակցությունը Պաղեստինում հրեական ազգային օջախ հիմնելու հարցում:

1922
Մեծ Բրիտանիան ստանում է Պաղեստինը կառավարելու Ազգերի լիգայի մանդատը:

նացմանն ուղղված ջանքերն անպտուղ էին: Նա գտնում էր, որ Պաղեստինում յուրաքանչյուր հրեա կխոսի իր լեզվով, և այդ լեզուներից մեկն, ի վերջո, կընդունվի բոլորի կողմից: Հիմնականում ենթադրվում էր, որ դա կլինի գերմաներենը կամ իդիշը:

Եբրայերենի վերակենդանացման գործում բացառիկ դեր խաղաց հայտնի հասարակական գործիչ ու լեզվաբան, Լիտվայի ծնունդ Էլիեզեր Բեն-Եհուդան (1858-1922, իսկական անունը Լազար Պերելման): Եբրայերենի վերակենդանացման եռանդուն ջատագով՝ Բեն-Եհուդան 1879 թ. հրապարակեց «Հրատապ հարց» հոդվածը, որում հիմնավորում էր եբրայերենի վերակենդանացման անհրաժեշտությունը: 1881 թ. նա իր ընտանիքով տեղափոխվեց Պաղեստին և գլխավորեց եբրայերենի գործածության ոլորտների ընդլայնմանը միտված գործունեությունը: Բեն-Եհուդան չէր սահմանափակվում եբրայերենն առօրյայում գործածելու կոչերով, այլև ինքն էր տալիս դրա օրինակը: Շրջապատի թերահավատությանը և նույնիսկ ծաղրանքին հակառակ, Բեն-Եհուդան իր տանը խոսում էր միայն եբրայերեն: Պաղեստինում ծնված նրա որդին դարձավ երկու հազար տարվա ընդմիջումից հետո առաջին եբրայախոս մանուկը:

Եբրայերենի վերակենդանացումը պահանջում էր գիտական լուրջ աշխատանք: Անհրաժեշտ էր մշակել գրական լեզվի նոր ձևաչափ, ինչը ենթադրում էր նաև արտասանական կանոնների հոկում: Թեև դասական տեքստերի մասորեթական ձայնավորումն ընդունված էր հրեական բոլոր համայնքների կողմից, այնուամենայնիվ, հարյուրամյակների ընթացքում ձևավորվել էին արտասանական երկու տարբերակներ՝ սեֆարդյան ու աշքենազյան: Բեն-Եհուդան կանգ առավ առաջինի վրա, քանի որ այն ավելի էր համապատասխանում հին եբրայերենի հնչյունային համակարգին, մինչդեռ աշքենազյանում ըզգացվում էր եվրոպական լեզուների ազդեցությունը: Այդուհանդերձ, աշքենազյան արտասանությունը որոշ ազդեցություն գործեց նոր գրական լեզվի արտասանության վրա, քանի որ XIX դ. վերջում և XX դ. սկզբում Պաղեստինի հրեա բնակչության ճնշող մեծամասնությունն աշքենազներ էին: Զուգահեռաբար, Պաղեստինի հյուսիսում՝ Գալիլեայում, մի խումբ լեզվաբաններ և ուսուցիչներ փորձում էին արմատավորել արտասանական մեկ այլ տարբերակ, որը գոյատևեց մինչև 1920-ականները, ապա դուրս եկավ գործածությունից:

1933
Գերմանիայում հիմնադրվում է Եբրայական համալսարանը:

1948
Հրեաստանի Հեռավոր Արևելքում ստեղծվում է Դեմոկրատական ինքնավար մարզը:

1930-ականներ
Լենինգրադի հրահանգով Խորհրդային Միությունում դրեթե ամբողջությամբ ոչնչացվում են հրեական մշակութային հաստատություններն ու դրանցում հասանելիությունը:

1939
Լեհական կառավարությունը Գերմանիայում ու Ավստրիայում կազմակերպում է հրեական կոտորած, որն ընդունում է «Բյուրեղագիծ» անունը:

1939-1945
Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ընթացքում նացիստները ոչնչացնում են վեց միլիոն հրեաների:

1948
Հայտարարվում է Իսրայելի Պետությունը:

1949
Երուսաղեմը բաժանվում է Իսրայելի ու Հորդանանի միջև, ապա Արևմտյան Երուսաղեմն Իսրայելի մայրաքաղաք է հայտարարվում:

1956
Սուեզի ջրանցքի ազգայնացումից հետո Մեծ Բրիտանիան, Ֆրանսիան ու Իսրայելը գրոհում են Եգիպտոսը:

1967
«Վեցօրյա պատերազմի» ընթացքում Իսրայելը զավթում է Արևելյան Երուսաղեմը, Հորդանան գետի արևմտյան ափը, Գոլանի բարձունքը և Սինայ թերակղզին: Միացյալ Երուսաղեմը հայտարարվում է Իսրայելի մայրաքաղաք:

1973
Իսրայելի՝ «Դատաստանի օրվա» պատերազմը Սիրիայի ու Եգիպտոսի հետ:

1979
Քարթեր - Բեգին - Սադաթ հանդիպումից մեկ տարի անց ստորագրվում է Իսրայելա-

մը: Նրա մահից հետո այդ հսկայածավալ աշխատանքն ավարտին հասցրին նրա կինն ու որդին: 1890 թ. Բեն-Եհուդան իր համախոհների հետ հիմնեց Եբրայերեն լեզվի կոմիտեն, որը կոչված էր ղեկավարելու եբրայերենի վերակենդանացման գործընթացը: 1953 թ. կոմիտեն վերածվեց Եբրայերեն լեզվի ակադեմիայի:

Առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին կտրուկ աճեց Գերմանիայից Պաղեստին ներգաղթած հրեաների թիվը, և գերմաներենն սկսեց լրջորեն սպառնալ եբրայերենի՝ որպես հաղորդակցության միջոցի դեռ չամրապնդված դիրքերին: Այս ժամանակաշրջանը հայտնի դարձավ որպես «լեզուների պատերազմ», որից եբրայերենն, ի վերջո, հաղթանակած դուրս եկավ: Դրան զգալիորեն նպաստեց մասնավորապես այն, որ եբրայերենն արդեն մուտք էր գործել կրթական համակարգ, և միայն եբրայերեն դասավանդող դպրոցներն արդեն պատկառելի թիվ էին կազմում:

1923 թ. Մեծ Բրիտանիան ստացավ Պաղեստինը կառավարելու մանդատ, և եբրայերենին ու արաբերենին տրվեց պաշտոնական լեզուների կարգավիճակ: Բրիտանական մանդատի տարիներին, երբ Պաղեստինի հրեա բնակչությունը զգալիորեն աճեց, եբրայերենի վերակենդանացումը դարձավ իրողություն, ինչին նպաստեց նաև Պաղեստինում եբրայալեզու բարձրագույն ուսումական հաստատությունների հիմնումը, ինչպես օրինակ Երուսաղեմի Եբրայական համալսարանը և Խայֆայի ճարտարագիտական ինստիտուտը՝ «Տեխնիոն»-ը:

1948 թ. մայիսին հռչակվեց Իսրայելի Պետությունը, և եբրայերենը դարձավ նրա պետական լեզուն:

Ինչպես նշվեց, եբրայերենի վերակենդանացումը հանրալեզվական բացառիկ երևույթ է: Եբրայերենն այսօր գործում է որպես լիարժեք գրական ու խոսակցական ազգային լեզու՝ իր կատարած գործառույթներով չզիջելով կենդանի այլ լեզուներին: Իսրայելում առայժմ չեն ձևավորվել տարածքային բարբառներ, սակայն առկա են զգալի տարբերություններ գրական ու խոսակցական լեզուների միջև: Շարունակվող ներգաղթը և Իսրայելի հրեա բնակչության առայժմ պահպանվող համայնքային

Եգիպտական խաղաղության պայմանագիրը, որի Սինայը վերադարձնում է Եգիպտոսին:

1982
Բանակը ներխուժում է Լիբանան:

1987
Պաղեստինյան ապստամբության՝ Ինթիֆադայի սկիզբը:

1991
Մադրիդի կոնֆերանսն առաջարկում է «Հող խաղաղության դիմաց» սկզբունքը՝ որպես հակամարտության կարգավիճակի հիմք:

1992
Հորդանանն ու Իսրայելը դիպլոմատիկական հարաբերություններ են հաստատում:

1993
Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպությունն ու Իսրայելը ստորագրում են Օսլոյի համաձայնագիրը, որի համար Յասեր Արաֆատը, Շիմոն Պերեսն ու Յիցհակ Ռաբինն ստանում են խաղաղության Նոբելյան մրցանակը:

բաժանումը հանգեցնում են նրան, որ երկրում եբրայերենի ու արաբերենի կողքին հնչում են բազմաթիվ այլ լեզուներ՝ այս կամ այն աստիճանով ազդելով խոսակցական եբրայերենի արտասանության ու բառապաշարի վրա: Արդյունքում ձևավորվել են խոսակցական լեզվի արտասանական մի քանի տարբերակներ, ինչպես օրինակ՝ արաբական երկրներից ներգաղթած հրեաների և Իսրայելի արաբների արտասանությունը, որին բնորոշ է կոկորդային հնչյունների առկայությունը, կամ աշքենազյան արտասանությունը, որի վրա զգացվում է իդիշի և եվրոպական լեզուների ազդեցությունը:

Ավանդականորեն ուժեղ է եբրայերենի վրա ռուսերենի ներգործությունը, քանի որ ինչպես XIX, այնպես էլ XX դդ. վերջին տասնամյակներում ներգաղթած հրեաների մեծամասնությունը ռուսախոս էր: Ռուսերենի ազդեցությունը զգացվում է խոսակցական լեզվի բառապաշարի և ռուսալեզու իսրայելցիների արտասանության վրա: Գրական լեզվում գործածվող բազմաթիվ արտահայտություններ, կայուն բառակապակցություններ ու ասացվածքներ ուղղակիորեն թարգմանված են ռուսերենից: XX դ. կեսից եբրայերենի վրա կտրուկ աճեց նաև անգլերենի ազդեցությունը:

Եվրոպական լեզուների ազդեցությունը որոշ լեզվաբաններին առիթ տվեց խոսելու եբրայերենի «հնդեվրոպացման» մասին, իսկ ոմանց նույնիսկ պնդել, թե եբրայերենը վերջնականապես կորցրել է իր սեմական էությունը: Իրոք, եբրայերենի շարահյուսության ու հնչյունական համակարգի վրա հնդեվրոպական լեզուների ազդեցությունն ակնհայտ է, սակայն այն, անկասկած, պահպանում է սեմական լեզուներին բնորոշ հիմնական բոլոր առանձնահատկությունները և չի կարող առանձնացվել այդ լեզվաընտանիքից:

Իսրայելում եբրայերենի համար պատասխանատու գլխավոր մարմինը Եբրայերեն լեզվի ակադեմիան է (www.hebrew-academy.huji.ac.il), որը գտնվում է Երուսաղեմի Եբրայական համալսարանի տարածքում: Այն զբաղվում է գիտական հետազոտություններով, քերականական, ուղղագրական, արտասանական, կետադրա-

1995
Իսրայելն ու Հորդանանը խաղաղության պայմանագիր են ստորագրում:

2000
Հռոմի Պապն առաջին անգամ պաշտոնական այց է կատարում Իսրայելի Պետություն:

կան, տառադարձական և այլ կանոնների սահմանումով, նոր եզրերի ստեղծումով, զանազան պարբերականների հրատարակումով: Ակադեմիայի մշակած կանոնները, որոնք հրատարակվում են պաշտոնական տեղեկագրի տեսքով, պարտադիր են գործածության համար, հատկապես պետական մարմինների կողմից, սակայն իրականում հաճախ անտեսվում են: Դրա հետևանքներից մեկն այն է, որ Իսրայելում շարունակվում է ուղղագրական որոշ խառնաշփոթը, և առկա է կամայական մոտեցում օտար բառերի տառադարձման հարցում:

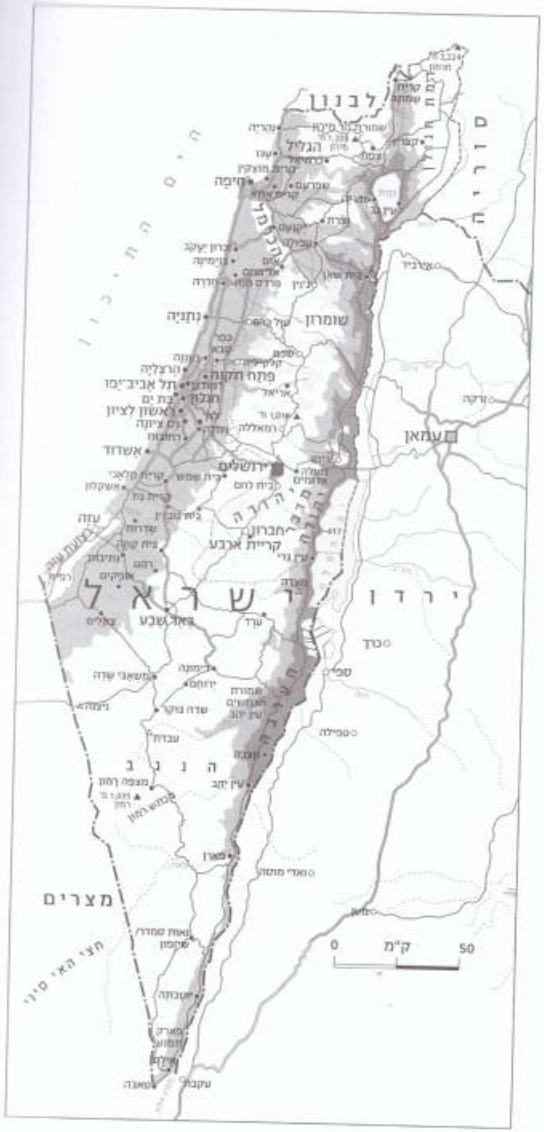

ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

Ա

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵԲՐԱՅԱԿԱՆ ԳՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ա.1. Եբրայական այբուբենը բաղկացած է արամեա-փյունիկյան ծագման 22 տառերից, որոնք նաև հայտնի են որպես «քառակուսի գիր»: Տառերը նշում են բաղաձայն հնչյուններն ու այն ձայնավորները, որոնք հին եբրայերենում երկար էին (Ձայնավորների երկարության մասին ստորև): Մնացած ձայնավորները նշվում են կետերից ու գծիկներից կազմված հատուկ նշաններով՝ *ձայնանիշներով* (Եբրայերեն՝ *նեկուդոթ*), որոնք, բացի մեկից, դրվում են տառի տակ և ընթերցվում նրանից հետո: Ձայնանիշներով գրությունը կոչվում է «ձայնավորված գրություն»: Այս գրությամբ, որպես կանոն, տպվում են բանաստեղծական ժողովածուները, կրոնական ու մանկական գրքերը, եբրայերենի ուսումնական ձեռնարկներն ու բառարանները: Տեքստերի ճնշող մեծամասնությունը, սակայն, ձայնանիշներ չունի. այսպիսի գրությունը կոչվում է «չձայնավորված»:

Ա.2. Ներկայումս չձայնավորված տեքստերի ընթերցումը դյուրացնելու համար ձայնավորները, որտեղ հնարավոր է, նշվում են այբուբենի տառերով: Գրության այս եղանակը կոչվում է «ամբողջական ուղղագրություն»՝ ի տարբերություն աստվածաշնչային ու հետաստվածաշնչային գրականությամբ ամրագրված ձայնավորման դասական համակարգի, որն առավելապես հենվում է ձայնանիշերի վրա և կոչվում «պակասավոր ուղղագրություն»: Թեև Եբրայերենի ակադեմիայի կարգադրությամբ ամբողջական ուղղագրությունը պարտադիր է, իրականում Իսրայելում երկու համակարգերն էլ գործածվում են՝ հանգեցնելով ուղղագրական խառնաշփոթի:

Ա.3. Ինչպես սեմական լեզուների մեծամասնության, եբրայական գրի ուղղությունն աջից ձախ է: Եբրայերեն գրքերի կոնակներն աջ կողմից են, և էջերը թերթվում են ձախից աջ ուղղությամբ:

Ա.4. Տառերը չեն բաժանվում մեծատառերի ու փոքրատառերի, սակայն մեծ է տարբերությունը տպագիր ու ձեռագիր տառերի միջև: Ձեռագիր տառերը, որպես կանոն, չեն կապակցվում և գրվում են իրարից անջատ:

Ա.5. Տառերն ունեն նաև թվային արժեք և գործածվում են հրեական տոմարի տարեթվերի նշման, համարակալման և այլ նպատակներով:

Ա.6. Արդի եբրայերենում հին եբրայերենի համեմատ տառերի հնչյունական որակը կրել է որոշ փոփոխություններ, քանի որ արդի եբրայերենն ամբողջությամբ չի պահպանել հին եբրայերենի հնչյունական համակարգը: Սույն դասագիրքը հետևում է Իսրայելում ընդունված նորմատիվ, այսպես կոչված՝ «հաղորդավարական» արտասանությանը:

Բ

ՁԱՅՆԱՎՈՐՆԵՐ ԵՎ ՁԱՅՆԱՆԻՇՆԵՐ

Բ.1. Հին եբրայերենի ձայնավորները բաժանվում էին երկարների, կարճերի ու գերկարների («կիսաձայնավորներ»): Ձայնավորի յուրաքանչյուր տարբերակը նշվում էր առանձին ձայնանիշով: Արդի եբրայերենի հինգ ձայնավորները՝ «ա», «ի», «օ», «ու», «է», չեն տարբերակվում ըստ երկարության, սակայն հին եբրայերենի ձայնանիշային համակարգն ու բառի ձայնավորման ավանդական եղանակը պահպանվել են, այսինքն՝ արդի եբրայերենում բառերը շարունակում են ձայնավորվել այնպես, ինչպես նրանք հնչում էին հին եբրայերենում: Սա նշանակում է, որ միևնույն ձայնավորը կարող է նշվել մեկից ավելի ձայնանիշով: Յուրաքանչյուր նոր բառի հետ պետք է յուրացվի նրա ձայնավորումը, քանի որ ձայնանիշները չեն կարող կամայականորեն փոխարինվել մեկը մյուսով:

Բ.2. ָ[1] կամաց, նշում է «ա» ձայնավորը (հին եբրայերենում՝ երկար «ա»):

Բ.3. ֶ ցեռե, նշում է «է» ձայնավորը (հին եբրայերենում՝ երկար «է»):

Բ.4. Ոֹ խոլամ կամ «պակասավոր խոլամ» (*խոլամ խասեր*), տառի վերևը դրվող միակ ձայնանիշն է: Նշում է «օ» ձայնավորը (հին եբրայերենում՝ երկար «օ»):

[1] Պրոբակը պայմանականորեն նշում է այբուբենի ցանկացած տառը:

ԲԱՂԱՁԱՅՆՆԵՐ

Բ.5. א – անվանումը՝ **ա՛լեֆ** – ձեռագիր տարբերակը՝ *𐡀* (գրվում է նախ կիսակլոր-բակը, ապա գծիկը): Արդի եբրայերենում չունի սեփական հնչողություն և հիմնականում հանդես է գալիս որպես հենարան ձայնանիշի համար՝ նշելով ցանկացած ձայնավոր՝ אָ - «ա», אֶ - «է», אֹ - «օ»:

Բ.6. Բառամիջում և բառավերջում առանց ձայնանիշի א տառը չի արտասանվում (բառավերջում א հիմնականում ունեն արամեերենից փոխառված բառերը):

Բ.7. א տառը պատկանում է այսպես կոչված «կոկորդայինների» խմբին: Հին եբրայերենում այն նշում էր սեմական լեզուներին բնորոշ կոկորդային հնչյուն՝ «կոկորդային պայթյուն»: Արդի եբրայերենում կոկորդային պայթյունը մասամբ վերականգնվում է բառամիջում՝ բաղաձայնի ու ձայնավորի միջև՝ առաջացնելով խոսքային հոսքի ընդհատում: Հայերեն տառադարձության մեջ կոկորդային պայթյունը նշվում է ապաթարցով (՚):

Բ.8. ב – **բեթ** – ձեռագիր տարբերակը՝ *𐡁*: Այս տառն ունի արտասանության երկու տարբերակ. «թեթև *դագեշ*» կոչվող կետով (בּ) այն հնչում է «բ», առանց դագեշի (ב)՝ «վ»՝ այս դեպքում կոչվելով «վեթ»: Չնայած այս երկակի արտասանության, սա մեկ տառ է՝ «բեթ» ընդհանուր անունով, քանի որ նույն բառի նույն ב տառը մի դեպքում կարող է հնչել «բ», մյուսում՝ «վ»:

Բ.9. Չձայնավորված տեքստերում դագեշը չի նշվում, և արտասանական երկու տարբերակներն էլ ունեն նույն՝ առանց դագեշի գրություն (ב): Տառը ճիշտ արտաբերելու համար պետք է նկատի ունենալ, որ բառասկզբում և բառամիջում՝ փակ, այսինքն՝ բաղաձայնով ավարտվող վանկից հետո այն միշտ հնչում է «բ», իսկ բառավերջում և բառամիջում բաց՝ ձայնավորով ավարտվող վանկից հետո՝ «վ» (բառավերջում «բ» հնչյունը հանդիպում է միայն փոխառություններում):

① 🎧 [1] *Կարդացեք.* [1]אָב בָּב בַּב בֶּב בֵּב בָּב בֻּב בָּב בִּב בָּב ←

[1] Տե՛ս Բ.6.

[1] Սույն նշանով նշված են ընթերցանության այն վարժությունները, որոնք ուղեկցված են ձայնային ֆայլերով (ԱԱ՝ դաս Ա, վարժություն ①):

Բ.10. ג – **գի՛մել** – ձեռագիր տարբերակը՝ *𐡂*: Հնչում է «գ»:

Բ.11. Հին եբրայերենում տարբերակվում էր թեթև դագեշով ג, որը հնչում էր «գ», և առանց դագեշի ג, որը հնչում էր «ղ»: Արդի եբրայերենը չունի «ղ» հնչյուն, սակայն դասական ձայնավորման մեջ պահպանվում են ג-ג տարբերակները, որոնք երկու դեպքում էլ պետք է արտաբերել «գ»՝ גַּג *գագ:*

② 🎧 *Կարդացեք.* [1]גַּג גָּג גֶּג גֵּג גָּג גֻּג גָּג גִּג גָּג גֹּג גָּג גֹּג גָּג ←

[1] Բ.6.

Բ.12. ד – **դա՛լեթ** – ձեռագիր տարբերակը՝ *𐡃*: Հնչում է «դ»:

Բ.13. Հին եբրայերենում տարբերակվում էր թեթև դագեշով ד, որը հնչում էր «դ», և առանց դագեշի ד, որը հնչում էր ինչպես անգլերենի th կապակցությունը this բառում: Արդի եբրայերենը չունի th հնչյուն, սակայն դասական ձայնավորման մեջ պահպանվում են ד-ד տարբերակները, որոնք երկու դեպքերում էլ պետք է արտաբերել «դ»՝ דָּד *դադ:*

③ 🎧 *Կարդացեք.* דָּד דַּד דָּד דֵּד דָּד דֹּד דָּד אֵד דָּא [1]דָּג גָּג גֶּד ←

[1] Բ.6.

Բ.14.1. ה – **հե** – ձեռագիր տարբերակը՝ *𐡄*: Հնչում է «հ»: Ինչպես և א տառը, ה տառը պատկանում է «կոկորդայինների» խմբին:

Բ.14.2. Բառավերջում ה տառը չի հնչում՝ בָּה *բա:*

Բ.14.3. Եթե բառավերջի «հ»-ն պետք է հնչի, ապա ה տառի մեջ դրվում է *մապիկ* կոչվող կետը (ה)՝ בָּהּ *բահ,* הָהּ *հահ*[1]:

④ 🎧 *Կարդացեք.* [3]בָּהּ [2]הָד הָהּ [1]הָא הָ הֵ הֶ הַ הָ הֹ הָ הֻ הָ הִ הָ הַ הָ ←

[1] Բ.6. [2] Բ.14.2. [3] Բ.14.3.

[1] Խոսակցական լեզվում մապիկով ה-ն նույնպես, որպես կանոն, չի արտասանվում:

Լսեք հետևյալ բառերը.

אָב	*ավ* (ար.)	«հայր»
	ուզա (իգ.)	«թխվածք, տորթ»
	բուբա (իգ.)	«տիկնիկ»
	դիռա (իգ.)	«բնակարան»
דָּג	*դազ* (ար.)	«ձուկ»
	տօվ (ար.)	«լավ»

ՇԵՇՏԱԴՐՈՒՄ

Բ.15. Եբրայերենում հիմնականում շեշտադրվում է բառի վերջին վանկը: Սույն դասագրքի տառադարձության մեջ շեշտը (՛) նշվում է միայն այն դեպքում, երբ չի ընկնում վերջին վանկի վրա:

⑤ *Կարդացեք և արտագրեք.*

אָ בָּ בָ גָּ דָּ הָ אַ בַּ בַ גַ דַ הַ אֹ בֹ בוֹ גוֹ דוֹ הוֹ

בֵּ הֵ גֵ דֵ דֶ אֹ בֶ גָּ הָ הֶ דֶ גֹ אֶ בֶ אָ בָ גָ הָ

אָב אַד בָּא[1] בָּה[2] גָּא[1] דָּא[1] דָּג הַד הָה[2]

אָבָה[3] בָּדָד בָּהָה[3] גָּאָה[3] גָּדָה[3] גַּהָה[3] דָּאָה[3] דָּהָה[3]

[1] Բ.6. [2] Բ.14.3. [3] Բ.14.2.

⑥ *Կարդացեք նույնի ձեռագիր տարբերակը.*

אָ בָּ בָ גָּ דָּ הָ אַ בַּ בַ גַ דַ הַ אֹ בֹ בוֹ גוֹ דוֹ הוֹ

בֵּ הֵ גֵ דֵ דֶ אֹ בֶ גָּ הָ הֶ דֶ גֹ אֶ בֶ אָ בָ גָ הָ

אָב אַד בָּא בָּה גָּא דָּא דָּג הַד הָה

אָבָה בָּדָד בָּהָה גָּאָה גָּדָה גַּהָה דָּאָה דָּהָה

ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Բ.16. Եբրայերենն ունի հետևյալ խոսքի մասերը՝ գոյական անուն, ածական անուն (գոյականն ու ածականը հաճախ միավորվում են «անուն» ընդհանուր խոսքի մասի մեջ), թվական անուն, դերանուն, բայ, մակբայ, շաղկապ, նախդիր, մասնիկ ու ձայնարկություն:

Բ.17. Եբրայերենն ունի երկու սեռ՝ արական ու իգական: Ըստ սեռի տարբերակվում են գոյականները, ածականները, բայերը, թվականներն ու դերանունների մի մասը:

Գ

ՁԱՅՆԱՎՈՐՆԵՐ ԵՎ ՁԱՅՆԱՆԻՇՆԵՐ

Գ.1. **ָ պաթախ**, նշում է **«ա»** ձայնավորը (հին եբրայերենում՝ կարճ «ա»):

Գ.2. **ֶ սեգոլ**, նշում է **«է»** ձայնավորը (հին եբրայերենում՝ կարճ «է»):

Գ.3. **ִ խիրիկ**, նշում է **«ի»** ձայնավորը (հին եբրայերենում՝ կարճ «ի»):

Գ.4. **ֻ կուբրուց**, նշում է **«ու»** ձայնավորը (հին եբրայերենում՝ կարճ «ու»):

ԲԱՂԱՁԱՅՆՆԵՐ

Գ.5. **ֹ – վավ** – ձեռագիր տարբերակը՝ /: Այս տառով նշվում են **«օ»**, **«ու»** ձայնավորները և **«վ»** բաղաձայնը:

Գ.6. «Օ» ձայնավորի տարբերակում ו-ի վրա դրվում է խոլամ ձայնանիշը (ֹ). այս կապակցությունը կոչվում է «ամբողջական խոլամ»: Այսպիսով «օ» ձայնավորը կարող է նշվել խոլամ ձայնանիշով և՝ հատկապես ամբողջական ուղղագրության մեջ, ամբողջական խոլամով:

Գ.7. «Ու» ձայնավորի տարբերակում կետը դրվում է տառի մեջ (ּ). այս կապակցությունը կոչվում է «շուրուկ»: Այսպիսով «ու» ձայնավորը կարող է նշվել կուբրուց ձայնանիշով և՝ հատկապես ամբողջական ուղղագրության մեջ, շուրուկով:

Գ.8. «Վ» բաղաձայնի տարբերակում վավ տառը կետ չունի՝ גֹ *գվվ*, הוֹי *hoվէ*: Այսպիսով «վ» բաղաձայնը կարող է նշվել ב (առանց դագեշի) և ו տառերով, սակայն իրար փոխարինել նրանք չեն կարող, այսինքն՝ גֹ բառը չի կարող գրվել בג, իսկ אָב բառը («հայր») չի կարող գրվել וָא:

Գ.9. Ձայնավորված տեքստերում ամբողջական խոլամի և շուրուկի կետերը չեն գրվում, և արտասանության երեք տարբերակներն էլ ունեն գրության միևնույն՝ առանց կետի ձևը (ו): Պետք է նկատի ունենալ, որ բառասկզբում ամբողջական խոլամ (ו) երբեք չի լինում, իսկ շուրուկ (ו) լինում է միայն մեկ դեպքում (բառասկզբում հնչող «օ»-ն գրվում է וֹא, իսկ «ու»-ն՝ וּא): Այսպիսով, բառասկզբի ו-ը, որպես կանոն, միշտ «վ» է: Ամբողջական ուղղագրության մեջ բառամիջի «վ»-ն կարող է նշվել երկու ו տառով (וו):

Գ.10. Ձայնավորված գրության մեջ ו-ն ձայնավորից հետո կարող է հնչել «վօ», իսկ ו-ն՝ «վ», սակայն այսպիսի դեպքերը շատ հազվագյուտ են:

① *Կարդացեք.*

←

נָ וָ וּ וַ וָ וֶ וַ וָ וֹ וָ וַ אוֹ[1] אוּ[1] בוֹ בוֹ דוּ דוֹ הוֹ דוּ גוֹ גוּ בוּ בוּ וָ אוֹבֹ

בוֹא[2] גוֹב דוֹד דוֹב דוּד הוּא[2] הָבוּ גָוָה[3] אָבוּד אָהוּב אָהוּד אוֹכֵד[1] אוֹהֵב[1]

אוֹהֵד[1] אוֹגֵד[1] בוֹאָה[1] בוּבָה[1] דוֹדָה[3] דוּדָא[2] הוֹדוּ וּוָדָא[2] הוֹדָה[1]

[1] Գ.9. [2] Բ.6. [3] Բ.14.2.

Գ.11. זճ – զային – (չպետք է շփոթել ו տառի հետ), ձեռագիր տարբերակը՝ ʒ: Նշում է «զ»:

② *Կարդացեք.*

←

זֹ זַ זָ זַ זֵ זַ זָ זָ זֹ זוֹ זוּ זָ אָז בָּז בָּז גַז זָב זַד זַה[1] בָּזָה[1] גָּזָה[1] הָזָה[1]

זָהָב זָזָה[1] זוּג אָזוֹב גָּזוּז זָהוֹב זוּגָה[1] הוֹזָה[1]

[1] Բ.14.2.

Գ.12. ח – **խեթ** – (չպետք է շփոթել ה տառի հետ), ձեռագիր տարբերակը՝ *ח*: Համապատասխանում է հայերենի «**խ**» բաղաձայնին, սակայն ավելի կոշտ է: Այս հնչյունը ճիշտ արտասանելու համար լեզուն պետք է զբաղեցնի այն դիրքը, որը զբաղեցնում է «դ» բաղաձայնն արտաբերելիս: Ինչպես և א ու ה տառերը, ח տառը պատկանում է կոկորդայինների խմբին:

Գ.13. Բառավերջի ח տառի տակ որոշ բառերում դրվում է պաթախ ձայնանիշը (ַ), որն այս կապակցությունում կոչվում է «սողոսկած պաթախ»: Այս դեպքում ընթերցվում է նախ ձայնանիշը, ապա տառը, այսինքն՝ *ах*, և ոչ *ха*, իսկ շեշտը տեղափոխվում է այս կապակցությանը նախորդող ձայնավորի, այսինքն՝ բառի նախավերջին վանկի վրա՝ אוֹח *óах*, דוּח *дýах*, חוֹח *хóах*:

Գ.14. Սողոսկած պաթախ կարող է լինել բառավերջի ה տառի տակ՝ ֣ה, ընթերցվում է *ах*:

③ 🎧 *Կարդացեք.*

←

אָח חוּג חוֹב חָזָה[1] חָדוּד זָחוּחַ[2]

[1] Բ.14.2. [2] Գ.13.

Գ.15. ט – **տեթ** – ձեռագիր տարբերակը՝ *ɔ*: Համապատասխանում է հայերենի «**տ**» բաղաձայնին, սակայն հնչում է ավելի լարված:

④ 🎧 *Կարդացեք.*

←

טוֹב טַבּוּ טוּב טָחוּב טוּחַ[2] טָבוּחַ[3]

[1] Բ.14.2. [2] Բ.6. [3] Գ.13.

① 🎧 *Կարդացեք և արտագրեք.*

←

אָב אָח אַט בַּד בַּז גַּב גַּג גַּד גַּז גָּח גָּט דָּג דַּד דַּז דַּח חָד חָח חָט טַב טַח טָח אִבֵּד אֶחָא[2] אִדֵּג אֶחָד בְּדֵד בָּזַז בִּטַּח גַּבַּב גָּהָה[1] דָּאַג דּוֹב הָאַט זוֹג חִנָּה[1] טָנָה[1] נָטוֹ וְדָה[1] זָהַב זָהוּ זוּג זָבַח חָגָב חָגוּ חָטָא[2] טִבּוּ טוֹב אַבּוּט גִּבּוּב חָדוּד טוּחַ[3] אָחוּז אָהוּד חוֹבָה[1] בָּדוּחַ[3] בּוֹגֵד גּוֹבֶה[1] זוּגָה[1] חוֹבַב דוּבָּה[1] חָבוּט חוֹטֵא[2] הוּטַב חָטוּב גָּבוֹהַּ[4]

[1] Բ.14.2. [2] Բ.6. [3] Գ.13. [4] Գ.14.

② *Կարդացեք նույնի ձեռագիր տարբերակը.*

אַב אָח אַט בַּד בַּז גַּב גַּג גַּד גַּז גָּח גָּט דָּג דַּד דַּז דַּח חָד חָח חָט טַב טַח טָח אִבֵּד אֶחָא אִדֵּג אֶחָד בְּדֵד בָּזַז בִּטַּח גַּבַּב גָּהָה דָּאַג דּוֹב הָאַט זוֹג חִנָּה טָנָה וְטוֹ וְדָה זָהַב זָהוּ זוּג זָבַח חָגָב חָגוּ חָטָא טִבּוּ טוֹב אַבּוּט גִּבּוּב חָדוּד טוּחַ אָחוּז אָהוּד חוֹבָה בָּדוּחַ בּוֹגֵד גּוֹבֶה זוּגָה חוֹבַב דוּבָּה חָבוּט חוֹטֵא הוּטַב חָטוּב גָּבוֹהַּ

③ 🎧 *Հիշեք արական սեռի հետևյալ բառերը.*

«եղբայր»	*ախ*	אָח
«դաս»	*շիուր*	
«ընկեր»	*խավէր*	
«գրիչ»	*էտ*	
«ուսուցիչ»	*մօռէ*	
«գեղեցիկ»	*յաֆէ*	

④ *Փորձեք գտնել բառարանում հետևյալ բառերը.*

חַג, דּוֹב, זוּג, אֶחָד, זָהַב, אָחוּז, גָּבוֹהַּ

Դ

ԲԱՂԱՁԱՅՆՆԵՐ

Դ.1. י – *յոդ* – ձեռագիր տարբերակը՝ ʹ: Ինչպես և ו տառը, արտահայտում է թե՛ բաղաձայն, թե՛ ձայնավոր: Բառամիջում և բառավերջում՝ խիրիկ ձայնանիշից հետո (ִי), այն հնչում է «i» (ִי կապակցությունը երբեմն անվանում են «մեծ խիրիկ»):

Դ.2.1. Մյուս դեպքերում տառը հնչում է «յ»՝ կազմելով ַי *յա*, ָי *յո*, ֶי *յէ*, ִי *յու*, ְי *յի* և סִי *այ*, ֹי *օյ*, ּוי *ույ*, סֵי *էյ* կապակցությունները:
Դ.2.2. סִי կապակցության «յ» հնչյունը որոշ դեպքերում չի հնչում:

Դ.3.1. Բառասկզբում հնչող «i» ձայնավորը գրվում է א կամ אִ:
Դ.3.2. Որոշ բառերում ִ տառը գրվում է, բայց չի հնչում:

Դ.4. Ամբողջական չձայնավորված ուղղագրության մեջ բառամիջի և բառավերջի «յ»-ն նշվում է երկու י տառով (ײ):

① *Կարդացեք.*

←

יָ יָ יָ יִ יוּ יוֹ יַ יוּ אִי בִּי דִּי גִּי הִי וִי זִי חִי טִי דַּי הַי בֵּי חַי בִּי יוֹ אִטִי
אִיטִי גַּבִּי גָּזִי טִיט בָּדוּי יָדִיד חִטוּי הִבִּיט הִגִּיהַ[1]

[1] Գ.15.

Դ.5. כ – *քաֆ* – ձեռագիր տարբերակը՝ כ: Ունի հատուկ ձև բառավերջի համար (*քաֆ սոֆիթ*)՝ ך, ձեռագիր տարբերակը՝ ך: Ինչպես և ב տառը, ունի արտասանության երկու տարբերակ: Թեթև դագեշով (כ) մոտ է հայերենի «ք» բաղաձայնին, սակայն ունի ավելի թույլ արտահայտված շնչեղություն և՝ հատկապես բառասկզբում կարող է նմանվել «կ»-ի: Առանց դագեշի (כ) հնչում է «խ» (հնչողությամբ նույնն է ח տառի հետ) և կոչվում «խաֆ»: Սա նույնպես համարվում է մեկ տառ՝ «քաֆ» ընդհանուր անունով, քանի որ բառում նույն כ տառը կարող է հնչել «ք» կամ «խ» հերթագայությամբ:

Դ.6. Չձայնավորված տեքստերում դագեշը չի դրվում, և արտասանության երկու տարբերակներն էլ ունեն նույն՝ առանց դագեշի գրություն (כ): Տառը ճիշտ ընթերցելու համար պետք է նկատի ունենալ, որ բառասկզբում և բառամիջում՝ փակ վանկից հետո այն միշտ հնչում է «ք», բառավերջում և բաց վանկից հետո՝ միշտ «խ»: Բառասկզբում հնչող «խ» բաղաձայնը միշտ ח է:

① *Կարդացեք.*

←

כָּ כֹּ כֵּ כֵ כֶ כָּ כֹ כַּ כָּ כְּ כִּ כֵּ כַּ כָּ אַך בָּך חַך זַך כָּבַד כָּוָה[1] כּוּף
וְכוּחַ[2] זְכוּך כָּבוֹד כְּבוּד כּוֹכָב

[1] Բ.14.2. [2] Գ.14.

Դ.7. ל – *լամեդ* – ձեռագիր տարբերակը՝ ל: Համապատասխանում է հայերենի «լ» բաղաձայնին, սակայն հնչում է ավելի կոշտ: Այս տառն արտասանելիս լեզվի ծայրը պետք է դիպչի վերեի ատամներին և չդիպչի քիմքին:

① *Կարդացեք.*

←

לֹ לֵ לִ לֶ לָ לְ לַ לָ אַל אֶל אֵל בַּל דַּל חֵל חַל טַל כֹּל לֹא לֵב
לָהּ[1] לוֹ לוּ לַח לָט לִי לֵך אָבֵל אֶלָא[2] אַלַט בִּדֵל בָּחַל בָּטֵל בִּלָה[3] אָחוּל

[1] Բ.14.3. [2] Բ.6. [3] Բ.14.2.

Դ.8. מ – **մեմ** – ձեռագիր տարբերակը՝ נ: Հնչում է «մ»: Ունի հատուկ ձև բառավերջի համար (*մեմ սոֆիթ*)՝ ם, ձեռագիր տարբերակը՝ ס:

④ *Կարդացեք.*

מ מ מ

ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Դ.12. Եբրայերենում ածականը (որոշիչը) միշտ դրվում է գոյականից (որոշյալից) հետո՝ համաձայնեցվելով նրա հետ թվով և սեռով՝ *մոռէ տօվ* «լավ ուսուցիչ», *խավէռ տօվ* «լավ ընկեր», *դագ յաֆէ* «գեղեցիկ ձուկ», *պէռախ յաֆէ* «գեղեցիկ ծաղիկ», *սէֆէր գադօլ* «մեծ գիրք», *պէռախ գադօլ* «մեծ ծաղիկ»: Այս բոլոր կապակցություններում գոյականներն ու ածականներն արական սեռի են:

⑧ *Թարգմանեք.*

Մեծ ձուկ, գեղեցիկ գրիչ, լավ սեղան, լավ եղբայր, գեղեցիկ գիրք, լավ հաց, լավ ուսուցիչ, լավ գրիչ, մեծ գրիչ, գեղեցիկ ծաղիկ, լավ ծաղիկ, մեծ դաս, լավ օր, գեղեցիկ օր:

⑨ *Փորձեք գտնել բառարանում հետևյալ բառերը և գանազանել նրանց մեջ սեզոլայիները.*

בֶּגֶד, דָּגָל, חוֹל, חָלָב, יַחַד, יֶלֶד, מֶלֶךְ

Ե

ԲԱՂԱՁԱՅՆՆԵՐ

Ե.1. נ – նուն – ձեռագիր տարբերակը՝ נ: Հնչում է «ն»: Ունի հատուկ ձև բառավերջի համար՝ ן (*նուն սոֆիթ*, չշփոթել ז տառի հետ), ձեռագիր տարբերակը՝ ן:

① *Կարդացեք.*

←

נָא נַד נָד נָם בֵּן בֹּן גֵּן גֹּן דָּן הֵן זֶן חֵן כֵּן לֵן מֵן מֹן אֵגֶן אֵכֵן נָאֶה נָכֵל[1]
נוֹחַ[2] נָאוָה[3] נָגוֹז נִדְהָם[4] נֶחְבָּא[4] נֶחְמָה יוֹנָה יוּגִי לַמְדָן[4]

[1] Դ.11. [2] Դ.13. [3] Բ.6. [4] Դ.10.1.

Ե.2. ס – սամեխ – ձեռագիր տարբերակը՝ ס: Հնչում է «ս» (չշփոթել ם տառի հետ):

① *Կարդացեք.*

←

סַל סָךְ סָם חָס סַבָּא יָסַד סָגֶן[1] אַסָּל[1] מַמָּס סִיס סָלַד יַחַס[2] סוֹבֵא סִבּוֹן
סָלוּחַ[3] חָסוֹן נָסוּךְ נִסְלַח[3] חָסוּי טִיסָן כָּבִיס מוֹסָד אָסוֹן

[1] Դ.11. [2] Դ.13. [3] Դ.10.1.

Ե.3. ע – **ային** – ձեռագիր տարբերակը՝ *ȣ*: Ինչպես և ה ח א տառերը, այս տառը պատկանում է «կոկորդայինների» խմբին: Հին եբրայերենում այն արտահայտում էր սեմական լեզուներին բնորոշ կոկորդային խորը հնչյուն (արաբերենում՝ ع), որն արդի եբրայերենում չի պահպանվել և հանդիպում է միայն արաբների և արաբական երկրներից ներգաղթած հրեաների խոսքում: Արդի եբրայերենում իր հնչյունական առանձնահատկություններով այս տառը նման է א տառին, այսինքն՝ կարող է արտահայտել ցանկացած ձայնավոր՝ ע - «ա», ע - «է», ע - «ու», עִ - «օ», עוּ - «ու», עִי - «ի», և այլն:

Ե.4. Բառամիջում՝ բաղաձայնից հետո, ע տառն առաջացնում է խոսակցական հոսքի ընդհատում՝ מִשְׁעָן *միս'ան*, իսկ բառավերջում համր է՝ נַע *նա:*

Ե.5. Բառավերջում ע-ը կարող է ստանալ «սողոսկած» պաթախ (ַע). բառն այդ դեպքում ավարտվում է «ա» ձայնավորով, իսկ շեշտը տեղափոխվում է նախորդող ձայնավորի վրա՝ מָדוּעַ *մադ՛ուա:*

③ 🎧 *Կարդացեք.*

←

עַל עַם סַע[1] בַּעַל[2] עֶבֶה סַעַד[2] דְּמַע[1,2] עָגָב[2] סֶלַע[1,2] עוֹלָם עָזוֹב עָמִיל עֶלְיוֹן[3] מַדּוּעַ[4] עָדִין עָנָן[3] מַגָּע[3] עִילוּי

[1] Ե.4. [2] Դ.11. [3] Դ.10.1. [4] Ե.5.

Ե.6. פ – **պե** – ձեռագիր տարբերակը *ȣ*: Ինչպես և ב ու כ տառերը, այս տառն ունի արտասանության երկու տարբերակ. թեթև դագեշով (פ) հնչում է «պ», առանց դագեշի (פ)՝ «ֆ» և կոչվում «ֆե»: Բառավերջի ֆե-ն ունի գրության հատուկ ձև՝ ף (*պե սոֆիթ*), ձեռագիր տարբերակը՝ *β*: Սա նույնպես համարվում է մեկ տառ՝ «պե» ընդհանուր անվանումով, քանի որ միևնույն բառում կարող է լինել «պ-ֆ» բաղաձայնների հերթագայություն:

Ե.7.1. Չձայնավորված տեքստերում դագեշը չի դրվում, և արտասանության երկու տարբերակներն էլ ունեն նույն՝ առանց դագեշի գրությունը (פ): Տառը ճիշտ ընթերցելու համար պետք է նկատի ունենալ, որ բառասկզբում և բառամիջում՝

միայն վանկից հետո այն միշտ հնչում է «պ», իսկ բառավերջում և բաց վանկից հետո՝ «ֆ»:

Ե.7.2. Բառասկզբում «ֆ» և բառավերջում «պ» կարող են ունենալ միայն փոխառությունները (*Ֆորդ, պոպ* և այլն), ընդ որում՝ բառավերջի «պ»-ն գրվում է פּ (פּוֹפּ):

④ 🎧 *Կարդացեք.*

←

פֶּה פַּט פָּן פַּס פָּד עָף סַף עוֹף סַנַּף סִיפָא פִּכְפֵּךְ פָּנִים פָּעִיל סָפוּג נָסָךְ נָפָעַם[1] נַפְלָא מַפְגִּין

[1] Ե.4.

ՁԱՅՆԱՆԻՇՆԵՐ

Ե.8. Երեք ձայնանիշներ կազմված են շվա և մեկ այլ ձայնանիշի համադրությամբ: Այս ձայնանիշները կոչվում են «խատաֆային» և դրվում են կոկորդային բաղաձայնների տակ (א ה ח ע):

Ե.9. **ָ խատաֆ-պաթախ**, նշում է «ա» ձայնավորը (հին եբր.՝ գերկարճ «ա»):

Ե.10. **ֶ խատաֆ-սեգոլ**, նշում է «է» ձայնավորը (հին եբր.՝ գերկարճ «է»):

Ե.11. **Ո խատաֆ-կամաց**, նշում է «օ» ձայնավորը (հին եբր.՝ գերկարճ «օ»): Այս ձայնանիշը հազվադեպ է հանդիպում:

ՇԵՇՏԱԴՐՈՒՄ

Ե.12. Շեշտն ընկնում է նախավերջին վանկի վրա, եթե բառի վերջին ձայնավորն արտահայտված է י *յի* կապակցությամբ՝ מַיִם *մայիմ:*

⑤ 🎧 *Կարդացեք և արտագրեք.*

←

אֶבֶן[1] אֶדֶן[1] אֵגֶן אֵכֶן אֵמֶן אֶמֶן אֵנָה דִּין הֵגֶן הֵדָן וְלֹן זְבֶן זִין חָגֶן חָכָם
חֵמָה חֵנָךְ יַיִן[2] לָכֶן מַיִם[2] נְדָה סֶלָא נָחָה סוֹף עֲלֵי עַיִן[2] פֶּלָא[1] פַּעַם[3] אֱלוֹהַּ[3]
אֱלוּל אֵילָן גָּאוֹן נָגִיל כּוֹהֵן מָאוּן מַדְהָן מַטְבֵּעַ[4] מֵטְעָם[5] נִזְעָף[5] סַחְבָּן
עֲגֵלָה עֲדַיִן[2] עָנְיָה עַזְקָן פַּזְגָּן פְּלוּחַ[5] פְּגוּעַ[4] פַּסְחָא אֶפּוּנָה בּוּלְטִין בְּלִיוֹן
גֶּנְיוּס דוֹלְמָן דִּינְמוֹ הִנְהִיג הֶחֱלִיף וִיטָמִין חֲמוּלָה טֶלֶפּוֹן לוּלְיָן מוּזְמָן
עוֹלְלָה[2] פּוֹסְפָט[7] פֶּמְפִּיָה מַכְבֵּנָה נִיחוֹחִי מֹאזְנַיִם[2] אֲבָטִיחַ[6] בַּעֲלִיל הֶעֱמִיד
חִילוֹנִי יַהֲלוֹם אֱלוֹהִים

[1] Գ.11. [2] Ե.12. [3] Գ.14. [4] Ե.5. [5] Ե.4. [6] Գ.13. [7] Ե.7.2.

⑥ *Կարդացեք նույնի ձեռագիր տարբերակը.*

אֶבֶן אֶדֶן אֵגֶן אֵכֶן אֵמֶן אֶמֶן אֵנָה דִּין הֵגֶן הֵדָן וְלֹן זְבֶן זִין חָגֶן חָכָם חֵמָה חֵנָךְ יַיִן לָכֶן מַיִם נְדָה סֶלָא נָחָה סוֹף עֲלֵי עַיִן פֶּלָא פַּעַם אֱלוֹהַּ אֱלוּל אֵילָן גָּאוֹן נָגִיל כּוֹהֵן מָאוּן מַדְהָן מַטְבֵּעַ מֵטְעָם נִזְעָף סַחְבָּן עֲגֵלָה עֲדַיִן עָנְיָה עַזְקָן פַּזְגָּן פְּלוּחַ פְּגוּעַ פַּסְחָא אֶפּוּנָה בּוּלְטִין בְּלִיוֹן גֶּנְיוּס דוֹלְמָן דִּינְמוֹ הִנְהִיג הֶחֱלִיף וִיטָמִין חֲמוּלָה טֶלֶפּוֹן לוּלְיָן מוּזְמָן עוֹלְלָה פּוֹסְפָט פֶּמְפִּיָה מַכְבֵּנָה נִיחוֹחִי מֹאזְנַיִם אֲבָטִיחַ בַּעֲלִיל הֶעֱמִיד חִילוֹנִי יַהֲלוֹם אֱלוֹהִים

⑦ 🎧 *Հիշեք հետևյալ բառերը.*

אֲנִי	*անի*	«ես»
הוּא	*հու* (ար.)	«նա»
מַה	*մա*	«ի՞նչ»
זֶה	*զէ* (ար.)	«սա»
כֵּן	*քէն*	«այո»
לֹא	*լո*	«ոչ»

ԲԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ե.13. Երրայերենում՝ ի տարբերություն հայերենի և արևմտաեվրոպական լեզուների, ենթական և անվանական ստորոգյալը ներկա ժամանակում կապակցվում են առանց որևէ օժանդակ բայաձևի՝ *զէ շուլխան* «սա սեղան (է)», *զէ սէֆէր* «սա գիրք (է)», *զէ լէխէմ* «սա հաց (է)», *անի մօռէ* «ես ուսուցիչ (եմ)», *զէ շուլխան գադոլ* «սա մեծ սեղան (է)», *զէ պէռախ յաֆէ* «սա գեղեցիկ ծաղիկ (է)»:

Ե.14. Հարցական նախադասությունները տարբերակվում են միայն հարցական հնչերանգով՝ *մա՞ զէ* «ի՞նչ է սա», *զէ սէ՞ֆէր* «սա գի՞րք է» - *քէն, զէ սէ՞ֆէր* «այո, սա գիրք է», *զէ լէ՞խէմ* «սա հա՞ց է - *լո, զէ դազ* «ոչ, սա ձուկ է», *դավիդ մօռէ տօ՞վ* «Դավիթը լա՞վ ուսուցիչ է» - *քէն, հու մօռէ տօվ* «այո, նա լավ ուսուցիչ է»:

⑧ *Թարգմանեք.*

Ի՞նչ է սա: Սա ձուկ է: Սա մեծ ձուկ է: Սա գի՞րք է: Ոչ, սա գրիչ է: Սա ծաղի՞կ է: Այո, սա ծաղիկ է: Սա գեղեցի՞կ ծաղիկ է: Այո, սա գեղեցիկ ծաղիկ է: Սա լա՞վ ուսուցիչ է: Այո, սա լավ ուսուցիչ է: Դավիթը լա՞վ ընկեր է: Այո, նա լավ ընկեր է: Դավիթը լա՞վ հայր է: Այո, նա լավ հայր է:

⑨ *Փորձեք գտնել բառարանում հետևյալ բառերը և պարզել նրանցում շեշտի տեղը.*

אָבָן, יַיִן, מַיִם, עַיִן, אֱלוֹהַּ, יַהֲלוֹם, אֲבָטִיחַ

Հ

ԲԱՂԱՁԱՅՆՆԵՐ

Զ.1. צ – **ցադի** – ձեռագիր տարբերակը՝ ʒ: Հնչում է «ց»: Ունի հատուկ ձև բառավերջի համար՝ ץ (*ցադի սոֆիթ*), ձեռագիր տարբերակը ℓ:

① 🎧 *Կարդացեք.*

←

צח צל צא צג צד צף פץ עץ צץ צאן עצל צעף צפה נצח׳ מצץ׳ ציון לצון צנאה ניצוח[2] לנצוץ

[1] Գ.11, [2] Գ.13.

Զ.2. ק – **կոֆ** – ձեռագիր տարբերակը՝ ρ: Հնչում է «կ»:

② 🎧 *Կարդացեք.*

←

קו קץ קם קל קול קהה קיץ׳ קלע[2,3] קצף קבל קולע׳ קלוט קנקן קפוא קצין עקיצה פקחון

[1] Ե.12, [2] Գ.11, [3] Ե.4, [4] Ե.5.

Զ.3. ר – **ռեշ** – ձեռագիր տարբերակը՝ ɔ (չշփոթե՛լ ד տառի հետ): Համապատասխանում է հայերենի «ռ» բաղաձայնին, այսինքն՝ միշտ կոշտ հնչողություն ունի[1]:

① 🎧 *Կարդացեք.*

←

רן רע׳ רף רץ רק רך סר פר צר קר רוח[2] רגע[1,3] רבע׳ ערב עדר רקף רצע׳ רצף רבוא רהטן קרור רבוס רסיטל

[1] Ե.4, [2] Գ.13, [3] Գ.11, [4] Ե.5.

Զ.4. ש – շին – ձեռագիր տարբերակը՝ θ (գրվում է ներքևից վերև): Ունի արտասանության երկու տարբերակ՝ կոշտ «շ» (ש) և «ս» (שׂ). վերջին դեպքում կոչվում է «սին» (չձայնավորված տեքստերում արտասանության երկու տարբերակներն էլ ունեն նույն՝ առանց կետի ש ձևը):

Զ.5. ש տառը չի պատկանում երկակի արտասանություն ունեցող ב כ פ տառերի խմբին: Նրա կետը չի կոչվում «թեթև դագեշ», և միևնույն բառում «շ-ս» հերթագայություն հնարավոր չէ: Այդուհանդերձ, ש տառը համարվում է մեկ տառ՝ «շին» բնդհանուր անվանմամբ, և բառարաններում שׂ և ש տարբերակներով սկսվող բառերը տրվում են խառը, սովորական հերթականությամբ:

Զ.6. Ձայնավորված տեքստերում ש-ի կետը կարող է ձուլվել նախորդող, իսկ שׂ-ի կետը՝ հաջորդող խոլամ ձայնանիշի հետ, օրինակ՝ משה *մoշէ*, עבשׂ *սoվաս*: Ամբողջական ուղղագրության մեջ այս օրինակները կարող են ունենալ հետևյալ տեսքը՝ משוה, עובשׂ:

① 🎧 *Կարդացեք.*

←

של שן שק שך שר שש שׂש רש עש פש קש קשש קדש ראש שיא שיה שלף שמא שגא שגיא שטען׳ שלום

[1] Ե.4.

[1] Եբրայերում լայն տարածում ունի նաև այս տառի արտաբերումը որպես «ղ»:

2.7. ת – **թավ** – ձեռագիր տարբերակը՝ ת: Մոտ է հայերենի «թ» բաղաձայնին, սակայն ունի ավելի թույլ արտահայտված շնչեղություն և՝ հատկապես բառասկզբում կարող է նմանվել «տ»-ի:

2.8. Հին եբրայերենում տարբերակվում էր թեթև դագեշով ת, որը հնչում էր «թ», և առանց դագեշի ת, որը հնչում էր անգլերենի th կապակցության պես thing բառում: Արդի եբրայերենը չունի th հնչյուն, սակայն դասական ձայնավորման մեջ պահպանվում են ת-ת տարբերակները, որոնք երկու դեպքում էլ պետք է արտասանել «թ»՝ תָּ *թաթ:*

⑤ 🎧 *Կարդացեք.*

←

תָּר תָּשׁ תָּא שָׁת תַּת פַּת תִּבֵּן תַּחַת תֹּלֵם תָּמַךְ שִׁתַּךְ עַתָּק פָּתַח רָשָׁת תַּעֲשׂ תַּכָּל תָּקַף תָּדִיר תּוֹהוּ תֵּימָן שַׁרוּת

[1] Դ.11.

ՁԱՅՆԱՆԻՇՆԵՐ

2.9. **Ձայնեղ շվա**-ն (נָע שְׁוָא *շվա նա*) հին եբրայերենում մոտ էր «ը» ձայնավորին: Արդի եբրայերենում այն հնչում է «է»՝ יְלָדִים *յէլադիմ:*

2.10. Համր և ձայնեղ շվան տարբերակվում են հետևյալ հիմնական կանոններով.

ա) Բառասկզբում շվան ձայնեղ է, այսինքն՝ արտասանվում է «է» י ר ל מ נ տառերի տակ՝ יְהוּדִי *յէհուդի,* רְצִינִי *ռէցինի,* לְכָנָה *լէվանա,* מְכוֹנִית *մէխոնիթ,* נְשִׁיקָה *նէշիկա,* ինչպես նաև որոշ նախդիրներում, շաղկապներում և բայական նախածանցներում:

բ) Մյուս տառերի տակ շվան համր է՝ פְּרֹט *պռատ,* כְּנָס *կնաս,* שְׁרַף *սռաֆ,* גֹּפֶר *ֆոգ:*

գ) Բառասկզբում շվան միշտ ձայնեղ է, եթե նրան հաջորդում են א կամ ע տառերը՝ אַז *զէ՛է,* תְּעָלָה *թէ՛ալա:*

դ) Բառամիջում իրար հաջորդող երկու շվաներից առաջինը համր է, երկրորդը ձայնեղ՝ יִלְמְדוּ *յիլմէդու:* Բառասկզբում երկու շվա լինել չի կարող:

ե) Բառամիջում երկու նույն բաղաձայնների միջև շվան ձայնեղ է՝ סוֹבְבָה *սովէվա:*

զ) Այլ դեպքերում բառամիջի շվան սովորաբար համր է:

2.11. Ներկայումս ընդունված է նշել միայն ձայնեղ շվան, իսկ ձայնավորի բացակայությունը նշել ձայնանիշի բացակայությամբ՝ לִמְדוּ, יִלְמְדוּ (դասական ձևերը՝ לִמְדוּ, יִלְמְדוּ), սույն դասագրքում այս սկզբունքը կիրառվում է 11-րդ դասից:

ՇԵՇՏԱԳՐՈՒՄ

2.12. Եթե ավելի քան երկու վանկից բաղկացած բառի վերջին երկու վանկերն ունեն սեգոլային բառի կառուցվածք (օրինակ՝ ococo ococo ococo ococo և այլն), ապա շեշտն ընկնում է նախավերջին վանկի վրա՝ מִחְבֶּרֶת *մախբէռէթ,* תִּלְבּוֹשֶׁת *թիլբոշէթ,* קַדֶּסֶת *կադէ՛սաթ,* יְכוֹלֶת *յէխո՛լէթ:*

⑥ 🎧 *Կարդացեք և արտագրեք.*

←

סָדֶק סַהַר סָחִי סָטוּ סָפָר פְּאֵר פְּסָק פַּצָּץ פָּרָא פְּרָט פְּרָק קָרַב רָנַק רַעַף שָׁאַר שְׁבָב שָׁעָה שָׁקַר תְּאוֹ עֶרְפֶּל עֲשִׂיָה עִתּוֹן פּוֹרֵץ צָבָאי צוֹמֶת צָלוּי צָעָקָה צְפִיָּה צָרוֹר דּוּחַ קַדַּחַת קֶשִׁיחַ רָאֲוָה רָחוּב רָעוּעַ תְּחִיָּה דְּרִישָׁה יְהוּדִי יְהוּדָה יְכוֹלֶת כְּתָבִים שְׁאֵלָה שָׁעוּי שַׁקִּים תָּאוֹם נֶחֱלָץ סִפְרָדִי קְעוֹרֶת שׁוּעָלִי תִּלְבּוֹשֶׁת קַלֶּטֶת קַלְטֶרֶת פַּזְלֶת צָרְפַת פַּרְדֵּס שָׁלוֹם סוֹלְחָנוּת נִצְחִיּוּת בֶּאֱמֶת בּוּסְתָן גְּרוּשִׁין מַלְקוֹחַ לוֹעֲזִית חַנְטָרִישׁ סַיֶּרֶת עִיקְצוּץ נַפַּחַת נֶעֱקָף עֶקְרוֹנוּת

נוֹקְדָנוּת[9] סְרַרְחַר[9,2] הֲעָלִים טַפְטָפֶת[5,9] הִתְנַפֵּץ[7] אִיזְרוּחַ[4,9] אַיִפְשָׁהוּ[8] זִיקוּקִין
דּוּזְמָר[5] יוּהָרָה חַרְחָרָן[8] אֶשְׁכּוֹלִית[8] לְחִיצָה[6] הֶפְקֵרוּת[8] עַפְעַף[9,10] לְעָתִים[8]
אַפִּיפְיוֹר מֶלְחָצִים[9,8] פּוּטוּרִיזְם[11] מְשׁוּפְשָׁף[6,9] כַּעֲסָנוּת הִידְרוֹמֶטֶר[5,9]
מְמוּזְלָג[6,9] אֲצָבָעוֹן[8] אִשְׁכְּנָזִי[12] חֲלַקְלַקָּה[8] מְשׁוּרְבָּב[6,9] דּוּגְמָנִית[8] אֶפֶרְסְמוֹן[12]

[1] Գ.11. [2] Զ.10.բ. [3] Զ.10.գ. [4] Գ.13. [5] Զ.12. [6] Զ.10.ա.
[7] Ե.5. [8] Ե.12. [9] Գ.10.1. [10] Ե.4. [11] Ե.7.2. [12] Զ.10.դ.

⑦ *Կարդացեք նույնի ձեռագիր տարբերակը.*

אבבטון אשכולי חלחלה משורבב דוגמנית אפרסמון
עפעף לעתים אפיפיור מלחצים פוטוריזם משופשף כעסנות הידרומטר ממוזלג
היוקפל איזרוח איפשהו זיקוקין דוגמר יוהרה חרחרן אשכולית לחיצה הפקרות
נוקדנות סרסחר הלעים טפטפת התנפץ איזרוח איפשהו זיקוקין דוגמר יוהרה חרחרן אשכולית לחיצה הפקרות
עפעף לעתים אפיפיור מלחצים פוטוריזם משופשף כעסנות הידרומטר ממוזלג
יהודה יכולת כתבים שאלה שנוי שבים תאום וחלל סברדי יקורת שולי תלבושת
קלטת קלטרת בפלת דרפת פרדס שלום סלחנות נבחינת באשת בוסתן ארושין מלכות
לוגלית חוטרים סירת עיקבל נפחת ונגל עקרונות נוקדנות סחרחר הללים טפטפת
היוקפל איזרוח איפשהו זיקוקין דוגמר יוהרה חרחרן אשכולית לחיצה הפקרות
עפעף לעתים אפיפיור מלחצים פוטוריזם משופשף כעסנות הידרומטר ממוזלג
אבבטון אשכולי חלחלה משורבב דוגמנית אפרסמון

⑧ 🎧 *Հիշեք հետևյալ բառերը.*

יְהוּדִי	*յէհուդի* (ար.)	«հրեա, հրեական»
מִלָּה	*միլա* (իգ.)	«բառ»
מַחְבָּרֶת	*մախբէռէթ* (իգ.)[1]	«տետր»
תַּלְמִיד	*թալմիդ* (ար.)	«աշակերտ»
לָבָן	*լավան* (ար.)	«սպիտակ»
כֹּסָא	*քիսէ* (ար.)	«աթոռ»

[1] ooooo (Զ.12.)

ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ա.13. Անվանական ստորոգյալի ժխտումը կատարվում է *լո* (לא) «ոչ» բառի միջոցով՝ *գավիդ լո թալմիդ* «Դավիթը աշակերտ չէ», *զէ լո սէֆէր* «սա գիրք չէ», *զէ լո յավիսան, զէ քիսէ* «սա սեղան չէ, սա աթոռ է», *անի լո թալմիդ, անի մօռէ* «ես աշակերտ չեմ, ես ուսուցիչ եմ», *հու լո մօռէ, հու թալմիդ* «նա ուսուցիչ չէ, նա աշակերտ է»:

⑨ *Թարգմանեք.*

Սա ձո՞ւկ է: Այո, սա մեծ ձուկ է: Սա գի՞րք է: Ոչ, սա գիրք չէ, սա գրիչ է: Սա սպիտակ ծաղի՞կ է: Այո, սա սպիտակ ծաղիկ է: Սա սեղա՞ն է: Ոչ, սա սեղան չէ, սա մեծ աթոռ է: Նա աշակե՞րտ է: Ոչ, նա աշակերտ չէ, նա ուսուցիչ է: Նա լավ ուսուցիչ է: Ես ուսուցիչ չեմ, ես աշակերտ եմ: Դավիթն ուսուցիչ չէ, նա աշակերտ է: Դավիթը հրեա՞ է: Ոչ, նա հրեա չէ:

⑩ *Փորձեք գտնել բառարանում հետևյալ բառերը.*

שָׁעָה, רָחוֹב, צָרְפַת, שָׁאֲלָה, שָׁלוֹם, סְפָרְדִּי, אַשְׁכְּנָזִי

ԵԲՐԱՅԱԿԱՆ ԱՅԲՈՒԲԵՆ

Տառի անվանումը	Տպագիր	Ձեռագիր	Հնչյուն
ալֆ	א	*𐡀*	-
բեթ	ב	*𐡁*	*բ, վ*
գիմել	ג	*𐡂*	*գ*
դալեթ	ד	*𐡃*	*դ*
հե	ה	*𐡄*	*հ*
վավ	ו	*𐡅*	*վ, օ, ու*
զային	ז	*𐡆*	*զ*
խեթ	ח	*𐡇*	*խ*
տեթ	ט	*𐡈*	*տ*
յոդ	י	*𐡉*	*յ, ի, է*
քաֆ	כ ך	*𐡊 𐡋*	*ք, խ*
լամեդ	ל	*𐡌*	*լ*
մեմ	מ ם	*𐡍 𐡎*	*մ*
նուն	נ ן	*𐡏 𐡐*	*ն*
սամեխ	ס	*𐡑*	*ս*
ային	ע	*𐡒*	-
պե	פ ף	*𐡓 𐡔*	*պ, ֆ*
ցադի	צ ץ	*𐡕 𐡖*	*ց*
կոֆ	ק	*𐡗*	*կ*
ռեշ	ר	*𐡘*	*ռ*
շին	ש	*𐡙*	*շ, ս*
թավ	ת	*𐡚*	*թ*

Է

ԱՄՓՈՓՈՒՄ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Է.1. Ձայնանիշների ամբողջական ցանկ

ա	ָ	ָ	ָ	
ի	ָ	ִָ		
է	ָ	ָ	ָ	ָ
օ	ֹ	ֹ	ָ	ָ (Է.2,3)
ու	ֻ	ּ		

Է.2. Պակասավոր ուղղագրության մեջ շեշտ չկրող փակ վանկերում և մի քանի այլ դեպքերում կամաց ձայնանիշը արտասանվում է «օ»՝ կոչվելով *կամաց-խատուֆ* կամ «փոքր կամաց»՝ חֲכָמָה *խոխմա,* כָּל *քոլ:* Ամբողջական ուղղագրության մեջ այն կարող է փոխարինվել ամբողջական խոլամով (ֹ)՝ חוֹכְמָה:

Է.3. Կամացը հնչում է «օ», եթե նրան հաջորդում է խատաֆ-կամաց՝ מָחֳרָת *մոխ-ռաթ:*

Է.4. Ինչպես հետևում է նախորդ դասերից, որոշ հնչյուններ կարող են արտահայտված լինել երկու տառով, այսինքն՝ երկու տարբեր տառեր կարող են ունենալ նույն հնչողությունը.

ו և ב ընթերցվում են «վ» (բառասկզբում հնչող «վ»-ն միշտ ו է),
ח և כ ընթերցվում են «խ» (բառասկզբում հնչող «խ»-ն միշտ ח է),
ס և ש ընթերցվում են «ս»:

Է.5. Թեթև դագեշը դրվում է ב ג ד כ פ ת տառերի մեջ. բաղաձայնների այս խումբը կոչվում է **բագադ-քեփեթ**: ב כ פ տառերի դեպքում դագեշը տարբերակում է այս տառերի երկակի արտաբերումը՝ համապատասխանաբար «բ-վ», «ք-խ», «պ-ֆ»:

Է.6. ג ד ת տառերի դեպքում դագեշի առկայությունը կամ բացակայությունը չի ազդում արտաբերման վրա, և երկու տարբերակներն էլ ունեն նույն արտասանությունը՝ համապատասխանաբար «գ», «դ», «թ»:

Է.7. א ה ח ע բաղաձայնները, ինչպես քանիցս նշվել է, կազմում են կոկորդային բաղաձայնների խումբը և ունեն որոշ հնչյունային առանձնահատկություններ: Հնչյունային որոշ օրինաչափությունների դեպքում կոկորդայիններին հարում է նաև ר բաղաձայնը:

Է.8. ו և י տառերը ամբողջական ուղղագրության մեջ, որոշ սահմանափակումներով, գործածվում են «օ», «ու», «ի», «է» (վերջին դեպքում՝ ցեռե ձայնանիշի փոխարեն) ձայնավորները նշելու համար: «Ա» ձայնավորի նշումը א տառով սահմանափակ է:

Է.9. Հետևյալ հինգ տառերը՝ כ מ נ פ צ ունեն հատուկ ձևեր բառավերջի համար՝ համապատասխանաբար ך ם ן ף ץ:

Է.10. Հին եբրայերենում գոյություն ուներ բաղաձայնների կրկնավորման երևույթ, որը գրության մեջ նշվում էր կրկնվող բաղաձայնի մեջ դրվող կետով՝ «ուժեղ դագեշ»-ով՝ שְׁלוֹם *շիլում, հաշՀմԷՀ:* Արդի եբրայերենում բաղաձայնների կրկնավորում գոյություն չունի, և դասական ձայնավորման դեպքում դրվող ուժեղ դագեշը չի ազդում բաղաձայնի արտասանության վրա: Հետևաբար, բերված օրինակները պետք է ընթերցել *շիլում, հաշԷմԷՀ:*

Է.11. Ուժեղ դագեշը կարող է լինել բոլոր տառերի մեջ, բացառությամբ կոկորդայինների (א ה ח ע) և ר-ի:

Է.12. Եբրայերենում գործածվող կետադրական նշանները հիմնականում համընկնում են եվրոպական լեզուների կետադրական նշանների հետ: Եբրայերենի հատուկ նշաններն են.

- **մակեֆ** (־), առկա է երկու կամ ավելի գոյականներից կազմված կապակցություններում՝ בֵּית־סֵפֶר (կարող է փոխարինվել պարզ գծիկով՝ בֵּית-סֵפֶר, կամ ընդհանրապես աղվել՝ בֵּית סֵפֶר),
- **գեռեշ** (׳), դրվում է կրճատված բառերի վերջում՝ דר׳ = דוֹקטוֹר,
- **գեռշայիմ** (״), դրվում է եբրայերենում լայնորեն գործածվող հապավումների վերջին տառից առաջ՝ תנ״ך:

Է.13. Փոխառությունների «ժ» բաղաձայնը նշելու համար գործածվում է ז׳ (զային-գեռեշ), «ջ» բաղաձայնի համար՝ ג׳ (գիմել-գեռեշ), «չ» բաղաձայնի համար՝ צ׳ (ցադի-գեռեշ) կապակցությունը: Փոխառությունների «ս», «կ/ք», «տ/թ» բաղաձայնները, որպես կանոն, նշվում են ס, ק, ט տառերով:

Է.14. Ինչպես նշվել է Ա.5. պարբերությունում, եբրայական տառերն ունեն նաև թվային արժեք.

90 - צ	30 - ל	6 - ו	1 - א
100 - ק	40 - מ	7 - ז	2 - ב
200 - ר	50 - נ	8 - ח	3 - ג
300 - ש	60 - ס	9 - ט	4 - ד
400 - ת	70 - ע	10 - י	5 - ה
	80 - פ	20 - כ	

Մյուս թվականները կազմվում են տառերի համադրությամբ՝ գեռշայիմ նշանով՝ י״א - 11, י״ב - 12, י״ג - 13, י״ד - 14, ט״ו - 15, ט״ז – 16[1], י״ז - 17, י״ח - 18, י״ט - 19, כ״א - 20, ס״ה - 65, קס״ח - 168, ת״ק -500 (400+100), תתק״ט - 909 (400+400+100+9) և այլն:

① 🎧 *Կարդացեք և արտագրեք (բառամիջի շվան, եթե այլ նշում չկա, համր է).*

←

אַבְרָהָם זְעֵזוּעַ[1] כִּשָּׁפוּת[2] גִּדְעוֹן[3] בִּנְיָמִין מַכְפֵּלָה שִׁלְגִיָּה אֱלִישָׁע[3] גִּלְבּוֹעַ[1] רִבְּת־עַמּוֹן[2,4] דָּנִיאֵל[3] פְּרָצוּפוֹן מִצְרַיִם[1] עִצְמוֹנֶת[5] פַּרְעֹה[2] לְחֶמָא יִשְׂרָאֵל דִּמְשָׁק[2,6] דַּרְיָנֶשׁ חִסָּכוֹן[2] חֲנוּכָּה צִעְתָּנוּת[7] הֵיגְרוֹסְקוֹפּ[2] הָכִיצַד רָאוּבֵן[3] אֶלְעָזָר[3] אֱלִיעֶזֶר[3] הֵיתֵּכֵן שִׁמְשׁוֹן חַזָּנוּת[3] טֶלֶת[2,6] אַבְשָׁלוֹם

[1] יי״ן և יי״ן կապակցությունները գործածելի չեն, քանի որ առկա են աստծո יהוה անվան մեջ (ընդունված ակադեմիական արտաբերումը՝ *Յահվե*, հայկական տարբերակը՝ *Եհովա*), որը հուդայականությունն արգելում է արտասանել:

אבִיתָר יְהוֹיָדָע[9] יְרוּשָׁלַיִם[3,9] תֵּל־אָבִיב[4] שְׁטַרְחֹרֶת[6,10] עָצְיוֹן־גֶּבֶר[4,11] רַבְצֶלְעוֹן[7] קְדֵשָׁה[10] צִיקְלוֹפּ[2]
פְּמְבִּיוֹת הִתְעַנְּגוּ[2] כַּרְכְּמִישׁ[12] אַהֲרוֹן סַנְהֶדְרִין סַנְדְּלָר[12] יְהוֹשָׁעַ[9,1] אָרֶרֶט הוֹרְקָנוֹס[12] חֲטוֹטֶרֶת[6]
יְהֹלוֹמָנוּת אוֹנְקְלוֹס[12] לִשְׁנָא[2] כַּדּוּרְגֶּלֶן מָאַגְרָף[9] שְׁעוּעִית[8] יִזְרְעֶאל[12] יְהוֹיָכִין[9] שִׁבְעָתַיִם[3,5]
רַחֲבָעָם[3,9] יְהוֹנָתָן[9] עַשְׁתֹּרֶת[6] צְפַרְדֵּעַ[1,10] נַמְנֶמֶן[12] מְכוּפְּתָר[9] מָחֲרַת[12] מָחֲרָתַיִם[5,13] יְרַקְרַקּוּת[2,9]
עָהֲרִים[5,12] מְחַרְגְּמָן[9,12] שְׁמוּאֵל[10] יְהוֹשָׁפָט[9] אֲבִינָדָב מִתְפַּלְסָף תַּג־יִקִיסְתָן[14] צֵ׳לוֹ[14] זְ׳אנְר[14]
פִּלְשָׁתִּים[10] אֶפְרַיִם[5] צְמַרְמֶרֶת[6,10] נְחַשְׁתָּן יִשְׁמָעֵאל זַרְבָּבֶל[10] לִשְׁעָבֵר[9] קִרְיַת־יְעָרִים[4,9] יְהוֹאָחָז[9]
אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל[4,11] טַהֲרָנוּת שְׁלוֹמְצִיּוֹן[2,10] פְּרֻקֵי־אָבוֹת אַרְגָּמָן[12] אַב־בֵּית־דִּין אַשְׁקְלוֹן[12] נַפְתָּלִי
זְבוּלוּן[10] מִסְכְּתוֹת[2] בְּרִיתָא תּוֹסֶפְתָּא סְבוֹרָאִים אֲבִימֶלֶךְ[9] בֶּסְתֻּנָאי[12] אַסַּר־חַדּוֹן[9] חִלְקִיָּה[2]
אַשְׁשׁוּרוֹשׁ בֶּלְשַׁאצַּר[2] נְבוּכַדְנֶאצַּר[9]

[1] Ե.5. [2] Է.10. [3] Ե.4. [4] Է.12. [5] Ե.12. [6] Զ.12. [7] Ե.7.2. [8] Զ.10.գ.
[9] Զ.10.ա. [10] Զ.10.բ. [11] Դ.11. [12] Զ.10.դ. [13] Է.3. [14] Է.13.

② *Կարդացեք նույնի ձեռագիր տարբերակը.*

אוֹרְסוֹתֵדוֹן הִתְנִיָּה אַחַשְׁוֵרוֹשׁ בֶּלְשַׁאצַּר נְבוּכַדְנֶאצַּר
אֵין אֶבְסוֹבִּיוֹסִדִין אַשְׁקְלוֹן שֶׁלִּי כְּבָלוֹן מִסְכְּתוֹת בְּרִיתָא תּוֹסֶפְתָּא סְבוֹרָאִים אֲבִימֶלֶךְ בֶּסְתֻּנָאי
נַפְתָּלִי יִשְׁמָעֵאל כַּרְבְּכָל לִשְׁעָבֵר קִרְיַת־יְעָרִים יְהוֹאָחָז אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל טַהֲרָנוּת שְׁלוֹמְצִיּוֹן תְּרֵ יִקִיסְתָן בֵּ יוֹ כָּ אוֹר פְּלִשְׁתִּים אֶפְרַיִם בְּמַרְמֶרֶת
אֲמַרְיָא שְׁמוּאֵל יְהוֹשָׁפָט אֲבִיגְדָּב מִתְפַּלְסָף תְּרֵ יִקִיסְתָן בֵּ יוֹ כָּ אוֹר פְּלִשְׁתִּים אֶפְרַיִם בְּמַרְמֶרֶת
שְׁבָעִים רְחַבְעָם יְהוֹנָן לְשַׁעְתֶּרֶת בְּפַרְדֵּעַ נַמְנֵמוּ מְכוּפְּתָר מְחֶרֶת מְחֲרָתַיִם יְרַקְרַקּוּת בָּהָרִים
יְהוֹאָחָז יְהוֹיָכִין הוֹרְקָנוֹס חֲטוֹטֶרֶת יְהֹלוֹמָנוּת אוֹנְקְלוֹס לִשְׁנָא כַּדּוּרְגֶּלֶן מְאַגְרָף שְׁעוּעִית יִזְרְעֶאל יְהוֹיָכִין
שְׁמַרְמֹרֶת בָּבֶל־אֶבֶר רַבְצֶלְעוֹן קְדֵשָׁה צִיקְלוֹפּ פְּמִבִּיוֹת הִתְעַנְּגוּ כַּרְכְּמִישׁ אַהֲרוֹן סַנְהֶדְרִין קִדְּרוֹן
רְאוּבֵן אֶלְעָזָר אֶלְעָזָר הַיְּתֵכֶן שֶׁאֶשְׁוֵן חִכָּנוּת טֶלֶת אַבְשָׁלוֹם אֲחִיתֶב יְהוּדָה יְרוּשָׁלַיִם תֵּל־אָבִיב
מְבָרִים אָדְמוֹנִת פַּרְדֵּה לְחוּאָ יִשְׂרָאֵל דְּשֶׁא דְּרִיָּשׁ חִסְכּוֹן חֲנוּכָה בְּעָתְנוּת הִיאַרוֹסוֹקוֹם הָכִיבֵּד
אַהֲרֹנִים כַּלָּכוֹת כֶּשֶׁפֶת אַדְמוֹן הַנְּשִׁים מַכְפֵּלָה שֶׁלִּיָּה אֶלִּישָׁע אֶלְבּוֹשׁ רַבִּי־עַמּוֹן דָּנִיאֵל פְּרִצוּפוֹן

③ *Հիշեք արական սեռի հետևյալ բառերը.*

שֵׁם	*շէմ*	«անուն»
אָרוֹן	*առոն*	«պահարան»
קָשֶׁה	*կաշէ*	«ծանր, դժվար»
טָעִים	*տա՛իմ*	«համեղ»
חָדָשׁ	*խառաշ*	«նոր»

④ *Թարգմանեք.*

Սա նոր անուն է: Սա գեղեցիկ անուն չէ: Սա դժվա՞ր դաս է: Այո, սա դժվար դաս է: Սա մեծ պահարան է: Ես նոր ուսուցիչ չեմ: Սա դժվար անուն է: Սա սպիտակ սթոռ է: Ի՞նչ է սա: Սա համեղ հաց է: Սա գիրք չէ: Սա մե՞ծ սեղան է: Այո, սա մեծ սեղան է: Սա նոր հաց է: «Դավիթ»-ը գեղեցիկ անուն է: Սա նոր անուն չէ: Սա գեղեցիկ օր է: Դավիթը լավ եղբայր չէ:

Սույն դասագրքում մինչև 10-րդ դասը ներառյալ կիրառվում է դասական՝ պակասավոր ուղղագրությունը, այսինքն՝ նշվում են ուժեղ դագեշը, ת ד ג տառերի թեթև դագեշը և համր շվան: Ապա մինչև 20-րդ դասը ձայնավորումը շարունակվում է առանց նշված ձայնանիշների՝ ամբողջական ուղղագրության կանոնների կիրառմամբ: 21-րդ դասից ձայնանիշների քանակն աստիճանաբար կրճատվում է: Մինչև 20-րդ դասը բառացանկերում և քերականական բացատրություններում տրվում է հայերեն տառադարձություն, որում շեշտը նշված է միայն այն դեպքում, երբ չի ընկնում վերջին վանկի վրա:

ՀԻՄՆԱԿԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

1 אַחַת

ԳՈՅԱԿԱՆ ԱՆՎԱՆ ՍԵՌԸ

1.1. Գոյականը (שֵׁם־עֶצֶם *շէմ էցէմ*) ունի երկու սեռ՝ արական (מִין זָכָר *մին զախառ*) և իգական (מִין נְקֵבָה *մին նէկէվա*): Արական սեռի գոյականները չունեն սեռի որևէ ցուցանիշ՝ רֹאשׁ *շի՛ուռ* «դաս», סֵפֶר *սէ՛ֆէռ* «գիրք», עֵט *էտ* «գրիչ», מוֹרֶה *մօռէ* «ուսուցիչ»[1], תַּלְמִיד *թալմիդ* «աշակերտ», שֻׁלְחָן *շուլխան* «սեղան», גַּג *դագ* «ձուկ», לֶחֶם *լէխէմ* «հաց»:

1.2. Որոշ բացառություններով իգական սեռի են סָה և ת- վերջավորություններով գոյականները՝ בֻּבָּה *բուբա* «տիկնիկ», דִּירָה *դիռա* «բնակարան», עֻגָּה *ուգա* «թրխվանք», מַחְבֶּרֶת *մախբէռէթ* «տետր»:

1.3.1. Վերջավորությունից անկախ իգական սեռի են մարմնի զույգ անդամների անվանումները, երկրների ու քաղաքների անունները (գետերի անուններն արական սեռի են), ինչպես նաև որևէ խմբի չպատկանող մի շարք այլ բառեր:
1.3.2. Մի խումբ գոյականներ կարող են հանդես գալ և՛ որպես արական, և՛ որպես իգական սեռի գոյականներ:

1.4.1. Անձ նշող գոյականներն իգական սեռ են կազմում סָה վերջավորության կցումով՝ תַּלְמִידָה - תַּלְמִיד *թալմիդ - թալմիդա* «աշակերտ - աշակերտուհի», կամ, ավելի հազվադեպ, סִית վերջավորությամբ՝ סְטוּדֶנְטִית - סְטוּדֶנְט *ստուդէնտ - ստուդէնտիթ* «ուսանող - ուսանողուհի»:
1.4.2. סָה վերջավորությունն իգական սեռում փոխարինվում է סָה վերջավորությամբ՝ מוֹרָה - מוֹרֶה *մօռէ - մօռա* «ուսուցիչ - ուսուցչուհի»:

---

[1] *է* վերջավորությամբ գոյականների մեծ մասն արական սեռի է:

ԱԾԱԿԱՆ ԱՆՎԱՆ ՍԵՌԸ

1.5. Ածականների (שֵׁם־תֹּאַר *shem toar*) իգական սեռը կազմվում է סה վերջավորության կցումով՝ טוֹבָה - טוֹב *tovq - tovqa* «լավ»:

1.6.1. Իգական սեռում ածականի առաջին ձայնանիշը հաճախ վերածվում է համր կամ ձայնեղ շվայի՝ גָּדוֹלָה - גָּדוֹל *gatol - gtolq*, טָעִים - טָעִים *tam – tmq*, לָבָן - לָבָן *lavan - lqvanq*:

1.6.2. Եթե առաջին տառը կոկորդային է, նրա ձայնանիշը վերածվում է խատափ պաթախի՝ חָדָשׁ - חָדָשׁ *khatash - khatashq*:

1.7. סה վերջավորությունն իգական սեռում փոխարինվում է סה վերջավորությամբ՝ יָפֶה - יָפֶה *yapq - yapqa* «գեղեցիկ», קָשֶׁה - קָשֶׁה *kashq - kashqa* «ծանր, դժվար»:

1.8.1. סי վերջավորությամբ ածականների իգական սեռը կազմվում է ת- վերջավորության կցումով՝ מוֹדֶרְנִית - מוֹדֶרְנִי *modernq – modernqt* «ժամանակակից», אַרְמֶנִית - אַרְמֶנִי *armenq - armenqt* «հայկական», יְהוּדִית - יְהוּדִי *yehudq - yehudqt* «հրեական»:

1.8.2. Եթե այդպիսի ածականը վերաբերում է մարդուն (օրինակ նշում է ազգությունը), ապա իգական սեռը կազմվում է סיה վերջավորությամբ՝ אַרְמֶנִיָּה - אַרְמֶנִי *armenq - armenqya* «հայ - հայուհի», יְהוּדִיָּה - יְהוּדִי *yehudq - yehudqya* «հրեա - հրեուհի»:

1.9. Ածականը (որոշիչը) միշտ դրվում է գոյականից (որոշյալից) հետո և համաձայնեցվում նրա հետ թվով և սեռով՝ תַּלְמִיד טוֹב - תַּלְמִידָה טוֹבָה *talmid tovq - talmidqa tovqa* «լավ աշակերտ - լավ աշակերտուհի», מוֹרֶה חָדָשׁ - מוֹרָה חָדָשׁ *morq khatash - morqa khatashq* «նոր ուսուցիչ - նոր ուսուցչուհի»:

ԴԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐ
(*kinuy* כִּנּוּי)

1.10. «Սա» **ցուցական** դերանունը (כִּנּוּי רָמֵז *kinuy remez*) եզակի թվում տարբերակվում է ըստ սեռի՝ זֶה *zq* (արական) և זֹאת *zoth* կամ זוֹ *zo* (իգական): Ցուցական դերանվան սեռը պայմանավորված է մատնանշվող գոյականի սեռով՝ זֶה סֵפֶר *zq*

[illegible] «սա գիրք է», זֹאת מַחְבֶּרֶת *zoth mahberqt* «սա տետր է», זוֹ בֻּבָּה *zo bubba* «սա [illegible]»:

1.11. 2-րդ և 3-րդ դեմքերի **անձնական** դերանունները (כִּנּוּי גוּף *kinuy guf*) ունեն [illegible] ձևեր արական և իգական սեռերի համար: 1-ին դեմքի դերանուններն [illegible] են երկու սեռերի համար: Ստորև ներկայացված են եզակի թվի անձնական դերանունները.

	արական	*իգական*	
I	*անի* אֲנִי		«ես»
II	*աթա* אַתָּה	*աթ* אַתְּ	«դու»[1]
III	*հու* הוּא	*հի* הִיא	«նա»

ՇԱՂԿԱՊՆԵՐ
(*միլաթ խիբուր* מִלַּת־חִבּוּר)

1.12.1. ו *վք* «և, իսկ» շաղկապը կցվում է հաջորդող բառին և ընթերցվում նրա հետ որպես մեկ բառ՝ שֻׁלְחָן וְכִסֵּא *շուլխան վէտէքէֆօն* «սեղան ու հեռախոս», אֲנִי וְאַתָּה *անի վէաթա* «ես ու դու», זֹאת מַחְבֶּרֶת, זֶה סֵפֶר *զէ սէֆէռ, վէզօթ մախբէռէթ* «սա գիրք է, իսկ սա տետր է»:

1.12.2. Եթե հաջորդող բառի առաջին տառն ունի թեթև դագեշ, ապա ו շաղկապի [illegible] ազդեցությամբ այն ընկնում է՝ תַּלְמִיד וְתַלְמִידָה *թալմիդ վէթալմիդա* «աշակերտ ու աշակերտուհի» (תַּלְמִידָה←תַּלְמִיד): ב כ פ տառերի դեպքում տեղի է ունենում համապատասխան հնչյունափոխություն՝ שֻׁלְחָן וְכִסָּא *շուլխան վէխիսէ* «սեղան և աթոռ» (כִּסָּא←כֵּסָא):

1.13. גַּם *գամ* «նաև, նույնպես» շաղկապը սովորաբար դրվում է հստակեցվող բառից առաջ և նույնպես ընթերցվում նրա հետ որպես մեկ բառ՝ אֲנִי גַּם *գամանի* «է՛ս էլ, ես նույնպես», דָּוִד גַּם *գամդավիդ* «Դավիթն էլ, նաև Դավիթը»:

---

[1] Ուշադրություն դարձրեք, որ արական սեռի אַתָּה դերանունն ունի իգական սեռին բնորոշ վերջավորություն, մինչ իգական սեռի אַתְּ դերանունն այն չունի: Ուշադրություն դարձրեք նաև אַתְּ դերանվան շվային:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1.14.1. מְאֹד *մէ՛օդ* «շատ, չափազանց» մակբայը դրվում է ածականից հետո՝ גָּדוֹל *գ գ դ ո ւ ղ* *գադոլ մէ՛օդ* «շատ մեծ ձուկ», תַּלְמִידָה טֹבָה מְאֹד *թալմիդա յաֆա մէ՛օդ* «շատ գեղեցիկ աշակերտուհի»:

1.14.2. Խոսակցական լեզվում מְאֹד բառը կարող է դրվել ածականից առաջ՝ מאד גדול *մէ՛օդ գադոլ* «շատ մեծ»:

① 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

מה זה? זה סֵפֶר. זה סֵפֶר? כֵּן, זה סֵפֶר. זֶה סֵפֶר חָדָשׁ? כֵּן, זֶה סֵפֶר חָדָשׁ.
מה זֶה? זֶה שַׁלְחָן. זֶה שַׁלְחָן? כֵּן, זֶה שַׁלְחָן. זֶה שַׁלְחָן גָּדוֹל? כֵּן, זֶה שַׁלְחָן גָּדוֹל.
מה זֶה? זֶה דָּג. זֶה דָּג? כֵּן, זֶה דָּג. זֶה דָּג טָעִים? כֵּן, זֶה דָּג טָעִים מְאֹד
מה זֶה? זֶה לֶחֶם. זֶה לֶחֶם? כֵּן, זֶה לֶחֶם. זֶה לֶחֶם לְכָן? כֵּן, זֶה לֶחֶם לְכָן.
מה זֶה? זֶה עֵט. זֶה עֵט? כֵּן, זֶה עֵט. זֶה עֵט טוֹב? כֵּן, זֶה עֵט טוֹב מְאֹד.
מה זֶה? זֶה טֶלֶפוֹן. זֶה טֶלֶפוֹן? כֵּן, זֶה טֶלֶפוֹן. זֶה טֶלֶפוֹן מוֹדֶרְנִי? כֵּן, זֶה טֶלֶפוֹן סְלוּלָרִי חָדָשׁ.

זֶה דָּג? לֹא, זֶה לֹא דָּג, זֶה לֶחֶם.
זֶה עֵט? לֹא, זֶה לֹא עֵט, זֶה סֵפֶר.
זֶה שַׁלְחָן? לֹא, זֶה לֹא שַׁלְחָן, זֶה כִּסֵּא.

מה זֹאת? זֹאת בֵּבָה. מה זֹאת? זֹאת דִּירָה. מה זֹאת? זֹאת עֻגָּה. מה זֹאת? זֹאת מַחְבֶּרֶת.
זֹאת מַחְבֶּרֶת? כֵּן, זֹאת מַחְבֶּרֶת. זֹאת עֻגָּה? לֹא, זֹאת לֹא עֻגָּה, זֹאת בֵּבָה.

זֶה סֵפֶר חָדָשׁ וְזֹאת מַחְבֶּרֶת חֲדָשָׁה.
זֶה עֵט טוֹב וְזֹאת עֻגָּה טוֹבָה.
זֶה שַׁלְחָן גָּדוֹל וְזֹאת בֵּבָה גְּדוֹלָה.
זֶה טֶלֶפוֹן מוֹדֶרְנִי וְזֹאת דִּירָה מוֹדֶרְנִית.

מי זֶה? זֶה מוֹרֶה. מי זֶה? זֶה תַּלְמִיד. מי אַתָּה? אַתָּה מוֹרֶה? כֵּן, אֲנִי מוֹרֶה, אֲנִי לֹא תַּלְמִיד.
מי הוּא? הוּא תַּלְמִיד. אֵיפֹה הוּא? הוּא שָׁם. וְאֵיפֹה אַתָּה? אֲנִי פֹּה, גַּם אַתָּה פֹּה.
מי זֹאת? זֹאת תַּלְמִידָה. מי זֹאת? זֹאת מוֹרָה.
הִיא תַּלְמִידָה? לֹא, הִיא לֹא תַּלְמִידָה, הִיא מוֹרָה. הִיא מוֹרָה טוֹבָה? כֵּן, הִיא מוֹרָה טוֹבָה מְאֹד.
אַתְּ מוֹרָה? לֹא, אֲנִי לֹא מוֹרָה, אֲנִי תַּלְמִידָה. אַתְּ תַּלְמִידָה טוֹבָה? כֵּן, אֲנִי תַּלְמִידָה מְאֹד טוֹבָה.
אֵיפֹה הִיא? הִיא שָׁם? לֹא, הִיא לֹא שָׁם, הִיא פֹּה. וְאֵיפֹה אַתְּ? גַּם אֲנִי פֹּה.
זֶה תַּלְמִיד וְזֹאת תַּלְמִידָה. הוּא תַּלְמִיד טוֹב וְהִיא תַּלְמִידָה טוֹבָה.
זֶה מוֹרֶה וְזֹאת מוֹרָה. הוּא מוֹרֶה חָדָשׁ, גַּם הִיא מוֹרָה חֲדָשָׁה.

② *Թարգմանեք.*

1. Սա շատ մեծ գիրք է: 2. Նա շատ լավ աշակերտ է: 3. Սա նո՞ր հեռախոս է: Այո, սա նոր բջջային հեռախոս է: 4. Սա համե՞ղ ձուկ է: Ոչ, սա համեղ ձուկ չէ: 5. Սա գիրք է, իսկ սա տետր է: 6. Որտե՞ղ է նա: Նա այստեղ չէ, նա այնտեղ է: 7. Դու լավ աշակերտուհի ես, ես էլ շատ լավ աշակերտ եմ: 8. Սա նոր տիկնիկ է, նա շատ գեղեցիկ է: 9. Սա սպիտակ հաց է, այն (նա) շատ համեղ է: 10. Դու ուսուցչուհի՞ ես: Ոչ, ես ուսուցչուհի չեմ, ես աշակերտուհի եմ: 11. Ես հրեա չեմ, ես հայ եմ: 12. Նա էլ է հայուհի, նա հրեուհի չէ: 13. Ո՞վ է սա: Սա նոր ուսուցիչ է, նա շատ լավն է, նա հրեա է:

ՆՈՐ ԲԱՌԵՐ[1]

אֶחָד ש״מ נ *ախաթ* մեկ
אֵיפֹה ת״פ *էյֆօ* որտե՞ղ
אֲנִי מ״ג *անի* ես
אַתָּה ז, אַתְּ נ מ״ג *աթա, աթ* դու
גַּם מ״ח *գամ* նաև, նույնիսկ
הוּא ז, הִיא נ מ״ג *հու, հի* նա
וְ מ״ח *վէ* և, ու, իսկ
זֹאת, זוֹ מ״ג נ *զօթ, զօ* սա, այս
זֶה מ״ג ז *զէ* սա, այս
טֶלֶפוֹן ז *տէլէֆօն* հեռախոս
כֵּן ת״פ *քէն* այո, այսպես
לֹא ת״פ *օ՛ չ* ոչ
מְאֹד ת״פ *մէ՛օդ* շատ, չափազանց
מַה מ״ג *մա* ի՞նչ
מוֹדֶרְנִי ת *մօդէռնի* ժամանակակից
מִי מ״ג *մի* ո՞վ
סְלוּלָרִי ת *սէլուլա՛ռի* բջջային (հեռախոս)
פֹּה ת״פ *պօ* այստեղ
שָׁם ת״פ *շամ* այնտեղ

[1] Քերականական հապավումների ցանկը տե՛ս դասագրքի վերջի բառարանի առաջին էջում:

2ա
שְׁתַּיִם

ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀՈԳՆԱԿԻ ԹԻՎԸ

2.1. **Արական սեռի** գոյականների ու ածականների հոգնակին (רבוי *ռիբույ*) կազմվում է եզակիի (יחיד *յէխիդ*) ձևին סִים *-իմ* վերջածանցի կցումով՝ תַּלְמִידִים - תַּלְמִיד *թալմիդ - թալմիդիմ* «աշակերտներ», שִׁעוּרִים - שִׁעוּר *շիուռ - շիուռիմ* «դասեր», - טוֹבִים טוֹב *տօվ - տօվիմ* «լավ(եր)»:

2.2. סָ վերջավորությունը հոգնակիում սղվում է՝ מוֹרִים - מוֹרֶה *մօռէ - մօռիմ* «ուսուցիչներ», יָפִים - יָפֶה *յաֆէ - յաֆիմ* «գեղեցիկ(ներ)», קָשִׁים - קָשֶׁה *կաշէ - կաշիմ* «դժվար(ներ), ծանր(եր)»:

2.3.1. Քանի որ հոգնակիում շեշտը տեղափոխվում է վերջածանցի վրա, ապա բառը հաճախ ենթարկվում է ներքին հնչյունափոխության՝ סְפָרִים - סֵפֶר *սէֆէռ - սֆառիմ* «գրքեր», עֵצִים - עֵץ *էտ - իտիմ* «գրիչներ» (այս կարգի «անկանոն» հոգնակիները հատուկ նշված են բառացանկերում):
2.3.2. Փոփոխությունը կարող է վերաբերել միայն ձայնանիշներին և չազդել բառի արտաբերման վրա՝ חֲבֵרִים - חָבֵר *խավէռ - խավէռիմ* «ընկերներ»:
2.3.3. Ածականները հոգնակիում կրում են նույն հնչյունափոխությունը, որը և իգական սեռ կազմելիս՝ גְּדוֹלִים - (גְּדוֹלָה) - גָּדוֹל *գադոլ - (գդօլա) - գդօլիմ* «մեծ(եր)», לְבָנִים - (לְבָנָה) - לָבָן *լավան - (լէվանա) - լէվանիմ* «սպիտակ(ներ)», - (טְעִימָה) - טָעִים *տա'իմ - (տէ'իմա) - տէ'իմիմ* «համեղ(ներ)»:

2.4. **Իգական սեռի** գոյականներն ու ածականները հոգնակիում փոխարինում են הָ վերջավորությունը וֹת- *-օթ* վերջածանցով՝ מוֹרוֹת - מוֹרָה *մօռա - մօռօթ* «ուսուցչուհիներ», תַּלְמִידוֹת - תַּלְמִידָה *թալմիդա - թալմիդօթ* «աշակերտուհիներ», - דִּירָה דִּירוֹת *դիռա - դիռօթ* «բնակարաններ», בְּבוֹת - בֻּבָּה *բուբա - բուբօթ* «տիկնիկներ», לְבָנוֹת - לְבָנָה *լէվանա - լէվանօթ* «սպիտակ(ներ)», גְּדוֹלוֹת - גְּדוֹלָה *գդօլա - գդօլօթ* «մեծ(եր)», חֲדָשׁוֹת - חֲדָשָׁה *խադաշա-խադաշօթ* «նոր(եր)», יָפוֹת - יָפָה *յաֆա - յաֆօթ* «գեղեցիկ(ներ)», טוֹבוֹת - טוֹבָה *տօվա - տօվօթ* «լավ(եր)»:

2.5. Այսպիսով, ածականները կարող են ունենալ չորս ձև՝ երկու եզակի (արական ու իգական) և երկու հոգնակի (արական ու իգական)՝ - טוֹב - טוֹבִים - טוֹבָה טוֹבוֹת *տօվ - տօվիմ - տօվա - տօվօթ*, יָפֶה - יָפִים - יָפָה - יָפֶה *յաֆէ - յաֆիմ - յաֆա - յաֆօթ*, גָּדוֹל - גְּדוֹלִים - גְּדוֹלָה - גְּדוֹלוֹת *գադոլ - գդօլիմ - գդօլա - գդօլօթ:*

2.6. Ածականը (որոշիչը) թվով և սեռով համաձայնեցվում է գոյականի (որոշյալի) հետ՝ תַּלְמִידִים טוֹבִים *թալմիդիմ տօվիմ* «լավ աշակերտներ», תַּלְמִידוֹת טוֹבוֹת *թալմիդօթ տօվօթ* «լավ աշակերտուհիներ», סְפָרִים חֲדָשִׁים *սֆառիմ խադաշիմ* «նոր գրքեր»:

ՀՈԳՆԱԿԻ ԹՎԻ ՀԱՏՈՒԿ ՁԵՎԵՐ

2.7. סִים *-իմ* վերջավորությամբ իգական սեռի գոյականները հոգնակիում ստանում են סִיּוֹת *-իյօթ* վերջավորություն՝ סְטוּדֶנְטִית - סְטוּדֶנְטִיּוֹת *ստուդէնտիթ - ստուդէնտիյօթ* «ուսանողուհիներ»:

2.8. Իգական սեռի ת- վերջավորությունը հոգնակիում փոխարինվում է וֹת- *-օթ* վերջածանցով, և, որպես կանոն, տեղի է ունենում ներքին հնչյունափոխություն՝ מַחְבֶּרֶת - מַחְבְּרוֹת *մախբէռէթ - մախբառօթ* «տետրեր»:

2.9. Արական սեռի բազմաթիվ օրինակ՝ *-օն* և *-ան* վերջավորությամբ գոյականների մեծ մասի հոգնակին կազմվում է իգական սեռի וֹת- *-օթ* վերջածանցով՝ שַׁלְחָן שֻׁלְחָנוֹת *շուլխան - շուլխանօթ* «սեղաններ», אָרוֹן - אֲרוֹנוֹת *առօն - առօնօթ* «պահարաններ», שֵׁם - שֵׁמוֹת *շէմ - շէմօթ* «անուններ»:

2.10. Նմանապես, իգական սեռի մի շարք գոյականների հոգնակին կազմվում է արական սեռի סִים վերջածանցով՝ מִלָּה - מִלִּים *միլա - միլիմ* «բառեր»:

2.11. Համաձայնեցվելով հակառակ սեռի հոգնակիի ձև ունեցող գոյականի հետ ածականը հոգնակիում պահպանում է սեռի հիմնական վերջավորությունը՝ שְׁלָחִנוֹת גְּדוֹלִים *շուլխանօթ գոլիմ* «մեծ սեղաններ», שְׁמוֹת יָפִים *շէմօթ յաֆիմ* «գեղեցիկ անուններ», אֲרוֹנוֹת לְבָנִים *առոնօթ լէվանիմ* «սպիտակ պահարաններ», מִלִּים חֲדָשׁוֹת *միլիմ խադաշօթ* «նոր բառեր»:

① *Հոգնակիի վերածեք հետևյալ կապակցությունները.*
טָעִים גְּדוֹל *դագ տա՛իմ* «համեղ ձուկ», תַּלְמִיד חָדָשׁ *թալմիդ խադաշ* «նոր աշակերտ», מִחְבֶּרֶת גְּדוֹלָה *մախբէռէթ գոլա* «մեծ տետր», חָבֵר טוֹב *խավէր տօվ* «լավ ընկեր», חֲבֵרָה טוֹבָה *խավէռա տօվա* «լավ ընկերուհի», בֻּבָּה גְּדוֹלָה *բուբա գոլա* «մեծ տիկնիկ», סְטוּדַנְטִית חֲדָשָׁה *ստուդէնտիթ խադաշա* «նոր ուսանողուհի», מִלָּה יָפָה *միլա յաֆա* «գեղեցիկ բառ», שֻׁלְחָן לָבָן *շուլխան լավան* «սպիտակ սեղան», שָׁעוֹר קָשֶׁה *շիուռ կաշէ* «դժվար դաս», מִלָּה קָשָׁה *միլա կաշա* «դժվար բառ»:

② *Թարգմանեք, ապա հոգնակիի վերածեք հետևյալ կապակցությունները.*
Մեծ գրիչ, գեղեցիկ գիրք, սպիտակ տետր, նոր ընկեր, համեղ թխվածք, դժվար բառ, սպիտակ գիրք, նոր դաս, մեծ բնակարան, նոր սեղան, լավ բառ:

③ *Ինքնուրույն կազմեք մի քանի նմանատիպ կապակցություններ:*

2.12.1. ՀՈԳՆԱԿԻ ԹՎԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐ

	արական	*իգական*	
I	אֲנַחְנוּ *անախնու* կամ אֲנוּ *անու*		«մենք»
II	אַתֶּם *աթէմ*	אַתֶּן *աթէն*	«դուք»[1]
III	הֵם *հէմ*	הֵן *հէն*	«նրանք»

[1] Եբրայերենում ընդունված չէ մեկ անձին դիմել «Դուք» դերանունով, ուստի բոլոր դեպքերում գործածվում են եզակի թվի אַתָּה և אַתְּ դերանունները:

2.12.2. Իգական սեռի դերանունները նշում են բացառապես կանանցից կամ իգական սեռի գոյականներից բաղկացած խմբեր՝ אַתֶּן סְטוּדַנְטִיות *աթէն ստուդէնտիյօթ տօվօթ* «դուք լավ ուսանողուհիներ եք»: Եթե ուսանողուհիների խմբին միանա մեկ ուսանող, նախադասությունը կվերածվի արական սեռի՝ אַתֶּם סְטוּדַנְטִים טובים *աթէմ ստուդէնտիմ տօվիմ* «դուք լավ ուսանողներ եք»:

ՀՈԳՆԱԿԻ ԹՎԻ ՑՈՒՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

2.13. זֶה և (זוֹ) זֹאת ցուցական դերանունները հոգնակի թվում ունեն երկու սեռերի համար ընդհանուր אֵלֶּה *էլէ* «սրանք» ձևը (ավելի հազվադեպ אֵלּוּ *էլու* կամ הֵלָּלוּ *հալլու*)՝ אֵלֶּה סְטוּדַנְטִים חֲדָשִׁים *էլէ ստուդէնտիմ խադաշիմ* «սրանք նոր ուսանողներ են», אֵלֶּה סְטוּדַנְטִיות חֲדָשות *էլէ ստուդէնտիյօթ խադաշօթ* «սրանք նոր ուսանողուհիներ են», אֵלֶּה מִלִּים חֲדָשות *էլէ միլիմ խադաշօթ* «սրանք նոր բառեր են», אֵלּוּ שֻׁלְחָנוֹת חֲדָשִׁים *էլու շուլխանօթ խադաշիմ* «սրանք նոր սեղաններ են»:

① *Հոգնակիի վերածեք հետևյալ կապակցությունները.*
אֲנִי תַּלְמִידָה יָפָה *անի թալմիդա յաֆա* «ես գեղեցիկ աշակերտուհի եմ», אֲנִי סְטוּדַנְט טוֹב *անի ստուդէնտ տօվ* «ես լավ ուսանող եմ», אַתָּה לֹא מוֹרֶה חָדָשׁ *աթա լօ մօռէ խադաշ* «դու նոր ուսուցիչ չես», אַתְּ מוֹרָה חֲדָשָׁה *աթ մօռա խադաշա* «դու նոր ուսուցչուհի ես», הוּא חָבֵר טוֹב *հու խավէր տօվ* «նա լավ ընկեր է», הִיא חֲבֵרָה טוֹבָה *հի խավէռա տօվա* «նա լավ ընկերուհի է», זֶה סֵפֶר לָבָן *զէ սէֆէր լավան* «սա սպիտակ գիրք է», זֹאת מִחְבֶּרֶת לָבָנָה *զօթ մախբէռէթ լէվանա* «սա սպիտակ տետր է», זֹאת עֲגָבָה טְעִימָה מְאֹד *զօթ ագա տէ՛իմա մէ՛օդ* «սա շատ համեղ տորթ է», זֹאת מִלָּה חֲדָשָׁה *զօթ միլա խադաշա* «սա նոր բառ է», זֶה שֻׁלְחָן גָּדוֹל מְאֹד *զէ շուլխան գադօլ մէ՛օդ* «սա շատ մեծ սեղան է»:

② *Թարգմանեք, ապա հոգնակիի վերածեք հետևյալ նախադասությունները.*
Սա նոր ուսուցիչ եմ: Դու նուրբ ուսուցչուհի չես: Սա շատ լավ աշակերտուհի է: Սա շատ մեծ գրիչ է: Սա նոր տետր է: Նա շատ գեղեցիկ ուսանողուհի է: Նա շատ լավ ուսուցիչ է: Սա շատ դժվար բառ է: Սա՞ նոր և դժվար դաս է:

2F שְׁתַּיִם

ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐ

(*քինույ խավուտ* כִּנּוּי חָבוּר[1])

2.14. Պատկանելությունն արտահայտվում է հատուկ վերջածանցներով, որոնք կոչվում են «դերանվանական» (կարելի է համեմատել հայերենի ստացական հոդերի հետ): Ստորև ներկայացված են եզակի թվի դերանվանական վերջածանցները.

	արական	*իգական*
I	«-ս, իմ» *-ի* סִי	
II	«-դ, քո» *-խա* ךָ	«-դ, քո» *-էխ* ךְ
III	«նրա» *-օ* וֹ	«նրա» *-ահ* הּ

Վերջածանցի սեռը պայմանավորվում է ոչ թե գոյականի, որին կցվում է, այլ այն անձի սեռով, որին գոյականը պատկանում է:

שֻׁלְחָן *շուլխան* «սեղան» բառի օրինակով՝

I	«սեղանս» *շուլխանի* שֻׁלְחָנִי	
II	*շուլխանխա* שֻׁלְחָנְךָ «սեղանդ (Դավիթ)»	*շուլխանէխ* שֻׁלְחָנֵךְ «սեղանդ (Աննա)»
III	*շուլխանօ* שֻׁלְחָנוֹ «նրա (Դավթի) սեղանը»	*շուլխանահ* שֻׁלְחָנָהּ «նրա (Աննայի) սեղանը»

[1] Կամ כִּנּוּי דָבוּר *քինույ դավուտ*:

Դերանվանական վերջածանցներ կցեք שׁעוּר շիուռ «դաս», תַּלְמִיד թալմիդ «աշակերտ» և דָּג դագ «ձուկ» բառերին: Ուշադրություն դարձրեք תַּלְמִידָהּ թալմիդահ «նրա (իգ.) աշակերտը» և תַּלְמִידָהּ թալմիդա «աշակերտուհի» բառերի տարբերությանը:

2.15. Դերանվանական վերջածանցի վրա շեշտի տեղափոխումը կարող է առաջացնել բառի հնչյունափոխություն, ինչպես օրինակ שֵׁם *շէմ* «անուն» և סֵפֶר *սէֆէռ* «գիրք» բառերում, կամ արտասանության վրա չազդող ձայնանիշափոխություն.

	արական	*իգական*
I	«անունս» *շմի* שְׁמִי	
II	*շիմխա* שִׁמְךָ «անունդ»	*շմէխ* שְׁמֵךְ «անունդ»
III	*շմօ* שְׁמוֹ «նրա անունը»	*շմահ* שְׁמָהּ «նրա անունը»

I	«գիրքս» *սիֆրի* סִפְרִי	
II	*սիֆրէխա* סִפְרְךָ «գիրքդ»	*սիֆրէխ* סִפְרֵךְ «գիրքդ»
III	*սիֆրօ* סִפְרוֹ «նրա գիրքը»	*սիֆրահ* סִפְרָהּ «նրա գիրքը»

Դերանվանական վերջածանցներ կցեք שָׁלוֹם շալօմ «առողջություն» *(հնչյունափոխված հիմքը* שְׁלוֹם- *շլօմ-)* և חָבֵר խավէռ «ընկեր» *(*חֲבֵר- *խավէռ-) բառերին: Ուշադրություն դարձրեք* חֲבֵרָהּ խավէռահ *«նրա (իգ.) ընկերը» և* חֲבֵרָה խավէռա *«ընկերուհի» բառերի տարբերությանը:*

Յ ԿՑԱԿԱՆ ՇԱՂԿԱՊԻ ՀՆՉՅՈՒՆԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

2.16. Յ *վէ* կցական շաղկապը ստանում է ו *ու* ձևը, երբ.

ա) բառի առաջին ձայնանիշը շվա է՝ מִחְבָּרוֹת וּסְפָרִים *մախբառոթ ուսֆառիմ* «տետրեր ու գրքեր»: Խոսքի արագությամբ պայմանավորված՝ բառասկզբի ձայնեղ շվան այդ դեպքում կարող է վերածվել համրի կամ մնալ ձայնեղ՝ וּלְבָנָה *ուլ(է)վանա* «ու սպիտակ»: Եթե բառի առաջին տառն ունի թեթև դագեշ, այն ընկնում է՝ וּגְדוֹלָה *ուգդօլա* «ու մեծ»:

բ) բառը սկսվում է מ ב פ տառերով, ընդ որում ב և פ տառերից թեթև դագեշն ընկնում է (ինչպես նաև դագեշ ունեցող այլ տառերից)՝ առաջացնելով համապատասխան հնչյունափոխություն՝ סֵפֶר וּמִחְבֶּרֶת *սէֆէր ումախբէռէթ* «գիրք ու տետր», פָּרַח וּבָבָה *պէռախ ուվուբա* «ծաղիկ ու տիկնիկ», בָּבָה וּפָרַח *բուբա ուֆէռախ* «տիկնիկ ու ծաղիկ»:

2.17. Եթե բառի առաջին ձայնանիշը խատաֆային է (ָ ֶ ֹ), ապա շաղկապը ստանում է այդ ձայնանիշի՝ շվայի հետ հանդես եկող ձայնանիշը (ַ ֶ ֹ)՝ אַתָּה וַאֲנִי *աթա վանի* «դու և ես», אַתֶּם וַאֲנַחְנוּ *աթէմ վանանխնու* «դուք և մենք», חֲבֵרִים וַחֲבֵרוֹת *խավէռիմ վախավէռոթ* «ընկերներ ու ընկերուհիներ»[1]:

ՆԱԽԴԻՐՆԵՐ
(*միլաթ յախաս* מִלַּת־יַחַס)

2.18. Եբրայերենում առավել տարածված նախդիրներից է בְּ *բէ* նախդիրը, որը կցվում է հաջորդող բառին և արտահայտում հայերենի ներգոյական հոլովի կամ «մեջ» նախդիրի իմաստը՝ בְּסֵפֶר *բէսէֆէր* «գրքում, գրքի մեջ», בְּאוניברסיטה *բէունիվէռսիտա* «համալսարանում», בְּיִשְׂרָאֵל *բէյիսռա'էլ* «Իսրայելում», կամ գործիական հոլովի իմաստը՝ בְּעֵט *բէ'էտ* «գրիչով»:

[1] Խոսակցական լեզվում այս հնչյունափոխությունները սովորաբար չեն պահպանվում, և շաղկապը՝ բացառությամբ մի քանի կայուն արտահայտությունների, գրեթե միշտ արտասանվում է *վէ*:

2.19. Ինչպես և Յ շաղկապի դեպքում, בְּ նախդիրի շվայի ազդեցությամբ հաջորդ տառի թեթև դագեշն ընկնում է՝ בְּדִירָה *դիռա - բէդիռա* «բնակարանում»: Եթե տառերի դեպքում տեղի է ունենում համապատասխան հնչյունափոխություն՝ בְּבוּבָה *բուբա - բէվուբա* «տիկնիկով», בְּכִסֵּא *քիսէ - բէխիսէ* «աթոռի մեջ», בְּפָרַח *պէռախ – բէֆէռախ* «ծաղիկի մեջ, ծաղիկով»:

Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.

מִי זֶה? זֶה אַבְרָהָם. וּמִי זֶה? זֶה דָּוִד. זֶה אַבְרָהָם וְזֶה דָּוִד. אֵלֶּה אַבְרָהָם וְדָוִד.
מִי זֹאת? זֹאת שָׂרָה. וּמִי זֹאת? זֹאת שׁוֹשַׁנָּה. זֹאת שָׂרָה וְזֹאת שׁוֹשַׁנָּה. אֵלֶּה שָׂרָה וְשׁוֹשַׁנָּה.
אַבְרָהָם סְטוּדֶנְט? כֵּן, אַבְרָהָם סְטוּדֶנְט טוֹב? כֵּן, הוּא סְטוּדֶנְט טוֹב מְאֹד.
דָּוִד תַּלְמִיד? לֹא, הוּא לֹא תַּלְמִיד, הוּא סְטוּדֶנְט. אַבְרָהָם וְדָוִד לֹא תַּלְמִידִים וְלֹא מוֹרִים, הֵם סְטוּדֶנְטִים.
הֵם סְטוּדֶנְטִים טוֹבִים מְאֹד. הֵם גַּם חֲבֵרִים טוֹבִים.
שָׂרָה סְטוּדֶנְטִית? לֹא, הִיא לֹא סְטוּדֶנְטִית, הִיא תַּלְמִידָה. הִיא תַּלְמִידָה טוֹבָה מְאֹד.
גַּם שׁוֹשַׁנָּה תַּלְמִידָה טוֹבָה מְאֹד. שָׂרָה וְשׁוֹשַׁנָּה לֹא מוֹרוֹת, הֵן תַּלְמִידוֹת. הֵן תַּלְמִידוֹת טוֹבוֹת. הֵן גַּם חֲבֵרוֹת טוֹבוֹת.

זֶה פָּרַח יָפֶה - אֵלֶּה פְּרָחִים יָפִים.
זֶה מוֹרֶה חָדָשׁ - אֵלֶּה מוֹרִים חֲדָשִׁים.
זֶה דָּג גָּדוֹל - אֵלֶּה דָּגִים גְּדוֹלִים.
זֹאת תַּלְמִידָה טוֹבָה - אֵלֶּה תַּלְמִידוֹת טוֹבוֹת.
זֹאת מוֹרָה חֲדָשָׁה - אֵלֶּה מוֹרוֹת חֲדָשׁוֹת.
זֹאת עֲגָה טְעִימָה - אֵלֶּה עֲגוֹת טְעִימוֹת.
זֶה שֻׁלְחָן לָבָן - אֵלֶּה שֻׁלְחָנוֹת לְבָנִים.
זֶה אָרוֹן יָפֶה - אֵלֶּה אֲרוֹנוֹת יָפִים.
זֹאת מִלָּה קָשָׁה - אֵלֶּה מִלִּים קָשׁוֹת.

זֶה אַבְרָהָם, וְזֶה חֲבֵרוֹ דָּוִד. דָּוִד חָבֵר טוֹב. דָּוִד וְאַבְרָהָם חֲבֵרִים טוֹבִים.
אֲנִי מוֹרֶה, וְזֶה תַּלְמִידִי, שִׁמְעוֹן יִצְחָק. יִצְחָק תַּלְמִיד חָדָשׁ. הוּא תַּלְמִיד טוֹב.
אַתָּה מוֹרֶה, וְזֶה תַּלְמִידְךָ, וּשְׁמוֹ יַעֲקֹב. יַעֲקֹב יְהוּדִי, הוּא לֹא רוּסִי.
אַתְּ מוֹרָה, וְזֶה תַּלְמִידֵךְ, וּשְׁמוֹ אַבְרָהָם. גַּם הוּא יְהוּדִי.
זֶה סִפְרְךָ? - לֹא, זֶה לֹא סִפְרִי. - וְאֵיפֹה סִפְרְךָ? - סִפְרִי בְּשַׁלְחָנִי. אֵיפֹה שֻׁלְחָנְךָ? - שֻׁלְחָנִי פֹּה.
זֶה סִפְרְךָ, שָׂרָה? - כֵּן, זֶה סִפְרִי.
שְׁמֶךָ שָׂרָה? - לֹא, שְׁמִי לֹא שָׂרָה, שְׁמִי שׁוֹשַׁנָּה, וְשִׁמְךָ? - שְׁמִי דָּוִד.
זֹאת שׁוֹשַׁנָּה, וְזֶה חֲבֵרָהּ, שְׁמוֹ יַעֲקֹב.

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אַבְרָהָם ז *ավրահամ* Աբրահամ[1]
אוּנִיבֶרְסִיטָה נ համալսարան *ունիվէրսիտա*
אֵלֶּה מ״ג ר *էլէ* սրանք, այս
אֲנַחְנוּ, אָנוּ מ״ג ר մենք *անա՛խնու, ա՛նու*
אַתֶּם, אַתֵּן מ״ג ז/נ դուք *աթէմ, աթէն*
דָּוִד ז *դավի՛դ* Դավիթ
הֵם, הֵן מ״ג ז/נ նրանք *հէմ, հէն*
יַעֲקֹב ז *յա՛ակօվ* Հակոբ
יִצְחָק ז *յիցխակ* Իսահակ
נָעִים ת (נ נָעִימָה) ת״פ *նա՛յիմ (նէ՛յիմա)* հաճելի
קָשֶׁה ת *կաշէ* դժվար, ծանր
שׁוֹשַׁנָּה נ *շօշա՛նա* Շոշանա
שָׁלוֹם ז *շալո՛մ* խաղաղություն, առողջություն, ողջույն, ցտեսություն
שָׁרָה נ *սա՛ռա* Սառա
שְׁתַּיִם ש״מ נ երկու *շթա՛յիմ*
תֵּל־אָבִיב נ *թել-ավի՛վ* Թել-Ավիվ

[1] Անձնական անունները թարգմանվում են Աստվածաշնչի հայերեն թարգմանությամբ ամրագրված ձևերով:

***

- שָׁלוֹם! מַה שִּׁמְךָ[1]?
- שָׁלוֹם! שְׁמִי אַבְרָהָם. וּמַה[2] שִּׁמְךָ?
- שְׁמִי שָׂרָה.
- נָעִים מְאֹד. אַתְּ סְטוּדֶנְטִית?
- לֹא, אֲנִי לֹא סְטוּדֶנְטִית, אֲנִי תַּלְמִידָה, וְאַתָּה?
- אֲנִי סְטוּדֶנְט.
- מִי זֶה?
- זֶה חֲבֵרִי[3], שְׁמוֹ[4] יַעֲקֹב. גַּם הוּא[5] סְטוּדֶנְט.
- אַתֶּם סְטוּדֶנְטִים בְּאוּנִיבֶרְסִיטָה[6]?
- כֵּן, אֲנַחְנוּ סְטוּדֶנְטִים בְּאוּנִיבֶרְסִיטָה, בְּתֵל־אָבִיב[7].
- וְזֹאת שׁוֹשַׁנָּה, גַּם הִיא[8] תַּלְמִידָה.
- נָעִים מְאֹד. אַתֶּן חֲבֵרוֹת[9]?
- כֵּן, אֲנַחְנוּ חֲבֵרוֹת טוֹבוֹת.
- גַּם אֲנַחְנוּ[10] - יַעֲקֹב וַאֲנִי[11] - חֲבֵרִים טוֹבִים.

[1] 2.16.բ. [2] 1.12.2. [3] 1.14.1. [4] 2.3.1. [5] 2.11. [6] 2.15. [7] 2.14. [8] 2.16.ա. [9] 2.18. [10] 2.12.2. [11] 2.17.

④ *Թարգմանեք.*

1. Ո՞վ է սա: Սա նոր ուսանող է: 2. Սրանք նոր ուսանողնե՞ր են: Այո, սրանք նոր ուսանողներ են: 3. Սառան և Շոշանան լավ ընկերուհիներ են, Դավիթն ու Աբրահամն էլ են լավ ընկերներ: 4. Դու ուսանողուհի ես համալսարանո՞ւմ: Ոչ, ես ուսանողուհի չեմ, ես աշակերտուհի եմ: 5. Իմ անունը Դավիթ է, ես ուսանող եմ Թել-Ավիվում, իսկ սա Աբրահամն է, նա էլ է ուսանող: - Շատ հաճելի է, անունս Դավիթ է, ես էլ եմ ուսանող: 6. Մենք աշակերտներ ենք, իսկ դուք՝ ուսուցչուհիներ: 7. Նրանք շատ լավ ուսանողներ են, մենք էլ ենք լավ ուսանողներ: 8. Սրանք նոր բնակարաններ են, նրանք շատ լավն են: 9. Որտե՞ղ են նրանք: Նրանք համալսարանում են: 10. Որտե՞ղ ենք մենք: Մենք Թել-Ավիվում ենք: 11. Թել-Ավիվը գեղեցիկ է և մեծ[1]: 12. Սա իմ աշակերտն է, իսկ սա քո աշակերտն է: 13. Սա քո գիրքն է, Սառա: Ոչ, սա գիրքս չէ, սա քո գիրքն է: 14. Անունդ Աբրահա՞մ է: Ոչ, անունս Հակոբ է: 15. Նրա ընկերը լավ ուսանող է: 16. Որտե՞ղ է գիրքդ: Գիրքս նրա սեղանի մեջ է, իսկ նրա սեղանն այնտեղ է: 17. Որտե՞ղ է սեղանդ: Սեղանս այնտեղ է: 18. Նրա առողջությունը շատ լավ է: 19. Նրանք ուսանողուհիներ չեն, նրանք նոր ուսուցչուհիներ են: 20. Սրանք մեծ և շատ համեղ ձկներ են:

[1] Ինչպես նշվել է 1.3.1.պարբերությունում՝ քաղաքների անունները իգական սեռի են:

3 ա
שָׁלוֹשׁ

ՈՐՈՇՅԱԼ ԱՌՈՒՄ ԵՎ ՈՐՈՇԻՉ ՀՈԴ

3.1. Որոշյալ առումը բնորոշ է գոյականներին և նրանց հետ համաձայնեցվող ածականներին ու ցուցական դերանուններին: Բառը որոշյալ առման մեջ է, երբ նրան կցված են.

ա) դերանվանական վերջածանցներ՝ סִפְרִי *սիֆռի* «գիրքս», תַּלְמִידָךְ *թալմիդէխ* «աշակերտդ», שְׁמוֹ *շմո* «նրա անունը», עָשָׂה *իտահ* «նրա գրիչը»:

բ) -ה *ha-* որոշիչ հոդը (ה׳ הִידִיעָה *հէ հայէդի՛ա*), որը կցվում է բառին որպես նախածանց և արտասանվում նրա հետ միասին: Հին եբրայերենում հոդի կցումն առաջացնում էր բառի առաջին բաղաձայնի (եթե այն կոկորդային կամ ר չէր) կրկնավորումը, որը նշվում էր ուժեղ դագեշով: Արդի եբրայերենում բաղաձայնի կրկնավորում տեղի չի ունենում, սակայն դասական ձայնավորման մեջ ուժեղ դագեշը նշվում է, օրինակ՝ הַשֻּׁלְחָן *հաշշուլխան* «սեղանը» (հին եբրայերենում՝ *հաշշուլխան*), הַסֵּפֶר *հասէֆէռ* «գիրքը», הַמִּלָּה *համիլա* «բառը», הַגָּדוֹל *հագադոլ* «մեծը»: Դերանվանական վերջածանցով բառերը հոդ չեն ստանում, քանի որ նրանց որոշելիությունն արտահայտված է հենց վերջածանցով:

3.2. א ע ר տառերից առաջ հոդը ձայնավորվում է կամացով՝ הָעֵת *հա՛էտ* «գրիչը», הָאִישׁ *հա՛իշ* «մարդը», הָאָרוֹן *հա՛առօն* «պահարանը», הָרוֹפֵא *հառօֆէ* «բժիշկը»:

3.3. Եթե բառն սկսվում է הָ կամ עָ չշեշտվող և חָ (շեշտով և առանց շեշտի) կապակցություններով, ապա հոդը ձայնավորվում է սեգոլով՝ הַחָבֵר *հէխավէռ* «ընկեր (բայց՝ הַחֲבֵרִים *հախավէռիմ*), הַחָדָשׁ *հէխադաշ* «նորը» (բայց՝ הַחֲדָשָׁה *հախադաշա*), הָעָרִים *հէ՛առիմ* «քաղաքները» (բայց՝ הָעִיר *հա՛իռ*)[1]:

3.4. Հատուկ անունների մեծ մասը հոդ չի ստանում, սակայն մի շարք տեղանուններ գործածվում են հոդավորված՝ הַגָּלִיל *հագալիլ* «Գալիլեա» (Իսրայելի հյուսիսային շրջանը), הַנֶּגֶב *հանէգէվ* «Նեգև» (անապատ Իսրայելի հարավում), הַיַּרְדֵּן *հայարդէն* «Հորդանան (գետը)», הַכַּרְמֶל *հաքարմէլ* «Քարմել» (սար Իսրայելում):

3.5. Որոշիչ հոդի գործածությունը եբրայերենում հիմնականում համընկնում է հայերենի *-ը (-ն)* որոշիչ հոդի գործածության հետ: Այսպես, ենթական, ինչպես և հայերենում, սովորաբար հանդես է գալիս որոշիչ հոդով, եթե հատուկ չի շեշտվում նրա անորոշությունը:

3.6. Որոշիչն ու որոշյալը համաձայնեցվում են միմյանց հետ առումով՝ סֵדֶר קָטָן *խէդէռ կատան* «փոքր սենյակ» - הַסֵּדֶר הַקָּטָן *հախէդէռ հակատան* «փոքր սենյակը», אִשָּׁה יָפָה *իշա յաֆա* «գեղեցիկ կին» - הָאִשָּׁה הַיָּפָה *հա՛իշա հայաֆա* «գեղեցիկ կինը», עִיר גְּדוֹלָה *իռ գդօլա* «մեծ քաղաք» - הָעִיר הַגְּדוֹלָה *հա՛իռ հագդօլա* «մեծ քաղաքը», עִיר יָפָה וּגְדוֹלָה *իռ յաֆա ուգդօլա* «գեղեցիկ ու մեծ քաղաք» - הָעִיר הַיָּפָה וְהַגְּדוֹלָה *հա՛իռ հայաֆա վէհագդօլա* «գեղեցիկ և մեծ քաղաքը»:

3.7. Դերանվանական վերջածանցով գոյականի և հատուկ անվան որոշիչը ստանում է հոդ՝ שֻׁלְחָנִי הַגָּדוֹל *շուլխանի հագադոլ* «մեծ սեղանս», סִפְרְךָ הַחָדָשׁ *սիֆռէխա հէխադաշ* «նոր գիրքդ», שְׁמֹהּ הַיָּפֶה *շմէհ հայաֆէ* «գեղեցիկ անունդ», דָּגֹו הַטָּעִים *դագօ հատա՛իմ* «նրա համեղ ձուկը», יְרוּשָׁלַיִם הַחֲדָשָׁה *յէռուշալա՛յիմ հախադաշա* «նոր Երուսաղեմը», שָׁרָה הַיָּפָה *սա՛ռա հայաֆա* «գեղեցիկ Սառան»:

① *Թարգմանեք.*
Մեծ սեղանը, փոքր երեխան, վատ բժիշկը, մեծ քաղաքները, գեղեցիկ կինը, նոր թարտուղարուհին, դժվար բառերը, սպիտակ տետրը, փոքր աթոռը, վատ մարդը, նոր քաղաքները, մեծ տետրերը, նոր ու ժամանակակից բնակարանը, սպիտակ ու համեղ հացը, նոր բջջային հեռախոսը, նրա սպիտակ սեղանը, նրա գե-

[1] Խոսակցական լեզվում հոդն ունի միայն *ha-* կամ առանց «հ»-ի՝ *a-* ձևը:

ղեցիկ անունը, նոր գիրքս, քո փոքր գիրքը, նրա համեղ ձուկը, գեղեցիկ Երուսաղեմը, մեծ Խայֆան, փոքր Հակոբը:

3.8.1. Ածականով կամ գոյականով արտահայտված անվանական ստորոգյալը, ի տարբերություն ենթակայի, հող չի ստանում, սակայն համաձայնեցվում է ենթակայի հետ թվով ու սեռով՝ הַחֵדֶר קָטָן *հախէդէր կատան* «սենյակը փոքր է», רַע הַבַּיִת *հաբայիթ ռա* «տունը վատն է», הַמַּלְמִידִים טוֹבִים *հաթալմիդիմ տովիմ* «աշակերտները լավն են», הָעִיר יָפָה וּגְדוֹלָה *հա'իր յաֆա ուգդոլա* «քաղաքը գեղեցիկ է ու մեծ»:

3.8.2. Անվանական ստորոգյալը կարող է արտահայտված լինել որոշիչ-որոշյալով՝ הַיֶּלֶד תַּלְמִיד רַע *հայէլէդ թալմիդ ռա* «երեխան վատ աշակերտ է», אֲנוּ מַזְכִּירוֹת חֲדָשׁוֹת *անու մազքիռոթ խադաշօթ* «մենք նոր քարտուղարուհիներ ենք»:

3.9. Այսպիսով, հնարավոր է գոյականի ու ածականի կապակցության երեք ձև.

- לוֹדֶג שָׁלֵן *շուլխան գադօլ* «մեծ սեղան» (որոշիչ-որոշյալ, անորոշ առում),
- הַשֻּׁלְחָן הַגָּדוֹל *հաշուլխան հագադօլ* «մեծ սեղանը» (որոշիչ-որոշյալ, որոշյալ առում),
- לוֹדֶג הַשֻּׁלְחָן *հաշուլխան գադոլ* «սեղանը մեծ է» (ենթակա-անվանական ստորոգյալ):

Առաջին և երկրորդ օրինակները բառակապակցություններ են, իսկ երրորդը՝ պարզ նախադասություն:

② *Թարգմանեք.*

Տունը փոքր է, կինը գեղեցիկ է, բառերը դժվար են, նոր բառերը դժվար են, սեղանները սպիտակ են, դասը դժվար է, տորթը համեղ է, քաղաքը շատ գեղեցիկ է, պահարանը նոր է ու մեծ, բնակարանը մեծ ու ժամանակակից է:

3F שְׁלוֹשׁ

ՑՈՒՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐ

3.10. זֶה, זֹאת (זוֹ) և אֵלֶּה ցուցական դերանունները, ինչպես նշվել է՝ դրվելով գոյականից և նրա լրացումներից առաջ, համապատասխանում են հայերենի «սա, սրանք» դերանուններին՝ זֶה יֶלֶד *զէ յէլէդ* «սա երեխա է», זֹאת מַזְכִּירָה חֲדָשָׁה *զօթ մազքիռա խադաշա* «սա նոր քարտուղարուհի է», אֵלֶּה רוֹפְאִים טוֹבִים *էլէ ռոֆ'իմ տովիմ* «սրանք լավ բժիշկներ են»:

3.11. Նույն դերանունները՝ դրվելով գոյականից և նրա լրացումներից հետո, համապատասխանում են հայերենի «այս» ցուցական դերանվանը՝ יֶלֶד זֶה *յէլէդ զէ* «այս տղան», מַזְכִּירָה חֲדָשָׁה זֹאת *մազքիռա խադաշա զօթ* «այս նոր քարտուղարուհին», רוֹפְאִים טוֹבִים אֵלֶּה *ռոֆ'իմ տովիմ էլէ* «այս լավ բժիշկները»:

3.12. Քանի որ «այս» դերանունը կոնկրետացնում է գոյականը և տալիս նրան որոշյալ առում (ինչպես և հայերենում՝ «այս գիրքը»), ապա նա և գոյականը հաճախ հանդես են գալիս որոշիչ հոդով՝ הַיֶּלֶד הַזֶּה *հայէլէդ հազէ*, הַמַּזְכִּירָה הַחֲדָשָׁה הַזֹּאת *համազքիռա հախադաշա հազօթ*, הָרוֹפְאִים הַטּוֹבִים הָאֵלֶּה *հառոֆ'իմ հատովիմ հաէլէ*: Ինչպես պարզորոշ երևում է, նախադասության անդամների կարգն այսպիսի կապակցություններում ամբողջությամբ հակառակ է հայերենի կարգին. երբայերենում՝ գոյական(ներ), ածական(ներ), ցուցական դերանուն, հայերենում՝ ցուցական դերանուն, ածական(ներ), գոյական(ներ): Այս հանգամանքը պետք է նկատի ունենալ թարգմանություններ կատարելիս:

3.13. Այսպիսով, הַבַּיִת הַיָּפָה וְהַמּוֹדֶרְנִי הַזֶּה קָטָן *հաբայիթ հայաֆէ վէհամոդէռնի հազէ կատան* նախադասությունը պետք է վերլուծել հետևյալ կերպ. הַיָּפָה ու הַמּוֹדֶרְנִי ածականներն առումով համաձայնեցված են הַבַּיִת գոյականի հետ, ուստի նրա որոշիչներն են («գեղեցիկ և ժամանակակից տունը»): קָטָן ածականը հող չունի, հե-

տնաբար անվանական ստորոգյալ է («փոքր է»): Ուստի՝ «Այս գեղեցիկ և ժամանակակից տունը փոքր է»:

① *Թարգմանեք.*

Այս աշակերտը, այս աշակերտները, այս ուսանողուհիները, այս փոքր սենյակը, այս սպիտակ տունը, այս նոր բժիշկները, այս լավ քարտուղարուհիները, այս նոր դասերը, այս դժվար բառերը, այս համեղ ձկները, այս վատ գրիչները, այս լավ աշակերտները, այս մեծ և գեղեցիկ պահարանը, այս լավ և գեղեցիկ ուսանողները:

כָּל ԲԱՌԸ

3.14. כָּל *քol* բառն ունի իմաստային հետևյալ երանգավորումները.

ա) Եթե հաջորդող բառը հոդ չունի, ապա כָּל բառը թարգմանվում է «ամեն (մի), յուրաքանչյուր»՝ כָּל סֵפֶר *քol sէֆէr* «յուրաքանչյուր, ամեն մի գիրք», כָּל תַּלְמִיד *քol թալմիդ* «ամեն մի աշակերտ», כָּל לַיְלָה *քol լայլա* «ամեն գիշեր», כָּל אִשָּׁה *քol իշա* «յուրաքանչյուր կին»:

բ) Եթե հաջորդող բառն ունի հոդ և եզակի թվում է, ապա כָּל բառը թարգմանվում է «ամբողջ»՝ כָּל הַסֵּפֶר *քol հասէֆէr* «ամբողջ գիրքը», כָּל הַלַּיְלָה *քol հալայլա* «ամբողջ գիշերը», כָּל הָעִיר *քol հա'իr* «ամբողջ քաղաքը»:

գ) Եթե հաջորդող բառը հոդակիր է և հոգնակի թվում է, ապա כָּל բառը թարգմանվում է «բոլոր»՝ כָּל הַסְּפָרִים *քol հասֆառիմ* «բոլոր գրքերը», כָּל הַתַּלְמִידִים הָאֵלֶּה *քol հաթալմիդիմ հա'էլէ* «այս բոլոր աշակերտները», כָּל הָאֲנָשִׁים הַטּוֹבִים *քol հա'անաշիմ հատոբիմ* «բոլոր լավ մարդիկ», כָּל הַמִּלִּים הַחֲדָשׁוֹת הָאֵלֶּה *քol համիլիմ հախադաշօթ հա'էլէ* «այս բոլոր նոր բառերը»:

② *Թարգմանեք.*

Այս բոլոր ուսուցիչները, ամեն մի ուսուցիչ, բոլոր լավ բժիշկները, բոլոր դժվար բառերը, ամբողջ քաղաքը, բոլոր մեծ քաղաքները, յուրաքանչյուր մարդ, յուրաքանչյուր լավ մարդ, բոլոր սպիտակ ծաղիկները, ամեն մի նոր ուսանող, յուրաքանչյուր գեղեցիկ կին, բոլոր գեղեցիկ կանայք, ամբողջ համալսարանը, բոլոր փոքր երեխաները:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

3.15. אִישׁ *իշ* «(տղա)մարդ» և אִשָּׁה *իշա* «կին» բառերն ունեն հոգնակիի անկանոն ձևեր՝ համապատասխանաբար אֲנָשִׁים *անաշիմ* և נָשִׁים *նաշիմ*: אֲנָשִׁים բառն ունի «մարդիկ» իմաստը՝ առանց սեռային տարբերակման:

3.16. עַל *ալ* նախդիրն ունի երկու հիմնական իմաստ՝ «վրա» և «մասին»՝ הַמַּחְבֶּרֶת עַל שֻׁלְחָן *համախբէռէթ ալ հասէֆէռ* «տետրը գրքի վրա է», הַסֵּפֶר הַזֶּה עַל יִשְׂרָאֵל *հասէֆէռ հազէ ալ յիսռա'էլ* «այս գիրքն Իսրայելի մասին է»:

3.17. 3-րդ դեմքի անձնական դերանունները երբեմն հանդես են գալիս որպես կապ ենթակայի և անվանական ստորոգյալի միջև՝ սեռով և թվով համաձայնեցվելով ենթակայի հետ՝ דָּוִד הוּא תַּלְמִיד *դավիդ հու թալմիդ* «Դավիթը (նա) աշակերտ է», שָׂרָה הִיא סְטוּדֶנְטִית *սառա հի ստուդէնտիթ* «Սառան (նա) ուսանողուհի է»: Անձնական դերանունը կարող է դրվել նաև նախադասության վերջում՝ דָּוִד תַּלְמִיד הוּא *դավիդ թալմիդ հու*, הַנָּשִׁים הָאֵלֶּה מוֹרוֹת הֵן *հանաշիմ հա'էլէ մորօթ հէն* «Այս կանայք ուսուցչուհիներ են»:

① 🗣 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

זֶה חֶדֶר. הַחֶדֶר הַזֶּה גָּדוֹל. הַחֶדֶר הַזֶּה גָּדוֹל. הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה קָטָן. הַשֻּׁלְחָן קָטָן.
אֵיפֹה הַחֶדֶר הַגָּדוֹל? הַחֶדֶר הַגָּדוֹל פֹּה, הַחֶדֶר הַקָּטָן שָׁם.
זֶה סֵפֶר. הַסֵּפֶר חָדָשׁ. הַסֵּפֶר הַזֶּה חָדָשׁ.
אֵיפֹה הַסֵּפֶר הַחָדָשׁ? הַסֵּפֶר הַחָדָשׁ עַל הַשֻּׁלְחָן.
זֶה יֶלֶד. הַיֶּלֶד הַזֶּה תַּלְמִיד טוֹב.
זֶה מוֹרָה. הַמּוֹרָה הַזֹּאת רַע. אֵיפֹה הַמּוֹרָה הָרַע? הַמּוֹרָה הָרַע שָׁם, בַּחֶדֶר.
זֶה בַּיִת. הַבַּיִת הַזֶּה יָפֶה. הַבַּיִת הַקָּטָן הַיָּפֶה הַזֶּה קָטָן. הַבַּיִת הַיָּפֶה הַזֶּה בְּתֵל־אָבִיב. אֵיפֹה תֵּל־אָבִיב?
תֵּל־אָבִיב עִיר יָפָה וּגְדוֹלָה בְּיִשְׂרָאֵל.

գյուղ: 20. Փոքր քաղաքներն Իսրայելում շատ գեղեցիկ են: 21. Բոլոր կանայք այս-տեղ գեղեցիկ են: 22. Այս գեղեցիկ կանայք քարտուղարուհիներ են:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אִישׁ ז (ר אֲנָשִׁים) *իշ (անաշիմ)* մարդ(ություն)
אִשָּׁה נ (ר נָשִׁים) *իշա (նաշիմ)* կին
בַּיִת ז (ר בָּתִּים) *բայիթ (բաթիմ)* տուն
חֶדֶר ז (ר חֲדָרִים) *խէդէր (խադարիմ)* սենյակ
חֵיפָה, חֵיפָה נ Խայֆա (քաղաք Իսրայելում) *խէ(յ)ֆա, խայֆա*
יֶלֶד ז (ר יְלָדִים) *յէլէդ (յէլադիմ)* երեխա, տղա
יָפֶה ת ת״פ *յաֆէ* գեղեցիկ, լավ
יְרוּשָׁלַיִם נ *յէռուշալայիմ* Երուսաղեմ
יִשְׂרָאֵל ז *յիսռա'էլ* Իսրայել
כָּל *քոլ* բոլոր, ամեն մի, յուրաքանչյուր
מַזְכִּירָה נ *մազքիռա* քարտուղարուհի
עִיר נ (ר עָרִים) *իռ (առիմ)* քաղաք
עַכְשָׁיו ת״פ *ախշավ* այժմ, հիմա
עַל מ״י *ալ* վրա, մասին
קָטָן ת *կատան* փոքր
רוֹפֵא ז (ר רוֹפְאִים) *ռոֆէ (ռոֆ'իմ)* բժիշկ
שָׁלוֹשׁ ש״מ נ *շալոշ* երեք

זֹאת דִּירָה. הַדִּירָה הַזֹּאת גְּדוֹלָה. זֹאת מַחְבֶּרֶת. הַמַּחְבֶּרֶת הַזֹּאת עַל הַסֵּפֶר.
זֹאת תַּלְמִידָה. הַתַּלְמִידָה הַזֹּאת יָפָה. זֹאת מוֹרָה. הַמּוֹרָה הַזֹּאת רָעָה.
זֹאת עִיר. הָעִיר הַזֹּאת קְטַנָּה. הָעִיר הַקְּטַנָּה הַזֹּאת יָפָה. הָעִיר הַקְּטַנָּה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל.

אֵלֶּה תַּלְמִידִים וְתַלְמִידוֹת. הַתַּלְמִידִים הָאֵלֶּה וְהַתַّלְמִידוֹת הָאֵלֶּה פֹּה.
הַתַּלְמִידִים הָאֵלֶּה טוֹבִים, גַּם הַתַּלְמִידוֹת הָאֵלֶּה טוֹבוֹת. כָּל הַתַּלְמִידִים וְהַתַּלְמִידוֹת הָאֵלֶּה[1] טוֹבִים.
אֵלֶּה סְפָרִים. הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה חֲדָשִׁים. הַסְּפָרִים הַחֲדָשִׁים הָאֵלֶּה עַל יִשְׂרָאֵל.
אֵלֶּה מוֹרִים. הַמּוֹרִים הָאֵלֶּה רָעִים. אֵלֶּה מוֹרוֹת. הַמּוֹרוֹת הָאֵלֶּה רָעוֹת.
כָּל הַמּוֹרִים הָאֵלֶּה[2] עַכְשָׁיו[3] בְּחֵדֶר.

מִי הָאִישׁ הַזֶּה? הָאִישׁ הַזֶּה רוֹפֵא. וּמַה[10] שְׁמוֹ[11]? שְׁמוֹ דָּנִיאֵל שָׁרוֹן.
מִי הָאִשָּׁה הַזֹּאת? הָאִשָּׁה הַזֹּאת מַזְכִּירָה, וּשְׁמָהּ[12] שָׂרָה גִּידוֹר.
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה רוֹפְאִים, הַנָּשִׁים הָאֵלֶּה מַזְכִּירוֹת.
כָּל הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה[4] יָפִים, גַּם כָּל הַנָּשִׁים הָאֵלֶּה[5] יָפוֹת.
אֵיפֹה עַכְשָׁיו כָּל הַסְּטוּדֶנְטִים[6]? כָּל הַסְּטוּדֶנְטִים עַכְשָׁיו בְּאוּנִיבֶרְסִיטָה.
כָּל הַמִּלִּים הַחֲדָשׁוֹת הָאֵלֶּה קָשׁוֹת מְאֹד.
כָּל הַסְּפָרִים וְהַמַּחְבְּרוֹת הָאֵלֶּה עַל הַשֻּׁלְחָן הַגָّדוֹל הַזֶּה.
כָּל פֶּרַח[13] פֹּה לָבָן. כָּל הַפְּרָחִים הַלְּבָנִים הָאֵלֶּה[7] גְּדוֹלִים וְיָפִים.
הָעָרִים[8] הַגְּדוֹלוֹת[14] בְּיִשְׂרָאֵל הֵן[15] יְרוּשָׁלַיִם, תֵּל־אָבִיב וְחֵיפָה[16].

[1] 3.10. [2] 3.8.1. [3] 3.12. [4] 3.6. [5] 3.3. [6] 3.8.2. [7] 3.13. [8] 3.14.q. [9] 3.3.2.
[10] 2.16.p. [11] 2.15. [12] 2.16.w. [13] 3.14.w. [14] 2.11. [15] 3.17. [16] 1.3.

④ *Թարգմանեք.*

1. Բոլոր նոր գրքերը սպիտակ սեղանի վրա են: 2. Այս տղամարդը լավ ուսուցիչ է, այս կինն էլ է լավ ուսուցչուհի: 3. Այս փոքր տները շատ գեղեցիկ են: 4. Սա շատ փոքր քաղաք է: 5. Բոլոր նոր ուսանողները հիմա այստեղ են: 6. Որտե՞ղ են հիմա բոլոր մարդիկ: 7. Սա նոր ուսուցիչ է, նրա անունն Աբրահամ է, իսկ սա նոր ուսուցչուհի է, նրա անունը Սառա է: 8. Այս բոլոր ձկները շատ համեղ են: 9. Այս սենյակները շատ մեծ են: 10. Այս սպիտակ հեռախոսը ժամանակակից չէ: 11. Երուսաղեմը մեծ և գեղեցիկ քաղաք է: 12. Քո նոր աշակերտը շատ լավն է: 13. Իմ նոր սեղանը վատն է, նրա սպիտակ սեղանը ժամանակակից է: 14. Այս փոքր գիրքը Գալիլեայի և Նեգևի մասին է: Գալիլեայի և Նեգևի մասին այս գիրքն իմ սեղանի վրա է: 15. Իմ լավ ընկերն այժմ Խայֆայում է, նա Թել-Ավիվում չէ: 16. Բոլոր փոքր երեխաները գեղեցիկ են: 17. Այս մեծ ծաղիկը սպիտակ է: 18. Այս բոլոր ծաղիկները սպիտակ են: 19. Թել-Ավիվը մեծ և գեղեցիկ քաղաք է Իսրայե-

4 אַרְבַּע

4.1. ՀՈԳՆԱԿԻ ԹՎԻ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐ

	արական	*իգական*
I	«մեր» *-ենու* ՝ נו	
II	«ձեր» *-խէմ* ՝ כם	«ձեր» *-խէն* ՝ כן
III	«նրանց» *-ամ* ՝ ם	«նրանց» *-ան* ՝ ן

שֵׁלֶשׁ բառի օրինակով՝

I	«մեր սեղանը» *շուլխանէնու* ՝ שֻׁלְחָנֵנוּ	
II	*շուլխանխէմ* ՝ שֻׁלְחָנְכֶם «ձեր սեղանը»	*շուլխանխէն* ՝ שֻׁלְחָנְכֶן «ձեր սեղանը»
III	*շուլխանամ* ՝ שֻׁלְחָנָם «նրանց սեղանը»	*շուլխանան* ՝ שֻׁלְחָנָן «նրանց սեղանը»

שֵׁם բառի օրինակով՝

I	«մեր անունը» *շմէնու* ՝ שְׁמֵנוּ	
II	*շիմխէմ* ՝ שִׁמְכֶם «ձեր անունը»	*շիմխէն* ՝ שִׁמְכֶן «ձեր անունը»
III	*շմամ* ՝ שְׁמָם «նրանց անունը»	*շման* ՝ שְׁמָן «նրանց անունը»

ספר բառի օրինակով՝

	արական	*իգական*
I	«մեր գիրքը» *սիֆռէնու* ՝ סִפְרֵנוּ	
II	*սիֆռէխէմ* ՝ סִפְרְכֶם «ձեր գիրքը»	*սիֆռէխէն* ՝ סִפְרְכֶן «ձեր գիրքը»
III	*սիֆռամ* ՝ סִפְרָם «նրանց գիրքը»	*սիֆռան* ՝ סִפְרָן «նրանց գիրքը»

① *Էզակի և հոգնակի թվի դերանվանական վերջածանցներ կցեք հետևյալ բառերին՝* שׁוּר շիուռ *«դաս»*, גַּז դազ *«ձուկ»*, בִּנְיָן բինյան *«շենք, կառույց»*, טֶלֶפוֹן տէֆոն *«հեռախոս»*, תַּלְמִיד թալմիդ *«աշակերտ»*, שָׁלוֹם շալօմ *«առողջություն» (հնչյունափոխված հիմքը՝* שְׁלוֹם- շլօմ-*)*, חָבֵר խավէռ *«ընկեր»* (חֲבֵר- խավէռ-), אָרוֹן առոն *«պահարան»* (אֲרוֹן- առօն), עֵט էտ *«գրիչ»* (עֵט- իտ-), בַּיִת բայիթ *«տուն»* (בֵּית- բէյթ):

ՀՅ ՍՏԱՑԱԿԱՆ ՆԱԽԴԻՐԸ

4.2. Պատկանելությունը դերանվանական վերջածանցներից զատ արտահայտվում է *ՀՅ շէլ* ստացական նախդիրի միջոցով՝ אִשָּׁה שֶׁל יַעֲקֹב *իշա շէլ յա՛ակօվ* «Հակոբի կինը», סֵפֶר שֶׁל תַּלְמִיד *սէֆէռ շէլ թալմիդ* «աշակերտի գիրք», חֲדָרִים שֶׁל מְלוֹן *խադառիմ շէլ մալօն* «հյուրանոցի սենյակներ»: Ըստ որոշելիության աստիճանի, կապակցության անդամները կարող են ստանալ հոդ՝ (הַ)סֵפֶר שֶׁל (הַ)תַּלְמִיד *(հա)սէֆէռ շէլ (հա)թալմիդ* «աշակերտի գիրք(ը)», (הַ)רוֹפֵא שֶׁל (הַ)מְכוֹנִית *(հա)մէխօնիթ շէլ (հա)ռօֆէ* «բժիշկի ավտոմեքենա(ն)»:

4.3. Կապակցության առաջին բառի որոշյալ առումը, բացի որոշիչ հոդից, կարող է արտահայտվել 3-րդ դեմքի դերանվանական վերջածանցով, որը թվով և սեռով համաձայնեցվում է կապակցության երկրորդ բառի հետ՝ סֵפֶר שֶׁל דָּוִד *սիֆռօ շէլ դավիդ* «(նրա՝) Դավթի գիրքը», סִפְרָהּ שֶׁל שָׂרָה *սիֆռահ շէլ սառա* «(նրա՝) Սառայի գիրքը», חֲדָרָם שֶׁל הַתַּלְמִידִים *խադռամ շէլ հաթալմիդիմ* «(նրանց՝) աշակերտների սենյակը», חֲדָרָן שֶׁל הַתַּלְמִידוֹת *խադռան շէլ հաթալմիդօթ* «(նրանց՝) աշակերտուհիների սենյակը»: Այս կարգի կապակցությունները հիմնականում բնորոշ են գրական լեզվին, իսկ խոսակցականում համեմատաբար քիչ են հանդիպում:

בְּ ՆԱԽԴԻՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՈՇԻՉ ՀՈԴԻ ՀԵՏ

4.4.1. Կցվելով որոշիչ հոդ ունեցող բառին՝ בְּ նախդիրը դուրս է մղում հոդի տառը և կլանում նրա ձայնանիշը.

בְּ + הַ + ooo	=	בַּooo
בְּ + הָ + ooo	=	בָּooo
בְּ + הֶ + ooo	=	בֶּooo

Օրինակ՝ בַּבַּיִת *բաբայիթ* «տանը» (בְּ + הַבַּיִת), בָּאוּנִיברְסִיטֶה *բաունիվէռսիտա* «համալսարանում» (בְּ + הָאוּנִיברְסִיטֶה), בְּעָרִים *բէ՛առիմ* «քաղաքներում» (בְּ + הָעָרִים): Այսպիսով, בַּ בָּ בֶּ ձևերը միևնույն ժամանակ և՛ նախդիր են, և՛ որոշիչ հոդ: בְּה կապակցությունը թույլատրելի է միայն այն դեպքում, երբ հոդով բառն անվանում է և չակերտների մեջ է՝ בְּ"הַכַּרְמֶל" *բէհաքառմէլ* ««Քարմել» (ամսագրում)», בְּ"הַטְרוּבַּדּוּר" *բէհատռուբադուռ շէլ վէռդի* «Վերդիի «Տրուբադուր»-ում»:

4.4.2. Հոդի սղման դեպքում, բառի առաջին տառի ուժեղ դագեշը պահպանվում է՝ בַּסֵּפֶר *բասէ՛ֆէռ* «գրքում»:

② 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

מַה יֵּשׁ עַל שֻׁלְחָנְכֶם[1]? עַל שֻׁלְחָנֵנוּ[2] יֵשׁ סֵפֶר וּמַחְבֶּרֶת[3].

יֵשׁ לָהֶם עַל שֻׁלְחָנָם[4]? לֹא, עַל שֻׁלְחָנָם אֵין לָהֶם, יֵשׁ רַק חֲמֵאָה וּגְבִינָה[5].

אֵיפֹה הָעֵט[6] וְהָעִפָּרוֹן[7]? הָעֵט וְהָעִפָּרוֹן עַל הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה. כָּל הָעִפָּרוֹנוֹת[8] וְהָעֵטִים[9] עַל הַשֻּׁלְחָן הַלָּבָן הַזֶּה.

וְאֵיפֹה הַסֵּפֶר וְהַמַּחְבֶּרֶת? גַּם הַסֵּפֶר וְהַמַּחְבֶּרֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַלָּבָן הַזֶּה.

שֶׁל מִי הַבַּיִת הַקָּטָן הַזֶּה? הַבַּיִת הַקָּטָן הַזֶּה שֶׁל יוֹסֵף[10].

שֶׁל מִי הַמְּכוֹנִית הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת? הַמְּכוֹנִית הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת שֶׁל הַמּוֹרֶה[11] הַחָדָשׁ[12] הַזֶּה.

אֵיפֹה הַבַּיִת שֶׁל יִצְחָק? הַבַּיִת שֶׁל יִצְחָק בְּחֵיפָה. בֵּיתוֹ שֶׁל יִצְחָק[13] גָּדוֹל וְיָפֶה מְאֹד. גַּם בֵּיתָם[14] שֶׁל יוֹסֵף וְחַנָּה[15] יָפֶה, אֲבָל הוּא לֹא גָּדוֹל, בֵּיתָם[16] קָטָן מְאֹד.

אֵיפֹה הַתַּלְמִיד וְהַמּוֹרֶה? הַתַּלְמִיד וְהַמּוֹרֶה בַּחֶדֶר, הֵם לֹא פֹּה.

אֵיפֹה עַכְשָׁיו אַבְרָהָם וְדִינָה? אַבְרָהָם וְדִינָה עַכְשָׁיו בְּסִדְרָם[17]. סִדְרָם שֶׁל אַבְרָהָם וְדִינָה[18] קָטָן, אֲבָל יָפֶה מְאֹד.

זֶה אָרוֹנְךָ? לֹא, זֶה לֹא אָרוֹנִי, זֶה אָרוֹנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם[19], וְזֶה אָרוֹנָה שֶׁל דִּינָה[20].

אֵיפֹה סִדְרָן[1] שֶׁל דִּינָה וְשָׂרָה[2]? שָׁם, אֲבָל עַכְשָׁיו הֵן לֹא בְּסִדְרָן.

הָעִיר הַזֹּאת יָפָה? כֵּן, הָעִיר הַזֹּאת יָפָה מְאֹד. הָעִיר הַיָּפָה הַזֹּאת גְּדוֹלָה? הִיא לֹא גְּדוֹלָה וְלֹא קְטַנָּה. בְּיִשְׂרָאֵל אֵין הַרְבֵּה עָרִים גְּדוֹלוֹת, אֲבָל יֵשׁ הַרְבֵּה עָרִים קְטַנּוֹת. הָעָרִים הַקְּטַנּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל יָפוֹת מְאֹד.

הַחֶדֶר שֶׁל אַבְרָהָם גָּדוֹל. מַה יֵּשׁ בַּחֶדֶר (בְּ + הַחֶדֶר)[1] שֶׁל אַבְרָהָם? בַּחֶדֶר שֶׁל אַבְרָהָם יֵשׁ שֻׁלְחָן, [illegible] אָרוֹן גָּדוֹל וּמִטָּה[2]. מַה יֵּשׁ בַּשֻּׁלְחָן (בְּ + הַשֻּׁלְחָן)[3] שֶׁל אַבְרָהָם? בַּשֻּׁלְחָן שֶׁל אַבְרָהָם יֵשׁ הַרְבֵּה מַחְבָּרוֹת. כָּל הַמַּחְבָּרוֹת[4] שֶׁל אַבְרָהָם בַּשֻּׁלְחָן הַזֶּה (בְּ + הַשֻּׁלְחָן הַזֶּה). מַה יֵּשׁ בָּאָרוֹן (בְּ + הָאָרוֹן)[5] שֶׁל אַבְרָהָם? בָּאָרוֹן שֶׁל אַבְרָהָם יֵשׁ הַרְבֵּה סְפָרִים. כָּל הַסְּפָרִים[6] שֶׁל אַבְרָהָם בָּאָרוֹן הַזֶּה (בְּ + הָאָרוֹן הַזֶּה). יֵשׁ [illegible] בַּחֶדֶר (בְּ + הַחֶדֶר)[7] שֶׁל אַבְרָהָם? לֹא, בַּחֶדֶר שֶׁל אַבְרָהָם אֵין סִפָּה, אֲבָל יֵשׁ מִטָּה גְּדוֹלָה.

אֵיפֹה עַכְשָׁיו כָּל הַסְּטוּדֶנְטִים? כָּל הַסְּטוּדֶנְטִים עַכְשָׁיו בָּאוּנִיברְסִיטֶה (בְּ + הָאוּנִיברְסִיטֶה)[8].

גַּם דָּוִד בָּאוּנִיברְסִיטֶה? לֹא, דָּוִד עַכְשָׁיו בַּבַּיִת (בְּ + הַבַּיִת)[9].

הָעִיר[1] הַזֹּאת יָפָה. מַה יֵּשׁ בָּעִיר הַיָּפָה הַזֹּאת (בְּ + הָעִיר הַיָּפָה הַזֹּאת)[2]? בָּעִיר הַיָּפָה הַזֹּאת יֵשׁ הַרְבֵּה בִּנְיָנִים יָפִים. כָּל הַבִּנְיָנִים[3] בָּעִיר[4] הַזֹּאת לְבָנִים.

הַבִּנְיָן הַגָּדוֹל הַזֶּה מָלוֹן הוּא[5]. בְּמָלוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה (בְּ + הַמָּלוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה)[6] יֵשׁ הַרְבֵּה חֲדָרִים. יֵשׁ בַּמָּלוֹן חֲדָרִים גְּדוֹלִים, וְיֵשׁ חֲדָרִים קְטַנִּים, אֲבָל כָּל הַחֲדָרִים[7] בַּמָּלוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה מְאֹד טוֹבִים.

[1] 4.1. [2] 2.16.բ. [3] 2.16.ա. [4] 3.2. [5] 3.14.գ. [6] 4.2. [7] 3.3. [8] 4.3. [9] 4.4.1. [10] 3.17.

③ *Թարգմանեք.*

1. Աբրահամի բնակարանը մեծ է և գեղեցիկ: 2. Դավթի նոր ավտոմեքենան սպիտակ է: 3. Սառայի մահճակալի վրա շատ տետրեր և գրքեր կան: 4. Համալսարանում հիմա ուսանողներ չկան: 5. Աբրահամի տանը հիմա շատ մարդիկ կան: 6. Այս սեղանի վրա կա հաց, պանիր և կարագ: 7. Մատիտն այս գրքի մեջ է, իսկ գիրքը՝ այս տետրի վրա: 8. Շոշանայի սենյակում բազմոց և փոքր պահարան կա: 9. Այս գեղեցիկ շենքը նոր հյուրանոց է: 10. Այս գեղեցիկ շենքերը նոր հյուրանոցներ են: 11. Մեր նոր ընկերն այս մեծ համալսարանի ուսանող է: 12. «Գալիլեայում» հիմա շատ մարդիկ կան, դա շատ լավ հյուրանոց է: 13. Խաննայի սեղանի վրա շատ մատիտներ կան, սակայն գրքեր չկան: 14. Իմ տունը Թել-Ավիվում է, իսկ Դավթի տունը՝ Խայֆայում: Քո նոր տունն էլ է Խայֆայում: 15. Իմ գրիչն այստեղ է, այս գրքի վրա, իսկ որտե՞ղ է քո գրիչը: 16. Ո՞ւմն են այս բոլոր մեքենաները: 17. Դավիթը հիմա տանն է, իսկ նրա ընկեր Հովսեփը՝ համալսարանում: 18. Փոքր քաղաքներում չկան շատ մարդիկ և շատ մեքենաներ: 19. Այս փոքր քաղաքում կան ուսուցիչներ, սակայն բժիշկներ չկան: 20. Հացը սեղանի վրա է, սակայն կարագն ու պանիրը պահարանի մեջ են:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אֲבָל מ״ח բայց, սակայն *ավալ*
אֵין ת״פ չկա *էյն*
אַרְבַּע ש״מ נ չորս *առբա, արբա*
בַּיִת ז շենք, կառույց *բինյան*
גְּבִינָה נ պանիր *գվինա*
הַרְבֵּה ת״פ շատ, բազմաթիվ *հառբէ*
חֲמָאָה נ կարագ *խէմ'ա*
חַנָּה נ Խաննա *խանա*
יוֹסֵף ז Հովսեփ *յոսէֆ*
יֵשׁ ת״פ կա *յէշ*
מִטָּה נ մահճակալ *միտա*
מְכוֹנִית נ (ר מְכוֹנִיּוֹת) *մէխանիթ (մէխանիյոթ)* ավտոմեքենա
מְלוֹן ז (ר מְלוֹנוֹת) *մալոն (մէլոնոթ)* հյուրանոց
סִפָּה נ *սապա* բազմոց
עִפָּרוֹן ז (ר עֲפָרוֹנוֹת) *էֆոնոթ (էֆոնոթ)* մատիտ
רַק ת״פ միայն *ռակ*
שֶׁל מִי? *շէլ մի* ո՞ւմ(ն է)

5 חָמֵשׁ

Լ ՆԱԽԴԻՐԸ

5.1. Լ կցական նախդիրն իմաստային իր հարուստ երանգավորումների շնորհիվ լայն գործածություն ունի արդի եբրայերենում: Այն, մասնավորապես, նշում է անուղղակի խնդիրը՝ לְצַחַק *լէցահակ* «Իսահակին», לְסַבָּא *լէսաբա* «պապիկին», לְרוֹפְאִים *լէռոֆ'իմ* «բժիշկներին»:

5.2. Անուղղակի խնդիրների ձևերը՝ գործածվելով יֵשׁ «կա» և אֵין «չկա» մակբայների հետ, փոխարինում են եբրայերենում բացակայող «ունենալ/չունենալ» բայը՝ יֵשׁ אִשָּׁה לְאַבְרָהָם *լէավրահամ յէշ իշա* «Աբրահամն ունի կին» (բառացիորեն՝ «Աբրահամին կա կին»), אֵין כֹּעַל לְרִבְקָה *լէռիվկա էյն բա'ալ* «Ռեբեկան չունի ամուսին» (բառացիորեն՝ «Ռեբեկային չկա ամուսին»), יֵשׁ לְדָוִד אָח קָטָן *յէշ լէդավիդ ախ ֆոտան* «Դավիթը փոքր եղբայր ունի»:

5.3. Իր հնչյունային և հնչյունափոխական առանձնահատկություններով Լ նախդիրը նման է בְּ նախդիրին (2.19, 4.4.1.)՝ לְפָרַח - פְּרַח *պէռախ – լէֆէռախ*, לְבָנָן - בִּנָּן *բինյան - լէվինյան*, לְכַסָּא - כִּסָּא *քիսէ - լէխիսէ*, הַזֶּה אָח (ל+המורה) לְמוֹרֶה יֵשׁ *յէշ լամօռէ հազէ ախ* «այս ուսուցիչը եղբայր ունի», הַזֹּאת אֵין סַבְתָּא (ל+הילדה) לְיַלְדָּה *լայալդա հազօթ էյն սաբթա* «այս աղջիկը տատիկ չունի»:

① *Թարգմանեք.*

Հոշանան գեղեցիկ տիկնիկ ունի: Սառան ամուսին չունի: Այս ուսուցիչը շատ աշակերտներ ունի: Հովսեփը մեծ ընտանիք ունի: Հովսեփը Թել-Ավիվում մեծ տուն ունի: Խաննան փոքր աղջիկ ունի: Դանիելն նոր բազմոց ունի: Իսահակը քարտուղարուհի չունի: Իսահակը մեքենա չունի: Հակոբը բջջային հեռախոս չունի: Այս մարդիկ բազմաթիվ լավ ընկերներ ունեն: Դավիթը մեծ սենյակ չունի:

Այս ուսանողները նոր գրքեր չունեն: Դինան Խայֆայում պապիկ և տատիկ ունի: Այս ճարտարագետը քաղաքում փոքր բնակարան ունի:

ԱՆՈՒՂՂԱԿԻ ԴԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐ

5.4. ל նախդիրը դերանվանական վերջածանցների հետ կազմում է անուղղակի դերանուններ, որոնք համապատասխանում են հայերենի տրական հոլովի անձնական դերանուններին.

	եզակի		*հոգնակի*	
	արական	*իգական*	*արական*	*իգական*
I	«ինձ» *לי li*		«մեզ» *לנו lánu*	
II	*לְךָ lexa* «քեզ»	*לָךְ lax* «քեզ»	*לָכֶם laxém* «ձեզ»	*לָכֶן laxén* «ձեզ»
III	*לוֹ lo* «նրան»	*לָהּ laa* «նրան»	*לָהֶם laaném* «նրանց»	*לָהֶן laaén* «նրանց»

Ուշադրություն դարձրեք, որ 3-րդ դեմքի հոգնակիի ձևերում (לָהֶם, לָהֶן) դերանվանական վերջածանցների փոխարեն հանդես են գալիս անձնական դերանունները:

5.5. Անուղղակի դերանունները יֵשׁ և אֵין մակբայների հետ կազմում են «ես (չ)ունեմ» տիպի կապակցությունները՝ יֵשׁ לִי *yéš li* «ես ունեմ», לִי אֵין *éin li* «ես չունեմ» יֵשׁ לָהֶם ... *yéš laaném* «նրանք ունեն», לָהֶם אֵין *éin laaném* «նրանք չունեն», יֵשׁ לוֹ בַּיִת *yéš lo báyit bétek-aviv* «նա Թել-Ավիվում տուն ունի», ?יֵשׁ לָכֶם מְכוֹנִית *yéš laxém mexoním* «դուք մեքենա ունե՞ք», אֲבָל אֵין לְךָ אַחוֹת, יֵשׁ לְךָ אָח *yéš lexa ahoṗ, avál éin lexa ahót* «դու քույր ունես, սակայն եղբայր չունես»:

5.6. Անուղղակի դերանունը դրվում է יֵשׁ և אֵין մակբայներից առաջ, եթե տրամաբանական շեշտն ընկնում է վերջինների վրա՝ (אֵין) יֵשׁ לִי גַּם *gam li yéš (éin)* «ե՛ս էլ ունեմ (չունեմ)»:

① *Թարգմանեք.*

Աբրահամն մեծ սենյակ ունի, ե՛ս էլ մեծ սենյակ ունեմ: Դու ծնողներ ունե՞ս: Մենք մեծ պահարան չունենք: Նրանք հեռախոս չունեն, մե՛նք էլ հեռախոս չունենք: Ես Իսրայելում լավ ընկերներ ունեմ: Միայն ես նոր ավտոմոբիլ չունեմ: Ես այս մեծ քաղաքում ընկերներ չունեմ: Նրանք հիմա դասեր չունեն, մե՛նք էլ հիմա դասեր չունենք: Մենք Խայֆայում փոքր հյուրանոց ունենք: Դուք այս նոր բնակարանում բնակարան ունե՞ք: Ես ամուսին ունեմ, նա՛ էլ ամուսին ունի:

ՍՏԱՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐ

5.7. Ստացական դերանունները կազմվում են שֶׁל ստացական նախդիրին համապատասխան դերանվանական վերջածանցների կցումով.

	եզակի		*հոգնակի*	
	արական	*իգական*	*արական*	*իգական*
I	«իմ» *שֶׁלִּי šélí*		«մեր» *שֶׁלָּנוּ šelánu*	
II	*שֶׁלְּךָ šelexa* «քո»	*שֶׁלָּךְ šelax* «քո»	*שֶׁלָּכֶם šelaxém* «ձեր»	*שֶׁלָּכֶן šelaxén* «ձեր»
III	*שֶׁלּוֹ šelo* «նրա, իր»	*שֶׁלָּהּ šelaa* «նրա, իր»	*שֶׁלָּהֶם šelaaném* «նրանց, իրենց»	*שֶׁלָּהֶן šelaaén* «նրանց, իրենց»

5.8. Ստացական դերանունը դրվում է գոյականից (և եթե կան՝ նրա որոշիչներից[1]) հետո. գոյականն այն դեպքում սովորաբար ստանում է որոշիչ հոդ (ինչպես և հայերենում)՝ הַסֵּפֶר שֶׁלִּי *haséfer šelí* «իմ գիրքը», הָהוֹרִים שֶׁלָּהֶם *hahorím šelaaném* «նրանց ծնողները», הַמִּשְׁפָּחָה הַגְּדוֹלָה שֶׁלָּהּ *hamišpaxa hagdolá šelaa* «նրա մեծ ընտանիքը», הָאָח וְהָאֲחוֹת שֶׁלְּךָ *ha'ax vehaaxót šelexa* «քո եղբայրն ու քույրը», כָּל הַעֲפָרוֹנוֹת הַחֲדָשִׁים שֶׁלָּנוּ *kol haafronot hahadaším šelánu* «մեր բոլոր նոր մատիտները»:

5.9. Այսպիսով, պատկանելությունը կարող է արտահայտվել կամ դերանվանական վերջածանցով՝ ספרי *sifri* «գիրքս», կամ ստացական դերանունով՝ הַסֵּפֶר שֶׁלִּי *haséfer šelí* «իմ գիրքը»: Արդի եբրայերենում՝ հատկապես խոսակցական լեզ-

[1] Չի բացառվում նաև ստացական դերանվան դիրքավորումը գոյականի և նրա որոշիչի միջև:

վում, ավելի տարածված է պատկանելության արտահայտումը ստացական դերանունների միջոցով[1]:

③ *Թարգմանեք՝ գործածելով ստացական դերանուններ.*
Մեր ծնողները, իմ բոլոր ընկերները, քո նոր մեքենան, ձեր գեղեցիկ ծաղիկները, նրանց բոլոր աշակերտները, նրա նոր ամուսինը, նրա նոր կինը, իմ մեծ եղբայրները, մեր նոր հյուրանոցը, քո գեղեցիկ քարտուղարուհին, նրանց համեղ կարագը, ձեր նոր ճարտարագետները:

מן ՆԱԽԴԻՐԸ

5.10. מן *մին* նախդիրն արտահայտում է հայերենի բացառական հոլովի իմաստը՝ מן הבית *մին հաբայիթ* «տնից», מישראל *մին յիսրա'էլ* «Իսրայելից», מן הורים שלי *մին հահորիմ շէլի* «իմ ծնողներից»:

5.11. מן նախդիրն ունի նաև կրճատ կցական ձևեր՝ מ־ *մի* (դասական ուղղագրության մեջ հաջորդ տառը ստանում է ուժեղ դագեշ) և מ־ *մէ* (կոկորդային բաղաձայններից և ר-ից առաջ)՝ מישראל *միյիսրա'էլ* «Իսրայելից», ממשפחה *միմիշպախա* «ընտանիքից», բայց՝ מארמניה *մէ'առմէնյա* «Հայաստանից», מהבית *մէհաբայիթ* «տնից», מיפיה *մէհէյֆա* «Խայֆայից», מעראק *մէ'իռաք* «Իրաքից», מרומניה *մեռումանյա* «Ռումինիայից»: Անջատ և կցական ձևերի միջև իմաստային տարբերություն չկա, և նրանք, բացի մի քանի կայուն կապակցություններից, կարող են փոխարինվել մեկը մյուսով:

ԱԾԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

5.12.1. Ածականների համեմատական աստիճանը կազմվում է יותר *յօթէռ* «ավելի» մակբայի միջոցով, որը դրվում է ածականից առաջ կամ, երբեմն, ածականից

[1] Թարգմանություններ կատարելիս դերանվանական վերջածանցները տեղին է օգտագործել, երբ հայտնի է, թե վերջածանցի կցումն ինչ հնչյունափոխություն կառաջացնի բառի հնչյունական կազմում: Այլապես նախընտրելի է գործածել համապատասխան ստացական դերանունները, որոնք չեն ազդում բառի հնչյունական կազմի վրա:

հետո՝ יפה יותר *յօթէռ յաֆէ* «ավելի գեղեցիկ», גדולים יותר *գդօլիմ յօթէռ* «ավելի մեծ»: Երկու երևույթներ համեմատելիս գործածվում է מן (מ־, מ־) ... יותר *յօթէռ ... մին (մի, մէ)* «ավելի ... քան» կապակցությունը՝ המשפחה שלי יותר גדולה מן המשפחה שלך *համիշպախա շէլի յօթէռ գդօլա մին համիշպախա շէլխա* «իմ ընտանիքն ավելի մեծ է, քան քո ընտանիքը (քո ընտանիքից ավելի մեծ է)», את יותר יפה מהאחות שלך *ատ յօթէռ յաֆա մէհա'ախօթ շէլախ* «դու ավելի գեղեցիկ ես, քան քո քույրը (քրոջից ավելի գեղեցիկ ես)»:
5.12.2. Եթե ածականը հոդակիր գոյականի որոշիչն է, ապա հոդ է ստանում יותר բառը՝ האשה היותר יפה *հա'իշա հայօթէռ յաֆա* «ավելի գեղեցիկ կինը»:

④ *Թարգմանեք.*
Քո մեքենան ավելի նոր է: Այս պանիրն ավելի համեղ է: Այս շենքերն ավելի մեծ են: Այս հեռախոսն ավելի ժամանակակից է: Քո կինը Դավթի կնոջից ավելի գեղեցիկ է: Մեր սենյակը ձեր սենյակից ավելի փոքր է: Այս դասն ավելի դժվար է: Սառայի տիկնիկն ավելի լավն է, քան Շոշանայի տիկնիկը: Ավելի մեծ պահանջները նրանց սենյակում են:

ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ
(*շէմ միսպար* שם־מספר)

5.13. «Մեկ» թվականը, ինչպես և մյուս թվականները, ունի երկու սեռ, արական՝ אחד *էխադ* և իգական՝ אחת *ախաթ*: Այն դրվում է գոյականից ու նրա լրացումներից հետո և համաձայնեցվում սեռով՝ תלמיד אחד - תלמידה אחת *թալմիդ էխադ - թալմիդա ախաթ* «մեկ աշակերտ - մեկ աշակերտուհի», אח אחד - אחות אחת *ախ էխադ - ախօթ ախաթ* «մեկ եղբայր - մեկ քույր», ספר ארמני אחד - מלה ארמנית אחת *սէֆէր առմէնի էխադ - միլա առմէնիթ ախաթ* «մեկ հայկական գիրք - մեկ հայկական բառ»:

⑤ *Թարգմանեք.*
Մեկ տիկնիկ, մեկ մատիտ, մեկ գիրք, մեկ բառ, մեկ դաս, մեկ ուսուցչուհի, մեկ թիշկ, մեկ ճարտարագետ, մեկ քաղաք, մեկ տուն, մեկ հեռախոս, մեկ գիշեր, մեկ կին, մեկ հայկական անուն, մեկ հայկական համալսարան:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

5.14. Արամեերենից փոխառված אַבָּא *áppa* «հայրիկ», אִמָּא *ímma* «մայրիկ», סַבָּא *sáppa* «պապիկ» և סַבְתָּא *sávtta* «տատիկ» բառերն ըստ քերականական կանոնների գործածվում են առանց որոշիչ հոդի, քանի որ արամեերենում אָ վերջավորությունը կատարում է հոդի դեր: Այդուհանդերձ, խոսակցական լեզվում այս բառերի գործածությունը հոդի հետ տարածված երևույթ է:

⑥ 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

שְׁמִי דָּנִיאֵל. אֲנִי רוֹפֵא. אֲנִי מִתֵּל־אָבִיב. אֲנִי רוֹפֵא בְּתֵל־אָבִיב. אֲנִי יְהוּדִי. יֵשׁ לִי[2] מִשְׁפָּחָה. הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלִּי[3] לֹא גְּדוֹלָה. יֵשׁ לִי[4] אַבָּא, אִמָּא וְאָח. אֵין לִי[5] אֲחוֹת, יֵשׁ לִי[6] רַק אָח אֶחָד. בְּתֵל־אָבִיב יֵשׁ לִי[7] גַּם הַרְבֵּה חֲבֵרִים.

זֶה הַחֶבְרִי[8] שֶׁלִּי, מֹשֶׁה[9]. גַּם הוּא מִתֵּל־אָבִיב. מֹשֶׁה מְהַנְדֵּס. הוּא מְהַנְדֵּס טוֹב מְאֹד. לְמֹשֶׁה יֵשׁ[10] מִשְׁפָּחָה קְטַנָּה. יֵשׁ לוֹ[11] אִשָּׁה. הָאִשָּׁה שֶׁלּוֹ[12] יָפָה מְאֹד. יֵשׁ לוֹ[13] גַּם יֶלֶד אֶחָד[14] וְיַלְדָּה אַחַת. הַיְלָדִים שֶׁלּוֹ[15] עוֹד קְטַנִּים. לְמֹשֶׁה יֵשׁ כֶּלֶב גָּדוֹל, וּשְׁמוֹ רֶגִי.

זֹאת רִבְקָה. הִיא יְהוּדִיָּה. רִבְקָה לֹא מִתֵּל־אָבִיב, הִיא מֵחֵיפָה[16]. גַּם לְרִבְקָה אֵין[17] מִשְׁפָּחָה גְּדוֹלָה. הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלָּהּ[18] יוֹתֵר קְטַנָּה מִן הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁל מֹשֶׁה[19]. יֵשׁ לָהּ[20] רַק בַּעַל. הַבַּעַל שֶׁלָּהּ לֹא מֵחֵיפָה, הוּא מֵאֵילַת. לַבַּעַל שֶׁלָּהּ[21] יוֹתֵר קְטַנָּה מִן הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁל מֹשֶׁה[22]. יֵשׁ לָהּ[23] רַק בַּעַל. הַבַּעַל שֶׁלָּהּ לֹא מֵחֵיפָה, הוּא מֵאֵילַת. לַבַּעַל (לְ + הַבַּעַל)[24] שֶׁל רִבְקָה יֵשׁ הוֹרִים בְּאֵילַת. יֵשׁ לוֹ[25] גַּם סַבָּא וְסַבְתָּא בְּנַצְרַת. סַבָּא וְסַבְתָּא שֶׁלּוֹ[26] מְרוֹסִיָּה. נַצְרַת וְאֵילַת הֵן[27] עָרִים גְּדוֹלוֹת בְּיִשְׂרָאֵל.

לַמִּשְׁפָּחָה (לְ + הַמִּשְׁפָּחָה)[28] שֶׁל הַמּוֹרָה שֶׁלָּנוּ[29] יֵשׁ דִּירָה גְּדוֹלָה בְּתֵל־אָבִיב. לַמּוֹרָה (לְ + הַמּוֹרָה)[30] שֶׁלָּנוּ יֵשׁ גַּם בַּיִת קָטָן עַל־יַד תֵּל־אָבִיב. לַמּוֹרָה שֶׁלָּכֶם[31] יֵשׁ מְכוֹנִית חֲדָשָׁה. גַּם לָאִשָּׁה (לְ + הָאִשָּׁה)[32] שֶׁל הַמּוֹרָה שֶׁלָּכֶם[33] יֵשׁ מְכוֹנִית קְטַנָּה. יֵשׁ לָהֶם מְכוֹנִיּוֹת[34] טוֹבוֹת. יֵשׁ לָהֶם גַּם חָתוּל קָטָן. הַחָתוּל[35] שֶׁלָּהֶם לָבָן.

?- יֵשׁ לְךָ[36] אֲחוֹת, דָּוִד
- לֹא, אֵין לִי[37] אֲחוֹת, יֵשׁ לִי רַק אָח אֶחָד[38].
- הָאָח שֶׁלְּךָ[39] פֹּה, בְּתֵל־אָבִיב?
- לֹא, הוּא עַכְשָׁיו לֹא בְּיִשְׂרָאֵל, הוּא בְּרוּסִיָּה. אֲנַחְנוּ יְהוּדִים מְרוּסִיָּה. וְאַתָּ, חַנָּה, יֵשׁ לְךָ[40] אֲחוֹת?
- כֵּן, יֵשׁ לִי אֲחוֹת אַחַת[41]. הִיא סְטוּדֶנְטִית בְּאוּנִיבֶרְסִיטָה[42].
- הָאֲחוֹת שֶׁלְּךָ[43] יָפָה?
- כֵּן, הִיא יָפָה מְאֹד, חַנָּה!
- גַּם אַתְּ יָפָה מְאֹד, חַנָּה!

- תּוֹדָה, דָּוִד, אֲבָל הָאֲחוֹת שֶׁלִּי[44] יוֹתֵר יָפָה[45].
- לָאֲחוֹת[46] שֶׁלְּךָ[47] יֵשׁ בַּעַל?
- עוֹד לֹא, אֲבָל יֵשׁ לָהּ חָבֵר טוֹב.
- גַּם לְךָ[48] יֵשׁ חָבֵר, חַנָּה?
- לֹא, אֵין לִי[49] חָבֵר.
- גַּם לִי אֵין[50] חֲבֵרָה...

[1] 5.11. [2] 5.5. [3] 5.8. [4] 5.13. [5] 3.3. [6] 2.6. [7] 5.2. [8] 5.12.1. [9] 5.3. [10] 5.14. [11] 3.17. [12] 2.7. [13] 4.4.1. [14] 5.6.

⑦ *Թարգմանեք.*

1. Ես Թել-Ավիվում մեծ բնակարան ունեմ, սակայն մեքենա չունեմ: 2. Իմ եղբայրը բազմաթիվ լավ ընկերներ ունի, նա նաև գեղեցիկ ընկերուհի ունի: 3. Այս ճարտարապետը շատ գեղեցիկ կին և փոքր դուստր ունի: 4. Ի՞նչ ունես այս պահարանում, Աբրահամ: 5. Մովսեսն ուսանող է, նրա սեղանի վրա գրքեր և տետրեր կան: 6. Շոշանայի ծնողները Նազարեթում փոքր և գեղեցիկ տուն ունեն: 7. Աբրահամի ընտանիքը մեծ է, սակայն Մովսեսի ընտանիքն ավելի մեծ է: 8. Այս բոլոր նոր ուսանողներն Էյլաթից են: 9. Որտե՞ղ են հիմա քո բոլոր ընկերուհիները, Խաննա: 10. Ռեբեկայի ամուսինը քույրեր չունի, նա միայն մեկ եղբայր ունի: 11. Դավիթն ու Մովսեսը հրեաներ են Հայաստանից, իսկ Սառան և Դինան հրեուհիներ են Ռումինիայից: 12. Խայֆան Թել-Ավիվից փոքր է, սակայն նա ավելի մեծ է, քան Էյլաթը: 13. Ռեբեկան մեկ պապիկ և մեկ տատիկ ունի, սակայն ծնողներ չունի: Նրա պապիկը հրեա չէ, նա հայ է: 14. Այս բոլոր կանանց ամուսինները ճարտարապետներ են: 15. Ո՞ւմն են այս մեծ շունն ու փոքր կատուն: - Շունն իմն է, իսկ կատուն՝ իմ նոր ընկերոջը: 16. Ոչ բոլոր շներն են կատուներից մեծ, իմ շունը քո կատվից փոքր է: 17. Նրա մոր նոր ավտոմեքենան ավելի ժամանակակից է, քան իմ հոր մեքենան: 18. Անունդ ի՞նչ է, աղջի՛կ: - Անունս Ռեբեկա է, ես Երուսաղեմից եմ: 19. Այս հրեայի ընտանիքը շատ մեծ է, նա բազմաթիվ փոքր երեխաներ ունի: 20. Էյլաթում մեր տան կողքին կա նոր ժամանակակից հյուրանոց, սակայն այդ հյուրանոցում առայժմ շատ մարդիկ չկան:

---

[1] Երբ ստացական դերանունը հանդես է գալիս անվանական ստորոգյալի դերում, այն սովորաբար ենթակային կապվում է անձնական դերանվան միջոցով (տե՛ս 3.17):

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

հայրիկ *ա՛բա* ז אַבָּא

եղբայր *ախ* ז אָח

մեկ *էխադ* ש״מ ז אֶחָד

քույր, բուժքույր *ախօթ (ախայօթ)* (ר אֲחָיוֹת) נ אָחוֹת

Էյլաթ (քաղաք Իսրայելում) *էյլա՛թ* נ אֵילַת

մայրիկ *իմա՛* נ אִמָּא

Հայաստան *սամէ՛նյա* נ אַרְמֶנְיָה

ամուսին, տեր *բա՛ալ* ז בַּעַל

ծնողներ *հօրիմ* ר הוֹרִים

հինգ *խամէ՛շ* ש״מ נ חָמֵשׁ

կատու *խաթուլ* ז חָתוּל

հրեա, հրեական *յէհուդի (յէհուդիմ)* (ר יְהוּדִים) ז״ת יְהוּדִי

հրեուհի *յէհուդիյա* נ יְהוּדִיָּה

ավելի *յօթէր* ת״פ יוֹתֵר

աղջիկ, դուստր *յալդա* נ יַלְדָה

շուն *քէլէվ (քլավիմ)* (ר כְּלָבִים) ז כֶּלֶב

ճարտարագետ *մէհանդէս* ז מְהַנְדֵּס

Մովսես *մօշէ* ז מֹשֶׁה

ընտանիք *միշպախա* נ מִשְׁפָּחָה

Նազարեթ (քաղաք Իսրայելում) *նացրաթ* נ נַצְרַת

պապիկ *սա՛բա* ז סַבָּא

տատիկ *սա՛վթա* נ סַבְתָּא

դեռ, առայժմ, էլի *օդ* ת״פ עוֹד

կողքին *ալ-յադ* מ״י עַל־יַד (עַל יַד)

Ռեբեկա *ռի՛վկա* נ רִבְקָה

6ա
שֵׁשׁ

ԲԱՅԱԿԱՆ ԱՐՄԱՏՆԵՐՆ ՈՒ ՆՐԱՆՑ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

6.1. Երբայերենի բայական համակարգի հիմքում երեք, ավելի հազվադեպ՝ չորս բաղաձայններից բաղկացած արմատն է: Բայարմատը լեզվում ինքնուրույն գոյություն չունի և այս կամ այն գործողության ընդհանուր իմաստն արտահայտող քերականական աբստրակցիա է: Այսպես, כתב արմատն արտահայտում է գրելու, למד՝ սովորելու, אכל՝ ուտելու, עבד՝ աշխատելու, הלך՝ գնալու, חזר՝ վերադառնալու ընդհանուր իմաստը:

6.2. Սեմագիտության մեջ ընդունված է բայարմատի 1-ին բաղաձայնը պայմանականորեն նշել פ, 2-րդը՝ ע, 3-րդը՝ ל տառով: Լայն արմատից[1] վերցված այս տառերով կազմվում են միանման քերականական ձևերն ընդհանրացնող և ներկայացնող հատուկ կաղապարներ, որոնք հեշտացնում են լեզվի ուսումնասիրությունը:

6.3. Ըստ բայարմատ կազմող բաղաձայնների որակի, արմատները բաժանվում են גזרה *գիզրա* (հոգնակիում՝ גְּזֵרוֹת *գզառօթ*) կոչվող մի քանի խմբերի, որոնք են.

- «ամբողջական» արմատներ (שְׁלֵמִים *շլէմիմ*), որոնք չեն պարունակում կոկորդային կամ սղվող «թույլ» բաղաձայններ,
- արմատներ, որոնց 1-ին արմատականը կոկորդային բաղաձայն է (նշվում են פ״ג հապավումով, որում פ-ն 1-ին արմատականն է, իսկ ג-ն նշում է կոկորդային բաղաձայնը (גְּרוֹנִי *գրոնի* «կոկորդային» բառից),
- արմատներ, որոնց 2-րդ արմատականը կոկորդային է (ע״ג),
- արմատներ, որոնց 3-րդ արմատականը կոկորդային է (ל״ג),

[1] «Ձեռք, գործել» իմաստով: Այս արմատից կազմված է לפֿ *պօ՛ալ* «բայ» բառը:

- արմատներ, որոնց 1-ին արմատականը נ է (פ״נ),
- արմատներ, որոնց 2-րդ արմատականը י է (ע״י),
- արմատներ, որոնց 2-րդ արմատականը ו կամ י է (ע״ו, ע״י),
- արմատներ, որոնց 3-րդ արմատականը ה է (ל״ה),
- արմատներ, որոնց 2-րդ և 3-րդ արմատականները նույն բաղաձայնն են (ע״ע),
- քառատառ արմատներ:

Այս գիզոաներից մի քանիսն իրենց հերթին բաժանվում են մի քանի ենթախմբերի: Այսպես, פ״ג և ל״ג գիզոաներում առանձնանում են א տառով սկսվող կամ ավարտվող արմատները (פ״א, ל״א), որոնք հաճախ դիտվում են որպես առանձին գիզոաներ:

ԲԱՅԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐ

6.4. Միևնույն բայարմատը՝ ընդլայնվելով համապատասխան ածանցների միջոցով, կարող է դրսևորվել մի քանի տարբերակով, որոնցից յուրաքանչյուրն ունի ուրույն իմաստային երանգավորում: Այդ տարբերակները, որոնք յոթն են, կոչվում են בִּנְיָנִים *բինյանիմ* «կառույցներ»: Բայարմատի դրսևորումը տարբեր կառույցների ձևով կարելի է համեմատել հայերենի բայի՝ ածանցների միջոցով փոփոխված իմաստային երանգավորումների շարքի հետ՝ «կոտրել-կոտրվել-կոտրատել-կոտրատվել», «ուտել-ուտվել-ուտացնել» և այլն: Տեսականորեն ցանկացած բայարմատից կարելի է կազմել բոլոր յոթ կառույցները, սակայն գործնականում բայարմատն արդի եբրայերենում դրսևորվում է միջին հաշվով 3-4 կառույցներում:

6.5. Որպես տվյալ կառույցի «ներկայացուցիչ» հանդես է գալիս անցյալ ժամանակի 3-րդ դեմքի եզակի արական ձևը, այսինքն՝ «(Դավիթը) կարդաց, գրեց, կերավ, խփեց»: Այս բայաձևը կոչվում է «ելման բայաձև», քանի որ բոլոր հնարավոր բայաձևերից ամենակարճն է, և նրանից են, փաստորեն, ածանցվում մյուսները: Այս առումով եբրայերենը տարբերվում է հնդեվրոպական լեզուներից, որոնցում որպես ելման բայաձև հանդես է գալիս անորոշ դերբայը (հայերենում՝ «կարդալ, գրել, ուտել, խփել» և այլն): Եբրայերենում անորոշ դերբայը ձևաբանական առումով երկրորդական նշանակություն ունի, քանի որ նրանից հնարա-

վոր չէ ածանցել որևէ այլ ձև (անորոշ դերբայի մասին ավելի մանրամասն ստորև): Այսպիսով, եբրայերենում ելման բայաձևն է իրական անորոշ դերբայը և որպես այդպիսին է հանդես գալիս բառարաններում:

ՖՍՂ ԿԱՌՈՒՅՑԸ
(*բինյան պա՛ալ* בִּנְיַן פָּעַל)

6.6. Բայական յոթ կառույցներից առաջինը բաղկացած է երեք արմատականներից և երկու «ա» ձայնավորներից (առաջինը՝ կամաց, երկրորդը՝ պաթախ)՝ פָּעַל *պա՛ալ* (սահմանափակ թվով բայեր ունեն פָּעַל *պա՛ղ* և פָּעַל *պա՛օլ* կառուցվածքը): Ի տարբերություն մյուս վեց կառույցների, פָּעַל կառույցն ընդլայնված չէ որևէ ածանցով և առանց ձայնանիշների համընկնում է բայարմատի հետ: Այս պատճառով פָּעַל կառույցը կոչվում է նաև קַל *կալ* «պարզ» և ելակետային է դիտվում մյուս կառույցների համար: Այսպիսով, 6.1. պարբերությունում թվարկված արմատները פָּעַל կառույցում ունեն հետևյալ ելման բայաձևերը՝ כָּתַב *քաթավ* «գրեց», לָמַד *լամադ* «սովորեց», אָכַל *ախալ* «կերավ», עָבַד *ավադ* «աշխատեց», הָלַךְ *հալախ* «գնաց», חָזַר *խազար* «վերադարձավ»[1]:

ԱՆՈՐՈՇ ԴԵՐԲԱՅ
(*շէմ պո՛ալ* שֵׁם־פֹּעַל)

6.7. Հին եբրայերենն ուներ անորոշ դերբայի երկու տեսակ՝ «բացարձակ» և «կապակցված»: Արդի եբրայերենում բացարձակ անորոշ դերբայի գործածության ոլորտը խիստ սահմանափակ է (հիմնականում կայուն բառակապակցություններում), և այն առայժմ չի դիտարկվի:

6.8. Կապակցված անորոշ դերբայն ստացել է այդ անվանումը, որովհետև կազմվում է կցական նախդիրների միջոցով. որպես կանոն դա ל նախդիրն է (տարբեր ձայնանիշներով), ավելի հազվադեպ՝ ב, מ և այլ: Օրինակ՝ לִכְתֹּב *լիխթոբ* «գրել» (כָּתַב բայից), לִלְמֹד *լիլմոդ* «սովորել, ուսումնասիրել» (לָמַד), לֶאֱכֹל *լէ՛էխոլ* «ուտել»

[1] Ելման բայաձևերն այսուհետև հայերեն են թարգմանվելու անորոշ դերբայով՝ כָּתַב «գրել», לָמַד «սովորել» և այլն:

(אָכַל), לַעֲבֹד *լա'ավօդ* «աշխատել» (עָבַד), לָלֶכֶת *լալէխէթ* «գնալ» (הָלַךְ), לָחֲזֹר *լախազօր* «վերադառնալ» (חָזַר):

6.9. Ինչպես նշվեց, եբրայերենում անորոշ դերբայը երկրորդական բայաձև է: Ի տարբերություն ելման բայաձևի, անորոշ դերբայում արմատական բաղաձայները կարող են սղվել և փոխարինվել այլ տառերով, ինչպես օրինակ לָלֶכֶת *լալէխէթ* «գնալ» (הָלַךְ բայից) անորոշ դերբայում, որում սղվել է 1-ին արմատական ה տառը, և ավելացել է ոչ արմատական ת տառը: Կան անորոշ դերբայներ, որոնցում պահպանվել է միայն մեկ արմատական բաղաձայն: Սա նշանակում է, որ անորոշ դերբայը ոչ միշտ է հստակ պատկերացում տալիս բայարմատի մասին: Նկատի ունենալով բայարմատի առանցքային դիրքը եբրայերենի բայական համակարգում՝ հասկանալի է դառնում ելման բայաձևի առաջնությունն անորոշ դերբայի նկատմամբ:

6.10. Բայական յոթ կառույցներից անորոշ դերբայ ունեն հինգը: Բացի פָּעַל կառույցից, մյուս չորս կառույցներից յուրաքանչյուրն ունի անորոշ դերբայի կազմության մեկ կաղապար:

6.11. פָּעַל կառույցի բայերն անորոշ դերբայ են կազմում մոտ մեկ տասնյակ կաղապարներով, որոնց յուրացումը լեզվի ուսումնասիրման սկզբնական փուլում անիմաստ է: Ուստի ավելի նպատակահարմար է פָּעַל կառույցի յուրաքանչյուր նոր բայի հետ յուրացնել նրա անորոշ դերբայը[1]:

[1] Բառարանում անորոշ դերբայը ելման բայաձևից հետո փակագծերում նշված առաջին բայաձևն է և հիշտ տարբերակելի է ל կցական նախդիրի շնորհիվ՝ (לָחֲזֹר ...חָזַר):

6F שִׁשִּׁי

ՊԱՅ ԿԱՌՈՒՑՑԻ ԲԱՅԵՐԻ ՆԵՐԿԱ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

6.12. Ձևաբանության տեսանկյունից եբրայերենն ունի միայն երկու ժամանակաձև՝ անցյալ և ապառնի: Ներկա ժամանակը (זְמַן הוֹוֶה *զման հովէ*) արտահայտվում է ենթակայական դերբայների, այսինքն՝ բայից կազմված ածականների միջոցով՝ գրող, սովորող, ուտող, աշխատող» և այլն:

6.13. Ենթակայական դերբայները ձևաբանորեն ածականներ են, ուստի չեն խոնարհվում, այլ ունեն ածականներին բնորոշ չորս ձևերը (տե՛ս 2.5.): פָּעַל կառույցի ենթակայական դերբայները կազմվում են հետևյալ կաղապարներով.

	եզակի	*հոգնակի*
արական	○○ִ○	○ִ○○ִים
իգական	○○ָ○ָה	○ִ○○ִות

Այսպես, לָמַד *լամադ* «սովորել, ուսումնասիրել» և אָכַל *ախալ* «ուտել» բայերն ունեն ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

לוֹמֵד[1] – לוֹמֶדֶת – לוֹמְדִים – לוֹמְדוֹת
լոմէդ – լոմէդէթ – լոմդիմ – լոմդօթ

אוֹכֵל – אוֹכֶלֶת – אוֹכְלִים – אוֹכְלוֹת
օխէլ – օխէլէթ – օխլիմ – օխլօթ

[1] Բառարանում ենթակայական դերբայի եզակի արականը ելման բայաձևից հետո փակագծերում նշված երկրորդ բայաձևն է՝ (לָמַד ,...לוֹמֵד):

6.14. Ենթակայական դերբայներն ըստ անձնական դերանունների բաշխվում են հետևյալ կերպ.

אָנִי - אַתָּה - הוּא לוֹמֵד	אָנִי - אַתְּ - הִיא לוֹמֶדֶת	אָנַחְנוּ - אַתֶּם - הֵם לוֹמְדִים	אָנַחְנוּ - אַתֶּן - הֵן לוֹמְדוֹת

6.15. Ներկա ժամանակում פָּעַל կառույցի բայերի «խոնարհումը» կստանա հետևյալ տեսքը.

אֲנִי	לוֹמֵד *կամ* לוֹמֶדֶת	אֲנַחְנוּ	לוֹמְדִים *կամ* לוֹמְדוֹת
אַתָּה	לוֹמֵד	אַתֶּם	לוֹמְדִים
אַתְּ	לוֹמֶדֶת	אַתֶּן	לוֹמְדוֹת
הוּא	לוֹמֵד	הֵם	לוֹמְדִים
הִיא	לוֹמֶדֶת	הֵן	לוֹמְדוֹת

① *Խոնարհեք* כָּתַב, אָכַל, הָלַךְ, סִדֵּר, עָבַד *բայերը:*

2-ՐԴ ԿՈԿՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՈՎ (ג״פ) ԲԱՅԵՐԻ ՆԵՐԿԱ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

6.16. Քանի որ կոկորդային տառերը շվայի փոխարեն սովորաբար ստանում են խատաֆ-պաթախ, նրանց ենթակայական դերբայները հոգնակի թվում ունեն հետևյալ ձևերը՝ אוֹהֲבוֹת - אוֹהֲבִים - אוֹהֶבֶת - אוֹהֵב *ohէv - ohէvէթ - ohավիմ - ohավօթ* («սիրել»), այսինքն՝ հոգնակիում 2-րդ արմատականից հետո առկա է «ա» ձայնավորը, մինչ ամբողջական բայերի պարագայում այդ դիրքում ձայնավոր չկա:

2-ՐԴ «ԹՈՒՅԼ» ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՈՎ (ע״י, ו״ע) ԲԱՅԵՐԻ ՆԵՐԿԱ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

6.17. Բայերը, որոնց 2-րդ արմատականը ו կամ י է, որոշ բայաձևերում կորցնում են այդ տառերը (այստեղից էլ առաջացել է նրանց «թույլ» անվանումը) և ստանում «երկտառ» բայերի տեսք: Այսպես, פָּעַל կառույցում גור արմատն ունի גָּר *gառ* ելման բայաձև («բնակվել, ապրել»), שיר արմատը՝ שָׁר *շառ* («երգել»):

6.18.1. Երկրորդ արմատականը սղվում է նաև ו״ע և ע״ו խմբի բայերի ենթակայական դերբայներում, որոնք կազմում են հետևյալ ձևերը.

גָּר – גָּרָה – גָּרִים – גָּרוֹת
gառ – gառա[1] – gառիմ – gառօթ

שָׁר – שָׁרָה – שָׁרִים – שָׁרוֹת
շառ – շառա – շառիմ – շառօթ

6.18.2. Ուշադրություն դարձրեք, որ ו״ע և ע״ו բայերի ելման բայաձևը և ենթակայական դերբայի եզակի արականը համընկնում են՝ גָּר *gառ,* שָׁר *շառ:* Ուստի, דָּוִד שָׁר *դավիդ շառ* նախադասությունն ըստ ենթատեքստի կարող է թարգմանվել «Դավիթը երգում է» և «Դավիթը երգեց» (կամ «երգում էր»):

② *Ներկա ժամանակում խոնարհեք* גָּר *gառ և* שָׁר *շառ բայերը:*

6.19. ו״ע և ע״ו խմբի բայերի 2-րդ արմատականը վերականգնվում է անորոշ դերբայում՝ לָגוּר *լագուռ,* לָשִׁיר *լաշիռ:* לָגוּר անորոշ դերբայը տիպային է ו״ע խմբի բայերի համար (סוֹלָל կաղապարով), իսկ לָשִׁיר անորոշ դերբայը՝ ע״ו խմբի բայերի համար (סוֹלֵס):

6.20. Թեև ենթակայական դերբայներն արդի եբրայերենում հիմնականում հանդես են գալիս որպես ներկա ժամանակի ձևեր, չպետք է մոռանալ, որ նրանք կարող են հանդես գալ իրենց բուն՝ ենթակայական դերբայի իմաստով՝ תַּלְמִיד לוֹמֵד *թալմիդ լօմէդ* «սովորող աշակերտ», אִשָּׁה אוֹהֶבֶת *իշա ohէvէթ* «սիրող կին», נָשִׁים הוֹלְכוֹת *նաշիմ հօլխօթ* «գնացող կանայք»:

[1] Խոսակցական լեզվում տարածված է նաև առաջին վանկի շեշտումը՝ *gառա:*

ՈՒՂՂՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՀԱՅՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ

6.21. Շարժման ուղղությունը («ո՞ւր» հարցի պատասխանը) արտահայտվում է ל կցական նախդիրով՝ הוּא הוֹלֵךְ לְאוּנִיבֶרְסִיטָה *hu holex luniversitah* «նա գնում է համալսարան», שָׂרָה הוֹלֶכֶת לְסוּפֶר *sara holexet lasufer* «Սառան գնում է կիոսքատրոն»: «Դեպի ո՞ւր» հարցի պարագայում գործածվում է אֶל *el* «դեպի» նախդիրը՝ הוּא הוֹלֵךְ אֶל הָאוּנִיבֶרְסִיטָה *hu holex el hauniversitah* «նա գնում է դեպի համալսարան»:

6.22. Մի շարք բառեր (տեղանուններ, աշխարհագրական բնույթի բառեր և այլն) ուղղություն նշող ձև են կազմում סָ չշեշտվող վերջավորությամբ՝ יְרוּשָׁלַיִמָה *yerušalayma* «(դեպի) Երուսաղեմ»: Այս ձևերից մի քանիսը գործածվում են հոդով՝ הָעִירָה *ha'irah* «(դեպի) քաղաք», הַבַּיְתָה *habayta* «(դեպի) տուն»՝ אֲנִי הוֹלֵךְ הַבַּיְתָה *ani holex habayta* «ես տուն եմ գնում», שָׂרָה חוֹזֶרֶת הָעִירָה *sara xozeret ha'irah* «Սառան քաղաք է վերադառնում»:

בְּ ԵՎ לְ ԿՑԱԿԱՆ ՆԱԽԴԻՐՆԵՐԻ ՀՆՉՅՈՒՆԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ

6.23.1. Կցվելով շվայով սկսվող բառերին՝ בְּ և לְ կցական նախդիրներն ստանում են խիրիկ ձայնանիշը՝ բառասկզբում երկու շվայից խուսափելու համար՝ בְּרֹחוֹב גּוֹרוֹן *birxov goronon* «Գորդոնի փողոցում», לְרֹחוֹב בֶּן־גּוּרְיוֹן *lirxov ben-gurion* «(դեպի) Բեն-Գուրիոնի փողոցը»:

6.23.2. Եթե բառի առաջին տառն ունի թեթև դագեշ, այն սղվում է՝ առաջացնելով համապատասխան հնչյունափոխություն՝ לִפְרָחִים - בִּפְרָחִים *lifraxim – bifraxim* «ծաղիկներին»:

ՄԱԿԲԱՅՆԵՐ

6.24. Որոշ ածականներ կարող են հանդես գալ որպես մակբայներ: Մակբայի դերում ածականը սովորաբար հանդես է գալիս եզակի արականով՝ דִּינָה שָׁרָה יָפָה *dinah šarah yafe* «Դինան գեղեցիկ է երգում» (մակբայ), բայց՝ דִּינָה אִשָּׁה יָפָה *dinah iša yafa* «Դինան գեղեցիկ կին է» (ածական):

6.25. Իգական սեռի ածականները հանդես են գալիս որպես մակբայներ, երբ նշում են լեզուների անունները՝ אַרְמִנִית *armanit* «հայերեն», עִבְרִית *ivrit* «եբրայերեն», אַנְגְלִית *anglit* «անգլերեն», גֶּרְמָנִית *germanit* «գերմաներեն», צָרְפָתִית *tsarfatit* «ֆրանսերեն», עֲרָבִית *aravit* «արաբերեն», רוּסִית *rusit* «ռուսերեն»: Այս ձևերը հաճախ դիտվում են նաև որպես իգական սեռի գոյականներ՝ «այսինչ լեզու» իմաստով՝ דָּוִד לוֹמֵד אַרְמָנִית *david lomed armanit* «Դավիթն ուսումնասիրում է հայոց լեզուն», אֲנַחְנוּ לוֹמְדִים עִבְרִית *anaxnu lomdim ivrit* «մենք եբրայերեն ենք ուսումնասիրում»: Հնարավոր է այս ձևերի գործածումը בְּ նախդիրով՝ «այսինչ լեզվով» կամ «այսինչ լեզվից» իմաստներով՝ סֵפֶר בְּגֶרְמָנִית *sefer begermanit* «գերմաներեն (գրված) գիրք», תִּרְגֵּל בְּרוּסִית *tirgel berusit* «վարժություն ռուսերենից»:

ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ

6.26. Հաշվելիս, թվաբանական գործողություններ կատարելիս, առանձին թվեր (հեռախոսի, մեքենայի, տան և այլ համարներ) նշելիս գործածվում են իգական սեռի թվականները: Օրինակ, 564321 հեռախոսահամարն ընթերցվում է՝ חֲמֵשׁ-מֵאוֹת-אַרְבַּע-שָׁשִׁים-וְשָׁלוֹשׁ-אֶלֶף-שְׁתַּיִם-אַחַת *xamex-me'ot-arba-šašim-vešalošelef-štayim-axat*:

ՇԱՐԱՀՅՈՒՍԱԿԱՆ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

6.27. Անորոշ առում ունեցող ուղիղ խնդիրն անմիջականորեն հետևում է բային՝ הוּא אוֹהֵב לֶאֱכֹל גְּלִידָה *hu ohev le'exol glida* «նա սիրում է **պաղպաղակ ուտել**», הִיא כּוֹתֶבֶת תַּרְגִּיל *hi kotevet targil* «նա **վարժություն է գրում**», כָּל יוֹם אֲנַחְנוּ לוֹמְדִים מִלִּים חֲדָשׁוֹת *kol yom anaxnu lomdim milim xadašot* «ամեն օր մենք **նոր բառեր ենք** սովորում»:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

6.28. Երբ כֹּל բառին չի հետևում գոյական և նա ինքն է հանդես գալիս որպես գոյական՝ «ամենը, ամեն ինչ, բոլորը» իմաստով, ապա այդ դեպքում նա ձայնա-

վորվում է խողամով և ստանում է հոդ՝ הכל *hաքօլ*, օրինակ՝ הכל בסדר *hաքօլ բէսէդէռ* «ամեն ինչ կարգին է» («Ի՞նչ կա, չկա» հարցին ի պատասխան):

③ 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

דָּוִד גָּר[1] בְּתֵל־אָבִיב. הוּא לוֹמֵד[2] בָּאוּנִיבֶרְסִיטָה. הוּא לוֹמֵד אַנְגְּלִית[3] וְעִבְרִית[3]. הוּא אוֹהֵב[4] לִלְמֹד[5] וְהוּא לוֹמֵד הַרְבֵּה. הוּא הוֹלֵךְ לָאוּנִיבֶרְסִיטָה[6] בַּבֹּקֶר וְחוֹזֵר הַבַּיְתָה[7] אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם. בָּעֶרֶב הוּא כּוֹתֵב[2] תַּרְגִּילִים[8].

גַּם שָׂרָה גָּרָה[1] בְּתֵל־אָבִיב. הִיא לֹא לוֹמֶדֶת[2], הִיא עוֹבֶדֶת[2] בְּמִשְׂרָד. הִיא מִזְּכִּירָה. הִיא עוֹבֶדֶת[2] מִן הַבֹּקֶר[9] עַד הָעֶרֶב, וְחוֹזֶרֶת[2] הַבַּיְתָה[7] עֲיֵפָה מְאֹד. שָׂרָה אוֹהֶבֶת[4] לָשִׁיר[10]. הִיא שָׁרָה[1] יָפָה[11].

יוֹסֵף תַּלְמִיד. הוּא לוֹמֵד בְּבֵית־סֵפֶר[12]. אֲבָל יוֹסֵף עָצֵל מְאֹד, הוּא לֹא אוֹהֵב[4] לִלְמֹד[5]. הוּא אוֹהֵב[4] לָאֲכֹל[6] גְּלִידָה[13] אוֹ לָלֶכֶת[1] לְקוֹלְנוֹעַ[14] עִם הַחֲבֵרִים שֶׁלּוֹ. יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה חֲבֵרִים. כָּל הַחֲבֵרִים[15] שֶׁלּוֹ לוֹמְדִים[2] בְּבֵית־סֵפֶר.

שִׂיחָה בְּרְחוֹב[16]

- שָׁלוֹם, רוּת, מָה נִשְׁמָע?
- הַכֹּל[17] בְּסֵדֶר, יַעֲקֹב. מַה שְׁלוֹמְךָ?
- טוֹב, תּוֹדָה. אַתְּ גָּרָה[1] עַכְשָׁיו כָּאן, בְּתֵל־אָבִיב?
- כֵּן, אֲנִי גָּרָה[1] בְּתֵל־אָבִיב.
- אֵיפֹה אַתְּ גָּרָה?
- בְּרְחוֹב[18] גּוֹרְדוֹן, 5[17].
- גַּם אֲנִי גָּר עַכְשָׁיו בְּתֵל־אָבִיב.
- אַתָּה עוֹבֵד[2]?
- לֹא, אֲנִי לֹא עוֹבֵד[2], אֲנִי לוֹמֵד[2]. וְאַתְּ עוֹבֶדֶת[2]?
- כֵּן, אֲנִי עוֹבֶדֶת בְּבֵית־סֵפֶר.
- גַּם דָּוִד עוֹבֵד בְּבֵית־סֵפֶר?
- לֹא, דָּוִד עוֹבֵד בְּמִשְׂרָד חָדָשׁ, בְּרְחוֹב[18] בֶּן־גּוּרְיוֹן.
- דְּרִישַׁת שָׁלוֹם לְדָוִד[1]!
- תּוֹדָה רַבָּה, יַעֲקֹב, לְהִתְרָאוֹת.
- לְהִתְרָאוֹת, רוּת.

[1] 6.18.1. [2] 6.13. [3] 6.25. [4] 6.16. [5] 6.7.-11. [6] 6.21. [7] 6.22. [8] 6.27. [9] 5.10. [10] 6.19. [11] 6.24. [12] 2.19. [13] 3.14.6. [14] 4.4.1. [15] 6.28. [16] 6.23.1. [17] 6.26. [18] 5.1.

④ *Թարգմանեք.*

1. Հակոբը և Հռութը հիմա ապրում են Թել-Ավիվում՝ մեր փողոցում: 2. Դավիթը համալսարան է գնում առավոտյան և տուն վերադառնում կեսօրից հետո: Նա համալսարան է գնում իր ընկերների հետ: 3. Երեկոյան Դինան և Հռութը կինոթատրոն են գնում: 4. Աբրահամը շատ ծույլ է, նա չի սիրում վարժություններ գրել: 5. Այս կանայք քարտուղարուհիներ են, նրանք աշխատում են այս մեծ դրասենյակում: 6. Համալսարանում մենք եբրայերեն ենք սովորում: 7. Աշակերտները չեն սիրում դպրոց գնալ: 8. Դինան ուսուցչի հետ երգել է սովորում: Նա սիրում է երգել: 9. Դուք ապրում եք այս մեծ տա՞նը: - Այո, այս տանը մենք փոքր բնակարան ունենք: 10. Իսահակը սովորում է առավոտից մինչև երեկո, նա սիրում է սովորել: 11. Այս փողոցում կան բազմաթիվ գեղեցիկ շենքեր: 12. Ես չեմ սիրում պաղպաղակ ուտել: 13. Հիմա ես գրում եմ նոր վարժություն ֆրանսերենից: 14. Ես գրասենյակ եմ գնում միայն կեսօրից հետո: 15. Ամեն առավոտ ես հաց և կարագ եմ ուտում, ես չեմ սիրում պանիր ուտել: 16. Սառան աշխատում է առավոտից մինչև երեկո և տուն է վերադառնում շատ հոգնած: 17. Հռութը սիրում է կինոթատրոն գնալ իր ամուսնու հետ: 18. Դպրոցում աշակերտները անգլերեն կամ գերմաներեն են ուսումնասիրում: 19. Ես ապրում եմ իմ ծնողների հետ այս փոքր բնակարանում: 20. Դավիթը շատ ծույլ երեխա է, նա չի սիրում դպրոց գնալ և սովորել:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אָהַב բ (לְאָהֹב, אוֹהֵב) սիրել *ահավ (լէՀհօվ, օհէվ)*

אוֹ մ״ח կամ *օ*

אַחֲרֵי մ״ս հետո, անց, հետևից *ախառէյ*

אָכַל բ (לֶאֱכֹל, אוֹכֵל) ուտել *ախալ (լէՀէխօլ, օխէլ)*

אַנְגְּלִית ն ת״פ անգլերեն *անգլիթ*

בֵּית־סֵפֶר ז դպրոց *բէ(յ)թ-սէֆէռ*

בֹּקֶר ז առավոտ *բօ́կէռ*

גְּלִידָה ն պաղպաղակ *գլիդա*

גָּר բ (לָגוּר, גָּר) ապրել, բնակվել *գար (լագուռ, գար)*

הָלַךְ բ (לָלֶכֶת, הוֹלֵךְ) գնալ *հալախ (լալէխէթ, հօլէխ)*

חָזַר բ (לַחֲזֹר, חוֹזֵר) վերադառնալ *խազար (լախազօռ, խօզէռ)*

כָּאן ת״פ այստեղ *քան*

כָּתַב բ (לִכְתֹּב, כּוֹתֵב) գրել *քթավ (լիխթօվ, քօթէվ)*

לָמַד բ (לִלְמֹד, לוֹמֵד) սովորել, ուսումնասիրել *լամադ (լիլմօդ, լօմէդ)*

7 שֶׁבַע

א״ל ԽՄԲԻ ԲԱՅԵՐԸ ՊՂՅ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

7.1. Բայերը, որոնց 3-րդ արմատականը א է (ל״א), פָּעַל կառույցի ելման բայաձևում ձայնավորված են երկու կամացով՝ קָרָא *կառա* «կարդալ» և ունեն ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

קוֹרֵא – קוֹרֵאת – קוֹרְאִים – קוֹרְאוֹת
կoռէ – կoռէթ – կoռ'իմ – կoռ'oթ

ה״ל ԽՄԲԻ ԲԱՅԵՐԸ ՊՂՅ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

7.2. Բայերը, որոնց 3-րդ արմատականը ה է (ל״ה), פָּעַל կառույցի ելման բայաձևում նույնպես ձայնավորված են երկու կամացով՝ רָצָה *ռացա* «ուզել, ցանկալ» և ունեն ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

רוֹצֶה – רוֹצָה – רוֹצִים – רוֹצוֹת
ռoցէ – ռoցա – ռoցիմ – ռoցoթ

7.3. Տոկոորդային բաղաձայններ չունեցող ל״ה բայերն անորոշ դերբայ են կազմում לרצות → רָצָה *լիռցoթ:*

7.4. רָצָה բային կարող է հետևել ինչպես գոյական՝ שָׁרָה רוֹצָה עֲבוֹדָה אַחֶרֶת *սարա ռoցա ավoդա ախէռէթ* «Սառան ուրիշ աշխատանք է ուզում», הַיֶּלֶד רוֹצֶה גְּלִידָה *հայէլէդ ռoցէ գլիդա* «երեխան պաղպաղակ է ուզում», այնպես էլ անորոշ դերբայ՝ אֲנִי רוֹצֶה לִלְמֹד מוּסִיקָה *անի ռoցէ լիլմoդ մու՛սիկա* «ես ուզում եմ երաժշտություն սովորել», הֵם רוֹצִים לַחֲזוֹר הַבַּיְתָה *հէմ ռoցիմ լախազoռ հաբա՛յթա* «նրանք ուզում են տուն վերադառնալ»:

משְׁרָד ז *միսռադ* գրասենյակ, նախարարություն
סֵדֶר ז *սէդէռ* կարգ
עָבַד פ (לַעֲבֹד, עוֹבֵד) *ավադ (լա՛ավoդ, oվէդ)* աշխատել
עִבְרִית נ ת״פ *իվռիթ* եբրայերեն
עַד מ״י *ադ* մինչև
עָיֵף ת (נ עֲיֵפָה) *այէֆ (այէֆա)* հոգնած
עִם מ״י *իմ* հետ
עֵצֶל ת *ացէլ* ծույլ
עֶרֶב ז *էռէվ* երեկո
עֲהֲרִים ז *գoհoռա՛յիմ* կեսօր
קוֹלְנוֹעַ ז *կoլնoա՛* կինոնկար, կինոթատրոն
רַב ת (נ רַבָּה) *ռավ (ռաբա)* շատ, մեծ
רוּת נ *ռութ* Հռութ
רְחוֹב ז (ר רְחוֹבוֹת) *ռէխoվ (ռէխoվoթ)* փողոց
שִׂיחָה נ *սիխա* զրույց, խոսակցություն
שִׁיר פ (לְשִׁיר, שָׁר) *շար (լաշի՛ռ, շառ)* երգել
שֵׁשׁ ש״מ נ *շէշ* վեց
תַּרְגִּיל ז *թարգիլ* վարժություն

אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם *ախառէ հացoհoռա՛յիմ* կեսօրից հետո, երեկոյան
בֹּקֶר *բարo՛կէռ* առավոտյան
כְּעֶרֶב *բա՛էռէվ* երեկոյան
דָּוִד שְׁלוֹם לְדָוִד *դոիշաթ շալoմ լէդավի՛դ* Դավթին բարև՛ (բարևի՛ր)
הַכֹּל בְּסֵדֶר *հաբoլ բէսէդէռ* ամեն ինչ կարգին է
לְהִתְרָאוֹת *լէհիթռաoթ* ցտեսություն
מַה נִּשְׁמָע? *մա նիշմա* ի՞նչ կա, չկա
מַה שְׁלוֹמְךָ (שְׁלוֹמֵךְ)? *մա շլoմխա (շլoմէխ)* ինչպե՞ս ես
תּוֹדָה רַבָּה *թoդա ռաբա* շատ շնորհակալություն

ՊԱՐՏԱԿԱՆԸ

7.5. *պարտիկ* ածականը համապատասխանում է հայերենի «պետք է, հարկավոր է» կապակցություններին և, ինչպես ՊԱՏ բայը, գործածվում է գոյականների և անորոշ դերբայների հետ՝ *դանիելի պարտիկ մագքիռա* «Դանիելին քարտուղարուհի է պետք», אֲנַחְנוּ צְרִיכִים מְכוֹנִית חֲדָשָׁה *անա՛խնու գոիխիմ մէխօնիք խադաշա* «մեզ նոր ավտոմեքենա է հարկավոր», דִּינָה לֹא צְרִיכָה לָלֶכֶת לַעֲבוֹדָה *դի՛նա լո գոի՛խա լալէ՛խէթ լա՛ավոդա* «Դինան չպետք է աշխատանքի գնա՝», הַתַּלְמִידוֹת הָאֵלֶּה צְרִיכוֹת לִכְתֹּב תַּרְגִּילִים *հաթալմի՛դոթ հա՛էլէ գոի՛խոթ լիխթօվ թարգիլիմ* «այս աշակերտուհիները պետք է վարժություններ գրեն»:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

7.6. ן կցական շաղկապը որոշ կայուն կապակցություններում հանդես է գալիս հին եբրայերենից ժառանգված ן *վա* ձևով՝ וְחָצִי *վախէցի* «և կես» (ժամեր նշելիս):

7.7. ל կցական նախդիրը հանդես է գալիս կապակցություններում, որոնցում պատկանելության գաղափարը վերացական է կամ անուղղակի՝ מוֹרֶה לְמוּסִיקָה *մո՛ռէ լէմուսիկա* «երաժշտության ուսուցիչ», קוּרְסִים לְעִבְרִית *կու՛ռսիմ լէ՛իվրիթ* «եբրայերենի դասընթացներ»:

① 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

שָׂרָה וְדָנִיאֵל

שָׂרָה עוֹבֶדֶת[1] בְּמִשְׂרַד גָּדוֹל. הַמִּשְׂרַד רָחוֹק מְאֹד מִן הַבַּיִת[2] שֶׁל שָׂרָה. שָׂרָה עוֹבֶדֶת[1] הַרְבֵּה. הִיא קָמָה[3] בְּשָׁעָה שֵׁשׁ בַּבֹּקֶר. הִיא אוֹכֶלֶת[4] אֲרוּחַת־בֹּקֶר בְּשָׁעָה שֵׁשׁ וְחֲצִי[5]. הִיא הוֹלֶכֶת[6] לַמִּשְׂרָד[7] בְּשָׁעָה שֶׁבַע וְחֲצִי[8]. הִיא עוֹבֶדֶת[1] בַּמִּשְׂרָד[9] מִן הַשָּׁעָה[10] שְׁמוֹנֶה וַחֲצִי עַד הַשָּׁעָה חָמֵשׁ אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם. אַחֲרֵי הַעֲבוֹדָה שָׂרָה חוֹזֶרֶת[11] הַבַּיְתָה. הִיא אוֹכֶלֶת[4] אֲרוּחַת־עֶרֶב[12] וְקוֹרֵאת[13] סְפָרִים[14]. הִיא אוֹהֶבֶת לִקְרֹא, יֵשׁ לָהּ בַּבַּיִת הַרְבֵּה סְפָרִים. עַכְשָׁיו הִיא קוֹרֵאת סֵפֶר עַל מוּסִיקָה יִשְׂרְאֵלִית מוֹדֶרְנִית. שָׂרָה מְזַכֶּרֶת טוֹבָה, אֲבָל אַחֲרֵי הָעֲבוֹדָה הִיא עֲיֵפָה מְאֹד. הִיא רוֹצָה[15] עֲבוֹדָה אַחֶרֶת[16].

דָּנִיאֵל רוֹפֵא. הוּא עוֹבֵד[1] בְּמִשְׂרָד שֶׁלּוֹ בְּרְחוֹב[17] בֶּן־גּוּרְיוֹן[18]. גַּם אַבָּא שֶׁל דָּנִיאֵל רוֹפֵא. הוּא עוֹבֵד[1] עִם

[1] Ժխտական ձևն արտահայտում է ոչ թե արգելք, այլ պարտավորության բացակայություն՝ «պարտավոր չէ գնալ»:

דָּנִיאֵל. אֲבָל עַכְשָׁיו אַבָּא שֶׁל דָּנִיאֵל חוֹלֶה, הוּא לֹא הוֹלֵךְ[1] לַעֲבוֹדָה[2]. הוּא יוֹשֵׁב[3] בַּבַּיִת וְקוֹרֵא[4] עִתּוֹנִים[5]. גַּם הַמִּזְכֶּרֶת שֶׁל דָּנִיאֵל חוֹלֶה. רַק דָּנִיאֵל עוֹבֵד[1] בְּמִשְׂרָד וְהוּא עָיֵף מְאֹד. הוּא צָרִיךְ[6] מִזְכֶּרֶת חֲדָשָׁה.

סְטוּדֶנְט וּמוֹרֶה[7]

- סְלִיחָה, כָּאן גָּר[8] בְּנְיָמִין צוּר?
- כֵּן, הוּא גָּר כָּאן, זֶה אֲנִי.
- אַתָּה מוֹרֶה לְמוּסִיקָה[9], לֹא?
- כֵּן, אֲנִי מוֹרֶה לְמוּסִיקָה.
- אֲנִי סְטוּדֶנְט בָּאוּנִיבֶרְסִיטָה, אֲנִי רוֹצֶה[10] לִלְמֹד מוּסִיקָה[11]. אֲנִי מְאֹד אוֹהֵב מוּסִיקָה.
- אַתָּה רוֹצֶה לִלְמֹד מוּסִיקָה? טוֹב מְאֹד. אֵין לִי עַכְשָׁיו תַּלְמִידִים. מָה שִׁמְךָ?
- שְׁמִי שִׁמְעוֹן לֵוִי.
- נָעִים מְאֹד. מֵאַיִן אַתָּה?
- אֲנִי מִיְרוּשָׁלַיִם[12], אֲבָל עַכְשָׁיו אֲנִי גָּר[8] וְלוֹמֵד[13] בְּתֵל־אָבִיב.
- מָה אַתָּה לוֹמֵד בָּאוּנִיבֶרְסִיטָה?
- אֲנִי לוֹמֵד צָרְפָתִית וְגֶרְמָנִית.

[1] 6.13. [2] 5.10. [3] 6.18.1. [4] 7.6. [5] 6.21. [6] 6.27. [7] 7.1. [8] 7.2. [9] 7.4. [10] 6.23.1. [11] 7.5. [12] 2.16.բ. [13] 7.7. [14] 5.11.

② *Թարգմանեք.*

1. Դինան հիմա նստած է իր տանը և գիրք է կարդում: 2. Ամեն օր Սիմոնը վեր է կենում ժամը յոթին և գնում աշխատանքի: 3. Հոութն ուզում է կինոթատրոն գնալ իր ընկերուհիների հետ, սակայն նա անգլերենի դաս պետք է սովորի: 4. Ես չեմ ուզում աշխատել այս գրասենյակում, այն շատ հեռու է իմ տնից: 5. Այս ուսանողն ապրում է համալսարանից շատ հեռու՝ ուրիշ քաղաքում: 6. Ես առավոտյան չեմ ուտում, ես ուտում եմ միայն կեսօրից հետո: 7. Իմ քույրը սովորել չի սիրում, նա սիրում է միայն գրքեր և թերթեր կարդալ: Նրա սենյակում շատ գրքեր և թերթեր կան: 8. Ես չեմ գնում աշխատանքի, ես շատ հիվանդ եմ: 9. Բենյամինը պետք է անգլերեն սովորի, սակայն նա շատ ծույլ է: 10. Դինան պետք է նախաճաշի և աշխատանքի գնա, նա պետք է աշխատի մինչև ժամը 5:30: 11. Ինձ նոր մատիտներ ու գրիչներ են հարկավոր: 12. Դու չպետք է վեր կենաս առավոտյան ժամը վեցին: 13. Ես ուզում եմ երգել սովորել, սակայն մեր փոքր քաղաքում լավ ուսուցիչներ չկան: 14. Բենյամինը համալսարանում արաբերեն է ուսումնասիրում: 15. Այս մեծ շունն առավոտվանից նստած է մեր տան կողքը, որտեղի՞ց է նա: 16. Ներողությո՛ւն, ես պետք է տուն վերադառնամ, իմ կինը շատ հիվանդ է: 17. Փոքր կատուս շատ է սիրում ձուկ ուտել: 18. Այս գրիչը չի գրում, դու ուրիշ գրիչ կամ մատիտ ունե՞ս: 19. Ժամը 4-ից մինչև ժամը 6-ը ես պետք է նստեմ տանը՝ իմ փոքր քրոջ հետ: 20. Ես չեմ սիրում դպրոց գնալ, բայց պետք է գնամ, բոլոր

երեխաները պետք է սովորեն: 21. Իմ ամբողջ ընտանիքն ապրում է Թել-Ավիվում, միայն պապիկս է ապրում Էյլաթում, նա չի ուզում ապրել մեծ քաղաքում: 22. Որտեղի՞ց են քո ծնողները: - Նրանք Ռուսաստանից են, սակայն այժմ նրանք էլ են ապրում Իսրայելում՝ ավագ (մեծ) եղբորս հետ:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אחר ת (נ אַחֶרֶת) *ուրիշ, այլ ախէռ (ախէռէթ)*
նախաճաշ ארוּחַת־בֹּקֶר נ *առուխաթ-բօ՛կէռ*
ընթրիք ארוּחַת־עֶרֶב נ *առուխաթ-էռէկ*
Բենյամին בִּנְיָמִין ז *բինյամին*
հիվանդ חוֹלֶה ת *խօլէ*
կես חֵצִי ז *խէցի*
օր יוֹם ז (ר יָמִים) *յօմ (յամիմ)*
նստել, նստած լինել יָשַׁב פ (לָשֶׁבֶת, יוֹשֵׁב) *յաշավ (լաշէվէթ, յօշէվ)*
որտեղի՞ց מֵאַיִן ת״פ *մէ՛այն*
երաժշտություն מוּסִיקָה נ *մուսիկա*
ներողություն סְלִיחָה נ *սլիխա*
աշխատանք עֲבוֹדָה נ *ավօդա*
թերթ עִתּוֹן ז *իթօն*
պետք է צָרִיךְ ת *ցառիխ*
ֆրանսերեն צָרְפָתִית נ ת״פ *ցառֆաթիթ*
վեր կենալ קָם פ (לָקוּם, קָם) *կամ (լակում, կամ)*
կարդալ קָרָא פ (לִקְרֹא, קּוֹרֵא) *կառա (լիկռօ, կօռէ)*
հեռու רָחוֹק ת *ռախօկ*
ուզել רָצָה פ (לִרְצוֹת, רוֹצֶה) *ռացա (լիռցօթ, ռօցէ)*
յոթ שֶׁבַע ש״מ נ *շէվա*
ութ שְׁמוֹנֶה ש״מ נ *շմօնէ, շմօ՛նէ*
Սիմոն שִׁמְעוֹן ז *շիմ՛օն*
ժամ שָׁעָה נ *շա՛ա*

ժամը 5-ն է הַשָּׁעָה חָמֵשׁ *հաշա՛ա խամէշ*
ժամը 6-ին בְּשָׁעָה שֵׁשׁ *բէշա՛ա շէշ*
ժամը 7:30-ին בְּשָׁעָה שְׁבַע וָחֵצִי (בְּשֶׁבַע וָחֵצִי) *բէշա՛ա շէվա վախէցի (բէշէվա վախէցի)*
ժ. 7-ից մինչև ժ. 8-ը מִן הַשָּׁעָה שֶׁבַע עַד הַשָּׁעָה שְׁמוֹנֶה *մին հաշա՛ա շէվա ադ հաշա՛ա շմօնէ*

8 שְׁמוֹנֶה

ԲԱՅԱԿԱՆ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

8.1. רָאָה *ռա՛ա* «տեսնել», עָשָׂה *ասա* «անել» և עָנָה *անա* «պատասխանել» բայերը պատկանում են ל״ה խմբին (7.2., 7.3.): Նրանց ենթակայական դերբայներն ունեն հետևյալ ձևերը.

רוֹאֶה – רוֹאָה – רוֹאִים – רוֹאוֹת
ռօ՛է – ռօ՛ա – ռօ՛իմ – ռօ՛օթ

עוֹשֶׂה – עוֹשָׂה – עוֹשִׂים – עוֹשׂוֹת
օսէ – օսա – օսիմ – օսօթ

① *Կազմեք* עָנָה անա *«պատասխանել» բայի ենթակայական դերբայները:*

8.2. שָׁאַל *շա՛ալ* «հարցնել» բայը պատկանում է 2-րդ կոկորդային արմատականով խմբին (6.16.) և հոգնակիի ձևերում շվայի փոխարեն ունի խատաֆ-պաթախ.

שׁוֹאֵל – שׁוֹאֶלֶת – שׁוֹאֲלִים – שׁוֹאֲלוֹת
շօ՛էլ – շօ՛էլէթ – շօ՛ալիմ – շօ՛ալօթ

8.3. יָדַע *յադա* «իմանալ, գիտենալ, կարողանալ» բայը պատկանում է 3-րդ կոկորդային արմատականով խմբին և ունի ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

יוֹדֵעַ – יוֹדַעַת – יוֹדְעִים – יוֹדְעוֹת
յօդէա – յօդ՛ա՛թ – յօդ՛իմ – յօդ՛օթ

8.4. בָּא *բա* «գալ» բայը պատկանում է י״ע խմբին (6.17-6.19., արմատը՝ בוא) և ունի ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

בָּא – בָּאָה – בָּאִים – בָּאוֹת
բա – բա'ա – բա'իմ – բա'օթ

ՔԱՆԱԿԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ

8.5. Քանակական թվականները (שֵׁם־מִסְפָּר מוֹנֶה *շէմ միսպար մօնէ*), բացի 1-ից (5.13., «երկու» թվականի մասին՝ հաջորդ գլուխներում) դրվում են հաշվելի բառից առաջ և համաձայնեցվում նրա հետ սեռով (խոսքն առայժմ իգական սեռի գոյականների և թվականների մասին է)՝ שְׁלוֹשׁ תַּלְמִידוֹת *շալօշ թալմիդօթ* «3 աշակերտուհի», אַרְבַּע מוֹרוֹת *առբա (ա՛ռբա) մօռօթ* «4 ուսուցչուհի», חָמֵשׁ בָּבוֹת *համէշ բուբօթ* «5 տիկնիկ», שֵׁשׁ מִלִּים *շէշ միլիմ* «6 բառ», שֶׁבַע נָשִׁים *շէվա նաշիմ* «7 կին», שְׁמוֹנֶה שָׁעוֹת *շմօնէ (շմօ՛նէ) շա'օթ* «8 ժամ», תֵּשַׁע מַחְבְּרוֹת *թէշա մախբառօթ* «9 տետր», עֲשָׂרָה מִשְׁפָּחוֹת *էսէռ միշպախօթ* «10 ընտանիք»:

② *Թարգմանեք.*
3 քույր, 4 կին, 5 բնակարան, 6 տիկնիկ, 7 ընկերուհի, 8 աղջիկ, 9 ուսուցչուհի, 10 քարտուղարուհի, 3 տետր, 4 ավտոմեքենա, 5 ընտանիք, 6 ուսանողուհի, 7 բազմոց, 8 թխվածք, 9 քաղաք, 10 ժամ, 7 աշակերտուհի, 8 մահճակալ:

ՇԱՐԱՀՅՈՒՍԱԿԱՆ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

8.6. (տե՛ս 6.27.) Եթե ուղիղ խնդիրը որոշիչ հոդ կամ դերանվանական վերջածանց ունի կամ արտահայտված է հատուկ անունով, ապա նրա առջև դրվում է אֶת *էթ* մասնիկը՝ יוֹסֵף כּוֹתֵב אֶת הַתַּרְגִּיל *յօսէֆ քօթէվ էթ հաթառգիլ* «Հովսեփը գրում է վարժությունը» (համեմատեք՝ תַּרְגִּיל יוֹסֵף כּוֹתֵב *յօսէֆ քօթէվ թառգիլ* «Հովսեփը վարժություն է գրում»), אֲנִי רוֹאֶה אֶת תַּלְמִידִי *անի ռօ'է էթ թալմիդի* «ես տեսնում եմ աշակերտիս», אֲנוּ אוֹהֲבִים אֶת יְרוּשָׁלַיִם *ա՛նու օհավիմ էթ յէռուշալա՛յիմ* «մենք սիրում ենք Երուսաղեմը»:

8.7. Եթե բայն ունի մեկից ավելի ուղիղ խնդիր, ապա նրանցից յուրաքանչյուրն ստանում է אֶת մասնիկը՝ בְּנְיָמִין אוֹהֵב אֶת רִבְקָה וְאֶת רוּת *բինյամին օհէվ էթ ռի՛վկա վէ'էթ ռութ* «Բենյամինը սիրում է Ռեբեկային և Հռութին»:

8.8. Խոսակցական լեզվում אֶת մասնիկը հաճախ գործածվում է יֵשׁ לִי տիպի կապակցությունների հետ, երբ գոյականը, որն այս պարագայում ընկալվում է որպես ուղիղ խնդիր, հոդակիր է՝ יֵשׁ לִי אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה *յէշ լի էթ հասէ՛ֆէռ հազէ* «ես ունեմ այս գիրքը»:

Ֆ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ՇԱՂԿԱՊԸ

8.9. Բարդ ստորադասական նախադասություններում ստորադասական նախադասությունը գլխավորին է միանում פ *շէ* կցական հարաբերական անփոփոխ շաղկապի միջոցով, որը համապատասխանում է հայերենի «որ» և «որը» կապերին (իրենց թվային և հոլովական բոլոր ձևերով)՝ אֲנִי רוֹאֶה שֶׁאַתָּה עָיֵף *անի ռօ'է շէ'ատ այէ՛ֆա* «ես տեսնում եմ, որ դու հոգնած ես», יֵשׁ מִלִּים שֶׁאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ *յէշ միլիմ շէ'անի լօ յօդէ՛ա* «կան բառեր, որոնք ես չգիտեմ», אֲנִי שָׁם שֶׁיֵּשׁ לִי מַזְכִּירָה טוֹבָה *անի՛ ֆամէ՛խ շէյէշ լի մազքիռա տօվա* «ես ուրախ եմ, որ լավ քարտուղարուհի ունեմ», אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאַתּ יוֹדַעַת שֶׁהֵן יוֹדְעוֹת *անի յօդէ՛ա շէ'ատ յօդա՛ատ շէհէն յօդ'օթ* «ես գիտեմ, որ դու գիտես, որ նրանք գիտեն»:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

8.10. כַּמָּה *քամա* (կամ *քա՛մա*) բառը հարցական նախադասություններում թարգմանվում է «քանի՞»՝ כַּמָּה חֲתוּלִים יֵשׁ לְסַבְתָּא שֶׁלָּךְ? *քամա խաթուլիմ յէշ լէսա՛վթա շէլ-խա* «քանի՞ կատու ունի քո տատիկը», իսկ ոչ հարցական նախադասություններում՝ «մի քանի»՝ יֵשׁ כַּמָּה חֲתוּלִים וּכְלָבִים לְסַבְתָּא שֶׁלּוֹ *լէսա՛վթա շէլո յէշ քամա խաթուլիմ ուխլավիմ* «նրա տատիկն ունի մի քանի կատուներ և շներ»: Ինչպես երևում է օրինակներից, כַּמָּה բառից հետո գոյականները հոգնակի թվում են:

④ *Թարգմանեք.*

1. Հիմա ես նոր աշխատանք ունեմ, նա ոչ հեշտ է և ոչ դժվար: 2. Մեր ուսուցիչն ասում է, որ մենք պետք է ամեն օր շատ աշխատենք՝ առավոտվանից մինչև երեկո: 3. Ինչո՞ւ ես հարցնում, ես չեմ ուզում պատասխանել քեզ: 4. Ինչո՞ւ դասերի չեք գալիս, հիվա՞նդ եք: 5. Ես գիտեմ, որ Դինան շատ լավ է երգում և սիրում է երգել: 6. Որտեղի՞ց են ձեր նոր ընկերները: – Նրանք Երուսաղեմից են, սակայն այժմ ապրում և աշխատում են մեր քաղաքում: 7. Մենք այսօր շատ աշխատանք չունենք և ուզում ենք համերգի գնալ մեր նոր ընկերների հետ: 8. Ի՞նչ ես ասում նրանց: – Ես ասում եմ, որ այսօր չեմ ուզում համալսարան գնալ, ես պետք է աշխատեմ հայրիկիս հետ: 9. Սողոմոնը լավ բժիշկ է, ամեն օր նրա ընդունարան (պրասենյակ) բազմաթիվ հիվանդներ են գալիս. հիմա էլ ես նրա ընդունարանում մի քանի հիվանդներ եմ տեսնում: 10. Քանի՞ նոր բառ կա այսօրվա դասում: – Գրիտեմ, միգուցե ինը կամ տասը: 11. Մինչև ժամը հինգը ես պետք է արաբերենի մի քանի վարժություններ անեմ: 12. Ես ուզում եմ հարցնել այս կնոջն իր երեխաների մասին, որոնք սովորում են իմ երեխաների հետ: 13. Ես ուզում եմ ասել նրան, որ ես համաձայն չեմ: 14. Դու ինձ չես ասում՝ քանի՞ ժամ պետք է աշխատեմ գրասենյակումդ, բայց ես պետք է իմանամ: 15. Այսօր երեկոյան ժամը ութին մենք գնում ենք համերգի մեր ծնողների հետ: 16. Ես չգիտեմ ի՞նչ է անում Սողոմոնն ամբողջ օրը, բայց ես գիտեմ, որ նա առավոտվանից նստած է իր սենյակում: Ես նաև գիտեմ, որ ամեն երեկո նա իր դասերն է անում: 17. Ի՞նչ ես դու անում այստեղ՝ երեկոյան ժամը տասին: 18. Մենք հարցնում ենք այս աշակերտներին, սակայն նրանք մեզ չեն պատասխանում, նրանք չեն ուզում պատասխանել մեզ: 19. Այսօրվա դասի նոր բառերն ավելի հեշտ են, դուք պետք է սովորեք այս բոլոր բառերը: 20. Նա ինձ գերմաներեն ասում է, որ նրանց փոքր քաղաքում մի քանի լավ հյուրանոցներ կան:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אולי ת״פ *ուլայ* միգուցե
אָמַר פ (לוֹמַר, אוֹמֵר) *ամար (լօմար, օմէր)* ասել
בָּא פ (לָבוֹא, בָּא) *բա (լաւօ, բա)* գալ
גֶּרְמָנִית נ ת״פ *գէրմանիթ* գերմաներեն
הַיּוֹם ת״פ *հայօմ* այսօր
יָדַע פ (לָדַעַת, יוֹדֵעַ) *յադա (լադա՛աթ, յօդէ՛ա)* իմանալ, գիտենալ, կարողանալ
כַּמָּה ת״פ *քամա, քա՛մա* քանի՞, մի քանի
לָמָּה ת״פ *լա՛մա* ինչո՞ւ

③ *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

דָּנִיאֵל וְשָׂרָה בָּרְחוֹב

יוֹם אֶחָד דָּנִיאֵל הוֹלֵךְ בָּרְחוֹב. הוּא רוֹאֶה[1] אֶת שָׂרָה[2].
- שָׁלוֹם, שָׂרָה - אוֹמֵר[3] דָּנִיאֵל לְשָׂרָה[4] - מָה שְׁלוֹמֵךְ? אֲנִי רוֹאֶה שֶׁאַתְּ[5] עֲיֵפָה מְאֹד.
- כֵּן, דָּנִיאֵל - אוֹמֶרֶת[6] לוֹ[7] שָׂרָה - הָעֲבוֹדָה שֶׁלִּי קָשָׁה מְאֹד. אֲנִי עוֹבֶדֶת עֶשֶׂר שָׁעוֹת[8] כָּל יוֹם[9], מֵהַשָּׁעָה תֵּשַׁע בַּבֹּקֶר עַד הַשָּׁעָה שֶׁבַע אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם, וְחוֹזֶרֶת[10] הַבַּיְתָה[11] עֲיֵפָה מְאֹד.
- אוּלַי אֶת רוֹצָה[12] עֲבוֹדָה אַחֶרֶת[13], עֲבוֹדָה יוֹתֵר קַלָּה[14]? - שׁוֹאֵל[15] דָּנִיאֵל אֶת שָׂרָה[16].
- אַתָּה רוֹצֶה[17] לוֹמַר[18] שֶׁיֵּשׁ לְךָ[19] עֲבוֹדָה?
- כֵּן, שָׂרָה, יֵשׁ לִי עֲבוֹדָה בְּמִשְׂרָד - עוֹנֶה לָהּ[20] דָּנִיאֵל - אֲנִי צָרִיךְ מִזְכִּירָה חֲדָשָׁה[1]. הַמִּזְכִּירָה שֶׁלִּי חוֹלָה, הִיא לֹא בָּאָה[2] לַעֲבוֹדָה[3]. אֲנִי יוֹדֵעַ[4] שֶׁאַתְּ[5] מִזְכִּירָה טוֹבָה מְאֹד.
- כַּמָּה שָׁעוֹת[6] אֲנִי צְרִיכָה לַעֲבֹד[7] בְּמִשְׂרָד שֶׁלְּךָ?
- מִן הַשָּׁעָה תֵּשַׁע בַּבֹּקֶר עַד הַשָּׁעָה חָמֵשׁ אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם. שְׁמוֹנֶה שָׁעוֹת[8]. מָה אַתְּ אוֹמֶרֶת[9]?
- טוֹב מְאֹד, דָּנִיאֵל, אֲנִי מַסְכִּימָה לַעֲבֹד בְּמִשְׂרָדְךָ.
- תּוֹדָה רַבָּה, שָׂרָה. אֲנִי שָׂמֵחַ שֶׁיֵּשׁ לִי עַכְשָׁיו מִזְכִּירָה טוֹבָה וְיָפָה.

שִׂיחָה בְּטֶלֶפוֹן

- שָׁלוֹם, רוּת. מָה שְׁלוֹמֵךְ?
- בְּסֶדֶר, דָּוִד, וּמָה שְׁלוֹמְךָ?
- גַּם אֲנִי בְּסֶדֶר. בְּנְיָמִין בַּבַּיִת?
- לֹא, הוּא לֹא בַּבַּיִת, הוּא בָּאִילַת, עִם שְׁלֹמֹה.
- בָּאִילַת? מָה הֵם עוֹשִׂים בָּאִילַת?
- אֲנִי לֹא יוֹדַעַת[10]. הוּא לֹא אוֹמֵר לִי[11].
- הוּא לֹא בָּא[12] לְקוֹנְצֶרְט[13] הַיּוֹם?
- לֹא, הוּא לֹא בָּא. אֲנִי אוֹמֶרֶת לְךָ[14] - הוּא בָּאִילַת.
- וְאַתְּ? אַתְּ בָּאָה[15] לְקוֹנְצֶרְט?
- גַּם אֲנִי לֹא בָּאָה.
- לָמָּה אַתְּ לֹא רוֹצָה לָבוֹא[16]? אַתְּ אוֹהֶבֶת מוּסִיקָה[17], לֹא?
- אֲנִי צְרִיכָה לִלְמֹד[18] גְּרָמָנִית. בַּשִּׁעוּר הַחָדָשׁ יֵשׁ הַרְבֵּה מִלִּים חֲדָשׁוֹת שֶׁאֲנִי[19] עוֹד לֹא יוֹדַעַת[20]. אֲנִי צְרִיכָה לִלְמֹד אֶת כָּל הַמִּלִּים הַחֲדָשׁוֹת הָאֵלֶּה?
- אַתְּ לוֹמֶדֶת הַרְבֵּה מְאֹד, רוּת! אַתְּ לֹא צְרִיכָה לִלְמֹד כָּל הַיּוֹם[1], מֵהַבֹּקֶר עַד הָעֶרֶב.
- לְהִתְרָאוֹת, דָּוִד!

[1] 8.1. [2] 8.6. [3] 6.13. [4] 5.1. [5] 8.9. [6] 5.4. [7] 8.5. [8] 3.14.ա. [9] 6.22. [10] 7.2. [11] 7.4.
[12] 5.12.1. [13] 8.2. [14] 7.5. [15] 8.4. [16] 6.21. [17] 8.3. [18] 8.10. [19] 6.27. [20] 3.14.բ.

מסכים ת համաձայն *մասքիմ*
ענה פ (לענות, עונה) պատասխանել *անա (լա՛նօթ, օնէ)*
עשה פ (לעשות, עושה) անել *ասա (լա՛ասօթ, օսէ)*
עשר ש״מ נ տասը *էսէր*
קונצרט ז համերգ *կօնցէրտ*
קל ת թեթև, հեշտ *կալ*
ראה פ (לראות, רואה) տեսնել *ռա՛ա (լիռ՛օթ, ռօ՛է)*
שאל פ (לשאל, שואל) հարցնել *շա՛ալ (լիշ՛օլ, շօ՛էլ)*
שיחה נ զրույց, խոսակցություն *սիխա*
שלמה ז Սողոմոն *շլօմօ*
שמח ת ուրախ *սամէախ*
תשע ש״מ נ ինը *թէշա*

אני בסדר *անի բէսէդէր* ես լավ եմ
של היום *շէլ հայօմ* այսօրվա

9 תֵּשַׁע

ԲԱՅԱԿԱՆ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

9.1. כָּאַב *բա՛ավ* «ցավել», כָּעַס *բա՛աս* «բարկանալ» և קִצֵּץ *ցախակ* «ծիծաղել» բայերը պատկանում են 2-րդ կոկորդային արմատականով բայերի խմբին (6.16., 8.2.) և ունեն ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

כּוֹאֵב – כּוֹאֶבֶת – כּוֹאֲבִים – כּוֹאֲבוֹת
բօ՛էվ – բօ՛էվէթ – բօ՛ավիմ – բօ՛ավօթ

[1]כָּאַב բայը պահանջում է անուղղակի դերանուն՝ սեռով ու թվով համաձայնեցվելով ցավի պատճառը նշող բառի հետ՝ מָה כּוֹאֵב לְךָ? *մա բօ՛էվ լէխա* «ի՞նչդ է ցավում» (բառացիորեն՝ «ի՞նչ է ցավում քեզ»), הָעַיִן כּוֹאֶבֶת לִי *հա՛այն բօ՛էվէթ լի* «աչքս է ցավում»:

① *Կազմեք* כָּעַס բա՛աս *«բարկանալ» և* קִצֵּץ ցախակ *«ծիծաղել» բայերի ենթակայական դերբայները:*

9.2. יָצַג *յացա* «դուրս գալ» բայը պատկանում է א״ל խմբին (7.1.) և ունի ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

יוֹצֵא – יוֹצֵאת – יוֹצְאִים – יוֹצְאוֹת
յօցէ – յօցէթ – յօց՛իմ – յօց՛օթ

[1] Ինչպես նշվել է, մարմնի զույգ անդամների անվանումներն անկախ վերջավորությունից իգական սեռի են:

9.3. שָׁתָה *շաթա* «խմել» բայը պատկանում է ״ה՝ խմբին (7.2., 7.3., 8.1.) և ունի ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

שׁוֹתֶה – שׁוֹתָה – שׁוֹתִים – שׁוֹתוֹת
շօթէ – շօթա – շօթիմ – շօթօթ

ԴԱՍԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ

9.4. Դասական թվականները (שֵׁם־מִסְפָּר סוֹדֵר *շէմ միսպար սօդէր*) ձևաբանական և շարահյուսական առումներով ածականներ են: Նրանք դրվում են գոյականից հետո և համաձայնեցվում նրա հետ սեռով, թվով և առումով՝ הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן *հայօմ հառիշօն* «առաջին օրը», הָאִשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה *հա'իշա հառիշօնա* «առաջին կինը», הַתַּלְמִידִים הָרִאשׁוֹנִים *հաթալմիդիմ հառիշօնիմ* «առաջին աշակերտները», מִלִּים רִאשׁוֹנוֹת *միլիմ ռիշօնօթ* «առաջին բառեր»:

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ ՇԱՂԿԱՊԸ

9.5. כַּאֲשֶׁר *քա'աշէր* «երբ» ստորադասական շաղկապը գործածվում է բարդ ստորադասական նախադասություններում՝ կապելով ստորադաս նախադասությունը գլխավորին՝ כַּאֲשֶׁר אֲנִי חוֹזֵר הַבַּיְתָה מֵהַעֲבוֹדָה, אֲנִי אוֹכֵל אֲרוּחַת־עֶרֶב עִם הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלִּי *քա'աշէր անի խօզէր հաբայթա մէհա'ավօդա, անի օխէլ առուխաթ-էռէվ իմ համիշպախա շէլի* «երբ աշխատանքից տուն եմ վերադառնում, ընթրում եմ ընտանիքիս հետ», כַּאֲשֶׁר אֲנִי אוֹכֵל, אֲנִי לֹא קוֹרֵא *քա'աշէռ անի օխէլ, անի լօ կօռէ* «երբ ես ուտում եմ, չեմ կարդում», כַּאֲשֶׁר אַבָּא קוֹרֵא עִתּוֹן, הוּא אוֹהֵב לִשְׁתּוֹת תֵּה *քա'աշէր աբա կօռէ իթօն, հու օհէվ լիշթօթ թէ* «երբ հայրիկը թերթ է կարդում, նա սիրում է թեյ խմել»: כַּאֲשֶׁר շաղկապը չի գործածվում որպես «ե՞րբ» հարցական դերանուն:

ՀՈՐԴՈՐՄԱՆ ԱՐՏԱՀԱՅՏՈՒՄ

9.6. Եբրայերենում գոյություն ունի հորդորման հատուկ ձև, որը կազմվում է בְּבַקָּשָׁה *բէկակաշա* «խնդրեմ» բառի և բայի անորոշ դերբայի համադրությամբ՝ בְּבַקָּשָׁה לֵאֱכֹל *բէկակաշա լէ'էխօլ* «կերե՛ք, խնդրեմ», בְּבַקָּשָׁה לִשְׁתּוֹת *բէկակաշա լիշթօթ*

«խմե՛ք, խնդրեմ»: Սա հորդորման ընդգծված քաղաքավարի ձև է և, որպես կանոն, գործածվում է ֆորմալ իրավիճակներում, հատկապես՝ անծանոթ կամ քիչ ծանոթ մարդկանց հետ:

② *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל שָׂרָה בַּמִּשְׂרָד הַחָדָשׁ

לְשָׂרָה יֵשׁ[1] עֲבוֹדָה חֲדָשָׁה. הָעֲבוֹדָה הַחֲדָשָׁה שֶׁלָּהּ לֹא קָשָׁה. הִיא הַמַּזְכִּירָה הַחֲדָשָׁה שֶׁל דּוֹקְטוֹר דָּנִיאֵל שָׁרוֹן. עַכְשָׁיו שָׂרָה יוֹשֶׁבֶת בְּמִשְׂרָדוֹ שֶׁל דָּנִיאֵל[2]. הִיא רוֹאָה[3] שֶׁבַּמִּשְׂרָד[4] אֵין סֵדֶר: הָרְדִיו[5] עַל הַכִּסֵּא, הַטֶּלֶפוֹן תַּחַת הַשֻּׁלְחָן, הַשָּׁעוֹן עַל הָאָרוֹן, הָאָרוֹן עַל־יַד הַחַלּוֹן. שָׂרָה חוֹשֶׁבֶת: מָה לַעֲשׂוֹת?

- עַל מָה אַתְּ חוֹשֶׁבֶת כָּל הַזְּמַן? - שׁוֹאֵל[6] דָּנִיאֵל אֶת שָׂרָה[7].
- אֲנִי רוֹצָה לַעֲשׂוֹת סֵדֶר בְּמִשְׂרָדְךָ - עוֹנָה[8] לוֹ[9] שָׂרָה.
- אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה[10] רַעְיוֹן מְצֻיָּן! - אוֹמֵר דָּנִיאֵל וְיוֹצֵא[11] מֵהַחֶדֶר[12].

שָׂרָה שָׂמָה[13] אֶת הַטֶּלֶפוֹן[14] עַל הַשֻּׁלְחָן, אֶת הָרְדִיו[15] עַל־יַד הָאָרוֹן, אֶת הַכִּסֵּא[16] תַּחַת הַשֻּׁלְחָן, אֶת הָאָרוֹן[17] עַל־יַד הַקִּיר, וְאֶת הַשָּׁעוֹן[18] עַל הַקִּיר. עַכְשָׁיו הַכֹּל בְּסֵדֶר.

כַּאֲשֶׁר[19] דָּנִיאֵל בָּא, הוּא רָאָה[20] שֶׁמִּשְׂרָדוֹ נָקִי וּמְסֻדָּר.

- תּוֹדָה רַבָּה, יָפָה מְאֹד! - אוֹמֵר דָּנִיאֵל לְשָׂרָה[21].

אִישׁ חוֹלֶה

לְמִשְׂרָד[22] שֶׁל דָּנִיאֵל בָּא[23] אִישׁ זָקֵן. הוּא כּוֹעֵס[24], כִּי אֵין לוֹ זְמַן. שָׂרָה אוֹמֶרֶת לוֹ[25]:

- בְּבַקָּשָׁה לְשֶׁבֶת[26], אֲדוֹנִי. מָה כּוֹאֵב לְךָ[27]?
- כּוֹאֶבֶת לִי הָעַיִן[28].
- הָעַיִן כּוֹאֶבֶת לְךָ כָּל הַזְּמַן?
- לֹא כָּל הַזְּמַן. הִיא כּוֹאֶבֶת רַק כַּאֲשֶׁר[29] אֲנִי שׁוֹתֶה תֵּה[30].
- אֲנִי חוֹשֶׁבֶת שֶׁאַתָּה[31] לֹא צָרִיךְ רוֹפֵא[32], אֲדוֹנִי.
- אָז מָה אֲנִי צָרִיךְ?
- אַתָּה צָרִיךְ לְהוֹצִיא[33] אֶת הַכַּפִּית[34] מִן הַכּוֹס[35], כַּאֲשֶׁר[36] אַתָּה שׁוֹתֶה תֵּה.

הָאִישׁ כּוֹעֵס וְהוֹלֵךְ. שָׂרָה צוֹחֶקֶת[37].

[1] 9.4. [2] 5.2. [3] 4.3. [4] 8.1. [5] 8.9. [6] 8.2. [7] 8.6. [8] 5.4. [9] 9.2. [10] 5.11.
[11] 6.18.1. [12] 8.7. [13] 9.5. [14] 5.1. [15] 6.21. [16] 9.1. [17] 9.6. [18] 6.27. [19] 7.5. [20] 5.10.

[21] «երբ Դանիելը եկավ ... տեսավ» (6.5.):
[22] «եկավ»:

③ *Թարգմանեք.*

1. Աբրահամն իր բոլոր գրքերը դնում է սեղանի վրա, որովհետև պահարան չունի: 2. Սողոմոնը չի սիրում շատ մտածել: 3. Մեր տան կողքին նոր դպրոց կա: 4. Այսօր մեր գրասենյակը մաքուր է և կարգավորված: 5. Հովսեփը չգիտի ինչ անել, նա նստած է իր սենյակում և մտածում է: 6. Ես չեմ սիրում թեյ խմել, երբ նախաճաշում եմ: 7. Ինչո՞ւ ես ծիծաղում, ի՞նչ են նրանք ասում քեզ: 8. Կարդացե՛ք, խնդրեմ, այս նոր վարժությունը: 9. Այս բոլոր աշակերտները շատ ծույլ են, նրանք սովորել չեն սիրում և դպրոց չեն գալիս: 10. Նա ասում է ինձ, որ ուզում է երաժշտություն սովորել, սակայն լավ ուսուցիչ չունի: 11. Ինչո՞ւ ես այս բոլոր նոր բաժակները դնում պահարանի մեջ: 12. Ես կարծում եմ, որ դա հոյակապ գաղափար է՝ երեկոյան գնալ կինոթատրոն: 13. Նա շատ ծեր և հիվանդ մարդ է, նա իր տնից դուրս չի գալիս: 14. Ես ուզում եմ իմանալ՝ ինչի՞ վրա ես դու ամբողջ ժամանակ ծիծաղում: 15. Ամեն առավոտ, երբ տնից դուրս եմ գալիս և գնում աշխատանքի, մեր տան կողքին մեծ սև շուն եմ տեսնում: 16. Ինչո՞ւ եք միշտ բարկանում երեխաների վրա, պարո՛ն, Դուք երեխաներ չե՞ք սիրում: 17. Ես չգիտեմ ինչո՞ւ են աչքերս առավոտվանից ցավում: - Որովհետև առավոտվանից կարդում ես: 18. Նա ամբողջ ժամանակ ինձ ասում է, որ նրանց քաղաքը մեր քաղաքից մաքուր է: 19. Ո՞ւմն է այս կատուն, որ նստած է մեր բնակարանի պատուհանների տակ: 20. Ես այսօր թերթ կարդալու ժամանակ չունեմ:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

պարոն *ադոն* אָדוֹן ז
այդ ժամանակ, ուրեմն *ազ* אַז ת״פ
ժամանակ *զման* זְמַן ז
ծեր, ծերունի *զակէն* זָקֵן תו״ז
պատուհան *խալօն (խալօնօթ)* חַלּוֹן ז (ר חַלּוֹנוֹת)
մտածել, կարծել *խաշավ (լախշօվ, խօշէվ)* חָשַׁב פ (לְחַשֵּׁב, חוֹשֵׁב)
դուրս գալ *յացա (լացէթ, յօցէ)* יָצָא פ (לָצֵאת, יוֹצֵא)
ցավել *քա՛ավ (լիխ՛օվ, քօ՛էվ)* כָּאַב פ (לִכְאֹב, כּוֹאֵב)
երբ *քա՛աշէռ* כַּאֲשֶׁר מ״ח
բաժակ *քօս (քօսօթ)* כּוֹס זו״ן (ר כּוֹסוֹת)
որովհետև, որ *քի* כִּי מ״ח
բարկանալ *քա՛աս (լիխ՛օս, քօ՛էս)* כָּעַס פ (לִכְעֹס, כּוֹעֵס)
թեյի գդալ *քապիթ* כַּפִּית נ
հանել *լէհօցի* לְהוֹצִיא פ

կարգավորված *մէսուդառ* מְסֻדָּר ת
հոյակապ *մէցույան (մէցույէնէթ)* מְצֻיָּן ת (נ מְצֻיָּנֶת)
մաքուր *նակի* נָקִי ת
աչք *ային* עַיִן נ
ծիծաղել *ցախակ (լիցիխօկ, ցօխէկ)* צָחַק פ (לִצְחֹק, צוֹחֵק)
պատ *կիռ (կիռօթ)* קִיר ז (ר קִירוֹת)
առաջին *ռիշօն* רִאשׁוֹן ת
ռադիո *ռադյո* רַדְיוֹ ז
գաղափար, միտք *ռա՛յօն* רַעְיוֹן ז
դնել *սամ (լասիմ, սամ)* שָׂם פ (לָשִׂים, שָׂם)
ժամացույց *շա՛օն* שָׁעוֹן ז
խմել *շաթա (լիշթօթ, շօթէ)* שָׁתָה פ (לִשְׁתּוֹת, שׁוֹתֶה)
թեյ *թէ* תֵּה ז
տակ(ը) *թա՛խաթ* תַּחַת מ״ח

պարո՛ն (առանց անունի) *ադոնի* אֲדוֹנִי
խնդրե՛մ *բէվակաշա* בְּבַקָּשָׁה
ամբողջ ժամանակ, միշտ *քոլ հազման* כָּל הַזְּמַן
կարգի բերել *լա՛ասօթ սէդէռ* לַעֲשׂוֹת סֵדֶר
ինչի՞ մասին, ինչի՞ վրա *ալ մա* עַל מַה?

10 עֶשֶׂר

ՖԻՍ ԿԱՌՈՒՑՑԸ

10.1. פִּעֵל կառույցի ելման բայաձևերը ձայնավորված են «ի - է» ձայնավորներով (խիրիկ-յոդ - ցեռե, դասական ուղղագրության մեջ խիրիկ - ցեռե՝ פִּעֵל. ներկայումս ավելի ընդունված է յոդ տառով գրությունը): Այս կառույցը հին եբրայերենում արտահայտում էր ինտենսիվ, բազմակի կամ հարկադրական գործողություն (հայերենում՝ կոտրել - կոտրատել, սովորել - սովորեցնել և այլն), սակայն արդի եբրայերենում այս կառույցի բայերն իրենց իմաստային երանգավորումով գրեթե չեն տարբերվում פָּעַל կառույցից՝ արտահայտելով «սովորական» գործողություն՝ דִּבֵּר *դիբէր* «խոսել», סִפֵּר *սիպէր* «պատմել», מִיהֵר *միհեր* «շտապել»: Որոշ բայեր պահպանել են ինտենսիվության, բազմակիության կամ հարկադրության երանգավորումը՝ לִמֵּד *լիմէդ* «սովորեցնել, դասավանդել» (פָּעַל կառույցում՝ לָמַד *լամադ* «սովորել, ուսումնասիրել»), הִילֵךְ *հիլէխ* «գնալ-գալ, հետուառաջ անել» (הָלַךְ *հալախ*՝ «գնալ») և այլն:

10.2. פִּעֵל կառույցի բայերը ենթակայական դերբայ են կազմում מְ *մէ* նախածանցի միջոցով, հետևյալ կաղապարներով (դասական ուղղագրության մեջ երկրորդ արմատականը, եթե կոկորդային կամ ר չէ, բոլոր բայաձևերում ստանում է ուժեղ դագեշ).

	եզակի	*հոգնակի*
արական	מְפֹעָל	מְפֹעָלִים
իգական	מְפֹעֶלֶת	מְפֹעָלוֹת

Այսպիսով, דִּבֵּר *դիբէր* «խոսել» բայը կազմում է ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

מְדַבֵּר – מְדַבֶּרֶת – מְדַבְּרִים – מְדַבְּרוֹת
մէդաբէր – մէդաբէրէթ – մէդաբրիմ – մէդաբրոթ

דָּן אוֹמֵר שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִבְרִית טוֹב *դան օմէր շէհու մեդաբեր իվրիթ տօվ* «Դանն ասում է, որ եբրայերեն լավ է խոսում»:

① *Կազմեք* סִפֵּר սիպէր *«պատմել» և* לִמֵּד լիմէդ *«դասավանդել» բայերի ենթակայական դերբայները:*

10.3. מִיהֵר *միհեր* «շտապել» բայի 2-րդ արմատականը կոկորդային է, ուստի ենթակայական դերբայի հոգնակիի ձևերում շվան փոխարինվում է խատաֆ-պաթախով.

מְמַהֵר – מְמַהֶרֶת – מְמַהֲרִים – מְמַהֲרוֹת
մէմահէր – մէմահէրէթ – մէմահարիմ – մէմահարոթ

10.4. פִּעֵל կառույցի բայերն անորոշ դերբայ են կազմում մեկ ընդհանուր פִּעֵל կաղապարով՝ לְדַבֵּר *լէդաբէր*, לְלַמֵּד *լէլամէդ*, לְסַפֵּר *լէսապէր*, לְמַהֵר *լէմահէր*:

ԲԱՅԱԿԵՐՏ ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐ

10.5. Եբրայերենի կարևոր ձևաբանական երևույթներից է բայակերտ գոյականը, որը եբրայերենի քերականության մեջ կոչվում է «գործողության անուն»: Յուրաքանչյուր կառույց (բացի կրավորական սեռ արտահայտողներից) ունի բայակերտ գոյականի կազմության իր կաղապարը:

10.6. פָּעַל կառույցի բայերը հիմնականում գոյական են կազմում פְּעֻלָּה կաղապարով՝ קְרִיאָה *կրի՛ա* «ընթերցում», כְּתִיבָה *քթիվա* «գրություն», יְדִיעָה *յէդի՛ա* «գիտելիք», יְשִׁיבָה *յէշիվա* «նիստ» և այլն: פָּעַל կառույցի բազմաթիվ բայեր գոյական են կազմում նաև այլ կաղապարներով:

10.7. Ի տարբերություն פָּעַל կառույցի, פִּעֵל կառույցի գրեթե բոլոր բայերը գոյական են կազմում մեկ՝ סִיפּוּר կաղապարով՝ דִּיבּוּר *դիբուր* «խոսք», לִימּוּד *լիմուդ* «ուսուցանում», סִיפּוּר *սիպուր* «պատմություն, պատմվածք» և այլն:

10.8. ԱՐԱԿԱՆ ՍԵՌԻ ՔԱՆԱԿԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ

1	אֶחָד	*էխադ*	6	שִׁשָּׁה	*շիշա*
2	שְׁנַיִם	*շնայիմ*	7	שִׁבְעָה	*շիվ'ա*
3	שְׁלוֹשָׁה	*շլօշա*	8	שְׁמוֹנָה	*շմօնա*
4	אַרְבָּעָה	*առբա'ա*	9	תִּשְׁעָה	*թիշ'ա*
5	חֲמִשָּׁה	*խամիշա*	10	עֲשָׂרָה	*ասառա*

שְׁלוֹשָׁה אֲחִים *շլօշա ախիմ* «3 եղբայր», אַרְבָּעָה אֲנָשִׁים *առբա'ա անաշիմ* «4 մարդ», חֲמִשָּׁה בָּתִּים *խամիշա բաթիմ* «5 տուն», שִׁשָּׁה יְהוּדִים *շիշա յէհուդիմ* «6 հրեա», שִׁבְעָה עִטִּים *շիվ'ա իտիմ* «7 գրիչ», שְׁמוֹנָה מְהַנְדְּסִים *շմօնա մէհանդէսիմ* «8 ճարտարագետ», תִּשְׁעָה רְחוֹבוֹת *թիշ'ա ռեխօվօթ* «9 փողոց», עֲשָׂרָה עֵירוֹת *ասառա կիռօթ* «10 պատ»:

② *Թարգմանեք.*

3 վարժություն, 4 աշակերտ, 5 դաս, 6 անուն, 7 սեղան, 8 փողոց, 9 բժիշկ, 10 բաժակ, 3 հայ, 4 հրեա, 5 թերթ, 6 հիվանդ, 7 ընկեր, 8 ամուսին, 9 շենք, 10 մարդ, 3 եղբայր, 4 գրասենյակ, 5 ուսանող, 6 գիրք, 7 մատիտ, 8 ուսուցիչ, 9 ճարտարագետ, 10 աթոռ, 3 բաժակ, 4 երեխա, 5 օր, 6 սենյակ:

ԿՑԱԿԱՆ ՆԱԽԴԻՐՆԵՐԻ ՀՆՉՅՈՒՆԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ

10.9. ְ կապակցությունով սկսվող բառերին կցվելիս בְּ և לְ նախդիրներն ստանում են խիրիկ ձայնանիշ, իսկ յոդ տառի շվան սղվում է (בְּ + יְ = בִּי) יְרוּשָׁלַיִם ← בִּירוּשָׁלַיִם՝ *յէռուշալայիմ - բիռուշալայիմ* «Երուսաղեմում», יְלָדִים ← לִילָדִים՝ *յէլադիմ - լիլադիմ* «երեխաներին, երեխաների համար»:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

10.10. Երկու գոյականներից կազմված բառերում որոշիչ հոդը կցվում է երկրորդ բաղադրիչին՝ בֵּית־הַקָּפֶה *բէ(յ)թ-հակաֆէ* «սրճարանը», בֵּית־הַסֵּפֶר *բէ(յ)թ-հասէֆէռ* «դպրոցը», בֵּית־הַחוֹלִים *բէ(յ)թ-հախօլիմ* «հիվանդանոցը»:

③ 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

בְּבֵית־קָפֶה

דָּנִיאֵל וְשָׂרָה יוֹשְׁבִים בְּבֵית־קָפֶה. הֵם אוֹכְלִים, שׁוֹתִים[1] וּמְדַבְּרִים[2][3]. דָּנִיאֵל אוֹכֵל עֻגָּה גְּדוֹלָה וְשׁוֹתֶה קָפֶה שָׁחוֹר. שָׂרָה אוֹכֶלֶת עֻגָּה קְטַנָּה וְשׁוֹתָה מִיץ. דָּנִיאֵל מְסַפֵּר[2] לְשָׂרָה[1] סִפּוּר[2] מְצַחֵק וְהִיא צוֹחֶקֶת[3].

- אַתָּה לֹא רוֹצֶה חָלָב עִם הַקָּפֶה? - שׁוֹאֶלֶת שָׂרָה אֶת דָּנִיאֵל.

- לֹא, אֲנִי אוֹהֵב קָפֶה בְּלִי חָלָב - עוֹנֶה דָּנִיאֵל לְשָׂרָה[1].

בְּרֶגַע זֶה אִישׁ וְאִשָּׁה בָּאִים[5] לְבֵית־הַקָּפֶה[4]. שָׂרָה שׁוֹאֶלֶת אֶת דָּנִיאֵל:

- אַתָּה יוֹדֵעַ[6] מִי הֵם?

- הֵם הַחֲבֵרִים שֶׁלִּי - עוֹנֶה דָּנִיאֵל.

הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה בָּאִים[7] אֵל שֻׁלְחָנָם[8] שֶׁל דָּנִיאֵל וְשָׂרָה[11]. הָאִישׁ אוֹמֵר:

- שָׁלוֹם, דָּנִיאֵל, שָׁלוֹם, גְּבֶרֶת!

- שָׁלוֹם, אַהֲרוֹן. בְּבַקָּשָׁה לְהַכִּיר[12]: זֹאת גְּבֶרֶת שָׂרָה גִּידוֹר.

- עֶרֶב טוֹב - אוֹמֶרֶת שָׂרָה - נָעִים מְאֹד. שְׁמִי שָׂרָה.

- זֶה דּוֹקְטוֹר אַהֲרוֹן בֶּן־אַלְעָזָר - אוֹמֵר דָּנִיאֵל לְשָׂרָה[1].

- מַה שְּׁלוֹמֵךְ, דָּנִיאֵל? - שׁוֹאֵל אַהֲרוֹן.

- טוֹב, תּוֹדָה, וּמַה שְּׁלוֹמֵךְ?

- אֲנִי בְּסֶדֶר - אוֹמֵר אַהֲרוֹן - בְּבַקָּשָׁה לְהַכִּיר[12]: זֹאת הָאִשָּׁה שֶׁלִּי, לֵאָה. הִיא מוֹרָה, הִיא מְלַמֶּדֶת[2] עִבְרִית.

- נָעִים מְאֹד - אוֹמְרִים דָּנִיאֵל וְשָׂרָה.

- אַתֶּם גָּרִים כָּאן, בְּתֵל־אָבִיב? - שׁוֹאֶלֶת שָׂרָה.

- לֹא, אֲנַחְנוּ גָּרִים בִּירוּשָׁלַיִם[13]. לֵאָה וַאֲנִי מִירוּשָׁלַיִם. אֲנַחְנוּ כָּאן, בְּתֵל־אָבִיב, לִשְׁנָה אַחַת. אֲנִי עוֹבֵד בְּבֵית־הַחוֹלִים[9] דָּנָה לִילָדִים[13], וְלֵאָה מְלַמֶּדֶת[2] בְּבֵית־הַסֵּפֶר[9] שֶׁעַל־יַד[14] בֵּית־הַחוֹלִים[9].

- בְּבַקָּשָׁה לִשְׁבֶת[15]. מַה אַתֶּם רוֹצִים לִשְׁתּוֹת?

- לֹא, תּוֹדָה רַבָּה, אֲנַחְנוּ מְמַהֲרִים[16] מְאֹד. בְּפַעַם אַחֶרֶת. שָׁלוֹם!

- שָׁלוֹם וּלְהִתְרָאוֹת[10]! - אוֹמְרִים דָּנִיאֵל וְשָׂרָה.

[1] 9.3. [2] 10.2. [3] 2.16.ա.բ. [4] 5.1. [5] 10.7. [6] 9.1. [7] 8.4. [8] 6.21.
[9] 10.10. [10] 8.3. [11] 4.3. [12] 9.6. [13] 10.9. [14] 8.9. [15] 10.3. [16] 2.16.ա.

ծանոթանալ, ճանաչել *լէհաքիռ* לְהַכִּיר פ

դասավանդել, սովորեցնել *լիմէդ (լէլամէդ, մէլամէդ)* לִימֵּד פ (לְלַמֵּד, מְלַמֵּד)

շտապել *միհէռ (լէմահէռ, մէմահէռ)* מִיהֵר פ (לְמַהֵר, מְמַהֵר)

հյութ *մից* מִיץ ז

ծիծաղելի *մացխիկ* מַצְחִיק ת

պատմել *սիպէռ (լէսապէռ, մէսապէռ)* סִיפֵּר פ (לְסַפֵּר, מְסַפֵּר)

պատմվածք, պատմություն *սիպուռ* סִיפּוּר ז

անգամ *պա՛ամ (պէ՛ամիմ)* פַּעַם נ (ר פְּעָמִים)

սուրճ *կաֆէ* קָפֶה ז

պահ *ռէգա* רֶגַע ז

սև *շախոռ* שָׁחוֹר ת

տարի *շանա (շանիմ)* שָׁנָה נ (ר שָׁנִים)

«Դանա» մանկական հիվանդանոց *բէ(յ)թ-խոլիմ դա՛նա լիլադիմ* בֵּית־חוֹלִים דָּנָה לִילָדִים

ուրիշ անգամ *բէֆա՛ամ ախէռէթ* בְּפַעַם אַחֶרֶת

այդ պահին *բէռէգա զէ* בְּרֶגַע זֶה

շատ (մի քանի) անգամ *հառբէ (քամա) պէ՛ամիմ* הַרְבֵּה (כַּמָּה) פְּעָמִים

շատ տարիներ *հառբէ շանիմ* הַרְבֵּה שָׁנִים

քանի՞ անգամ *քամա պէ՛ամիմ* כַּמָּה פְּעָמִים?

մեկ տարով *լէշանա ախաթ* לְשָׁנָה אַחַת

բարի երեկո *էռէվ տով* עֶרֶב טוֹב

մեկ անգամ *պա՛ամ ախաթ* פַּעַם אַחַת

մի րոպե՛, մի րոպե՛ *ռէգա, ռէգա* רֶגַע, רֶגַע

④ *Թարգմանեք.*

1. Լիան անգլերեն է դասավանդում Երուսաղեմում՝ Եբրայական համալսարանում (הָאוּנִיבֶרְסִיטָה הָעִבְרִית): 2. Նրանք ինձ ամբողջ ժամանակ ասում են, որ ես պետք է խոսեմ Հակոբի հետ մեր աշխատանքի մասին: 3. Մենք շատ ժամանակ ունենք, մենք չպետք է շտապենք: 4. Այս սենյակում նստած են 10 աշակերտներ և 4 աշակերտուհիներ: 5. Ո՞վ է այս աղջիկը, որ նստած է պատուհանի մոտ և գիրք է կարդում: 6. Հռութը հինգ մեծ տիկնիկ ունի, բայց նա ասում է, որ իրեն ևս մեկ տիկնիկ է հարկավոր: 7. Այս կանայք աշխատում են նոր հիվանդանոցում, նրանք բուժքույրեր են: 8. Դու եբրայերեն խոսո՞ւմ ես: - Այո, ես խոսում եմ եբրայերեն, որովհետև երկար (շատ) տարիներ Թել-Ավիվում եմ ապրում: Թել-Ավիվում բոլորը (բոլոր մարդիկ) եբրայերեն են խոսում: 9. Ես գիտեմ, որ տիկին Լիան եբրայերեն է դասավանդում երեխաներին, որոնք եբրայերեն չգիտեն: 10. Ես տուն եմ շտապում, որովհետև պետք է երեք նոր պատմվածք կարդամ: 11. Ես ծիծաղում եմ, որովհետև ծիծաղելի պատմություն եմ կարդում եբրայերեն(ով): 12. Ուզո՞ւմ ես ծանոթանալ Իսրայելից մեր նոր ընկերների հետ: - Այո՛, հիմա, գուցե մի ուրիշ անգամ: 13. Ես Երուսաղեմ եմ շտապում, որովհետև իմ տատիկը, որն այնտեղ է ապրում, հիվանդ է: 14. Նախաճաշի հետ ես խմում եմ հյութ կամ սև սուրճ առանց կաթի: 15. Երբ ամուսինս երեկոյան տուն է վերադառնում, նա ինձ պատմում է հիվանդանոցում իր աշխատանքի մասին: 16. Մայրիկդ բարկանում է, որովհետև դու քո սենյակը կարգի չես բերում: 17. Ես չգիտեմ այս վարժության առաջին բառը, ես պետք է հարցնեմ ուսուցչուհուս: 18. Օրվա մեջ քանի՞ անգամ ես սուրճ խմում: - Ես օրվա մեջ սուրճ եմ խմում միայն մեկ անգամ: - Իսկ ես մի քանի անգամ եմ սուրճ խմում: Երբ աշխատում եմ, պետք է շատ սուրճ խմեմ: 19. Ամեն առավոտ ես տեսնում եմ Հովսեփին, երբ տնից փողոց (לְרְחוֹב) եմ դուրս գալիս: 20. Մաքուր սենյակում հաճելի է նստել:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

Ահարոն *ահառոն* אַהֲרוֹן ז

հիվանդանոց *բէ(յ)թ-խոլիմ* בֵּית־חוֹלִים ז

սրճարան *բէ(յ)թ-կաֆէ* בֵּית־קָפֶה ז

առանց *բլի* בְּלִי מ״י

տիկին *գվէռէթ (գվառոթ)* גְּבֶרֶת נ (ר גְּבָרוֹת)

խոսել *դիբէռ (լէդաբէռ, մէդաբէռ)* דִּיבֵּר פ (לְדַבֵּר, מְדַבֵּר)

կաթ *խալավ* חָלָב ז

Լիա *լէա* לֵאָה נ

11 אַחַת־עֶשְׂרֵה

Հաջորդ 10 դասերում կիրառվում են ձայնավորման հետևյալ սկզբունքները.
ա) չեն նշվում՝
- համր շվան *(բառասկզբում նշվում է, երբ ազդում է հաջորդ ձայնանիշի վրա)*
- ուժեղ դագեշը
- տառերի թեթև դագեշը
բ) խոլամ *և* կուբուց *ձայնանիշները հիմնականում փոխարինվում են* וֹ *և* וּ *տառերով.*
գ) խիրիկ *ձայնանիշին կարող է հետևել* י *տառը* (יִ):

11.1. ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԵՐԻ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՑԱՆԿ

արական	*իգական*		*արական*	*իգական*	
שִׁשָּׁה	שֵׁשׁ	6	אֶחָד	אַחַת	1
שִׁבְעָה	שֶׁבַע	7	שְׁנַיִם	שְׁתַּיִם	2
שְׁמוֹנָה	שְׁמוֹנֶה	8	שְׁלוֹשָׁה	שָׁלוֹשׁ	3
תִּשְׁעָה	תֵּשַׁע	9	אַרְבָּעָה	אַרְבַּע	4
עֲשָׂרָה	עֶשֶׂר	10	חֲמִשָּׁה	חָמֵשׁ	5

3-ից 10-ը թվականները, որոնք աղյուսակում ներկայացված են որպես արական սեռի, ձևաբանության առումով իգական սեռի են, ինչը հուշում է ה վերջավորությունը, իսկ որպես իգական սեռի ներկայացվածներն արական սեռին են: Սա արտահայտում է սեմական լեզուներին բնորոշ՝ թվականների և գոյականների հակառակ սեռով համաձայնեցումը, այսինքն՝ արական սեռի գոյականների հետ գործածվում են իգական սեռի թվականները և հակառակը:

«ԵՐԿՈՒ» ԹՎԱԿԱՆԸ

11.2.1. Հաշվելի գոյականից առաջ שְׁנַיִם/שְׁתַּיִם թվականը ստանում է שְׁנֵי/שְׁתֵּי *շնէյ / շթէյ* ձևերը՝ שְׁנֵי סְפָרִים *շնէյ սֆառիմ* «երկու գիրք», שְׁתֵּי מַחְבְּרוֹת *շթէյ մախբառոթ* «երկու տետր»:

11.2.2. Գոյականը նման կապակցությունում կարող է հոդ ստանալ և հայերեն թարգմանվել համապատասխանաբար՝ שְׁנֵי הַבָּנִים *շնէյ հաբանիմ* «երկու որդիներ», שְׁתֵּי הַבָּנוֹת *շթէյ հաբանոթ* «երկու դուստրերը»:

11.2.3. שְׁנַיִם/שְׁתַּיִם ամբողջական ձևերը գործածվում են, երբ թվականին գոյական չի հաջորդում՝ כַּמָּה סְפָרִים יֵשׁ לְךָ? - שְׁנַיִם *քամա սֆառիմ յէշ լէխա – շնայիմ* «Քանի՞ գիրք ունես: - Երկու», כַּמָּה מַחְבְּרוֹת יֵשׁ לְשָׂרָה? - שְׁתַּיִם *քամա մախբառոթ յէշ լէսարա – շթայիմ* «Քանի՞ տետր ունի Սառան: - Երկու»:

Ⓘ *Կցեք «երկու» թվականը հետևյալ բառերին.*
Որդի, դուստր, հարց, բժիշկ, կին, գիրք, տուն, ուսուցչուհի, ընտանիք, սեղան, աթոռ, բառ, պատ, պատուհան, բաժակ:

ՏԱՐԻՔԻ ՆՇՈՒՄԸ

11.3. Տարիքը նշվում է בֶּן *բէն* (կապակցության մեջ՝ בֶּן) «որդի» և בַּת *բաթ* «դուստր» բառերի և իգական սեռի թվականի համադրումով՝ בֶּן כַּמָּה אַתָּה, יְהוּדָה? *բէն քամա ատա, յէհուդա* «Քանի՞ տարեկան ես, Եհուդա», אֲנִי בֶּן עֶשֶׂר *անի բէն էսէր* «10 տարեկան եմ», בַּת כַּמָּה שָׂרָה? *բաթ քամա սարա* «Քանի՞ տարեկան է Սառան», הִיא בַּת שֵׁשׁ *հի բաթ խամէշ* «Նա հինգ տարեկան է»:

בְּ ԵՎ לְ ԿՑԱԿԱՆ ՆԱԽԴԻՐՆԵՐԻ ՀՆՉՅՈՒՆԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ

11.4. Միանալով խատաֆային ձայնանիշով սկսվող բառին՝ בְּ և לְ նախդիրները ստանում են նրա հիմնական (ոչ շվա) ձայնանիշը՝ בְּאֶמֶת - בַּעֲבוֹדָה, אֱמֶת - עֲבוֹדָה («կլանված» հոդով ձևը՝ בָּעֲבוֹדָה), אֲנָשִׁים - לַאֲנָשִׁים («կլանված» հոդով՝ לָאֲנָשִׁים):

Ⓘ 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁל אַהֲרוֹן בֶּן־אֱלִיעֶזֶר

אַהֲרוֹן בֶּן־אֱלִיעֶזֶר הוּא רוֹפֵא מִירוּשָׁלַיִם, אֲבָל עִכְשָׁיו הוּא גָּר וְעוֹבֵד בְּתֵל־אָבִיב. יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה, לֵאָה. הִיא מְלַמֶּדֶת עִבְרִית בְּבֵית־סֵפֶר. יֵשׁ לָהֶם שְׁלוֹשָׁה יְלָדִים - שְׁתֵּי בָּנוֹת וּבֵן אֶחָד. הַיְלָדִים שֶׁלָּהֶם קְטַנִּים.

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אַחַת־עֶשְׂרֵה ש״מ נ *ախաթ-էսրէ* տասնմեկ
אֱמֶת נ *էմէթ* ճշմարտություն
אֶסְתֵּר נ *էսթէր* Էսթեր
בֵּן ז (ר בָּנִים) *բէն (բանիմ)* որդի
בַּת נ (ר בָּנוֹת) *բաթ (բանոթ)* դուստր
גַּן־יְלָדִים ז *գան-յէլադիմ* մանկապարտեզ
דְּבוֹרָה נ *դվորա* Դեբորա
חֶשְׁבּוֹן ז *խէշբօն* հաշիվ, թվաբանություն
יְהוּדָה ז *յէհուդա* Եհուդա
מְעַט ת״פ *մէ՛ատ* մի քիչ
רָקַד פ (לִרְקוֹד, רוֹקֵד) *ռակադ (լիռկօդ, ռօկէդ)* պարել
שְׁאֵלָה נ *շէ՛էլա* հարց
שִׂיחַק פ (לְשַׂחֵק, מְשַׂחֵק) *սիխէկ (լէսախէկ, մէսախէկ)* խաղալ

כְּאֶמֶת *քէ՛էմէթ* իրոք, իսկապես
וְעוֹד *վէ՛օդ* զումարած

אֶסְתֵּר הִיא[1] בַּת חָמֵשׁ[2]. הִיא הוֹלֶכֶת לְגַן־יְלָדִים. דְּבוֹרָה הִיא[3] בַּת שֵׁבַע[4]. הִיא לוֹמֶדֶת בְּבֵית־סֵפֶר. יְהוּדָה הוּא[5] בֵּן עֶשֶׂר[6], גַּם הוּא לוֹמֵד בְּבֵית־סֵפֶר. יְהוּדָה וּדְבוֹרָה[7] הוֹלְכִים כָּל בּוֹקֶר[8] לְבֵית־סֵפֶר. הֵם מְדַבְּרִים[9] עִבְרִית וּמְעַט[10] אַנְגְלִית. עַכְשָׁיו הַהוֹרִים וְהַיְלָדִים יוֹשְׁבִים עַל־יַד הַשֻּׁלְחָן וְאוֹכְלִים אֲרוּחַת־בּוֹקֶר.

- יֵשׁ לָכֶם מוֹרֶה לְאַנְגְלִית[11] חֲדָשָׁה? - שׁוֹאֶלֶת אִמָּא אֶת יְהוּדָה.
- כֵּן, יֵשׁ לָנוּ מוֹרֶה חֲדָשָׁה וְהִיא מְלַמֶּדֶת[12] טוֹב[13] מְאוֹד - עוֹנֶה יְהוּדָה. - הִיא יְהוּדִיָּה מֵאַנְגְלִיָּה. גַּם הַבַּעַל שֶׁלָּהּ מוֹרֶה לְאַנְגְלִית, אֲבָל הוּא לֹא מֵאַנְגְלִיָּה, הוּא מֵאֲמֶרִיקָה. הוּא מְלַמֵּד בְּבֵית־סֵפֶר אַחֵר.
- גַּם הַמּוֹרֶה לְעִבְרִית שֶׁלָּנוּ טוֹבָה מְאוֹד - אוֹמֶרֶת דְּבוֹרָה.
- אֶסְתֵּר, מַה אַתֶּם עוֹשִׂים בְּגַן־יְלָדִים שֶׁלָּכֶם כָּל הַיּוֹם[14]? - שׁוֹאֵל אַבָּא אֶת אֶסְתֵּר.
- אֲנַחְנוּ שָׁרִים, רוֹקְדִים וּמְשַׂחֲקִים[15]. אֲנַחְנוּ גַּם לוֹמְדִים מְעַט חֶשְׁבּוֹן.
- כְּאֱמֶת[16]? אֶת יוֹדַעַת חֶשְׁבּוֹן? אַחַת וְעוֹד אַחַת[17] כַּמָּה זֶה? - שׁוֹאֵל אַבָּא.
- אֵין לִי שְׁאֵלוֹת יוֹתֵר קָשׁוֹת[18]?! - כּוֹעֶסֶת אֶסְתֵּר - זֶה קַל מְאוֹד: שָׁלוֹשׁ[19]!
- כֵּן, עַכְשָׁיו אֲנִי רוֹאֶה שֶׁאַתְּ[17] כְּאֱמֶת יוֹדַעַת חֶשְׁבּוֹן! - צוֹחֵק אַבָּא.

[1] 3.17. [2] 10.2. [3] 10.8. [4] 11.2.1. [5] 2.16.բ. [6] 11.3. [7] 2.16.ա. [8] 3.14.ա.
[9] 2.16.ա.,բ. [10] 7.7. [11] 6.24. [12] 3.14.բ. [13] 10.3. [14] 11.4. [15] 6.26. [16] 5.12.1. [17] 8.9.

③ *Թարգմանեք.*

1. Մանկապարտեզում Էսթերը խաղում է առավոտից մինչև երեկո: 2. Այս ուսուցիչը թվաբանություն է դասավանդում: 3. Առավոտյան մենք նախաճաշում ենք և շտապում համալսարան: 4. Քանի՞ տարեկան է Դավիթը: - Նա 4 տարեկան է: 5. Շոշանան չի սիրում սովորել, նա սիրում է միայն երգել ու պարել: 6. Աբրահամը վերադառնում է աշխատանքից, ճաշում է և խաղում իր երկու որդիների հետ: 7. Ամբողջ երեկո Հռութը խոսում է հեռախոսով իր ընկերուհիների հետ: 8. Ես պետք է սովորեմ այս դասի նոր բառերը: 9. Ո՞ւմն է այս սպիտակ գիրքը: - Իմն է: 10. Այս տղան չի խոսում, նա դեռ շատ փոքր է: 11. Այստեղ երկու հարց կա. այս երկու հարցերը շատ դժվար են: 12. Մովսեսն ունի երկու որդի և երկու դուստր. նրա երկու որդիներն ու երկու դուստրերը սովորում են դպրոցում: 13. Այս մարդը շատ տարիներ ապրում է Իսրայելում, սակայն եբրայերեն չի խոսում: - Ոչ, նա խոսում է մի քիչ եբրայերեն: 14. Մեր մեծ ընտանիքում երեք ուսուցչուհի և երեք բժիշկ կա: 15. Քո տատիկը բարկանում է, որովհետև դու չես սիրում նախաճաշի հետ կաթ խմել: 16 Ես պետք է խոսեմ տիկին Ֆելդմանի հետ այս հոյակապ գաղափարի մասին, սակայն ոչ հիմա, մեկ ուրիշ անգամ: Գաղափարն, իրոք, հոյակապ է: 17. Դու, իրոք, պետք է կարգի բերես քո սենյակը: 18. Դու անընդհատ (ամբողջ ժամանակ) սև սուրճ ես խմում, դա լավ չէ: 19. Իմ երկու ծնողները դասավանդում են մեր քաղաքի համալսարանում: 20. Այս պատմվածքում կա միայն հինգ նոր բառ:

12 שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה

ԿԱՊԱԿՑՎԱԾ ՎԻՃԱԿ
(*սմիխութ* סמיכות)

12.1. Պատկանելության հարաբերությունները եբրայերենում (այդ թվում՝ լայն և վերացական իմաստով) կարող են արտահայտվել երկու գոյականների կամ գոյականի ու հատուկ անվան անմիջական՝ առանց שֶׁ մասնիկի համադրությամբ: Օրինակ՝ סֵפֶר תַּלְמִיד *սէֆէր թալմիդ* «աշակերտի գիրք», קוֹל יִשְׂרָאֵל *կol յիսրա'էլ* «Իսրայելի ձայնը»: Այդպիսի կապակցությունները կոչվում են «կապակցված վիճակ» (סמיכות *սմիխութ*, եվրոպական սեմագիտության մեջ՝ status constructus): Կապակցության առաջին անդամը կոչվում է נִסְמָך *նիսմախ* «հենվող», երկրորդը՝ סוֹמֵךְ *սoմէխ* «հենարան»:

12.2. Հնչյունաբանական առումով կապակցված վիճակի անդամները մեկ բառ են կազմում, որի շեշտը երկրորդ բառի շեշտն է: Շեշտի կորուստը կամ թուլացումը կարող է նիսմախի մեջ որոշ հնչյունական փոփոխություններ առաջացնել (ձայնավորների փոփոխություն կամ աղում, նոր տառերի ավելացում): Այսպես, בַּיִת *բայիթ* բառը նիսմախում ունի בֵּית *բէյթ* (կամ *բէթ*) ձևը՝ בֵּית דָּוִד *բէ(յ)թ դավիդ* «Դավթի տունը»: Նիսմախի հնչյունափոխված վիճակը (בֵּית) հակադրվում է բառի սովորական՝ «բառարանային» ձևին (בַּיִת), որը կոչվում է «բացարձակ վիճակ» (status absolutus): Նախորդ պարբերության סֵפֶר և סוֹפֵר բառերը որևէ հնչյունափոխության չեն ենթարկվում, և նրանց նիսմախային ձևերը համընկնում են բացարձակ վիճակի հետ:

12.3. Գոյություն ունեն նիսմախային ձևերի կազմության մի քանի օրինաչափություններ: Այսպես, վերջին կամ միակ վանկի կամաց և ցեռե ձայնանիշները սովորաբար փոխարինվում են պաթախ և սեգոլ ձայնանիշներով (այսինքն՝ հին եբրայերենում երկար ձայնավորը փոխարինվում էր կարճով), ինչը չի ազդում արտասանության վրա՝ גָּדוֹל - גְּדֹל, גָּדוֹל - גְּדֹל, בֵּן - בְּנֵי և այլն: Այդպիսով, տարիքին վերաբերող կապակցություններում (11.3.) հանդես է գալիս בֵּן բառի սեգոլով նիսմախային בֶּן ձևը՝ בֶּן כְּמָה, בֶּן חֲמֵשׁ:

12.4.1. Իգական սեռի գոյականների סה վերջավորությունը փոխարինվում է סת *-աթ* վերջավորությամբ՝ דִּירַת יִצְחָק *դիրաթ յիցխակ* «Իսահակի բնակարանը», מִשְׁפַּחַת גִּלְעָד *միշպախաթ գիլէ'ադ* «Գիլէադ(ների) ընտանիքը»:
12.4.2. Որոշ բառերում տեղի է ունենում նաև ներքին հնչյունափոխություն՝ אֵשֶׁת אוּרִיָּה *էշէթ ուրիյա* «Ուրիի կինը» (אִשָּׁה *իշա* բառից), שְׁעַת עֲבוֹדָה *շէ'աթ ավօդա* «աշխատանքի ժամ» (שָׁעָה *շա'ա* բառից), שְׁנַת לִימוּדִים *շնաթ լիմուդիմ* «ուսումնական տարի» (שָׁנָה *շանա* բառից):

12.5. Հոգնակի թվի ות־ վերջավորությունը չի փոփոխվում՝ דִּירוֹת אַבְרָהָם *դիրօթ ավրահամ* «Աբրահամի բնակարանները», בּוּבוֹת דִּינָה *բուբօթ դինա* «Դինայի տիկնիկները»:

12.6. Սմիխութով կազմվում են կայուն կապակցություններ, որոնք չեն կարող փոխարինվել שֶׁ մասնիկով կազմված կապակցություններով: Նշելով մեկ կոնկրետ առարկա կամ երևույթ՝ դրանք սովորաբար միացվում են մակեֆ նշանով կամ պարզ գծիկով՝ בֵּית־סֵפֶר *բէ(յ)թ-սէֆէր* «դպրոց» (բառացիորեն՝ «գրքի տուն»), גַּן־יְלָדִים *գան-յէլադիմ* «մանկապարտեզ» («երեխաների պարտեզ»), אֲרוּחַת־צָהֳרַיִם *արուխաթ-ցohoռայիմ* «ճաշ» («կեսօրի ուտելիք») և այլն:

12.7. Պետք է նկատի ունենալ, որ նիսմախը հոդ չի ստանում, մինչ սոմեխը կարող է հոդակիր լինել, և այդ դեպքում ողջ կապակցությունը ստանում է որոշյալ առում՝ סֵפֶר תַּלְמִיד «աշակերտի գիրք» (անորոշ առում) - סֵפֶר הַתַּלְמִיד «աշակերտի գիրքը» (որոշյալ առում), בֵּית־סֵפֶר «դպրոց» - בֵּית־הַסֵּפֶר «դպրոցը» (10.10.): Որոշյալ են նաև կապակցությունները, որոնց սոմեխը հատուկ անուն է՝ סֵפֶר אֶפְרַיִם *սէֆէր էֆռայիմ* «Եփրեմի գիրքը», קוֹל יִשְׂרָאֵל *կol յիսրա'էլ* «Իսրայելի ձայնը»:

12.8. Սմիխութի մեջ կարող են կապակցվել երկուսից ավելի բառեր՝ կազմելով «սմիխութային շղթա»՝ חֹדֶר דִּירַת הָרוֹפֵא «բժշկի բնակարանի սենյակը» (חֹדֶר *խօդեր* բառի հնչյունափոխված նիսմախն է): Նման շղթաների մեջ որոշյալ հոդ կարող է ստանալ միայն ամենավերջին բառը: Բերված օրինակում דִּירַת

բառը חֶדֶר דִּירָה «բնակարանի սենյակ» կապակցության սոմեխն է, սակայն միաժամանակ דִּירַת הָרוֹפֵא կապակցության նիսմախն է, ուստի հոդ ստանալ չի կարող: Եթե այս կապակցությանն ավելանա בֵּית־חוֹלִים բառը («հիվանդանոցի բժշկի բնակարանի սենյակը»), ապա הָרוֹפֵא բառը կկորցնի իր հոդը, քանի որ կդառնա בֵּית־חוֹלִים רוֹפֵא «հիվանդանոցի բժիշկ» կապակցության նիսմախը, իսկ հոդը կանցնի շղթան եզրափակող בֵּית־חוֹלִים բառին՝ חֶדֶר דִּירַת בֵּית־הַחוֹלִים רוֹפֵא: Պետք է սակայն նկատի ունենալ, որ արդի եբրայերենը խուսափում է երեքից ավելի անդամ ունեցող սմիխութային շղթաներից՝ «մասնատելով» դրանք שֶׁל մասնիկի միջոցով, օրինակ այսպես՝ חֶדֶר הַדִּירָה שֶׁל רוֹפֵא בֵּית־הַחוֹלִים:

12.9. Եթե սմիխութային շղթայի անդամներից մեկն ունի ածականով արտահայտված որոշիչ, ապա հոդը կցվում է հետևյալ օրինաչափությամբ.

- եթե որոշիչը վերաբերում է առաջին անդամին (նիսմախին), ապա հոդը կցվում է միայն այդ որոշիչին՝ סֵפֶר תְּלִמִיד הַחָדָשׁ *սէֆէր թալմիդ հէխադաշ* «աշակերտի նոր գիրքը», מַחְבֶּרֶת תַּלְמִיד הַחֲדָשָׁה *մախբէռէթ թալմիդ հախադաշա* «աշակերտի նոր տետրը»:

- եթե որոշիչը վերաբերում է երկրորդ անդամին (սոմեխին), ապա հոդ ստանում են և՛ սոմեխը, և՛ որոշիչը՝ סֵפֶר הַתַּלְמִיד הַחָדָשׁ *սէֆէր հաթալմիդ հէխադաշ* «նոր աշակերտի գիրքը», מַחְבֶּרֶת הַתַּלְמִיד הַחֲדָשָׁה *մախբէռէթ հաթալմիդ հէխադաշա* «նոր աշակերտի տետրը»:

Ինչպես երևում է բերված օրինակներից, այն դեպքերում, երբ գոյականները սմիխութային շղթայում տարբեր սեռերի են, ըստ սեռի համաձայնեցումը թույլ է տալիս հեշտությամբ որոշել, թե որ գոյականին է վերաբերում որոշիչը:

ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐՆ ԻԳԱԿԱՆ ՍԵՌԻ ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԵՏ

12.10. Դերանվանական վերջածանցի կցման դեպքում, իգական սեռի գոյականների ה֣ վերջավորությունը փոխարինվում է սմիխութային (סת) ת֣ վերջավորությամբ, որին և կցվում են վերջածանցները.

	արական	*իգական*
I	«բնակարանս» *դիռաթի* דִּירָתִי	
II	*դիռաթխա* דִּירָתְךָ «բնակարանդ»	*դիռաթէխ* דִּירָתֵךְ «բնակարանդ»
III	*դիռաթո* דִּירָתוֹ «նրա բնակարանը»	*դիռաթահ* דִּירָתָהּ «նրա բնակարանը»
I	«մեր բնակարանը» *դիռաթէնու* דִּירָתֵנוּ	
II	*դիռաթխէմ* דִּירַתְכֶם «ձեր բնակարանը»	*դիռաթխէն* דִּירַתְכֶן «ձեր բնակարանը»
III	*դիռաթամ* דִּירָתָם «նրանց բնակարանը»	*դիռաթան* דִּירָתָן «նրանց բնակարանը»

① *Դերանվանական վերջածանցներ կցեք* בּוּבָּה, מוֹרֶה, עוּגָה, יַלְדָּה, תַּלְמִידָה *բառերին:*

12.11. Մի խումբ բառերում դերանվանական վերջածանցի կցումն առաջացնում է հնչյունափոխություն, օրինակ՝ ձայնավորի սղում.

I	«ընտանիքս» *միշպախթի* מִשְׁפַּחְתִּי	
II	מִשְׁפַּחְתְּךָ *միշպախթէխա* «ընտանիքդ»	מִשְׁפַּחְתֵּךְ *միշպախթէխ* «ընտանիքդ»
III	מִשְׁפַּחְתּוֹ *միշպախթո* «նրա ընտանիքը»	מִשְׁפַּחְתָּהּ *միշպախթահ* «նրա ընտանիքը»
I	«մեր ընտանիքը» *միշպախթէնու* מִשְׁפַּחְתֵּנוּ	
II	מִשְׁפַּחְתְּכֶם *միշպախթէխէմ* «ձեր ընտանիքը»	מִשְׁפַּחְתְּכֶן *միշպախթէխէն* «ձեր ընտանիքը»
III	מִשְׁפַּחְתָּם *միշպախթամ* «նրանց ընտանիքը»	מִשְׁפַּחְתָּן *միշպախթան* «նրանց ընտանիքը»

② 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

דִּירָה בְּתֵל־אָבִיב וּבֵית' בְּעִיר קְטָנָה

לֵאָה: אַתָּה יוֹדֵעַ, מִשְׁפַּחַת גִּלְבּוֹעַ[1] - אֶפְרַיִם וְחַנָּה - מוֹכְרִים אֶת דִּירָתָם[2].

אַהֲרוֹן: בֶּאֱמֶת? לָמָּה הֵם רוֹצִים לִמְכּוֹר אֶת דִּירָתָם[3]?

- הֵם אוֹמְרִים שֶׁהֵם לֹא רוֹצִים לָגוּר בְּתֵל־אָבִיב. אוּלַי הֵם לֹא אוֹהֲבִים אֶת תֵּל־אָבִיב.
- מַה רַע בָּעִיר הַזֹּאת?
- אֶפְרַיִם רוֹצֶה שֶׁקֶט, וּפֹה[4], בְּרְחוֹבֵנוּ[5], תָּמִיד יֵשׁ רַעַשׁ.
- אֵיזֶה רַעַשׁ? אֵין פֹּה רַעַשׁ.
- יֵשׁ פֹּה רַעַשׁ מְכוֹנִיּוֹת[6] וְקוֹלוֹת אֲנָשִׁים[7], בְּיוֹם וּבַלַּיְלָה[8], וּמוּסִיקָה[9] כָּל הַיּוֹם. אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁהַרְבֵּה סְטוּדֶנְטִים גָּרִים בְּרְחוֹב שֶׁלָּנוּ. אוּלַי הֵם לֹא אוֹהֲבִים מוּסִיקָה.

לֵאָה יוֹצֵאת[10] מִן הַדִּירָה וּפוֹגֶשֶׁת[11] אֶת חַנָּה גִּלְבּוֹעַ.

- שָׁלוֹם, חַנָּה, מַה שְׁלוֹמֵךְ?
- בְּסֵדֶר, תּוֹדָה. סְלִיחָה, אֲנִי מְמַהֶרֶת. אֶת יוֹדַעַת, אֲנַחְנוּ מוֹכְרִים אֶת דִּירָתֵנוּ[12] וְעוֹבְרִים לְעִיר אַחֶרֶת.
- מִדּוּעַ אַתֶּם רוֹצִים לִמְכּוֹר אֶת דִּירָתְכֶם[13] וְלַעֲבוֹר לְעִיר אַחֶרֶת?
- כָּאן אֵין מָקוֹם, הַדִּירָה שֶׁלָּנוּ קְטַנָּה מְאוֹד.
- אֶת רוֹצָה לוֹמַר לִי שֶׁבְּתֵל־אָבִיב אֵין דִּירוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלוֹת[14]? אֵיזוֹ דִּירָה אַתֶּם צְרִיכִים[15]?
- כֵּן, יֵשׁ דִּירוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלוֹת, אֲבָל הַדִּירוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּתֵל־אָבִיב יְקָרוֹת[16] מְאוֹד. אֶת יוֹדַעַת, בֵּית בְּעִיר קְטַנָּה עוֹלֶה[17] כְּמוֹ דִּירָה קְטַנָּה בְּתֵל־אָבִיב.
- אֲבָל אֲנִי חוֹשֶׁבֶת שֶׁהָעִיר הַחֲדָשָׁה שֶׁלָּכֶם רְחוֹקָה מִתֵּל־אָבִיב.
- אוּלַי, אֲבָל אֶפְרַיִם רוֹצֶה בֵּית פְּרָטִי עִם גִּינָה יָפָה. הוּא עוֹבֵד כָּל הַיּוֹם, מִן הַבּוֹקֶר עַד הַלַּיְלָה, וְהוּא צָרִיךְ שֶׁקֶט[18].
- וְאֵיךְ בֵּיתְכֶם הֶחָדָשׁ?
- בֵּית לָבָן, מוֹדֶרְנִי עִם מִוּסָךְ גָּדוֹל לִשְׁתֵּי מְכוֹנִיּוֹת[19].
- כַּמָּה חֲדָרִים יֵשׁ בַּבַּיִת?
- יֵשׁ סָלוֹן גָּדוֹל, מִטְבָּח וּשְׁלוֹשָׁה חֲדָרִים: חֲדַר־שֵׁינָה[20], חֲדַר־עֲבוֹדָה[21] וַחֲדַר־יְלָדִים[22]. יֵשׁ גַּם חֲדַר־אַמְבַּטְיָה[23] גָּדוֹל וְגִינָה.
- וְאַתְּ מַסְכִּימָה לַעֲבוֹד בַּגִּינָה כָּל הַיּוֹם?
- אֲנִי? לַעֲבוֹד בַּגִּינָה? לֹא וְלֹא[24]! אֲנִי רוֹפְאָה וְאֲנִי[25] רוֹצָה לַעֲבוֹד רַק בְּבֵית־חוֹלִים.

[1] 2.16.բ. [2] 12.4.1. [3] 12.10. [4] 6.23.1. [5] 12.1. [6] 2.7. [7] 12.5. [8] 9.2. [9] 5.12.1. [10] 7.5. [11] 2.3.3. [12] 8.1. [13] 11.2.1. [14] 12.6. [15] 2.17. [16] 7.6.

③ *Թարգմանեք.*

1. Դու գիտե՞ս ինչ արժե այս բնակարանը: 2. Սողոմոնի բնակարանը շատ փոքր է, և նա ուզում է վաճառել այդ բնակարանը: 3. Դեբորան ամբողջ օրն աշխատում է խոհանոցում: 4. Հակոբի ենթասենյակում կա շատ մեծ պահարան: 5. Հոութն ու Եփրեմը խաղում են մանկական սենյակում: 6. Մայրս ճաշից հետո սիրում է կարդալ պարտեզում: 7. Դանիելն ուզում է ապրել փոքր քաղաքում, որովհետև նա աղմուկ չի սիրում: 8. Ինչո՞ւ եք ուզում վաճառել ձեր տունը և տեղափոխվել ուրիշ քաղաք: 9. Կանայք միշտ խոսում են այլ կանանց մասին: 10. Դավթի կինը շատ գեղեցիկ ձայն ունի: 11. Ամեն առավոտ ես հանդիպում եմ այս մարդուն մեր փողոցում, սակայն չգիտեմ նրա անունը և չգիտեմ՝ ո՞վ է նա: 12. Ես ուզում եմ տեղափոխվել այս բնակարանից, սակայն իմ ընտանիքը չի ուզում: Նրանք ասում են, որ մեզ նոր բնակարան հարկավոր չէ: 13. Մեր ուսուցչուհին ապրում է փոքր մասնավոր տան մեջ՝ դպրոցից ոչ հեռու: 14. Նրա նոր տիկնիկը քո տիկնիկից ավելի թանկ է: 15. Սառայի աշակերտուհին ամեն օր գալիս է եբրայերեն սովորելու: 16. Բոլոր մասնավոր տներն այս փողոցում ունեն փոքր այգիներ և ավտոտնակներ: 17. Ես տեսնում եմ, որ այստեղ տեղ չկա երեք մեքենայի համար, կա միայն երկու փոքր մեքենայի համար: 18. Ի՞նչ սուրճ ես ուզում՝ սև, թե՞ կաթով: 19. Ինչո՞ւ ես շտապում, այսօր շատ աշխատա՞նք ունես: 20. Նրա փոքր դուստրը մանկապարտե՞զ է գնում, թե՞ դպրոց:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

ինչպիսի՞, ի՞նչ *էյզէ / էյզօ* (էյզէ՝ ա՛ռ/էզ՝ մ՛ա՛գ)
ինչպե՞ս, ինչպիսի՞ *էյխ (էխ)* ת״פ
լոգարան *ամբա՛տյա* אַמְבַּטְיָה
Եփրեմ *էֆրա՛յիմ* אֶפְרַיִם
Ճաշ *առուխաբ-ցոհորա՛յիմ* אָרוּחַת־צָהֳרַיִם
պարտեզ *գինա* גִּינָה
լոգասենյակ *խադար-ամբա՛տյա* חֲדַר־אַמְבַּטְיָה
աշխատասենյակ *խադար-ավոդա* חֲדַר־עֲבוֹדָה
ննջասենյակ *խադար-շէկնա* חֲדַר־שֵׁינָה
թանկ, թանկագին *յակար (յէկարա)* יָקָר ת (נ׳ יְקָרָה)
ինչպես (համեմատելիս) *քմո* כְּמוֹ ת״פ
գիշեր *լա՛յլա (լէյլօթ)* לַיְלָה ז (ר׳ לֵילוֹת)
ինչո՞ւ *մադո՛ւա* מַדּוּעַ ת״פ

מוּסָך ז (ר מוּסָכִים) *մուսախ (մուսաքիմ)* ավտոտնակ

מִשְׁכָּן ז *միշքախ* խոհանոց

מָכַר פ (לִמְכּוֹר, מוֹכֵר) *մախառ (լիմքոռ, մօխէռ)* վաճառել

מָקוֹם ז (ר מְקוֹמוֹת) *մակօմ (մէկօմօթ)* տեղ, վայր

מוֹשֵׁר ז *սօֆէռ* գրող

מָלוֹן ז *մալօն* հյուրասենյակ, սրահ

עָבַר פ (לַעֲבוֹר, עוֹבֵר) *ավառ (լա՛ավոռ, օվէռ)* տեղափոխվել, անցնել

עָלָה פ (לַעֲלוֹת, עוֹלֶה) *ալա (լա՛ալօթ, օլէ)* բարձրանալ, արժենալ

פָּגַשׁ פ (לִפְגּוֹשׁ, פּוֹגֵשׁ) *պագաշ (լիֆգօշ, պօգէշ)* հանդիպել

פְּרָטִי ת *պռատի* մասնավոր, սեփական

קוֹל ז (ר קוֹלוֹת) *կօլ (կօլօթ)* ձայն

רֹאשׁ ז *ռա՛աշ* աղմուկ

שְׁקֶט ז *շէկէտ* լռություն

שְׁתַּיִם־עֶשְׂרֵה ש״מ נ *շթէմ-էռէ* տասներկու

תָּמִיד ת״פ *թամիդ* միշտ

יוֹם וּבְלֵילָה *բայօմ ուվալա՛յլա* օր ու գիշեր

כַּמָּה עוֹלֶה *քամա օլէ* ի՞նչ արժե

לֹא נָלוֹ *լօ վալօ* ոչ մի դեպքում

13 שְׁלוֹשׁ־עֶשְׂרֵה

ՔԱՌԱՏԱՌ ԲԱՅԵՐ

13.1. Քառատառ բայերը հիմնականում հարում են לְצַלְצֵל կառույցին (*ցիլցէլ պանգէ»*) և ենթակայական դերբայներ են կազմում հետևյալ կաղապարներով.

	եզակի	*հոգնակի*
արական	מְ֝סֹסֹסִים	מְ֝סֹסֹסֹת
իգական	מְ֝סֹסֹסֹת	מְ֝סֹסֹסוֹת

מְצַלְצֵל – מְצַלְצֶלֶת – מְצַלְצְלִים – מְצַלְצְלוֹת
մէցալցէլ – մէցալցէ՛լէթ – մէցալցէլիմ – մէցալցէլօթ

13.2. Անորոշ դերբայը կազմվում է סֹסֹסֹל կաղապարով՝ לְצַלְצֵל *լէցալցէլ*:

① *Կազմեք* תִּרְגֵּם թիոգէմ *«թարգմանել»*, לִפְלֹט տիլպէն *«զանգահարել»* և לִכְלֹךְ լիխլէխ *«կեղտոտել» բայերի ենթակայական և անորոշ դերբայները: Ուշադրություն դարձրեք, որ* לִפְלֹט *բայը կազմված է փոխառված* פְּלָפוֹן *բառից:*

ԼՈՒՆ ՊԱԿԱՍԱՎՈՐ ԲԱՅԸ

13.3. לוּן *յախօլ* պակասավոր բայը պատկանում է לְעֹל פָּעַל կառույցի (פָּעַל לְעֹל) *պա՛օլ* ենթակառույցին և համապատասխանում է հայերենի «կարող (եմ, ես, է...)» բառին: Ներկա ժամանակում այն ունի հետևյալ ձևերը՝ לוּן - יְכוֹלָה - יְכוֹלִים - יְכוֹלוֹת *յախօլ – յէխօլա – յէխօլիմ – յէխօլօթ:* לוּן բայն իրենից հետո պահանջում է անորոշ դերբայ, սակայն ինքն անորոշ դերբայ չունի՝ אֲנִי יָכוֹל לְדַבֵּר עִבְרִית *անի յախօլ*

13.6. פָּתַח *պաթախ* «բանալ» բայը պատկանում է 3-րդ կոկորդային արմատականներով բայերի խմբին և ունի ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

פּוֹתֵחַ – פּוֹתַחַת – פּוֹתְחִים – פּוֹתְחוֹת
պօթէ՛խ – պօթա՛խաթ – պօթխիմ – պօթխօթ

13.7. ל կցական նախդիրը կարող է արտահայտել հայերենի «համար» բառի իմաստը՝ דִּירָה לְמְכִירָה *դիռա լիմխիռա* «բնակարան վաճառքի համար», אֵין פֹּה מָקוֹם לְמִקְרָר וּלְתַנּוּר *էն պօ մակօմ լիմկառէռ ուլէթանուռ* «այստեղ տեղ չկա սառնարանի և գազօջախի համար», יְלָדִים קְטַנִּים זֶה רֵעַשׁ *լիլադիմ կտանիմ զէ ռա՛աշ* «փոքր երեխաների համար սա աղմուկ է»:

Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.

דִּירָה לְמְכִירָה[1]

הִפְעֲמוֹן מְצַלְצֵל. אֲפִרִים הוֹלֵךְ לִפְתּוֹחַ אֶת הַדֶּלֶת.
- שָׁלוֹם, אֲדוֹנִי!
- שָׁלוֹם! שְׁמִי זְבוּלוּן לוִי.
- נָעִים מְאוֹד. אַתָּה רוֹצֶה לִקְנוֹת דִּירָה?
- כֵּן, אֲנִי מְחַפֵּשׂ דִּירָה בְּמֶרְכַּז הָעִיר.
- הִנֵּה, זֶה הַחֶדֶר הַגָּדוֹל, וְזֶה...
- רֶגַע, רֶגַע! אֲנִי יָכוֹל לְשֶׁבֶת?
- כֵּן, בְּבַקָּשָׁה לְשֶׁבֶת עַל הַכּוּרְסָה הַזֹּאת.
- אוּלַי אֲנִי יָכוֹל לִשְׁתּוֹת כּוֹס מַיִם?
- כֵּן, בְּבַקָּשָׁה.
- לָמָּה אֵין פֹּה שֻׁלְחָן?
- אֲנִי יָכוֹל לִפְתּוֹחַ חַלּוֹן. אַתָּה יָכוֹל לִרְאוֹת מֵהַחַלּוֹן עֵצִים וּפְרָחִים יָפִים וְדָשָׁא יָרוֹק.
- אֵין פֹּה מִרְפֶּסֶת?
- יֵשׁ מִרְפֶּסֶת מִטְּבָח.
- זֶה הַמִּטְבָּח? אֵין פֹּה הַרְבֵּה מָקוֹם! יֵשׁ לִי מִקְרָר גָּדוֹל וְתַנּוּר גָּדוֹל.

[1] Ուշադրություն դարձրեք, որ זֶה הַחֶדֶר הַגָּדוֹל՝ նախադասության մեջ որոշիչ հոդը գործածված է ճիշտ այնպես, ինչպես հայերենում՝ «սա մեծ սենյակն է» (համեմատեք זֶה חֶדֶר גָּדוֹל՝ «սա մեծ սենյակ է» տարբերակի հետ):

լէդաբէռ իվռիթ «ես կարող եմ եբրայերեն խոսել», דְּבוֹרָה לֹא יְכוֹלָה לְנַגֵּן גִּיטָרָה *դվօռա լօ յէխօլա լէնագէն գիտա՛ռա* «Դեբորան չի կարող կիթառ նվագել», אֲנַחְנוּ לֹא יְכוֹלִים לְתַרְגֵּם אֶת הַמִּלִּים הָאֵלֶּה *անա՛խնու լօ յէխօլիմ լէթառգէմ էթ համիլիմ հա՛էլէ* «մենք չենք կարող թարգմանել այս բառերը», הַיְלָדוֹת יְכוֹלוֹת לְשַׂחֵק עִם בּוּבּוֹת כָּל הַיּוֹם *հայալդօթ յէխօլօթ լէսախէկ իմ բուբօթ քօլ հայօմ* «աղջիկները կարող են ամբողջ օրը խաղալ տիկնիկների հետ»:

שְׁאֵלָה מַעֲבָרִית

13.4.1. אֶפְשָׁר *էֆշառ* մակբայը համապատասխանում է հայերենի «կարելի է, հնարավոր է» կապակցություններին և անորոշ դերբայի հետ կազմում է անդեմ կապակցություններ՝ אֶפְשָׁר לִרְאוֹת אֶת הַדִּירָה? *էֆշառ լիռո՛օթ էթ հադիռա* «Կարելի՞ է տեսնել բնակարանը», סְלִיחָה, אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִם גְּבֶרֶת לוִי? *սլիխա, էֆշառ լէդաբէռ իմ գվէռէթ լէվին* «Ներեցեք, կարելի՞ է խոսել տիկին Լևինի հետ»:

13.4.2. «Չի կարելի, հնարավոր չէ» ձևերը կազմվում են אִי ժխտական մասնիկով՝ אִי אֶפְשָׁר *ի էֆշառ* (կարող է նաև գրվել մակեֆով կամ պարզ գծիկով՝ אִי־אֶפְשָׁר): Օրինակ՝ חָבֵר אִי אֶפְשָׁר לִקְנוֹת *խավէռ ի էֆշառ լիկնօթ* «ընկեր հնարավոր չէ գնել», אִי־אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הָאֵלֶּה *ի էֆշառ լա՛ալօթ բէխօլ համադռէգօթ հա՛էլէ* «հնարավոր չէ բարձրանալ այս բոլոր աստիճաններով»:

אֵצֶל שֵׁמוֹת עֲצָמִים

13.5.1. Մի խումբ բառեր ունեն միայն հոգնակի թիվ՝ מַיִם *մա՛յիմ* «ջուր»:

13.5.2. Այսպիսի բառերին վերաբերող ածականները, բայերն ու դերանունները դրվում են հոգնակի թվում՝ מֵאַיִן בָּאִים הַמַּיִם הַטְּעִימִים הָאֵלֶּה? *մէ՛այն բա՛իմ համայիմ հատէ՛իմիմ հա՛էլէ* «որտեղի՞ց է գալիս (հոսում) այս համեղ ջուրը»:

13.5.3. Միայն հոգնակի թիվ ունեցող գոյականների շարքին են պատկանում արամեական ծագում ունեցող որոշ բառեր, որոնք պահպանել են արամեերենի հոգնակի թվի יִן -*ին* վերջավորությունը՝ נִישׂוּאִין *նիսու՛ին* «ամուսնություն», גְּרוּשִׁין *գէռուշի՛ն* «ապահարզան»: Այս բառերը կարող են գործածվել նաև יִם վերջավորությամբ՝ נִישׂוּאִים, גְּרוּשִׁים[1]:

[1] Միայն հոգնակիով գործածվող բառերը բառարանում նշված են (זָכָר רַבּוּי) ז״ר հապավումով, եթե արական, և (נְקֵבָה רַבּוּי) נ״ר հապավումով, եթե իգական սեռի են:

יֵשׁ מָקוֹם מַסְפִּיק לְמַקְרֵר וּלְתַנּוּר.
אֶפְשָׁר לְטַלְפֵּן[12]?
סְלִיחָה, אֵין פֶּה טֶלֶפּוֹן.
מַה זֶה? אֵין שֶׁמֶשׁ, אֵין מַרְפֶּסֶת, אֵין טֶלֶפּוֹן, אֵין מַעֲלִית וְיֵשׁ הַרְבֵּה מַדְרֵגוֹת. אֲנִי אִישׁ זָקֵן, אֵין לִי כֹּחַ, וַאֲנִי[13] לֹא יָכוֹל לַעֲלוֹת[14] בְּמַדְרֵגוֹת!

* * *

אֶפְשָׁר לִרְאוֹת[15] אֶת הַדִּירָה?
בְּבַקָּשָׁה, גְּבֶרֶת.
כַּמָּה חֲדָרִים יֵשׁ כָּאן? שְׁנַיִם[16]?
כֵּן, שְׁנֵי חֲדָרִים[17]. כָּאן הַמִּקְלַחַת וְכָאן[18] בֵּית־הַשִּׁמּוּשׁ.
אֵין אַמְבַּטְיָה?
לֹא, יֵשׁ רַק מִקְלַחַת.
וְלָמָּה יֵשׁ פֹּה רַעַשׁ?
זֶה לֹא רַעַשׁ, זֹאת מוּסִיקָה קְלַאסִית.
לֹא, לִילָדִים[19] קְטַנִּים זֶה רַעַשׁ. וּמִי גָּר שָׁם?
מִשְׁפָּחַת בֶּנְיָמִין צוּר, אֲנָשִׁים נְחֻמָּדִים מְאֹד.
זֶה הוּא מְנַגֵּן?
כֵּן, הוּא מוֹרֶה לְמוּסִיקָה.
אֲנִי חוֹשֶׁבֶת שֶׁאֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ דִּירָה אַחֶרֶת!

[1] 13.7. [2] 10.6. [3] 13.1. [4] 7.2.-7.3. [5] 10.2. [6] 12.3. [7] 12.7. [8] 13.3. [9] 9.6. [10] 2.16.
[11] 12.1. [12] 13.4.1. [13] 2.17. [14] 11.2.3. [15] 11.2.1. [16] 1.12.2. [17] 10.9. [18] 13.7.

③ *Թարգմանեք.*

1. Այս շենքում վերելակ չկա, մենք պետք է աստիճաններով բարձրանանք: 2. Ես բնակարան եմ փնտրում, սակայն Երուսաղեմում բոլոր բնակարանները շատ թանկ են: 3. Մենք ուզում ենք սառնարան ու վառարանը դնել խոհանոցում, սակայն այնտեղ տեղ չկա: 4. Ոչ բոլոր ծաղիկներն ու ծառերն են արև սիրում: 5. Հնարավոր չէ ամբողջ օրը նստել ցնցուղի տակ: 6. Երեխաները խաղում են պարտեզում՝ խոտի վրա: 7. Աբրահամն ու նրա կինը նստած են իրենց պատշգամբում բազկաթոռների վրա և սուրճ են խմում: 8. Զաքուդոնն ուզում է գնել այս տունը, սակայն նա ասում է, որ այս փողոցում շատ աղմուկ կա: 9. Ամեն գրող սիրում է նստել լռության մեջ և մտածել: 10. Դավիթն, իրոք, շատ հաճելի մարդ է: 11. Չի կարելի նրան ասել ողջ ճշմարտությունը: 12. Որտե՞ղ կարելի է տեսնել Մովսեսին: 13. Առավոտից ես փնտրում եմ իմ նոր հեռախոսը: 14. Ես չեմ կարող

աստիճաններով բարձրանալ, որովհետև ծեր եմ և ուժ չունեմ: 15. Ահարոնը զուգարանից դուրս չի գալիս, որովհետև նա այնտեղ թերթ է կարդում: 16. Երբ արև կա, ես բացում եմ բոլոր պատուհանները: 17. Առանց դասական երաժշտության ես չեմ կարող սովորել իմ դասերը: 18. Քաղաքի կենտրոնում կարելի է տեսնել բազմաթիվ գեղեցիկ շենքեր: 19. Որտե՞ղ կարելի է Իսրայելի մասին գրքեր գնել: 20. Այս սենյակում հնարավոր չէ դասեր սովորել, այստեղ միշտ շատ մարդիկ կան:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

בֵּית־שִׁמּוּשׁ ז *բէ(յ)թ-շիմուշ* զուգարան
דֶּלֶת נ (ר דְּלָתוֹת) *դէլէթ (դլաթօթ)* դուռ
דֶּשֶׁא ז *դէշէ* խոտ
הִנֵּה מ״י *հինէ* ահա
זְבוּלוּן ז *զվուլուն* Զաբուդոն
חִפֵּשׂ פ (לְחַפֵּשׂ, מְחַפֵּשׂ) *խիպէս (լէխապէս, մէխապէս)* փնտրել
טִלְפֵּן פ (לְטַלְפֵּן, מְטַלְפֵּן) *տիլպէն (լէտալպէն, մէտալպէն)* զանգահարել
יָכוֹל ת *յախօլ* (է) կարող
יָרוּק ת (נ יְרוּקָה) *յառուկ (յէռուկա)* կանաչ
כּוֹחַ ז (ר כֹּחוֹת) *քօխ (քօխօթ)* ուժ
כּוּרְסָה ז (ר כּוּרְסוֹת, כּוּרְסָאוֹת) *քուրսա (քուրսօթ, քուրսա՛օթ)* բազկաթոռ
לִכְלֵךְ פ (לְלַכְלֵךְ, מְלַכְלֵךְ) *լիխլէխ (լէախլէխ, մէլախլէխ)* կեղտոտել
מַדְרֵגָה נ *մադռէգա* աստիճան
מַיִם ז״ר *մայիմ* ջուր
מַכִּירָה נ *մէխիռա* վաճառք
מַסְפִּיק ת *մասպիկ* բավական, բավարար
מַעֲלִית נ *մա՛ալիթ* վերելակ
מִקְלַחַת נ *միկլա՛խաթ* ցնցուղ
מִקְרָר ז *մէկառէռ* սառնարան
מֶרְכָּז ז *մէռքազ* կենտրոն
מִרְפֶּסֶת נ *միռպէսէթ* պատշգամբ
נֶחְמָד ת *նէխմադ* հաճելի, սիրալիր
נִיגֵּן פ (לְנַגֵּן, מְנַגֵּן) *նիգէն (լէնագէն, մէնագէն)* նվագել

Բասակրտական լեզվում տարածված է նաև տլֆֆն *տիլֆէն* արտասանական տարբերակը:

עץ ז *էց* ծառ

שמון ז *պա'ամօն* զանգ, զանգակ

פתח פ (לפתוח, פותח) *(պաթախ (լիֆթօ՛ախ, պաթէ՛ախ)* բանալ

צלצל פ (לצלצל, מצלצל) *(ցիլցէլ (լէցալցէլ, մէցալցէլ)* զանգել

קלאסי ת *կլա՛սի* դասական

קנה פ (לקנות, קונה) *(կանա (լիկնօթ, կօնէ)* գնել

קצת ת״פ *կցաթ* մի քիչ

שלוש־עשרה ש״מ נ *շլօշ-էառէ* տասներեք

שמש נ *շէմէշ* արև

תנור ז *թանուր* վառարան, գազօջախ

תרגם פ (לתרגם, מתרגם) *(թիրգամ (լէթարգէմ, մէթարգէմ)* թարգմանել

14 ארבע־עשרה

הפעיל ԿԱՌՈՒՑՔԸ

14.1. הפעיל *հիֆ'իլ* կառույցի բայերը կազմված են ה նախաձանցով և 2-րդ ու 3-րդ արմատականների միջև ավելացող י տառով (הסס՝ הזמין *հիզմին* «հրավիրել, պատվիրել» (זמן արմատից), התחיל *հիթխիլ* «սկսել» (תחל արմատից), הסכים *հիսքիմ* «համաձայնվել» (סכם արմատից): Այս կառույցի բայերից շատերն ունեն «պարտադրողական» իմաստ՝ כָּתַב «գրել» - הכתיב *հիխթիվ* «գրել տալ, թելադրել»:

14.2. Ինչպես և פִּיעֵל կառույցում, הפעיל կառույցի բայերի ենթակայական դերբայները կազմվում են מ նախաձանցով, որն այս կառույցում ձայնավորված է պաթախով.

	եզակի	*հոգնակի*
արական	מסס֑ים	מסס֑ים
իգական	מסס֑ה	מסס֑ות

מזמין – מזמינה – מזמינים – מזמינות
մազմին – մազմինա – մազմինիմ – մազմինօթ

14.3. הפעיל կառույցի անորոշ դերբայները կազմվում են להסס֑ կաղապարով՝ להזמין *լէհազմին* «հրավիրել, պատվիրել»:

14.4. Ուշադրություն դարձրեք, որ բոլոր բայաձևերն ունեն ընդհանուր סס֑ հիմք՝ הזמין, מזמין, להזמין:

14.5. הפעיל կառույցի բայերը բայակերտ գոյական են կազմում הסס֑ה կաղապարով՝ הזמנה *հազմանա* «հրավեր, պատվեր» (הזמין բայից):

① *Կազմեք* הִתְחִיל հիթխիլ *«սկսել»*, הִסְכִּים հիսքիմ *«համաձայնվել» և* הֵכִתִּיב հիիխթիվ *«թելադրել» բայերի ենթակայական, անորոշ դերբայները և բայակերտ գոյականները: Ուշադրություն դարձրեք, որ նախորդ դասերի* מְסַכִּים *«համաձայն» բառը* הִסְכִּים *բայի ածականաբար գործածված ենթակայական դերբայն է:*

ԽՆԴՐԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐ

14.6. Ուղիղ խնդրի אֶת մասնիկը կարող է ստանալ դերանվանական վերջածանցներ՝ կազմելով խնդրառական դերանուններ, որոնք համապատասխանում են հայերենի հայցական հոլովի դերանուններին: Բացի 2-րդ դեմքի հոգնակիից մյուս ձևերում אֶת մասնիկի «է» ձայնավորը փոխարինվում է «օ» ձայնավորով.

	եզակի թիվ		*հոգնակի թիվ*	
	արական	*իգական*	*արական*	*իգական*
I	«ինձ» *օթի* אוֹתִי		«մեզ» *օթանու* אוֹתָנוּ	
II	*օթխա* אוֹתְךָ «քեզ»	*օթախ* אוֹתָךְ «քեզ»	*էթխէմ* אֶתְכֶם «ձեզ»	*էթխէն* אֶתְכֶן «ձեզ»
III	*օթօ* אוֹתוֹ «նրան»	*օթահ* אוֹתָהּ «նրան»	*օթամ* אוֹתָם «նրանց»	*օթան* אוֹתָן «նրանց»

Օրինակ՝ אֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ *անի օհէվ օթախ* կամ אֲנִי אוֹהֶבֶת אוֹתְךָ *անի օհէվէթ օթխա* «ես քեզ սիրում եմ», אוֹתוֹ אֲנִי לֹא רוֹאֶה *անի լօ ro'է օթօ* «ես նրան չեմ տեսնում», הֵם מְזַמְּנִים אוֹתָנוּ לְמִסְעָדָה *հէմ մազմինիմ օթանու լէմիս'ադա* «նրանք մեզ ռեստորան են հրավիրում»[1]:

ԵՐԿԱԿԻ ԹԻՎ

14.7. Երկակի թիվը (זוּג מִסְפָּר *միսպար զուգի*) եբրայերենում ունի գործածության սահմանափակ ոլորտ՝ հիմնականում ընդգրկելով ժամանակահատված նշող բառերը («ժամ, օր, տարի» և այլն) և մի քանի թվականներ («երկու հարյուր, երկու հազար»): Երկակի թիվը կազմվում է סִי֫ *այիմ* վերջածանցով՝ יוֹמַיִם *յոմայիմ* «երկու օր», פַּעֲמַיִם *պա'ամայիմ* «երկու անգամ»[1]: Որոշ դեպքերում տեղի է ունենում հնչյունափոխություն՝ שָׁבוּעַ - שְׁבוּעַיִם *շավու՛ա – շվուայիմ* «երկու շաբաթ»: שָׁנָה/שְׁנָתַיִם *շնա՛յիմ/շթա՛յիմ* «երկու» թվականը ձևաբանորեն նույնպես երկակի թիվում է: Երկակի թվի ժամանակահատված նշող բառերի հետ «երկու» թվականը չի գործածվում:

14.8. Իգական սեռի գոյականների պարագայում סִי֫ վերջածանցը կցվում է նիսմախային ձևին՝ שָׁנָה - שְׁנָתַיִם *շնաթա՛յիմ* «երկու տարի», שָׁעָה - שְׁעָתַיִם *շէ'աթա՛յիմ* «երկու ժամ»:

14.9. סִי֫ վերջածանցով կազմվում է նաև որոշ գոյականների հոգնակի թիվը: Դա, մասնավորապես, վերաբերում է մարմնի զույգ անդամներ նշող և այլ «զույգավոր» գոյականներին՝ אֹרֶךְ יָדַיִם *ո՛ռբա յադա՛յիմ* «չորս ձեռք», חֲמֵשׁ עֵינַיִם *խամէշ էնա՛յիմ* «հինգ աչք», שְׁלוֹשׁ נְעָלַיִם *շալօշ նա'ալա՛յիմ* «երեք կոշիկ»:

14.10. סִי֫ վերջավորություն ունեն երկու միևնույն կեսերից բաղկացած առարկաների անվանումները՝ מִכְנָסַיִם *միխնասա՛յիմ* «անդրավարտիք», מִשְׁקָפַיִם *միշկաֆա՛յիմ* «ակնոց»: Այս բառերը պատկանում են միայն հոգնակի թիվ ունեցող բառերի խմբին:

14.11. Ածականները, դերանուններն ու բայերը երկակի թիվ չունեն. երկակի թվի գոյականների հետ նրանք դրվում են հոգնակի թվում՝ הַיָּמִים הָאֵלֶּה קְשִׁים מְאֹד *հայամա՛յիմ հա'էլէ կաշի՛մ մէ'օդ* «այս երկու օրերը շատ ծանր են», הָעֵינַיִם כּוֹאֲבוֹת לִי *հա'էնա՛յիմ քօ'ավօթ լի* «աչքերս ցավում են», אֲנִי רוֹצֶה לִקְנוֹת מִשְׁקָפַיִם חֲדָשִׁים *անի ռօթէ լիկնօթ միշկաֆա՛յիմ խադաշիմ* «ես ուզում եմ նոր ակնոց գնել»:

«ԱՅՆ» ՑՈՒՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆԸ

14.12. Եբրայերենը չունի «այն» ցուցական դերանվան իմաստն արտահայտող հատուկ ձև: Որպես այդպիսին գործածվում են համապատասխան թվի և սեռի

[1] Քանի որ հայերենում տրական և հայցական հոլովի դերանունները նույն ձևերն ունեն (ինձ, քեզ, նրան, մեզ, ձեզ, նրանց), պետք է ուշադիր լինել՝ לְהַנִּיחַ אוֹתוֹ ... אוֹתִי, לְךָ - אוֹתְךָ - לִי զույգերը չշփոթելու համար:

[1] Ձևայնավորված ամբողջական ուղղագրության մեջ երկակի թվի վերջածանցը սովորաբար ունի երկու ' տառ (יַיִם), որպեսզի տարբերելի լինի հոգնակի թվի ים վերջավորությունից՝ יוֹמַיִם, פְּעָמַיִם:

3-րդ դեմքի անձնական դերանունները, որոնց հող է կցվում՝ הַבַּיִת הַהוּא *hapayit hahu* «այն տունը», הַמִּסְעָדָה הַהִיא *hamis'ada hahi* «այն ռեստորանը», הַמְּלֻצָּרִים הָהֵם *hamlcuarim hahem* «այն մատուցողները», הַכַּוָּנִיּוֹת הָיְרִיקוֹת הָהֵן *hamekhoniot hayrikot hahen* «այն կանաչ ավտոմեքենաները»:

② *Թարգմանեք.*

Այն ճարտարագետը, այն աշակերտուհին, այն երեխաները, այն կինը, այն կանայք, այն պաղպաղակը, այն հյութը, այն ուսանողուհիները, այն մեծ նարինջները, այն գեղեցիկ քաղաքները, այն մեծ փողոցները, այն սպիտակ դուռը, այն կանաչ անդրավարտիքը, այն նոր ակնոցը:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

14.13. צָרִיךְ «պետք է» բառը, ինչպես և שָׁפִיר «կարելի է, հնարավոր է» բառը, անորոշ դերբայի հետ կարող է կազմել անդեմ կապակցություններ՝ צָרִיךְ לָלֶכֶת לְבֵית־הַסֵּפֶר *cariχ lalexet lebet-hasefer* «պետք է գնալ դպրոց», צָרִיךְ לִלְמוֹד הַרְבֵּה *cariχ lilmod harbe* «պետք է շատ սովորել», לֹא צָרִיךְ לֶאֱכוֹל בַּלַּיְלָה *lo cariχ leexol balayla* «գիշերը պետք չէ ուտել», וְאוֹתוֹ לְשָׁאוֹל צָרִיךְ *cariχ lišʼol oto* «պետք է հարցնել նրան»:

③ 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

אֲרוּחַת־צָהֳרַיִם בְּמִסְעָדָה

שָׂרָה יוֹשֶׁבֶת בַּמִּשְׂרָד וְכוֹתֶבֶת[1] בַּמַּחְבֶּרֶת. הַשָּׁעָה אַחַת וַחֲצִי. שָׂרָה עֲיֵפָה וּרְעֵבָה[2]. לְדָנִיאֵל יֵשׁ הַיּוֹם הַרְבֵּה חוֹלִים. הוּא עוֹבֵד הַרְבֵּה וְגַם הוּא עָיֵף וְרָעֵב. דָּנִיאֵל אוֹמֵר לְשָׂרָה:

- שָׂרָה, דַּי לַעֲבוֹד! אֲנִי מְזַמִּין[3] אוֹתְךָ[4] לַאֲרוּחַת־צָהֳרַיִם. אֶת מַסְכִּימָה?
- תּוֹדָה רַבָּה, דָּנִיאֵל, אֲבָל יֵשׁ לִי הַרְבֵּה עֲבוֹדָה. אוּלַי אֶפְשָׁר לָלֶכֶת[5] בְּיוֹם אַחֵר.
- אֶת לֹא רְעֵבָה?
- כֵּן, אֲנִי רְעֵבָה מְאוֹד. לָאָן אֶפְשָׁר לָלֶכֶת[6]?

דָּנִיאֵל הוֹלֵךְ אֶל הַטֶּלֶפוֹן.

- אֶת רוֹאָה אֶת הַמִּסְעָדָה הַקְּטַנָּה הַהִיא[7], תַּחַת הַבִּנְיָן הַחָדָשׁ הַהוּא[8]? אֲנִי אוֹכֵל שָׁם פַּעֲמַיִם[9] אוֹ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁבוּעַ. הָאוֹכֶל שָׁם טָעִים מְאוֹד.

דָּנִיאֵל וְשָׂרָה יוֹצְאִים מִן הַמִּשְׂרָד וְהוֹלְכִים לְמִסְעָדָה. בַּמִּסְעָדָה הֵם יוֹשְׁבִים עַל־יַד הַטֶּלֶפוֹן.

- אֵיפֹה הַמְּלֻצָּר? אֲנִי לֹא רוֹאֶה אוֹתוֹ[10] - אוֹמֵר דָּנִיאֵל.
- אֲנִי רוֹאֶה אוֹתוֹ[10], הִנֵּה הוּא!

הַמְּלֻצָּר בָּא אֶל שׁוּלְחָנָם שֶׁל דָּנִיאֵל וְשָׂרָה.

- שָׁלוֹם, גְּבֶרֶת, שָׁלוֹם, דּוֹקְטוֹר שָׁרוֹן - אוֹמֵר הַמְּלֻצָּר - מַה אַתֶּם רוֹצִים לְהַזְמִין[11]?
- אֲנִי רוֹצָה בָּשָׂר עִם יְרָקוֹת - אוֹמֶרֶת שָׂרָה.
- אֶת לֹא רוֹצָה בָּשָׂר עִם יְרָקוֹת[12]? אוּלַי אֶת רוֹצָה מָרָק? - שׁוֹאֵל דָּנִיאֵל אֶת שָׂרָה.
- לֹא, תּוֹדָה, אֲנִי אוֹכֶלֶת רַק מָנָה אַחַת.
- וּמַה אַתָּה מְזַמִּין[11], דּוֹקְטוֹר שָׁרוֹן?
- מָנָה רִאשׁוֹנָה[13] אֲנִי אוֹכֵל מָרָק, מָנָה שְׁנִיָּה[13] אֲנִי אוֹכֵל דָּג.
- מַה אַתֶּם רוֹצִים לִשְׁתּוֹת?
- אֲנִי רוֹצֶה מִיץ תַּפּוּזִים[14] - אוֹמֶרֶת שָׂרָה.
- וַאֲנִי[14] רוֹצֶה יַיִן אָדוֹם - אוֹמֵר דָּנִיאֵל.

הַמְּלֻצָּר הוֹלֵךְ וּבָא[15] עִם הַמָּנוֹת.

- בְּתֵאָבוֹן! - אוֹמֵר הַמְּלֻצָּר לְדָנִיאֵל וּלְשָׂרָה[2].

הֵם לֹא אוֹהֲבִים אוֹתִי

- זְבוּלוּן, אַתָּה לֹא רוֹצֶה לָקוּם? צָרִיךְ לָלֶכֶת[1] לְבֵית־הַסֵּפֶר!
- אִמָּא, אֲנִי לֹא רוֹצֶה לָלֶכֶת לְבֵית־הַסֵּפֶר!
- מַדּוּעַ אַתָּה לֹא רוֹצֶה?
- הַמּוֹרִים לֹא אוֹהֲבִים אוֹתִי[2]!
- הֵם לֹא אוֹהֲבִים אוֹתְךָ[2]? אֲבָל אַתָּה צָרִיךְ לָלֶכֶת לְבֵית־הַסֵּפֶר!
- לֹא. אֲנִי לֹא רוֹצֶה! גַּם הַתַּלְמִידִים לֹא אוֹהֲבִים אוֹתִי[2]!
- זְבוּלוּן, דַּי לְדַבֵּר! אַתָּה צָרִיךְ לָלֶכֶת! סוֹף־סוֹף אַתָּה מְנַהֵל בֵּית־הַסֵּפֶר[3].

[1] 1.12.2. [2] 2.16.ш. [3] 14.2. [4] 14.6. [5] 11.4. [6] 13.4.1. [7] 14.12. [8] 14.7. [9] 4.3. [10] 14.3. [11] 9.4. [12] 12.1. [13] 2.17. [14] 2.16.բ. [15] 14.13.

① *Թարգմանեք.*

1. Զաբուլոնը սիրում է իր ընկերներին ռեստորան հրավիրել: 2. Հոությը համաձայն չէ (չի համաձայնվում) իր ամուսնու հետ: 3. Այն փոքր փողոցում երեք շատ լավ ռեստորաններ կան: 4. Եթե միս չեմ ուտում, ամբողջ օրը քաղցած եմ: 5. Սեղանի վրա միայն բանջարեղեն և հաց կա: 6. Ամբողջ երեկո Իսահակը նստած է

տանը և գինի է խմում: 7. Բոլոր երեխաները սիրում են նարնջի հյութ խմել: 8. Այն ռեստորանում միայն երկու կին են նստած: 9. Մանկապարտեզում երեխաները խաղում են, սակայն նրանք նաև սովորում են: 10. Այն բժիշկները վերադառնում են հիվանդանոցից: 11. Եթե ախորժակ չունեմ, չեմ ուտում: 12. Շաբաթը երկու կամ երեք անգամ ես հեռախոսով խոսում եմ ընկերներիս հետ: 13. Ես ուզում եմ գնել քեզ այն կարմիր ծաղիկները: 14. Այս միսը համեղ չէ, ես չեմ ուզում այն[1] ուտել: 15. Մենք բանջարեղեն ենք գնում շաբաթվա վերջում: 16. Դու համաձա՞յն ես, որ մսի հետ պետք է խմել կարմիր գինի, իսկ ձկան հետ՝ սպիտակ: 17. Առավոտյան ես խմում եմ միայն նարնջի հյութ: 18. Բավական է խոսես հեռախոսով, դու շատ դասեր ունես: 19. Դպրոցի տնօրենը խոսում է աշակերտների հետ իր աշխատասենյակում: 20. Բավական է առավոտվանից գինի խմես:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

שׁוֹר ז (נ אֲדוּמָה) *ադում (ադումա)* կարմիր

אֹכֶל ז *օխէլ* կերակուր

אִם מ״ח *իմ* եթե, արդյոք

אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה ש״מ נ *առբա-էսէ* տասնչորս

בָּשָׂר ז *բասար* միս

דַּי ת״פ *դայ* բավական է (+ անորոշ դերբայ)

הִזְמִין פ (לְהַזְמִין, מַזְמִין) *հիզմին (լէհազմին, մազմին)* հրավիրել, պատվիրել

הִסְכִּים פ (לְהַסְכִּים, מַסְכִּים) *հիսքիմ (լէհասքիմ, մասքիմ)* համաձայնվել

יַיִן ז (ר יֵינוֹת) *յային (յէյնօթ)* գինի

יְרָקוֹת ז״ר *յէռակօթ* բանջարեղեն

כְּשֶׁ ת״פ *նո՞ւր լէ՛ան* (դեպի)

מִטְבָּח ז *մէյցառ* մատուցող

מַעֲדָנִיָּה נ *մանա* սկուտեղ, կերակրատեսակ

מְנַהֵל ז *մէնահէլ* տնօրեն

מִסְעָדָה נ *միս՛ադա* ռեստորան

עֵרֶק ז *մառակ* ապուր

עֶרֶב ז *ա՛էլ* վերջ

פָּצוּעַ ת *ռա՛էլ* քաղցած

שַׁבָּת נ (ר שַׁבָּתוֹת) *շավնա (շավնօթ)* շաբաթ

[1] Նկատի առեք հայերենում «այն» բառի երկակի գործածությունը:

15 חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה

לעֹבֵד KԱՌՈՒՑՑԸ

15.1. לעֹבֵד *նիֆ'ալ* կառույցի բայերն կազմված են נ նախածանցով (OOOנ) և արտահայտում են לעֹבֵד կառույցի բայերի կրավորական սեռը՝ כָּתַב «գրել» - נִכְתַּב *նիխթավ* «գրվել», לָמַד «ուսումնասիրել» - נִלְמַד *նիլմադ* «ուսումնասիրվել, դասավանդվել»: Բայերի մի մասը չունի կրավորական իմաստ՝ נִכְנַס *նիխնաս* «մտնել»: Ելման բայաձևում և նրանից կազմված ձևերում 1-ին արմատականը հանդես է գալիս առանց դագեշի՝ נִכְתַּב, իսկ 2-րդը՝ դագեշով՝ נִשְׁבַּר *նիշբար* «կոտրվել»:

15.2. Ի տարբերություն לעֹבֵד և לעֹבֵד կառույցների, לעֹבֵד կառույցի բայերի ենթակայական դերբայները կազմվում են առանց מ նախածանցի՝ պահպանելով נ կառույցակերտ նախածանցը.

	եզակի	*հոգնակի*
արական	OOOנ	OOOים
իգական	OOOת	OOOות

נִכְנַס – נִכְנֶסֶת – נִכְנָסִים – נִכְנָסוֹת
նիխնաս – նիխնէսէթ – նիխնասիմ – նիխնասօթ

15.3. Ուշադրություն դարձրեք, որ ելման բայաձևը՝ OOOנ, և եզակի արականի ենթակայական դերբայը՝ OOOנ, տարբերվում են միայն 2-րդ արմատականի ձայնանիշով, իսկ արտասանությամբ նույնն են՝ נִכְנַס *նիխնաս* «մտավ» - נִכְנָס *նիխնաս* «մտնող, մտնում է»:

15.4.1. לעֹבֵד կառույցի բայերի անորոշ դերբայները կազմվում են OOOלְהִ կադապարով (1-ին արմատականը միշտ թեթև դագեշով է, 2-րդը՝ առանց դագեշի)՝ לְהִכָּנֵס *լէհիքանէս*, לְהִשָּׁבֵר *լէհիշավէռ:* Տարածված է նաև անորոշ դերբայի OOOלְהִי գրությունը:

15.4.2. Բայերը, որոնց 1-ին արմատականը ר է, անորոշ դերբայում խիրիկի փոխարեն ձայնավորվում են ցերե ձայնանիշով՝ לְהֵרָדֵם *լէհէռադեմ* «քուն մտնել» (ելման բայաձևը՝ נִרְדַּם *նիռդամ):*

15.4.3. Բայերը, որոնց 3-րդ արմատականը ח կամ ע է, անորոշ դերբայում հանդես են գալիս (OOOלְהַ) OOOלְהַ կադապարով՝ לְהַפְעִיל *լէհիպագա*, לְהַפְתִּיחַ *լէհիպաթսխ*, לְהַשְׁלִיחַ *լէհիշալախ*, לְהַרְגִּיעַ *լէհէռագա:*

① נִכְנַס *Կազմեք* נִלְמַד նիլմադ *«ուսումնասիրվել» և* כָּתַב նիխտավ *«գրվել» բայերի ենթակայական և անորոշ դերբայները:*

לעֹבֵד ԿԱՌՈՒՑՑԻ ՀԱՐԱԿԱՏԱՐ ԴԵՐԲԱՅԸ

15.5. לעֹבֵד կառույցի բայերը ենթակայական դերբայից զատ ունեն նաև հարակատար դերբայ, որը կազմվում է OIOO կադապարով՝ כָּתוּב «գրել» - כָּתוּב *քաթուվ* «գրված», מָכַר «վաճառել» - מָכוּר *մախուռ* «վաճառված», אָהַב «սիրել» - אָהוּב *ահուվ* «սիրված, սիրելի»: Զնաբանորեն այս դերբայներն ածականներ են:

15.6. Եթե բայի 3-րդ արմատականը ח կամ ע է, հարակատար դերբայը կազմվում է սողոսկած պաթախով (OIOO)՝ פָּתוּחַ *պաթուախ* «բաց», יָדוּעַ *յադուա* «հայտնի»:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

15.7. Ենթակայական դերբայի հոգնակի արական ձևերը՝ գործածվելով առանց անձնական դերանունների, կազմում են անդեմ ձևեր՝ מָה מוֹכְרִים פֹּה? *մա մօխռիմ պօ* «ի՞նչ են վաճառում այստեղ», אוֹמְרִים שֶׁ... *օմռիմ շէ* «ասում են, որ...», מָה מְסַפְּרִים עַל זְבוּלוּן? *մա մէսապռիմ ալ զվուլուն* «ի՞նչ են պատմում Զաբուղոնի մասին»:

15.8. Հողից առաջ מָה հարցական դերանունը ձայնավորվում է կամացով՝ מָה הַשָּׁעָה? *մա հաշա'ա* «ժամը քանի՞սն է»:

② 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

לֹאָה צְרִיכָה רְהִיטִים

לֹאָה: מָה מוֹכְרִים[1] בַּחֲנוּת הַזֹּאת, אַתָּה יוֹדֵעַ?
אַהֲרֹן: כֵּלִים וְרְהִיטִים[2] מוֹכְרִים פֹּה.
- אֲנִי רוֹצָה לִרְאוֹת מַשֶּׁהוּ.
- מָה יֵשׁ לִרְאוֹת?
- רְהִיטִים. פֹּה כָּתוּב[3] שֶׁבַּחֲנוּת הַזֹּאת יֵשׁ הֲנָחָה שֶׁל עֶשְׂרִים אֲחוּזִים עַד סוֹף הַחוֹדֶשׁ[4].
- אֲנַחְנוּ לֹא צְרִיכִים רְהִיטִים!
- לֹא, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים שׁוּלְחָן חָדָשׁ! הַשּׁוּלְחָן שֶׁלָּנוּ יָשָׁן וְלֹא יָפֶה. אֲנִי רוֹצָה שׁוּלְחָן לָכָן!
- אֵיזֶה הַכְּסָאוֹת[5] שֶׁלָּנוּ שְׁחוֹרִים[6]!
- נָכוֹן! אֲנַחְנוּ צְרִיכִים גַּם כִּסְאוֹת לָבָנִים[7]. עוֹד מְעַט פֶּסַח וַאֲנִי רוֹצָה לְהַזְמִין אֶת כָּל הַחֲבֵרִים שֶׁלִּי. צָרִיךְ לִקְנוֹת[8] שׁוּלְחָן וְכִסְאוֹת[9] חֲדָשִׁים.
- יֵשׁ לָנוּ שׁוּלְחָן וְכִסְאוֹת יְשָׁנִים אֲבָל יָפִים!
- אַתָּה לֹא יוֹדֵעַ! הָרְהִיטִים הַלְּבָנִים[10] מוֹדֶרְנִיִּים[11] מְאוֹד עַכְשָׁיו וְגַם זוֹלִים[12], כִּי כָּל הַמְּחִירִים יוֹרְדִים הַיָּמִים אֵלֶּה.
- אוּלַי אֶת רוֹצָה גַּם שְׁטִיחַ לָכָן?
- לֹא, יֵשׁ לָנוּ שְׁטִיחִים יָפִים. אֲבָל אֲנִי רוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ פֹּה מִטּוֹת גְּדוֹלוֹת וְלֹא יְקָרוֹת מְאוֹד, וְגַם אֲרוֹנוֹת.
- מָה זֶה?! אֵין מִטּוֹת בַּבַּיִת? אֵין אֲרוֹנוֹת?!
- מִטָּתוֹ[13] שֶׁל יְהוּדָה[14] קְטַנָּה מִדַּי, וְלִדְבוֹרָה[15] אֵין אָרוֹן. אַתָּה לֹא רוֹצֶה לְהַכְנֵס[16] לַחֲנוּת וְלִרְאוֹת?
- אֲנִי לֹא רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר[17]! אֲנִי רוֹצֶה רַק לָלֶכֶת הַבַּיְתָה!

בְּדִיחָה יְשָׁנָה

מֹשֶׁה חוֹזֵר הַבַּיְתָה מְאוּחָר בַּלַּיְלָה וְנִכְנָס[18] לַחֶדֶר[19] הַשֵּׁנָה. הַשָּׁעָה אַחַת. אֶסְתֵּר, אִשְׁתּוֹ[20] שֶׁל מֹשֶׁה[1], שׁוֹאֶלֶת אוֹתוֹ[2]:
- מָה[3] הַשָּׁעָה, מֹשֶׁה, אַתָּה יוֹדֵעַ?
- מָה הַשָּׁעָה? הַשָּׁעָה עֶשֶׂר.
בְּרֶגַע זֶה הַשָּׁעוֹן מְצַלְצֵל[4] פַּעַם אַחַת.
- מֹשֶׁה, מָה אַתָּה חוֹשֵׁב, לָמָּה הַשָּׁעוֹן מְצַלְצֵל פַּעַם אַחַת?
- לָמָּה? מוּתָק, הַשָּׁעוֹן הַזֶּה לֹא מְצַלְצֵל אֶפֶס!

[1] 15.7. [2] 13.5.1. [3] 15.5. [4] 12.1. [5] 2.9. [6] 2.11. [7] 2.17. [8] 14.13. [9] 1.12.2. [10] 13.5.2.
[11] 12.10. [12] 4.3. [13] 6.23.1. [14] 15.4.1. [15] 15.2. [16] 11.4. [17] 12.11. [18] 14.6. [19] 15.8. [20] 13.1.

[1] Ինչպես երևում է այս նախադասությունից, եբրայերենում՝ ինչպես և արևելահայերենում, գործում է երկակի ժխտման սկզբունքը, այսինքն՝ ժխտական դերանունների հետ գործածվում է բայի ժխտական ձևը («**ոչինչ չեմ** ուզում», «**ոչ ոք չպետք է**» և այլն):

③ *Թարգմանեք.*

1. Մեսարոնը բարկանում է, որովհետև նրա կինն ուզում է նոր կահույք գնել, իսկ նա ասում է, որ նրանց նոր կահույք հարկավոր չէ: 2. Այս օրերին այն խանութում կարելի է 20% զեղչով գրքեր գնել: 3. Այն պահարանն էժան է, սակայն չափազանց մեծ է, բո սենյակում նրա համար տեղ չկա: 4. Հին գորգերը, որ այստեղ վաճառում են, չափազանց թանկ են: 5. Մովսեսն ուզում է նոր մեքենա գնել, սակայն չի կարող: 6. Այն պարտեզում մեծ սպիտակ սեղան և վեց սպիտակ աթոռներ կան: 7. Ես սիրում եմ նստել ծառերի տակ և կարդալ իմ սիրված գրքերը: 8. Դինան ուզում է այն գեղեցիկ ծաղիկները դնել իր նոր սեղանի վրա: 9. Առավոտյան ես միշտ աստիճանների վրա հանդիպում եմ Դավթին: 10. Հոութն ու Թարուտոնը բոլոր խանութներում լավ սառնարան և գազօջախ են փնտրում: 11. Ասում են, որ Դանը վաճառել է իր հին բնակարանն ու գնել նորը ուրիշ փոդոցում: 12. Ես ոչինչ չեմ ուզում այս խանութից, կարծում եմ, որ այս քաղաքում կան ավելի էժան խանութներ: 13. Ի՞նչ է նա քեզ ասում, նա ուզում է մեզ զե՞ղչ տալ: 14. Ես չեմ կարող կարդալ ի՞նչ է այստեղ գրված. դու կարո՞ղ ես: 15. Քանի՞ սարաթ կա երկու ամսվա մեջ: 16. Շուտով Պեսախն է, և պետք է շատ բան (բաներ) գնել: 17. Միրելի՛ս, ինչո՞ւ ես միշտ հին անեկդոտներ պատմում ինձ: 18. Այս ամսվա վերջում բանջարեղենի գները միշտ իջնում են: 19. Ես համաձայն եմ, բավական է էժան իրեր գնել այս նոր խանութներում: 20. Ինձ ասում են, որ հարկավոր է վաճառել որևէ հին բան և գնել որևէ նոր բան:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אָחוּז ז *ախուզ* տոկոս
אֵפֶס ז *էֆէս* զրո
בְּדִיחָה נ *բդիխա* անեկդոտ
דָּבָר ז (ר דְּבָרִים) *դավար (դվարիմ)* բան, իր
הֲנָחָה נ *հանախա* զեղչ
זוֹל ת *զոլ* էժան
חוֹדֶשׁ ז (ר חֳדָשִׁים) *խոդէշ (խոդաշիմ)* ամիս
חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה ש״מ נ *խամէշ-էսռէ* տասնհինգ
חֲנוּת נ (ר חֲנֻיּוֹת) *խանութ (խանույոթ)* խանութ
יָרַד פ (לָרֶדֶת, יוֹרֵד) *յառադ (լառէդէթ, յօռէդ)* իջնել
יָשָׁן ת (נ יְשָׁנָה) *յաշան (յէշանա)* հին
כְּלִי ז (ר כֵּלִים) *քլի (քէլիմ)* գործիք, ամանեղեն
כָּתוּב ת *քաթուվ* գրված

עוֹאוֹקֶר ת *մեռխաս*
ուշ
עֹדִי ת״פ *միդայ*
չափազանց, չափից դուրս
עוֹחִיר ז *մէխիտ*
գին
עֹשְׁהוּ ז *մաշէհու*
մի բան, որևէ բան, ինչ-որ բան
עָכוּן ת *նախօն*
ճիշտ, ճշմարիտ, ճիշտ է
נִכְנַס פ (לְהִכָּנֵס, נִכְנַס) *նիխնաս (լէհիքանէս, նիխնաս)*
մտնել
עֶשְׂרִים ש״מ *էսրիմ*
քսան
פְּסַח ז *պէսախ*
Պեսախ, հրեական Զատիկ[1]
רְחִיטִים ז״ר *ռահիտիմ*
կահույք
שׁוּם
ոչ մի *շում*
שָׁרִים ז *շատիախ*
գորգ

אֵלֶּה הַיָּמִים *բէյամիմ էլէ*
այս օրերին
מְאוֹכָר בְּלִילָה *մէուխաս բալայլա*
ուշ գիշերով
מוֹתֵק ז *մօթէք*
քաղցրի՛կս, սիրելի՛ս
שׁוּם דָּבָר *շում դավար*
ոչ մի բան

[1] Հրեական տոն, որը նվիրված է Եգիպտոսից հրեաների ելքին:

16 שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה

ԱՅԳՈՒԹՅՈՒՆ ՆՇՈՂ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀՈԳՆԱԿԻ ԹԻՎԸ

16.1. Ազգություն նշող ածականները հոգնակի են կազմում ընդհանուր սկզբունքով՝ יִם վերջածանցի կցումով՝ בָּתִּים יְהוּדִיִּים *բաթիմ յէհուդիյիմ* «հրեական տներ», סִפּוּרִים אֲמֶרִיקָנִיִּים מוֹדֶרְנִיִּים *սիպուռիմ ամէռիկանիյիմ մօդէռնիյիմ* «ժամանակակից ամերիկյան պատմվածքներ»: Եթե նույն ածականները հանդես են գալիս գոյականաբար՝ «այսինչ ազգության մարդ» իմաստով, ապա հոգնակի թվում առկա է մեկ՝ տառ՝ יְהוּדִים *յէհուդիմ* «հրեաներ», אַרְמֶנִים *առմէնիմ* «հայեր», אֲמֶרִיקָנִים *ամէռիկանիմ* «ամերիկացիներ»: Նույնը վերաբերում է կրոն նշող բառերին՝ נוֹצְרִיִּים *նօցռիյիմ* «քրիստոնեական», բայց נוֹצְרִים *նօցռիմ* «քրիստոնյաներ»: Խոսակցական լեզվում սղված յոդով հոգնակի են կազմում նաև ածականները, հատկապես եթե վերաբերում են մարդկանց՝ תַּיָּרִים יַפָּנִים *թայառիմ յապանիմ* «ճապոնացի զբոսաշրջիկներ», סוֹפְרִים אֲמֶרִיקָאִים *սօֆռիմ ամէռիկա՛իմ* «ամերիկացի գրողներ»:

Ⓘ 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

רְאוּבֵן אוֹהֵב אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְדִינָה אוֹהֶבֶת אֶת תֵּל־אָבִיב

רְאוּבֵן מְסַפֵּר:

אֲנִי אוֹהֵב אֶת יְרוּשָׁלַיִם. אֲנִי אוֹהֵב אֶת הָרְחוֹבוֹת[1] הַצָּרִים[2] וְאֶת הַבָּתִּים הַיְּשָׁנִים בְּעִיר הָעַתִּיקָה. וְאֲנִי אוֹהֵב אֶת הַבָּתִּים הַגְּבוֹהִים וְהַיָּפִים שֶׁל הָעִיר הַחֲדָשָׁה. אֲנִי אוֹהֵב לִרְאוֹת אֶת הָאֲנָשִׁים בָּרְחוֹבוֹת – יְהוּדִים, עֲרָבִים, נוֹצְרִים, מוּסְלְמִים, אֲנָשִׁים שֶׁמְּדַבְּרִים בְּשָׂפוֹת שׁוֹנוֹת, תַּיָּרִים מִכָּל הָעוֹלָם – אֲמֶרִיקָנִים, אֵירוֹפָּאִים, סִינִים, יַפָּנִים... בִּירוּשָׁלַיִם אֶפְשָׁר לְהַרְגִּישׁ[3] אֶת הַהִיסְטוֹרְיָה שֶׁל הָאֲדָמָה הָעַתִּיקָה הַזֹּאת.

וינה מְסַפֶּרֶת:
אֲנִי אוֹהֶבֶת אֶת תֵּל־אָבִיב. תֵּל־אָבִיב הִיא עִיר חֲדָשָׁה וּשְׂמֵחָה[1]. בְּתֵל־אָבִיב כּוּלָּם רָצִים[2] וְלֹא נָחִים[3]. אֲנִי אוֹהֶבֶת אֶת הַמִּסְעָדוֹת וְאֶת הַחֲנֻיּוֹת הַיָּפוֹת בְּרְחוֹבוֹת[4] תֵּל־אָבִיב. בְּתֵל־אָבִיב אֶפְשָׁר לִרְאוֹת[5] אֶת הָאוֹפְנָה הָאֵירוֹפִּית הָאַחֲרוֹנָה. הַרְבֵּה אֲנָשִׁים, הַרְבֵּה צְבָעִים, יָם כָּחוֹל! בָּעֶרֶב עַל חוֹף הַיָּם תָּמִיד יֵשׁ מוּסִיקָה לְרִקּוּדִים[6] וְהָמוֹן[7] אֲנָשִׁים צְעִירִים[8] רוֹקְדִים וּמְדַבְּרִים זֶה עִם זֶה. בְּתֵל־אָבִיב אֲנִי מַרְגִּישָׁה[9] יוֹתֵר צְעִירָה[10]!

[1] 2.9. [2] 2.11. [3] 2.17. [4] 16.1. [5] 2.18. [6] 10.9. [7] 13.4.1. [8] 14.3. [9] 2.16.a. [10] 6.18.1. [11] 6.23.1. [12] 10.7. [13] 12.1. [14] 14.2. [15] 5.12.1.

② *Թարգմաներ.*

1. Երուսաղեմում կարելի է հրեաների, քրիստոնյաների և մահմեդականների հանդիպել: 2. Կեսօրին ծովափին միշտ շատ մարդիկ կան: 3. Ամեն տարի բազմաթիվ զբոսաշրջիկներ ամբողջ աշխարհից գալիս են Իսրայել: 4. Այս փոքր փողոցում բազմաթիվ տարբեր խանութներ կան, և այստեղ միշտ կարելի է հանդիպել եվրոպացի և ամերիկացի զբոսաշրջիկների: 5. Իսրայելում ապրում են հրեաներ ամբողջ աշխարհից, ովքեր խոսում են տարբեր լեզուներով: 6. Թել Ավիվը ժամանակակից եվրոպական քաղաք է ծովի ափին: 7. Հոութն այսօր չի աշխատում, առավոտվանից նա միայն հեռախոսով խոսում է իր ընկերուհիների հետ վերջին նորաձևության մասին: 8. Բավական է խոսես, պետք է աշխատել: 9. Ի՞նչ ես կարծում, ո՞ւր կարելի է գնալ երեկոյան: 10. Վերջին նորաձևությունը շատ գույներ չունի, միայն սև, սպիտակ և կապույտ: 11. Ես զգում եմ, որ դու չես կարող պատասխանել ինձ: 12. Բոլոր մատուցողներն այս նոր ճապոնական ռեստորանում չինացիներ են: 13. Հին Քաղաքի փողոցները նեղ են, սակայն շատ գեղեցիկ: 14. Երուսաղեմի Հին Քաղաքում ապրում են բազմաթիվ հայ ընտանիքներ: 15. Ես չգիտեմ, թե ի՞նչ լեզվով է խոսում այն երիտասարդ զբոսաշրջիկը, բայց կարծում եմ, որ նա ճապոնացի է: 16. Շաբաթը երկու անգամ մենք գնում ենք ծովափ, և երեխաներն այնտեղ ամբողջ օրը խաղում են: 17. Այն փոքր քաղաքում ապրում են միայն քրիստոնյա արաբներ: 18. Միայն այստեղ կարելի է զգալ այս հինավուրց հողի պատմությունը: 19. Ես չեմ կարող հանգստանալ, որովհետև դու ամբողջ ժամանակ կիթառ ես նվագում և երգում: 20. Այս քաղաքում որտե՞ղ կարելի է տեսնել արաբական պարեր: 21. Դավիթը չի կարող մտնել այն փոքր սենյակը, որովհետև նա չափազանց բարձրահասակ է: 22. Բոլորն ասում են, որ ծովն այսօր շատ կապույտ է:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אֲדָמָה נ հող *ադամա*
אוֹפְנָה נ նորաձևություն *օֆնա*
אַחֲרוֹן ת վերջին *ախառոն*
אֵירוֹפָּאִי תו״ז եվրոպական, եվրոպացի *էյրոպէի*
אֲמֶרִיקָאִי, אֲמֶרִיקָנִי תו״ז ամերիկյան, ամերիկացի *ամէռիկա՛նի, ամէռիկա՛ի*
גָּבוֹהַּ ת բարձր, բարձրահասակ *գավո՛ահ*
הָמוֹן ז բազմություն, ամբոխ *համո՛ն*
הִסטוֹרִיָה נ պատմություն *հիստո՛ռյա*
הִרגִּישׁ פ (לְהַרגִּישׁ, מַרגִּישׁ) զգալ *հիռգի՛շ (լէհառգի՛շ, մառգի՛շ)*
חוֹף ז ափ, ծովափ *խո՛ֆ*
יָם ז ծով *յամ՛*
יַפָּנִי תו״ז ճապոնական, ճապոնացի *յապա՛նի*
כָּחוֹל ת (נ כְּחוֹלָה) կապույտ *քախո՛լ (քխուլա՛)*
מוּסְלְמִי תו״ז մահմեդական *մուսլէմի՛*
נוֹצְרִי תו״ז քրիստոնյա, քրիստոնեական *նոցռի՛*
נָח פ (לָנוּחַ, נָח) հանգստանալ *նախ (լանու՛ախ, նախ)*
סִינִי תו״ז չինական, չինացի *սի՛նի*
עוֹלָם ז աշխարհ *օլա՛մ*
עֲרָבִי, עַרְבִּי תו״ז արաբ, արաբական *առավի՛, առվի՛*
עָתִיק ת հին, հինավուրց, հնամյա *աթի՛կ*
צֶבַע ז (ר צְבָעִים) գույն *ցէ՛վա (ցվա՛իմ)*
צָעִיר ת երիտասարդ *ցա՛ռ*
צַר ת նեղ *ցառ*
רְאוּבֵן ז Ռուբեն *ռէուվէ՛ն*
רָץ פ (לָרוּץ, רָץ) վազել *ռաց (լառուց, ռաց)*
רְקוּד ז պար *ռիկուդ՛*
שׁוֹנֶה ת տարբեր, զանազան *շօնէ՛*
שָׂפָה נ լեզու *սաֆա՛*
שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה ש״מ נ տասնվեց *շէշ-էառէ՛*
תַּיָּר ז զբոսաշրջիկ *թայառ՛*

המון אנשים *համօն անաշիմ* մարդկանց բազմություն
העיר החדשה *ha'իr հախադաշա* (Արևմտյան Երուսաղեմ) Նոր Քաղաք
העיר העתיקה *ha'իr հա'աթիկա* (Արևելյան Երուսաղեմ) Հին Քաղաք
זה עם זה *զէ իմ զէ* իրար հետ
כולם *քուլամ* (նրանք) բոլորը
מעל העולם *միքօլ հաօլամ* ամբողջ աշխարհից

17 שבע־עשרה

ԱՆՑՅԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿ

17.1. Անցյալ ժամանակը (זמן עבר *զման ավառ*) կազմվում է ելման բայաձևին համապատասխան վերջածանցների կցումով, ընդ որում, վերջածանցները նույնն են բոլոր կառույցների համար: פָּעַל կառույցում անցյալ ժամանակը կազմվում է հետևյալ կաղապարներով.

אָנִי	ooo תִּי	אֲנַחְנוּ	ooo נוּ
אַתָּה	ooo תָּ	אַתֶּם	ooo תֶּם
אַת	ooo ת	אַתֶּן	ooo תֶּן
הוּא	ooo	הֵם	ooo וּ
הִיא	ooo ה	הֵן	ooo וּ

Կաղապարներից երևում է, որ 3-րդ դեմքի եզակի արական բայաձևը միակն է, որ ածանց չունի (ooo), և նրանից է, որ ածանցվել են մյուսները: Այսպիսով, «ելման բայաձև» եզրը դառնում է ավելի իմաստավորված:

17.2. פָּגַשׁ և לָמַד բայերի խոնարհումն անցյալ ժամանակում ունի հետևյալ տեսքը («ես հանդիպեցի, դու հանդիպեցիր..., ես սովորեցի, դու սովորեցիր...» և այլն).

אָנִי	פָּגַשְׁתִּי *պագաշթի*	אֲנַחְנוּ	פָּגַשְׁנוּ *պագաշնու*
אַתָּה	פָּגַשְׁתָּ *պագաշթա*	אַתֶּם	פְּגַשְׁתֶּם *պգաշթէմ*
אַת	פָּגַשְׁת *պագաշթ*	אַתֶּן	פְּגַשְׁתֶּן *պգաշթէն*
הוּא	פָּגַשׁ *պագաշ*	הֵם	פָּגְשׁוּ *պագշու*
הִיא	פָּגְשָׁה *պագշա*	הֵן	פָּגְשׁוּ *պագշու*

אֲנִי	לָמַדְתִּי	*lamáṇṭi*	אֲנַחְנוּ	לָמַדְנוּ	*lamáṇṭnu*
אַתָּה	לָמַדְתָּ	*lamáṇṭa*	אַתֶּם	לָמַדְתֶּם	*lmaṇṭém*
אַת	לָמַדְתְּ	*lamaṇṭ*	אַתֶּן	לָמַדְתֶּן	*lmaṇṭén*
הוּא	לָמַד	*lamáṇ*	הֵם	לָמְדוּ	*lamḋú*
הִיא	לָמְדָה	*lamḋá*	הֵן	לָמְדוּ	*lamḋú*

17.3.1. Տառադարձությունից երևում է, որ անցյալ ժամանակի վերջածանցների մի մասը (ִי-, ָת-, ָתֶם-, ָה-) շեշտավորվում են, մյուսները (נוּ-, תִּי-, תֶּן-)՝ ոչ:

17.3.2. ִי-, ָה- վերջածանցներն առաջացնում են 2-րդ արմատականի ձայնավորի սղում՝ לָמְדָה *lamḋá*, פִּגְּשׁוּ *pigeṣú*:

17.3.3. תֶּם-, תָּם- վերջածանցները կոչվում են «ծանր վերջածանցներ». վերցնելով շեշտն իրենց վրա՝ նրանք հանգեցնում են առաջին ձայնավորի սղմանը (այսինքն՝ կամացը փոխարինվում է շվայով)՝ פִּגְּשׁוּ - פִּגְּשׁתֶם *pigeṣú - pigeṣtém*, לָמְדוּ - לָמְדָתֶן *lamḋú - lmaṇṭén*:

① *Անցյալ ժամանակում խոնարհեք* פָּתַח, זָכַר, מָכַר, רָקַד, כָּתַב, יָשַׁב *բայերը:*

17.4. Խոսակցական լեզվում 2-րդ դեմքի հոգնակին կազմվում է մյուս ձևերի նմանությամբ՝ առանց առաջին ձայնավորի սղման և վերջածանցի շեշտավորման՝ כָּתַבְתֶּם *kṭaváṭém*, (ճիշտ ձևը՝ כְּתַבְתֶּם *kṭaváṭém*), יָשַׁבְתֶּן *yaṣaváṭén* (ճիշտ ձևը՝ יָשַׁבְתֶּן *yṣaváṭén*): Այս ձևերը տարածվել են նաև գրական լեզվում, այլևս սխալ չեն դիտվում և գործածվում են սույն դասագրքում:

17.5. Եբրայերենի անցյալ ժամանակում «կատարյալն» ու «անկատարը» հստակորեն չեն տարբերակվում, ուստի תִּבַּתִּי אֲנִי նշանակում է և՝ «ես գրեցի, գրել եմ/էի», և՝ «ես գրում էի», תִּשַׁבְתִּי «նստեցի, նստել եմ/էի» և «նստած էի»:

17.6. Քանի որ յուրաքանչյուր դեմք ունի իր ուրույն վերջածանցը, ապա անցյալ ժամանակում 1-ին և 2-րդ դեմքերի անձնական դերանունները սովորաբար չեն գործածվում՝ בַּבּוֹקֶר הָלַכְתִּי לַעֲבוֹדָה *bapóḳer haláḳṭi laavodá* «առավոտյան գնացի աշխատանքի», חָזַרְנוּ הַבַּיְתָה מֵאוּחָר בַּלַּיְלָה *ḥazárnu habáyta méuḥar balaylá* «տուն վերադարձանք ուշ գիշերով»:

17.7. ו״ע ԵՎ י״ע ԲԱՅԵՐՆ ԱՆՑՅԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

ע״ו

אֲנִי	גַּרְתִּי	*gáṇṭi*	אֲנַחְנוּ	גַּרְנוּ	*gáṇnu*
אַתָּה	גַּרְתָּ	*gáṇṭa*	אַתֶּם	גַּרְתֶּם	*gaṇṭém (gáṇ-)*
אַת	גַּרְתְּ	*gaṇṭ*	אַתֶּן	גַּרְתֶּן	*gaṇṭén (gáṇ-)*
הוּא	גָּר	*gáṇ*	הֵם	גָּרוּ	*gáṇu*
הִיא	גָּרָה	*gáṇa*	הֵן	גָּרוּ	*gáṇu*

ע״י

אֲנִי	שַׁרְתִּי	*ṣáṇṭi*	אֲנַחְנוּ	שַׁרְנוּ	*ṣáṇnu*
אַתָּה	שַׁרְתָּ	*ṣáṇṭa*	אַתֶּם	שַׁרְתֶּם	*ṣaṇṭém (ṣáṇ-)*
אַת	שַׁרְתְּ	*ṣaṇṭ*	אַתֶּן	שַׁרְתֶּן	*ṣaṇṭén (ṣáṇ-)*
הוּא	שָׁר	*ṣáṇ*	הֵם	שָׁרוּ	*ṣáṇu*
הִיא	שָׁרָה	*ṣáṇa*	הֵן	שָׁרוּ	*ṣáṇu*

Ուշադրություն դարձրեք ձայնանիշների փոփոխությանը 1-ին և 2-րդ դեմքերում՝ גָּר ← גָּרָ:

17.8. 3-րդ դեմքի եզակի իգականը ներկա և անցյալ ժամանակներում ունի նույն ձևերը՝ גָּרָה, שָׁרָה *gáṇa, ṣáṇa*, որոնք տարբերակվում են շեշտադրությամբ. ներկա ժամանակում՝ *gáṇa*, անցյալ ժամանակում՝ *gáṇa*: Ի տարբերություն ամբողջական բայերի, նախավերջին վանկի վրա են շեշտ կրում և 3-րդ դեմքի հոգնակի թվի ձևերը՝ *gáṇu, ṣáṇu:*

② *Անցյալ ժամանակում խոնարհեք* שָׂם, רָץ, נָח, קָם *բայերը:*

17.9. בָּא «գալ» բայն անցյալ ժամանակում խոնարհվում է հետևյալ կերպ («ես եկա, գալիս էի, դու եկար, գալիս էիր...»).

[1] Ինչպես նշվել էր, խոսակցական լեզվում առաջին վանկը կարող է շեշտակիր լինել նաև ներկա ժամանակում:

אֲנִי בָּאתִי *բա՛թի*	אֲנַחְנוּ בָּאנוּ *բա՛նու*		
אַתָּה בָּאתָ *բա՛թա*	אַתֶּם בָּאתֶם *բաթէ՛մ (բա՛-)*		
אַת בָּאת *բաթ*	אַתֶּן בָּאתֶן *բաթէ՛ն (բա՛-)*		
הוּא בָּא *բա*	הֵם בָּאוּ *բա՛՝ու*		
הִיא בָּאָה *բա՛՝ա*	הֵן בָּאוּ *բա՛՝ու*		

י״ע ԵՎ י״ע ԲԱՅԵՐԸ ՀԵՓԻԼ ԿԱՌՈՒՑՑԻ ՆԵՐԿԱ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

17.10. הפעיל կառույցում י״ע և י״ע բայերը ելման բայաձև են կազմում הסיס կաղապարով՝ הָבִין *հէվին* «հասկանալ» (בין արմատից), הָכִין *հէխին* «պատրաստել» (כון արմատից), הָקִים *հէկիմ* «հիմնել, հաստատել» (קום արմատից), הָבִיא *հէվի* «բերել» (בוא արմատից): Ենթակայական դերբայն ունի հետևյալ ձևերը.

מבין – מְבִינָה – מְבִינִים – מְבִינוֹת
մէվին – մէվինա – մէվինիմ – մէվինօթ

מביא – מְבִיאָה – מְבִיאִים – מְבִיאוֹת
մէվի – մէվի՛՝ա – մէվի՛՝իմ – մէվի՛՝օթ

Ուշադրություն դարձրեք מ նախածանցի ձայնանիշի փոփոխությանը՝ מִ ← מ:

17.11. הפעיל կառույցում י״ע և י״ע բայերի անորոշ դերբայը կազմվում է להסיס կաղապարով՝ לְהָבִין *լէհավին* «հասկանալ», לְהָבִיא *լէհավի* «բերել»:

17.12. Այսպիսով, անկախ 2-րդ արմատականի ו կամ י լինելուց, הפעיל կառույցում י״ע և י״ע բայերը հանդես են գալիս י տառով:

③ *Կազմեք* הָכִין հէխին *«պատրաստել» և* הָקִים հէկիմ *«հիմնել, հաստատել» բայերի ենթակայական և անորոշ դերբայները:*

הָיָה ԲԱՅԸ

17.13.1. הָיָה *հայա* «լինել» բայը (ה՝ խումբ) ենթակայական դերբայ չի կազմում և ներկա ժամանակում չի գործածվում: Անցյալ ժամանակում այն համապատասխանում է հայերենի անցյալ ժամանակի օժանդակ բայերին՝ דָּוִד הָיָה חוֹלֶה *դավիդ հայա խօլէ* «Դավիթը հիվանդ էր», אֶתְמוֹל הָיָה יוֹם רִאשׁוֹן *էթմօլ հայա յօմ ռիշօն* «երեկ կիրակի էր»:

17.13.2. הָיָה բայն անցյալ ժամանակում նաև փոխարինում է יֵשׁ և אֵין մասնիկները («կա – կար», «չկա – չկար»)՝ הָיָה שָׁם בַּיִת גָּדוֹל *հայա շամ բայիթ գադօլ* «այնտեղ մեծ տուն կար», לֹא הָיָה שָׁם בַּיִת *լօ հայա շամ բայիթ* «այնտեղ տուն չկար»: Անցյալ ժամանակում הָיָה բայի խոնարհումը կներկայացվի առաջիկա դասերում:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

17.14. Ժամանակահատված նշող բառերի հետ որոշիչ հոդը փոխարինում է «այս» ցուցական դերանունը կամ նշում ընթացիկ վիճակը՝ הַבּוֹקֶר *հաբօ՛կէր* «այս առավոտ, այսօր առավոտյան», הָעֶרֶב *հա՛էռէվ* «այս երեկո, այսօր երեկոյան», הַשָּׁנָה *հաշանա* «այս տարի», הַשָּׁבּוּעַ *հաշավո՛ւա* «այս շաբաթ», הַיּוֹם *հայօմ* «այսօր»:

17.15. Եբրայերենը չունի «անցած» բառը: Փոխարենը գործածվում է עָבַר *ավար* «անցնել» բայի անցյալ ժամանակը՝ նախորդված שֶׁ հարաբերական շաղկապով. բայը թվով և սեռով համաձայնեցվում է գոյականի հետ՝ הַחֹדֶשׁ שֶׁעָבַר *հախօդէշ շէավար* «անցած ամիսը» (բառացիորեն՝ «ամիսը, որն անցավ»), בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה *բաշանա շէավռա* «անցած տարում» («տարում, որն անցավ»), הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ *հայամիմ շէավռու* «անցած օրերը» («օրերը, որոնք անցան»):

17.16. Ամիսների անվանումներն են՝ יָנוּאָר *յանուար*, פֶּבְרוּאָר *ֆէբռուար*, מֶרֶץ *մարս*, אַפְּרִיל *ապռիլ*, מַאי *մայ*, יוּנִי *յունի*, יוּלִי *յուլի*, אוֹגוּסְט *օգուստ*, סֶפְּטֶמְבֶּר *սէպտէմբէր*, אוֹקְטוֹבֶּר *օկտօ՛բէր*, נוֹבֶמְבֶּר *նօվէմբէր*, דֶּצֶמְבֶּר *դէցէմբէր:* Ամսվա օրերը նշելու համար գործածվում են արական սեռի քանակական-թվականները՝ שְׁלוֹשָׁה בְּסֶפְּטֶמְבֶּר *շլօշա բէսէպտէմբէր* «սեպտեմբերի 3-ը», עֲשָׂרָה בְּאַפְּרִיל *մէ՛ասառա բէապռիլ* «ապրիլի 10-ից», שִׁשָּׁה בְּדֶצֶמְבֶּר *բէշի՛շա բէդէցէ՛մբէր* «դեկտեմբերի 6-ին»:

17.17. Հրեական ավանդական՝ լուսնային տոմարի ամիսները կրում են սեմական ընդհանուր անուններ՝ תִּשְׁרִי *թիշռե(յ)* «սեպտեմբեր-հոկտեմբեր», חֶשְׁוָן *խէշվան* «հոկտեմբեր-նոյեմբեր», כִּסְלֵו *քիսլէվ* «նոյեմբեր-դեկտեմբեր», טֵבֵת *տէվէթ* դեկտեմբեր-հունվար», שְׁבָט *շվաթ* «հունվար-փետրվար», אֲדָר *ադար* «փետրվար-մարտ», נִיסָן *նիսան* «մարտ-ապրիլ», אִיָּר *իյար* «ապրիլ-մայիս», סִיוָן *սիվան* «մայիս-հունիս», תַּמּוּז *թամուզ* «հունիս-հուլիս», אָב *ավ* «հուլիս-օգոստոս», אֱלוּל *էլուլ* «օգոստոս-սեպտեմբեր»: Հրեական թվարկությունն սկսվում է «երկրի արարումից». այսպես, համընդհանուր թվարկության 2019 թվականին համապատասխանում է հրեական 5779/80 թվականը: Հրեական տարեթվերը հաճախ նշվում են համընդհանուր տարեթվերի կողքին՝ պաշտոնական փաստաթղթերում, թերթերի վրա և այլուր:

④ 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

אַהֲרוֹן בַּבַּיִת וּבָעֲבוֹדָה[1]

אַהֲרוֹן וְלֵאָה יוֹשְׁבִים בְּמִטְבַּח שְׁלֹמָם וְאוֹכְלִים אֲרוּחַת־בֹּוקֶר.

- אַהֲרוֹן, מַדּוּעַ אַתָּה לֹא שׁוֹתֶה אֶת הַקָּפֶה? הַקָּפֶה לֹא מָתוֹק? - אָמְרָה[2] לֵאָה.
- לֹא, הַקָּפֶה מָתוֹק מְאוֹד. שַׁמְתִּי[3] שְׁלוֹשׁ כַּפִּיּוֹת[4] סוּכָּר[5] - אָמַר[6] אַהֲרוֹן.
- מַדּוּעַ אַתָּה לֹא אוֹכֵל? הַגְּבִינָה לֹא טוֹבָה? לֹא אָכַלְתָּ[7] אֶת הַגְּבִינָה.
- אָכַלְתִּי[8], לֵאָה, אָכַלְתִּי[9] - אָמַר[10] אַהֲרוֹן - אֶת תָּמִיד מְכִינָה[11] אֲרוּחַת־בֹּוקֶר מְצוּיֶנֶת.
- אֲנִי חוֹשֶׁבֶת, שֶׁאַתָּה עוֹבֵד הַרְבֵּה, אַהֲרוֹן - אָמְרָה[12] לֵאָה. - אַתָּה צָרִיךְ לָנוּחַ.
- לֹא, אֲנִי לֹא עוֹבֵד הַרְבֵּה. הִנֵּה, אֶתְמוֹל לֹא עָבַדְתִּי[13], הָיָה יוֹם רִאשׁוֹן. גַּם בְּשַׁבָּת לֹא עָבַדְתִּי[14]. גַּם בְּשַׁבּוּעַ שֶׁעָבַר[15] נָחְתִּי[16] יוֹמַיִם[17].
- טוֹב, כְּבָר מְאוּחָר, הַשָּׁעָה שְׁמוֹנֶה וָחֲצִי! צָרִיךְ לָלֶכֶת[18]!
- בְּסֵדֶר, לֵאָה, אֲנִי הוֹלֵךְ, לְהִתְרָאוֹת - אָמַר אַהֲרוֹן וְהָלַךְ[19] לַעֲבוֹדָה.

אַהֲרוֹן עוֹבֵד הַשָּׁנָה[20] בְּבֵית־הַחוֹלִים[21] דָּנָה לִילְדִים. בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה[22] הוּא עָבַד בְּבֵית־חוֹלִים אַחֵר. כָּל הַבֹּוקֶר אַהֲרוֹן עָבַד[23] הַרְבֵּה, הוּא לֹא יָשַׁב[24] אֲפִילוּ רֶגַע אֶחָד. עַכְשָׁיו הוּא יוֹשֵׁב וְכוֹתֵב אֶל דּוֹדוֹ[25] מְרִדְכַּי שָׁנָר בְּקִיבּוּץ. גַּם בְּשַׁבּוּעַ שֶׁעָבַר[26] אַהֲרוֹן כָּתַב[27] לְדוֹדוֹ.

פְּרָגַע זֶה בָּא[28] פָּקִיד מִמִּשְׂרַד מְנַהֵל בֵּית־הַחוֹלִים[29] וְאָמַר[30]:

- שָׁלוֹם, דּוֹקְטוֹר בֶּן־אֱלִיעֶזֶר.
- שָׁלוֹם, רָאוּבֵן. מַה נִּשְׁמַע? אֵיזוֹ חֲדָשָׁה אַתָּה מֵבִיא[31] הַיּוֹם?
- אֲנַחְנוּ מְכִינִים[32] דּוּחַ לַמְנַהֵל[33]. בְּבַקָּשָׁה לוֹמַר[34] לִי, כַּמָּה זְמַן אַתָּה עוֹבֵד בְּבֵית־הַחוֹלִים שֶׁלָּנוּ?

[1] Ուշադրություն դարձրեք թվական պարունակող սմիխութային կապակցությանը՝ «երեք գլուխ շաբար»:

- אֲנִי עוֹבֵד פֹּה כְּבָר אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים[1].
- לְפָנֵי כַּמָּה זְמַן בָּאתָ[2]?
- בָּאתִי[3] לְפָנֵי אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים. זֶה הָיָה[4] בְּשִׁשָּׁה בְּסֶפְּטֶמְבֶּר[5].
- בְּאֵיזֶה חוֹדֶשׁ אַתָּה גּוֹמֵר אֶת עֲבוֹדָתְךָ[6] כָּאן?
- אֲנִי גּוֹמֵר אֶת עֲבוֹדָתִי[7] בְּתְשִׁעָה בְּאוֹגוּסְט[8], חוֹדֶשׁ לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה[9].
- זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁיֵּשׁ לְךָ עוֹד תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים[10] לַעֲבוֹד פֹּה.
- לֹא, יֵשׁ לִי רַק שְׁמוֹנָה חֳדָשִׁים[11]. עָבַדְתִּי[12] כְּבָר אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים[13]: סֶפְּטֶמְבֶּר - חוֹדֶשׁ אֶחָד, אוֹקְטוֹבֶר - שְׁנַיִם[14], נוֹבֶמְבֶּר - שְׁלוֹשָׁה, דֶּצֶמְבֶּר - אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים.
- עַכְשָׁיו אֲנִי מֵבִין[15] - אָמַר[16] הַפָּקִיד - יֵשׁ לְנוּ עוֹד יָנוּאָר, פֶּבְּרוּאָר, מֶרֶס, אַפְּרִיל, מַאי, יוּנִי, יוּלִי, אוֹגוּסְט נָכוֹן, רַק שְׁמוֹנָה חֳדָשִׁים[17]. חֲבָל!

[1] 2.16.բ. [2] 17.1. [3] 17.7. [4] 2.7. [5] 17.10. [6] 17.13.1. [7] 17.15. [8] 14.7. [9] 14.13. [10] 17.14. [11] 12.7. [12] 17.5. [13] 2.14. [14] 17.9. [15] 12.8. [16] 13.7. [17] 9.6. [18] 10.8. [19] 17.16. [20] 12.10. [21] 12.1. [22] 11.2.3.

Ⓓ *Թարգմանեք.*

1. Դու ոչինչ չկերար առավոտյան, քաղցած չե՞ս: 2. Երեկ մենք գնացինք մեր հին ընկերներին տեսնելու: 3. Նրանք մեզ չեն գրել, թե ինչքան ժամանակ են ուզում ապրել մեր քաղաքում: 4. Ինչո՞ւ եք սեղանից հեռու նստել: Նստե՛ք, խնդրեմ, սեղանի կողքին: 5. Առավոտյան բոլոր պաշտոնյաները բացեցին իրենց պատուհանները: 6. Անցած տարի ես ապրում և սովորում էի ուրիշ քաղաքում: 7. Ամբողջ գիշեր մենք պարում և երգում էինք մեր լավ ընկերների հետ, որոնք եկել են Իսրայելից: 8. Դինան իր բոլոր գրքերը դրեց այն սև պահարանի մեջ: 9. Ես չեմ հասկանում, թե ի՞նչ ես գրել այս պատի վրա: 10. Երբ եկա աշխատանքի, տնօրենն արդեն այնտեղ էր: 11. Ես չեմ կարող խմել այս սուրճը, որովհետև այն շատ քաղցր է, ես քաղցր սուրճ չեմ սիրում: 12. Մուրթքեն և ես ժամը ութին ավարտեցինք աշխատանքը և տուն գնացինք: 13. Հրեաները հանգստանում են շաբաթ, իսկ քրիստոնյաները՝ կիրակի օրը: 14. Տնօրենն ասաց, որ մենք պետք է պատրաստենք հաշվետվությունը մինչև դեկտեմբերի հինգը: 15. Երեկ կիրակի էր, և մենք չէինք աշխատում, մենք հանգստանում էինք ծովի ափին: 16. Հորեղբայրս ասում է, որ եբրայերեն չի խոսում, բայց հասկանում է: 17. Առավոտվանից գլուխս ցավում է, չեմ հասկանում ինչո՞ւ: 18. Միայն դու կարող ես հասկանալ՝ ի՞նչ է գրված այստեղ: 19. Երեկ դու գրասենյակից վերադարձար ժամը տասն անց կեսին, ի՞նչ կար այնտեղ: 20. Անցած ամիս ես աշխատում էի միայն յոթ ժամ, սակայն այս ամիս՝ մայիսի 1-ից, ես արդեն պետք է աշխատեմ ինը ժամ:

קִילִים חֲדָשׁוֹת

אפילו ת״פ նույնիսկ *աֆիլու*
תמול ז երեկ *էթմոլ*
גמר פ (לגמור, גומר) ավարտել, վերջացնել *գամառ (լիգմոռ, գումէռ)*
חוד ז հորեղբայր, քեռի *ղող*
זיוח ז զեկույց, հաշվետվություն *զիվուախ*
חכין פ (לְחַכִּין, מְכַּיֵּן) հասկանալ *հէվին (լէհավին, մէվին)*
היה פ (להיות, -) լինել *հայա (լիհյոթ)*
חכין פ (לְחַכִּין, מְכַיֵּן) պատրաստել *հէխին (լէհախին, մէխին)*
חכל מ״ק ափսոս, ավաղ *խավալ*
חדשה נ նորություն *խադաշա*
כר ת״פ արդեն *քար*
עד מ״י առաջ, մինչև *լիֆնէդ*
מרכי ז Մուրթքե *մոռդէխայ*
מתוק ת քաղցր *մաթոկ*
שוכר ז շաքար *սուքառ*
פקיד ז ծառայող, պաշտոնյա *պակիդ*
קבוץ ז կիբուց[1] *կիբուց*
ראש ז գլուխ *ռոշ*
שבע־עשרה ש״מ נ տասնյոթ *շվա-էսռէ*
שבת נ շաբաթ օր *շաբաթ*

זאת אומרת այսինքն, ասել է թե *զոթ օմէռէթ*
יום ראשון կիրակի *յոմ ռիշոն*
ראש השנה Նոր Տարի *ռոշ հաշանա*

[1] Գյուղատնտեսական բնակավայր Իսրայելում, որում գործում են ընդհանուր սեփականության և հասարակական համընդհանուր հավասարության սկզբունքները:

18 שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה

18.1. ԲԱՅԵՐԸ ՀՊՓԻԼ ԿԱՌՈՒՑՑԻ ՆԵՐԿԱ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

18.1. Բայերը, որոնց 1-ին արմատականը נ է, հպիլ կառույցում կորցնում են այն՝ *հիքիռ* «ծանոթանալ, ճանաչել» (נכר արմատից): Ենթակայական դերբայն ունի հետևյալ ձևերը.

מַכִּיר – מַכִּירָה – מַכִּירִים – מַכִּירוֹת
մաքիռ – մաքիռա – մաքիռիմ – մաքիռոթ

18.2. Անորոշ դերբայը կազմվում է לְהַס֑וֹ կաղապարով՝ לְהַכִּיר *լէհաքիռ:* Անհրաժեշտ է զանազանել לְהַס֑וֹ կաղապարով կազմված անորոշ դերբայները לְהַס֑וֹ կաղապարով կազմվածներից (17.10., 17.11.):

ԿՈԿՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՎ ԲԱՅԵՐԻ ԽՈՆԱՐՀՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԱՆՑՅԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

18.3. 1-ին կոկորդային արմատականը 2-րդ դեմքի հոգնակի ձևերում շվայի փոխարեն ունի խատաֆ-պաթախ՝ אֲכַלְתֶּם *ախալթէմ,* אֲמַרְתֶּם *ամառթէմ,* חֲזַרְתֶּם *խազառթէմ,* עֲבַדְתֶּם *ավաղթէմ,* הָלַכְתֶּם *հալախթէմ*:

18.4. 2-րդ կոկորդային արմատականը 3-րդ դեմքի հոգնակիում և 3-րդ դեմքի իգական սեռի եզակիում ձայնավորված է խատաֆ-պաթախով՝ הִיא שָׁאֲלָה *հի շա'ալա,* הֵם/הֵן שָׁאֲלוּ *հէմ/հէն շա'ալու,* הִיא פָּעֲלָה *հի բա'ալա,* הֵם/הֵן פָּעֲלוּ *հէմ/հէն բա'ալու:*

18.5. 3-րդ կոկորդային (א ע) արմատականով բայերի մոտ 3-րդ դեմքի հոգնակիում և իգականի եզակիում առկա է կոկորդային պայթյուն՝ הִיא קָרְאָה *հի կառ'ա,*

הם/הן יָדוּעַ *hէմ/հէն յադ՛ու*: Ուշադրություն դարձրեք, որ խոսքում կոկորդային պայթյուններ զանազանում է 3-րդ դեմքի արական իգականից՝ היא קָרָא - հէ՛ա քարա՛ - հէ՛ն քարա՛ - հէ՛ն քարա՛ - հէ՛ն

երրորդ *շլիշի* שלישי ת
տասնութ *շմոնէ-էսրէ* שמונה־עשרה ש״מ נ
լսել, ունկնդրել *շամա (լիշմօա, շօմէա)* שמע פ (לשמוע, שומע)
նորոգել *թիկէն (լէթակէն, մէթակէն)* תיקן פ (לתקן, מתקן)

ի՞նչ ափսոս *քամա խավալ* מה חבל
ինչո՞ւ հանկարծ *մա պիթ'օմ* מה פתאום
վաղուց *միզման* מזמן

19 תשע־עשרה

נתן ԲԱՑՆ ԱՆՑՅԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

19.1. נתן *նաթան* «տալ» բայն անցյալ ժամանակի 1-ին և 2-րդ դեմքերում խոնարհվում է առանց 3-րդ ג արմատականի (תְ(נ)תִי, תָ(נ)תָ, נָתַן և այլն).

אֲנִי	נָתַתִּי	*նաթա՛թի*	אֲנַחְנוּ	נָתַנּוּ	*նաթա՛նու*
אַתָּה	נָתַתָּ	*նաթա՛թա*	אַתֶּם	נְתַתֶּם	*նէթաթէմ*
אַת	נָתַתְּ	*նաթաթ*	אַתֶּן	נְתַתֶּן	*նէթաթէն*
הוּא	נָתַן	*նաթան*	הֵם	נָתְנוּ	*նաթնու*
הִיא	נָתְנָה	*նաթնա*	הֵן	נָתְנוּ	*նաթնու*

19.2. ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՍՆՅԱԿԻ ՔԱՆԱԿԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓԻՉ ՑԱՆԿ

արական		*իգական*		
ախադ-ասաո	אַחַד־עָשָׂר	*ախաթ-էսրէ*	אַחַת־עֶשְׂרֵה	11
շնէմ-ասաո	שְׁנֵים־עָשָׂר	*շթէմ-էսրէ*	שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה	12
շլօշա-ասաո	שְׁלוֹשָׁה־עָשָׂר	*շլօշ-էսրէ*	שְׁלוֹשׁ־עֶשְׂרֵה	13
առբա'ա-ասաո	אַרְבָּעָה־עָשָׂר	*առբա-էսրէ*	אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה	14
խամիշա-ասաո	חֲמִשָּׁה־עָשָׂר	*խամէշ-էսրէ*	חָמֵשׁ־עֶשְׂרֵה	15
շիշա-ասաո	שִׁשָּׁה־עָשָׂר	*շէշ-էսրէ*	שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה	16
շիվ'ա-ասաո	שִׁבְעָה־עָשָׂר	*շվա-էսրէ*	שְׁבַע־עֶשְׂרֵה	17
շմօնա-ասաո	שְׁמוֹנָה־עָשָׂר	*շմօնէ-էսրէ*	שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה	18
թիշ'ա-ասաո	תִּשְׁעָה־עָשָׂר	*թշա-էսրէ*	תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה	19

① *Թարգմանեք.*

11 զբոսաշրջիկ, 11 լեզու, 12 գույն, 12 աղջիկ, 13 նամակ, 13 տիկնիկ, 14 որդի, 14 դուստր, 15 հարց, 15 բժիշկ, 16 ձայն, 16 ուսուցչուհի, 17 խոհանոց, 17 կին, 18 դուռ, 18 սառնարան, 19 աստիճան, 19 ծառ, 12 մատուցող, 16 ռեստորան, 19 տեղ, 11 շաբաթ, 14 նարինջ, 18 ինժեներ, 13 բաժակ, 15 խանութ, 17 տոկոս, 12 բերեն, 11 կերուհի, 11 սենյակ, 17 ամիս, 17 տարի, 19 մատիտ, 12 մարդ, 16 հիվանդ, 15 հոգ, 15 հրեուհի, 13 աթոռ, 18 գիրք, 19 տետր:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

19.3. Եբրայերենում «գալիք, հաջորդ» բառերի իմաստն արտահայտվում է «գալ» բայի համապատասխան թվի և սեռի ենթակայական դերբայով՝ הַשָּׁנָה הַבָּאָה *haշանա հաբա՛ա* «հաջորդ տարին», בַּשָּׁבוּעַ הַבָּא *բաշավու՛ա հաբա* «գալիք շաբաթվա մեջ», הַחֹדָשִׁים הַבָּאִים *հախոդաշի՛մ հաբա՛իմ* «գալիք ամիսները»:

② 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

אַהֲרוֹן, פְּרוֹפֶסוֹר קֶרֶן וְהָאַחוֹת רָחֵל

אַהֲרוֹן הָלַךְ[1] כָּל הַבֹּקֶר מְחוֹלָה לְחוֹלָה וְשָׁאַל כָּל אֶחָד מַה שְּׁלוֹמוֹ[2]. הַחֹדֶשׁ יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה חוֹלִים, וְהוּא עוֹבֵד עַד מְאוּחָר בַּלַּיְלָה. אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם הוּא נִכְנַס[3] לְמִשְׂרָדוֹ וְיָשַׁב[4] עַל־יַד הַשּׁוּלְחָן. הוּא חָשַׁב,[5] עַל לְאָה וְעַל הַיְלָדִים, עַל יוֹם־הַהֻלֶּדֶת[6] שֶׁל יְהוּדָה וְעַל דּוֹדוֹ מָרְדְּכַי. בְּרֶגַע זֶה נִכְנַס[7] פְּרוֹפֶסוֹר אֲבִיגְדוֹר קֶרֶן. אַהֲרוֹן קָם מִן הַכִּסֵּא.

קָרָאתָ[8] אֶתְמוֹל מַאֲמַר מְעַנְיֵן מְאֹד - אָמַר הַפְּרוֹפֶסוֹר - אֲבָל אֲנִי לֹא זוֹכֵר אֵיפֹה שַׂמְתִּי[9] אֶת כְּתַב־הָעֵת[10].

פְּרוֹפֶסוֹר, נָתַתָּ[11] אֶתְמוֹל אֶת כְּתַב־הָעֵת לְרָחֵל וְהִיא שָׂמָה[12] אוֹתוֹ עַל שֻׁלְחָנִי. הִנֵּה הוּא.

תּוֹדָה רַבָּה, אַהֲרוֹן - אָמַר[13] הַפְּרוֹפֶסוֹר, לָקַח[14] אֶת כְּתַב־הָעֵת וְיָצָא[15] מִן הַחֶדֶר.

בְּרֶגַע זֶה נִכְנָסָת[16] הָאָחוֹת רָחֵל. הִיא אָחוֹת טוֹבָה, וְגַם אִשָּׁה צְעִירָה וְיָפָה. רָחֵל אוֹהֶבֶת אֶת עֲבוֹדָתָהּ עִם־הַחוֹלִים, אֲבָל הִיא רוֹצָה לַעֲבוֹד שָׁנָה אוֹ שְׁנָתַיִם[17] בְּקִיבּוּץ.

עָתִיד[18] לְדוֹדְךָ, אַהֲרוֹן? - שָׁאֲלָה[19] רָחֵל.

כֵּן, כְּשֶׁבּוּעַ שֶׁעָבַר[20] כָּתַבְתִּי לוֹ שֶׁאֵת מְסַפֶּשֶׁת[21] עֲבוֹדָה בְּקִיבּוּץ. אוּלַי הֵם צְרִיכִים אָחוֹת בְּקִיבּוּצָם.

תּוֹדָה, אַהֲרוֹן. מָתַי אַתָּה רוֹצֶה לִנְסוֹעַ לְדוֹדְךָ?

אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁבַּשָּׁנָה הַבָּאָה[22].

אוּלַי אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים[23] לִנְסוֹעַ יַחַד, מַה אַתָּה חוֹשֵׁב?

אוּלַי, מִי יוֹדֵעַ... - אָמַר[24] לָהּ אַהֲרוֹן.

[1] 17.1. [2] 17.5. [3] 2.14. [4] 15.3. [5] 12.7. [6] 17.7. [7] 19.1. [8] 17.8. [9] 15.2. [10] 14.8. [11] 18.4. [12] 17.15. [13] 10.2. [14] 19.3. [15] 13.3.

① *Թարգմանեք.*

1. Երբ պրոֆեսորը եկավ, Ահարոնը տվեց նրան նոր ամսագիրը: 2. Դինան աշխատանքի եկավ ժամը տասն անց կեսին: 3. Ես չեմ հիշում այն ծեր մարդու անունը, բայց գիտեմ, որ նա մեր ինժեների հորեղբայրն է: 4. Ես բոլոր հետաքրքիր հոդվածները տվեցի քարտուղարուհուս և ասացի նրան՝ դրանք պահարանի մեջ դնել: 5. Ռաքելը սուրճը դրեց Աբրահամի սեղանի վրա և դուրս եկավ սենյակից: 6. Մի՞թե մտավ հիվանդի սենյակը և հարցրեց՝ ինչպե՞ս է նա: 7. Եկող շաբաթ ես գնում եմ կնոջս հետ Թել-Ավիվ մեկնել՝ տեսնելու մեր ծնողներին: 8. Հակոբն աշխատում է այն հիվանդանոցում արդեն 12 տարի, սակայն այժմ նա ուրիշ աշխատանք է փնտրում, ես չգիտեմ ինչո՞ւ: 9. Մենք միասին ապրում ենք մի սենյակում արդեն երկու տարի: 10. Այս նամակը եկել է երեկ, սակայն ես չիմացա՝ ո՞վ է գրել այն: 11. Ե՞րբ եք ուզում վերադառնալ Երուսաղեմ: 12. Ասում են, որ այս նոր ամսագիրը շատ հետաքրքիր է, սակայն ես չեմ կարող գտնել այն մեր քաղաքում: 13. Եթե ուզում ես վերցնել այս գիրքը, պետք է ասես Ռաքելին: 14. Խոսակցությունից հետո մենք վեր կացանք և միասին դուրս եկանք նրանց տնից: 15. Ինչո՞ւ եք այս փոքր սենյակում այսքան շատ հին կահույք դրել: 16. Ինձ այս խանութում ոչինչ հարկավոր չէ: 17. Դու պանիրն ինձ տվեցիր, և ես այն դրեցի սառնարանի մեջ: 18. Բոլոր պատերն այս բնակարանում սպիտակ են, միայն այն պատն է կանաչ: 19. Ռաքելն իր պատշգամբում կարմիր և սպիտակ ծաղիկներ է դրել: 20. Արդեն վաղուց մեր քաղաքի կենտրոնում բարձր ծառեր չկան:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

זָכַר פ (לִזְכּוֹר, זוֹכֵר) հիշել *զախար (լիզբո՛ր, զօխէր)*

יַחַד ת״פ միասին *յահա՛դ*

כְּתַב־עֵת ז ամսագիր *քթավ-էթ*

יוֹם־הוּלֶדֶת ז ծննդյան օր *յոմ-հուլէդէթ*

כָּל אֶחָד ամեն մեկը *բոլ էխա՛դ*

לָקַח פ (לִקַּחַת, לוֹקֵחַ) վերցնել *լակախ (լակա՛խաթ, լօկէխ)*

מַאֲמָר ז հոդված *մաամա՛ր*

מְעַנְיֵן ת (נ מְעַנְיֶנֶת) հետաքրքիր *մէանյէն (մէանյէ՛նէթ)*

מָתַי מ״ש ե՞րբ *մաթա՛յ*

נָתַן פ (לָתֵת, נוֹתֵן) տալ *նաթան (լաթէ՛թ, նօթէն)*

רָחֵל נ Ռաքել *ռահէ՛լ*

תֵּשַׁע־עֶשְׂרֵה ש״מ נ տասնինը *թշա-էռէ՛*

20 עֶשְׂרִים

לעפ֫ נ կառույցի բայերն անցյալ ժամանակում

20.1. לעפ֫ נ կառույցի բայերն անցյալ ժամանակում ունեն խոնարհման հետևյալ պատկերը.

אֲנִי	נסעתִּי	אֲנַחְנוּ	נסענוּ
אַתָּה	נסעתָּ	אַתֶּם	נסעתֶּם
אַת	נסעתְּ	אַתֶּן	נסעתֶּן
הוּא	נסע	הֵם	נסעוּ
הִיא	נסעה	הֵן	נסעוּ

נכנס *նիխնաս* «մտնել» բայի խոնարհումն անցյալ ժամանակում ունի հետևյալ պատկերը («ես մտա/մտնում էի, դու մտար/մտնում էիր...»).

אֲנִי	נכנסתִּי	אֲנַחְנוּ	נכנסנוּ
אַתָּה	נכנסתָּ	אַתֶּם	נכנסתֶּם
אַת	נכנסתְּ	אַתֶּן	נכנסתֶּן
הוּא	נכנַס	הֵם	נכנְסוּ
הִיא	נכנְסָה	הֵן	נכנְסוּ

նիխնանսթի *նիխնանսթա* *նիխնանսթ* *նիխնաս* *նիխնէսա*

նիխնանսնու *նիխնանսթէմ* *նիխնանսթէն* *նիխնէսու* *նիխնէսու*

① *Անցյալ ժամանակում խոնարհեք* נזכַּר նիզքառ *«(վեր)հիշել» և* נכתַּב նիխթավ *«գրի առնվել» բայերը:*

יֵשׁ לִי - אֵין לִי կապակցությունների անցյալ ժամանակը

20.2.1. (Տե՛ս 17.13.2.) יֵשׁ לִי - אֵין לִי կապակցությունների անցյալ ժամանակը կազմվում է יֵשׁ մակբայի՝ הָיָה, և אֵין մակբայի՝ לֹא הָיָה բայերով փոխարինմամբ (խոսքն առայժմ եզակի արական զոյականների մասին է).

יֵשׁ לִי	הָיָה לִי	יֵשׁ לָנוּ	הָיָה לָנוּ
יֵשׁ לְךָ/לָךְ	הָיָה לְךָ/לָךְ	יֵשׁ לָכֶם/לָכֶן	הָיָה לָכֶם/לָכֶן
יֵשׁ לוֹ/לָהּ	הָיָה לוֹ/לָהּ	יֵשׁ לָהֶם/לָהֶן	הָיָה לָהֶם/לָהֶן
אֵין לִי	לֹא הָיָה לִי	אֵין לָנוּ	לֹא הָיָה לָנוּ
אֵין לְךָ/לָךְ	לֹא הָיָה לְךָ/לָךְ	אֵין לָכֶם/לָכֶן	לֹא הָיָה לָכֶם/לָכֶן
אֵין לוֹ/לָהּ	לֹא הָיָה לוֹ/לָהּ	אֵין לָהֶם/לָהֶן	לֹא הָיָה לָהֶם/לָהֶן

הָיָה לִי ספר מעניין *հայա լի սէֆէռ մէանյէն* «ես հետաքրքիր գիրք ունեի», לֹא הָיָה לוֹ זמן לחשוב *լо հայա լо զման լախշօվ* «նա մտածելու[1] ժամանակ չուներ», הָיָה לָהֶם בַּיִת בירושלים *հայա լահէմ բա՛յիթ բիռուշալա՛յիմ* «նրանք Երուսաղեմում տուն ունեին», לֹא הָיָה לָנוּ מקום לשבת *լо հայա լա՛նու մակօմ լաշէվէթ* «մենք նստելու տեղ չունեինք»:

20.2.2. Նմանապես՝ טוֹב לְדָוִד הָיָה חָבֵר לְאַבְיגְדוֹר לֹא הָיָה פֶּלֶב *լէդավիդ հայա խավէռ տօվ* «Դավիթը լավ ընկեր ուներ», *լաավիգդօռ լо հայա քէլէվ* «Ավիգդորը շուն չուներ»:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

20.3. «(Ես) ինքս, (դու) ինքդ...» ձևերը կազմվում են עֶצֶם *էշէմ* «էություն» բառին համապատասխան դերանվանական վերջածանցի կցումով.

(אֲנִי) עצמִי	*ացմի*	(אֲנַחְנוּ) עצמֵנוּ	*ացմէնու*
(אַתָּה) עצמְךָ	*ացմէխա*	(אַתֶּם) עצמְכֶם	*ացմէխէմ*
(אַת) עצמֵךְ	*ացմէխ*	(אַתֶּן) עצמְכֶן	*ացմէխէն*
(הוּא) עצמוֹ	*ացմօ*	(הֵם) עצמָם	*ացմամ*
(הִיא) עצמָהּ	*ացմահ*	(הֵן) עצמָן	*ացման*

[1] Ուշադրություն դարձրեք, որ հայերենի «անելու (համար)» կարգի կապակցությունները երբայերենում արտահայտվում են հենց բայի անորոշ դերբայով (ավելի ստույգ «համար»-ի իմաստն արտահայտված է անորոշ դերբայի ל նախդիրով):

20.4. Զանազան իմաստային երանգավորումներ արտահայտելու համար, այս ձևերին սովորաբար կցվում են նախդիրներ՝ כָּתַבְתִּי אֶת הַמִּכְתָּב בְּעַצְמִי *քաթավթի էթ համիխթավ բէացմի* «նամակն ինքս (ինձանով) գրեցի», לִקְחוּ אֶת כִּתַּב־הַיָּעַת לְעַצְמָם *լակխու էթ քթավ-հա'էթ լէացմամ* «ամսագիրն իրենց վերցրին», և այլն:

② 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

הָאֵם וְהַיְלָדִים

הַיְלָדִים אָכְלוּ[1] אֲרוּחַת־בּוֹקֶר, לִקְחוּ[2] אֶת הַסְּפָרִים שֶׁלָּהֶם וְהָלְכוּ[3] לְבֵית־הַסֵּפֶר. גַּם אַהֲרוֹן הָלַךְ[4] לַעֲבוֹדָה. לֹאָה יָשְׁבָה[5] בַּמִּטְבָּח וְנִזְכְּרָה[6] בְּבַיִת[7]. הַיָּשָׁן שֶׁלָּהֶם עַל־יַד יְרוּשָׁלַיִם. הָיָה לָהֶם[8] שָׁם בַּיִת לְבַדָּם עִם גַּן אֲדוֹם. עַל־יַד הַבַּיִת הָיָה גַּן עִם עֵצִים גְּבוֹהִים וּפְרָחִים יָפִים. פֹּה אֵין לָהֶם בַּיִת, יֵשׁ לָהֶם דִּירָה גְּדוֹלָה עִם שְׁלוֹשָׁה חֲדָרִים. הֵם גָּרִים בְּבִנְיָן גָּדוֹל בְּקוֹמָה הַרְבִיעִית[9]. לֹאָה וְאַהֲרוֹן טוֹב פֹּה, אֲבָל הֵם רוֹצִים לַחֲזוֹר לִירוּשָׁלַיִם[10]. לֹאָה חוֹשֶׁבֶת עַל יוֹם־הַהּוֹלֶדֶת[11] שֶׁל יְהוּדָה. הֵם רוֹצִים לְהַזְמִין הַרְבֵּה אֲנָשִׁים וְלֹאָה בְּעַצְמָהּ צְרִיכָה לְהָכִין[12] אֶת הַכֹּל[13]. מָה זֶה? מְצַלְצְלִים[14,15] בְּדֶלֶת! הַשָּׁעָה כְּבָר שְׁלוֹשׁ! הַיְלָדִים כָּאוּ[16] מִבֵּית הַסֵּפֶר וְנִכְנְסוּ[17] לַמִּטְבָּח. אֵיךְ עָבַר[18] הַזְּמַן?

- מָה לִמַּדְתֶּם[19] הַיּוֹם בְּבֵית הַסֵּפֶר? - שָׁאֲלָה[20] לֹאָה אֶת הַיְלָדִים.
- לָמַדְנוּ[1] שִׁיר חָדָשׁ בְּאַנְגְּלִית.
- אַתֶּם צְרִיכִים לְהָכִין[2] אֶת הַשִּׁעוּרִים שֶׁלָּכֶם. מָתַי אַתֶּם רוֹצִים לִלְמוֹד?
- אַחֲרֵי אֲרוּחָה, אִמָּא - אוֹמֵר יְהוּדָה - עַכְשָׁיו אֲנִי רוֹצֶה לֶאֱכוֹל. אֲנִי רָעֵב מְאוֹד.

לֹאָה שָׂמָה[3] עַל הַשֻּׁלְחָן אַרְבַּע צְלָחוֹת, אַרְבַּע כַּפּוֹת, אַרְבָּעָה סַכִּינִים וְאַרְבָּעָה מַזְלְגוֹת.

- לָמָּה אֲנִי צְרִיכָה כָּף? - שׁוֹאֶלֶת אֶסְתֵּר וְעוֹנָה בְּעַצְמָהּ[4] - לֶאֱכוֹל אֶת הַמָּרָק. נָכוֹן, אִמָּא?
- נָכוֹן - אוֹמֶרֶת לֹאָה - לַעֲזוֹר לָךְ?
- לֹא, אִמָּא, אֲנִי כְּבָר גְּדוֹלָה. אֲנִי יְכוֹלָה לֶאֱכוֹל בְּעַצְמִי[5].
- אַתֶּם יוֹדְעִים מָה קָרָה הַיּוֹם בְּבֵית הַסֵּפֶר? - שָׁאַל יְהוּדָה - אָמְרוּ[6] לְיוֹסֵף לָבוֹא אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם לְשַׁחֵק. הוּא אָמַר[7] שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לָבוֹא, כִּי הוּא צָרִיךְ לַעֲזוֹר לְאַבָּא שֶׁלּוֹ. "בְּמָה אַתָּה עוֹזֵר לְאַבָּא שֶׁלְּךָ?" שָׁאַלְנוּ אוֹתוֹ. "אֲנִי עוֹזֵר לוֹ לְהָכִין אֶת הַשִּׁעוּרִים שֶׁלִּי" אָמַר[8] יוֹסֵף.

[1] 17.1. [2] 20.1. [3] 20.2.1. [4] 1.8.1. [5] 10.9. [6] 12.7. [7] 20.3./4. [8] 17.11. [9] 6.28. [10] 13.1. [11] 15.7. [12] 17.9. [13] 17.4. [14] 18.4. [15] 17.7./8.

③ *Թարգմանեք.*

1. Երեխաները քաղցած վերադարձան դպրոցից: 2. Այս առավոտ հիշեցի, որ արդեն երկու տարի քեռուս չեմ հանդիպել. չգիտեմ, ինչո՞ւ հանկարծ հիշեցի նրան[1]: 3. Մեր հարևանը բարձրացավ տանիք, որովհետև ուզում է ինչ-որ բան նորոգել:

[1] Տե՛ս հաջորդ էջի տողատակը:

4. Նրանց բնակարանում կա երեք մեծ սենյակ և պատշգամբ: 5. Զբոսաշրջիկը խոսում է օտար լեզվով, և ես չեմ հասկանում նրան: 6. Ես չեմ սիրում ճաշել խոհանոցում, սիրում եմ ճաշել մեր պատշգամբում: 7. Դինան գրեց իր բոլոր վարժությունները և գնաց իր ընկերուհու մոտ: 8. Դավիթը վեց տարեկան է, սակայն նա ինքն է գրել այս նամակը: 9. Ես եկել եմ օգնելու քեզ նորոգել սառնարանը, կինդ ասում է, որ դու ինքդ չես կարող նորոգել այն: 10. Երկու տարի առաջ ես Դեբորային մի հեռասրրքիր հոդված էի տվել, և նա դեռ կարդում է այն: 11. Հայաստանում ես լավ ընկեր ունեի, մենք միասին սովորում էինք դպրոցում և համալսարանում: 12. Ես հանկարծ հիշեցի, որ սեղանի վրա բաժակներ չեմ դրել: 13. Ես վաղուց եմ ճանաչում նրան, սակայն չեմ կարող ասել, որ նա իմ ընկերն է: 14. Դու հարցնում ես՝ ինչո՞վ կարող ես մեզ օգնել: 15. Այս աղմուկը գալիս է չորրորդ հարկից, որովհետև մեր հարևանն իր բնակարանում ամբողջ օրը երաժշտություն է դասավանդում: 16. Ես մարդկանց ձայներ եմ լսում տանիքի վրա, սակայն չեմ տեսնում նրանց: 17. Յուրաքանչյուր ափսեի կողքին պետք է դնել դանակ, պատառաքաղ և գդալ: 18. Մենք ուզում ենք ամեն ինչ պատրաստել ինքներս: 19. Ես այս բանաստեղծությունը կարդում եմ երրորդ անգամ, սակայն չեմ կարողանում հասկանալ այն: 20. Բոլոր մայրերն օր ու գիշեր մտածում են իրենց երեխաների մասին:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אֵם נ (ר אִמָּהוֹת) *էմ (իմահոթ)* մայր
אֲרוּחָה נ *առուխա* հացկերույթ, ուտելը
גַּג ז *գագ* տանիք, կտուր
כַּף נ (ר כַּפּוֹת) *քաֆ (քապոթ)* գդալ
מַזְלֵג ז (ר מַזְלְגוֹת) *մազլէգ (մազլէգոթ)* պատառաքաղ
נִזְכַּר פ (לְהִזָּכֵר, נִזְכַּר) *նիզքար (լէհիզախէր, նիզքար)* (վեր)հիշել, մտաբերել[1]
סַכִּין זו״נ *սաքին* դանակ
עָזַר פ (לַעֲזוֹר, עוֹזֵר) *ազար (լա'ազոր, օզէր)* օգնել
צַלָּחַת נ (ר צְלָחוֹת) *ցալախաթ (ցալախոթ)* ափսե
רְבִיעִי ת *ռէվի'ի* չորրորդ
שִׁיר ז *շիր* երգ, բանաստեղծություն

בְּמָה? *բէմա* ինչո՞վ
לְהָכִין אֶת הַכֹּל *լէհախին էթ հաքոլ* պատրաստել ամեն ինչ

[1] «Ինչ-որ մեկին/բան (վեր)հիշել» իմաստով נִזְכַּר բայը պահանջում է ב նախդիրով լրացում՝ נִזְכַּרְתִּי בְּשִׁיר הַזֶּה *նիզքարթի բաշիր հազէ* «հիշեցի այս երգը»:

21 עֶשְׂרִים וְאַחַת

Սույն դասից ձայնավորման մեջ չեն նշվում סִ *կապակցության* խիրիկ (סִ ← סְ) *և* סֶ *վերջավորության* կամաց *ձայնանիշները* (סֶה ← סָה):

ה״ל ԲԱՅԵՐՆ ԱՆՑՅԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

21.1.1. ל״ה խմբի բայերն անցյալ ժամանակում խոնարհվում են հետևյալ կերպ (קָנָה «գնել»).

אֲנִי	קָנִיתִי	*kanítí*	אֲנַחְנוּ	קָנִינוּ	*kanínu*
אַתָּה	קָנִיתָ	*kanítá*	אַתֶּם	קְנִיתֶם	*kinitém*
אַתְּ	קָנִית	*kanít*	אַתֶּן	קְנִיתֶן	*kinitén*
הוּא	קָנָה	*kaná*	הֵם	קָנוּ	*kanú*
הִיא	קָנְתָה	*kanatá*	הֵן	קָנוּ	*kanú*

Այսինքն՝ ա) 1-ին և 2-րդ դեմքերում ה արմատականը փոխարինվում է י տառով (קָנִיתִי), բ) 3-րդ դեմքի հոգնակիում այն սղվում է (קָנוּ), գ) 3-րդ դեմքի եզակի իգականը կազմվում է ת տառով, որն ավելանում է 2-րդ և 3-րդ արմատակաների միջև (קָנְתָה):

21.1.2. 2-րդ կոկորդային արմատականը վերջին դեպքում ձայնավորվում է խատաֆ-պաթախով (רָאָה «տեսնել»).

אֲנִי	רָאִיתִי	*ra'ítí*	אֲנַחְנוּ	רָאִינוּ	*ra'ínu*
אַתָּה	רָאִיתָ	*ra'ítá*	אַתֶּם	רְאִיתֶם	*re'itém*
אַתְּ	רָאִית	*ra'ít*	אַתֶּן	רְאִיתֶן	*re'itén*
הוּא	רָאָה	*ra'á*	הֵם	רָאוּ	*ra'ú*
הִיא	רָאְתָה	*ra'atá*	הֵן	רָאוּ	*ra'ú*

21.2. הָיָה «լինել» բայի խոնարհումն անցյալ ժամանակում.

אֲנִי	הָיִיתִי	*hayítí*	אֲנַחְנוּ	הָיִינוּ	*hayínu*
אַתָּה	הָיִיתָ	*hayítá*	אַתֶּם	הֱיִיתֶם	*heyitém*
אַתְּ	הָיִית	*hayít*	אַתֶּן	הֱיִיתֶן	*heyitén*
הוּא	הָיָה	*haya*	הֵם	הָיוּ	*hayu*
הִיא	הָיְתָה	*hayatá*	הֵן	הָיוּ	*hayu*

① *Անցյալ ժամանակում խոնարհեք* רָצָה, עָשָׂה, עָנָה, עָלָה *բայերը: Ուշադրություն դարձրեք* ע *տառի ձայնավորման առանձնահատկություններին (18.3):*

ԳՈՒՅՆ ՆՇՈՂ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

21.3.1. Գույն նշող ածականները հիմնականում կազմվում են סְמִיכוּת կաղապարով՝ חוֹרֶשׁ *շախոտ* «սև», אֹדֶם *ադոմ* «կարմիր», כָּחֹל *քախոլ* «կապույտ», יָרֹק *յառոկ* «կանաչ», צָהֹב *ցահով* «դեղին», תָּכֵל *թախել* «երկնագույն», וָרֹד *վառոդ* «վարդագույն», סָגֹל *սագոլ* «մանուշակագույն», אָפֹר *աֆոր* «մոխրագույն», כָּתֹם *քթոմ* «նարնջագույն»:

21.3.2. Իգական սեռում և հոգնակիում տեղի է ունենում ו ← ו հնչյունափոխություն՝ אֲדֻמָּה *ադումա*, כְּחֻלָּה *քխուլա*, יְרֻקִּים *յէռուկիմ*, צְהֻבּוֹת *ցէհուբոթ*, תְּכֻלָּה *թխուլա*, וְרֻדִּים *վէռուդիմ*, סְגֻלָּה *սգուլա*, אֲפֻרִים *աֆուռիմ*, כְּתֻמּוֹת *քթումոթ*: Բացառություն է կազմում חוֹרֶשׁ ածականը, որը բոլոր ձևերում պահպանում է «օ» հնչյունը՝ חוֹרֹשׁ - חוֹרֹשֶׁת - חוֹרֹשִׁים - חוֹרֹשׁוֹת: סְמִיכוּת կաղապարից դուրս են մնում לָבָן *լավան* «սպիտակ» և חוּם *խում* «շագանակագույն» ածականները:

21.3.3. סְמִיכוּת կաղապարով կազմվում են նաև գույն չնշող բազմաթիվ ածականներ:

ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ

21.4. 1-ից 9-ը քանակական թվականները տասնավորներ ու հարյուրավորներ նշող թվականներին միանում են ו շաղկապի միջոցով, ընդ որում՝ տասնավորներն ու հարյուրավորները նույնն են երկու սեռերի համար.

	արական		իգական	
21	עֶשְׂרִים וְאֶחָד	էսրիմ վէ'էխադ	עֶשְׂרִים וְאַחַת	էսրիմ վէ'ախաթ
22	עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם	էսրիմ ուշնայիմ	עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם	էսրիմ ուշթայիմ
23	עֶשְׂרִים וּשְׁלוֹשָׁה	էսրիմ ուշլօշա	עֶשְׂרִים וְשָׁלוֹשׁ	էսրիմ վէշալօշ
24	עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה	էսրիմ վէ'արբա'ա	עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע	էսրիմ վէ'արբա
25	עֶשְׂרִים וַחֲמִישָׁה	էսրիմ վախամիշա	עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ	էսրիմ վէխամէշ
26	עֶשְׂרִים וְשִׁישָׁה	էսրիմ վէշիշա	עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ	էսրիմ վէշէշ
27	עֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה	էսրիմ վէշիվ'ա	עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע	էսրիմ վէշէվա
28	עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה	էսրիմ ուշմօնա	עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה	էսրիմ ուշմօնէ
29	עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה	էսրիմ վէթիշ'ա	עֶשְׂרִים וְתֵשַׁע	էսրիմ վէթէշա

Ուշադրություն դարձրեք ן շաղկապի հնչյունափոխությանը (ן ← ו):

21.5. Տասնյակների հետ שנים/שתים թվականը պահպանում է իր ամբողջական ձևը՝ עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם עַגְבָּנִיּוֹת «22 խնձոր», עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם תַּפּוּחִים «22 լոլիկ» (համեմատեք՝ שְׁנֵי תַפּוּחִים, שְׁתֵּי עַגְבָּנִיּוֹת):

ՀԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ՇԱՂԿԱՊԻ ԿՐՃԱՏ ՁԵՎԸ

21.6. כַּאֲשֶׁר «երբ» հարաբերական շաղկապն ունի կրճատ ձև՝ כְּשֶׁ- *kէշէ-* (արագ խոսքում՝ *kշէ*), որը կցվում է հաջորդող բառին՝ כְּשֶׁחָזַרְתִּי הַבַּיְתָה = כַּאֲשֶׁר חָזַרְתִּי הַבַּיְתָה, כְּשֶׁהָיִיתִי יֶלֶד קָטָן, גָּרְנוּ בְּעִיר אַחֶרֶת *kէշէխազմնթի հաբայթա* «երբ տուն վերադարձա», *kշէխայֆթի յէլէդ կատան, գմնու բէ'ին ախէռէթ* «երբ փոքր երեխա էի, մենք ապրում էինք ուրիշ քաղաքում», כְּשֶׁעָלִינוּ אֶרֶצה, הָיִיתִי בֶּן עֶשְׂרִים וְשָׁלוֹשׁ *kշէալինու ամրա, հայֆթի բէն էսրիմ վէշալօշ* «երբ մենք հայրենադարձվեցինք Իսրայել, ես 23 տարեկան էի»:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

21.7. בְּ կցական նախդիրի օգնությամբ որոշ ածականներից կազմվում են մակբայներ՝ זוֹל «էժան» (ածական) - בְּזוֹל «էժան» (մակբայ)՝ קָנִיתִי אֶת הַפֵּרוֹת בְּזוֹל «մրգերն էժան գնեցի»:

Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.

גְּבֶרֶת עַם סְלִים

לָאה: אֵין לִי כּוֹחַ, אֲנִי כָּל־כָּךְ עֲיֵפָה!
יְהוּדִה: אֲנִי יָכוֹל לַעֲזוֹר לָךְ. מַה אֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת?
- יֵשׁ שָׁם סְלִים, עַל־יַד הַדֶּלֶת. צָרִיךְ לִשְׁים[1] אוֹתָם בַּמִּטְבָּח.
- אֵיפֹה הָיִית[2]?
- הָיִיתִי[3] בַּשּׁוּק.
- וּמַה קָנִית[4]?
- קָנִיתִי[5] הַרְבֵּה דְּבָרִים. רָאִיתִי[6] בַּשּׁוּק יְרָקוֹת[7]: עַגְבָנִיּוֹת אֲדוּמוֹת[8], מְלָפְפוֹנִים יְרוּקִים[9] וּסְלָרִים חֲדָשִׁים - לֹא יְרוּקִים[10] וְלֹא אֲדוּמִים[11], אֶלָּא צְהוּבִים, סְגוּלִים וּכְתוּמִים[12]. קָנִיתִי[13] דָּגִים טְרִיִּים וּבְשָׂרִים וְקָנִיתִי[14] פְּרוֹת[15], וַאֲפִילוּ בְּגָדִים לְךָ וְלַדְּבוֹרָה[16].
- אֲנִי חוֹשֶׁבֶת שֶׁבַּשּׁוּק הָיוּ[17] הַרְבֵּה אֲנָשִׁים.
- כֵּן, הָיָה צָפוּף מְאוֹד, אֲבָל גַּם שָׂמַח וּמְעַנְיֵן. הָאִישׁ שֶׁמּוֹכֵר עֲנָבִים[18] עָלָה[19] עַל כִּסֵּא וְשָׁר[20] לִי שִׁיר.
- הוּא שָׁר[21] לְךָ שִׁיר? מַה פִּתְאוֹם?
- אֲנִי לֹא יוֹדַעַת, לֹא שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ. זֶה הָיָה[22] שִׁיר מַצְחִיק מְאוֹד.
- וּמַה עָשִׂית[23] כְּשֶׁהוּא[24] שָׁר לְךָ שִׁיר?
- צָחַקְתִּי[25]. אַחַר־כָּךְ קָנִיתִי[26] עֲנָבִים, תַּפּוּחִים, אֲפַרְסְקִים, מִשְׁמְשִׁים וּשְׁנֵי סְלִים.
- רֶגַע אֶחָד! מַה פִּתְאוֹם קָנִית[27] סְלִים?
- כִּי נָסַעְתִּי[28] לַשּׁוּק יָשָׁר מִבֵּית־הַסֵּפֶר וְשָׁכַחְתִּי[29] לִקְחַת אֶת הַסְּלִים, אֲבָל קָנִיתִי הֲמוֹן דְּבָרִים וּבְזוֹל[30]!

הָרְהִיטִים שֶׁל רִבְקָה

רִבְקָה לֹא אוֹהֶבֶת רָהִיטִים מוֹדֶרְנִיִּים. לְרִבְקָה יֵשׁ רָהִיטִים עַתִּיקִים: סַפָּה עַתִּיקָה, שׁוּלְחָן עַתִּיק, אֲרוֹנוֹת עַתִּיקִים[1] וְהַרְבֵּה צִיּוּרִים מְעֻנְיָנִים עַל הַקִּירוֹת[2]. כְּשֶׁהַמִּשְׁפָּחָה[3] שֶׁל רִבְקָה עָלְתָה[4] לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל[5], הִיא בָּאָה[6] עִם כָּל הָרְהִיטִים שֶׁלָּהּ. הַהוֹרִים שֶׁל רִבְקָה גָּרִים בְּקִיבּוּץ, הֵם לֹא צְרִיכִים רָהִיטִים עַתִּיקִים. "בֵּית זֶה לֹא מוּזֵיאוֹן" הֵם אוֹמְרִים, אֲבָל רִבְקָה מַרְגִּישָׁה[7] טוֹב עִם הָרְהִיטִים הָאֵלֶּה. "עַל־יַד הָרְהִיטִים הָעַתִּיקִים אֲנִי מַרְגִּישָׁה יוֹתֵר צְעִירָה" הִיא אוֹמֶרֶת.

[1] 14.13. [2] 21.2. [3] 21.1.1. [4] 21.1.2. [5] 2.9. [6] 13.5.1. [7] 2.11. [8] 21.3.2. [9] 2.16.բ.
[10] 6.23.1. [11] 17.7. [12] 17.13.1. [13] 21.6. [14] 17.1. [15] 21.7. [16] 17.9. [17] 14.2.

[1] «Երկիր Իսրայել» «Դաղեստին» եզրի հրեական համարժեքն է: Գործածվում է որպես երկրի հետ զգացմունքային կապ նշող արտահայտություն:

③ *Թարգմանեք.*

1. Դինան շուկայում բանջարեղեն և մրգեր է գնել: 2. Երբ ուսուցիչը մտավ, բոլոր աշակերտները վեր կացան իրենց տեղերից: 3. Խաննան հեռախոսով ասաց ինձ, որ երեկ շատ հիվանդ էր: 4. Որտե՞ղ էիր երեկ ամբողջ օրը, ես քեզ չտեսա: 5. Մենք բարձրացանք 3-րդ հարկ, սակայն Դավթին այնտեղ չգտանք: 6. Ընթրիքից հետո Ռեբեկան երգեց մեզ համար շատ գեղեցիկ երգեր: 7. Ուսանողները դուրս եկան համալսարանից և գնացին սրճարան: 8. Էսթերը բազմաթիվ մանուշակագույն պղպեղներ և լոլիկներ է դրել ճաշի մեջ: 9. Բոլոր մեծ դեղձերն այս բարձր ծառի վրա են: 10. Ես այսօր ինձ լավ չեմ զգում, աստիճաններով վերջին հարկ բարձրանալու ուժ չունեմ: 11. Հայաստանի շուկաներում կարելի է տեսնել տարբեր մրգեր և բանջարեղեն: 12. Ռեբեկան ուզում էր բոլոր մրգերը դնել իր զամբյուղի մեջ, սակայն այն չափազանց փոքր էր: 13. Ես չեմ կարող գնալ թանգարան, որովհետև դեռ չեմ արել բոլոր վարժությունները: 14. Ես չեմ կարծում, որ աշակերտներն արդեն պատասխանել են բոլոր հարցերին: 15. Որտե՞ղ եք գնել այս մեծ և գեղեցիկ ծիրանները: 16. Ես միշտ մոռանում եմ քեզ հարցնել մեր հին ընկերների մասին, որոնք անցած տարի հայրենադարձվեցին Իսրայել: 17. Այս կարմիր խաղողից այստեղ պատրաստում են (անում են) հոյակապ գինի: 18. Ոչ բոլոր երկրներում է հնարավոր գնել դեղին պղպեղներ: 19. Ես ուզում էի թարմ միս գնել, սակայն շուկայում միս չգտա: 20. Երուսաղեմում մենք մոխրագույն և շագանակագույն շենքերով նկար գնեցինք:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אַחַר־כָּךְ այնուհետև, հետո *ախար-քախ, ախա՛ռ-քախ*

אֶלָּא ת״פ այլ, ոչ թե *էլա*

אָפוֹר ז մոխրագույն *աֆօռ*

אַפְרְסֵק ז դեղձ *աֆարսէկ*

אֶרֶץ[1] נ (ר אֲרָצוֹת) երկիր *էռէց (առացօթ)*

בֶּגֶד ז (ר בְּגָדִים) հագուստ, շոր *բէգէդ (բէգադիմ)*

חוּם ת շագանակագույն *խում*

טָרִי ת թարմ *տարի*

יָשָׁר ת ուղիղ, անմիջապես *յաշար*

כָּתוֹם ת նարնջագույն *քաթօմ*

מוּזֵיאוֹן ז թանգարան *մուզէօն*

מִלְפְּפוֹן ז վարունգ *մէլաֆէֆօն*

מִשְׁמֵשׁ ז ծիրան *միշմէշ*

נֶהְדָּר ת հոյակապ, հիանալի *նէհդար*

סָגוֹל ת մանուշակագույն *սագօլ*

סַל ז զամբյուղ *սալ*

עַגְבָנִיָּה נ լոլիկ *ագվանիյա*

עֲנָבִים ז״ר խաղող *անավիմ*

פִּלְפֵל ז պղպեղ *պիլպէլ*

פְּרִי ז (ר פֵּרוֹת) միրգ *պրի (պէռօթ)*

צִיּוּר ז նկար *ցիուր*

צָפוּף ת մարդաշատ, խիտ *ցաֆուֆ*

רוּסִיָּה נ Ռուսաստան *ռուսիա*

שׁוּק ז (ר שְׁוָקִים) շուկա *շուկ (շվակիմ)*

שָׁכַח פ (לִשְׁכּוֹחַ, שׁוֹכֵחַ) մոռանալ *շախախ (լիշքօ՛ախ, շօխէ՛ախ)*

תַּפּוּחַ ז (ר תַּפּוּחִים) խնձոր *թապու՛ախ (թապուխիմ)*

לַעֲלוֹת לְיִשְׂרָאֵל/אֶרֶץ/לָאָרֶץ հայրենադարձվել Իսրայել *լա՛ալօթ լէյիսրա՛էլ/ա՛ռցա/լա՛ա՛ռէց*

[1] Հողի կցման դեպքում ָ տառի ձայնանիշը փոխվում է կամացի՝ אֶרֶץ *հա՛ռէց*:

22 עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם

ԼՍՓ ԿԱՌՈՒՑՑԻ ԲԱՅԵՐՆ ԱՆՑՅԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

22.1. Անցյալ ժամանակում לשׁ կառույցի բայերի 2-րդ արմատականը ձայնավորվում է պաթախով՝ דִּבֵּר־ ← דִּבַּר־.

אֲנִי	דִּבַּרְתִּי	*դիբա՛թի*	אֲנַחְנוּ דִּבַּרְנוּ *դիբա՛նու*
אַתָּה	דִּבַּרְתָּ	*դիբա՛թա*	אַתֶּם דִּבַּרְתֶּם *դիբաթէմ*
אַתְּ	דִּבַּרְתְּ	*դիբաթ*	אַתֶּן דִּבַּרְתֶּן *դիբաթէն*
הוּא	דִּבֵּר	*դիբէռ*	הֵם דִּבְּרוּ *դիբու*
הִיא	דִּבְּרָה	*դիբռա*	הֵן דִּבְּרוּ *դիբու*

① *Անցյալ ժամանակում խոնարհեք հետևյալ բայերը՝* חִיֵּשׁ, מִיהֵר, לִימֵּד, נִיגֵּן, סִיפֵּר, תִּיקֵּן, שִׁילֵּם, בִּישֵׁל, בִּיקֵּר:

22.2. טִיֵּל *տիյէլ* «զբոսնել» բայի խոնարհումը.

אֲנִי	טִיַּלְתִּי	*տիյա՛լթի*	אֲנַחְנוּ טִיַּלְנוּ *տիյա՛լնու*
אַתָּה	טִיַּלְתָּ	*տիյա՛լթա*	אַתֶּם טִיַּלְתֶּם *տիյալթէմ*
אַתְּ	טִיַּלְתְּ	*տիյալթ*	אַתֶּן טִיַּלְתֶּן *տիյալթէն*
הוּא	טִיֵּל	*տիյէլ*	הֵם טִיְּלוּ *տիյլու*
הִיא	טִיְּלָה	*տիյլա*	הֵן טִיְּלוּ *տիյլու*

② *Անցյալ ժամանակում խոնարհեք* צִיֵּר ցիյէռ *«նկարել» բայը:*

ԳՈՀԱԿԱՆԻ ԵՎ ԵՐԿԱԿԻ ԹՎԻ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԸ ԿԱՊԱԿՑՎԱԾ ՎԻՃԱԿՈՒՄ

22.3. Արական սեռի հոգնակի թվի סִים և երկակի թվի סִים վերջածանցները նիսմախում ստանում են סִי -էյ ձևը՝ תַּלְמִידֵי בֵית־הַסֵּפֶר *թալմիդէյ բէ(յ)թ-հասէֆէռ* «դրպրոցի աշակերտները», סִיפּוּרֵי דְּגָגִים *սիպուռէյ դայագիմ* «ձկնորսների պատմություններ», כָּל מִינֵי דְּבָרִים *քol մինէյ դվառիմ* «ամեն տեսակի բաներ», עֵינֵי הָאֲרָמִים *էյնէյ հա՛առմէնիմ* «հայերի աչքերը», מִשְׁקְפֵי שֶׁמֶשׁ *միշկէֆէյ շէմէշ* «արևային ակնոց»:

22.4. Այսպիսով, שְׁתֵּי/שְׁנֵי ձևերը שְׁנַיִם/שְׁתַּיִם թվականի նիսմախային ձևերն են, իսկ «երկու» թվականի և գոյականի կապակցությունը սմիխութ է (տե՛ս 11.2.1.):

בְּ ՆԱԽԴԻՐԸ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐՈՎ

22.5. בְּ կցական նախդիրը, ինչպես և לְ նախդիրը, կարող է ստանալ դերանվանական վերջածանցներ.

	եզակի		*հոգնակի*	
	արական	*իգական*	*արական*	*իգական*
I	«իմ մեջ, ինձնով» *բի* בִּי		«մեր մեջ, մեզնով» *բա՛նու* בָּנוּ	
II	*բէխա* בְּךָ «քո մեջ, քեզնով»	*բախ* בָּךְ «քո մեջ, քեզնով»	*բախէմ* בָּכֶם «ձեր մեջ, ձեզնով»	*բախէն* בָּכֶן «ձեր մեջ, ձեզնով»
III	*բո* בּוֹ «նրա մեջ, նրանում, նրանով»	*բահ* בָּהּ «նրա մեջ, նրանում, նրանով»	*բահէմ* בָּהֶם «նրանց մեջ, նրանցում, նրանցով»	*բահէն* בָּהֶן «նրանց մեջ, նրանցում, նրանցով»

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ՆՇՈՂ ԲԱՌԵՐ

22.6.1. Մասնագիտություն կամ զբաղմունք նշող բառերի մեծ մասը կազմվում է ՕՕՕ կաղապարով՝ צַיָּר *ցայառ* «նկարիչ», דַּיָּג *դայագ* «ձկնորս», סַפָּן *պասան* «քանդակագործ», תַּיָּר *թայառ* «զբոսաշրջիկ», כַּתָּב *քաթավ* «թղթակից», קַצָּב *կացավ* «մսագործ»:

22.6.2. Իգական սեռը կազմվում է ՝ՈՍՈ կաղապարով (հոգնակի թվում՝ ՈՍՈՍ՝ ՈՍՈՍ) գայլէռէթ *(gayłʿoṙeṭʿ)*, (ՊՍԼՈՍ) պասէլէթ *(pasełʿoṙeṭʿ)*:

22.6.3. Այս խմբի գոյականների մի մասը կազմված է ենթակայական դերբայներից՝ սոֆէռ *soφʿeṙ* «գրող», մոՀՀէռ *moḥḥʿeṙ* «վաճառող», ԿՈՓՏ *koφt* «բժիշկ», ԽՈԼԷԼ *ḫołʿeł* «կարնավաճառ», ՄԷՆԱՀԷԼ *mʿenahʿeł* «տնօրեն»:

ՏԱՍՆԱՎՈՐՆԵՐ ՆՇՈՂ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ

22.7. Տասնավորներ նշող և «հարյուր» թվականները նույնն են երկու սեռերի համար.

չիշիմ	ՇՇՇՄ	60	*էսոիմ*	ԷՍՈԻՄ	20
շիվ'իմ	ՇՎԻՄ	70	*շլօշիմ*	ՇԼՕՇԻՄ	30
շմօնիմ	ՇՄՈՆԻՄ	80	*առբա'իմ*	ԱՌԲԱ'ԻՄ	40
թիշ'իմ	ԹԻՇԻՄ	90	*խամիշիմ*	ԽԱՄԻՇԻՄ	50
մէ'ա	ՄԱԷ 100				

③ 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

ՏԻՎԼԻ[1] ՇԱԲԹ

יָפוֹ הִיא הַחֵלֶק הַעַתִּיק שֶׁל תֵּל־אָבִיב. גָּרִים בָּהּ[2] יְהוּדִים וַעֲרָבִים[3], אֻמָּנִים וַאֲנָשִׁים[4] אֲחֵרִים. בְּיָפוֹ יֵשׁ גַּמָּל יָשָׁן. פַּעַם, הַגַּמָּל הַזֶּה הָיָה[5] גָּדוֹל וְחָשׁוּב, אֲבָל הַיּוֹם אֵין בּוֹ[6] מָקוֹם לְאוֹנִיּוֹת גְּדוֹלוֹת. יֵשׁ בּוֹ רַק אוֹנִיּוֹת דָּגִים[7], יַכְטוֹת וְהַרְבֵּה מִסְעָדוֹת וַחֲנוּיוֹת[8] לְתַיָּרִים[9].

זֶה מַה שֶׁסִּפְּרָה[10] שָׂרָה אַחֲרֵי שֶׁהִיא וְדָנִיאֵל טִיְּלוּ[11] בְּיָפוֹ:

"אֶתְמוֹל טִיַּלְנוּ[12] בָּרֶגֶל בְּיָפוֹ. טִיַּלְנוּ עַל חוֹף הַיָּם וּבַגַּמָּל[13], בִּיקַרְנוּ[14] בְּגַלֵּרִיּוֹת. אֲנִי דִּבַּרְתִּי[15] עִם שְׁנֵי[16] צַיָּרִים, דָּנִיאֵל דִּבֵּר[17] עִם פְּסֶל אֶחָד. הַצַּיָּרִים צִיְּרוּ[18] אֶת הַיָּם הַכָּחוֹל וְאֶת הָאוֹנִיּוֹת בּוֹ[19], וְהַפֶּסֶל עָבַד[20] בְּסִטוּדְיוֹ שֶׁלּוֹ. אַחַר־כָּךְ הָלַכְנוּ[21] לְמִסְעָדָה בַּגַּמָּל וְאָכַלְנוּ[22] דָּגִים. אִשְׁתּוֹ שֶׁל הַדָּג בִּישְׁלָה[1] אוֹכֶל טָעִים מְאוֹד בְּמִטְבָּח הַקָּטָן שֶׁל הַמִּסְעָדָה, וְהַדָּג סִפֵּר[2] לָנוּ סִיפּוּרִים שׁוֹנִים עַל הַיָּם. סִיפּוּרֵי[3] דָּגִים כָּל־כָּךְ מְעַנְיְנִים! אֲנִי מְאֹד אוֹהֶבֶת[4] לִשְׁמוֹעַ אוֹתָם.

אַחַר־כָּךְ הָלַכְנוּ[23] לְשׁוּק הַפִּשְׁפָּשִׁים. לַאֲנָשִׁים בְּשׁוּק יֵשׁ זְמַן, הֵם לֹא מְמַהֲרִים[24] לְשׁוּם מָקוֹם[1]. גַּם אֲנַחְנוּ לֹא מִיהַרְנוּ[2] וְהֵם סִיפְּרוּ[3] לָנוּ סִיפּוּרִים שׁוֹנִים וּמְכְרוּ[4] לָנוּ כָּל מִינֵי[25] דְּבָרִים יָשָׁנִים. שִׁילַמְנוּ[5] בְּזוּז[6] וְקִזַּרְנוּ[7] הַבַּיְתָה עִם הַרְבֵּה דְּבָרִים יָשָׁנִים, אֲבָל יָפִים."

וְזֶה מַה שֶׁסִּפֵּר לָנוּ אַהֲרוֹן:

"בְּשַׁבָּת בַּבּוֹקֶר הָיִינוּ[8,9] הַרְבֵּה אֲנָשִׁים עַל חוֹף הַיָּם. כּוּלָּם בָּאוּ[10] לָנוּחַ, לָרוּץ, לְשַׂחֵק עַל הַחוֹל וְלִשְׁחוֹת. אֲנִי בָּאתִי[11] לְיָם עִם כָּל הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלִּי. קַמְנוּ[12] מוּקְדָּם בַּבּוֹקֶר, שַׂמְנוּ[13] אֶת כָּל הַדְּבָרִים בַּמְּכוֹנִית וְנָסַעְנוּ[14] אֶל הַיָּם.

הַיְלָדִים אָהֲבוּ[26] מְאֹד אֶת חוֹף הַיָּם. הֵם רָצוּ[15,16] וְקָפְצוּ[17,18] עַל הַחוֹל. לְאֶסְתֵּר הָיָה[19,20] שָׁם תָּאבוֹן. בְּכֵן, הִיא לֹא אָכְלָה[21] כְּלוּם[iii], אֲבָל עַל חוֹף הַיָּם הִיא אָכְלָה[22,23] כָּל הַזְּמַן. יְהוּדָה רָץ[19,24] וְקָפַץ[22,23] שָׁם, דְּבוֹרָה קָרְאָה[22,23] סֵפֶר, וַאֲנִי[1] וְאִשְׁתִּי נָחְנוּ[19,25]."

[1] 22.3. [2] 22.5. [3] 2.17. [4] 21.2. [5] 12.5. [6] 13.7. [7] 22.1. [8] 22.2. [9] 2.16.բ. [10] 11.2.1. [11] 17.5. [12] 17.1. [13] 22.3. [14] 1.14.2. [15] 10.3. [16] 21.7. [17] 17.13.2. [18] 17.9. [19] 17.7. [20] 18.4. [21] 20.2.2. [22] 18.5

④ *Թարգմանեք.*

1. Անցած տարի, երբ Լոնդոն այցելեցի, խոսում էի միայն անգլերեն: 2. Երեկ ինձ պատմեցին մի շատ հետաքրքիր պատմություն, սակայն ես այն արդեն մոռացել եմ: 3. Զբոսաշրջիկները սիրում են քաղաքի հին մասը, որովհետև նկարիչներն ու քանդակագործներն այնտեղ աշխատում են փողոցում, և այնտեղ կա մեծ հնոտիաշուկա: 4. Անցած շաբաթ մենք Յաֆֆայում էինք և այնտեղ տարբեր երկրներից մարդկանց և զբոսաշրջիկների տեսանք: 5. Ի՞նչ տեսար ծովափին, երբ երեկ զբոսնում էիր այնտեղ կնոջդ հետ: 6. Ես նկարեցի նրան լողափում, սակայն նա չհավանեց իմ նկարն ու ասաց, որ ես վատ նկարիչ եմ: 7. Ով շատ գիտի, կարծում է, թե ոչինչ չգիտի. ով ոչինչ չգիտի, կարծում է, թե գիտի ամեն ինչ: 8. Դանի կիներ եփել է համեղ ձուկ բանջարեղենով: 9. Երեկ ամբողջ օրը մենք լողում էինք ծովում և խաղում լողափի դեղին ավազի վրա: 10. Կան մարդիկ, ովքեր սիրում են լողալ գիշերը կամ վաղ առավոտյան: 11. Ես ուզեցի վճարել, սակայն ինձ ասացին, որ ընկերներս արդեն վճարել են: 12. Ի՞նչ էիր փնտրում երեկ ամբողջ օրը մեր հարկում: 13. Նավահանգստում մենք տեսանք միայն մեկ նավ, սակայն դա շատ մեծ նավ էր: 14. Այս հոդվածում գրված է, որ եկող տարի պետք է բոլոր երկրներից արվեստագետներ հրավիրել: 15. Այն բանից հետո, ինչ ոտքով զբոս-

[1] «ոչ մի տեղ չեն շտապում» կրկնակի ժխտման օրինակ:
[2] «հասցրեցին»:
[3] «ոչինչ չկերավ» կրկնակի ժխտման օրինակ:

նեցինք Յաֆֆայում, վերադարձանք Երուսաղեմ: 16. Մենք ոչ մի տեղ չէինք շտապում, որովհետև շատ ժամանակ ունեինք: 17. Ոտքերս ցավում են, որովհետև նույնիսկ մեկ վայրկյան չեմ նստել: 18. Անցած տարի ես արաբերեն էի դասավանդում համալսարանում և երեսուն ուսանող ունեի: 19. Շատ կարևոր է լողալ իմանալ: 20. Մեր քաղաքի շուկաներում միշտ կարելի է գնել ամեն տեսակի թարմ ձկներ:

כֵּלִים חֲדָשׁוֹת

אוֹנִיָּה נ՝ նավ *օնիյա*
אָמָן ז՝ արվեստագետ *օման*
לִיקֹּר פ՝ (לִכְקֹר, מְבַקֵּר) *բիկէռ (լէվակէռ, մէվակէռ)* այցելել
לְיַשֵּׁל פ՝ (לְכַשֵּׁל, מְכַשֵּׁל) *բիշէլ (լէվաշէլ, մէվաշէլ)* եփել, ճաշ պատրաստել
גְּלִרְיָה נ՝ պատկերասրահ *գալէռյա*
דֶּגֶל ז՝ ձկնորս *դայագ*
חוֹל ז՝ ավազ *խօլ*
חֵלֶק ז՝ մաս, բաժին *խէլէկ*
חָשׁוּב ת՝ կարևոր (է) *խաշուվ*
טִיּוּל ז՝ զբոսանք *տիյուլ*
טִיֵּל פ՝ (לְטַיֵּל, מְטַיֵּל) *տիյել (լէտայէլ, մէտայէլ)* զբոսնել
יַכְטָה נ՝ արագաստանավ *յախտա*
יָפוֹ נ՝ Յաֆֆա (քաղաք, ներկայումս՝ Թել-Ավիվի կազմում) *յաֆօ*
כְּלוּם ոչինչ *քլում*
מִקְדָּם ת՝ վաղ, կանուխ *մուկդամ*
מִין ז՝ տեսակ, ձև, սեռ *մին*
נַמֵּל ז՝ նավահանգիստ *նամէլ*
סְטוּדְיוֹ ז՝ արվեստանոց *ստուդիյօ*
פְּסָל ז՝ քանդակագործ *պասալ*
פִּשְׁפֵּשׁ ז՝ (ר פִּשְׁפְּשִׁים) *պիշպէշ (պիշպէշիմ)* փայտոջիլ
צִיֵּר פ՝ (לְצַיֵּר, מְצַיֵּר) *ցիյէռ (լէցայէռ, մէցայէռ)* նկարել
צִיּוּר ז՝ նկարիչ *ցայար*
קִפֵּץ פ՝ (לִקְפֹּץ, קוֹפֵץ) *կաֆաց (լիկպօց, կօֆէց)* ցատկել, թռչկոտել

[1] ביקר «այցելել» բայը պահանջում է ב նախդիրով լրացում, եթե այն անձ չէ՝ ביקרנו בגלריות *բիկաուռնու բէգալէռյօթ* «մենք պատկերասրահներ այցելեցինք»:

רֶגֶל נ՝ (ר רַגְלַיִם) *ռէգէլ (ռագլայիմ)* ոտք
שָׂחָה פ՝ (לִשְׂחוֹת, שׁוֹחֶה) *սախա (լիսխօթ, սօխէ)* լողալ
שִׁלֵּם פ՝ (לְשַׁלֵּם, מְשַׁלֵּם) *շիլէմ (լէշալէմ, մէշալէմ)* վճարել

אַחֲרֵי שׁ־ այն բանից հետո, ինչ *ախառէյ շէ-*
בְּרֶגֶל ոտքով *բառէգէլ*
כָּל מִינֵי דְבָרִים ամեն տեսակի բաներ *բօլ մինէյ դվառիմ*
מַה שׁ־ այն, ինչ *մա շէ-*
פַּעַם մի անգամ, մի ժամանակ, անցյալում *պա'ամ*
שׁוּם מָקוֹם ոչ մի տեղ *շում մակօմ*
שׁוּק הַפִּשְׁפָּשִׁים հնոտիաշուկա *շուկ հապիշպէշիմ*

23 עֶשְׂרִים וְשָׁלוֹשׁ

① 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

הַשְׁכֵנִים הַחֲדָשִׁים שֶׁל מִשְׁפַּחַת[1] בֶּן־אֱלִיעֶזֶר

לֵאָה - אַתָּה יוֹדֵעַ, יֵשׁ לָנוּ שְׁכֵנִים חֲדָשִׁים.
אַהֲרוֹן - בָּאֱמֶת? מִי הֵם?
- עוֹלִים חֲדָשִׁים מֵרוּסִיָּה. הֵם שָׂכְרוּ[2] דִּירָה מִבַּעַל הַבַּיִת בְּקוֹמָה הַחֲמִישִׁית.
- מִשְׁפָּחָה גְּדוֹלָה?
- לֹא, זוּג נָשׂוּי וּבַת[3]. הַבַּעַל בֶּן 40[4] בְּעֶרֶךְ, הָאִשָּׁה קְצַת יוֹתֵר צְעִירָה וְהַבַּת, חַנָּה, בַּת 18[5]. הִיא הָיְתָה סְטוּדֶנְטִית וְרוֹצָה גַּם כָּאן לִלְמוֹד בְּאוּנִיבֶרְסִיטָה.
- בְּאֵיזוֹ אוּנִיבֶרְסִיטָה הִיא רוֹצָה לִלְמוֹד?
- לֹא שָׁאַלְתִּי[6]. אוּלַי אוּנִיבֶרְסִיטַת תֵּל־אָבִיב[7] אוֹ הָאוּנִיבֶרְסִיטָה הָעִבְרִית בִּירוּשָׁלַיִם.
- אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁרָאִיתִי[8] אוֹתָהּ בַּחוּץ. בָּחוּרָה יָפָה מְאֹד. הֵם מְדַבְּרִים עִבְרִית?
- הֵם לָמְדוּ[9] קְצָת עִבְרִית בְּרוּסִיָּה, וַאֲנִי יוֹדֵעַת קְצָת רוּסִית. סַבָּא וְסַבְתָּא שֶׁלִּי הָיוּ[10] מְרוּסִיָּה וְדִיבְּרוּ רוּסִית. אֶפְשָׁר לְהָבִין[11] זֶה אֶת זֶה.
- כְּדַאי לְהַכְנֵס[12] וְלִרְאוֹת, אוּלַי אֶפְשָׁר לַעֲזוֹר[13] לָהֶם בְּמַשֶּׁהוּ[14].
- אֲנִי כְּבָר הָיִיתִי[15] שָׁם וְרָאִיתִי[16] אוֹתָם.
- בָּאֱמֶת? מָתַי?
- הַבֹּקֶר[17], מֵרֶגֶל שֶׁהֵם בָּאוּ[18] עִם הַמִּזְנְדּוֹת. קוֹדֶם פָּגַשְׁתִּי[19] אֶת מִישֶׁה, הַבַּעַל. פָּגַשְׁתִּי אוֹתוֹ בְּמַעֲלִית, וְהוּא הִזְמִין[20] אוֹתִי לְהִכָּנֵס וּלְהַכִּיר[21,22] אֶת אִשְׁתּוֹ אוֹלְגָה.
- וְאֵיךְ הֵם?
- אֲנָשִׁים נְחֲמָדִים מְאֹד. אֲנִי חוֹשֶׁבֶת, שֶׁהֵם שָׂמְחוּ[23] לִפְגּוֹשׁ אוֹתִי.
- וּמַה הֵם מְסַפְּרִים?
- מֵהַבֹּקֶר עַד הָעֶרֶב הֵם רְצִים מִמִּשְׂרָד לְמִשְׂרָד. הֵם אוֹמְרִים, שֶׁהַתּוֹרִים בְּמִשְׂרָדִים אֲרוּכִּים[24] מְאֹד וְצָרִיךְ הַרְבֵּה סַבְלָנוּת[25].
- הֵם לֹא הוֹלְכִים לְאוּלְפָּן?

[1] «ուրախ էին»:

- מֵהַשְּׁבוּעַ הַבָּא[1]. אַתָּה יוֹדֵעַ, זֶה לֹא כָּל־כָּךְ קַל לִשְׁבֹּת מִזֹּל הַלּוּחַ כָּל יוֹם שֵׁשׁ שָׁעוֹת, כְּשֵׁשֶׁת[2] קִלּוּרִים הַרְבֵּה בְּעָיּוֹת בְּאֶרֶץ חֲדָשָׁה. שָׁכַחְתִּי, הֵם רוֹצִים לִשְׁאוֹל אוֹתְךָ, אֵיךְ מְחַבְּרִים[3,4,5] אֶת הַטֶּלֶוִיזְיָה לָאַנְטֶנָה, שֶׁעַל הַגַּג.
- אֲנִי יָכוֹל לְחַבֵּר לָהֶם אֶת הָאַנְטֶנָה.
- רֶגַע, רֶגַע, אֲנִי רוֹצֶה לִשְׁלוֹחַ[6] לָהֶם לָחֶם וּמֶלַח[7].
- מַה פִּתְאוֹם לָחֶם וּמֶלַח?
- זֶה מִנְהָג יָשָׁן. לִדִירָה חֲדָשָׁה מְבִיאִים[8,9] לָחֶם וּמֶלַח, זֶה מֵבִיא[10] מַזָּל.

[1] 13.4.1. [2] 17.1. [3] 2.16.6. [4] 11.3. [5] 21.2. [6] 21.1.2. [7] 22.1. [8] 6.25. [9] 17.11. [10] 13.4.1. [11] 15.4.1. [12] 2.18. [13] 17.14. [14] 17.9. [15] 14.1. [16] 18.2. [17] 2.16.ա. [18] 21.3.3. [19] 14.13. [20] 19.3. [21] 21.6. [22] 10.2. [23] 15.7. [24] 13.6. [25] 17.10.

② *Թարգմանեք.*

1. Առաջ ես խոսում էի մի քիչ անգլերեն, սակայն հիմա մոռացել եմ համարյա ամեն ինչ: 2. Այս երիտասարդ զույգը փոքր բնակարան է վարձել մեր շենքում՝ հինգերորդ հարկում: 3. Իսրայելում բոլոր հայրենադարձները պրոբլեմների են հանդիպում. նրանք պետք է գտնեն աշխատանք ու բնակարան և եբրայերեն սովորեն: 4. Ուսուցիչը նոր բառերը գրեց գրատախտակի վրա և կարդաց դրանք մեզ: 5. Մեր տան առջև կան բարձր ծառեր: 6. Եկող շաբաթ մենք ուզում ենք այցելել Երուսաղեմ և տեսնել նրա պատմական վայրերը: 7. Ես կարծում եմ, որ մեզ արժե խոսել տնօրենի հետ նոր պաշտոնյաների մասին: 8. Մենք նոր ալեհավաք գնեցինք մեր հեռուստացույցի համար, սակայն այն դեռ չենք միացրել: 9. Չարժե երեկոյան շատ սուրճ և թեյ խմել: 10. Իսրայելը մեծ խնդիրներ ունի իր արաբ հարևանների հետ: 11. Եթե ուզում ես օտար լեզու սովորել, քեզ շատ համբերություն է հարկավոր: 12. Ես նրան կարևոր հաղորդագրություն եմ ուղարկել անցած շաբաթ, սակայն նա ինձ դեռ չի պատասխանել: 13. Ինչո՞ւ ես այսքան շատ աղ դրել ապուրի մեջ, դու գիտես, որ ես չպետք է շատ աղ ուտեմ: 14. Արաբների հիանալուրց սովորույթները շատ հետաքրքիր են: 15. Ես չգիտեմ ինչո՞ւ, բայց ես համարյա ամեն օր դժվար պրոբլեմների եմ հանդիպում: 16. Այս դասարանում նստած է քսաներկու աշակերտ, և գրեթե բոլոր այդ աշակերտները նոր հայրենադարձներ են: 17. Ես քեզ երեկ տեսա հեռուստացույցով, դու խոսում էիր ձեր տնօրենի հետ: 18. Խանման մոտավորապես երեսուն տարեկան է, սակայն նա դեռ ամուսնացած չէ: 19. Անցած ամիս ես հիվանդ էի, սակայն հիմա առողջությունս լավ է, և ես կարող եմ աշխատանքի գնալ: 20. Այս բոլոր շորերն արժե դնել այն մոխրագույն ճամպրուկի մեջ: 21. Երբ ես աշակերտ էի, գրատախտակները դասարաններում սև կամ շագանակագույն էին, սակայն հիմա բոլոր գրատախտակները սպիտակ են: 22. Երբ դրսում հանդիպեցի նրան, շատ ուրախացա, որովհետև մենք վաղուց իրար չէինք տեսել: 23. Երուսաղեմի Եբրայական համալսարանում կարելի է հայերեն ուսումնասիրել:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אולפן ז *ուլպան* (եբրայերենի դասընթաց) *ուլպան* ստուդիա, ատելյե,

אנטנה נ *անտէնա* ալեհավաք

אריך ת (נ אֲרוּכָּה) *առօխ (առուքա)* երկար

בחורה נ *բախուռա* աղջիկ, օրիորդ

בעיה נ *բէ'այա* պրոբլեմ, խնդիր

זוג ז (ר זוגות) *զուգ (զուգօթ)* զույգ

חוץ ז *խուց* դուրս, դրսի մաս

חיבר פ (לְחַבֵּר, מְחַבֵּר) *խիբէռ (լէխաբէռ, մէխաբէռ)* միացնել (իրար)

חמשי ת *խամիշի* հինգերորդ

טלויזיה נ *տէլէվիզյա* հեռուստացույց

כדאי ת *քէդայ* արժե, իմաստ ունի (ինչ-որ բան անել)[1]

כמעט ת״פ *քիմ'ատ* համարյա, գրեթե

כִּתָּה נ *քիթա* դասարան, լսարան

לוח ז (ר לוּחוֹת) *լուախ (լուխօթ)* գրատախտակ, օրացույց

מול מ״י *մուլ* առջև, դիմաց

מִזְנָה נ *միզվադա* ճամպրուկ

מִזָּל ז *մազալ* երջանկություն, հաջողություն

מִיָּד ת״פ *միյադ* անմիջապես

מֶלַח ז *մէլախ* աղ

מִנְהָג ז *մինհագ* սովորույթ

נָשוּי ת (נ נְשׂוּאָה, ר נְשׂוּאִים) *նասույ (նէսու'ա, նէսու'իմ)* ամուսնացած

סִכְלוּת נ *սակլանութ* համբերություն

עוֹלֶה (חָדָשׁ) ז *օլէ (խադաշ)* հայրենադարձ (Իսրայելում)

קוֹדֶם ת״פ *կօդէմ* առաջ, նախ, մինչ այդ

שָׁכַר פ (לִשְׁכּוֹר, שׁוֹכֵר) *սախառ (լիսքօռ, սօխէռ)* վարձել

שָׁלַח פ (לִשְׁלוֹחַ, שׁוֹלֵחַ) *շալախ (լիշլօախ, շօլէախ)* ուղարկել

שָׁמַח פ (לִשְׁמוֹחַ, שָׂמֵחַ) *սամախ (լիսմօախ, սամէախ)* ուրախանալ

תּוֹר ז *թօռ* հերթ

[1] Գործածվում է անորոշ դերբայի հետ՝ כְּדַאי לִקְרוֹא אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה *քէդայ լիկռօ էթ հասէֆէռ հազէ* «արժե կարդալ այս գիրքը», לֹא כְּדַאי לָאֲכוֹל גְּלִידָה הַיּוֹם *օ քէդայ լէ'էխօլ գլիդա հայօմ* «չարժե այսօր պաղպաղակ ուտել»:

դրսում, դուրսը *բախուց* בַּחוּץ

մոտավորապես *բէ'էռէխ* בְּעֶרֶךְ

Եբրայական համալսարան *հաունիվէռսիտա հաիվռիթ* הָאוּנִיבֶרְסִיטָה הָעִבְרִית

իրար *զէ էթ զէ* זֶה אֶת זֶה

անմիջապես, ինչ *միյադ շէ* מִיָּד שֶׁ־

մի քիչ ավելի *կցաթ յօթէռ* קְצָת יוֹתֵר

24 עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע

הִתְפָּעֵל կառույցը

24.1.1. הִתְפָּעֵל *հիթպա՛ղլ* կառույցի ելման բայաձևը կազմված է הִת־ նախածանցով (הִתO֝O֝O): Այս կառույցի բայերը սովորաբար արտահայտում են անդրադարձ գործողություն՝ הִתְלַבֵּשׁ *հիթլաբե՛շ* «հագնվել» (פָּעַל կառույցում՝ לָבַשׁ *լավա՛շ* «հագնել»), הִתְרַחֵץ *հիթռախե՛ց* «լվացվել», הִתְסַמֵּן *հիթսամե՛ն* «ամուսնանալ», הִתְגָּרֵשׁ *հիթգառե՛շ* «ամուսնալուծվել», הִתְרַגֵּל *հիթռագե՛լ* «վարժվել, սովոր լինել, սովորություն ձեռք բերել»: Բայերի մի մասը «սովորական» գործողություն է արտահայտում՝ הִתְפַּלֵּל *հիթպալե՛լ* «աղոթել»:

24.1.2. Եթե բայի 3-րդ արմատականը ה է, ապա הִתְפָּעֵל կառույցում այն հանդես է գալիս սողոսկած պաթախով՝ הִתְגַּלֵּחַ *հիթգալէ՛խ* «սափրվել»:

24.2. הִתְפָּעֵל կառույցի բայերը ենթակայական դերբայ են կազմում՝ փոխարինելով הִת־ նախածանցը מִת־ *միթ-* նախածանցով.

	եզակի	*հոգնակի*
արական	מִתO֝O֝O	מִתO֝O֝O֝ים
իգական	מִתO֝O֝O֝ת	מִתO֝O֝O֝ות

מִתְלַבֵּשׁ – מִתְלַבֶּשֶׁת – מִתְלַבְּשִׁים – מִתְלַבְּשׁוֹת
միթլաբե՛շ – միթլաբէ՛շէթ – միթլաբշի՛մ – միթլաբշո՛թ

מִתְגַּלֵּחַ – מִתְגַּלַּחַת – מִתְגַּלְּחִים – מִתְגַּלְּחוֹת
միթգալէ՛խ – միթգալա՛խաթ – միթգալխի՛մ – միթգալխո՛թ

24.3. Անորոշ դերբայը կազմվում է לְהִתO֝O֝O կողապարով (փաստորեն՝ ելման բայաձևին ל նախդիրի կցումով)՝ לְהִתְלַבֵּשׁ *լէհիթլաբե՛շ*, לְהִתְגַּלֵּחַ *լէհիթգալէ՛խ*:

① *Կազմեք* הִתְרַגֵּל, הִתְפַּלֵּל, הִתְגָּרֵשׁ, הִתְסַמֵּן *բայերի ենթակայական և անորոշ դերբայները:*

י״ע եվ ע״י բայերը הִתְפָּעֵל կառուցվածքում

24.4. י״ע և ע״י խմբերի բայերը הִתְפָּעֵל կառույցում հանդես են գալիս הִתO֝O֝O տեսքով, որտեղ վերջին տառը կրկնում է 3-րդ արմատականը՝ הִתְעוֹרֵר *հիթ՛օռէռ* «արթնանալ», (עור արմատից), הִתְקוֹמֵם *հիթկօմէ՛մ* «ըմբոստանալ» (קום արմատից):

24.5. Ենթակայական դերբայի ձևերն են.

מִתְעוֹרֵר – מִתְעוֹרֶרֶת – מִתְעוֹרְרִים – מִתְעוֹרְרוֹת
միթ՛օռէռ – միթ՛օռէռէթ – միթ՛օռէռիմ – միթ՛օռէռօթ

מִתְקוֹמֵם – מִתְקוֹמֶמֶת – מִתְקוֹמְמִים – מִתְקוֹמְמוֹת
միթկօմէ՛մ – միթկօմէ՛մէթ – միթկօմէմի՛մ – միթկօմէմօ՛թ

24.6. Անորոշ դերբայը կազմվում է ընդհանուր սկզբունքով՝ לְהִתO֝O֝O կողապարով՝ לְהִתְעוֹרֵר *լէհիթ՛օռէռ*, לְהִתְקוֹמֵם *լէհիթկօմէ՛մ*:

הִתְפָּעֵל կառույցի բայերն անցյալ ժամանակում

24.7. Ինչպես և פִּיעֵל կառույցում, הִתְפָּעֵל կառույցի բայերն անցյալ ժամանակում 2-րդ արմատականի ցեռե ձայնանիշը փոխարինում են պաթախով՝ הִתְלַבֵּשׁ ← הִתְלַבֵּשׁ־.

אֲנִי	הִתְלַבַּשְׁתִּי	*հիթլաբա՛շթի*	אֲנַחְנוּ הִתְלַבַּשְׁנוּ *հիթլաբա՛շնու*
אַתָּה	הִתְלַבַּשְׁתָּ	*հիթլաբա՛շթա*	אַתֶּם הִתְלַבַּשְׁתֶּם *հիթլաբաշթէ՛մ*
אַת	הִתְלַבַּשְׁתְּ	*հիթլաբաշթ*	אַתֶּן הִתְלַבַּשְׁתֶּן *հիթլաբաշթէ՛ն*
הוּא	הִתְלַבֵּשׁ	*հիթլաբէ՛շ*	הֵם הִתְלַבְּשׁוּ *հիթլաբշու՛*
הִיא	הִתְלַבְּשָׁה	*հիթլաբշա՛*	הֵן הִתְלַבְּשׁוּ *հիթլաբշու՛*

② *Անցյալ ժամանակում խոնարհեք* הִתְפַּלֵּל, הִתְגָּרֵשׁ, הִתְסַמֵּן *բայերը:*

24.8. ע״י և ע״ו խմբերի բայերն անցյալ ժամանակում խոնարհվում են ընդհանուր սկզբունքով.

אֲנִי הִתעוֹרַרתִּי	*hip'oruṙti*	אֲנַחנוּ הִתעוֹרַרנוּ	*hip'oruṙnu*
אַתה הִתעוֹרַרתָּ	*hip'oruṙta*	אַתֶּם הִתעוֹרַרתֶּם	*hip'oruṙtem*
אַת הִתעוֹרַרת	*hip'oruṙt*	אַתֶּן הִתעוֹרַרתֶּן	*hip'oruṙten*
הוּא הִתעוֹרֵר	*hip'oreṙ*	הֵם הִתעוֹרְרוּ	*hip'oreṙru*
הִיא הִתעוֹרְרָה	*hip'oreṙra*	הֵן הִתעוֹרְרוּ	*hip'oreṙru*

③ *Անցյալ ժամանակում խոնարհեք* התקומם *բայը:*

24.9. 2-րդ կոկորդային արմատականը ենթակայական դերբայի հոգնակի ձևերում և անցյալ ժամանակվա 3-րդ դեմքի հոգնակիում և եզակի իգականում ձայնավորվում է խատաֆ-պաթախով՝ מתרחֲצים *mitṙaḥacim*, מתרחֲצות *mitṙaḥacot*, היא התרחֲצה *hi hitṙaḥacca*, הם/הן התרחֲצו *hem/hen hitṙaḥacu:*

ՇԱԲԱԹՎԱ ՕՐԵՐԸ

24.10. Շաբաթվա օրերի անունները (բացառությամբ շաբաթ օրվանից) կազմվում են יום բառով և համապատասխան դասական թվականով, ընդ որում օրերի համարակալումը համընկնում է հայերենի հետ.

יום ראשון (יום א׳) «կիրակի»
יום שני (יום ב׳) «երկուշաբթի»
יום שלישי (יום ג׳) «երեքշաբթի»
יום רביעי (יום ד׳) «չորեքշաբթի»
יום חמישי (יום ה׳) «հինգշաբթի»
יום ששי (יום ו׳) «ուրբաթ»
שבת «շաբաթ»

① *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

מדוּע הֵם הִתעוֹרְרוּ[1] כָּל־כָּך מוּקדָם?

דָנִיאל הִתעוֹרֵר[2] אֶתמוֹל מוּקדָם מְאוֹד. כָּל יוֹם הוּא מִתעוֹרֵר[3] בְּשֵׁבַע, אֲבָל אֶתמוֹל הוּא הִתעוֹרֵר בְּשֵׁשׁ וְחֲצִי. הוּא הִתרַחֵץ[4], הִתלַבֵּשׁ[5] מְהֵר, שֶׁתה[6] כּוֹס קָפֶה שָׁחוֹר[7], אֲבָל לֹא אָכַל אֲרוּחַת־בּוֹקֶר. הוּא יָצָא מֵהֵר מִן הַבַּיִת, מִפְּנֵי שֶׁרָצָה[8] לִבקֹר בְּכַמָה[9] חֲנוּיוֹת, כִּי הוּא חוֹשֵׁב עַל מְכוֹנִית חֲדָשָׁה. דָנִיאל בָּא[10] כָּל יוֹם בְּשָׁעָה תֵשַׁע בַּבּוֹקֶר לַמִשׂרָד, אֲבָל אֶתמוֹל הוּא הָיָה[11] בְּשָׁעָה תֵשַׁע בַּחֲנוּת[12] מְכוֹנִיוֹת.

גַם שָׂרָה הִתעוֹרְרָה[13] אֶתמוֹל יוֹתֵר מוּקדָם. כָּל יוֹם הִיא מִתעוֹרֶרֶת[14] בְּרֶבַע לִשמוֹנֶה, אֲבָל אֶתמוֹל הִיא הִתעוֹרְרָה[15] בְּשֵׁבַע וְרֶבַע. הִיא הִתרַחֲצָה[16], הִתלַבּשָׁה[17] כּוֹס מַיִם[18]. הִיא אָכלָה אֲרוּחַת־בּוֹקֶר וְיָצאָה מִן הַבַּיִת בְּשָׁעָה שמוֹנֶה פָּחוֹת חָמֵשׁ דַקוֹת, מִפְּנֵי שֶׁרָצתָה[19] לִהיוֹת מוּקדָם בַּמִשׂרָד. כָּל יוֹם שָׂרָה בָּאָה[20] לַמִשׂרָד בְּשָׁעָה תֵשַׁע, אֲבָל אֶתמוֹל הִיא בָּאָה[21] בְּשמוֹנֶה וַחֲצִי. הִיא בָּאָה[22] חֲצִי שָׁעָה לִפנֵי הַזמַן כְּדֵי לַעֲשׂוֹת סֵדֶר בַּמִשׂרָד. דָנִיאל עוֹד לֹא הָיָה[23] בַּמִשׂרָד. שָׂרָה יָשבָה[24] לְבַד. הִיא פָּתחָה אֶת הַיוֹמָן וְכָתבָה בּוֹ: "יוֹם שִׁשִׁי[25], חֲמִשָּׁה־עָשָׂר בְּפֶברוּאַר[26]. הַיוֹם בָּאתִי[27] מוּקדָם לַעֲבוֹדָה. דָנִיאל עוֹד לֹא בָּא[28]. אֲנִי יוֹשֶׁבֶת לְבַד וְחוֹשֶׁבֶת עַל הָעָתִיד[29]..."

פִּתאוֹם נִכנַס[30] דָנִיאל. שָׂרָה סָגרָה אֶת הַיוֹמָן.

- שָׁלוֹם, שָׂרָה. מדוּע בָּאת[31] כָּל־כָּך מוּקדָם הַיוֹם?
- מִפְּנֵי שֶׁהִתעוֹרַרתִּי[32] יוֹתֵר מוּקדָם.
- לָבֶשת שִׂמלָה חֲדָשָׁה?
- כֵּן, קָנִיתִי[33] אֶתמוֹל שִׂמלָה חֲדָשָׁה.
- הַשִּׂמלָה הַזֹאת יָפָה מְאוֹד. אֲנִי אוֹהֵב כָּחוֹל עַם לֶבֶן. גַם אֲנִי רוֹצֶה לִקנוֹת לִי מַשֶׁהוּ חָדָשׁ. אֲנִי רוֹצֶה לִקנוֹת מְכוֹנִית חֲדָשָׁה.
- בְּאֵמֶת? אֵיזוֹ מְכוֹנִית אַתה רוֹצֶה לִקנוֹת?

אֲנִי עוֹד לֹא יוֹדֵעַ. רָאִיתִי[34] הַבּוֹקֶר כַּמה מְכוֹנִיוֹת, אֲבָל צָרִיך לְחַפֵּשׂ עוֹד.

כְּשֶׁאֲנִי מִתעוֹרֵר[35]...

- מַה אַתה עוֹשֶׂה, כְּשֶׁאַתה[36] מִתעוֹרֵר?
- בְּדֶרֶך כְּלָל, אֲנִי מִתעוֹרֵר[37] מוּקדָם. אֲנִי מִתרַחֵץ[38], מִתגַלֵּחַ[39], מִתלַבֵּשׁ[40] וּמַעִיר[41] אֶת אִשתִּי. הִיא מִתעוֹרֶרֶת[42] לְאַט, אַחַר־כָּך הִיא מִתרַחֶצֶת[43], מִתלַבֶּשֶׁת[44] וְאֲנַחנוּ שׁוֹתִים יַחַד קָפֶה.
- לֹא יָדַעתִּי שֶׁאַתה נָשׂוּי. מִמִי הִתחַתַנתָּ[45]?
- הִתחַתַנתִּי בַּקַיִץ. וְאַת? הִתחַתַנתְּ? הִתגָרַשתְּ? יֵשׁ לָך יְלָדִים?
- כֵּן, הִתחַתַנתִּי לִפנֵי שְׁנָתַיִם[46], וְיֵשׁ לִי יֶלֶד בֶּן חֲצִי שָׁנָה[47]. אֲבָל לִפנֵי שבוּעַיִם[48] אֲנִי וּבַעֲלִי הִתגָרַשנוּ.

[1] «մի բանի» (տե՛ս 22-րդ դասի բառացանկի տողատակը):

• הִתְגָּרִשְׁתֶּם׳? מַה פְּתֹאוֹם?
• הוּא רוֹצֶה לְהִתְחַתֵּן[26] עִם מִשֶּׁהוּ אַסֶּרֶת...
• זֶה כָּטֹח קָשֶׁה מְאוֹד, לֹא?
• כֵּן. צָרִיךְ לְהִתְרַגֵּל[27] מֻסְדָּשׁ לְהִתְעוֹרֵר[28] לְבַד בַּבּוֹקֶר, וַאֲנִי עוֹד לֹא הִתְרַגַּלְתִּי׳.

[1] 24.8. [2] 24.5. [3] 24.1.1. [4] 24.7. [5] 21.1.1. [6] 12.1. [7] 8.4. [8] 21.2. [9] 11.4. [10] 24.9. [11] 17.8. [12] 17.5. [13] 24.10. [14] 17.16. [15] 17.9. [16] 3.3. [17] 20.1. [18] 21.1.2. [19] 21.6. [20] 24.2. [21] 24.1.2. [22] 17.10. [23] 14.8. [24] 11.3. [25] 14.7. [26] 24.3. [27] 24.6.

⑤ *Թարգմանեք.*

1. Ես չեմ լվացվել և չեմ սափրվել, որովհետև արթնացել եմ ժամը 9-ին և ժամանակ չունեի: 2. Փոքր երեխաները չեն սիրում արթնանալ վաղ առավոտյան և լվացվել: 3. Դինան դեռ չի հագնվել, նա ուզում է հագնել իր նոր շրջազգեստը: 4. Դանիելն ուզում է գնել նոր մեքենա, սակայն դեռ չգիտի ի՞նչ մեքենա: 5. Այս մեծ գրողի օրագիրը շատ հետաքրքիր է, ես այն կարդացի անցած տարի, երբ Իսրայել էի այցելել: 6. Մենք համալսարանում ավարտում ենք դասերը մայիս ամսվա վերջին՝ չորեքշաբթի օրը: 7. Ես այսքան շուտ եմ գալիս աշխատանքի, որովհետև ուզում եմ կես ժամ մենակ աշխատել: 8. Լիան հավանեց այս բանաստեղծությունը և այն գրեց իր օրագրի մեջ: 9. Շարժե գնել չափազանց թանկ մեքենա, կարծում եմ քեզ ավելի փոքր մեքենա է հարկավոր: 10. Ես մտա լոգասենյակ, որպեսզի սափրվեմ և լվացվեմ: 11. Երբ ես արթնանում եմ, արթնացնում եմ իմ երեխաներին և նրանց դպրոց եմ ուղարկում: 12. Ես տեսնում եմ, որ դու արդեն վարժվել ես արթնանալ ժամը վեցին: 13. Ես եկել եմ, որպեսզի քեզ հարցնեմ իմ ապագայի մասին, ի՞նչ կարող ես ինձ ասել: 14. Ընդհանրապես ինձ քառորդ ժամ է հարկավոր, որպեսզի լվացվեմ, սափրվեմ և հագնվեմ: 15. Նա դանդաղ է խոսում, որովհետև դանդաղ է մտածում: 16. Ամռանը ես սովորաբար մեկնում եմ տատիկիս և պապիկիս մոտ: 17. Եկող շաբաթվա ուրբաթ օրը մենք չենք աշխատում, սակայն աշխատում ենք կիրակի օրը: 18. Ինչպես բոլոր մարդիկ՝ ես էլ չեմ սիրում գնալ աշխատանքի երկուշաբթի օրը: 19. Պետք է վարժվել շատ սառը ջրով լվացվել: 20. Դավիթն ու Էսթերն ամուսնանում են մարտի 13-ին, դա հինգշաբթի է: 21. Քանի՞ րոպե կա մեկ ժամում: – Մեկ ժամում կա վաթսուն րոպե: 22. Հիմա ժամը քանի՞սն է: – Տասնմեկին քսան րոպե է պակաս:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

כָּטֹח ת״פ *բէտախ* իհարկե, հաստատ

דַּקָּה נ *դակա* րոպե

דֶּרֶךְ נ (ר׳ דְּרָכִים) *դէռէխ (դռախիմ)* ճանապարհ, ուղի, ձև, միջոց
הֵעִיר פ (לְהָעִיר, מַעִיר) *հէ՛իր (լէհա՛իր, մէ՛իր)* արթնացնել
הִתְגַּלֵּחַ פ (לְהִתְגַּלֵּחַ, מִתְגַּלֵּחַ) *սափրվել հիթգալէախ (լէհիթգալէախ, միթգալէախ)*
הִתְגָּרֵשׁ פ (לְהִתְגָּרֵשׁ, מִתְגָּרֵשׁ) *ամուսնալուծվել հիթգառէշ (լէհիթգառէշ, միթգառէշ)*
הִתְחַתֵּן פ (לְהִתְחַתֵּן, מִתְחַתֵּן) *ամուսնանալ հիթխաթէն (լէհիթխաթէն, միթխաթէն)*
הִתְלַבֵּשׁ פ (לְהִתְלַבֵּשׁ, מִתְלַבֵּשׁ) *հագնվել հիթլաբէշ (լէհիթլաբէշ, միթլաբէշ)*
הִתְעוֹרֵר פ (לְהִתְעוֹרֵר, מִתְעוֹרֵר) *արթնանալ հիթ՛օռէռ (լէհիթ՛օռէռ, միթ՛օռէռ)*
վարժվել, սովոր լինել *հիթռագէլ (լէհիթռագէլ, միթռագէլ)* הִתְרַגֵּל פ (לְהִתְרַגֵּל, מִתְרַגֵּל)
լվացվել *հիթռախէց (լէհիթռախէց, միթռախէց)* הִתְרַחֵץ פ (לְהִתְרַחֵץ, מִתְרַחֵץ)
יוֹמָן ז *յօման* օրագիր
כְּדֵי *քէդէ* որպեսզի (+ անորոշ դերբայ)
לָאט ת״פ *լէ՛ատ* դանդաղ
לְבַד ת״פ *լէվադ* մենակ
לְבַשׁ פ (לְלַבּוֹשׁ, לוֹבֵשׁ) *հագնել լավաշ (լիլբօշ, լօվէշ)*
מָהֵר ת״פ *մահէռ* արագորեն
מִישֶׁהוּ *մի՛շէհու* ինչ-որ մեկը, որևէ մեկը
סָגֵר פ (לִסְגּוֹר, סוֹגֵר) *սագառ (լիսգօռ, սօգէռ)* փակել
עָתִיד ז *աթիդ* ապագա
פָּחוֹת *պախօթ* ավելի քիչ, պակաս
קִיץ ז *կայից* ամառ
רֶבַע ז *ռէվա* քառորդ
שִׁמְלָה נ (ר׳ שִׂמְלוֹת) *սիմլա (սմալօթ)* շրջազգեստ
בְּדֶרֶךְ כְּלָל *բէդէռէխ բլալ* ընդհանրապես, սովորաբար
חֲצִי שָׁנָה *խացի շանա* կես տարի
חֲצִי שָׁעָה *խացի շա՛ա* կես ժամ
מֻסְדָּשׁ ת״פ *մէխադաշ* նորից
מִפְּנֵי שֶׁ־ ס״י *միպնէյ շէ-* որովհետև, պատճառով
רֶבַע שָׁעָה *ռէվա շա՛ա* քառորդ ժամ
רֶבַע שָׁעָה לִפְנֵי הַזְּמַן *ռէվա շա՛ա լիֆնէյ հազման* ժամանակից քառորդ ժամ շուտ
רֶבַע לִשְׁמוֹנֶה *ռէվա լիշմօնէ* քառորդ պակաս ժամը 8-ին

25 עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ

ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԸ ՆԱԽԴԻՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

25.1. Դերանվանական վերջածանցները կցվում են նախդիրներին ճիշտ այնպես, ինչպես գոյականներին՝ עַל־יָדֵנוּ *al-yadḫ* «կողքս», עַל־יָדֵנוּ *al-yadḫénu* «մեր կողքը», בִּשְׁבִילְךָ *biśvilḫéḫ* «քեզ համար», בִּשְׁבִילְכֶם *biśvilḫéḫem* «ձեզ համար», אֶצְלְךָ *éṣlḫéḫ* «քեզ մոտ», אֶצְלֵנוּ *éṣlḫénu* «մեզ մոտ», אֶצְלְכֶם *éṣlḫéḫem* «ձեզ մոտ», אֶצְלָם *éṣlḫam* «նրանց մոտ» և այլն:

① *Կցեք բոլոր դերանվանական վերջածանցները վերը նշված նախդիրներին:*

② 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

שָׂרָה וְלֹאָה מְבַקְּרוֹת בַּחֲנוּיוֹת

יוֹם אֶחָד שָׂרָה יָשְׁבָה בַּמִּשְׂרָד וְעָבְדָה. פִּתְאוֹם צִלְצֵל[1] הַטֶּלֶפּוֹן.
- שָׁלוֹם, שָׂרָה, מְדַבֶּרֶת לֹאָה בֶּן־אֱלִיעֶזֶר, זוֹכֶרֶת אוֹתִי?
- כֵּן, לֹאָה, אֲנִי זוֹכֶרֶת אוֹתְךָ, נִפְגַּשְׁנוּ[2] פַּעֲמַיִם[3]. בְּמָה אֲנִי יְכוֹלָה לַעֲזוֹר לָךְ?
- אֶת יוֹדַעַת, שָׂרָה, אֲנִי פֹּה פָּחוֹת מֵחֲמִשָּׁה חֹדָשִׁים וַאֲנִי לֹא מַכִּירָה[4] אֶת הָעִיר. רָצִיתִי[5] לִקְנוֹת כַּמָּה דְּבָרִים, אֲבָל אֲנִי לֹא יוֹדַעַת אֵיפֹה לִקְנוֹת.
- כְּשֶׁבִּיל מִי אֶת רוֹצָה לִקְנוֹת?
- אֲנִי רוֹצָה לִקְנוֹת כַּמָּה דְּבָרִים בִּשְׁבִיל הַיְלָדִים וּבִשְׁבִיל בַּעֲלִי.
- מָה אֶת רוֹצָה לִקְנוֹת בִּשְׁבִילוֹ?
- אֲנִי רוֹצָה לִקְנוֹת בִּשְׁבִילוֹ מְעִיל חָדָשׁ. קָנִיתִי[6] לוֹ מְעִיל בִּירוּשָׁלַיִם, אֲבָל עַכְשָׁיו קַר וְהוּא צָרִיךְ מְעִיל יוֹתֵר חַם.
- אֲנַחְנוּ יְכוֹלוֹת לְהִפָּגֵשׁ[7] מוּל מִשְׂרָדֵנוּ בְּשָׁעָה חָמֵשׁ וַחֲצִי אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם. יֵשׁ עַל־יָדֵנוּ[8] כַּמָּה חֲנוּיוֹת טוֹבוֹת

וַאֲנַחְנוּ יְכוֹלוֹת לִבְקֹר בָּהֶן[9]. אַחַר־כָּךְ אֲנַחְנוּ יְכוֹלוֹת לִבְקֹר אֶצֶל[10] הַחֲבֵרָה שֶׁלִּי[11] וְלִשְׁתּוֹת אֶצְלָהּ[12] כּוֹס קָפֶה אוֹ תֵה.

אַחֲרֵי הָעֲבוֹדָה שָׂרָה וְלֹאָה נִפְגְּשׁוּ[13] עַל־יַד הַמִּשְׂרָד וְהָלְכוּ לַחֲנוּת. לֹאָה קָנְתָה[14] מְעִיל יָפֶה וְחַם בִּשְׁבִיל אַחֶרוֹן, מִכְנָסַיִם[15] כְּחוֹלִים[16] בִּשְׁבִיל יְהוּדָה וְנַעֲלַיִם[17] לְבָנוֹת בִּשְׁבִיל אֶסְתֵּר.
- הַנַּעֲלַיִם הָאֵלֶּה לֹא קְטַנּוֹת בִּשְׁבִיל אֶסְתֵּר? - שָׁאֲלָה שָׂרָה.
- לֹא - עָנְתָה[1] לֹאָה - לְאֶסְתֵּר יֵשׁ רַגְלַיִם[2] קְטַנּוֹת מְאוֹד.
- וּבִשְׁבִילְךָ[3] אֶת לֹא קוֹנָה כְּלוּם?
- בְּשָׁבוּעַ שֶׁעָבַר[4] קָנִיתִי[5] לִי שִׂמְלָה חֲדָשָׁה. הָלַכְתִּי עִם רָחֵל.

אֶצֶל מוֹכֵר[6] מְכוֹנִיּוֹת[7]

- שָׁלוֹם, אֲדוֹנִי. בְּמָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲזוֹר לְךָ?
- אֲנִי רוֹצֶה לִקְנוֹת מְכוֹנִית.
- אֵיזוֹ מְכוֹנִית אַתָּה רוֹצֶה? יֵשׁ אֶצְלֵנוּ[8] כְּמַעַט כָּל מִינֵי מְכוֹנִיּוֹת חֲדָשׁוֹת.
- אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ... אוּלַי כְּמוֹ הַמְּכוֹנִית הַלְּבָנָה הַהִיא.
- זֹאת מְכוֹנִית "פּוֹרֵד", מְכוֹנִית אֲמֶרִיקָאִית טוֹבָה מְאוֹד.
- וְזֹאת?
- זֹאת מְכוֹנִית "מֶרְצֶדֶס", מְכוֹנִית גֶּרְמָנִית מְצוּיֶנֶת.
- מָה[9] הַמְּכוֹנִיּוֹת הָאֵלֶּה?
- אֵלֶּה מְכוֹנִיּוֹת "טוֹיוֹטָה". הַמְּכוֹנִיּוֹת הַיַּפָּנִיּוֹת טוֹבוֹת מְאוֹד וְיוֹתֵר זוֹלוֹת. אַתָּה רוֹצֶה לִקְנוֹת אוֹתָהּ?
- אוּלַי, אֲנִי צָרִיךְ עוֹד לַחֲשׁוֹב.

[1] 13.1. [2] 20.1. [3] 14.7. [4] 18.1. [5] 21.1.1. [6] 25.1. [7] 15.4.1. [8] 22.5. [9] 25.2.
[10] 14.10. [11] 13.5.2. [12] 21.3.2. [13] 14.9. [14] 17.15. [15] 22.6.3. [16] 12.1. [17] 15.8.

③ *Թարգմանեք.*

1. Լիան ուզում է մի քանի բան գնել իր երեխաների համար այն նոր խանութում: 2. Ամոսանն Իսրայելում շատ շոգ է, և բոլորն ուզում են ծովափ գնալ: 3. Մենք հանդիպեցինք իրար երկու օր առաջ մեր հին ընկերների տանը: 4. Ես դեռ չեմ ճանաչում այս մեծ քաղաքի բոլոր փողոցները: 5. Մենք պետք է այսօր երեկոյան հանդիպենք համալսարանի առջև և գնանք հիվանդանոց, որպեսզի այցելենք մեր հիվանդ ընկերոջը: 6. Բոլորն ասում են, որ իմ նոր երկնագույն կոշիկները

[1] כִּישֵׁל «այցելել» բայը պահանջում է אֶצֶל *éṣlḫ* «մոտ, կողքը» նախդիրով լրացում, եթե լրացումն անձ է: [2] שָׁלַח אֶתְמוֹל בִּיקְרוּ אֶצֶל אַבָּא וְאִמָּא שֶׁלִּי *éṣlḫ ábba vé'imma šélli* «երեկ մենք այցելեցինք մեր հայրիկին ու մայրիկին»:

շատ գեղեցիկ են: 7. Մուրթքեն ուզում է իրեն նոր տաք վերարկու գնել: 8. Շոշանան իր համար ոչինչ չգնեց, նա ասում է, որ իր ամուսինն իր համար արդեն ամեն ինչ գնել է: 9. Բոլոր երիտասարդ կանայք ուզում են հագնել ժամանակակից զգեստներ, և ոչ միայն երիտասարդները: 10. Ես հիշում եմ այն մարդուն, ես տեսել եմ նրան ձեզ մոտ երկու անգամ՝ երեք տարի առաջ: 11. Երբ նստած եմ կողքդ, շատ լավ եմ զգում: 12. Այս վարդագույն ծաղիկները քեզ համար եմ գնել, քաղցրս: 13. Մեզ մոտ դուք կարող եք գտնել գերմանական, ճապոնական և ամերիկյան մեքենաների բոլոր տեսակները: 14. Ասում են, որ տաք երկրներում բոլորը հագնում են սպիտակ անդրավարտիք: 15. Կինս գնել է ինձ համար այս կոշիկները, սակայն նրանք ինձ շատ փոքր են: 16. Ես բոլոր խանութներում տաք վերարկու եմ փնտրում, սակայն չեմ գտնում: 17. Ես նրան այսօր վերելակում տեսա, բայց մենք վեց տարի չէինք հանդիպել և ես չհիշեցի նրա անունը: 18. Ճապոնական մեքենաները սովորաբար ամերիկյան և գերմանական մեքենաներից ավելի էժան են: 19. Նա քառորդ ժամ ժամանակից շուտ եկավ, որովհետև ավելի վաղ էր արթնացել և չգիտեր ի՞նչ անի տանը: 20. Երբ եբրայերեն արագ են խոսում, ես ոչինչ չեմ հասկանում, իսկ երբ դանդաղ են խոսում, ես կարող եմ մի քանի բառ հասկանալ:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אֵצֶל מ״ *էցէլ* մոտ, կողքը

בִּשְׁבִיל מ״ *բիշվիլ* համար

גֶרְמָנִי תר״ז *գէռմանի* գերմանական, գերմանացի

חֹם ז *խամ* տաք, շոգ

מוֹכֵר ז *մօխէռ* վաճառող

מִכְנָסַיִם ז״ר *միխնասայիմ* անդրավարտիք

מְעִיל ז *մէ՛իլ* վերարկու

נַעַל נ (ר׳ נַעֲלַיִם) *նա՛ալ (նա՛ալայիմ)* կոշիկ

נִפְגַּשׁ פ (לְהִפָּגֵשׁ, נִפְגַּשׁ) *նիֆգաշ (լէհիպագէշ, նիֆգաշ)* հանդիպել իրար

עֹר ת *կառ* ցուրտ, սառը

בִּשְׁבִיל מִי *բիշվիլ մի* ո՞ւմ համար?

פְּחוֹת מֵחֲמִשָּׁה חֹדָשִׁים *պախօթ մէխամիշա խօդաշիմ* հինգ ամսից պակաս

26 עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ

Մեկն դասից ձայնավորման մեջ չեն նշվում.
ա) հոգնակի թվի ות־ *վերջավորության տառի* խոլամ *ձայնանիշը* (ות־ ← וֹת־),
բ) որոշիչ հոդի պաթախ *ձայնանիշը* (הַ־ ← הַ־). *Հոդի* կամաց *և* սեգոլ *ձայնանիշերը նշվում են* (הָ־ הֶ־), *և ուսանողը պետք է կարողանա բացատրել դրանց գործածությունը.*
գ) անձնական դերանունների և մի շարք հաճախակի գործածվող անունների և բառերի ձայնանիշերը:

ה״ל בֵּאֵרֵי פִּעֵל קָטוֹעַ

26.1. פִּעֵל կառույցում ה״ל բայերի ելման բայաձևն ունի OסO տեսքը՝ בִּילָה *բիլա* «ժամանակ անցկացնել, զվարճանալ», חִיכָּה *խիքա* «սպասել»:

26.2. Ենթակայական դերբայն ունի հետևյալ ձևերը.

מְבַלֶּה – מְבַלָּה – מְבַלִּים – מְבַלּוֹת
մէվալէ – մէվալա – մէվալիմ – մէվալօթ

26.3. Անորոշ դերբայը կազմվում է לOOת կաղապարով՝ 3-րդ արմատական ה տառի աղումով՝ לְבַלּוֹת *լէվալօթ:*

① *Կազմեք* חיכה *բայի ենթակայական և անորոշ դերբայները:*

26.4. Անցյալ ժամանակում այս բայերը ենթարկվում են ה״ל խմբին բնորոշ օրինաչափություններին (տե՛ս 21.1.1.).

אני	חיכיתי	*խիքհիթի*	אנחנו	חיכינו	*խիքհինու*
אתה	חיכית	*խիքհիթա*	אתם	חיכיתם	*խիքհիթէմ*
את	חיכית	*խիքհիթ*	אתן	חיכיתן	*խիքհիթէն*
הוא	חיכה	*խիքա*	הם	חיכו	*խիքու*
היא	חיכתה	*խիքթա*	הן	חיכו	*խիքու*

② *Անցյալ ժամանակում խոնարհեք* בילה *բայը:*

③ 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

יוֹמַיִם בְּאֵילַת

בְּסוֹף הַשָּׁבוּעַ שֶׁעָבַר[1] אהרון וְלֹאה נָסְעוּ לְאֵילַת. אֵילַת הִיא עִיר קְטַנָּה וְיָפָה עַל־יַד יַם־סוּף. חוֹף הַיָּם בְּאֵילַת יָפֶה מְאוֹד. גַּם מִגְּדַל־הָאוֹר[2] בְּאֵילַת יָפֶה מְאוֹד, הוּא לֹא דּוֹמֶה לְמִגְדַּלֵּי־הָאוֹר בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים בְּיִשְׂרָאֵל. בְּאֵילַת הֵם כֹּל הַשָּׁנָה, לִפְעָמִים אֲפִילּוּ הֵם מְאוֹד. לֹאה וְאהרון נָחוּ[3] בְּמָלוֹן, שָׁחוּ[4] בַּיָּם, בִּיקְרוּ[5] בְּמוּזֵיאוֹן, בַּחֲנֻיּוֹת. לֹאה קָנְתָה[6] כּוֹבַע חָדָשׁ וְנַעֲלַיִם אוֹפְנָתִיּוֹת[7] "חֲדָשׁוֹת", אהרון קָנָה מִשְׁקְפֵי־שֶׁמֶשׁ "אִיטַלְקִיִּים[8] חֲדָשִׁים[9]". בְּקִיצּוּר, הֵם עָשׂוּ[10] חַיִּים[11].

אַחֲרֵי שֶׁהֵם חָזְרוּ לְתֵל־אָבִיב, לֹאה סִיפְּרָה[12] לְשִׁכְנָה הַחֲדָשָׁה שֶׁלָּהּ:

"קִיַּינוּ[13] יוֹמַיִם[14] בְּאֵילַת. חִיכִּיתִי[15] לְזֶה[16] כֹּל הַשָּׁנָה. רָאִינוּ[17] שָׁם דְּבָרִים מְעַנְיְנִים וְעֲשִׂינוּ[18] חַיִּים. פָּגַשְׁנוּ אֲנָשִׁים מִכָּל הָעוֹלָם. בְּאֵילַת תָּמִיד יֵשׁ הַרְבֵּה תַּיָּרִים. אָכַלְנוּ דָּגִים בְּמִסְעָדָה מְצוּיֶנֶת, שָׁחִינוּ[19] בַּיָּם הַכָּחוֹל, רָאִינוּ עַל הַחוֹל וְגַם שָׁתִינוּ[20] וְרָקַדְנוּ בְּבָּר שֶׁל הַמָּלוֹן. אֲנִי כְּבָר הָיִיתִי[21] בְּאֵילַת כַּמָּה פְּעָמִים, אֲנִי חוֹשֶׁבֶת שֶׁזּוֹ הָיְתָה[22] הַפַּעַם הַשְּׁבִיעִית, אֲבָל אהרון לֹא בִּיקֵּר[23] לִפְנֵי־כֵן בְּאֵילַת. זוֹ הָיְתָה[24] הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלּוֹ בְּאֵילַת. אֲבָל בָּטַח לֹא הַפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה! אֲנִי יוֹדַעַת שֶׁהוּא כְּבָר מְחַכֶּה[25] לִפְגִישָׁה[26] חֲדָשָׁה עִם יַם־סוּף."

[1] 14.7. [2] 17.15. [3] 18.5. [4] 12.3. [5] 12.6. [6] 7.2. [7] 17.7. [8] 21.1.1. [9] 22.1. [10] 14.11. [11] 22,3. [12] 16.1. [13] 13.5.1. [14] 21.2. [15] 26.4. [16] 21.1.2. [17] 26.2. [18] 6.23.2.

④ *Թարգմանեք.*

1. Մինչ այդ ես չէի կարծում, որ Կարմիր ծովում ջուրն այդքան մաքուր է և տաք
2. Բոլորը կարծում են, որ կյանքն այս փոքր, գեղեցիկ քաղաքում շատ հեշտ է,

[1] חיכה բայը պահանջում է ל նախդիրով լրացում՝ חיכיתי לזה כל השנה «դրան սպասում էի ամբողջ տարի», אני מחכה לך «ես սպասում եմ քեզ»:

երանք չգիտեն, որ այստեղ էլ կան բազմաթիվ պրոբլեմներ: 3. Ծովափին կարելի է վազել տաք ավազի վրա և խաղալ: 4. Մենք չենք կարող հանգստանալ այստեղ, որովհետև այստեղ շատ աղմուկ կա: 5. Ինչո՞ւ են նրանք ամուսնալուծվում, երանք ամուսնացել են միայն 4 ամիս առաջ: 6. Զբոսաշրջիկներն ամբողջ աշխարհից գալիս են Էյլաթ, որպեսզի լավ ժամանակ անցկացնեն այս գեղեցիկ քաղաքում, Կարմիր ծովի ափին: 7. Երուսաղեմը նման չէ աշխարհի ուրիշ քաղաքների: 8. Եղանակն այսօր վատն է, պետք է հագնել տաք վերարկու և գլխարկ դնել: 9. Երեկ ամբողջ օրը մենք սպասում էինք ձեզ[1], սակայն դուք չեկաք: 10. Քո նոր ակնոցը շատ գեղեցիկ է, որտե՞ղ ես գնել այն: 11. Բոլոր կանայք մեր գրասենյակում ասում են, որ այս զույնը հիմա շատ մոդայիկ է: 12. Դու պետք է իմանաս, որ ես քեզ մեկ ժամից ավել սպասել[1] չեմ կարող: 13. Ես քեզ համար մի փոքր բան ունեմ: 14. Խանութում, որը մեր կողքին է, շատ նորաձև կոշիկներ կան: 15. Երբ մենք առաջին անգամ հանդիպեցինք, նա 23 տարեկան էր և Եբրայական համալսարանի ուսանողուհի էր: 16. Մենք այնտեղ ուտում, խմում, պարում էինք, կարճ ասած՝ կյանք էին վայելում: 17. Ես քեզ ընթրիքի եմ հրավիրում ճաշարանական նոր ռեստորան: 18. Փոքր իտալական քաղաքներում ևս կարելի է տեսնել բազմաթիվ զբոսաշրջիկների: 19. Օդն այստեղ, որպես կանոն, միշտ շատ սառն է: 20. Բավական է զվարճանաս, պետք է աշխատել:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אָוִיר ז *ավիր* օդ, մթնոլորտ
אופנָתִי ת *օֆնաթի* մոդայիկ, նորաձև
אִיטַלְקִי תו"ז *իտալկի* իտալական, իտալացի
בִּילָה פ (לְבַלּוֹת, מְבַלֶּה) *բիլա (լէվալօթ, մէվալէ)* ժամանակ անցկացնել, զվարճանալ
בָּר ז *բար* բար
דָּמָה פ (לִדְמוֹת, דּוֹמֶה) *դամա (լիդմօթ, դօմէ)* նման լինել, նմանվել
חַיִּים ז"ר *խայիմ* կյանք
חִיכָּה פ (לְחַכּוֹת, מְחַכֶּה) *խիքա (լէխաքօթ, մէխաքէ)* սպասել
כּוֹבַע ז *քօվա* գլխարկ
לִפְעָמִים ת"פ *լիֆ'ամիմ* երբեմն
מִגְדַּל־אָוִיר ז *մէգէդ-ավիր* եղանակ
מִשְׁקָפַיִם ז"ר *միշկաֆայիմ* ակնոց
פְּגִישָׁה נ *պգիշա* հանդիպում

[1] Եզակի՝ ես նախորդ էջի տողատակը:

27 עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע

הִתְפָּעֵל ԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ

(շարունակություն)

27.1. Եթե բայարմատի առաջին տառը ס կամ ש է, ապա הִתְפָּעֵל կառույցում այդ տառերն իրենց տեղը փոխում են הת- նախածանցի ת տառի հետ (הסתכל՝ הִסְתַּכֵּל, השתעל՝ הִשְׁתַּעֵל, *հիսթաքէլ* «նայել, դիտել» (סכל արմատից), *հիշթաՀլ* «հազալ» (שעל արմատից)։ Այս փոփոխությունը պահպանվում է բոլոր ձևերում՝ מִסְתַּכֵּל, לְהִסְתַּכֵּל, הִשְׁתַּעֵל, הִשְׁתַּעֲלתִי, הִסְתַּכַּלתִי։

Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.

דוֹקטוֹר אֲבִיגְדוֹר קָרָן וְדוֹדָתוֹ

דוֹקטוֹר אֲבִיגְדוֹר קָרָן הוּא רוֹפֵא מְפוּרְסָם. לִפְנֵי הַצָּהֳרַיִם הוּא עוֹבֵד בְּבֵית־חוֹלִים, בָּעֶרֶב הוּא מְקַבֵּל חוֹלִים בְּדִירָתוֹ. דוֹקטוֹר קָרָן הוּא לֹא נָשׂוּי, אֲבָל הוּא לֹא גָר לְבַד, הוּא גָר עִם אִמּוֹ וְדוֹדָתוֹ. דוֹדָתוֹ מְכַשֶּׁלֶת בִּשְׁבִילָם אֶת הָאֲרוּחוֹת וְקוֹנָה לָהֶם כֹּל מַה שֶׁהֵם צְרִיכִים. לִפְחוֹת פְּעָמַיִם בְּיוֹם הִיא כּוֹעֶסֶת עַל דוֹקטוֹר קָרָן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא לֹא רוֹצֶה לְהִתְחַתֵּן. הִיא מְחַפֶּשֶׂת בִּשְׁבִילוֹ אִשָּׁה בְּכָל הָעִיר.

פַּעַם, בָּאוּ לְמִשְׂרָדוֹ שֶׁל דוֹקטוֹר קָרָן אִשָּׁה יָפָה וְיַלְדָּה קְטַנָּה. הָעֵינַיִם שֶׁל הַיַּלְדָּה הָיוּ אֲדוּמוֹת מְאוֹד.
- מַה כּוֹאֵב לָךְ? - שָׁאַל דוֹקטוֹר קָרָן אֶת הַיַּלְדָּה.
- הָעֵינַיִם כּוֹאֲבוֹת לִי - אָמְרָה הַיַּלְדָּה.
- יֵשׁ לָךְ חוֹם?
- לֹא, אֵין לִי חוֹם, אֲבָל אֵין לִי תֵּאָבוֹן.
- הִנֵּה טִיפוֹת־עֵינַיִם". צְרִיךְ לָשִׂים שְׁתֵּי טִיפוֹת בְּכָל עַיִן פְּעָמַיִם בְּיוֹם.

בַּלַּיְלָה צִלְצֵל הַטֶּלֶפוֹן. דוֹקטוֹר קָרָן הִסְתַּכֵּל" עַל הַשָּׁעוֹן. הַשָּׁעָה הָיְתָה שְׁתַּיִם פָּחוֹת עֶשֶׂר דַּקּוֹת.

שכיעי ת *շվի՛ի*
յոթերորդ
אילת הם *էյլաթում շոգ է բէ՛էյլաթ խամ*
էյլաթում շոգ է
קיצור *առած բէկիցուռ*
կարճ ասած
יום־סוף *յամ-սուֆ* («Եղեգի ծով»)
Կարմիր ծով
לעשות חיים *լա՛ասօթ խայիմ*
կյանք վայելել
לפני־כן *լիֆնէյ-խէն*
մինչ այդ, դրանից առաջ, նախկինում

երկուշաբթի օրը տնօրենը սպասում է հաշվետվությանը: 16. Ժամը վեցին ես մեկնում ոտոիթոյով նորություններ եմ լսում: 17. Ցավն այնքան ուժեղ էր, որ նույնիսկ այս գերմանական կաթիլները չօգնեցին ինձ: 18. Ես շատ ուրախացա, երբ քեռուցս նամակ ստացա: 19. Երեկ իմ ընկերոջ ծննդյան օրն էր, և նա բազմաթիվ մարդկանց էր հրավիրել իր տուն: 20. Անցած ամիս ես կարդացի այս հայտնի իտալացի գրողի վերջին գիրքը, սակայն չհավանեցի այն: 21. Առնվազն ամիսը երկու կամ երեք անգամ ես կնոջս հետ կինոթատրոն եմ գնում: 22. Ինչպիսի՞ ծաղիկներ ես ուզում գնել ընկերուհուդ համար:

մլին հՃդշութ

ինչպիսի՞, n՞p (հոգնակի) *ʼÉʒɪnɪ*	աիլի՞ պ"ש ר
դաֆնա *ɡnáʃnɑ*	Դաֆնա ג
նայել, դիտել *hiʃtaʃkɛ (lɛʼhiʃtaʃkɛ, miʃtaʃkɛ)*	הִסְתַּכֵּל פ (לְהִסְתַּכֵּל, מִסְתַּכֵּל)
հազալ *hiʃʒaʼɛl (lɛʼhiʃʒaʼɛl, miʃʒaʼɛl)*	הִשְׁתַּעֵל פ (לְהִשְׁתַּעֵל, מְשַׁתֵּעַל)
փոշտալ *hiʃʒaʼatsɛʃ (lɛʼhiʃʒaʼatsɛʃ, miʃʒaʼatsɛʃ)*	הִתְעַטֵּשׁ פ (לְהִתְעַטֵּשׁ, מִתְעַטֵּשׁ)
տաքություն, ջերմություն *ʃuʃ*	חוֹם ז
ուժեղ *ʃazak*	חָזָק ת
կաթիլ *tiʃʒa*	טִיפָּה ג
ցավ *pɛʼɛʒ*	כְּאֵב ז
հայտնի, ճանաչված *mɛʼfʒursam*	מְפוּרְסָם ת
բանալի *maʃʒɛʼaʃ (maʃʒɛʼaʃot)*	מַפְתֵּחַ ז (ר מַפְתְּחוֹת)
պարոն (ազգանունից առաջ) *mar*	מַר ז
ընդունել, ստանալ *ʃiʃbɛʼɛl (lɛʼɛʃbɛʼɛl, mɛʼɛʃbɛʼɛl)*	קִיבֵּל פ (לְקַבֵּל, מְקַבֵּל)
լսափող *ʃʒofʒɛʼɛt*	שִׁפּוֹפֶרֶת ג
պայուսակ *ʃɛʼɛk*	תִּיק ז
ամեն բանն ինչ, այն ամենն ինչ *ʃol ma ʃɛʼ*	כָּל מַה שֶׁ־
ինձ միևնույն է, ինձ համար մեկ է, ինձ չի հետաքրքրում *lo ʃʒiʃʒaʃ li*	לֹא אִכְפַּת לִי
առնվազն *lɛʼʃʒaʃot*	לְפָחוֹת

מִי זֶה, דּוֹדָה דַּפְנֶה? - שְׁאַל הוּא.
זֶה מַר גּוֹלְדְבֶּרְג. אִשְׁתּוֹ לֹא מַרְגִּישָׁה טוֹב.
וִיקְטוֹר קָרֵן לָקַח אֶת הַשִּׁפּוֹפֶרֶת וְשָׁאַל:
מָה כּוֹאֵב לְאִשְׁתְּךָ, מַר גּוֹלְדְבֶּרְג?
הִיא לֹא מַרְגִּישָׁה טוֹב. יֵשׁ לָהּ כְּאֵב־רֹאשׁ חָזָק וְחוֹם גָּבוֹהַּ, וְהִיא מִשְׁתַּעֶלֶת[12] וּמִתְעַטֶּשֶׁת[13] כָּל הַזְּמַן.
אֲנִי בָּא[14] מִיָּד.
וִיקְטוֹר קָרֵן יָשַׁב עַל הַכִּסֵּא.
מָדוּעַ אַתָּה לֹא מִתְלַבֵּשׁ[15], אֲבִיגְדוֹר? - שָׁאֲלָה אוֹתוֹ דוֹדָתוֹ.
אֲנִי לֹא זוֹכֵר אֵיפֹה שַׂמְתִּי[16] אֶת הַנַּעֲלַיִם[7] הַחֲדָשׁוֹת שֶׁלִּי.
יֵשׁ לְךָ שְׁנֵי זוּגוֹת נַעֲלַיִם חֲדָשׁוֹת - שְׁחוֹרוֹת וְחוּמוֹת. אֵילוּ נַעֲלַיִם אַתָּה מְחַפֵּשׂ?
לֹא אִכְפַּת לִי אֵילוּ נַעֲלַיִם.
הִנֵּה הַנַּעֲלַיִם הַחוּמוֹת, תַּחַת הַכִּסֵּא.
אֵיפֹה מִפְתַּח הַדִּירָה?
מִפְתַּח הַדִּירָה עַל־יַד מִפְתַּח הַמְּכוֹנִית, עַל שׁוּלְחָנְךָ.
וְאֵיפֹה הַתִּיק שֶׁלִּי?
הִנֵּה הוּא, עַל הַסְּפָה.
כָּאֵמֶת, הִנֵּה הוּא. עַכְשָׁיו אֲנִי יָכוֹל לָלֶכֶת אֶל מִשְׁפַּחַת גּוֹלְדְבֶּרְג.
אַתָּה יוֹדֵעַ אֵיפֹה הֵם גָּרִים?
לֹא, שָׁכַחְתִּי לִשְׁאוֹל אוֹתוֹ...

[1] 12.10. [2] 25.1. [3] 14.7. [4] 24.3. [5] 10.2. [6] 17.9. [7] 14.9. [8] 21.2. [9] 21.3.2. [10] 12.5. [11] 27.1. [12] 24.2. [13] 8.4. [14] 17.7.

② *Թարգմաներ.*

1. Դոկտոր Կերենը մորաքույր ունի, որն օգնում է նրան աշխատանքում: 2. Եթե աչքերդ ցավում են, դու պետք է աչքի կաթիլներ գնես: 3. Դավիթը երեկ չգնաց դպրոց, որովհետև բարձր ջերմություն ուներ և փոշտում էր: 4. Ես կարծում եմ, որ դու շատ ես կարդում, քո աչքերը շատ կարմիր են: 5. Դինան ախորժակ չունի, նա առավոտվանից ոչինչ չի կերել: 6. Այսօր ես ինձ լավ չեմ զգում, գլուխս շատ է ցավում և ես հազում եմ: 7. Ես չեմ հիշում, որտեղ եմ երեկ դրել իմ սև կոշիկները: 8. Դանը վերցրեց ավտոմոբիլենայի բանալին և դուրս եկավ իր բնակարանից: 9. Այս պայուսակի մեջ շատ հետաքրքիր բաներ կան: 10. Իսահակը նայում է նկարին, սակայն ոչինչ նրանում չի հասկանում: 11. Ես չեմ կարող բանալ դուռը, որովհետև մոռացել եմ վերցնել իմ բոլոր բանալիները: 12. Լսափողի մեջ այնքան շատ ձայներ կան, որ ես չեմ հասկանում թե ինչ է ինձ ուզում ասել պարոն Գոլդբերգը: 13. Դու գլխացավ ունես, որովհետև առավոտից նստած էիր արևի տակ: 14. Պաշտոնյան, որը նստած է իմ կողքին, ամբողջ ժամանակ փոշտում է և հազում: 15. Մենք պետք է աշխատենք նաև շաբաթ և կիրակի օրերին, որովհետև

28 עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה

ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԻՎԸ 10-ԻՑ ԲԱՐՁՐ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԵՏ

28.1. Ինչպես նշվել է, առաջին տասնյակի թվականների հետ գոյականները հոգնակի թվում են դրվում (שלושה יְלָדִים, שֵׁשׁ עָרִים): 10-ից բարձր թվականների հետ գոյականների մեծ մասը նույնպես դրվում է հոգնակիում (עֶשְׂרִים אֲחוּזִים), սակայն որոշ գոյականներ կարող են դրվել նաև եզակի թվում, օրինակ՝ դրամական և չափի միավորները (200 שֶׁקֶל, 50 דּוֹלָר, 15 מֶטֶר, 35 לִיטֶר), ինչպես նաև հաճախակի գործածվող որոշ գոյականներ՝ יוֹם, אִישׁ, שָׁנָה և այլն:

① 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

דּוֹד מָרְדְּכַי מְקַבֵּל מִכְתָּב

16 מָרְדְּכַי בֶּן־אֱלִיעֶזֶר, דּוֹדוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, גֵּר בְּקִיבּוּץ גָּדוֹל, לֹא רָחוֹק מֵאֵילַת. הוּא גָּר בְּקִיבּוּץ זֶה כְּבָר שָׁנָה. הַבּוֹקֶר מָרְדְּכַי הִתְעוֹרֵר מוּקְדָּם. הוּא סִידֵּר אֶת הַחֶדֶר, שָׁתָה כּוֹס תֵּה וְיָצָא לַעֲבוֹדָה. הוּא עָבַד שָׁעוֹת בַּגָּן. בְּשָׁעָה שְׁמוֹנֶה וְרֶבַע הוּא בָּא לְחֶדֶר הָאוֹכֶל שֶׁל הַקִּיבּוּץ לֶאֱכוֹל אֲרוּחַת־בּוֹקֶר. חֲבֵרוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, נַפְתָּלִי, נִכְנַס וְיָשַׁב עַל־יָדוֹ.

- מָה אֲנִי שׁוֹמֵעַ, מָרְדְּכַי, קִיבַּלְתָּ אֶתְמוֹל מִכְתָּב?
- מִי סִיפֵּר לְךָ?
- מָרְדְּכַי, הַקִּיבּוּץ שֶׁלָּנוּ קָטָן...
- כֵּן, נַפְתָּלִי, קִיבַּלְתִּי מִכְתָּב מִבֶּן אָחִי אַהֲרֹן. הוּא וְאִשְׁתּוֹ מְזַמְּנִים אוֹתִי לְתֵל־אָבִיב.
- וּמָתַי אַתָּה נוֹסֵעַ?
- אֲנִי נוֹסֵעַ בְּסוֹף הַחֹדֶשׁ.
- יֵשׁ לְךָ כֶּסֶף? מִי מְשַׁלֵּם בְּעַד הַנְּסִיעָה?
- אַהֲרֹן וְלֹאָה שִׁילְמוּ אֶת הַכֹּל. הֵם יוֹדְעִים שֶׁלְּקִיבּוּצְנִיק אֵין הַרְבֵּה כֶּסֶף.

* * *

מָרְדְּכַי יוֹשֵׁב בַּחֶדֶר שֶׁלּוֹ וְקוֹרֵא בְּפַעַם הַשְּׁמִינִית אֶת מִכְתָּבוֹ שֶׁל אַהֲרֹן. אַהֲרֹן כּוֹתֵב:

"דּוֹד יָקָר,
הַבֵּן שֶׁלָּנוּ, יְהוּדָה, הוּא בֶּן 13[11]. בְּחוֹדֶשׁ הַבָּא[12] אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים לוֹ בַּר־מִצְוָה. אַתָּה יוֹדֵעַ, מָרְדְּכַי יָקָר, שֶׁיְּהוּדָה לָנוּ פֵּה קְרוֹבִים. תָּמִיד הָיִיתָ[13] כְּמוֹ אַבָּא שֶׁלָּנוּ. אֲנַחְנוּ רוֹצִים לִרְאוֹת אוֹתְךָ פֹּה וּמְזַמְּנִים אוֹתְךָ לְתֵל־אָבִיב[14]. אֲנַחְנוּ שׁוֹלְחִים[15] לְךָ כַּרְטִיס אֶלֶקְטְרוֹנִי לְמָטוֹס, כִּי קִיבּוּצְךָ רָחוֹק וְלֹא קַדְּאִי לְךָ[1] לִנְסוֹעַ בְּאוֹטוֹבּוּס.
שָׁלוֹם,
אַהֲרֹן, לֹאָה וְהַיְלָדִים."

מָרְדְּכַי הִסְתַּכֵּל[16] עוֹד פַּעַם עַל הַכַּרְטִיס עִם דְּמָעוֹת בָּעֵינַיִם[17]. כַּמָּה כֶּסֶף הֵם שִׁילְמוּ[18] בְּעַד הַכַּרְטִיס הַזֶּה? אַהֲרֹן תָּמִיד הָיָה[11] בְּחוּר טוֹב, וּמָרְדְּכַי אֲהַב[12] אוֹתוֹ כְּמוֹ בֵּן. "אֲבָל גַּם לִי יֵשׁ[13] מְעַט כֶּסֶף - חֲשַׁב מָרְדְּכַי - יוֹתֵר מִמָּאתַיִם שֶׁקֶל[2]. זֶה לֹא הַרְבֵּה, אֲבָל זֶה מַסְפִּיק כְּדֵי לִקְנוֹת מַתָּנָה טוֹבָה לִיהוּדָה."

[1] 28.1. [2] 17.14. [3] 24.8. [4] 14.8. [5] 17.9. [6] 20.1. [7] 25.1. [8] 8.3. [9] 22.1. [10] 10.6.
[11] 11.3. [12] 19.3. [13] 21.2. [14] 13.6. [15] 27.1. [16] 14.9. [17] 17.5. [18] 5.6.

① *Թարգմանեք.*

1. Այս գիրքը թանկ է, նա արժե 35 դոլար: 2. Վաղ առավոտյան ես սիրում եմ խմել մի բաժակ տաք սուրճ առանց շաքարի: 3. Իմ փոքր քույրը սենյակ ունի, սակայն չի սիրում այն կարգի բերել: 4. Դինան երկու ժամ հեռախոսով խոսեց իր ընկերուհու հետ: 5. Ի՞նչ է նա մեզ ասում, ես ոչինչ չեմ լսում: 6. Նրանք պատմեցին մեզ կիբուցում իրենց կյանքի մասին: 7. Շաբաթ օրը մենք ծովափ ենք մեկնում, որպեսզի լավ ժամանակ անցկացնենք այնտեղ: 8. Այսօր եղբայրս պետք է վճարի տոմսի համար, որը պատվիրել էր անցած շաբաթ: 9. Աղջկա աչքերը կարմիր էին արցունքներից: 10. Ես ունեմ 200 շեկել, սակայն դա բավարար չէ բոլոր երեխաների համար նվերներ գնելու համար: 11. Ես կարող եմ գնել այս թանկ գիրքը, որովհետև երեկ շատ դրամ եմ ստացել: 12. Իմ բոլոր ազգականներն ուրիշ քաղաքներում են ապրում, և ես նրանց տարին 1-2 անգամ եմ տեսնում: 13. Ութերորդ հարկում կա հոյակապ բնակարան, դուք կարող եք այն վարձել արդեն այսօր: 14. Եկել է ժամանակը նորոգելու այս հին հեռուստացույցը: 15. Մեր ճամփորդությունը երկար էր, սակայն հաճելի: 16. Եթե ունես տասներկու շեկել, կարող ես գնել այս ամսագիրը: 17. Ես այն պատանուն հանդիպեցի անցած տարի, երբ նա Իսրայել ժամանեց (եկավ) եբրայերեն սովորելու: 18. Ճա-

[1] «քեզ չարժե»:

շասենյակ մտավ մի անծանոթ մարդ և նստեց պատի կողքին: 19. Օդանավում նստած է ավելի քան երկու հարյուր մարդ: 20. Ես կարծում եմ, որ դու ևս մեկ անգամ պետք է կարդաս այս բանաստեղծությունը, որպեսզի հասկանաս այն: 21. Մեր նախարարությունը վճարել է բոլոր տոմսերի համար: 22. Մատիտն ընկավ պատուհանից, և ես այն փողոցում չգտա:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

ավտոբուս *օտոբուս* ։ אוֹטוֹבּוּס

տղա, պատանի *բախուռ* ։ בָּחוּר

համար, դիմաց *բէ՛աղ* ։ בְּעַד פ״י

Բար միցվա[1] *բառ-միցվա* ։ בַּר־מִצְוָה

արցունք *դէմա (դմա՛օթ)* ։ (ר דְּמָעוֹת) דָּמָע

ճաշասենյակ *խադառ-օ՛խէվ* ։ חֲדַר־אוֹכֶל

դրամ, արծաթ *քէսէֆ* ։ כֶּסֶף

տոմս *քառտիս* ։ כַּרְטִיס

երկու հարյուր *մաթայիմ* ש״נ מָאתַיִם

ինքնաթիռ *մատօս* ։ מָטוֹס

նվեր *մաթանա* נ։ מַתָּנָה

ուղևորություն *նէսի՛ա* ։ נְסִיעָה

Նեֆթալիմ *նաֆթալի* ։ נַפְתָּלִי

կարգավորել, կարգի բերել *սիդեռ (լէսադէռ, մէսադէռ)* פ (לְסַדֵּר, מְסַדֵּר) סִדֵּר

կիբուցի բնակիչ *կիբուցնիկ* ։ קִיבּוּצְנִיק

ազգական, մտերիմ, մոտակա, մերձակա *կառօվ* תו״י קָרוֹב

ութերորդ *շմինի* ה։ שְׁמִינִי

(նոր) շեկել (Իսրայելի դրամական միավորը, ₪) *շէկէլ (շկալիմ)* (ר שְׁקָלִים) ։ שֶׁקֶל (חָדָשׁ)

էլեկտրոնային տոմս *քառտիս էլէկտրօնի* כַּרְטִיס אֶלֶקְטְרוֹנִי

ևս մեկ անգամ *օդ պա՛ամ* עוֹד פַּעַם

[1] Բառացիորեն՝ «պատվիրանի որդի», կրոնական չափահասություն տղաների համար (13 տարեկանից) և համապատասխան արարողություն սինագոգում: Աղջիկները չափահաս են դառնում 12 տարեկանում (בַּת־מִצְוָה *բաթ միցվա*):

29 עֶשְׂרִים וְתֵשַׁע

29.1. ՀԱՐՅՈՒՐԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԸ

100	מֵאָה	*մէ՛ա*	600	שֵׁשׁ מֵאוֹת	*շէշ մէ՛օթ*
200	מָאתַיִם	*մաթայիմ*	700	שְׁבַע מֵאוֹת	*շվա մէ՛օթ*
300	שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת	*շլօշ մէ՛օթ*	800	שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת	*շմօնէ մէ՛օթ*
400	אַרְבַּע מֵאוֹת	*առբա մէ՛օթ*	900	תְּשַׁע מֵאוֹת	*թշա մէ՛օթ*
500	חֲמֵשׁ מֵאוֹת	*խամէշ մէ՛օթ*	1000	אֶלֶף	*էլէֆ*

ՍՄԻԽՈՒԹԱՅԻՆ ԿԱՅՈՒՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀՈԳՆԱԿԻ ԹԻՎԸ

29.2. Եթե սմիխութով կազմված կապակցությունը, այդ թվում կայուն, պետք է հոգնակի թվի վերածվի, ապա հոգնակիի է վերածվում նրա առաջին անդամը՝ כְּתֹרֶת «դպրոցներ»:

① 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

בְּגַמָּל[1] הַתְּעוּפָה

מָרְדְּכַי וְנַפְתָּלִי בָּאוּ מוּקְדָּם מְאוֹד לְגַמָּל הַתְּעוּפָה. הֵם קָמוּ בְּחֹמֶשׁ וְחֲצִי בַּבֹּקֶר וְנָסְעוּ בְּמְכוֹנִית שֶׁל הַקִּיבּוּץ. בְּשָׁעָה שֵׁבַע פָּחוֹת עֶשֶׂר דַּקּוֹת הֵם כְּבָר הָיוּ בְּגַמָּל הַתְּעוּפָה. אֲבָל הַשַּׁעַר הָיָה סָגוּר. מָה לַעֲשׂוֹת? מָרְדְּכַי רָאָה שׁוֹטֵר וְשָׁאַל אוֹתוֹ:

- סְלִיחָה, מְדוּעַ הַשַּׁעַר סָגוּר?

- הַשַּׁעַר לֹא סָגוּר, אֲדוֹנִי - עָנָה לוֹ הַשּׁוֹטֵר - אִם יֵשׁ לְךָ דַּרְכּוֹן וְכַרְטִיס, אַתָּה יָכוֹל לְהִכָּנֵס.

מָרְדְּכַי אָמַר שֶׁלּוֹם לַחֲבֵרוֹ נַפְתָּלִי וְנִכְנַס[2] בַּשַּׁעַר. בָּאוּלָם הָיוּ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים וּלְכָל אֶחָד הָיְתָה[3] מִזְוָדָה אוֹ שְׁתֵּי מִזְוָדוֹת. מָרְדְּכַי שָׁאַל אֶת הַפָּקִיד:

- סְלִיחָה, מֵתַי יוֹצֵא הַמָּטוֹס שֶׁלִּי?

[illegible] הסתכל[1] במחשב ואמר:
[illegible] הקטום שלך יוצא בשעה שמונה ועשרים ושתים דקות, מהשער התשיעי, מספר[2] הטיסה - שש [illegible] ותשע[3].
[illegible] אומרת שיש לי עוד הרבה זמן - אמר מרדכי.
[illegible] אדוני - אמר לו הפקיד - יש לך עוד הרבה זמן. אתה יכול לקנות מתנות בחנויות שלנו.
[illegible] מרדכי היה שמח, כי הוא קיבל מן הקיבוץ שש מאות שקל[4] למתנות. הוא נכנס[5] לחנות.
[illegible] עולה השעון הזה? - שאל מרדכי את המוכר.
[illegible] עולה מאתים שקל[6]. בעיר הוא עולה יותר - מאתים וחמשים[7] שקל.
[illegible] עוד אפשר לקנות פה?
[illegible] תיק יפה. הוא עולה רק מאה ועשרים שקל, הנה משקפים[8] מצוינים[9] בשלושים[10] וחמשה שקל.
[illegible] טלפונים סלולריים, מחשבי־לוח[11] חדשים, אבל הם יותר יקרים. יש אלבום־צלומים[12] נפלא "כך [illegible] את ארצנו[13] הצפורים". כל התירים קונים את האלבום הזה.
[illegible] כאמת צלומים נפלאים. אני קונה את האלבום הזה.
"טיסה שש מאות ותשע!" - אמרו ברמקול.
[illegible] - אמר מרדכי - זו הטיסה שלי, אני צריך ללכת.
[illegible] טיסה טובה, אדוני!

[1] 12.2. [2] 6.23.1. [3] 17.9. [4] 17.7. [5] 18.5. [6] 21.2. [7] 15.5. [8] 15.4.1. [9] 20.1 [10] 20.2.2. [11] 27.1. [12] 12.3. [13] 29.1. [14] 21.4. [15] 28.1. [16] 14.10. [17] 14.11. [18] 29.2. [19] 10.7.

② *Թարգմանեք.*

1. Այս օդանավակայանի խանութներում կարելի է շատ իրեր էժան գնել: 2. Օդանավակայանի պաշտոնյան նայեց լուսանկարիս անձնագրում ու տոմսիս և բացեց դարպասը: 3. Այս ճամպրուկում իմ բոլոր իրերի համար արդեն տեղ չկա, ինձ հարկավոր է երկրորդ ճամպրուկը: 4. Ես բարձրացա օդանավ և նստեցի իմ տեղում՝ ամուսնական մի զույգի կողքին: 5. «Ինքնաթիռը մեկնում է ժամը երկուսին», ասաց մեզ պաշտոնյան օդանավակայանի սրահում: 6. Մենք շատ ենք աշխատում, սակայն շատ դրամ չենք ստանում: 7. Այս պլանշետային համակարգիչն, իրոք, շատ էժան է, արժե գնել այն: 8. Թռիչքը շատ ծանր էր, որովհետև ինքնաթիռը շատ հին էր: 9. Մենք ուզեցինք բանալ դուռը և մտնել, սակայն բանալին չգտանք: 10. Թռիչքից առաջ արժե գնել մի քանի ավերներ մեր ընկերների համար: 11. Երբ բջջային հեռախոսումս տեսնում եմ այս լուսանկարները, վերհիշում եմ մեր ուղևորությունը դեպի Կարմիր ծով: 12. Ասում են, որ այս փոքր մանուշակագույն թռչուններին կարելի է տեսնել միայն այստեղ: 13. Գլուխս շատ ցավում է, որովհետև համերգին նստած էի բարձրախոսի կողքին: 14. Ես չեմ հի-

[1] «մեր երկիրը»:

[illegible] Նեփթալիմի բջջային հեռախոսի համարը, միայն հիշում եմ, որ նրանում [illegible] կար: 15. Դու չե՞ս մոռացել վերցնել անձնագիրն ու դրամը: 16. Ես ուզում եմ օդանավում կարդալ այս հետաքրքիր հոդվածը նոր համակարգիչների մասին: 17. Ես լուսանկարները տվեցի նրան օդանավակայանում՝ թռիչքից առաջ, և նա դրեց դրեց իր պայուսակի մեջ: 18. Է՞լ ինչ կարող ես պատմել մեզ Իսրայել քո վերջին ուղևորության մասին: 19. Ի՞նչ է այստեղ պատահել, ի՞նչ են անում այստեղ այս բոլոր ոստիկանները: 20. Իմ ծննդյան օրը ես ստացա բազմաթիվ նվերներ՝ նույնիսկ ժամանակակից համակարգիչ հորեղբորիցս:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אולם ז *սրահ ուլամ*
אלבום ז *ալբոմ alboм*
דרכון ז *անձնագիր դառքօն*
טיסה נ *թռիչք տիսա*
כך ת״פ *այսպես քախ*
מחשב ז *համակարգիչ մախշէվ*
מספר ז *համար, թիվ միսպար*
נמל־תעופה ז *օդանավակայան նմալ-թէուֆա*
נפלא ת ת״פ *հոյակապ, հրաշալի նիֆլա*
סגור ת *փակ սագուր*
צלום ז *լուսանկար ցիլում*
צפור נ *թռչուն, ծիտ ցիպօր*
רמקול ז *բարձրախոս ռամկօլ*
שוטר ז *ոստիկան շօտէր*
שער ז *դարպաս շա՛ռ*
תשיעי ת *իններորդ թշի՛ի*

טלפון סלולרי *բջջային հեռախոս տէլէֆօն սէլուլյառի*
מה עוד *էլ ինչ մա օդ*?
מחשב־לוח *պլանշետային համակարգիչ մախշէվ-լու՛ահ*
נסיעה טובה *բարի ճանապարհ նէսի՛ա տօվա*

30 שלושים

Սույն դասից «շ» բաղաձայնը նշվելու է առանց կետի շին *տառով* (ש ← ש), *իսկ* սին *տարբերակի կետը պահպանվելու է* (ש): *«Օ» ձայնավորի դեպքում* ו *տառի* խոլամը *չի նշվելու* (ו ← ו), *իսկ «ու» տարբերակի կետը պահպանվելու է* (ו):

Գ"Բ ԲԱՅԵՐԸ ԻՆՖԻՆԻՏԻՎ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

30.1. 1-ին կոկորդային արմատականով բայերը ինֆինիտիվ կառույցում ելման բայաձևեն կազմվում Օ՝ הָאֲמִין *հէ'էմին* «հավատալ», הַחֲלִיף *հէխէլիֆ* «փոխել», הָעֲבִיד *հէ'էվիդ* «աշխատացնել, աշխատանք տալ»:

30.2. Ենթակայական դերբայում מ նախածանցը ձայնավորվում է պաթախով, իսկ կոկորդային արմատականը՝ խատաֆ-պաթախով.

מַאֲמִין – מַאֲמִינָה – מַאֲמִינִים – מַאֲמִינוּת
մա'ամին – մա'ամինա – մա'ամինիմ – մա'ամինութ

30.3. Անորոշ դերբայը կազմվում է לְהַאֲמִין կապակցությամբ՝ *լէհա'ամին:*

① *Կազմեք* הָחֲלִיף *և* הָעֲבִיד *բայերի ենթակայական և անորոշ դերբայները:*

כְּ ԿՑԱԿԱՆ ՆԱԽԴԻՐԸ

30.4.1. כְּ *քէ* կցական նախդիրը համապատասխանում է հայերենի «նման, պես, ինչպես, որպես, մոտավորապես» բառերին՝ הוּא מְדַבֵּר כְּיֶלֶד «նա խոսում է երեխայի պես», יֵשׁ פֹּה כְּמָאתַיִם תַּלְמִידוֹת «այստեղ կա մոտավորապես 200 աշակերտուհի»:

30.4.2. כְּ կցական նախդիրը ենթարկվում է նույն հնչյունափոխություններին, ինչ և בְּ ու לְ կցական նախդիրները:

30.5. אֵלֶּה, אֵלּוּ, זֶה, זֹאת ցուցական դերանունների և כְּ նախդիրի համադրությամբ կազմվում են כָּזֶה *քազէ*, כָּזֹאת *քազօթ* (ավելի հազվադեպ՝ כָּזוֹ *քազո* և כָּזֹאתִי *քազօթի*), כָּאֵלֶּה *քա'էլէ* կապակցությունները, որոնք համապատասխանում են հայերենի «այսպիսի, այդպիսի» բառերին՝ בְּחוּם כָּזֶה צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת הַרְבֵּה מַיִם «այսպիսի շոգին պետք է շատ ջուր խմել», בְּעִיר כָּזֹאת כְּדַאי לָגוּר «այսպիսի քաղաքում արժե ապրել», קָשֶׁה לִפְגּוֹשׁ יְלָדִים כָּאֵלֶּה «դժվար է հանդիպել այսպիսի երեխաների»:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

30.6. מָה կապակցությունից առաջ מָה հարցական դերանունն ունի մի ձևը՝ מָה חָדָשׁ? «ի՞նչ նոր (բան կա)»:

② *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

הָאופְּטִימִיסְט וְהַפֶּסִימִיסְט

- שָׁמַעְתָּ הַיּוֹם אֶת הַחֲדָשׁוֹת בְּרַדְיו?
- לֹא, לֹא שָׁמַעְתִּי. מָה חָדָשׁ[i]?
- רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה אָמַר, שֶׁמְּחַכִּים[ii] לְחֲצִי מִילְיוֹן עוֹלִים חֲדָשִׁים.
- חֲצִי מִילְיוֹן? מִסְפָּר גָּדוֹל כָּזֶה? אַתָּה מַגְזִים!
- אֲנִי לֹא מַגְזִים, זֶה מַה שֶׁרֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה אָמַר.
- וְאַתָּה מַאֲמִין? שֶׁכָּל־כָּךְ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים רוֹצִים לַעֲלוֹת לְיִשְׂרָאֵל?
- לָמָּה לֹא?
- חֲצִי מִילְיוֹן, זֶה לֹא פָּשׁוּט. יֵשׁ לָהֶם אֵיפֹה לָגוּר?
- זֹאת בְּעָיָה קָשָׁה, אֲבָל רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה אָמַר, שֶׁבּוֹנִים[iii] דִּירוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל הָעָרִים. הוּא רוֹצֶה לִבְנוֹת כְּ־60.000[iii] דִּירוֹת בַּחֲצִי שָׁנָה.
- לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת! אַתָּה לֹא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא מַגְזִים?
- לָמָּה אַתָּה לֹא מַאֲמִין? אִם רוֹצִים[iii], אֶפְשָׁר לִבְנוֹת בַּחֲצִי שָׁנָה הַרְבֵּה דִּירוֹת וּבָתִּים.

---

[i] «երբեք ապրելու տեղ ունե՞ն»:
[ii] שׁשים אֶלֶף
[iii] «եթե ուզենան, ցանկության դեպքում»:

- אולי אִפְשָׁר, אֲבָל זֶה לֹא פָּשׁוּט. וַאֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁהָעוֹלִים הַחֲדָשִׁים לֹא מְדַבְּרִים עִבְרִית.
- הֵם צְרִיכִים לִלְמוֹד בְּאוּלְפָּן. שַׂר הַחִינּוּךְ פּוֹתֵחַ כְּאַלְפַּיִם[1] אוּלְפָּנִים חֲדָשִׁים.
- אַתָּה כָּטוּחַ שֶׁזֶּה נָכוֹן? אַלְפַּיִם אוּלְפָּנִים חֲדָשִׁים?
- כָּטוּחַ! רַק אֶתְמוֹל קָרָאתִי בְּעִתּוֹנִים.
- טוֹב, וְאַחֲרֵי הָאוּלְפָּן?
- מִי שֶׁגּוּמֵר אוּלְפָּן, צָרִיךְ לְסַפֵּשׂ עֲבוֹדָה.
- וְיֵשׁ עֲבוֹדָה לְכוּלָּם?
- אֲנִי לֹא מֵבִין[2] גָּדוֹל[3] בְּכַלְכָּלָה, אֲבָל אִם בּוֹנִים[4] כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה בָּתִּים חֲדָשִׁים, צָרִיךְ לִבְנוֹת גַּם בָּתֵּי־סֵפֶר[5], בָּתֵּי־סֵפֶר[6], גַּנֵּי־יְלָדִים[7], בָּתֵּי־חוֹלִים[8] וּבָתֵּי־חֲרוֹשֶׁת[9] וּלְהַעֲבִיד[10] בָּהֶם[11] הַרְבֵּה מוֹרִים, רוֹפְאִים וּמְהַנְדְּסִים. אֲנִי מְקַוֶּה[12] שֶׁהַמֶּמְשָׁלָה יוֹדַעַת אֵיךְ לִפְתּוֹר בְּעָיוֹת כָּאֵלֶּה.
- אַתָּה אוֹפְּטִימִיסְט גָּדוֹל, אַתָּה מַאֲמִין[1] בַּמֶּמְשָׁלָה.
- מֶמְשָׁלָה בָּאָה וּמֶמְשָׁלָה הוֹלֶכֶת, הַיּוֹם יֵשׁ מֶמְשָׁלָה כָּזֹאת, מָחָר מֶמְשָׁלָה אַחֶרֶת. אֲנִי מַאֲמִין[2] רַק בָּאֲנָשִׁים.

[1] 30.6. [2] 26.2. [3] 15.7. [4] 30.5. [5] 30.2. [6] 3.3. [7] 30.4.1. [8] 13.6. [9] 17.10. [10] 29.2. [11] 30.3. [12] 22.5.

③ *Թարգմանեք.*

1. Մարդիկ չեն հավատում և հույս չունեն, որ այսպիսի կառավարությունը կարող է լուծել այսօրվա բոլոր պրոբլեմները: 2. Կրթության նախարարությունում ասում են, որ մենք պետք է սովորենք մինչև դեկտեմբերի 29-ը: 3. Մեր քաղաքում ապրում է մոտ կես միլիոն մարդ: 4. Ինժեներները համոզված են, որ այստեղ ամեն ինչ կարգին է: 5. Կեսօրին նախարարը դուրս է գալիս իր գրասենյակից և խոսում պաշտոնյաների հետ ինչպես հասարակ պաշտոնյա: 6. Բոլոր թերթերում կարելի է տեսնել նոր վարչապետի լուսանկարը: 7. Դավիթը սիրում է իր աշխատանքը և աշխատում 12 ժամ առանց հանգստանալու[ii]: 8. Դանը որպես նվեր իր կնոջը գնել է նոր պլանշետային համակարգիչ: 9. Առավոտյան ես միշտ ռադիո եմ լսում, որպեսզի իմանամ վերջին նորությունները: 10. Չե՞ս կարծում, որ չարժե դասական երաժշտության համերգի գնալ փոքր երեխաների հետ: 11. Էկոնոմիկայի նախարարն իր հոդվածում գրել է, որ հիմա չարժե բանալ նոր գործարաններ, սակայն պետք է բազմաթիվ նոր բնակարաններ կառուցել: 12. Անցած տարի մոտ քսան հազար հրեաներ ամբողջ աշխարհից ներգաղթեցին Իսրայել: 13. Մոտ 2000 տարի առաջ Հայաստանի մեծ քաղաքներում ապրում էին բազմաթիվ հրեաներ: 14. Ես ճանաչում եմ նրան, ես գիտեմ, որ նա միշտ չափազանցնում է, չարժե նրան հավատալ: 15. Չարժե հավատալ միայն թվերին, պետք է էկոնոմիկան զգալ փողոցում: 16. Եղանակն այսօր հոյակապ է, միգուցե

[i] «Ես շատ բան չեմ հասկանում»:
[ii] Ինչպես և հայերենում, եբրայերենում հնարավոր է בלי «առանց» նախդիրի համադրումն անորոշ դերբայի հետ, տվյալ դեպքում՝ לנוח בלי:

արժե գնալ ծովափ երեխաների հետ: 17. Ինչպիսի՞ն (איך) էր կյանքը, երբ համակարգիչներ և բջջային հեռախոսներ չկային: 18. Եթե կառավարությունը չի կարող լուծել մեր պրոբլեմները, ուրեմն մեզ նոր կառավարություն է հարկավոր: 19. Ես 50 տարեկան եմ, բայց այսպիսի գեղեցիկ կին չեմ տեսել: 20. Այսպիսի թարմ միրգ և բանջարեղեն կարելի է գնել միայն քաղաքի կենտրոնի հին շուկայում: 21. Հույս ունեմ վաղը խոսել Դավթի հետ իմ նոր հոդվածի մասին: 22. Ես նրան չեմ հավատում, դա չի կարող լինել:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אוֹפְּטִימִיסְט ז *օպտիմիստ* լավատես
אַלְפַּיִם ש״מ *ալպայիմ* երկու հազար
בָּטוּחַ ת *բատուախ* համոզված, վստահ
בֵּית־חֲרוֹשֶׁת ז *բէ(յ)թ-խառօշէթ* գործարան
בָּנָה פ (לִבְנוֹת, בּוֹנֶה) *բանա (լիվնօթ, բօնէ)* կառուցել
הֶאָמִין פ (לְהַאֲמִין, מַאֲמִין) *հէ'էմին (լէհա'ամին, մա'ամին)* հավատալ
הִגְזִים פ (לְהַגְזִים, מַגְזִים) *հիգզիմ (լէհազզիմ, մազզիմ)* չափազանցնել
הֶעֱבִיד פ (לְהַעֲבִיד, מַעֲבִיד) *հէ'էվիդ (լէհա'ավիդ, մա'ավիդ)* աշխատացնել, աշխատանք տալ
חִינּוּךְ ז *խինուխ* կրթություն, դաստիարակություն
כַּלְכָּלָה נ *քալքալա* էկոնոմիկա
מָחָר ת״פ *մահար* վաղը
מִיל֫יוֹן ז *միլյօն* միլիոն
מֶמְשָׁלָה נ *մէմշալա* կառավարություն
פְּסִימִיסְט ז *պէսիմիստ* հոռետես
פָּשׁוּט ת״פ *պաշուտ* հասարակ, հեշտ
פָּתַר פ (לִפְתּוֹר, פּוֹתֵר) *պաթար (լիֆթօր, պօթէր)* լուծել
קִוָּה פ (לְקַוּוֹת, מְקַוֶּה) *կիվա (լէկավօթ, մէկավէ)* հուսալ, հույս ունենալ
רֹאשׁ הַמֶּמְשָׁלָה ז *ռօշ համէմշալա* վարչապետ
שַׂר ז *սար* նախարար

לָמָה לֹא נ (իսկ) ինչո՞ւ ոչ
מִי שֶׁ־ ով, որ

31 שלושים וְאַחַת

ג״פ ԲԱՅԵՐԸ ԻՊԷՍ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ
(շարունակություն)

31.1.1. ה տառով սկսվող որոշ բայերի ելման բայաձևը ՀԻՊԷՍ կառույցում կազմվում է ՀՀԻՊԵՍ կաղապարով՝ ՀԻՍԼԻ *հէխլիտ* «որոշել, որոշում կայացնել»:
31.1.2. Անորոշ և ենթակայական դերբայները կազմվում են ԻՊԷՍ կառույցի ընդհանուր սկզբունքով՝ ՄՀԻՍԼԻՏ, ԼՀԻՍԼԻՏ և այլն:

ԻՊԷՍ ԿԱՌՈՒՑՈՒ ԲԱՅԵՐՆ ԱՆՑՅԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

31.2. Անցյալ ժամանակի 1-ին և 2-րդ դեմքերում ԻՊԷՍ կառույցի բայերի י տառը փոխարինվում է պաթախ ձայնանիշով՝ הִרגַּשׁ־ ← הִרגִּישׁ־.

אני	הִרגַּשׁתִּי	*hiṙgaśtí*	אנחנו	הִרגַּשׁנוּ	*hiṙgaśnú*
אתה	הִרגַּשׁתָּ	*hiṙgaśtá*	אתם	הִרגַּשׁתֶּם	*hiṙgaśtém*
את	הִרגַּשׁת	*hiṙgaśt*	אתן	הִרגַּשׁתֶּן	*hiṙgaśtén*
הוא	הִרגִּישׁ	*hiṙgíś*	הם	הִרגִּישׁוּ	*hiṙgíśu*
היא	הִרגִּישָׁה	*hiṙgíśa*	הן	הִרגִּישׁוּ	*hiṙgíśu*

31.3.1. 1-ին կոկորդային արմատականով բայերը խոնարհվում են ընդհանուր սկզբունքով՝ הֶאֱמַנְתִּי, הֶאֱמַנְתָּ, הֶאֱמַנְתָּ, הֶאֱמַנְתָּם, הֶאֱמַנְתָּן, הֶאֱמִינוּ[1], הֶאֱמַנְתִּי, הֶאֱמַנְתְּ, הֶאֱמִינָה, הֶאֱמִינוּ, הֶאֱמִינוּ, הֶאֱמִינוּ:
31.3.2. ՀՀԻՍԼԻՏ բայի անցյալ ժամանակի ձևերն են՝ הֶחֱלַטְתִּי, הֶחֱלַטְתָּ, הֶחֱלַטְתָּ, הֶחֱלַטְתָּם, הֶחֱלַטְתָּן, הֶחֱלִיטוּ, הֶחֱלַטְתִּי, הֶחֱלַטְתְּ, הֶחֱלִיטָה, הֶחֱלַטְנוּ, הֶחֱלַטְתֶּם, הֶחֱלַטְתֶּן, הֶחֱלִיטוּ:

① *Անցյալ ժամանակում խոնարհեք* הֶעֱבִיד, הֵגִזּוּ, הֶפְסִיק, הִזְמִין *բայերը:*

[1] Երկու 2 տառերից մեկի սղումով՝ נו[נ]אמנו:

31.4. Այսպիսով, ընդհանուր օրինաչափությունը բոլոր կառույցների համար այն է, որ 1-ին և 2-րդ դեմքերում անցյալ ժամանակի վերջածանցին նախորդող ձայնավորը պաթախով արտահայտված «ա» է՝ כָּתַבְתִּי, דִּיבַּרְתִּי, נִכְנַסְתִּי, הִרגַּשׁתִּי, הֶחֱלַטְתִּי:

ԱՆՈՒՂՂԱԿԻ ԵՎ ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՐՑԱԴՐՈՒՄ

31.5.1. Բարդ ստորադասական նախադասություններում անուղղակի հարցը նախորդվում է אם բառով, որը հայերեն կարելի է թարգմանել «արդյոք» բառով, կամ անտեսել՝ הוּא שָׁאַל אִם אֲנִי רוֹצֶה לֶאֱכוֹל «նա հարցրեց՝ արդյոք ես ուզո՞ւմ եմ ուտել», אֲנִי לֹא בָּטוּחַ אִם הוּא מְדַבֵּר עִבְרִית «ես համոզված չեմ՝ արդյոք նա երբայերեն խոսո՞ւմ է», הֶחְלֵט אִם אַתָּה נִשְׁאָר אוֹ נוֹסֵעַ «արդեն որոշե՞լ ես՝ մնկնո՞ւմ ես, թե՞ մնում»:
31.5.2. Ուղղակի հարցը կարող է նախորդվել הַאִם *hа'him* «արդյոք, մի՞թե» տարբերակով՝ הַאִם הוּא מְדַבֵּר עִבְרִית? «արդյոք (մի՞թե) նա խոսում է երբայերեն» (הוּא מְדַבֵּר עִבְרִית «նա երբայերեն խոսո՞ւմ է» ինտոնացիոն տարբերակի կողքին), הַאִם לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן לְהַחְלִיט «արդյոք որոշում կայացնելու ժամանակը չի՞ եկել»:

ՀԱՐԿԻ ԲԱՌԻ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

31.6. Ինչպես նշվել է, אֶרֶץ «երկիր, հող» բառը հողի հետ ունի הָאָרֶץ *hа'árєts* ձևը: אֶרֶץ բառը հաճախ հանդես է գալիս որպես אֶרֶץ־ բառի հոմանիշ, ուստի בִּנְיָמִין הִגִּיעַ לְאֶרֶץ նախադասությունը պետք է թարգմանել «Բենյամինը ժամանել է Իսրայելի»: אֶרֶץ բառն ունի ուղղություն արտահայտող ձև (6.22.)՝ אַרְצָה *ártsa* «դեպի երկիր, դեպի Իսրայել»: אֲרָצוֹת *arotsót* «երկրներ» բառի նիսմախային ձևն է אַרְצוֹת *arotsót*, օրինակ՝ אַרְצוֹת אֵירוֹפָּה «եվրոպական երկրներ» (բառացիորեն՝ «Եվրոպայի երկրներ»), אַרְצוֹת־הַבְּרִית «Միացյալ Նահանգներ» («դաշինքի երկրներ»):

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

31.7. עם նախդիրը դերանվանական վերջածանցների հետ (עִמּוֹ, עִמָּהּ, עִמְּךָ, עִמִּי և այլն) հազվադեպ է գործածվում՝ այդ ձևերը զիջելով իր հոմանիշ՝ אֵת նախդիրին (չշփոթել ուղիղ խնդրի ցուցանիշ אֵת մասնիկի հետ), որն իր հերթին ինքնուրույն գործածվում է միայն ընկերությունների անվանումների մեջ՝ כֹּהֵן אֶת בָּנִים «Քոհեն և որդիներ»: Դերանվանական վերջածանցներով אֵת նախդիրն ունի հետևյալ ձևերը («հետս, հետդ, նրա հետ» և այլն).

אתי	*իթի*	אתנו	*իթանու*
אתך/אתך	*իթխա/իթախ*	אתכם/אתכן	*իթխէմ/իթխէն*
אתו/אתה	*իթօ/իթահ*	אתם/אתן	*իթամ/իթան*

② 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

מה כותבות הבחורות בְּמִכְתָּבִים?

שָׁלוֹם, רִבְקָה. כְּבָר מִזְּמַן לֹא כָּתַבְתִּי לָךְ, אֲנִי מְאוֹד עָסוּקָה בִּזְמַן הָאַחֲרוֹן. כַּמְּכָתָב הַקּוֹדֵם סִיפַּרְתִּי[1] לְךָ שֶׁבְּנְיָמִין בָּא לְאֶרֶץ[2]. הוּא הִגִּיעַ[3] לִפְנֵי שְׁבוּעַיִם[4]. אֲנַחְנוּ מְבַלִּים[5] הַרְבֵּה בְּיַחַד. הַיְינוּ[6] בְּאֵילַת, בְּחֵיפָה, בְּגָלִיל[7] וְכַמּעַט בְּכָל הַמּוּזֵיאוֹנִים וְהַתֵּאַטְרָאוֹת בְּתֵל־אָבִיב... עַכְשָׁיו בְּנְיָמִין בִּירוּשָׁלַיִם. הוּא נָסַע לְבַד, כִּי אֲנִי צְרִיכָה לַעֲבוֹד. אַז יֵשׁ לִי קְצָת זְמַן לִכְתּוֹב לָךְ.

בְּנְיָמִין נֶהְדָּר, אֲנִי מְאוֹד אוֹהֶבֶת אוֹתוֹ. גַּם הַהוֹרִים שֶׁלִּי אוֹהֲבִים אוֹתוֹ. הֵם הִזְמִינוּ[8] אוֹתוֹ לְאֲרוּחַת־עֶרֶב. חָבָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לַחֲזוֹר לְאַרְצוֹת־הַבְּרִית. אֶת חוּשֶׁבֶת שֶׁבְּדַאי לִי לְהַפְסִיק אֶת הָעֲבוֹדָה וְלִנְסוֹעַ אִתּוֹ לְנִיוּ־יוֹרְק?

אֲתְמוֹל הֶחְלַטְתִּי[10] לִנְסוֹעַ, הַבּוֹקֶר הִרְגַּשְׁתִּי[11] שֶׁלֹּא כְּדַאי לִי לִנְסוֹעַ. אֲנִי לֹא יוֹדַעַת מָה לַעֲשׂוֹת! אֲבָל שֶׁלִּי חוּשֶׁבֶת שֶׁאֶסּוֹר לִי לְהַפְסִיק אֶת הָעֲבוֹדָה וְשֶׁכְּדַאי לִי לְחַכּוֹת[12] קְצָת. אַבָּא שֶׁלִּי אוֹמֵר שֶׁאֲנִי יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת מַה שֶׁאֲנִי רוֹצָה. וּבְנְיָמִין לֹא רוֹצֶה לְהַגִּיד[13] כְּלוּם. אֲנִי חוּשֶׁבֶת שֶׁהוּא קְצָת מְבוּלְבָּל. מָה אֶת חוּשֶׁבֶת? לְהִתְרָאוֹת - דְּבוֹרָה.

שָׁלוֹם, דְּבוֹרָה. שָׁמַחְתִּי לְקַבֵּל אֶת מִכְתָּבֵךְ. אֲצִלִּי[14] הַכֹּל בְּסֵדֶר. אֲנִי עוֹבֶדֶת, לוֹמֶדֶת וְאוֹהֶבֶת אֶת בְּנְיָמִין, וְגַם הוּא אוֹהֵב אוֹתִי. אֲנַחְנוּ נְשׂוּאִים, לָכֵן אַף אֶחָד לֹא צָרִיךְ לַעֲזוֹב עֲבוֹדָה אוֹ בַּיִת בִּגְלַל אַהֲבָה.

מָה חָדָשׁ[15] אֶצְלֵךְ[16]? הֶחְלַטְתְּ[17] כְּבָר אִם[18] אֶת נִשְׁאֶרֶת[19] אוֹ נוֹסַעַת[20] עִם בְּנְיָמִין? אֲנִי יוֹדַעַת שֶׁקָּשֶׁה מְאוֹד לְהַחְלִיט[21] אִם[22] לִנְסוֹעַ לְנִיוּ־יוֹרְק בִּגְלַל בְּנְיָמִין, אוֹ לְחַכּוֹת עוֹד כַּמָּה חוֹדָשִׁים בִּגְלַל הָעֲבוֹדָה... הָעֲבוֹדָה מְעַנְיֶנֶת וְחֲשׁוּבָה, לָכֵן אוּלַי כְּדַאי לְהִשָּׁאֵר[23] בִּגְלָלָהּ[24]. אֲבָל אֶת אוֹהֶבֶת אֶת בְּנְיָמִין וְגַם הוּא אוֹהֵב אוֹתָךְ, לָכֵן אוּלַי כְּדַאי לַעֲזוֹב הַכֹּל[25] וְלִנְסוֹעַ אִתּוֹ.

כְּשֶׁבְּוּלוּן[26] הֵבִיר[27] אוֹתִי[28], הוּא עָזַב בִּגְלָלִי[29] הַרְבֵּה דְּבָרִים, אֲבָל מִי יָכוֹל לְהַחְלִיט[30] בְּמָקוֹם מִישֶׁהוּ אַחֵר? שֶׁלָּךְ - רִבְקָה.

[1] 22.1. [2] 31.6. [3] 18.1. [4] 14.7. [5] 26.2. [6] 21.2. [7] 3.4. [8] 31.2. [9] 31.7. [10] 31.3.2.
[11] 26.3. [12] 18.2. [13] 25.1. [14] 30.6. [15] 31.5.1. [16] 15.2. [17] 8.3. [18] 31.1.2. [19] 15.4.1. [20] 21.6.

[1] Ըստ քերականության կանոնների, հողակիր գոյականից առաջ պետք է գործածվի ուղիղ խնդրի *אֶת* մասնիկը, սակայն խոսակցական լեզվում այն հաճախ անտեսվում է:
[2] «Ծանոթացավ հետս»:

③ *Թարգմանեք.*

1. Նախորդ նամակում մոռացա գրել քեզ, որ ծանոթացել եմ մի շատ հետաքրքիր մարդու հետ: 2. Մենք չենք կարող ամուսնանալ այս ամիս, պետք է սպասել ևս երկու ամիս: 3. Ամուսինս ասաց, որ ինձ արժե թողնել աշխատանքը, բայց ես չհամաձայնվեցի նրա հետ: 4. Ես վաղուց չեմ տեսել Զաբուղոնին, կարծում եմ, որ նա վերջերս (վերջին ժամանակ) շատ զբաղված է: 5. Ընկերուհիս սիրում է ծանոթանալ արվեստագետների հետ, նրա բնակարանում միշտ կարելի է հանդիպել նկարիչների և քանդակագործների: 6. Նեփթալիմն այսքան շփոթված է, որովհետև նա չի կարողանում որոշել՝ ամուսնալուծվել, թե՞ ոչ. պետք է խոսել հետը: 7. Ես ուզում եմ վաճառել իմ մեքենան, սակայն ոչ ոք չի ուզում այն գնել, բոլորը գիտեն, որ նա շատ հին է: 8. Չարժե թողնել համալսարանը սիրո համար: 9. Մենք որոշեցինք մնալ այս հինավուրց քաղաքում ևս երեք օր: 10. Եթե որոշել ես մեկնել այս երեկո, արժե առնվազն երկու ժամ հանգստանալ: 11. Նախարարը չի կարող ձեզ հիմա ընդունել, որովհետև շատ զբաղված է: 12. Ես չհավատացի նրան, երբ նա պատմեց ինձ այս նորության մասին: 13. Մենք որոշել ենք մեկնել Միացյալ Նահանգներ հաջորդ ամիս: 14. Երեկ ամբողջ երեկո նրանց հետ թատրոնում էինք: 15. Ես հույս ունեմ նրա հետ այստեղ մնալ: 16. Ավիգդորը չի պատմում ինձ իր նոր աշխատանքի մասին, նա առավոտվանից հետս չի խոսում: 17. Դինան մի քիչ շվարած է այսօր, միգուցե կարելի է նրան մի բանով օգնել: 18. Հանուն սիրո մարդիկ անում են ամեն ինչ: 19. Քեզ չի կարելի մնալ այստեղ նրա հետ: 20. Ես կարծում եմ, որ նրանք որոշել են վաճառել իրենց հին բնակարանը և գնել նոր բնակարան քաղաքի կենտրոնում:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אַהֲבָה ս սեր *ահավա*

אָסוּר ת արգելված (է), չի կարելի *ասուր*

אַף אֶחָד դ ոչ ոք *աֆ էխադ*

אַרְצוֹת־הַבְּרִית ս Միացյալ Նահանգներ *արցօթ-հաբրիթ*

בִּגְלַל מ պատճառով, հանուն, համար *բիգլալ*

בְּרִית ս միություն, դաշինք *բրիթ*

הִגִּיד[1] פ (לְהַגִּיד) ասել *հիգիդ (լէհագիդ)*

הִגִּיעַ פ (לְהַגִּיעַ, מַגִּיעַ) ժամանել, հասնել *հիգիա (լէհագիա, մագիա)*

הֶחְלִיט פ (לְהַחְלִיט, מַחְלִיט) որոշել, որոշում կայացնել *հէխլիտ (լէհախլիտ, մախլիտ)*

[1] אמר բայի հոմանիշն է, գործածվում է միայն ապառնի ժամանակում, հրամայական եղանակում և որպես անորոշ դերբայ:

הפסיק n (לְהַפְסִיק, מַפְסִיק) *hifsik (lɛhafsik, mafsik)* դադարեցնել, վերջ տալ
מבולבל n (ג מְבוּלְבָּלֶת) *mɛvulbal (mɛvulbɛlɛt)* շվարած, շփոթված
נשאר n (לְהִשָּׁאֵר, נִשְׁאָר) *nifʃ'ar (lɛhifʃa'ɛr, nifʃ'ar)* մնալ
עזב n (לַעֲזוֹב, עוֹזֵב) *azav (la'azoḳ, oḳɛḳ)* թողնել, լքել, հեռանալ
עשוק n *asuḳ* զբաղված
קדם n *koḳɛm* նախորդ
תאטרון n (ר תֵּאַטְרָאוֹת) *teatron (teatraot)* թատրոն

אפשר לי ինձ չի կարելի, ինձ պետք չէ
מיוחד միասին
פעם փոխարեն, տեղը
הגיע הזמן եկել է ժամանակը

32 שלושים ושתים

י״פ בְּעֹצֶן קָאנוּיגוּם

32.1. בְּעֹצֶן կառույցում י״פ բայերի י տառը փոխարինվում է ամբողջական խոլամով (יָ՝ נוֹלַד *ʃoḳad* «ծնվել» (ילד արմատից), נוֹסַד *ʃoʃad* «հիմնադրվել» (יסד արմատից):

32.2.1. ו տառը առկա է նաև անորոշ դերբայում, որում հնչում է «վ»՝ לְהִוָּלֵד *lɛhi-ʃoḳɛḳ*, לְהִוָּסֵד *lɛhiʃoʃɛd*:
32.2.2. Մյուս բայաձևերը կազմվում են ընդհանուր սկզբունքով՝ - נוֹסָדָת - נוֹסַד - נוֹלַדְתִּי, נוֹלַדְנוּ, נוֹלַדְתָּ, נוֹלַדְתָּן, נוֹלַד, נוֹלְדָה, נוֹלְדוּ, נוֹלְדוּ, נוֹסָדוּת, נוֹסָדִים - և այլն:

ԲԱՅԱԿԱՆ ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

32.3. ע״ע խմբի որոշ բայեր בְּעֹצֶן կառույցի ելման բայաձևում պաթախի փոխարեն հայտնվորված են ցեռեով՝ կազմելով בְּעֹצֶן կառույցի ենթակառույցը: Դրանցից ամենատարածվածը מת *mɛt* «մահանալ» բայն է (מות արմատից):

32.4.1. מת բայի ենթակայական դերբայներն են՝ מֵתוֹת - מֵתִים - מֵתָה - מֵת:
32.4.2. Անորոշ դերբայը կազմվում է ընդհանուր սկզբունքով՝ לָמוּת:

32.5. Անցյալ ժամանակում 3-րդ արմատական ת տառը միավորվում է անցյալ ժամանակի վերջածանցների ת տառի հետ, իսկ ցեռեն 1-ին և 2-րդ դեմքերում փոխարինվում է պաթախով՝ (מָתַת).

אני מֵתִי	*mɛ'tifi*	אנחנו מֵתְנוּ	*mɛ'tnu*
אתה מֵתָּ	*mɛ'ta*	אתם מֵתֶם	*mɛtɛm*

את	מת	*մաթ*	אתן מתן *մաթէն*
הוא	מת	*մէթ*	הם מתו *մէթու*
היא	מתה	*մէթա*	הן מתו *մէթու*

ԱԾԱԿԱՆՆԵՐԻ ԳԵՐԱԴՐԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆԸ

32.6. Ածականների գերադրական աստիճանը կազմվում է בְּיוֹתֵר *բէյոթէռ* մակբայի միջոցով, որը դրվում է հոդակիր ածականից հետո՝ הַבִּיא הַמְּפוּרְסָם בְּיוֹתֵר «ամենահայտնի մարգարեն», הַמָּקוֹם הַמְּסוּכָּן בְּיוֹתֵר «ամենավտանգավոր տեղը», הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר «ամենամեծ թագավորը»:

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

32.7. Հապավումները նշվում են *գերշայիմ* նշանով (״), որը դրվում է հապավման վերջին տառից առաջ՝ ארה״ב (ընթերցվում է՝ ארצות־הברית) «ԱՄՆ», לפני לספה״נ «մեր թվարկությունից առաջ» (բառացիորեն՝ «քրիստոնյաների թվարկությունից առաջ»), לספירת הנוצרים «մեր թվարկությունից առաջ», לספה״נ «մեր թվարկության»:

32.8. Որոշ հապավումներ ստանում են ձայնանիշներ՝ վերածվելով սովորական գոյականների՝ תנ״ך *թանախ* «Թանախ» (Հին Կտակարան. կազմված է תורה, נביאים, כתובים «Թորա, Մարգարեներ, Գրություններ» բառերի սկզբնատառերից), האו״ם *հա'ում* «ՄԱԿ» (האומות המאוחדות «միավորված ազգեր» բառերից):

ՀԱԶԱՐԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԸ

32.9. Սկսած 3000-ից հազարական թվականները կազմվում են իգական սեռի թվականների նիսմախային ձևերով և אלפים «հազարներ» բառով.

1000 אלף	*էլէֆ*	6000 ששת אלפים	*շէշէթ ալաֆիմ*
2000 אלפים	*ալպայիմ*	7000 שבעת אלפים	*շիվ'աթ ալաֆիմ*
3000 שלושת אלפים	*շլոշէթ ալաֆիմ*	8000 שמונת אלפים	*շմոնաթ ալաֆիմ*
4000 ארבעת אלפים	*առբ'աթ ալաֆիմ*	9000 תשעת אלפים	*թշ'աթ ալաֆիմ*
5000 חמשת אלפים	*խամէշէթ ալաֆիմ*	10000 עשרת אלפים	*ասէռէթ ալաֆիմ*

32.10. ԴԱՍԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՑԱՆԿ

I	ראשון / ראשונה	*ռիշօն / ռիշօնա*
II	שני / שניה	*շէնի / շնիյա*
III	שלישי / שלישית	*շլիշի / շլիշիթ*
IV	רביעי / רביעית	*ռէվի'ի / ռէվի'իթ*
V	חמישי / חמישית	*խամիշի / խամիշիթ*
VI	ששי / ששית	*շիշի / շիշիթ*
VII	שביעי / שביעית	*շվի'ի / շվի'իթ*
VIII	שמיני / שמינית	*շմինի / շմինիթ*
IX	תשיעי / תשיעית	*թշի'ի / թշի'իթ*
X	עשירי / עשירית	*ասիռի / ասիռիթ*

ԱՅԼ ՃԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

32.11. קָרָא բայը՝ «կարդալ» իմաստից զատ, ունի մի քանի այլ իմաստներ՝ ա) «կոչել, անվանել»՝ איך קוראים לזה? «անունդ ի՞նչ է» (այս ձևը բնորոշ է խոսակցական լեզվին), קוראים לה בת־שבע «նրան կոչում են Բաթ-Շեվա», բ) «կանչել»՝ דוד קָרָא לאוריה לירושלים «Դավիթը կանչեց Ուրիային Երուսաղեմ», գ) «բացականչել»:

---

① 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

דוד ובת־שבע
(סיפור מהתנ"ך)

דָּוִד הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי יוֹתֵר מִשְּׁלוֹשֶׁת אֲלָפִים[2] שָׁנָה[3], בְּמֵאָה הָעֶשְׂרִים לִפסה״נ[4]. הוּא נִלְחַם[5] בְּהַרְבֵּה מִלְחָמוֹת, אָהַב הַרְבֵּה נָשִׁים וְנוֹלְדוּ[6] לוֹ הַרְבֵּה יְלָדִים. הוּא הָיָה גַּם מְשׁוֹרֵר וּמוּסִיקַאי מוּכְשָׁר.

יוֹם אֶחָד דָּוִד רָאָה מֵהַמִּרְפֶּסֶת אִשָּׁה מִתְרַחֶצֶת[7] עַל גַּג שֶׁל בַּיִת. הָאִשָּׁה הָיְתָה כָּל־כָּךְ יָפָה שֶׁדָּוִד רָצָה לְהִפָּגֵשׁ[8] אִתָּהּ[9]. אֲבָל הָאִשָּׁה הַזֹּאת - קָרְאוּ לָהּ[10] בַּת־שֶׁבַע - הָיְתָה נְשׂוּאָה. בַּעְלָהּ - קָרְאוּ לוֹ[11] אוּרִיָּה - לֹא הָיָה אָז בִּירוּשָׁלַיִם, כִּי הוּא הָיָה חַיָּל בַּצָּבָא שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ.

בַּת־שֶׁבַע וְדָוִד נִפְגְּשׁוּ[12] וְאָהֲבוּ זֶה אֶת זֶה. אַחֲרֵי כַּמָּה חֹדָשִׁים דָּוִד קָרָא לְאוּרִיָּה[13] לִירוּשָׁלַיִם. אוּרִיָּה הִגִּיעַ[14] מִיָּד לַבִּירָה, אֲבָל לֹא נִכְנַס[15] לְבֵיתוֹ, אֶלָּא נִשְׁאַר בַּחוּץ, עַל הַמִּדְרָגוֹת. הוּא לֹא רָצָה לְהִתְרַחֵץ[16] וְלִשְׁכַּב עִם אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁכָּל[17] הַחֲבֵרִים שֶׁלּוֹ נִלְחָמִים[18] בָּאָרְמוֹן וּמֵתִים[19] רָחוֹק מִירוּשָׁלַיִם. דָּוִד הָיָה מְבוּלְבָּל מְאוֹד: הַרְבֵּה אֲנָשִׁים יוֹדְעִים שֶׁאוּרִיָּה לֹא נִכְנַס[20] לְבֵיתוֹ כְּבָר הַרְבֵּה זְמַן, הֵם גַּם יוֹדְעִים

שִׁבְעַת־שָׁבוּעַ נִפְגְּשׁוּ אֹתוֹ. דָּוִד יָדַע עוֹד מִשֶּׁהוּ שֶׁהֵם לֹא יָדְעוּ: הוּא יָדַע שֶׁבְּתַּ־שָׁבוּעַ בְּהַרְיוֹן... הוּא הֶחְלִיט[10] לִשְׁלוֹחַ אֶת אוּרִיָּה לְהִלָּחֵם[11] בַּמָּקוֹם הַמְסוּכָּן בְּיוֹתֵר[12], וְאוּרִיָּה מֵת[13] בְּמִלְחָמָה.

אַחֲרֵי כַּמָּה חוֹדְשִׁים נוֹלַד[14] לְדָוִד וּלְבַת־שֶׁבַע בֵּן. אֲבָל הַבֵּן הַזֶּה מֵת[15]. נָתָן, הַנָּבִיא הַמְפוּרְסָם בְּיוֹתֵר[16] בִּזְמַן הַהוּא, אָמַר שֶׁזֶּה הָיָה עוֹנֶשׁ לְדָוִד מֵאֱלוֹהִים. הַבֵּן הַשֵּׁנִי שֶׁנּוֹלַד[17] לָהֶם - שְׁלֹמֹה - הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי שֶׁדָּוִד מֵת[18]. שְׁלֹמֹה הָיָה הַמֶּלֶךְ הַיְּהוּדִי הַגָּדוֹל וְהַסָּכָם בְּיוֹתֵר[17].

[1] 32.8. [2] 32.9. [3] 28.1. [4] 32.7. [5] 20.1. [6] 32.2.2. [7] 6.20. [8] 15.4.1. [9] 31.7. [10] 32.11. [11] 18.1. [12] 24.3. [13] 21.6. [14] 15.2. [15] 32.4.1. [16] 31.1.1. [17] 32.6. [18] 32.5.

② *Թարգմանեք.*

1. Դավիթ արքան բազմաթիվ երեխաներ ուներ տարբեր կանանցից: 2. Երեք հազար տարի առաջ Երուսաղեմն Իսրայելի մայրաքաղաքն էր: 3. Դավիթն ութ հազար զինվոր ուներ, որոնք կռվում էին արամեացիների հետ՝ Երուսաղեմից հեռու: 4. Դավիթն ու Սողոմոնն ունեին մեծ և ուժեղ բանակ: 5. Մովսեսը բարձր տաքություն ունի, նա ամբողջ ժամանակ հագում է ու փոշտում, սակայն պառկել չի ուզում: 6. Ես ուզում եմ հանդիպել Աբրահամի հետ և պատմել նրան մեր նորությունների մասին: 7. Սառան լավ չի զգում, որովհետև հղի է: 8. Պետք է ավարտել պատերազմը, որպեսզի լուծել այս դժվար պրոբլեմները: 9. Բոլորն ասում են, որ այն վայրը շատ վտանգավոր է և այնտեղ չարժե զբոսնել ուշ երեկոյան: 10. Երբ ծեր թագավորը մահացավ, նրա որդիներն սկսեցին պատերազմել միմյանց հետ: 11. Մարգարեները շտապեցին ասել, որ աստված է ուղարկել նրան այդ ծանր պատիժը: 12. Ես ծնվել եմ փոքր քաղաքում՝ մայրաքաղաքից հեռու: 13. Ամեն մի բանաստեղծ կարծում է, որ նա ամենատաղանդավորն է: 14. Մեր շենքի երրորդ հարկում երաժիշտ է ապրում, և նա առավոտից երեկո նվագում է: 15. Տիգրան Մեծը Հայաստանի թագավորն էր մ.թ.ա I դարում: 16. Նրա բանակը հասել էր Իսրայել և բազմաթիվ հրեաներ բերել Հայաստան: 17. Երբ ես ծնվեցի, հայրս կռվում էր պատերազմում, նա ինձ առաջին անգամ տեսավ, երբ հինգ տարեկան էի: 18. Ոչ բոլոր երկրներում են մայրաքաղաքներն ամենամեծ քաղաքները: 19. Մինչև մեր թվարկությունն Իսրայելում բազմաթիվ մարգարեներ կային, և մարդիկ հավատում էին, որ նրանց խոսքերն աստծուց են: 20. Դաները շնորհալի բանաստեղծ և երաժիշտ է, սակայն նա ճանաչված չէ, ոչ ոք չգիտի նրա անունը:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

אֱלוֹהִים[1] ז *էլոհիմ* աստված
אֲרַמִּי תו״ז *առամի* արամեական, արամեացի
בְּיוֹתֵר ת״פ *բէյոթէր* -ամենա
בִּירָה נ *բիրա* մայրաքաղաք
הֲרָיוֹן ז *հէռայոն* հղիություն
חַיִל ז *խայալ* զինվոր
מַאָה נ *մէ՛ա* դար, հարյուրամյակ
מוּכְשָׁר ת *մուխշար* տաղանդավոր, օժտված
מוּסִיקַאי ז *մուսիկայ* երաժիշտ
מִלְחָמָה נ *միլխամա* պատերազմ
מֶלֶךְ ז (ר׳ מְלָכִים) *մէլէխ (մլախիմ)* թագավոր
מְסוּכָּן ת *մէսուքան* վտանգավոր
מְשׁוֹרֵר ז *մէշորէր* բանաստեղծ
מֵת פ (לָמוּת, מֵת) *մէթ (լամութ, մէթ)* մահանալ
נָבִיא ז (ר׳ נְבִיאִים) *նավի (նէվի՛իմ)* մարգարե
נוֹלַד פ (לְהִוָּלֵד, נוֹלַד) *նօլադ (լէհիվալէդ, նօլադ)* ծնվել
נִלְחַם[2] פ (לְהִלָּחֵם, נִלְחַם) *նիլխամ (լէհիլախէմ, նիլխամ)* կռվել, պատերազմել
נָתָן ז *նաթան* Նաթան
סְפִירָה נ *սֆիրա* թվարկություն
עוֹנֶשׁ ז *օնէշ* պատիժ
עֲשִׁירִי ת *ասիրի* տասներորդ
צָבָא ז *ցավա* բանակ
שָׁכַב פ (לִשְׁכַּב, שׁוֹכֵב) *շախավ (լիշքավ, շօխէվ)* պառկել
תַּנַ״ך נ *թանախ* Թանախ (Հին Կտակարան)

נוֹלַד לוֹ նրա մոտ ծնվեց, նա ունեցավ

[1] Ծնարանության առումով այս բառը հոգնակի թվում է, սակայն գործածվում է որպես եզակի թվի գոյական:
[2] «Պատերազմել որևէ մեկի հետ» իմաստով պահանջում է בְּ նախդիրով լրացում՝ הוּא נִלְחַם בָּאֲרַמִּים «նա պատերազմում էր արամեացիների հետ»:

33 שלושים וְשָׁלוֹשׁ

ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

33.1. Բայերի ապառնի ժամանակը (זמן עָתִיד) կազմվում է ելման բայաձևին համապատասխան նախածանցների և վերջածանցների կցումով՝ հետևյալ ընդհանրացված կաղապարներով.

אני	אֶOOOא	אנחנו	נOOO
אתה	תOOO	אתם	תOOוּ
את	תOOOִי	אתן	תOOOתן
הוא	יOOO	הם	יOOוּ
היא	תOOO	הן	יOOOן

33.2. Այս նախածանցները (נ, ת, י, א) և վերջածանցները (ִי, וּ) նույնն են բոլոր կառույցների համար, փոփոխվում են միայն նրանց ձայնանիշները: Նույն կառույցի մեջ բոլոր նախածանցներն ունեն նույն ձայնանիշը, բացառությամբ א նախածանցի, որը՝ լինելով կոկորդային, իր ձայնանիշով կարող է տարբերվել մյուս նախածանցներից:

33.3. Կաղապարներից երևում է, որ 2-րդ դեմքի եզակի արականը և 3-րդ դեմքի եզակի իգականն ունեն միևնույն ձևը՝ תOOO היא, תOOO אתה: 2-րդ և 3-րդ դեմքերի հոգնակիի ձևերը նույնն են երկու սեռերի համար՝ [1]יOOוּ הם/יOOOן הן, תOOוּ אתם/תOOOתן אתן:

[1] Հին եբրայերենն ուներ առանձին ձև 2-րդ և 3-րդ դեմքերի հոգնակի իգականի համար՝ תOOOתן/תOOOנָה, որն արդի եբրայերենում հազվադեպ է գործածվում, հիմնականում՝ գեղարվեստական գրականությունում:

לְעִיל ԿԱՌՈՒՑՑՆ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

33.4. לעיל կառույցի բայերն ապառնի ժամանակ են կազմում հետևյալ կաղապարներով.

אני	אֶOOOָ	אנחנו	נOOOָ
אתה	תִOOOָ	אתם	תOOOוּ
את	תִOOOִי	אתן	תOOOוּ
הוא	יOOOָ	הם	יOOOוּ
היא	תִOOOָ	הן	יOOOוּ

Ուշադրություն դարձրեք, որ א նախածանցն իր ձայնանիշով տարբերվում է մյուս նախածանցներից:

דִּבֵּר և לִטֵּל բայերն ապառնի ժամանակում ունեն խոնարհման հետևյալ պատկերը («կխոսեմ, խոսելու եմ..., կգրոսնեմ, գրոսնելու եմ...»)[1].

אני	אֲדַבֵּר	*ադաբէռ*	אנחנו	נְדַבֵּר	*նէդաբէռ*
אתה	תְּדַבֵּר	*թէդաբէռ*	אתם	תְּדַבְּרוּ	*թէդաբէռու*
את	תְּדַבְּרִי	*թէդաբռի*	אתן	תְּדַבְּרוּ	*թէդաբռու*
הוא	יְדַבֵּר	*յէդաբէռ*	הם	יְדַבְּרוּ	*յէդաբռու*
היא	תְּדַבֵּר	*թէդաբէռ*	הן	יְדַבְּרוּ	*յէդաբռու*

אני	אֲטַיֵּל	*ատայէլ*	אנחנו	נְטַיֵּל	*նէտայէլ*
אתה	תְּטַיֵּל	*թէտայէլ*	אתם	תְּטַיְּלוּ	*թէտայլու*
את	תְּטַיְּלִי	*թէտայլի*	אתן	תְּטַיְּלוּ	*թէտայլու*
הוא	יְטַיֵּל	*յէտայէլ*	הם	יְטַיְּלוּ	*յէտայլու*
היא	תְּטַיֵּל	*թէտայէլ*	הן	יְטַיְּלוּ	*յէտայլու*

① *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք հետևյալ բայերը.* סִיפֵּר, שִׁילֵם, בִּיקֵּר, נִיגֵּן, חִיפֵּשׂ, לִימֵּד, בִּישֵּׁל: *Նկատի ունեցեք, որ շվային և խատաֆ-պաթախին հաջորդող*

[1] Բառարանում ապառնի ժամանակի եզակի արականը երրորդն է ելման բայաձևից հետո փակագծերում նշված բայաձևերից՝ דִּבֵּר (לְדַבֵּר, מְדַבֵּר, יְדַבֵּר):

տառը կորցնում է թեթև դագեշը: Նույն բայերը հաջորդաբար խոնարհեք անցյալ և ապառնի ժամանակներում՝ אני דיברתי - אני אֲדַבֵּר:

33.5.1. Ապառնի ժամանակի բայերը կարող են համապատասխանել հայերենի ըղձական եղանակին, այդ թվում հորդորական իմաստով՝ אקח מן המזכירה שתשלם את החשבון, אני רוצה «կխնդրեմ քարտուղարուհուն, որ վճարի հաշիվը», נדבר עברית! «խոսե՛նք երբեմն դրեն»:

33.5.2. Հորդորական կապակցություններում բային կարող է նախորդել הבה *հայկական* բառը՝ «ե՛կ/եկե՛ք» իմաստով՝ הבה נבקר אצל החברים שלנו «եկե՛ք այցելենք մեր ընկերներին»:

ՔԱՌԱՏԱՌ ԲԱՅԵՐՆ ԱՆՑՅԱԼ ԵՎ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ

33.6. פיעל կառույցին պատկանող քառատառ բայերն անցյալ և ապառնի ժամանակներում խոնարհվում են այդ կառույցի ընդհանուր սկզբունքներով,

אני	צִלְצַלְתִּי	*gḥiṣgṓlṭḥi*	אנחנו צִלְצַלְנוּ *gḥiṣgṓlnu*
אתה	צִלְצַלְתָּ	*gḥiṣgṓlṭa*	אתם צִלְצַלְתֶּם *gḥiṣgṓlṭem*
את	צִלְצַלְתְּ	*gḥiṣgṓlṭ*	אתן צִלְצַלְתֶּן *gḥiṣgṓlṭen*
הוא	צִלְצֵל	*gḥiṣgṓl*	הם צִלְצְלוּ *gḥiṣgṓlu*
היא	צִלְצְלָה	*gḥiṣgṓla*	הן צִלְצְלוּ *gḥiṣgṓlu*

אני	אֲצַלְצֵל	*aṣgalṣél*	אנחנו נְצַלְצֵל *neṣgalṣél*
אתה	תְּצַלְצֵל	*teṣgalṣél*	אתם תְּצַלְצְלוּ *teṣgalṣélu*
את	תְּצַלְצְלִי	*teṣgalṣélḥi*	אתן תְּצַלְצְלוּ *teṣgalṣélu*
הוא	יְצַלְצֵל	*yeṣgalṣél*	הם יְצַלְצְלוּ *yeṣgalṣélu*
היא	תְּצַלְצֵל	*teṣgalṣél*	הן יְצַלְצְלוּ *yeṣgalṣélu*

② *Անցյալ և ապառնի ժամանակներում խոնարհեք* תרגם *«թարգմանել» և* שלם *«գանգահարել» բայերը:*

33.7. בֵּן, בַּת, אֵם ԲԱՌԵՐԸ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԻ ՀԵՏ

בני	בְּנוֹ	בִּתִּי	בִּתָּנוּ	אִמִּי	אִמֵּנוּ
בְּנְךָ/בְּנֵךְ	בְּנְכֶם/בְּנֵכֶן	בִּתְּךָ/בִּתֵּךְ	בִּתְּכֶם/בִּתְּכֶן	אִמְּךָ/אִמֵּךְ	אִמְּכֶם/אִמְּכֶן
בְּנוֹ/בְּנָהּ	בְּנָם/בְּנָן	בִּתּוֹ/בִּתָּהּ	בִּתָּם/בִּתָּן	אִמּוֹ/אִמָּהּ	אִמָּם/אִמָּן

Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.

דניאל וְשָׁרָה מְקַבְּלִים הַזְמָנָה

דניאל חָזַר הַבַּיְתָה מֵהַעֲבוֹדָה וּמָצָא מִכְתָּב עַל שׁוּלְחָנוֹ. הוּא פָּתַח אֶת הַמִּכְתָּב וְקָרָא:

> הַזְמָנָה[1]
> בְּנוֹ[2] הַיָּקָר[3] יְהוּדָה הִגִּיעַ[4] לְמִצְוֹת
> נָקֵבָל[5] אוֹרְחִים בְּכֵיתֵנוּ, בְּרְחוֹב הַפְּרָחִים, 23[6]
> בְּיוֹם א׳[7], אַרְבָּעָה בְּאַפְּרִיל[8]
> מִן הַשָּׁעָה 16.00 עַד הַשָּׁעָה 20.00
> אַהֲרוֹן וְלֵאָה בֶּן־אֱלִיעֶזֶר

אבא של דניאל שָׁאַל אֶת בְּנוֹ[9]:

- מָה הַמִּכְתָּב הַזֶּה?
- הַזְמָנָה לְבַר־מִצְוָה.
- חָשַׁבְתִּי שֶׁזֶּה חֶשְׁבּוֹן הַחַשְׁמַל. מָתַי תְּשַׁלֵּם[10] אֶת הַחֶשְׁבּוֹן, דניאל?
- אֲשַׁלֵּם[11] מָחָר, אבא, אוֹ אוּלַי אֶבְקַשׁ[12] מִן הַמַּזְכִּירָה שֶׁלִּי שֶׁתְּשַׁלֵּם[13] אֶת הַחֶשְׁבּוֹן.

כַּאֲשֶׁר דניאל בָּא לְמִשְׂרָד, שׂרה סִיפְּרָה[14] לוֹ שֶׁהִיא קִיבְּלָה[15] הַזְמָנָה לְיוֹם־הַהֻלֻּדֶת שֶׁל יְהוּדָה.

- גַּם אֲנִי קִיבַּלְתִּי[16] הַזְמָנָה אֶתְמוֹל - אָמַר דניאל.
- אֵיךְ מַגִּיעִים[17] לְרְחוֹב הַפְּרָחִים, אתה יוֹדֵעַ, דניאל?
- לֹא, אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ, וּלְצַעֲרִי אֵין לִי מַכְשִׁיר נִיווּט בַּמְּכוֹנִית. אוּלַי אֶת יְכוֹלָה לִמְצוֹא בַּמַּחְשֵׁב?

שׂרה חִיפְּשָׂה[18] בַּמַּחְשֵׁב כַּמָּה דַּקּוֹת.

- לֹא, הַמַּחְשֵׁב לֹא מוֹצֵא אֶת רְחוֹב הַפְּרָחִים. אֲנִי חוֹשֶׁבֶת שֶׁהַתָּכְנִית[19] יְשָׁנָה מְאוֹד. כְּדַאי לְטַלְפֵּן[20] לְאַהֲרוֹן וְלִשְׁאוֹל אוֹתוֹ אֵיךְ מַגִּיעִים לְבֵיתוֹ. אֲסַפֵּשׂ[21] אֶת מִסְפַּר הַטֶּלֶפוֹן שֶׁל אַהֲרוֹן בְּסֵפֶר הַטֶּלֶפוֹנִים.

שׂרה חִיפְּשָׂה בְּסֵפֶר הַטֶּלֶפוֹנִים וּמָצְאָה[22] אֶת הַמִּסְפָּר. הִיא טִלְפְּנָה[23], אֲבָל לֹא הָיְתָה תְּשׁוּבָה.

- אֶת יוֹדַעַת מָה, שׂרה? הֲבָה נִטְּלֶ[24] קְצָת בְּרְחוֹב. אוּלַי אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לִשְׁאוֹל בְּרְחוֹב אֵיךְ מַגִּיעִים לִרְחוֹב הַפְּרָחִים.

שׂרה וְדניאל יָצְאוּ[25] מִן הַמִּשְׂרָד וְרָאוּ שׁוּטֵר.

- סליחה, אולי אתה יודע איך להגיע לרחוב הפרחים?
- זה רחוק מפה. נוסעים" יָשָׁר, בְּרמזור הראשון פונים" יְמִינה". מגיעים לסופרמרקט גָדול. שָׁם פונים שמאלה". אחר כך נוסעים" יָשָׁר ן...
- רגע, סליחה! אולי יש לך מפה? - שְׁאָלָה שׂרה.
- כְּנדאי שֶׁיֵּשׁ לי מפה - אָמר השוטר - הִנה היא. אנחנו פה וְהִנה רחוב הפרחים.
- יופי! - אָמר דניאל - סוף־סוף אני יודע איפה רחוב הפרחים. תודה רבה!
- על לא דָבָר - ענה השוטר - אֲבָל אֲבַקֵּשׁ לנסוע לאט.

[1] 14.5. [2] 33.7. [3] 3.7. [4] 18.1. [5] 33.4. [6] 6.26. [7] 24.10. [8] 17.16. [9] 33.5.1.
[10] 22.1. [11] 15.7. [12] E:2. [13] 13.2. [14] 18.5. [15] 33.6. [16] 33.5.2. [17] 6.22.

④ *Թարգմանեք.*

1. Նրանք քեզ հրավերն արդեն ուղարկել են, միգուցե կստանաս այն վաղը: 2. Եթե վճարեք էլեկտրականության համար, կստանաք այն, եթե չվճարեք՝ չեք ստանա: 3. Հաջորդ շաբաթ ես կխոսեմ Դավթի հետ, որպեսզի հարցնեմ՝ ե՞րբ է նա ուզում գալ մեզ մոտ: 4. Եթե խնդրենք տատիկին, նա մեզ հետաքրքիր պատմություններ կպատմի: 5. Վաղը մենք մի քիչ կզբոսնենք քաղաքի կենտրոնում, միգուցե թանգարաններ կայցելենք: 6. Ես գրել եմ նրան մի քանի նամակ, սակայն պատասխան դեռ չեմ ստացել: 7. Որպեսզի հասնեք այդ փողոցը, պետք է ուղիղ գնաք և աջ թեքվեք: 8. Նրանք այստեղից շատ հեռու են ապրում, ձեզ մեքենա է հարկավոր, որպեսզի հասնեք այնտեղ: 9. Ոստիկանը քարտեզ ուներ, սակայն մենք չգտանք նրանում ձեր որդու փողոցը: 10. Ո՞վ բերեց քեզ այս գեղեցիկ և թանկարժեք նվերները: 11. Հյուրերը նստած էին մեզ մոտ մինչև ուշ գիշեր և չէին ուզում լքել մեզ: 12. Ինչպե՞ս թարգմանեցիր այս բառերը, իսկ ինչպե՞ս կթարգմանես այս բառը: 13. Յավոք սրտի, իմ համակարգիչը շատ հին է, հաջորդ շաբաթ նոր համակարգիչ եմ փնտրելու: 15. Դու նավիգացիոն սարք ունես, ինչի՞ դ է քարտեզ պետք: 16. Այս նոր ծրագրերը շատ թանկ են, ես չեմ կարող գնել դրանք: 17. Այսօր մեկ լեզվից մյուսը թարգմանելու համար միայն բջջային հեռախոս է հարկավոր: 18. Եկեք զանգահարենք Աբրահամին և խնդրենք գալ մեր մայրիկի ծննդյան օրվան: 19. Ես չտեսա լուսացույցը, սակայն չեմ կարող դա ասել ոստիկանին: 20. Ես չեմ վճարի մի բանի համար, ինչ չեմ կերել: 21. Եթե ինչոր մեկը չի ուզում աշխատել շաբաթ և կիրակի օրերը, թող ինքը խոսի դրա մասին տնօրենի հետ:

מִלִּים חֲדָשׁות

אוֹרֵחַ ז (ר אוֹרְחִים) հյուր *onʿxaḥ (onḥiḥ)*
הַזְמָנָה נ հրավեր, պատվեր *hazmanaʿ*
וַדַּאי ה հավաստի, անկասկած *vaḏaʿy*
חַשְׁמַל ז էլեկտրականություն *ḥaʿšmal*
יוֹפִי ז գեղեցկություն *yóḥi*
יָמִין ז աջ կողմ, աջ ձեռք *yamín*
מַכְשִׁיר սարք *maḥšír*
מַפָּה נ քարտեզ *mapa*
מַצָּנָה נ պատվիրան *miṣvá*
פָּנָה פ (לִפְנוֹת, פּוֹנָה) թեքվել, շրջվել, դիմել *panaʿ (lifnot, ponáʿ)*
צַעַר թախիծ, նեղություն *ṣaʿár*
רַמְזוֹר ז լուսացույց *ramzór*
שְׂמֹאל ז ձախ կողմ, ձախ ձեռք *smól*
תְּכְנִית נ ծրագիր *tokníṭ*
תְּשׁוּבָה נ պատասխան *tšuvá*

כְּנדאי (שֶׁ־) իհարկե (որ)
הִגִּיעַ לְמַצּוֹת «հասնել պատվիրանների՝ կրոնական չափահասության տարիքի»
יופי! հոյակապ է
יָמִינָה դեպի աջ *yamínaʿ*
לְצַעֲרִי *liṣaʿárí* ցավոք սրտի
מִפָּה այստեղից
מַכְשִׁיר נִיווט նավիգացիոն սարք *maḥšír niváṭ*
עַל לֹא דָבָר (ի պատասխան «շնորհակալություն»-ին) չարժի
שְׂמֹאלָה *smólaʿ* դեպի ձախ

34 שלושים וְאַרבַּע

הִתפַּעֵל ԿԱՌՈՒՅՑԻ ԲԱՅԵՐՆ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

34.1. הִתפַּעֵל կառույցի բայերն ապառնի ժամանակ են կազմում՝ փոխարինելով הִת- կառույցակերտ նախածանցի ה կապակցությունն ապառնի ժամանակի համապատասխան նախածանցով.

אני	אֶoooתoo	אנחנו	נִתoooo
אתה	תִּoooתoo	אתם	תִּתoooו
את	תִּתoooי	אתן	תִּתoooו
הוא	יִתoooo	הם	יִתoooו
היא	תִּתoooo	הן	יִתoooו

הִתלַבֵּש, הִסתַּכֵּל, הִתעוֹרֵר բայերն ապառնիում ունեն հետևյալ ձևերը.

אני	אֶתלַבֵּש	אנחנו	נִתלַבֵּש
אתה	תִּתלַבֵּש	אתם	תִּתלַבְּשׁוּ
את	תִּתלַבְּשִׁי	אתן	תִּתלַבְּשׁוּ
הוא	יִתלַבֵּש	הם	יִתלַבְּשׁוּ
היא	תִּתלַבֵּש	הן	יִתלַבְּשׁוּ

אני	אֶסתַּכֵּל	אנחנו	נִסתַּכֵּל
אתה	תִּסתַּכֵּל	אתם	תִּסתַּכְּלוּ
את	תִּסתַּכְּלִי	אתן	תִּסתַּכְּלוּ
הוא	יִסתַּכֵּל	הם	יִסתַּכְּלוּ
היא	תִּסתַּכֵּל	הן	יִסתַּכְּלוּ

אני	אֶתעוֹרֵר	אנחנו	נִתעוֹרֵר
אתה	תִּתעוֹרֵר	אתם	תִּתעוֹרְרוּ
את	תִּתעוֹרְרִי	אתן	תִּתעוֹרְרוּ
הוא	יִתעוֹרֵר	הם	יִתעוֹרְרוּ
היא	תִּתעוֹרֵר	הן	יִתעוֹרְרוּ

Ապառնի ժամանակում խոնարհեք հետևյալ բայերը. הִתחַתֵּן, הִתגָּרֵשׁ, הִתרַגֵּל, הִקשִׁיב: *Նույն բայերը զուգահեռաբար խոնարհեք անցյալ և ապառնի ժամանակներում* (אני אֶתחַתֵּן - אני הִתחַתַּנתִּי):

פָּעַל ԿԱՌՈՒՅՑԻ ԲԱՅԵՐՆ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

34.2. פָּעַל կառույցի բայերը, ինչպես և անորոշ դերբայի դեպքում, չունեն ապառնիի կազմության միասնական կաղապար: Գոյություն ունեն פָּעַל կառույցի խոնարհման մի քանի տիպային ձևեր: Դրանցից մեկում 2-րդ արմատականը ձայնավորված է պաթախ ձայնանիշով (պայմանականորեն՝ «Ա խոնարհում»)՝ oooי, oooא և այլն: Այս տիպային խոնարհմանը պատկանում է oiooל կաղապարով անորոշ դերբայ կազմող բայերի մի մասը, օրինակ לִמֹד բայը.

אני	אֶלמַד	אנחנו	נִלמַד
אתה	תִּלמַד	אתם	תִּלמְדוּ
את	תִּלמְדִי	אתן	תִּלמְדוּ
הוא	יִלמַד	הם	יִלמְדוּ
היא	תִּלמַד	הן	יִלמְדוּ

34.3. פּ"ה դագեշ ունեցող տառերն ունեն հետևյալ առանձնահատկությունները. 1-ին արմատականը միշտ առանց դագեշի է՝ יִפתַּח (פָּתַח բայից), אֶפתַּח, יִשכַּח, אֶשכַּח (שָׁכַח բայից), אֶשכַּב, נִשכַּב (שָׁכַב բայից): 2-րդ արմատականը՝ միշտ դագեշով՝ תִּלבַּשׁ, אֶלבַּשׁ (לָבַשׁ բայից), יִשבַּח, אֶשבַּח (שָׁבַח բայից):

Ապառնի ժամանակում խոնարհեք שָׁאַל, פָּתַח, שָׁכַח, צָחַק, שִׁמֵּחַ, שָׁמַע, לָבַשׁ, שָׁלַח *բայերը:*

34.4. Խոնարհման այս ձևին պատկանող א״ל բայերի մոտ տիպային «ա» ձայնավորն արտահայտված է կամացով.

אני	אֶקְרָא	*էկրա*	אנחנו נִקְרָא *նիկրա*
אתה	תִּקְרָא	*թիկրա*	אתם תִּקְרָאוּ *թիկրէ՛ու*
את	תִּקְרָאִי	*թիկրէ՛ի*	אתן תִּקְרָאוּ *թիկրէ՛ու*
הוא	יִקְרָא	*յիկրա*	הם יִקְרָאוּ *յիկրէ՛ու*
היא	תִּקְרָא	*թիկրա*	הן יִקְרָאוּ *յիկրէ՛ու*

③ *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* מָצָא *բայը:*

34.5. הָיָה «լինել» բայն ապառնիում ունի հետևյալ ձևերը.

אני	אֶהְיֶה	*էհյէ*	אנחנו	נִהְיֶה	*նիհյէ*
אתה	תִּהְיֶה	*թիհյէ*	אתם	תִּהְיוּ	*թիհյու*
את	תִּהְיִי	*թիհյի*	אתן	תִּהְיוּ	*թիհյու*
הוא	יִהְיֶה	*յիհյէ*	הם	יִהְיוּ	*յիհյու*
היא	תִּהְיֶה	*թիհյէ*	הן	יִהְיוּ	*յիհյու*

Խոսակցական լեզվում այս ձևերը կարող են հնչել *էհէյէ, թիհիյէ, թիհիյի, իհիյէ, նիհիյէ, թիհիյու, իհիյու* կամ *էյյէ, թիյյէ, թիյյի, յիյյէ, նիյյէ, թիյյու, յիյյու:*

34.6. אָב, אָח ԲԱՌԵՐԸ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԻ ՀԵՏ

אָבִי	*ավի*	אֲבִינוּ	*ավի՛նու*
אָבִיךָ/אָבִיךְ	*ավի՛խա/ավիխ*	אֲבִיכֶם/אֲבִיכֶן	*ավիխէմ/ավիխէն*
אָבִיו/אָבִיהָ	*ավիվ/ավի՛հա*	אֲבִיהֶם/אֲבִיהֶן	*ավիհէմ/ավիհէն*

אָחִי	*ախի*	אָחִינוּ	*ախի՛նու*
אָחִיךָ/אָחִיךְ	*ախի՛խա/ախիխ*	אֲחִיכֶם/אֲחִיכֶן	*ախիխէմ/ախիխէն*
אָחִיו/אָחִיהָ	*ախիվ/ախի՛հա*	אֲחִיהֶם/אֲחִיהֶן	*ախիհէմ/ախիհէն*

34.7. מִן ՆԱԽԴԻՐԸ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԻ ՀԵՏ

מִמֶּנִּי	*միմէնի*	«ինձանից»	מִמֶּנּוּ, מֵאִתָּנוּ	*միմէնու, մէ՛իթանու*	«մեզանից»
מִמְּךָ/מִמֵּךְ	*միմխա/միմէխ*	«քեզանից»	מִכֶּן/מִכָּם	*միքէմ/միքէն*	«ձեզանից»
מִמֶּנָּהּ/מִמֶּנָּה	*միմէնու/միմէնա*	«նրանից»	מֵהֶן מֵהֶם	*մէհէմ/մէհէն*	«նրանցից»

Ուշադրություն դարձրեք מִמֶּנּוּ ձևի երկակի գործածությանը:

④ *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

אֵיזוֹ שְׁמֵלָה לִלְבּוֹשׁ?

יוֹם שִׁשִּׁי[1], יוֹמַיִם[2] לִפְנֵי יוֹם הוּלַדְתּוֹ שֶׁל יְהוּדָה. לֹאה עוֹד לֹא הֶחְלִיטָה[3] אֵיזוֹ שִׂמְלָה הִיא תִּלְבַּשׁ[4].
- מָה אֲנִי אֶלְבַּשׁ[5]? - שׁוֹאֶלֶת הִיא אֶת בִּתָּהּ[6] הַגְּדוֹלָה[7].
- אִמָּא - אוֹמֶרֶת דְּבוֹרָה לְאִמָּהּ[8] - אֵת תִּלְבְּשִׁי[9] אֶת הַשִּׂמְלָה הַכְּחוֹלָה[10] שֶׁלָּךְ. גַּם אֲנִי אֶלְבַּשׁ[11] אֶת הַשִּׂמְלָה הַכְּחוֹלָה שֶׁלִּי. זֶה יִהְיֶה[12] נָחָה מְאוֹד.
- לֹא כְּדַאי, שֶׁגַּם אִמָּא וְגַם אֵת תִּלְבְּשׁוּ[13] שִׂמְלוֹת בְּצֶבַע אֶחָד - אָמַר יְהוּדָה.
- יְהוּדָה, מַה אַתָּה עוֹשֶׂה פֹּה? - אָמְרָה לֹאה לְבְנָהּ[14] - מָתַי תִּלְמַד[15] אֶת הַתְּפִילוֹת לְבַר־מִצְוָה? נִשְׁאַר מִמְּךָ[16] הַיּוֹם תְּפִילָה אוֹ לֹא?
- אֶלְמַד[17] אַחַר כָּךְ. יֵשׁ לִי עוֹד הַרְבֵּה זְמַן. עַכְשָׁיו אֲנִי רוֹצֶה לִנְסוֹעַ עִם אַבָּא לִגְמֹל הַתְּעוּפָה לְהָבִיא[18] אֶת דּוֹד מָרְדְּכַי.
- אִם אַתֶּם רוֹצִים לִנְסוֹעַ לִגְמֹל הַתְּעוּפָה, הַגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁתִּתְרַחֲצוּ[19] וְתִתְלַבְּשׁוּ[20] מַהֵר. עוֹד מְעַט אֲבִיכֶם[21] יַחֲזִיר פֹּה.
- מָה נִלְבַּשׁ[22], אִמָּא? - שָׁאֲלָה אֶסְתֵּר - צָרִיךְ הַיּוֹם מְעִיל גֶּשֶׁם?
- לֹא צָרִיךְ מְעִיל גֶּשֶׁם - אָמְרָה דְּבוֹרָה - הַיּוֹם לֹא יוֹרֵד גֶּשֶׁם וְהַשָּׁמַיִם כְּחוּלִים.
מִישֶׁהוּ צִלְצֵל בַּדֶּלֶת. זֶה הָיָה אַהֲרוֹן.
- יְלָדִים, אִם לֹא תִּתְלַבְּשׁוּ[23] מִיָּד, נְאַחֵר[24] - אָמַר אַהֲרוֹן לִבְנוֹ[25] וּלְבִתּוֹ[26].
הַיְּלָדִים הִתְלַבְּשׁוּ[27] מַהֵר וְיָצְאוּ מִן הַבַּיִת עִם אֲבִיהֶם[28].

סִיפּוּר כְּמַעַט מַצְחִיק

הָאָב גָּר בְּאַרְצוֹת־הַבְּרִית, בְּנוֹ לוֹמֵד בְּאוּנִיבֶרְסִיטַת[29] תֵּל־אָבִיב. הוּא רוֹצֶה שֶׁאָבִיו[30] יִשְׁלַח[31] לוֹ כֶּסֶף, כִּי יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה חֲבֵרוֹת. הוּא כָּתַב לְאָבִיו[32]:
"אָבִי[33] הַיָּקָר[34], בְּבַקָּשָׁה לִשְׁלוֹחַ לִי כֶּסֶף. אֲנִי צָרִיךְ לִקְנוֹת סְפָרִים, אֲנִי צָרִיךְ לִקְנוֹת אוֹכֶל".

אחרי כמה יָמים הוא כָּתַב מכתב שני:
"אני הינֶקר, אחרי ששלחתי את מכתבי, התבישתי[1] מאוד. רצתי[2] אחרי הדנר[3] כדי לקחת ממנו[4] את המכתב, אבל כבר לא ראיתי אותו. התפללתי[5] שהדנר יאבד[6,7] את המכתב".
אחרי שבוע הוא קיבל מסרון קצר מאביו[8]:
"בני הינֶקר. אלוהים שמע את תפילתך. הדנר איבד את מכתבך".

[1] 24.10. [2] 14.7. [3] 31.3.2. [4] 34.2. [5] 34.3. [6] 33.7. [7] 3.7. [8] 21.3.2. [9] 34.5. [10] 33.5.1.
[11] 6.23.2. [12] 34.7. [13] 17.11. [14] 34.1. [15] 34.6. [16] 33.4. [17] 24.7. [18] 12.4.1. [19] 17.7. [20] 22.6.1.

⑤ *Թարգմաներ.*

1. Եթե հազնես քո նոր զգեստը, շատ գեղեցիկ կլինես: 2. Եթե լավ սովորեք, երբայերեն լավ կխոսեք: 3. Երբ ժամանակ ունենամ[i], կուղարկեմ քեզ գրքերը, որոնք քեզ համար գնել է եղբայրս: 4. Երեխաները կլվացվեն, կհագնվեն և կսովորեն իրենց դասերը: 5. Օդանավակայանի խանութում ինձ համար գնեցի նոր թիկնոց, սակայն այն շատ կարճ է: 6. Այսօր առավոտվանից անձրև է գալիս, սակայն ես կարծում եմ, որ վաղը երկինքը կապույտ կլինի: 7. Եթե ժամացույց չունենաս[ii], կուշանաս: 8. Փոստատարը բերեց նամակը, որն ինձ ուղարկել է եղբայրդ: 9. Այս նոր բջջային հեռախոսով ես կարող եմ երբայերեն կարճ հաղորդագրություններ ուղարկել: 10. Եթե կարգի չբերես սենյակդ, նվեր չես ստանա: 10. Ես կկարդամ այս գիրքը, երբ ժամանակ կունենամ: 12. Ես զգում եմ, որ առանց նավիգացիոն սարքի մենք չենք գտնի ձեր հոր նոր տունը: 13. Ես նրան ասացի, որ չմոռանա վերցնել մեզանից բանալին: 14. Շատ կուրախանամ, եթե քեզանից որևէ բան լսեմ: 15. Ե՞րբ եք այս բոլոր ճամպրուկներն ուղարկելու օդանավակայան: 16. Մենք կպառկենք այնտեղ ծառի տակ՝ խոտի վրա: 17. Եթե աստված լսի աղոթքս, շատ դրամ կուղարկի ինձ: 18. Երբ հայրդ և մայրդ լսեն ձայնդ, շատ կուրախանան: 19. Նրանք, իհարկե, կուշանան, նրանք միշտ ուշանում են: 20. Վերջապես ես նրանցից ինչ-որ բան լսեցի, բայց, ցավոք, սրսի դրանք լավ լուրեր չէին: 21. Եթե ժամանակ գտնես, կսովորես բոլոր նոր բառերը: 22. Օդանավում ես կկարդամ հոդվածը, որ ինձ տվեց նրա հայրը: 23. Ես հուսով եմ, որ դու չես մոռանա հաղորդագրություն ուղարկել մեր հորը: 24. Երեխան տանը մենակ է, նրան ասել են, որ դուռը ոչ մեկին չբանա: 25. Լավ կլինի, եթե հարցնես նրան իր եղբոր և հոր մասին: 26. Ես լավ եմ ճանաչում եղբորդ, նա, իհարկե, կկորցնի իր դրամն ու անձնագիրը:

[i] יהיה לי זמן
[ii] לא יהיה לך

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

איבד פ (לְאַבֵּד, מְאַבֵּד, יְאַבֵּד) *կորցնել ibdz (lʿabed, mʿabed, yʿabed)*
איחר פ (לְאַחֵר, מְאַחֵר, יְאַחֵר) *ուշանալ ihxer (lʿaxer, mʿaxer, yʿaxer)*
גֶּשֶׁםז *անձրև gʿšem*
דוֹר ז *փոստատար dʿvar*
התבַּיֵּשׁ פ (לְהִתבַּיֵּשׁ, מִתבַּיֵּשׁ, יִתבַּיֵּשׁ) *ամաչել hibayšz (lʿhibayšz, mibayšz, yibayšz)*
התפַּלֵּל פ (לְהִתפַּלֵּל, מִתפַּלֵּל, יִתפַּלֵּל) *աղոթել hipalzl (lʿhipalzl, mipalzl, yipalzl)*
מְעִיל גֶּשֶׁם *թիկնոց mʿil gʿšem*
קָצָר ת *կարճ kacar*
שָׁמַיִם ז״ר *երկինք šamayim*
תְּפִילָה נ *աղոթք tʿpilʿa*

יוֹרֵד גֶּשֶׁם *անձրև է գալիս*

35 שלושים וְחָמֵשׁ

לָעָ֫ד ԿԱՌՈՒՑՑԻ ԲԱՅԵՐՆ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

(շարունակություն)

35.1. לָעָ֫ד կառույցի մեկ այլ տիպային խոնարհումը կարելի է կոչել «O խոնարհում», քանի որ 2-րդ և 3-րդ արմատականների միջև առկա է «o» ձայնավորը՝ o'oo3, o'ooʒ և այլն: Այս խոնարհմանը պատկանում է o'ooʒ կաղապարով սահմանվող դերբայ կազմող բայերի մեծ մասը, օրինակ סָגַר «փակել» բայը.

אני	אֶסְגּוֹר	*էսգօր*	אנחנו	נִסְגּוֹר	*նիսգօր*
אתה	תִּסְגּוֹר	*թիսգօր*	אתם	תִּסְגְּרוּ	*թիսգէռու*
את	תִּסְגְּרִי	*թիսգէռի*	אתן	תִּסְגְּרוּ	*թիսգէռու*
הוא	יִסְגּוֹר	*յիսգօր*	הם	יִסְגְּרוּ	*յիսգէռու*
היא	תִּסְגּוֹר	*թիսգօր*	הן	יִסְגְּרוּ	*յիսգէռու*

Թեթև դագեշի գործածությունը համընկնում է «Ա խոնարհման» հետ (34.3.)՝ אָכתוב, תִּכתוב (כָּתַב բայից), יִפְגֹּשׁ, יִפגוש (פָּגַשׁ բայից), תִּמכֹּר, אָמכּוֹר (מָכַר բայից):

① *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* כָּתַב, פָּגַשׁ, שָׁכַר, גָּמַר, מָכַר, רָקַד, זָכַר *բայերը:*

35.2. ח տառով սկսվող բայերում ապառնի ժամանակի նախածանցները ձայնավորված են պաթախով.

אני	אֶחזוֹר	*էխզօր*	אנחנו	נַחזוֹר	*նախզօր*
אתה	תַּחזוֹר	*թախզօր*	אתם	תַּחזְרוּ	*թախզէռու*
את	תַּחזְרִי	*թախզէռի*	אתן	תַּחזְרוּ	*թախզէռու*
הוא	יַחזוֹר	*յախզօր*	הם	יַחזְרוּ	*յախզէռու*
היא	תַּחזוֹר	*թախզօր*	הן	יַחזְרוּ	*յախզէռու*

② *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* חָשַׁב *բայը:*

35.3. ע״ו, ע״י ԲԱՅԵՐԸ ԼԻՊԵԼ ԿԱՌՈՒՑՑԻ ԱՆՑՅԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

אני	הֲכַנְתִּי	*հէվանթի*	אנחנו	הֲכַנּוּ	*հէվանու*
אתה	הֲכַנְתָּ	*հէվանթա*	אתם	הֲכַנְתֶּם	*հավանթէմ*
את	הֲכַנְת	*հէվանթ*	אתן	הֲכַנְתֶּן	*հավանթէն*
הוא	הֵכִין	*հէվին*	הם	הֵכִינוּ	*հէվինու*
היא	הֵכִינָה	*հէվինա*	הן	הֵכִינוּ	*հէվինու*

Ուշադրություն դարձրեք, որ הֵכִינוּ ձևում իրար հաջորդող երկու נ տառերից մեկը բացվել է՝ נ[נ]הֵכִינוּ:

③ *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* הֵכִין *բայը:*

35.4. הֵבִיא «բերել» բայն անցյալ ժամանակում ունի հետևյալ ձևերը.

אני	הֵבֵאתִי	*հէվէթի*	אנחנו	הֵבֵאנוּ	*հէվէնու*
אתה	הֵבֵאתָ	*հէվէթա*	אתם	הֵבֵאתֶם	*հավէթէմ*
את	הֵבֵאת	*հէվէթ*	אתן	הֵבֵאתֶן	*հավէթէն*
הוא	הֵבִיא	*հէվի*	הם	הֵבִיאוּ	*հէվինու*
היא	הֵבִיאָה	*հէվինա*	הן	הֵבִיאוּ	*հէվինու*

35.5. ՀՈԳՆԱԿԻ ԹՎԻ ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԵՏ ԳՈՐԾԱԾՎՈՂ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԸ

	արական	*իգական*
I	תַּלְמִידַי *թալմիդայ* «աշակերտներս»	
II	תַּלְמִידֶיךָ *թալմիդէխա* «աշակերտներդ»	תַּלְמִידַיִךְ *թալմիդայիխ* «աշակերտներդ»
III	תַּלְמִידָיו *թալմիդավ* «նրա աշակերտները»	תַּלְמִידֶיהָ *թալմիդէհա* «նրա աշակերտները»

I	«մեր աշակերտները» *թալմիդէնու* תַּלְמִידֵנוּ	
II	תַּלְמִידֵיכֶם *թալմիդէյխէմ* «ձեր աշակերտները»	תַּלְמִידֵיכֶן *թալմիդէյխէն* «ձեր աշակերտները»
III	תַּלְמִידֵיהֶם *թալմիդէյհէմ* «նրանց աշակերտները»	תַּלְמִידֵיהֶן *թալմիդէյհէն* «նրանց աշակերտները»

35.6. Նույն վերջածանցները կցվում են հոգնակի թվի יות վերջածանցին.

	արական	*իգական*
I	«աղջիկներս» *յալդոթայ* יַלְדוֹתַי	
II	יַלְדוֹתֶיךָ *յալդոթէխա* «աղջիկներդ»	יַלְדוֹתַיִךְ *յալդոթայիխ* «աղջիկներդ»
III	יַלְדוֹתָיו *յալդոթավ* «նրա աղջիկները»	יַלְדוֹתֶיהָ *յալդոթէհա* «նրա աղջիկները»
I	«մեր աղջիկները» *յալդոթէնու* יַלְדוֹתֵינוּ	
II	יַלְדוֹתֵיכֶם *յալդոթէյխէմ* «ձեր աղջիկները»	יַלְדוֹתֵיכֶן *յալդոթէյխէն* «ձեր աղջիկները»
III	יַלְדוֹתֵיהֶם *յալդոթէյհէմ* «նրանց աղջիկները»	יַלְדוֹתֵיהֶן *յալդոթէյհէն* «նրանց աղջիկները»

אֶל ԵՎ עַל ՆԱԽԴԻՐՆԵՐԸ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԻ ՀԵՏ

35.7. אֶל և עַל նախդիրներին կցվում են «հոգնակի թվի» վերջածանցները.

אֵלַי	*էլայ*	«դեպի ինձ, ինձ մոտ»
אֵלֶיךָ/אֵלַיִךְ	*էլէխա/էլայիխ*	«դեպի քեզ, քեզ մոտ»
אֵלָיו/אֵלֶיהָ	*էլավ/էլէհա*	«դեպի նա, նրա մոտ»
אֵלֵינוּ	*էլէնու*	«դեպի մեզ, մեզ մոտ»
אֲלֵיכֶם/-כֶן	*ալէյխէմ/-խէն*	«դեպի ձեզ, ձեզ մոտ»
אֲלֵיהֶם/-הֶן	*ալէյհէմ/-հէն*	«դեպի նրանց, նրանց մոտ»

עָלַי	*ալայ*	«իմ մասին, ինձ վրա»
עָלֶיךָ/עָלַיִךְ	*ալէխա/ալայիխ*	«քո մասին, քեզ վրա»
עָלָיו/עָלֶיהָ	*ալավ/ալէհա*	«նրա մասին, նրա վրա»
עָלֵינוּ	*ալէնու*	«մեր մասին, մեզ վրա»
עֲלֵיכֶם/-כֶן	*ալէյխէմ/-խէն*	«ձեր մասին, ձեզ վրա»
עֲלֵיהֶם/-הֶן	*ալէյհէմ/-հէն*	«նրանց մասին, նրանց վրա»

Ուշադրություն դարձրեք, որ עֲלֵיכֶם/־כֶן/־הֶם/־הֶן և אֲלֵיכֶם/־כֶן/־הֶם/־הֶן ձևերը հնչում են նույնանման:

35.8. עַל նախդիրը կարող է փոխարինել צְרִיך բառը՝ עַל הַסַּלִּים לְהִתְעוֹרֵר מוּקָדָם «զինվորները պետք է կանուխ արթնանան», עַל לְחשוֹב עוֹד «ես պետք է էլի մտածեմ»:

35.9. כָּל ԲԱՌԸ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԻ ՀԵՏ

כּוּלִּי	*քուլի*	«ես ամբողջությամբ»
כּוּלְּךָ/כּוּלָּךְ	*քուլխա/քուլախ*	«դու ամբողջությամբ»
כּוּלּוֹ/כּוּלָּהּ	*քուլո/քուլահ*	«նա ամբողջությամբ»
כּוּלָּנוּ	*քուլանու*	«բոլորս»
כּוּלְּכֶם/-כֶן	*քուլխէմ/քուլխէն*	«բոլորդ»
כּוּלָּם/כּוּלָּן	*քուլամ/քուլան*	«նրանք բոլորը»

Հոգնակի ձևերը հաճախ գործածվում են որպես ենթականեր՝ כּוּלָּנוּ גָּרִים פֹּה «բոլորս այստեղ ենք ապրում», כּוּלָּם הָלְכוּ לְקוֹלְנוֹעַ «բոլորը գնացին կինոթատրոն», կամ ուղիղ խնդիր՝ אֲנִי רוֹאֶה אֶת כּוּלְּכֶם «ես բոլորիդ տեսնում եմ»:

Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.

יום הולדתו של יְהוּדָה

יום הולדתו של יְהוּדָה הָיָה יָפֶה מאוד. חֲבֵרָיו' של אהרון וְלאה הֵבִיאוּ' ליהודה הַרְבֵּה מַתָּנוֹת. יְהוּדָה הָיָה שָׂמֵחַ, כִּי הוּא קִיבֵּל הַרְבֵּה סְפָרִים מְעַנְיְנִים. הוּא אָמַר לְהוֹרָיו' שֶׁהוּא יִקְרָא' אֶת כֹּל הַסְּפָרִים בְּשָׁבוּעַ אֶחָד. רַחֵל הֵבִיאָה' עוּגָה שֶׁעָשְׂתָה בְּעַצְמָהּ'. הָעוּגָה הָיְתָה טְעִימָה מאוד.

- איך עושים את הָעוּגה שֶהבאת?[1] - שאלה לאה את רָחֵל.
- אם את רוצה, אֶכתוב לך איך עושים את הָעוּגה. לוקחים שש בֵּיצים, כוס סוּכָּר, כוס וַחֲצִי קֶמַח,
- [illegible] מין לימון...
- [illegible] רָאה את דניאל וְשָׂרה וְהָלַך אֲלֵיהֶם[2], כי הוא שָׁמַע מִשֶּׁהוּ עֲלֵיהֶם[3] מִבֵּן אָחִיו[4], אהרון.
- אתם כְּנוּאֵי דניאל וְשָׂרה, אהרון סִיפֵּר לי קְצָת עֲלֵיכֶם[5]. אתם נְשׂוּאִים?
- עוד לא! - אָמַר דניאל.
- שָׂרה הִסְתַּכְּלה[6] עָלָיו[7] בְּעֵינַיִם גדולות, אֲבָל לא אָמְרה כְּלוּם.
- לְאַחַר שֶׁהָאורחים הָלְכוּ הביתה, אהרון אָמַר לְכולם[8]:
- יְדִידַי[9] הַיְקָרִים! תודה לְכולכם[10] שֶׁבָּאתם לְחָג משפחתנו וַהֲבָאתֶם[11] כָּל־כך הַרְבֵּה מַתָּנות וּפְרָחים. אנחנו
- לא נִשְׁכַּח[12] את היום הזה וְנִזְכּוֹר[13] אותו תָּמִיד. בְּעוד חֲמישה חודשים אנחנו נִחְזוֹר[14] לירושָׁלַיִם. נִשְׁמַח[15]
- מאוד לראות את כּוּלכם[16] בְּבֵיתֵנו. הבית שֶׁלָּנו יִהְיֶה[17] תָּמִיד פָּתוּחַ[18].

- אֵין מָעַט אורחים נִשְׁאַרוּ. מָרְדְּכַי אָמַר לְרָחֵל:
- אהרון כָּתַב לי עָלַיִךְ[1], שֶׁאת רוצה לַעֲבוד אֶצְלֵנו בְּקִיבּוּץ, אֲבָל לא הֵכַנְתִּי[2], אִם[3] את רוצה לבוא רק
- לְזְמַן קָצָר או את רוצה לְגוּר אֶצְלֵנו.
- אני עוד לא יוֹדַעַת בְּעַצְמִי[4]. אם אֶפְשָׁר, לִשְׁנה, אחר כך אֶחְשוֹב[5].
- רוֹפְאִים אתם לא צריכים בְּקִיבּוּצְכֶם? - שָׁאַל דוקטור קָרֶן אֶת מָרְדְּכַי.
- צְרִיכִים, צריכים! בְּבָקָשה, נִשְׁמַח[6] מאוד! אם אתה רוצֶה, אֶשְׁלַח[7] מִיָּד מִסָּרוֹן עָלֶיךָ לְקִיבּוּצֵנו.
- עָלַי[8] לְחָשוֹב[9] עוד. עַכְשָׁיו אני צָרִיך לְלֶכֶת הביתה. הַשָּׁעה מְאוּחֶרֶת.
- אֲבָל בַּחוּץ יוֹרֵד גֶּשֶׁם. אתם יְכוֹלִים לְהִשָּׁאֵר אֶצְלֵנו. יֵשׁ לָנו מָקום בְּשביל כּוּלכם[10] - אָמרה לאה.
- כּוּלכם[11] יְשבו וְדִיבְּרוּ עַד מְאוּחָר בַּלַּיְלה. יַלְדוֹתֵיהֶם[12] של אהרון וְשָׂרה שָׁרוּ לְאוֹרְחֵיהֶם[13] אֶת השיר "הֲבָאנוּ[14]
- שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם[15]" וְשִׁירִים יְהוּדִיִּים אֲחֵרִים.
- אֵיפֹה דוקטור קָרֶן? - שָׁאַל פִּתאום אהרון.
- וַדַּאי שֶׁכָּח שֶׁהוא צָרִיך לְהִשָּׁאֵר פֹּה וְהָלַך הביתה - אָמרה רָחֵל.
- בַּשָּׁעה אַחַת בַּלַּיְלה צִלְצֵלוּ[16] בַּדֶּלֶת.
- מִי זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת בַּשָּׁעה כָּל־כך מְאוּחֶרֶת? - אָמַר אהרון.
- הוא קָם מֵהַמִּיטה וּפָתַח אֶת הַדֶּלֶת. בַּחוּץ עָמַד דוקטור קָרֶן, כּוּלו[17] רָטוֹב מִן הַגֶּשֶׁם.
- מה קָרה, דוקטור קָרֶן? אֵיפֹה הָיִיתָ?
- הָלַכְתִּי הביתה וְהֵבֵאתִי[18] אֶת הַפִּיגְ'מה שֶׁלִּי. אני לא רָגִיל לִשְׁכַּב בְּלִי פִּיגְ'מה...

[1] 35.5. [2] 35.4. [3] 34.4. [4] 20.4. [5] 35.1. [6] 35.7. [7] 34.6. [8] 27.1. [9] 35.9. [10] 34.2./34.3.
[11] 35.2. [12] 34.5. [13] 15.6. [14] 35.3. [15] 31.5.1. [16] 35.8. [17] 35.6. [18] 33.6.

[1] «ամբողջությամբ»:

[1] *Բարցմանեք.*

1. Երբ Դինան եկավ մեզ մոտ, նա շատ համեղ պաղպաղակ բերեց իր հետ: 2. Այս կենն ու այն տղամարդն ամուսնացած են, սակայն նրանք միասին չեն ապրում: 3. Հեկերներդ կգան քեզ մոտ, միայն եթե բոլոր դասերդ սովորես: 4. Մենք շատ [illegible] կլինենք, եթե տոնի օրը դուք լինեք մեզ հետ մեր տանը: 5. Երեկ ես տանը մենակ էի և երկու ժամ համակարգչով խոսում էի ընկերուհիներիս հետ: 6. Ես [illegible], որ նրանք իմ վերջին խոսքերը չհասկացան: 7. Ես դեռ ինքս չգիտեմ, թե [illegible] եմ հագնելու համերգի օրը: 8. Դրսում անձրև է գալիս, և մայրս ասում է, որ վերարկու հագնեմ: 9. Ոչ բոլորն ուզեցին մնալ մեզ մոտ: 10. Ի՞նչ են նրանք անում [illegible] այս ուշ ժամին: 11. Եթե քեզանից նամակ ստանամ, կկարդամ այն եղբորդ: 12. Մեր մայրիկը խանութից գալուր, հավկիթներ և շաքար բերեց, և մենք հասկացանք, թե նա ինչ է ուզում պատրաստել: 13. Ե՞րբ եք վերադառնալու Միացյալ Նահանգներից, մենք ձեզ սպասում ենք: 14. Դու ուզում ես, որ ես միշտ մտածեմ քո մասի՞ն: Ոչ ոք չի կարող միշտ մտածել մեկ ուրիշի մասին: 15. Երեկ նրանք եկան մեզ մոտ և մնացին մեզ մոտ մինչև ուշ գիշեր: 16. Երկու ժամ հետո բոլորս կվերադառնանք Երուսաղեմ: 17. Դուք չհասկացաք նրան, որովհետև նա արագ էր խոսում: 18. Մենք գեղեցիկ նվերներ ենք պատրաստել ձեր աղջիկների համար: 19. Պաշտոնյաները կավարտեն իրենց աշխատանքը և տուն կվերադառնան: 20. Մենք մեր բնակարանը կվաճառենք և ավելի փոքր բնակարան կգնենք:

מִלִּים חֲדָשות

בֵּיצָה נ (ר בֵּיצִים) ձու *բէյցա (բէյցիմ)*

בְּעוד ת״פ հետո, անց *բէ'օդ*

חַג ז տոն *խագ*

יָדִיד ז ընկեր *յադիդ*

עָמַד פ (לַעֲמוֹד, עוֹמֵד) կանգնել, մտադիր լինել *ամադ (լա'ամօդ, օմէդ)*

פִּיגְ'מָה נ պիժամա *պիջամա*

פָּתוּחַ ת բաց *պաթուախ*

קָמַח ז ալյուր *կէմախ*

רָגִיל ת սովոր, վարժված *ռագիլ*

רָטוֹב ת թաց, խոնավ *ռատօվ*

אֲנִי לא רָגִיל ես սովոր չեմ

"הֲבָאנוּ שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם" (հրեական երգ) «Մենք ձեզ խաղաղություն ենք բերել»

36 שלושים וְשֵׁש

י״ד եվ י״ע բայերն ապառնի ժամանակում

36.1. י״ד և י״ע բայերն ապառնիում պահպանում են 2-րդ թույլ արմատակաները.

אני	אָגוּר	*ագուռ*	אנחנו	נָגוּר	*նագուռ*
אתה	תָּגוּר	*թագուռ*	אתם	תָּגוּרוּ	*թագուրու*
את	תָּגוּרִי	*թագուրի*	אתן	תָּגוּרוּ	*թագուրու*
הוא	יָגוּר	*յագուռ*	הם	יָגוּרוּ	*յագուրու*
היא	תָּגוּר	*թագուռ*	הן	יָגוּרוּ	*յագուրու*

אני	אָשִׁיר	*աշիր*	אנחנו	נָשִׁיר	*նաշիր*
אתה	תָּשִׁיר	*թաշիր*	אתם	תָּשִׁירוּ	*թաշիրու*
את	תָּשִׁירִי	*թաշիրի*	אתן	תָּשִׁירוּ	*թաշիրու*
הוא	יָשִׁיר	*յաշիր*	הם	יָשִׁירוּ	*յաշիրու*
היא	תָּשִׁיר	*թաշիր*	הן	יָשִׁירוּ	*յաշիրու*

① *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք հետևյալ բայերը.* (אָנוּס) קָם, רָץ, שָׂם, נָח:

36.2. בָּא «գալ» բայն ապառնիում ունի հետևյալ ձևերը.

אני	אָבוֹא	*ավօ*	אנחנו	נָבוֹא	*նավօ*
אתה	תָּבוֹא	*թավօ*	אתם	תָּבוֹאוּ	*թավօու*
את	תָּבוֹאִי	*թավօի*	אתן	תָּבוֹאוּ	*թավօու*
הוא	יָבוֹא	*յավօ*	הם	יָבוֹאוּ	*յավօու*
היא	תָּבוֹא	*թավօ*	הן	יָבוֹאוּ	*յավօու*

י״פ բայերը הִפְעִיל կառուցվածքում

36.3. Ինչպես և נִפְעַל կառուցում, הִפְעִיל կառուցում ևս י״פ խմբի բայերի י տառը վերածվում է ו տառով, և ելման բայաձևը կազմվում է הוֹסִיס կաղապարով՝ הוֹרִיד «իջեցնել» (יָרַד բայից), הוֹצִיא «հանել» (יָצָא բայից), הוֹדִיעַ «հայտարարել» (יָדַע բայից):

36.4. Ենթակայական դերբայի ձևերն են՝ מוֹרִידוֹת - מוֹרִידִים - מוֹרִידָה - מוֹרִיד: Անորոշ դերբայը կազմվում է לְהוֹסִיס կաղապարով՝ לְהוֹרִיד, לְהוֹצִיא, לְהוֹדִיעַ:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

36.5. Եբրայերենում թույլատրելի է նույնարմատ բայի և գոյականի զուգորդումը, ինչի որոշ լեզուներում համարվում է ոճական սխալ՝ לשאול שְׁאֵלָה «հարց տալ»:

② *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

אני אוהב אותך...

"מָחָר אָקוּם[1] מוּקְדָם - חֶשְׁבָּה שָׂרָה - וְאֶהְיֶה[2] בַּמִּשְׂרָד יוֹתֵר מוּקְדָם. כַּאֲשֶׁר דָּנִיאֵל יָבוֹא[3], אֶשְׁאַל[4] אוֹתוֹ: "מָה חֶשְׁבְּתָ[5], כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ "עוֹד לֹא" ".

- מַדּוּעַ אַתָּה כָּל־כָּךְ מְבוּלְבָּלֶת הַיּוֹם, שָׂרָה? - שָׁאֲלָה אִמָּא - אַתְּ לֹא אוֹכֶלֶת, אַתְּ רַק מְשַׂחֶקֶת עִם הַמַּזְלֵג.

- הַכּוֹל בְּסֶדֶר, אִמָּא - עָנְתָה שָׂרָה.

- לֹא, שָׂרָה, קָרָה מַשֶּׁהוּ, אֲנִי הִרְגַּשְׁתִּי[6] כְּבָר אֶתְמוֹל.

- אִמָּא, מָתַי הַדּוֹד וְהַדּוֹדָה יָבוֹאוּ[7] מֵחוּץ לָאָרֶץ? הֵם נָסְעוּ לְחוּרְף, נָכוֹן? קִיבֵּלְתְּ מֵהֶם[8] חֲדָשׁוֹת?

- שָׂרָה, אֶת מְנַסֶּה[9] לְדַבֵּר עַל מַשֶּׁהוּ אַחֵר.

- כֵּן, אִמָּא, אֲנִי יוֹדַעַת, אֲבָל אֲנִי לֹא יְכוֹלָה לְסַפֵּר לָךְ עַכְשָׁיו. אֲסַפֵּר[10] לָךְ אַחַר־כָּךְ, בְּסֶדֶר?

- טוֹב, בִּתִּי[11]. מָחָר יָבוֹא[12] יוֹם חָדָשׁ וּנְדַבֵּר[13] עַל זֶה. לַיְלָה טוֹב!

בַּבּוֹקֶר שָׂרָה קָמָה[14] מוּקְדָם וְהָלְכָה לַעֲבוֹדָה. הִיא יָשְׁבָה עַל יַד הַשֻּׁלְחָן וּפָתְחָה אֶת הַיּוֹמָן שֶׁלָּהּ. בְּרֶגַע זֶה נִכְנַס דָּנִיאֵל.

- בּוֹקֶר טוֹב, שָׂרָה. אֵיזֶה יוֹם יָפֶה! הַשָּׁמַיִם כָּל־כָּךְ כְּחוּלִים, הַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת וְהַצִּפּוֹרִים שָׁרוֹת!

- מַדּוּעַ אַתָּה כָּל־כָּךְ מְאוּשָּׁר הַיּוֹם? - שָׁאֲלָה שָׂרָה.

- מִיָּד[1] אֲסַפֵּר[10] לָךְ. אֲבָל קֹדֶם אֲנִי רוֹצֶה לִשְׁאוֹל אוֹתָךְ שְׁאֵלָה[15]. אֶת מַסְכִּימָה לְקַבֵּל מִמֶּנִּי[16] מַתָּנָה קְטַנָּה?

- אִם הִיא בְּאֱמֶת קְטַנָּה, אוּלַי אֶקַּבֵּל[9] אוֹתָהּ מִמְּךָ[7].

דָּנִיאֵל הוֹצִיא[11] חֲבִילָה קְטַנָּה בְּצֶבַע צָהוֹב וּפָתַח אוֹתָהּ.

---

[1] *Արտահայտ՝* «հենց հիմա»:

מה זה, דניאל, טבעת? מה פתאום טבעת?
שיר, אני אוהב אותך, את מסכימה להיות אשתי?
כן, דניאל - אמרה שרה עם דמעות בעיניה" - כן, יקירי...

[1] 36.1. [2] 34.5. [3] 36.2. [4] 34.2. [5] 30.6. [6] 31.2. [7] 34.7. [8] 26.2. [9] 33.4. [10] 33.7. [11] 17.8 [12] 36.5. [13] 36.3. [14] 33.3

③ *Թարգմանեք.*

1. Երբ վաղը գամ աշխատանքի, կխոսեմ քեզ հետ այս խնդրի մասին: 2. Երեկոյան նա կգա մեզ մոտ և կխաղա երեխաների հետ: 3. Երբ նրանից նամակ կստանամ, կգամ քեզ մոտ կարդալու այն: 4. Իսահակը միշտ փորձում է դասի ժամանակ խոսել իր ընկերների հետ: 5. Եթե գաս մեզ մոտ, ես կերգեմ քեզ իմ նոր երգը: 6. Վաղ առավոտյան ես սիրում եմ լսել, թե ինչպես են թռչունները երգում մեր պարտեզում: 7. Մեր սենյակ բերել են մի մեծ փաթեթ, սակայն մենք չգիտենք ո՞ւմն է այն: 8. Եթե ընդունես ինձանից այս մատանին, ես շատ երջանիկ կլինեմ: 9. Նա ասաց, որ երբ ժամանակ ունենա, մեզ նամակ կգրի: 10. Դանն ասաց, որ սիրում է Դինային և ուզում է, որ նա իր կինը լինի: 11. Եկող տարի մենք ուրիշ քաղաքում ենք ապրելու: 12. Զմռանն Իսրայելում երբեմն անձրև է գալիս: 13. Երբ արևը ծագում է, բոլոր թռչուններն սկսում են երգել: 14. Ես մտադիր եմ ևս մեկ անգամ փորձել, տեսնենք այս անգամ ի՞նչ կլինի: 15. Ես հիմա բոլորիդ համար ժամանակ չունեմ: 16. Ես սովոր չեմ այսքան շատ աշխատել, աշխատանք փնտրեմ այլ գրասենյակում, միգուցե մի բան գտնեմ: 17. Լսե՛նք, թե Դինան մեզ այսօր ի՞նչ կպատմի հրեական տոների մասին: 18. Դու չհասկացար այս կարճ աղոթքը, որովհետև այն արամերեն է: 19. Դու ամբողջությամբ թաց ես անձրևից, դրա համար ես փոր-տում: 20. Այստեղ լուսացույց չկա, մեզ դժվար կլինի անցնել փողոցը:

מילים חדשות

2ողշողալ, փայլել, ծագել (לזרוח, זורח, יזרח) זרח פ
փաթեթ, ծանրոց חבילה נ
ձմեռ חורף ז
մատանի טבעת נ
սիրելի יקיר ז
երջանիկ מאושר ת (נ מאושרת)
փորձել (לנסות, מנסה) ניסה פ

արտասահման חו"ל לאר"ץ
բարի գիշեր לילה טוב

37 שלושים וְשֶׁבַע

י"פ ԲԱՅԵՐՆ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

37.1. י"פ բայերը (יָרַד, יָדַע, יָצָא, יָשַׁב) ապառնիում խոնարհվում են առանց 1-ին արմատական י տառի.

אני	אֵשֵׁב	אנחנו	נֵשֵׁב
אתה	תֵּשֵׁב	אתם	תֵּשְׁבוּ
את	תֵּשְׁבִי	אתן	תֵּשְׁבוּ
הוא	יֵשֵׁב	הם	יֵשְׁבוּ
היא	תֵּשֵׁב	הן	יֵשְׁבוּ

אני	אֵצֵא	אנחנו	נֵצֵא
אתה	תֵּצֵא	אתם	תֵּצְאוּ
את	תֵּצְאִי	אתן	תֵּצְאוּ
הוא	יֵצֵא	הם	יֵצְאוּ
היא	תֵּצֵא	הן	יֵצְאוּ

אני	אֵדַע	אנחנו	נֵדַע
אתה	תֵּדַע	אתם	תֵּדְעוּ
את	תֵּדְעִי	אתן	תֵּדְעוּ
הוא	יֵדַע	הם	יֵדְעוּ
היא	תֵּדַע	הן	יֵדְעוּ

37.2. Ուշադրություն դարձրեք, որ יָדַע բայում կոկորդային ע տառի ազդեցությամբ 2-րդ արմատականի ձայնանիշը վերածվել է պաթախի՝ אֵדַע:

① *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* יָרַד *բայը:*

37.3. י"פ բայերի նմանությամբ է խոնարհվում նաև הָלַך բայը՝ תֵּלֵך, אֵלֵך և այլն:

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ
(צִיווּי)

37.4. Հրամայական եղանակը, հատկապես פָּעַל և פִּיעֵל կառույցներում, ձևաբանորեն կապված է ապառնի ժամանակի հետ: Այս կառույցների բայերի հրամայական եղանակը կազմվում է 2-րդ դեմքի ապառնիի ժամանակաձևերից ת նախածանցի սղման միջոցով.

דַּבֵּר, דַּבְּרִי, דַּבְּרוּ «խոսի՛ր, խոսե՛ք» (תְּדַבֵּר, (תְּ)דַבְּרִי, (תְּ)דַבְּרוּ ձևերից)
שֵׁב, שְׁבִי, שְׁבוּ «նստի՛ր, նստե՛ք» (תֵּשֵׁב, (תְּ)שְׁבִי, (תְּ)שְׁבוּ ձևերից)
קוּם, קוּמִי, קוּמוּ «վե՛ր կաց, վե՛ր կացեք» (תָּקוּם, (תְּ)קוּמִי, (תְּ)קוּמוּ ձևերից)
שִׁיר, שִׁירִי, שִׁירוּ «երգի՛ր, երգե՛ք» (תָּשִׁיר, (תְּ)שִׁירִי, (תְּ)שִׁירוּ ձևերից)

Այսպիսով, գոյություն ունեն հրամայական եղանակի առանձին ձևեր տղամարդուն և կնոջը դիմելու համար:

② *Կազմեք հետևյալ բայերի հրամայական եղանակի երեք ձևերը.* שִׁיר, לִמֹּד, נִיגַן, יָרַד, הָלַךְ, רִיץ, שָׂם:

37.5. Եթե ת նախածանցի սղման արդյունքում բառասկզբում հայտնվում է երկու շվա, դրանցից առաջինը վերածվում է խիրիկի.

סִגְרִי, סִגְרוּ «փակի՛ր, փակե՛ք» (תִּסְגְּרִי, (תְּ)סִגְרִי, (תְּ)סִגְרוּ ձևերից, արականի ձևը՝ סגור)
לִמְדִי, לִמְדוּ «սովորի՛ր, սովորե՛ք» (תִּלְמְדִי, (תְּ)לִמְדִי, (תְּ)לִמְדוּ ձևերից, արականի ձևը՝ למד)
קְרָאִי, קְרָאוּ «կարդա՛, կարդացե՛ք» (תִּקְרְאִי, (תְּ)קְרָאִי, (תְּ)קְרָאוּ ձևերից, արականի ձևը՝ קרא)

37.6. Ապառնիում առանց թույլ դագեշի հանդես եկող ב כ פ տառերը՝ հայտնվելով բառասկզբում, վերականգնում են այն.

תְּבוֹא ← בּוֹא
תִּכְתּוֹב ← כָּתוֹב
תִּכְתְּבוּ ← כִּתְבוּ
תִּבְקַר ← בַּקֵּר
תִּפְתַּח ← פִּתַּח

37.7. Հրամայական եղանակի ժխտական ձևերը բոլոր կառույցների համար կազմվում են אַל ժխտական մասնիկի և 2-րդ դեմքի ապառնիի բայաձևի համադրությամբ.

אַל תְּדַבֵּר, אַל תְּדַבְּרִי «չխոսե՛ս, մի՛ խոսիր», אַל תְּדַבְּרוּ «չխոսե՛ք, մի՛ խոսեք»
אַל תֵּשֵׁב, אַל תֵּשְׁבִי «չնստե՛ս, մի՛ նստիր», אַל תֵּשְׁבוּ «չնստե՛ք, մի՛ նստեք»
אַל תָּקוּם, אַל תָּקוּמִי «մի՛ կարդա, մի՛ կարդացեք»
אַל תִּפְתַּח, אַל תִּפְתְּחִי, אַל תִּפְתְּחוּ «մի՛ բաց, մի՛ բացեք»
אַל תִּתְלַבֵּשׁ, אַל תִּתְלַבְּשִׁי, אַל תִּתְלַבְּשׁוּ «մի՛ հագնվիր, մի՛ հագնվեք»
אַל תִּהְיֶה, אַל תִּהְיִי, אַל תִּהְיוּ «մի՛ եղիր, մի՛ եղեք»
אַל תָּבוֹא, אַל תָּבוֹאִי, אַל תָּבוֹאוּ «մի՛ արի», אַל תָּבוֹאוּ «մի՛ եկեք»
אַל תָּשִׁיר, אַל תָּשִׁירִי «մի՛ երգիր»
אַל תָּשִׁירוּ «մի՛ երգեք»

37.8. Խոսակցական լեզվում որպես հրամայական եղանակի բայաձևեր հաճախ հանդես են գալիս հենց ապառնիի բայաձևերը.

תֵּשֵׁב «նստի՛ր» (բուն հրամայական եղանակը՝ שֵׁב)
תִּסְפֹּר «պատմի՛ր» (բուն հրամայականը՝ סַפֵּר)
תִּתְלַבְּשׁוּ «հագնվե՛ք»

אַל ՀՈՐԴՈՐԱԿԱՆ ՄԱՍՆԻԿԸ

37.9.1. «בְּבַקָּשָׁה + անորոշ դերբայ» հրամայական կապակցություններում בְּבַקָּשָׁה բառը կարող է փոխարինվել אָנָּא (կամ אָנָּה *անա*) հորդորական մասնիկով՝ אָנָּא לִשְׁבֹּת «նստեցե՛ք, խնդրեմ», אָנָּא לָאֲכוֹל «կերե՛ք, խնդրեմ»: Մասնիկը կարող է նախորդել նաև բուն հրամայական եղանակի ձևերին՝ אָנָּא סִגְרוּ אֶת הַדֶּלֶת «փակե՛ք, խնդրեմ, դուռը»:

37.9.2. Հաջորդելով հրամայական եղանակի ձևերին՝ נָא մասնիկը մոտավորապես համապատասխանում է հայերենի «ապա՝ մի» հորդորմանը՝ כְּתוֹב־נָא *քթօվ-նա* «ապա մի գրի՛ր»:

37.9.3. נָא մասնիկը կարող է կցվել նաև אַל ժխտական մասնիկին՝ հրամայական եղանակին տալով ավելի քաղաքավարի երանգ՝ אַל־נָא תֵּשֵׁב פֹּה *ալնա թէշվու պօ* «մի՛ նստեք այստեղ, խնդրում եմ»:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

37.10. עָמַד բայն անորոշ դերբայի հետ ունի «պատրաստվել, մտադիր լինել» իմաստը՝ անհնար է «մենք պատրաստվում ենք (մտադիր ենք) ամուսնանալ», «ես պատրաստվում էի խոսել նրա հետ, բայց չխոսեցի», «կանայք պատրաստվում էին ադոթել աշխատանքից առաջ»:

37.11. לְבַד «մենակ» մակբայը կարող է ստանալ դերանվանական վերջածանցներ՝ לְבַדִּי, לְבַדְּךָ և այլն (համեմատելի է հայերենի «մենակս, մենակդ» ձևերի հետ):

37.12. בָּא «գալ» բայի հրամայական եղանակի ձևերը՝ הָבֵה բառի պես գործածվում են հորդորական կապակցություններում «արի՛, եկե՛ք» իմաստով՝ בּוֹא נֵלֵךְ לְקוּלְנוּעַ «արի՛ կինոթատրոն գնանք», בּוֹאוּ נְשַׂחֵק «եկե՛ք խաղանք», בּוֹאִי נֵשֵׁב פֹּה «արի՛ այս տեղ նստենք»:

③ 🎧 *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

מַזָּל טוֹב!

דָּנִיאֵל אָמַר לְשָׂרָה:
- בּוֹאִי[1] נֵלֵךְ[2] לְבַקֵּר אֶת אַבָּא שֶׁלִּי!
- טוֹב מְאוֹד, אֲנִי רוֹצָה לְהַכִּיר אוֹתוֹ. אֲבָל מָה יִהְיֶה[3] עִם הַמִּשְׁרָד?
- אֵין דָּבָר, הַיּוֹם חַג. נִסְגּוֹר[4] אֶת הַמִּשְׁרָד יוֹתֵר מְאוּחָר.

הֵם סָגְרוּ אֶת הַמִּשְׂרָד וְנָסְעוּ בַּמְּכוֹנִית הַחֲדָשָׁה שֶׁל דָּנִיאֵל. עַל־יַד הַבַּיִת דָּנִיאֵל אָמַר:
- אֵלֵךְ[5] לִרְאוֹת אִם[6] אַבָּא בַּבַּיִת וּמִיָּד אָרֵד[7] אֵלֶיךָ[8].
- לֹא, דָּנִיאֵל, אֲנִי לֹא אֵשֵׁב[9] לְבַדִּי[10] בַּמְּכוֹנִית. בּוֹא נֵלֵךְ[11] יַחַד.

אַבָּא שֶׁל דָּנִיאֵל יָשַׁב לְבַדּוֹ[12] בַּבַּיִת וְקָרָא כִּתְבֵי־עֵת.
- שָׁלוֹם, אַבָּא. בָּא לְהַכִּיר[13]: זֹאת שָׂרָה.
- נָעִים מְאוֹד, דּוֹקְטוֹר שָׂרוֹן - אָמְרָה שָׂרָה.

אַבָּא הִסְתַּכֵּל עַל דָּנִיאֵל וְלֹא אָמַר כְּלוּם. דָּנִיאֵל הֵבִין[14].
- אַבָּא, שָׂרָה וַאֲנִי עוֹמְדִים לְהִתְחַתֵּן[15].

אַבָּא שֶׁל דָּנִיאֵל הִסְתַּכֵּל עוֹד פַּעַם עַל שָׂרָה. עַכְשָׁיו הוּא הָיָה עוֹד יוֹתֵר עָצוּב.
- מַזָּל טוֹב! - אָמַר אַבָּא - מָתַי תִּתְחַתְּנוּ[16]? אֵיפֹה תָּגוּרוּ[17]?
- נָגוּר[18] כּוּלָּנוּ[19] יַחַד. אַל תִּהְיֶה[20] עָצוּב, אַבָּא. לֹא תָּגוּר[21] לְבַדְּךָ!

אַבָּא שֶׁל דָּנִיאֵל שָׂמֵחַ:
- טוֹב מְאוֹד, יְלָדִים. אֲנִי שָׂמֵחַ שֶׁנָּגוּר[22] בְּיַחַד.

שָׂרָה שָׁאֲלָה אֶת אָבִיו[23] שֶׁל דָּנִיאֵל:
- אוּלַי אַתָּה מַכִּיר אֶת דּוֹקְטוֹר קָרֶן?
- כֵּן, אֲנִי מַכִּיר אוֹתוֹ. הִכַּרְתִּי אוֹתוֹ בְּאוּנִיבֶרְסִיטָה, כְּשֶׁהָיִינוּ סְטוּדֶנְטִים.
- דּוֹקְטוֹר קָרֶן הוּא דּוֹדִי - אָמְרָה שָׂרָה.
- דּוֹקְטוֹר קָרֶן הוּא דּוֹדֵךְ? טוֹב שֶׁאָמַרְתְּ! הוּא אָדָם נֶחְמָד מְאוֹד. מָה שְׁלוֹמוֹ וּמָה שְׁלוֹם דּוֹדָה דְּסִנְדִּי?
- הֵם בְּסֵדֶר.
- אַבָּא, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים כְּבָר לָלֶכֶת - אָמַר דָּנִיאֵל.
- אַל תֵּלְכוּ[24] עוֹד - בִּיקֵּשׁ אַבָּא - שְׁבוּ[25] קְצָת אִתִּי[26]. בּוֹאוּ נָשִׁיר[27] קְרִיוֹקִי.
- אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לָלֶכֶת. נִפְגֹּשׁ[28] אוֹתְךָ הָעֶרֶב אֶצֶל מִשְׁפַּחַת בֶּן־אֱלִיעֶזֶר בְּסֵדֶר פֶּסַח.
- לְהִתְרָאוֹת, יְלָדִים, חַג שָׂמֵחַ! - אָמַר אַבָּא.

[1] 37.6. [2] 37.3. [3] 37.12. [4] 34.5. [5] 35.1. [6] 31.5.1. [7] 37.1. [8] 35.7. [9] 37.11. [10] 37.9.1.
[11] 35.3. [12] 37.10. [13] 34.1. [14] 36.1. [15] 35.9. [16] 37.7. [17] 34.6. [18] 37.4. [19] 31.7.

④ *Թարգմանեք.*

1. Փակի՛ր գրասենյակի դուռը և իջի՛ր մեզ մոտ: 2. Դու բարձր ջերմություն ունես, մի՛ գնա այսօր դպրոց: 3. Նստի՛ր կողքս և պատմի՛ր ինձ վերջին նորությունների մասին: 4. Ես ծանոթացա այս մարդու հետ, երբ նա անցյալ տարի այցելեց մեր քաղաքը: 5. Մի՛ նայիր ինձ այդքան տխուր աչքերով: 6. Մեր ընկերները պատրաստվում են մեկնել արտասահման, սակայն տոմսեր դեռ չեն գնել: 7. Դանը կես տարի իր բնակարանում մենակ է ապրելու: 8. Արի՛ մեզ մոտ այսօր երեկոյան: 9. Վաղը տոն է, սակայն մենք սովորելու ենք ինչպես միշտ: 10. Խոսի՛ր հետս միայն անգլերեն: 11. Մի՛ եղիր այդքան շվարած, ամեն ինչ լավ կլինի: 12. Եթե չփնտրես քո երջանկությունը, այն չես գտնի: 13. Մի՛ բաց պատուհանը, դրսից աղմուկ է գալիս: 14. Այսօր անձրև է գալիս, դուրս չգա՛ս տնից: 15. Մի՛ երգիր այս սենյակում, մենք ուզում ենք մի քիչ հանգստանալ ծանր աշխատանքից հետո: 16. Եթե իմանամ նրա բջջային հեռախոսի համարը, հաղորդագրություն կուղարկեմ նրան: 17. Մի՛ խոսիր ինձ հետ նրա մասին: 18. Գրի՛ր այստեղ քո անունը և քո կնոջ անունը: 19. Ապա մի փակի՛ր դուռն ու արի՛ ինձ մոտ: 20. Մի՛ դիր քո բոլոր գրքերն ու տետրերը իմ սեղանի վրա, դիր դրանք պահարանիդ մեջ: 21. Գրե՛ք նոր բառերը ձեր տետրերի մեջ և կարդացե՛ք դրանք: 22. Մի՛ պատմիր նրան մեր պրոբլեմների մասին, ինչո՞վ նա կարող է օգնել մեզ: 23. Մի՛ խնդրիր ինձանից, որ քեզ հետ գամ նրա մոտ: 24. Այդքան ծույլ մի՛ եղիր, սովորի՛ր դասերդ: 25. Մի՛ նստեք խնդրեմ այս աթոռի վրա, նստե՛ք այն բազմոցի վրա:

[illegible] חֲדָשׁוֹת

[illegible] մարդ
[illegible] հաջողություն
[illegible] տխուր

[illegible] ոչի՛նչ, բան չկա
Տոնդ շնորհավո՛ր
[illegible] *երջանկության և հաջողության մաղթանք*
Պեսախի տոնակատարություն
[illegible] էլ ավելի

38 שלושים ושמונֶה

הַתְּפָעַל ԿԱՌՈՒՑՑԻ ԲԱՅԵՐԻ ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

38.1. הַתְּפָעַל կառույցի բայերի հրամայական եղանակը կապված չէ ապառնի ժամանակի հետ և կազմվում է הִתְ/הִסְ/הִשְׁ կաղապարներով՝ הִתְלַבֵּשׁ, הִתְלַבְּשִׁי «հագնվի՛ր», הִתְלַבְּשׁוּ «հագնվե՛ք», הִסְתַּכֵּל, הִסְתַּכְּלִי «նայի՛ր», הִסְתַּכְּלוּ «նայե՛ք»: Ուշադրություն դարձրեք, որ եզակի արական հրամայականը համընկնում է ելման բայաձևի հետ՝ הִתְלַבֵּשׁ, הִסְתַּכֵּל:

① *Կազմեք* הִתְחַתֵּן, הִתְגָּרֵשׁ, הִתְפַּלֵּל, הִתְרַגֵּל *բայերի հրամայական եղանակը:*

ԲԱՅԱԿԱՆ ԱՅԼ ՃԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

יָשַׁן բայը

38.2. יָשַׁן «քնել» բայը (անորոշ դերբայը՝ לישון) պատկանում է פָּעַל կառույցի פָּעַל ենթակառույցին: Ենթակայական դերբայի ձևերն են՝ יָשֵׁן - יָשְׁנָה - יָשְׁנִים - יְשֵׁנוֹת:

38.3. Անցյալ ժամանակում יָשַׁן բայը խոնարհվում է פָּעַל կառույցի ընդհանուր սկզբունքով.

אני	יָשַׁנְתִּי	אנחנו	יָשַׁנּוּ
אתה	יָשַׁנְתָּ	אתם	יְשַׁנְתֶּם
את	יָשַׁנְתְּ	אתן	יְשַׁנְתֶּן
הוא	יָשַׁן	הם	יָשְׁנוּ
היא	יָשְׁנָה	הן	יָשְׁנוּ

Ուշադրություն դարձրեք մեկ נ տառին יָשְׁנוּ ձևում:

38.4. Ապառնիում יָשַׁן բայն ունի հետևյալ ձևերը.

אני	אישן	אנחנו	נישן
אתה	תישן	אתם	תישנו
את	תישני	אתן	תישנו
הוא	יישן	הם	יישנו
היא	תישן	הן	יישנו

לָקַח բայի ապառնի ժամանակը

38.5. לָקַח «վերցնել» բայն ապառնիում խոնարհվում է առանց ל արմատականի.

אני	אֶקַּח	אנחנו	נִקַּח
אתה	תִּקַּח	אתם	תִּקְחוּ
את	תִּקְחִי	אתן	תִּקְחוּ
הוא	יִקַּח	הם	יִקְחוּ
היא	תִּקַּח	הן	יִקְחוּ

② *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

קוּקוּרִיקוּ - רִיקוּ!

עָמַר יָבוֹא חַג הַפֶּסַח. אָתְמוֹל אַהֲרוֹן קִיבֵּל יוֹם חוּפְשָׁה. הוּא רָצָה לַעֲזוֹר לְאִשְׁתּוֹ. כּוּלָּם[2] עָבְדוּ: הַיְלָדִים נִיקוּ אֶת הַבַּיִת, אַהֲרוֹן קָנָה מַצּוֹת וְיַיִן. הוּא גַּם הֵבִיא[3] פֵּרוֹת וּכְשֵׁר. לֵאָה בִּישְׁלָה אֶת הָאוֹכֶל לְפֶסַח. הַיּוֹם קָמוּ כּוּלָּם מוּקְדָּם. מָרְדְּכַי רָצָה לָלֶכֶת עִם הַיְלָדִים לְחוּף הַיָּם. בְּלִי הַיְלָדִים יִהְיֶה[4] לְלֵאָה יוֹתֵר קַל לִגְמוֹר אֶת הָעֲבוֹדָה בַּבַּיִת. אֲבָל הַיְלָדִים עוֹד יְשֵׁנִים[5]. מָרְדְּכַי וְלֵאָה נִכְנְסוּ לַחֶדֶר הַיְלָדִים. מָרְדְּכַי אָמַר בְּקוֹל רָם:

- בּוֹקֶר טוֹב, יְלָדַי[6]! - אֲבָל הַיְלָדִים לֹא הִתְעוֹרְרוּ[7].
- מָרְדְּכַי, אַתָּה יוֹדֵעַ אֶת הַשִּׁיר "קוּקוּרִיקוּ"? - שָׁאֲלָה לֵאָה.
- אֲנִי יָכוֹל לְהִזָּכֵר[8]. אֶת רוֹצֶה שֶׁאָשִׁיר[9,10] אוֹתוֹ?
- כֵּן, שִׁיר[11] אוֹתוֹ. אִם לֹא יִתְעוֹרְרוּ[12] עַכְשָׁיו, יִישְׁנוּ[13] עַד הַצָּהֳרַיִם.

מָרְדְּכַי שָׁר:

קוּם[14], יְהוּדָה יָקָר,
דַּי כְּבָר, דַּי לִישׁוֹן!
אַתָּה צָרִיךְ לָקוּם,

צִלְצֵל כְּבָר הַשָּׁעוֹן!
קוּקוּרִיקוּ - רִיקוּ!
הַתַּרְנְגוֹל קָרָא!
קוּמוּ[15], הִתְלַבְּשׁוּ[16],
לְכוּ[17,18] לַעֲבוֹדָה!

הַיְלָדִים הִתְעוֹרְרוּ וְקָמוּ מִן מִטּוֹתֵיהֶם[19]. רַק אֶסְתֵּר עוֹד יְשֵׁנָה[20]. לֵאָה עָמְדָה עַל־יַד מִטָּתָהּ וְשָׁרָה:

קוּמִי[21], יַלְדָּתִי!
דַּי, מַסְפִּיק לִישׁוֹן!
קוּמִי, הִתְלַבְּשִׁי[15],
אֲכָלִי[1] בְּתֵיאָבוֹן!

סוֹף־סוֹף גַּם אֶסְתֵּר הִתְעוֹרְרָה. הַיְלָדִים הִתְרַחֲצוּ, הִתְלַבְּשׁוּ וְאָכְלוּ אֲרוּחַת־בּוֹקֶר. לֵאָה הֵכִינָה[22] אֲרוּחַת־בּוֹקֶר אוֹכֶל וְכֶסֶף. כַּאֲשֶׁר הַיְלָדִים הָיוּ מוּכָנִים, הִיא אָמְרָה:

- יְהוּדָה, קַח[12,20] אֶת הַכֶּסֶף! דְּבוֹרָה, שִׂימִי[12] אֶת הָאוֹכֶל בַּתִּיק! אֶסְתֵּר, קַחִי[12,20] אֶת הַתִּיק!

הַיְלָדִים אָמְרוּ שָׁלוֹם לְאִמָּם[21] וְיָצְאוּ מִן הַבַּיִת עִם דּוֹד אֲבִיהֶם[22].

[1] 36.2. [2] 35.9. [3] 26.4. [4] 35.4. [5] 34.5. [6] 38.2. [7] 35.5. [8] 24.8. [9] 15.4.1. [10] 36.1. [11] 33.5.1.
[12] 37.4. [13] 34.1. [14] 38.4. [15] 38.1. [16] 37.3. [17] 35.6. [18] 38.3. [19] 35.3. [20] 38.5. [21] 33.7. [22] 34.6.

① *Թարգմանեք.*

1. Մի՛ երգիր մենակ, երգի՛ր ինձ հետ: 2. Մեր փոքրիկ քաղաքում կարելի է լսել, թե ինչպես է առավոտյան կանչում աքաղաղը: 3. Երեխաներ, վե՛ր կացեք, հագնվե՛ք և գնացե՛ք դպրոց: 4. Բոլորը քնած են, մի՛ խոսիր այդքան բարձր ձայնով: 5. Այս պայուսակը թաց է, մի՛ դիր հացը նրա մեջ: 6. Մի՛ վերցրու այս բաժակը, այն դեռ շատ տաք է: 7. Ես կարծում եմ, որ եկել է ժամանակը մաքրելու քո սենյակը: 8. Ճաշից հետո ես սիրում եմ խմել մի բաժակ քաղցր գինի և միրգ ուտել: 9. Երբ վերջացնես աշխատանքդ, ե՛կ ինձ մոտ: 10. Քանի՞ անգամ եմ ասել քեզ, որ դպաս տուն այսքան ուշ: 11. Մի՛ աղոթեք, եթե աստծուն չեք հավատում, աստված չի սպասում, որ աղոթեք իրեն, նա ձեզնից միայն բարի արարքներ (լավ գործեր) է սպասում: 12. Ճաշը ե՞րբ պատրաստ կլինի, ես արդեն պետք է շտապեմ: 13. Եթե սիրում ես նրան՝ ամուսնացի՛ր, եթե չես սիրում՝ մի՛ ամուսնացիր: 14. Ինչպե՞ս ենք այստեղ քնելու, այստեղ բոլորիս համար տեղ չկա: 15. Երկրորդ ճամպրուկ մի՛ վերցրու, դու միայն մեկ ճամպրուկ կարող ես հետդ վերցնել:

[1] «կե՛ր»:

16. Աչքերս այսքան կարմիր են, որովհետև երկու օր չեմ քնել: 17. Ինչո՞ւ հան կարծ որոշեցիր մատանի գնել, մտադիր ես ամուսնանա՞լ: 18. Ես կարծում եմ մենք չենք իմանա՝ ո՞վ է ուղարկել քեզ այս գեղեցիկ ծաղիկները: 19. Ի՞նչ է լինելու ձեր երեխաների հետ, եթե դուք բաժանվեք: 20. Ես սովոր չեմ քնել, երբ տանը այսքան շատ աղմուկ կա:

מילים חדשות

מִשְׁלוֹח ז արձակուրդ
מִיכָּן ת պատրաստ
מִצְוָה נ *մացա* (հատուկ հաց Պեսախ տոնի համար)
מִיקֵּה פ (לְנַקּוֹת, מְנַקֶּה) մաքրել
רָם ת բարձր, ուժեղ
מִרְעוֹל ז աքաղաղ

39 שלושים וְתֵשַׁע

ԼԻՍԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՑԻ ԲԱՅԵՐՆ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

39.1. Լիսերի կառույցի բայերն ապառնի ժամանակ են կազմում հետևյալ կաղապարներով.

אני	אֶסְפּוֹס	אנחנו	נֶסְפּוֹס
אתה	תֶּסְפּוֹס	אתם	תֶּסְפְּסוּ
את	תֶּסְפְּסִי	אתן	תֶּסְפְּסוּ
הוא	יֶסְפּוֹס	הם	יֶסְפְּסוּ
היא	תֶּסְפּוֹס	הן	יֶסְפְּסוּ

זִמֵּן «հրավիրել, պատվիրել» բայի օրինակով.

אני	אֲזַמֵּן	אנחנו	נְזַמֵּן
אתה	תְּזַמֵּן	אתם	תְּזַמְּנוּ
את	תְּזַמְּנִי	אתן	תְּזַמְּנוּ
הוא	יְזַמֵּן	הם	יְזַמְּנוּ
היא	תְּזַמֵּן	הן	יְזַמְּנוּ

39.2. Հրամայական եղանակը կազմվում է הִסְפּוֹס / הִסְפְּסִי / הִסְפְּסוּ կաղապարներով՝ הִזְמֵן / הִזְמִנִי / הִזְמִנוּ:

① *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* הִסְכִּים, הִתְחִיל, הִרְגִּישׁ *բայերը և կազմեք երեքից հրամայական եղանակը:*

39.3. Եթե 1-ին արմատականը կոկորդային է, ապա այն ձայնավորվում է խատաֆ-պաթախով.

אני	אֶאֱמִין	אנחנו	נֶאֱמִין
אתה	תֶּאֱמִין	אתם	תֶּאֱמִינוּ
את	תֶּאֱמִינִי	אתן	תֶּאֱמִינוּ
הוא	יַאֲמִין	הם	יַאֲמִינוּ
היא	תַּאֲמִין	הן	יַאֲמִינוּ

39.4. Հրամայական եղանակը կազմվում է הֶסְסִיסוּ / הֶסְסִי / הֶסֶס կաղապարներով՝ הַאֲמֵן / הַאֲמִינִי / הַאֲמִינוּ:

② *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* הָעֲבִיד, הֶחֱלִיף *բայերը և կազմեք նրանց հրամայական եղանակը:*

39.5. פ״נ բայերը הִפְעִיל կառույցի ապառնի ժամանակում ենթարկվում են ընդհանուր սկզբունքին (הָגִיד «ասել»)[1].

אני	אַגִּיד	אנחנו	נַגִּיד
אתה	תַּגִּיד	אתם	תַּגִּידוּ
את	תַּגִּידִי	אתן	תַּגִּידוּ
הוא	יַגִּיד	הם	יַגִּידוּ
היא	תַּגִּיד	הן	יַגִּידוּ

39.6. Հրամայական եղանակը կազմվում է הֶסְסִיסוּ / הֶסְסִי / הֶסֶס կաղապարներով՝ הַגֵּד / הַגִּידִי / הַגִּידוּ:

39.7. ע״ו, ע״י բայերը הִפְעִיל կառույցի ապառնիում հանդես են գալիս նախածանցի կամաց ձայնանիշով.

[1] Ինչպես նշվել է 31-րդ դասում, այս բայն ունի միայն անորոշ դերբայի, ապառնի ժամանակի և հրամայական եղանակի ձևեր, մինչ նրա հոմանիշը՝ אמר բայը, հանդես է գալիս բոլոր ձևերում:

אני	אָבִין	אנחנו	נָבִין
אתה	תָּבִין	אתם	תָּבִינוּ
את	תָּבִינִי	אתן	תָּבִינוּ
הוא	יָבִין	הם	יָבִינוּ
היא	תָּבִין	הן	יָבִינוּ

39.8. Հրամայական եղանակը կազմվում է הֶסְסִיסוּ / הֶסְסִי / הֶסֶס կաղապարներով՝ הָבֵן / הָבִינִי / הָבִינוּ:

③ *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* הָבִיר, הֵבִיא *բայերը և կազմեք նրանց հրամայական եղանակը:*

א״פ ԲԱՅԵՐԸ פָּעַל ԿԱՌՈՒՑՔԻ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

39.9. Այս տիպային խոնարհումը բնորոշվում է ապառնիի նախածանցի «o» ձայնավորով (אָמַר).

אני	אֹמַר	*oմար*	אנחנו	נֹאמַר	*նoմար*
אתה	תֹּאמַר	*թoմար*	אתם	תֹּאמְרוּ	*թoմոու*
את	תֹּאמְרִי	*թoմրի*	אתן	תֹּאמְרוּ	*թoմոու*
הוא	יֹאמַר	*յoմար*	הם	יֹאמְרוּ	*յoմոու*
היא	תֹּאמַר	*թoմար*	הן	יֹאמְרוּ	*յoմոու*

39.10. Հրամայական եղանակի ձևերն են՝ אֱמוֹר / אִמְרִי / אִמְרוּ:

④ *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* אָכַל *բայը և կազմեք նրա հրամայական եղանակը:*

ה״ל ԲԱՑԵՐԸ ԼՍՈՂ ԿԱՌՈՒՑՑԻ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

39.11. Այս տիպային խոնարհումը (պայմանականորեն՝ «է խոնարհում») բնորոշվում է 2-րդ արմատականի «է» ձայնավորով (սեգոլ, հրամայական եղանակում՝ ցերե).

אני	אֶשְׁתֶּה	אנחנו	נִשְׁתֶּה
אתה	תִּשְׁתֶּה	אתם	תִּשְׁתּוּ
את	תִּשְׁתִּי	אתן	תִּשְׁתּוּ
הוא	יִשְׁתֶּה	הם	יִשְׁתּוּ
היא	תִּשְׁתֶּה	הן	יִשְׁתּוּ

Այս խոնարհմանն է պատկանում նաև הָיָה բայը, որի ապառնիի ձևերն ներկայացվել են 34-րդ դասում:

39.12. Հրամայական եղանակի ձևերն են՝ שְׁתֵה / שְׁתִי / שְׁתוּ:

⑤ *Ապառնիում խոնարհեք* קָנָה, שָׁחָה, כָּנָה, רָצָה *բայերը և կազմեք նրանց հրամայական եղանակը:*

נָתַן ԲԱՅՆ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

39.13. נָתַן «տալ» բայն ապառնիում խոնարհվում է առանց 1-ին արմատական տառի.

אני	אֶתֵּן	אנחנו	נִתֵּן
אתה	תִּתֵּן	אתם	תִּתְּנוּ
את	תִּתְּנִי	אתן	תִּתְּנוּ
הוא	יִתֵּן	הם	יִתְּנוּ
היא	תִּתֵּן	הן	יִתְּנוּ

[1] Ապառնի ժամանակում ב տառը հանդես է գալիս առանց դագեշի:

ՔԱՌԱՏԱՌ ԲԱՑԵՐԸ ԼՍՈՂ ԿԱՌՈՒՑՑՈՒՄ

39.14. Ներգործական դերբայ՝ מִתְלַכְלֵךְ - מִתְלַכְלֶכֶת - מִתְלַכְלְכִים - מִתְלַכְלְכוֹת:

39.15. Անցյալ ժամանակի ձևերն են.

אני	הִתְלַכְלַכְתִּי	אנחנו	הִתְלַכְלַכְנוּ
אתה	הִתְלַכְלַכְתָּ	אתם	הִתְלַכְלַכְתֶּם
את	הִתְלַכְלַכְתְּ	אתן	הִתְלַכְלַכְתֶּן
הוא	הִתְלַכְלֵךְ	הם	הִתְלַכְלְכוּ
היא	הִתְלַכְלְכָה	הן	הִתְלַכְלְכוּ

39.16. Ապառնի ժամանակի ձևերն են.

אני	אֶתְלַכְלֵךְ	אנחנו	נִתְלַכְלֵךְ
אתה	תִּתְלַכְלֵךְ	אתם	תִּתְלַכְלְכוּ
את	תִּתְלַכְלְכִי	אתן	תִּתְלַכְלְכוּ
הוא	יִתְלַכְלֵךְ	הם	יִתְלַכְלְכוּ
היא	תִּתְלַכְלֵךְ	הן	יִתְלַכְלְכוּ

39.17. Հրամայական եղանակ՝ הִתְלַכְלֵךְ / הִתְלַכְלְכִי / הִתְלַכְלְכוּ:

⑥ *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

כָּכָה זֶה...

אנחנו נֵלֵךְ[1] מָחָר לַחֲתוּנָה של אהרון וְשָׂרָה. אִם תִּרְצוּ[2], אֲסַפֵּר[3] לָכֶם, אֵיךְ זֶה יִהְיֶה[4] מִן הַבּוֹקֶר עַד הָעֶרֶב. אִשְׁתִּי, כְּמוֹ תָּמִיד, תַּתְחִיל[5] לְהִתְלַבֵּשׁ כְּבָר בַּבּוֹקֶר. הִיא תַּתְחִיל עִם הַחֲצָאִית הַיְרֻקָּה[6], אַחֲרֵי כֵּן הִיא תִּלְבַּשׁ[7] אֶת הַשִּׂמְלָה הַכְּחוֹלָה[8], אֶת הַחֻלְצָה הַצְּהֻבָּה[9], אֶת הַחֲלִיפָה הַסְּגוֹלָה עִם הַחֻלְצָה הַתְּכֵלֶת, אֶת הַחֲלִיפָה הַחוּמָה עִם הַחֻלְצָה הַוְרֻדָּה[10]. בָּעֶרֶב, כַּאֲשֶׁר אַתְחִיל[11] לִכְעוֹס, הִיא תִּלְבַּשׁ[12] שׁוּב אֶת הַחֲצָאִית הַיְרֻקָּה, וְתַגִּיד[13] שֶׁהַבְּגָדִים שֶׁלָּהּ לֹא יִמְצְאוּ[14] חֵן בְּעֵינֵי הָאוֹרְחִים.

כְּשֶׁנַּגִּיעַ[15] לַחֲתוּנָה, כָּל הָאוֹרְחִים כְּבָר יִהְיוּ[16] שָׁם. אִמָּהּ[17] שֶׁל הַכַּלָּה תִּתְרַגֵּשׁ[18] מְאֹד וְתַרְגִּישׁ[19] רַע (כָּכָה זֶה תָּמִיד), וְאָבִיהָ[20] שֶׁל הַכַּלָּה יַזְמִין[21] אֶת חֲבֵרָיו[22] לִשְׁתּוֹת אִתּוֹ[23] בִּירָה. הוּא יַגִּיד[24] לְכוּלָּם, שֶׁהוּא בְּכְלָל לֹא מִתְרַגֵּשׁ. אוּלַי מִישֶׁהוּ יַאֲמִין[25] לוֹ. כּוּלָּם יַגִּידוּ[26] לְחָתָן[27] שֶׁלֹּא יִשְׁתֶּה[28] הַרְבֵּה...

אחר־כך הָרב יִתפלל[11] וּלאשתי יִהיוּ דמעות בְּעיניך[12]. בְּסוף כּוּלם יאכלוּ[13], יִשתוּ[14] יִרקדוּ[15] וְיָשירוּ[16]. אם אכל[17] משהוּ, אשתי מִיָד תגיד[18] לי: "אל תאכל[19.20] כל־כך הרבה! אל תִשתה[21] יַיִן, תִשתה[22] קוֹקה־קוֹלה!" (כָּכה זה תמיד!) הָאורחים יגידוּ זה לזה: "אני מבטיח שֶׁאַתקשר[23] אֵלֶיך[24]!" או "אתקשרוּ[25] אֵלינוּ!" או "תִשמרוּ[26.27] על הַקֶשֶר!" או "אל תִשכָּחוּ[28] לְהתקשר!" אנחנו נזמין[29] את יְרִיעִינוּ[30] לבוא אֵלינוּ[31], הם יַבטיחוּ לבוא, וּכמו תמיד לא יָבואוּ[32]. כָּכה זה...

מה יש בַּחֲנוּיוֹת?

- אמא, בואי[33]! בַּחֲנוּת הזאת יֵש מְכירה!
- אל תתחילי[34.35] מִחָדש! בְּכל הַחֲנוּיוֹת יֵש בְּיָמים אֵלֶה מְכירה.
- אבל כאן כָּתוּב 40% הָנָחה. תִראי[36.37] את השמלה השחורה. זולה, נָכון?
- לא, זה יָקָר. זאת חֲנוּת יְקָרה. בואי נלך לחֲנוּת של "כֹּהן אֶת בְּנָיו[38.39]". שם אנחנו מְקַבלות הָנָחה גדולה.
- אבל אין שם שום דבר חָדש. תִראי את הַחֲצָאית הלבנה, פֹּה, בְּחַלּוֹן הָרַאוָה. אינָה מְחיר! כְּדאי לקנות!
- לא כְּדאי לקנות לך חֲצָאית לבנה, היא תִתלכלך[40] מַהֵר.
- אבל היא מוצאת חֵן בְּעיני[41].
- בואי נלך לראות בַּחֲנוּיוֹת אחרות.
- תָמיד אנחנו צריכות לַעֲבוֹר בְּכָל הָעיר, לפני שֶׁנקנה[42] מִשהוּ!
- את יוֹדעת מה? אֶתן[43] לך כֶּסֶף, וּקני[44] לך מה שֶׁתרצי[45].

[1] 37.3. [2] 39.11. [3] 33.4. [4] 34.5. [5] 39.1. [6] 21.3.2. [7] 34.2. [8] 39.5. [9] 34.4. [10] 33.7. [11] 34.1. [12] 34.6. [13] 35.5. [14] 31.7. [15] 39.5. [16] 3.3. [17] 33.5.1. [18] 39.9. [19] 35.1. [20] 36.1. [21] 37.7. [22] 37.8. [23] 35.7. [24] 38.1. [25] 36.2. [26] 37.6. [27] 39.16. [28] 39.13. [29] 39.13.

⑦ *Թարգմանեք.*

1. Մի՛ գնիր այս խանութում, գնա՛ նք ուրիշ խանութ: 2. Տարին երկու անգամ բոլոր խանութներն Իսրայելում վաճառում են մեծ զեղչով: 3. Եթե նրան դրամ տաս, նա միայն պաղպաղակ կգնի, նրան դրամ մի՛ տուր: 4. Նա կսկսի նվագել, երբ բոլորը կգան: 5. Այս թանգարանում դուք կծանոթանաք մեր երկրի պատմությանը և կզգաք այն: 6. Ես չեմ գա վաղը քեզ մոտ, որովհետև ժամանակ չեմ ունենա: 7. Արի՛ երեկոյան գնանք կինոթատրոն: 8. Ես կարծում եմ, որ Դինան չի ավարտի իր աշխատանքը մինչև շաբաթվա վերջը: 9. Նա քեզ ամբողջ աշխարհը կխոստանա, բայց մի՛ հավատա նրան: 10. Ասե՛ք նրան, որ սպիտակ շապիկ չգնի, մեր քաղաքում այն արագ կկեղտոտվի: 11. Եթե ինձ հարսանիքի հրավիրեն, ես կհագնեմ իմ նոր կոստյումը: 12. Կե՛ր այս նարինջը և մի՛ ասա, որ այն քաղցր չէ: 13. Ասա՛ նրան, որ կապվի մեզ հետ այսօր երեկոյան: 14. Ես կգնեմ նոր շապիկ, իսկ դու կգնես նոր անդրավարտիք: 15. Կառավարությունն ամեն տարի խոստանում է, որ հայրենադարձների համար կկառուցի նոր տներ և աշխա-

նանքով կապահովի նրանց բոլորին: 16. Մի՛ խոսիր նրա հետ եբրայերեն, նա քեզ բոլորովին չի հասկանա: 17. Կիսաշրջազգեստն այս ցուցափեղկում ինձ դուր է գալիս, սակայն այն շատ թանկ է, ես այն գնել չեմ կարող: 18. Հարսանիքի օրը հարսնացուն և փեսացուն բազմաթիվ նվերներ կստանան: 19. Երեխաներին գանձարան մի՛ տվեք, միայն կոկա-կոլա կամ հյութ: 20. Ես արդեն գիտեմ, որ շատ եմ հոգվելու աղջկաս հարսանիքին:

מִלים חֲדָשות

בִּירָה נ *քաղաք* — գարեջուր
בְּכלל ת״פ — բոլորովին
הִבטיח פ (לְהַבטיח, מַבטיח, יַבטיח) — խոստանալ
הִתלכלך פ (לְהִתלכלך, מִתלכלך, יִתלכלך) — կեղտոտվել
הִתקשֵר פ (לְהִתקשֵר, מִתקשֵר, יִתקשֵר) — կապվել, կապ հաստատել
הִתרגֵש פ (לְהִתרגֵש, מִתרגֵש, יִתרגֵש) — հուզվել
וָרוֹד ת — վարդագույն
חוּלצָה נ — շապիկ
חַלּוֹן רַאוָה ז — ցուցափեղկ
חֲלִיפָה נ — կոստյում
חֵן ז — հրապույր, հմայք
חֲצָאית נ — կիսաշրջազգեստ
חֲתוּנָה נ — հարսանիք
חָתָן ז — փեսացու
כָּכָה ת״פ *քանի՞ սակ* — այդպես
כַּלָה נ — հարսնացու
מְכירָה נ — վաճառք (*նաև՝* իջեցված գներով)
קֶשֶר ז — կապ
רַב[1] ז — ռաբի (հուդայական քահանա)
שוּב ת״פ — կրկին, նորից
שָׁמַר פ (לִשמוֹר, שוֹמֵר, יִשמוֹר) — պահել, հսկել, պահպանել

לִמצוֹא חֵן בְּעֵינַיִם — դուր գալ
לַעֲבוֹר בְּכָל הָעיר — շրջել ամբողջ քաղաքում

[1] Դիմելիս՝ רַבִּי:

40 אַרבָּעים

ԲԱՅԱԿԱՆ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

40.1. יָכוֹל «կարողանալ» բայն անցյալ ժամանակում ունի հետևյալ ձևերը.

אני	יָכוֹלתי	אנחנו	יָכולנו
אתה	יָכולתָ	אתם	יָכולתֶם
את	יָכולת	אתן	יָכולתֶן
הוא	יָכול	הם	יָכלו
היא	יָכלה	הן	יָכלו

Ուշադրություն դարձեք, որ יָכוֹל ձևը նույնն է ներկա և անցյալ ժամանակների համար:

40.2. Նույն բայն ապառնիում խոնարհվում է հետևյալ կերպ.

אני	אוּכַל	אנחנו	נוּכַל
אתה	תּוּכַל	אתם	תּוּכלו
את	תּוּכלי	אתן	תּוּכלו
הוא	יוּכַל	הם	יוּכלו
היא	תּוּכַל	הן	יוּכלו

40.3. הָי «ապրել, գոյատևել, ողջ լինել» անկանոն բայը (անորոշ դերբայը՝ לִהיות) ունի ենթակայական դերբայի հետևյալ ձևերը.

הָי - הָיה - הָיִים - הָיות

Անցյալ և ապառնի ժամանակներում խոնարհվում է הָיָה բայի նմանությամբ:

ԱՅ ԺԽՏԱԿԱՆ ՄԱՍՆԻԿԸ

40.4. Մի շարք մակբայների և գոյականների ժխտական ձևերը կազմվում են אי մասնիկի միջոցով՝ אי־אֶפשָר «հնարավոր չէ», אי־סֵדֶר «կարգուկանոնի բացակայություն, խառնաշփոթություն», אי־יְכוֹלֶת «անկարողություն» և այլն:

(1) *Կարդացեք, թարգմանեք և արտագրեք հետևյալ տեքստը.*

השָנה[1] הוא לא שָכח!

פַּעַם דודה דַפנה אָמרה לדוקטור קרן:
- בְּעוד חודש יִהיֶה[2] ראש השָנה. צָריך לכתוב בְּרָכות לכל יְדידינו[3]. הִתחַל[4] כּבר היום.
דוקטור קרן לא עָנה. הוא נִכנס לחֶדֶר שלו וְסָגר את הדֶלֶת. דודה דַפנה כָּעֲסה מאוד. אַחרי רֶבע שָעה דוקטור קרן יָצָא מן הַחֶדר עם הרבה מִכתָבים בְּיָדו.
- מה זה? - שָאלה דַפנה - אֵיך יָכולתָ[5] לכתוב את כּל המִכתָבים הָאלה כּל־כּך מַהֵר?
- כָּתַבתי את כּל המִכתבים הָאלה עוד בַּשָנה שֶעָברה, אבל שָכחתי לשלוח אותם. עכשיו אֵלֵך[6] לדוֹאַר, אֶקנֶה[7] בּוּלים וְאֶשלַח[8] את כּל המִכתבים.
- טוב מאוד - צָחֲקה דַפנה - אבל אַל תִשכַּח[9] לשלוח את המִכתבים הפַּעַם[10]. כּתוב[11] גם תַּאֲרִיך מֵעַל עֲלֵיהֶם[12].
דוקטור קרן שָם את המִכתבים בְּמַעֲטָפות וְכָתַב על כּל מַעֲטָפה את הכּתוֹבֶת. אחר כּך לָקַח את המִכתבים וְהָלַך לדוֹאַר. השָנה הודות לדודה דַפנה הוא לא שָכח לשלוח את מִכתָבֵי[13] הַבְּרָכה לראש השָנה.

הוא צָריך הרבה דְבָרים

- מִזמן לא פָּגַשתי אותְך! מה אתה עוֹשֶה פה?
- שָמעתי שֶיֵש מְכירה, כּדאי לקנות עכשיו!
- יֵש לְך כֶּסֶף?
- חָסַכתי קצת החוֹדֶש[1].
- מה אתה רוֹצֶה לקנות?
- אני צָריך הרבה דְבָרים.
- אני חוֹשֵב, שֶלא תוּכַל[2] לקנות הרבה דְבָרים בְּסכום שֶיֵש לְך.
- לָמה לא אוּכַל[3]? רָאיתי בָּעִתון, שֶבְּ"ג'ינס לי" אֶפשָר עכשיו לקנות מִכנָסַי[4] ג'ינס זולים.
- מִכנָסַיִם בְּסכום הזה? אתה צוחֵק. לא יָכול לִהיות!
- חָשַבתי גם על שְטיח קָטָן.

אי־פה אתה חי״? אי־אפשר״ לקנות שטיח בסכום כל כך קטן.
אולי מזנדה? אני רוצה לנסוע לחוץ לארץ באביב, אבל אין לי מזנדה.
מה? גם מזנדה אי־אפשר לקנות בסכום הזה. שמע,[16] יש לי רעיון מצוין. בקולנוע "ציון" יש הערב
סרט נהדר. בוא נלך לראות אותו, ואחר כך נלך לשתות קפה. אולי נוכל״ לקנות גם גלידה ועוגות. מה
דעתך?

[1] 17.14. [2] 34.5. [3] 35.5. [4] 39.2. [5] 40.1. [6] 37.3. [7] 39.11. [8] 34.2. [9] 37.7.
[10] 37.6. [11] 35.7. [12] 22.3. [13] 40.2. [14] 40.3. [15] 40.4. [16] 37.4. [17] 39.5.

② *Թարգմանեք.*

1. Տոնի օրը մենք կգնանք մեր ընկերների մոտ: 2. Որտե՞ղ կարելի է դիտել այս
նոր իտալական կինոնկարը: 3. Վաղը ես կուղարկեմ մի քանի շնորհավորական
նամակներ Նոր Տարվա համար: 4. Չմոռանա՛ս փոստում գնել դրոշմանիշներ:
5. Դի՛ր այս դրամը ծրարի մեջ, մի՛ դիր այն սեղանի վրա: 6. Ես նրան խնդրեցի,
որ քեզ ուղարկի նրանց նոր հասցեն: 7. Եթե շուկայում լավ նարինջներ տեսնեմ,
կգնեմ դրանք: 8. Ես սիրում եմ նայել երկնքին և մտածել սիրո մասին: 9. Այս շեն-
քում կա վերելակ, սակայն մենք բոլորս բարձրացանք 10-րդ հարկ աստիճաններ-
րով: 10. Մենք չենք մոռանա ձեր օգնությունը: 11. Եթե դու իրոք ուզում ես մեկնել
արտասահման, պետք է շատ դրամ խնայես: 12. Նրանք խոստացան, որ համա-
կարգչով կապ կպահպանեն մեզ հետ: 13. Ես համոզված եմ, որ այս շաբաթվա-
գույն կիսաշրջազգեստը բոլորովին դուր չի գա կնոջդ: 14. Կարծում եմ, որ այս
անգամ կկարողանամ գնել կոստյումը, որը տեսել էի նոր խանութի ցուցափեղ-
կում: 15. Ինչպե՞ս կարողացար այդքան շատ դրամ խնայել այս տարի: 16. Ինձ
հարկավոր է նոր նավիգացիոն սարք, սակայն այս ամիս ես այն չեմ կարողանա
գնել, որովհետև ինձ նաև նոր սառնարան է հարկավոր: 17. Այս ծրարը շատ հին
է, հընարավոր չէ նրա վրա կարդալ ամսաթիվն ու հասցեն: 18. Նոր ռաբբի շնոր-
հիվ բոլոր հրեա երեխաներն այս փոքր քաղաքում սովորեցին եբրայերեն կար-
դալ: 19. Երբ գարուն գա, բոլոր թռչունները կվերադառնան տաք երկրներից:
20. Իմ ձեռքերը կեղտոտվեցին, որովհետև ես առավոտից աշխատում էի այգում:

מִלִּים חֲדָשׁוֹת

գարուն ՝ אָבִיב
դրոշմանիշ ՝ בּוּל
շնորհավորանք ՝ בְּרָכָה
փոստ, փոստատուն ՝ דֹּאַר *դո՛ռ*

ապրել, գոյատևել ՝ חַי פ (לִחְיוֹת, חַי, יִחְיֶה)
խնայել, տնտեսել ՝ חָסַךְ (לַחְסוֹךְ, חוֹסֵךְ, יַחְסוֹךְ)
ձեռք ՝ יָד נ (ר יָדַיִם)
հասցե *բթօվկէ* ՝ כְּתוֹבֶת נ
ծրար ՝ מַעֲטָפָה
գումար ՝ סְכוּם
ժապավեն, կինոնկար ՝ סֶרֶט
ամսաթիվ, տարեթիվ ՝ תַּאֲרִיךְ

շնորհիվ ՝ הוֹדוֹת לְ־
այս անգամ ՝ הַפַּעַם

41 אַרְבָּעִים וְאַחַת

Սույն դասից բառամիջի «վ» հնչյունը կարող է նշվել երկու՝ տառով (וו), իսկ բառամիջի և բառավերջի «յ» հնչյունը՝ երկու՝ տառով (יי):
Նոր բառերը պետք է փնտրել դասագրքի եբրայերեն-հայերեն մեծ բառարանում:

ԼԱՎ ԿԱՌՈՒՑՑԻ ԲԱՅԵՐՆ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

41.1.1. לעל կառույցի բայերն ապառնի ժամանակ են կազմում հետևյալ կարգապարներով (դագեշի գործածությունը համընկնում է անորոշ դերբայի հետ, այսինքն 1-ին արմատականը միշտ դագեշով է, իսկ 2-րդը՝ առանց դագեշի).

אני	אֶפְעַל	אנחנו	נִיפְעַל
אתה	תִּיפְעַל	אתם	תִּיפְעֲלוּ
את	תִּיפְעֲלִי	אתן	תִּיפְעַלְנָה
הוא	יִיפְעַל	הם	יִיפְעֲלוּ
היא	תִּיפְעַל	הן	יִיפְעַלְנָה[1]

אני	אֶקְנֶה	אנחנו	נִיקְנֶה
אתה	תִּיקְנֶה	אתם	תִּיקְנוּ
את	תִּיקְנִי	אתן	תִּיקְנוּ
הוא	יִיקְנֶה	הם	יִיקְנוּ
היא	תִּיקְנֶה	הן	יִיקְנוּ

אני	אֶשְׁבֹּר	אנחנו	נִישְׁבֹּר
אתה	תִּישְׁבֹּר	אתם	תִּישְׁבְּרוּ
את	תִּישְׁבְּרִי	אתן	תִּישְׁבְּרוּ
הוא	יִישְׁבֹּר	הם	יִישְׁבְּרוּ
היא	תִּישְׁבֹּר	הן	יִישְׁבְּרוּ

[1] «Պակասավոր» ուղղագրության մեջ յոդ տառը բացակայում է՝ OOפ: ,OOפה և այլն:

אני	אֶפְתַּח	אנחנו	נִיפְתַּח
אתה	תִּיפְתַּח	אתם	תִּיפְתְּחוּ
את	תִּיפְתְּחִי	אתן	תִּיפְתְּחוּ
הוא	יִיפְתַּח	הם	יִיפְתְּחוּ
היא	תִּיפְתַּח	הן	יִיפְתְּחוּ

41.1.2. Բայերը, որոնց 1-ին արմատականը ר է, ապառնիի նախածանցում խիրիկի փոխարեն ունեն ցերե՝ תִּירְדֶּם, יִירְדֶּם, נִירְדֶּם, אֵירְדֶּם *թէռադեմ, յէռադէմ, եէռադէմ:*
41.1.3. Բայերը, որոնց 3-րդ արմատականը ח կամ ע է, ապառնիում հանդես են գալիս OOפ հիմքով՝ תִּיפְתַּח (תִּיפְתַּח), יִיפְתַּח, אֶפְתַּח, נִישְׁלַח:

41.2.1. לעל բայերի հրամայական եղանակը կազմվում է הִיOOפִי / הִיOOפִי / הִיOOפוּ կապակցություններով՝ הִיקְנֵה / הִיקְנִי / הִיקְנוּ: Հրամայական եղանակ են կազմում միայն לעל կառույցի կրավորական իմաստ չարտահայտող բայերը:
41.2.2. לעל կառույցում՝ մյուս կառույցների համեմատ, ապառնիի ժամանակաձևերն ավելի հաճախ են փոխարինում հրամայական եղանակի ձևերը՝ תִּיקְנֶה / תִּיקְנִי / תִּיקְנוּ: Խոսակցական լեզվում տարածված է նաև հրամայական եղանակի ձև, որը կազմվում է ապառնի ժամանակի նախածանցի սղումով՝ קְנֵה / קְנִי / קְנוּ:

① *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* נִזְכֹּר, נִפְגַּשׁ, נִכְתֹּב *բայերը և կազմեք նրանց հրամայական եղանակը:*

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

41.3. Բացի בְּיוֹתֵר մակբայից, ածականների գերադրական աստիճանը կարող է կազմվել הֲכִי բառի միջոցով՝ הֲכִי גָּדוֹל «ամենամեծ», הֲכִי יָפִים «ամենագեղեցիկ շորերը»: הֲכִי բառի հետ ածականը որոշիչ հոդ չի ստանում: הֲכִי բառով գերադրական աստիճանն սկզբնապես բնորոշ էր խոսակցական լեզվին, ապա գործածելի դարձավ նաև գրական լեզվում:

41.4. «Միջև» բառի իմաստն արտահայտվում է בֵּין... לְבֵין... կամ בֵּין... ל... կապակցություններով՝ בֵּין יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם կամ בֵּין יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם «Իսրայելի և Եգիպտոսի միջև»: Հանդիպում են նաև בֵּין יִשְׂרָאֵל וּמִצְרַיִם տիպի կապակցություններ:

② *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը*[i]

אל תֶּשִׂים[ii] את כל הביצים בְּסל אֶחָד!

איש עני אחד הָלַך למכור ביצים בְּשוּק. הוא שָׂם את כל הביצים בְּסל, שָׂם את הסל על ראשו וְהָלַך אֶל השוק. אבל השוק היה רחוק מביתו, והדֶרֶך אליו היתה אֲרוּכה. התחיל האיש לחשוב כל מיני מחשבות, ולעשות לו[iii] כל מיני תוכניות:

"אם לא אמכור" את הביצים, אֶלָּא אביא אותָן אל התַּרְנְגוֹלוֹת שֶׁיִּדְגְּרוּ עליהן, יהיו לי הרבה אפרוחים. האפרוחים יגדלו ויהיו תַּרְנְגוֹלוֹת, התַּרְנְגוֹלוֹת יטילו הרבה ביצים, ומהביצים יצאו עוד אפרוחים שיגדלו. כך יהיו לי הרבה תַּרְנְגוֹלוֹת. אני אמכור את התַּרְנְגוֹלוֹת, ואקבל הרבה כֶּסֶף, כי תַּרְנְגוֹלוֹת יותר יקרות מביצים. בכסף הזה אני אקנה בית גדול ובְגָדִים יָפִים ואהיה איש עשיר. אז אהיה עשיר, המֶלֶך עצמו יזמין אותי לארמון שלו. אני אֹכַל את הבְגָדִים הכי יָפִים שלי, ואלך אל הארמון. כְּשֶׁאגיע לארמון ואכנס אל המֶלֶך, אתכופף..."

איש שכח שכל זה רק חֲלוֹם, הוא התכופף בֶּאֱמֶת, הסל נָפַל מראשו, וכל הביצים נשברו...

דרך לעיתון

נתניהו ייפגש עם ארבעה ראשי[iv] ממשלות באירופה

ראש הממשלה בנימין נתניהו ייפגש עם ראשי ממשלות ספרד, גרמניה, בריטניה ונורווגיה, בזמן ביקורו של בעוד יומיים באירופה. הוא יביא לפגישות אלה תוכנית חדשה לחידוש תהליך השלום באזור.

ועידת שרי־חוץ

ביום תיפתח בלונדון ועידת שרי החוץ של ארה"ב, ישראל ומצרים. הוועידה תימשך עד יום ג'. בוועידה ויוגו תכונית השלום הישראלית ובתוכנית המצרית על עתיד הגדה המערבית ורצועת עזה. הדיונים לא יהיו קלים, אבל מקווים שאחרי הפגישה הזאת יהיו עוד פגישות בין ישראל לבין מצרים.

[1] 36.1. [2] 37.7. [3] 36.5. [4] 35.1. [5] 39.7. [6] 35.7. [7] 34.5. [8] 18.1. [9] 39.5. [10] 37.1. [11] 33.4. [12] 39.11. [13] 20.3. [14] 39.1. [15] 34.2.-34.3. [16] 41.3. [17] 37.3. [18] 41.1.1. [19] 24.4. [20] 34.1. [21] 10.7. [22] 29.2. [23] 24.10. [24] 26.2. [25] 15.7. [26] 41.4.

[i] Եբրայական տառերի բաշխումը ստեղնաշարի վրա ներկայացված է դասի վերջում: Microsoft Word ծրագրում ձայնանիշներ մուտքագրելու համար պետք է ակտիվացնել CapsLock ռեժիմը և միաժամանակ սեղմել Shift և վերին՝ թվականներ պարունակող շարքի համապատասխան ստեղները:

[ii] «ինքն իրեն անել»:

[iii] *ոչՀԷ:*

③ *Թարգմանեք.*

1. Երբ բոլոր ճտերը մեծանան, կվաճառեմ նրանց շուկայում և շատ դրամ կստանամ: 2. Մի՛ դիր բոլոր ձվերը սառնարանի մեջ, ինձ հարկավոր է երեք ձու նախաճաշի համար: 3. Թագավորի դղյակը մեր քաղաքի ամենագեղեցիկ կառույցն է: 4. Ես երազում եմ այցելել Երուսաղեմ և տեսնել նրա պատմական վայրերը: 5. Փիրքը, որ դու տվել էիր ինձ, ամենահետաքրքիրն է, որը ես կարդացել եմ: 6. Ես չեմ գնա նրա մոտ, նույնիսկ եթե հրավիրի ինձ: 7. Այս սենյակում այսքան լույս է, որովհետև երեկ պատուհանը ջարդվեց: 8. Երբ տեսնում եմ քեզ կամ լսում եմ ձայնդ, մոռանում եմ ամեն ինչ: 9. Բաժակն ընկավ ձեռքիցս և կոտրվեց: 10. Վարչապետն ինքը չգիտի՝ ի՞նչ անել այս բոլոր գործարանների հետ: 11. Մի՛ տեսիր այն սենյակը, նստի՛ր այստեղ իմ կողքին: 12. Արտաքին գործերի նախարարն ասում է, որ իսրայելյան բանակը չի մտնի Գազայի գոտի: 13. Բոլորը հավատացված են, որ այս պատերազմը շատ տարիներ կտևի: 14. Կոնֆերանսում նախարարները կքննարկեն խաղաղ գործընթացի ապագան: 15. Հանդիպումն իսրայելյան և եգիպտական նախարարների միջև տևեց ավելի քան երկու ժամ: 16. Վարչապետ Բենյամին Նեթանյահուն ամսվա վերջում կայցելի Եվրոպայի մի քանի երկրներ: 17. Վարչապետն ուզում է, որ նախարարները քննարկեն իր նոր հրավիրը մինչև շաբաթվա վերջը: 18. Սա կլինի երկրորդ հանդիպումն Իսրայելի վարչապետի ու Եգիպտոսի արտաքին գործերի նախարարի միջև: 19. Այսօր ոչ ոք չի կարող ասել՝ ի՞նչ է լինելու Արևմտյան ափի ու Գազայի գոտու ապագան: 20. Բոլորն արդեն գիտեն, որ վարչապետի ու նախարարների միջև բազմաթիվ խնդիրներ կան:

42 אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם

Սույն դասից հնչյունափոխված նիսմախային ձևերը, բացառությամբ հիմնական օրինաչափություններով կազմվածների, նշվելու են[1] հապավումով:

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

אל תאמר[1]!

פעם יְהוּדִי עָנִי אֶחָד בָּא אֵל הָרַב וְאָמַר לוֹ:

- רַבִּי, בָּאתִי לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ[2] עֵצָה. הַחַיִּים שֶׁלִּי קָשִׁים[3] מְאוֹד. אֵין לִי עֲבוֹדָה כָּל יוֹם וַאֲנִי לֹא מְרוּוִיחַ דַּי כֶּסֶף. אֲבָל הַבַּעְיָה הֲכִי גְּדוֹלָה[4] שֶׁלִּי הִיא מִשְׁפַּחְתִּי[5]. יֵשׁ לִי אִישָׁה, הוֹרִים זְקֵנִים וְחֲמִישָׁה יְלָדִים קְטַנִּים. הַבַּיִת שֶׁלָּנוּ קָטָן, וְאֵין בּוֹ דַּי מָקוֹם בִּשְׁבִילִי, בִּשְׁבִיל הוֹרַיי[6] וּבִשְׁבִיל יְלָדַיי[7]. מַה לַּעֲשׂוֹת, רַבִּי?
- אֱמוֹר[8] לִי, יֵשׁ לְךָ פָּרָה? - שְׁאַל אוֹתוֹ הָרַב.
- כֵּן, כָּרוּךְ הַשֵּׁם, פָּרָה יֵשׁ לִי.
- אֵיפֹה גָּרָה הַפָּרָה שֶׁלְּךָ?
- הִיא גָּרָה בַּחָצֵר, עַל יַד בֵּיתֵנוּ.
- לֵךְ[9] עַכְשָׁיו הַבַּיְתָה, קַח[10] אֶת פָּרָתְךָ וְשִׂים[11] אוֹתָהּ בַּחֶדֶר, יַחַד עִם כָּל הַמִּשְׁפָּחָה. בְּעוֹד שָׁבוּעַ בּוֹא[12,13] שׁוּב אֵלַיי[14].

הַיְּהוּדִי חָזַר הַבַּיְתָה וְעָשָׂה כְּמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ הָרַב. אַחֲרֵי שָׁבוּעַ הוּא שׁוּב בָּא אֵלָיו[15].

- מַה שְׁלוֹמְךָ? - שְׁאַל אוֹתוֹ הָרַב כְּשֶׁהוּא נִכְנָס לַחֶדֶר.
- רַע מְאוֹד - עָנָה הַיְּהוּדִי - עַכְשָׁיו הַמַּצָּב שֶׁלָּנוּ יוֹתֵר קָשֶׁה. הַפָּרָה גָּרָה אִתָּנוּ[16] בַּחֶדֶר. אֵין מָקוֹם לְמִשְׁפַּחְתִּי, אֵין אֲוִיר וְרֵיחַ רַע עוֹמֵד בַּחֶדֶר.
- לֵךְ עַכְשָׁיו הַבַּיְתָה, קַח אֶת פָּרָתְךָ וְשִׂים אוֹתָהּ שׁוּב בַּחָצֵר וּבְעוֹד שָׁבוּעַ בּוֹא שׁוּב אֵלַיי.

אַחֲרֵי שָׁבוּעַ הַיְּהוּדִי שׁוּב בָּא אֵל הָרַב.

- מַה שְׁלוֹמְךָ? - שְׁאַל אוֹתוֹ הָרַב.
- תּוֹדָה לָאֵל, טוֹב מְאוֹד! עַכְשָׁיו בְּבֵיתֵנוּ יֵשׁ דַּי מָקוֹם בִּשְׁבִילִי, בִּשְׁבִיל אִישְׁתִּי, בִּשְׁבִיל הוֹרַיי וּבִשְׁבִיל יְלָדַיי!
- אַז, אַל תֹּאמַר[17], שֶׁהַחַיִּים שֶׁלְּךָ קָשִׁים, כִּי הֵם יְכוֹלִים לִהְיוֹת יוֹתֵר קָשִׁים - אָמַר הָרַב.

דֶּרֶךְ לְעִיתּוֹן

הַנְּשִׂיא קִיבֵּל בְּרָכוֹת מִכָּל הָעוֹלָם

עֶזֶר וַייצְמַן, שֶׁנִּבְחַר בְּשִׁבּוּעַ שֶׁעָבַר לְנָשִׂיא[1] מְדִינַת יִשְׂרָאֵל לְחֲמֵשׁ שָׁנִים, קִיבֵּל בְּרָכוֹת רַבּוֹת מֵרָאשֵׁי מְדִינוֹת וּמִמְּנַהִיגִים מֵהָעוֹלָם כּוּלּוֹ[2]. וַייצְמַן קִיבֵּל מִכְתָּבֵי[3] בְּרָכָה גַּם מִמֶּלֶךְ יַרְדֵּן וּמִנָּשִׂיא[4] מִצְרַיִם.

בִּיקּוּר בְּיִשְׂרָאֵל

שַׂר הַחִינּוּךְ שֶׁל גֶּרְמַנְיָה יָבוֹא[5] בְּסוֹף הַחֹדֶשׁ לְבִיקּוּר רִשְׁמִי בְּיִשְׂרָאֵל. שַׂר הַחִינּוּךְ יִפְגֹּשׁ[6] עִם שָׂרִים יִשְׂרְאֵלִיִּים, יְבַקֵּר[7] בְּכְנֶסֶת וּבְמוּזֵיאוֹן "יַד וָשֵׁם"[8].

[1] 39.9. [2] 34.7. [3] 13.5.2. [4] 41.3. [5] 12.11. [6] 35.5. [7] 39.10. [8] 37.3. [9] 37.4. [10] 38.5. [11] 36.1. [12] 36.2. [13] 37.6. [14] 35.7. [15] 31.7. [16] 35.9. [17] 41.1.1. [18] 33.4. [19] 7.6.

② *Թարգմանեք.*

1. Ես եկել եմ քեզ մոտ, որպեսզի խորհուրդ խնդրեմ քեզանից: 2. Կառավարությունն ասում է, որ նոր ծրագիր ունի, բայց նա ամեն ամիս է ասում դա: 3. Այս սենյակում հնարավոր չէ նստել վատ հոտի պատճառով: 4. Այս կինը լավ չի զգում իրեն, որովհետև հղի է, իսկ այստեղ օդ չկա: 5. Ամբողջ ժամանակ ես մտածում եմ՝ ինչպե՞ս դուրս գալ այս ծանր վիճակից: 6. Նա աշխատում է ամբողջ օրը, սակայն չի կարողանում վաստակել բավականաչափ դրամ: 7. Ռաբին ասաց աղքատ հրեային, որ ամեն օր երեք անգամ աղոթի: 8. Եթե շատ դրամ վաստակեմ, երկու կով և քսան հավ կգնեմ: 9. Հիվանդները գալիս են նրա մոտ տարբեր քաղաքներից, որովհետև նա շատ լավ բժիշկ է, և բոլորը նրան ճանաչում են: 10. Մեկ շաբաթ անց նա նորից եկավ ինձ մոտ, սակայն այս անգամ ոչինչ չխնդրեց ինձանից: 11. Գալիք շաբաթ կառավարությունը կքննարկի երկրի տնտեսության վիճակը: 12. Միացյալ Նահանգներում նախագահն ընտրվում է չորս, իսկ Ֆրանսիայում՝ յոթ տարով: 13. Ամբողջ աշխարհի պետությունների ղեկավարները շնորհավորական հեռագրեր են ուղարկել նոր նախագահին: 14. Էզեր Վայցմանն Իսրայելի Պետության նախագահ է ընտրվել երկու անգամ: 15. Եթե գաք ինձ մոտ, կպատմեմ ձեզ իմ վերջին այցի մասին: 16. Նախարարը խնդրեց ուղարկել իրեն վերջին նորությունները խաղաղության գործընթացի մասին: 17. Անցած տարի մեր քաղաքում կառուցեցին նոր օդանավակայան, սակայն այն դեռ չի գործում (աշխատում): 18. Մեր երկրում ամեն մեկը կարող է մտնել կառավարության շենք և լսել քննարկումները: 19. Ե՞րբ ես ժամանակ գտնելու, որպեսզի պատասխանես այս բոլոր շնորհավորանքներին: 20. Բոլորը սպասում են, որ ամսվա վերջում Հորդանանի թագավորը հանդիպելու է Միացյալ Նահանգների նախագահի հետ:

[1] Ուշադրություն դարձրեք լ նախդիրին՝ בחר ל «ընտրվել (որևէ պաշտոնի)» արտահայտության մեջ:

43 אַרְבָּעִים וְשָׁלוֹשׁ

ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՀԱՅՏՈՒՄ

43.1. Ինչպես նշվել էր նախորդ դասերում, անցյալ ժամանակի բայերն արտահայտում են նաև շարունակական գործողություն, օրինակ՝ עִיר קְרָאקוּב גָּר יְהוּדִי «Կրակով քաղաքում մի հրեա էր ապրում»: Շարունակական կամ կրկնվող գործողությունը կարող է արտահայտվել նաև ենթակայի հետ թվով և սեռով համաձայնեցված הָיָה բայի ու ենթակայական դերբայների համադրումով՝ עַל הַיּוֹם מִן הַבּוֹקֶר עַד הָעֶרֶב הַיְלָדִים הָיוּ מְשַׂחֲקִים, «առավոտից մինչև երեկո երեխաները խաղում էին», שָׁרָה הָיְתָה מִתְפַּלֶּלֶת בְּקוֹל רָם «Սառան բարձրաձայն աղոթում էր»: הָיָה բային կարող է հետևել մեկից ավելի ենթակայական դերբայ՝ כָּל בּוֹקֶר הוּא הָיָה הוֹלֵךְ אֶל הַגָּשֶׁר וּמְטַיֵּל שָׁם «ամեն առավոտ նա վերադառնում էր կամրջի մոտ ու զբոսնում այնտեղ»:

ԲԱՅԱԿԱՆ ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

43.2.1. הודה «շնորհակալություն հայտնել, խոստովանել» բայը (արմատը՝ ידה) պատկանում է ինչպես י״פ խմբին, ինչով պայմանավորված է հեռացման նրա הו- սկզբնավանկը (36.3.), այնպես էլ ל״ה խմբին՝ ունենալով այդ խմբի անորոշ դերբային բնորոշ ות- վերջավորությունը՝ הוֹדוֹת:

43.2.2. הודה բայի ենթակայական դերբայներն են՝ מוֹדֶה - מוֹדָה - מוֹדִים - מוֹדוֹת:

① Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.

הָאוֹצָר

בְּעִיר קְרָאקוּב גָּר יְהוּדִי עָנִי וּשְׁמוֹ שְׁלֹמֹה בֶּן־יִצְחָק. לַיְלָה אֶחָד חָלַם חֲלוֹם[1]. בַּחֲלוֹם שָׁמַע קוֹל שֶׁאָמַר לוֹ לָקוּם וְלָלֶכֶת אֶל עִיר הַבִּירָה וּלְחַפֵּשׂ אוֹצָר מִתַּחַת לַגֶּשֶׁר, שֶׁלְּיַד אַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ. "זֶה רַק חֲלוֹם" חָשַׁב הָאִישׁ. אַחֲרֵי שֶׁחָזַר הַחֲלוֹם פַּעַם שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית, קָם הָאִישׁ וְיָצָא לְדֶרֶךְ אֲרוּכָּה. אַחֲרֵי זְמַן רַב הִגִּיעַ אֶל עִיר הַבִּירָה. אֲבָל כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לַגֶּשֶׁר, שֶׁלְּיַד אַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ, רָאָה שֶׁחַיָּלִים הָיוּ שׁוֹמְרִים[2] עָלָיו בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. הוּא פָּחַד לְחַפֵּשׂ אֶת הָאוֹצָר, אֲבָל כָּל בֹּקֶר הָיָה חוֹזֵר[3] אֶל הַגֶּשֶׁר וּמְטַיֵּל[4] שָׁם עַד הָעֶרֶב.

יוֹם אֶחָד שָׁאַל אוֹתוֹ מְפַקֵּד הַחַיָּלִים: "מַה אַתָּה עוֹשֶׂה כָּאן? אַתָּה מְחַפֵּשׂ מִשֶּׁהוּ? אַתָּה מְחַפֵּשׂ לְמִישֶׁהוּ?" סִיפֵּר לוֹ שְׁלֹמֹה עַל הַחֲלוֹם שֶׁלּוֹ. הַמְפַקֵּד צָחַק: "הֲלַכְתָּ דֶּרֶךְ אֲרוּכָּה כָּל כָּךְ רַק בִּגְלַל הַחֲלוֹם? גַּם אֲנִי חָלַמְתִּי חֲלוֹם. בַּחֲלוֹמִי אָמְרוּ לִי שֶׁבָּעִיר קְרָאקוּב, בְּבֵיתוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי שְׁלֹמֹה בֶּן־יִצְחָק יֵשׁ אוֹצָר מִתַּחַת לְתַנּוּר. אֲבָל אֲנִי לֹא אֵצֵא[5] לְדֶרֶךְ כָּל כָּךְ אֲרוּכָּה רַק בִּגְלַל חֲלוֹם. וְאֵיךְ אֶמְצָא[6] אֶת בֵּיתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה בֶּן־יִצְחָק? הֲרֵי כְּמַעַט כָּל יְהוּדִי הוּא אוֹ שְׁלֹמֹה אוֹ יִצְחָק!"

שְׁלֹמֹה הוֹדָה[7] לְמְפַקֵּד וְחָזַר לְעִיר שֶׁלּוֹ. בַּבַּיִת הוּא חָפַר תַּחַת לַתַּנּוּר וּמָצָא כַּד מָלֵא זָהָב.

דֶּרֶךְ לְעִיתּוֹן

מִשְׁלַחַת[8] סִינִית בְּסוּרִיָּה

מִשְׁלַחַת סִינִית מְבַקֶּרֶת בִּימִים אֵלֶּה בְּדַמֶּשֶׂק. בְּפְגִישָׁתָם דָּנוּ רָאשֵׁי[9] סוּרִיָּה נִחְבְּרֵי[10] הַמִּשְׁלַחַת בְּיַחֲסִים[11] בֵּין סִין לְבֵין סוּרִיָּה[12].

שֹׁר הָאוֹצָר חָזַר מִבִּיקּוּר בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל

שֹׁר הָאוֹצָר של ישראל חָזַר אֶתְמוֹל מִבִּיקּוּר רִשְׁמִי בְּאַרְצוֹת־הַבְּרִית. בְּבִיקּוּר זֶה פָּגַשׁ שֹׁר הָאוֹצָר הַיִּשְׂרְאֵלִי אֶת שֹׁר הָאוֹצָר הָאַמְרִיקָנִי, וְדָן אִיתּוֹ[13] כְּעֵזְרָה הַכַּלְכָּלִית שֶׁתִּתֵּן[14] לְיִשְׂרָאֵל אַרְצָה־בָּ.

[1] 36.5. [2] 43.1. [3] 35.7. [4] 26.2. [5] 37.1. [6] 34.4. [7] 43.2.1. [8] 2.12. [9] 10.9. [10] 41.4. [11] 31.7. [12] 39.13.

② Թարգմանեք.

1. Ես չեմ հավատում, որ երազում հնարավոր է տեսնել ապագան: 2. Առավոտյան բոլորը տեսան, որ զինվորները հսկում էին քաղաքի կենտրոնը և բոլոր մեծ փողոցները: 3. Հիմա ես կարող եմ ասել, որ չկա ավելի մեծ գանձ, քան սերը: 4. Թագավորի դղյակ հասնելու համար պետք է անցնել այն մեծ կամուրջը: 5. Ես չգիտեմ, թե ինչո՞ւ վախեցա հարցնել նրան իր կնոջ մասին: 6. Ուստիկանների հրամանատարը բարձրահասակ մարդ էր, որը խոսում էր բարձր ձայնով:

7. Վաղն ինձ երկար ճանապարհ է սպասում, և ես ճանապարհ կընկնեմ (դուրս կգամ) վաղ առավոտյան: 8. Եթե գտնեմ ոսկով և արծաթով լի կուժ, կլինեմ թա- գավորի պես հարուստ: 9. Ամբողջ գիշեր եղբայրները փորում էին այգում, ինչ- պես նրանց ասել էր նրանց հայրը, սակայն ոչինչ նրանում չգտան: 10. Ո՞ւմն է ձայնը, որ ես լսում եմ երազում համարյա ամեն գիշեր: 11. Երեկ ամբողջ օրը կա- ռավարությունը քննարկում էր իրավիճակն Արևմտյան ափում և Գազայի գո- տում: 12. Եթե տնտեսական օգնություն չստանանք արտասահմանից, մեր վի- ճակն ավելի ծանր կլինի: 13. Տարիներ առաջ Եգիպտոսի և Սիրիայի միջև բազ- մաթիվ խնդիրներ կային: 14. Ամերիկացի արտգործնախարարը Դամասկոսում կհանդիպի Սիրիայի նախագահի հետ: 15. Ֆինանսների նախարարը երեք ժամ պատմում էր իր նոր տնտեսական ծրագրի մասին: 16. Չինական պատվիրակու- թյան անդամներն այցելեցին մի քանի նոր գործարաններ և հանդիպեցին դրանց տնօրենների և ինժեներների հետ: 17. Դա կլինի Միացյալ Նահանգների նախա- գահի առաջին պաշտոնական այցը մեր երկիր: 18. Երբ դու մտար, ես հեռախո- սով խոսում էի բժշկիս հետ: 19. Ես չգիտեմ ինչպես շնորհակալություն հայտնեմ քեզ քո մեծ օգնության համար (לע): 20. Ոստիկաններն ամբողջ շաբաթ փնտրում էին մեքենան ամբողջ քաղաքում, սակայն չկարողացան գտնել այն:

44 אַרְבָּעִים וְאַרְבַּע

44.1. Ս՚Ի ԲԱՅԵՐՆ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

אני	אֶעֱבוֹד	אנחנו	נַעֲבוֹד
אתה	תַּעֲבוֹד	אתם	תַּעֲבוֹדוּ
את	תַּעֲבֹדִי	אתן	תַּעֲבֹדוּ
הוא	יַעֲבוֹד	הם	יַעֲבֹדוּ
היא	תַּעֲבוֹד	הן	יַעֲבֹדוּ

44.2. Հրամայական եղանակի ձևերն են՝ עֲבוֹד / עֲבֹדִי / עֲבֹדוּ:

① *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* עָבַר, עָצַר, עָזַר, עָזַב *բայերը և կազմեք նրանց հրամայական եղանակը:*

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

44.3. Եբրայերենում բացակայում է «նույն» բառը. փոխարենը գործածվում են 3-րդ դեմքի խնդրառական դերանունները՝ אותו (הָ)איש «նույն մարդը», אותה (הָ)אישה «նույն կինը», אוֹתָם (הָ)אֲנָשִׁים «նույն մարդիկ», אוֹתָן (הָ)נָשִׁים «նույն կանայք»:

② *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית

רַב אֶחָד הָיָה עוֹמֵד[1] לִיד הַחָלוֹן וּמִסְתַּכֵּל[2] עַל הָרְחוֹב. קָרָא[3] הָרַב לְאִישׁ שֶׁעָבַר בָּרְחוֹב, וְשָׁאַל אוֹתוֹ: "אָמוֹר[4] לִי בְּבַקָּשָׁה, אִם תִּמְצָא[5] אַרְנָק מְלֵא כֶּסֶף[6], הַאִם[7] תַּחֲזִיר[8] אוֹתוֹ לְבַעְלִיו?[9]" הָאִישׁ עָנָה בְּלִי הִיסּוּס: "אִם אֵדַע[10] בְּבִיטָּחוֹן מִי בַּעַל הָאַרְנָק, אַחֲזִיר[11] לוֹ אֶת הַכֶּסֶף". "שׁוֹטֶה אַתָּה", אָמַר הָרַב.

שׁוּב עָמַד הָרַב לִיד הַחָלוֹן, קָרָא לְאִישׁ אַחֵר וְשָׁאַל אוֹתוֹ אוֹתָהּ שְׁאֵלָה[12]. עָנָה הָאִישׁ: "אֲנִי לֹא שׁוֹטֶה וְלֹא אָזְתֵּר[13] עַל אַרְנָק כֶּסֶף שֶׁנָּפַל בְּיָדִי". "רָשָׁע אַתָּה", אָמַר לוֹ הָרַב.

קָרָא הָרַב לְאִישׁ שְׁלִישִׁי וְגַם אוֹתוֹ שָׁאַל אוֹתָהּ הַשְּׁאֵלָה[14]. עָנָה הָאִישׁ: "אֵיךְ יָכוֹל אֲנִי עַכְשָׁיו לָדַעַת אֵיךְ אֶתְנַהֵג[15]? אוּלַי לֹא אֶצְלִיחַ[16] לִכְבּוֹשׁ אֶת יֵצֶר הָרַע וְאֶקַּח[17] לְעַצְמִי[18] אֶת הַכֶּסֶף, וְאוּלַי יַעֲזוֹר[19] לִי אֱלֹהִים לִכְבּוֹשׁ אֶת יֵצֶר הָרַע וְאַחֲזִיר[20] אֶת הָאַרְנָק לְבַעְלָיו". קָרָא[21] הָרַב בְּשִׂמְחָה: "אַתָּה חָכָם אֲמִתִּי!"

דֶּרֶךְ לְעִיתּוֹן

תּוֹכְנִית כַּלְכָּלִית חֲדָשָׁה

הַחֹדֶשׁ יֻגַּשׁ[1] שֹׁר הָאוֹצָר לְאִישׁוּר הַמֶּמְשָׁלָה תּוֹכְנִית כַּלְכָּלִית חֲדָשָׁה. הַמֶּמְשָׁלָה תָּדוּן[2] בְּתוֹכְנִית, עוֹד לִפְנֵי שֶׁהִגְעָתָהּ תִּגְמוֹר[3] אֶת הַדִּיּוּן בְּהַקְצָיָב. הַשַּׂר בָּטוּחַ שֶׁתּוֹכְנִיתוֹ הַחֲדָשָׁה תַּעֲצוּר[4] אֶת הָאִינְפְּלַצְיָה.

שָׂרִים יִשְׂרְאֵלִיִּים מְבַקְּרִים בְּיַרְדֵּן

שָׂרֵי הַחֹרֶף הַיִּשְׂרְאֵלִי בִּיקֵּר בַּיּוֹם א'[5] בְּיַרְדֵּן וְנִפְגַּשׁ לְשִׂיחָה עִם הַמֶּלֶךְ. הֵם דָּנוּ בְּמַצַּב תַּהֲלִיךְ הַשָּׁלוֹם, כִּקְשָׁרִים בֵּין יִשְׂרְאֵל לְבֵין יַרְדֵּן[6], וְעוֹד. שַׂר הַמִּסְחָר וְהַתַּעֲשִׂיָּה בִּיקֵּר בְּרִבַּת־עַמּוֹן בַּיּוֹם ד', וְדָן עִם שַׂר הַמִּסְחָר שֶׁל יַרְדֵּן בְּקִשְׁרֵי[7] הַמִّסְחָר בֵּין שְׁתֵּי הַמְּדִינוֹת[8].

[1] נ.2. [2] 43.1. [3] 32.11. [4] 39.10. [5] 34.4. [6] 31.5.1. [7] 39.3. [8] 35.5. [9] 37.2. [10] 44.3. [11] 33.4.
[12] 34.1. [13] 39.1. [14] 38.5. [15] 20.4. [16] 44.1. [17] 39.5. [18] 36.1. [19] 35.1. [20] 24.10. [21] 41.4. [22] 11.2.2.

③ *Թարգմանեք.*

1. Եթե հաստատ իմանամ, որ երեկոյան գալու եք մոտս, տանը կլինեմ: 2. Նա ա
ռանց վարանելու պատասխանեց, որ պատրաստ է մեկնել մեզ հետ նույն ավտո
մեքենայով: 3. Չհավատա՛ս, որ ես պատրաստ եմ հրաժարվել քեզանից: 4. Ինչ
պե՞ս հիմա կարող եմ պատասխանել այս դժվար հարցին, որը դու ինձ տվեցիր
5. Ոչ միշտ է կարելի հաղթահարել վատ բնազդը և ճիշտ վարվել: 6. Միայն աստ
ված կարող է օգնել ինձ կարգավորել իմ բոլոր պրոբլեմները: 7. Նրան չի հաջող

[1] «դրամով լի»:

վի ավարտել այս աշխատանքը մինչև հաջորդ ամսվա վերջը: 8. Դեռ մի՛ վերադարձրու այս գիրքն իր տիրոջը, ես էլ եմ ուզում կարդալ այն: 9. Սրանք նույն մարդիկ են, որոնք այստեղ էին անցած շաբաթ: 10. Ասա՛ ինձ՝ ո՞վ է քո ընկերը, ես կասեմ՝ ո՞վ ես դու: 11. Առանց Քենեթի հաստատման կառավարությունը չի կարողանա սկսել աշխատանքը: 12. Կոնֆերանսում, որը կբացվի եկող շաբաթ Մոսկվայում, կքննարկեն խաղաղ գործընթացի ապագան: 13. Արդյունաբերության վիճակը մեր երկրում շատ ծանր է, բազմաթիվ գործարաններ չեն աշխատում, և երիտասարդներն աշխատանք չեն գտնում: 14. Երկու նախարարները համոզված են, որ առևտուրն իրենց պետությունների միջև կաճի: 15. Երկու կառավարություններն ուզում են պահպանել լավ կապերը Եգիպտոսի և Սիրիայի միջև: 16. Առևտրական կապերը շատ կարևոր են պետությունների միջև հարաբերություններում: 17. Վերջին տարիներին հարաբերություններն Իսրայելի և Թուրքիայի միջև շատ բարդ էին: 18. Ֆինանսների նախարարությունը վաղը կներկայացնի կառավարությանը նոր բյուջեն, կառավարությունը կքննարկի այն և կներկայացնի Քենեթի հաստատմանը: 19. Վարչապետը հուսով է, որ Քենեթը կընդունի նոր բյուջեն մինչև ամսվա վերջը: 20. Առևտրի և արդյունաբերության նախարարն ասում է, որ առանց տնտեսական նոր ծրագրի հնարավոր չէ կանգնեցնել սղաճը:

45 אַרבּעים וְחָמֵשׁ

ՆՅԼ ՄԱՍՆԻԿԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

45.1. ՆՅԼ մասնիկը կարող է ժխտականի վերածել անվանական կամ ենթակայական դերբայով արտահայտված ստորոգյալը. սա նշանակում է, որ ՆՅԼ մասնիկը ժխտականի է վերածում միայն ներկա ժամանակի բայերը: Այդ դեպքում նրան սովորաբար կցվում են դերանվանական վերջածանցները՝ կազմելով հետևյալ ձևերը.

אֵינֶנִּי (אֵינִי)	אֵינֶנּוּ
אֵינְךָ / אֵינֶךָ	אֵינְכֶם / אֵינְכֶן
אֵינֶנּוּ (אֵינוֹ) / אֵינֶנָּה (אֵינָהּ)	אֵינָם / אֵינָן

Ուշադրություն դարձրեք אֵינֶנּוּ ձևի երկակի գործածությանը, համեմատեք מִמֶּנּוּ ձևի հետ:

Այս ձևերը համապատասխանում են «לא + անձնական դերանուն» կապակցություններին՝ מְדַבְּרִים עִבְרִית בְּעֵינַי (אֵינִי) חוֹלֶה, אֵינָם (הֵם לֹא) מְדַבְּרִים עִבְרִית טוֹב: Եթե ենթական անձնական դերանուն չէ, ապա այս ձևերը պարզապես փոխարինում են לֹא մասնիկին՝ אֵין מְשַׂחֵק בְּקְלָפִים «ամուսինս խաղաթուղթ չի խաղում»: ՆՅԼ մասնիկը կարող է ժխտել ենթակայական դերբայը նաև առանց դերանվանական վերջածանցի. այդ դեպքում այն սովորաբար դրվում է ենթակայից առաջ՝ אֵין אֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים עִבְרִית טוֹב «մենք եբրայերեն լավ չենք խոսում»:

ՆՅԼ մասնիկի միջոցով ժխտումը հանձնարարելի է գրական լեզվի կանոններով, մինչ לֹא մասնիկի միջոցով ժխտումը դիտվում է խոսակցական լեզվի ազդեցության արդյունք: Այդուհանդերձ, לֹא մասնիկով ժխտումը լայնորեն տարածում է ստացել նաև գրական լեզվում, իսկ ՆՅԼ մասնիկն ավելի հաճախ գործածվում է մամուլի լեզվում:

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

45.2. הוּא, הִיא դերանունները կարող են միանալ այլ դերանունների՝ կազմելով հարամարանական շեշտ կրող կայուն կապակցություններ (א տառն այդ դեպքում ընկնում է)՝ מִי הוּא (מִיהוּ *míhu* «ո՞վ է (նա, սա)», מָה הוּא (מַהוּ *máhu* «ի՞նչ է (սա)», זֶה הוּא, זֶהוּ, זוֹהִי (זו הִיא) *zéhu, zóhi* «սա՛ է»:

45.3. Ապառնի ժամանակում נָסַע բայը, ինչպես և פ״נ խմբի բայերի մի մասը, խոնարհվում է առանց נ արմատականի.

אני	אֶסַּע	אנחנו	נִסַּע
אתה	תִּסַּע	אתם	תִּסְעוּ
את	תִּסְעִי	אתן	תִּסְעוּ
הוא	יִסַּע	הם	יִסְעוּ
היא	תִּסַּע	הן	יִסְעוּ

45.4. Հրամայական եղանակի ձևերն են՝ סַע / סְעִי / סְעוּ:

Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.

ארבעה סיפורים קצרים

אישה אחת באה אל הָרב וְאָמרה לו: "רַבִּי, יש לי צָרה גדולה: בעלי אינו יודע לְשַׂחֵק בְּקְלָפִים. מה לַעֲשׂוֹת?" "זאת צָרה?" שָׁאַל הָרב. "הלוואי על כל ישראל צָרה כָּזאת. אני חושב שֶׁזה דַּוְוקָא טוֹב שֶׁבּעלך אינו מְשַׂחֵק בְּקְלָפִים." אָמרה הָאישה: "אָמרתי שֶׁאינו יודע לְשַׂחֵק, וְלֹא אָמרתי שֶׁאינו מְשַׂחֵק!"

סַנה מִתפַּלֶּלֶת בְּקול רָם: "אָבָא, אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שמע את תפילתי ושלח לי אופנַיִים ליום הולדתי." אבא קָרָא לחנה וְשָׁאַל אותה: "לָמה את צועֶקֶת כל כך? הָאבא שֶׁבַּשָּׁמַיִם יוכל לשמוע אותך גם אם תִּתפַּלְלִי אֵלָיו בְּלַחַשׁ." עָנתה חנה: "אתה צודֵק, אבא, אבל אני רוצה שֶׁגם הָאבא שֶׁעל הָאָרֶץ ישמע את תפילתי."

הסופר הָאֲמֶריקני המפורסם מרק טוין נכנס פַּעם לְבַנק וביקש הלוואה. הפָּקיד בַּבַּנק שָׁאַל אותו שְׁאֵלות רַבות על רכושו. אָמר מרק טוין: "מדוע אתה שואל אותי כל כך הרבה שְׁאֵלות על רכושי? אין לי רכוש, אני איש עני, וְלָכן באתי לבקש הלוואה". אָמר הפָּקיד: "אם אתה עני, לא תִּקבַּל הלוואה,

אני שֶׁלֹּא תוּכַל לְהַחֲזִיר אֶת הַכֶּסֶף." אָמַר מַרְק טְוֵין: "סוֹף־סוֹף אֲנִי הַבְּנָתִי[11] מִיהוּ[12] בְּנְקַאי: בְּנְקַאי הוּא אָדָם, שֶׁיִּתְּנוּ לְךָ מְטְרִייָה כַּאֲשֶׁר הַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת וְיִקְחוּ[13] אוֹתָהּ מִמְּךָ[14] כַּאֲשֶׁר יֵרֵד[15] גֶּשֶׁם."

אִישָׁה אַחַת הָלְכָה לְקוֹנְצֶרְט. כְּשֶׁחָזְרָה, שָׁאֲלָה אוֹתָהּ הַשְּׁכֵנָה שֶׁלָּהּ: "מַה שָׁמַעַתְּ בַּקּוֹנְצֶרְט?" "שָׁמַעְתִּי שֶׁשִּׁפְחַת כֹּהֵן תִּסְעֶה[16] בְּסִתָּו לְחוּץ לָאָרֶץ, וּגְבֶרֶת לוֹי עוֹמֶדֶת[17] לְהִתְגָּרֵשׁ מִבַּעְלָהּ. יוֹתֵר לֹא יָכוֹלְתִּי לִשְׁמוֹעַ, כִּי הַתְּזַמֹּרֶת[18] הִתְחִילָה לְנַגֵּן."

וָרֵד לְעִיתּוֹן

רוּסִיָה תַּמְכִּיר[19] לְאִירָאן עוֹד שְׁנֵי כּוּרִים גַּרְעִינִיִּים

רוּסִיָּה הוֹדִיעָה כִּי הִיא מוֹכֶרֶת לְאִירָאן עוֹד שְׁנֵי כּוּרִים גַּרְעִינִיִּים. רוּסִיָּה גַּם בּוֹנָה כּוּר גַּרְעִינִי גָּדוֹל בְּאִירָאן. אִירְגּוּת־הַבְּרִית וְיִשְׂרָאֵל יֵשׁ דְּאָגָה רַבָּה בְּגַלַּל מְכִירַת הַכּוּרִים לְאִירָאן.

שְׁנֵי רָאשֵׁי הַמְּדִינוֹת יִתְפַּגְּשׁוּ[20] לְדִיבּוּר עַל הַמַּצָּב בְּעִיראַק

עֹלֶה יַרְדֵּן בָּא בְּיוֹם ה'[21] לְקַהִיר וְנִפְגַּשׁ עִם נָשִׂיא[22] מִצְרַיִם. הַנּוֹשֵׂא הָעִקָּרִי שֶׁל הַשִּׂיחוֹת הָיָה הַמַּצָּב בְּעִיראַק. הַמֶּלֶךְ מְבַקֵּשׁ תּוֹכְנִית חֲדָשָׁה בְּעִנְיַן מְדִינָה זוֹ.

[1] 45.1. [2] 30.5. [3] 37.9.1. [4] 34.2. [5] 37.4. [6] 14.10. [7] 40.2. [8] 34.1. [9] 35.7. [10] 9.11. [11] 33.4. [12] 35.3. [13] 45.2. [14] 39.13. [15] 38.5. [16] 34.7. [17] 37.1. [18] 45.3. [19] 37.10. [20] 40.1. [21] 9.12. [22] 35.1. [23] 41.1.1. [24] 24.10.

② *Թարգմանեք.*

1. Երեկ մենք չէինք կարողանում քնել և ամբողջ գիշեր խաղաթուղթ էինք խաղում: 2. Արդյոք դու գիտե՞ս, թե ո՞վ է այն մարդը, որը կկարողանա լուծել այս պրոբլեմը: 3. Ես չեմ սիրում, երբ շշուկով են խոսում, բայց նաև չեմ սիրում, երբ բարձրաձայն են խոսում: 4. Դու իրավացի ես, չարժե հրաժարվել այս աշխատանքից: 5. Ես չեմ կարողանա գալ քեզ մոտ այսօր երեկոյան, որովհետև շատ աշխատանք ունեմ: 6. Բոլորը մեր քաղաքում ծիծաղում էին նրա վրա, որովհետև նա տնից միշտ թիկնոցով և հովանոցով էր դուրս գալիս: 7. Ես աղքատ մարդ եմ, իմ ամբողջ ունեցվածքը կարելի է դնել այս փոքր ճամպրուկի մեջ: 8. Այս նվագախումբը հնարավոր չէ լսել, գնա՛նք այստեղից: 9. Ապա մի լսի՛ր ինչպես են երգում թռչուններն այս այգում, երբ շողում է արևը: 10. Երբ փոքր էի, հայրս ամեն ծնունդյանս օրը խոստանում էր ինձ հեծանիվ գնել համար, իսկ հիմա ես եմ խոստանում որդուս հեծանիվ գնել նրան: 11. Մեր քաղաքն արժե այցելել միայն աշնանը: 12. Սա է օրվա գլխավոր թեման՝ տնտեսական իրավիճակը մեր երկրում: 13. Պատերազմն Իրանի ու Իրաքի միջև տևեց տասը տարի: 14. Իսրայելն իր առաջին ատոմային ռեակտորը կառուցել է Ֆրանսիայի օգնությամբ: 15. Մեծ

մասահոգություն կա, որ բանակցությունները Միրիայում իրավիճակի հարցով շատ դանդաղ կլինեն: 16. «Երրորդ աշխարհի» ղեկավարները Կահիրեում կքննարկեն իրենց տնտեսական պրոբլեմները: 17. Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը եկող ամսվա վերջում կմեկնի Միացյալ Նահանգներ: 18. Երբ ինձ դժվար է, ես միշտ աղոթում եմ, սակայն համոզված չեմ, որ աստված լսում է աղոթքներս: 19. Իսրայելն ուզում է, որ ոչ մի երկիր չօգնի Իրանին ատոմային ռեակտորներ կառուցել: 20. Ես համոզված եմ, որ եթե հովանոց չվերցնեմ՝ անձրև կգա:

46 אַרבּעים וְשֵׁשׁ

פ״ע/ל״ה ԲԱՅԵՐՆ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

46.1. פ״ע/ל״ה խմբի բայերն ապառնի ժամանակում ունեն խոնարհման հետևյալ պատկերը (עָשָׂה):

אני	אֶעֱשֶׂה	אנחנו	נַעֲשֶׂה
אתה	תַּעֲשֶׂה	אתם	תַּעֲשׂוּ
את	תַּעֲשִׂי	אתן	תַּעֲשׂוּ
הוא	יַעֲשֶׂה	הם	יַעֲשׂוּ
היא	תַּעֲשֶׂה	הן	יַעֲשׂוּ

46.2. Հրամայական եղանակի ձևերն են՝ עֲשֵׂה / עֲשִׂי / עֲשׂוּ:

① *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* עָלָה, עָנָה *բայերը և կազմեք նրանց հրամայական եղանակը:*

ל״ה ԲԱՅԵՐԸ ԿԱՌՈՒՑՑԻ ԱՊԱՌՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ

46.3. פִּיעֵל կառույցի ל״ה խմբի բայերն ապառնի ժամանակում ունեն խոնարհման հետևյալ պատկերը (חִיכָּה):

אני	אֲחַכֶּה	אנחנו	נְחַכֶּה
אתה	תְּחַכֶּה	אתם	תְּחַכּוּ
את	תְּחַכִּי	אתן	תְּחַכּוּ
הוא	יְחַכֶּה	הם	יְחַכּוּ
היא	תְּחַכֶּה	הן	יְחַכּוּ

46.4. Հրամայական եղանակի ձևերն են՝ חַכֵּה / חַכִּי / חַכּוּ:

① *Ապառնի ժամանակում խոնարհեք* נִיסָּה, בִּילָה *բայերը և կազմեք նրանց հրամայական եղանակը:*

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

46.5. ָ կապակցությունից առաջ ן շաղկապը, ինչպես և בְּ־, לְ־ կցական նախդիրները, ձայնավորվում է խիրիկով, իսկ ָ կապակցությունը կորցնում է շվան՝ תֵּל־אָבִיב וִירוּשָׁלַיִם ... *վիռուշալայիմ,* հորեր և երեխաներ ... *վիլադիմ:*

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

על הורים וילדים[1]

כל ההורים רוצים שֶׁלִּילָדִים שלהם יִהְיֶה טוב בַּחַיִּים. כּוֹלָם רוצים שֶׁהֵם יַצְלִיחוּ. שֶׁהֵם יִהְיוּ בריאים, עֲשִׁירִים וּמְאוּשָּׁרִים. לא כל ההורים יודעים מה לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁלִּילָדִים יִהְיֶה בָּאֱמֶת טוב, יֵשׁ הורים שֶׁחושבים שֶׁהם יודעים מה הֶכִי טוב. ההורים כְּאֵלֶּה בְּטוּחִים שֶׁיְּלָדִים אֵינָם יודעים כלום, אֵינָם רוצים לָדַעַת מה רוצים הַצְּעִירִים. הם רוצים רק שֶׁהַיְּלָדִים שלהם יַעֲשׂוּ מה שֶׁהם - ההורים - מְחַלִּיטִים בִּשבילָם. הורים כְּאֵלֶּה מחליטים מה "הַיֶּלֶד" יַעֲשֶׂה, מה הוא יִלְמַד, מי יִהְיוּ הַחֲבֵרִים שלו, מה הוא יִקְרָא, מה הוא יִרְאֶה, וְעוּד...

אני רוצֶה לְסַפֵּר לָכֶם על אורי. ההורים שלו רָצוּ שֶׁהוא יִלְמַד בְּאוניברסיטה, אבל הוא לא רָצָה. הוא רָצָה שֶׁהם לא יַגִּידוּ לו מה לַעֲשׂוֹת. אורי רָצָה לִנסוֹעַ לְטַיֵּל. הוא רצה לראות מְקוֹמוֹת חדשים, עָרִים חדשות, לְהַכִּיר אנשים מְעַנְיְנִים. הוא אָמַר שֶׁהוא לא יודע מה הוא רוצֶה להיות. הוא בִּיקֵשׁ מאבא שלו שֶׁלא יַחְלִיט בִּשבילו: "אני אֶסְכָּה" שָׁנָה, וְאז אַחְלִיט בְּעַצְמִי! אני לא רוצֶה שֶׁאתם תַּחְלִיטוּ! אני לא מְבַקֵּשׁ שֶׁתַּעֲזְרוּ לִי, אבל לְפָחוֹת, אַל תַּפְרִיעוּ לִי, אני אֶעֱשֶׂה תוכניות בְּעַצְמִי, וּבְעַצְמִי אֶעֱנֶה על כל הַשְּׁאֵלוֹת!"

זה לא הָיָה קַל. לְהורים של אורי הָיָה קָשֶׁה מאוד לוֹנֵתֵר על תוכניותֵיהֶם". אורי עָבַד קָשֶׁה וְחָסַךְ כֶּסֶף בְּעַצְמוֹ. הוא הִבְטִיחַ לְהוֹרָיו" שֶׁאחרי הַטִּיּוּל, הוא יֵלֵךְ" ללמוד. הוא אָמַר לָהֶם את זה כְּדֵי שֶׁהם לא יִדְאֲגוּ, אבל הוא בָּאֱמֶת הִתְכַּוֵּן לִלְמוֹד, הוא רק לא יָדַע מה ללמוד.

כְּשֶׁאורי חָזַר מהטיול הוא הָלַךְ ללמוד אֲמָנוּת. ההורים שלו לא הָיוּ מְאוּשָּׁרִים מִזֶּה. הם רָצוּ שֶׁהוא יִהְיֶה עוֹרֵךְ־דִּין, או רופא, או מְהַנְדֵּס, אבל לא הָיִתָה לָהֶם בְּרֵרָה. אורי כְּבָר אינו יֶלֶד קָטָן וְהוא הֶחְלִיט בְּעַצְמוֹ.

[1] *սխալներ:*

דרך לעיתון

מזכיר האו״ם[i] מבקר בישראל

מזכיר האו״ם בא ביום ג׳ לביקור בישראל. זהו[ii] ביקורו הראשון בישראל. לפני־כן הוא ביקר במדינות האזור ונפגש עם ראשי המדינות. ביום ב׳ נפגש מזכיר האו״ם עם המנהיגים הפלסטיניים. בישראל הוא ייפגש[iii] עם הנשיא, עם ראש הממשלה ועם שר החקלאות. בשיחות אלה יעלו לדיון[i] הנושאים העומדים[iii] בראש המדשות: תהליך השלום, פתרון בעיית לבנון, ועוד.

בעיות של זוגות צעירים

לזוגות צעירים בעיר אור־יהודה אין דירות. הצעירים נכנסו מספר פעמים[ii] לדירות ריקות[iii], אבל המשטרה הוציאה אותם משם. הזוגות הצעירים גם הפגינו מול הכנסת. עד עכשיו לא מצאו פתרון לבעיה שלהם. הזוגות הצעירים החליטו לקרוא עיר אוהלים בארצשדיון. הם יקבלו שם חשמל ומים.

[1] 46.5. [2] 39.1. [3] 41.3. [4] 30.5. [5] 45.1. [6] 46.1. [7] 34.2. [8] 34.4. [9] 39.11. [10] 39.5.
[11] 46.3. [12] 44.1. [13] 35.6. [14] 35.5. [15] 37.3. [16] 32.8. [17] 45.2. [18] 41.1.1. [19] 6.20.

④ *Թարգմանեք.*

1. Երբ փոքր էի, միշտ ցանկանում էի, որ ծնողներս իմ փոխարեն չորոշեն: 2. Ամեն առավոտ նա գալիս է նոր ծրագրով, սակայն երեկոյան արդեն չի հիշում այն: 3. Եթե ինձ չխանգարեն, ես կկարողանամ ավարտել այս գիրքը մինչև ամսվա վերջը: 4. Առնվազն շաբաթը երկու անգամ նա գալիս է մեզ մոտ և պատմում մեզ իր երկար պատմությունները: 5. Եթե չես օգնելու ինձ՝ գոնե մի՛ խանգարիր: 6. Ես համոզված եմ, որ նա չի կարողանա հրաժարվել այս ծրագրից: 7. Ամեն անգամ դու մի նոր բան ես խոստանում ինձ և հետո մոռանում: 8. Ես զգում եմ, որ ոչանց փաստաբանի չեմ կարողանա գտնել այս պրոբլեմի լուծումը և դուրս գալ այս դժվար իրավիճակից: 9. Նա հարուստ է և առողջ, սակայն երջանիկ չէ, որով հետև երեխաներ չունի: 10. Ինձ դժվար էր մենակ ապրել դատարկ բնակարանում: 11. Իմ ծնողներն ուզում էին, որ ես բժիշկ կամ փաստաբան դառնամ, սակայն ես որոշեցի ժամանակակից արվեստ ուսումնասիրել: 12. Երկու պետությունները քննարկում են ՄԱԿ-ի խաղաղության ծրագիրը: 13. Ամենակարևոր թեման, որը քննարկման դրվեց, տնտեսության վիճակն էր: 14. Սիրիայի արտաքին գործերի նախարարն ասում է, որ իսրայելյան բանակը պետք է դուրս գա Լիբանանից: 15. Արևմտյան ափի պրոբլեմի լուծումը խաղաղ գործընթացի կարևոր մասն է: 16. Առնվազն տարին երկու անգամ ուսանողները ցույց են անում հա-

[i] «քննարկման կդրվեն»:
[ii] «մի քանի անգամ»:
[iii] *ռէկ.*

մայարաների առջև: 17. Այս մարդիկ որոշեցին վրաններ դնել մարզադաշտում, որովհետև այլ ընտրություն չունեին: 18. Վերջին տարիներին մեր քաղաքում բազմաթիվ ժամանակակից շենքեր կառուցեցին, սակայն գրեթե բոլոր բնակարանները նրանցում դատարկ են: 19. Ոստիկանությունը ռադիոյով հայտարարեց, որ երկու տղամարդ է փնտրում: 20. Վարչապետն ասում է, որ երիտասարդ զույգերը ևս երկու տարի պետք է սպասեն իրենց պրոբլեմների լուծմանը:

47 אַרבּעים וְשֶׁבַע

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

אֵיפה לָגוּר?

נָחָמה סטוּדֶנטית. היא לוֹמֶדֶת שָׁנה שנייה בְּפַקוּלטה לאַרכֵיאוֹלוֹגיה. שנת[a] הלימוּדים כּבָר הַתחילה וְהיא עוד לא הֶחליטה[1] אֵיפה לָגוּר. בַּשָּׁנה שֶׁעָבְרה גָּרה נָחָמה אֶצֶל קרוֹבֶיהָ[2]. נוֹחַ מאוד לגוּר שם, אבל לְנָחָמה הָיוּ כּמה בְּעָיוֹת. קרוֹבֶיהָ גָּרים בְּדירה גדוֹלה וְנוחה לא רחוק מִמֶּרכַּז הָעִיר, אבל יש שם רַעַשׁ של מְכוֹניוֹת וְאוֹטוֹבּוּסים. לפעָמים, כְּשֶׁאוֹטוֹבּוּס עוֹבֵר בְּרחוֹב, אי אֶפשָׁר אפילוּ לשמוע רַדיו. נָחָמה לא יְכוֹלה לְלמוֹד שם, לא תמיד הָיה לה מַשֶׁק לְלֶכֶת לְסַפרייה, וְגם נִמאָס לָה לשמוע את השְׁאֵלוֹת של דוֹדה: "אֵיפה הָיית? לָאָן את הוֹלֶכֶת? לְמֹדת את שיעוּרֶיךָ? הוּא גָּבוֹהַּ?"

נחמה יְכוֹלה לגוּר בְּמָעוֹן הסטוּדנטים, אבל גם שם יש רַעַשׁ. בְּמָעוֹן זוֹל לגוּר, וַאֲפשָׁר לְלֶכֶת בְּרֶגֶל מִשם לאוניברסיטה, אבל בְּדֶרֶך כּלל יש שוּתָף לַחֶדר. לִפעוּת פַּעַם בְּשבוּע יש מְסיבּה עד אֶמצַע הלילה, וְלִפעָמים צָרִיך לְלֶכֶת לִמְסיבּה, גם אם אין מַשֶׁק.

אוּלַי כְּדַאי לגוּר בְּדירה שכּוּרה[3]? נחמה יְכוֹלה לשכּוֹר דירה עם עוד כּמה סטוּדנטים, אבל כּל כּך יָקָר בִּירוּשלַיִם! וְהיא לא יוֹדֶעֶת, אִם[b] שוּתָף לדירה יותר טוב מִשוּתָף לחדר. צָרִיך לְחַפֵּשׂ דירה, וְקָשֶׁה לְמצוֹא דירה מתאימה, וּבְאֵיזוֹ שכּוּנה כְּדַאי לְחַפֵּשׂ? וּמה יִהיֶה, אם בְּאֶמצַע השָׁנה יַחליט שוּתָף אֶחָד לַעֲזוֹב את הדירה? צָרִיך יִהיֶה לְחַפֵּשׂ שוּתָף חָדָשׁ, או לשלם הרבּה יותר.

מה יִהיֶה? נחמה מוּכרָחה לגוּר בְּאֵיזֶה מָקוֹם...

דֶּרֶך לעיתון

שֹׁר החוּץ של יַפָּן מְבַקֵּר בְּיִשׂרָאֵל

שֹׁר החוּץ של יַפָּן בּא בְּיוֹם ב׳ לְבִיקוּר קָצָר של יום אֶחָד בְּיִשׂרָאֵל. זה הָיה הביקוּר הָרִאשוֹן של שֹׁר־חוּץ מִיַּפָּן לְיִשׂרָאֵל. שֹׁר החוּץ בִּיקֵר בְּ"יַד וַשֵּׁם", בְּמַחֲנֵה־הפּלִיטים לְיַד יִרוּשלַיִם, וְנִפגַּשׁ לשיחוֹת קצָרוֹת עם רָשֵׁיא המדינה,

רֹאש הממשלה וְשֹׁר החוּץ. שֹׁר החוּץ של יַפָּן אָמַר, כּי עד היום פְּעָלָה יַפָּן בְּמִזרָח התיכּוֹן בְּעִנייָנִי[c] כּלכָּלה, וְעכשיו רוֹצָה יַפָּן לַעֲזוֹר לְהָבִיא שלוֹם לאֵזוֹר. שֹׁר החוּץ הִיפָּנִי אָמַר עוד, כּי יַפָּן הִיא בְּעַד מְדִינה פּלֶסטִינִית.

כּמה יָמִים יִלמְדוּ[4] התלמידים?

בְּמִשרַד החינוּך מְכינים הַצָּעה לְהַגדִיל את מִספַּר יְמֵי[d] הלימוּדים בְּשָׁנה. לפי ההַצָּעה יִלמְדוּ בְּבָתֵּי־סֵפֶר 290[1] יָמִים בְּשָׁנה, בִּמקוֹם 220[e] יָמִים. לא בָּרוּר עַדַיִן אִם[f] הַנהָלַת המִשרָד תְּקַבֵּל את ההַצָּעה.

[1] 31.3.2. [2] 35.5. [3] 40.1. [4] 15.5. [5] 31.5.1. [6] 39.1. [7] 34.2.

② *Թարգմանեք.*

1. Դավիթն ուզում է ապրել իր ազգականների տանը, որովհետև այնտեղից նա կարող է ոտքով գնալ համալսարան: 2. Բնակարանները քաղաքի կենտրոնում բնդհանրապես ավելի թանկ են: 3. Եթե գնաս աջ՝ կհասնես կինոթատրոն, եթե գնաս ձախ՝ կհասնես հիվանդանոց: 4. Ես այսօր որևէ մեկին տեսնելու ցանկություն չունեմ: 5. Ես ուզում եմ իմանալ՝ ինչքա՞ն ժամանակով կարելի է վարձել այս բնակարանը: 6. Ինչպե՞ս կարող եմ պարապել հանրակացարանում, եթե այնտեղ համարյա ամեն օր երեկույթ կա: 7. Ես ստիպված եմ լքել այս թաղամասը և տեղափոխվել քաղաքի կենտրոնից հեռու: 8. Ես արթնացա գիշերվա կեսին, որովհետև ինչ-որ մեկը բղավում էր բակում: 9. Ես ուրիշ աշխատանք եմ փնտրում, որովհետև ամեն օր մեր տնօրենին տեսնելուց կուշտ եմ: 10. Աղմուկի պատճառով ես չեմ կարող կարդալ գրադարանում: 11. Աշխարհի բազմաթիվ պետություններ ճանաչել են (հռչակել) պաղեստինյան պետությունը: 12. Ճապոնական պատվիրակությունը Երուսաղեմում հանդիպեց պաղեստինյան ղեկավարների հետ: 13. Բանակցությունների գլխավոր թեման կլինի իրավիճակը Մերձավոր Արևելքում: 14. Պատվիրակությունն այցելեց փախստականների ամենամեծ ճամբար Գազայի գոտում: 15. Տարածաշրջանի պետությունները կհանդիպեն հաջորդ շաբաթ Լոնդոնում և կքննարկեն տնտեսության հարցերը: 16. Բոլորը Մերձավոր Արևելքում խաղաղություն են ուզում, սակայն չգիտեն ինչպես այն բերել այս տարածաշրջան: 17. Կրթության նախարարությունն ուզում է ավելացնել դպրոցներում ուսուցիչների թիվը, սակայն չի գտնում նրանց: 18. Մինչև հիմա պարզ չէ, թե որքան դրամ են ստանալու բժիշկները փոքր քաղաքներում՝ ըստ կառավարության նոր առաջարկի: 19. ՄԱԿ-ի պատվիրակությունն այցելեց փախստականներին, ովքեր լքել են Սիրիան՝ այդ երկրում պատերազմի պատճառով: 20. Անցած ուսումնական տարի մենք սովորեցինք 280 օր՝ 270-ի փոխարեն:

[a] מאתים ושבעים
[b] מאתים ועשרים

48 ארבעים ושמונה

ԲԱՅԱԿԱՆ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

48.1. (Տե՛ս 27.1.) Եթե բայի առաջին արմատականը צ է, ապա הִתְפַּעֵל կառույցի օՏՏՈՏ տարբերակում ת տառը փոխարինվում է ט տառով՝ הִצְטַעֵר (արմատը՝ צער):

ԱԾԱԿԱՆՈՎ ԿԱԶՄՎԱԾ ՍՄԻԽՈՒԹԱՅԻՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

48.2. Որպես սմիխութի առաջին անդամ կարող է հանդես գալ նաև ածականը, որը գոյականի նմանությամբ կարող է ենթարկվել հնչյունափոխության՝ שִׁכּוּי: Այս դեպքում «մարգիկների(g) լավագույնները», גְּדוֹל הַמְּשׁוֹרְרִים «բանաստեղծների(g) մեծագույնը», גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל «Իսրայելի մեծամեծները», פְּשׁוּטֵי עַם «հասարակ մարդիկ»: Այս շարքին է պատկանում 44-րդ դասում գործածված «դրամով լի» կապակցությունը: Նման կապակցությունները հաճախ կազմում են բարդ որոշիչ և սովորաբար կապվում են գծիկով՝ קְטַן־אָמוּנָה «սակավահավատ», גָּדוֹל־קוֹמָה «ցածրահասակ»: Ածականը այդպիսի որոշիչում թվով և սեռով համաձայնվում է որոշյալի հետ՝ אב מְרוּבֵּה־יְלָדִים «բազմազավակ հայր», מִשְׁפָּחוֹת מְרוּבּוֹת־יְלָדִים «բազմազավակ ընտանիքներ», בְּחוּרָה כְּחוּלַת־עֵינַיִם «կապուտաչյա օրիորդ», יְלָדִים כְּחוּלֵי־עֵינַיִם «կապուտաչյա պատանիներ», יֶלֶד יְפֵה־פָנִים «գեղեցկադեմ տղա», יַפַּת־פָּנִים «գեղեցկադեմ աղջիկ»: Զնաբանորեն այս խմբին պատկանում են նաև ենթակայական և հարակատար դերբայներով կազմված սմիխութային կապակցությունները՝ אֲנָשִׁים לוֹבְשֵׁי (בְּגָדִים) לְבָנִים «ապիտակ հագած մարդիկ», יְקִירֵי

ԱՅԼ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

48.3. Ինչպես երևում է նախորդ դասերի մի քանի օրինակներից, שום բառը գոյականի հետ համապատասխանում է հայերենի «ոչ մի» ժխտական դերանվանը՝ שום עבודה «ոչ մի աշխատանք», שום מָקוֹם «ոչ մի տեղ», שום דָּבָר «ոչ մի բան, ոչինչ»:

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

סטודנט - עוֹזֶרֶת־בית

סטודנטים עוסקים בַּעֲבודות שונות כְּדֵי לְפַרְנֵס את עַצְמָם. יש סטודנטים שומרי לילה, מְלַצְּרִים, גַּנָּנִים[1], פּוֹעֲלֵי בִּנְיָן וַאֲפילו עוזרות־בית[2].

פִּנְחָס לומד ביולוגיה ועובד עוֹזֶרֶת־בית. הוא אומר: "אני אוהב עבודות־בית. אני לא רוצה להיות פָּקִיד. אני שונֵא גְּרוּת וּמְשֹׁרְדִים. לָכֵן הֶחְלַטְתִּי לַעֲבוד כְּעוֹזֶרֶת־בית[3]. זאת עבודה טובה יותר מעבודות אחרות וְהִיא מוצאת חֵן בְּעֵינַי". אֶפשר לַעֲבוד מְעַט וּלְהַרוויח הרבה". פִּנְחָס הוא בֵּן לְמִשפחה מְרוּבַּת־יְלָדים[4]. יש לו חֲמישה אחים. מגיל צָעיר הוא היה מוכרח לַעֲזור לְאִמו בַּעבודות הבית. היום הוא "מוּמְחֶה" בִּשטיפת כֵּלים, בַּכביסה[5] וּבִשטיפת רצפה. כאשר הִגיע פִּנְחָס בַּפַּעַם הָרִאשונה לַעבודה, לא הֵבִינה בַּעֲלַת הבית מדוע בא אֵלֶיהָ פִּנְחָס. היא אמרה: "מִשֶּׁהוּ לא בְּסֵדֶר. זאת טָעות! בִּיקַשְׁתִּי שֶׁיִּשלחו[6] לי עוֹזֶרֶת־בית". "אני הָעוֹזֶרֶת" ענה פִּנְחָס. "לא יכול להיות! אני רוצה בָּחורה, שֶׁתַּעֲזוֹר לי לִשטוף כֵּלים, לִשטוף רצפה, לְכַבֵּס..." "נסי[7] אותי וְתִרְאִי[8] בְּעצמך. אני בָּטוּחַ שֶׁלֹּא תִּצְטַעֲרִי[9]" אמר פִּנְחָס. בַּעֲלַת הבית הִסכימה לְנַסות את פִּנְחָס, וְהיום היא לא רוצה עוֹזֶרֶת־בית אֲחֶרֶת. היא חוֹשֶׁבֶת שֶׁהָעוֹזֶרֶת שלה היא הָכִי טובה[10].

פִּנְחָס אומר: "יש אנשים שֶׁאומרים שֶׁעבודות־בית - כביסה, שטיפת כֵּלים, בִּישול[11]. הן לא בִּשביל גֶּבֶר. אני חושב שֶׁלֹּא צריך לְהַתְבַּיֵּשׁ בְּשום עבודה[12]".

דרך לעיתון

סגן נְשִׂיא[13] ארה"ב יָבוא לְבִיקוּר

סגן נְשִׂיא ארה"ב יָבֹא בְּיִשְׂרָאֵל בְּסוף החודש, בְּיום הַעֲצָמָאוּת של ישראל. זו הַפַּעַם הָרִאשונה שֶׁסגן נְשִׂיא ארה"ב מְבַקֵּר בִּיקוּר[14] רשמי בְּיִשְׂרָאֵל. רק פַּעַם אחת בִּיקֵּר בְּיִשְׂרָאֵל מנהיג אֲמֶרִיקָנִי חָשוּב יותר. זה היה הַנָּשִׂיא ריצ'ארד ניקסון, שֶׁבִּיקֵּר בְּיִשְׂרָאֵל חודשים מְעַטִּים לִפְנֵי שֶׁהִתְפַּטֵּר בִּשנת 1974[1].

[1] אֶלֶף תשע מאות שבעים וארבע

סגן נשיא ארה"ב יבקר במצרים

סגן הנשיא של ארצות־הברית יבקר גם במצרים, אחרי ביקורו בישראל. הוא רוצה לקבל מנשיא מצרים הצעות חדשות בעניין הפלסטינים והשטחים. הוא יגיע לישראל ביום ו׳ השבוע. איתו יבואו גם מנהיגים יהודיים מארצות־הברית.

[1] 22.6.1. [2] 29.2. [3] 30.4.1. [4] 35.5. [5] 48.2. [6] 10.6. [7] 35.7. [8] 34.2. [9] 44.1. [10] 46.4. [11] 39.11. [12] 48.1. [13] 34.1. [14] 41.3. [15] 10.7. [16] 48.3. [17] 36.5. [18] 39.5. [19] 31.7.

② *Թարգմանեք.*

1. Ես ատում եմ արթնանալ վաղ առավոտյան և աշխատանքի գնալ: 2. Նա բոլորին ասում է, որ ճաշ եփելու մեծ մասնագետ է: 3. Նա մինչև հիմա չի ամուսնացել, որովհետև դեռ իսկական տղամարդ է փնտրում և չի կարողանում գտնել նրան: 4. Ես շատ եմ ափսոսում, որ չես կարողանա վաղը մեզ հետ լինել: 5. Ես ստիպված եմ աշխատել ամբողջ օրը, որպեսզի ապահովեմ իմ բազմազավակ ընտանիքի ապրուստը: 6. Այգու դարպասի մոտ պահակը մի փոքրիկ սևաչյա աղջիկ տեսավ: 7. Երբ վերջացնեմ լվանալ ամանները, կսկսեմ լվանալ հատակը: 8. Ինձ չհաջողվեց ավարտել այս գործը մի մեծ սխալի պատճառով: 9. Ես չեմ կարողանա քեզ հետ երեկույթի գնալ, որովհետև ամեն շաբաթ օր մեծ լվացք ունեմ: 10. Բազմազավակ ընտանիքներն այս տարի կառավարությունից օգնություն ստանալու հույս ունեն: 11. Փոխնախագահը հայտարարեց, որ համաձայն չէ կառավարության նոր առաջարկի հետ: 12. Պատվիրակության ղեկավարն օդանավակայանում հայտարարեց, որ պատրաստվում է արտաքին գործերի նախարարի հետ քննարկել հարաբերությունները երկու պետությունների միջև: 13. Ֆինանսների նախարարը հայտարարեց, որ մինչև տարվա վերջն անհնար կլինի կանգնեցնել աղաճը: 14. Նախարարի տեղակալն ասաց, որ մտադիր չէ տեսություններ հարցեր քննարկել: 15. Մինչև հիմա չգիտեն, թե ինչու պաշտոնաթող եղավ պաշտպանության նախարարը: 16. Փոխնախագահը ճապոնական պատվիրակության հետ հանդիպեց նախագահի պալատում: 17. Պաղեստինցիների առաջնորդները մինչև տարվա վերջ պետք է պատասխան տան նոր առաջարկներին: 18. Անկախության օրը՝ հուլիսի 4-ը, Միացյալ Նահանգների կարևորագույն տոնն է: 19. Արտաքին գործերի նախարարության պատվիրակությունը կնախապատրաստի նախագահի պաշտոնական այցը: 20. Մասնագետները համոզված են, որ այս տարածքում շատ վտանգավոր է ատոմային ռեակտոր կառուցել:

49 ארבעים וְתֵשַׁע

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

"מאה שערים"

"מאה שערים" היא השכונה הרביעית שקמה מחוץ לחומות העיר העתיקה של ירושלים. בשנת 1875[1] גמרו לבנות בה עשרה בתים. היא הייתה רחוקה מהעיר העתיקה, והיה מסוכן לגור בה. לכן בנו את הבתים קרובים זה לזה כמו חומה. בתוך חומת הבתים הייתה חצר גדולה. באמצע החצר היה בור מים של כל השכונה. בחצר היה גם בית־כנסת וגם תנור גדול. בתנור זה אפו אנשי[2] השכונה לחם ועוגות. במשך הזמן בנו הרבה בתים בתוך החצר. עכשיו קשה לראות שהיתה שם פעם[3] חצר.

מדוע קוראים לשכונה "מאה שערים"? אולי מפני שרצו לבנות בה מאה בתים. ויש אומרים[4] שקראו לשכונה בשם זה, כי היו בה מאה שערים. אבל, באמת, יש בה רק שישה שערים.

בשכונה גרים יהודים דתיים מאוד. ברחובות השכונה רואים גברים עם פאות וזקנים ונשים עם מטפחות־ראש. בשבתות שקט בשכונה, ולא עוברות בה מכוניות. על הקירות ברחובות כתוב בעברית ולפעמים גם ביידיש: "בת ישראל, התורה מחכה אותך ללבוש תלבושת[5] צנועה!"

דרך לעיתון

שר הקליטה: "הַשלייה תגדל"

בפגישה עם עולים חדשים מדרום[6]־אַמריקה אמר שר הקליטה, כי הוא מקווה שבשנה הבאה יגדל מספר העולים לארץ. הוא קרא[7] לישראלים להתפוגנן[8] לקליטת העולים.

---

[1] אלף שמונה מאות שבעים וחמש
[2] אלה שמתאמצים
[3] אלה שרצה

כל קצין צריך לשאת נשק

שי' המלחמה הודיע, כי כל קצין בְּמָדים צריך לָשֵׂאת נֶשֶׁק, גם כְּשֶׁהוא מחוץ לַמַּחֲנֶה. הקצין אינו[1] צריך לָשֵׂאת נשק כְּשֶׁהוא לוֹבֵשׁ בְּגָדִים אֲזְרָחִיים. עד עכשיו היו קצינים צריכים לָשֵׂאת נֶשֶׁק רק בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֶה.

[1] 6.20. [2] 2.12. [3] 34.2. [4] 24.4. [5] 45.1.

② *Թարգմանեք.*

1. Բարձր պարիսպների պատճառով զինվորները չկարողացան քաղաք մտնել և վերադարձան իրենց ճամբարը: 2. Ուշ ժամին մեր քաղաքում շատ վտանգավոր է զբոսնել փողոցներով: 3. Ժամանակի ընթացքում քաղաքի կենտրոնում կառուցեցին բազմաթիվ նոր շենքեր: 4. Կինս շատ լավ է թխում, սակայն, ցավոք սրտի, նա չի սիրում թխել: 5. Ես չճանաչեցի կնոջդ գլխաշորով: 6. Նա մորուք ունի, որովհետև ամեն առավոտ սափրվելուց ձանձրացել է: 7. Դու ասում էիր, որ նա համեստ է, սակայն նա անդադար խոսում է իր մասին: 8. Ես կարծում եմ, որ չարժե այս հագուստով գնալ համերգի, անհրաժեշտ է ավելի համեստ մի բան հագնել: 9. Կրոնը պարտադրում է մահմեդականներին աղոթել օրական հինգ անգամ: 10. Անդրավարտիքով կանանց չարժե մտնել կրոնական հրեաների թաղերը: 11. Երբ փոքր էի, երազում էի սպա լինել, համազգեստ հագնել և զենք կրել: 12. Հրամանատարն ասաց զինվորներին, որ վաղը նրանք չեն կարողանա լքել ճամբարը: 13. Եթե հայրենադարձությունն ավելանա, ինչպես հայտարարում է հայրենադարձության նախարարը, հայրենադարձներին շատ դժվար կլինի աշխատանք գտնել Իսրայելում: 14. Մեր երկրում անհնար է խանութում զենք գնել: 15. Հաջորդ ամիս արտաքին գործերի նախարարը կայցելի Հարավային Ամերիկայի մի քանի երկրներ: 16. Ոստիկանը ոստիկան է, նույնիսկ երբ քաղաքացիական հագուստ է կրում: 17. Միայն հիմա եմ ես հասկանում, թե որքան կարևոր էր նախապատրաստվել այս դժվար ժամանակներին: 18. Օդանավակայանում ես խոպոպներով բազմաթիվ տղամարդկանց տեսա, ովքեր գրքերը ձեռքերին միասին աղոթում էին: 19. Համալսարանում ես գերմաներեն և արամեերեն եմ ուսումնասիրել, ուստի կարողացա հասկանալ, թե ինչ է գրված իդիշով այս թղթի պատերի վրա: 20. Հավատացյալ հրեաներն ամեն օր մի քանի ժամ Թորա են կարդում:

50 חֲמִישִׁים

Ա՛Լ ԲԱՅԵՐԸ לעֲפָנָ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

50.1. נקרא «կոչվել, ընթերցվել» բայի ենթակայական դերբայի ձևերն են՝

נִקְרָא – נִקְרֵאת – נִקְרָאִים – נִקְרָאוֹת

50.2. Անցյալ ժամանակ.

אני	נִקְרֵאתִי	אנחנו	נִקְרָאנוּ
אתה	נִקְרָאתָ	אתם	נִקְרָאתֶם
את	נִקְרָאת	אתן	נִקְרָאתֶן
הוא	נִקְרָא	הם	נִקְרְאוּ
היא	נִקְרְאָה	הן	נִקְרְאוּ

50.3. Ապառնի ժամանակ.

אני	אֶקָּרֵא	אנחנו	נִיקָּרֵא
אתה	תִּיקָּרֵא	אתם	תִּיקָּרְאוּ
את	תִּיקָּרְאִי	אתן	תִּיקָּרְאוּ
הוא	יִיקָּרֵא	הם	יִיקָּרְאוּ
היא	תִּיקָּרֵא	הן	יִיקָּרְאוּ

50.4. Հրամայական եղանակ՝ הִיקָּרֵא / הִיקָּרְאִי / הִיקָּרְאוּ:

50.5. Անորոշ դերբայի ձևն է לְהִיקָּרֵא:

① *Բոլոր ժամանակներում խոնարհեք* נמצא *բայը և կազմեք նրա հրամայական եղանակի ու անորոշ դերբայի ձևերը:*

② *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

יַם־הַמֶּלַח

יַם־הַמֶּלַח הוא הַמָּקוֹם הַנָּמוּךְ בְּיוֹתֵר עַל פְּנֵי[1] כַּדּוּר־הָאָרֶץ - כְּמַעַט 400 מֶטֶר[2] מִתַּחַת פְּנֵי־הַיָּם. יַם־הַמֶּלַח הוּא בְּעַצְמוֹ אַגַּם גָּדוֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל לְיַרְדֵּן[3]. יֵשׁ בָּעוֹלָם אֲגַמִּים הַרְבֵּה יוֹתֵר גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ[4], אֲבָל הוּא מְיוּחָד מִמֶּנּוּ, כִּי בְּמַיִם שֶׁלּוֹ יֵשׁ הַרְבֵּה מֶלַח וּמִינְרָלִים וְלָכֵן הוּא נִקְרָא[5] "יַם־הַמֶּלַח". בִּגְלַל הָאַחוּז הַגָּבוֹהַּ שֶׁל מֶלַח וּמִינְרָלִים שׁוּם בַּעַל־חַיִּים[6] לֹא יָכוֹל לִחְיוֹת בּוֹ וְשׁוּם צֶמַח[7] לֹא יָכוֹל לִגְדּוֹל בּוֹ, וּכְשֶׁפּוּת אַחֲרוֹת הוּא נִקְרָא "יַם־הַמָּוֶת". אֲנָשִׁים מִכָּל הָעוֹלָם בָּאִים לְיַם־הַמֶּלַח, כִּי הַמַּיִם שֶׁלּוֹ טוֹבִים לְגוּף - הֵם מַרְפְּאִים מַעֲצָמִים וּמַחֲלוֹת. בְּסְבִיבַת שֶׁל יַם־הַמֶּלַח יֵשׁ הַרְבֵּה מְלוֹנוֹת. זֶהוּ[8] אֶחָד מֵאֵזּוֹרֵי הַתַּיָּרוּת הַחֲשׁוּבִים בְּיוֹתֵר בְּיִשְׂרָאֵל וּבְיַרְדֵּן.

לָמָּה יֵשׁ בְּיַם־הַמֶּלַח כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה מִינְרָלִים וּמֶלַח? הָאֲגַם נִמְצָא[9] בְּמִדְבַּר יְהוּדָה, אֵזוֹר חַם וְיָבֵשׁ מְאוֹד. הַמַּיִם שֶׁמַּגִּיעִים אֵלָיו מִצָּפוֹן מִתְיַבְּשִׁים מֵהַר מְאוֹד בְּגְלַל הַחוֹם וּמַשְׁאִירִים אֶת כָּל הַמִּינְרָלִים וְהַמֶּלַח בָּאֲגַם. הַמַּיִם הַמְּלוּחִים שֶׁל יַם־הַמֶּלַח דּוֹמִים יוֹתֵר לְשֶׁמֶן מֵאֲשֶׁר לְמַיִם. אָסוּר לִשְׁתּוֹת אוֹתָם, וְאִי־אֶפְשָׁר לִצְלוֹל בָּהֶם, לָכֵן זֶה לֹא מְסוּכָּן לִשְׁחוֹת בְּיַם־הַמֶּלַח.

דֶּרֶךְ לְעִיתּוֹן

גִּידוּל[10] בְּמִסְפַּר הָעוֹלִים

בַּחֹדֶשׁ מַאי עָלוּ אַרְצָה[11] יוֹתֵר מִ־3000[12] אִישׁ[13]. זֶהוּ[14] גִּידוּל שֶׁל 25 אֲחוּזִים לְעוּמַּת חֹדֶשׁ מַאי בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה. הַשָּׁנָה גָּדֵל מִסְפַּר הָעוֹלִים מֵאַרְגֶנְטִינָה וּמֵמַעֲרַב־אֵירוֹפָּה. לְעוּמַּת הַגִּידוּל בְּמִסְפַּר הָעוֹלִים מִמְّדִינוֹת אֵלֶּה, יֵשׁ יְרִידָה[15] בְּמִסְפַּר הָעוֹלִים מֵרוּסִיָּה. זֶה מִפְּנֵי שֶׁיּוֹתֵר מִמַּחֲצִית הַיְּהוּדִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵרוּסִיָּה לֹא מַגִּיעִים לְיִשְׂרָאֵל. בְּדֶרֶךְ לְאֶרֶץ רַבִּים[16] נִשְׁאָרִים בְּאֵירוֹפָּה, אֲחֵרִים נוֹסְעִים לְאַרְה"ב.

מִשְׂרַד הַחִינּוּךְ קוֹרֵא לְאֶזְרָחִים

בִּמְקוֹמוֹת שׁוֹנִים בָּאָרֶץ יֵשׁ יְלָדִים שֶׁאֵינָם הוֹלְכִים[17] לְבֵית־סֵפֶר. הֵם יוֹשְׁבִים בַּבַּיִת אוֹ מְטַיְּלִים בְּרְחוֹבוֹת, בְּלִי לַעֲשׂוֹת[18] כְּלוּם. לִפְעָמִים הֵם עוֹזְרִים לְהוֹרֵיהֶם בַּעֲבוֹדָתָם. מִשְׂרַד הַחִינּוּךְ מְבַקֵּשׁ מִכָּל אֶזְרְחֵי[19] הַמְּדִינָה לְהוֹדִיעַ לוֹ עַל כָּל יֶלֶד שֶׁאֵינוֹ לוֹמֵד[20] וְאֵינוֹ עוֹבֵד[21]. כֵּךְ יַעֲזְרוּ[22] הָאֶזְרָחִים לְמִשְׂרַד הַחִינּוּךְ לְהַחֲזִיר אֶת הַיְלָדִים הָאֵלֶּה לְלִימּוּדִים.

[1] 28.1. [2] 41.4. [3] 34.7. [4] 50.1. [5] 48.3. [6] 4.11. [7] 45.2. [8] 10.7. [9] 31.6. [10] 32.9. [11] 10.6. [12] 45.1. [13] 44.1.

[i] «շատերը»:
[ii] «առանց անելու»:

③ *Թարգմանեք.*

1. Շատերն ասում են, որ մեծ կենդանի են տեսել այս լճում: 2. Մեռյալ ծովում հեշտ է լողալ, որովհետև նրա աղի ջրի մեջ հնարավոր չէ սուզվել: 3. Այս վայրը հպակի է իր տեսակի մեջ, որովհետև ամենացածրն է երկրագնդի վրա: 4. Ես կարծում եմ, որ չարժե դիտել մի կինոնկար, որը կոչվում է «Մեր և մահ»: 5. Վարչապետն իր հիվանդության պատճառով արտասահման այցի չմեկնեց: 6. Երկրի հյուսիսում մեծ լիճ է գտնվում, և այնտեղ երբեմն անձրև է գալիս: 7. Նա ավելի նման է մորը, քան հորը: 8. Այս շրջանում շատ հյուրանոցներ կան, որովհետև զբոսաշրջիկները գալիս են այստեղ ամբողջ աշխարհից: 9. Ասում են, որ այս բույսը շատ արագ վերքեր է բուժում: 10. Կրթության նախարարն ասում է, որ երեխաներին անհրաժեշտ է փողոցներից վերադարձնել դպրոցներ: 11. Անապատը, որը գտնվում է Իսրայելի հարավում, կոչվում է Նեգև: 12. Կառավարությունն ուզում է, որ նոր հայրենադարձները բնակվեն և աշխատեն փոքր քաղաքներում: 13. Պետությունը, որը երեք հազար տարի առաջ գտնվում էր Սիրիայի հյուսիսում, կոչվում էր «Մարի»: 14. Նոր քաղաքը, որը կառուցում են հյուսիսում, կոչվում է «Արևի քաղաք»: 15. Աղքատ երկրներում ոչ բոլոր երեխաներն են դպրոց գնում, որովհետև շատերը ստիպված են աշխատել և օգնել իրենց ծնողներին դրամ վաստակել: 16. Դու ամբողջ օրը տանն ես նստած առանց որևէ բան անելու, բավակա՛ն է արդեն: 17. Մի՛ հարցրու՝ ի՞նչ կարող է քո երկիրն անել քեզ համար, հարցրո՛ւ, թե դու ի՞նչ կարող ես անել երկրիդ համար: 18. Ես կարծում եմ, որ դպրոցներում պետք է ոչ միայն գրել և կարդալ սովորեցնել, այլ նաև ինչպես լավ քաղաքացի լինել: 19. Անցած տարվա դիմաց այս տարի արդյունաբերությունում կար 5-տոկոսանոց աճ: 20. Արդյունաբերությունում աճի դիմաց կար 10-տոկոսանոց անկում Եվրոպայի երկրների հետ առևտրում:

51 חֲמישים ואחת

«ԵՐԲԵՔ» ԲԱՌԸ

51.1. «Երբեք» բառը եբրայերենում ունի երեք իմաստային տարբերակ.

ա) מֵעוֹלָם, եթե գործողությունը վերաբերում է անցյալին՝ אני מעולם לא מעולם לא היו בעירנו ביקרתי במצרים «ես երբեք չեմ այցելել Եգիպտոս», «մեր քաղաքում երբեք այսքան ցածր ջերմաստիճան չի եղել»:

բ) לְעוֹלָם, եթե բայն ապառնի ժամանակում է՝ אני לעולם לא אאמין לך «ես երբեք քեզ չեմ հավատա», לעולם לא אֶעֱזוֹב אותך «ես քեզ երբեք չեմ լքի»:

գ) אף פַּעַם (բառացիորեն՝ «ոչ մի անգամ»), ցանկացած ժամանակային ենթատեքստում կամ դրանից դուրս՝ אף פעם לא מאוחר ללמוד «երբեք ուշ չէ սովորել», אני אף פעם לא שותה קפה בבוקר «ես առավոտյան երբեք սուրճ չեմ խմում», אף פעם לא תֵדַע שֶׁאֲהַבְתִּי אותה «նա երբեք չի իմանա, որ ես նրան սիրել եմ», אף פעם אני לא אֹכַלְתִּי גבינה ולא אֹכַל «ես կյանքում երբեք պանիր չեմ կերել և չեմ ուտի»:

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

בְּגָדִים וּמֶזֶג־הָאֲוִיר

בקיץ, כְּשֶׁחַם לי, אני לוֹבֵשׁ בְּגָדִים קַצָּרִים, שוֹתֶה רק מִשְׁקָאוֹת קרים וְהוֹלֵךְ לַיָּם או לַבְּרֵיכָה. אִישְׁתִּי אוֹמֶרֶת, שֶׁבַּקַּיִץ לוֹבְשִׁים בְּגָדִים יותר צְבָעוֹנִיִּים. אני לא מבין למה, אבל שִׂמְתִּי לֵב[1] שֶׁהִיא צוֹדֶקֶת: בַּקַּיִץ אנשים בָּאֱמֶת לוֹבְשִׁים בְּגָדִים פְּרְחוֹנִיִּים, וּבַחוֹרֶף כְּמַעַט שֶׁלֹּא. בְּגָדִים פְּרְחוֹנִיִּים הם בְּדֶרֶךְ כְּלָל קַצָּרִים או אֲבִיבִּיִּים. אֶפְשָׁר לְהַשּׁוּב שֶׁבְּגָדִים פְּרְחוֹנִיִּים מְסַמְּמִים פְּחוֹת מִבְּגָדִים בְּצֶבַע אֶחָד. מה

[1] «ուշադրություն դարձրի»:

רואים בָּרְחוֹב כְּשִׁיּוּרֵד גֶּשֶׁם וּכְשֶׁלֹּא־נִשְׁקָר? רואים הרבה בְּגָדִים כֵּהִים וּמְטָרִיּוֹת צִבְעוֹנִיּוֹת. מֵעִין שֶׁדַּוּוּקָא לְמִטְרִיּוֹת יֵשׁ אופי אֲבִיבִּי!

הָאֱמֶת היא[1], שֶׁבָּאָרֶץ לא כֹּל־כָּךְ קַר, גם בַּחוֹרֶף. נָכוֹן שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם וּבַגָּלִיל יֵשׁ לִפְעָמִים שֶׁלֶג, אבל הַטֶּמְפֶּרַטּוּרָה אף פַּעַם[2] לא יוֹרֶדֶת הרבה מִתַּחַת לָאֶפֶס. בָּאָרֶץ הַקַּיִץ אָרוּךְ וְהַחוֹרֶף קָצָר וְקַל. בָּאֵילַת, לְמָשָׁל, כְּמַעַט שֶׁאֵין חוֹרֶף, וּבְתֵל־אָבִיב יֵשׁ חוֹרֶף של כמה חודשים, אבל זֶהוּ[3] חוֹרֶף קָרִיר, וְלֹא קַר. בִּירוּשָׁלַיִם קַר יותר. אני בָּטוּחַ שֶׁבְּאָרוֹן־הַבְּגָדִים של תֵּל־אָבִיבִּי, של קְאִילִתִּי וְשל הִירוּשָׁלַמִּי יֵשׁ בְּגָדִים קִצָּיִים דֵּי דומים, אבל בְּגָדִים חוֹרְפִּיִּים אחרים לְגַמְרֵי. אֵילִתִּי שֶׁנּוֹסֵעַ לִירוּשָׁלַיִם בַּחוֹרֶף, צָרִיךְ לִקְנוֹת בְּגָדִים שֶׁהוּא מְעוֹלָם[4] לא לָבַשׁ וּלְעוֹלָם[5] לא יִלְבַּשׁ[6] בָּאֵילַת. בְּעֻמָּם, אני בְּכֹלָל לא בָּטוּחַ שֶׁיּוּכַל יִמְצָא[7] בַּחֲנֻיּוֹת בָּאֵילַת בְּגָדִים שֶׁמַּתְאִימִים לַחוֹרֶף בִּירוּשָׁלַיִם.

דרך לעיתון

מַחְסוֹר בְּדִירוֹת

השָׁנָה יִהְיֶה מַחְסוֹר בְּדִירוֹת זוֹלוֹת. בַּשָּׁנִים 1991-1996[8] בָּנָה מִשְׂרַד השיכון כ־10.000[9] דִּירוֹת לְזוּגוֹת צְעִירִים, אבל מִסְפָּר זה של דירות לא יַסְפִּיק[1] השָׁנָה. בַּפְּגִישָׁה עם זוגות צְעִירִים אָמַר שר השיכון, כִּי מִשְׂרָדוֹ יַגְדִּיל[2] בָּעָתִיד את מִסְפַּר הדירות שֶׁהוּא בּוֹנֶה בְּעָרִים קטנות.

הַרְשָׁמָה[3] לְמוֹסְדוֹת[4] הַחִינּוּךְ

השָׁבוּעַ הִתְחִילָה הַרְשָׁמָה לְכָל מוֹסְדוֹת החינוך. הלימודים בְּמוֹסָדוֹת אֵלֶּה יַתְחִילוּ[5] כְּ־1 בְּסֶפְּטֶמְבֶּר.

תַּחֲזִית מֶזֶג־הָאֲוִיר: הַחוֹרֶף חוֹזֵר!

בְּיָמִים שלישי, רביעי וַחֲמישי יֵרְדוּ[6] גְּשָׁמִים בְּכל הָאָרֶץ. הַטֶּמְפֶּרַטּוּרוֹת יִהְיוּ נְמוּכוֹת וּבְהָרֵי הַצָּפוֹן יֵרֵד[7] שֶׁלֶג. זוהי[8] הַתַּחֲזִית של הַשֵּׁרוּת הַמֶּטֵאורוֹלוֹגִי.

[1] 51.1. [2] 45.2. [3] 34.3. [4] 34.4. [5] 30.4.1. [6] 32.9. [7] 39.1. [8] 14.5. [9] 37.1.

② *Թարգմանեք.*

1. Անցյալ տարի աշունն ավելի ցուրտ էր, քան ձմեռը: 2. Դու, իրոք, ուզում ես այս հարկավոր շորերով դասական երաժշտության համերգի՞ գնալ: 3. Մարդիկ այս քաղաքում բոլորովին ուրիշ են, նրանք մեզ նման չեն: 4. Ես երբեք չեմ մոռանա ձեր օգնությունը: 5. Ամռանը ես մտադիր եմ մնալ քաղաքում և առավոտից մինչև երեկո գիրք կարդալ: 6. Գունեղ շորերը գարնանային բնույթ ունեն, սակայն ես

[1] «ճշմարտությունն այն է»:
[2] אֶלֶף תשע מאות תשעים וְאַחַת (תשע״ים וְשָׁ״ם)

երբեք դրանք չեմ հագնում: 7. Ես չեմ սիրում, երբ երիտասարդ մարդիկ մուգ գույներ են հագնում: 8. Այսօր ես ուտում եմ միայն պաղպաղակ և խմում միայն պտղի վացուցիչ ըմպելիքներ: 9. Ուշադրություն դարձրո՛ւ, որ բոլոր տղամարդիկ այդ թաղամասում մորուք ունեն, և բոլոր կանայք՝ գլխաշորեր: 10. Ո՞վ կարող է ասել ինչո՞ւ է Իսրայելի անվտանգության ծառայությունը կոչվում Շին-Բեթ: 11. Օգ երևութաբանական ծառայությունն արև էր խոստանում, սակայն առավոտվանից անձրև է գալիս: 12. Դրա համար ես երբեք ուշադրություն չեմ դարձնում եղանակի կանխատեսմանը, ինչ կլինի՝ կլինի: 13. Եթե սար բարձրանաք, կկարողանաք խաղալ ձյան հետ, եթե իջնեք ծովի մոտ, կկարողանաք լողալ երեկոնում: 14. Փոքր քաղաքներում կարելի է գտնել ավելի էժան բնակարան, սակայն այնտեղ ոչ միշտ աշխատանք կա երիտասարդ մասնագետների համար: 15. Կառավարությունը երբեք չի քննարկել բնակարանների պակասի հարցը, սակայն պատրաստվում է դա անել վաղը: 16. Կրթական հաստատությունները լրջորեն բավականաչափ դրամ չեն ստանում: 17. Հաշվառումն արդեն վաղուց սկսվել է, դուք պետք է շտապեք: 18. Ճշմարտությունն այն է, որ ես նրան երբեք չեմ սիրել, միայն կարծել եմ, թե սիրում եմ: 19. Ես համոզված եմ, որ դրամը, որը դու ունես, քեզ չի հերիքի, որպեսզի գնես նույնիսկ մեկ սենյականոց բնակարան[1] փոքր քաղաքում: 20. Այս տարի պարապմունքները ուսումնական բոլոր հաստատություններում կսկսվեն սեպտեմբերի 3-ին:

[1] דירה בת חדר אחד

52 חֲמִישִׁים וּשְׁתַּיִם

נ"פ בְּעָבָר לְעַבְר קָאנוֹנִיזַציָה

52.1. נ"פ բայերը לעבר կառույցի ենթակայական դերբայում և անցյալ ժամանակում կորցնում են 1-ին արմատական נ տառը, որը կլանվում է נ կառույցակերտ հնչյունանցի կողմից՝ נגש ← ש(נ)נ «մոտենալ» (անորոշ դերբայը՝ לִגְשֶׁת):

52.2. Ենթակայական դերբայի ձևերն են՝ נגשת - נגשים - נגשת - נגש:

52.3. Անցյալ ժամանակ.

אני	נגשתי	אנחנו	נגשנו
אתה	נגשתָ	אתם	נגשתֶם
את	נגשת	אתן	נגשתֶן
הוא	נגש	הם	נגשו
היא	נגשה	הן	נגשו

52.4. Ապառնի ժամանակում לעבר կառույցի נ"פ բայերը ենթարկվում են ընդհանուր սկզբունքին (41.1.1.), սակայն որոշ բայեր, այդ թվում נגש բայը, ապառնիում նույնպես խոնարհվում են առանց נ արմատականի.

אני	אֶגַּש	אנחנו	נִגַּש
אתה	תִּגַּש	אתם	תִּגְשׁוּ
את	תִּגְשִׁי	אתן	תִּגְשׁוּ
הוא	יִגַּש	הם	יִגְשׁוּ
היא	תִּגַּש	הן	יִגְשׁוּ

52.5. Հրամայական եղանակի ձևերն են՝ גשו / גשי / גַּש:

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

נָשִׁים... נָשִׁים...

נשים, נשים, הן כּוּלָן דומות... אתה יודֵע מה קרה לי עם צִפּוֹרה? לִפני שבּוּע הִכּרתי אותה, וּשְׁמוּאֵל יָצָאנוּ לְכַלּוֹת. רק יָצָאנוּ[1] מֵהבּית, אמרה לי צִפּוֹרה: "אתה יודֵע, אני בְּעֹד שְׁוּיוֹן בֵּין גברים לְבֵין לְבֵין נשים[1]. בּוא נַעֲשֶׂה[2] הֶסכּם: פַּעַם אני אֲשַׁלֵּם וּפַעַם אתה תְּשַׁלֵּם". ניסיתי[3] לִהיות גֶּנְטְלְמֶן וְאָמַרתי: "נשים אף פַּעַם[4] לא מְשַׁלְּמוֹת". ניסיתי לְהִתּוֹנֵכֵּחַ איתה, אבל צִפּוֹרה היא אישה חֲזָקָה וְעַקְשָׁנִית. הִסכּמתי.

נו, טוב, נָסַעְנוּ בְּאוֹטוֹבּוּס הָעִירה. צִפּוֹרה שילמה. הָלַכְנוּ לְקוּלְנוֹע. אני שִׁלַּמתי בְּעֹד כַּרטיסים. רָאינוּ סֶרֶט לא רע. בַּהַפְסָקָה שָׁאֲלָה צִפּוֹרה בְּחִיּוּך: "אתה רוצה לִשתות מִיץ? אני צְמֵאָה מאוד". נו, אז שָׁתִינוּ. היא שילמה. זה היה התור שלה. אחרי הַסֶּרֶט הָלַכְנוּ לִרקוד בְּדִיסקוֹטֶק. זה היה חִיּוּרי. הֶסכֵּם זה הֶסכֵּם. כְּשֶׁיָּצָאנוּ מִשם שָׁאלתי: "אולי נֵלֵך לְמִסעדה לֶאֱכוֹל?" צִפּוֹרה אמרה שֶׁהיא כְּבָר אֲכֻלָה היום. אבל אני אמרתי שאני רָעֵב מאוד. נִכנסנוּ לְמִסעדה. לִפי חֶשבּוּנִי עכשיו היה תור צִפּוֹרה לְשַׁלֵּם. רָאיתי שהיא מוּדאָגֶת. הִזמַנתי אֲרוּחה בַּת שְׁלוֹשׁ מָנוֹת[1] גדולות וְטוֹבות. צִפּוֹרה הִזמינה קפה.

וְאז קָרָה הָאָסוֹן. רָאיתי אותו מֵרָחוֹק, אבל לא יָכוֹלתי[2] לַעֲשׂוֹת שוּם דָּבָר. מוֹכֵר גַּפְרוּרִים נִכנס לְמִסעדה וְהִתקָרֵב אֵלֵינוּ. עָשִׂיתי לו סִימָנִים של "לא" בְּיָדַיִם, אבל הוא נִגַּשׁ[2] לְשׁוּלְחָנֵנוּ וְשָׁאַל: "גַּפְרוּרִים?" "כּן" אמרה צִפּוֹרה, "אני כּל כּך צריכה גַּפְרוּרִים". וּמִיָּד אחר כּך היא הִזמינה בְּלֵב שָׁמֵחַ עוּגה גדולה לְקפה. אני בָּקוּשִׁי בָּלַעתי את הָאוֹכֶל.

בְּעֹד כַּרטיסי אוֹטוֹבּוּס הביתה שילמה צִפּוֹרה...

דרך לעיתון

חַיִּים חדשים של בַּת מַאה[1]

לִפני שבּוּע עָלְתָה אַרצה[1] אישה בַּת מַאה. בִּנמֵל־תְּעוּפה היא אמרה בְּחִיּוּך: "אני לא יוֹדֶעֶת, אם[1] אני אוּכַל[1] לַעֲבוֹד בְּקִיבּוּץ, אבל אני בְּטוּחה שֶׁיִּהיֶה לי טוב בָּאָרֶץ[1]." היא עָלְתָה לָאָרֶץ עם הבַּת וְעם הנֶכֶד וְהנֶכדה שלה.

זַמֶּרֶת[1] ישׂראלית בְּתַחֲרוּת בֵּין־לְאוּמִית

יָעֵל גָּל, זַמֶּרֶת בַּת 20 מֵחֵיפה, הִשתַּתפה[1] בְּתַחֲרוּת בֵּין־לְאוּמִית בְּפָרִיז. היא זָכתה בַּפְּרָס הָרִאשון בַּתַּחֲרוּת. בַּתַּחֲרוּת הִשתַּתפו 75 זַמָּרִים[1] וְזַמָּרוֹת[1] מִכָּל אַרצוֹת[1] אֵירוֹפּה.

[1] «հազիվ դուրս էինք եկել»:
[1] «երեք կերակրատեսակից բաղկացած ճաշ»:

הנָשים עָזרו לַמִּשטָרה

המִשטָרה עָצרה 7 גברים שֶׁשִּׁיחקו בְּקלָפים. על שולחן הקלָפים הָיוּ כְּ־4.000[1] שקל. הנשים עָזרו לַמִּשטָרה למצוא את הגברים בְּאֶחָד מִבָּתֵּי־הקפה. הן סִיפרו לַמִּשטָרה, כי בְּעלֵיהֶן מְכַזְּבִים את כּל הכּסף של המִשפחה בְּמִשחֲקֵי[1] הקלָפים.

[1] 41.4. [2] 46.1. [3] 26.4. [4] 51.1. [5] 40.1. [6] 52.3. [7] 11.3. [8] 31.6. [9] 31.5.1. [10] 40.2. [11] 22.6.2. [12] 27.1. [13] 22.6.1. [14] 30.4.1. [15] 32.9.

① *Թարգմանեք.*

1. Ես փորձում էի վիճել, սակայն, ի վերջո, ստիպված էի համաձայնվել նրա հետ: 2. Մինչև հիմա ես չեմ հասկանում՝ ի՞նչ է հավասարությունը կանանց և տղամարդկանց միջև: 3. Եղբայրս շատ կամակոր է, դրա համար շատ դժվար է վիճել նրա հետ: 4. Մի՛ մոտեցիր ինձ, ես չեմ ուզում տեսնել քեզ և խոսել քեզ հետ: 5. Այս լուցկին թաց է, տուր ինձ ուրիշ լուցկի: 6. Նա գիտի, որ ես երբեք նրան չեմ սիրել, սակայն միշտ ժպիտով է խոսում հետս: 7. Ընկերս հեռվից ձեռքերով նշաններ էր անում ինձ, սակայն ես ոչինչ չհասկացա: 8. Դու այնքան շատ ես կեր, որ նույնիսկ խոսում ես դժվարությամբ: 9. Ես շատ ծարավ եմ, սակայն վախենում եմ խմել այս ջուրը: 10. Իմ հաշվարկով նրանք արդեն պետք է տանը լինեն: 11. Ոստիկանությունը բոլոր քաղաքացիներին խնդրում է ուշ ժամին իրենց տներից դուրս չգալ: 12. Մեր երգիչները պատրաստվում են մասնակցել միջազգային մրցույթի և վստահ են, որ շահելու են առաջին մրցանակը: 13. Մեր երկրի պատվիրակությունը կմասնակցի միջազգային կոնֆերանսին, որը կբացվի հաջորդ շաբաթ Փարիզում: 14. Ոստիկանությունը ձերբակալեց գործարանի տնօրենին օդանավակայանում, երբ նա փորձում էր լքել երկիրը: 15. Թոռնիկս չի կարողանում քնել եթե ես նրան գիրք չեմ կարդում: 16. Մի՛ վատնիր քո բոլոր փոդերն առանց մտածելու: 17. Ես երբեք չեմ կարողանա հասկանալ, թե ինչպես է աշխատում համակարգիչը: 18. Այն երիտասարդ կանայք մոտեցան մեզ և ինչ-որ բան ասացին, սակայն մենք չհասկացանք նրանց լեզուն: 19. Երեք օր անց կինը վերջապես գտավ իր ամուսնուն քաղաքի հիվանդանոցներից մեկում: 20. Ես չեմ ուզում, որ դու մենակդ վճարես այս բոլոր թանկարժեք նվերների համար:

53 חֲמִישִׁים וּשְׁלוֹשׁ

ԴԵՐԲԱՅԱԿԱՆ ԴԱՐՁՎԱԾՆԵՐ

53.1.1. Դերբայական դարձվածները, այսինքն՝ դերբայներն իրենց լրացումներով, իմաստով մոտ են־שֶׁ շաղկապով կազմված ստորադասական նախադասություններին הָאִישׁ הָעוֹלֶה בְּמַדְרֵגוֹת «աստիճաններով բարձրացող մարդը» = הָאִישׁ שֶׁעוֹלֶה בְּמַדְרֵגוֹת «մարդը, որը բարձրանում է աստիճաններով», הַמְּגַלְּגְּלִים הַנִּכְנָסִים לְעִיר הֵם רוֹמָאִים «քաղաք մտնող զինվորները հռոմեացիներ են», הַסִּפּוּר יָדוּעַ, הַקָּשׁוּר בְּמֶלֶךְ דָּוִיד «սա հայտնի պատմություն է, կապված Դավիթ արքայի հետ»: Դերբայի դիրքում կարող է հանդես գալ նաև בָּאָה՝ բառը רֹאֵה הַמֶּמְשָׁלָה יָבֹאוּ בְּאַזּוֹרִים הַצְּרִיכִים תְּמִיכָה כַּלְכָּלִית «Վարչապետը կայցելի տնտեսական աջակցության կարիք ունեցող շրջանները»: Դարձվածի դերբայը, անկախ գոյականի առումից, միշտ հանդես է գալիս հոդով:

53.1.2. Եթե դարձվածն ունի մեկից ավելի դերբայ, ապա հոդ է ստանում դրանցից միայն առաջինը՝ הָאִישׁ הָעוֹלֶה בְּמַדְרֵגוֹת וּמְדַבֵּר עִם הַיָּלֶד הוּא הַשָּׁכֵן שֶׁלִּי «աստիճաններով բարձրացող և երեխայի հետ խոսող մարդն իմ հարևանն է»:

Դերբայական դարձվածները հիմնականում բնորոշ են գրական լեզվին: Խոսակցականում ավելի տարածված են־שֶׁ շաղկապով կապակցությունները, առավել ևս, որ նրանք իմաստային առումով ավելի ճկուն են, քանի որ կարող են արտահայտել ժամանակային երանգավորումներ:

ԲԱՅԱԿԱՆ ՃԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

53.2. נָפַל «ընկնել» բայը՝ פ״נ խմբի բայերի զգալի մասի պես ապառնի ժամանակում խոնարհվում է առանց 1-ին արմատական נ բաղաձայնի.

אני	אֶפּוֹל	אנחנו	נִפּוֹל
אתה	תִּפּוֹל	אתם	תִּפְּלוּ
את	תִּפְּלִי	אתן	תִּפְּלוּ
הוא	יִפּוֹל	הם	יִפְּלוּ
היא	תִּפּוֹל	הן	יִפְּלוּ

ՀԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ՇԱՂԿԱՊԸ אֲשֶׁר

53.3. אֲשֶׁר «որը» հարաբերական շաղկապը, որը բավականին տարածված էր հին եբրայերենում, արդի եբրայերենում գործածվում է համեմատաբար հազվադեպ, հիմնականում «բարձր ոճի» տեքստերում (կարելի է համեմատել հայերենի «քանզի», «վասնզի» բառերի հետ), ինչպես նաև כַּאֲשֶׁר և מֵאֲשֶׁר բառերի կազմում: Իր իմաստով אֲשֶׁר շաղկապը համընկնում է־שֶׁ-ի հետ, երբ վերջինս գործածվում է որպես հարաբերական շաղկապ («որը»), բայց ոչ որպես ստորադասական («որ»)՝ הַסּוֹפֵר, אֲשֶׁר זָכָה (שֶׁזָּכָה) בְּפְרַס נוֹבֶל «գրողը, որը շահել է Նոբելյան մրցանակ»: Ինչպես և־שֶׁ կցական շաղկապը, אֲשֶׁר շաղկապը անփոփոխ է:

לְכָל ԲԱՌԸ ԺԽՏԱԿԱՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

53.4. לְכָל բառը אין մասնիկով ժխտական կապակցությունների մեջ թարգմանվում է «ոչ մի», այսինքն՝ իր իմաստով մոտ է שום բառին (48.3.)՝ אין לְכָל דֶּרֶךְ «ոչ մի ճանապարհ չկա», אין לְכָל אֶפְשָׁרוּת «ոչ մի հնարավորություն չկա»:

---

(1) Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.

מְצָדָה

סִיפּוּר מְצָדָה הוּא סִיפּוּר מְפוּרְסָם, הַקָּשׁוּר בַּמֶּרֶד הַגָּדוֹל שֶׁל הַיְּהוּדִים בָּרוֹמָאִים[1]. בִּשְׁנַת 70 לִסְפִירַת הַנּוֹצְרִים הָרְסוּ הָרוֹמָאִים אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְשָׁרְפוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כְּאֶלֶף יְהוּדִים בָּרְחוּ לִמְצָדָה, הַנִּמְצֵאת עַל הַר גָּבוֹהַּ לְיַד יַם הַמֶּלַח. הַמִּפְקָד שֶׁלָּהֶם הָיָה אֶלְעָזָר בֶּן יָאִיר. הֵם הֵכִינוּ הַרְבֵּה אוֹכֶל, וְהָיָה לָהֶם גַּם

---

[1] «հռոմեացիների դեմ»:

רב. הָרוֹמָאִים לֹא רָצוּ לוֹנַחַר עַל מְצָדָה, אֲבָל לֹא יָכְלוּ לִכְבּוֹשׁ אוֹתָהּ, מִפְּנֵי שֶׁהָיְתָה גְּבוֹהָה מְאוֹד. הַמִּצְוָה הָיְתָה קָשָׁה וַאֲרוּכָּה, וְרַק אַחֲרֵי יוֹתֵר מִשָּׁנָה הִצְלִיחוּ הָרוֹמָאִים לְהִיכָּנֵס לְמְצָדָה. כַּאֲשֶׁר הֵבִין אֶלְעָזָר בֶּן יָאִיר כִּי הָרוֹמָאִים יַצְלִיחוּ[6] לְהִיכָּנֵס לְמְצָדָה וְכִי אֵין כָּל דֶּרֶךְ[7] לְבְרוֹחַ, אָסַף אֶת הָאֲנָשִׁים שֶׁלּוֹ וְאָמַר לָהֶם: "נִלְחַמְנוּ בָּרוֹמָאִים כְּדֵי לִהְיוֹת חוֹפְשִׁיִּים, אֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים לִהְיוֹת עֲבָדִים. עָלֵינוּ לִבְחוֹר[8] בֵּין שְׁתֵּי בְּרֵרוֹת: גַּיְרוּרִים לְבֵין[9] חַיֵּי עֲבָדִים. טוֹב לָנוּ לָמוּת וְלֹא נִפּוֹל[10] בִּידֵי[11] הָרוֹמָאִים. נָמוּת[12] חוֹפְשִׁיִּים וְלֹא עֲבָדִים".

הָאֲנָשִׁים כּוּלָּם הִסְכִּימוּ. הֵם חָשְׁבוּ שֶׁטּוֹב יוֹתֵר לָמוּת מֵאֲשֶׁר לִהְיוֹת עֲבָדִים. כֹּל אֶחָד מִן הַגְּבָרִים הָרַג אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ. עֲשָׂרָה גְּבָרִים הָרְגוּ אֶת כֹּל הָאַחֵרִים. אַחַר כָּךְ הָרַג אֶחָד אֶת הַתִּשְׁעָה הָאַחֵרִים וְאַחַר כָּךְ הָרַג אֶת עַצְמוֹ. כַּאֲשֶׁר נִכְנְסוּ הָרוֹמָאִים לְמְצָדָה, מָצְאוּ בָהּ 960 הֲרוּגִים. רַק אַחַר כָּךְ מָצְאוּ שְׁתֵּי נָשִׁים וְחָמִישָׁה יְלָדִים, שֶׁסִּיְּפְרוּ אֵיךְ מֵתוּ[13] אַנְשֵׁי[14] מְצָדָה.

דרך לעיתון

מיסים גבוהים על דירות ריקות

אין בארץ יש מחסור בדירות לזוגות צעירים ולעולים חדשים. מצד שני, יש בארץ כ-20[2] אלף דירות ריקות שאינן נרשמות בהן. בעלי הדירות האלה לא רוצים להשכיר אותן. משרד השיכון החליט, שאדם שלא גר בדירתו ולא משכיר אותה[3] לאחרים ישלם מס גבוה על דירתו הריקה.

ארנסט המינגוואי היה אומר[4]

ארנסט המינגוואי היה סופר מפורסם, אשר[5] זכה בפרס נובל לספרות בשנת 1954. הוא לא אהב אנשים שמדברים הרבה, וכך היה אומר: "די שנתיים כדי ללמוד לדבר, אבל צריך חמישים שנה כדי ללמוד את חכמת השתיקה".

בבית־משפט

השופט לנבי: "האם[6] אתה מודה[7] שגנבת את הכסף מהקופה?"
הנאשם: "אני מודה".
השופט: "אולי תסביר לנו איך יכולת לפתוח את הקופה?"
הנאשם: "אדוני השופט, אני לא מוכן לתת שיעורים חינם..."

[1] 53.1.1. [2] 30.4.1. [3] 40.1. [4] 39.1. [5] 53.4. [6] 35.8. [7] 41.4. [8] 53.2.
[9] 10.9. [10] 36.1. [11] 32.5. [12] 43.1. [13] 53.3. [14] 22.6.1. [15] 31.5.2. [16] 43.2.2.

② *Թարգմանեք.*

1. Պատմությունները հունական ու հռոմեական հերոսների մասին շատ հայտնի և սիրված էին Հին աշխարհում: 2. Տաճարում աղոթող հրեաները Երուսաղեմ են եկել Հուդայի բոլոր քաղաքներից: 3. Հռոմեացիները կարողացան արագ գրավել երկիրը, որովհետև հրեաներն ուժեղ բանակ և ուժեղ ղեկավար չունեին: 4. Բազմաթիվ պետություններ գնում են իսրայելյան զենքը, որովհետև այն ավելի էժան

է քան ռուսականը կամ ամերիկյանը: 5. Ապստամբության ղեկավարը հավաքեց իր զինվորներին և ասաց, որ փախուստի ոչ մի ճանապարհ չկա, և որ բոլորը [illegible] է ընտրեն ստրուկների կյանքի և հերոսների մահվան միջև: 6. Ուսանողը, [illegible] սպանեց վարչապետին, հերոս էր այս թաղի մարդկանց աչքերում: 7. Երկու [illegible] տարվա ընթացքում հրեաներն ամբողջ աշխարհում երազում էին վերադառնալ Երուսաղեմ: 8. Երբ հռոմեացիները մտան Երուսաղեմ, նրանք ավերեցին քաղաքի պարիսպները և այրեցին տաճարն ու թագավորի պալատը: 9. Ես [illegible] կարող վճարել բոլոր հարկերը, որովհետև անցյալ ամիս բոլորովին դրամ չեմ վաստակել: 10. Գողերը չկարողացան բանալ դրամարկղը և տարան (վերցրին) այն իրենց հետ: 11. Մի կողմից լավ է, որ քաղաքում բազմաթիվ ժամանակակից շենքեր են կառուցել, մյուս կողմից վատ է, որ գրեթե բոլոր բնակարանները նրանցում դատարկ են: 12. Ես որոշել եմ իմ երկրորդ բնակարանն ուսանողներին վարձով տալ, արդյոք պե՞տք է հարկ վճարեմ այն դրամից, որ կստանամ նրանցից: 13. Եթե ձեռքս մի քիչ դրամ ընկնի, ինձ սպիտակ կոստյում կգնեմ: 14. Դարո՞ղ ես արդյոք ասել՝ Իսրայելի վարչապետներից ո՞վ է ստացել խաղաղության Նոբելյան մրցանակ: 15. Պարոն արտաքին գործերի նախարար, ուզում եմ շնորհակալություն հայտնել Ձեզ այս հանդիպման համար: 16. Դատավորը բոլորին խոստովանեց, որ երբեք այսքան ծեր գող չէր տեսել: 17. Եթե կուզեք, ես կրկնեցնեմ ձեզ, ինչպես կարելի է նորոգել այս սարքը: 18. Ես կարծում եմ, որ դու կհամաձայնվես, որ ավելի լավ է այսօր այստեղ մնալ, քան գիշերն այդքան երկար ճանապարհ ընկնել (դուրս գալ): 19. Այսօր ոչ մի հնարավորություն չկա իմանալու, թե ինչպես են մահացել այս բոլոր մարդիկ. արդյոք ինչ-որ մեկը նրանց սպանե՞լ է, թե՞ նրանք ինքներն իրենց են սպանել: 20. Ինձ երկու ամիս բավական է, որպեսզի սովորեմ նույնիսկ աշխարհի ամենադժվար լեզուն: 21. Մարդ տակ նստած և գիրք կարդացող մարդը քեռուս տղան է: 22. Եբրայերեն խոսող մարդկանցից ոչ ոք չկարողացավ կարդալ, թե ի՞նչ է գրված այս հինավուրց պարսպի վրա:

54 חֲמישים וארבע

ՀԻՍՈՒՍ ԵՎ ՀԻՍՈՒՍԱԿԱՆ ԲԱՅԵՐԸ ԵՎ ՆՐԱՆՑ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ

54.1. Բայերը, որոնց 2-րդ և 3-րդ արմատականներն արտահայտված են միևնույն բաղաձայնով (גנן), հիսուս կառույցում ելման բայաձև են կազմում OO֟ կադապարով՝ կրկնվող բաղաձայններից մեկի սղումով՝ הָגַן «պաշտպանել»:

54.2. Անորոշ դերբայը կազմվում է OO֟לְהָ կադապարով՝ לְהָגֵן:

54.3. Ենթակայական դերբայի ձևերն են՝ מָגֵן - מָגֵנָה - מְגֻנִּים - מְגֻנּוֹת:

54.4. Անցյալ ժամանակ.

אני	הָגַנְתִּי	אנחנו	הָגַנּוּ
אתה	הָגַנְתָּ	אתם	הָגַנְתֶּם (הֲגַנְתֶּם)
את	הָגַנְתְּ	אתן	הָגַנְתֶּן (הֲגַנְתֶּן)
הוא	הָגַן	הם	הָגְנוּ
היא	הָגְנָה	הן	הָגְנוּ

54.5. Ապառնի ժամանակ.

אני	אָגֵן	אנחנו	נָגֵן
אתה	תָּגֵן	אתם	תָּגְנוּ
את	תָּגְנִי	אתן	תָּגְנוּ
הוא	יָגֵן	הם	יָגְנוּ
היא	תָּגֵן	הן	יָגְנוּ

54.6. Հրամայական եղանակ՝ הָגֵן / הָגְנִי / הָגְנוּ:

ՀԻՍՈՒՍ ԵՎ ՀԻՍՈՒՍԱԿԱՆ ԲԱՅԵՐԸ ԵՎ ՆՐԱՆՑ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ

54.7. Որոշ բայեր הִתְפַּעֵל կառույցում հանդես են գալիս նת- նախածանցով, ինչը բային տալիս է կրավորական երանգ՝ נִתְקַבֵּל «ընդունվել», נִתְמָנָה «նշանակվել»: Այս ձևերը տարբերակելի են միայն անցյալ ժամանակում, քանի որ մյուս բոլոր բայաձևերը կազմվում են הִתְפַּעֵל կառույցի ընդհանուր սկզբունքներով (מִתְקַבֵּל, אֶתְקַבֵּל, לְהִתְקַבֵּל): Տեսականորեն הִתְפַּעֵל կառույցի ցանկացած բայ կարող է հանդես գալ נִתְפַּעֵל տարբերակով, սակայն իրականում բայերը հստակորեն տարբերակվում են ըստ הת- և נת- նախածանցների, և ճնշող մեծամասնությունը հարում է הִתְפַּעֵל հիմնական բանաձևին:

(1) *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

הכדוים בישראל

הכדוים בישראל גרים בעיקר בנגב הצפוני, בדרך למדבר יהודה. המטיל בסביבות באר־שבע יכול לראות את האוהלים השחורים שלהם. לפני שקמה מדינת ישראל נדדו הכדוים על פני שטחים גדולים. מ־1948 נודדים הכדוים בשטח קטן יותר בגלל הגבולות המדיניים.

מי הם הכדוים? הכדוים הם שבטים ערביים הַחַיִּים[1] במדבר. הם מגדלים עיזים, כבשים וגמלים. הם מפוזרים במדינות רבות. יש בדווים בערב הסעודית, בעיראק, בירדן, בסוריה ומעט בלבנון, במצרים, בסודאן וגם בישראל.

בשבט הבדווי יש כמה משפחות קרובות זה לזה[2]. בראש השבט עומד שיח, שהוא גם השופט. תפקיד השיח עובר מאב לבן, אבל לפעמים מקבל את התפקיד האיש החזק ביותר במשפחה. יש לבדווים מסורת עתיקה, ואף אחד, אפילו השיח, לא יכול לשנות אותה. הוא חייב לשמור אותה ולשפוט לפיה. במסורת זו יש שני מנהגים חשובים: הכנסת אורחים וגאולת דם.

הכנסת אורחים היא מנהג קדוש לכל בדווי, עשיר ועני. לפי מנהג זה, בעל הבית חייב לקבל לביתו לא רק קרובי משפחתו או חבריו, אלא גם זרים. בעל הבית צריך לתת אוכל לאורחיו ולהגן על חייהם. מנהג אחר הוא גאולת הדם: אם רצחו מישהו מבני המשפחה, המשפחה צריכה להרוג את הרוצח או את אחד מקרוביו.

המודרניזציה משפיעה גם על הבדווים. בישראל, למשל, עוברים הבדווים לאט־לאט לערים, ובמקום האוהלים בונים בתים מודרניים.

---

[1] Ուշադրություն դարձրեք, որ זה ձևը արտահայտության մեջ זה դերանունը կարող է պահպանել արական սեռի ձևը նույնիսկ իգական սեռի գոյականի հետ:
[2] «ըստ նրա»:

דרך לעיתון

דרוזי - מְפַקֵּד חֲטִיבָה

בְּעִבְרִית נִתְמְנָה זוֹ הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה[ii] דרוזי לְתַפְקִיד מְפַקֵּד חֲטִיבָה. הוּא קִיבֵּל דַּרְגָּה של אַלּוּף־מִשְׁנֶה. זֶהוּ הַקָּצִין הַשֵּׁנִי בְּדַרְגַּת אַלּוּף־מִשְׁנֶה שֶׁהוּא דרוזי.

שֹׁר הַשִּׁיכּוּן מְבַקֵּר בְּכְפָרִים דרוזיים

שֹׁר הַשִּׁיכּוּן בִּיקֵּר בַּכְּפָרִים הדרוזיים בַּגָּלִיל. בִּזְמַן בִּיקּוּרוֹ הוּא הוֹדִיעַ, כִּי חַיָּלִים דרוזיים שֶׁנִּמְרוּ אֶת שֵׁרוּתָם בְּצַהַ"ל, יְקַבְּלוּ עֶזְרָה מִן הַמֶּמְשָׁלָה כְּמוֹ חַיָּלִים יְהוּדִיִּים.

שֹׁר הַמִּסְחָר וְהַתַּעֲשִׂייָה מְבַקֵּר בְּכְפָרִים עֲרָבִיִּים

שֹׁר הַמִּסְחָר וְהַתַּעֲשִׂייָה בִּיקֵּר בְּמִסְפַּר כְּפָרִים עֲרָבִיִּים. הוּא נִפְגַּשׁ עִם רָאשֵׁי הַכְּפָרִים, וְקָרָא לָהֶם לִפְעוֹל לְפִיתּוּחַ תַּעֲשִׂייָה בִּכְפָרֵיהֶם. הַשֹּׁר הִבְטִיחַ לַעֲזוֹר לְכָל מִפְעָל חָדָשׁ וְאָמַר, כִּי הַמֶּמְשָׁלָה תִּהְיֶה מוּכָנָה לְהַשְׁקִיעַ בַּמִּפְעָלִים הַחֲדָשִׁים.

[1] 40.3. [2] 53.1.1. [3] 54.2. [4] 54.7.

② *Թարգմաներ.*

1. Հինավուրց արաբական ցեղերն հայտնի էին իրենց գեղեցիկ բանաստեղծություններով: 2. Հրեաները, ինչպես և հայերը, սփռված են տարբեր երկրներով մեկ և տարբեր լեզուներով են խոսում: 3. Անապատում կարելի է միայն ուղտեր բուծել (աճեցնել), այլ կենդանիներ այստեղ չեն կարող ապրել ջրի պակասի պատճառով: 4. Բեդվիները մինչև այսօր պահպանում են իրենց հինավուրց սովորությունները և նույնիսկ դատում են ըստ դրանց: 5. Սահմանն այս երկու արաբական պետությունների միջև անցնում է անապատով: 6. Ոչինչ չի կարող ազդել այս հին ավանդույթի վրա, նույնիսկ ժամանակակից կյանքը: 7. Ոստիկանությունը չգիտի որտեղ փնտրել այդ վտանգավոր մարդասպանին և հույս ունի օգնություն ստանալ քաղաքացիներից: 8. Երբ հրեաները դեռ պետություն չունեին, նրանք քոչում էին անապատում իրենց այծերի և ոչխարների հետ և ապրում էին վրաններում: 9. Յուրաքանչյուր ցեղ պաշտպանում է իր տարածքի սահմանները, դրա համար այս տարածաշրջանում ցեղերի միջև միշտ պատերազմ է ընթանում (պատերազմ կա): 10. Յուրաքանչյուր սպա երազում է ստանալ նոր կոչում: 11. Հռոմեացիներն ասում էին՝ եթե խաղաղություն ես ուզում, պատրաստվի՛ր պատերազմի: 12. Ես չեմ կարող բանակ գնալ, որովհետև իմ կրոնը պարտադրում է ինձ զենք չկրել: 13. Բոլորս՝ տղամարդիկ և կանայք, զինվորներ ենք, մենք պաշտպանել և պաշտպանելու ենք մեր երկիրը զենքը ձեռքերիս: 14. Մինչև թա-

[i] *ցանկալ:*
[ii] «առաջին անգամը լինելով»:

զավորների ժամանակաշրջանը հրեական ցեղերի գլխին կանգնած էին «դատավորները»: 15. Դրուզները ծառայում են իսրայելյան բանակում՝ երկրի հրեա քաղաքացիների պես: 16. Դրուզները տարբերվում են մյուս արաբներից իրենց կրոնով ու սովորություններով, սակայն խոսում են նույն լեզվով: 17. Այս բարձր սարերում ապրող և տարբեր լեզուներով խոսող ցեղերը մինչ օրս պահպանում են արյան վրիժառության սովորությունը: 18. Սպան, որը գնդի հրամանատար էր նշանակվել, գեղապետի կոչում էր ստացել երկու տարի առաջ: 19. Բանակում ծառայելուց հետո գյուղապետի որդին վերադարձավ իր գյուղն ու սկսեց դասավանդել դպրոցում: 20. Վարչապետն ամեն օր խոսում է արդյունաբերության զարգացման մասին, սակայն իր կառավարությունը մտադիր չէ դրամ ներդնել նոր ձեռնարկությունների մեջ:

55 חמישים וחמש

10-ից բարձր դասական թվականները

55.1. Եբրայերենը չունի հատուկ ձևեր 10-ից բարձր դասական թվականների համար: Որպես այդպիսիք գործածվում են քանակական թվականները, որոնց կցվում է որոշիչ հոդ, և որոնք սեռով համաձայնեցվում են գոյականի հետ՝ המאה «դարը», השתים עשרה «12-րդ դարը», השישיר החמישים «12-րդ մրցանակը», הפרס השנים עשר «50-րդ դասը», המומה החמישים «50-րդ հարկը», הסיפור העשרים ושלושה «23-րդ պատմվածքը», הסטודנטית העשרים ושלוש «23-րդ ուսանողուհին»:

בלי նախդիրի դերանվանական վերջածանցների հետ

55.2. בלי նախդիրին կցվում են հոգնակի թվի դերանվանական վերջածանցները, ընդ որում, ինքը նախդիրը հնչյունափոխվում է.

בלעדי	בלעדינו
בלעדיך/בלעדייך	בלעדיכם/בלעדיכן
בלעדיו/בלעדיה	בלעדיהם/בלעדיהן

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

ירושלים - עיר דוד המלך

יש כמה מקומות בירושלים ששמם קשור בשמו של דוד המלך. למשל, "מגדל דוד" ליד שער יפו ו"קבר דוד" בהר ציון. האם היו מקומות אלה בתוך ירושלים של המלך דוד, בתוך "עיר דוד"?

הארכיאולוגים חושבים שלא כך הדבר. הם אומרים שהמגדל ליד שער יפו הוא מתקופה יותר מאוחרת - מתקופת הבית השני, מימי הורדוס המלך (המאה הראשונה לפסה"נ). הם טוענים גם, שהקבר של דוד המלך לא יכול להיות בהר ציון, כי הר ציון רחוק מעיר דוד. סיפורים על "קבר דוד" בהר ציון התחילו רק במאה ה-12[1].

היום, אחרי חפירות ארכיאולוגיות של מאה שנה בערך, כבר יודעים איפה בדיוק היתה עיר דוד. עיר דוד היתה מדרום להר[2] הבית, הוא הר המוריה. גבולות העיר היו: מעין הגיחון ממזרח, ברכת השילוח בדרום והר המוריה בצפון. מעין הגיחון היה מקור[2] המים החשוב ביותר של ירושלים בתקופת מלחמה אי אפשר היה להביא משם מים לתוך העיר, ולכן בנה חזקיהו המלך תעלה מתחת לאדמה, כדי להעביר את המים ממעין הגיחון לתוך העיר. גם היום אפשר להיכנס לתעלה וללכת מה ממעין הגיחון עד ברכת השילוח.

לפי המסורת, הר המוריה הוא הר קדוש. אברהם הביא את בנו יצחק אל הר המוריה כדי להקריב אותו, כמו שאמר לו אלוהים. על הר זה בנה שלמה את בית המקדש הראשון.

דרך לעיתון

ביזבוז של מזון בצה"ל

בצה"ל מבזבזים הרבה מזון. הביזבוז מגיע לעשרה מיליון שקל בשנה. שר החגנה אמר, כי בזמן האחרון מכינים במשרד החגנה תוכנית אשר[3] תעזור[4] למנוע את ביזבוז המזון.

שים לב לשלט!

בכניסה לאחת הערים הגדולות בדרום ארה"ב יש שלט גדול ועליו כתוב: "נהג נכבד, אם תסע לאט – תוכל לראות את עירנו היפה. אם תסע מהר - תראה רק את בית הקברות". שלט אחר: "סע בזהירות! יש לנו די עבודה גם בלעדיך!".

אפשר להילחם במחלת הסרטן!

בכל שנה מגלים בארץ כ-6000[5] מקרים חדשים של מחלת הסרטן. מכל החולים המקבלים[6] טיפול רפואי, מתרפאים 2000 איש. בעשר השנים האחרונות מתו בישראל 40 אלף איש ממחלת הסרטן.

[1] 55.1. [2] 53.3. [3] 44.1. [4] 45.3. [5] 40.2. [6] 45.4. [7] 55.2. [8] 32.9. [9] 53.1.1.

[1] «բանն այդպես չէ»:
[2] «արիից (դեպի) հարավ»:

② *Թարգմաներ.*

1. Թագավորը նոր պարիսպներ կառուցեց, իսկ քաղաքի կենտրոնում՝ բարձր աշտարակ: 2. Աբրահամի գերեզմանը կարևոր սրբավայր է հրեաների ու մահմեդականների համար: 3. Հնագետները պնդում են, որ այստեղ հողի տակ կա ուրիշ քաղաք՝ շատ ավելի հինավուրց: 4. Ուշադրություն դարձրու, որ պեղումների պատճառով արգելված է այս շրջան մտնել: 5. Մոտավորապես 4000 տարի առաջ այս քաղաքն աշխարհի ամենամեծ քաղաքներից մեկն էր: 6. Երբ հռոմեացի զինվորները մտան Երուսաղեմ, շատերը փորձում էին դեպի տաճար փախչել: 7. Մ.թ.ա. 10-րդ դարում Իսրայելը մեծ և հզոր պետություն էր և պատերազմում էր մեկ այլ հզոր պետության՝ Դամասկոսյան Արամի (ארם דמשק) հետ: 8. Ցեղերը, որոնք եկան արևելքից, խոսում էին բոլորովին այլ լեզվով, և նրանց հնարավոր չէր հասկանալ: 9. Այս ջրանցքը կառուցել են մ.թ.ա. 2-րդ դարում, որպեսզի աղբյուրից ջուրը քաղաքի ներսը հասցնեն: 10. Հայաստանի հարավում կա 13-րդ դ. հրեական գերեզմանատուն. դա աշխարհի հնագույն հրեական գերեզմանատունն է: 11. Փախստականները Սիրիայից հիմնականում ապրում են փախստականների ճամբարներում և ՄԱԿ-ից օգնություն են ստանում: 12. Գրականության նոբելյան մրցանակը ստացել է միայն մեկ արաբ գրող Եգիպտոսից: 13. Երբեմն հարյուրավոր բառեր չեն կարող ասել այն, ինչ կարող է ասել լռությունը: 14. Ես փորձեցի կարդալ ցուցանակը, սակայն չկարողացա հասկանալ այն: 15. Առանց ինձ դուք չեք կարողանա գտնել ճանապարհը դեպի աղբյուրը, իսկ առանց ձեզ ես չեմ կարողանա պաշտպանել ինքս ինձ: 16. Ես խեցգետին սիրում եմ ուտել միայն գարեջրի հետ, բայց դրանք պետք է շատ մեծ խեցգետիններ լինեն: 17. Առանց քեզ մեզ շատ դժվար էր խոսել այս բեդվինի հետ, որովհետև նա համարյա անգլերեն չի հասկանում: 18. 19-րդ դարի վերջում բազմաթիվ հրեաներ վերադարձան Պաղեստին, բայց նրանք բոլորը խոսում էին տարբեր լեզուներով և երբեմն պետք է երբայերեն խոսեին, որպեսզի իրար հասկանային: 19. 46-րդ դասում կային դժվար բառեր, և մենք չկարողացանք հիշել դրանք: 20. ՄԱԿ-ը կոչ է անում բոլոր պետություններին ավելի շատ դրամ ներդնել քաղցկեղի և այլ հիվանդությունների դեմ պայքարի մեջ:

56 חמישים ושש

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

כך נסעו באר״ץ

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִשְׁתַּמְּשׁוּ בַּעֲגָלוֹת נוֹסְעִים מִשְּׁנַת 1869. עַד אַז הָלְכוּ בְּרַגְלָ֗יִם אוֹ רָכְבוּ עַל סוּסִים וַחֲמוֹרִים כְּדֵי לְהַגִּיעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. אֲנָשִׁים עֲשִׁירִים רָכְבוּ עַל סוּסִים עֲרָבִיִּים, וַאֲנָשִׁים עֲנִיִּים רָכְבוּ עַל חֲמוֹרִים.

בְּ־1869 סָלְלוּ כְּבִישׁ מִיָּפוֹ לִירוּשָׁלַיִם. יְרוּשָׁלַיִם עִיר אֶחָד נָסַע לְמִצְרַיִם וְהֵבִיא מִשָּׁם עֲגָלָה אֲמֶרִיקָנִית חֲזָקָה. זֹאת הָיְתָה הָעֲגָלָה הָרִאשׁוֹנָה. הָעֲגָלָה הָרִאשׁוֹנָה נָסְעָה רַק פַּעַם אַחַת בְּשָׁבוּעַ בֵּין יָפוֹ לִירוּשָׁלַיִם וּמֵחִיר הַנְּסִיעָה בָּהּ הָיָה גָּבוֹהַּ מְאוֹד. בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן גָּדַל מִסְפַּר הָעֲגָלוֹת וּמֵחִיר הַנְּסִיעָה יָרַד.

בְּסוֹף הַמֵּאָה הַ־19[1] הִתְחִילוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּעֲגָלוֹת אֵירוֹפִּיּוֹת לִנְסִיעוֹת אֲרוּכּוֹת. עֲגָלוֹת אֵלּוּ נִקְרְאוּ "דִּילִיז׳נְס". בְּתְקוּפָה זוֹ הִתְחִילָה לִנְסוֹעַ בָּאָרֶץ גַּם רַכֶּבֶת בֵּין יָפוֹ לִירוּשָׁלַיִם. מְחִיר הַנְּסִיעָה בְּדִילִיז׳נְס יָרַד, כִּי בַּעֲלֵי הַדִּילִיז׳נְסִים רָצוּ לִמְשׁוֹךְ נוֹסְעִים רַבִּים.

מִסְפַּר הַדִּילִיז׳נְסִים גָּדַל כַּאֲשֶׁר סָלְלוּ דְּרָכִים נוֹסָפוֹת: מִירוּשָׁלַיִם לְחֶבְרוֹן, לְשְׁכֶם וְלִיריחוֹ, וּמֵחֵיפָה לְנַצְרַת. בְּמָקוֹם דִּילִיז׳נְס אֶחָד בְּשָׁבוּעַ מִיָּפוֹ לִירוּשָׁלַיִם, יָצְאוּ יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה דִּילִיז׳נְסִים לְיוֹם. הַנְּסִיעָה בְּדִילִיז׳נְס הִיתָה אֲרוּכָּה. הָיוּ יוֹצְאִים מִיָּפוֹ אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם, וּמַגִּיעִים לְשַׁעַר הַגֵּיא[1] לִפְנֵי חֲצוֹת לַיְלָה. בְּשַׁעַר הַגֵּיא הָיוּ לָנִים, וְרַק לְמָחֳרָת בַּבֹּקֶר הָיוּ מַמְשִׁיכִים לִנְסוֹעַ לִירוּשָׁלַיִם. מְנוּחַת הַלַּיְלָה הִיתָה חֲשׁוּבָה לַסּוּסִים. כְּדֵי לְקַצֵּר אֶת הַנְּסִיעָה הֶחֱלִיטוּ בַּעֲלֵי הַדִּילִיז׳נְסִים לֹא לָלוּן בְּשַׁעַר הַגֵּיא, אֶלָּא לְהַחֲלִיף אֶת הַסּוּסִים וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת הַנְּסִיעָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. כָּךְ אֶפְשָׁר הָיָה לְהַגִּיעַ מִיָּפוֹ לִירוּשָׁלַיִם בְּלִי לִינָה בְּ־14 שָׁעוֹת.

לֹא הַרְבֵּה אֲנָשִׁים יוֹדְעִים הַיּוֹם מַהוּ דִּילִיז׳נְס. בְּגַנְּהָרִיָּה וּבְגַנְתְּגִיָּה יֵשׁ עֲגָלוֹת נוֹסְעִים, אֲבָל הֵן אֵינָן דּוֹמוֹת לְדִילִיז׳נְסִים. נוֹסְעִים בָּהֶן בְּעִיקָּר תַּיָּרִים כְּדֵי לָבֹאת וּכְדֵי לִרְאוֹת אֶת הָעִיר.

[1] *գայ:*

דרך לעיתון

מִפעָל חדש

בְּבֵית־שְׁאָן יָקִימוּ מִפעָל לְתַכשִׁיטֵי זָהָב. יִעבְּדוּ[1] בּוֹ 150 איש. לִפי הַתוֹכנִית יָקִימוּ בְּבֵית־שְׁאָן בְּעֵתִיד הַקָּרוֹב מִפעָלִים נוֹסָפִים כּדֵי לְהַעֲסִיק בָּהֶם את תוֹשְׁבֵי המקום.

450 אלף מְכוֹנִיוֹת בְּכבִישֵׁי הָאָרֶץ

בְּעֶשֶׂר השנים האַחֲרוֹנוֹת גָּדַל מִספַּר המְכוֹנִיוֹת בָּאָרֶץ פי שלושה. עַתָּה יש בָּאָרֶץ כ־450 אלף מְכוֹנִיוֹת, מֵהֶן[2] 310 אלף מְכוֹנִיוֹת פְּרָטִיוֹת. לִפנֵי 10 שנים הָיוּ בְּיִשׂרָאל רק 80 אלף מְכוֹנִיוֹת. כַּיוֹם הַמְמוּצָע הוא - מְכוֹנִית אחת בִּידֵי כל משפחה שניה בָּאָרֶץ, לְעוּמַת מְכוֹנִית אחת לְ־10 מִשפחוֹת לִפנֵי 10 שנים.

נְשִׂיא דֶמוֹקְרָטִי בְּארה"ב

בְּבחירוֹת האַחֲרוֹנוֹת בְּארה"ב זָכה המוּעָמָד הַדֶּמוֹקְרָטִי. מוּעָמָד זה זָכה בְּרוֹב הקוֹלוֹת בְּמדינוֹת רַבּוֹת. מֵחוֹדֶש יָנוּאר הַקָּרוֹב יַתחִיל[3] הַנָּשִׂיא לְכַהֵן בְּתַפקִידוֹ הָחָדש.

[1] 27.1. [2] 55.1. [3] 50.2. [4] 43.1. [5] Է.3. [6] 44.3. [7] 45.2. [8] 45.1. [9] 39.7. [10] 44.1. [11] 34.7. [12] 39.1.

② *Թարգմաներ.*

1. Ես առաջին անգամ ուղտ նստեցի Հորդանանում, մինչ այդ չէի նստել նույնիսկ ձի կամ ավանակ: 2. Այս հովանոցից այլևս հնարավոր չէ օգտվել, պետք է փոխել այն: 3. Նա միշտ ճամփորդում է գնացքով, որովհետև վախենում է ինքնաթիռից: 4. Այդ գիշեր մենք գիշերեցինք փոքր հյուրանոցում լճի ափին և հաջորդ օրը շարունակեցինք մեր ճանապարհը: 5. Եթե այստեղից դառնաք աջ, կկարողանաք կրճատել ճանապարհը: 6. Առանց հանգստի ես երբեք չեմ կարողանա ավարտել այս աշխատանքը: 7. Այս օրերին բոլոր խանութներն ուզում են ավելի շատ գնորդներ գրավել: 8. Մինչև կեսգիշեր մենք նստած էինք պատշգամբում և խոսում էինք սիրո մասին: 9. Խճուղու վրա այնքան շատ մեքենաներ կային, որ այն հնարավոր չէր անցնել: 10. Մենք էլեկտրականության պակաս ունենք, որովհետև բնակիչները վատնում են այն: 11. Մոտ ապագայում մեր քաղաքում կբացվի ոսկե զարդերի ձեռնարկություն: 12. Բնակիչները չեն ուզում, որ նրանց թաղի կենտրոնում բարձր շենք կառուցեն, դրա համար բոլորը փողոց են դուրս եկել: 13. Վերջին հինգ տարիներին արտասահմանում հանգստացող ընտանիքների թիվն աճել է չորս անգամ: 14. Այս երկրում ամեն ընտանիքի ձեռքում միջին հաշվով կա երկու ավտոմեքենա: 15. Այս տարի՝ անցած տարվա դիմաց, զբոսաշրջիկների թիվը նվազել է 9%-ով: 16. Եթե հիմա ճանապարհ չբանալ դեպի այդ գյուղը, ձմեռն այնտեղ անհնար կլինի հասնել: 17. Մենք համոզված ենք, որ մեր թեկնածուն կհաղթի հաջորդ ընտրություններում: 18. Ընտրությունները երկու

շաբաթ առաջ էին, սակայն նոր նախագահն իր պարտականությունները կը-ատանձնի միայն երեք ամիս հետո՝ հունիսի 1-ին: 19. Ես չհավատացի աչքերիս, երբ մեր փողոցում ձիերով կառք տեսա: 20. Մեր գյուղի հարուստներից մեկը քաղաքում ավտոմեքենա էր գնել և դրել իր բակում, և դա առաջին մեքենան էր, որը մենք՝ երեխաներս, տեսել էինք մեր կյանքում:

57 חמישים ושבע

ה״ל ԲԱՑԵՐԸ նפעל եվ הִפעיל ԿԱՌՈՒՑՑԵՐՈՒՄ

57.1. Ենթակայական դերբայ.

נִקְנֶה - נִקְנִית[1] - נִקְנִים - נִקְנוֹת՝ նפעל կառույցում՝ נִקְנֶה «գնվել»

מְקַנֶּה - מְקַנָּה - מְקַנִּים - מְקַנּוֹת՝ הִפעיל կառույցում՝ הִקְנֶה «փոխանցել, վերագրել»

57.2. Անորոշ դերբայ՝ לְהִיקָּנוֹת (הִפעיל), לְהִקָּנוֹת (נִפעַל):

57.3. Անցյալ ժամանակ.

	נִפעַל	הִפעִיל		נִפעַל	הִפעִיל
אני	נִקְנֵיתִי	הִקְנֵיתִי	אנחנו	נִקְנִינוּ	הִקְנִינוּ
אתה	נִקְנִיתָ	הִקְנִיתָ	אתם	נִקְנִיתֶם	הִקְנִיתֶם
את	נִקְנִית	הִקְנִית	אתן	נִקְנִיתֶן	הִקְנִיתֶן
הוא	נִקְנָה	הִקְנָה	הם	נִקְנוּ	הִקְנוּ
היא	נִקְנְתָה	הִקְנְתָה	הן	נִקְנוּ	הִקְנוּ

57.4. Ապառնի ժամանակ.

	נִפעַל	הִפעִיל		נִפעַל	הִפעִיל
אני	נִקְנֵיתִי	הִקְנֵיתִי	אנחנו	נִקְנִינוּ	הִקְנִינוּ
אתה	נִקְנִיתָ	הִקְנִיתָ	אתם	נִקְנִיתֶם	הִקְנִיתֶם
את	נִקְנִית	הִקְנִית	אתן	נִקְנִיתֶן	הִקְנִיתֶן
הוא	נִקְנֶה	הִקְנֶה	הם	נִקְנוּ	הִקְנוּ
היא	נִקְנְתָה	הִקְנְתָה	הן	נִקְנוּ	הִקְנוּ

[1] *նիկնէք.*

57.5. Հրամայական եղանակ՝

הִיקָּנֶה / הִיקָּנִי / הִיקָּנוּ՝ նפעל կառույցում

הִקְנֶה / הִקְנִי / הִקְנוּ՝ הִפעִיל կառույցում

57.6. הִפעִיל կառույցում կոկորդային և ר բաղաձայններով սկսվող բայարմատների երման բայաձևի ה- կառույցակերտ նախածանցը խիրիկի փոխարեն ձայնավորվում է սեգոլով՝ הִרְאָה (לְהַרְאוֹת): 1-ին կոկորդային բաղաձայնն այդ դեպքում՝ ինչպես և ամբողջական արմատների պարագայում (30.1.), ձայնավորվում է խատֆ-սեգոլով՝ הֶעֱלָה (לְהַעֲלוֹת):

① *Բոլոր ժամանակներում խոնարհեք* הִרְאָה, הִגְלָה, נִבְנָה, נִרְאָה, נִגְלָה *բայերը և կազմեք նրանց հրամայական եղանակը:*

② *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

יוטבתה

יוטבתה היא קיבוץ בערבה. הערבה היא האזור, הנמצא מדרום לים המלח. גבולה הדרומי הוא אילת. התנאים בערבה קשים: יש מעט גשמים, האדמה מלוחה, ויש מעט צמחים.

כ״40 קילומטר מצפון לאילת יש נוה־מדבר. יש למקום הזה היסטוריה: חושבים שבני ישראל ישראל[1] עברו שם בדרך ממצרים לארץ־ישראל. יש שם שרידים של מצודה ישראלית מתקופת הבית הראשון ושרידים של תחנת משטר רומאית. מקום זה היה, כנראה[2], תחנה חשובה בדרך העתיקה לאילת. ב־1951 הקימו חיילי צה״ל את יוטבתה - היישוב היהודי הראשון בערבה. ב־1957 הפכה יוטבתה מיישוב של צה״ל לקיבוץ.

בגלל מזג האוויר מגדלים בערבה בעיקר ירקות חורף. אפשר לגדל באזור זה ירקות, שאי־אפשר לגדל בחורף באזורים אחרים בארץ. אבל לא קל לגדל גידולים על אדמה מלוחה. צריך קודם לשטוף את האדמה מן המלח. אנשי יוטבתה היו הראשונים בארץ, שהצליחו לגדל ירקות בטכניקה זאת.

ביוטבתה יש מחלבה גדולה, והיא מספקת חלב ומוצרי חלב לאילת, ליישובי ערבה וליישובים רבים בארץ. אנשי יוטבתה מספרים שכשהביאו את הפרות הראשונות ליוטבתה, אמרו עליהם שהם משוגעים. חשבו שהפרות לא יוכלו לחיות באקלים יבש כל כך. אבל אחרי כמה זמן ראו

[1] «Իսրայելի որդիները», այսինքն հրեաները:
[2] «ինչպես երևում է, թվում է, թե»:

שהפרות מרגישות מָצוּין בְּמֶזֶג האוויר של יוטבָתה. היום מי שֶׁנוֹסֵעַ לְאֵילת, יכול לַעֲצוֹר בְּיוטבָתה וְלִקנות את מוּצָרֵי הַחָלָב המפורסָמים שלה.

דרך לעיתון

מִצרַיִם תַּגִּישׁ[i] את תוכנית השלום שלה

טַנְן נְשִׂיא ארה״ב יָצָא בְּיוֹם ב׳ לְקַהִיר לְפגישה עם נְשִׂיא מִצרַיִם. נִרְאֶה[ii] שֶׁבְּפגישה זו יַגִּישׁ הנשיא המצרי את הַצָּעָתוֹ לְתוכנית השלום המצרית. העיתון המצרי ״אַל־אהראם״[i] כָּתַב השבוע, שֶׁמִּצרַיִם אוּלַי תַּסכִּים[ii] לְהִשתַּתֵּף בְּפגישת שַׂרֵי החוּץ בְּלונדון. כַּיָּדוּעַ״, רוֹצֶה ארה״ב לְקַיֵּם בְּלונדון פגישה בֵּין שַׂרֵי־חוּץ של ישראל וּמִצרַיִם בְּהִשתַּתְּפוּתוֹ של שַׂר החוּץ האֲמֶרִיקָנִי. ישראל כּבר הודיעה, כִּי היא תִּשתַּתֵּף בְּפגישה.

התַּקצִיב - 62 מיליארד שֶׁקֶל

הממשלה אישרה את התַּקצִיב לִשנַת הכַּסָּפִים הבאה בְּסכום 62 מיליארד שֶׁקֶל. 18 שׂרִים הצביעו בְּעַד התַּקצִיב ושלושה שׂרִים נִמנְעוּ. רק שַׂר אֶחָד הצביע נֶגֶד. תַּקצִיב הביטָחוֹן יִהיֶה יותר מ־10 מיליארד שקל.

מקרה בְּאוטובּוּס

חַיָּל בְּמַדִּים, שֶׁנָּסַע בְּאוטובּוּס מִספּר 19 בִּירוּשלַיִם, רָאה חֲבִילָה חֲשוּדָה וּמִיָּד הודיע עליה לַנֶּהָג. כָּל הנוסעים יָרדוּ מֵהאוטובּוּס. שוטֵר, שֶׁהִגִּיעַ לַמָּקוֹם, פָּתַח את הַחֲבִילָה וּמָצָא בּה פְּצָצָה. המשטָרה חוֹשֶׁדֶת, כִּי מְחַבּלִים שָׂמוּ את הפְּצָצָה בְּאוטובּוּס.

[1] 53.1.1. [2] 57.1. [3] 40.2. [4] 39.5. [5] 39.1. [6] 27.1. [7] 34.1.

③ *Թարգմանեք.*

1. Պետք է նախ զգալ ինչ է անապատը, որպեսզի հասկանալ ինչ է օազիսը: 2. Սարի վրա հնագետները գտան հինավուրց ամրոցի մնացորդներ՝ Երկրորդ տաճարի ժամանակաշրջանից: 3. Այս շրջանն ամբողջ երկրում հայտնի է իր հոյակապ կաթնամթերքով: 4. Ամառն անցյալ տարի շատ շոգ էր և չոր, իսկ այս տարի ամեն օր անձրև է գալիս: 5. Ռիշոն Լե-Ցիոնն այդպես է կոչվում, որովհետև 19-րդ դարում այն առաջին հրեական բնակավայրն էր Պաղեստինում: 6. Ավտոբուսի վարորդն ասաց, որ այս կիբուցում արժե կանգ առնել և գնել նրա հոյակապ նարինջները: 7. Ինչպես երևում է, մենք այս գիշեր ստիպված ենք գիշերել մեր ընկերների մոտ: 8. Կաթի այս փոքր գործարանն ապահովում է պանիրով

[i] *ալ-ահրամ* («Բուրգեր»):
[ii] «ինչպես հայտնի է»:

ամբողջ շրջանը: 9. Այս կայանից ավտոբուսները մեկնում են երկրի համարյա բոլոր քաղաքները: 10. Կյանքի պայմանները հանրակացարանում շատ ծանր էին, ուստի ես որոշեցի փոքր բնակարան վարձել համալսարանի մոտ: 11. Վարչապետը հավաքեց նախարարներին, որպեսզի քննարկի գալիք ֆինանսական տարվա բյուջեն: 12. Կառավարությունը չհաստատեց առաջարկը, որովհետև նախարարների մեծ մասը դեմ քվեարկեցին: 13. Արդեն հիմա կարելի է ասել՝ ով կքվեարկի կողմ, ով դեմ և ով ձեռնպահ կմնա: 14. Այս գողը եզակի է իր տեսակում, նրան հաջողվեց փախչել հենց դատարանից: 15. Ոստիկանությունը կասկածում է, որ գողերը, որոնք մի քանի մեքենաներ էին առևանգել այս շրջանում, ոստիկանների համազգեստ են կրում: 16. Արտաքին գործերի նախարարությունն ուզում է փոխնախագահի մասնակցությամբ միջազգային կոնֆերանս անցկացնել: 17. Ոստիկանությունը խնդրում է քաղաքացիներին չբանալ կասկածելի փաթեթները և անմիջապես հայտնել դրանց մասին ոստիկաններին: 18. Մեր երկրում ֆինանսական տարին սկսվում է մարտի 1-ին: 19. Ոստիկանությունը ռումբ գտավ Հին քաղաքում՝ Յաֆֆայի դարպասից ոչ հեռու: 20. Եգիպտական «Ալ-Ահրամ» թերթն ամենախոշորն է արաբական աշխարհում:

58 חמישים ושמונה

58.1. בֵּין ՆԱԽԴԻՐԸ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԻ ՀԵՏ

בִּינִי	בֵּינֵינוּ
בֵּינְךָ / בֵּינֶךָ	בֵּינֵיכֶם / בֵּינֵיכֶן
בֵּינוֹ / בֵּינָהּ	בֵּינֵיהֶם / בֵּינֵיהֶן

Ուշադրություն դարձրեք, որ եզակի թվում հանդես են գալիս եզակի, իսկ հոգնակի թվում՝ հոգնակի թվի դերանվանական վերջածանցները:

58.2. ԲԱՐԴ ՍՏՈՐԱԳԱՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ אֲשֶׁר ԵՎ שֶׁ־

58.2. Բարդ ստորադասական նախադասություններում אֲשֶׁר և שֶׁ־ հարաբերական շաղկապների իմաստային չեզոքությունը լրացվում է դերանվանական վերջածանցներ ունեցող նախդիրներով, որոնք լրացնում են շաղկապն անհրաժեշտ իմաստային երանգավորումներով (այն, ինչ հայերենում կատարում են հոլովները՝ «որի, որից, որին, որոնցով, որոնցում» և այլն)՝ הסטודנט, שלקחתי מֵמֶנּוּ את הספר «ուսանողը, որից վերցրել էի գիրքը» (բառացիորեն՝ «ուսանողը, որ վերցրել էի նրանից գիրքը»), הדיבורו בָּהּ, שדיברו «լեզու, որով խոսում էին» («լեզու, որ խոսում էին նրանով»), שאליו נִגְשׁתי, השולחן «սեղանը, որին մոտեցա» («սեղանը, որ նրան մոտեցա»), העניין אשר דיברנו עָלָיו «հարցը, որի մասին խոսում էինք» («հարցը, որ խոսում էինք նրա մասին»), השיר ששָׁפה שלו היתה עברית «երգ, որի լեզուն եբրայերենն էր» («երգ, որ նրա լեզուն եբրայերենն էր»), האיש שֶׁהָיִיתי מְחַפֵּשׂ אותו «մարդ, որին փնտրում էի» («մարդ, որ փնտրում էի նրան»): Խնդրառական դերանունները կարող են սղվել՝ (אותם) אנשים שֶׁהָיִיתי מְחַפֵּשׂ «մարդիկ, որոնց փնտրում էի»:

58.3. Այս տիպի բարդ ստորադասական նախադասությունները կարող են հանդես գալ և առանց אֲשֶׁר և שֶׁ־ հարաբերական շաղկապների. այդ դեպքում դերանվանական վերջածանցով նախդիրը դրվում է գոյականից հետո՝ סֵדֶר בּוֹ אני גָּר «սենյակը, որում ես ապրում եմ», איש אותו הָיִיתי מְחַפֵּשׂ «մարդ, որին փնտրում էի»:

Ա) Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.

הספרות היָפה בְּחַיֵּי אָדָם

שואלים אותי מה נותֶנֶת הספרות היָפה לאדם. אני לא בָּטוּחַ שהיא נותֶנֶת לו מִשֶּׁהוּ חדש. כל אדם מְגַלֶּה בספרות מה שהוא מְחַפֵּשׂ בה מראש. הוא מוצֵא בה מה שהוא רוצה למצוא בה.

אין זה מִקְרֶה[1], שבְּרֶגַע מְסוּיָם אדם מוצֵא[2] מִמַּדָּף הספרים סֵפֶר זה וְלֹא אחר, ובאותו ספר מְגַלֶּה האדם בתקופות שונות דברים שונים. בְּכָל גיל הוא עיוור לְחֵלֶק מן הדברים. עֲדַיִן עיוור או כְּבָר עיוור. כְּשֶׁאדם קורֵא ספרות יָפה, הוא שָׂם לֵב לדברים, שֶׁיֵּשׁ לו הֶבְנֵה בָּהֶם[3]. הספרות מגישה לו אותם בְּצורה חדשה, בְּפֶרְסְפֶּקְטִיבה אַחֶרֶת. הוא חַי[2] אותם מֵחדש. הספרות עוזֶרֶת לקורֵא לְהִיכָּנֵס לְתוֹך עַצְמו[3], לבדוק איך הוא מֵבין את המציאות שלו, את הערכים שלו. הקורֵא בודֵק את עצמו, וּמְחַפֵּשׂ אישור כָּל הזמן. אם יִבְחַר[2] בְּסֵפֶר הנכון, יוּכַל[2] למצוא בו את האישור שֶׁהוּא מְחַפֵּשׂ אותו[2].

הֲאִם לצורך זה זָקוּק האדם לְסִפְרוּת יָפה דַּווקא? אני כְּבָר לא יודֵע. אני כְּבָר לא בָּטוּחַ שֶׁהַמִּין האֱנושי בְּיָמִים אֵלֶּה לא יכול לְהִתְקַיֵּם בְּלִי הספרות היָפה. כמה מַאֲתָנוּ[2] יָמוּתו בְּצָמָא, אם בְּמֶשֶׁך שנה לא יָפוּל[2] לידיהם ספר מן הספרות היָפה...

דרך לעיתון

חידוש המִשְׂאוֹמָתָן בַּיָּמִים הקרובים

מִצְרַיִם הודיעה לְאַרְה"ב, כִּי היא מוכָנה לְחַדֵּשׁ את המִשְׂאוֹמָתָן עם ישראל. עכשיו מְחַכִּים, שֶׁאַרְה"ב תִּקְבַּע[2] את המָקום וְהזמן לְחידוש המִשְׂאוֹמָתָן. נִרְאֶה[2] שֶׁבַּיָּמִים הקרובים יִפְרְסְמו שר־החוץ האֲמֶרִיקָנִי הודָעה על חידוש המִשְׂאוֹמָתָן.

יְלָדִים מְצַיְּרִים את השלום

בְּ"בֵּית האֻמָּנִים" בִּירושלים נִפְתְּחה תַּעֲרוּכה של ציורֵי יְלָדִים על השלום. בַּתַּעֲרוּכה מְצַיְּרִים כ"400 יְצירות של תלמידֵי בֵּתֵי־סֵפֶר יְהודִים וַעֲרָבִים[4]. שר החינוך וְהתרבות נָתַן פְּרָסִים לְמְצַטַּיְּנִים.

---

[1] «պատահական չէ»:
[2] «ներթափանցել ինքն իր մեջ»:
[3] יְהודִים וַעֲרָבִים բառերի հոգնակի թվի վերջավորություններով որոշեք, թե նախորդող երկու գոյականներից ո՞ր մեկին են վերաբերում այդ բառերը:

59 חמישים ותשע

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

רק בְּעִבְרִית!

"הֲרֵי אֵינָנוּ[1] יְכוֹלִים לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה עִבְרִית. מִי מְאַתְּנוּ יוֹדֵעַ עִבְרִית בְּמִידָה מַסְפִּיקָה כְּדֵי לְבַקֵּשׁ בְּשָׁפָה זוֹ כַּרְטִיס נְסִיעָה בְּרַכֶּבֶת? בְּמְדִינַת הַיְּהוּדִים יְדַבֵּר כֹּל אֶחָד בִּשְׂפָתוֹ. הַשָּׁפָה שֶׁתִּתְקַבֵּל עַל דַּעַת[1] הָרוּב, תִּהְיֶה שָׁפָה רִאשִׁית".

כָּךְ כָּתַב חוֹזֵה הַמְּדִינָה תֵּאוֹדוֹר הֶרְצֶל בְּסִפְרוֹ "מְדִינַת הַיְּהוּדִים". הוּא לֹא הֶאֱמִין שֶׁהַלָּשׁוֹן הָעִבְרִית תּוּכַל[2] לִהְיוֹת לְשׁוֹן[3] דִּיבּוּר. אֱלִיעֶזֶר בֶּן יְהוּדָה חָשַׁב אַחֶרֶת. בַּמָּבוֹא לְ"מִילוֹן הַלָּשׁוֹן הָעִבְרִית", שֶׁהִתְחִיל לְחַבֵּר בְּ־1910, הוּא כָּתַב שֶׁהַיְּהוּדִים לֹא יוּכְלוּ[2] לִהְיוֹת עָם, אֶלָּא אִם[4] יָשׁוּבוּ לְאֶרֶץ אֲבוֹתֵיהֶם. הוּא הֶאֱמִין שֶׁצְּרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּעִבְרִית לֹא רַק בְּסֵפֶר וּבְתְפִילָה, אֶלָּא גַּם בְּדִיבּוּר, בְּכָל עִנְיְנֵי[5] הַחַיִּים.

שְׁנֵי הַקְּטָעִים הָאֵלֶּה מֵרֵאשִׁים שֶׁלְּמַנְהִיגִים הַיְּהוּדִיִּים לֹא הָיְתָה תְּשׁוּבָה אַחַת לִשְׁאֵלָה, בְּאֵיזוֹ שָׂפָה יְדַבְּרוּ הַיְּהוּדִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. לֹא הָיְתָה תְּשׁוּבָה אַחַת גַּם לִשְׁאֵלָה, בְּאֵיזוֹ שָׂפָה יִלְמְדוּ בְּבָתֵּי הַסֵּפֶר בְּתְחִילַת הַמֵּאָה הַ־20? הָיוּ בָּאֶרֶץ עֲשָׂרוֹת[6] בָּתֵּי סֵפֶר. בַּחֵלֶק מֵהֶם[7] לִימְדוּ בְּצָרְפָתִית, וּבְחֵלֶק מֵהֶם בְּגֶרְמָנִית. רַק אֲנָשִׁים בּוֹדְדִים חָשְׁבוּ שֶׁצְּרִיךְ לִלְמֹד בְּעִבְרִית. אַחַד מֵהֶם הָיָה אֱלִיעֶזֶר בֶּן יְהוּדָה. הוּא הָיָה הַמּוֹרֶה הָרִאשׁוֹן, שֶׁלִּימֵּד עִבְרִית בְּעִבְרִית.

הַתְּחִילָה הַעֲלִיָּיה הַשְּׁנִיָּיה וְאִיתָהּ[8] מִלְחֶמֶת[9] הַשָּׁפוֹת. עָלוּ אַרְצָה אֲנָשִׁים רַבִּים, שֶׁהַשָּׁפָה הָעִבְרִית וְהַתַּרְבּוּת הָעִבְרִית הָיוּ חֲשׁוּבוֹת לָהֶם[7]. הֵם רָצוּ שֶׁשָּׁפָה[9] הִלִּימּוּד בְּבָתֵּי הַסֵּפֶר תִּהְיֶה עִבְרִית, וְרָאשֵׁי מוֹסָדוֹת[10] הַחִינּוּךְ רָצוּ שֶׁשָּׁפַת הִלִּימּוּד תִּישָׁאֵר[9] שָׂפָה אֵירוֹפִּית.

הַוִּיכּוּחִים עַל שָׂפַת הִלִּימּוּד בְּבָתֵּי הַסֵּפֶר נִמְשְׁכוּ מִסְפַּר שָׁנִים. קָמוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בָּתֵּי סֵפֶר וְגַנִּים יְלָדִים שֶׁלִּימְדוּ בָּהֶם[7] עִבְרִית, וּבְסוֹף הָעֲבָרֵיִת נִיצְּחָה. הַחִינּוּךְ הָעִבְרִי בְּשָׂפָה הָעִבְרִית הָפַךְ לְמְצִיאוּת.

[1] «կարծիքով», *այստեղ* «կողմից»:
[2] «եթե չ...»:
[3] «տասնյակ(ներ)»:

יִפּוֹ וְסִין חָתְמוּ עַל הֶסְכֵּם יְדִידוּת

יִפּוֹ וְסִין חָתְמוּ עַל הֶסְכֵּם יְדִידוּת וְשִׁיתּוּף־פְּעוּלָה. הַהֶסְכֵּם מְחַיֵּב אֶת יַפּוֹן וְאֶת סִין לְיַיֵּשֵׁב אֶת הַסִּיכְסוּכִים בֵּינֵיהֶם[1] בְּדַרְכֵּי[2] שָׁלוֹם וְלֹא בְּדַרְכֵּי מִלְחָמָה.

[1] 36.4. [2] 44.3. [3] 58.2. [4] 40.3. [5] 34.2. [6] 40.2. [7] 34.7. [8] 53.2. [9] 57.1. [10] 33.6. [11] 48.1. [12] 58.1.

② *Թարգմանեք.*

1. Գեղարվեստական գրականությունը, որը ես այդքան սիրում եմ, օգնում է հասկանալ ժողովրդի կյանքը, որի մասին նա պատմում է: 2. Վարչապետը պետք է կառավարության հաստատմանը ներկայացնի տնտեսական նոր ծրագիրը: 3. Պատահական չէ, որ յուրաքանչյուր տարիքում մարդը հայտնաբերում է նոր արժեքներ: 4. Մինչ այդ ես ուշադրություն չէի դարձնում այս պրոբլեմներին, կարելի է ասել, որ ես կույր էի նրանց հանդեպ: 5. Երբեմն ես ինքս ինձ քննելու կարիք եմ ունենում, սակայն ոչ միշտ եմ կարողանում ներթափանցել ինքս իմ մեջ: 6. Նա չի կարող հասկանալ և ընդունել իրականությունը, որում ապրում է, և միշտ փորձում է փախչել նրանից և ինքն իրենից: 7. Եթե անմիջապես որևէ սառը բան չխմեմ, կմեռնեմ ծարավից և տապից: 8. Երբ հայտնաբերեցի այս գիրքը, առաջին պահին չհասկացա, թե ինչ գանձ է ընկել ձեռքս: 9. Երկար տարիների ընթացքում ես կապված եմ եղել իմ վատ բնազդներին և երբեք չեմ կարողացել հաղթահարել դրանք: 10. Մարդու մասին, ով ոչինչ չգիտի, հրեաները ասում են, որ նա չգիտի ալեֆի ձևը: 11. Սկզբից ևեթ պարզ էր, որ բանակցությունները մեր միջև դժվար կլինեն: 12. Բանակցությունների վերջին օրը երկու պատվիրակությունները հրապարակեցին կարևոր հայտարարություն: 13. Ցուցահանդեսը, որից մենք վերադառնում ենք, շատ հետաքրքիր էր, նրանում մասնակցում էին բազմաթիվ իսրայելցի նկարիչներ և քանդակագործներ: 14. Մարդիկ, որոնց դուք մոտեցաք և որոնց հետ դուք խոսում էիք, մեր ազգականներն են: 15. Երկու նախագահները հայտարարեցին, որ պատրաստ են կարգավորել հակամարտությունը միայն խաղաղ ճանապարհով: 16. Անվտանգության ծառայությունն ուսումնասիրում է, որ ահաբեկիչներն օգնություն են ստանում արտասահմանից: 17. Պատվիրակությունների ղեկավարները հայտարարեցին, որ այցի ընթացքում, որի մասին նրանք համաձայնության եկան բանակցությունների ընթացքում, երկու նախագահները կստորագրեն բարեկամության և համագործակցության համաձայնագիր: 18. Երկու կողմերը հայտարարում են, որ պատրաստ են խաղաղությանն իրենց միջև, սակայն դեռ չեն որոշել բանակցությունների վերսկսման վայրն ու օրը: 19. Ես այս գրադարակի վրա չեմ գտնում գիրքը, որի մասին դու ինձ պատմում էիր: 20. Ամեն մարդ սիրո և բարեկամության կարիք ունի, սակայն ոչ բոլորն են կարողանում դրանք գտնել իրենց կյանքում:

דרך לעיתון

ההוֹדעה של מֶמשֶלֶת־ישראל

הַמֶמשלה פּירסְמה תגוּבה לְדברֵי־ נְשִׂיא סוּריה בְּרדיו דַמֶשֶׂק. לְדַעַת הַמֶמשלה, יש בְּדבָרים שלו תנאים מוּקדָמים לְמַשָׂא־וּמַתָן. הוֹדעַת הַמֶמשלה אוֹמֶרֶת: נְשִׂיא סוּריה דוֹרֵש, לְפִי רַדיו דַמֶשֶׂק, כִּי ישראל תִמסוֹר לְסוּריה את רָמַת הגוֹלָן. זֶהוּ תנאי מוּקדָם לְמַשָׂא־וּמַתָן. ישראל דוחה את הדרישות האלה של הנָשִׂיא הסוּרי וּמַציעה לְנַהֵל מַשָׂא־וּמַתָן לְלֹא תנאים מוּקדָמים על שלום בְּאוֹר המִזרָח התיכון.

בְּעוֹלָם עובדים מיליוֹנֵי יְלדים

אירגון העבודה הבֵּין־לְאוּמי מָצָא כִּי בְּעוֹלָם מַעֲסיקים 52 מיליוֹן ילדים מִתַחַת לְגיל 15. כְּ־42 מיליוֹן ילדים עובדים בַּעֲסָקים מִשפָּחתיים, וְאֵינָם מְקַבּלים שָׂכָר. עוד 10 מיליוֹן ילדים עובדים בתנאים קָשים וּבְשָׂכָר נָמוּך. ילדים רבים עובדים בלי שָׂכָר בְּאַסיָה, בְּאפריקה וּבְקָמה אֲרָצות בְּאמריקה המֶרכָּזית, שֶׁבָּהֶן מַעֲסיקים ילדים כּבָר מִגיל 7.

כְּמה קָשה ללמוד!

אלף תַלמידים בְּגֶרמָניה, מִגיל 10 עד 20, ניסו לְהִתאַבֵּד בַּשנה שֶׁעברה. לְדַעַת הפּסיכוֹלוגים, הסִיבה היא, שֶׁהָיוּ לָהֶם בְּעָיות לימוּדים בְּבֵית־הסֵפר. 33 אחוּזים מֵהתלמידים מִפּחדים מֵהכִּעַס שהכַּעַס של הוֹריהֶם, מִפּנֵי שֶׁהם מְקַבּלים ציוּנים רעים. בְּכָל שנה נִכשָׁלים בְּגֶרמָניה 400 אלף ילדים בְּבחינות סוף השָׁנה.

[1] 45.1. [2] 34.7. [3] 54.7. [4] 40.2. [5] 27.1. [6] 55.1. [7] 31.7. [8] 58.2. [9] 41.1.1.

② *Թարգմանեք.*

1. Ծրագիրը, որը ներկայացրել էր էկոնոմիկայի նախարարը, ընդունվեց նախարարների մեծամասնության կողմից: 2. Էլիեզեր բեն Եհուդան առաջինն էր, ով իր երեխաների հետ սկսեց միայն եբրայերեն խոսել, և նրա որդի Իթամարն առաջին երեխան էր, ում խոսակցական լեզուն եբրայերենն էր: 3. Թեոդոր Հերցելն իր հայտնի «Հրեական պետություն» գիրքը գրել է գերմաներեն և հրատարակել Վիեննայում 1896 թվականին: 4. Թեոդոր Հերցելին «պետության նախագուշակ» են կոչում, որովհետև նա գրում էր, որ հրեա ժողովուրդն ապագա ունի միայն հրեական պետությունում՝ նախնիների երկրում: 5. Պաշտպանության նախարարը կառավարության նիստին հայտարարեց, որ եկող տարի հրամանատարների թիվը բանակում կավելանա: 6. Գլխավոր ինժեները ծրագիրը ներկայացրեց գլխավոր տնօրենի հաստատմանը, սակայն տնօրենը մերժեց այն: 7. Կրթության նախարարությունը հայտարարել է, որ այս ամիս աշակերտները սովորելու են նաև շաբաթ օրերին: 8. Իսրայելում վեճերը կրոնի և պետության մասին շարու-

[1] «պատճառն այն է»:

նակվում են տասնյակ տարիներ: 9. Մեծամասնության կարծիքով մեր երկրում հնարավոր չէ կառուցել ուժեղ տնտեսություն առանց արդյունաբերության՝ միայն առևտրի հիման վրա: 10. Արտաքին գործերի նախարարի խոսքերով, իր երկիրը կիսամաձայնվի բանակցություններ վարել միայն առանց նախապայմանների: 11. Ինչպես երևում է, վերջին նիստում նախարարներին չհաջողվեց կարգավորել կոնֆլիկտն իրենց միջև: 12. Շատերն ընդդիմանում են կրթության նախարարի վերջին առաջարկին և չեն ուզում երկրում տեսնել դպրոցներ, որոնցում դասավանդման լեզուն օտար լեզու կլինի: 13. Ես համոզված եմ, որ կտապալվեմ տարեվերջի քննություններին կամ շատ ցածր գնահատականներ կստանամ: 14. Ես փորձում էի թարգմանել այս փոքրիկ բանաստեղծությունը եբրայերենից հայերեն, սակայն, ի վերջո, հասկացա, որ չեմ կարողանալու դա անել: 15. Նա մի քանի անգամ փորձել է ինքնասպան լինել, սակայն չի ցանկանում ոչ մեկին ասել՝ ի՞նչն է պատճառը: 16. Երկու պետությունները որոշեցին զումարել հատուկ հանդիպում, որպեսզի կարգավորեն սահմանային կոնֆլիկտներն իրենց միջև: 17. Կառավարությունը պահանջում է, որ բոլոր խոշոր գործարանները մինչև ամսվա վերջը վճարեն իրենց հարկերը: 18. Սա երկիր է, որում նրա հինավուրց մշակույթը մեծ տեղ ունի բնակիչների կյանքում: 19. Երբ հրեաներն սկսեցին եբրայերեն խոսել, նրանք հայտնաբերեցին, որ այդ լեզվում չկան բառեր կյանքի բազմաթիվ երևույթների համար: 20. Այս գյուղում չկա հիվանդանոց, և բնակիչները բժշկի օգնություն ստանալու համար քաղաք են մեկնում:

60 שישים

ԳԼՈՒԽ ԲԱՑԵՐԸ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

60.1. Գլխի կառուցում կոկորդային բաղաձայններով սկսվող բայարմատների կառուցակերտ նախածանցը, ինչպես և կառույցի հ՝ նախածանցը (57.6.), խիրիկի փոխարեն ձայնավորվում է սեգոլով՝ נְחשב (לְהִיחָשֵׁב), նաև ע, ה արմատականներն այդ դեպքում ձայնավորվում են խատաֆ-սեգոլով՝ נֶעֱרַך (לְהִיעָרֵך), נֶהֱרַג (לְהִיהָרֵג), נֶאֱסַף (לְהִיאָסֵף):

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

שלושת אלפים שנה של הספרות העברית

את התולדות של הספרות העברית מחלקים לחמש תקופות: התקופה הראשונה היא תקופת התנ"ך. רוב החוקרים חושבים, ואולי בצדק, שתקופה זו כוללת את מיטב הספרות העברית. התנ"ך נחשב לספר הספרים לא רק בעיני היהודים, אלא גם בעיני עמים רבים.

התקופה השנייה נמשכה כחמש מאות שנה וכוללת את היצירות, שמסיבות שונות לא נכללו בתנ"ך. לתקופה זו שייכות גם הרבה מן המגילות שהתגלו במדבר יהודה בשנת 1946.

בתקופה השלישית נוצר התלמוד. התלמוד כולל את משנה שהיא הקובץ הראשון של תורה שבעל-פה, וגמרה - פרוש למשנה שכתוב ארמית. משנה כתובה עברית, אבל הלשון שונה מלשון התנ"ך באוצר מיליה ובדיקדוק (למשל, במבנה המשפט). קיימים שני תלמודים - התלמוד הבבלי והתלמוד הירושלמי, והראשון מהם נחשב יותר סמכותי.

התקופה הרביעית היא תקופת ימי הביניים. בספרד המוסלמית נוצרו יצירות בעלות־ערך בכל ששת התרבות והספרות. לאחר גרוש ספרד המשיכו היהודים ליצור בעברית, אבל היצירה היתה בעיקר יצירה של ספרות דתית. רק באיטליה המשיכו היהודים לכתוב ספרות יפה.

מן המאה ה־18 מתחילה התקופה החמישית - תקופת הספרות העברית החדשה הנמשכת עד ימינו אלה.

דרך לעיתון

נשיא מצרים: יוזמת השלום תימשך

נשיא מצרים קרא לנשיא ארה"ב להשתתף בפתרון הסכסוך במזרח התיכון. הוא אמר זאת בפגישה עם פרופסורים מאוניברסיטאות אמריקניות. עיתונים מצריים כתבו אחרי הפגישה: "אם ארה"ב תשתתף במשא־ומתן, מצפה מצרים לחידוש החלץ האמריקני על ישראל". הנשיא המצרי אמר עוד בפגישה: "למרות הקושיים יוזמת השלום של מצרים תימשך".

התעשייה האווירית תעזור לחיל־האוויר של אוסטרליה

התעשייה האווירית לישראל חתמה על הסכם עם חיל האוויר של אוסטרליה. לפי ההסכם תמכור ישראל לאוסטרליה ציוד טכני. את הציוד הזה יתקינו במטוסי הצבא האוסטרלי. מומחי התעשייה האווירית גם יתקנו מטוסי־קרב של חיל האוויר האוסטרלי. על ההסכם חתם מצד ישראל מנהל התעשייה האווירית.

6.000 מתנדבים יעבדו בקיבוצים

6.000 מתנדבים מחו"ל יעבדו הקיץ בקיבוצי הצפון. רוב המתנדבים הם סטודנטים. הם באו בעיקר מארצות: סקנדינוויה, מגרמניה, משווייץ ומהולנד. חלק מהם באו גם מארה"ב ומאמריקה הלטינית.

[1] 60.1. [2] 32.1. [3] 36.5. [4] 55.1. [5] 53.1.1. [6] 41.1.1. [7] 27.1. [8] 44.1. [9] 17.14.

② *Թարգմանեք.*

1. Հին Կտակարանում ընդգրկված է հնագույն հրեական գրականության լավագույն մասը: 2. Տեխնիկական նոր սարքավորումն արտասահմանից կտեղադրեն ոռգմաօդային ուժերի օդանավերի վրա: 3. Կրոնական գրականությունը համարվում է հրեական մշակույթի կարևորագույն մասը: 4. Միջնադարում՝ մինչև Իսպանիայից հրեաների վտարումը, այդ երկիրը հրեական գրականության գլխավոր կենտրոնն էր: 5. ՄԱԿ-ի միջազգային կոնֆերանսին աշխատում էին տասնյակ կամավորներ աշխարհի տարբեր երկրներից. դրանք հիմնականում

ուսանողներ էին: 6. Արամեերեն գրված հատվածների մեծ մասը Հին Կտակարանում չի ընդգրկվել: 7. Նա կարող է հազար պատճառ գտնել դպրոց չգնալու համար: 8. 1948 թ. անապատում հայտնաբերվեցին ձեռագրեր, որոնք կոչվեցին «Մեռյալ ծովի գլաններ»: 9. Ոչ միայն մասնագետները գիտեն, որ արամեերենն ու եբրայերենը մոտ են միմյանց բառապաշարով և նախադասության կառուցվածքով: 10. Թալմուդում գրված է, թե ինչպես հրեան պետք է վարվի կյանքի բոլոր պարագաներում: 11. Մեր երկրի կողմից բարեկամության և համագործակցության համաձայնագիրը ստորագրեց փոխնախագահը: 12. Արևմտյան ափում և Գազայի գոտում բնակվող բազմաթիվ պաղեստինցիներ աշխատում են Իսրայելում: 13. Հակամարտությունը Մերձավոր Արևելքում տևում է ավելի քան 70 տարի: 14. Արաբական պետությունները հույս ունեն, որ Միացյալ Նահանգները ճնշում կգործադրի Իսրայելի վրա պաղեստինյան տարածքների ապագայի հարցում: 15. Առաջիկա կոնֆերանսում արտգործնախարարները կքննարկեն եղիպտական խաղաղ նախաձեռնությունը: 16. Պաղեստինյան առաջնորդները հայտարարեցին, որ չնայած ընդդիմադիր կազմակերպությունների ճնշման ու այդ դժվարությունների, նրանք կշարունակեն բանակցություններն Իսրայելի հետ: 17. Ով չի սովորում տարվա ընթացքում, վատ գնահատականներ կստանա տարեվերջի քննություններին, ես դա ձեզ խոստանում եմ: 18. Արդյոք խելացա՞ր է նա, որ ինքնասպան է լինում սիրո պատճառով: 19. Զենքը, որը Ռուսաստանը վաճառել էր Իրաքին, ինքնաթիռներ չի ներառում: 20. Անվտանգության ծառայությունը հայտարարել է, որ Լիբանանի հարավում ահաբեկիչների ձեռքերում այժմ շատ զենք կա: 21. Սահմանն Իսրայելի և Հորդանանի միջև շատ երկար է, այն անցնում է նաև Մեռյալ ծովի վրայով: 22. Այս տարի անվտանգության նախարարության բյուջեն աճել է 5 անգամ:

61 שישים ואחת

ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՆԻՍՄԱԽԱՅԻՆ ՁԵՎԵՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

61.1. 1-ից 10-ը բանական թվականների նիսմախային ձևերը գործածվում են ոչ միայն բարդ թվականների կազմում (שְׁלוֹשׁ־עֶשְׂרֵה, שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת, שְׁלוֹשׁ אֲלָפִים), այլև գոյական հող կամ դերանվանական վերջածանց ունեցող գոյականների հետ, ինչը հատուկ հավաքականության երանգ է տալիս (երևույթը ներկայացվել է 11-րդ դասում՝ «երկու» թվականի օրինակով)՝ שְׁלוֹשֶׁת הַמּוּסְקָטֵרִים «երեք հրացանակիրները», עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת «տասը պատվիրանները», עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים «տասը (կորած իսրայելյան) ցեղերը», מִלְחֶמֶת שֵׁשֶׁת הַיָּמִים «Վեցօրյա պատերազմը», שִׁבְעַת פְּלֵאֵי תֵבֵל «աշխարհի յոթ հրաշալիքները», חֲמֻשַׁת בָּנָיו «նրա հինգ որդիները»: «Մեկ» թվականը նման կապակցություններում ունի «շատերից մեկը» իմաստը՝ אַחַת הָעָרִים «քաղաքներից մեկը», אַחַד הָעָם «ժողովրդից մեկը» (հրեա գրող Աշեր Գինցբերգի գրչանունը):

61.2. Որոշ թվականների (հիմնականում 2-ից 5-ը) նիսմախային ձևերը կարող են գործածվել դերանվանական վերջածանցների հետ, ընդ որում՝ «երկու» թվականը գործածվում է երկու սեռով՝ שְׁנֵינוּ/שְׁתֵּינוּ «մենք երկուսս», שְׁנֵיכֶם/שְׁתֵּיכֶם «դուք երկուսդ», שְׁנֵיהֶן/שְׁתֵּיהֶן «նրանք երկուսը», իսկ մյուսները՝ միայն արական՝ שְׁלוֹשְׁתֵּנוּ «մենք երեքս», שְׁלוֹשְׁתְּכֶם/שְׁלוֹשְׁתְּכֶן «դուք երեքդ», שְׁלוֹשָׁתָם/שְׁלוֹשָׁתָן «նրանք երեքը»:

Թվականների նիսմախային ձևերի ընդհանրական ցանկ

	իգական	*արական*		*իգական*	*արական*
1	אַחַת	אֶחָד	6	שֵׁשׁ	שִׁשָּׁה
2	שְׁתֵּי (שְׁתַּיִם)	שְׁנֵי (שְׁנַיִם)	7	שֶׁבַע	שִׁבְעָה
3	שְׁלוֹשׁ	שְׁלוֹשָׁה	8	שְׁמוֹנֶה	שְׁמוֹנָה
4	אַרְבַּע	אַרְבָּעָה	9	תֵּשַׁע	תִּשְׁעָה
5	חָמֵשׁ	חֲמִשָּׁה	10	עֶשֶׂר	עֲשָׂרָה

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

מְגִילוֹת יַם־הַמֶּלַח

כָּל תַּיָּר הַמְּבַקֵּר[1] הַיּוֹם בִּירוּשָׁלַיִם יָכוֹל לְלֶכֶת לְמוּזֵיאוֹן יִשְׂרָאֵל וְלִרְאוֹת שָׁם אֶת מְגִילוֹת יַם־הַמֶּלַח. הַתַּיָּרִים יְכוֹלִים גַּם לִנְסוֹעַ לְיַם־הַמֶּלַח וְלִרְאוֹת אֶת הַמְּעָרוֹת בְּוָאדִי קוּמְרָן, שֶׁבָּהֶן[2] בְּשַׁנַת 1946 מָצָא יֶלֶד בְּדוּוִי אֶת הַמְּגִילוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת.

הַמְּגִילוֹת הָיוּ בְּתוֹךְ כַּדִּים גְּדוֹלִים וְיָפִים שֶׁהִילַּד[3] מָצָא בְּמִקְרֶה בְּאַחַת הַמְּעָרוֹת[4]. הִילַּד הֶחְלִיט לְהַעֲבִיר אֶת הַכַּדִּים לְסוֹחֵר עַתִּיקוֹת בְּבֵית־לֶחֶם. הַסּוֹחֵר קָנָה אֶת הַכַּדִּים וְהִזְמִין אֵלָיו אַרְכֵיאוֹלוֹגִים מִירוּשָׁלַיִם לִרְאוֹת אֶת הַמְּגִילוֹת שֶׁהִתְגַּלּוּ בְּתוֹךְ הַכַּדִּים. הָאַרְכֵיאוֹלוֹג הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵבִין אֶת הַחֲשִׁיבוּת הָעֲצוּמָה שֶׁל הַמְּגִילוֹת הָיָה אַרְכֵיאוֹלוֹג יִשְׂרְאֵלִי בְּשֵׁם פְּרוֹפֶסוֹר סוּקֶנִיק. פְּרוֹפֶסוֹר סוּקֶנִיק קָנָה מִיָּד אֶת שְׁלוֹשׁ הַמְּגִילוֹת[5] שֶׁהָיוּ בְּבֵית־לֶחֶם. זֶה הָיָה בְּנוֹבֶמְבֶּר 1947.

הַבְּדוּוִים וְהָאַרְכֵיאוֹלוֹגִים שֶׁבָּאוּ בְּעִקְבוֹתֵיהֶם[6] מָצְאוּ בַּמְּעָרוֹת לְיַד יַם־הַמֶּלַח מְגִילוֹת נוֹסָפוֹת. פְּרוֹפֶסוֹר יִגְאֵל יָדִין, בֵּן שֶׁל פְּרוֹפֶסוֹר סוּקֶנִיק, קִבֵּל בִּשְׁבִיל הָאוּנִיבֶרְסִיטָה הָעִבְרִית בְּ־1954 שֶׁבַע מְגִילוֹת נוֹסָפוֹת.

הַמְּגִילוֹת כְּתוּבוֹת בְּעִבְרִית וּבְאֲרָמִית. כָּתְבוּ אוֹתָן יְהוּדִים, בְּנֵי קְהִילַת הָאִיסִיִּים, שֶׁהָיוּ גָּרִים לְיַד יַם־הַמֶּלַח, לִפְנֵי יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם שָׁנָה. בֵּין הַמְּגִילוֹת - שְׁנֵי כְּתָבֵי־יָד עַתִּיקִים שֶׁל סֵפֶר יְשַׁעְיָהוּ.

דרך לעיתון

מפעלי תעשייה בקיבוצים

עָנָף עֲבוֹדָה בְּקִיבּוּצִים רַק בְּחֶקְלָאוּת. הַיּוֹם קָשֶׁה לִמְצוֹא קִיבּוּץ, שֶׁאֵין בּוֹ[1] לְפָחוֹת מִפְעָל תַּעֲשִׂיָּתִי אֶחָד. הַם מוֹכְרִים בְּחוּ"ל מוּצְרֵי פְּלַסְטִיק, אֶלֶקְטְרוֹנִיקָה, מָזוֹן, פְּרָחִים וְרְהִיטִים. סִכּוּם הַמְּכִירוֹת בְּחוּ"ל שֶׁל מִפְעֲלֵי הַתַּעֲשִׂיָּה הָאֵלֶּה בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה הִגִּיעַ לְ־10 מִילְיוֹן דּוֹלָר.

מִרְפָּאָה חֲדָשָׁה בִּירוּשָׁלַיִם

בִּירוּשָׁלַיִם פָּתְחוּ מִרְפָּאַת שִׁנַּיִּים שֶׁל קוּפַּת חוֹלִים. הַמְּחִירִים בַּמִּרְפָּאָה נְמוּכִים בְּהַרְבֵּה מִן הַמְּחִירִים, שֶׁלּוֹקְחִים[2] רוֹפְאִים פְּרָטִיִּים. לְדוּגְמָה, סְתִימָה רְגִילָה עוֹלָה בַּמִּרְפָּאָה רַק 50 שְׁקָל. מִי שֶׁרוֹצֶה לְקַבֵּל טִיפּוּל בַּמִּרְפָּאָה הַחֲדָשָׁה צָרִיךְ לְטַלְפֵּן כְּדֵי לִקְבּוֹעַ תּוֹר מֵרֹאשׁ.

הַיְלָדִים - לְחוּפְשַׁת הַקַּיִץ

כ"700 תַּלְמִידֵי בָּתֵּי־הַסֵּפֶר הַיְסוֹדִיִּים וְגַנֵּי־הַיְלָדִים יָצְאוּ הַשָּׁבוּעַ לְחוּפְשַׁת הַקַּיִץ. תַּלְמִידֵי בָּתֵּי־הַסֵּפֶר הַתִּיכוֹנִיִּים יָצְאוּ לְחוּפְשַׁת הַקַּיִץ כְּבָר לִפְנֵי 10 יָמִים. בְּמֶשֶׁךְ הַקַּיִץ יִהְיוּ מוּסְדוֹת[3] הַחִינּוּךְ סְגוּרִים.

נְהֵרְגָה[1] אֵם לְשִׁבְעָה יְלָדִים

בְּדָרוֹם הָאָרֶץ נְהֵרְגָה אֵם לְשִׁבְעָה יְלָדִים. מִיָּד לְאַחַר הַמִּקְרֶה טִילְפֵּן הַבַּעַל לַמִּשְׁטָרָה וְהוֹדִיעַ כִּי הוּא הָרַג אֶת אִשְׁתּוֹ בְּאֶקְדָּח. הַמִּשְׁטָרָה עָצְרָה אוֹתוֹ כְּחָשׁוּד. בַּחֲקִירָה הִתְבָּרֵר, כִּי הַבַּעַל וְהָאִישָׁה לֹא חָיוּ בְּשָׁלוֹם כְּבָר הַרְבֵּה שָׁנִים וְהָיוּ מִתְוַכְּחִים כְּמַעַט כָּל עֶרֶב.

בְּרָק אוֹבַאמָה - הַנְשִׂיא ה-44[1] וְהַנְשִׂיא הַשִּׁחוּר הָרִאשׁוֹן שֶׁל אַרְצוֹת־הַבְּרִית

עֵינֵי" הָעוֹלָם כּוּלוֹ נְשׁוּאוֹת הַיּוֹם לְוָוּשִׁינְגְטוֹן: לָרִאשׁוֹנָה בְּתוֹלְדוֹת" אַרְצוֹת־הַבְּרִית יִתְקַיֵּם טֶקֶס הַשְׁבָּעָה של נָשִׂיא שְׁחוֹר. בְּרָק אוֹבַאמָה מַתְחִיל בְּתַפְקִידוֹ כְּנָשִׂיא אַרְצוֹת־הַבְּרִית. לְאַחַר הַטֶּקֶס יִתְקַיְּמוּ אֵרוּעִים רַבִּים, שֶׁבָּהֶם[2] יִשְׁתַּתְּפוּ הַנָּשִׂיא הַנִּבְחָר וּבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ, רָאשֵׁי הַמֶּמְשָׁל בְּאַרְה"ב בָּעָבָר וּבַהֹוֶה, מַנְהִיגֵי הַצָּבָא, אַנְשֵׁי צִיבּוּר, אֲמָנִים, אַנְשֵׁי רוּחַ וְאֲחֵרִים.

[1] 53.1.1. [2] 58.2. [3] 61.1. [4] 35.6. [5] 60.1. [6] 55.1. [7] 58.2.

② *Թարգմանեք.*

1. Գիտնականները, որոնք եկան ֆրանսիական բանակի հետքերով, աշխարհի համար բացահայտեցին եգիպտական հնությունները: 2. Բազմաթիվ հասարակական գործիչներ և մտավորականության ներկայացուցիչներ պահանջում են նախագահից չմասնակցել հաջորդ շաբաթվա միջազգային կոնֆերանսին: 3. Նորընտիր նախագահի երդմնակալության արարողությունը կկայանա հունվարի 20-ին՝ առավոտյան ժամը 11-ին: 4. Մեր հայացքները հառած են ապագային, և ոչ անցյալին: 5. Կառավարությունը բավականաչափ դրամ չունի, որպեսզի ներդնի յուրաքանչյուր արդյունաբերական ձեռնարկության մեջ: 6. Մեռյալ ծովի գլանների մեծ մասը գրված է եբրայերեն, իսկ մի փոքր մասը՝ արամեերեն: 7. Բոլորը համոզված են, որ ատամնաբույժները՝ շատ դրամ են վաստակում, իսկ նրանք ինքներն ասում են, որ շատ բարձր հարկեր են վճարում: 8. Ես կգանգահարեմ նրան այսօր երեկոյան, սակայն չեմ ակնկալում նրանից պատասխան ստանալ: 9. Ամբողջ տարվա ընթացքում ես երազում եմ ամառային արձակուրդի մասին, սակայն նույնիսկ արձակուրդին մտածում եմ միայն աշխատանքի մասին: 10. Եսայի մարգարեն Իսրայելի մեծագույն մարգարեներից մեկն էր: 11. Հնություններ վաճառողն առաջարկեց ինձ գնել չորս կուժերը նույն գնով: 12. Երկար ժամանակ գիտնականները չէին հասկանում այս ձեռագրերի հսկայական կարևորությունը: 13. Եսսեների համայնքի անդամներն իրենց գլանաձև ձեռագրերը պահում էին կուժերի մեջ: 14. Բոլորը հասկանում են, որ պետությունը չի կարող գոյատևել առանց արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության: 15. Մենք երեքս պատրաստվում ենք այցելել Մեռյալ ծովի ափի քարանձավները, որոնցում հայտնաբերվել էին հանրահայտ գլանները: 16. Տարբական դպրոցի աշակերտներն իրենց պարապմունքներն ավարտում են ավելի շուտ: 17. Մարդասպանը մի կնոջը սպանել էր ատրճանակով, իսկ մյուսին՝ դանակով: 18. Գալիք տարիներին կրթական հաստատությունները բյուջեից ավելի քիչ դրամ կստանան: 19. Հետաքննությունից չպարզվեց, թե ո՞վ էր զանգահարել ոստիկանություն և հայտնել պատահարի մասին: 20. Այս նոր պլիկլինիկայում բուժզննություն ստանալու համար պետք է նախօրոք հերթագրվել:

[1] רופאי שיניים

62 שישים ושתים

ԱՆՈՐՈՇ ԴԵՐԲԱՅՆ ԱՅԼ ԿՑԱԿԱՆ ՆԱԽԴԻՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

62.1. Անորոշ դերբայը կարող է հանդես գալ ոչ միայն ել այլն այլ հիմնականում նախդիրի հետ՝ բերում, և այլն: Այդ դեպքերում անորոշ դերբային սովորաբար կցվում են դերանվանական վերջածանցներ, և նա կատարում է զանազան շարահյուսական գործառույթներ, որոնք մասամբ կարելի է համեմատել հայերենի անորոշ դերբայի հոլովված ձևերի հետ («լինելով, լինելուց» և այլն)[1]: հայերենում «երբ ես փոքր էի» (բառացիորեն՝ «փոքր երեխա իմ լինելով»), «երբ մենք երիտասարդ մարդիկ էինք», «տուն գնալիս, քո մասին էի մտածում», «տեսնելով ոստիկանին, գողերը փախան»: Ավելի հազվադեպ գործածվում է «քան» բառի իմաստով՝ «ավելի լավ է լինել առողջ, քան լինել հիվանդ» («հիվանդ լինելուց ավելի լավ է»):

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

שבתי צבי

שבתי צבי נולד בטורקיה בשנת 1621. בהיותו[1] איש צעיר למד תורה, אבל היה מעדיף בעיקר את לימודי־הקבלה. מצב היהודים בתקופה הזאת היה קשה מאוד ושבתי צבי האמין שהגאולה תבוא מהר. הוא חלם על הגאולה והאמין שאלוהים שלח אותו לעזור לעם ישראל.

שבתי צבי האמין שהוא המשיח. הוא נסע הרבה בעולם ואפילו ביקר בירושלים. כשהגיע לקהיר, נודע[2] לו על שרה, בחורה יפה מפולין, שברחה למצרים אחרי שהוריה נהרגו בפרעות. עוד בפולין היא היתה טועָנת שהיא כלת המשיח. שבתי צבי החליט להתחתן עם שרה כדי להוכיח לכולם שהוא המשיח. יהודים רבים האמינו שהוא באמת המשיח, מכרו את רכושם והתחילו להתפונן לנסיעה לארץ־ישראל. זו היתה התנועה המשיחית הגדולה ביותר בימי־הביניים.

כאשר שבתי צבי חזר לאיסטנבול כלא אותו הסולטן בבית־הסוהר והציע לו לבחור בין מיתה לבין התאסלמות. להפתעת היהודים ה"משיח" העדיף להתאסלם!

שבתי צבי מת בבאלבניה ב־1676, אבל התנועה המשיחית לא מתה יחד איתו. במשך הרבה שנים המשיכו יהודים בעולם כולו להאמין ש"המשיח" יחזור ויקח אותם לארץ אבותיהם.

דרך לעיתון

אין שינוי בתוכנית השלום

ראש הממשלה, שר החוץ ושר הביטחון עומדים להיפגש[1] בשבוע הבא עם נשיא ארה"ב. הממשלה קיימה דיון לפני שראש הממשלה יצא לארה"ב. בדיון הסכימו שאין צורך לשנות את תוכנית השלום הישראלית בענייני יהודה ושומרון. הבסיס לתוכנית הוא החלטת מועצת[II] הביטחון 242 המציעה, כידוע, אוטונומיה ליהודה, שומרון וּרצועת עזה.

ארה"ב נגד אש"ף

משרד־החוץ האמריקני פירסם, זו הפעם הראשונה, התקפה על מנהיגי אירגון לשיחרור פלסטין. ההודעה האמריקנית מתקיפה אותם על פעולת החבלה בירושלים, שבה[1] נהרגו שני בני אדם ונפצעו 14 עם זאת[2] אמר הדובר, כי האמריקנים מוכנים לקיים שיחות עם אירגון לשיחרור פלסטין בשני תנאים: אם יכיר אירגון זה במדינת ישראל, ואם יסכים ליישב את הסכסוך במזרח התיכון בדרך של משא־ומתן.

הלוואות לעולים חדשים לקניית דירות

כידוע, יש לעולים חדשים זכות לקבל הלוואה מן הממשלה. משרד הקליטה הגדיל החודש את סכום ההלוואה לעולים חדשים לקניית דירות. משפחת עולים שתגור בירושלים תקבל משכנתא של 20 אלף שקל, במקום 14 אלף שקל עד עכשיו. במקומות אחרים בארץ תקבל משפחה בת עד ארבע נפשות[II] משכנתא של 14 אלף שקל, במקום 11 אלף שקל.

בית־ספר חדש בארה"ב

בארה"ב פותחים בתי־ספר לקל דבר - אפילו ל"הצלחה בחיים". בבתי־ספר אלה מלמדים איך לעשות רושם על אנשים, איך "לעשות" כסף, איך לסַפֵּר בדיחות, ואפילו - איך לשמור על אהבה של הבעל או של האישה. עוד לא ברור כמה תלמידי בית־הספר הזה באמת יצליחו בחיים, אבל הבעלים של בית־הספר כבר הצליחו: הם התעשרו מאוד, לאחר שרבים שילמו את שכר הלימוד מראש.

חוג חדש באוניברסיטת חיפה

באוניברסיטת חיפה נפתח חוג ללימודי־ים. בחוג זה ילמדו מרצים מן האוניברסיטה וגם מרצים אורחים. נושאי הסרטאות יהיו: אוקיינוגרפיה, ארכיאולוגיה ימית, גיאולוגיה והיסטוריה.

[1] 62.1. [2] 32.1. [3] 38.5. [4] 37.10. [5] 53.1.1. [6] 58.2.

[1] «դրա հետ մեկտեղ»:

[II] «մինչև չորս հոգի ունեցող ընտանիքը»:

② *Թարգմանեք.*

1. Ֆինանսների նախարարն ասաց Քնեսեթում, որ կարիք կա փոփոխություններ կատարել եկող տարվա բյուջեում: 2. Անվտանգության խորհուրդը վերջին նիստում քննարկեց իրավիճակն Արևմտյան ափում և Գազայի գոտում: 3. Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպությունը հրապարակեց մի հայտարարություն, որում ասում է, որ պատրաստ է ճանաչելու Իսրայելի Պետությունը: 4. Վերջին դեպքերում երկրի հարավում սպանվեցին ու վիրավորվեցին բազմաթիվ մարդիկ: 5. Յուրաքանչյուր հրեա իրավունք ունի Իսրայել ներգաղթել և իսրայելյան քաղաքացիություն ստանալ: 6. Կառավարության որոշման համաձայն, ավելի քան վեց հոգուց բաղկացած յուրաքանչյուր ընտանիք կստանա օգնություն: 7. Նա գիտի ինչպես տպավորություն գործել մարդկանց վրա: 8. Բոլոր անեկդոտները, որ նա այսօր պատմեց, հին էին: 9. Մեր օրերում հնարավոր է հարստանալ նույնիսկ օդի առք ու վաճառքով: 10. Կոնֆերանսում անվտանգության նախարարները քննարկում էին, թե ինչպես պայքարել միջազգային ահաբեկչության դեմ: 11. Միջնադարում արգելված էր ուսումնասիրել Կաբալան մինչև երեսուն տարեկան հասակը: 12. Ոչ բոլորը գյուղում համաձայնվեցին իսլամ ընդունել, շատերը նախընտրեցին մահանալ հերոսների մահով: 13. Շատերը պահանջում էին, որ Շաբթայ Յվին ապացուցի, որ նա, իրոք, Մեսիան է: 14. Հերցելը հրեաներին կոչ էր անում պատրաստվել նախահայրերի երկիր վերադարձին: 15. Երբ սուլթանին հայտնի դարձավ, որ «Մեսիան» ժամանել է Ստամբուլ, նա անմիջապես բանտարկեց նրան: 16. Ահաբեկչական գործողությունների պատճառով զբոսաշրջիկները վախենում են այցելել Եգիպտոս, և Կահիրեի հյուրանոցները գրեթե դատարկ են: 17. Արտաքին գործերի նախարարության խոսնակն ասաց, որ երկու պատվիրակություններին չհաջողվեց հիմք գտնել բանակցությունների համար: 18. Այս տարի համալսարանն արտասահմանից բազմաթիվ դասախոսների է հրավիրել: 19. Երբ ես ուսանող էի Երուսաղեմի եբրայական համալսարանում, հնագիտություն և պատմություն էի ուսումնասիրում: 20. ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհուրդը Մերձավոր Արևելքում հակամարտության վերաբերյալ բազմաթիվ որոշումներ է ընդունել:

63 שישים ושלוש

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ
(דֶּרֶךְ הִתְנַאי)

63.1. Ստորադասական եղանակը եբրայերենում գործածվում է համեմատաբար հազվադեպ և հիմնականում ընդգրկում է ցանկություն արտահայտող բայերը: Սեռբանորեն այն համընկնում է անցյալ շարունակականի հետ (43.1.), այսինքն՝ կազմվում է היה բայի և ենթակայական դերբայի համադրման միջոցով՝ היינו רוצים לזמין «Կուզենայի հաշիվ բանալ ձեզ մոտ», הייתי רוצה לפתוח חשבון אצלכם «Կցանկանայինք ձեզ ռեստորան հրավիրել»: אתכם למסעדה

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

בַּבַּנְק

- הייתי רוצֶה לפתוח חֶשבון אֶצלכֶם. אני רוצה לְהַפקיד את המשכורֶת שלי בַּבַּנק.
- בְּאֵיזֶה חֶשבון אתה רוצה לְהַפקיד את הכסף? בְּחֶשבון חיסכון או בְּחֶשבון עובֶר וָשָב?
- מה הֶבדֵל בֵּין שניֵיהֶם?
- לְחֶשבון חיסכון אתה מַכניס כסף בְּכל פַּעַם וְאתה אוסֵף את הכסף. כָּך אתה חוסֵך. אתה גם מְקַבֵּל ריבית. אם תַּפקיד כסף בְּחֶשבון חיסכון, תְּקַבֵּל ארבעה אחוזים ריבית לְשנה. לְחֶשבון עובֶר וָשָב אתה מַכניס כסף, אתה מְקַבֵּל כַּרטיס חיוב שֶבו תוכל לקבל כסף מן הכספומט, ופנקס צֶ'קים שֶבָּהם תוכל לְשַלֵּם. אתה יכול לְבַקֵּש גם כַּרטיס אֶשראי. אתה יכול למצוא את כל הפרטים בְּאַתַר אינטרנֶט שלנו.
- אם אֶפתַח חֶשבון עובֶר וָשָב, אֶקַבֵּל ריבית?
- תְּקַבֵּל ריבית, אבל ריבית קטנה מאוד - אחוז אחד.
- טוב, אני חושב שאֶפתַח חֶשבון עובֶר וָשָב.
- חֲתום כאן, בְּבַקָּשה, בְּראשי תֵיבות של השם שֶלְּךָ. את פִּנקס הצֶ'קים ואת כַּרטיס החיוב תְּקַבֵּל בְּשבוע הַבא בַּדוֹאַר. הנה 10 צֶ'קים זמניים. על הצֶ'קים כָּתוב מִספַּר הַחֶשבון שֶלְּךָ. אתה יוֹדֵע, אתה יכול לָתֵת הוראה לְמַעֲביד שֶלְּךָ לְהַעֲביר את המשכורֶת לַבַּנק שלנו. תּוֹ[14] לְמחלקת הכספים שלכם את

מספר החשבון שלך.

• שלחו לי, הייתי רוצה[1] לבקש הלוואה, 20.000 שקל.

• אני חושבת שתוכל לקבל, אבל אתה צריך לדבר עם המנהל של הסניף. אם תחכה[2] כמה דקות תוכל לדבר אליו. אבל תוכל לקבל את ההלוואה רק אם תביא[3] שלושה ערבים.

• אבל מי יכול להיות ערב? קרוב משפחה, האח שלי, למשל, יכול להיות ערב?

• בוודאי, אם הוא עובד הוא יכול לערוב לך. הערבים צריכים להיות אנשים עובדים, אנשים שקבלים משכורת.

• אינני חושב[4] שאוכל למצוא שלושה ערבים. שניים, אולי.

• אם לא תמצא ערבים לא תקבל את ההלוואה. אם תבוא[5] אם הערבים עוד היום, תקבל את ההלוואה בעוד חודש.

• חודש!? זה זמן רב!

• בינתיים אתה יכול להשתמש בכסף מן המשכורת שלך.

• אי, כמה צרות! והכול כדי לקבל את הכסף שלי!

• אם תשמור את הכסף בתוך הכד של המיטה לא תצטרך[6] ללכת לבנק ולא יהיו לך צרות.

• נכון, אבל מי יתן[7] לי הלוואה?

ורד לעיתון

עודף גדול של ביצים

• היום יש כמויות גדולות של ביצים, ואין מי שיקנה[1] אותן. בזמן האחרון מכרה ישראל לארה"ב כ-100 מיליון ביצים במחירים נמוכים מאוד. מכירת הביצים לחו"ל גורמת הפסדים גדולים לחקלאים.

המחבלים ממשיכים לירות

• צה"ל הפסיק את האש בדרום לבנון, אך המחבלים לא הפסיקו לירות. מדי פעם בפעם הם יורים טילים לעבר היישובים בגליל ולעבר הכפרים הנוצריים בדרום לבנון. הירויות האלה באות מעמדות המחבלים שמצפון לליטאני. המחבלים פתחו באש גם על חיילי האו"ם שהגיעו לאזור.

המשטרה שרפה סמים

• המשטרה שרפה בשבוע שעבר סמים, שנתפסו בשנה שעברה. ערך הסמים שנשרפו כ-6 מיליון שקלים. המשטרה שרפה רק את הסמים שאי-אפשר לעשות מהם[2] תרופות.

כינוס רוקדים בישראל

• בתל-אביב נפתח כינוס רוקדים ורוקדות. משתתפים בו 160 אמריקנים ואמריקניות בגילים 18-39. הכינוס ידונו על חיי הרוקדים בישראל ובארה"ב. משתתפי הכינוס האמריקנים יהיו בארץ שבועיים. הם יטיילו בארץ וידונו עם חבריהם הישראלים על נושאים משותפים.

אוניברסיטת חיפה מודיעה, כי נמשכת הרשמה לשנת הלימודים הבאה. ההרשמה תסתיים[3] בעוד שלושה שבועות. טפסים להרשמה אפשר לקנות בחנות הספרים "סטימצקי" באוניברסיטה.

[1] 63.1. [2] 61.2. [3] 37.4. [4] 39.13. [5] 37.5. [6] 46.3. [7] 39.7. [8] 45.1. [9] 36.2. [10] 48.1. [11] 58.2. [12] 27.1.

[1] «չկա մեկը, որ գնի»:

Բարգմանեք.

1. Ես կցանկանայի, որ դու լինեիր իմ երաշխավորը բանկում: 2. Բանկի պաշտոնյան բացատրեց ինձ տարբերությունն ընթացիկ և խնայողական հաշիվների միջև, սակայն ես ոչինչ չհասկացա և չկարողացա որոշել ինչպիսի հաշիվ բանալ: 3. Բոլոր տղամարդիկ կարծում են, որ իրենց կանայք շատ դրամ են ծախսում, իսկ կանայք, որպես կանոն, ասում են, որ ամուսիններն իրենց բավականաչափ դրամ չեն տալիս: 4. Կենտրոնական բանկը նոր մասնաճյուղ բացեց երկրի հարավում: 5. Ես «Ստեյմացկի» խանութի կայքում գտա գիրքը, որն ինձ հարկավոր է, սակայն չեմ ուզում համացանցում կրեդիտ քարտով վճարել: 6. Շատ մարդիկ նախընտրում են դրամը պահել «բարձի» մեջ և չդնել այն բանկ, նրանք համոզված են, որ բարձը լավագույն բանկոմատն է: 7. Գործատուն առաջարկեց աշխատողներին աշխատավարձը փոխանցել ուղղակիորեն նրանց հաշիվներին, սակայն ոչ բոլորը համաձայնվեցին: 8. Իր բոլոր գրքերի վրա ընկերս գրում է իր անվան սկզբնատառերը: 9. Ժամանակ առ ժամանակ անվտանգության ուժերն ու օդուժը կրակ են բացում սարերում ահաբեկիչների դիրքերի վրա: 10. Միջազգային հավաքը կավարտվի հաջորդ շաբաթ, և բոլոր մասնակիցները կվերադառնան իրենց երկրները: 11. Պարենի ավելցուկը, որը հնարավոր չէ վաճառել, մեծ վնասներ է պատճառել տեղական տնտեսությանը: 12. Այս բանկոմատը չի ընդունում իմ քարտը, ինձ հարկավոր է գտնել իմ բանկի բանկոմատը: 13. ՄԱԿ-ն առաջարկում է երկու պատերազմող կողմերին դադարեցնել կրակը և սկսել բանակցությունները: 14. Ես չգիտեմ ինչքան դրամ կա հաշվիս վրա, բայց չեմ կարծում, որ շատ: 15. Թմրադեղերի վաճառքը շատ երկրներում հաբրստանալու ամենակարճ ճանապարհն է: 16. Կան ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող բազմաթիվ թեմաներ, որոնք մենք կարող ենք քննարկել արդեն այսօր: 17. Ինչո՞ւ է ուստիկանությունն ամեն տարի այսքան շատ թմրանյութ այրում, մի՞թե հնարավոր չէ դրանից դեղեր պատրաստել: 18. Նախագահական ընտրությունների համար թեկնածուների գրանցումը կավարտվի ամսվա վերջում: 19. Ես չեմ կարող պատասխանել այս հարցաթերթիկի բոլոր հարցերին, որովհետև այդքան բան չգիտեմ իմ մասին: 20. Յուրաքանչյուր ամուրի երազում է ամուսնանալ, յուրաքանչյուր ամուսնացած երբեմն երազում է ամուրի լինել:

64 שישים וארבע

ԲԱՑԵՐԸ ՓԻՏԼ Ի՞Ն ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

64.1. բայերը կառույցի ելման բայանևում ցերեի փոխարեն ձայնավոր ված են պաթախով՝ դ՝ բաղաձայնի պատճառով որոշ բայանևերում կա է սողոսկած պաթախ՝ դ՝ և այլն:

① Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.

בְּמִכְבָּסָה

- שלום, הַכָּאתי[1] בְּגדים לַכּביסה. יש פּה לְבָנים: תַּחתונים, גופיות, וְסָדינים וגם בְּגָדים צְבעוניים.
- למה בּאתָ בְּשעה מְאוּחֶרֶת כּל כּך? הֲלֹא אתה רואה שאני הולך לסגור[2] את המִכְבָּסה?
- כֵּן, אני מְצטַעֵר, הִתעַכּבתי כּי המכונית הִתקַלקלה.
- וְלֹא יכולתָ לָבוא בָּרֶגֶל?
- לֹא יכולתי לָבוא בָּרגל, כּי לֹא יכולתי לָשֵׂאת את כּל הבְּגדים האלה. שקול[3] אותם וְתִרְאֶה כּמה הַחֲבִילה כּבדה!
- איני יכול[4] לשקול את הבְּגדים.
- אם אינך יכול[5] לשקול את הבְּגדים, איך תֵּדַע[6] לְחַשֵּׁב לי את המחיר? איך אֵדַע[7] כּמה עָלַי לְשַׁלֵּם[8]?
- יְדידי הַיָּקָר, המִכְבָּסה שלנו היא מִכְבָּסה של שרות עצמי. אין צורך שֶׁאֶשקול את הכּביסה. תַּכניס[9] את הבְּגדים לְמָכונת־הכּביסה! אני אַכניס[10] אָבָקה, אתה תַּכניס[11] מַטבֵּע וְנפעיל[12] אותה.
- רֶגע, אֲנִי יכול[1] לְהַכניס את הכּביסה למכונה.
- מדוע אינך[2] יכול?

[1] Անգլերենի ազդեցությամբ խոսակցական լեզվում ձևավորվել է մոտալուտ գործողության արտահայտման եղանակ՝ հոլ բայի ենթակայական դերբայի և անորոշ դերբայի զուգորդությամբ. տվյալ դեպքում՝ «պատրաստվում եմ փակել» (I am going to close):

- אֵינֶנִּי יכול מִפְּנֵי שֶׁעֲדַיִן לֹא מיַנתי את הבְּגדים. אני צריך לְהַכניס כּביסה לשתי מכונות. למכונה אחת בגדים צבעוניים וְלַמכונה אחרת - לְבָנים. אני צריך לְמַיֵּן את הבְּגדים, לָשִׂים בגדים צבעוניים לְשָׁם וּלְבנים לְחוד. לְאֵיזוֹ מְכונה לְהַכניס את הבְּגדים?
- הנה הַכנס[1] לְזו! אני מַכנים עכשיו אָבָקה. שַׁלֵּם[2] לי בבקשה עֶשרים שקל.
- בבקשה.
- הנה, יש שם עיתונים וְכתבי־עֵת, אתה יכול בֵּינתַיִם לָשֶׁבֶת וְלקרוא, כּי הכּביסה תִּמָּשֵׁך[3] חֲצי שעה.

דרך לעיתון

חוק חדש בְּיִשׂראל

הכְּנֶסֶת קיבלה חוק חדש - חוק שְׁרוּת לְציבּוּר. לְפי חוק זה יוכל בֵּית־הַמִּשפָּט לְהַטיל עוֹנֶשׁ חדש: בְּמִקום מַאֲסָר או קְנָס כַּספּי - עבודה בְּתַחֲנַת "מָגֵן־דָּוִיד אדום", בְּבתי־חולים או בְּבתי־ספר. עוֹנֶשׁ זה יִטָּלֵו[4] השופטים רק על הָעֲבָרייָנים שאֵינָם מְסוּכָּנים[5] לַציבּוּר.

הַשֵּׂר קוֹרֵא לְרופאים

שֵׂר הבְּרִיאוּת קרא לְרופאים, לְמְיַלדות וְלָאָחָיות לָבוא לַעֲבוֹד בְּקריַת־שמונה. בֵּית־הַחולים שם נִשאַר לָאַחֲרונה בְּגֶלֶל מַחסור בְּרופאים וּבְאָחָיות. בְּגֶלֶל סגירַת בֵּית־הַיולדות חַיָּבות הנָשים מִקריַת־שמונה לנסוע לְבֵית־הַחולים בְּצפָת כּדי לָלֶדֶת.

הַפּגָנות מְחָאה בְּארה"ב

בְּעָרים רבות בְּארה"ב נָעֲרכו הַפּגָנות נֶגֶד איראן. איראן מַחֲזיקה בְּבנֵי־הערובה האמריקנים בְּבנְיַן השגרירות האמריקנית בְּטֶהֶראן. הנָשִׂיא האמריקני ביקֵשׁ מהרדיו, מהטלוויזיה וּמהעיתונים לֹא לְדַווֵחַ[6] על תגובות המְחָאה האלה.

הַצלָחה לַתִּזמורֶת הפילהַרמונית

התִּזמורֶת הפילהַרמונית הישראלית מְבַקֶּרֶת עכשיו בְּאוסטרַליָה, ומופיעה שם בְּ־16 קונצרטים. כּל הכּרטיסים לְכל הקונצרטים כּבר נִמכְּרו מֹראש. לַקונצרטים הראשונים בְּאוסטרַליה היתה הַצלָחה. בְּקונצרט הראשון הִמנְצַחַ[7] חֲזַר לַבּימה מִספּר פְּעָמים. בֵּין הִיצירות שֶׁניגנה התִּזמורֶת היו גם יְצירות ישראליות חדשות.

מִשחָק כַּדורֶסֶל בְּתל־אביב

אֶתמול התקַיֵּם בְּאיצטַדיון המֶרכּזי מִשחַק כַּדורֶסֶל בֵּין קבוּצַת "הפּוֹעֵל" ת"א לְ"מַכּבּי" ת"א. בְּשתי הקבוּצות שיחקו אֶתמול בְּפעם הראשונה השחקָנים האמריקנים החדשים. בְּמִשחָק ניצחה[8] קבוּצַת "מַכּבּי" בְּתוֹצָאה 90-87.

[1] 35.4. [2] 37.4. [3] 45.1. [4] 37.1. [5] 35.8. [6] 39.1. [7] 37.8. [8] 39.2. [9] 37.4. [10] 41.1.1. [11] 39.5. [12] 64.1.

② *Թարգմանեք.*

1. Այս նոր լվացքատունն այնքան մեծ ու ժամանակակից է, որ նույնիսկ կայք ունի: 2. Այս մեքենան շատ հին է, ես վախենում եմ, որ ճանապարհին նա կփչանա: 3. Կարիք չկա կշռել այս ծանրոցը հասկանալու համար, որ այն շատ ծանր է: 4. Ինքնասպասարկման խանութները սփռված են ամբողջ երկրով, սակայն նրանցում միայն դեբիտ կամ կրեդիտ քարտերով է հնարավոր վճարել: 5. Այս լվացքի փոշին շատ հաճելի հոտ ունի, հարկավոր է այն երեխաներից հեռու պահել: 6. Լվացքից առաջ պետք է տեսակավորել շորերը՝ դնել սպիտակներն առանձին և գունավորներն առանձին: 7. Յուրաքանչյուր լվացքից հետո կինս ինձանից պահանջում է, որ իրեն նոր լվացքի մեքենա գնեմ: 8. Բոլոր երեք խաղերում հաղթեց մեր համալսարանի թիմը: 9. Անցած շաբաթ մեր քաղաքում բացվեց եգիպտական դեղերի ցուցահանդես: 10. Վերջին օրենքը Քնեսեթն ընդունեց հասարակության ուժեղ ճնշմամբ: 11. Առողջապահության նախարարությունը որոշել է ավելացնել երկրի հյուսիսի հեռավոր գյուղերում աշխատող մանկաբարձուհիների և բուժքույրերի աշխատավարձը: 12. Դիրիժորն իջավ բեմից, և նվագախումբը շարունակեց նվագել առանց նրա: 13. Բասկետբոլի թիմերն Իսրայելում շատ ուժեղ են, սակայն նրանցում արտասահմանից բազմաթիվ խաղացողներ են խաղում: 14. Հանցագործներն արդեն չեն վախենում դրամական տուգանքներից և նույնիսկ բանտարկությունից: 15. Դավթի աստղը կարելի է տեսնել ամենահինավուրց սինագոգների պատերի վրա: 16. Նա սկսել էր հանդես գալ բեմի վրա, երբ դեռ փոքր երեխա էր, և այսօր նրան ճանաչում և սիրում են ամբողջ աշխարհում: 17. Բոլորս հույս ունեինք, որ նոր խաղացողների շնորհիվ մեր թիմը կհաղթի, սակայն այն նորից պարտվեց: 18. Օրենքներն օգնում են կարգավորել հասարակության կյանքը: 19. Ամեն ուրբաթ Հայկական ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը հանդես է ունենում ֆիլհարմոնիայի բեմի վրա: 20. Մի քանի օրերի ընթացքում ահաբեկիչները պատանդներ էին պահում դեսպանության շենքում: 21. Թերթերը շարունակում են գրել ամերիկյան վերջին նախաձեռնությունների արձագանքների մասին:

65 שישים וחמש

65.1. ԿՈՏՈՐԱԿՆԵՐ
(שְׁבָרִים)

1/2	חֲצִי, מֶחֱצִית	1/8	שְׁמִינִית
1/3	שְׁלִישׁ (שְׁלִישִׁית)	1/9	תְּשִׁיעִית
1/4	רֶבַע (רְבִיעִית)	1/10	עֲשִׂירִית
1/5	חֲמִישִׁית	1/100	מְאִית
1/6	שִׁשִּׁית	1/1000	אַלְפִּית
1/7	שְׁבִיעִית		

Ինչպես երևում է ցանկից, 1/3-ից սկսած կոտորակների անվանումները համընկնում են իգական սեռի դասական թվականների հետ: 1/11-ից սկսած կոտորակները կազմվում են חֵלֶק բառով և համապատասխան դասական թվականով՝ 1/11 הַחֵלֶק הָאַחַד־עָשָׂר, 1/12 הַחֵלֶק הַשְּׁנֵים־עָשָׂר, 1/50 הַחֵלֶק הַחֲמִישִׁים: 1-ից բարձր համարիչների դեպքում գործածվում է חֵלֶק հոգնակի նիսմախային ձևը, իսկ հայտարարը հանդես է գալիս իգական սեռի հետ գործածվող ձևերով՝ 2/3 שְׁנֵי חֲלָקִי שָׁלוֹשׁ, 3/5 שְׁלוֹשָׁה חֲלָקִי חָמֵשׁ, 8/13 שְׁמוֹנָה חֲלָקִי שְׁלוֹשׁ־עֶשְׂרֵה և այլն:

65.2. Տասնորդական կոտորակներն ընթերցվում են թիվ առ թիվ՝ բաժանվելով נְקוּדָה «կետ» կամ פְּסִיק «ստորակետ» բառերով՝ 2.3 שְׁתַּיִם נְקוּדָה שָׁלוֹשׁ, 3.24 שָׁלוֹשׁ נְקוּדָה שְׁתַּיִם אַרְבַּע, 6,8 שֵׁשׁ פְּסִיק שְׁמוֹנֶה, 0,938 אֶפֶס פְּסִיק תֵּשַׁע שָׁלוֹשׁ שְׁמוֹנֶה:

מכשיר להרגעת כאבים

בְּאֶרֶץ הִתחילוּ לְיַיצֵר מַכשיר קטן לְהַרגָּעַת כְּאֵבים. זֶהוּ מַכשיר אֶלֶקטרוני, שֶׁהחולה יכול לְהַפעיל בְּעַצמו. המַכשיר קטן כּמו קוּפּסַת סיגָריות ומִשקָלו 200 גרָם.

תַּעֲרוּכות ישראליות בָּעוֹלָם

עֶשֶׂר תַּעֲרוּכות של אוּמָנים ישראליים יֵיעָרכוּ בְּ־40 מְדינות בָּעוֹלָם המַעֲרָבי. בְּתַעֲרוּכות יֵציגוּ 300 יְצירות אוּמָנותיות של 30 אוּמָנים. התַּעֲרוּכות יִתקַיימוּ בְּמִסגֶרֶת האֵירוּעים לִכבוד יום העַצמָאוּת של מְדינת ישראל.

900 אלף משפחות בְּישראל

בְּשנַת 2005 היוּ בְּישראל יותר מ־900 אלף משפחות. בְּמשפחה היְהוּדית היוּ 3.4[5] נְפָשות בְּמֵמוּצָע. בְּמשפחה הלא־יְהוּדית היוּ 6.7[5] נְפָשות בְּמֵמוּצָע. המשפחות הגדוֹלות בְּיוֹתר הן של יוצאֵי אסיה ואפריקה. אַחֲרֵיהֶן - משפחות הצְבָּרים. המשפחות הקטנות בְּיוֹתר הן של יוצאֵי אֵירוֹפּה וְאַמֶרִיקה.

"הביטוּחַ הלאוּמי" מגדיל את התַּשלוּמים שלו

הֶחֵל מֵחודש אוקטוֹבֶר יִגדְּלוּ התַּשלוּמים החודשיים שמְשַׁלֵּם "הביטוּח הלאוּמי". כְּיָדוּע, עוזֵר "הביטוּח הלאוּמי" לְאֶזרחים שהכְנָסָתָם החודשית נְמוּכה. אזרחים אלה יְקַבְּלוּ מֵחודש אוקטוֹבֶר תַּשלוּמים גבוֹהים יותר.

[1] 45.1. [2] 65.1. [3] 38.5. [4] 37.4. [5] 37.1. [6] 58.1. [7] 60.1. [8] 65.2.

② *Թարգմանեք.*

1. Միջնադարում յուրաքանչյուր արաբական ցեղ ուներ առնվազն մեկ բանաստեղծ: 2. Միայն դատավարության ընթացքում պարզվեց, որ ամբաստանյալը չի սպանել իր կնոջը: 3. Ամառային հրդեհները մեծ վնաս են պատճառում անտառներին և տնտեսությանն ընդհանրապես: 4. Երբ հրշեջները հասան վայր, արդեն ուշ էր՝ տունն ամբողջությամբ այրվել էր: 5. Այս էլեկտրոնային սարքը հիմնականում գործածում են ռազմաօդային ուժերում: 6. Ինչպես հայտնի է, Արաբական Իսպանիան միջնադարի հրեական մշակույթի գլխավոր կենտրոնն էր: 7. Գրենադայում և Կորդովայում կային հրեական մեծ համայնքներ, որոնցից դուրս եկան բազմաթիվ հայտնի մարդիկ: 8. Իբն-Էզրան հեշտությամբ լուծեց երեք եղբայրների պրոբլեմը, որովհետև հոյակապ մաթեմատիկոս էր: 9. Այս սարքը նման է լուցկու տուփին, սակայն այն աշխատեցնելու համար անհրաժեշտ է կարդալ մի մեծ գիրք: 10. Ուժեղ արևելյան քամու պատճառով հրշեջներին չէր հաջողվում մարել հրդեհն անտառում: 11. Այցի շրջանակներում վարչապետը կայցելի իսրայելցի արվեստագետների ցուցահանդես: 12. Յուրաքանչյուր հայկական ընտանիքում միջին հաշվով կա 2.8 երեխա: 13. Ուսանողները սիրում են նոր դասախոսին, որովհետև դասախոսության ժամանակ նա անեկդոտներ է պատմում: 14. Ֆակուլտետի ղեկավարությունը չի կարծում, որ ուսանողների

[1] «Ասիայից ներգաղթածները»:

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

מְשוֹרֵר, פילוסוף וּמָתֶמָטִיקַאי

אברהם אבן־עֶזרָא, שֶׁחַי בְּסְפָרַד הערָבית בְּמאה ה־12, היה מְשוֹרֵר יהוּדי מְפוּרסָם וּפילוסוף גדוֹל. הוא כָּתַב ספָרים רבים וְהיה גם מָתֶמָטִיקַאי מְצוּיָן. מְסַפְּרים על אבן־עֶזרָא, שֶׁפַּעַם אחת רָכַב על גָּמָל מִגרָנָדה לְסוֹרוֹבה, בירת סְפָרַד הערָבית. בְּדֶרֶך ראה שלוֹשה אנשים רבים וְצוֹעֲקים. עָצַר אבן־עֶזרָא את הגָּמָל וְיָרַד לְדַבֵּר איתם.

- מדוע אתם רבים? - שָׁאַל.
- שלוֹשה אחים אנחנו - ענה אחד מֵהֶם - רְאוּבֵן, שִׁמעון וְלֵוִי. אבינו מֵת וְהִשאיר לנו 17 גְּמָלים, אבל אֵינֶנוּ יוֹדעים, איך לְחַלֵּק אותם.
- לְפני שְׁמֹת כָּתַב אבינו, שֶׁחֲצי מן הגְּמָלים יְקַבֵּל הבן הגדוֹל - אמר רְאוּבֵן.
- הוא גם כָּתַב, שֶׁשְּׁלִישׁ מֵהֶם אני אֶקַּבֵּל - אמר שִׁמעון, הבן השני.
- אבינו הבטיח גם לי גמלים - אמר לֵוִי - תשיעית מן הגמלים אני צריך לְקַבֵּל, אבל איך אפשר לְחַלֵּק 17 גמלים לְחֲצִי, לשליש וְלתשיעית?

חָשַׁב אבן־עֶזרָא כמה דְּקוֹת, וְאחר־כך פָּנָה אל האחים וְאמר:

- קחוּ את הגָּמָל שלי. עכשיו יש לכם 18 גמלים, וְאפשר לְחַלֵּק אותם בְּקַלּוּת.

לָקַח רְאוּבֵן חצי מן הגמלים - 9 בְּמִספר; לָקַח שִׁמעון שליש מן הגמלים - 6 בְּמִספר; וְלֵוִי, הבן הצעיר, לָקַח 2 גמלים, תשיעית בְּדיוּק - הכול כמו שֶׁכָּתַב האב. כאשר גָּמְרוּ לְחַלֵּק את הגמלים, נִשאַר גמל אחד.

- של מי הגמל הזה? - שאלו האחים.
- שלי! - ענה אבן־עֶזרָא - עכשיו אֶקַּח את הגמל שלי, וְאֵצֵא לְדַרְכִּי.
- איך הצלחת לְחַלֵּק את כל הגמלים בֵּינֵינוּ? - שאלו אותו האחים.
- צריך לְדַעַת קצת מָתֶמָטִיקה! - צָחַק אבן־עֶזרָא.

דרך לעיתון

שָׁכַח שהוא נָשוּי!

בְּתל־אביב הִתחיל משפָּטו של גֶּבֶר בן 39. בְּמשפָּט הִתבַּרֵר, שהוא נָשָׂא אישה שנייה, שנה לְאַחַר שנָשָׂא את אישתו הראשונה. עורך־דין של הנָאֱשָׁם טָעַן כי הוא לא אָשַׁם, מִפני שהוא חוֹלֶה בְּטְרָשֶׁת. הוא פָּשוּט שָׁכַח שהוא נָשוּי! השופֵט לא קִיבֵּל את הטַעֲנָה הזאת, וּמָצָא את האיש אָשַׁם.

דליקה בְּיַעֲרות

בְּסוֹף השבוּע היתה דליקה גדוֹלה בְּיַעֲרות ע"י האוניברסיטה. מֵאות עֵצים נִשרְפוּ בְּדליקה וְנגרַם נֶזֶק רב לְיַעַר. מִכְּבֵּי־הָאֵש שהגיעוּ לַמקום הצליחוּ לְכַבּוֹת את הדליקה רק אחרי 5 שעות, בְּגלַל הרוּחַ המִזרָחית החזקה.

[1] «թվով իներ»:

հաշվառումը կավարտվի մինչև շաբաթվա վերջը: 15. Բոլորն սպասում են, որ անկախության օրը քաղաքում տեղի կունենան հետաքրքիր միջոցառումներ: 16. Հայրն այգու մեկ երրորդը թողել էր կրտսեր որդուն: 17. Աշակերտների մեկ ութերորդը տապալվել է տարեվերջի քննություններում: 18. Իսրայելում ապրում է 7.4 միլիոն մարդ, որոնց մեկ քառորդն Արևելյան Եվրոպայից ներգաղթածներ են: 19. Դուք պետք է վճարեք ձեր լրացուցիչ քաշի համար: 20. Եթե համաձայն եք վեմ քո փաստարկի հետ, ուրեմն պետք է ընդունեմ, որ նա մեղավոր է:

66 שישים ושש

Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.

איך לסַפֵּר לילָדים על המבּוּל

מאת: מיכל גוּר־אַרְיֶה

כּאַשֶׁר בָּרָא אֱלוֹהִים את העוֹלָם, הָיָה העוֹלָם יָפֶה וטוֹב - עוֹלָם של שלוֹם ושל אַהֲבָה. וגם הָאֲנָשִׁים הָיוּ טוֹבִים. עִבְרוּ יָמִים והאנשים נַעֲשׂוּ רָעִים: חֲזָקִים היכּוּ חֲלָשִׁים וּצְעִירִים היכּוּ זְקֵנִים. הִיא אֱלוֹהִים עָצוּב מאוֹד. אמר אלוהים: "בָּרָאתִי עוֹלָם יפה וטוב, עוֹלָם של שלוֹם ושל אהבה וגם האנשים היוּ טוֹבִים. עַכְשָׁיו האנשים רעים. אָבִיא מַבּוּל על הָאָרֶץ, וַאֲכַסֶּה את הארץ בְּמַיִם. רק אנשים צַדִּיקִים אֲשאיר בָּעוֹלָם. וְיִהְיֶה זה שוּב עוֹלָם יפה וטוב."

איש צַדִּיק היה בָּאָרֶץ, נוֹחַ שמו. היוּ לְנוֹחַ אישה וּשלוֹשה בָּנִים: שֵׁם, חָם וְיָפֶת, וגם לְבָנִים היוּ נָשִׁים. אמר אלוהים לְנוֹחַ: "אָבִיא מַבּוּל על הָאָרֶץ וַאֲכַסֶּה את הָאָרֶץ בְּמַיִם. רק אתה והבָּנִים שלך תִּישָׁאֲרוּ בָּעוֹלָם, וְיִהְיֶה זה שוּב עוֹלָם של שלוֹם ושל אהבה. לך נוֹחַ נְטַע עֲצִים. ואם יִשְׁאָלוּ אוֹתְךָ האנשים מה אתה עוֹשֶׂה, אֱמוֹר לָהֶם: עֵצִים אני נוֹטֵעַ וּתְבוּאָה אֶבְנֶה מֵהֶם. אלוהים כּוֹעֵס מאוד. אם לא תַּפְסִיקוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים רעים, יָבִיא אלוהים מַבּוּל על הארץ, ורק האנשים הטובים יִשָּׁאֲרוּ בָּעוֹלָם. אל תַּעֲשׂוּ מַעֲשִׂים רעים! תִּהְיוּ אנשים טובים!"

עָשָׂה נוֹחַ כּמוֹ שֶׁאמר לוֹ אלוהים. כַּאֲשֶׁר היוּ הָעֵצִים גדוֹלִים, הִתחִיל נוֹחַ לִבְנוֹת מֵהֶם תֵּבָה. שאלוּ אוֹתוֹ האנשים: "מה אתה עוֹשֶׂה, נוֹחַ?" אמר לָהֶם: "תֵּבָה אני בּוֹנֶה. אלוהים יָבִיא מַבּוּל על הארץ, ורק אנשים טובים יִשָּׁאֲרוּ בָּעוֹלָם. אַל תַּעֲשׂוּ מַעֲשִׂים רעים, תִּהְיוּ טובים, ולא יָבִיא אלוהים מַבּוּל על הָאָרֶץ!"

לֹא שָׁמְעוּ הָאנשים הָרעים מה שֶׁאמר לָהֶם נוֹחַ ולֹא הֶפְסִיקוּ את המַעֲשִׂים הָרעים שֶׁלָּהֶם.

בָּנָה נוח את התֵּבָה. שְׁלוֹשׁ קוֹמוֹת היוּ בָּהּ וּבְכָל קוֹמָה הרבה חֲדָרִים, כִּי אמר אלוהים לנוֹחַ: "שְׁלוֹשׁ קוֹמוֹת יהיוּ בַּתֵּבָה וּבְכָל קוֹמָה הרבה חדרים. וְכַאֲשֶׁר תִּגְמוֹר לִבְנוֹת את התֵּבָה, תָּבוֹאוּ אתה וְאִשְׁתְּךָ וּבָנֶיךָ ונשֵׁי בָּנֶיךָ וְכל אֲשֶׁר לָהֶם לַתֵּבָה. וגם מִכּל הציפּוֹרים והחַיּוֹת תָּבִיא לַתֵּבָה - שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם בְּכל סֵדֶר, זָכָר וּנְקֵבָה. ואוֹכל וּמַיִם תָּבִיא לַתֵּבָה: לְכל חַיָּה וּלְכל ציפּוֹר את האוֹכל שֶׁלָּהּ. לקוֹמָה הָרִאשׁוֹנָה תָּבִיא את האוֹכל ואת המַיִם, לקוֹמָה השניה תָּבִיא את כּל הַחַיּוֹת וְלַקוֹמָה השלישית את כּל הציפּוֹרים. וגם אתה וְאִשְׁתְּךָ וּבָנֶיךָ ונשֵׁי בָּנֶיךָ תִּהְיוּ בַּקוֹמָה השלישית."

נוֹחַ וּבָנָיו עָבְדוּ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּבָנוּ את התֵּבָה. כַּאֲשֶׁר גָּמְרוּ את הָעֲבוֹדָה, הִתחִילוּ לְהָבִיא אוֹכל וּמַיִם. לְכל חַיָּה הֵבִיאוּ את האוֹכל שֶׁלָּהּ וּלְכל ציפּוֹר את האוֹכל שֶׁלָּהּ והרבה מאוד אוֹכל וּמַיִם לְעַצְמָם.

האנשים הרעים עמדו וצחקו ולא הפסיקו את המעשים הרעים שלהם.

התחילו החיות והציפורים לבוא לתבה - שתים שתים מכל חיה ושתים שתים מכל ציפור, זכר ונקבה: באו הארייה והלביאה, הפיל והפילה, הדוב והדובה, הסוס והסוסה, התרנגול והתרנגולת. הכניסו נוח ובניו את כל החיות ואת כל הציפורים לחדרים שלהן ונתנו לכל חיה ולכל ציפור את האוכל שלה. היתה התבה מלאה חיות וציפורים והיה רעש גדול מאוד בתבה.

אז אמר אלוהים לנוח: "היכנסו אתה ובניך ואשתך ונשי בניך וכל אשר לכם[i] לתבה ואסגור את התבה אחריכם, כי מקר אביא גשם גדול על הארץ. ארבעים יום וארבעים לילה ירד הגשם. אולי יעקרו האנשים הרעים ויפסיקו את המעשים הרעים שלהם. אם לא יעשו זאת - אביא מבול על הארץ ואכסה את הארץ במים." נכנסו נוח ובניו ואשתו ונשי בניו לתבה, ואלוהים סגר את התבה אחריהם.

למוחרת כיסו עננים שחורים את השמים וגשם חזק ירד. היה הגשם דופק בכוח על גג התבה והיו החיות והציפורים קוראות כל אחת בקול שלה והיה רעש גדול מאוד בתבה. ולא יכלו נוח ובניו לשום בגלל רעש הגשם על גג התבה ובגלל הרעש הגדול בתוך התבה.

ארבעים יום וארבעים לילה ירד הגשם והאנשים הרעים לא הפסיקו את המעשים הרעים שלהם. אז הביא אלוהים מבול על הארץ. המים כיסו את העצים ואת הבתים, והתבה שטה על המים כמו אוניה בים. והמים עלו עוד ועוד וכיסו את ההרים הגבוהים. הכול היה מכוסה מים והיה שקט נורא. לא נשארו עוד אנשים וחיות בעולם, רק נוח ובניו והחיות אשר איתו בתבה.

אז באה הרוח. לאט לאט התחילו המים לרדת. עברו חודשיים והתבה עמדה על הרי אררט.

בוקר אחד האירה השמש את השמים. פתח נוח את החלון ושלח את העורב לראות האם "נושה" האדמה. יצא העורב ולא חזר. פתח נוח שוב את החלון ושלח את היונה. יצאה היונה וחזרה, כי לא מצאה מקום לעמוד בו, כי הכול היה מכוסה מים.

עבר עוד שבוע ונוח שלח שוב את היונה. חזרה היונה ועלה זית בפיה[ii]. ידע נוח, שכבר יש עצים ושמח מאוד. עבר עוד שבוע, ושוב שלח נוח את היונה. יצאה היונה ולא חזרה. ידע נוח, שכבר יש אדמה. שמח נוח מאוד, פתח את התבה והביט על העולם.

והנה הארץ יפה מאוד. השמש מאירה בשמים, ובארץ עצים ירוקים ויפים ופרחים יפים, וריח טוב של עצים ושל פרחים. היה נוח שמח. אך היה שקט גדול סביב. לא נשמע קול אדם ולא נשמע קול חיה או קול ציפור. היה נוח גם שמח וגם עצוב.

פתח נוח את התבה והוציא ממנה את כל החיות ואת כל הציפורים. יצאו כל החיות מהתבה והתחילו לרוץ ברעש גדול ובשמחה גדולה. וגם הציפורים יצאו ברעש והתחילו לשיר בשמחה. היתה השמחה גדולה מאוד. שוב נשמעו קולות של חיות ושירה של ציפורים.

יצאו מהתבה גם נוח ואשתו, ובניו ונשי בניו. התפללו כולם לאלוהים ואמרו: "מה יפה העולם, מה יפים העצים והחיות וכל אשר ברא, אלוהים. אל תביא עוד מבול על הארץ!"

אז ראו נוח ובניו קשת בענן וקול אלוהים נשמע: "הנה הקשת בענן, והוא האות כי לא אביא עוד מבול על הארץ." ידעו נוח ובניו שקיבל אלוהים את תפילתם ולא יהיה עוד מבול על הארץ.

[i] «և ամեն բան, որ ունեք»:
[ii] «թե արդյոք չորացել է»:
[iii] כפה שלה

דרך לעיתון

אין שינויים בְּעֶמדת הממשלה

הממשלה קיימה דיון מדיני. בדיון השתתפו רק חֵלֶק מהשרים, וְהוא יִמשך[i] בשבוע הבא. רוב השרים אמרו, שאין מקום לשינויים בתוכנית השלום של הממשלה ובְּהַצָּעַת האוטונומיה ליהודה, שומרון וּרצועת עזה. עם זאת, הסכימו כמעט כל השרים, שיש לענות[ii] על השאלות האמריקניות ברוח חיובית. שר החוץ, שפתח את הדיון בממשלה, אמר בין היתר: "תוכנית האוטונומיה היא לפי החלטת מועצת הביטחון 242. ליהודה ושומרון לא היה אף פעם מעמד של מדינה, גם לא בזמן השלטון הירדני".

למי מגיעה תמיכה מהביטוח הלאומי?

המוסד לביטוח לאומי עשה יותר מ־20 אלף בדיקות על מצבם של אנשים המקבלים סיוע מחברות הלאומי. בבדיקות נתגלו מקרים רבים בהם הודיעו אנשים על הכנסה נמוכה, בעוד שלמעשה" היתה להם הכנסה גבוהה. למשל, בעל בית־קפה בתל־אביב הודיע כי הוא מרוויח רק 10000 ש"ח בשנה. הוא ביקש וקיבל סיוע מהביטוח הלאומי. אחרי הבדיקה התברר כי האיש מרוויח יותר מן הסכום הזה בחודש אחד... בבדיקה גם נתגלו מקרים בהם מגיע לאנשים יותר ממה שביקשו.

מכירת סוף העונה

השבוע התחילו בחנויות מכירות סוף העונה. עכשיו מוכרים בחנויות בגדי קיץ ונעליים בהנחה של 40%. אנשים רבים חיכו למכירת סוף העונה, כדי לחסוך כסף בקניותיהם. בעלי החנויות מקווים, שתוצאת הקונים תהיה גדולה יותר מאשר בחודשים האחרונים.

אנאלפביתים בארה"ב

ארה"ב נחשבת לאחת המדינות המתקדמות ביותר בעולם. אך גם במדינה זו יש מיליון אנשים שאינם יודעים לקרוא ולכתוב. במחקר שערכה "קרן פורד" מתברר, כי כ־64 מיליון אמריקנים מתקשים לכתוב או לקרוא כתובת על מעטפה, למלא טופס פשוט וכדומה. לפי הסטטיסטיקה הרשמית, יש בארה"ב ארבעה מיליון אנאלפביתים בלבד.

פרס גדול למי שיגלה את הרוצח

ב־10 באפריל נרצחו בלוד שלושה מבני משפחה אחת - האב ושתיים מבנותיו. אישתו ושני ילדיו האחרים נפצעו קשה. המשטרה הודיעה על פרס כספי גדול לכל מי שיעזור בתפיסת הרוצח. בחקירת המשטרה התברר, כי במקום נראה אדם כבן 35, בעל שערות חומות, ובעל שפם וזקן ארוך. האיש לבש כובע ודיבר עברית במבטא אירופי. כל היודע פרטים שיעזרו למשטרה לגלות את הרוצח, מתבקש להודיע מיד לתחנת המשטרה הקרובה.

"אל תיקח ללב"

פרופסור שלמה אברשוך, שהוא רופא לב ידוע מן המרכז הרפואי בתל־אביב אומר כי, לדעתו, הגורמים העיקריים להתקף־לב הם: עישון, שתיית אלכוהול, עודף משקל, עיסוק ספורטיבי לאנשים שאינם רגילים לעסוק בספורט, התרגשות ומתח נפשי. כל הגורמים האלה מזיקים לבריאות ועלולים לגרום להתקף־לב. ההתרגשות והמתח הנפשי גורמים לעליית לחץ־הדם. לכן, צודקים, לדעת הפרופסור, האומרים "אל תיקח ללב".

[1] 41.1.1. [2] 35.6.

[i] «հարկ է պատասխանել»:
[ii] «միևնույն իրականում»:

② *Թարգմանեք.*

Իդիշը հրեական լեզու է, որով խոսում էին Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայի աշքենազյան հրեաները: Այդ լեզուն ձևավորվել է միջին դարերում գերմանական բարբառների հիման վրա, սակայն նրանում կան նաև եբրայական, արամեական, ինչպես նաև սլավոնական լեզուների բառեր: Իդիշի այբուբենը եբրայական այբուբենն է: Մինչև 19-րդ դարի վերջը, իդիշն ինքնուրույն լեզու չէր համարվում, այլ յուրօրինակ հրեական ժարգոն: Նա ուներ մեծ թվով բարբառներ, որոնք պատկանում էին երկու հիմնական՝ արևմտյան և արևելյան խմբերի:

20-րդ դարի սկզբին իդիշով խոսում էր ավելի քան 10 մլն մարդ, սակայն Ողջակիզման պատճառով իդիշով խոսողների թիվը կտրուկ նվազեց: Դժվար է ասել, թե քանի մարդ է այսօր նրանով խոսում, որովհետև հրեաները հիմնականում խոսում են այն երկրի լեզվով, որում բնակվում են: Լեզվաբանները կարծում են, որ իդիշով այսօր խոսում է մոտ կես միլիոն մարդ, որոնց մեծ մասը բնակվում է Իսրայելում և Միացյալ Նահանգներում: Դա այդ երկրներում բնակվող խասիդների և կրոնամոլ հրեաների (חֲרֵדִים) հիմնական լեզուն է:

Իդիշը ոչ միայն խոսակցական, այլև հարուստ մշակույթի և գրականության լեզու է: Իդիշով ստեղծագործող ամենահայտնի գրողը Շոլոմ Ալեյխեմն էր (1859-1916): Այն նաև թատրոնի, ֆոլկլորի և մամուլի լեզու է:

Հրեական հայրենադարձության առաջին տասնամյակներին իդիշը համարվում էր եբրայերենի գլխավոր մրցակիցը, և շատերը կարծում էին, որ հենց այն պետք է լինի Իսրայելի ազգային լեզուն: Իսրայելում իդիշին երկար ժամանակ մեծ նշանակություն չէին տալիս, սակայն 20-րդ դարի երկրորդ կեսին հետաքրքրությունն այդ լեզվի՝ որպես հրեական հոգևոր ժառանգության կարևոր մասնիկի հանդեպ կրկին աճեց:

③ *Պատմեք Աստվածաշնչից Ձեզ հայտնի որևէ առասպել կամ առակ:*

67 שישים ושבע

ע״ר ԵՎ ע״א ԲԱՅԵՐԸ פִּיעֵל ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

67.1. Բայերը, որոնց 2-րդ արմատականը ר կամ א է, פִּיעֵל կառույցի ելման բայաձևեն կազմում ס״ס կամ ס״ס կաղապարով՝ תִּיאֵר, קִירֵב, שִׁירֵת, כִּירֵךְ/כִּירֵךְ, אִירֵס/אִירֵס: Այս բայաձևերում 1-ին արմատականը պաթախի փոխարեն ձայնավորված է կամացով՝ לְתָאֵר, מְתָאֵר, יְתָאֵר, מְקָרֵב, מְאָרֵס և այլն:

67.2. כמו ԲԱՌԸ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԻ ՀԵՏ

כְּמוֹנִי	*kamóneni*	כָּמוֹנוּ	*kamónu*
כָּמוֹךָ / כָּמוֹךְ	*kamóxa / kamóxi*	כְּמוֹכֶם / כְּמוֹכֶן	*kmoxém / -xén*
כָּמוֹהוּ / כָּמוֹהָ	*kamóhu / kamóha*	כְּמוֹהֶם / כְּמוֹהֶן	*kmohém / -hén*

67.3. הִנֵּה ԵՎ הֲרֵי ԲԱՌԵՐԸ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԻ ՀԵՏ

הִנְנִי, הִנֵּנִי	*hinéni, hinénéni*	הִנְנוּ, הִנֵּנוּ	*hinénu, hinénénu*
הִנְךָ / הִנֵּךְ	*hinéxa / hinéxi*	הִנְכֶם / הִנְכֶן	*hinxém / -xén*
הִנּוֹ / הִנֵּהוּ, הִנָּהּ	*hinó / hinéhu, hinéha*	הִנָּם / הִנָּן	*hinám / -án*
הֲרִינִי	*harénéni*	הֲרִינוּ	*harénénu*
הֲרִיךְ / הֲרִיךְ	*haréxa / haréxi*	הֲרִיכֶם / הֲרִיכֶן	*harexém / -xén*
הֲרִיהוּ / הֲרִיהָ	*harénéhu / harénéha*	הֲרִיהֶם / הֲרִיהֶן	*harenehém / -hén*

Այս ձևերը հաճախ գործածվում են հանդիսավոր կամ պաշտոնական խոսքում՝ փոխարինելով անձնական դերանունները՝ הֲרִינִי שׁוּתָה לְמֵי בַעַל־הַבַּיִת

מי שיש לו עושר - אין לו בנים. מי שיש לו בנים הרבה - אין לו די לחם להשביע את רעבם.
מי שיש לו גם עושר, גם בנים - יש לו אישה רעה, הממררת[i] את חייו. מי שבירך[ii] אותו אלוהים גם בעושר, גם בבנים גם באושר משפחה - חולה הוא. מי שחנן אותו אלוהים ויש לו כל - ליבו[iii] מלא פחד היום הבא: שָׁמָא יגוז העושר ויעוף, שמא יחלו הקרובים והיקרים שלו, שמא יתנפלו עליו שונאיו[iv] ורודפיו...

הלך המלך ותעה בשדות, עד שראה לְפָנָיו בית נמוך, שחלונותיו סמוכים לארץ ממש והגג נופל ונשבר. הציץ המלך בחלון וראה, שבתוך הבית יושב אדם אחד ופורט על־פי הכינור. הציץ המלך עוד וראה, שבקבוק מלא יין עומד לפני האדם ההוא והוא גומא ממנו כוס אחרי כוס, מיטיב את ליבו במאכלים טובים ושמח שמחה גדולה שאין כָּמוֹהָ[v]. נכנס המלך לתוך הבית ושאל בשלום האיש. אמר לו האיש: "שב על־ידי, אכול ושתה אתי". מילא האיש כוס יין ונתן למלך, מילא כוס שנייה לעצמו ואמר: "הַרֵיני[vi] שותה לחיי האורח". שתה המלך ואמר: "הריני שותה לחיי בעל־הבית". שאל המלך: "מאין לך כל זה?" השיב האיש: "אני יכול לתקן את הדברים שהתקלקלו. אני יוצא בבוקר ומתקן כלים הצריכים תיקון, וכשאני מקבץ חמישה או שישה זהובים - אני קונה לי יין ואוכל ולפעמים גם מארח[vii] אחרים". "אני אשבית את שמחתו", אמר המלך לעצמו.

חזר המלך לארמון והוציא כרוז בכל המדינה: "כל מי שיהיה לו איזה כלי שבור או פגום - לא ייתן אותו לשום אדם לתקן, אלא יתקן בעצמו או יקנה לו כלי חדש."

הסתובב האיש בעיר ושאל כלים הצריכים תיקון ואין נותן לו דבר. רגע אחד נעצב האיש, אך ברגע השני אמר: "הִנֵּני[viii] בוטח באלוהים!..." הסתובב ברחובות וראה - הנה איש עשיר עומד וחושב עצים. אמר לו האיש: "לעשיר כָּמוֹךָ[ix] לחטוב עצים? תן לי ואני אחטוב". עמד האיש וחטב[x] את העצים ונתן לו העשיר זהוב אחד וקנה האיש שוב את צורכי הסעודה - והסעודה היא סעודה, והשמחה היא שמחה...

שוב הלך המלך לבית הנמוך, הציץ בחלונות וראה עוד הפעם את האיש השמח והמאכלים והמשקאות לפניו. שוב נכנס המלך לבית המסכן המאושר, אכל ושתה והתרועע אתו, אחר־כך שאל: "מאין לך כל זה?" השיב לו האיש: "דַרכִּי היה[xi] לתקן כל הדברים שהתקלקלו, ואחר־כך גזר המלך שלא ייתן איש לחברו[xii] לתקן דבר. מה עשיתי? הלכתי וחטבתי עצים, עד שקיבצתי את כל המון הנחוץ לי לסעודת־שמחה..."

כששמע המלך את דבריו אלה, אמר בליבו[xiii]: "אם לא יכולתי לו[xiv] אתמול - אוכל לו היום. אשבית את שמחתו..." הלך המלך וגזר גזרה, שלא ייתן שום איש לחברו לחטוב עצים, אלא יחטוב בעצמו.

---

[i] הלב שלו
[ii] אנשים ששונאים אותו
[iii] «որի նմանը չկա»:
[iv] Դեռ բայն այստեղ նշում է գործողության սկիզբը՝ «սկսեց հատել»:
[v] «ես սովորություն ունեի, ես սովորաբար» (բառացիորեն՝ «իմ ուղին էր»):
[vi] Սույն ենթատեքստում՝ «մեկ ուրիշին» կամ «իր մերձավորին»:
[vii] «մտքում ասաց» (բառացիորեն՝ «իր սրտում»):
[viii] «հախից գալ, ուժը պատել»:
[ix] չի կարող «հախից գալ, ուժը պատել»:

«(ահա) ես խմում եմ տան տիրոջ կենացը», ասաց մտածելով հետագայում նրանց հետ հանդիպելու մասին։ «Պատիվ ունենք հրավիրելու ձեզ մեր հարսանիքին»։

67.4. ՆԱԽԴԻՐԸ ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԻ ՀԵՏ

լէֆանէչնու	լԷֆանայ	ԼԷՊԷՆԻՆՈՒ	ԼԻՊԷՆԷՀԷՄ / -ՀԷՆ
լիֆանէչխէմ / -խէն	*լէֆանէչա / լէֆանայիխ*	ԼԻՊԷՆԻՊԷՆ / ԼԻՊԷՆԻՔՈՒՆ	ԼԻՊԷՆԷՀԷՄ / -ՀԷՆ
լիֆանէհէմ / -հէն	*լէֆանավ / լէֆանէհա*	ԼԻՊԷՆԻՊԷՆ / ԼԻՊԷՆԻՀԵՆ	ԼԻՊԷՆԷՀԷՄ / -ՀԷՆ

67.5. ՄՇԱՑԱԿԱՆ ՆԱԽԴԻՐԸ

67.5. Մշացական նախդիրի կողքին եբրայերենում գործածվում է նրա տարբերակը (ինքնուրույն կամ դերանվանական վերջածանցներով), որն ունի հայերենի «սեփական, իր» բառերի իմաստային տարբերակները՝ ես իմ (սեփական) խնդիրներն ունեմ, դու՝ քո», «նա՝ սրա մասին իր սեփական կարծիքը չունի»: Ինքնուրույն գործածության դեպքում այս նախդիրը որպես կանոն հանդես է գալիս *ատ, ատամ* և նման այլ բառերի հետ՝ փականը) ավելացնել», «տղամարդիկ կանայք՝ իրենց (սեփական) հետաքրքրություններն ունեն, կանայք՝ իրենց»:

---

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

האיש שאין עצבות לְפָנָיו[1]

מלך אחד אמר לעצמו: אני מלך ומושל ויש לי כל טוב. הֲיֵשׁ[2] אדם בעולם, שיהיה מאושר מה עשה המלך? לבש כְּגדי איש פשוט, שם מסווה על פָּנָיו ועבר מעיר לעיר, מכפר לכפר, מישדה לשדה, מבית לבית, ראה והביט במעשיהם של האנשים, הָאזין והקשיב לשיחותיהם, והִנה - אין מאושר.

---

[1] «արդյոք կա՞». հարցական Ղ մասնիկը (հնարավոր է նաև Ղ և Ղ ձայնավորումը), ունի նույն գործառույթները, որոնք և האם («արդյոք, մի՞թե») բառը:

הסתובב האיש בשווקים וברחובות ולא מצא שום עבודה. הלך לבקש עבודה אחרת, ביקש ומצא עשיר אחד עומד ומנקה את האורווה שלו. אמר האיש לעשיר: "תן לי ואני אנקה". ניקה את האורווה, ונתן לו העשיר שני זהובים. הלך האיש וקנה כל צורכי סעודה. והסעודה היא עדות, והשמחה היא שמחה!...

כששמע המלך את כל הדברים האלה, גזר גזרה, שלא ייתן שום איש לנקות את האורווה שלו אחריו, אלא ינקה בעצמו.

הסתובב האיש בשווקים וברחובות ולא מצא שום עבודה ולא יכול לשרת לשום איש. מה עשה? הלך והשכיר עצמו לעבודת הצבא בארמון המלך. בערב שבר את הלהב של החרב התלוי עליו, וחיקן עץ כמקומו, מכר את הלהב - והסעודה היא סעודה, והשמחה היא שמחה!..

כששמע המלך את הדברים האלה, אמר לשר הצבא: "הנה יש לנו עבריין, שחייב את ראשו לפיך, ועתה גוזר אני עליך, שתקרא את האיש, ששכרת אותו אתמול, והוא, דווקא הוא, יכרות היום את ראשו של העבריין..."

כשהביאו את האיש לפני המלך, התנפל לרגליו ואמר: "אדוני המלך! אל־נא[i] תגזור עליי לעשות את המעשה הזה. מעולם לא שפכתי דם. קרא־נא[ii] לאיש אחר, והוא ימלא חפצך". השיב לו המלך: "אתה, רק אתה, מחויב לכרות את ראשו של הרוצח הזה..."

ראה האיש, שאין המלך שם לב לדבריו, פנה אל השמים ואמר: "אל שדי! אם האיש, שעליי לכרות את ראשו, אינו עבריין, יהפוך הברזל של חַרבי לעץ!.."

האיש שלף את חַרבו - וראו הכול שהלהב הוא של עץ וצחקו, אבל המלך אמר לאיש: "איש הון אתה, לך לשלום ואלוהים יצליח דרכך"!"

דרך לעיתון

15 אלף בני־נוער יהודיים מחו״ל מבקרים בישראל

בתוכנית תוכניות הקיץ של "הסוכנות היהודית" יבקרו בארץ יותר מ־15 אלף בני־נוער יהודיים מחו״ל, בגיל 16-21. הנְעָרים והנְעָרות מגיעים לישראל מארה״ב, מקנדה, מאירופה, מדרום אפריקה וממדינות אחרות. מטרת המבצע היא לקרב את הנוער היהודי לישראל. במסגרת התוכנית יצטרפו בני־נוער ישראליים אל הצעירים מחו״ל בטיוליהם בארץ. בימי שישי ושבת יהיו בני־נוער מחו״ל אורחיהם של הישראלים.

אמבולנס לכלבים וחתולים

בעיר סנטה־אנא שבקליפורניה "נחנך" האמבולנס הראשון בעולם לשירות כלבים, חתולים ושאר חיות־בית. האמבולנס ישרת את בית־החולים הווטרינרי בעיר. יש בו בלוני־חמצן, תרופות שונות ואפילו אולטרא־קול. דובר בית־החולים אמר, כי השירות החדש יעזור במיוחד לאנשים זקנים, שאינם יכולים להעביר את בעלי־החיים האהובים שלהם לבית החולים בכוחות משל עצמם.

[i] Բառացիորեն՝ «իր գլուխը պարտական է թագավորին», այսինքն՝ հանցավոր է ինչ-որ բանում, որի համար պետք է գլխատվի:

[ii] «աստված քո ուղին հաջողակ դարձնի», այսինքն՝ «հաջողություն պարգևի քեզ»:

אלף בָּנות סיימו שנת שירות לאומי

במשכן הנשיא בירושלים נערך טקס קבלת־פנים לבָּנות שסיימו שנת שירות לאומי. אלה בנות דתות ששירתו[i] בשירות לאומי במקום השירות בצה״ל. הן עבדו בעיקר בערי־פיתוח. שם עזרו לחולים חלשים בלימודים, עזרו למשפחות מרובות־ילדים ועבדו בבתי־חולים. השנה סיימו את השירות אלף בנות. לשנה הבאה נרשמו 1400 בנות לשירות לאומי.

לצה״ל טנק אחד מול שלושה טנקים עֲרָביים

ראש המטה הכללי (רמטכ״ל) רב־אלוף דָן שומרון, אמר כי צה״ל הוא היום צבא גדול וחזק, אך בה־בעת זאת[i] בכמה כלי־נשק יש לערבים יותר מאשר לצה״ל. היום, אמר הרמטכ״ל, יש לצה״ל טנק אחד מול שלושה טנקים שיש לצבאות של מדינות־ערב. מצד שני מספר המתנדבים לחיל־השריון עולה בשנה לשנה. אבל קיים מחסור בקצינים בחיל זה. בעיקר חסרים קצינים בדרגות שבין סרן לסגן־אלוף. על טנק ה״מרכבה״, שמייצרים בישראל, אמר הרמטכ״ל: "זהו טנק מתוחכם, והוא נקלט יפה בחיל השריון. חשוב שלצה״ל יהיו טנקים רבים כאלה."

טייס נֶהֱרג בהתנגשות באוויר

טייס חיל־האוויר נֶהֱרג בהתנגשות בין שני מטוסים. לאנשי הצוות האחרים שלום. התאונה אירעה בצפון הארץ, ע״י בסיס של חיל־האוויר, כאשר אחד המטוסים[ii] עמד לנחות[iii]. ביום התאונה היה מזג האוויר גשום. חיל־האוויר חקים ועדת חקירה כדי לחקור את סיבת האסון.

מכתב לעיתון

"ביקרתי באחת הערים[i] הקטנות בדרום הארץ, עיר־פיתוח. פגשתי שם מתנדבים צעירים מחו״ל, שבאו לעזור לתושבי המקום. התושבים שמחו מאוד כאשר באו הצעירים האלה, ואני התביישתי. בעיר הזאת מסתובבים עשרות צעירים וצעירות, בינינו כאלה שגמרו בית־ספר תיכון ואוניברסיטה. האם צעירים אלה לא יכולים לעזור לעצמם ולתושבי עירם, בלי עזרת מתנדבים מחו״ל? האם אינם יכולים קום משהו משלהם[i] לעירם? איני מבין איך הצעירים האלה אינם מתביישים להיות "אוכלוסיית קצה". אף־על־פי שהם אינם כאלה[ii]".

[i] 67.4. [2] 67.1. [3] 67.2. [4] 67.3. [5] 37.9.3. [6] 37.9.2. [7] 35.8. [8] 67.5. [9] 61.1.

Ф *Թարգմանեք.*

Հանապարհով երկու ընկերներ էին գնում և ինչ-որ բանի մասին վիճում: Հանկարծ նրանցից մեկը զայրացավ և ապտակեց ընկերոջը: Ընկերը ոչինչ չասաց, փորը քար վերցրեց և գրեց ավազի վրա. «Այսօր ընկերս ապտակեց ինձ»:

Նրանք շարունակեցին քայլել և հասան մի մեծ լճի, որում որոշեցին լողալ: Նա, որ ապտակ էր ստացել, լողալ չգիտեր և սկսեց խորտակվել, սակայն

[i] «այդ ամենի հետ մեկտեղ»:

[ii] «սկսեց *կամ* պատրաստվում էր վայրէջք կատարել»:

[iii] «այդպիսիները չեն»:

ընկերոջը հաջողվեց դուրս հանել նրան ջրից: Ուշքի գալով՝ սա մեխով գրեց քարի վրա. «Այսօր ընկերս փրկեց իմ կյանքը»:

Այն, որ ապտակել էր, ապա փրկել ընկերոջը, հարցրեց.

- Երբ ես վիրավորեցի քեզ, դու դրա մասին ավազի վրա գրեցիր, իսկ հիմա քարի վրա ես գրում: Ինչո՞ւ:

Ընկերը պատասխանեց.

- Երբ մեզ ինչ-որ մեկը վիրավորում է, պետք է դրա մասին ավազի վրա գրել, որ քամին կարողանա դա ջնջել: Բայց երբ ինչ-որ մեկը մեզ լավություն է անում, դա պետք է քարի վրա փորագրել, որ ոչ մի քամի չկարողանա ջնջել: Պետք է կարողանալ մոռանալ վատն ու հիշել լավը:

* * *

Մեծ քաղաքի դարպասի մոտ մի ծերունի էր նստած: Նրան մոտեցավ թափառական մի պատանի և ասաց.

- Ես երբեք այս քաղաքում չեմ եղել: Ասա ինձ, ծերունի, ինչպիսի՞ մարդիկ են ապրում այստեղ:
- Իսկ ինչպիսի՞ մարդիկ էին ապրում այն քաղաքում, որից դու գալիս ես:
- Դրանք չար մարդիկ էին, հենց նրանց պատճառով էլ լքեցի քաղաքս:
- Հենց այդպիսի մարդկանց էլ այստեղ կգտնես:

Մի քանի րոպե անց ծերունուն մեկ այլ պատանի մոտեցավ:

- Ինչպիսի՞ մարդիկ են բնակվում այս քաղաքում:
- Իսկ ինչպիսի՞ մարդիկ էին բնակվում այն քաղաքում, որը դու լքել ես:
- Օ՜, դրանք շատ բարի մարդիկ էին, ես այնտեղ բազմաթիվ ընկերներ ունեի, և ինձ հեշտ չէր բաժանվել նրանցից:
- Այդպիսի մարդկանց այստեղ էլ կհանդիպես:

Վաճառականը, որը կանգնած էր ծերունուց ոչ հեռու և լսեց նրա բոլոր խոսքերը, շատ զարմացավ:

- Ինչո՞ւ երկու պատանիներին էլ նույն բանն ասացիր:
- Որդիս, ամեն մարդ իր աշխարհն իր հետ՝ իր սրտում է կրում: Նա, ով անցյալում իր հայրենիքում ոչ մի լավ բան չի գտել, այստեղ էլ միայն վատը կգտնի, իսկ նա, ով բազմաթիվ ընկերներ է ունեցել՝ այստեղ էլ հավատարիմ ընկերներ կգտնի:

③ *Պատմեք Ձեզ հայտնի հրեական անեկդոտները:*

68 שישים ושמונה

ՉՔ ԲԱՌԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆԱԽԴԻՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

68.1.1. כָּךְ «այսպես» բառը նախդիրների հետ գործածվելիս համապատասխանում է հայերենի «սա, դա, նա» դերանունների հոլովված ձևերին՝ עַל כָּךְ «դրա (նրա, սրա) մասին», על כך הודיע משרד החוץ «դրա մասին հայտարարեց արտաքին գործերի նախարարությունը», בְּכָךְ «դրանում, դրանով», בְּכָךְ נגמר הענין «հարցը դրանով ավարտվեց», לא נכשלתי בְּכָךְ «ես անհաջողության չմատնվեցի դրանում», לְכָךְ «դրան, նրան, սրան», נוֹסֵף לְכָךְ «ի լրումն դրան», לא אסכים לְכָךְ, ש־ «ես չեմ համաձայնվի նրան, որ...»:

68.1.2. Նույն դերում կարող է հանդես գալ նաև כֵּן բառը, որը նույնպես ունի «այսպես» իմաստը՝ יָתֵר עַל כֵּן «դրանից բացի, ի լրումն դրա», לְאַחַר מִכֵּן «դրանից հետո»:

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

מה ההבדל?

מאת: אֶפְרַיִם קִישׁוֹן

דודי אָגוֹן הוא יהודי טוב, אבל אין פרושו שמן הסתם גם ציוני הוא[1]. כשעליתי לארץ לפני חמש שנים הוא בדיוק נסע לניו יורק שבארה"ב. לא מִשום טינה לישראל, אלא משום שהוא חשב שסוחר זריז כמוהו[2] אינו צריך אלא[3] לרדת מן האונייה, והדולרים יתחילו מעצמם[3] להתגלגל לכיסו. זה אגב, קרה בדיוק כך. מה נשאר לנו לעשות? כתבנו לו בזעם, שכאן לא כל כך קל, אבל אין שום מרגישים מחסור בשום דבר. מה נשאר לו? הפסיק לשלוח חבילות.

[1] սրա չի նշանակում, որ նա ինքնաբերաբար նաև սիոնիստ է»:
[2] «նրանից ոչինչ չի պահանջվում, բացի»:
[3] «իրենք իրենցով»:

הניגודים החריפו כשביקרנו בשנה שעברה באמריקה. דודי אגון אירח[1] אותנו בביתו היפה, ושפיע עלינו רוב אהבה. באמת. רק שאלת המזרח התיכון הפרידה בינינו[1]. כלומר, דודי לא נסוג מאז השערה מעמדתו הניטרלית כלפי ישראל:

- אני תורם לך כל שנה, - אמר - אך אינני יודע מה יש לך שם שאין לי פה?
- אני מרגיש שם מצוין - אמרתי.
- גם אני - אמר אגון - אם כן, מה ההבדל?
- אני חי בין שני מיליונים יהודים.
- גם אני.
- אצלנו נשיא המדינה יהודי.
- טוב, כשארצה להיות נשיא, אבוא לישראל...

בערך בשלב זה של הויכוח נהגנו להתפזר, רוויֵי בוז גומלין. אולם זה לא קילקל את היחס הטוב בינינו. יתר על כן, כשהזמין אותי משרד החוץ של דודי לחזות במצעד הצבאי ביום הצהרת העצמאות של ארה"ב, נתלווה אלי דודי, נרגש מן הכבוד שנפל בחלקו בזכותי[1].

איני מתכוון לפגוע ברגשות פטריוטים, אך גם האמריקנים יודעים לערוך מצעדים. זמן־מה שרתי את התזמורות הצבאיות, אבל כשהגעתי למספר חמישים, התייאשתי.

דודי מחא כף במאור פנים:

- נו? - שאל - איך היינו?
- לא רע, - מילמלתי - לא רע.

מקץ שש שעות, כְּתום המצעד, הרעישו מעל ראשינו כארבע מאות מטוסי סילון מכל הסוגים. דודי הביט למעלה בהתפעלות:

- אתה רואה? - צהל - אין כוח כזה בעולם כולו!

רציתי לענות לו משהו קולע, אבל לא ידעתי מה.

אולם השנה קרה נס: דודי אגון בא לארץ. לא בגלל סיבות מיוחדות, חס ושלום, אלא הוא ערך סיור באירופה, וחשב - באמת, למה לא? - לקפוץ גם אל הקרובים שלו. הפעם היה הוא אורח השלה, והודות לו נהניתי מכבוד תיירים ביום המצעד.

הסדר היה מופתי. כלומר, הלכנו ברגל כעשרים קילומטרים, השמש להטה בעוז, המקומות של הטריבונה לא היו נוחים בכלל, ונוסף לכך[1] גם מחירם המפולפל. דודי התאפק ולא אמר מילה. ישבנו שעה וחצי באווירה דחוסה. כשמסרו את הדגלים, דודי אגון מחא כף. אחר כך הופיעו מעל ראשינו 8 "מיסטרים"[1]. דודי אגון הביט למעלה, ועיניו החלו לזלוג דמעות. אצל ארבעת ההליקופטרים בכה כמו ילד.

- דוד, - אמרתי לו - זה ההבדל.

[1] «որը երան բաժին ընկավ իմ շնորհիվ»:
[1] מטוס־קרב צרפתי

איך העוגה?

מאת: אפרים קישון

ערב אחד הלכתי לבקר את הנָקסלָרים. אני מעריך אותם מאוד. גדעון הוא אדריכל יודע, ואישתו אילנה היא פיזיקאית העובדת בְּמכון ויצמן למדע. שיחתנו התנהלה על רמה אינטלקטואלית מאוד. גדעון הבהיר לי, שהיכולת לייצר טילים היא גם היכולת לייצר דלק מוצק מחומרים מסוימים.

כאן נכנסה אילנה עם עוגה, וכל אחד מהאורחים קיבל עוגה ורודה מצופה קרם צהוב ושתי עוגות קטנות מצופות שוקולד. אכלנו אותן בנימוס רב, במזלג וסכין מתוך צלחת־קריסטל.

- איך העוגה? - שאל גדעון.
- טובה מאוד - עניתי.
- טובה מאוד? - קרא גדעון נעלב מעט - הרי היא פַנטַסטית, ידידי!
- פנטסטית - אמרתי, - עוגה כזאת עדיין לא אכלתי מִימיי[1]. קרם חלומי כזה, באמת...

אילנה הסמיקה עד קיצי אוזניה והגישה את הקפה. רציתי לחזור אל הטילים, אך ראיתי לפי מבטו של גדעון, שיש עדיין להמשיך בשבחים.

- הרבה קפה שתיתי בְּסַיי - אמרתי, - אבל טעם נפלא כזה עדיין לא טעמתי.
- באמת? - שאלה אילנה - אתה מגזים.
- בחיי[1]! - אמרתי - הקפה הזה נותן תוכן חדש לסַיי.
- מדוע? - שאל גדעון.
- קשה לי להסביר זאת - עניתי - זהו קפה חלומי! אפשר לקבל עוד?

הקפה לא היה בעצם רע. קפה כמו כל הקפיים. אולי קצת חסר־טעם, אבל קפה.

אילנה הופיעה עתה עם גלידה וסלט־פירות.

- איך הגלידה? - שאל גדעון.
- נהדרת! ממש נהדרת!

פי הוקסלרים נפתח בחיוך טיפשי רחב. מעולם לא ראיתי שביעות־רצון עצמית כזאת.

- וסלט־הפירות? - שאל גדעון.

החלטתי שאי־אפשר לשבח הכול.

- איני יודע מה קרה לו, הסלט קצת חמוץ.

אילנה התמוטטה לפתע, כאילו דקרו אותה בסכין, ורצה בבכי למטבח. גדעון קפץ ורץ אחריה. הרגשתי שדברים איומים קורים במטבח. גדעון חזר חיוור ואדום־עיניים.

- מוטב שתלך עכשיו...

בקושי הגעתי הביתה. כאשר חזרה אישתי, סיפרתי לה את כל המעשה.

- אילנה המסכנה - לחשה אישתי ועיניה רטובות, - רק גס־רוח כמוך[1] אינו יודע, שאת הכול קונים בחנות, מחוץ לסלט־הפירות - אותה הכינה אילנה בעצמה...

[1] מעולם
[1] «Հիանալի եմ երդվում»:

בגלל מעשה זה איני יוצא בערב מן הבית. נראה, אולי בעוד חודש־חודשיים. אני חושש לפגוש במקרה את הוקסלרים.

דרך לעיתון

תוספת שכר לאחיות

ועדת השרים לענייני השכר החליטה לתת תוספת שכר גדולה לאחיות בבתי־חולים. הוועדה החליטה על כך[1] לפי ההצעה של שר הבריאות. בארץ חסרות כ־2000 אחיות. רבות מהן עזבו את המקצוע בגלל השכר הנמוך. מקומים שבגלל הַעֲלָאַת השכר יחזרו אחיות רבות לעבודה.

האוניברסיטה - לא רק לעשירים

משרד האוצר הציע להעלות את שְׂכַר הלימוד באוניברסיטאות. שר החינוך והתרבות מתנגד לכך[2]. הוא אמר: "אם שכר הלימוד יהיה כל־כך גבוה, לא יוכלו בני עניים ללמוד באוניברסיטה. אסור לנו להסכים לְכָך[3] שבאוניברסיטאות ילמדו רק העשירים". הממשלה הסכימה עם שר החינוך בישיבה האחרונה.

עזרה ראשונה של השוטר

מורה לנהיגה שנהג במכוניתו הרגיש רע פתאום. הוא התעלף, וכתוצאה מכך[4] התנגשה מכוניתו במכונית אחרת. למקום הגיע שוטר מתחנת המשטרה. הוא עשה עיסוי לנהג ולקח אותו לבית חולים. הרופאים אמרו, כי הטיפול של השוטר הציל את חַיָּיו של המורה לנהיגה.

עודף פרחים

השבוע שרפו מְגַדְּלֵי הפרחים בָּארץ כַּמּוּיות גדולות של פרחֵי ציפורן. הסיבה לכך[5] היתה, שמחירֵי הפרחים בַּשׁוּקים הבינלאומיים ירדו, ולא היה אפשר לייצא פרחים אלה לאֵירופה. הדבר הֵביא להפסדים גדולים לְמגדלי הפרחים.

שביתה של מצילים

המצילים בחוף תל־אביב הודיעו על סכסוך עבודה עם העירייה. הם דורשים תוספת שכר, והעירייה לא מסכימה לְכך[1]. כדי ללחוץ על העירייה החליטו המצילים לעבוד רק עד השעה 2 אחרי הצהריים. בשַׁבָּתות הם לא יעבדו. בחופי תל־אביב עובדים כ־50 מצילים. העירייה מבקשת מהציבור לא להתרחץ בחוף שאין בו מצילים.

שוד מזויין בתל־אביב

שוד מזויין אֵירַע[2] אָמֶשׁ בתל־אביב. שני שודדים פרצו לדירתה של אישה זקנה. הם איימו עליה בסכין כדי שלא תקרא לעזרה, לאחר מכן[3] ערכו חיפושים בכל חֲדרי הדירה, עד שמצאו את מפתח הכספת. מן הכספת הוציאו השודדים כלֵי זהב וכסף עתיקים בערך של כַּחֲצי מיליון ש"ח וּברחו. המשטרה חושדת, כי היה לשודדים מידע על דְּברי הערך שהיו בְּיִדֵי הזקנה.

אוניברסיטת ת"א מודיעה על הֶמשֵׁך ההרשמה לִשנת הלימודים הבאה, בִּיחידות הלימוד: הפקולטה לְמַדְעֵי הרוּחַ, בי"ס לחינוך, הפקולטה לאומָנויות, הפקולטה למַדְעֵי החברה, בי"ס לַעבודה סוציאלית, הפקולטה למשפָּטים, הפקולטה להנדסה, הפקולטה לרפואה.

[1] 67.2. [2] 67.1. [3] 58.1. [4] 68.1.2. [5] 68.1.1.

② *Թարգմանեք.*

Դեռ հնադարում մարդիկ իրենց մտքերն արտահայտելու կարիք ունեին (הצטרך), սակայն գիր երկար ժամանակ գոյություն չուներ (չկար): Գրելու փոխարեն մարդիկ նկարում էին քարերի ու ժայռերի վրա: Սակայն նրանք կարող էին նկարել միայն այն, ինչ տեսնում էին իրենց շուրջը՝ ուրիշ մարդկանց, կենդանիների, բույսերը, արևը, լուսինը, աստղերը, սարերը, ծառերը և այլն: Նրանք չէին կարող պատկերել վերացական հասկացություններ կամ արտահայտել իրենց զգացմունքները, ուստի այդ նկարները չի կարելի գիր կոչել:

Հարյուրամյակների ընթացքում՝ մարդկային քաղաքակրթության զարգացման հետ միասին, նկարների հիման վրա զարգացավ պատկերագրությունը: Այս գրով արդեն կարելի էր արտահայտել ավելի բարդ հասկացություններ ու գաղափարներ: Պատկերագրության ամենավաղ կենտրոնը Շումերն էր, որտեղ այն ծնունդ (נוצר) առավ մ.թ.ա. 4-րդ հազարամյակի կեսին: Պատկերագրությունը հարյուրավոր նշաններ ուներ, և շատ դժվար էր դրանք բոլորը սովորել, ուստի շատ քիչ մարդիկ (אנשים מעטים מאוד) էին կարողանում գրել, հիմնականում՝ քրմերն ու դպիրները:

Եվս մի քանի հարյուրամյակ անց պատկերագրությունը զարգացավ հիերոգլիֆային գրի (Եգիպտոսում) և սեպագրության (Ասորեստանում, Բաբելոնում և Ուրարտուում): Սեպագրությունում յուրաքանչյուր նշան նշում է (ציין) առանձին վանկ, և շումերների պատկերագրության համեմատ (בהשוואה ל־) այն ավելի կատարյալ էր: Սակայն սեպագրությունն էլ բազմաթիվ նշաններ և դրանց համադրություններ ուներ, և հասարակ մարդիկ (פשוטי העם) չէին կարող այն սովորել: Դրանից զատ, սեպագրությունը կարելի էր փորագրել միայն քարի կամ թաց կավի վրա, և ամենօրյա կյանքում նրանով օգտվելը գրեթե անհնար էր:

Մ.թ.ա. 2-րդ հազարամյակի վերջում Փյունիկիայում ծնվեց այբբենական գիրը, որն ընդամենը 22 տառ ուներ: Այդ տառերը զարգացել էին պատկերագրության նշաններից, և յուրաքանչյուր տառը նշում էր պատկերագրության նշանի հետ կապված բառի առաջին հնչյունը: Օրինակ, տան նկարը զարգացավ «բ» հնչյունը նշող տառի, գլխի նկարը՝ «ռ» հնչյունը նշող տառի և այլն: Դա կատարյալ գիր էր, որը յուրաքանչյուր մարդ կարող էր շատ կարճ ժամանակում սովորել, և որով կարելի էր թանաքով գրել ցանկացած նյութի վրա: Փյունիկեցիներն այդ գիրը տարածեցին Միջերկրական ծովի ամբողջ ավազանով մեկ, և այնտեղ այն զարգացավ հունական և լատինական գրերի: Արամեացիները, ովքեր փոխ առան փյունիկյան գիրը, տարածեցին նրա տարբերակներն Ասիայում, ընդհուպ մինչև Չինաստան: Եբրայերենը՝ Երուսաղեմի Երկրորդ տաճարի օրերից մինչև մեր օրերը (עד היום הזה) գործածում է փյունիկյան-արամեական գրի՝ «քառակուսի» կոչվող տարբերակը:

③ *Պատմեք, թե ինչպես անցավ Ձեր երեկվա օրը:*

69 שישים ותשע

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

69.1. Եբրայերենում տարբերակվում է պայմանական նախադասությունների երկու տեսակ՝ իրական և ոչ իրական պայման պարունակող: Իրական պայման պարունակող նախադասությունները սկսվում են אם շաղկապով և հիմնականում պարունակում են ապառնի ժամանակի բայեր: Դրանք բազմիցս հանդիպել են նախորդ դասերում, օրինակ՝ אם תִּפְתַּח חֶשְׁבּוֹן חִיסָכוֹן, תְּקַבֵּל רִיבִּית גְּדוֹלָה «եթե խնայողական հաշիվ բանաս, մեծ տոկոս կստանաս»:

69.2. Ոչ իրական պայման պարունակող նախադասությունները, որոնք հաճախ դիտվում են որպես պայմանական եղանակ, նկարագրում են գործողություն, որը կարող էր կատարվել որոշակի պայմանների դեպքում, սակայն չկատարվեց: Այս տեսակի նախադասությունները սկսվում են לוּ կամ (אילוּ) אִלּוּ «եթե» շաղկապներով և կազմվում են հետևյալ սխեմայով՝

անցյալ ժամանակի բայ + **ստորադասական եղանակի բայ** + לוּ (אילוּ)
(հիշ + ենթակայական դերբայ)

לוּ בָּאתָם אִתְּמוֹל אֵלֵינוּ, הָיִיתֶם מְכִירִים «եթե ասեիր ինձ, կիմանայի», אילוּ הִכַּנְסוּ אֶת הַכֶּסֶף אותו «եթե երեկ գայիք ինձ մոտ, կծանոթանայիք նրա հետ», לוּ דָּרַמְתָּ בַּנְק, הָיִינוּ מְקַבְּלִים רִיבִּית גְּדוֹלָה «եթե դրամը բանկ դնեիք, մեծ տոկոս կստանայիք»:

69.3. Ուշադրություն դարձրեք հիշ բայ պարունակող նախադասություններին, որոնց երկու մասերում էլ այդ բայը հանդես է գալիս անցյալ ժամանակում՝ לוּ הָיִיתִי כָּאן «եթե խելացի լինեի, այստեղ չէի լինի»:

69.4. Պայմանական եղանակի ժխտական ձևերը կազմվում են לוּלֵא, אילוּלֵא «եթե չ...» շաղկապի միջոցով՝ לוּלֵא בָּאתָם עִכְשָׁיו, לֹא הָיִיתֶם יְכוֹלִים לִשְׁכּוֹר אֶת הָאוּלָם «եթե հիմա չգայիք, չէիք կարողանա վարձել սրահը»: Խոսակցական լեզվում לוּלֵא, אילוּלֵא շաղկապները սովորաբար փոխարինվում են לא կամ אם לא բառերով:

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

לוּ וְאִילוּ

- שלמה, קְרָא בבקשה את הִידִיעָה הזאת בְּעִיתּוֹן! רְאֵה מה כָּתוּב כאן.
- לוּ מצאתי את המִשְׁקָפַיִם שלי, הייתי קוֹרֵא[1].
- מִמָּתַי אתה מַרְכִּיב משקפיים?
- מִזְּמַן! אני מַרְכִּיב משקפיים לקריאה. לוּ הִסְתַּכֵּל, היית רוֹאֶה[1] שיש לי משקפיים.
- לוּ אמרתָ לי, הייתי יודעת[1]. המשקפיים נותנים לְךָ צורה של מִשְׁכִּיל.
- אל תִּסְתַּכְּלִי בְּקַנְקָן, אלא במה שיש בו! משקפיים הם דבר חיצוני. יכול להיות אדם שיש לו משקפיים והוא טִיפֵּשׁ.
- לוּ הייתָ חָכָם, הייתָ מֵבִין[1] את המַחְמָאה שלי. לוּ הייתָ חָכָם, לא הייתָ מתוּנְכָּחַ[1] איתי. אבל נִרְאֶה שאתה צוֹדֵק. אֲמוֹר לי, לוּ הייתי מְכוֹעֶרֶת, הייתָ מִסְתַּכֵּל בי[1]? הייתָ מִתְחַבֵּר איתי?
- אני חושב שְׁלוּ היית מְכוֹעֶרֶת, לא הייתי החבר שלך[1]. בחורה מְכוֹעֶרֶת יכולה להיות מִקְסִימָה, אבל איש[1] לא יֵדַע את זה. צריך לְדַבֵּר עם בחורה מְכוֹעֶרֶת כדי לְדַעַת שהיא מִקְסִימָה. אבל איש לא יְדַבֵּר איתה מִפְּנֵי שהיא מכוערת! לוּ היתה יפה, היו מְדַבְּרִים[1] איתה.
- אני רואה, שהִפְּתַגָּם "אל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקָן אלא במה שיש בו" הוא לא כל כך נכון.
- הוא נכון! רְאִי, לוּ דִּיבַּרְתִּי עם בחורה יפה אבל טיפשה, לא הייתי מִתְחַבֵּר איתה. את בחורה יפה, אבל לוּ גִּילִיתִי שאת טיפשה, לא הייתי מתחַבֵּר איתָך. אוּלַי נִצָּא לְטַיֵּל קצת. נִמְאַסָה עָלַיי השִׂיחָה הזאת! לוּ וְאִילוּ! למה לַעֲסוֹק בְּדְבָרִים היפוֹתֶטִיים?
- טוב! בוא נִצָּא! קר בַּחוּץ, אֶלְבַּשׁ מְעִיל.
- בָּאֱמֶת קר!
- אילוּ לָבַשְׁתָּ מְעִיל, לא היה לְךָ קר.
- אילוּ אָמְרָת לי לְלַבּוֹשׁ מעיל, הייתי לוּבַשׁ.
- אני צריכה לומַר לְךָ לְלַבּוֹשׁ מעיל? מי אני - החברה שלך או אימא שלך?
- את הכַּלָּה שלי ואת צריכה לדאוג לי. לוּ הייתי חָכָם, לא הייתי כאן[1]. אילוּ היה אפשר לברוח ממך, הייתי בוֹרֵחַ. אילוּ היה אפשר לַחֲזוֹר הערב לתל־אביב, הייתי חוזר.
- שוּב אתה מִתחיל! אתה רוצה לַחֲזוֹר לתל־אביב - אפשר לַחֲזוֹר לתל־אביב. יש מוניות כל הלילה.
- לוּ נָסַעתי, היית בוֹכֶה.

[1] «ոչ որ»:

אנחנו צריכים אולם

- אנחנו רוצים לערוך מסיבת חתונה באולם שלך.
- איזה אולם? יש לי שני אולמות: אחד קטן למאה איש ואחד גדול לחמש מאות איש. מתי החתונה שלכם?
- החתונה שלנו באחד באוגוסט.
- עכשיו אסתכל ביומן. אחד באוגוסט תהיה כאן חתונה. לו באתם אתמול הייתם יכולים לשכור את האולם הקטן. אתמול היה אצלי זוג צעיר המתחתן[1] גם הוא באחד באוגוסט. הזוג הזה שכר את האולם הקטן.
- מכל, אין לנו מוזמנים רבים. הזמנו מעט אורחים ואין אנו צריכים אולם גדול. לו הזמנו אנשים רבים, היינו שוכרים את האולם הגדול.
- לולא באתם עכשיו, לא הייתם יכולים לשכור[2] אפילו את האולם הגדול. צריך לבוא עכשיו זוג שרוצה לשכור את האולם הגדול. אם תבואו מחר לשכור את האולם, לא תוכלו להתחתן באחד באוגוסט.
- ראו, ראו, מי מדבר! אתה תקבע לנו את התאריך של החתונה?! לולא היה לך אולם להשכיר באחד באוגוסט, לא היינו באים אליך[3], היינו הולכים לחפש אולם אחר.
- אם חלוי בי, לכו למקום אחר.
- טוב מאוד, נלך!
- לא, חכו רגע! אולי בכל זאת תשכרו את האולם. הלוא כינתיים האולם הגדול איננו מושכר!
- לו היינו צריכים אולם גדול, היינו שוכרים את זה. לולא היינו צריכים אולם קטן, היינו שוכרים את האולם הגדול[4]!
- אתם יודעים, היום קשה לשכור אולם. כדאי לכם לשכור את האולם הזה. בכל מקום המחיר של הפיבוד גבוה מאוד, אצלי זול יותר. החתונות שאני עושה הן ברוחַ הזמן. זמן קשה עכשיו, לא כן?
- בכמה אצלך מנת אוכל?
- איזו מנה? אתם רוצים ארוחת־ערב מלאה או ארוחת־מזנון?
- אנחנו נסתפק בארוחת־מזנון. לו הזמנו אנשים לארוחת־ערב, היו באים רק כדי לאכול. ואני רוצה שאנשים יבואו להשתתף בשמחתנו.
- אל תגזים! מחשבות רעות כאלה אתה חושב על חבריך?
- אני רוצה לדעת מי חבר אמיתי ומי לא! לולא חשבתי את החברים שלי לחברים אמיתיים, לא הייתי מזמין אותם! לא הייתי מזמין אותם לא לארוחת־ערב ולא לארוחת־מזנון, אני בטוח שיש מאה איש שיבואו לחתונה שלנו מפני שזאת החתונה שלנו.

דרך לעיתון

ישראל תביע התנגדות לאספקת "אף-16" למצרים

שגריר ישראל בוושינגטון יביע היום לסגן שר־החוץ האמריקני את התנגדותה של ישראל למכירתם למצרים של מטוסי־קרב חדישים "אף-16", שהם מהמתוחכמים בעולם. בפגישה ימסור השגריר כי ישראל אינה מתנגדת עקרונית למכירת ציוד אמריקני למצרים, אולם לדעתו, אין שום הצדקה לאספקת נשק משוכלל כזה לחיל האוויר המצרי.

כוויית - המדינה העשירה ביותר

המדינה העשירה ביותר בעולם היא כוויית. ההכנסה לנפש בסוף השנה שעברה הגיעה ל-12.000 דולר. שוויץ עומדת במקום השני ושבדיה במקום השלישי. ההכנסה השנתית הממוצעת לנפש בכל אחת מהן היא כעשרת אלפים דולר לשנה.

ניתוח עינויים ב"הדסה"

בקרוב יגיע לבית־החולים "הדסה" בירושלים סטודנט מחו"ל. הוא יבוא כדי לעבור ניתוח בעיניו, לאחר שסבל התעוור. בארצו ניסו לרפא אותו, אך לא הצליחו. לכן הוא החליט לעבור ניתוח בישראל.

איך למנוע תאונות דרכים

ליד הכניסה למושב בוסתן־הגליל היו תאונות דרכים רבות וקשות. עכשיו החליטה המשטרה לעשות כמה פעולות כדי למנוע את התאונות במקום. הפעולות הן: לתקן את הכביש, להתקין תאורה ולסמן על הכביש קו לבן, האוסר[1] עקיפה.

מאסר של 11 שנה לחייל

חייל צה"ל נתפס כשמכר נשק לערבים. את הנשק גנב מהמחנה ומחבריו החיילים. החייל לא הודה באשמה, אך השופט מצא אותו אשם, לאחר שישמע את העדים שסיפרו על המקרה, וזן אותו ל־11 שנות מאסר.

כיצד להתחבב על אנשים?

מי אינו רוצה להיות פופולרי וחביב על אנשים? פסיכולוג אמריקני ערך מחקר, שיחס לאפיין את "האדם הפופולרי". הוא מצא שהאדם הפופולרי ביותר אדם בעל התכונות הבאות: מנסה לעזור לזולת, מחייך ומראה בקלות, מדבר באופן ידידותי, נותן מחמאות, אינו נעלב, שומע קשה, אינו רגזן, בעל קול מקשיב, לוקח אחריות וגורם לו להרגיש טוב.

חדשות[2] הספורט

כיום יש בעולם גם קבוצות כדורגל של נשים. קבוצות כאלה קיימות במדינות רבות באירופה. אבל לפני שבוע קרה דבר חדש בעולם הספורט: אישה נתקבלה לקבוצת כדורגל של גברים זה היה בספרד. לבחורה בת 18 שתופיע בקבוצה לא יהיה כשר מיוחד והיא תשתתף במשחקים כמו כל חברי הקבוצה.

[1] 69.2. [2] 69.3. [3] 53.1.1. [4] 69.4.

① *Թարգմանեք.*

Իցխակ Ռաբինը ծնվել է 1922 թ. մարի 1-ին Երուսաղեմում, Ռուսաստանից հայրենադարձների ընտանիքում: Նրա ծնողները սոցիալիստներ էին և այդպիսի ոգով էլ դաստիարակել էին իրենց որդուն: 1940 թ. Իցխակը գյուղատնտեսական դպրոց ավարտեց և մտադիր էր հիդրոինժեներ (մեքենա-մեր) դառնալ, սակայն նրա կյանքն այլ ճանապարհով ընթացավ (հանձնարարություն): 1941 թ. նա դարձավ ՊԱԼՄԱԽ-ի (ՊԱԼՄԱԽ) անդամ՝ ռազմական միավոր, որը գործում էր (գործում) Պաղեստինում մինչև Իսրայելի Պետության կազմավորումը (հիմնադրում), իսկ այնուհետև դարձավ Իսրայելի պաշտպանության բանակի մի մասը: Անկախության պատերազմի օրոք Ռաբինն արդեն ՊԱԼՄԱԽ-ի հրամանատարներից մեկն էր:

1948 թվականից Ռաբինը ծառայել է ՑԱՀԱԼ-ում, մասնակցել 1948 թ. արաբա-իսրայելյան պատերազմին: Բանակում նա տարբեր պաշտոններ է զբա-

դեցրել (אילה), և իր ռամական ու կազմակերպչական ունակությունների շնորհիվ արագ բարձրացել ծառայողական սանդղակով (סולם הפיקוד): Երբ բռնկվեց (...) 1967 թ. «Վեցօրյա պատերազմը», Ռաբինն արդեն ՅԱՀԱԼ-ի Գլխավոր սպայի կույտի հրամանատարն էր և առաջիններից էր, ով մտավ Հին Երուսաղեմ:

1968 թ. Իցխակ Ռաբինը լքեց զինվորական ծառայությունը և քաղաքացիական կարիերա (קריירה) սկսեց: 1968-1973 թթ. նա ԱՄՆ-ում Իսրայելի արտակարգ և լիազոր դեսպանն (שגריר מיוחד ומופקד) էր: Նրա շնորհիվ այդ ժամանակաշրջանում կապերը երկու երկրների միջև էապես ամրապնդվեցին: Իսրայել վերադառնալուց հետո, Ռաբինը նշանակվեց աշխատանքի նախարար, իսկ «Ամենի դատաստանի օրվա պատերազմից» (מלחמת יום־הכיפורים) հետո՝ 1974 թ. ապրիլին դարձավ Իսրայելի վարչապետը՝ առաջին «ցաբար»-ն[1] այդ պաշտոնում: Այն բանից հետո, ինչ 1977 թ. իշխանության եկավ Լիկուդ կուսակցությունը, Ռաբինը Քնեսեթի անդամ էր, ինչպես նաև զբաղեցնում էր պաշտպանության նախարարի պաշտոնն ազգային միասնության կառավարությունում: 1992 թ. նրա կուսակցությունը հաղթեց ընտրություններում, և նա կրկին վարչապետ դարձավ:

1993 թ.՝ Օսլոյում գաղտնի բանակցություններից հետո, Իսրայելն ու պաղեստինցիները համաձայնագրեր ստորագրեցին, որոնք պետք է դնեին մերձավորարևելյան հակամարտության կարգավորման հիմքերը: 1994 թ. ստորագրվեց խաղաղ պայմանագիր Իսրայելի և Հորդանանի միջև, և երկու պետությունները դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատեցին (הקים): Տարածաշրջանում խաղաղության հաստատման մեջ իրենց դերի համար Իցխակ Ռաբինը, Շիմոն Պերեսն ու Յասեր Արաֆաթն ստացան խաղաղության նոբելյան մրցանակ:

Սակայն Իսրայելում ոչ բոլորն էին ողջունում պաղեստինցիների հետ համաձայնագրերի ստորագրումը, շատերն Իցխակ Ռաբինին դավաճան էին համարում: 1995 թ. նոյեմբերի 4-ին կրոնամոլ ուսանող Յիգալ Ամիրը սպանեց նրան Թել-Ավիվում, և այդ հանցագործության համար նրան ցմահ ազատազրկման դատապարտեցին (לי־נידון): Ռաբինի սպանությունը ցնցեց ողջ աշխարհը, նրա հուղարկավորությանը ներկա էին մեծ թվով պետությունների ղեկավարներ, այդ թվում՝ Հորդանանի թագավորն ու Եգիպտոսի նախագահը:

Իր ելույթներից մեկում Իցխակ Ռաբինն ասել է. «Ես պահեստի գեներալ-լեյտենանտ Իցխակ Ռաբինն եմ, Իսրայելի պաշտպանության բանակի զինվոր և խաղաղության բանակի զինվոր: Ես, որ գումարտակներ եմ ուղարկել կրակի և զինվորներ իրենց մահին, ասում եմ ձեզ. մենք այսօր դուրս ենք գալիս մի պատերազմի, որում չկան սպանվածներ և վիրավորներ, չկա արյուն և տառապանք: Սա է միակ պատերազմը, որին մասնակցելը հաճույք է՝ պատերազմ հանուն խաղաղության»:

③ *Պատմեք Ձեր և Ձեր ընտանիքի անդամների մասին:*

[1] *Ցաբար* (կամ *սաբրա*) են կոչում Իսրայելում ծնված հրեաներին:

70 שבעים

פּוּעַל ԿԱՌՈՒՑՔԸ

70.1. פּוּעַל (פָּעַל) կառույցն արտահայտում է פִּעֵל կառույցի բայերի կրավորական իմաստը՝ סִפֵּר «պատմել» - סוּפַּר «պատմվել», דִּבֵּר «խոսել» - דּוּבַּר «խոսվել», הִכָּה «հարվածել» - הוּכָּה «հարված ստանալ», תִּרְגֵּם «թարգմանել» - תּוּרְגַּם «թարգմանվել», אִיחֵן «ախտորոշել» - אוּבְחַן «ախտորոշվել»:

70.2. Շեռուկով արտահայտված «ու» հնչյունն առկա է նաև այս կառույցի բայերի կրավորական դերբայներում (ենթակայական դերբայի ձևեր այս կառույցի բայերը չունեն).

	եզակի	*հոգնակի*
արական	מְסוּפָּר	מְסוּפָּרִים
իգական	מְסוּפָּרֶת	מְסוּפָּרוֹת

מְדוּבָּר – מְדוּבֶּרֶת – מְדוּבָּרִים – מְדוּבָּרוֹת
מְתוּרְגָּם – מְתוּרְגֶּמֶת – מְתוּרְגָּמִים – מְתוּרְגָּמוֹת

70.3. Անցյալ ժամանակում פּוּעַל կառույցի բայերն ունեն խոնարհման հետևյալ պատկերը.

אני	אוּבְחַנְתִּי	אנחנו	אוּבְחַנּוּ
אתה	אוּבְחַנְתָּ	אתם	אוּבְחַנְתֶּם
את	אוּבְחַנְתְּ	אתן	אוּבְחַנְתֶּן
הוא	אוּבְחַן	הם	אוּבְחְנוּ
היא	אוּבְחְנָה	הן	אוּבְחְנוּ

70.4. Ապառնիում פּוֹעֵל կառույցի բայերն ունեն հետևյալ ձևերը.

אני	אֲסוֹפֵר	אנחנו	נְסוֹפֵר
אתה	תְּסוֹפֵר	אתם	תְּסוֹפְרוּ
את	תְּסוֹפְרִי	אתן	תְּסוֹפְרוּ
הוא	יְסוֹפֵר	הם	יְסוֹפְרוּ
היא	תְּסוֹפֵר	הן	יְסוֹפְרוּ

פּוֹעֵל կառույցի բայերը չունեն անորոշ դերբայի և հրամայական եղանակի ձևեր:

ՕՐՎԱ ԵՎ ՀԱՅԵՐԸ פּוֹעֵל կառույցում

70.5. խմբի բայերը פּוֹעֵל կառույցում ելման բայաձև են կազմում סוֹס կողապարով, որում վերջին երկու տառերը համընկնում են 3-րդ արմատականի հետ՝ חוֹקֵק (հուք արմատից), חוֹנֵן (հոն): Համեմատեք הִתְפַּעֵל կառույցի հետ (24.4.):

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

מהלכם העז של החיים[i]
מאת: אמנון ליי

את היום ההוא לא ישכח חבר הכנסת מְנַחֵם פְּרוּשׁ לעולם. אפילו בין אירועי הרחוב החרדי[ii], יְוֵעֵי האלימות והלהט, נחשב יום זה ליוצא־דופן. הייתה שבת שקטה של תחילת הקיץ, השבת הראשונה של יוני 1984. מנחם פרוש, ח"כ חרדי זה שנים רבות[iii], התפלל אותה שעה בבית הכנסת של מלון "המרכז" בירושלים, המצוי בבעלותו, כשהוא מוקף בבָנָיו האוהבים. עשרות אורחים היו במלון החרדי, מתכוננים לקראת יציאת השבת. אז ילכו איש איש[iv] לדרכו. טעם של סוף שבת עמד באוויר, והכול נראה שָׁלֵו.

בשש בערב קרה המקרה. דלת המלון נפתחה באחת, כאילו פוצצו אותה בחומר נפץ. חמישים בחורים לובשי שחורים[v], מְגבעות על ראשיהם ומבט רצחני בעיניהם, פרצו פנימה. הם סילקו מדרכם את פקיד הקבלה הערבי, גוי של שבת, ומיהרו אל בית הכנסת של המלון. פרוש, חבר

[i] «մոլեգին ապրելակերպ»:
[ii] השכונה או הקהילה החרדית
[iii] «սահա արդեն շատ տարիներ»:
[iv] «ամեն մեկը»:
[v] לובשי (בגדים) שחורים

כנסת בן השבעים, היה יעדם. פרוש שמע את המהומה, הָרים את עיניו וראה אותם. מבט אחד הספיק לו לדעת מי הם: "הקוֹזָאקים של הרבי מְגוּר." כך קוראים להם ברחוב החרדי, בגלל הגרביים המיוחדים שהם גורבים, גַרבֵי קוזאקים במקור. הבחורים, תלמידי ישיבת "שפת אמת", מיהרו אל פרוש. תוך דקות[i] הוא היה מוטל על הרצפה. היכו אותו בצלעותיו, שברו את משקפיו, משכו בזקנו, רמסו את השטריימל שלו. קבוצה אחרת התנפלה על בניו, שעמדו לא הרחק מאביהם. אחרים טיפלו במקום עצמו: שברו את כל החלונות, הרהיטים והכיסאות. כשיצאו הבחורים מהמלון, היה פרוש שרוע על הרצפה, בלי יכולת לזוז. באותו לילה הבהילו אותו לבית חולים, שם אובחן[ii] אצלו זעזוע מוח, והוא חובר[iii] למכונת אֶ.קֶ.גֶ[iv]. שבועיים ימים[v] שכב שם לפני שחזר הביתה. המכות שהוכה[vi] מנחם מנחם פרוש, היו יריית הפתיחה במחנה החרדי למערכת הבחירות לכנסת, שהתקיימה אותה שנה, ובמערכה חרדית כמו במערכה.

אין ספק שיותר מכול מאופיינים[vii] החיים החרדיים במהלכם העז, באינטנסיביות שלהם. כאילו העביר מישהו את כל התחושות והאיפיונים של החברה החילונית במגבר ענק, המאדיר את כל ההתנהגויות האנושיות בכמה דרגות של עוצמה. כל תחושה מגיעה למיצויה המלא. כאשר מעריצים מישהו, ההערצה היא טוֹטָאלית, ללא גבולות. כאשר שונאים מישהו, נלחמים בו בכל העוצמה, בכל האמצעים, מלחמה בלי רחמים. גם רגשות אחרים, כמו השפלה, אכזריות, כבוד, לעג והנאה, מודגשים מעבר לכל מה שמוכר בציבור החילוני. הקיצוניות היא המפתח לַהבנת הרחוב החרדי.

לְמשל, המקרה של פרוש. למה הרביצו לאיש הקשיש הזה? הנה הסיבה: באותה שבת התפרסם בעיתון "הארץ" מאמר שבו נטען כי למנחם פרוש אין מה לחשוש מרוֹטַציה ב"אגודת ישראל", מפלגת החרדים, משום שהרבי גוּר, מי שדחף לרוטציה כזו נגד פרוש, הוא כבר בן שמונים ושש, ובגילו הכול כבר יכול לקרות. כך כתב העיתונאי ב"הארץ", במאמר פרשנות אישי, והמערכת החרדית נרעשה. זלזול כזה ברבי, אמרו החסידים בחמת זעם, עוד לא היה. התחילו ללחוש פה ושם כי ח"כ פרוש עצמו אמר את הדברים לעיתונאי. השמועה התגלגלה ולא עברו שעות רבות עד שנהפכה לעובדה. פרוש אשם. הוא השמיץ את הרבי הנערץ. וכשהתכנסו החסידים של גור ביום שבת בישיבה שלהם, קם אחד הרבנים ואמר כי בפולין היה חבר פרלמנט יהודי אחד שהשמיץ את הרבי, והחסידים הנאמנים הלכו אליו, שברו לו את כל הקריסטלים בבית והיכו אותו מכות נאמנות. כך אמר הרבי, ולא פירש. החסידים הבינו את הרמז. עוד באותו ערב, נשברו עצמותיו של פרוש, יחד עם הקריסטלים, במלון "המרכז". המהלך העז של החיים החרדיים, אינו מאפשר תגובה אחרת פחות, משום הצורך להביא את התגובה למקסימום של קיצוניות. אין זה חשוב כלל כי הפעולה נעשתה על סמך חשד לא מבוסס[viii] וכי מדובר[ix] בבן שבעים. מי שמעריץ את הרבי חייב להתייצב לָעֵת שֶׁצּוּאת ולעשות כל מעשה.

מתוך הספר "החרדים"

[i] «մի քանի րոպեում»:
[ii] אֶלֶקטרוֹאֶנצֶפָלוֹגרָמה, הוא פלט הרישום של הפעילות החשמלית של הלב
[iii] 14 ימים
[iv] «խոսքը ... մասին է»:

דרך לעיתון

נוּשְׁכַּת הַמִּלְחָמָה בְּסִרְטָן

יִשְׂרָאֵל פּוֹעֶלֶת "הָאַגְרֵדָה הַלְּחִימָה בְּסִרְטָן". הִיא אוֹסֶפֶת נְתוּנִים לְפְעוּלוֹת מֶחְקָר, לְקַנִּיּוֹת מַרְשִׁירִים לְצוֹרֶךְ גִּילּוּי הַמַּחֲלָה וּלְפְעוּלוֹת שִׁיקּוּם וְעֶזְרָה לַחוֹלִים. מַחֲלַת הַסִּרְטָן עוֹמֶדֶת בַּמָּקוֹם הַשֵּׁנִי בֵּין הַמַּחֲלוֹת הַגּוֹרְמוֹת לְמָוֶת אַחֲרֵי מַחֲלוֹת הַלֵּב. יִשְׂרָאֵל, כְּדֻגְמָא, מְגַלִּים כָּל שָׁנָה אֶלֶף מִקְרִים שֶׁל סִרְטָן. בְּאֵרוֹפָּה גָּבוֹהַּ אַחוּז חוֹלֵי הַסִּרְטָן עוֹד יוֹתֵר. אַלְפֵי מוּמְחִים עוֹבְדִים וְגַם בְּיִשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּחֲקַר שֶׁל מַחֲלַת הַסִּרְטָן. הֵם מַשְׁקִיעִים מִדּוּעַ יֵשׁ אֲנָשִׁים הַנִּפְגָּעִים בַּמַּחֲלָה וְאֲחֵרִים שֶׁאֵינָם נִפְגָּעִים, מַהוּ הַגּוֹרֵם לַמַּחֲלָה וְאֵיךְ לְמַנְּעוֹ אוֹתוֹ. עַד כֹּה עֲדַיִן לֹא גִּילּוּ אֶת הַתְּרוּפָה שֶׁתְּרַפֵּא אֶת הַמַּחֲלָה לְגַמְרֵי, אַךְ יֵשׁ מְקוֹמִים שֶׁדָּבָר זֶה יִקְרֶה בְּעָתִיד הַלֹּא־רָחוֹק.

מַרְכַּז "הָעֲבוֹדָה" בּוֹחֵר אֶת הַמּוֹעֲמָדִים לַכְּנֶסֶת

מַרְכַּז מַפְלֶגֶת הָעֲבוֹדָה עוֹמֵד לִבְחֹר בְּיוֹם חֲמִישִׁי הַשָּׁבוּעַ 29 מוֹעֲמָדִים לְרְשִׁימַת הַמַּפְלֶגָה לְבְחִירוֹת לַכְּנֶסֶת. לְפִי כְּשָׁבוּעַיִם נִבְחְרוּ 23 מוֹעֲמָדִים בְּסִנִּיפֵי הַמַּפְלֶגָה בַּמְּחוֹזוֹת הַשּׁוֹנִים בָּאָרֶץ. בְּעוֹד כְּחוֹדֶשׁ יִקְבַּע מַרְכַּז מַפְלֶגֶת הָעֲבוֹדָה אֶת הֶסְדֵּר שֶׁל 52 הַמּוֹעֲמָדִים הָרִאשׁוֹנִים בְּרְשִׁימָה. בַּמַּפְלֶגֶת הָעֲבוֹדָה יֵשׁ הַשָּׁבוּעַ פְּתַח רַב לִקְרַאת הַבְּחִירוֹת. יִיתָּכֵן כִּי כַּמָּה אֲנָשִׁים בּוֹלְטִים בַּמַּפְלֶגָה לֹא יַצְלִיחוּ לְהִתְבַּחֵר הַשָּׁבוּעַ בַּמַּרְכַּז.

גַּם עוֹבְדֵי חֶבְרַת הַחַשְׁמַל יְשַׁלְּמוּ בְּעַד הַחַשְׁמַל

הָחֵל מִן בִּינוּאַר יְשַׁלְּמוּ גַּם עוֹבְדֵי חֶבְרַת הַחַשְׁמַל בְּעַד הַחַשְׁמַל. עַד כֹּה הֵם קִיבְּלוּ אֶת הַחַשְׁמַל חִינָּם. אֶת סִכּוּמֵי הַתַּשְׁלוּם קָבְעָה הַנְּהָלַת הַחֶבְרָה, לְלֹא הִסְכָּמַת וַעַד הָעוֹבְדִים. גַּם לְפִי הַהֶסְדֵּר הֶחָדָשׁ יִקְבְּלוּ עוֹבְדֵי הַחֶבְרָה הֲנָחוֹת גְּדוֹלוֹת, וְחֵלֶק מֵהֶם יִהְיוּ מְשׁוּחְרָרִים[1] בְּכְלָל מִתַּשְׁלוּם. יֵשׁ לְצַיֵּן שֶׁעוֹבְדֵי הַחֶבְרָה הַשְׁתַּמְּשׁוּ עַד כֹּה בְּכַמּוּת חַשְׁמַל הַגְּדוֹלָה פִּי שְׁלוֹשָׁה מִזּוֹ שֶׁל מִשְׁפָּחָה מְמוּצַעַת בְּיִשְׂרָאֵל.

שִׁיטָה חֲדָשָׁה לַגַּנָּבִים

גַּנָּבִים בְּתֵל־אָבִיב מָצְאוּ שִׁיטָה חֲדָשָׁה לַגְּנֹב. הֵם פָּרְצוּ בְּמִכּוֹנִית שֶׁלָּהֶם לְתוֹךְ חֲנוּת טֶלֶוִיזִיּוֹת. תּוֹךְ דַּקּוֹת אֲחָדוֹת הוֹצִיאוּ מִתּוֹךְ הַחֲנוּת 15 מַכְשִׁירֵי טֶלֶוִיזִיָּה וּבָרְחוּ. הַשּׁוֹטְרִים שֶׁהִגִּיעוּ לַחֲנוּת תּוֹךְ זְמַן קָצָר, הִצְלִיחוּ לְתַפּוֹס אֶת הַגַּנָּבִים, שֶׁהִיוּ עֲדַיִן קְרוֹבִים לַמָּקוֹם הַגְּנֵיבָה.

חוֹק נֶגֶד הַפְּרְסוֹמֶת לְסִיגָרִיּוֹת

מִשְׂרַד הַבְּרִיאוּת יַגִּישׁ לַכְּנֶסֶת הַצָּעַת חוֹק נֶגֶד פְּרְסוֹמֶת לְסִיגָרִיּוֹת. לְפִי הַחוֹק, אָסוּר יִהְיֶה לְשַׁדֵּר אֶת הַפְּרְסוֹמוֹת בְּרַדְיוֹ וּבְטֶלֶוִיזִיָּה. הַמַּפְעִלִים לְסִיגָרִיּוֹת יְצַטְּרְכוּ לְהַדְפִּיס עַל קוּפְסוֹת הַסִּיגָרִיּוֹת: "הָעִישׁוּן מְקַצֵּר אֶת הַחַיִּים".

יִשְׂרְאֵלִי וְרוּסִי זָכוּ בְּתַחֲרוּת

מְנַצֵּחַ יִשְׂרְאֵלִי זָכָה אֶתְמוֹל בַּפְּרָס הָרִאשׁוֹן יַחַד עִם צְעִיר רוּסִי בְּתַחֲרוּת הַבִּינְלְאֻמִּית לְמְנַצְּחִים צְעִירִים, שֶׁהִיתָה בְּלוֹנְדוֹן. הַתַּחֲרוּת נֶעֱרֶכֶת בְּחִסּוּת חֲבֵי.בִּי.סִי. וְקֶרֶן רוּפֶרְט. הַפַּעַם הִקּוֹדְמָת שִׁישְׂרְאֵלִי זָכָה בְּתַחֲרוּת זוֹ בַּמָּקוֹם הָרִאשׁוֹן, הָיְתָה לְפָנֵי 15 שָׁנָה.

בִּיטּוּחַ רִיפּוּי שִׁינַּיִּים

חֶבְרַת הַבִּיטּוּחַ "שִׁלּוּחַי" מַפְעִילָה תּוֹכְנִית חֲדָשָׁה לְבִיטּוּחַ רִיפּוּי שִׁינַּיִּים. בַּמְּקוֹמוֹת אֲחָדִים בָּעוֹלָם כְּבָר מַפְעִילִים תּוֹכְנִיּוֹת דּוֹמוֹת מִסְּפַר שָׁנִים. הַמְּבוּטָחִים[2] יְכוֹלִים לְקַבֵּל טִיפּוּלִים כְּמוֹ: סְתִימוֹת, טִיפּוּלֵי שׁוֹרֶשׁ וְעֲקִירוֹת כִּירוּרְגִּיּוֹת. הַמְּבוּטָחִים לֹא צְרִיכִים לַעֲבֹר בְּדִיקָה מוּקְדֶּמֶת וְגִילָם לֹא חָשׁוּב. הֵם יְכוֹלִים לְקַבֵּל תּוֹר אֲצֶל כָּל רוֹפֵא הָעוֹבֵד עִם "שִׁלּוּחַי" וּלְקַבֵּל טִיפּוּל לְלֹא תַּשְׁלוּם.

קוּרְסִים לְהַסְּבָּה מִקְצוֹעִית לָעוֹלִים

מִשְׂרַד הָעֲבוֹדָה מְאָרְגֵּן קוּרְסִים לַהַסָּבָה מִקְצוֹעִית לָעוֹלִים. לוֹמְדִים בָּהֶם עוֹלִים שֶׁאֵינָם מוֹצְאִים עֲבוֹדָה בְּמִקְצוֹעָם. בְּקוּרְסִים אֵלֶּה הֵם לוֹמְדִים מִקְצוֹעוֹת חֲדָשִׁים הַמְּבוּקָשִׁים[3] בָּאָרֶץ. כָּל שָׁנָה נִפְתָּחִים כ־80 קוּרְסִים כָּאֵלֶּה. הַלִּימּוּדִים בָּהֶם נִמְשָׁכִים מֵחֲצִי־שָׁנָה עַד שְׁנָתַיִם. מִשְׂרַד הָעֲבוֹדָה גַּם מְאָרְגֵּן קוּרְסִים לַעֲבָרִית בְּנֵי שְׁלוֹשָׁה חוֹדָשִׁים לָעוֹלִים בְּעֵלֵי הַשְּׂכָלָה גְּבוֹהָה. הָעוֹלִים מַגִּיעִים לְקוּרְסִים אֵלֶּה אַחֲרֵי שֶׁלָּמְדוּ בְּאוּלְפָּן, אַךְ שֶׁלִּיטָתָם בְּעִבְרִית אֵינָהּ מַסְפֶּקֶת כְּדֵי לְהִיקָּלֵט בָּעֲבוֹדָה. בְּקוּרְסִים שֶׁל מִשְׂרַד הָעֲבוֹדָה מְלַמְּדִים אוֹתָם בְּעִיקָּר אֶת הַמִּלִּים וְהַבִּיטּוּיִים הַדְּרוּשִׁים לָהֶם בְּתַחוּם מִקְצוֹעָם.

[1] 48.2. [2] 44.3. [3] 70.5. [4] 70.1. [5] 70.2.

① Թարգմանեք.

Իսրայելը խորհրդարանական հանրապետություն է, և իշխանության գերագույն մարմինը հրանում Քնեսեթն է՝ իսրայելյան խորհրդարանը: Չորս տարին մեկ անգամ բոլոր քաղաքացիները, ում 18 տարին լրացել է (שמלאו להם), ընտրում են նոր Քնեսեթը: Իսրայելում չեն քվեարկում թեկնածուների համար (בעד), այլ յուրաքանչյուր կուսակցությունից թեկնածուների ցուցակների: Կուսակցությունը, որն ավելի շատ ձայներ է ստանում, ավելի շատ տեղեր է ստանում Քնեսեթում: Քնեսեթի անդամների թիվը 120 է:

Քնեսեթն ընդունում է (חוקק) օրենքներ, որոնք կարգավորում են պետության և հասարակության կյանքը: Իսրայելի ամենակարևոր օրենքներից կարելի է հիշատակել «Վերադարձի մասին օրենքը» (חוק השבות), որը յուրաքանչյուր հրեայի Իսրայել հայրենադարձվելու և իսրայելյան քաղաքացիություն ստանալու իրավունք է տալիս: Կարևոր մեկ այլ օրենք՝ «Պարտադիր կրթության մասին օրենքը» (חוק חינוך חובה), պարտավորեցնում է քաղաքացիներին կրթել իրենց երեխաներին դպրոցներում: Իսրայելը չունի սահմանադրություն, սակայն կան մի քանի «հիմնարար օրենքներ» (חוקי היסוד), ինչպես, օրինակ, կառավարության մասին օրենքը, որն առաջին անգամ ընդունվել է (נחקק) 1968 թ.:

Քնեսեթի անդամների թվից (מבין) ընտրվում են մշտական հանձնաժողովներ, որոնք զբաղվում (טיפל) են կրթության, առողջապահության, ֆինանսների, անվտանգության, գիտության, սպորտի և այլ հարցերով: Յուրաքանչյուր հանձնաժողով ունի մինչև 19 անդամ տարբեր կուսակցություններից: Հանձնաժողովում քննարկումների ժամանակ նրա անդամները խորհրդակցում են մասնագետների և նախարարների հետ, մինչև որ որոշում կկայացնեն օրենքների նախագծերի վերաբերյալ:

Իսրայելի Պետության գլխին կանգնած է նախագահը, ով համարվում է (נשיא מ) ազգի միասնության խորհրդանիշը: Նախագահն ընտրվում է Քնեսեթի կողմից (ע"י הכנסת) յոթ տարի ժամկետով և չի կարող ընտրվել երկրորդ ժամկետի համար: Նախագահը բացում է յուրաքանչյուր նոր Քնեսեթը և ստորագրում յուրաքանչյուր նոր օրենք: Նախագահը նշանակում է արտասահմանում Իսրայելի դեսպաններին և ընդունում է այլ պետությունների դիվանագիտական ներկայացուցիչներին: Նա նաև համաձայնագրեր է ստորագրում մյուս երկրների հետ: Նախագահը նշանակում է դատավորներին և պետական վերահսկիչին (מבקר המדינה): Նա կարող է ներում շնորհել (חנן) հանցագործներին և կրճատել նրանց պատիժը: Այս բոլոր գործառույթները նախագահը կատարում է վարչապետի կամ նախարարների հետ խորհրդակցելուց հետո: Նախագահի նստավայրը Երուսաղեմի Տալբիե (טלביה) կենտրոնական թաղում բաց է բոլորի համար:

② Պատմեք, թե ինչպես եք պատկերացնում Ձեր այցելությունն Իսրայել:

71 שבעים ואחת

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ՀԱՏՈՒԿ ՁԵՎ

71.1. Արդի եբրայերենի բանաստեղծական ոճում հանդիպում է հին եբրայերեն-ից ժառանգված հրամայական եղանակի հատուկ ձև: Այն կազմվում է հրամայական եղանակի արական սեռի եզակի թվի և ապառնի ժամանակի առաջին դեմքի հոգնակի թվի ձևերին הָ վերջավորության կցումով, ընդ որում՝ վերջավորության շեշտ կրելը լամ չկրելը պայմանավորված է բանաստեղծության չափով և ռիթմով՝ הָבָה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה «եկե՛ք ուրախանանք և ցնծանք» (נשמח և נגיל ձևերից), *ה�ָא נגִילָה לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה, לְכָה ... לְכָה* «Գնա՛, սիրելիս, հարսին ընդառաջ, դիմավորե՛նք շաբաթ օրը» (נקבל և לך ձևերից):

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

הָבָה נָגִילָה
מִלִּים: אַבְרָהָם צְבִי אִידֶלְסוֹן
לַחַן: עַמָּמִי חֲסִידִי

הָבָה נָגִילָה',
הָבָה נָגִילָה,
הָבָה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה'!
הָבָה נְרַנְּנָה',
הָבָה נְרַנְּנָה,
הָבָה נְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה!
עוּרוּ, עוּרוּ אַחִים!
עוּרוּ אַחִים בְּלֵב שָׂמֵחַ
עוּרוּ אַחִים, עוּרוּ אַחִים!
בְּלֵב שָׂמֵחַ!

יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל זָהָב
מִלִּים וְלַחַן: נָעֳמִי שֶׁמֶר

אֲוִיר־הָרִים צָלוּל כַּיַּיִן,
וְרֵיחַ אוֹרָנִים
נִישָׂא בְּרוּחַ הָעַרְבַּיִם
עִם קוֹל פַּעֲמוֹנִים.

וּבְתַרְדְּמַת אֵילָן וָאֶבֶן
שְׁכוּיָה בַּחֲלוֹמָהּ
הָעִיר אֲשֶׁר בָּדָד יוֹשֶׁבֶת
וּבְלִבָּהּ חוֹמָה.

יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל זָהָב וְשֶׁל נְחוֹשֶׁת וְשֶׁל אוֹר,
הֲלֹא לְכָל שִׁירֶיךָ אֲנִי כִּינּוֹר.

אֵיכָה יָבְשׁוּ בּוֹרוֹת־הַמַּיִם,
כִּיכַּר־הַשּׁוּק רֵיקָה,
וְאֵין פּוֹקֵד' אֶת הַר־הַבַּיִת
בָּעִיר הָעַתִּיקָה.

וּבַמְּעָרוֹת אֲשֶׁר בַּסֶּלַע
מְגִלּוֹת רוּחוֹת,
וְאֵין יוֹרֵד" אֶל יַם־הַמֶּלַח
בְּדֶרֶךְ יְרִיחוֹ.

יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל זָהָב וְשֶׁל נְחוֹשֶׁת וְשֶׁל אוֹר,
הֲלֹא לְכָל שִׁירֶיךָ אֲנִי כִּינּוֹר.

חָזַרְנוּ אֶל בּוֹרוֹת־הַמַּיִם
לַשּׁוּק וְלַכִּיכָּר,
שׁוֹפָר קוֹרֵא בְּהַר־בַּיִת
בָּעִיר הָעַתִּיקָה.

וּבַמְּעָרוֹת אֲשֶׁר בַּסֶּלַע
אַלְפֵי שְׁמָשׁוֹת זוֹרְחוֹת -
נָשׁוּב נֵרֵד אֶל יַם־הַמֶּלַח
בְּדֶרֶךְ יְרִיחוֹ!

יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל זָהָב וְשֶׁל נְחוֹשֶׁת וְשֶׁל אוֹר,
הֲלֹא לְכָל שִׁירֶיךָ אֲנִי כִּינּוֹר.

' אין (מי ש)פוקד
" אין (מי ש)יורד

נִגְמַע מִן הַסֵּפֶל לַאט,
הִנֵּה מְסַפְּרִים כְּבָר צִ״יזְבָּט...
סִיפּוּר שֶׁעָבַר עָלָיו זְמַן[i],
בְּשֶׁקֶט מִצְמִיחַ זָקָן...
הַבְּלוּף מִתְפַּתֵּחַ –
קָנָקָן שׁוּב רוֹתֵחַ,
סוֹבֵב לוֹ ,סוֹבֵב הַפִּינְגְּ׳אן...

מן העיתונות הישראלית

האופרה בישראל

סיפורה של האופרה בישראל ותולדותיה היו יכולים להפוך לעלילה של אחת האופרות המרתקות מאז ומתמיד[ii]. זהו סיפורם של חלוצים שנלחמו ללא לאות כדי להגשים את חזונם האומנותי במדינה שטרם נוסדה. זהו סיפור של מאבק ואהבה, של אמונה וייאוש, סיפור שבסופו של דבר, 93 שנים מאוחר יותר, מציב את ישראל בגאווה על מפת האופרה הבינלאומית.

זהו סיפור שראשיתו ב-1917 במוסקבה, שם העלה מרדכי גולינקין על הכתב את תוכניתו להקמת תיאטרון עברי אופראי בארץ ישראל. שש שנים לאחר מכן הגיע גולינקין לפלסטינה כדי להגשים את חלומו. האופרה בארץ ישראל של טרום הקמת המדינה[iii] נולדה ב-28 ביולי 1923 עם הצגת *לה טרוויאטה* מאת ורדי בתל־אביב. באותה עת לא היה משכן לאופרה בעיר, והאופרה שהקים גולינקין בפלסטינה נאלצה להופיע באולמות קולנוע שלא נועדו למטרה זו. אך האופרה עשתה את צעדיה הראשונים לקראת התבססותה. גולינקין ניהל את האופרה הארצישראלית במשך ארבע שנים.

אחריו הקימו המלחין מרק לברי והמנצח גאורג זינגר את האופרה הארצישראלית העממית שפעלה בין השנים 1940-1946 והעלתה 16 הפקות, בהן האופרה העברית הראשונה, *דן השומר*, מאת מרק לברי.

מפנה מהותי חל ב-13 בנובמבר 1945 כשזמרת הסופרן האמריקנית אֶדיס דֶה פיליפ נחתה בישראל ובתוך זמן קצר הקימה את האופרה הלאומית הישראלית. וכך, עם הקמתה, היה למדינה החדשה בית אופרה משלה[iv]. בית האופרה של דה פיליפ המשיך להעלות אופרות מדי ערב בכל רחבי הארץ. דה פיליפ אף הצליחה למשוך כוכבי אופרה צעירים בתחילת דרכם לשהות זמן־מה בישראל ולהשתלם במקצועם בתל־אביב. טנור ספרדי צעיר בילה שלוש שנים בישראל בתחילת שנות ה-60 של המאה שעברה. כאן בתל־אביב הוא למד את מיטב תפקידי הטנור בטרם נודע שמו לתהילה בעולם כולו. שמו הוא פלסידו דומינגו.

ב-1982 נסגרה האופרה הלאומית הישראלית בהחלטת משרד החינוך והתרבות. אך החיים האומנותיים בישראל לא יכלו להיות שלמים ללא אופרה. המועצה לתרבות ולאומנות שליד

[i] «հնամենի պատմություն»:
[ii] «երբևէ (գրված օպերաներից)»:
[iii] «մինչև պետության ստեղծումը»:
[iv] «աղընթեր»:

הפינג׳אן
מלים: חיים חפר
לחן: עממי ארמני[i]

הָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת קָרִירָה,
נוֹסִיפָה[i] קִיסָם לַמְּדוּרָה,
וְכָךְ בִּזְרוֹעוֹת אַרְגָּמָן
כָּאֵשׁ יַעֲלֶה כְּקוֹרְכָּן:
הָאֵשׁ מְהַבְהֶבֶת,
שִׁירָה מְלַבְלֶבֶת,
סוֹבֵב לוֹ[ii] ,סוֹבֵב הַפִּינְגְּ׳אן...

הָאֵשׁ לְקִיסָם תְּלַחֵשׁ:
אֲדַמּוּ כֹּה פָּנֵינוּ כָּאֵשׁ,
אִם לָנוּ תִּגְבּוֹרֶת תּוּתָן[iii]
מִכָּל בְּדֵל עָנָף שֶׁבַּגַּן –
כָּל עֵץ וְכָל קָרֶשׁ
יָשִׁיר אָז חֶרֶשׁ:
סוֹבֵב לוֹ ,סוֹבֵב הַפִּינְגְּ׳אן...

וְזֹאת, בְּלֹא תּוֹסֶפֶת שְׁבָחִים,
מְלֶאכֶת[iv] מִשְׁקָה הַמְּלָכִים:
קָפֶה וְסוּכָּר בּוֹ יוּתָּן[v]
וּמַיִם – מַחֲצִית הַקַּנְקָן;
יִרְתַּח פַּעֲמַיִם –
הוֹסִיפוּ קְצָת מַיִם,
סוֹבֵב לוֹ ,סוֹבֵב הַפִּינְגְּ׳אן...

וְאִם בַּשְּׁלִישִׁית[vi] חִישׁ יִרְתַּח –
הַלֵּב יָחֵרֵד וְיִשָּׁמֵת,
יַחֲזוֹר הַפְּסוּק הַנּוֹשָׁן:
הִנֵּה הַקָּפֶה כְּבָר מוּכָן.
נִשְׁתֶּה וּנִשְׁבַּח:
יֵשׁ טַעַם, יֵשׁ רֵיחַ,
סוֹבֵב לוֹ ,סוֹבֵב הַפִּינְגְּ׳אן...

[i] Կատարվում է «Հինգալյա» հայկական ժողովրդական երգի մեղեդիով:
[ii] «պտույտ է տալիս իրեն (խաբույկի շուրջ)»:
[iii] תיגָן
[iv] *այսուեղ* «(սրճի) պատրաստման արվեստ»:
[v] יֻתָּן
[vi] ב(פעם ה)שלישית

המיזוך התחייבה ליצור מסגרת חדשה לפעילות אופראית בישראל. בשנת 1985 עם חתימת הסכם שהתזמורת הקאמרית הישראלית תהיה התזמורת הקבועה של האופרה, התמנה אורי שור כמנהלה הכללי של האופרה ויואב תלמי התמנה כמנהלה המוסיקלי. אז, הפכה האופרה לשות עצמאית, כאשר מקור המימון העיקרי הוא עיריית תל־אביב-יפו. ההפקה הראשונה של האופרה הישראלית החדשה היתה *דידו ואֶנֵיאַס* מאת הנרי פּרסֶל, המלחין האנגלי של המאה ה-17, שהועלתה בתיאטרון הקאמרי בתל־אביב כשיתוף פעולה בין האופרה הישראלית החדשה, התזמורת הקאמרית הישראלית והתיאטרון הקאמרי.

האופרה הישראלית, שנוסדה ב-1985, היא כיום מעמודי התווך של התרבות הישראלית – בית אופרה בינלאומי תוסס, השם דגש על הפן הדרמטי והתיאטרלי של אומנות האופרה ומציג בפני הקהל את אומני האופרה המובילים בעולם לצדם של אומני אופרה ישראלים רבים.

האופרה הישראלית, בהנהגת המנכ"ל חנה מוניץ, נהנית מקהל המונה כיום כ־18,000 מנויים וגדל בהתמדה, ומעלה בממוצע שמונה הפקות מדי עונה. כיום מתקיים שיתוף פעולה קבוע בין האופרה הישראלית ובתי אופרה מובילים ברחבי העולם, והאופרה הישראלית נהנית מביקורות נלהבות בעיתונות האופרה העולמית על הופעותיה בארץ ובחו"ל. כל הפקות האופרה הישראלית משרות בשפת המקור, בלווית כתוביות תרגום בעברית ובאנגלית, והן מוצגות בבית האופרה בנשכן לאומנויות הבמה[1] בתל־אביב שנפתח ב־1994. בשנים האחרונות האופרה הישראלית אף מציגה מופעי מחול, מוסיקה קלאסית, ג'אז וסדרות מוסיקה לילדים בבית האופרה.

בחודש אוקטובר 2005 הסירה האופרה הישראלית את הלוט מעל "פינת המייסדים", קיר מיוחד בבית האופרה המוקדש להנצחת ראשוני האופרה בישראל.

האופרה הישראלית נתמכת על ידי משרד התרבות, עיריית תל־אביב-יפו וכן אנשים פרטיים ואופים מסחריים התורמים לאומנות.

www.israel-opera.co.il

[1] 71.1. [2] 70.1. [3] 63.1. [4] 68.1.2. [5] 67.5.

② *Թարգմանեք.*

Նոր քարանձավի հայտնաբերումն Իսրայելում զարմանալի բան չէ, քանի որ քարանձավներն իսրայելյան բնապատկերի մի մասն են: Շատերն օրինակ գիտեն Մեռյալ ծովի շրջանի քարանձավների մասին, որոնցում գտնվել են բազմաթիվ հինավուրց ձեռագրեր: Սակայն տասնյակ արհեստական քարանձավների (עורר) հայտնաբերումը բացառիկ մի բան է, այն անմիջապես առաջացնում է հնագետների հետաքրքրությունը: Մարդկանց ձեռքերով փորված նման քարանձավները վերջին տարիներին հայտնաբերվել են Իսրայելի տարբեր վայրերում՝ Հուդայական անապատում, Գալիլեայում, Գուշ-Էցյոնում:

[1] «բեմական արվեստներ»:

Ովքե՞ր էին այդ քարանձավները փորած մարդիկ և ինչո՞ւ էին նրանք դա անում: Ըստ քարանձավներում գտնված մետաղադրամների և ամանեղենի, հետազոտողները հանգեցին (הגיע) եզրակացության, որ դրանք Հռոմեական կայսրության դեմ Շիմոն բար Կոխբայի ապստամբության ժամանակաշրջանից են, մ.թ. 132-135 թթ.: Հնագետները հետազոտեցին քարանձավները և հայտնաբերեցին, որ դրանք կառուցվել են նույն նախագծով և պաշտպանության միասնական համակարգի մասն էին: Յուրաքանչյուր վայրի բնակիչները պատրաստվում էին երկար և ծանր պատերազմի, ուստիև կառուցում էին ստորգետնյա քարանձավապատսպաններ, որոնք կպաշտպանեին նրանց թշնամուց (מפני):

Ի՞նչ էր գտնվել քարանձավների համակարգի ներսում: Նախ և առաջ, բազմաթիվ մուտքեր և ելքեր, որոնք կարելի էր փակել ներսից քարե դռներով: Այդ բազմաթիվ մուտքերն ու ելքերը քարանձավների բնակիչներին շարժվելու ազատություն և պաշտպանություն էին ապահովում: Կային նաև ստորգետնյա անցումներ, որոնք միավորում էին (חיבר) քարանձավները: Դրանք նեղ և ցածր էին, և նրանցով տեղաշարժվել (זז) շատ դժվար էր: Միայն նրանք, ովքեր ճանաչում էին այդ անցումների համակարգը, կարող էին այնտեղ ճանապարհ գտնել:

Կային նաև մեծ քարանձավներ՝ սրահներ, որոնցում կարելի էր բազմաթիվ մարդկանց հավաքել: Ենթադրում են, որ դրանցում ժողովներ, աղոթքներ, հրամանատարների խորհրդակցություններ էին կազմակերպվում: Կային նաև ընտանեկան քարանձավներ, որոնք ամենափոքրերն էին: Դրանցից շատերը ստորգետնյա անցումներով կապված էին (מחובר) այն տան հետ, որում ապրում էր ընտանիքը: Յուրաքանչյուր ընտանիք կարգավորում էր (ערך) քարանձավն այնպես, որ նրանում հարմար լինի երկար ժամանակ ապրել:

Մթերքը, ջուրը և զենքը պահվում էին հասարակական պահեստ-քարանձավներում: Այնտեղ պատրաստում էին այն ամենը, ինչ կարող էր պետք գալ մարդկանց, որոնք երկար ժամանակ պետք է ապրեին ստորգետնյա ապաստանում:

Նմանությունը քարանձավների միջև հաստատում է, որ ապաստան-քարանձավներն այս կամ այն մարդու (איש זה או אחר) մտահղացումը (գաղափարը) չէին, այլ կազմակերպված նախագիծ, հավանական է՝ ապստամբության ղեկավարների:

Ինչո՞ւ էին Բար Կոխբայի ժամանակաշրջանի հրեաները որոշել պաշտպանել իրենց մի եղանակով, որը նախադեպ չուներ հնագույն պատմությունում: Հայտնի է, որ հռոմեական տիրապետության տակ հրեաներին արգելված էր իրենց քաղաքների շուրջը պարիսպներ և պաշտպանական այլ կառույցներ կառուցել. թերևս այդ է պատճառը, որ նրանք գտան իրենց սպասող (שלפניהם) երկար պատերազմին նախապատրաստվելու նոր ձև:

③ *Համառոտ կերպով ներկայացրեք Ձեր սիրված գիրքը կամ կինոնկարը:*

72 שבעים ושתים

ԼՍՈՒՄ ԿԱՌՈՒՑՔԸ

72.1.1. הוּפְעַל (הֻפְעַל) կառույցն արտահայտում է הִפְעִיל կառույցի բայերի կրավորական իմաստը՝ הִזְמִין «հրավիրել» - הוּזְמַן «հրավիրվել, հրավեր ստանալ», הִכְרִיז «հռչակել» - הוּכְרַז «հռչակվել», הִשְׁפִּיעַ «ազդել» - הוּשְׁפַּע «ազդեցություն կրել», הִסְבִּיר «բացատրել» - הוּסְבַּר «բացատրվել, բացատրված լինել»:

72.1.2. הֻסִּיס և הֻסִּיס խմբերի բայերը הוּפְעַל կառույց են կազմում OO կաղապարով՝ הֻכִּיר - הוּכַּר, הֻשִּׂיג - הוּשַּׂג, הֻבִּין - הוּבַן, הֻכִּין - הוּכַן:

72.1.3. פ״ע խմբի բայերում շուռուկը (ו) փոխարինվում է ամբողջական խոյամով (י), իսկ ע արմատականը ձայնավորվում է խատաֆ-կամացով՝ הוּעְבַר «տեղափոխվել», הוּעְמַד «կանգնեցվել», הוּעְסַק «աշխատանքով ապահովվել» (հնարավոր են նաև գրության տարբերակները՝ הֻעְבַר, הֻעְמַד, הֻעְסַק):

72.2. Շուռուկով արտահայտված «ու» հնչյունն առկա է նաև այս կառույցի բայերի կրավորական դերբայներում.

	եզակի	*հոգնակի*
արական	מוּסָס (מוּסָסִים)	מוּסָסִים (מוּסָסִים)
իգական	מוּסָסָת (מוּסָסֹת)	מוּסָסוֹת (מוּסָסוֹת)

מוּזְמָן – מוּזְמָנֶת – מוּזְמָנִים – מוּזְמָנוֹת
מוּכָּר – מוּכֶּרֶת – מוּכָּרִים – מוּכָּרוֹת

72.3. Անցյալ ժամանակում הוּפְעַל կառույցի բայերն ունեն խոնարհման հետևյալ պատկերը.

אני	הוּזְמַנְתִּי, הוּכַּרְתִּי	אנחנו	הוּזְמַנּוּ, הוּכַּרְנוּ
אתה	הוּזְמַנְתָּ, הוּכַּרְתָּ	אתם	הוּזְמַנְתֶּם, הוּכַּרְתֶּם
את	הוּזְמַנְתְּ, הוּכַּרְתְּ	אתן	הוּזְמַנְתֶּן, הוּכַּרְתֶּן
הוא	הוּזְמַן, הוּכַּר	הם	הוּזְמְנוּ, הוּכְּרוּ
היא	הוּזְמְנָה, הוּכְּרָה	הן	הוּזְמְנוּ, הוּכְּרוּ

72.4. Ապառնիում הוּפְעַל կառույցի բայերն ունեն հետևյալ ձևերը.

אני	אוּזְמַן, אוּכַּר	אנחנו	נוּזְמַן, נוּכַּר
אתה	תּוּזְמַן, תּוּכַּר	אתם	תּוּזְמְנוּ, תּוּכְּרוּ
את	תּוּזְמְנִי, תּוּכְּרִי	אתן	תּוּזְמְנוּ, תּוּכְּרוּ
הוא	יוּזְמַן, יוּכַּר	הם	יוּזְמְנוּ, יוּכְּרוּ
היא	תּוּזְמַן, תּוּכַּר	הן	יוּזְמְנוּ, יוּכְּרוּ

הוּפְעַל կառույցի բայերը չունեն անորոշ դերբայի և հրամայական եղանակի ձևեր:

① Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.

מן הארכיון הדיפלומטי

א

פרוטוקול בדבר התייעצויות
בין משרד החוץ של הרפובליקה של ארמניה לבין משרד החוץ של מדינת ישראל

משרד החוץ של הרפובליקה של ארמניה ומשרד החוץ של מדינת ישראל, להלן "הצדדים",
בהיותם[1] מונחים[2] על־ידי עקרונות השוויון הריבוני, אי־התערבות זה בעניינים הפנימיים של זה[1], כבוד ותועלת הדדיים,
בשאופם[1] להוסיף ולפתח קשרי ידידות ושיתוף־פעולה בהתאם למגילת האומות המאוחדות ולעקרונות המקובלים[2] של המשפט הבינלאומי, וכן באשרם[1] את חשיבות ההתייעצויות בין צדדים בדרגים שונים בנושאים שהעניין בהם משותף לצדדים[2], וכן התועלת שבהתייעצויות ביניהם במסגרת האומות המאוחדות וארגונים בינלאומיים אחרים,

הסכימו כלהלן:

1. הצדדים יקיימו באופן סדיר התייעצויות ברוח בונה, בנושאים שהעניין בהם משותף להם, הנוגעים לקשריהם הדו־צדדיים, בדרג של שרי חוץ ודרגים אחרים, לרבות של סגני השרים, ראשי

[1] זה ... של זה «մեկը մյուսի»:
[2] «կողմերի համար ընդհանուր հետաքրքրության թեմաներով»:

הפחלקות של המשרדים ומומחים. לבחינת שאלות מיוחדות יוקמו[i] קבוצות מומחים וקבוצות עבודה.

2. הדרג, סדר היום, תנאי ההתייעצויות ומקומן יוגדרו[ii] מראש בהסכמה הדדית. התייעצויות יתקיימו, כשיידרש, לסירוגין בירוואן ובירושלים, וכן במסגרת המשלחות באומות המאוחדות, ומקום שנחוץ - בארגונים בינלאומיים אחרים.

3. קודם לוועידות בינלאומיות יקיימו הצדדים התייעצויות, מקום שנחוץ, בנוגע לשאלות הנידונות בוועידות כאמור.

4. פרוטוקול זה יהיה תקף מיום חתימתו. הוא ייחשב כבטל ומבוטל[iii] מיום הודעה בכתב בידי אחד הצדדים, בצינורות הדיפלומטיים, המביעה את רצונו לבטל אותו[iv].

פרוטוקול זה נחתם בירושלים ב־19 בדצמבר 1994 בשני עותקי מקור[v], בשפות הארמנית, העברית והאנגלית, ולכל הנוסחים דין מקור שווה[vi]. במקרה של הבדלי פרשנות יכריע הנוסח האנגלי.

ב

עֶזֶר וַיצמן, נשיא מדינת ישראל אל הוד מעלתו מר לֶבּוֹן תֶר־פֶּטרוֹסיאן,
נשיא הרפובליקה של ארמניה.

ידידי הטוב והנעלה,

מתוך הוקרת יחסי הידידות וההבנה ההדדית הקיימים בין הרפובליקה של ארמניה לבין מדינת ישראל, ומתוך רצון לחזק ולפתח את יחסי הידידות האלה, ובהתאם לסמכות הנתונה לי על פי החוק, החלטתי למנות לפני הוד מעלתך את גב' לילי חָכָמי שגרירה מיוחדת ומוסמכת.

אישיותה וסגולותיה של גב' לילי חכמי נוטעות בי את האמונה כי תדע למלא את השליחות הנעלה המוטלת[i] עליה בדרך שתזכה לאמון הוד מעלתך[ii].

הואל־נא, אדוני הנשיא, לקבל את שגרירתנו מתוך יחס של רצון טוב[iii] ולתת אמון בכל ההודעות שיהיה לה הכבוד למסור להוד מעלתך ולממשלת ארמניה בשם ממשלת ישראל.

הנני[iv] מביע להוד מעלתך את רגשי הוקרתי ושולח לך את מיטב ברכותיי ואת איחוליי לשלומך ולשלומה ופריחתה של ארצך[v].

ידידך הנאמן,
עזר ויצמן

[i] «այն օրվանից, ինչ կողմերից մեկը դիվանագիտական խողովակներով գրավոր կերպով կհայտնի այն չեղարկելու իր ցանկության մասին»:
[ii] «երկու բնագրային օրինակով»:
[iii] «բնագրի հավասար ուժ»:
[iv] «եղանակով, որը կարժանանա Ձերդ Գերազանցության վստահությանը»:
[v] «ելնելով բարի կամքի զգացմունքից»:
[vi] «Ձեզ առողջության և Ձեր երկրին խաղաղության և ծաղկման իմ մաղթանքները»:

մն հայիթանոնաի հայսրայելյան

մոտեալ մարմանիա

շար հոյզ ի մարմանիա սիգար լամիթանոնաի հայսրայելի մոտեալ բայրիթ ալ նայր ռասմի ի մադինաթանոնաի. համոտեալ նոտեալ լիֆանի հաշանա հանիգիա լիշքոնաթանոնաի ի շել սամոն פרס շլիշոն. ոչ կոթեբ շար հոյզ ի մարմանիա:

"ադոնի շար հոյզ,

անի կոթեբ ալյոք արբ[i] ռաշ հաշանա հայհուդիթ հադաշա, լհաբիա լոք, լամամշալթոք ուլամոր ի միտ[ii] բարոքոթայ շել մարմանիա լշանա շել շալոմ ուշել սիգուշ[iii].

համոդաշ անհնու մացիյիմ բարմանիա ի թ հաշանա հարաշոն լհիդուշ ամամաթանու, ոչմոնու բիսրայել լֆանի 44 շանա, գամ անհնու մթանսիմ ամշիյու բսիմֆոտոմիմ շել "ահարի ալֆիյիմ շանա". հացլահթանու շել համ հայհուդի հիա մքոր հարաշա ուտքոոա լքոլանու.

հասքամ ալ քիյոմ յահասիմ դիֆլոմատիյիմ բին մդինաթինու հոսբ լամամշալթի քորաթ־ռուח מיוחדת. հբա նքոոա[iv] שבקרוב יתמלא ההסכם הזה בתוכן ממשי, לתועלתנו ההדדית ולחיזוק הידידות בין עמינו, שייסוריהם לאורך הדורות לא שברו את רוחם, ולא הפחיתו את כוח היצירה שלהם.

אדוני שר החוץ, הואל־נא לקבל את רגשי הכבוד שלי".

יש הגורסים[iii] שזה המכתב הראשון שנכתב בעברית על נייר רשמי של מדינה זרה. שמעון פרס מיהר להשיב לעמיתו במילים חמות אלה: "דבריך הכתובים בשפה העברית נגעו ללבי וריגשו אותי". פרס מסיים את מכתבו: "במגמה להעמיק את הקשר ושיתוף הפעולה בין ישראל וארמניה הנני[v] מתכבד להזמין אותך לביקור רשמי בישראל. אני ממתין בכיליון עיניים לפגישתנו".

"מעריב"

ר"מ ארמניה: מוכנים לפתוח בדיאלוג עם טורקיה

בשבוע שעבר שיגר שר החוץ הטורקי איגרת לממשלת ארמניה, בה קרא לחידוש הדיאלוג ונירמול היחסים בין שתי המדינות. ראש ממשלת ארמניה הרים את הכפפה[vi] והביע נכונות לפתוח בשיחות ללא תנאים מוקדמים.

בין ירוואן ואנקרה אין יחסים דיפלומטיים ומעבר הגבול היבשתי בין המדינות חסום בשל מחאת טורקיה על המצב במחוז הבדלני נַגוֹרנוֹ־קַרַבּאך, שהתפצל מאזרבייג'אן עם קריסת ברית המועצות. המחוז מנוהל על־ידי ארמנים מקומיים ולא מוכר על־ידי אף מדינה.

"אני יכול לאשר את נכונותה של ממשלת ארמניה להיכנס לדיאלוג בונה ולכונן יחסים ללא תנאים מוקדמים. אני מבטיח לכם שמאמצינו יתמקדו בהבטחת השלום, הסובלנות והיציבות של אזורנו", כתב ראש הממשלה הארמני, שמונה לתפקידו בחודש שעבר.

האיגרת הארמנית באה בתגובה לאיגרת דומה מצד שר החוץ הטורקי בשבוע שעבר, בה קרא לחידוש הדיאלוג ונירמול היחסים בין שתי המדינות. "טורקיה שואפת לנרמל את היחסים עם ארמניה. טורקיה שומרת על ערוצי דיאלוג פתוחים מול הממשלה הארמנית החדשה", אמר שר החוץ הטורקי במסיבת עיתונאים שערך באנקרה.

[i] «նախօրեին»:
[ii] «խաղաղության և բարօրության տարվա մաղթանքներ»:
[iii] יש אנשים שגורסים
[iv] «ընդունեց մարտահրավերը» (*բառացիորեն՝* «բարձրացրեց ձեռնոցը»):

שתי המדינות חלוקות, בין היתר, בכל הנוגע[i] לטענות הארמניות לפיהן[ii] הטבח ההמוני שביצעו הטורקים בארמנים בתקופת מלחמת העולם הראשונה מהווה רצח עם. הטענה נדחית על־ידי אנקרה, אך זוכה לגיבוי מצד היסטוריונים, האיגוד הבינלאומי לחוקרי רצח עם ומדינות רבים בעולם.

"ידיעות אחרונות"

[1] 62.1. [2] 72.2. [3] 70.2. [4] 72.1.2. [5] 72.4. [6] 37.9.2. [7] 67.3. [8] 33.5.2.

② *Թարգմանեք.*

Երուսաղեմի պատմության երեք հազար տարիները կարելի է բաժանել մի քանի հիմնական ժամանակաշրջանների: Առաջին՝ քանաանական ժամանակաշրջանում, քաղաքը գտնվում էր հեբուսացիների (יְבוּסִים) ցեղի ձեռքում և նրանց գլխավոր քաղաքն էր: Քանաանի զավթումից հետո իսրայելցիները (בְּנֵי ישראל) երկար ժամանակ չէին կարողանում գրավել Երուսաղեմը, և քաղաքը մեծ խնդիր էր ստեղծում (עשה) նրանով, որ (בכך ש־) բաժանում էր երկրի հյուսիսի իսրայելյան ցեղերը հարավի ցեղերից: Երուսաղեմը մ.թ.ա. 969 թ. գրավեց Դավիթ արքան, ով այն դարձրեց իր թագավորության՝ Իսրայելի մայրաքաղաքը: Դավթի որդի Սողոմոնը Երուսաղեմում տաճար կառուցեց, և քաղաքը դարձավ ազգային, կրոնական և հոգևոր կարևոր կենտրոն:

Սողոմոնի մահից հետո Իսրայելի միասնական թագավորությունը բաժանվեց երկու մասի՝ Հուդայի և Իսրայելի, և Երուսաղեմը դարձավ Հուդայի մայրաքաղաքը: Մ.թ.ա. 586 թ. Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր (נְבוּכַדְנֶאצַּר) թագավորն ավերեց Սողոմոնի տաճարը, և հրեաներն աքսորվեցին (הוגלה) Բաբելոն: 70 տարի անց, Իրանի Կյուրոս (כורש) թագավորը, ով գավթել էր Բաբելոնը, թույլ տվեց հրեաներին վերադառնալ իրենց հայրերի երկիրն ու վերականգնել տաճարը:

Մ.թ.ա. 332 թ. Պաղեստինը գրավեց Ալեքսանդր Մակեդոնացին (אלכסנדר מוקדון), և սկսվեց Երուսաղեմի պատմության հելլենիստական (הֶלֶנִיסְטִי) ժամանակաշրջանը, որն ավարտվեց մ.թ.ա. 167 թ.՝ Սելևկյանների (בית סֶלֶאוּקוס) դեմ Խասմոնեյանների (חַשְׁמוֹנָאִים) ապստամբությամբ: Մ.թ.ա. 63 թ. Երուսաղեմը գավթվեց Հռոմի բանակի կողմից, և սկսվեց հռոմեական տիրապետության ժամանակաշրջանը: Մ.թ. 70 թ.՝ հռոմեացիների դեմ հրեաների ապստամբության ընթացքում, ավերվեց նաև Երուսաղեմի Երկրորդ տաճարը: Հրեական ավանդության համաձայն՝ երուսաղեմյան երկու տաճարներն էլ ավերվել են տարվա նույն՝ Ավ ամսվա 9-րդ օրը:

Երուսաղեմի Երկրորդ տաճարի ավերումից 60 տարի անց բռնկվեց նոր ապստամբություն, որի գլխին կանգնած էր Շիմոն բար Կոխբան: Ապստամբնե-

[i] «վերաբերյալ, հարցով»:
[ii] «ըստ որոնց»:

րին հաջողվեց կարճ ժամանակով ազատագրել Երուսաղեմը, սակայն հռոմեացիները վերադարձան, հիմնահատակ (עד היסוד) ավերեցին Երուսաղեմը և նրա տեղը հռոմեական նոր քաղաք կառուցեցին, որը Էլիա Կապիտոլինա կոչվեց: Հրեաներին արգելված էր քաղաք մտնել, բացի տարվա մեկ՝ Ավ ամսվա 9-րդ օրը: IV դ. Կոստանդիանոսը (קונסטנטינוס)՝ առաջին քրիստոնյա կայսրը, այն բանից հետո, ինչ նրա մայրը՝ Հելենան, ուխտագնացություն կատարեց (עלה לרגל) Պաղեստին և գտավ այնտեղ «ճշմարիտ խաչը» (הצלב האמיתי), Երուսաղեմում կառուցեց առաջին քրիստոնեական եկեղեցիները, այդ թվում՝ Հարության տաճարը (כנסיית הקבר הקדוש), որն այսօր էլ գոյություն ունի:

Միջնադարում Երուսաղեմը զավթել են բյուզանդացիները (ביזנטים), արաբները, խաչակիրները և վերջապես թուրքերը, ովքեր տիրեցին (שלט ב) այն մինչև 1917 թ.: Մահմեդականների իշխանության տակ Երուսաղեմը հռչակվեց (הוכרז) իսլամի երրորդ սրբազան քաղաքը, և նրանում մի քանի մզկիթներ կառուցվեցին: Այս ամբողջ ժամանակվա ընթացքում հրեաների փոքր խմբերին հաջողվում էր բնակություն հաստատել քաղաքում: Երուսաղեմի չորս պատմական թաղերից մեկը կոչվում է «հրեական», և նրանում մի քանի սինագոգներ կան: 19-րդ դ. երկրորդ կեսին՝ Եվրոպայից Պաղեստին ժամանած հրեաների բնակավայրերի հիման վրա, Հին քաղաքի պարիսպներից դուրս գոյացավ (הוקם) Երուսաղեմի Նոր քաղաքը, որը հայտնի է նաև «Արևմտյան Երուսաղեմ» անունով:

Առաջին համաշխարհային պատերազմի օրերին անգլիացիները զավթեցին Երուսաղեմը թուրքերից: Բրիտանական մանդատի ներքո այն դարձավ ամբողջ Պաղեստինի քաղաքական կենտրոնը: Իսրայելի Պետության հռչակումից հետո նրա և արաբ հարևանների միջև պատերազմ բռնկվեց, և այդ պատերազմի գլխավոր մարտերից մեկը Երուսաղեմի համար (על) էր: 1948 թ. մայիսի վերջին հորդանանցիները զավթեցին Հին քաղաքը, ներառյալ (כולל) Հրեական թաղն ու Ողբի պատը, և հրեաները ստիպված եղան (הוכרח) լքել այն: Արաբական բանակները փորձեցին գրավել նաև Արևմտյան Երուսաղեմը, սակայն դա նրանց չհաջողվեց, և Երուսաղեմի այդ մասը մնաց իսրայելյան տիրապետության տակ:

1967 թ. հունիսին բռնկվեց «Վեցօրյա պատերազմը», որի ընթացքում Իսրայելը զավթեց Արևելյան Երուսաղեմը և միավորեց քաղաքի երկու հատվածները իր իշխանության ներքո: 1980 թ. Քնեսեթը հիմնարար օրենք ընդունեց, որը սահմանում է (קבע), որ ամբողջական և միացյալ Երուսաղեմն Իսրայելի մայրաքաղաքն է, նախագահի, Քնեսեթի, կառավարության և գերագույն դատարանի նստավայրը: Այլ պետությունների կողմից Երուսաղեմն Իսրայելի մայրաքաղաք չի ճանաչվել (הוכר), և նրանց դեսպանությունները Թել-Ավիվից այնտեղ չեն տեղափոխվել (הועבר): Պաղեստինցիներն իրենց կողմից (מצדם) Արևելյան Երուսաղեմը պաղեստինյան պետության մայրաքաղաք են հռչակել:

③ *Պատմեք Ձեր ժողովրդի պատմության որևէ կարևոր իրադարձության մասին:*

73 שבעים ושלוש

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

מדינה, דת ולאום
מאת: יוסף אגסי, יהודית בובר אגסי, משה ברנט

מדי פעם עולה בישראל הדרישה "להפריד בין דת ומדינה" כפתרון לבעיות שישראל מתחבטת בהן. האומרים זאת מתכוונים בעצם לעיקרון המקובל בארצות רבות במערב - "הפרדה בין כנסייה ומדינה" - שפירושו הכרה בחופש הפולחן והעדר גמור של אפלייה דתית.

התרגום המילולי לעברית של המונח "הפרדה בין כנסייה ומדינה" נראה לא מתאים לנסיבות הישראליות, בשל המשמעות הנוצרית של המילה "כנסייה". לאמיתו של דבר ראוי להמיר את השם "כנסייה" בשם "רבנות" ולדון בהפרדה בין רבנות למדינה - או להשתמש בביטוי היותר[i] מסורתי ולדון בהפרדה בין רבנות לשררה. אפשר אפילו להימנע מהתייחסות לדת מסוימת ולדבר על דרך ההכללה על "הפרדה בין מוסדות דת ומדינה", "הפרדה בין מוסדות דת ומוסדות מדינה" או "הפרדה בין מוסדות דתיים ומדיניים".

חשוב מאוד להבחין בין ההפרדה בין דת ולאום שפירושה הכרה בקיומה של האומה הישראלית לבין ההפרדה בין מוסדות דת ומוסדות מדינה. הפרדה בין רבנות ומדינה יכולה להבטיח את חופש הפולחן אך אין בה כדי[i] להבטיח את ההגדרה העצמית הלאומית של הפרט הישראלי. הפרדה הפרדה כזאת תיתן ליהודי הישראלי את החופש להגדיר את עצמו מבחינת דתו אך לא תבטיח את זכויותיו כבן האומה הישראלית. רק ההבחנה בין קהילה דתית לאומה, צמוד לעיקרון של חופש הפולחן, יכולה להבטיח את ההגדרה העצמית הדתית ואת ההגדרה העצמית הלאומית כאחד.

המשתמשים בביטוי "הפרדה בין דת ומדינה" סבורים שהם מכוונים לעיקרון ההפרדה בין כנסייה ומדינה המקובלת בארצות רבות במערב. אך הם מתכוונים בעצם למשהו אחר ולכן הבילבול הנהוג בישראל והמתבטא בשימוש בביטוי בן כלאיים "הפרדה בין דת ומדינה" אינו מקרי. הוא מבטא את הצורך - הנפשי והמדיני - בזהות לאומית, שלא בא על סיפוקו[ii] בישראל (וגם לא לפני הכרזת העצמאות בעת שההנהגה הלאומית העדיפה להימנע ממתן ביטוי לרגשות לאומיים). בהעדר זהות לאומית ישראלית נשארה לאזרח רק הזהות היהודית שהיא דתית בעיקרה. משום כך ראו גם יהודים שלא היו שומרי־מצוות צורך ברור להכיר בשייכות לדת היהודית, כבתחליף לשייכות הלאומית, ורצו בהפרדתה של שייכות זו מהשייכות הדתית המסורתית כך שתתיישב עם אדישותם (אולי אפילו עוינותם) לדת. בגישה זו יש מידת־מה של צדק[iii], כי השייכות ליהדות כלאומיות שונה מן השייכות

[i] אך היא לא יכולה
[ii] «որը չէր բավարարվել»:
[iii] «նման մոտեցումն ինչ-որ չափով արդարացված է»:

ליהדות כדת ממש. ראוי אפוא להבדיל בין היהדות כדת, ובין היהדות כלאומיות ולומר שעד הכרזת עצמאות ישראל היו השתיים כרוכות זו בזו, ומאז ואילך הן נבדלות. כדי להקל על ההבדלה רצוי להמיר את השם "יהדות" במובן של השייכות הלאומית בשם "ישראליות". כך או כך, אין זה עניין של מינוח. כל עוד יבטא הישראלי שאינו שומר־מצוות את הצורך שלו בזהות לאומית באמצעות נכונות להפריד בין יחסו העוין או האדיש אל הדת ובין יחסו האוהד אל המדינה, הרי בהעדר הפרדה בין דת ולאום הוא ידרוש לרוקן את היהדות מתוכנה הדתי ולתת לה תוכן לאומי, ונפנה דרישה זו גם אל היהודי הדתי שאינו יכול לקבל אותה. שכן, לא זו בלבד[ii] שיחסו של מי שאינו שומר־מצוות לדת שונה עד מאוד מיחסו של שומר־המצוות, אלא שיחסו של זה האחרון למדינה עטוי בצביון דתי מובהק. מצב כזה מהווה מקור לחיכוכים אין־קץ. לשני היהודים - שומר־המצוות, וזה שאינו שומר־מצוות - יש צרכים לגיטימיים המגיעים בהכרח להתנגשות. ההפרדה בין דת ולאום תשחרר אותם מן הכורח לאכוף את צורכיהם ואת דעתם זה על זה.

מתוך הספר: "מיהו ישראלי"

מן העיתונות הישראלית

ישראל במשחקים האולימפיים

המשחקים האולימפיים הם אירוע עולמי של תחרויות ספורט רב־ענפיות הנערך אחת לשנתיים - פעם משחקי קיץ ופעם משחקי חורף, פעם בארבע שנים לפי משחקי העונה[iii]. במשחקים האולימפיים משתתפים טובי הספורטאים מכל העולם, והם נחשבים ברוב הענפים האולימפיים לאירוע השיא. משחקי הקיץ האולימפיים הם האירוע הספורטיבי הגדול ביותר בעולם מבחינת היקף ההשתתפות, והאירוע התקשרתי השני בגודלו בתבל, לאחר גביע העולם בכדורגל.

במקור, נערכו המשחקים האולימפיים ביוון העתיקה בעיר אולימפיה. המשחקים האולימפיים הראשונים התקיימו בשנת 776 לפנה"ס והיו אירוע יווני פנימי בלבד, אך החל מהמאה ה-3 לפנה"ס שותפו גם ספורטאים ממדינות אחרות במשחקים, והאירוע, שהיה אירוע של תהילה אישית, הפך להיות אירוע של תהילה מדינית. האירוע היה חשוב עד כדי כך ש"המלחמות הופסקו עד לסיום התחרויות. לאירוע היה ממד דתי והוקרבו בו קורבנות.

ענפי הספורט שכללו המשחקים האולימפיים ביוון העתיקה היו זריקת דיסקוס, היאבקות, איגרוף, ריצה ,קפיצה לרוחק, הטלת כידון ומרוץ מרכבות. המנצחים זכו לזרי עלי עץ זית ,המדליות של אותם זמנים, ולהערצה ולפסלים ולשירים שהנציחו אותם. המפסידים לא קיבלו דבר, כיוון שביוון העתיקה המושג של השתתפות למען ההשתתפות לא היה קיים. במשחקים השתתפו גברים בלבד, שהתחרו בעירום מלא. לא רק שנשים לא הורשו להשתתף, גם נאסר עליהן לצפות במשחקים. תחרויות מיוחדות לבתולות נערכו זמן קצר לאחר קיום המשחקים האולימפיים. התחרות נקראה בשם "הֶרָאִיָה" על־שם הֶרָה ,אשתו של זֵאוּס.

[i] «այսպես թե այնպես»:
[ii] «ոչ միայն»:
[iii] «չորս տարին մեկ (համապատասխան) սեզոնի խաղերի համար»:
[iv] «այնքան, որ»:

לראשונה בענפים שיט והיאבקות, וחזרה להשתתף בהרמת משקולות וסיוף אחרי הפסקה של 12 שנים.

לאחר הישגים נמוכים בארבעת העשורים הראשונים, הצליחה ישראל להעמיד מספר הצלחות במשחקים האולימפיים מאז שנות ה־90. הישג השיא של ישראל במשחקים האולימפיים הוא זכייתו של גל פרידמן במדליית זהב בגלישת רוח באולימפיאדת אתונה בשנת 2004. מלבד זאת זכתה ישראל גם במדליית כסף אחת ובחמש מדליות ארד, וכן נציגיה הצליחו להגיע לשלבי גמר בתחרויות רבות לאורך השנים.

www.wikipedia.org

[1] 5.12.2.

② *Թարգմանեք.*

«Ալ-Հայաթ» սաուդյան թերթը գրում է, որ երեկ Հորդանանի Աբդալլա II թագավորն Իսրայելի վարչապետ Բենյամին Նեթանյահուի հետ անձնական հանդիպման ժամանակ փոխանցել է նրան Սիրիայի նախագահ Բաշար Ասադի «ուղերձը»: Թերթը մեջբերում է իր աղբյուրները, ըստ որոնց՝ իր ուղերձում Ասադը պատրաստակամություն է հայտնել վերսկսել բանակցություններն առանց նախապայմանների:

Իսրայելի վարչապետի գրասենյակում առայժմ ոչ մի կերպ չեն մեկնաբանում այս հրապարակումը:

Անցած շաբաթ լրագրողների հետ զրույցում Նեթանյահուն հայտարարեց, որ մտադիր չէ զիջումներ անել Սիրիային և չի համաձայնվի նահանջել Գոլանի բարձունքից, որն Իսրայելին ռազմավարական առավելություն է ապահովում (העניק) Սիրիայի նկատմամբ:

Բաշար Ասադը երեկ Դամասկոսում բանակցություններ վարեց (קיים שיחות) Պաղեստինյան ազգային վարչակազմի նախագահ Մահմուդ Աբբասի հետ: Այսօր նա հանդիպում է Թուրքիայի նախագահի հետ:

Հորդանանյան ԶԼՄ-ները հայտնել են, որ Աբդալլա II թագավորը քննարկել է Նեթանյահուի հետ համապարփակ խաղաղ համաձայնագրի գաղափարը, ինչը կապահովեր Իսրայելի ճանաչումը գրեթե ողջ մահմեդական աշխարհի կողմից: Այդ նախաձեռնությանն իսրայելյան վարչապետի արձագանքի մասին ոչինչ չի ասվում (לא מדובר ב־): Ամենայն հավանականությամբ, Նեթանյահուն հաջորդ շաբաթ այն կքննարկի ԱՄՆ նախագահի հետ՝ Վաշինգտոն իր այցի ընթացքում:

Ըստ բրիտանական Times թերթի, Սպիտակ տունը պատրաստվում է մերձավորարևելյան հակամարտության համապարփակ կարգավորման ծրագիր: Թերթը գրում է, որ Հորդանանի թագավորի աջակցությամբ, Բարաք Օբաման հույս ունի իր նախագահության ժամանակաշրջանում իրականացնել այդ

המשחקים האולימפיים התקיימו בעת העתיקה במשך 1168 שנים ופער ארבע השנים בין המשחקים נשמר באדיקות רבה. בשנת 394 לספירה גרמה התערבות הקיסר תאודוסיוס הראשון לביטול המשחקים כחלק מהתקפותיו על הפגאניות.

המסורת האולימפית חודשה בשנת 1894 בוועידה בינלאומית שהתקיימה בפריז, בהשתתפות נציגים מ־13 ארצות. מי שהוביל את הרעיון היה הברון פייר דה קובֶרטן. הוא טבע את הסיסמה "לא הניצחון חשוב אלא ההשתתפות", וגם את הסיסמה שהפכה לסיסמת הספורט בכללותו: "מהר יותר, גבוה יותר, חזק יותר!"

המשחקים המחודשים הראשונים התקיימו באתונה בשנת 1896. במשחקים אלו השתתפו 245 מתחרים מ־14 מדינות, למעלה מ־200 מהם היו יוונים. תביעתה של יוון שכל המשחקים יתקיימו בשטחה לא התקבלה, והוחלט על סבב במדינות העולם השונות. ארבע שנים מאוחר יותר במשחקים שהתקיימו בפריז השתתפו 997 ספורטאים, כולל 22 נשים, שהורשו להשתתף לראשונה.

עבר בשנת 1933 הוקם בארץ ישראל "האירגון האולימפי הארץ־ישראלי." שנה לאחר מכן הוכר האירגון על ידי הוועד האולימפי הבינלאומי כוועד הלאומי המייצג את פָּלֶשְׁתינה שהיתה אז תחת השלטון הבריטי. ב־1936 הוזמן האירגון להשתתף באולימפיאדת ברלין 1936, אך החליט לדחות את ההזמנה בשל התקיימות המשחקים בגרמניה הנאצית.

לאחר הקמתה של מדינת ישראל במאי 1948, כחודשיים וחצי לפני תחילת אולימפיאדת לונדון, ביקש האירגון להשתתף במשחקים, אך הוועד האולימפי הבינלאומי דחה את הבקשה בנימוק שפלשתינה הפסיקה להיות ישות קיימת עם סיום השלטון הבריטי ולכן איננה רשאית להשתתף במשחקים.

רק בשנת 1951, שלוש שנים לאחר הקמת המדינה, הושג הסכם בין מרכזי הספורט בארץ שאיפשר את הקמת הוועד האולימפי בישראל. בינואר 1952 הוכר הוועד החדש על ידי הוועד האולימפי הבינלאומי והתאפשרה השתתפות משלחת ישראל באולימפיאדת הֶלסינקי. המשלחת כללה 26 ספורטאים, ובהם גם נבחרת הכדורסל שהיוותה מחצית מכלל הספורטאים. הספורטאי הבולט במשלחת היה הקופץ למים יוֹאַב רַעֲנַן שסיים במקום התשיעי.

ישראל השתתפה בכל אולימפיאדות הקיץ מאז 1952, מלבד החרמת אולימפיאדת מוסקבה בשנת 1980 יחד עם מדינות מערביות רבות בשל פלישת ברית המועצות לאפגניסטן. באולימפיאדות החורף החלה ישראל להשתתף ב־1994 ומאז היא משתתפת בקביעות.

ב־5 בספטמבר 1972, חדרו שמונה מחבלים חמושים מאירגון "ספטמבר השחור" לבניין שבו שכנו חברי משלחת ישראל לאולימפיאדת מינכן, והשתלטו עליו. הם רצחו שניים מחברי המשלחת הישראלית, ותפסו תשעה בני ערובה, עליהם התמקחו על מנת[i] לגרום לשיחרורם של 232 מחבלים שהוחזקו בישראל, ועוד שני מחבלים שנכלאו בגרמניה. בשעות הלילה הועברו בני הערובה והמחבלים במסוקים לשדה התעופה, משם היו אמורים[ii] לטוס למדינה ערבית. במהלך ניסיון חילוץ של כוחות הביטחון הגרמנים, נרצחו כל תשעת בני הערובה, וחמישה מחבלים ושוטר גרמני נהרגו. למחרת הרצח נערך טקס זיכרון באצטדיון האולימפי, ואחריו חודשו התחרויות. המשלחת הישראלית עזבה את המשחקים האולימפיים וחזרה לישראל. באולימפיאדה זו השתתפה ישראל

[i] «այն նպատակով, որ»:

[ii] «ենթադրվում էր, որ նրանք»:

«շատ հավակնոտ ծրագիրը»: Աբդալլա II-ն անձամբ (בעצמו) հայտնեց Times-ին, որ այդ ծրագրի շրջանակներում ստորագրվելու է բազմակողմ համաձայնագիր, որը վերջ կդնի ոչ միայն պաղեստինա-իսրայելյան հակամարտություններ, այլև Լիբանանի և Սիրիայի հետ Իսրայելի տարածքային վեճերին (סכסוכים): Դրա հետ մեկտեղ հորդանանյան թագավորը հայտարարեց, որ Իսրայելի կողմից նման համաձայնագրին հասնելու հրաժարումն անխուսափելիորեն Մերձավոր Արևելքում նոր պատերազմի կհանգեցնի (הוביל): Այդ պատերազմում, Աբդալլա II-ի խոսքերով, Իսրայելը ստիպված կլինի դիմակայել միանգամից (בבת אחת) մի քանի արաբական և մահմեդական պետությունների:

Times-ը հայտնում է, որ այս ծրագիրը կարող է դառնալ Կահիրեում Օրամայի ելույթի հիմնական թեման: Այդ ելույթն արդեն այսօր կոչում են «դիմում աշխարհի բոլոր մահմեդականներին»:

Հուլիսին կամ օգոստոսին կարող է կայանալ «խաղաղ կոնֆերանսը», որը կմիավորի ապագա համաձայնագրի բոլոր կողմերին, գրում է բրիտանական թերթը: Times-ին հարցազրույցում Աբդալլա II թագավորն ասաց, որ, ի վերջո, (בסופו של דבר) 57 մահմեդական պետությունը պատրաստ կլինի ճանաչել Իսրայելի Պետությունը:

③ *Պատմեք Ձեր սիրված կենդանու կամ մարգաձևի մասին:*

74 שבעים וארבע

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

חזרה אל העבר
מאת: יהודית הנדל

אז כמה שידעתי וקראתי ושמעתי שהיום אין בפולין יהודים, כשהגעתי לשם - זה פתאום מכה בפנים, ואי אפשר להשתחרר מזה רגע אחד. והרי בוארשה היו כתובות ביידיש על החנויות, וכששוטטתי ככה וחיפשתי בתים וכתובות ושמות, כל הזמן היכו לי בראש המחשבה והתחושה שוארשה היא בלי יהודים, פולין בלי יהודים. בדרך ללובלין, כשעצרנו את המכונית, עמדה שם איכרה זקנה. שאלנו, אולי את יודעת אם נשארו פה יהודים, - עקרו אותם, אמרה, עקרו אותם, את כולם, עקרו אותם מהשורש. והם היו נטועים פה חזק, עמוק בשורש. ולא השאירו רחוב, לא דרך, אפילו לא רחוב אחד הרוס, כאילו לא היה מעולם.

באחת הנסיעות, עם כמה ישראלים, במסעדה, בדרך, כשעצרנו לאכול מרק - אני הרי לא יודעת פולנית - שאלה אותנו המלצרית: מאיפה אתם? מישהו מהקבוצה אמר: מישראל, - למה באתם? אמרה. - לבקר קרובים, אמר. היא שאלה איפה גרים הקרובים. - באדמה, אמר, באדמה.

עוד לפני שנסעתי החלטתי ללכת לראות את הבית בו חי יאנוש קורצ'אק" עם הילדים ובירר‌תי את הכתובת: קרוכמלנה 92. ובכן בוקר אחד, קר מאוד, נסענו לחפש את קרוכמלנה 92. הנהג הפולני הצעיר שלי, אנדז'י, בחור נחמד בן עשרים וארבע - עשרים וחמש, בגיל של הבן שלי, נסע ישר לרחוב קרוכמלנה. התברר שיש רק עד 16. ב־16 יש חנות ממתקים ונגמר הרחוב. ובית קורצ'אק - איש לא ראה, איש לא יודע, איש לא שמע. אנדז'י התחיל להסתובב עם המכונית. יצא מהמכונית, שאל אנשים. חזר למכונית. עשה סיבובים בסמטאות. איש לא ראה לא שמע. קרוכמלנה יש רק עד 16. אמרתי לו: לא ייתכן, נתנו לי כתובת 92, אמרתי לו: נשאל בחנות ממתקים. הוא אמר, בסדר, נשאל, הם יודעים הכול, - אין פה בתי קפה, אין איפה להיכנס ולשאול, ורק החנות היחידה הענייה הזאת בכל האזור, מה שהיה פעם הרובע היהודי - ובכן קפץ מהמכונית, נכנס לחנות, דיבר עם אנשים, עם בעל החנות, עם המוכרת: אין יאנוש קורצ'אק, אין קרוכמלנה 92, קרוכמלנה יש רק עד 16.

הרחובות היו כמעט ריקים, שוממים. איזו ריקנות נוראה, מדכאה, כאילו לא חיים פה אנשים. ובכן, שאלנו איזה איש, שאלנו אישה עוברת, הסתובבנו, הסתובבנו, איש לא ידע. אחרי הרבה פניות ושאלות אמרה אישה אחת שאם נקיף את הרחוב וניכנס לחצר פנימית, יש שם בית הרוס, ישן שלא

היפה

" יאנוש קורצ'אק (הנריק גולדשמיט, 1878-1942) היה רופא, מחנך, סופר ופעיל חברתי יהודי פולני. בשנת 1912 הוא ייסד וניהל בית היתומים לילדים יהודים בוארשה. מת במחנה הריכוז טרבלינקה.

נבנה מחדש, כמו שנבנתה רוב וארשה, ושם בקומת הקרקע, בחצר הפנימית, יש חלון שהוילון שלו תמיד מופשל, ועומדת שם תמיד אישה זקנה, כבת שמונים, והיא יודעת הכול, מי הולך, מי בא, לאן, איפה. עשינו את הסיבוב, מצאנו את החצר, באמת בית לבנים אדום, חצי הרוס, עדיין ממש חצי הרוס, ואילו אתמול הופצ'ץ ולא נגעה בו יד הזמן - ארבעים שנה - הרבה דלתות עץ, נעולות, עם בריחי ברזל, דלתות שהיו ודאי חנויות יהודיות. מצאנו את החלון עם הוילון המופשל, עמדה שם זקנה בחלוק, אנדזיי נכנס, שאל, והיא אמרה: כן, יש קרוכמלנה 92, היום זה נקרא כך וכך.

ובכן נסענו לכתובת החדשה, קצת מרוחק, ליד כנסייה רומית קתולית עתיקה ובית־חרושת ראלקטרוניקה על־שם רוזה לוּקסֶמבּורג. הגענו לחצר די מוזנחת. בקצה החצר בית צהוב, גדול, ארבע קומות, חלונות רק בצד הקדמי של הבית, חלונות צרים גבוהים, באופן מוזר בשלושת הצדדים האחרים אין חלונות. בכניסה שלט, וכתוב באמת: הכתובת הקודמת קרוכמלנה 92. ומעל הגגון הקטן שלט נחושת ועליו כתוב: פה חי ועבד בהקרבה גדולה המחנך הגדול של הילדים ד"ר יאנוש קורצ'אק, שמת מות גיבורים, נרצח על ידי הפשיסטים באוגוסט 1942 (השלט נעשה בשנת הארבעים למותו). אין הרייך גולדשמיט. אין טרֶבלינקה. אין ילדים יהודים. לא מוזכר. לכול אין זכר[1]. זה מוזכר רק בבית הקברות היהודי. אבל פה? שקט. לא שמעו המולה. לא היה סימן חיים. והרי זה בית ילדים חי, בית יתומים פולני פעיל...

מתוך הספר "ליד כפרים שקטים"

מן העיתונות הישראלית

טלוויזיה ומקומה בחיינו

בארצות רבות בעולם, הטלוויזיה היא כיום האמצעי החשוב ביותר לתקשורת המונים. מאז החלה לרחוק את רגלי הרדיו, בשנות ה-40 המאוחרות, הפכה הטלוויזיה בהדרגה - תחילה בארה"ב ואחר כך בארצות אחרות בעולם - למקור המידע החשוב ביותר העומד לרשות הציבור, וכן למקור של בידור ואף של השכלה.

בראשית שידרה הטלוויזיה בארה"ב בעיקר תוכניות בידור ודרמה, שביניהן שובצו פרסומות מסחריות מרובות. בגלל אילוצים טכניים, כל שידורי הטלוויזיה הראשונים היו חיים, ורק בהדרגה התפתח השימוש בתוכניות מוקלטות מראש[2] (תחילה בסרט קולנוע, ואח"כ בווידיאו), שהעשיר רבות את הטלוויזיה משום שאיפשר עריכה, הוספת אפקטים וכו'.

בשנות ה-50 החלו רשתות השידור הגדולות של ארה"ב, ואחריהן של ארצות אחרות בעולם, לשדר בטלוויזיה. מעתה נכללו בתכני הטלוויזיה גם חדשות ותוכניות אקטואליה, ובהמשך תוכניות לימודיות ושידורי ספורט ישירים. הטלוויזיה הוכיחה את כוחה האדיר במערכת הבחירות לנשיאות ארה"ב ב-1960. לדעת רבים, ג'ון קֶנֶדי הצליח לגבור על ריצ'רד ניקסון בראש ובראשונה בזכות העימות הטלוויזיוני ביניהם, שבו חזה הציבור בקנדי נמרץ ורענן, לעומת ניקסון עייף ומיוזע. היתה זו נקודת מפנה חשובה, שביססה את מעמד הטלוויזיה כמכשיר הראשון במעלה להשפעה על דעת הציבור.

[1] «ամեն ինչը չէ, որ մնում է հիշողության մեջ»:
[2] «նախօրոք տեսագրված»:

כאמצעי בידור, הטלוויזיה החלה בשידורי קומֶדיות ושעשועונים, ורק בהדרגה עברה לתרבות "רצינית יותר" כגון דרמה וקונצרטים. היא נטלה מן הרדיו את "אופרת הסבון" והפכה גם אותה לצורת בידור טלוויזיוני פופולרית מאוד.

החל משנות ה-60 נמתחה ביקורת חריפה על הטלוויזיה, כספקית של בידור זול ושטחי. במענה, החלו כמה רשתות לחזק את המרכיב החינוכי בשידוריהן, והוקמו גם רשתות שכל עיסוקן בתחומים ה"כבדים יותר" של התרבות, האומנות והחינוך (כגון PBS האמריקנית, BBC-2 הבריטית, הטלוויזיה הלימודית בישראל). אולם רוב הרשתות לא חוללו שינויים מרחיקי לכת בתכני השידור, ועדיין מותחים עליהן ביקורת בשל כך[1].

בתחום הפוליטי התגברה חשיבות הטלוויזיה עם הופעתן של רשתות המשדרות אך ורק חדשות ותוכניות אקטואליה פוליטיות, ובראשן CNN האמריקנית. במידה רבה מאוד, רשתות אלה מספקות לעולם כולו את הפרטים על המתרחש, ומעצבות את סדר היום הפוליטי ואת דעת הקהל העולמיים.

בתחום הספורט, אירועים רבים מועברים בשידור ישיר בעת התרחשותם, להנאת מיליונים רבים של צופים ברחבי העולם. למעשה, תוכניות אלה הן הנהנות מאחוזי הצפייה הגדולים ביותר[2]. במשחק הגמר של אליפות העולם בכדורגל שנערך ביפן ב-2002 צפו, לפי הערכה, כשני מיליארד נפשות - שליש מתושבי העולם!

עם הופעת השידור בכבלים, ויותר מכן השידור באמצעות לוויינים (המאפשר קליטת שידורים גם במקומות נידחים, שלא היו נגישים לטלוויזיה לפני כן) גדל מספר התחנות הבינלאומיות והלאומיות, שרבות מהן ייעודיות לנושאים מסוימים (חדשות, ספורט, תוכניות לילדים ועוד הרבה, לרבות ערוצים שכל שידוריהם פרסומות מסחריות).

כאמור, מאז ראשית שידוריה נמתחה על הטלוויזיה ביקורת מכיוונים שונים, שהתמקדה בעיקר בשטחיותה, בפנייתה אל המכנה המשותף התרבותי הנמוך ביותר, ובארצות שמחוץ לארה"ב גם בהחדרה של ערכים ומושגים תרבותיים אמריקניים (שכן ארה"ב היא הספקית הגדולה ביותר של תוכניות טלוויזיה לשאר העולם), על חשבון ערכים מקומיים.

הפרסומת בטלוויזיה נחשבת לאפקטיבית ביותר, ולכן מאשימים אותה גם בקידום תרבות הצריכה ובשכנוע הבריות לקנות דברים שאינם דרושים להם ושאין הם יכולים להרשות אותם לעצמם.

הטלוויזיה נחשבה שנים רבות ככלי התקשורת החשוב ביותר, אך נראה שלאחרונה מעמד זה נגזל ממנה בעקבות התפשטות האינטרנט. הטלוויזיה היתה האחראית הכמעט־בלעדית להפצת מידע להמונים. מאז ומעולם הגישה למידע והיכולת להשפיע דרכו[3] היתה מוגבלת ותלויה בשיקולים משיקולים שונים של עורכים, צנזורה, פירסום וכדומה. האינטרנט מאפשר לשווק תכנים רבים ללא הגבלה וללא צנזורה: תוכניות תרבות, תוכניות טלוויזיה, סרטים, מוזיקה, דעות של אנשים, מידע מדעי וחדשות.

[1] «արտոնց ողջ գործունեությունը»:
[2] «դրա համար»:
[3] «վայելում են հեռուստատեսային ամենաբարձր վարկանիշները» (*բառացիորեն* «դիտման տոկոսները»):
[4] «նրա միջոցով»:

תגובה, התחילה הטלוויזיה להשתלב באינטרנט, להציג בו את תוכניה ולאפשר לאנשים פרטיים להיות מעורבים בהם יותר מבעבר[1].

www.ynet.co.il

② *Թարգմանեք.*

Հրեա ժողովրդի պատմության մեջ հատուկ տեղ են զբաղեցնում կարաիմները (קראים)՝ «ընթերցողները»: Նրանց համայնքը գոյացավ Իրաքում՝ VII-VIII դարերում: Կարաիմներն ընդունում են հուդայականության միայն այն օրենքները, որոնք գրի են առնված Թանախում, և մերժում են Միշնայի՝ Թալմուդի երկու մասերից մեկի «բանավոր» օրենքը (תורה שבעל־פה): Դրանով (בכך) նրանք տարբերվում են «ռաբիական» (רבניים) կոչվող հրեաների մեծամասնությունից, ովքեր ընդունում են, որ հրեական կրոնական օրենքը՝ *հալախա*-ն (הלכה) պարունակվում է (נכלל) ոչ միայն Թանախում, այլև Թալմուդում:

Առաջին անգամ (לראשונה) կարաիմականության հիմունքները VIII դ. երկրորդ կեսին բանաձևեց Անան բեն Դավիթը՝ արամերեն գրված «Պատվիրանների գրքում» (ספר המצוות): Որոշ գիտնականներ ենթադրում են, որ նրա հայացքները կրել են այդ ժամանակվա մահմեդական աստվածաբանների և իրավաբանների ազդեցությունը (הושפע מ־): IX դ. այդ հիմունքներն իրենց ստեղծագործություններում զարգացրին Բինյամին բեն Մոշե Նահավանդին և Դանիել բեն Մոշե ալ-Կումիսին:

X-XI դարերը կարաիմների ծաղկման ժամանակաշրջանն էին: Այդ ժամանակ գրվեցին մեծ թվով բազմազան աշխատություններ, հիմնականում՝ արաբերեն, քանի որ այդ լեզուն արդեն փոխարինել էր արամերենը որպես արաբական երկրների հրեաների խոսակցական լեզու: Նույն ժամանակաշրջանում բազմաթիվ կարաիմ մտավորականներ բնակություն հաստատեցին Երուսաղեմում, որը դրա շնորհիվ դարձավ կարաիմականության նոր կենտրոնը: Այն բանից հետո, ինչ խաչակիրները 1099 թ. գրավեցին Երուսաղեմն ու սպանեցին այնտեղ բնակվող բոլոր հրեաներին, կարաիմականության կենտրոնը կարճ ժամանակով տեղափոխվեց (עבר) Իսպանիա, ապա Եգիպտոս, որի տիրակալները բարեհաճությամբ էին վերաբերվում (ראו בעין יפה את) այդ ուսմունքին: XII դ. կարաիմներն սկսեցին բնակվել նաև Բյուզանդական կայսրությունում, որտեղ հարուստ գրականություն ստեղծեցին:

XIII դ. բյուզանդական կարաիմներն սկսեցին տեղափոխվել Ղրիմ, որտեղ փոխ առան (אימצו) տեղական թյուրքական (טורקי) լեզուն. այն ավելի ուշ «կարաիմերեն» կոչվեց: Փաստորեն, Ղրիմում կարաիմները դարձան նոր ազգա-

[1] «ավելի շատ, քան անցյալում»:

յին-կրոնական խումբ: XVI դ. լիտվական իշխաններից մեկը Ղրիմի կարաիմների մի մասը բնակեցրեց Թրակայում, ապա կարաիմական համայնքներ ի հայտ եկան նաև Լեհաստանում և Ուկրաինայում:

Ռուսական կայսրությունում կարաիմները՝ ի տարբերություն (בניגוד ל־) «ռաբիական» հրեաների, ունեին քրիստոնյաների հետ գրեթե հավասար իրավունքներ: Ռուսաստանյան կարաիմների գլխավոր գաղափարախոսը ձեռագրերի հայտնի հավաքող Աբրահամ Ֆիրկովիչն էր (1786-1874): Նա, մասնավորապես (בין היתר), փորձում էր կապել կարաիմներին «տասը կորած ցեղերի» (עשרת השבטים) հետ, այսինքն՝ հրեական այն ցեղերի, որոնք մ.թ.ա. VIII դ. աքսորվել էին Ասորեստան և այնտեղ անհետացել: Դա, ըստ էության, ազատում էր (פטר) կարաիմներին Հիսուսի մահապատժի «պատասխանատվությունից»: XIX դ. և XX դ. առաջին տասնամյակների ընթացքում կարաիմական մեծ համայնք կար նաև Եգիպտոսում:

Ցարական բանակի նախկին կարաիմ սպաների (קצינים לשעבר) ջանքերի շնորհիվ նացիստական Գերմանիայի ներքին գործերի նախարարությունը որոշում կայացրեց (החליט), որ կարաիմները հրեական համայնքի մասը չեն, և դա փրկեց նրանց Ողջակիզման ժամանակ:

Ներկայումս աշխարհում մոտավորապես 40 հազար կարաիմ կա: Մինչև հիմա չկա միասնական կարծիք այն հարցի վերաբերյալ, թե արդյոք ժամանակակից կարաիմները հրեաների մի մասն են, թե՞ առանձին ժողովուրդ են: Իսրայելում նրանք հրեաներ են համարվում, Իսրայել հայրենադարձվելու և իսրայելյան քաղաքացիություն ստանալու իրավունք ունեն:

③ *Պատմեք, թե ի՞նչ գիտեք Ձեր երկրում բնակվող հրեաների մասին:*

75 שבעים וחמש

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

מגילת־העצמאות של מדינת־ישראל

בארץ־ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות פוליטיות, בה יצר נכסי־תרבות לאומיים וכלל־אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר־הספרים הנצחי.

לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית.

בשנת 1897 נתכנס הקונגרס הציוני לקול קריאתו[i] של הוגה חזון המדינה היהודית תיאודור הרצל, והכריז על זכות העם היהודי לתקומה לאומית בארצו.

זכות זו הוכרה בהצהרת בלפור בנובמבר 1917, ואושרה במנדט מטעם חבר־הלאומים, אשר נתן במיוחד תוקף בין־לאומי לקשר ההיסטורי שבין העם היהודי לבין ארץ־ישראל ולזכות העם היהודי להקים מחדש את ביתו הלאומי.

השואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הוכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעית העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות, על ידי חידוש המדינה היהודית בארץ־ישראל, אשר תפתח לרווחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות־זכויות, בתוך משפחת העמים.

שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה, ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ־ישראל, על אף כל קושי, מניעה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חירות ועמל־ישרים במולדת עמם.

במלחמת העולם השנייה תרם היישוב העברי בארץ את מלוא חלקו[ii] למאבק האומות השוחרות חירות ושלום נגד כוחות הרשע הנאצי, ובדם חייליו ובמאמצו המלחמתי קנה לו את הזכות להימנות עם העמים[iii] מייסדי ברית האומות המאוחדות.

ב־29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה, המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ־ישראל. הכרה זו של האומות־המאוחדות בזכות העם היהודי להקים את מדינתו אינה ניתנת להפקעה[iv]. זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות, ככל עם ועם[v], עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית.

[i] «կոչով»:
[ii] «իր ավանդն ամբողջությամբ»:
[iii] «լինել ժողովուրդներից մեկը, հաշվվել ժողովուրդների հետ»:
[iv] «ենթակա չէ օտարման, անվիճարկելի է»:
[v] «ինչպես և ցանկացած այլ ժողովուրդ»:

לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם, נציגי היישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ־ישראל, ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית, ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים על הקמת מדינה יהודית בארץ־ישראל, היא מדינת ישראל.

אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה שתיקבע על־ידי האסיפה המכוננת הנבחרת לא יאוחר[i] מ־1 באוקטובר 1948 – תפעל מועצת העם כמועצת מדינה זמנית, ומוסד הביצוע שלה, מנהלת העם, יהווה את הממשלה הזמנית של המדינה היהודית, אשר תיקרא בשם ישראל.

מדינת ישראל תהיה פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות, תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה, תהיה מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל, תקיים שוויון־זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות, ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.

מדינת ישראל תהיה מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והנציגים של האומות המאוחדות בהגשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר 1947 ותפעל להקמת האחדות הכלכלית של ארץ־ישראל בשלמותה.

אנו קוראים לאומות המאוחדות לתת יד לעם היהודי בבניין מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים.

אנו קוראים לבני העם הערבי תושבי מדינת־ישראל לשמור על השלום וליטול חלקם בבניין המדינה, על יסוד אזרחות מלאה ושווה, ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.

אנו מושיטים יד לשלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום חלקה במאמץ משותף לקדמת המזרח התיכון כולו.

אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב היישוב בעלייה ובבניין ולעמוד לימינו[ii] במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לגאולת ישראל.

מתוך ביטחון[iii] בצור ישראל[iv] הננו חותמים בחתימת ידינו לעדות[v] על הכרזה זו, במושב עצרת המדינה הזמנית על אדמת המולדת, בעיר תל־אביב, היום הזה, ערב שבת, 14 במאי 1948.

הַתִּקְוָה
ההמנון הלאומי של מדינת ישראל

כָּל עוֹד בַּלֵּבָב פְּנִימָה
נֶפֶשׁ יְהוּדִי הוֹמִיָּה
וּלְפַאֲתֵי מִזְרָח קָדִימָה
עַיִן לְצִיּוֹן צוֹפִיָּה[vi] –

[i] «ոչ ուշ քան»:
[ii] «կանգնել կողքին»:
[iii] «ապավինելով» (*բառացիորեն՝* «համոզվածությունից»):
[iv] «Իսրայելի հաստատուն պատվար»՝ Աստծո մակդիր:
[v] «ի հաստատումն (վերոշարադրյալի)»:
[vi] ציפה

מאות (ואולי אלפי) אנשים. בשנים האחרונות החלו להוציא תרגומים של ספרים שלמים לשפה זאת ובהם "המלט" ו"מהומה רבה על לא דבר"[i] של שייקספיר, האָפּוס השומרי "עלילות גילגמש" וכעת עובדים על תרגום לקלינגונית של התנ"ך מהמקור העברי. למנוע החיפוש גוגל יש גם ממשק בקלינגונית. נוצרו גם כמה וכמה אופרות בקלינגונית ובסגנון קלינגוני וכיום יש כמה וכמה אוניברסיטאות שמלמדות וחוקרות את השפה שהפכה אולי אפילו יותר פופולרית מהאֶסְטְרוֹנוֹ. השפה המלאכותית הפופולרית ביותר עד כה.

"מסע בין כוכבים" שימשה כמקור השראה עיקרי לכמה מההמצאות הטכנולוגיות שהפכו לבסיסיות בחיינו בשנים האחרונות. יהיה זה סביר להניח[ii] כי ההמצאות נוצרו בידי אנשים שגדלו היטב טכנולוגיות דומות שמופיעות בפרקים של "מסע בין כוכבים" בשנות השישים.

המפורסם מכל הוא הטלפון הנייד. בסדרה המקורית משנות השישים אנשי הצוות בזמן שהם היו במשימות מסוכנות הרחק מהספינה, דיברו זה עם זה ב"קומוניקטורים" שעל פי מידע מפרסומים הקשורים לסדרה נוצרו לראשונה אי אז בשנת 2240. כמו בעולם שלנו, גם הקומוניקטורים לא תמיד עבדו. היו אזורים מתים שבהם המכשירים לא תיפקדו וכתוצאה מכך נותק הקשר בינם לבין הספינה. טכנולוגיה כזאת קיימת היום בדמותם[iii] של הסלולריים שמעצביהם הראשונים השתמשו בקומוניקטורים כמודל השראה.

פיתוח מרכזי נוסף ששאב את השראתו מסדרת "מסע בין כוכבים" הוא הלְפטוֹפ – המחשב הנייד. המקור של הלפטופ בסדרה הוא ה"טריקוֹרדֶר". את המכשיר הזה נהג לסחוב קצין המדע" של הספינה לכל כוכב־לכת נידח שעליו היה הצוות נוחת על מְנת[v] לבדוק וללמוד פרטים על הנעשה תוך תקשורת עם המחשב המרכזי של הספינה. מכשיר כזה הוצג בספרות המדע הבדיונית הכתובה עוד קודם לכן, אולם הייתה זאת "מסע בין כוכבים" שהעלתה את הרעיון לתשומת לב ציבורית נרחבת. לאורך השנים היו ניסיונות שונים לייצר מכשיר דומה שלא הצליחו, אבל נראה הנראה הלפטופ הוא ההצלחה הראשונה. "רציתי ליצור אחד כזה עוד מאז שראיתי את "מסע בין כוכבים" בטלוויזיה ב־1966" סיפר אחד מסגני הנשיא של מיקרוסוֹפט בהודעה על פיתוח המכשיר.

כמובן שיש בנמצא[vi] עוד טכנולוגיות מרובות שיוצריהם שאבו השראה מסדרת "מסע בין כוכבים". למשל טכנולוגיות שעוסקות ב"מציאות וירטואלית". יוצריהם של טכנולוגיות אלו הכריזו שהם מעוניינים ליישם במציאות את טכנולוגיית "ההוֹלוֹדֶק" המוצגת ב"מסע בין כוכבים". טכנולוגיה זאת כוללת מציאות וירטואלית שאי אפשר להבדיל בינה ובין מציאות אמיתית.

יש חוקרים החושבים בקול רם שאולי אי פעם בעתיד אפשר יהיה ליישם את טכנולוגייה המעבירה אדם ממקום למקום על ידי פירוק גופו ושחזורו במקום היעד. דרך מצוינת להיפטר מפקקי תנועה...

בקרוב תעלה למסכים סדרת המשך חדשה של "מסע בין כוכבים". חובבי הסדרה מחכים לה בכיליון עיניים. בינתיים מציינים מיליוני האוהדים של הסדרה בעולם את התאריך החגיגי

[i] «Մեծ աղմուկ ոչնչից» (Շեքսպիրի պիես):
[ii] «կարելի է ենթադրել»:
[iii] «սոնգրով»:
[iv] «գիտության գծով ապա»:
[v] «գրպանի»:
[vi] «կան, առկա են, գոյություն ունեն»:

עוֹד לֹא אָבְדָה תִּקְוָתֵנוּ
הַתִּקְוָה בַּת שְׁנוֹת אַלְפַּיִם[i]
לִהְיוֹת עַם חָפְשִׁי בְּאַרְצֵנוּ
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

אין העיתונות הישראלית

"מסע בין כוכבים": הסדרה ששינתה את פני העולם המודרני

אין אף תופעה אחרת בתרבות הפופולרית העולמית המודרנית שגרמה לשינויים דרסטיים כל כך בחיינו האישיים כמו סדרת המדע הבדיוני "מסע בין כוכבים". סדרה, שבין היתר, היוותה מקור השראה למפתחי הטלפונים הסלולריים, המחשבים הניידים ומכשירים אחרים שמשתמשים בהם בחיי יום יום. לסדרה זו נודעה השפעה מרחיקת לכת על העולם האמיתי שמחוץ למסכי הטלוויזיה.

הסדרה זאת עוסקת בעלילות הצוות של ספינת החלל "אֶנטֶרפרייז" אי שם בקצוות המרוחקים של הגלקסיה במסע מחקר של "עולמות וגזעים חדשים, במקומות בהם לא דרכה רגל אדם" – כפי שמתואר הפתיח המפורסם של הסדרה, אולי המפורסם ביותר בתולדות הטלוויזיה האמריקנית.

הרעיון לסדרה נולד לראשונה ב-1964 במוחו של המפיק והתסריטאי ג'ין רוֹדֶנבֶרי. לאחר קשיים רבים ברשתות הטלוויזיה השונות שמיאנו להאמין שרעיון זה יכול אי פעם להפוך לפופולרי בקרב הקהל האמריקני, הצליח לבסוף המפיק להעלות את הסדרה לאקרנים. הסדרה ירדה מהמסכים לאחר שלוש שנים בלבד ונחשבה בעיני הבכירים ברשתות הטלוויזיה לכישלון חרוץ. אולם אז קרה דבר שלא היה כדוגמתו עד אז[ii] – קהילת מעריצים נלהבים שהעריצו את הסדרה את האידיאלים שמאחוריה[iii]. מעריצים אלו התאגדו באירגוני חובבים המונים עשרות אלפי חברים שקיימים פעילויות סדירות הקשורות ל"מסע בין כוכבים". "מסע בין כוכבים" הפכה למיתוס אמריקני שלא היה כדוגמתו.

ההצלחה של "מסע בין כוכבים" לטווח הארוך הייתה אדירה, מעל ומעבר[iv] למה שהעלו ג'ין רודנברי ואנשיו בחלומותיהם הפרועים ביותר כאשר יצרו את הסדרה בשנות השישים. לסדרה המקורית הופקו בכיכובם של שחקנים אחרים חמישה סדרות המשך[v] (כולל אחת מצוירת) ויותר מעשרה סרטי קולנוע. כל אחת מסדרות אלו שרדה יותר זמן מהסדרה המקורית וכללה יותר מעריצים. כ־70 מיליון ספרים של "מסע בין כוכבים" נמצאים על מדפי הספרים והם תורגמו ליותר מעשרים שפות.

"מסע בין כוכבים" היו גם השלכות שבהחלט לא היו צפויות. דוגמה בולטת, סדרות "מסע בין כוכבים" השונות הביאו ליצירת שפה מלאכותית, שפת החייזרים הקלינגונים שבה מדברים היום

[i] בת אלפיים שנה
[ii] «մինչ այդ աննախադեպ»:
[iii] «իր մեջ (*բառացիորեն՝* «իր հետևում») պարունակվող գաղափարները»:
[iv] «քոլոր սպասումներից վեր»:
[v] «սերիալի հինգ շարունակություններ»:

לייצורות הסדרה בשורה של כנסים ענקיים ואירועים מיוחדים. הסדרה וגלגליה רחוקים מלזמר[1] את המילה האחרונה, גם לאחר 50 שנה.

www.e-mago.co.il

② *Թարգմանեք.*

Իսրայելի Պետության ստեղծումը 19-րդ դարի երկրորդ կեսին սկիզբ առած երկարատև գործընթացի արդյունք էր: Այդ ժամանակաշրջանում տարբեր երկրներից բազմաթիվ հրեաներ բնակություն էին հաստատել Պաղեստինում և հիմնել այնտեղ իրենց գյուղատնտեսական բնակավայրերը: Աճեց նաև քաղաքներում, այդ թվում (ובתוכו) Երուսաղեմում ապրող հրեաների թիվը: Նույն ժամանակաշրջանում Պաղեստինում սկսվեց եբրայերենի՝ որպես հրեաների խոսակցական լեզվի վերակենդանացումը: Այդ շարժման գլխին կանգնած էր նշանավոր լեզվաբան Էլիեզեր բեն Եհուդան, ով առաջինն իր ընտանիքում սկսեց միայն եբրայերեն խոսել:

1917 թ. Մեծ Բրիտանիայի արտաքին գործերի նախարար լորդ Բալֆուրը մի հայտարարագիր հրապարակեց, որը հրեաներին Պաղեստինում «ազգային տուն» հիմնելու համար աջակցություն էր խոստանում: Դրանից կարճ ժամանակ անց հրեա կամավորները զինված միավոր ստեղծեցին, որը դարձավ բրիտանական բանակի մասը և Առաջին համաշխարհային պատերազմի ավարտին մասնակցեց Պաղեստինի գրավմանը:

1922 թ. Ազգերի լիգան Պաղեստինի մանդատը հանձնեց (הניך) Մեծ Բրիտանիային, և դրան հաջորդած տասնամյակի ընթացքում Պաղեստին հայրենադարձվեցին ավելի քան 100 հզ հրեաներ, հիմնականում Արևելյան Եվրոպայի երկրներից: Պաղեստինի հրեական համայնքն է՛լ ավելի աճեց, երբ Գերմանիայում իշխանության եկան նացիստները:

Երկրում հրեաների թվի աճը դարձավ 1936-39 թթ. արաբական ապստամբության պատճառը: 1939 թ. բրիտանական կառավարությունը հրապարակեց «Սպիտակ գիրքը», որն, ըստ էության, արգելեց հրեաների հայրենադարձությունը, սակայն հրեաները շարունակեցին ապօրինի կերպով ժամանել Պաղեստին: Հրեա բնակչությունում ի հայտ եկան (קמו) ընդդեմ բրիտանական իշխանությունների գործող տարբեր ընդհատակյա կազմակերպություններ, այդ թվում՝ ռազմական, ինչպես օրինակ «Պաշտպանությունը», «Ռազմական-ազգային կազմակերպությունը», «Իսրայելի ազատության մարտիկները» և այլ:

Չնայած նրան, որ Համաշխարհային երկրորդ պատերազմից հետո Մեծ Բրիտանիան մեղմեց «Սպիտակ գրքի» որոշ դրույթները, նրա հակասություններ

[1] «հեռու են ասելուց»:

ը հրեաների հետ, ովքեր այդ ժամանակ կազմում էին Պաղեստինի բնակչության ավելի քան 30 տոկոսը, շարունակում էին սրվել (הפלים): Մեծ Բրիտանիային չէր հաջողվում նաև գտնել երկիրն արաբների ու հրեաների միջև բաժանելու խնդրի այնպիսի մի լուծում, որը կընդունեին բոլոր կողմերը: 1947 թ. բրիտանական կառավարությունը հրաժարվեց Պաղեստինի մանդատից և նրա ապագայի հարցը փոխանցեց Միավորված ազգերի կազմակերպությանը: 1947 թ. նոյեմբերի 29-ին ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեան ընդունեց թիվ 181 բանաձևը, որը նախատեսում էր (קבע) Պաղեստինում երկու՝ արաբական և հրեական պետություններ ստեղծել: 33 պետություններ քվեարկեցին բանաձևի օգտին, 13-ը՝ դեմ և 10-ը ձեռնպահ մնացին: Մեծ տերությունները՝ Միացյալ Նահանգներն ու Խորհրդային Միությունը, սատարեցին Պաղեստինի բաժանման ծրագրին: Պաղեստինի հրեական համայնքի ղեկավարները համաձայնվեցին ՄԱԿ-ի ծրագրի հետ և բրիտանական մանդատի ավարտից մեկ օր առաջ՝ 1948 թ. մայիսի 14-ին հայտարարեցին Իսրայելի Պետության հռչակման մասին: Հաջորդ օրը Պաղեստինի բաժանման ծրագիրը մերժած արաբական պետությունները հարձակվեցին Իսրայելի վրա, և դրանով սկսվեց արաբա-իսրայելյան առաջին պատերազմը, որն Իսրայելում կոչում են «Անկախության պատերազմ»:

③ *Պատմեք, թե ինչո՞ւ եք որոշել եբրայերեն ուսումնասիրել և ինչպե՞ս եք մտադիր այն ապագայում գործածել:*

76 שבעים ושש

① *Կարդացեք. թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

כפר מולדתי...
מאת חיים נחמן ביאליק

כמה ימי קיץ וחורף עברו עליי מיום שנולדתי בכפר מולדתי ועד שיצאנו משם, לגור בפרבר ליד העיר - איני זוכר. אבל אותו עולם ראשון, אותו עולם פלאי, יחידי, לא ידע חורף וסתו.

כל הכפר של אותם הימים היה קיץ טהור: השמים - שמי קיץ, והארץ - ארץ קיץ. הצומח והחי[i] - כולם קיץ. וגם פִּיגֶלָה, חברתי האחת בכל הכפר, גם היא כולה קיץ.

מעולם זה יש לי מראות, אשר אין בהירים וברורים מהם.

קטן ועזוב לנפשי[ii] הייתי. לא ידעתי לשאול ולא ידעתי לקרוא לדבר בשמו[iii]. ואיש לא היה עליידי לפתוח את פי. ואלוהים ציווה על מלאכיו להראות לי חלומות ולהעלות צחוק על שפתיי. ואיש לא ראה. ובלילה שלח לי את גמדיו הקטנים, שלא אפחד. ואיש לא שמע.

באמת אמרו: אין אדם רואה ומבין אלא פעם אחת - בילדותו. המראות הראשונים הם החשובים, ואלה שאחריהם - מקבלים את כוחם מהראייה הראשונה.

בכל פעם שאני רואה שמש שוקעת או זורחת, אני מתפלא: הלא ראיתי פעם שקיעה או זריחה יפה מזו.

גם את שמי איטליה התכולים ראיתי. רגליי עמדו על הרי שוויץ הגבוהים. ראיתי ונפשי שאלה: מתי ראיתי תכלת מתוקה מזו? איפה ראיתי הרים גבוהים מאלה?

כשעובר אני על־יד שדה ירוק, איני יודע למה עולה לפניי מראה שדה, שראיתי בפעם הראשונה בכפר מולדתי.

אחרי שיצאנו מן הכפר, ואני כבן חמש, נראה לי העולם מעט מכוער יותר.

במקום החדש קיבלו אותנו ימי חול, עבודה ורעש גדול.

המראות הראשונים נראו לי שוב רק כשהייתי לבדי: שמים רחוקים טהורים, אדמה נותנת ריח[iv], בית בשדה, שקיעה אדומה בשמים, בית אבא. ופתאום, והנה גם פיגלה כאן! מאחורי עץ מתחבאת וקוראת לי.

[i] «բուսականն ու կենդանականը»:
[ii] «տրամադրված ինքն իրեն»:
[iii] «իրերն իրենց անունով կոչել»:
[iv] «բույր արձակող հող»:

לפעמים אני אומר לנפשי - לא היו דברים מעולם. כפר מולדתי, כמו שאני רואה אותו, לא היה ולא נברא! לא הוא, לא היער, לא הגמדים ולא פיגלה. הם חיים בנפשי. אם כאלה הם החלומות, אין אמת כמו האמת שלהם ואין ממשות כמו הממשות שלהם. הם כמו יין עתיק בלב האדם. מרוב ימים דווקא יחזק כוחם ותגדל מתיקותם.

אין יין מתוק וחזק כאגדה ילדותנו! די בטיפה אחת לשכר את הלב! ולפעמים, רק עוד טיפה אחת - ומת לב האדם מיתת נשיקה.

...ואני בכפר מולדתי

בימי הקיץ, בצוהריים, יוצאים אני וחבריי לבקעה. כאן יכולים אנחנו לעשות כל שלבֵנו רוצה.

בתחילה גם אני הולך עם חבריי, אך לפני שאדע איך היה הדבר[i], אני נשאר לבדי: אני שוכב לבדי בין העשבים, לבדי עם חלומותיי, מסתכל ומקשיב ושותק.

נמלה עולה על עשב, עולה ונופלת, ושוב עולה.

והעשבים - לכל אחד ואחד מהם יש מלאך בשמיים, המכה[ii] בו ואומר לו: "גְדֵל!" שקט. יתרש מגגן.

הקולות של חבריי נעשים לי פתאום רחוקים[iii]. כך יפה לי, כך נעים לי וכך מתוק. עף אני עם הענן הקטן שבשמיים. שלום לכם חבריי, הולך אני מכם בדרך רחוקה, הולך אני אל פיגלה.

עיניי סגורות - ואני בכפר מולדתי. בוקר בהיר. בקצה הכפר גבעה קטנה וירוקה. בראש הגבעה בית וחצר, ולמטה בית וחצר. שער מול שער.

ופתאום בחלון הפתוח של הבית למטה עומד ילד רזה וחיוור, כבן חמש, והוא לבוש בכותונת לבנה. אני הוא. ראשי למעלה, לראש הגבעה, ועיניי מסתכלות בחלון הפתוח שם. אותה אני מחפש בעיניי - את חברתי היחידה, את "כלתי", את פיגלה.

בעוד רגע, ובחלון היא מופיעה - פיגלה. חמה ומתוקה עומדת היא שם באור, בכותונת הלבנה ובתלתלי זהב. פניה של פיגלה צוחקים, וכולה אור.

- פיגלה! - צועק אני ומרים ידיים, מוכן לעוף למעלה.
- שמוליק! - היא קוראת ומרימה אליי ידיים קטנות...

המראה נעלם.

ואני רואה שוב: הכפר אחרי הגשם. העננים התפזרו, והשמש זרחה. טהור העולם, טהור הכול חדש: השמיים, הגינה, השדה.

ופתאום שני תינוקות, אני ופיגלה, בלי נעליים, בכותנות, יוצאים מאחורי הבית, הולכים וקוראים בקול... לא מילה ולא שיר, רק קוראים בקול - לה־לה ולה־לה־לה! שמחה אחת וקול אחד - שיר לעולם.

[i] «բայց միևնույն է կհասկանայի ինչպե՞ս դա պատահեց»:
[ii] հարկ
[iii] «հասկարձ ինձ համար հեռավոր են դառնում»:

מן העיתונות הישראלית

עיר משוגעת: סינדרום ירושלים עדיין כאן

מה יש בירושלים שמוציא אנשים מדעתם? מאות מקרים של אנשים שמגיעים לעיר וחושבים שהם המשיח או מרִים הקדושה. מיהם האנשים הללו? מה עושים איתם? ואיך יכול להיות שהערבים חסינים מהתופעה?

התפרצות הר הגעש באיסלנד, בחודש אפריל אשתקד, הייתה בעיני רבים תזכורת עד כמה זניח כוחה של האנושות אל מול עוצמתו הכבירה של הטבע. ענן האפר הסמיך שכיסה את צפון מערב אירופה זכור בעיקר מפני ששיבש את מערך התעופה ביבשת, ואילץ מיליוני נוסעים מתוסכלים לשנות את תוכניותיהם.

אולם מבחינתו של אַרווין, צעיר אנגלי בשנות העשרים לחייו[i], הייתה למאורע משמעות אחרת. ארווין הבין את הזעם הוולקני כהתגלות שמימית הקוראת לו להגיע לירושלים כשליח האל, ובכך לקרב את גאולת העולם. חדור אמונה נחת השליח ארווין בישראל, ומיהר לקחת מונית לכנסיית הקבר הקדוש, המקום שלפי האמונה הנוצרית נצלב ונקבר ישו. כשנוכח ארווין כי הגיע אחרי שעות הפתיחה למבקרים, הבין זאת כהתגרות מצדו של השטן. ארווין גמר בדעתו להערים על השטן, לגרום לו להרוג אותו כבר באותו רגע ובכך לפרוץ את הדרך למלחמת הגאולה.

אל מול התיירים המבוהלים החל ארווין לנפף בסכין שרכש באחד מדוכני הרוכלים במקום, וכששעטו לכיוונו שוטרים חמושים ניסה לדקור אחד מהם. ארווין נורה במקום ובקשתו הסמויה למות כמעט התמלאה. אלא שלרוע מזלו, השוטרים ירו בו בפלג הגוף התחתון בלבד. ארווין נפצע אומנם באורח קשה, אך נותר בחיים. שוב יצא השטן כשידו על העליונה[ii], כך לפחות פירש זאת ארווין מאוחר יותר, כששב להכרתו[iii], בטרם הוטס חזרה לארצו לטיפול פסיכיאטרי כפוי.

ארווין סבל ממה שנקרא "סינדרום ירושלים". מדובר בתופעה מוכרת שיסודותיה מתועדים בירושלים כבר למעלה מ־200 שנים. הלוקים[iv] בתסמונת, רובם צליינים ותיירים המגיעים לירושלים, מאבדים זמנית את שפיות דעתם ורואים עצמם כמשיחים או כדמויות בעלות משמעות דתית ומיסטית.

מדי חודש בין אחד לשלושה תיירים המבקרים בעיר לוקים בתסמונת, ובמהלך עשר השנים האחרונות הגיעו כ־300 תיירים לטיפול באחד משלושת בתי החולים הפסיכיאטריים בעיר. למעשה, מספר התיירים שמתאשפזים בעיר הוא כמחצית ממספר האישפוזים הפסיכיאטריים של תיירים בארץ.

---

[i] «20-ից 30 տարեկան»:

[ii] «երբ» հարաբերական դերանունից զատ, կարող է ներմուծել ստորադասական նախադասություն, որն իմաստով մոտ է հայերենի դերբայական և «լինելով» բառով կազմված դարձվածներին: Տվյալ դեպքում շարադասությունն է «իր ձեռքը վերին (ձեռքդարար դիրքում) լինելով», և ամբողջ նախադասությունը թարգմանվում է «սատանան կրկին հաղթանակած դուրս եկավ»:

[iii] «երբ ուշքի եկավ»:

[iv] לקה

לדברי פרופ' משה קליָאן, החוקר את "תסמונת ירושלים" זה למעלה משני עשורים[i], מהווה ירושלים בעיניהם של אותם אנשים "במה מרכזית להפצת בשורתם על אחרית הימים וביאת המשיח". לדבריו, מי שנופל ברשתה של התסמונת הם לרוב תיירים רווקים בשנות השלושים או הארבעים לחייהם, נשים וגברים כאחד, שבאים לארץ לבדם. מחציתם של הלוקים בתסמונת הם נוצרים ומחציתם יהודים מכל הסוגים: חרדים, דתיים וגם חילונים. מרכז חייהם של אלה ואלה[ii], ברובם המכריע של המקרים, אינו בישראל. "אני מתקשה לזכור מקרה שבו לקה בתסמונת אדם מוסלמי", אומר קליאן, ומוסיף כי "התכנים המובעים על ידי החולה תואמים תמיד את הרקע הדתי שלו. אף פעם למשל לא נתקלתי ביהודי הטוען שהוא ישו או מרים הקדושה."

ואכן האנשים שהתסמונת מיוחסת להם נוהגים לזהות עצמם עם אחת הדמויות המופיעות בכתבי הקודש של דתם. כך למשל, יש רבים משוכנעים כי הם המשיח בכבודו ובעצמו[iii], האלוהים, השטן, או דמויות ידועות מן המקרא, כגון דויד המלך ואֵלִיָּהוּ הנביא. אחדים רואים עצמם כדמויות מהברית החדשה, כמו מרים או יוחנן המטביל. בשל העובדה שהתסמונת פורצת בירושלים דווקא, המגיעים הדתיים שלה גוררים לעיתים השלכות פוליטיות אדירות. כך היה במקרה המפורסם שאירע בשנת 1969, אז ניסה תייר אוסטרלי להצית את מסגד אל-אַקצה. מטרתו הייתה לגרש את המוסלמים מהר הבית כדי שהיהודים יוכלו לבנות עליו את בית המקדש. לדעתו של התייר הזה, חבר באירגון "הכנסייה הנוצרית העולמית", שליטתם של היהודים בהר הייתה אמורה להביא גאולה לכל העולם.

"ברגע זה ממש[iv] מאושפזים אצלנו מספר משיחים", מספר ד"ר פֶסַח ליכטֶנבֶּרג, מנהל מחלקת פסיכיאטריה בבית החולים הֶרצוֹג. "האנשים האלה מלאים במחשבות על גאולת העולם, ולראייתם יש להם תפקיד מרכזי בה. כשמגיע אליי אדם הטוען שהוא משיח, אני קודם כול מברר באיזה משיח מדובר. אם האיש אומר שהוא משיח בן יוסף, אני מבין שהוא אבדני, כי לפי המסורת המשיח הזה אמור למות בקרב; לעומת זאת, אם הוא משיח בן דויד, אני יודע שמצבו פחות קריטי, כי המשיח הזה אמור להביא את הגאולה לעולם ולהישאר גם אחריה."

מי שמכיר לוקים בתסמונת ירושלים כמעט כמו הפסיכיאטרים הוא עֲלי, תושב מזרח העיר בשנות העשרים המוקדמות לחייו[v]. עלי עובד כפקיד קבלה בהוסטל הפועל כבר שנים רבות באזור שער יפו. המקום מקבץ אליו תרמילאים רבים, תיירים חסרי אמצעים שרוצים לשכון בסמוך לשכונה, וכן רבים מהלוקים בתסמונת שהגיעו לבדם לעיר העתיקה.

"היה פה אחד, מתיו קראו לו, שהסתובב עם גלימה לבנה, החזיק מקל ביד והיה עם כתר על הראש. היה לו זקן לבן ארוך, והוא החזיק כל הזמן ספר ענקי בין הידיים. הוא הסתובב בלובי ואמר לכל האורחים שהסתכלו עליו שבקרוב תהיה המלחמה הגדולה בין ארצות הברית לרוסיה, ואחריה תהיה אפוקליפסה. רק לאחרונה הגיע תייר שהיה מסתובב ברחובות העיר כשהוא רכוב על חמור לבן וטען שהוא המשיח."

עלי מוסיף כי מצבם של התמהונים שמגיעים להוסטל אינו בלתי הפיך. "היה פה אחד בן 48 או 49, שהיה עומד בכניסה להוסטל ומחכה לישו. שבועות שלמים היה עומד ומחכה לו שיבוא וייקח אותו.

---

[i] כבר יותר מעשרים שנה

[ii] «և՛ սրանց, և՛ նրանց, երկուսինն էլ»:

[iii] «որ նրանք հենց ինքը Մեսիան են»:

[iv] «հենց այս պահին»:

[v] «20 տարեկանից մի փոքր ավել տարիքի»:

[vi] «հենված (լինելով)» (տե՛ս նախորդ էջի [ii] տողատակը):

ואז יום אחד הוא נעלם. לפני שנה בערך ראיתי אותו מסתובב בעיר העתיקה, והוא נראה נורמלי לגמרי, בבגדים רגילים." זה לא קצת מפריע לשאר האורחים במלון? "לא. הם כבר רגילים לזה ולא מתרגשים. הם גם יודעים שלא כדאי לנסות לדבר עם 'הנביאים'. האנשים האלה לא רוצים להקשיב לך, רק לדבר."

www.nrg.co.il

② *Թարգմանեք.*

Իսրայելը՝ 7.5 մլն բնակչություն ունեցող փոքր պետությունը, այսօր բարձր տեխնոլոգիաների (טכנולוגיות גבוהות) ոլորտում առաջատարներից մեկն է: Իսրայելյան բազմաթիվ ինստիտուտներ և հետազոտական կենտրոններ (מרכזי מחקר) հիմնվել են դեռևս կիբուցներում: Դրանցում աշխատում էին հարյուրավոր գիտնականներ և ինժեներներ, ովքեր փախչել էին Եվրոպայից 30-40-ական թվականներին: XX դ. վերջին տասնամյակներում Իսրայել ներգաղթեցին տասնյակ հազարավոր գիտնականներ նախկին Խորհրդային Միությունից, որոնց շնորհիվ երկրի գիտատեխնոլոգիական ներուժն է՛լ ավելի աճեց: Արդյունքում Իսրայելում այսօր մեկ շնչի հաշվով (לנפש/לאדם) կա աշխարհում ինժեներների, համալսարանական դիպլոմների և գիտական հրապարակումների ամենամեծ թիվը:

Հայ-տեքն Իսրայելում սկսեց զրաղանալ 60-ական թվականներից: Սահմանափակ բնական պաշարներն ու տեխնոլոգիական կրթության վրա շեշտադրումը՝ արդյունաբերությունը դեպի հայ-տեք կողմնորոշելու հինական գործոններն էին: Այսօր տեխնոլոգիատար արտադրությունը (תעשייה עתירת־טכנולוגיה) իսրայելյան տնտեսության կարևոր բաղադրամասն է: Իսրայելն առաջատար դիրքեր է պահպանում մի շարք բնագավառներում, ներառյալ տեղեկատվական տեխնոլոգիաները (טכנולוגיית מידע), հեռահաղորդակցությունն ու ծրագրային ապահովումը (תוכנה):

Գյուղատնտեսության ոլորտում Իսրայելի նվաճումները հայտնի են ամբողջ աշխարհում: Երկիրը, որի տարածքի զգալի մասն անապատ է, այսօր ոչ միայն բավարարում է իր պարենային պահանջները (צרכי המזון), այլև մեծ քանակությամբ գյուղատնտեսական արտադրանք, այդ թվում՝ ծաղիկներ է արտահանում Եվրոպա: Իսրայելը նման հաջողությունների է հասել մասնավորապես ջրամատակարարման, կաթիլային ոռոգման (השקיה בטפטוף), ջրի մաքրազտման և աղազրկման նորարարական տեխնոլոգիաների շնորհիվ:

Արաբական երկրների հետ ռազմական հավասարակշռություն պահպանելու անհրաժեշտությունը նպաստեց իսրայելյան ռազմական արդյունաբերության զարգացմանը: Իսրայելյան զինամթերքն ու ռազմական տեխնոլոգիաները մեծ պահանջարկ ունեն ամբողջ աշխարհում: Իսրայելի ամենահայտնի ռազմական մշակումների թվից (מִכִּין) հարկ է հիշատակել «Ուզի» ատրճանակ-գնդացի-

բը, «Գալիլ» և «Տավոր» ավտոմատները, «Մերքավա» հրասայլը, «Քֆիր» կործանիչը, «Պիտոն» հրթիռները, «Օֆեկ» և «ՏեկՍար» լրտես արբանյակները, «Խեց» և «Միսլաթ բարզել» հակահրթռային համակարգերը, ինչպես նաև հրթռային նավերն ու անօդաչու ինքնաթիռները:

Վերջին տասնամյակներում Իսրայելում հաջողությամբ զարգանում էին բժշկական տեխնոլոգիաներն ու դեղագործությունը: Ամեն տարի աշխարհի բոլոր ծայրերից (מכל רחבי העולם) հարյուրավոր մարդիկ են ժամանում Իսրայել, որպեսզի որակյալ բուժում ստանան:

③ *Պատմեք, թե ինչպիսի՞ն եք պատկերացնում բարձր տեխնոլոգիաները 10 տարի հետո:*

77 שבעים ושבע

ԲԱՅԱԿԱՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՁԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ԿԱՄ ԿՐԿՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՐՏԱՀԱՅՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

77.1. Շարունակականության, տևողության կամ զարգացման մեջ գտնվող գործողություն նշելու համար կարող է գործածվել ելի բայի կապակցությունը համապատասխան բայի հետ (կարելի է համեմատել հայերենի «գնալով» ձևով կապակցությունների հետ): Այդպիսի կապակցություններում երկու բայերն էլ միևնույն ժամանակում են (հիմնականում՝ ներկա). հետևյալ «պատմությունը շարունակում է զարգանալ», «հարյուր տարեկանից բարձր տարեցների թիվը գնալով աճում է», «նախկին վարչապետի առողջության վիճակը գնալով վատթարանում էր», «մեր դարում գեյշաների թիվը ճապոնիայում անշեղորեն նվազում էր»:

Գործողության կրկնությունը նշելու համար գործածվում են նույնանման կապակցություններ բայերով՝ «նա կրկնեց», «նա նորից ժպտաց», «նա հարցրեց», «նա նորից զանգահարեց», «նա նորից գնաց», «նա նորից գնաց», «նա նորից գնա

מיכאל גונן שמו. הוא תלמיד השנה השלישית בחוג לגיאולוגיה. הוא נולד ומתגורר בחולון.

- קר בירושלים שלך.

- ירושלים שלי? מנין נודע לך שאני ירושלמית?

הו, הוא מבקש סליחה אם טעה הפעם, אבל אין הוא סבור שטעה. הוא למד כבר להבחין בירושלמים ובירושלמיות במבט ראשון. אמר, והביט בפעם הראשונה אל תוך עיני. עיניו היו אפורות. אני ראיתי בהן גץ של צחוק, אך לא גץ עליז. אמרתי לו כי אכן הצליח הפעם בניחושו. באמת ירושלמית אני.

- ניחוש? הו, לא.

לא, לא היה זה ניחוש. הוא ראה בי שאני ירושלמית. ראה? האם גם זאת מלמדים בחוג לגיאולוגיה? לא, כמובן שלא. זאת למד דווקא מן החתולים. מן החתולים?! כן. הוא אוהב להסתכל בחתולים. לעולם לא יתיידד חתול עם מי שאיננו מסוגל לאהוב אותו. החתולים אינם טועים בבני־אדם.

- אתה בחור שמח, - אמרתי אני בשמחה. צחקתי אליו וצחוקי הסגיר.

אחר־כך הזמין אותי מיכאל גונן להצטרף אליו ולעלות עמו לקומה השלישית של טרה־סאנטה, שם יציגו עכשיו סרטונים מדעיים על ים־המלח ועל הערבה.

כשעלינו במדרגות ועברנו במקום שבו מעדתי לפני־כן, חזר מיכאל וחיבק[2] את מרפקי בכפו החמה. מבעד לצמר הכחול חשתי בחמש אצבעותיו כל אחת בפני עצמה[1]. הוא השתעל שיעול יבש, ואז הבטתי בו. הוא הבחין במבטי ופניו האדימו. אפילו אוזניו האדימו. בחלונות היכה הגשם. מיכאל אמר:

- איזה גשם שוטף.

- גשם שוטף, - הסכמתי עמו בקול נלהב, כמו התברר פתאום מתוך דבריו כי קרובי־משפחה אנחנו.

מיכאל היסס. אחר־כך הוסיף:

- כבר השכם בבוקר ראיתי ערפל ורוח חזקה נשבה.

- בירושלים שלי החורף הוא חורף, - אמרתי אני בעליצות. והטעמתי: ירושלים שלי, מפני שרציתי להזכיר לו את דבריו הראשונים. רציתי שידבר עוד. אבל הוא לא מצא תשובה מפני שאין הוא איש שנון. לכן חזר וחייך[3]. ביום של גשם בירושלים בבניין טרה־סאנטה על המדרגות שבין הקומה השנייה לבין הקומה השלישית. לא שכחתי.

בסרטון המדעי ראינו כיצד מאיידים את המים עד שנחשף המלח הצח: גבישים של לובן מבהיק על פני טין אפור. הטין האפור הלך והתבקע[2] לנגד עינינו ממש, מפני שהיה זה סרטון לימודי ותהליכי־הטבע הוצגו בו ברציפות מואצת. התמונות היו אילמות. על החלונות נתלו מסכים שחורים כדי להחשיך את אור־היום. והיה שם פרופסור זקן אשר השמיע מפעם לפעם הערות ופרושים שלא הבנתי אותם. קולו של המלומד היה סדוק ועייף. זכרתי את קולו הטוב של דוקטור רוזנטאל אשר ריפא אותי מפחלת הדיפתריה בהיותי ילדה בת תשע. פעמים אחדות הצביע הפרופסור במקל דק על עיקרן של התמונות. רק אני הייתי חופשייה להבחין בפרטים שאין בהם תועלת לימודית. לאורה הרפה של מנורת פנס־הקסם[4] הייתי חופשייה להביט גם במקלו, בזרועו ובתווי־קלסתרו של הפרופסור הישיש, כאילו הוא חיתוך־עץ המעטר אחד מן הספרים הישנים שאהבתי.

בחוץ התגלגלו כמה רעמים כבדים וצרודים. הגשם חבט, זועף, בחלונות המואפלים, כאילו יש בסיו[5] שליחות דחופה והוא תובע מאתנו כי נקשיב לו בחרדת־לב.

[1] «յուրաքանչյուր (մատը) առանձին-առանձին»:
[2] «կախարդական լապտեր», այսինքն՝ կինոպրոեկտոր:
[3] בפה שלו

מן העיתונות הישראלית

שם טוב

עבודת מחקר, שנערכה בחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה, מראה על קיומם של סטריאוטיפים לגבי שמות פרטיים המקובלים בארץ ומצביעה על קשר מובהק בין תפיסת הזהות הלאומית של הציבור בארץ לבין השמות הפרטיים, שאנשים בוחרים להעניק לילדיהם.

במבוא למחקרה עומדת החוקרת, רחל דינור, על חשיבותו של השם בתרבות האנושית בכלל, שמו של האדם, מדגישה החוקרת, הוא אחת התכונות היציבות וההמשכיות ביותר שלו, בשל כך יש לשם פונקציות פסיכולוגיות רבות. השם הוא התו הראשוני שהאדם מציג לסביבתו החברתית, עוד לפני שניתן לעמוד על תכונות מהותיות יותר שלו. רבים ייפגעו, כאשר שמם יישכח, ובפרט שמם הפרטי. האמונה בכוחו של השם היא אמונה רווחת: אנשים מנציחים את שמם במקומות ציבוריים מכובדים יותר או פחות, מנהלים מאבקים משפטיים סביב שמות ושינוי שמות ומצפים לילד שימשיך את השושלת המשפחתית שלהם בנשיאת שמו של קרוב שנפטר.

מתוך מסורות שונות אפשר ללמוד על הנטייה לייחס לשם סגולות חשובות ולראות בו הרבה מעבר לתווית שניתנה לאדם. אצל המצרים הקדומים נחשבה ידיעת שמו של אדם כמקנה ליודע כוח מאגי, שבאמצעותו הוא יכול להפעיל על נושא השם קסמים או השפעה מזיקה, זו הסיבה שלקדמונים היו שמות רבים, חלקם סודיים. אצל בני פּפּואה רווחה האמונה, שניתן למצוא פושע אם אומרים את שמו. בתרבויות מסוימות מציינים את המעבר מילדות לבגרות בהחלפת השם, וְאֶסקימואים זקנים קוראים לעצמם לעתים בשם חדש מתוך אמונה, שהשם יעורר בהם רעננות והתחדשות. בתרבות הסינית, כאשר זוג מאמץ לו בן, הוא מחפש ילד בעל אותו שם משפחה כדי למנוע שינוי.

גם במסורת היהודית שמור מקום נכבד למתן השמות. השימוש במונח "השם" לציון אלוהים מראה, שנושא השמות הוא בעל חשיבות רגשית עליונה. השמות במקרא הם כמעט תמיד משמעותיים. הם מציינים תכונות של נושא השם: "כי כשמו כן הוא, נָבָל הוא ונבלה עמו"[1]. הם מודיעים על אירועים בעתיד: "כי שלמה יהיה שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו"[2] ועוד. בגלות השתרש המנהג להעניק לנולד שם נוסף, כמו "חיים", "בן־ציון חי" כסגולה לסילוק מזיקים ושדים, וכסגולה לאריכות ימים לחולים וליתומים. לחולים היו נוהגים לתת שם חדש כדי לבלבל את מלאך המוות, הבא לקחת את חייהם...

דינור מצטטת מחקרים מודרניים, המראים כי לשם יש חשיבות רבה גם בתרבות העכשווית. כך, למשל, התברר באחד המחקרים, שסטודנטים מוכנים להילחם יותר למען שמם, כאשר לועגים להם בגללו, מאשר להילחם לשם הגנה על רכושם. מחקר אחר הראה, שאם משמיעים לאדם שתי תשדורות שונות בו־זמניות לשתי האוזניים, הוא יהיה מסוגל לדווח על דבר אחד בלבד מתוך המידע - על שמו. החוקר הסיק מכך, ששמו של האדם הוא המידע החשוב ביותר עבורו.

החוקרת טוענת, כי הגירה מארץ לארץ, המביאה עמה שינוי בהשתייכות הלאומית, מלווה לפעמים בשינוי שם. יהודים, שהיגרו לארה"ב בתחילת המאה ה־20, החליפו את שמותיהם לשמות אמריקניים, מתוך ציפייה שילדיהם ייהפכו לאמריקנים.

[1] הקב"ה
[2] «Քանի որ ինչպես իր անունն է, այնպես էլ ինքն է։ Նաբաղ է նա, և զազրելիությունն իր հետ է» (Թագավորություններ Ա, 25, 25):
[3] «Եվ Սողոմոն կլինի անունը, և խաղաղություն ու հանգստություն կտամ Իսրայելին նրա օրերում» (Առաջին Մնացորդաց 22, 9):

בארץ, לדברי החוקרת, תופעת שינוי שמות לועזיים לעבריים קשורה לתהליך ההתהוות של זהות חדשה, ישראלית, לצד דחיית הזהות היהודית־גלותית. על־פי הסטטיסטיקה של משרד הפנים, אפשר לחלק את השמות שניתנו לילידי הארץ לשלוש קטגוריות:

שמות כלל־יהודיים: אלה הם שמות יהודיים קלאסיים, שהיו בשימוש נרחב ללא קשר לעדה או לתקופה, ואף בקרב הגויים הם מזוהים כשמות יהודיים, כמו אברהם, שרה, יוסף, יצחק, דויד ועוד.

שמות ישראליים־ילידיים: קטיגוריה זו כוללת שתי תת־קטיגוריות. שמות תנ"כיים, שלא היו בשימוש בגלות וחזרו להיות פופולריים, כמו אֶמנון, אֶהוד ומיכל; שמות עבריים־מקוריים, שהומצאו בארץ, כמו רונן ורונית ועוד.

שמות אחרים: שמות לועזיים, כמו רוברט, הרברט; שמות תנ"כיים, שאינם ייחודיים לישראלים או ליהודים ומקובלים גם על הגויים, כמו מיכאל, גבריאל ואדם; שמות עבריים, האופייניים לאחת מתפוצות הגולה, כמו מזל, חיה ומצליח; שמות מאחת השפות היהודיות, כמו זלמן, קלמן.

לדעת החוקרת, עלייה במתן שמות כלל־יהודיים קשורה בהתחזקות הזהות היהודית, בלומר, כאשר הגולה ואלמנטים יהודיים־מסורתיים מהווים חלק מהזהות הלאומית; כאשר הזהות היהודית נחלשת, מתחזקת הזהות הישראלית, ויחד אתה חלה עלייה חדה במתן שמות ישראליים־ילידיים.

מחקרה של דינור התבסס על שני מדגמים: 80 תלמידי בבית־ספר בחיפה ו־408 סטודנטים מאוניברסיטת חיפה, מאוניברסיטת בר־אילן ומטכניון בחיפה. ילידי הארץ[1] היו 91.4% מכלל המדגם. 0.4% מהנבדקים הגדירו את עצמם דתיים מאוד, 3.5% דתיים, 18.5% מסורתיים ו־77.6% חילוניים. הם נתבקשו למלא שאלון להערכת שמות. השאלון כלל 10 שמות פרטיים ושלושה שמות משפחה. היה עליהם להעריך אותם בסולם של שש דרגות. השמות היו: אהרון ואבי כשמות כלל־יהודיים, אמנון, אורי ותומר כשמות ישראליים־ילידיים, רוברט - שם לועזי, הרצל, לאון, מגדל - שמות משפחות יהודיות, וגיא - שם עברי שצילצולו לועזי. שמות המשפחה היו: גולדשטיין, פְלֶד ותֶמיר.

באופן כללי ניתן לומר, שהשמות הישראליים זכו לתגובה חיובית יותר מהשמות היהודיים והלועזיים. אפשר היה לחשוב, ששמות יהודיים־מסורתיים פחות מקובלים, כי הם נראים מיושנים. אולם הסבר זה, מדגישה החוקרת, אינו מספיק, משום שגיל הנבדקים במדגם היה 19-50, וקשה להניח שיש העדפה של שמות בכל הגילים. לגב' דינור נראה, שלתופעה זו בסיס היסטורי־אידיאולוגי, ששורשיו בשנים הראשונות שלאחר הקמת המדינה. הרי האידיאולוגיה הציונית, שהיתה מקובלת בשנים אלה גרסה, שבניית התרבות הישראלית החדשה חייבת להיות מבוססת על שלילה מוחלטת של הגלות, על כל המאפיינים הרוחניים והתרבותיים שלה.

עוד מציינת החוקרת, כי ממצאי עבודתה עומדים בסתירה לממצאי מחקרים דומים שנערכו בארה"ב על שמות פרטיים אמריקניים. במחקרים הללו דיווחו על כך שהשמות המסורתיים הם השכיחים, שהרי בתרבות האמריקנית יש העדפה לשמות שמסמלים המשכיות מסורתית, ואילו בארץ קיימת העדפה להתחדשות ולמה שמסמל עצמאות תרבותית.

[1] 62.1. [2] 77.1.

[1] «Իսրայելում ծնվածները»:

② Թարգմանեք.

Բարի սամարացու պատմությունը գիտեն շատերը, սակայն ոչ բոլորը գիտեն, թե ովքեր են սամարացիները: Մ.թ.ա. 722 թ. ասորեստանցիները գրավեցին Իսրայելի հյուսիսային թագավորությունը և նրա բնակչության մի մասն արտաքսեցին Միջագետք: Նրանց փոխարեն Իսրայելի մայրաքաղաք Սամարիայի շրջանում ասորեստանցիները բնակեցրին Միջագետքի որոշ ցեղերին: Այս ցեղերը խառնվեցին հյուսիսային Պաղեստինում մնացած հրեաների հետ, և արդյունքում ձևավորվեց նոր համայնք, որը քաղաքի անունով «սամարացիներ» կոչեցին: Իրենք՝ սամարացիներն իրենց համարում են (רואים את עצמם כ־) Հովսեփի ցեղի ժառանգները:

Սամարացիները պնդում են, թե ճշմարիտ հուդայականություն են դավանում, սակայն նրանց հավատալիքները տարբերվում են հրեաների հավատալիքներից: Որպես սուրբ գիրք, օրինակ, նրանք ընդունում են միայն Թորան, մերժում են Թանախի մյուս գրքերը, ինչպես նաև «բանավոր օրենքը»: Հրեական տոներից նրանք տոնում են միայն Թորայում հիշատակվողները: Իրենց ծեսերն ու գոհաբերությունները սամարացիները կատարում են (עושים) Գրիզիմ սարի վրա: Համայնքի գլխին կանգնած է քահանայապետը, ով համարվում է Մովսեսի եղբայր Ահարոնի ժառանգը:

Մինչև մ.թ.ա. 586 թ. Հուդայի թագավորության անկումը, սամարացիներն ու հրեաները խաղաղության մեջ էին ապրում: Հրեաների՝ բաբելոնյան գերությունից վերադառնալուց (שיבת ציון) հետո սամարացիներն, ըստ Թանախի, նրանց օգնություն առաջարկեցին երկրի և Երուսաղեմի տաճարի վերականգնման համար, սակայն հրեաները չէին ընդունում սամարացիներին որպես ցեղակիցներ և դավանակիցներ, ուստի մերժեցին նրանց օգնությունը: Դա երկու խմբերի միջև տարանջատման սկիզբը դարձավ: Պաղեստինում Ալեքսանդր Մակեդոնացու և Սելևկյանների իշխանության ժամանակաշրջանում անդունդը հրեաների և սամարացիների միջև գնալով խորանում էր, թշնամանքն անընդհատ ուժեղանում էր (גדל), և դրա արձագանքները կարելի է գտնել Նոր Կտակարանում:

Չնայած որ հրեաներն ու սամարացիներն, ըստ էության, դարձան երկու առանձին ժողովուրդներ, նրանք խոսում էին արամեերենի նույն բարբառով և առանց դժվարության հասկանում էին միմյանց, իսկ որպես պաշտամունքի լեզու գործածում էին հին եբրայերենը (עברית מקראית): Այդ երկու լեզուների գրառման համար սամարացիները գործածում էին իրենց սեփական այբուբենը, որը տարբերվում է արամեական գրի մյուս տարբերակներից: Սամարական գիրը որպես գաղտնագրություն գործածում էին մասոնների որոշ խմբեր:

Բար Կոխբայի ապստամբությունից հետո հրեաների թվաքանակը Պաղեստինում գնալով նվազում էր, և սամարացիները դարձան երկրում գերիշխող համայնքը: IV դ. դարձավ սամարացիների ոսկեդարը (תור הזהב), և այդ ժամանակաշրջանում արամեերեն ստեղծվեցին նրանց գրականության լավագույն նմուշ-

ները: Միջնադարում սամարացիները հալածանքների էին ենթարկվում (סבלו
(מצד גזירות) բյուզանդացիների, պարսիկների, արաբների, խաչակիրների և թուր-
քերի կողմից: Նրանցից շատերը քրիստոնեություն և իսլամ ընդունեցին կամ կո-
տորվեցին, և այդ պատճառով հարյուրամյակների ընթացքում սամարացիների
թիվը անշեղորեն նվազում էր: XX դ. սկզբին Պաղեստինում սամարացիների հա-
մայնքը հաշվում էր (מנה) 150 հոգուց պակաս:

XXI դ. սկզբին Իսրայելում բնակվում էին ավելի քան 600 սամարացիներ,
հիմնականում Խոլոն և Շխեմ քաղաքներում: Նրանք եբրայերեն և արաբերեն են
խոսում և պահպանում են իրենց հինավուրց սովորությունները: «Վերադարձի մա-
սին» իսրայելյան օրենքը արտասահմանում բնակվող յուրաքանչյուր սամարա-
ցու Իսրայել հայրենադարձվելու և իսրայելյան քաղաքացիություն ստանալու ի-
րավունք է տալիս:

③ *Պատմեք, թե ո՞ր երկիրը կուզենայիք այցելել և ինչո՞ւ:*

78 שבעים ושמונה

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

שירים משירת נתן זך[1]

זֶה לֹא נָכוֹן מַה שֶׁאוֹמְרִים

צֵעַר אֵינוֹ מַשְׁאִיר סִימָנִים,
זֶה לֹא נָכוֹן מַה שֶׁאוֹמְרִים,
צֵעַר אֵינוֹ מַשְׁאִיר סִימָנִים.

עֶצֶב אֵינוֹ בָּא כָּךְ סְתָם[2],
זֶה לֹא נָכוֹן מַה שֶׁאוֹמְרִים,
עֶצֶב אֵינוֹ בָּא כָּךְ סְתָם.

אָדָם אֵינוֹ חַי לְעוֹלָם,
זֶה לֹא נָכוֹן מַה שֶׁאוֹמְרִים,
אָדָם אֵינוֹ חַי לְעוֹלָם.

אֲנִי יוֹשֵׁב עַל שְׂפַת הָרְחוֹב

אֲנִי יוֹשֵׁב עַל שְׂפַת הָרְחוֹב
וּמִסְתַּכֵּל בָּאֲנָשִׁים,
הֵם אֵינָם יוֹדְעִים
שֶׁאֲנִי בָּהֶם מִסְתַּכֵּל.

הַאִם כָּךְ מִסְתַּכֵּל בְּנוּ הָאֵל,
מִבְּלִי שֶׁנַּרְגִּישׁ דָּבָר, מִבְּלִי שֶׁנָּבִין,
מִבְּלִי שֶׁנִּשְׁאַל?

[1] **נתן זך** (נולד ב-13 בדצמבר 1930 בברלין) הוא משורר, עורך, מתורגמן, מבקר שירה ופזמונאי ישראלי.
[2] «հենց այդպես»:

אינני יודע.
יש דברים רבים שאני שואל.
לפי שעה[i]
אני יושב על שפת הרחוב
ומסתכל.

הצייר מציר

הצייר מציר, הסופר מספר, הפסל מפסל
אך המשורר אינו שר,
הוא הר בצדי הדרך,
או עץ, או ריח,
משהו שבורם,
או כבר לא, מה שהיה
ולא יחזור, כמו עונות השנה,
החום, הקור, הקרח והצחוק
של הלב, כאשר הוא אוהב,
או מים, משהו רחב, בלתי-מוכן
כמו רוח, או אוניה, או שיר,
משהו שמשאיר משהו.

אהבה של שני אנשים

הוא לא אמר לה מלה שונה.
היא הלכה ברחוב כמו כל גברת.
בקצרה: הם לא נהגו אחרת
מכל בני זוג אחרים.
אבל נדף מהם ריח, כמין בושם,
אהבה של שני אנשים.

הוא לא לחש לה באוזנה דברים יותר מתוקים.
היא לא הביטה עמוק יותר בעיניו.
אבל היו ביניהם חלופים יותר כמוסים,
דברים שקשה לי לומר עכשיו,
דברים, אם חיב אני לומר זאת, שאחרים נוסעים, סובאים
שוכחים, צל הרים. בקצרה: אהבה של שני אנשים.

[i] «դեռ որ, այս պահին»:

זה לא נמשך זמן רב. מי
חכם וידע כמה זמן דברים נמשכים,
אבל כל החיים, אם קצרים ואם ארכים, החיים,
ארצה שגם בי תפגע, כמו ברק, מה אני אומר, רק תגע,
תרים[ii], דבר־מה, אם חיב אני לומר זאת, יותר מקרבה,
ענדנים. אהבה של שני אנשים.

מן העיתונות הישראלית

זה היה רצח עם

בשנים 1915-1916 התרחש הג'נוסייד הראשון במאה העשרים. הטורקים, שליטי האימפריה העותמנית, רצחו יותר ממיליון וחצי ארמנים. אפשר להתווכח על מספר הקורבנות ועל פרטים היסטוריים מסוימים, אבל אי אפשר להטיל ספק בכך שהיה זה רצח עם. למרות זאת, הטורקים אינם מכירים בכך, והארמנים וידידיהם בעולם נאבקים כבר יותר מ-90 שנים למען הכרה בכך.

חוקרי ג'נוסייד מציינים שהכחשתו היא השלב האחרון בהתרחשותו, ואין הוא מתרחש תמיד. גרמניה הכירה בפשעיה נגד היהודים, אבל טורקיה היא דוגמה למבצעי רצח שאינם מכירים בפשעיהם.

קשה להגזים בחשיבות שמייחסים הארמנים ליחס היהודים, ובמיוחד ישראל, לג'נוסייד הארמני. כבר שנים נמשכת המחלוקת סביב יחס ישראל לסוגיה. המשמעות המיוחדת הנובעת מכך שמדובר במדינה של עם שהיה קורבן השואה ברורה לארמנים, לטורקים, לישראלים ולעולם כולו.

ישראל נמנעה בעקביות מלהתייחס[iii] לרצח העם הארמני. נציגי ממשלה נמנעו, פרס למעטים[iv], מלהשתתף[v] באזכרות השנתיות. ב־2000 נדמה היה שמסתמן שינוי. בהשתתפות היסטורית בעצרת הזיכרון התייחס שר החינוך אז[vi] יוסי שריד לכאב ההכחשה של הארמנים, הביע הזדהות והבטיח שילדי ישראל ילמדו על כך. אך הממשלה מיהרה להתנער מדבריו וטענה שאינו מייצג אותה.

אבל שר החוץ שמעון פֶּרֶס כן מייצג את ממשלת ישראל. באפריל 2001, ערב ביקור בטורקיה, צוטט פרס ביומון טורקי כמי שאמר: "אנחנו דוחים את הניסיונות ליצור דמיון בין השואה וההאשמות הארמניות. לא התרחש דבר הדומה לשואה. הארמנים עברו טרגדיה אולם לא ג'נוסייד". באוגוסט 1995, בהיותו גם אז שר החוץ, כתב פרס לאחד העיתונאים: "הנני מודע לעובדה שישראל הרשמית לא התייחסה לטבח נורא זה מהחשש לייחודיות השואה בהיסטוריה האנושית".

[i] նգա՛
[ii] երս
[iii] Եվս մեկ անգամ ուշադրություն դարձրեք ՝ նախդիրի գործածությանն անորոշ դերբայի հետ, որն իմաստային առումով համընկնում է հայերենում՝ բացառական հոլովում անորոշ դերբայի գործածության հետ: Սույն օրինակում՝ «Իսրայելը հետևողականորեն ձեռնպահ էր մնում հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ **վերաբերմունք արտահայտելուց**»:
[iv] «բացառությամբ քչերի»:
[v] Նույնը, ինչ [iii] տողատակում՝ «**մասնակցելուց** ձեռնպահ էին մնում»:
[vi] «այն ժամանակվա»:

השלב האחרון בפרשה המבישה הזאת התרחש בשבועיים האחרונים. שגריר ישראל בצרפת וארמניה חזר בירוואן, בירת ארמניה, על[i] דברי פרס. בישראל איש לא דיווח על כך. הארמנים בארמניה וברחבי העולם נפערו. אישים וגורמים פוליטיים דרשו לסלק את השגריר.

משרד החוץ הארמני מחה ובעוד כמה ימים הגיעה התשובה הרשמית של ישראל: "יהודים וכישראלים אנו נעצבים במיוחד על ידי המוות והטרגדיה שהתרחשה בין 1915 ו־1916. אנו מבינים את הרלוונטיות האמוציונלית לשני הצדדים, ומודעים למספר הגבוה של הקורבנות בקהילת הארמנים. נושא זה דורש מחקר מקיף על ידי קשת רחבה של אנשים, ודיאלוג אקדמי שמבוסס על עדויות והוכחות". ישראל גם סבורה שהשואה היתה מאורע ייחודי בהיסטוריה האנושית שתוכן מראש נגד העם היהודי ומציינת שהיא "מכירה בטרגדיה ובמצוקת הארמנים. אנו זאת, המאורעות אינם יכולים להיות מושווים לג'נוסייד, דבר שבשום דרך אינו מקטין את עוצמת הטרגדיה".

אסור בשום אופן להמעיט במשמעות ההיסטורית הנוראה של ההצהרה הזאת. לא שואה, לא ג'נוסייד - קורבנות, מצוקה, טרגדיה, שאפילו לא נאמר מי חולל אותה. אין רוצח, כאילו זה אסון טבע, אבל יש התייחסות לרלוונטיות האמוציונלית לשני הצדדים - הארמנים והטורקים (הישבו על היהודים והגרמנים מוזכרים כך במקרה של השואה), וישנו כמובן הדגש על ייחודיות השואה.

יש הרבה ציניות, יוהרה, סתירות פנימיות וחוסר אחריות בהצהרה רשמית מסוכנת זו, המערערת על משמעות ורלוונטיות המחקר ההיסטורי על הג'נוסייד. בכך עברה ישראל רשמית מהכחשה פסיונית לאקטיוונית. הצהרה חמורה כזאת יצאה ממדינה של עם שרק לפני מעט יותר מ־50 שנה היה קורבן השואה. ההצהרה גם מחללת את זיכרון השואה ומשמעותה.

העובדה שהמערכת הפוליטית, התקשורת והאקדמיה בישראל מתעלמות מאירוע משמעותי כל כך רק מעידה מה עמוקה פשיטת הרגל המוסרית שאליה הידרדרנו. כיהודי־ישראלים לא נותר לנו אלא[ii] לבקש סליחה מכל אחד מבני העם הארמני ולהבטיח שיש בישראל אנשים שלא ירפו עד שמדינתם תשנה את העמדה הבלתי־מוסרית הזאת כלפי ג'נוסייד של עם אחר.

"הארץ"

② *Թարգմաներ.*

Չորեքշաբթի, մարտի 4-ին ավարտվեց ԱՄՆ պետքարտուղար (מזכירת המדינה) Հիլարի Քլինթոնի այցն Իսրայել: Այցի ընթացքում նա հանդիպեց նաև Պաղեստինյան ազգային վարչության (הרשות הלאומית הפלסטינית) ղեկավարության հետ: Մերձավորարևելյան տարածաշրջանի երկրների այցելությունից հետո տիկին Քլինթոնը կմեկնի Եվրոպա, սակայն ամերիկացի երկու բանագնացներ՝ պետքարտուղարության (מחלקת המדינה) խորհրդական Ջեֆրի Ֆելտմանը և Սպիտակ տան ազգային անվտանգության խորհրդի ներկայացուցիչ Դանիել Շափիրոն, ովքեր ուղեկցում էին Քլինթոնին Եգիպտոսում և Իսրայելում, Երուսաղեմից կմեկնեն Դամասկոս: Հենց Ֆելտմանին և Շափիրոյին է Սպիտակ տունը հանձնարել սիրիական ղեկավարության հետ շփումների (կապերի) հաստատման (קשרים) առաքելությունը: Շաբաթ օրը Հիլարի Քլինթոնը կժամանի Թուրքիա, որտեղ, ամենայն հավանականությամբ, կլսի բանագնացների հաշվետվությունը՝ Սիրիայում առաջին բանակցությունների արդյունքների մասին: Հարկ է նշել, որ մարտի 2-ին Շարմ էշ-Շեյխում Հիլարի Քլինթոնը կարճ հանդիպում էր ունեցել Սիրիայի արտաքին գործերի նախարարի հետ:

Նախագահ Ջորջ Բուշի պաշտոնավարման (שלטון) ժամանակ Վաշինգտոնը խզեց (ניתק) դիվանագիտական հարաբերությունները Դամասկոսի հետ: Դա տեղի ունեցավ 2005 թ.՝ Լիբանանի նախկին վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրիի սպանությունից հետո. սպանության կազմակերպման մեջ կասկածվում էին (חשד) Սիրիայի հատուկ ծառայությունները: Ամերիկյան նոր վարչակազմն իր գործունեության առաջին ամիսներից ջանում էր երկխոսություն հաստատել (פיקח) Սիրիայի հետ:

Երեկ Երուսաղեմում Հիլարի Քլինթոնը հայտարարեց, որ չի կարող ասել, թե արդյոք Ֆելտմանի և Շափիրոյի առաքելությունը հաջողությամբ կպսակվի, սակայն շեշտեց, որ Դամասկոսի հետ շփումների հաստատումն անհրաժեշտ է Մերձավոր Արևելքում իրավիճակի կարգավորման համար:

Հարկ է նշել, որ Ջեֆրի Ֆելտմանն ու Դանիել Շափիրոն համարվում են Մերձավոր Արևելքի բանիմաց փորձագետներ: 2005 թ., երբ ահաբեկչական գործողության արդյունքում զոհվեց (սպանվեց) Ռաֆիկ Հարիրին, Ֆելտմանը Բեյրութում ԱՄՆ դեսպանն էր և մնում էր այդ պաշտոնում լիբանանյան երկրորդ պատերազմի օրերին: Նա լավ ծանոթ է լիբանանցի և սիրիացի բազմաթիվ դիվանագետների հետ: Անցած շաբաթ Ֆելտմանը հանդիպել է սիրիական ներկայացուցիչների հետ և քննարկել իր առաջիկա այցը Դամասկոս:

Ինչպես հայտնում են ամերիկյան ԶԼՄ-ները, Վաշինգտոնի և Դամասկոսի միջև հարաբերությունների վերականգնումը կարող է ճանապարհ հարթել (סלל דרך) իսրայելա-սիրիական ուղիղ բանակցությունների համար: Սակայն ԱՄՆ-ում և Իսրայելում պահանջում են, որ Սիրիան դադարեցնի աջակցությունը ՀԱՄԱՍ և Հիզբուլլա ահաբեկչական կազմակերպություններին:

Լիբանանյան «Նահար» թերթն այսօր գրում է, որ Ֆելտմանն ու Շափիրոն պատրաստվում են նաև այցելել Բեյրութ և հանդիպել Լիբանանի նախագահի և վարչապետի, ինչպես նաև սպանված նախկին վարչապետ Հարիրիի որդու հետ: Ըստ թերթի, պաշտոնական Բեյրութն առայժմ չի հայտնել այցի ամսաթիվը:

③ *Պատմեք, թե ի՞նչ հիշարժան իրադարձություններ են տեղի ունեցել վերջերս Մերձավոր Արևելքում:*

[i] חזר על «կրկնել»:

[ii] «մեզ ոչինչ չի մնում, քան»:

79 שבעים ותשע

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

עוד שירים משירת נתן זך

אֶת הַכְּאֵב הַמָּתוֹק

אֶת הַכְּאֵב הַמָּתוֹק שֶׁל הָאַהֲבָה רוֹצֶה אֲנִי לְדַעַת שׁוּב,
שׁוּב אֶת הַכְּאֵב שֶׁזְּמַן רַב לֹא יָדַעְתִּי. יָרַדְתִּי בָּעֶרֶב
לִקְנוֹת עִתּוֹן בָּרְחוֹב וְחָזַרְתִּי אַחֲרֵי שֶׁהִצְּתִּי בַּכּוֹתְרוֹת.
עַכְשָׁו אֶקְרָא. לְאַט. לְאוֹר הַמְּנוֹרָה. אֶת הַכְּאֵב שֶׁפַּעַם יָדַעְתִּי
רוֹצֶה אֲנִי לְדַעַת שׁוּב. יָדַי מְעַלְעֲלוֹת בַּדַּפִּים מַהֵר -
שֶׁלֹּא יִבְרַח, לְאַט, לֹא יְמַהֵר. אֶת הַכְּאֵב. סִדַּרְתִּי אֶת הַסֵּדֶר.
תָּלִיתִי אֶת הַחֲלָצָה
בָּאָרוֹן, מָחִיתִי אֲבָק דְּמִיּוֹנִי מֵעַל סֵפֶר שֶׁאֲנִי קוֹרֵא בּוֹ
מִזֶּה[1] שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. נִסִּיתִי לְהִתְרַכֵּז. יָצָאתִי לִמְרַפֶּסֶת.
תִּיקַּנְתִּי יָדַי
חִפְּשׂוּ כָּל הַזְּמַן בְּקַדַּחְתָּנוּת, נִכְלְמוֹת, פְּרוּצִים, סְבוֹת. אֲנִי
יוֹדֵעַ. אֲנִי יוֹדֵעַ הַכֹּל. יָכֹלְתִּי לִנְסֹעַ. אֲנִי שׁוֹמֵעַ אֶת עַצְמִי
לוֹחֵשׁ לְעַצְמִי נְחוּמִים.
עֲנִיפוּת שֶׁל עֶרֶב הִיא יוֹתֵר מִשְּׁלוּמִים עַל עוֹד יוֹם שֶׁעָבַר.
אֲנִי זוֹכֵר כֵּיצַד יָשַׁבְתִּי אִתּוֹ
בְּקָפֶה בַּגֶּשֶׁם - נִדְמָה לִי בִּתְחִלַּת הַחֹרֶף. אֲפִלּוּ גִּבְעוֹל
יָרֹק אֶחָד לֹא צָמַח
בָּאָפָר שֶׁל מִלְחֲמוֹתַי. הַגֶּשֶׁם הָיָה חָזָק
וְשׁוּם טַקְסִי לֹא עָצַר. יָצָאנוּ לְאַט וְעָמַדְנוּ כְּפוּפִים.
עָמַדְתִּי אָז לְהִתְחַפֵּן וְהַגֶּשֶׁם הָיָה שׁוֹטֵף
וְרָצִיתִי לְטַהֵר הַבַּיְתָה כִּי בְּיָדִי הָיְתָה חֲבִילָה עִם מַתָּנָה
אֲבָל לֹא רָצִיתִי שֶׁיַּרְגִּישׁ
וְלָכֵן הִמְהַמְתִּי מִשֶּׁהוּ כְּשֶׁשָּׁאַל אוֹתִי דְּבַר־מָה, אֵינֶנִּי זוֹכֵר
דְּבַר מָה, וּכְשֶׁמִּשֵּׁךְ אֶת כּוֹבָעוֹ

[1] «ահա արդեն»:

מֵעַל אׇזְנָיו וְהִצְטַנֵּף בְּתוֹךְ מְעִיל הַחֹרֶף הָעָבֶה כְּאִלּוּ הוּא
מְחַזִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכֹחַ לְעַצְמוֹ וְהִבַּטְתִּי בְּגַנִּיבָה בְּשָׁעוֹן
לִרְאוֹת מָתַי כְּבָר אַגִּיעַ הַבַּיְתָה וְהוּא לֹא רָאָה כִּי הָיָה
עָסוּק בְּעַצְמוֹ
וַאֲנִי בְּעַצְמִי וְהַחֲבִילָה בְּיָדִי וְהַגֶּשֶׁם בָּרְחוֹב וְהַכְּאֵב
הַמָּתוֹק
הַכְּאֵב הַמָּתוֹק.

כָּל אֵלֶּה עוֹשִׂים קֶצֶב רִקּוּד

כְּשֶׁאָדָם מִתְבַּגֵּר, חַיָּיו נַעֲשִׂים פָּחוֹת תְּלוּיִים
בְּשִׁנּוּי הַזְּמַן וּבְחִלּוּפָיו. הַחֹשֶׁךְ, לִפְעָמִים,
יוֹרֵד בְּאֶמְצַע חִבּוּק שֶׁל שְׁנַיִם לְיַד סְלוֹן,
קִיץ נִגְמָר בְּתוֹךְ אַהֲבָה, וְהָאַהֲבָה נִמְשֶׁכֶת
לְתוֹךְ הַסְּתָו, אָדָם מֵת בְּאֶמְצַע הַדִּבּוּר
וְהַדִּבּוּר נִשְׁאָר בִּשְׁנֵי הַצְּדָדִים, אוֹתוֹ גֶּשֶׁם
יוֹרֵד עַל הַנִּפְרָד הַהוֹלֵךְ,
וְעַל הַנִּפְרָד הַנִּשְׁאָר בַּמָּקוֹם, אוֹ כִּי
מִחְשֶׁכָה אַחַת נָחֲשֶׁכֶת דֶּרֶךְ עָרִים וּכְפָרִים
וַאֲרָצוֹת רַבּוֹת בְּרֹאשׁ אָדָם נוֹסֵעַ.

כָּל אֵלֶּה עוֹשִׂים קֶצֶב רִקּוּד
מוּזָר. וְאֵינֶנִּי יוֹדֵעַ מִי הָרוֹקֵד
לְפִיו[1] וּמִי הוּא הַמַּרְקִיד.

לִפְנֵי זְמַן מָה מָצָאתִי תַּצְלוּם יָשָׁן
וּבוֹ יַלְדָּה שֶׁמֵּתָה מִזְּמַן וַאֲנִי
יוֹשְׁבִים יַחְדָּו בְּחִבּוּק יְלָדִים לִפְנֵי קִיר
שֶׁעָלָיו מִטְפַּס הָאַגָּס: יָדָהּ הָאַחַת
עַל כְּתֵפִי וְהַשֵּׁנִיָּה חָפְשִׁית וּמוּשֶׁטֶת
מִן הַמֵּתִים אֵלַי, עַכְשָׁו.

וְיָדַעְתִּי שֶׁתִּקְוַת הַמֵּתִים הִיא עֲבָרָם,
וַעֲבָרָם אֵינֶנּוּ[2], כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים.

[1] «իսկ է պարուրվում նրա (այդ ոիթմի) ներքո»:
[2] «դիտանց անցյալը ոչ ևս է»:

יון העיתונות הישראלית

אֶת הַכְּאֵב הַמְּתוֹק שֶׁל הָאַהֲבָה רוֹצֶה אֲנִי לָדַעַת שׁוּב...

נתן זך סיפר פעם, לפני שנים, כי האיש שאיתו ישב "בקפה בגשם" בחֲצִיו השני של השיר, לא היה אלא[1] יריבו הגדול נתן אַלתֶרמן. זה מסביר אולי מדוע נאלץ זך, כפי שמסופר בשיר, בשיר, להביט "בגניבה" בשעונו כי לא נעים, כשאתה יושב עם ראש ממשלת השירה להציץ בשעון (כי אתה רוצה כבר להביא מתנה שקנית לאהובתך).

השיר כולו, למרות הפרוזאיות הבולטת שלו, הוא דווקא שיר מוסיקלי מאוד, זורם בזרם הנמרצה, בכוח הנביעה של הנפש המתגעגעת לאהבה. גם כל האלמנטים הפרוזאיים בשיר ("שירדתי את החדר, תליתי את החולצה בארון" וכו') באים להמחיש לנו את הפרוזאיות של החיים בלי האהבה, כשהפעילות היומיומית נטולת שימחה ואור. ובעניין הגעגועים ל"כאב המתוק של האהבה", אלה הם געגועים למצב ההתאהבות הראשוני, המוקסם, כשאתה עוד לא יודע אם היא חישבה לך בכלל. זהו פשר "הכאב המתוק של האהבה". זו ההתאהבות. ולכן נזכרת כאן אהבה הקודמת שלו, לאשתו לשעבר[2] אסיה ("עמדתי אז להתחתן"), שיחסיו איתה התאפיינו בראשיתם, גם הם, באותו כאב מתוק של התאהבות.

רוב השיר פשוט, להוציא כמה ביטויים קשים: "עייפות של ערב היא יותר משילומים על עוד יום שעבר" (כלומר, העייפות מצטברת לא רק בגלל מעשינו באותו יום, אלא בגלל מצבנו הנפשי השומם, חסר האהבה). עוד ביטוי קשה: "אפילו גבעול ירוק אחד לא צמח בְּאָפָר של מלחמות". כלומר, אפילו הגשם לא הפריח ולא הוריק את מצב היחסים הפנימי המלחמתי בין זך לאלתרמן ("אפר" במקרה זה הוא שדה כמובן, ובמקרה זה, שדה הקרב הנפשי).

אין לכאורה קשר בין שני חלקיו של השיר, החלק המתגעגע לאהבה והחלק המתאר את מגישתו עם אלתרמן, אבל יש קשר: הגעגועים לאהבה מזכירים לזך את אשתו הראשונה, אסיה ("עמדתי אז להתחתן"), והזמן ההוא מזכיר לזך את הפגישה עם אלתרמן בימי האהבה והמלחמה הספרותית ההיא, סמוך לנישואים. בניגוד לחלק בולט משירי "שירים שונים" ו"כל החלב והדבש" השיר הנפלא הזה הוא רגשי לגמרי ונטול אירוניה, מקרה נדיר אצל זך המוקדם.

www.nrg.co.il

מחקר: יהודי אירופה לא ידעו ארמית, ולכן התנצרו

מחקר חדש מגלה כי לאחר חורבן בית שני, ובמשך כמה מאות שנים, התחולל בחלק האירופי של העולם היהודי תהליך התבוללות מתמשך ודרמטי. החוקרים טוענים כי תהליך זה הוא לא פחות דרמטי מאובדנם של עשרת השבטים.

המחקר מייחס זאת לפערי השפה; בעוד שבארצות המזרח המשיכו היהודים לפתח תרבות וספרות (מדרשים, משנה ותלמוד) בשפות עברית וארמית - הטקסטים האלה לא תורגמו לשפות שאותן דיברו יהודי מערב אירופה (יוונית ולטינית), ולכן הם התנתקו מהמרכז היהודי. לפי המחקר, לחלל שנוצר חדרו ראשוני הנוצרים, השליח פָּאוּלוֹס ותלמידיו, שדווקא דיברו יוונית וגם היו בקיאים בתנ"ך וביססו את אמונתם עליו, כך שרבים מיהודי אירופה התנצרו.

מדובר במחקר משותף לפרופ' דורון מנדלס מהחוג להיסטוריה כללית באוניברסיטה העברית, ולד"ר אריה אדרעי מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב. השניים מציינים כי

[1] «ոչ այլ ով էր, քան»:
[2] «նախկին»:

עוד לפני החורבן היה העולם היהודי, שכבר אז לא חי כולו בארץ ישראל, מפוצל בין המזרח, שבו דיברו עברית וארמית, למערב - שבו דיברו יוונית. אבל בית המקדש והעליות לרגל אליו שמרו על תחושה של עם אחד. עם החורבן, עברה היהדות להתבסס על טקסטים. בארץ פותחו המדרשים והמשנה, ומאוחר יותר התלמוד, המבוססים על עברית וארמית, ואלה לא תורגמו.

בשיחה עם "הארץ" מדגיש מנדלס כי "עד זמן מאוחר, המשנה לא נכתבה כלל, כפי הנראה אפילו לאחר סיום עריכתה (בידי ר' יהודה הנשיא, בסביבות שנת 200 לספירה.) אלא נלמדה בעל-פה, וממילא גם לא ניתן היה לתרגם אותה". כל זה יצר ניוון תרבותי ביהדות המזרח שהתבטא בשתי דרכים: או התבוללות וטמיעה בתרבות המקומית שפעלה בשפות שאותן הכיר, או יצירת קהילות של "יהודים תנ"כיים" שתרבותם היהודית מבוססת רק על התנ"ך ולא על המקורות המאוחרים יותר.

מנדלס מדגיש את העובדה כי "מן המאה השנייה לספירה ועד המאות החמישית-שישית אין לנו שום עדויות על ספרות יהודית במערב אירופה. אפילו ההגדה של פסח, שהפכה להיות התחליף המקובל לקורבן הפסח מאז החורבן, לא היתה קיימת שם."

מאוחר יותר התמלא החלל באופן משמעותי יותר על ידי הנצרות. פאולוס ותלמידיו, אבות הכנסיה, דיברו יוונית ומכיוון שהתייחסו לתורה יכלו להיתפש על-ידי יהודי המערב כפרשני היהדות המתאימים להם. מנדלס אומר ש"אם הנצרות הפכה תוך 300 שנה לדת כל-כך דומיננטית במערב, ליהודי המערב יש חלק משמעותי בזה. הם היו הבסיס להתקבלות הנצרות."

"רק במאה השמינית", ציין מנדלס, "אנחנו שוב נתקלים בקהילות יהודיות באירופה, חלקן קהילות של יהודים שהכירו רק את התנ"ך, וחלקן קהילות שהיגרו משולי אירופה למרכזה וכבר אימצו את התלמוד הבבלי כמקור הסמכות שלהן. אז גם נלמד הלקח, ובכל רחבי העולם היהודי אימצו את העברית כשפת הלימוד, כך שכולם ידעו לפחות את המקורות בשפה משותפת."

האם ניתן ללמוד משהו מן המחקר ההיסטורי על ימינו, כאשר שוב קיים פער השפות בין יהודי ישראל והתפוצות? אדרעי מסויג, "כיוון שהיום המקורות אינם בעל-פה. הם כתובים, וניתן לתרגם אותם בכל רגע". למעשה, הוא אומר שדווקא גודש התרגום יוצר פער מסוג חדש: "אם בעבר לפחות הטקסט הבסיסי של התלמוד נלמד בשפת המקור, גם כשהפרושים נלמדו באנגלית, היום יש כבר פרוייקטים שבהם גם התנ"ך והטקסט התלמודי כבר מתורגמים, כך שלומדי התורה בתפוצות כבר לא חייבים לדעת עברית. זה שוב עלול לפצל את היהודים."

"הארץ"

② Թարգմանեք.

Իսրայելն առաջին անգամ մասնակցեց Եվրատեսիլ երգի մրցույթին 1973 թ. և դրանից հետո միշտ մասնակցում է այդ հեղինակավոր միջազգային մրցույթին: Թեև Իսրայելը Եվրոպայի մասը չէ, Իսրայելի հեռարձակողների կորպորացիան (רשות השידור) Եվրատեսիլի կազմակերպիչ Եվրոպական հեռարձակողների միության (איגוד השידור האירפאי) անդամ է, և դա Իսրայելին մրցույթին մասնակցելու իրավունք է տալիս: Եվրոպական հեռարձակողների միության անդամներ են նաև մի քանի արաբական երկրներ (Եգիպտոս, Թունիս, Լիբանան, Հորդանան, Մարոկկո), սակայն Իսրայելի մասնակցության պատճառով նրանք մրցույթին ներկայացուցիչներ չեն ուղարկում:

Ի սկզբանե մրցույթի իսրայելյան ներկայացուցիչներին ընտրում էր Իսրայելի հեռարձակողների կորպորացիան, իսկ 1981 թվականից մասնակիցների

ընտրության համար կազմակերպվում է «Նախա-Եվրատեսիլ» (קדם אירוויזון) երգի հեռուստատեսային մրցույթը: Եվրատեսիլում Իսրայելի առաջին ներկայացուցիչն Իլանիթ երգչուհին էր, ով զբաղեցրեց չորրորդ տեղը «Ինչ-որ տեղ» երգով: Չորս տարի անց նա երկրորդ անգամ ներկայացրեց Իսրայելը 1977 թ. Եվրատեսիլում՝ «Մերը երկուսի համար երգ է» երգով, որով զբաղեցրեց 11-րդ տեղը:

1978 թ. իսրայելցի երգիչ Իգիար Կոհենն ու «Ալֆաբետթա» պոպ-խումբը «Ա-Բա-Նի-Բի» երգով գրավեցին Եվրատեսիլում առաջին տեղը, և 1979 թ. մրցույթը՝ Եվրատեսիլի կանոնների համաձայն, տեղի ունեցավ Իսրայելում: Դա առաջին Եվրատեսիլն էր, որը տեղի ունեցավ Եվրոպայից դուրս: Այդ Եվրատեսիլում կրկին հաղթեցին Իսրայելի ներկայացուցիչները՝ Գալի Աթարին և «Կաթ ու մեղր» խումբը՝ «Հալելույա» երգով, որը հետագայում հանրաճանաչ դարձավ Եվրոպայում և Հյուսիսային Ամերիկայում և մինչ օրս հաճախ կատարվում է (երգում են) Իսրայելում:

Չնայած այդ հաղթանակին, Իսրայելը չկարողացավ հյուրընկալել 1980 թ. Եվրատեսիլը և մասնակցել նրան, քանի որ մրցույթը համընկավ Հիշատակի օրվա՝ Իսրայելում սգո պաշտոնական օրվա հետ: Իսրայելի փոխարեն մրցույթը հյուրընկալեց Հոլանդիան, որը նախորդ Եվրատեսիլում զբաղեցրել էր 4-րդ տեղը: Իսրայելի չմասնակցության պատճառով, Հոլանդիայում Եվրատեսիլին առաջին և վերջին անգամ մասնակցեց արաբական երկիր՝ Մարոկկոն, որն արաբերեն երգով զբաղեցրեց 19 տեղերից 18-րդը:

Եվրատեսիլում Իսրայելի ամենահայտնի ներկայացուցիչն ու Իսրայելից դուրս ամենահայտնի իսրայելցի երգիչներից մեկը Դանա Ինթերնեյշնլն է, ով 1998 թ. մրցույթում զբաղեցրեց առաջին տեղը՝ իսրայելցի երգիչ և կոմպոզիտոր Ցվիկա Պիկի «Դիվա» երգով: Այդ հաղթանակի շնորհիվ Իսրայելը 1999 թ. երկրորդ անգամ հյուրընկալեց Եվրատեսիլը: Այն տեղի ունեցավ նույն դահլիճում, որում տեղի էր ունեցել 1979 թ. մրցույթը, և նրանում հաղթեց Շվեդիայի ներկայացուցիչը:

Իսրայելի ներկայացուցիչը՝ երգչուհի Նետա Բարզիլայը «Խաղալիք» երգով, չորրորդ անգամ հաղթեց 2018 թ. Եվրատեսիլում, որը տեղի էր ունեցել Պորտուգալիայում: Դրա շնորհիվ 2019 թ. մրցույթը տեղի ունեցավ Թել-Ավիվում:

Չնայած որ երկրների մեծ մասը նախընտրում է Եվրատեսիլում ներկայացնել անգլերեն երգեր, իսրայելցի երգիչները գրեթե բոլոր մրցույթներում հանդես են եկել եբրայերեն երգերով կամ զուգորդել եբրայերենն անգլերենի հետ: 2009 թ. մրցույթում երգչուհիներ Նոան և Միրա Ավադը (արաբ իսրայելուհի) հանդես եկան հույսի և խաղաղության մասին՝ «Պետք է լինի այլ ճանապարհ» երգով, որի խոսքերն անգլերեն, եբրայերեն ու արաբերեն էին:

③ *Փորձեք ազատ ոճով վերաշարադրել Ձեր սիրված բանաստեղծությունը կամ երգը:*

80 שמונים

ԴԵՐԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԾԱՆՑՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՅԵՐԻ ՀԵՏ

80.1.1. Դերանվանական վերջածանցները կարող են կցվել բայերին (անորոշ դերբայներին և ժամանակային ձևերին)՝ փոխարինելով խնդրառական և անուղղակի դերանունները՝ לְהַזְמִין אוֹתוֹ (לְהַזְמִינוֹ) אנחנו רוצים לְהַזמין אוֹתך «...հրավիրել քեզ...», נודיע לָכֶם (נודיעַ לָכֶם) את הַתֹּאֲרִיך «կհայտնենք ձեզ...»:

	եզակի		*հոգնակի*	
	արական	*իգական*	*արական*	*իգական*
I	«ինձ» סני, סָנִי, סָנִי		«մեզ» סנו, סָנוּ, סָנוּ	
II	«քեզ» סך	«քեզ» סך, סָך	«ձեզ» סכם	«ձեզ» סכן
III	סו, סוֹ, סהו, סו «նրան»	סה, סָה «նրան»	סם, סָם, סם «նրանց»	סן, סָן, סן «նրանց»

80.1.2. Ինչպես երևում է աղյուսակից, բային կցվող դերանվանական վերջածանցները տարբերվում են գոյականներին կցվող վերջածանցներից. այսպես՝ 1-ին դեմքի סִי վերջածանցը բայերի հետ հիմնականում հանդես է գալիս סני ձևով՝ הוּא אָהֲבַנִי *ահավնի* «նա սիրեց ինձ», 3-րդ դեմքի եզակի իգականի դերանվանական վերջածանցը կարող է հանդես գալ և իր սովորական סָה, այնպես էլ סה տեսքերով՝ אני רוצה שתַּכִּירוּהָ *շէթաքիռուհա* «ես ուզում եմ, որ ծանոթանաք նրա հետ»: Ինչպես և գոյականների դեպքում, դերանվանական վերջածանցի կցումը կարող է առաջացնել բայի ներքին հնչյունափոխություն, հիմնականում ձայնավորի սղում: Դասագրքի թիվ 14 քերականական աղյուսակում զետեղված են բայական ձևերի և դերանվանական վերջածանցների համադրման տիպային օրինակներ:

Ի տարբերություն հին եբրայերենի, արդի եբրայերենում դերանվանական վերջածանցների կցումը բայերին ունի գործածության սահմանափակ

ոլորտ (հիմնականում գեղարվեստական գրականության մեջ և մամուլում) և խոսակցական լեզվում հազվադեպ է գործածվում:

ԺԱՄԱՆԱԿԱԴԱՐՁ ՎԱՎ-Ը
(וָ הַהֵיפוּך)

80.3.1.« Ժամանակադարձ վավ»-ը հին եբրայերենին բնորոշ երևույթ է, որը եբրեմն գործածվում է արդի եբրայերենում, հիմնականում հեքիաթներում ու պատմական ստեղծագործություններում՝ հնության կամ վաղեմության մթնոլորտ ստեղծելու նպատակով: Անցյալ ժամանակի բայը, որին կցվում է «ժամանակադարձ վավ»-ը, ստանում է ապառնիի իմաստ՝ וָהָלַך «կգնա», ընդ որում 1-ին և 2-րդ դեմքերի եզակի թվի ձևերում շեշտը նախավերջին վանկից կարող է տեղափոխվել վերջինի՝ וָאֹמַרְתִּי *վէամարթի* «կասեմ», וְדִיבַרְתָּ *վէդիբարթա՛* «կխոսես»: Ապառնի ժամանակի բայը նման կապակցությունում արտահայտում է անցյալ ժամանակի իմաստ, ընդ որում՝ վավ-ը ձայնավորվում է պաթախով (אַלֶף պատաջ՝ կամացով), իսկ հաջորդ տառը ստանում է դագեշ՝ וַיֵּלֶך «գնաց», וָאֵלֶך «գնացի»: Միևնույն նախադասությունում կարող են հանդես գալ «ժամանակադարձ վավ»-ով և առանց դրա բայեր՝ וָאֹמַר ... וַיָּבֹא «եկավ ... և ասաց»: Լիարժեք մասնիկի հետ «ժամանակադարձ վավ» չի գործածվում:

80.3.2. Ժամանակադարձ կարող է լինել նաև אָז բառը՝ וַיָּבֹאוּ שְׁתֵּי נָשִׁים אֶל הַמֶּלֶך וַיַּעֲמֹדוּ לְפָנָיו «եկան երկու կանայք թագավորի մոտ և կանգնեցին առջևը»:

① *Կարդացեք, թարգմանեք և ստեղնաշարով հավաքեք հետևյալ տեքստը.*

השועל והזאב

פגע פעם הזאב בשועל ואמר:
- אטרופך[i], שועל, כי רעב אני מאוד.
- שוטה שבעולם[ii]! - השיב לו השועל - אם לאכול אתה רוצה - בוא אתי ואתן לך סעודה שכל שכל מעדני מלכים לא ישוו בה: כי היום יום ששי והיהודים מכינים מטעמים לשבת, שאין בכל אומה ולשון דוגמתם[iii]. בוא נלך אליהם, ויכבדו גם אותנו בדגים ממולאים, בבשר מצומק ובשאר מטעמים שמעולם לא אכלת.

[i] «հիմարների հիմար»:
[ii] «որոնք հավասարը չունեն բոլոր ժողովուրդների և լեզուների մեջ»:

קמו והלכו שניהם, ובאו עד חצר אחת. קפץ השועל לתוך החצר ואמר:
- עתה, אחי, אני אהיה כאן מקושש עצים לבעלת־הבית, ואתה צא לקראתה וקח ממנה את הדגים והבשר שקנתה בשוק ושא[i] לה הביתה.
הלך הזאב אל השוק. הוא אך נראה[ii] ברחוב וַיקהלו[i] עליו כל היהודים במקלות, במגרפות וקרדומות - היכוהו[i], פצעוהו[i] ורדפוהו[i] - ורק בדרך נס[iii] נמלט מידיהם בעוד עורו על בשרו...
בין כה וכה השועל בא אל תוך הלול וַיבחר[i] לו אווז שמן, וַיישא[i] אותו אל המערה, אכל שם ושבע, פיהק ואמר: "היהודים ודאי כבר פשטו את עורו של חברי, עליו השלום[iv], ואני אשכב לישון, אולי אראה את פניו בחלום..." וַילך[i] וַישכב[i] לישון.
השועל עוד לא נרדם, והנה הזאב עומד לפניו, בוכה ומיילל ממכאוב ורעב.
- שלום־עליכם, אחי! - קרא אליו השועל, - אכלת מעדני־שבת והנה זה אתה מזמר זמירות.
- הוי, רמאי ונוכל! - קרא הזאב - מכות נתנו לי ולא אוכל... אתה הלכת הֵנה ושכבת ואותי בעיר עזבת, ושם היכוני[i] ופצעוני[i]... אינני רוצה לשמוע ממך דבר, רק לאכול אני רוצה, ואם לא תיתן לי - ואכלתי[i] אותך!
- וכי עודך[v] רעב, ידידי? - קרא השועל - ואנוכי לא ידעתי! שכב, מחמדי, ואני אלך ואביא לך לך לאכול.
- אינני מאמין לך, רמאי - קרא הזאב - ואם לא תיתן לי בשר לאכול - יהיה בשרך לי לאכול.
יצאו שניהם מן המערה. "אברח ואתחבא מפני רוצח זה, הבא לקחת את נפשי", חשב השועל.
אך הזאב רץ אחריו בעקבותיו ואינו נותן לו להימלט.
כל היום רץ השועל בהרים ובבקעות, ביערות ובשדות, והזאב רץ אחריו, פיו פתוח ושיניו נוקשות וקולו איום. בערב בא השועל עד לכפר אחד, ושם באר, ועל הבאר גלגל, ובגלגל כרוך חבל ושני דליים קשורים בשני קצותיו, וכשמורידים את האחד עולה השני, וַיקרא[i] השועל אל הזאב וַיאמר:
- בוא, אחי! הנה הגענו ומצאנו! בבור זה מוכנה לך סעודה זו שאמרתי.
ניגש הזאב אל הבאר והראה לו השועל את בבואת הירח בתוך המים, וַיאמר[i]:
- התכבד־נא, אחי, ואכול את הגבינה הזאת.
אך הזאב נזהר הפעם וַיאמר[i] לשועל:
- בוא אתה תחילה ואני אבוא אחריך.
ישב השועל בדלי וַירד[i] למטה - והדלי שהיה תחתון עלה. קרא השועל מתוך הבאר וַיאמר:
- הנה העליתי גם לך, מחמדי, דלי אחד, שב בו ורד. הגבינה שמנה כחלב וטעמה כדבש.
הזאב מיהר וקיפץ לתוך הדלי, הכביד עליו בגופו הכבד וַירד[i], וברדתו[i] העלה את הדלי, שהשועל בו, למעלה...
- ברוך שפטרני[vi]! - קרא השועל - וַיימלט[i].

[i] נָשָׂא
[ii] «հազիվ նա երևացել էր»:
[iii] «հրաշքով»:
[iv] «խաղաղություն իր հոգուն»:
[v] אתה עוד
[vi] «օրհնվի ինձ ազատողը»:

הן העיתונות הישראלית

לאן תוביל התמכרות הילדים לטכנולוגיה?
(תורגם מאנגלית)

לפני כמה חודשים נכחתי ביום פתוח בגן של בתי. במוקד האירוע כיכבה מצגת בה הוצגו עוללינו מתרגלים את כישורי הכתיבה שלהם על אייפד. שאלתי את הגננת על השמועה, שבשנה הבאה כל תלמידי בתי הספר היסודיים יקבלו אייפד משלהם". היא השיבה שתוכנית זו תרוץ רק בבית הספר החדש שנבנה קרוב לביתי, שבו תלמד בתי בשנה הבאה. "יש לך מזל", ציינה נוגות. אבל אחרים עלזו - האייפד מגיע! לא רק שילדינו יאהבו ללמוד, הם גם יזכו לעשות זאת בקדמת הטכנולוגיה והחדשנות.

תודע אם כן נמלאתי אימה נוכח הפיטפוט העליז? זה לא משום שאני שמרן נרגן. אני מכיר בכך ששימוש מתוכנן ומבוקר כהלכה באייפד יכול לתרום ללמידה ולאפשר לתלמידים לעבוד בקצב שלהם. מה שמטריד אותי הוא שמוצר ממותג יועלה לדרגה של אביזר חינוכי חיוני. אני גם חושש מכך שהאייפד יהפוך את חוויית המפגש החברתי בכיתה לאווירה של קרון ברכבת התחתית – כל תלמיד יהיה ממוקד במכשיר הלימודים האישי שלו.

אלא שבבסיס דאגות אלה ניצבת טענה מהותית יותר: המערכת הבית-ספרית, מבלי להתכוון, חותרת תחת ההורות שלי, ובמיוחד תחת המאמצים שלי להסדיר את החשיפה של ילדיי למסכים. אני עצמי עדיין מתלבט אם לאמץ[i] את היתרונות המסנוורים הגלומים בטכנולוגיה או להיאבק כדי לשמר את ההנאות האיטיות, הנוחות פחות של העולם האנלוגי.

אני נמנה עם אותם אנשים מעטים שנהנים להשוויץ שאין להם טלוויזיה. זה גורם לי לחוש כה צורק כאילו התייצבתי באומץ לב כנגד השטחיות ההמונית של דורנו. אני פחות אוהב לספר מדוע אין לי טלוויזיה; הסיבה היא שהייתי צופה בה כל היום.

כילדים, בשנות ה־70, אחי ואנוכי היינו מכורים לטלוויזיה. ובתוך כמה שנים התוודענו לאולמות מלאים בשעשועים מהבהבים של משחקי הווידאו. הייתי מאלה[ii] שמצאו במשחקים האלה מזור קצר טווח ואמין לבדידות ולמתח. בתום לימודיי במכללה נכנסנו לעידן המחשב האישי והתמכרתי בסתר למשחק קלפים סוליטר.

באמצע שנות העשרים לחיי התחלתי לקרוא – ואז גם לכתוב – פרוזה. במהרה נוכחתי כי איכות עבודתי היתה תלויה באופן ישיר ביכולתי לסגן הסחות דעת. את שני העשורים האחרונים ביליתי בניסיון לעמוד בפני הפיתויים המפוקסלים האינסופיים שנועדו ללכוד כל דקה פנויה של תשומת הלב האנושית.

האם ניצחתי במערכה? לא לגמרי. גם בלי טלוויזיה או טלפון חכם, יש תחושה שהבית נשלט על ידי מחשבים. אשתי (שגם היא כותבת) ואני בוהים אל תוך המסך במשך שעות ארוכות הן במשך העבודה, הן כשאנו מסיחים דעתנו ממנה. ילדינו קלטו את הדינמיקה המצערת הזאת. לכאורה אנו מגבילים את בתנו (בת 6) ובננו (בן 4) ל-45 דקות מסך ביום. אך הם מוצאים דרכים לקבל עוד: צופים יחד בסרטונים בתי הסריטה במצלמה, מתחנפים לסבים וכדומה. כשאני רואה את בתי

[i] «արդյոք ընդունեմ»:
[ii] «ես նրանցից էի, ովքեր»:

לופתת את קורא הספרים האלקטרוני[i] של סבתא כדי לשחק "אנגרי ביורדס" בפעם העשירית ברצף, או את בני גומע בשקיקה סרט מצויר, אני רואה את עצמי כילד – חרד, זקוק לאהבה אבל נכון להסתפק בהסחת דעת אלקטרונית שתשכך את עצביי או תפיג את השיעמום.

נוסף לכך, אני נאלץ להתעמת עם כישלוני הנוכחי כהורה. הרי אנו מחנים את הזאטוטים מול "בוב ספוג"[ii] כי זה נוח לנו, לא כי זה טוב להם.

בעבר, כשהוריי היו מכבים את הטלוויזיה ומטיפים לנו לקרוא ספר או לצאת ולשחק, היתה לכך אמינות תרבותית מסוימת. כולם ידעו ש"העולם האמיתי" לא נמצא במסך. זו היתה בריחה. היום המסכים הם העולם האמיתי, או לפחות אמצעי מקובל לגרום לנו לחוש חלק ממנו. וכבר אי אפשר לבטל אותם כביזבוז זמן נטול תועלת. "אבא, אייפד זה כלי לימודי!" הכריזה בתי כששמעה אותי רוטן נוכח המאמצים של אֶפל לפנות לקהל יעד של ילדי גן.

הדרך שבה בתי למדה לקרוא ממחישה זאת. במשך שנה ניסינו לשכנע אותה לנסות ספרי קריאה למתחילים. גם הבילוי המשותף והתמיכה שלנו לא הועילו. ואז שלחה המורה הביתה פתק עם כתובת של אתר שמאפשר לילדים להאזין לסיפורים ולענות על חידון כדי לזכות בנקודות. מאז בתי כבר קראה יותר מ-50 ספרים. היא לא מחמיצה הזדמנות להזכיר לי ש"הקריאה" היא החלק הפחות חביב עליה בסיפורת. וכשהיא עושה זאת אני מרגיש (שוב) כאילו אני עומד מול הילד שהייתי, שמתעניין יותר בצבירת נקודות מאשר בתענוגות הקריאה. מה שמעציב אותי זה לא שהיא מעדיפה לקרוא ממסך, אלא שהמסך מדלל את החוויה בדמיון.

לא יכול שאני ההורה היחיד שנדהם נוכח קצב השינויים הטכנולוגיים, האופן שבו כל פלא אפשרי – לא רק הסחות הדעת, אלא גם תוכניות הלימוד, היופי והחוכמה שהצטברו במשך הדורות – היגרו אל תוך המכשירים הניידים שלנו. האם הגישה של ילדינו למכשירי הקסם האלו לא תעמעם את הפליאה שהם חשים נוכח העולם שמעבר למסך?

אני יודע שהמוח האנושי הוא איבר גמיש. בתי עוד עשויה להשתמש בטכנולוגיה בדרכים שבהן לא התנסיתי מעולם; דרכים שיאפשרו לה להתמקד, לגרות את הדמיון, להרחיב את תחושת היכולת. אני יודע גם שרוב האנשים תופשים את המכשירים שלהם כאמצעי בלתי־מזיק יחסית שבאמצעותו ניתן להתחבר ולהתייעל.

אבל עדיין יש לי ספקות. כי אולי אנחנו רק עובדים על עצמנו. כשאנו שולפים את הטלפון החכם בתור בבנק, תשע פעמים מתוך עשר זה משום שאנו משתוקקים למנה של גירויים, או כמהים לאותה תחושת עוצמה שמתלווה ליכולת לאחוז ביקום כולו בכף ידנו. המחשב הוא מראה המשקפת מין[iii] הנמצא בנסיגה מעולה הכבד של המודעות המודרנית, מהשיעמום והבדידות וחוסר הישע.

זה טבעי שילדים יבקשו לעצמם כלי רב-עוצמה שיעלים את התחושות האלו המתעוררות בקרבם. אך מניסיוני אני יודע שהתרופה היעילה היחידה נגד עול זה איננה התמסרות למסכים מסנוורים וחזקים יותר, אלא היכולת להאט את מחשבותינו ולהקדיש תשומת לב רציפה לעולם שמסביבנו. כך נוכל כולנו – אומנים או מדענים או ילדי גן – למצוא יופי ומשמעות בשטף החוויות הבלתי־פוסק. כך נוכל לפתח אמפתיה כלפי אנשים אחרים וענווה - היכולת להכיר בכישלונותינו ולחתור

[i] מכשיר בו קוראים ספרים אלקטרוניים
[ii] בוב ספוג הוא דמות אנימציה בתוכנית טלוויזיה האמריקאית הקרויה על שמו
[iii] המין האנושי

הלאה. מכאן שואבת בתי את הסבלנות להמתין לציפור אדומה קטנה שמבקרת במרפסת מאחורי ביתנו. אני מתאר לעצמי שהאייפד בתי תקבל בבית הספר בשנה הבאה יאפשר לה גישה למאגרים עצומים של מידע וסרטונים על הציפורים, כאלה שתוכל לפתוח ולקרוא ולראות מיד. אך שום רפרוף אצבעות לא יגרום לנשימתה להיעתק כפי שהיא נעתקת כאשר כעבור חמש דקות של המתנה מורטת עצבים, מופיעה ציפור אמיתית על מעקה המרפסת. אני מקווה שבתי תזכור זאת כל חייה. אני מקווה שגם אני.

"הארץ"

[1] 80.1.1. [2] 80.3.1. [3] 62.1. [4] 67.5.

② *Թարգմանեք.*

Բժշկական զբոսաշրջությունը (תיירות מרפא)՝ բուժման համար արտասահման մեկնելը, հարաբերաբար նոր, սակայն արագորեն զարգացող երևույթ է: Բժշկական զբոսաշրջության միջազգային շուկայում Իսրայելն ամենապահանջված երկրներից մեկն է՝ շնորհիվ բժշկական չափանիշների և սպասարկման բարձր մակարդակի, առաջադեմ առողջապահական ենթակառուցվածքի և զարգացած այլ երկրների համեմատությամբ բժշկական ծառայությունների ցածր գների: 2006 թ. բուժման համար Իսրայել էր ժամանել 15 հզ մարդ, իսկ 2010 թ. արդեն 30 հզ: Առողջապահության նախարարության գնահատմամբ, իսրայելյան առողջապահությունը բժշկական զբոսաշրջությունից ամեն տարի ստանում է մոտ 200 մլն նոր շեքել, սակայն ոլորտի անկախ փորձագետները գտնում (կարծում) են, որ բժշկական զբոսաշրջությունից եկամուտներն Իսրայելում ավելի բարձր են և հասնում են 500 մլն նոր շեքելի:

Իսրայել ժամանող բժշկական զբոսաշրջիկների մեծ մասը Ռուսաստանի և նախկին ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիներ են, որոնց Իսրայելը գրավում է (משך) նաև բուժանձնակազմի հետ ռուսերեն հաղորդակցվելու (תיקשר) հնարավորությամբ: Իսրայել բուժման համար մեկնում են նաև Արևելյան Եվրոպայի և հարևան Կիպրոսի, Հորդանանի և Թուրքիայի բազմաթիվ քաղաքացիներ:

Իսրայելում բուժում ստացող արտասահմանցիների 80 տոկոսն ուռուցքային հիվանդներ են: Իսրայել են ժամանում նաև սրտի վիրահատությունների, ոսկրածուծի փոխպատվաստման (השתלת מח־עצם), արհեստական բեղմնավորման (הפריה חוץ־גופית) (արհեստական բեղմնավորումն Իսրայելում արժե 3-3,5 հզ դոլար, մինչ (כאשר) օրինակ Միացյալ Նահանգներում այն արժե մինչև 20 հզ դոլար), ատամների բուժման և բժշկական այլ ծառայությունների համար: Իսրայելում բժշկական զբոսաշրջության կարևոր մաս է կազմում բուժումը Մեռյալ ծովում: Լճի բնական և կլիմայական հատկությունները՝ ջրի և բուժական ցեխի հանքային բաղադրությունը, օդում ալերգենների (אלרגנים) համարյա ամբողջական բացակայությունը, ուլտրամանուշակագույն ցածր ճառագայթումը, ավելի

բարձր մթնոլորտային ճնշումը, որոշակի բուժիչ ներգործություն ունեն և ամբողջ աշխարհից զբոսաշրջիկների են գրավում: Բազմամյա փորձն ու գիտական հետազոտություններն ապացուցել են Մեռյալ ծովում մաշկի, թոքերի և հոդերի խրոնիկական հիվանդությունների բուժման արդյունավետությունը:

Իսրայելի գրեթե բոլոր խոշոր հիվանդանոցներն ունեն միջազգային զբոսաշրջության բաժիններ, քանի որ Իսրայելում ցանկացած բժշկական կենտրոն ունի զբոսաշրջիկներին բժշկական ծառայություններ վաճառելու իրավունք: Բժշկական զբոսաշրջության ոլորտում առավել պահանջվածների թվին են պատկանում «Ասութա» հիվանդանոցն ու «Սուրասկի» բժշկական կենտրոնը Թել-Ավիվում, «Հադասսա» բժշկական կենտրոնը Երուսաղեմում, բժշկական կենտրոնները Հերցլիայում և Թել-Հաշոմերում: Պետական հիվանդանոցներում բժշկական ծառայությունների գները սահմանվում են (נקבע) առողջապահության նախարարության կողմից և ներկայացված են նախարարության կայքում: Միջին հաշվով, արտասահմանցիների համար բուժումը 50 տոկոսով ավելի թանկ է, քան Իսրայելի քաղաքացիների համար: Առողջապահության նախարարությունը չի վերահսկում բժշկական ծառայությունները, որոնք զբոսաշրջիկներին տրամադրում (տալիս) են մասնավոր հիվանդանոցներում և պոլիկլինիկաներում: Իսրայելում բուժում ստանալ ցանկացողները կարող են ինքնուրույն կապվել այս կամ այն հիվանդանոցի (בית חולים זה או אחר) հետ և հարցաթերթիկ լրացնել հիվանդանոցի կայքում: Իսրայելում կան նաև գործակալներ և միջնորդ ընկերություններ, որոնք մասնագիտանում են բժշկական զբոսաշրջության ոլորտում: Բուժման կազմակերպումից բացի, նրանք նաև առաջարկում են «ամեն ինչ ընդգրկված է» (הכול כלול) փաթեթներ, որոնք ընդգրկում են վիզաների ձևակերպում (עריכה), տրանսպորտային և այլ հարցերի լուծում, ինչպես նաև հանգստի և դեպի Երուսաղեմի և այլ քաղաքների սրբավայրեր զբոսանքների կազմակերպում:

③ *Պատմեք Ձեր սիրված հեքիաթը:*

ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ
ԱՂՅՈՒՍԱԿՆԵՐ

1. Լեզվաբանական բոլոր – ՍՈՒՅՆ ՍՏՈՒԳՈՒՄՆԵՐԸ

ՀԱՄԸ ԳԱՀԿ												
ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ/	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ/	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ	ՀԱՄԸ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ
ՀԱՄԸ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ	ՀԱՄ

(Մշակույթ) 3. Բարեգ. գրադարան՝ Գ. Սեբաստացի, Գ. Սեբաստացի, Գ. Սեբաստացի,

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՔԻՄՈՍՅԱՆ ԽՈՒՄԲԻ ՑՑՈՒՄ ԵՎ ԴՈՒՄ – Դ դպրոցի 5.

ՄՈՒ ՑՑՈՒՄ									
ՏՈՒՄ/Ի	ՄՀԼԻԿ	ՀՄԵՐԵ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	-	-	-	-
ՏԱ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	-	-	-	-
ՏՈՒՄ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	-	-	-	-
ԸՍՏ/Ի	ԱՄՀԼԻԿ	ԱՄՀԼԻԿ	ԱՄՀԼԻԿԱՆ	ԱՄՀԼԻԿԱՆԻ	ԱՄՀԼԻԿԱՆՈՒՄ	ԱԲԵԼԱՆ	ԱԲԵԼԱՆԻ	ԱԲԵԼԱՆՈՒՄ	ԱԲԵԼԱՆԻՆ
ՏՈՒՄ/Ի	ԱՄՀԼԻԿ	ԱՄՀԼԻԿ	ԱՄՀԼԻԿ	ԱՄՀԼԻԿԱՆ	ԱՄՀԼԻԿԱՆԻ	ԱՄՀԼԻԿԱՆՈՒՄ	ԱՄՀԼԻԿԱՆԻՆ	ԱՄՀԼԻԿԱՆՈՒՄ	ԱՄՀԼԻԿԱՆԻՆ
ԱՄՆ	ՀԱՄԱՐԵԱ	ՀԱՄԱՐԵԱ	ՀԱՄԱՐԵԱՆ	ՀԱՄԱՐԵԱՆԻ	ՀԱՍԱՐԵԱՆՈՒՄ	ԱՄՐԱՄ	ԱՄՐԱՄԻ	ԱՄՐԱՄՈՒՄ	ԱՄՐԱՄԻՆ
ՏՈՒՄ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	ԱՄՐԱՄ	ԱՄՐԱՄԻ	ԱՄՐԱՄՈՒՄ	ԱՄՐԱՄԻՆ
ՏՈՒՄ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՐԵԱՆՈՒՄ	ԱՄՐԱՄ	ԱՄՐԱՄԻ	ԱՄՐԱՄՈՒՄ	ԱՄՐԱՄԻՆ
ԼԵՐԱ	ՄՀԼԻԿԱՆ	ՄՀԼԻԿԱՆ	ՀԱՍԱՆԵՍԱՆ	ՀԱՍԱՆԵՍԱՆԻ	ՀԱՍԱՆԵՍԱՆՈՒՄ	ԱՄՐԱՄԱՆ	ԱՄՐԱՄԱՆԻ	ԱՄՐԱՄԱՆՈՒՄ	ԱՄՐԱՄԱՆԻՆ
ԼԵՐՈՒ	ՄՀԼԻԿԱՆ	ՄՀԼԻԿԱՆ	ՀԱՍԱՆԵՍԱՆ	ՀԱՍԱՆԵՍԱՆԻ	ՀԱՍԱՆԵՍԱՆՈՒՄ	ԱՄՐԱՄԱՆ	ԱՄՐԱՄԱՆԻ	ԱՄՐԱՄԱՆՈՒՄ	ԱՄՐԱՄԱՆԻՆ
ԻՍԱԿ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	ԱՄՐԱՄ	ԱՄՐԱՄԻ	ԱՄՐԱՄՈՒՄ	ԱՄՐԱՄԻՆ
ԸՍՏ/Ի	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿԻՈՐ/Ի	ՀԱՍԱՆԵՍԻՈՐ/Ի	ՀԱՍԱՆԵՍԻՈՐԻ	ՀԱՍԱՆԵՍԻՈՐՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ
ՏՈՒՄ/Ի	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿԻՈՐ/Ի	ՀԱՍԱՆԵՍԻՈՐ/Ի	ՀԱՍԱՆԵՍԻՈՐԻ	ՀԱՍԱՆԵՍԻՈՐՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ
ԱՄՆ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ
ՏՈՒՄ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ (ՄՀԼԻ)	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ
ՏՈՒՄ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ
ՏՈՒՄ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՔԻՄՈՍՅԱՆ ԽՈՒՄԲԻ ՑՑՈՒՄ ԵՎ ԴՈՒՄ – Դ դպրոցի 4.

ՄՈՒ ՑՑՈՒՄ									
ՏՈՒՄ/Ի	ԳԻՐԼԻ	ԳԻՐԼԻ	ԸՆՇԵ	ԸՆՇԵԼ	-	-	-	-	-
ՏՈՒՄ	ԳԻՐԼԻ	ԳԻՐԼԻ	ԸՆՇԵ	ԸՆՇԵԼ	-	-	-	-	-
ՏՈՒՄ	ԳԻՐԼԻ	ԳԻՐԼԻ	ԸՆՇԵ	ԸՆՇԵԼ	-	-	-	-	-
ԸՍՏ/Ի	ՀՅԱԼԻՍ	ՀՅԱԼԻՍԻ	ՀՅԱԼԻՍՈՒՄ	ՀՅԱԼԻՍԻՆ	ՀՅԱԼԻՍԻ	ՀՅԱԼԻՍՈՒՄ	ՀՅԱԼԻՍԻՆ	ՀՅԱԼԻՍԻ	ՀՅԱԼԻՍՈՒՄ
ՏՈՒՄ/Ի	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿԻՈՐ/Ի	ՀԱՍԱՆԵՍԻՈՐ/Ի	ՀԱՍԱՆԵՍԻՈՐԻ	ՀԱՍԱՆԵՍԻՈՐՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ
ՏՈՒՄ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ
ՏՈՒՄ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ (ՄՀԼԻ)	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ
ՏՈՒՄ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ
ՏՈՒՄ	ՄՀԼԻԿ	ՄՀԼԻԿ	ՀԱՍԱՆԵՍ	ՀԱՍԱՆԵՍԻ	ՀԱՍԱՆԵՍՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻ	ԱԲՐԱՀԱՄՈՒՄ	ԱԲՐԱՀԱՄԻՆ

7. Բարեկամ, մեղմ ինքնամոռացությունն պիտի ... – Դ, 1, էջ 5

9. Բայեր, որոնց առաջին տարվանները՝ 1 և 2 դասերի բայեր

									-
									-
									-

11. Հարցեր՝ տարբեր տարիքային խմբերի համար (հազար դրամ, %, Ն = 1 – 4)

Տարիք	Հարցեր	Ամենաշատ գումարներ	Ամենաքիչ գումարներ	Միջին գումար	Միջանկյալ գումարներ	Գումարների տարբերակներ	Ինչպես հաշվարկեցիք գումարները	Ինչպես հաշվարկեցիք գումարները	Ինչպես հաշվարկեցիք գումարները	Ինչպես հաշվարկեցիք գումարները
18-20 տարեկան	Ամսական	40	5	22.5	30	15	35	25	10	45
	Տարեկան	480	60	270	360	180	420	300	120	540
	Գրպանի	60	10	35	50	20	45	30	15	55
21-25 տարեկան	Ամսական	70	10	40	60	25	50	35	20	65
	Տարեկան	840	120	480	720	300	600	420	240	780
	Գրպանի	80	15	45	65	30	55	40	25	70
26-30 տարեկան	Ամսական	100	20	60	80	40	70	50	30	90
	Տարեկան	1200	240	720	960	480	840	600	360	1080
	Գրպանի	100	20	60	80	40	70	50	30	90
31-35 տարեկան	Ամսական	120	25	70	100	50	80	60	40	110
	Տարեկան	1440	300	840	1200	600	960	720	480	1320
	Գրպանի	120	25	70	100	50	80	60	40	110
36-40 տարեկան	Ամսական	150	30	90	120	60	100	75	45	135
	Տարեկան	1800	360	1080	1440	720	1200	900	540	1620
	Գրպանի	150	30	90	120	60	100	75	45	135
41-45 տարեկան	Ամսական	180	40	110	150	75	120	90	60	165
	Տարեկան	2160	480	1320	1800	900	1440	1080	720	1980
	Գրպանի	180	40	110	150	75	120	90	60	165
46-50 տարեկան	Ամսական	200	50	125	175	90	140	100	70	190
	Տարեկան	2400	600	1500	2100	1080	1680	1200	840	2280
	Գրպանի	200	50	125	175	90	140	100	70	190
51-55 տարեկան	Ամսական	220	60	140	200	100	160	110	80	210
	Տարեկան	2640	720	1680	2400	1200	1920	1320	960	2520
	Գրպանի	220	60	140	200	100	160	110	80	210
56-60 տարեկան	Ամսական	250	70	160	230	120	180	130	90	240
	Տարեկան	3000	840	1920	2760	1440	2160	1560	1080	2880
	Գրպանի	250	70	160	230	120	180	130	90	240

10. Լրացրեք դատարկ տեղերը՝ ելնելով նախորդ աղյուսակի տվյալներից

գծագիր 12. Բայեր, որոնց երկարությունը կերպարի դերերի և դերերի տարբերակներին հետևելիս փոխվում է (բայ) – 1 դիպվածում թույլ գոյակցում ունեցող բայերի

Բայի ձևը	Դերը	Դերերի տարբերակներ	Դերերի տարբերակներ	Դերերի տարբերակներ	Դերերի տարբերակներ	Դերերի տարբերակներ	Դերերի տարբերակներ	Դերերի տարբերակներ	Դերերի տարբերակներ	Դերերի տարբերակներ	Դերերի տարբերակներ	Դերերի տարբերակներ
գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է
գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է	գնում է
գնում	գնում	գնում	գնում	գնում	գնում	գնում	գնում	գնում	գնում	գնում	գնում	գնում

15. Հարկային մարմինների ապարդյունավետ գործունեությունը գնահատող ցուցանիշներ

(հազար դրամ)

Տարի	Հարկային մարմնի անվանումը	Գանձարան մուտքագրված հարկային եկամուտներ	Հարկային մարմնի գործունեության ծախսեր	Գանձարան մուտքագրված հարկային եկամուտների հարաբերությունը հարկային մարմնի գործունեության ծախսերին, %
2018	Գանձարան	1 247 318	—	—
	Հարկային ծառայություն	1 247 318	18 642	6 693,0
	Մաքսային ծառայություն	1 247 318	18 642	6 693,0
	Գանձարանային ծառայություն	1 247 318	18 642	6 693,0
	Գանձարան	1 312 640	—	—
	Հարկային ծառայություն	1 312 640	19 118	6 867,0
	Մաքսային ծառայություն	1 312 640	19 118	6 867,0
	Գանձարանային ծառայություն	1 312 640	19 118	6 867,0
	Գանձարան	1 381 205	—	—
	Հարկային ծառայություն	1 381 205	19 870	6 951,0
	Մաքսային ծառայություն	1 381 205	19 870	6 951,0
	Գանձարանային ծառայություն	1 381 205	19 870	6 951,0
	Գանձարան	1 449 870	—	—
	Հարկային ծառայություն	1 449 870	20 645	7 022,0
	Մաքսային ծառայություն	1 449 870	20 645	7 022,0
	Գանձարանային ծառայություն	1 449 870	20 645	7 022,0
	Գանձարան	1 521 360	—	—
	Հարկային ծառայություն	1 521 360	21 410	7 107,0
	Մաքսային ծառայություն	1 521 360	21 410	7 107,0
	Գանձարանային ծառայություն	1 521 360	21 410	7 107,0
	Գանձարան	1 596 480	—	—
	Հարկային ծառայություն	1 596 480	22 180	7 198,0
	Մաքսային ծառայություն	1 596 480	22 180	7 198,0
	Գանձարանային ծառայություն	1 596 480	22 180	7 198,0
	Գանձարան	1 674 210	—	—
	Հարկային ծառայություն	1 674 210	23 015	7 274,0
	Մաքսային ծառայություն	1 674 210	23 015	7 274,0
	Գանձարանային ծառայություն	1 674 210	23 015	7 274,0
	Գանձարան	1 754 930	—	—
	Հարկային ծառայություն	1 754 930	23 870	7 352,0
	Մաքսային ծառայություն	1 754 930	23 870	7 352,0
	Գանձարանային ծառայություն	1 754 930	23 870	7 352,0
	Գանձարան	1 838 640	—	—
	Հարկային ծառայություն	1 838 640	24 730	7 433,0
	Մաքսային ծառայություն	1 838 640	24 730	7 433,0
	Գանձարանային ծառայություն	1 838 640	24 730	7 433,0
	Գանձարան	1 925 380	—	—
	Հարկային ծառայություն	1 925 380	25 610	7 518,0
	Մաքսային ծառայություն	1 925 380	25 610	7 518,0
	Գանձարանային ծառայություն	1 925 380	25 610	7 518,0
	Գանձարան	2 015 270	—	—
	Հարկային ծառայություն	2 015 270	26 505	7 605,0
	Մաքսային ծառայություն	2 015 270	26 505	7 605,0
	Գանձարանային ծառայություն	2 015 270	26 505	7 605,0
	Գանձարան	2 108 410	—	—
	Հարկային ծառայություն	2 108 410	27 410	7 693,0
	Մաքսային ծառայություն	2 108 410	27 410	7 693,0
	Գանձարանային ծառայություն	2 108 410	27 410	7 693,0
	Գանձարան	2 205 640	—	—
	Հարկային ծառայություն	2 205 640	28 320	7 788,0
	Մաքսային ծառայություն	2 205 640	28 320	7 788,0
	Գանձարանային ծառայություն	2 205 640	28 320	7 788,0
	Գանձարան	2 306 950	—	—
	Հարկային ծառայություն	2 306 950	29 245	7 888,0
	Մաքսային ծառայություն	2 306 950	29 245	7 888,0
	Գանձարանային ծառայություն	2 306 950	29 245	7 888,0
	Գանձարան	2 412 380	—	—
	Հարկային ծառայություն	2 412 380	30 180	7 994,0
	Մաքսային ծառայություն	2 412 380	30 180	7 994,0
	Գանձարանային ծառայություն	2 412 380	30 180	7 994,0
	Գանձարան	2 522 910	—	—
	Հարկային ծառայություն	2 522 910	31 140	8 102,0
	Մաքսային ծառայություն	2 522 910	31 140	8 102,0
	Գանձարանային ծառայություն	2 522 910	31 140	8 102,0
	Գանձարան	2 638 470	—	—
	Հարկային ծառայություն	2 638 470	32 110	8 215,0
	Մաքսային ծառայություն	2 638 470	32 110	8 215,0
	Գանձարանային ծառայություն	2 638 470	32 110	8 215,0
	Գանձարան	2 758 920	—	—
	Հարկային ծառայություն	2 758 920	33 090	8 334,0
	Մաքսային ծառայություն	2 758 920	33 090	8 334,0
	Գանձարանային ծառայություն	2 758 920	33 090	8 334,0
	Գանձարան	2 884 510	—	—
	Հարկային ծառայություն	2 884 510	34 080	8 460,0
	Մաքսային ծառայություն	2 884 510	34 080	8 460,0
	Գանձարանային ծառայություն	2 884 510	34 080	8 460,0
	Գանձարան	3 015 640	—	—
	Հարկային ծառայություն	3 015 640	35 120	8 590,0
	Մաքսային ծառայություն	3 015 640	35 120	8 590,0
	Գանձարանային ծառայություն	3 015 640	35 120	8 590,0

16. Դեբիտորական պարտքերի դինամիկան

Տարի	Ամսաթիվ	Ընդհանուր դեբիտորական պարտքեր	Ժամանակավոր դեբիտորական պարտքեր	Հարկային դեբիտորական պարտքեր	Մաքսային դեբիտորական պարտքեր	Գանձարանային դեբիտորական պարտքեր	Ժամանակավոր դեբիտորական պարտքերի տեսակարար կշիռը, %
2018	01.01	412 380	18 640	286 410	92 350	15 000	4,5
	01.04	438 920	19 210	301 540	97 870	20 300	4,4
	01.07	461 750	19 870	318 260	103 640	19 980	4,3
	01.10	489 310	20 540	336 180	110 210	22 380	4,2
2019	01.01	518 640	21 230	355 410	117 000	25 000	4,1
	01.04	549 870	21 980	376 250	124 140	27 500	4,0
	01.07	583 210	22 740	398 640	131 830	30 000	3,9
	01.10	618 540	23 510	422 870	140 160	32 000	3,8
2020	01.01	655 980	24 310	448 210	148 970	34 500	3,7
	01.04	695 410	25 140	475 540	158 370	36 360	3,6
	01.07	736 870	26 000	504 210	168 360	38 300	3,5
	01.10	780 540	26 890	534 870	178 940	40 840	3,4
2021	01.01	826 410	27 810	567 540	190 100	41 000	3,3
	01.04	874 980	28 760	602 210	201 860	42 160	3,2
	01.07	926 540	29 740	638 870	214 220	43 710	3,1
	01.10	981 210	30 750	677 540	227 180	45 740	3,0
2022	01.01	1 038 640	31 790	718 210	240 740	48 000	2,9
	01.04	1 099 870	32 860	761 540	255 000	50 470	2,8
	01.07	1 164 210	33 960	807 870	270 000	52 380	2,7
	01.10	1 231 540	35 090	856 210	285 740	54 500	2,6
2023	01.01	1 302 870	36 250	907 540	302 210	57 000	2,5
	01.04	1 378 210	37 440	961 870	319 400	59 500	2,4
	01.07	1 457 540	38 660	1 019 210	337 300	62 370	2,3
	01.10	1 540 870	39 910	1 078 540	355 960	65 460	2,2
2024	01.01	1 628 210	41 190	1 141 870	375 350	68 800	2,1
	01.04	1 719 540	42 500	1 207 210	395 500	72 330	2,0
	01.07	1 815 870	43 840	1 275 540	416 400	76 090	1,9
	01.10	1 916 210	45 210	1 346 870	438 060	80 070	1,8
2025	01.01	2 020 540	46 610	1 421 210	460 500	84 230	1,7
	01.04	2 129 870	48 040	1 498 540	483 700	88 630	1,6
	01.07	2 244 210	49 500	1 578 870	507 660	93 270	1,5
	01.10	2 363 540	50 990	1 662 210	532 400	98 140	1,4
2026	01.01	2 487 870	52 510	1 748 540	557 900	103 230	1,3
	01.04	2 617 210	54 060	1 837 870	584 200	108 540	1,2
	01.07	2 751 540	55 640	1 930 210	611 300	114 090	1,1
	01.10	2 890 870	57 250	2 025 540	639 200	119 880	1,0
2027	01.01	3 035 210	58 890	2 123 870	667 900	125 910	0,9
	01.04	3 184 540	60 560	2 225 210	697 400	132 170	0,8
	01.07	3 338 870	62 260	2 329 540	727 700	138 670	0,7
	01.10	3 498 210	63 990	2 436 870	758 800	145 410	0,6
2028	01.01	3 662 540	65 750	2 547 210	790 700	152 390	0,5
	01.04	3 831 870	67 540	2 660 540	823 400	159 610	0,4
	01.07	4 006 210	69 360	2 776 870	856 900	167 070	0,3
	01.10	4 185 540	71 210	2 896 210	891 200	174 770	0,2
2029	01.01	4 369 870	73 090	3 018 540	926 300	182 710	0,1
	01.04	4 559 210	75 000	3 143 870	962 200	190 890	0,0
	01.07	4 753 540	76 940	3 272 210	998 900	199 310	0,0
	01.10	4 952 870	78 910	3 403 540	1 036 400	207 970	0,0
2030	01.01	5 157 210	80 910	3 537 870	1 074 700	216 870	0,0
	01.04	5 366 540	82 940	3 675 210	1 113 800	226 000	0,0
	01.07	5 580 870	85 000	3 815 540	1 153 700	235 370	0,0
	01.10	5 800 210	87 090	3 958 870	1 194 400	244 970	0,0
2031	01.01	6 024 540	89 210	4 105 210	1 235 900	254 810	0,0
	01.04	6 253 870	91 360	4 254 540	1 278 200	264 890	0,0
	01.07	6 488 210	93 540	4 406 870	1 321 300	275 210	0,0
	01.10	6 727 540	95 750	4 562 210	1 365 200	285 770	0,0
2032	01.01	6 971 870	98 000	4 720 540	1 409 900	296 570	0,0
	01.04	7 221 210	100 290	4 881 870	1 455 400	307 610	0,0
	01.07	7 475 540	102 610	5 046 210	1 501 700	318 890	0,0
	01.10	7 734 870	104 960	5 213 540	1 548 800	330 410	0,0
2033	01.01	7 999 210	107 340	5 383 870	1 596 700	342 170	0,0
	01.04	8 268 540	109 750	5 556 210	1 645 400	354 170	0,0
	01.07	8 542 870	112 190	5 731 540	1 694 900	366 410	0,0
	01.10	8 822 210	114 660	5 908 870	1 745 200	378 890	0,0
2034	01.01	9 106 540	117 160	6 088 210	1 796 300	391 610	0,0
	01.04	9 395 870	119 690	6 270 540	1 848 200	404 570	0,0
	01.07	9 690 210	122 250	6 455 870	1 900 900	417 770	0,0
	01.10	9 989 540	124 840	6 643 210	1 954 400	431 210	0,0
2035	01.01	10 293 870	127 460	6 833 540	2 008 700	444 890	0,0
	01.04	10 603 210	130 110	7 026 870	2 063 800	458 810	0,0
	01.07	10 917 540	132 790	7 222 210	2 119 700	472 970	0,0
	01.10	11 236 870	135 500	7 419 540	2 176 400	487 370	0,0
2036	01.01	11 561 210	138 240	7 618 870	2 233 900	502 010	0,0
	01.04	11 890 540	141 010	7 820 210	2 292 200	516 890	0,0
	01.07	12 224 870	143 810	8 023 540	2 351 300	531 990	0,0
	01.10	12 564 210	146 640	8 229 870	2 411 200	547 330	0,0
2037	01.01	12 908 540	149 500	8 438 210	2 471 900	562 910	0,0
	01.04	13 257 870	152 390	8 648 540	2 533 400	578 730	0,0
	01.07	13 612 210	155 310	8 861 870	2 595 700	594 790	0,0
	01.10	13 971 540	158 260	9 077 210	2 658 800	611 090	0,0
2038	01.01	14 335 870	161 240	9 294 540	2 722 700	627 630	0,0
	01.04	14 705 210	164 250	9 514 870	2 787 400	644 410	0,0
	01.07	15 079 540	167 290	9 737 210	2 852 900	661 430	0,0
	01.10	15 458 870	170 360	9 961 540	2 919 200	678 690	0,0
2039	01.01	15 843 210	173 460	10 188 870	2 986 300	696 190	0,0
	01.04	16 232 540	176 590	10 418 210	3 054 200	713 930	0,0
	01.07	16 626 870	179 750	10 649 540	3 122 900	731 910	0,0
	01.10	17 026 210	182 940	10 883 870	3 192 400	750 130	0,0
2040	01.01	17 430 540	186 160	11 120 210	3 262 700	768 590	0,0
	01.04	17 839 870	189 410	11 358 540	3 333 800	787 290	0,0
	01.07	18 254 210	192 690	11 599 870	3 405 700	806 230	0,0
	01.10	18 673 540	196 000	11 843 210	3 478 400	825 410	0,0
2041	01.01	19 097 870	199 340	12 088 540	3 551 900	844 830	0,0
	01.04	19 527 210	202 710	12 336 870	3 626 200	864 490	0,0
	01.07	19 961 540	206 110	12 587 210	3 701 300	884 390	0,0
	01.10	20 400 870	209 540	12 840 540	3 777 200	904 530	0,0
2042	01.01	20 845 210	213 000	13 096 870	3 853 900	924 910	0,0
	01.04	21 294 540	216 490	13 355 210	3 931 400	945 530	0,0
	01.07	21 748 870	220 010	13 615 540	4 009 700	966 390	0,0
	01.10	22 208 210	223 560	13 878 870	4 088 800	987 490	0,0
2043	01.01	22 672 540	227 140	14 144 210	4 168 700	1 008 830	0,0
	01.04	23 141 870	230 750	14 412 540	4 249 400	1 030 410	0,0
	01.07	23 616 210	234 390	14 683 870	4 330 900	1 052 230	0,0
	01.10	24 095 540	238 060	14 957 210	4 413 200	1 074 290	0,0
2044	01.01	24 579 870	241 760	15 233 540	4 496 300	1 096 590	0,0
	01.04	25 069 210	245 490	15 512 870	4 580 200	1 119 130	0,0
	01.07	25 563 540	249 250	15 794 210	4 664 900	1 141 910	0,0
	01.10	26 062 870	253 040	16 078 540	4 750 400	1 164 930	0,0
2045	01.01	26 567 210	256 860	16 365 870	4 836 700	1 188 190	0,0
	01.04	27 076 540	260 710	16 655 210	4 923 800	1 211 690	0,0
	01.07	27 590 870	264 590	16 947 540	5 011 700	1 235 430	0,0
	01.10	28 110 210	268 500	17 242 870	5 100 400	1 259 410	0,0
2046	01.01	28 634 540	272 440	17 540 210	5 189 900	1 283 630	0,0
	01.04	29 163 870	276 410	17 839 540	5 280 200	1 308 090	0,0
	01.07	29 698 210	280 410	18 141 870	5 371 300	1 332 790	0,0
	01.10	30 237 540	284 440	18 446 210	5 463 200	1 357 730	0,0
2047	01.01	30 781 870	288 500	18 752 540	5 555 900	1 382 910	0,0
	01.04	31 331 210	292 590	19 061 870	5 649 400	1 408 330	0,0
	01.07	31 885 540	296 710	19 373 210	5 743 700	1 433 990	0,0
	01.10	32 444 870	300 860	19 686 540	5 838 800	1 459 890	0,0
2048	01.01	33 009 210	305 040	20 002 870	5 934 700	1 486 030	0,0
	01.04	33 578 540	309 250	20 321 210	6 031 400	1 512 410	0,0
	01.07	34 152 870	313 490	20 641 540	6 128 900	1 539 030	0,0
	01.10	34 732 210	317 760	20 963 870	6 227 200	1 565 890	0,0
2049	01.01	35 316 540	322 060	21 288 210	6 326 300	1 592 990	0,0
	01.04	35 905 870	326 390	21 614 540	6 426 200	1 620 330	0,0
	01.07	36 500 210	330 750	21 942 870	6 526 900	1 647 910	0,0
	01.10	37 099 540	335 140	22 273 210	6 628 400	1 675 730	0,0
2050	01.01	37 703 870	339 560	22 605 540	6 730 700	1 703 790	0,0
	01.04	38 313 210	344 010	22 939 870	6 833 800	1 732 090	0,0
	01.07	38 927 540	348 490	23 276 210	6 937 700	1 760 630	0,0
	01.10	39 546 870	353 000	23 614 540	7 042 400	1 789 410	0,0
2051	01.01	40 171 210	357 540	23 954 870	7 147 900	1 818 430	0,0
	01.04	40 800 540	362 110	24 297 210	7 254 200	1 847 690	0,0
	01.07	41 434 870	366 710	24 641 540	7 361 300	1 877 190	0,0
	01.10	42 074 210	371 340	24 987 870	7 469 200	1 906 930	0,0
2052	01.01	42 718 540	376 000	25 336 210	7 577 900	1 936 910	0,0
	01.04	43 367 870	380 690	25 686 540	7 687 400	1 967 130	0,0
	01.07	44 022 210	385 410	26 038 870	7 797 700	1 997 590	0,0
	01.10	44 681 540	390 160	26 393 210	7 908 800	2 028 290	0,0
2053	01.01	45 345 870	394 940	26 749 540	8 020 700	2 059 230	0,0
	01.04	46 015 210	399 750	27 107 870	8 133 400	2 090 410	0,0
	01.07	46 689 540	404 590	27 468 210	8 246 900	2 121 830	0,0
	01.10	47 368 870	409 460	27 830 540	8 361 200	2 153 490	0,0
2054	01.01	48 053 210	414 360	28 194 870	8 476 300	2 185 390	0,0
	01.04	48 742 540	419 290	28 561 210	8 592 200	2 217 530	0,0
	01.07	49 436 870	424 250	28 929 540	8 708 900	2 249 910	0,0
	01.10	50 136 210	429 240	29 300 870	8 826 400	2 282 530	0,0
2055	01.01	50 840 540	434 260	29 674 210	8 944 700	2 315 390	0,0
	01.04	51 549 870	439 310	30 049 540	9 063 800	2 348 490	0,0
	01.07	52 264 210	444 390	30 426 870	9 183 700	2 381 830	0,0
	01.10	52 983 540	449 500	30 806 210	9 304 400	2 415 410	0,0
2056	01.01	53 707 870	454 640	31 187 540	9 425 900	2 449 230	0,0
	01.04	54 437 210	459 810	31 570 870	9 548 200	2 483 290	0,0
	01.07	55 171 540	465 010	31 956 210	9 671 300	2 517 590	0,0
	01.10	55 910 870	470 240	32 343 540	9 795 200	2 552 130	0,0
2057	01.01	56 655 210	475 500	32 732 870	9 919 900	2 586 910	0,0
	01.04	57 404 540	480 790	33 124 210	10 045 400	2 621 930	0,0
	01.07	58 158 870	486 110	33 517 540	10 171 700	2 657 190	0,0
	01.10	58 918 210	491 460	33 912 870	10 298 800	2 692 690	0,0
2058	01.01	59 682 540	496 840	34 309 210	10 426 700	2 728 430	0,0
	01.04	60 451 870	502 250	34 707 540	10 555 400	2 764 410	0,0
	01.07	61 226 210	507 690	35 107 870	10 684 900	2 800 630	0,0
	01.10	62 005 540	513 160	35 510 210	10 815 200	2 837 090	0,0
2059	01.01	62 789 870	518 660	35 914 540	10 946 300	2 873 790	0,0
	01.04	63 579 210	524 190	36 320 870	11 078 200	2 910 730	0,0
	01.07	64 373 540	529 750	36 729 210	11 210 900	2 947 910	0,0
	01.10	65 172 870	535 340	37 139 540	11 344 400	2 985 330	0,0
2060	01.01	65 977 210	540 960	37 551 870	11 478 700	3 022 990	0,0
	01.04	66 786 540	546 610	37 966 210	11 613 800	3 060 890	0,0
	01.07	67 600 870	552 290	38 382 540	11 749 700	3 099 030	0,0
	01.10	68 420 210	558 000	38 800 870	11 886 400	3 137 410	0,0

ԵԲՐԱՅԵՐԵՆ-
ՀԱՅԵՐԵՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ

ԵԲՐԱՅԵՐԵՆ-ՀԱՅԵՐԵՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Հապավումներ

՛	արական	ת	ածական	מ״ה	կապ
:	իգական	תר״ז	ածական և գոյական	ר	1. հոգնակի
זר״ן	արական/իգական	פ	բայ	ר	2. տե՛ս
ז״ר	արական/երկակի	ת״פ	մակբայ	מ״ק	ձայնարկություն
ז״ר	արական/հոգնակի	מ״ג	դերանուն	ר״ת	հապավում
נ״ז	իգական/երկակի	ש״מ	թվական	־	կապակցված վիճակ
נ״ר	իգական/հոգնակի	מ״י	նախդիր		

א

אַב 1 ז (ר׳ אָבוֹת) հայր
~ הוֹרֶג խորթ ~
אַב 2 ז Ավ (հրեական տոմարի 11-րդ ամիսը, հուլիս-օգոստոս)
אַבָּא ז հայր, հայրիկ
אָבַד פ (לָאֲבוֹד, אוֹבֵד, יֹאבַד) կորչել
אֲבַדּוֹן ז կործանում, ոչնչացում
אֲבֻדָּנִי ת ինքնասպանության հակված
אֲבִהִי ת հայրական
אָבוּד ת կորած, անհույս
אֲבוֹי מ״ק ավա՛ղ, վա՛յ
אֲבוּקָה נ ջահ
אַבְחָנָה נ ախտորոշում, դիագնոզ
אַבְטָחָה נ պահպանություն
אַבְטִיחַ ז ձմերուկ
אַבְטָלָה נ գործազրկություն
אָבִיב ז գարուն
אֲבִיבִי ת գարնանային
אֲבִיזָר ז ակսեսուար, պարագա
אַבִּיר ז ասպետ
אֹכֶל ז սուզ. որ. վիշտ
אָכֵל מ״ה սակայն, բայց
אָכֵל ת սգավոր, ողբացյալ
אֹכֶן ז (ר׳ אֲכָנִים) քար
~ סֹלֶת թանկարժեք
~ פִּנָּה անկյունաքար
~ שׁוֹאָבֶת մագնիս
אַבְנִי ת քարե
אֹפֶן ז փոշի
אֹפֶן־שְׁרִיקָה վառոդ
אֲפָקָה נ փոշի (ատամն ևն)
אֶפֶר, אֵיפֹר ז (ר׳ אֲפָרִים, אֲפָרִי״) աեղամ (մարմնի կամ մա-թեմատիկական)
אֲפָרִי״מִין սեռական օրգաններ
אַגִּ׳ ר״ת אֲגוּדָה
אַגַּב מ״ה
אַגָּדָה נ առասպել, ասք
אֲגוּדָה נ ընկերություն, միավորում
אֲגוּדַת־יִשְׂרָאֵל Ագուդաթ Իսրայել (կրոնական կուսակցություն Իսրայելում)

אֲגוֹרָה ז գրասեղան
אֲגוּז ז ընկույզ
אֲגוֹרָה נ ագորա (շեկելի 1/100 մասը)
אֵגֶם ז լիճ
אַגְמוֹן ז եղեգ
אֵגֶן ז սուշտ, լազան
אֲגַם ז տանձ
אֲגַף ז բաժանմունք, բաժին, շենքի կորպուս
אָגַר פ (לָאֲגוֹר, אוֹגֵר, יָאגוֹר) կուտակել, մթերել, դիզել
אֲגֻרָה נ վճարում, հարկ
אֲגֻרוֹף ז բռունցք
אֲגֻרוֹן ז թեկնածամարտիկ
אֲגַרְטָל ז վազա
אֵד ז գոլորշի
אָדוֹם ת (נ׳ אֲדוֹמָה) կարմիր
אֲדוֹן ז պարոն
אֲדוֹנִי ז Տե՛ր (Աստված)
אֲדִיב ת քաղաքավարի
אֲדִיבוּת נ քաղաքավարություն
אֲדִיקוּת נ կրոնապաշտություն
אַדִּיר ת հզոր. ուժեղ, զորավոր
אֲדִירִים ת անտարբեր
אֲדִישׁוּת נ անտարբերություն
אָדָם ז (ר׳ בְּנֵי אָדָם) մարդ
~ קַדְמוֹן նախնադարի մարդ
כֶּן־~ մարդ
אָדַם פ (לָאֲדוֹם, אוֹדֵם, יָאדֹם) կարմրել
אֲדָמָה נ (אֲדָמַת־, ר׳ אֲדָמוֹת, אֲדָמוֹת־) հող, երկիր
אֲדָמוֹת־רֹאשׁ ר״ת אֲדוֹנָנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ հարգված ռաբին տիտղոս
אֲדָמַת קַרְמְרָאִים կարմրախտ
אֲדָר ז Ադար (հրեական տոմարի 6-րդ ամիսը, փետրվար-մարտ)
אֲדַרְבָּא, אֲדַרְבָּה ת״פ ընդհակառակն, դեռ ավելին
אַדְרִיכָל ז ճարտարապետ
אַדְרִיכָלוּת נ ճարտարապետություն
אָהַב פ (לָאֲהוֹב, אוֹהֵב, יֹאהַב) սիրել
אַהֲבָה נ սեր
אָהַד פ (לָאֲהוֹד, אוֹהֵד, יָאהוֹד) համակրել
אַהֲדָה נ համակրանք

אַהֲדָת־ר״ת אֲדוֹנָנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ բարեսիրություն
אֲהוּבָה נ սիրելի
אֹהֶל ז վրան
אֹהֶל־מוֹעֵד ժամանակավոր տաճար
אוֹהֲלִי ת վրանային
אוֹהֵל ז ականջակալ
אוֹהֲלִים ז ականջակալներ
אוֹהֲלִיָּה נ ականջակալ
אוֹהֲלִיָּתִי ת ականջակալի
אוֹהֵר ז լամպ
אוֹהֶרֶת נ լամպ
אוֹהֶרֶת־חַשְׁמַל էլեկտրական լամպ
אוֹהֶרֶת־נֵפְט նավթալամպ
אוֹהֶרֶת־שֶׁמֶן յուղալամպ
אוֹהֲרָן ז լամպակալ
אוֹהֲרָנִי ת լամպակալի
אוֹהֲרָנִיָּה נ լամպակալ
אוֹהֲרָנִיָּתִי ת լամպակալի
אוֹהֲרָנִיָּתִי־חַשְׁמַלִּי էլեկտրական լամպակալ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־נֵפְטִי նավթալամպակալ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי յուղալամպակալ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־חַשְׁמַלִּי էլեկտրական յուղալամպակալ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי նավթայուղալամպակալ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי էլեկտրական նավթայուղալամպակալ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ-ուժեղացուցիչ
אוֹהֲרָנִיָּתִי־שַׁמְנִי־נֵפְטִי־חַשְׁמַלִּי־מִתְכָּוְנֵן־מַגְבִּיר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר־מַגְבֵּר էլեկտրական նավթայուղալամպակալ-կարգավորիչ-ուժեղացուց

յավատնս
խառնվածք, բնավորություն, էություն
բնութագրվել, բնորոշվել
հատկանշական, բնորոշ
մթություն, խավար
միջոց, ձև, եղանակ
~ մի կերպ
անիվ
նորամուծություն
մուտքագիկլետ
հեծանիվ
մոդային
լրացուցիչ հնարավորություն
հորիզոն, տեսադաշտ
օպերային
օպերա
հեռուստասերիալ
գանձ, գանձարան
բառապաշար
ֆինանսների նախարար (նախարարություն)
հեկտոմետր
օվկիանոսագիտություն
օվկիանոս
լույս
լույսի ներքո
երգեհոն
օրգանական
ախոռ
բրինձ
ճանապարհ, կարգ, կերպ
ապրելակերպ
~ ՊՊՆ
հյուր
անցորդ, ճամփորդ
~ ՀՈՒՐ
երկարություն
համբերություն
~ ՌՈՒՏ
ընթացքում
~ ՀԱՄԱՐ
առձի
Ուրան (մոլորակ)
աուդիովիզուալ
ուղղափառ
հիմք, հիմունք, բազա
երջանկություն
հաստատվել
նշան, ազդանշան, շքանշան, նախանշանակ
տառ, հնչյուն
իսկություն
նշան տալ, ազդանշանել
այդժամ, այդ դեպքում, ուրեմն
~ (ՀԱՅԼԸ)
ի վեր, այդ ժամանակվանից
հնուց ի վեր
~ ԻՍՏԱԼԻՆ
~ ԻՍՄԱՅԻԼ
հնուց ի վեր, երբեք
նախազգուշացում
տարածաշրջան, տարածք

սիրելի, սիրեցյալ
կամ
կորուստ
ախտորոշվել
դիվիզիա
օգոստոս
վերաբերյալ, մասին
համակրող, երկրպագու
վրան
սագ
օդ
մթնոլորտ
ինքնաթիռ, սավառնակ
օդանիվ
տկարություն, անզորություն
ականջ
բվեճ
ավտոբուս
ինքնավարություն
վա՛ յ
~ (ՀԱՀԻ (ԼԻ)
թշնամի
կերակուր, ուտելիք
(ազգա)բնակչություն
գուցե, թերևս
օլիմպիական
օլիմպիական խաղեր
սրահ
սակայն, բայց
ստուդիա, ուլպան (երբայեռնեի դասընթաց)
խոց
ՄԱԿ
մոտավոր հաշվարկ
ազգ, ժողովուրդ
դժբախտ, թշվառ, ընկճված
արվեստագետ, արտիստ
արվեստ
գեղարվեստական
իրաք
դայակ, դաստիարակչուհի
արիություն, քաջություն
ուժ, թափ, հզորություն
անզոր, անուժ
հզոր, ուժեղ

~ ՀԱՅԿ
~ ՀԱՅԿ
~ ՀԱՅԿ

բնորոշել, բնութագրել (לְאַפְיֵן, פִּ״, יְ״)
հնարավորություն տալ (לְאַפְשֵׁר פ, לְ״, יְ״)
մարգարեշտ (אַרְצְטִיזוֹן)
Իրան (אִירָאן, אִירָן)
կազմակերպություն, կազմակերպում (אִירְגּוּן)
կազմակերպչական (אִירְגּוֹנִי)
կազմակերպել (לְאַרְגֵּן, פִּ״, יְ״)
հյուրընկալում (אִירוּחַ)
հեգնանք (אִירוֹנְיָה)
իրադարձություն, դեպք, պատահար, միջոցառում (אִירוּעַ, אֵרוּעַ)
Եվրոպա (אֵירוֹפָּה)
եվրոպացի, եվրոպական (אֵירוֹפִּי תז״ת)
հյուրընկալել (אֵירֵחַ, אֵירֵחַ פ (לְאָרֵחַ, פִּ״, יְ״))
իռլանդացի, իռլանդական (אִירִי תז״ת)
պատահել (միայն անցյալ ժամանակում) (אֵירַע פ)
մարդ, տղամարդ, ոչ ոք (אִישׁ (י־ אֲנָשִׁים, אִישִׁים, אֲשֵׁי״))
մեղադրում, ամբաստանում (אִישׁוּם)
բիբ (אִישׁוֹן)
հաստատում, վավերացում (אִישׁוּר)
անձնական, անհատական, մասնավոր (אִישִׁי ת)
անձ (אִישִׁיּוּת)
կարևոր անձինք (אִישִׁים דר״)
անձնապես (אִישִׁית ה״פ)
հոսպիտալացում (אִישְׁפּוּז)
հաստատել, վավերացնել (אִישֵׁר פ (לְאַשֵּׁר, פִּ״, יְ״))
ամուր, ուժեղ (אֵיתָן ת)
տեղը հատնաբերել, տեղը որոշել (אִיתֵּר פ (לְאַתֵּר, פִּ״, יְ״))
միայն թե, սակայն (אַךְ ה״ח)
բացառապես, միմիայն (~ זְרָק)
հիասթափություն (אַכְזָבָה)
դաժան, անողոք, անմարդկային (אַכְזָר, אַכְזָרִי ת)
դաժանություն, անողոքություն (אַכְזָרִיּוּת)
ուտել (אָכַל פ (לֶאֱכוֹל, אוֹכֵל, יֹאכַל))
իրոք (אָכֵן ת״פ)
պարտադրել, ստիպել (אָכַף פ (לְאַכֵּף, אוֹכֵף, יָאכֵף))
մի՛ (ժխտական մակբայ) (אַל ת״פ)
դեպի (אֶל מ״י)
Աստված (אֵל ז)
~ שַׁדַּי Աստծո մակդիր
תּוֹדָה לְ~ փառք Աստծո
այլ, ոչ թե (אֶלָּא מ״ח)
~ שֶׁ՝ միայն թե
ալբոմ (אַלְבּוֹם ז)
Ալբանիա (אַלְבַּנְיָה נ)
սրանք, այս (אֵלֶּה מ״ג)
աստվածուհի, դիցուհի (אֵלָה נ)
մահակ (אֵלָה נ)
եթե միայն (אִלּוּ ר אֵלֶּה)
Աստված (אֱלוֹהַּ ז, אֱלוֹהִים ז)
աստվածային էություն, աստվածություն (אֱלוֹהִות נ)
Էլուլ (հրեական տոմարի 12-րդ ամիսը, օգոստոս-սեպտեմբեր) (אֱלוּל ז)
կայնի (אֵלוֹן ז)
պատգարակ (אֵלוֹנְקָה נ)
գեներալ-մայոր, չեմպիոն (אַלּוּף ז)
~ מִשְׁנֶה գնդապետ
անլար (ռադիո, կապ ևն) (אַלְחוּטִי ת)
Եդիա (אֶלְיָהוּ)
բտնության դիմադր (אֵלִים ז)
բտնություն (אֵלִימוּת נ)
առաջնություն, չեմպիոնատ (אֲלִיפוּת נ)
ալկոհոլ (אַלְכֹּהוֹל ז)
Ալյան (אַלְיָה נ)
մարջան (אַלְמוֹג ז)
անմահություն (אַלְמָוֶת ז)
~ בְּ անմահ
անանուն (אַלְמוֹנִי ת)
եթե չ... (պարմանական նախադասություններում) (אִלְמָלֵא)
այրի տղամարդ (אַלְמָן ז)
այրի կին (אַלְמָנָה נ)
տարր (אֶלֶמֶנְט ז)
հազար (אֶלֶף ז (י־ אֲלָפִים, אַלְפֵי״))
այբուբեն (אֶלְפְּבֵית, אֶלְפְּבֵי״בִּית נ)
այբբենական (אֶלְפְּבֵיתִי ת)
երկու հազար (אַלְפַּיִם ש״מ)
էլեկտրոնային (אֶלֶקְטְרוֹנִי ת)
էլեկտրոնիկա (אֶלֶקְטְרוֹנִיקָה נ)
մայր (אֵם נ (י־ אִמָּהוֹת, אִימּוֹת״))
եթե, արդյոք (אִם ש״ח)
~ כֵּן ուրեմն, ուստի, այդ դեպքում
մայր, մայրիկ (אִמָּא, אִימָא נ)
շտապ օգնության մեքենա (אַמְבּוּלַנְס ז)
լոգարան (אַמְבַּטְיָה נ)
միջնամասն (אֶמְצַע נ)
հավատարմություն, վստահություն (אֱמוּן ז)
հավատարմություն պահպանել שָׁמַר אֱמוּנִים
հավատ, հավատալիք (אֱמוּנָה נ)
զգայական, էմոցիոնալ (אֶמוֹצְיוֹנָלִי ת)
ասված, նշված, հիշատակված, այն, ինչ պետք է պատահի (אָמוּר ת)
վստահելի, հավատի (אָמִין ת)
վստահելիություն, հավատարիություն (אֲמִינוּת נ)
արի, քաջ (אַמִּיץ ת)
արտահայտություն, խոսք (אִמְרָה נ)
իսկական, ճշմարիտ (אֲמִתִּי ת)
ամե՛ն (אָמֵן)
ռազմական հետախուզություն (אֶמְ״ן ר״ת אָגַף מוֹדִיעִין)
համմանդանգիր, կոնվենցիա (אֲמָנָה נ)
կարեկցանք (אֲמְפַתְיָה נ)
միջատ, կենտրոն (אֶמְצַע ז)
միջոցով (אֶמְצָעוּת נ בְּ~)
միջոց (אֶמְצָעִי ז)
ասել (אָמַר פ (לוֹמַר, אוֹמֵר, יֹאמַר))
ամերիկյան, ամերիկացի (אֲמֵרִיקָאִי, אֲמֵרִיקָנִי תז״ת)
Ամերիկա (אֲמֵרִיקָה נ)
երկել երեկոյան (אֶמֶשׁ ה״פ)
ճշմարտություն (אֱמֶת נ (י־ אֲמִיתּוֹת) בְּ~ իրոք
լաքմիտ՝ դեր (לְאַמִּיתּוֹ שֶׁל דָּבָר) իրականում
ինդրեմ, խնդրում եմ (אָנָא מ״ק)
անգլերեն (אַנגלִית נ)
անգլիագիտություն (אַנגלִיסְטִיקָה נ)
անգլիական, անգլիացի (אַנגלִי תז״ת)
Անգլիա (אַנגלִיָה נ)
անգլերեն (אַנגלִית נ״ת״פ)
հուշարձան, հուշակոթող (אַנדַרְטָה נ)
մենք (אָנוּ מ״ג)
ես (אָנוֹכִי מ״ג)
ծանր հիվանդ (אָנוּשׁ ת)
մարդ, մարդ արարած (אֱנוֹשׁ ז)
մարդկություն (אֱנוֹשׁוּת נ)
մարդկային, մարդասիրական (אֱנוֹשִׁי ת)
մարդկայնություն, հումանիզմ (אֱנוֹשִׁיּוּת נ)
մենք (אֲנַחְנוּ מ״ג)
հակասեմական (אַנטִישֶׁמִי תז״ת)
հակասեմականություն (אַנטִישֶׁמִיּוּת נ)
անտենա (אַנטֶנָה נ)
ես (אֲנִי מ״ג)
անիմացիա, մուլտիպլիկացիա (אֲנִימַצְיָה נ)
համանման, անալոգային (հեռուստատեսություն, կապի միջոց) (אֲנָלוֹגִי ת)
հարկադրել, բռնաբարել (אָנַס פ (לָאֲנוֹס, אוֹנֵס, יָאנוֹס))
Անկարա (אַנקָרָה נ)
դոկտ, պատահար (אָסוֹן ז)
արգելված (אָסוּר ת)
ռազմավարական (אֲסטְרָטֶגִי ת)
Ասիա (אַסְיָה נ)
ժեստն (אֶסְטוֹן ז)
հավաք, ժողով (אֲסִיפָה, אֲסֵפָה נ)
~ מְכוֹנֶנֶת օրենսդիր ժողով
բանտարկյալ (אָסִיר ז)
ուղղություն, դպրոց (գիտական, գեղարվեստական) (אֲסכּוֹלָה נ)
վաստաթուղթ, որին հղում է կատարվում, ակզբնաղբյուր (אַסְמַכְתָּה נ)
հավաքել (אָסַף פ (לֶאֱסוֹף, אוֹסֵף, יֶאֱסוֹף))
մատակարարում (אַספָּקָה נ)
արգելել, ձերբակալել, կապել (אָסַר פ (לֶאֱסוֹר, אוֹסֵר, יֶאֱסוֹר))
չնայած նրա, որ (אַעפ״י ר״ת אַף־עַל־פִּי)
քիթ (אַף ז (י־ אַפַּיִם, אַפַּיִם))
նույնիսկ, նաև (אַף ה״ח)
~ אֶחָד ոչ ոք
որակ (אֵיכוּת נ)
որակյալ (אֵיכוּתִי ת)
հիասթափեցնել (אִיכְזֵב פ (לְאַכְזֵב, פִּ״, יְ״))
բնակեցնել (אִיכְלֵס פ (לְאַכְלֵס, פִּ״, יְ״))
~ לִי ինձ կարևոր է, ես անտարբեր չեմ
לֹא ~ לִי ինձ չի հետաքրքրում, ինձ միևնույն է
מָה ~ לְךָ? քո ի՞նչ գործն է
հողագործ, ռանչպար (אִיכָּר ז)
որեղ կերպ, որեղ ձևով (אֵיכְשֶׁהוּ ה״פ)
ինչպիսի՞ (հոգնակի) (אֵילוּ ש״ג, אֵלּוּ ר אֵלּוּ)
պարտադրանք, պարտադրող հանգամանք (אִילּוּץ ז)
այստեղից սկսած, այստեղից (אֵילָךְ:
այդ ժամանակից ի վեր מֵאָז ~
այստեղից սկսած, այստեղից՝ հետո מִכָּאן ~
համր (אִילֵּם ז (נ אִילֶּמֶת))
ծառ (אִילָן ז (ר־ אִילָנוֹת))
կենդանի վարժեցնել (אִילֵּף פ (לְאַלֵּף, פִּ״, יְ״))
ստիպել, պարտադրել (אִילֵץ פ (לְאַלֵּץ, פִּ״, יְ״))
Էյլաթ (քաղաք) (אֵילַת נ)
Էյլաթցի, Էյլաթյան (אֵילָתִי תז״ת)
սարսափ, սոսկում (אֵימָה נ)
վարժեցում, մարզում (אִימּוּן ז)
որդեգրում, ամրագրում (אִימּוּץ ז)
դժբախտացնել, ընչազրկել (אִימֵּל פ (לְאַמֵּל, פִּ״, יְ״))
մարզել, վարժեցնել (אִימֵּן פ (לְאַמֵּן, פִּ״, יְ״))
կայսրություն (אִימְפֶּרְיָה נ)
Օսմանյան ~ הָעוֹתֹמָנִית
որդեգրել, ամրագրել, փոխ առնել (אִימֵּץ פ (לְאַמֵּץ, פִּ״, יְ״))
հաստատել, վավերացնել (אִימֵּת פ (לְאַמֵּת, פִּ״, יְ״))
այն ամբողջ ժամանակը, ինչ כָּל ~ שֶׁ־
չկա אֵין
մտավոր, ինտելեկտուալ (אִינְטֶלֶקְטוּאָלִי ת)
ինտենսիվություն (אִינְטֶנְסִיבִיּוּת נ)
ինտերնետ (אִינְטֶרְנֶט ז)
անվերջ (אֵינְסוֹפִי ת)
սղաձ (אִינְפְּלַצְיָה נ)
հավաքում, կուտակում (אִיסּוּף ז)
արգելք (אִיסּוּר ז)
Ստամբուլ (אִיסְטַנְבּוּל נ)
հասնեն (կլոռնական համալիք Պաղեստինում մ.թ.ա. II-I դդ.) (אִיסְטֶאֶם ז)
իսլամ (אִיסְלָאם ז)
Իսլանդիա (אִיסְלַנְד נ)
որտե՞ղ (אֵיפֹה
~ מִ־ որտեղի՞ց
զսպվածություն, ինքնազսպում (אִיפּוּק ז)
դիմահարդարում (אִיפּוּר ז)
բնորոշում, բնորոշ գիծ (אִיפְיוֹן ז)
բնորոշել, բնութագրել (לְאַפְיֵן, פִּ״, יְ״)
հնարավորություն տալ (לְאַפְשֵׁר פ (לְאַפְשֵׁר, פִּ״, יְ״))
մարգարեշտ (אִיצְטְדִיוֹן ז)
Իրան (אִירָאן, אִירָן נ)
կազմակերպություն, կազմակերպում (אִירְגּוּן ז)
կազմակերպչական (אִירְגּוֹנִי ת)
կազմակերպել (לְאַרְגֵּן, פִּ״, יְ״)
հյուրընկալում (אִירוּחַ ז)
հեգնանք (אִירוֹנְיָה נ)
իրադարձություն, դեպք, պատահար, միջոցառում (אִירוּעַ, אֵרוּעַ ז)
Եվրոպա (אֵירוֹפָּה נ)
եվրոպացի, եվրոպական (אֵירוֹפִּי תז״ת)
հյուրընկալել (אֵירֵחַ, אֵירֵחַ פ (לְאָרֵחַ, פִּ״, יְ״))
իռլանդացի, իռլանդական (אִירִי תז״ת)
պատահել (միայն անցյալ ժամանակում) (אֵירַע פ)
մարդ, տղամարդ, ոչ ոք (אִישׁ (י־ אֲנָשִׁים, אִישִׁים, אֲשֵׁי״))
մեղադրում, ամբաստանում (אִישׁוּם ז)
բիբ (אִישׁוֹן ז)
հաստատում, վավերացում (אִישׁוּר ז)
անձնական, անհատական, մասնավոր (אִישִׁי ת)
անձ (אִישִׁיּוּת נ)
կարևոր անձինք (אִישִׁים דר״)
անձնապես (אִישִׁית ה״פ)
հոսպիտալացում (אִישְׁפּוּז ז)
հաստատել, վավերացնել (אִישֵׁר פ (לְאַשֵּׁר, פִּ״, יְ״))
ամուր, ուժեղ (אֵיתָן ת)
տեղը հատնաբերել, տեղը որոշել (אִיתֵּר פ (לְאַתֵּר, פִּ״, יְ״))
միայն թե, սակայն (אַךְ ה״ח)
բացառապես, միմիայն (~ זְרָק)
հիասթափություն (אַכְזָבָה נ)
դաժան, անողոք, անմարդկային (אַכְזָר, אַכְזָרִי ת)
դաժանություն, անողոքություն (אַכְזָרִיּוּת נ)
ուտել (אָכַל פ (לֶאֱכוֹל, אוֹכֵל, יֹאכַל))
իրոք (אָכֵן ת״פ)
պարտադրել, ստիպել (אָכַף פ (לְאַכֵּף, אוֹכֵף, יָאכֵף))
մի՛ (ժխտական մակբայ) (אַל ת״פ)
դեպի (אֶל מ״י)
Աստված (אֵל ז)
~ שַׁדַּי Աստծո մակդիր
תּוֹדָה לְ~ փառք Աստծո
այլ, ոչ թե (אֶלָּא מ״ח)
~ שֶׁ՝ միայն թե
ալբոմ (אַלְבּוֹם ז)
Ալբանիա (אַלְבַּנְיָה נ)
սրանք, այս (אֵלֶּה מ״ג)
աստվածուհի, դիցուհի (אֵלָה נ)
մահակ (אֵלָה נ)
եթե միայն (אִלּוּ ר אֵלֶּה)
Աստված (אֱלוֹהַּ ז, אֱלוֹהִים ז)
աստվածային էություն, աստվածություն (אֱלוֹהִות נ)
Էլուլ (հրեական տոմարի 12-րդ ամիսը, օգոստոս-սեպտեմբեր) (אֱלוּל ז)
կայնի (אֵלוֹן ז)
պատգարակ (אֵלוֹנְקָה נ)
գեներալ-մայոր, չեմպիոն (אַלּוּף ז)
~ מִשְׁנֶה գնդապետ
անլար (ռադիո, կապ ևն) (אַלְחוּטִי ת)
Եդիա (אֶלְיָהוּ ז)
բտնության դիմադր (אֵלִים ז)
բտնություն (אֵלִימוּת נ)
առաջնություն, չեմպիոնատ (אֲלִיפוּת נ)
ալկոհոլ (אַלְכֹּהוֹל ז)
Ալյան (אַלְיָה נ)
մարջան (אַלְמוֹג ז)
անմահություն (אַלְמָוֶת ז)
~ בְּ անմահ
անանուն (אַלְמוֹנִי ת)
եթե չ... (պարմանական նախադասություններում) (אִלְמָלֵא)
այրի տղամարդ (אַלְמָן ז)
այրի կին (אַלְמָנָה נ)
տարր (אֶלֶמֶנְט ז)
հազար (אֶלֶף ז (י־ אֲלָפִים, אַלְפֵי״))
այբուբեն (אֶלְפְּבֵית, אֶלְפְּבֵי״בִּית נ)
այբբենական (אֶלְפְּבֵיתִי ת)
երկու հազար (אַלְפַּיִם ש״מ)
էլեկտրոնային (אֶלֶקְטְרוֹנִי ת)
էլեկտրոնիկա (אֶלֶקְטְרוֹנִיקָה נ)
մայր (אֵם נ (י־ אִמָּהוֹת, אִימּוֹת״))
եթե, արդյոք (אִם ש״ח)
~ כֵּן ուրեմն, ուստի, այդ դեպքում
մայր, մայրիկ (אִמָּא, אִימָא נ)
շտապ օգնության մեքենա (אַמְבּוּלַנְס ז)
լոգարան (אַמְבַּטְיָה נ)
միջնամասն (אֶמְצַע נ)
հավատարմություն, վստահություն (אֱמוּן ז)
հավատարմություն պահպանել שָׁמַר אֱמוּנִים
հավատ, հավատալիք (אֱמוּנָה נ)
զգայական, էմոցիոնալ (אֶמוֹצְיוֹנָלִי ת)
ասված, նշված, հիշատակված, այն, ինչ պետք է պատահի (אָמוּר ת)
վստահելի, հավատի (אָמִין ת)
վստահելիություն, հավատարիություն (אֲמִינוּת נ)
արի, քաջ (אַמִּיץ ת)
արտահայտություն, խոսք (אִמְרָה נ)
իսկական, ճշմարիտ (אֲמִתִּי ת)
ամե՛ն (אָמֵן)
ռազմական հետախուզություն (אֶמְ״ן ר״ת אָגַף מוֹדִיעִין)
համմանդանգիր, կոնվենցիա (אֲמָנָה נ)
հանգստանալու վայր (אֲמָנוּת ר־ אוֹמָנוּת)

բրոնզ
ԱՄՆ, Միացյալ Նահանգներ
ԱՐՈՒ՚Ե ՐՀ ԱՐՑՈՒՏ-ԲԵՐԻՏ
ծխնելուղ
ԱՐՈՒԶ
փաթեթավորված
ԱՐՈՒ
ուտելը, հացկերույթ
ԱՐՈՒՇ
նախաճաշ
ԱՐՈՒՏԻ-ՊՈՏԸ
ընթրիք
ԱՐՈՒՏԻ-ՀԱՑԸ
ճաշ
ԱՐՈՒՏԻ-ՔԱՐԻՆ
երկար
ԱՐՈՒՐ
պահարան
ԱՐՈՒՐ
զգեստապահարան
ԱՐՈՒՐ-ՔԱՂԵՐ
նշանված մարդ, փեսացու
ԱՐՈՒՏ
մայրի
ԱՐՋ
փաթեթավորել
ԱՐՋ
առյուծ
ԱՐԻՈՒԹ
Առյուծների դարպաս (Հին Երուսաղեմի դարպասներից մեկը)
ՇԱՐ ՀԱՐՅՈՒԹ
փաթեթավորում
ԱՐՈՒՄ
երկարություն
ԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
երկարակեցություն
~ ՅՈՒՄ
տանել, շարունակվել
ԱՐԵՎ
հնագետ
ԱՐՔԻԱՎԵՏ
հնագիտական
ԱՐՔԻԱՎԵՏԱԿԱՆ
հնագիտություն
ԱՐՔԻԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
արխիվ
ԱՐՔԻՎ
դղյակ, պալատ
ԱՐՄՈՒՆ
արամեական, արամեացի
ԱՐԱՄԵԱՆ
արամերեն
ԱՐԱՄԵՐԵՆ
հայ, հայկական
ԱՐՄԵՆԻ
Հայաստան
ՀԱՅԱՍՏԱՆ
հայերեն
ԱՐՄԵՆԵՐԵՆ
նույնատակ
ԱՐԱՔ
դրամապանակ, պայուսակ
ԱՐՔԱՆ
թույն
ԱՐՍ
թունավոր
ԱՐՍԻ
երկիր
ԱՐՔԻՆ
Սուրբ Երկիր
~ ՀԻՍԿԻՍ
Երկիր-Իսրայել, Պաղեստին
~ ԻՍՐԱՅԵԼ
Միացյալ Նահանգներ
ԱՐՑՈՒՏ-ԲԵՐԻՏ
երկրային,
ԱՐՏԻ
համապետական
պետական
ԱՊԵՏԱԿԱՆ
պետերնյան
ԱՊԵՏԵՐՆՅԱՆ
Արարատ
ԱՐԱՐԱՏ
կրակ
ԱՇ
~ բանալ
ՊԽԱ Ք~
ջրվեժ
ԱՇՈՒ
Աշդոդ (քաղաք)
ԱՇԴՈԴ
կին
ԱՇԻՆ, ԱՇԻՆ, ԱՇԻՆ՝, ՝ ՆՇԻՆ, ՆՇԻՆ՝ / ՆՇԻ՝)
Ասորեստան
ԱՍՈՒՐ
ասորեստանյան, ասորեստանցի
ԱՍՈՒՐԻ ՐՀ
ողկույզ
ԱՇԿՈՒԼ 1 ; (՝ ԱՇԿՈՒԼԻՏ)
կրթված մարդ, հանրագիտակ
ԱՇԿՈՒԼ 2
թուրինջ
ԱՇԿՈՒԼԻՏ
եվրոպական ծագման հրեա
ԱՇԿԵՆԱԶ ՐՀ

~ ԿԻ
չնայած որ
~ ՍԱԿԱՅՆ
չնայած, հակառակ
~ ՍԱՅԼ-ՓՈՐՆ
այնուամենայնիվ, այդուհանդերձ
~ ՍԱՅԼ-ՓՈՐՆ ՍԱ
չնայած նրա, որ
թխել
ՊՇԵ
ուրեմն, ուստի, դե, ահա
ՍՈՒՏԱ
թխված
ՊՇՈՒ
կանաչ լորի
ՍՈՒՆԱ
էպոս
ՊՈՍ
աշխարհի վերջ
ՍՈՒՆԱԼԻՊՍԵ
գոռալ, մռնչոցներ
ՍՈՒՐ
բնութագրել, բնորոշել
ՊՈՒՐԵՆ
մթություն, խավար
ՊՈՒԹՅՈՒՆ
նույնիսկ
ՍՈՒԼԻԿ
Հռոմի պապ
ՊՈՊԻՐ
աթեիստ, անհավատ
ՊՈՒԹԵԻՍՏ
մութ, մռայլ
ՊՈՒԹ
խորակամություն
ՊՈՒԼԵՂԻՆ
գրա, ոչինչ
ՊՈՒՍ
Էֆեկտ
ՊՈՒՍԿՈՒ
արդյունավետ
ՊՈՒՍԿՈՒՍԻՎ
մոխիր
ՊՈՒՍԻ, ՊՈՒՍ
ճուտ
ՊՈՒՏՈՒ
ապրիլ
ՊՈՒՐԻԼ
Եվրոպա
ՊՈՒՐՈՊԱ
ափրիկացի, ափրիկյան
ՊՈՒՐԻԿԱՅԻ
Ափրիկա
ՊՈՒՐԻԿԱ
դեղձ
ՊՈՒՐՍԿ
հնարավոր, կարելի է
ՊՈՒՏՍԻ
~ ԹԵՎ Ի՞
ինչքան հնարավոր է, հնարավորին չափ
հնարավորություն
ՊՈՒՏՍԻՈՒԹՅՈՒՆ
հնարավոր
ՊՈՒՏՍԻ
մատ
ՊՈՒՏՍԱ
մատնոց
ՊՈՒՏՍԱՅԻՆ
ազնվականություն
ՊՈՒՏՍԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
ազնվական, արիստոկրատ
ՊՈՒՏՍԱՅԻ
մուտ, կողքին
ՊՈՒՏ
Է.ԿԳ (Էլեկտրակարդիոգրամմա)
Է.Կ.Գ.
ատրճանակ
ՊՈՒՏՔԱ
ակադեմիական
ՊՈՒՏՔԱՅԻ
գիտական շրջանակներ, ակադեմիա
ՊՈՒՏՔԱՅԻՆ
ընթացիկ իրադարձություններ, խրոնիկա
ՊՈՒՏՈՒԱԼԻՆ
ակտիվ
ՊՈՒՏՈՒՈՒ, ՊՈՒՏՈՒԲ
կլիմա
ՊՈՒՏԼԻՄ
դեպք, պատահական երևույթ
ՊՈՒՏՔԱ
Էկրան
ՊՈՒՏՔԱ
մոբեխ
ՊՈՒՏԲԵԽ
չորս
ՊՈՒՏՔԱ
տասնչորս
ՊՈՒՏՔԱՍՆՉՈՐՍ
քառասուն
ՊՈՒՏՔԱՍՆ
ծիրանի (ներկ)
ՊՈՒՏՔԱՆ
ծիրանի (գույն)
ՊՈՒՏՔԱՆԻ
Արգենտինա
ՊՈՒՏՔԱՆԻԱ

գործուղման ծախսեր
ՊՈՒՏՔԱՆԻՆ
պատրանք
ՊՈՒՏՔԱՆՔ
մեղավոր
ՊՈՒՏՔԱՎՈՐ
մեղանչել, մեղք գործել
ՊՈՒՏՔԱՆՉԵԼ
մեղք, հանցանք
ՊՈՒՏՔԱ
պետական կազմակերպություն
ՊՈՒԱԿ, Պաղեստինի ազգային-զրական կազմակերպություն
ՊԼՈՒԱԿ, Պաղեստինի ազգային-զրական կազմակերպություն
ՊԼՈՒԱԿ ՀԱՅՐՈՆ ԼՍԻՐՈՒՐ
սիլոսյան
ՍԻԼՈՍՅԱՆ
ադամանդ
ՊՈՒՏՔԱ
Աշկելոն (քաղաք)
ՍԻՆՔԵԼՈՆ
որը
ՈՐ
~ երբ, միևնույն
~ քան
ՔԱՆ
մուտքի արտոնագիր, վիզա
ՎԻԶԱ
անցած տարի
ԱՆՑԱԾ ՏԱՐԻ
ուղիղ խնդրի ցուցանիշ
ՈՒՂԻՂ ԽՆԴՐԻ ՑՈՒՑԱՆԻՇ
դու
ԴՈՒ
քան
ՔԱՆ
դժվար խնդիր, մարտահրավեր
ԴԺՎԱՐ ԽՆԴԻՐ, ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐ
դու
ԱԹԱ
Աթենք
ԱԹՈՒՆԵ
աթլետիկա
ԱԹԼԵՏԻԿԱ
~ թեթև
~ ՏԱԼԱ
~ ծանր
~ ԾԱՆՐ
դուք
ԱԹՄՈՒԼ
երեկ
ԱԹՄՈՒԼ
դուք
ԱՅՆ
էթնիկական
ԱԹՆԻ
վայր, տեղ
ԱՅՆՏԵՂ
~ (ուղղագրված)
~ (ԱՅՆՏԵՂԱՅՆ)

Բ

գալ
ԲԱ
~ մահանալ
~ ՄԱՀԱՆԱԼ
հարաբերվել կնոջ հետ
~ ՀԱՐԱԲԵՐՎԵԼ ԿՆՈՋ ՀԵՏ
դաշն կապել
~ ԴԱՇՆ ԿԱՊԵԼ
բանակցել, պայմանավորվել
~ ԲԱՆԱԿՑԵԼ, ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԵԼ
հավես չունենալ
~ ԼԻ
արժանի պատիժ ստանալ
~ ՍԱՀՄԱՆ ՊԱՏԻԺ ՍՏԱՆԱԼ
~ ՀԱՅՈՒՇ
~ ՀԱՅՈՒՇ ՊԱՏԻԺ ՍՏԱՆԱԼ

կոպիտ, կտրուկ, սուր
արախիս, պիտակ
դրոշմանիշ
դրոշմանիշ հավաքող
նշանավոր, ականոու, աչքի ընկնող
շիմարար
կուզը 1 ։
կուզը 2 ։
կառուցողական
գտազատու այգի
ցեխ, կեղտ
հուվիլ, անասնապահ, կովթող
առավոտ
փոս, ջրհոր, գերեզման
ջրհոր
– գլխ
տգետ՝ անկիրթ անձ
արարիչ
պտուտակ, հեղույս
բուրժուա, բուրժուական
տգիտություն
բարա
արբիտրաժ
ամոթ, ամաչկոտություն, խայտառակություն
բուրմունք, օծանելիք
օդելկոլոն
էֆան
կողոպտել
գնդ ։ (կնձոտ, գնդ, ՝ նոնոտ)
գնդոտ ։ զուտ
գնդլա
Բեգլկ (հնառախտային ընկերություն Իսրայելում)
կայծակ, լույսի փայլատակում
տղա, պատանի, երիտասարդ
աղջիկ, օրիորդ
քնոնություն, տոնդզում, տեսակետ
ընտրություն
ստուգել, զննել, քննել
ընտրել
գաղտնի կերպով
համոզված, վստահ, ապահով, հուսալի
բետոն
հույս դնել, վստահել
հիարկել, հաստատ
անվտանգություն
անվավեր, չաշխատող, անգործ
անգործություն, պարապություն
փոր, որովայն
ստ– ստամոքսից
մինչ, մինչև որ, նախքան
գալը, գալուստ, մուտք
հիվանդանոց
հագուստ

ՄԵԿՈՒՍԱՑՈՒՄ
ՄԵԿՈՒՍԱՑՈՒՄ
ՄԵԿՈՒՍԱՑՈՒՄ

գ

գա, գան ա՛
գալ ։
գալիք ։
գալարում, գալարում-
թյուն
գալարվում, գալարում
գալիլէական
գազ, գէազ ։
գաղ ։
գաղափար
գաղափարեղություն
գաղափարական
գալ ։
գամ ։
գամ, գամ ։
գամ, գամ ։
գամ,

գլուխ ՝ մանր մասերի բաժանվող
մասերից, մոտեցնում, մոտեցում
գնիշ ՝ փեսորուք, շոշափում
գալ ՝ ալիք
գալել ՝ ուրախանալ, ցնծալ
գալիլ ՝ «ՅԱՀԱՍ»-ի ալիքներ» (Իսրա-
յելի բանակի ռադիոկայան)
գանգուլ ՝ պտտվելը, պտույտ գալը,
վերածում, մարմնավորում
գանիվ ՝
գալել ՝
գալեր ՝ աքսոր գնալ, թափառել
գալիս ՝ հայտնի, բաց, բացահայտ,
չծածկված
գալիշ ՝ բացակի
գալուն ՝ ներփակ, մեջը պարունակ-
վող, թաքնված
գալոր ՝ աքսոր, տարագրություն,
սփյուռք
գալոր ՝ սփյուռքին պատկանող,
սփյուռքին բնորոշ
գալոր ՝ պաղպաղակ
գալ 1 ՝ գլան, ցիլինդր, մարզ
գալ 2 ՝ տարածք, շրջան, նահանգ
Գ~ ՝ Գալիլեա (շրջան Իսրա-
յելի հյուսիսում)
գալեցա ՝ փարաջա, պարեգոտ
գալիս ՝ սայթաքուն, լպրծուն
գանում ՝ դահուկավազք
գլիսադրիկնգ ՝ վինդսդրֆինգ
գալանտիկա ՝

գանգ ՝ բմծիծաղ տալ
գանգա ՝ կիթթառ
գանգոնել ՝ զորակոչել
գանիր ՝ տարիք, հասակ
գանգ ՝ գալ
գանգակալիգ ՝ հասակակից, սերնդակից
գանել ՝ հայտնաբերել, գտնել, բա-
ցահայտել, արտահայտել
գանգ ՝ ամիլուսկ, սափրում, սափր-
վածք
գանիր ՝ հայտնաբերում
~-ության ՝ հայտարարություն
գանել ՝ ամիլել, սափրել
գանիր ՝ թերթի նմուշ
գանել ՝ մարմնավորել, մարմնացնել
գանգում ՝ կակազում
գանգ ՝ թռչակառու
գանգ ՝ թռչակ
գանգանիա ՝ գիմնազիա
գարտեզ ՝ պարտեզ
գարտեզ ՝ դատապարտել, հանդիմանել
գարդ ՝ զորք, բանակ, կորպուս
գարիճ ՝ կավիճ
գարգել ՝ գրգռել, սադրել
գարդակ ՝ գրդռապատճառ
գարդերան ՝ տարբերակ, մեկնություն
գարդեցիր ՝ դեմիցիր, պակասորդ
գարշել ՝ վռնդել, վտարել, աքսորել,
գարշ (գարշ) ՝ (գարշ, գ՝, ՝)
գարշ ՝ մարմնավորել, մարմնացնել
գարշ ՝ ամոթալի, ամոթալի
գարշ ՝ ամոթալի, ամոթալի
գարշ ՝ ամոթալի, ամոթալի

ծացնել
լսել, ունկնդրել — הַאֲזִין פ (לְהַאֲזִין, מ״, יְ״)
դանդաղեցնել, դանդաղել — הֵאֵט פ (לְהַאֵט, מַאֵט, יַאֵט)
դանդաղեցում — הַאָטָה נ
շտապեցնել, արագացնել — הֵאִיץ פ (לְהַאִיץ, מַ״, יַ״) כ״
լուսավորել, լուսաբանել, բացատրել — הֵאִיר פ (לְהַאִיר, מַ״, יַ״)
արդյոք, մի՞թե — הַאִם
հավատալ — הֶאֱמִין פ (לְהַאֲמִין, מַ״, יַ״)
երկար(ացն)ել, երկարաձգ(վ)ել — הֶאֱרִיךְ פ (לְהַאֲרִיךְ, מַ״, יַ״)
երկարացում, երկարաձգում — הַאֲרָכָה נ
մեղադրել — הֶאֱשִׁים פ (לְהַאֲשִׁים, מַ״, יַ״)
մեղադրանք — הַאֲשָׁמָה נ
բերում, բերելը, մեջբերում — הֲבָאָה נ
տարբերել, բաժանել — הִבְדִּיל פ (לְהַבְדִּיל, מַ״, יַ״)
տարբերություն — הֶבְדֵּל ז
արի , եկե՛ք — הָבָה
շտապ հասցնել, վախեցնել — הִבְהִיל פ (לְהַבְהִיל, מַ״, יַ״)
պարզաբանել, բացատրել — הִבְהִיר פ (לְהַבְהִיר, מַ״, יַ״)
պարզաբանում, բացատրություն — הַבְהָרָה נ
բռնկում, բոցավառում, փայլատակում — הַבְזָק ז
տարբեր(ակ)ել, նկատել — הִבְחִין פ (לְהַבְחִין, מַ״, יַ״)
տարբերակում — הַבְחָנָה נ
խոստում, ապահովում — הַבְטָחָה נ
խոստանալ, երաշխավորել, ապահովել — הִבְטִיחַ פ (לְהַבְטִיחַ, מַ״, יַ״)
բերել, մեջբերել — הֵבִיא פ (לְהָבִיא, מַ״, יָ״)
նայել, հայացք նետել — הִבִּיט פ (לְהַבִּיט, מַ״, יַ״)
շփոթեցնել — הִבִּיךְ פ (לְהַבִּיךְ, מְבִיךְ, יְבִיךְ)
Հաքիմա (թատրոն Իսրայելում) — הַבִּימָה
հասկանալ — הֵבִין פ (לְהָבִין, מְבִין, יָבִין)
պարտության մատնել — הֵבִיס פ (לְהָבִיס, מְבִיס, יָבִיס)
արտահայտել, հայտնել — הִבִּיעַ פ (לְהַבִּיעַ, מַ״, יַ״)
դեպի տուն — הַבַּיְתָה
առանձնացում — הִבְלָטָה נ
շեշտել, ընդգծել, տարբերակել — הִבְלִיט פ (לְהַבְלִיט, מַ״, יַ״)
հասկացում, ըմբռնում — הַבָּנָה נ
արտահայտություն, արտահայտում — הַבָּעָה נ
առողջացում, ապաքինում — הַבְרָאָה נ
վանկ, արտասանություն — הֲבָרָה נ
առողջանալ, ապաքինվել — הִבְרִיא פ (לְהַבְרִיא, מַ״, יַ״)
փայլատակել, հեռագիր ուղարկել — הִבְרִיק פ (לְהַבְרִיק, מַ״, יַ״)
սահմանափակել, սահմանել, որոշել — הִגְבִּיל פ (לְהַגְבִּיל, מַ״, יַ״)
ուժեղացնել, ուժեղանալ, ամրապնդել — הִגְבִּיר פ (לְהַגְבִּיר, מַ״, יַ״)
սահմանափակում — הַגְבָּלָה נ
ուժեղացում — הַגְבָּרָה נ
լցվելնդ, առասպելապատում — הַגָּדָה נ
~ שֶׁל פֶּסַח — Զատկի առասպելապատում (Զատկի հախճրեին ընթերցվող տեքստեր)
մեծացնել, մեծանալ, շատացնել, ավելացնել — הִגְדִּיל פ (לְהַגְדִּיל, מַ״, יַ״)
բնորոշել, սահմանել — הִגְדִּיר פ (לְהַגְדִּיר, מַ״, יַ״)
մեծացում, ավելացում — הַגְדָּלָה נ
սահմանում — הַגְדָּרָה נ
ինքնորոշում — ~ עַצְמִית
դեկ — הֵגֶה 1 ז (~ הֲגָאִים)
ձայն, տեքստ — הֶגֶה 2 ז (~ הֲגָאִים)
արտասանել, բարբառել — הָגָה פ (לְהֲגוֹת, הוֹגֶה, יְהֻגֶה)
զգլխով, արժանի — הָגוּן ת
մտածողություն, մտորում — הֲגוּת נ
յախիազանցնել — הִגְזִים פ (לְהַגְזִים, מַ״, יַ״)
արձագանքել — הִגִּיב פ (לְהָגִיב, מַ״, יָ״)
ասել — הִגִּיד פ (לְהַגִּיד, י״, יַגִּיד)
սրամարտական — הֲגִינִי ת
ժամանել, հասնել — הִגִּיעַ פ (לְהַגִּיעַ, מַ״, יַ״)
արտագաղթ — הַגִּירָה נ
մատուցել, տրամադրել, ներկայացնել — הִגִּישׁ פ (לְהַגִּישׁ, מַ״, יַ״)
վտարել, աքսորել — הִגְלָה פ (לְהַגְלוֹת, מַגְלֶה, יַ״)
սպիանալ, խտանալ — הִגְלִיד פ (לְהַגְלִיד, מַ״, יַ״)
պաշտպանել — הָגַן פ (לְהָגֵן, מְגַן, יָגֵן)
պաշտպանություն — הֲגָנָה, הַגָּנָה נ
դիպչում, ժամանում — הִגָּעָה נ
մատուցում — הַגָּשָׁה נ
իրականացնել, իրագործել, մարմնավորել — הִגְשִׁים פ (לְהַגְשִׁים, מַ״, יַ״)
իրականացում, իրագործում, մարմնավորում — הַגְשָׁמָה נ
անդրադարձ, արձագանք (Հայտային) — הֵד ז
մոահոգել, անհանգստացնել — הֵדְאִיג פ (לְהַדְאִיג, מַ״, יַ״)
վարակել, փակցնել — הִדְבִּיק פ (לְהַדְבִּיק, מַ״, יַ״)
ցուցադրել, օրինակ բերել — הִדְגִּים פ (לְהַדְגִּים, מַ״, יַ״)
շեշտել, ընդգծել — הִדְגִּישׁ פ (לְהַדְגִּישׁ, מַ״, יַ״)
փոխադարձ, երկկողմ — הֲדָדִי ת
փոխադարձություն — הֲדָדִיּוּת נ
պարմանել, ապշեցնել — הִדְהִים פ (לְהַדְהִים, מַ״, יַ״)
սերտ կապված, համախմբված — הָדוּק ת
ոչ մասնագետ, տգետ — הֶדְיוֹט ז (~ הֲדִיוֹטוֹת)
վառել — הִדְלִיק פ (לְהַדְלִיק, מַ״, יַ״)
լեռնում, հարվածային ալիք — הֶדֶף ז
ետ մղել, հրել — הִדֵּף פ (לְהַדִּיף, הוֹדֵף, יְהֻדַּף)
տպել, տպագրել — הִדְפִּיס פ (לְהַדְפִּיס, מַ״, יַ״)
տպագրում — הַדְפָסָה נ
մենություն, զեղեցկություն, պերճություն — הָדָר 1 ז
ցիտրուսային պտուղ — הָדָר 2 ז. פְּרִי־~
աստիճանականություն, աստիճանավորում — הַדָּרָה נ
~בְּ — աստիճանաբար
դնկավարել, երաշանգել, ուղեկցել, ուղի ցույց տալ — הִדְרִיךְ פ (לְהַדְרִיךְ, מַ״, יַ״)
նա — הוּא מ״ז
թարեհաճել — הוֹאִיל פ (לְהוֹאִיל, מוֹ״, יוֹ״)
~ ו״ — թանի որ

ծիշել, հալածել, կեղեքել, հարստահարել — דִּיכֵּא פ (לְדַכֵּא, מְ״, יְ״)
ընկճվածություն — דִּיכָּאוֹן ז (~ דִּיכְּאוֹנוֹת)
ճնշում, կեղեքում, հարստահարում — דִּכּוּי ז
ցատկել, թռչել-անցնել, բաց թողնել — דִּילֵג פ (לְדַלֵּג, מְ״, יְ״)
նոսրացնել, ջրիկացնել — דִּילֵל פ (לְדַלֵּל, מְ״, יְ״)
համեմատել, նմանեցնել, մտադրվել — דִּימָה פ (לְדַמּוֹת, מְדַמֶּה, יְ״)
~ לְרֹאוֹת — պատկերացնել, երևակայել
արյունահոսություն — דִּימּוּם ז
երևակայել, պատկերացնել — דִּימְיֵן פ (לְדַמְיֵן, מְ״, יְ״)
օրենք, օրենսկանություն, իրավասություն, դատարան, դատաստան — דִּין ז
դինամիկա — דִּינָמִיקָה נ
դիսկուտեկա — דִּיסְקוֹטֶק ז
սպորտային սկավառակ — דִּיסְקוּס ז
դիվանագետ — דִּיפְלוֹמָט ז
դիվանագիտական — דִּיפְלוֹמָטִי ת
դիֆտերիա — דִּיפְתֶרְיָה נ
քերականություն — דִּיקְדּוּק ז
քերականական — דִּיקְדּוּקִי ת
բեռարան — דִּיָּרָה נ
աղքատ(իկ), թշվառ, խեղճ — דַּל ת
ամառով ջուր հանել, սպառել, վերջացնել — דָּלָה פ (לִדְלוֹת, דּוֹלֶה, יִדְלֶה)
դույլ — דְּלִי ז (~ דְּלָיִים)
դյուրավառ — דָּלִיק ז
հրդեհ — דְּלֵקָה נ
վառելիք — דֶּלֶק ז
բորբոքում — דְּלֵקָת נ
դուռ — דֶּלֶת נ (~ דְּלָתוֹת)
արյուն — דָּם ז
նման լինել, նմանվել — דָּמָה פ (לִדְמוֹת, דּוֹמֶה, יִדְמֶה) ל־
ոռնէ բանին նման — דָּמוּי־
ժողովրդավարական — דֵּמוֹקְרָטִי ת
պատկեր, գործող անձ — דְּמוּת נ
նմանություն, երևակայություն — דִּמְיוֹן ז (~ דִּמְיוֹנוֹת)
երևակայական — דִּמְיוֹנִי ת
դրամ, վճարում — דְּמֵי־
լռություն — דְּמָמָה נ
արցունք — דִּמְעָה נ (~ דְּמָעוֹת)
Դամասկոս — דַּמֶּשֶׂק נ
դատել — דָּן פ (לָדוּן, יָדִין, יָדוּן)
քննարկել — ~בְּ
մաքվել, հանգչել — דָּעַךְ פ (לִדְעוֹךְ, דּוֹעֵךְ, יִדְעַךְ)
գիտելիք, իմաստնություն, իմացություն, կարծիք — דַּעַת נ
վերջնական որոշում կայացնել — גָּמַר בְּדַעְתּוֹ
հասարակական կարծիք — הַקָּהָל (הַצִּיבּוּר) מוֹצִיא מ־~
խելացարեցնել, խելքահան անել — דִּעֵת
իմ կարծիքով — לְדַעְתִּי

սեփական հայեցողությամբ — עַל ~ עַצְמוֹ
առողջ բանականություն, սթափ դատողություն — שִׁפּוּי ~
էջ, թերթ — דַּף ז (~ דַּפִּים)
տպագրություն, տպում, շարվածք, կարծրատիպ — דִּפּוּס ז
դափնի — דֶּפֶנָה נ
թակել, խփել, զարկել — דָּפַק פ (לִדְפּוֹק, דּוֹפֵק, יִדְפּוֹק)
դեկտեմբեր — דֶּצֶמְבֶּר ז
բարակ, մանր — דַּק ת
բռուն — דֶּקֶל נ
նրբություն, նրբանկատություն — דִּקּוּת נ
արմավենի — דֶּקֶל ז
խոցել, վիրավորել — דָּקַר פ (לִדְקוֹר, דּוֹקֵר, יִדְקוֹר)
բնակվել — דָּר פ (לָדוּר, דָּר, יָדוּר)
դր., դռկտոր — דר׳, דר״ר ר״ת דוֹקְטוֹר
ոլորտ, աստյան, աստիճան, փուլ — דֶּרֶג ז (~ דַּרְגִּים, דַּרְגֵּי־)
կոչում, աստիճան — דַּרְגָּה נ
դրուզ, դրուզական (արաբ կրոնական փոքրամասնություն Իսրայելում) — דְּרוּזִי ת״ז
ճգված, լարված — דָּרוּךְ ת
հարավ — דָּרוֹם ז
հարավային — דְּרוֹמִי ת
ազատություն — דְּרוֹר 1 ז
ճնճղուկ — דְּרוֹר 2 ז
պահանջվող — דָּרוּשׁ ת
պահանջ, պատվեր — דְּרִישָׁה נ
բարև, ողջույն — דְּרִישַׁת־שָׁלוֹם
ոտք դնել — דָּרַךְ פ (לִדְרוֹךְ, דּוֹרֵךְ, יִדְרוֹךְ)
ճանապարհ, եղանակ, ձև, միջոց — דֶּרֶךְ נ (~ דְּרָכִים, דַּרְכֵּי־)
ընդհանրապես, սովորաբար — בְּ~ כְּלַל
ոչ մի կերպ — בְּשׁוּם ~
պատերազմական միջոցներ — דַּרְכֵּי מִלְחָמָה
խաղաղ միջոցներ — דַּרְכֵּי שָׁלוֹם
ես սովորություն ունեմ (ունեի) — דַּרְכִּי (הָיָה) לִ־
անձնագիր — דַּרְכּוֹן ז
դրամա, պիես — דְּרָמָה נ
դրամատիկական — דְּרָמָטִי ת
կտրուկ, ծայրահեղ — דְּרַסְטִי ת
պահանջել — דָּרַשׁ פ (לִדְרוֹשׁ, דּוֹרֵשׁ, יִדְרוֹשׁ)
քարոզ, մեկնաբանություն — דְּרָשָׁה נ
ողջույն — דְּרִישׁ ר״ת דְּרִישַׁת־שָׁלוֹם
խոտ — דֶּשֶׁא ז
կրոն, հավատք, օրենք — דָּת נ (~ דָּתוֹת)
կրոնական, կրոնամոլ — דָּתִי ת

ה

արդյոք, մի՞թե — הַ, הֲ
Աստված, Աստծո անունը — ה׳ (הַשֵּׁם)
կաբմրել — הָאֱדִים פ (לְהַאֲדִיר, מַ״, יַ״)
հզորություն հաղորդել, մեծարել — הֶאֱדִיר פ (לְהַאֲדִיר, מַ״, יַ״)

הוֹאִלְיָא
הוֹטִיל ם (לְהוֹטִיל, מוֹ־, יוֹ־)
הוֹדִיעַ ם (-, מוֹ־, יוֹ־)
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
הוֹדָעָה
հ հայտ գալը, լույս ընծայում, ելույթ
գործադրվել, գործարկվել
ամբարձվել, պայթեցվել
արտադրվել
դախս, դուրս հանում, հրատարակում
ներկայացվել
հանել, ծախսել
ստեղծվել, հիմնվել, վեր խոյացվել
գոհարերվել
հարգանք
դասավանդում, ցուցում, հրահանգ
իջեցվել
իջեցում
Շերամվդես
ծնող
Հռոմ (հրեական պար)
դասավանդել, սովորեցնել
ծնողի կարգավիճակ
իջեցնել
կանաչել, կանաչ ներկել
ժառանգություն թողնել, կտակել
թույլտվություն ստանալ, արտոնագիր ստանալ
մեղավոր ճանաչվել, դատապարտվել
ժամանակավորապես տրվել
ձեռք բերվել, նվաճվել
ստեղծել, բնակեցնել, նշանակել
ձեռք մեկնել
ոչնչացվել
համերաշխ լինել, հաշտվել
նույնականություն, համերաշխություն
գուգավորվել
պատահել, հանդիպել
հեռավորություն, պատեհ առիթ
ցնցվել, ցնցված լինել
ծերանալ
շտապել, աճապարել
(նախա)զգուշացնել
(տեղա)շարժել
արցունք թափել, լցնել, թափել
քրտնել
վնասել
հիշեցնել, հիշատակել
հրավիրել, պատվիրել
հրավեր, պատվեր
օգնության կանչել
շիթ արձակել, լցնել, ածել

(բարև)հաճեցե՛ք
տանել, հասցնել
որոշվել, սահմանվել
մտածող
Հռոմ հողը
աքսորվել
վայելուչ, պատշաճ, արժանի
մեծություն, պերճանք
– մելոտոն (մելոտոնք)
– մալեռնի (մալեռնք) Նորին (Շերդ) Մեծություն
Նորին (Շերդ) Գերազանցություն
խոստովանել
շնորհակալություն հայտնել
Հնդկաստան
շնորհիվ
հեղիկ, հեղկական
հայտարարել, ազդարարել
հայտարարություն
երեկա ժամանակ
կացություն, գոյություն
հիշատակվել
հրավեր ստանալ, հրավիրվել
պահվել
որոշվել, որոշում կայացվել
օգով տեղափոխվել
– հնդնթիրով հետ ուղարկվել
հարված ստանալ
ապացույց, կշտամբանք
ապացուցել, կշտամբել
ճանաչվել
պարտադրվել, ստիպված լինել
ճնշվել, ջախջախվել, ծնկի բերվել, վճռվել
գրվել
ծնունդ
ծնել, ստեղծել
տանել, վարել
հետխտուն
ազգական, պիտանի
Հռլանդիա
բոցկլտացող, հուզվող միատարր
հումոր
հայտնագործված լինել, ներկայացված լինել
դրամագլուխ
հանրակացարան, էժան հյուրանոց
ավելացնել, շարունակել
ավելացում, հավելում
տեղափոխվել, հեռարձակվել
օգուտ բերել, օգնել
բարձրացվել, բեմադրվել
երևալ, հանդես գալ, լույսը ունենալ
ընդհատվել

թաքցնել
ներթափանցում, ներդրում, ներթափանցման աջակցություն
հոսքաղբ ־ հոսք
պահել, բռնել
– ոչխարագրվել, տոկալ, չդիջել
վերադարձնել
պահում, պահպանում
վերադարձ
վերակենդանացում
արագացնել, շտապեցնել, արագ անել
սկսել
սկսած
օրենքի գործադրում
հրշեջում
հրշեջել
հրշեջ
առողջանալ, ապաքինվել
փոխել, փոխարինել, փոխանակել
սայթաքել, սահել
թուլացնել
փոխանակում
թուլացում
ներքաստրագրյալ
հնարավորություն բաց թողնել, թթվել
սաստկացնել, ծանրացնել
կայանել
ավերել, քարուքանդ անել
բռնագրավել, օտարացնել, բոյկոտել
սրվել, սաստկանալ
լռել, լուռ մնալ
բռնագրավում, բոյկոտի ենթարկում
մթնեցնել, խավարեցնել, մթագնեցնել, մթագնել
բարելավում, արտոնություն
հատել, կտրել, դրոշմել, ազդել
հանձնարարել, պարտականություն դնել, նետել
նետել, ձու ածել
քարոզել, ջատագովել
նետում, արձակում
հանձնարարում, պարտականություն դնելը
թաքցնել, պահել
շեշտել, ընդգծել
շեշտադրում, շեշտ, ասմունք
նեղություն պատճառել, զզվեցնել, հուզել
նա
ըմբշամարտ
առկայծել, փայլփլել, շողշողալ

հայաց, ապակետ
սկզբնական, արտասանություն
տրամաբանություն, միտք
արտագաղթել
վարակում
արձագանքել
վար գլորվել
լինել, դառնալ
հանդիսանալ, կազմել, իրենից ներկայացնել
առաջացում, կազմավորում
թուլացում
լավ (մակբայ)
բարելավել, լավություն անել, մի բան լավ անել
վայելել, հաճույք ստանալ
խրել, հարվածել, սպանել
դրյակ, տաճար
որսալ ղ
հասկանալիք, տարբերակում, ճանաչում
հանոթություն
լուսապսակ
«հրա» անել, մոթմոթալ
օրեկերգ
ասկպատություն, գտնվելը
կուրծք տալ
վարանում, տատանում
պատմություն
պատմաբան
տատանվել, վարանել, տարակուսել
թաքցակայություն
անհետացում
արձագանքում, համաձայնում
իրավանանալիություն
ներադրական, հիպոթետիկ
ծավալ, մասշտաբ
մտորում, կշռադատում
մտորել, կշռադատել
հոլիություն
նույն տեղում մնալը
նվաճում
վերապրում
ցավեցնել
հանրաբերեթել, ծանրացնել, հեղություն տալ
հերթել
հերթում
ամենա-
ներքաղել, ամփոփել, դիմանալ
պատրաստել
ճանաչել, իմանալ, ծանոթ լինել
խրել, խայթել
ընդգրկել, ընդհանրացնել

թաքցնելը
հեղինակ
հիմնադրամ
հիմնադրամ
հիմնադրել
հիմնադրում
հիմնադրվել
հիմնել, հաստատել, կազմել, հրեից ներկայացնել
հիմնարկություն
հիմնելություն
հիմք (մակբայ)
հիմնավորվել, հիմնավորել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել
հիմնավորվել, հիմնավորվել

շփոթելցնել, շվարեցնել
օրհնելոց
քչացում, փոքրացում
մեղմ ասած
քչացնել, նվազեցնել, նվաստացնել
գլուտ, հայտնագործություն
հորինել, գլուտ անել
շարունակել
շարունակություն
հետագայում
շարունակական, շարունակվող
շարունակականություն
սպասել
սպասում
նրանք
ահա
ինչպես .... այնպես էլ ... —...—
հաճույք
երկրաչափություն, ճարտարագիտություն
երկրաչափական
ահա
դեպի այստեղ
ղեկավարություն, գործերի վարում
ղեկավարել, վարել, հաստատել
ղեկավարություն, ադմինիստրացիա
գեղջ
նեթադրում
ցուցում, հրահանգ
ժառանգություն թողնել
վերոնշյալ
բերք տալ
նետաղրել, թույլատրել, դնել, թողնել
շարժել, շարժման մեջ դնել
բարձրացնել (դյուշ), ծածանել
հավերժացում
հավերժացնել, արձան դնել
արհեստական շնչառություն անել
արհեստական շնչառություն
քաղել շուրջբոլորը, փոխանցել, շրջել, մի կողմի դարձնել
վերամասնագիտացում
բացատրել
բացատրություն
բացատրական, բարոջական
մատնել, փակ դնել
մեկուսացում, փակում, կարանտին
կարգավորել, կանոնավորել

հանձնարարություն, ընդունում
պատրաստում, պատրաստություն
մտցնել, ներդնել
եկամուտ, մուտք
հիդրընկալություն
կրկնապատկել, բազմացնել
ստիպել, պարտադրել, թելադրել
գլուխացում, գլուխացություն, ճանաչում
հոչակում, հոչակագիր
անհրաժեշտություն
անհրաժեշտաբար, անխուսափելիորեն
անհրաժեշտ, պարտադիր
հոչակել, հարտարարել
պարտադրել, ստիպել
գնդակշռել, որոշել, ծնկի բերել, կործանել, ճնշել
վերջնական լուծում, որոշիչ գնդակշռություն
նախապատրաստել
պատրաստում, ուսուցում, մարզում
թելադրել
արդյոք ոչ, մի՞թե ոչ, չէ՞ որ
դեպի առաջ
հացցնել
չէ՞ որ
վարկ
երանի՛, տա Աստված
հուղարկավորում, թաղման թափոր
մինչև այստեղ, ~ մինչև —
եռակցել
դնդերում, թափառում
ուղղաթիռ
գնալ
մահացավ
մահանում է
ճամփորդ, թափառական
Հալախա (հրեական կրոնական օրենք)
գովաբանություն, գովերգություն, ներբող
դրանք, նրանք, այն
խփել, զարմացնել, սաստկանալ
սազել, համապատասխանել
նրանք
աղմուկ, աղաղակ
շվարած, վախեցած
ամբոխ, բազմություն
մասսայական, զոհեհիկ
պատկերավոր դարձնել
տեղալ, տեղացնել
փոխել, փոխարինել, փոխանակել

գան քարձրացնել
օրհնելոց
քչացում, փոքրացում
~ մեղմ ասած
~ բնչանի
քչացնել, նվազեցնել, նվաստացնել
գլուտ, հայտնագործություն
հորինել, գլուտ անել
հանձնարարել
հանձնարարություն
հանձնարարություն, հանձնարարագիր
հանձնարարություն
սրել, ծակել
հուզմունքից կարմրել
հուզել, ալեկոծել, վրդովել
բավական լինել, հերիքել, բավականացնել, հասցնել
արտադրողականություն
տեսազրել
խառնվել, խճճվել
պարզվել, պարզ դառնալ
ընտելանալ, հարմարվել
միավորում, կազմակերպություն, արիմիություն, Հիտտադրութ (Իսրայելի արհմիությունների դաշնություն)
պտտվել, թրև գալ, թափառել
վերապահություն
ավարտվել, վերջանալ
թաքցնել
նայել, դիտել
նայում, դիտում
վտանգի ենթարկվել, ռիսկի դիմել
հեռանալ
հեռացում
հեռվել, հղում կատարել
նշմարվել
բավարարվել
մագնիսը կտրել տալ, խուզվել
սանրվել
թաքնվել
աշխատացնել, աշխատանքով ապահովել
անցկացնել, տեղափոխել, փոխադրել, փոխանցել
տեղափոխում
նախընտրել, գերադասել
նախընտրություն
բացակայություն, պակաս
համարձակվել, հանդգնել
Հանդգնություն, խիզախություն
վկայել
արձանացնել
նշել, դիտարկել
բարձրացում, ավելացում

կարգավորում, լուծում, կարգ
հեռացում, վերացում
ուշադրության շեղում
հեռացնել
ուշադրությունը շեղել
~ աչք դնել
եզրակացություն, հետևություն անել
հանել, հեռացնել, չնկալել
հարտարարել
համաձայնել
համաձայնություն, համաձայնագիր
համաձայնություն
հեռանալ, հեռանալ
հեռանալ
հեռանալ

կրակ տալ, վառել — ՀՅՈՒՍԻՍ
հաջողություն — ՀԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ
հաջողվել, հաջողություն ունենալ — ՀԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ Ունենալ
կալցնել, ամրացնել — ՀԱՄՈՒՑԱՆԵԼ
աճեցնել (բույս) — ՀԱՄՈՒՑԱՆԵԼ
առաջարկ — ՀԱՅԱՅ
Աստված — ՀԱՐ՝ Հ ՝Ի ՀԱՅՐԱՆԻ՝ԲՐՈՒՆ՝ՀՈՒԱ
զուգահեռ լինել, համադրել, համեմատել — ՀԱԲԻԼ
նախորդել, նախօրոք անել, դիմավորել — ՀԱԿԻՑ
նվիրաբերել, ձոնել — ՀԱԿԻՑԻՍ
առաջ անցում — ՀԱԿՈՒՄ
~՝ — Գ՝
ինչքան հնարավոր է շուտ, ժամ առաջ
ներառություն — ՀԱԿԱԿԱ
փոքրացնել, քչացնել — ՀԱԿՍՏՆ
փախել — ՀԱԿՍԻԱ
հիմնել, հաստատել, ստեղծել, կանգնեցնել — ՀԱՍՏԱՏԵԼ
շրջապատել, շրջանցել, ներառել, ընդգրկել — ՀԱՏԻՐ
թեթևացնել, հեշտացնել, մեղմացնել — ՀԵԼԼ
թեթևացում — ՀԵԼԼԱ
հիմնում, ստեղծում, հաստատում — ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ
վաճառել, փոխանցել — ՀԱՆԱԾԱՆԵԼ
սառեցում — ՀԱՆԱՅԱ
սառեցնել — ՀԱՆԱՅԵԼ
ստիպել վեր թռչել, ցնցել, ահազանգել — ՀԱՆԱՅԻՆ
դրամ ներդնել — ՀԱՆԱՅՆԵԼ
զոհաբերություն, ինքնանվիրում — ՀԱՆԱՐՔԱ
զոհաբերել, զոհ մատուցել — ՀԱՆԱՐԻՒ
ականջ դնել, ունկնդրել — ՀԱԿԱՏԻՒ
կապ — ՀԱՂՈՐ
սար — ՀԱՐ
հրաբուխ — ~՝ԳԱՅԹ
Տաճարի սար (Երուսաղեմում) — ~ ՀԱՅԻՍ
Սկզբուս սար (Երուսաղեմում) — ~ ՀԱՅՈՒՍ
ցույց տալ — ՀԱՅԱՏԱՆԵԼ
ավելացնել, շատացնել, որևէ բան հաճախակի անել — ՀԱՐԱԲԵԼ
շատ, բազմաթիվ, բազում — ՀԱՐԱԲԱ
շատ ավելի — Գ՝
ծեծել — ՀԱՐԱԾԵԼ
սպանություն, սպանդ — ՀԱՐԱՆ
սպանել — ՀԱՐԱՆԵԼ
ջղայնացնել, բարկացնել, կարդայնացնել — ՀԱՐԱՆՑՆԵԼ
զգալ — ՀԱՐԱՍԻՍ
հանդարտեցում, հանգստացում — ՀԱՐԱՍՏԱՑՈՒՄ

նեղ, հեռուն գնալ — ՀԵՌԱՆԱԼ
շուտ տալ, դարձնել — ՀԵՊԵՆԱԼ
կորուստ, վնաս — ՀԵՍՍ
պարտություն կրել, կորուստ ապրել — ՀԵՍՍԻՐ
դադարեցնել, ընդհատել, վերջ տալ, թողնել — ՀԵՍՍԻՐԵԼ
դադար, ընդմիջում — ՀԵՍՍԻՐ
աշխատացնել, գործադրել — ՀԵՊՈՒԼ
տարածում — ՀԵՊՈՒԹ
ոմբակոծել — ՀԵՊՈՒՑԻՆ
արտահանում, արտադրություն, բեմադրություն — ՀԵՊՈՒՄ
պահպանման հանձնել, հանձնարարել, հաշվի վրա փոխանցել, նշանակել — ՀԵՊՈՒՄԱԿԵԼ
օտարացում, բռնագրավում — ՀԵՊՈՒՄԱՆ
բաժանում, տարանջատում — ՀԵՊՈՒՄՆ
չտիզացնում — ՀԵՊՈՒՄՆԱՑՈՒՄ
տարանջատել, բաժանել, մասնատել — ՀԵՊՈՒՄՆԱՏԵԼ
լցնել (օդով), օդ արձակել, ծաղկացնել, անապատն այգու վերածել — ՀԵՊՈՒՄՆԱՑՆԵԼ
բեղմնավորում — ՀԵՊՈՒՄՆԱՎՈՐՈՒՄ
իսանգարել — ՀԵՊՈՒՄՆԱՐԵԼ
հալում, հալվելց — ՀԵՊՈՒՄՆԱՑՈՒՄ
անակնկալ մատուցել, հանկարծակիի բերել — ՀԵՊՈՒՄՆԱՑՆԵԼ
անակնկալ, անսպասելի՝ հանկարծակի մի բան — ՀԵՊՈՒՄՆԱԿԱՆ
քվեարկել, մատնանշել — ՀԱՅՏԱՐԱՐԵԼ
կողով քվեարկել — ~՝ ԳԱՅ
դեմ քվեարկել — ~՝ ԳԱՅ
քվեարկում, քվեարկություն, մատնանշում — ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ներկայացում, բեմադրություն — ՀԱՅԱԳԻՐ
արդարացնել — ՀԱՅԱՐԱՑՆԵԼ
արդարացում — ՀԱՅԱՐԱՑՈՒՄ
հայտարարել, հռչակել — ՀԱՅՏԱՐԱՐԵԼ
հայտարարություն, հռչակագիր — ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
կուտակվել, հավաքվել — ՀԱՅՏԵՐ
հրաման ստանալ — ՀԱՅՏՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՆԱԼ
սահմանափակվել, կրճատվել, նվազագույնի հասնել — ՀԱՅՏՆՈՒՄ
փաթաթվել, կուչ գալ, կոլոլվել — ՀԱՅՏՆԱՑԱԼ
ափսոսալ, ցավել — ՀԱՅՏՆԵԼ
կարիք ունենալ — ՀԱՅՏԱՐԵԼ
միանալ, հարել — ՀԱՅՏԱՐԵԼ
դնել, տեղադրել — ՀԱՅԵԼ
ներկայացնել, ցուցադրել — ՀԱՅՏԱՑՆԵԼ
հարկա՝ Հ՝ ՀԱՅ
փրկել — ՀԱՅԵԼ
առաջարկել — ՀԱՅՏԱՑՆԵԼ
հեռնդել, ոռոգել — ՀԱՅՈՒՐԵԼ
հայացք նետել, դիտել — ՀԱՅԵՑՔ

վարձվել — ~ ՀԱՅՄԱ
կրթություն — ՀԱՅԿԼԱ
լուսարձակին, լուսածագին — ՀԱՅՍԿԱՄ Ի՝Ս
նետել, շպրտել — ՀԱՅԼԻՐ
ավարտել, լրացնել, կատարելագործել, հաշտեցնել — ՀԱՅԼԵԼ
հեռանեքներ — ՀԱՅԼԿՈՒՄ ՆԻՐ
ավարտ, լրացում — ՀԱՅԼԿՈՒՄ
ոչնչացում — ՀԱՅՄԱՐԴ
ոչնչացնել, կոտորել — ՀԱՅՄԻՏ
ձայն հանել, ձայն տալ, լսել տալ — ՀԱՅՄԻՑ
վատաբանել, զրպարտել — ՀԱՅՄԻՐ
ազդել, առատորեն տալ — ՀԱՅՊԻՐ
սառորացում, նեռմացում — ՀԱՅՍԱԼԱ
սգոյնացություն — ՀԱՅՍԱԼԱ
ոռոգել, ջրել, խմեցնել — ՀԱՅՍԿԱ
ոռոգում, ջրում — ՀԱՅՍԿԱ
կաթիլային ոռոգում — ~ ԿԱՊՏԻՒՐ
նեղդնել, ֆինանսավորել — ՀԱՅՍԿԱՑ
դիտել, դիտարկել — ՀԱՅՍԿԻՐ
դրամի ներդրում — ՀԱՅՍԿԱՅ
տեսակետ — ՀԱՅՍԿԱՏ
ոգեշնչում, ոգեորվածություն — ՀԱՅՐԱՆ
խեղաթարվել, գժվել — ՀԱՅՇԱՆԱԼՀԱՅՇԱՆ
ջանք ներդնել — ՀԱՅՇԱՆԵԼ
ջանք, միջնորդություն — ՀԱՅՇԱՐԱՆ
մոլեգնել, սանձարձակվել — ՀԱՅՇԱՐԼԼ
զարմանալ, ապշել — ՀԱՅՇԱՄԵՆ
տենչալ — ՀԱՅՇԱՐԵՆ
ազատ(ագր)վել, զորացրվել — ՀԱՅՇԱՐՐՎԻԼ
ազատագրում, զորացրում — ՀԱՅՇԱՐՐՈՒՄ
պատկանել — ՀԱՅՇԻՐ
պատկանելություն — ՀԱՅՇԻՐՈՒԹԻՒՆ
համոզվել — ՀԱՅՇՆԱՆ
հարբել — ՀԱՅՇՈՐ
ներթափանցվել, զուգակցվել — ՀԱՅՇԱԼԵՆ
ներգրավվել — ՀԱՅՇԱԼՎԻԼ
պատվաստում, փոխպատվաստում, արմատավորում, ներգրում — ՀԱՅՇԱԼՈՒՄ
հաղթահարել, տիրանալ, ենթարկել, իշխանությանը տիրել — ՀԱՅՇԱԼՆ
ֆինանսական առումով արդարացված լինել, ծախսերը հատուցել — ~ ԲՀԱՅՇԱԼՆ
կատարելագործվել որևէ բանի մեջ — ~ ՀԱՅՇԱԼՎԻԼ
խուսափում — ՀԱՅՇՄՏՈՒԹ
հասկանալի, պարզ դառնալ — ՀԱՅՇՄԱՆ
օգտվել, օգտագործել — ՀԱՅՇԱԼ ՀԱՅՇՄԱՆ Բ՝
փոխխվել, փոխվել — ՀԱՅՇՄՏՈՒԹԻՒՆ
հազալ — ՀԱՅՇԱԼ
ձանձրանալ — ՀԱՅՇԱՄԱՆ
բարելավվել — ՀԱՅՇԱՄԱՆ
ներս առդոսկել, սպրդել — ՀԱՅՇԱՐԱԲԵԼ

զգացում — ՀՐԱՆՇԱ
հդի — ՀՐԱ
սպանված — ՀՐԱՄ
վաստակել, եկամուտ ստանալ — ՀՐԱՄԻՐ
քանդված, ավերված, փլատակված — ՀՐԱՄ
ընդլայնել — ՀՐԱՄԻՑ
հեռացնել — ՀՐԱՄԻՑ
հեռուն գնալ — ~ ԼՅԹ
հեռու — ՀՐԱՄԻՑ
սասանվել, ցնցվել, թպրտալ, դող զգալ — ՀՐԱՄԻՏ
չէ՞ որ, ահա, ուստի — ՀՐԱ՝ Ի՝Ս
բարձրացնել — ՀՐԱՄ
բաղադրություն, կազմ — ՀՐԱՄՈՒՄ
կազմել, հավաքել, դնել — ՀՐԱՄՑԻՆ
ակնոց դնել — ~ ՄՇԿՊԻՄ
բարձրացում — ՀՐԱՄՈՒՄ
ծանրամարտ — ՀՐԱՄԱ ՄՇԿՈՒՄ
ավերում, կործանում — ՀՐԱՄ
ավերել, քանդել — ՀՐԱՄ (ՀՐԱՄՈՒՄ, ԿՐԱՄՈՒՄ)
կործանիչ — ՀՐԱՄԻՉ
արմկել, ցնցել, ոմբակոծել — ՀՐԱՑԻՆ
դադար, ընդմիջում — ՀՐԱՂ
մի ակնթարթում — ~՝ԷՆ
բաց թողնել, թուլացնել — ՀՐԱՓԱ (ՀՐԱՓՈՒՄ, ՄՐԱՓԱ՝ Ը՝)
արկած, արկածախնդրություն — ՀՐԱՓԱԿԱՈՒ (՝Ր՝ ՀՐԱՓԱԿԱՈՒ)
արկածախնդիր — ՀՐԱՓԱԿԱՆ
դասախոսություն, զեկույց — ՀՐԱՌԱՆ
դասախոսություն կարդալ — ՀՐԱՌԱՆ
պարենցնել, ներքաշել պարի մեջ — ՀՐԱՎԻՐԵԼ
թռչտորում, իրավասություն — ՀՐԱՎԱՍՈՒԹԻՒՆ
թույլատրել — ՀՐԱՎԻՐԵԼ
տպավորություն գործել — ՀՐԱՇԻՆ
գրանցում, ցուցակագրում — ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ
թողնել — ՀՐԱՎԱՐԵԼ
մնացած մասը, մնացորդ, մնացած — ՄՆԱՑԱԾ
կշռացնել — ՀՐԱՎԱՐԵԼ
կանխել, գործադուլ անել — ՀՐԱՎԱՐԵԼ
ուրախությանը վերջ տալ — ~ ՍՄԿԱ
երդմնակալություն — ՀՐԱՎԱՆԱԿԱՆ
նվաճում, ձեռքբերում — ՀՐԱՎԱՆՔ
համեմատում, հավասարեցում — ՀՐԱՎԱՍԱՐԵՑՈՒՄ
համեմատել, հավասարեցնել — ՀՐԱՎԱՍԱՐԵՑՆԵԼ (ՀՐԱՎԱՍԱՐԵՑՈՒՄ)
գլուխ գովալ, պարծենալ, գոռոզախոսել — ՀՐԱՎԱՆԱԼ
պատասխանել, վերադարձնել — ՀՐԱՎԱՐԱՆԱԼ
ձեռք բերել, հասնել — ՀՐԱՎԱՆԵԼ
մոռացության մատնում — ՀՐԱՎԱՆՈՒՄ
արքենանալ վազ առավոտյան — ՀՐԱՎԱՆՈՒՄ
վարձով տալ — ՀՐԱՎԻՐԵԼ

ԻՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԵՆ

ԻՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԵՆ

ՀԱՅԵՐԵՆ ԻՇԽԱՐՀԱԿԱՆ

ՀԱՅԵՐԵՆ ԻՇԽԱՐՀԱԿԱՆ

մաձայնեցվել
բնակության հաստատում
ՀԻՇԵՑՈՒՄ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ՀԱՅԵՐԵՆ

թություն, պառթկում, ժայթքում
տարածվել, հանվել
տարածում
հաշտվել, փոխզիջման գնալ
զայթակղվել
զարգանալ
զարգացում
գալարվել, ոլորվել
ընդունվել
ընդունում, ստացում
առաջադիմել
առաջխաղացում, առաջընթաց
ըմբոստանալ, ապստամբել
ապստամբություն, ըմբոստացում
գոյություն ունենալ, գոյատևել, իրականանալ, կայանալ, տեղի ունենալ, հաստատվել
իրականացում, գոյատևում, պահպանում
տեղադրել, տեղակայել, պատրաստել
գրոհել, քանդատել
փչանալ
կամարի ձև ստանալ
հոպա
ինֆարկտ
գրոհ, սուր քննադատություն
կրճատվել
մոտենալ
դժվարանալ, դժվարություն զգալ
կապվել
բարձրանալ, ավելանալ
բարձրանալ, զայրանալ
վարժվել, սովոր լինել
հուզվել
հուզում, զրգռում
բարձրանալ, վեր խոյանալ, փառաբանվել
ընկերանալ
վազվզել
դատարկվել
ընդլայնվել
լվացվել, լողանալ
հեռանալ
պատահել, տեղի ունենալ
միջադեպ, իրադարձություն, տեղի ունենալը
ավիրատվություններ հավաքել
ահագանգել, բողոքի ձայն բարձրացնել
կենտրոնանալ
բողոք, առարկում
բարկանալ

տրտնջալ
տպավորություն ստանալ, տպավորության տակ լինել

Ր

ր (՝ր, ՝ր, ՝ր՝, ՝ր՝) տ՝ա
գետի չորացած հուն
իսկ, սակայն, մինչ(դեռ)
Վարշավա
և այդպես
հավաստիություն, ստույգություն, ճշտություն
հավաստի, անկասկած
անկասկած, հաստատ
հրաբխային
անասնաբուժական
ստուգել և համոզվել, հավաստիանալ
վեճ, քննարկում
վարագույր
Վիեննա
վիրտուալ
զիջում, արտոնություն
զիջել, հրաժարվել
նեն, և այլն
և այլն
նեն, և այլն
և այլն
իսկ, մի՞թե
ապա թե ոչ, հակառակ դեպքում
Վիեննա (մոլորակ)
կոմիտե
հանձնաժողով
կոնֆերանս, համաժողով
վարդ
վարդագույն
փորձառու, ստաժավոր, վետերան
ստաժ

Ս

ս՝ա ՝ա՝ տատ ատրտ
գայլ
Զեուս
մանուկ, մանկիկ
սա, այս
այսինքն
– ատրտ
– ՝ատ
ոչ միայն սա, այլ նաև, սրանից բացի, նաև
ճանճ
աղբ, գոմաղբ, պարարտանյութ
սա, այս
իրար
– ատ –
իրար հետ
– տամ –
ահա արդեն (ժամանակի մասին)

Տ

տրտրա ե (՝տատրտրա, տ՝, ՝)
տրտրամ ե (՝տատրտրամ, տ՝, ՝)

Ֆ

ֆ՝ա ՝ա՝ տատ ատրտ
ֆ՝ատ ե
ֆ՝ատ ե
ֆ՝ատ ե

նորարար
նորարարություն
նորարարական
Աստված մի արասցե
պարտք
իր մեջ, ներսում, ծոցը
սիրող, ոչ պրոֆեսիոնալ, երկրպագու
սիրողական, դիլետանտային
բարոյական պարտականություն, պարտք
պարտադիր կրթություն
միացվել, կցվել
գրքույկ, բրոշյուր
շրջան(ակ), ամբիոն, բաժանմունք
սուբ ծայր (դանակի, սաեղի են)
ամիս
նորոգվել, վերահաստատվել
ամսական, ամենամյա
ազարակ, ֆերմա
ուժեղ ներգործություն, ուժեղ տպավորություն թողած իրադարձություն
պայմանագիր
կարապետ, նախագուշակ, տեսլական ունեցող մարդ
«պետության նախագուշակ» (Թեոդոր Հերցելի պատվո տիտղոսը)
թել
դույզն ինչ, մեկ թիզ
հափշտակիչ, առնանգիչ
իմաստություն
ավազ
առօրյա, լի օր
արտասահման
կաթնավաճառ
հիվանդ
ստեղծել, պատճառել, առաջացնել
փոխանցիկ
շապիկ
շոգ, տաքի, տաքություն, ջերմություն
շազանակագույն
պարիսպ, պատ
քացախ
նյութ
նյութական
Հեգամատյան, Թորա
տաղանդով օժտել
պակաս
սափ
բուռ
ազատություն
արձակուրդ

Հ

ՀԻԱ ո՛ւ՛ հիլ-ԱՎԻՎ
օդուժ
ՀԱԲ ո՛ւ՛ հաբրե
ընկերություն, ֆիրմա
թաքնված
ՀԱԿԻ ո՛ւ՛
ՀԱՄՐԱ
կապտուկ, արյունխեղդ
ՀԱՄՐԱ
խումբ, ընկերակցություն
ՀԱՄՏ ե (ՀԱՄՏՈՒ, ՀԱՄՏՈՒՄ, ՀԱՄՏՈՒՍ) խփել, հարվածել, ծեծել, կալսել
ՀԱՆԻՐ ո՛ւ՛
սիրելի, սիրալիր
ՀԱՆԻԼԱ
փաթեթ, ծանրոց
ՀԱՆՈՒՄ
ձվածեղ
ՀԱՆՈՒՄ
պարան, շրջան
ՀԱՆԻ ա՛ՀԱՆ
ամիսս, ավաղ
ՀԱՆԼԱ
դիվերսիա, սաբոտաժ, ահաբեկչություն
ՀԱՆԼԱՆ
սակրավոր
ՀԱՐ ե (ՀԱՐՈՒ, ՀՈՒՐ, ՀԱՐՈՒՍ)
միանալ, ընկերանալ
ՀԱՐ
ընկերակցություն, լիգա
~ ՀԱԼԱՈՒՄԻՆ
Ազգերի լիգա
ՀԱՐ ո՛ւ՛ (ՀԱՐԱ)
ընկեր, անդամ
ՀԱՐԱԲԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
հասարակություն, ընկերություն, ֆիրմա, ընկերակցություն
ՀԱԲԵՐՈՆ
Քեբրոն (քաղաք)
ՀԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ
ընկերություն, ընկերական հարաբերություններ, անդամություն
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ
հասարակական
ՀԱՄԱՏ
գլխարկ դնել
ՀԱՆ
տոն
ՀԱՆԵԼ
տոնել
ՀԱՆՈՒՍՏ
գուտի (հագուստի)
ՀԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
տոնակատարություն
ՀԱՆԻԿԱԿԱՆ
տոնական
ՀԱՐ-
միանշանակ
~ՄԻԱԳԱՄՈՒՄ
միանգամայն
~ՀԱՆԴԵՍԻ
միակողմանի
ՀԱՐ
սուր, կտրուկ
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ուրախություն
ՀԱՐՈՒՐ
լի, լցված
ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
սրություն
ՀԱՐՐԱ
ենթաֆանցում
ՀԱՐՍ
ժամտեսակակից, նորագույն
ՀԱՐԵԼ
դադարել, դադարեցնել, վերջ տալ, ընդհատել
ՀԱՐԵԼ
վերջ տալ ւր, դադարեցրու ւ
ՀԱՐ
սեկակ, խնդեռ (երեսական տարբրակ կրոնական դպրոց)
ՀԱՐԵԼ
(ներ)թափանցել
ՀԱՐԵՐ
ճաշասենյակ
ՀԱՐԵՐ-ԱՄԲՈՍԻ
լոգասենյակ
ՀԱՐԵՐ-ՍԲՈՒԴԻ
աշխատասենյակ
ՀԱՐԵՐ-ՏԻՆԻ
ննջասենյակ
ՀԱՐՆ
նոր
~ ո՛ւ՛
նորից
ՀԱՐՆԱ
նորություն, լուր

ազատ
ՀՈՓՍԻ
դուրս, դրսի մաս
ՀՈՒՐՆ
դուրս, դրսից, բացի
~ Լ-
արտաքին գործերի նախարար(ություն)
~ ԼԱՐՆ
արտասահման
ՀՈՒՐ
օրենք
~ ՅՈՒԴ
սահմանադրական օրենք Իսրայելում
ՀՈՒՐՆ
սահմանադրություն, կանոնադրություն
ՀՈՒՐՆ
օրինական
ՀՈՒՐՆ
օրենք սահմանել
ՀՈՒՐՆ
հետազոտող, քննիչ
ՀՈՒՐՆԱ
ավերում, կործանում
ՀՈՒՐՆ
խորթ
ՀՈՒՐՊ
ձմեռ
ՀՈՒՐՊԻ
ձմեռային
ՀՈՒՐՊԻ
զգացում
ՀՈՒՇ
մթություն, խավար
ՀՈՒՇԵՆԻ
վախենում եմ, մտավախ եմ
ՀՈՒՄԵ
ներքուստորագրյալ
ՀՈՒՊ
կուրծք, դոշ
ՀՈՒՊ
դիտել, կանխատեսել
ՀՈՒՊ
երազ, երազանք, կանխատեսում, տեսլական
ՀՈՒՊ
տեսք, պատկեր, տեսիլք, կանխատեսություն
ՀՈՒՊԻ
տեսողական, վիզուալ
ՀՈՒՐԱԼ
կրծկալ
ՀՈՒՐԵ
խոզ
«հրեա իմաստունները»
ՀՈՒԼ ո՛ւ՛ ՀԱՄԻՏՈՒՆՆԵՐԸ
ուժեղ, ամուր
ՀՈՒՄ
ուժեղանալ, մնծանալ, ամրանալ, ամրապնդվել
ՀՈՒՄ
վերադառնալ, կրկնել, նորից անել
ՀՈՒՐ
վերադարձ, կրկնություն
ՀՈՒՐ
մեղք, իրավազանցում
ՀՈՒՄԱ
սխալվել, մեղք գործել
ՀՈՒՄԱ
փաստ հատել
ՀՈՒՄԱ
գունդ (ռազմական)
ՀՈՒՍԻՇԿԱ
թեթև խորտիկ
ՀՈՒՍԻՊ
հափշտակում, առնանգում
ՀՈՒՍԻՊ
հափշտակել, առնանգել
ՀՈՒՍԻՊ
ապրել
ՀՈՒ ե (ՀՈՒՍ, ՀՈՒ, ՅԻՆԻՆ)
կենդանի, ողջ
ՀՈՒ ո՛ւ՛
հավակրել
ՀՈՒԲԱ
հավակրանք, բարեհաճություն
ՀՈՒՆԱ
զրկախառնություն
ՀՈՒՆԱ
զրկել
ՀՈՒՆԱ
միացնել, կազմել
ՀՈՒՆԱ
հանելուկ
ՀՈՒՆԱ
վիկտորինա
ՀՈՒՆԱ
վերսկսում, նորոգում, նորույթ, նորամուծություն
ՀՈՒՆԱ
մանուկ

վերսկսել, նորացնել
ՀՈՒՆԱ
կենդանի
ՀՈՒՆԱ
գրական վերաբերմունք
ՀՈՒՆԱ 1
բանկային հաշվից գումարի դուրսգրում
ՀՈՒՆԱ 2
գրական
ՀՈՒՆԱ
գունատ
ՀՈՒՆԱ
ժպիտ
ՀՈՒՆԱ
կենսական, կենսականորեն անհրաժեշտ
ՀՈՒՆԱ
ամրապնդում, ուժեղացում
ՀՈՒՆԱ
ամրապնդել, ուժեղացնել
ՀՈՒՆԱ
փոփոխել, մտնել մանրուքների մեջ
ՀՈՒՆԱ
պարտադրել, պարտավորեցնել
ՀՈՒՆԱ
պարտավոր, պարտական
ՀՈՒՆԱ
հնչախոսի համար հավաքել
ՀՈՒՆԱ
այլմոլորակային
ՀՈՒՆԱ
գնդակ
ՀՈՒՆԱ
ժպտալ
ՀՈՒՆԱ
գինվոր
ՀՈՒՆԱ
կյանք
ՀՈՒՆԱ
ՀՈՒՆԱ ՀԱՅ
ազնիվ խոսք, երդվում եմ
ՀՈՒՆԱ
կենդանի
ՀՈՒՆԱ
~ԲԱԼ-
առօրյա
ՀՈՒՆԱ
~ՅԻՄ ՅԻՄ
սպասել
ՀՈՒՆԱ
ՀՈՒՆԱ
ՀՈՒՆԱ

թույլ
Քամ (Նոյի որդին, ով համարվում է աֆրիկյան ժողովուրդների նախահայրը)
սկեսրայր, աներ
տաք, շոգ
կարագ
գայրույթ, ցասում
արև, տապ
թթու
ավանակ
լուրջ, ծանր, խիստ
զինված
հինգերորդ
հեգյակ
հիսուն
ջերմոց
թթվածին
Ճռռոցպրել
հինգ
տասնհինգ
հրապույր, հմայք
թանկարժեք քար, գոհար
Ճամբար դնել, կանգ առնել
Խանուկա (հրեական տոն)
խանութ
մեքենայի կայանում, «պառկինգ»
սան, աշակերտ
համաներում
հիսակ
ներում շնորհել
խղճալ, գթալ, խնայել
Ատված մի արասցե
շնորհ, բարեբարություն
սեռական ազատության փոխանցում
վերամանանգիտացում
արգելափակված
հովանավորություն
բարեպաշտ, աստվածավախ, խասիդ (հրեական ավանդական հոսանքի հետևորդ)
արագիլ
դիմացկուն, անձնամոլների
տնտեսել, խնայել
պակասավոր, պակասող

սանմեղ, ոչ մեղավոր
փորում
պեդուսներ
իր
ցանկություն
ցանկալ, ուզենալ
փորել
ետ
կիսաշրջազգեստ

սպակաս, կարիք, դրամական վնաս
Խայֆա
հիսք
ծածկել, թաքցնել
որոնում, փնտրտուք, խուզարկություն
բզեզ
հիսուսյան
փնտրել
արտաքին
ծոց, զոգ, գիրկ
հիսքի
ընդօրինակում, նմանեցում
հետևակ
արտակարգ իրավիճակ, աղետ
ճռռոց
ազատություն
արագ
հաշվարկել, լավ մտածել
էլեկտրականացնել
կտրում, հատում, փորագրում
~ գրչ
փորագրություն փայտի վրա
բարուրում, բարուրաշոր
կապել, բարուրել
Քնեսեթի պատգամավոր
իմաստուն
տեղի ունենալ, պատահել, ուժի մեջ լինել
կաթ
սպիտակուց, պրոտեին
հիվանդանալ, թուլանալ
երազ, երազանք
հրաշալի, ֆանտաստիկ
պատուհան
~ դռնակ
ռահվիրա, պիոներ, ավանգարդ
տարբերություններ ունեցող, տարակարծիք, անհամաձայն
բաժանում, բաշխում
թույլ, հազիվ
բավ լինի
կոստյում
նահատակ, ընկած
դատարկություն, վակուում, տիեզերք
երազել, երազ տեսնել
չվարձատրվող արձակուրդ
դեղնուց
անցնել
բաժանել, մաս-մաս անել, տարանջատել
հարթ
մաս, բաժին, մասնաբաժին
հառզատոր
մասնակի

հիսուն
Հանուկա
հիսուն
ծածկել, թաքցնել
որոնում, փնտրտուք, խուզարկություն
բզեզ
հիսուսյան
փնտրել
արտաքին
ծոց, զոգ, գիրկ
հիսքի
ընդօրինակում, նմանեցում
հետևակ
արտակարգ իրավիճակ, աղետ
ճռռոց
ազատություն
արագ
հաշվարկել, լավ մտածել
էլեկտրականացնել
կտրում, հատում, փորագրում
~ գրչ
փորագրություն փայտի վրա
բարուրում, բարուրաշոր
կապել, բարուրել
Քնեսեթի պատգամավոր
իմաստուն
տեղի ունենալ, պատահել, ուժի մեջ լինել
կաթ
սպիտակուց, պրոտեին
հիվանդանալ, թուլանալ
երազ, երազանք
հրաշալի, ֆանտաստիկ
պատուհան
~ դռնակ
ռահվիրա, պիոներ, ավանգարդ
տարբերություններ ունեցող, տարակարծիք, անհամաձայն
բաժանում, բաշխում
թույլ, հազիվ
բավ լինի
կոստյում
նահատակ, ընկած
դատարկություն, վակուում, տիեզերք
երազել, երազ տեսնել
չվարձատրվող արձակուրդ
դեղնուց
անցնել
բաժանել, մաս-մաս անել, տարանջատել
հարթ
մաս, բաժին, մասնաբաժին
հառզատոր
մասնակի

հիսուն
Հանուկա
հիսուն
ծածկել, թաքցնել
որոնում, փնտրտուք, խուզարկություն
բզեզ
հիսուսյան
փնտրել
արտաքին
ծոց, զոգ, գիրկ
հիսքի
ընդօրինակում, նմանեցում
հետևակ
արտակարգ իրավիճակ, աղետ
ճռռոց
ազատություն
արագ
հաշվարկել, լավ մտածել
էլեկտրականացնել
կտրում, հատում, փորագրում
~ գրչ
փորագրություն փայտի վրա
բարուրում, բարուրաշոր
կապել, բարուրել
Քնեսեթի պատգամավոր
իմաստուն
տեղի ունենալ, պատահել, ուժի մեջ լինել
կաթ
սպիտակուց, պրոտեին
հիվանդանալ, թուլանալ
երազ, երազանք
հրաշալի, ֆանտաստիկ
պատուհան
~ դռնակ
ռահվիրա, պիոներ, ավանգարդ
տարբերություններ ունեցող, տարակարծիք, անհամաձայն
բաժանում, բաշխում
թույլ, հազիվ
բավ լինի
կոստյում
նահատակ, ընկած
դատարկություն, վակուում, տիեզերք
երազել, երազ տեսնել
չվարձատրվող արձակուրդ
դեղնուց
անցնել
բաժանել, մաս-մաս անել, տարանջատել
հարթ
մաս, բաժին, մասնաբաժին
հառզատոր
մասնակի

երկու մասի բաժանել, հատել
երկու մասի բաժանված
շեփոր
շեփորչի
շեփորահար
հիսուն, ~-ելիկ
կեսգիշեր
կես
թերակոզի
սմբուկ
բակ
օրենսդրություն
(հետաս)քեռություն
գյուղատնտեսություն
հողագործ, գյուղացի
գյուղատնտեսական
փորագրել
հետազոտել, ուսումնասիրել
հետազոտություն
թուր
ավերվել, քանդվել, ամայանալ, չորանալ, ցամաքել
ավերված, ամայացած, չոր-բացված, ցամաք
թրթռալ, դողդողալ, վախենալ, մտահոգվել
ծայրահեղ կրոնամոլ
մանանեխ
հարգանք, պատիվ, մեծարանք
փորագրված
գայրույթ, ցասում
ջանասեր, կատարյալ, վերջնական, ամբողջական
փորագրված
զոջում
բացառիկ, հատուկ, անկանոն,
սուր, սրամիտ, թունդ, սաստիկ
սրություն
ճեղք
արգելք, անենք, բոյկոտ
գերանդի
կավ
չնայած
ամոթ, խայտառակություն
փորագրել, վիճի կայացնել
հող վարել
գաղտնի, սուսկի
զգալ
շտապել, ամապարել
հաշվապահ
մտածել, կարծել
հաշիվ, հաշվարկ թվաբանություն
~ տեր հաշիվ
կասկած
կասկածել
կարևոր
կասկածելի, կասկածյալ

Խնչվան (հրեական տոմարի 2-րդ ամիսը, հոկտեմբեր-նոյեմբեր)
մութ, մռայլ
մերկացված, բաց, խոցելի
մտածողություն
կարևորություն
մերկացում, բացահայտում, դիմակազերծում, ազդեցության ենթարկվածություն
մթություն, խավար
էլեկտրականություն
էլեկտրական
մերկացնել, դիմակազերծել, բացահայտել
ցանկություն, կիրք
մտավախություն, վախ, տագնապ
վախենալ, զգուշանալ
կտրված
կատու
կնքված, ստորագրված, բաժանարդ
հարսանիք
պատառ
ստորագրում, ստորագրություն, բաժանարդագրում, վերջաբան
կտրել
ստորագրել
փնտացու, փնտա, դաշինեկիր
թիավարել, ջանք ներդնել,
Ձգտել, բարքային աշխատանք տանել
~ դեռ
բարքային գործունեություն տանել, մենի տակը փորել, ինտրիգներ հյուսել

Ց

ցարդ, կոտորած, մորթ
մորթել, կոտորել
խոհարար, դահիճ
սուզել, թաթախել
ադյուսակ
խորտակվել
բնություն
բնական (կեր)
բնական
մաստակի
Ցնեթ (հրեական տոմարի 4-րդ ամիսը, դեկտեմբեր-հունվար)
մաքուր, անբիծ, անառատ, ազնիվ
Թեհրան
ծիսական մաքրություն
Ցու Քիշվատ (հրեական տոն)
բարիք, հարստություն

երկու մասի բաժանել, հատել
երկու մասի բաժանված
շեփոր
շեփորչի
շեփորահար
հիսուն, ~-ելիկ
կեսգիշեր
կես
թերակոզի
սմբուկ
բակ
օրենսդրություն
(հետաս)քեռություն
գյուղատնտեսություն
հողագործ, գյուղացի
գյուղատնտեսական
փորագրել
հետազոտել, ուսումնասիրել
հետազոտություն
թուր
ավերվել, քանդվել, ամայանալ, չորանալ, ցամաքել
ավերված, ամայացած, չոր-բացված, ցամաք
թրթռալ, դողդողալ, վախենալ, մտահոգվել
ծայրահեղ կրոնամոլ
մանանեխ
հարգանք, պատիվ, մեծարանք
փորագրված
գայրույթ, ցասում
ջանասեր, կատարյալ, վերջնական, ամբողջական
փորագրված
զոջում
բացառիկ, հատուկ, անկանոն,
սուր, սրամիտ, թունդ, սաստիկ
սրություն
ճեղք
արգելք, անենք, բոյկոտ
գերանդի
կավ
չնայած
ամոթ, խայտառակություն
փորագրել, վիճի կայացնել
հող վարել
գաղտնի, սուսկի
զգալ
շտապել, ամապարել
հաշվապահ
մտածել, կարծել
հաշիվ, հաշվարկ թվաբանություն
~ տեր հաշիվ
կասկած
կասկածել
կարևոր
կասկածելի, կասկածյալ

կան ինստիտուտ Խաֆֆայում)
տեխնիկա, կատարման եղանակ ՝ տեխնիկական
ցող ՝ տել (Ր տելլեր)
գաս ՝ տելլ (Ր տելլաներ)
հեռուստացույց, հեռուստատեսություն ՝ տելևիզիա
հեռուստատեսային ՝ տելևիզիոն ի
հեռախոս ՝ տելեֆոն
ամարթֆոն — ~ ֆոն
բջջային — ~ տելեֆոն
թաքնված, ցեղարկված ՝ տեմուն
ձուլում, ասիմիլացիա ՝ տեմպերացիա
ջերմաստիճան ՝ տեմբերատուրա
տենոր ՝ տենոր
հրապայ ՝ տեղի
մատուցարան, մեծ սկուտեղ, մենաղն շիրտ ՝ տեսակ
թռչել, սավառնել ՝ տեսել (տեսնում, տեսա)
սխալվել ՝ տեսնվել (տեսնվում, տեսավ)
բեռնված, լիցքավորված, պարունակող, կարիք ունեցող ՝ տեսոն
սխալ ՝ տեսություն
համեղ ՝ տեսակ
համ, իմաստ, նկատառում, պատճառ, շարժառիթ, դատողություն ՝ տեսություն
անունից, հանձնարարությամբ — ~ մ
համտեսել, համեղ լինել ՝ տեսնել (տեսնում, տեսավ)
պնդել, կարծիք հայտնել, հավակնել ՝ տեսնվել (տեսնվում, տեսավ)
լցնել, լցոնել ՝ տեղ 2 ի
փաստարկ, պնդում, բողոք, հայց ՝ տեղություն
փոքր երեխաներ ՝ տեղ ի
խփել, ապտակել ՝ տեսնել (տեսնում, տեսավ)
կաթոց ՝ տեղություն
տեղություն ՝ տեղեր ի
տեքստ ՝ տեքստ
արարողակարգային ՝ տեքստ ի
տրավմա, վնասվածք ՝ տեղություն
ողբերգություն ՝ տեղություն
գրաղված, բեռնված (հոգսերով, աշխատանքով) ՝ տեղություն
նախա-, մինչև — տեղ-
ջանալ, հոգալ, հոգս քաշել ՝ տեղություն
հոգս, մտահոգություն ՝ տեղություն
թարմ ՝ տեղի
ամբիոն, տրիբունա ՝ տեղություն
թարմություն ՝ տեղություն
դեռ ոչ, դեռ չ... ՝ տեղ
հոշոտված կենդանի, ավար ՝ տեղ
հոշոտել, գզել ՝ տեղ
գիշատիչ — հիշատակ
նախասրահ, ճնմասրահ ՝ տեղ
սկզնոց ՝ տեղություն

կել ~ — ամենայն բարի՛ք
լավ, բարի ՝ տեղ ի տ
բարիք, բարի ծառայություն ՝ տեղություն
առավելագույն տարածություն, գործողության շառավիղ ՝ տեղություն
երկարաժամկետ — ~ երկարաժամկետ
կարճատեւ, կարճաժամկետ — ~ կարճ
ջրաղացպան ՝ տեղ
ամբողջական, համատարած, համընդհանուր ՝ տեղություն ի
տոստ (բոված հացապատառ) ՝ տեղ
սխալվող, մոլորված ՝ տեղություն
հարցաթերթիկ ՝ տեղություն (Ր տեղեր)
շարասյուն, սյունակ ՝ տեղ
շարքային զինվոր ՝ տեղ
թուրք, թուրքական ՝ տեղ ի տ
Թուրքիա ՝ տեղություն
փիրուզ ՝ տեղություն
աղացած ՝ տեղություն
աղալ, մանրացնել ՝ տեղել (տեղում, տեղավ)
ավլել ՝ տեղություն ա
էություն, հատկություն, դրակ ՝ տեղ
մարքում, մարքագտում ՝ տեղություն
սնագիր, փաստաթղթի նախագիծ ՝ տեղություն
զբոսանք, շրջագայություն ՝ տեղ
տվաղ ՝ տեղ
զբոսնողդ ՝ տեղ
զբոսնել ՝ տեղել (տեղում, տեղավ)
մերձափնյա զբոսայգի ՝ տեղ
օդաչու ՝ տեղ
հրթիռ ՝ տեղ
զանգահարել ՝ տեղել (տեղում, տեղավ)
տիրոջ ՝ տեղ
վատ վերաբերմունք, չար զգացում, խանդ ՝ տեղություն
թռիչք ՝ տեղ
հավակնում, փաստարկվորում ՝ տեղություն
կաթիլ ՝ տեղ
խնամք, բուժում, մշակում, զբաղում ՝ տեղություն
տիֆ ՝ տեղ
մագլցում ՝ տեղ
խնամել, զբաղվել, մշակել ՝ տեղել (տեղում, տեղավ)
մագլցել ՝ տեղել (տեղում, տեղավ)
հիմար, ապուշ ՝ տեղ
տխմար, հիմար ՝ տեղություն
դղյակ ՝ տեղ
նորակոչիկ ՝ տեղ
մոլեգնություն, խելագարություն ՝ տեղություն
տեխնոլոգիական ՝ տեղություն
տեխնոլոգիա ՝ տեղություն
տեխնիկական ՝ տեղություն
Տեխնիտ (ճարտարագիտական ինստիտուտ Խաֆֆայում) ՝ տեղություն

օրաթերթ ՝ տեղ
ամենօրյա ՝ տեղ ի
ամենօրյա, առօրեական ՝ տեղ ի
օրագիր ՝ տեղ
հավակնություն, ամբիցիա ՝ տեղություն
ադամվիր ՝ տեղ
հունիս ՝ տեղ
ծնկեր երեխա ՝ տեղ
Հովսեփ ՝ տեղ
խորհրդատու, կոնսուլտանտ ՝ տեղ
գեղեցկություն ՝ տեղ
բացառություն ՝ տեղություն
ստեղծող, հեղինակ, բրուտ ՝ տեղ
բարձր գին, թանկություն ՝ տեղ
պրեստիժ ՝ տեղություն
պրեստիժավոր ՝ տեղ ի
հանդգնագահ(ող) ՝ տեղ ի տ՝ ~ ի՛ տ՝ ~ ի՛ տ՝ ~ ի՛

Իսահակ
ելք, հեռացում, ավարտ
Ելք Եգիպտոսից
շաբաթ օրվա ավարտը
կայուն
կայունություն
ստեղծագործություն, ստեղծագործում, ստեղծում
ստեղծել, ստեղծագործել
բնագր, հակում, կիրք
լավ մղում, հակում
վատ մղում, հակում
գինու գործարան, մառան
տիեզերք, ողջ էությունը
սիրելի
թանկ, թանկարժեք, թանկագին
վախ, երկյուղ, երկրպագում, կուռք
ակնածանք
իջնել
Հորդանան (երկիր)
Հորդանան գետը
հորդանանյան, հորդանանցի
կրակել
ցածր, վատ, թերի
Երևան
կանաչ
Երուսաղեմ
երուսաղեմյան, երուսաղեմցի
լուսին, ամիս
կրակոց
մրցակից, ախոյան
իջեցում, անկում, նվազում, արտագաղթ (Իսրայելից)
Երիքով (քաղաք)
կրակոց
ագռաղ
Երեմիա (մարգարե)
կանաչեղեն
Յարկոն (գետ Իսրայելում)
բանջարեղեն
ժառանգել, ժառանգություն ստանալ
կա, պետք է (անորոշ դերբայի հետ)
նստել
Հիսուս
իրողություն, էություն
նիստ, նստելը, եշիվա (հրեական կրոնական ուսումնարան)
ուղիղ, անմիջական
ծերունի, գառամյալ
քնել
հին
առկա է, ներկա է.

ՅՕՆԱ ՍԱՐԱՊՅԱՆ

ներկայացնել
արտահանում
արտադրություն, արտադրանք
արտադրել
կարգավորել, բնակեցնել
բնակավայր, բնակչություն, բնակեցում, կարգավորում, Պաղեստինի հրեա բնակչությունը մինչև Իսրայելի Պետության կազմավորումը
գործածել, ներդնել
հնարավոր է, միգուցե
կարտոշանալ, ի միմյանի լինել
հախից գալ
կարողություն, հնարավորություն
յախտա
տղա, երեխա
ծնել, ծնեցնել
աղջիկ
մանկություն
նորածին, ծնված
տնեցաբնիկ
տնեցացիներին բնորոշ, տնական
ծով
Մեռյալ ծով
Կարմիր ծով
ծովային
աջ կողմ, աջ ձեռք
աջակցություն ցուցաբերել
կլոր օր ու գիշեր, քառնյորս
ժամ
հուսվար
բու
հիմնել
հիմք, սկիզբ
հիմնարար, հիմնական, տարրական
նպատակ, թիրախ, հանձնարարություն
նպատակային լսարան, թիրախային խումբ
արդյունավետ, օգտակար
արդյունավետություն
ջեղրան
ջայլամ
անասուն
գեղեցիկ, լավ
գեղեցկուհի
Յաֆֆա (քաղաք)
Ճապոնիա
ճապոնական, ճապոնացի
Հաբեթ (Նոյի որդի)
դուրս գալ
արտահանում
քեղի, առեղ

ՅՈՍԵՖ ԳԱՆԴԵՐ

ելնել (Լիցքա, մ՝, ՝ր՝)
ելքանում
ելքանում
ելնել (Լիցար, մ՝, ՝ր՝)
ելնելիս (Լիցաբ, մ՝, ՝ր՝)
ելնելիս
ելնելիս (Լիցաբ, մ՝, ՝ր՝)
ելնելիս
ելնելիս (Լիցաղ

մաուշ
որ, որովհետև
ի՞ չ՞ա
բայց, սակայն, միայն
– աՀ
պատվել, հյուրասիրել
հանգցնել, անջատել, մարել
հյուրասիրում
մարում, հանգցնում
զավթում, գրավում
լվացք անել
նիզակ
ոլորել
պաշտոն գրաղեցնել, պաշտոնավարել
քանի որ
ինչան բռնել, ուղղություն տալ, տրամադրել
ուղղություն
լվացարան
գրպանահատ
գլխավոր դեր կատարել
գլխավոր դերի կատարում
հրապարակ
վերջ, վախճան, ոչնչացում անհավերժ
քիմիական
քիմիա
քիմիկատներ
կոչել, մականուն տալ
մականուն, դերանուն
հիմնում, հաստատում
համաժողով, համագումար, հավաք
ջութակ
գումարել, ժողովել
գրպան, դրամապանակ
աթոռ
ծածկել, թաքցնել
կիրք, ձգտում
գմբեթ, կիպա (ծոծրակը ծածկող թասակ, որը դնում են հավատացյալ հրեաները)
ներում, մեղքերի թողություն
Դատաստանի օր (հրեական տոն)
1973 թ. արաբ-իսրայելյան պատերազմի անվանումը
գմբեթաձև
ինչպե՞ս
վիրաբուժական
կրծել
կախարդություն, մոգություն
կարողություններ, որակավորում
անհաջողություն, տապալում
տաղանդ, ունակություն
կախարդել
դասարան, լսարան

ինչպես
ինչպես նաև
~՞ՔՂ
գաղտնի, քողարկված
հոգևորականություն
քանակ(ություն)
ուժեղ ցանկություն, կիրք
համարյա
այս, այսպես
ինչպես նաև
այդպես չէ՞
քանի որ, որովհետև
անկեղծ
դեմ-դիմաց, ընդդեմ, հակառակ
ավազակախումբ
անկեղծություն
մուտք
կապիտուլյացիա, տեղի տալը
ինչպես վերը նշվեց
համաժողով, հավաք
եկեղեցի
Քեհանթ (Իսրայելի խորհրդարան)
Քանան (Պաղեստինի հնագույն անվանումը)
քանանացի, քանանական
քանաաներեն
թև, թիկունք
ջութակահար
ինչպես երևում է, ըստ ամենայնի
Ձիսուժ
զան, աթոռ
Քիսլև (հրեական տոմարի 3-րդ ամիսը, նոյեմբեր-դեկտեմբեր)
արծաթ, դրամ, փող
Ֆինանսական տարի
բանկոմատ
դրամական
սեղիկ
սեղի
անց, հետո
զայրույթ, վրդովմունք
բարկանալ, զայրանալ
ոտնաթաթ, ձեռքի ափ
ձեռքի ափ
գդալ
ստիպել, պարտադրել, շուտ զալ, շրջել
հարկադրված, պարտադրված
կրկնակի, երկակի, բազմապատիկ

խոված, ենթարկված, ենթակա
սատանամեղք, եղյամ
ինչպես, ըստ
պարտադրում, բռնություն
թեքի գոգալ
ձեռնոց
ինչպես, հերքել, չհավատալ
գրող
գրագրական
կոնձակ
բարձ
ինչպես պետք է, ինչպես վայել է
զրոյունահանել, պեղել
կաղամբ
ծաղկակաղամբ
մուսետիկ
նոչակագիր, հայտարարագիր, պլակատ
որևէ բանի հետ կապված, փաթաթված, փոխնիցուված, հանկված
ստամ, քարտ
կրեդիտ քարտ
բանկային (դեբիտ) քարտ
բարձ (բազմոցի)
փաթաթել, հյուսել, իրար կապել
մեծ բարաք
հատոր, փաթեթ
խոզորոշի ոգի
կրակ, անդամահատել
Կրեսուն (կղզի)
պիտանի
սայթաքել, ընկնել, թուլանալ, անհաջողություն կրել
ինքնին
այնպես, ինչպես...
կոախտություն
ուստելու համար կրտնով
թույլատրված
գրել
գիր, գրություն, փաստաթուղթ, գրական գործ
գրավոր կերպով
ձեռագիր
ամսագիր
թղթակից
գրված
սուրսիտրեր
հասցե, վերնագիր, գրություն
կարեկցագույն
ուղղագրություն, գրություն, գիր
գրելը
թիմ
ուս
թաց, պսակ

ինչպես
~՞ՔՂ
գաղտնի, քողարկված
հոգևորականություն
քանակ(ություն)
ուժեղ ցանկություն, կիրք
համարյա
այս, այսպես
ինչպես նաև
այդպես չէ՞
քանի որ, որովհետև
~ՇՂ
անկեղծ
դեմ-դիմաց, ընդդեմ, հակառակ
ավազակախումբ
անկեղծություն
մուտք
կապիտուլյացիա, տեղի տալը
ինչպես վերը նշվեց
համաժողով, հավաք
եկեղեցի
Քեհանթ (Իսրայելի խորհրդարան)
Քանան (Պաղեստինի հնագույն անվանումը)
քանանացի, քանանական
քանաաներեն
թև, թիկունք
ջութակահար
ինչպես երևում է, ըստ ամենայնի
Ձիսուժ
զան, աթոռ
Քիսլև (հրեական տոմարի 3-րդ ամիսը, նոյեմբեր-դեկտեմբեր)
արծաթ, դրամ, փող
Ֆինանսական տարի
բանկոմատ
դրամական
սեղիկ
սեղի
անց, հետո
զայրույթ, վրդովմունք
բարկանալ, զայրանալ
ոտնաթաթ, ձեռքի ափ
ձեռքի ափ
գդալ
ստիպել, պարտադրել, շուտ զալ, շրջել
հարկադրված, պարտադրված
կրկնակի, երկակի, բազմապատիկ

ինչպես
ինչպես նաև
~՞ՔՂ
գաղտնի, քողարկված
հոգևորականություն
քանակ(ություն)
ուժեղ ցանկություն, կիրք
համարյա
այս, այսպես
ինչպես նաև
այդպես չէ՞
քանի որ, որովհետև
~ՇՂ
անկեղծ
դեմ-դիմաց, ընդդեմ, հակառակ
ավազակախումբ
անկեղծություն
մուտք
կապիտուլյացիա, տեղի տալը
ինչպես վերը նշվեց
համաժողով, հավաք
եկեղեցի
Քեհանթ (Իսրայելի խորհրդարան)
Քանան (Պաղեստինի հնագույն անվանումը)
քանանացի, քանանական
քանաաներեն
թև, թիկունք
ջութակահար
ինչպես երևում է, ըստ ամենայնի
Ձիսուժ
զան, աթոռ
Քիսլև (հրեական տոմարի 3-րդ ամիսը, նոյեմբեր-դեկտեմբեր)
արծաթ, դրամ, փող
Ֆինանսական տարի
բանկոմատ
դրամական
սեղիկ
սեղի
անց, հետո
զայրույթ, վրդովմունք
բարկանալ, զայրանալ
ոտնաթաթ, ձեռքի ափ
ձեռքի ափ
գդալ
ստիպել, պարտադրել, շուտ զալ, շրջել
հարկադրված, պարտադրված
կրկնակի, երկակի, բազմապատիկ

այսպես
~ աՀ ~
այսպես թե այնպես
ամեն, բոլոր, ամբողջ, ոչ մի
ամեն ինչը
ամենակարող
այդքան, այնչափ
ինչքան..., այդքան
համանանվանդ
ձերբակալել, կալանավորել
բանտ
խառնուրդ, գիրբիդ
խառնուրդ, գիրբիդ
շուն
զազազած ~
կատաղախտ, ջրվախություն
վերջ, վախճան, ոչնչացում, վերջնական լուծում
հարս, հարսնացու
ինչպես
ինչպես
բանտարկյալ
վանական
ընդգրկված, պարունակվող
ոչինչ
այսինքն, ասել է, թե
գործիք, միջոց, անոթ, սարք
ոսկեղեն
զինատեսակներ
փտախտրամիջոցներ
նրիկամ
վախճան, ոչնչացում
էկոնոմիկա, տնտեսություն
տնտեսական
տնտեսագետ
ընդգրկել, ներառել
օրենք, ընդհանրություն, բարդվիլն
հանգել որևէ բանի
բացառություն, բացառիկ
համա-
համամարդկային
համաժողովական
ընդհանրություն
ընդհանուր առմամբ, ընդհանրապես
(համ)ընդհանուր
ընդհանուր առմամբ, ընդհանրացված կերպով, համապարփակորեն, ամբողջապես
հանդեպ, վերաբերյալ, դիմաց, դեպի
որևէ, որևիցե, ցանկացած
տենչալ, շատ ուզենալ
քանի՞, մի քանի
այսքան թե այնքան, բավականին շատ
ինչքանով, որքանով

այդպես
~ աՀ ~
այսպես թե այնպես
ամեն, բոլոր, ամբողջ, ոչ մի
ամեն ինչը
ամենակարող
այդքան, այնչափ
ինչքան..., այդքան
համանանվանդ
ձերբակալել, կալանավորել
բանտ
խառնուրդ, գիրբիդ
խառնուրդ, գիրբիդ
շուն
զազազած ~
կատաղախտ, ջրվախություն
վերջ, վախճան, ոչնչացում, վերջնական լուծում
հարս, հարսնացու
ինչպես
ինչպես
բանտարկյալ
վանական
ընդգրկված, պարունակվող
ոչինչ
այսինքն, ասել է, թե
գործիք, միջոց, անոթ, սարք
ոսկեղեն
զինատեսակներ
փտախտրամիջոցներ
նրիկամ
վախճան, ոչնչացում
էկոնոմիկա, տնտեսություն
տնտեսական
տնտեսագետ
ընդգրկել, ներառել
օրենք, ընդհանրություն, բարդվիլն
հանգել որևէ բանի
բացառություն, բացառիկ
համա-
համամարդկային
համաժողովական
ընդհանրություն
ընդհանուր առմամբ, ընդհանրապես
(համ)ընդհանուր
ընդհանուր առմամբ, ընդհանրացված կերպով, համապարփակորեն, ամբողջապես
հանդեպ, վերաբերյալ, դիմաց, դեպի
որևէ, որևիցե, ցանկացած
տենչալ, շատ ուզենալ
քանի՞, մի քանի
այսքան թե այնքան, բավականին շատ
ինչքանով, որքանով

ل

لا ת״י
նչ
لاغ ת
հոգնած
لاي ז
ոչ, արգելք
لايق (ר لائقים)
ազգ
لايقي ת
ազգային
لايقيت ז
ազգություն, ազգայնականություն
لايقيتلو ת
ազգավոր
لايقيتلوت ז
ազգայնականություն, ազգամոլություն
لايقيتي ת״ז
ազգայնական, ազգամոլ
لاياث, ليأث ז
հոգնածություն
لاير ת״ר
անց, հետո
لايرونه ת״פ
վերջերս
لايق ת״פ
դանդաղ
لايلتر ת״פ
անմիջապես, իսկույն
لايرتها ר אמת
لاي
(դեպի) n՝ ur
لب ז (ר לבבות)
սիրտ
לב טהור
մտքում ասել
لبب ז
սիրտ
لبك ת״פ
մենակ
لبش ז
հագուստ, արտաքին տեսք
لبشي ת
հագնված, հագին ունեցող
لبيا ז
առյուծ
لبياة ז
էգ առյուծ
لبيك ת״פ
որպեսզի չ...
لبي ת״פ
մածուն
لبن ז
սպիտակ
لبنة ז
կնձի
لبنة ז
լուսին
لبنة ז (ר לבנים)
աղյուս
لبنان ז
Լիբանան
لبناني
սպիտակեղեն
لبنים ז״ר (לבני־)
لبنوף ר סוף
لبش ם (ללבוש, לובש, לבש)
հագնել, հագուստ կրել
لبني מ״
հանդեպ, շնորհիվ, նկատմամբ
لبيتي ת
օրինական, լեգիտիմ
لتم ם (ללוטם, לוטם, ילטם)
կուլ տալ (հեղուկ)
لتمرל ת״פ
բացարձակապես, բոլորովին
لتת ר נגע
لتת ר נגע
لث ז
բոց, հուր, փայլ
لثم״א ת״פ
առաջիկայում, ապագայում, ապագայի համար, այսուհետև
لثهب ז
հուր, կրակ
لثوث ת
շատ ուժեղ ցանկացող, տենչացող
لثيتيا
բացառությամբ
لثم ם (ללוטם, לוטם, ילטם)
վառվել, այր(վ)ել
لثم ז
ավյուն, եռանդ, խանդավառություն, տարվածություն, ոգևորվածություն
لثمי, لثפר ר הפך
لثלכה
տնտեսականորեն, վերացականորեն
لصلن ת״פ
ստորն
كلصلن
ինչպես ասված է ստորն
لهقه ז
համույթ, խումբ, ռնմակ
لهت״ ר״ת להתראות
ցտեսություն
لهتראות
ցտեսություն
لو
եթե, տա Աստված
لوبי ז
ճեմասարահ
لوتן ז
սպիտակություն, ճերմակություն
لوني ת
տրամաբանական
لוד ז
Լոդ (քաղաք)
لוטם ת
շիկացած, հրավառվող
لוזה ם (ללוזות, לוזה, ילוזה)
պարտքով վերցնել
לוזה ם (-, מלוזה, ילוזה)
ուղեկցվել, նվազակցվել
לוזה ז
ուղեկցություն, հուդարկավորություն
לוחן ז
արհեստական արբանյակ
לוזמן ז
կետ (կենդանի)
לוח ז (ר לוחות)
(գրա)տախտակ, օրացույց
לוחם ז
մարտիկ
לוחמה נ
մարտավարություն
לוט ז
ծածկոց, վարագույր
הסיר ~
վարագույր բարձրացնել, հանդիսավոր բացում կատարել
לול ז
հավաբուն
לולא
եթե չլիներ, եթե չ...
לומר ר אמר
երախ, փող
לוע ז
օտար (լեզու, բառ)
לוע ת
թաց, խոնավ, թարմ
לוח ת״פ
առանձին
לחות ז
խոնավություն
לחי ז (ר לחיים)
այտ
לחימה ז
ռազմական գործողություններ
לחלוטין ת״פ
բոլորովին, բացարձակապես
לחם ז
հաց
לחם ם (ללחום, לוחם, ילחם)
կռվել, մարտի բռնվել
לחן ז
մեղեդի
לחץ ז
ճնշում
לחץ ם (ללחוץ, לוחץ, ילחץ)
ճնշում գործադրել
לחש ם (ללחוש, לוחש, ילחש)
շշնջալ
לחש ז
շշուկ
לטובת־
հօգուտ, հանուն
לטיני ת
լատինական, լատինամոլիկան
לטיניות ז״פ
լատիներեն
ליבלב, לבלב ם (ללבלב, מ״, י״)
ծաղկել, տերև տալ, ծիլ տալ
ליבלוב ז
ծաղկում, տերևների բացում
ליגלוג ז
քմծիծաղ, հեգնանք
לידה נ
ծննդաբերություն
ליוה ם (ללוות, מלוה, י״)
ուղեկցել, ճանապարհ դնել, նվազակցել
ליטש ם (ללטש, מ״, י״)
շշնջալ
ליטא נ
Լիտվա
ליטאי ז
Լիտվացի (գետ Լիբանանում)
ליטול ר נטל
նչ
לאום ת
հոգնած
לאו ז
ոչ, արգելք
לאום (ר לאומים)
ազգ
לאומי ת
ազգային
לאומיות נ
ազգություն, ազգայնականություն
לאומן
ազգավոր
לאומנות נ
ազգայնականություն, ազգամոլություն
לאומני ת״ז
ազգայնական, ազգամոլ
לאות, ליאות נ
հոգնածություն
לאחר מ״ז
անց, հետո
לאחרונה ת״פ
վերջերս
לאט ת״פ
դանդաղ
לאלתר ת״פ
անմիջապես, իսկույն
לאיתו ר אמת
לאו
(դեպի) n՝ ur
לב ז (ר לבבות)
սիրտ
מטבח בליבו
մտքում ասել
לבב ז
սիրտ
לבד ת״פ
մենակ
לבוש ז
հագուստ, արտաքին տեսք
לבוש ת
հագնված, հագին ունեցող
לביא ז
առյուծ
לביאה נ
էգ առյուծ
לבל ת״ז
որպեսզի չ...
לבן ז
մածուն
לבן ת
սպիտակ
לבנה ז
կնձի
לבנה נ
լուսին
לבנה נ (ר לבנים)
աղյուս
לבנון נ
Լիբանան
לבנים ז״ר (לבני־)
սպիտակեղեն
לבנון ר סוף
לבש ם (ללבוש, לובש, לבש)
հագնել, հագուստ կրել
לגבי מ״
հանդեպ, շնորհիվ, նկատմամբ
לגיטימי ת
օրինական, լեգիտիմ
לגם ם (ללוגם, לוגם, ילגם)
կուլ տալ (հեղուկ)
לגמרי ת״פ
բացարձակապես, բոլորովին
לגעת ר נגע
לגעת ר נגע
לד ז
բոց, հուր, փայլ
לדבא ת״פ
առաջիկայում, ապագայում, ապագայի համար, այսուհետև
לדבר נ
հուր, կրակ
לדוש ת
շատ ուժեղ ցանկացող, տենչացող
לדעתיא
բացառությամբ
לדם ם (ללדום, לודם, ילדם)
վառվել, այր(վ)ել
לדם ז
ավյուն, եռանդ, խանդավառություն, տարվածություն, ոգևորվածություն
לדמיך, לדפר ר הפך
לדלכה
տնտեսականորեն, վերացականորեն
לעולם ר עולם
համենայնդեպս, համենայնդեպս, դիմաց
לעומת ת״פ
վերեր (տեքստում)
לעיל
լայնորեն ר עם
לעיניהם
կնոջից առաջ
לפה״צ ר״ת לפני הקדמים
առնվազն, գոնե
לפחות ת״פ
ըստ, համաձայն
לפי מ״
~ שעה
դեռ որ, առաջիվ, ներկա պահին
לפיד ז
լամպ, կրակ
לפיכך ת״פ
ուստի, ուրեմն, ըստ այդմ
לפנה״ס ר״ת לפני הספירה
մինչև (համընդհանուր թվարկությունը, մ.թ.ա.
לפנים
(הכללית)
~ בוקר
լուսաբացին
~ ערב
իրիկնադեմին
לפני מ״
առաջ
~כן
մինչ այդ, նախկինում
לפנס״ה ר״ת לפני ספירת הנוצרים
մ.թ.ա., մեր թվարկությունից առաջ
לקדמה
կրեմն
לקפים ת״פ
ձեռքերով պինդ բռնել, գրկել
לפת ם (ללפות, לופת, ילפות)
לצאת ר יצא
לצורך ר צורך
לצד ם (ללוצד, לוצד, ילצד)
հիվանդ լինել, հիվանդանալ, տառապել
לקוי ת
վիասված, դեֆեկտավոր
לקח ם (ללקחת, לוקח, ייקח)
վերցնել
לקח ז
հետևություն, դաս, խրատ
נלמד ה~
դաս քաղվեց
לקראת מ״
ընդառաջ, հանդիման
לראשונה ת״פ
առաջին անգամ, սկզբնապես, նախ
לרבות ת״פ
ներառյալ, այդ թվում
לרוב ת״פ
հիմնականում, մեծ մասամբ, առատորեն
לרוקה
լայն բաց, բացելիքաց
לשאת ר נשא
לשבת ר ישב
לשווא ת״פ
դատարկ, ապարդյուն
לשון ז (ר לשונות)
լեզու, ձևակերպում, ոճ, ժողովուրդ
לשכה ז (ר לשכות, לשכות־)
գրասենյակ, բյուրո, օֆիս
לשם מ״י
հանուն, համար, նպատակով
לשעבר
նախկին

מ

מאבק ז
պայքար, մարտ
מאגי ת
մոգական, կախարդական
מאגר ז
տեղեկարան, պաշար
מאדים ז
Մարս (մոլորակ)
מאה ז
հարյուր, դար
מאהב ז
սիրեկան
מאהבת נ
սիրուհի
מאובזן ת
ախտորոշման ենթարկված
מאיסלאם
իսլամական
מאלבן ת״ז
շոյել, փաղաքշել
מאמחמד
համախմբել
מאמחמדות
համախմբվածություն, միավորում, Լիկուդ (աջակողմյան կուսակցություն)
מאנטנה
կեղտոտում, կեղտ
מאנטנה
կեղտոտել
מאיר
գիշեր
מאירי
գիշերային
מאמר ם (ללמד, מ״, י״)
դասավանդել, սովորեցնել
מאמר ז
պարապմունք, դաս
שעת המאמרים
ուսումնական տարի
מאמרי ת
ուսումնական
מאנה ז
գիշերում, օթևանում
מבטה
թերություն
מיקר ז
լիզել
מיקם ם (ללקם, מ״, י״)
բնար
מירה ז
մերոնք
מראה ר ראה
առաջին հարաբերություն, կարծես
מה
לכבוד ר כבוד
բռնել, զավթել, գերել
מכד ם (ללכוד, לוכד, ילכוד)
դրա համար, ուստի, հետևաբար
מכן ת״פ
գնալը
מכנה
հետու գնացող
מלא
առանց
מלדת ר ילד
מלוות ר לוונה
מלכת ר הלך
מסד ם (ללמוד, לומד, ילמד)
սովորել
מסדי ת״פ
բակալավրի
מסה ת״פ
ինչո՞ւ
מסרת
վաղվա օրը, հաջորդ օրը
מעה ת״פ
դեպի ներքև, ներքևը
מעדנים ז
ուսումնական գործընթաց
מעכביד ת״פ
առատորեն
מעלה ת״פ
դեպի վեր, վերև
~ מ״
ավելի քան
מעון מ״ח
հանուն
מעצה
իրականում, փաստորեն
מרכה:
~ המגל
բարեբախտաբար
~ הצער
դժբախտաբար
מרות ת״פ
չնայած, հակառակ
משל ר משל
מן ם (ללון, מן, ילון)
գիշերել
נגד ר נגד
נוכח ת״פ
դիմաց, առջև, հետևանքով, պատճառով
נירוגין
փախեփախ, իրար հետևից, հերթականությամբ, ընդհատումներով
נספר״נ ר״ת לספירת הנוצרים
մ.թ., մեր թվարկության
נעז ז
ծաղր
נעז ם (ללעוג, לועג, ילעג)
ծաղրել
נעד ת״פ
ընդմիշտ, հավիտյանս

հայտնված
ապահովագրված — מְבוּטָח תו״ז
անվավեր հայտարարված — מְבוּטָל ת
լաբիրինթոս — מְבוֹךְ ז
շփոթվածություն — מְבוּכָה נ
ջրհեղեղ — מַבּוּל ז
շվարած — מְבוּלְבָּל ת
հիմնված, հիմնավորված — מְבוֹסָס ת
ամրացված, ուժեղացված — מְבוּצָר ת
քննադատվող, ստուգվող, վերահսկվող, այցելվող — מְבוּקָר ת
փնտրվող, պահանջվող — מְבוּקָּשׁ ת
եփած — מְבוּשָׁל ת
լրաքաղ — מְבוֹקָּר־קַלְשׁוֹת ז
քննություն — מִבְחָן ז
ընտրանի — מִבְחָר ז
հայացք — מַבָּט ז
առոգանություն, արտասանություն — מִבְטָא ז
ամոթալի — מַבִּישׁ ת
մբալի ר בלי — מִבְלִי
կառուցվածք, կառույց, շենք — מִבְנֶה ז
ավելի, քան երբեք — מִבְּעֵבֶר: יוֹתֵר ~
ետնից, միջից, միջով — מִבַּעַד ל־ מ״י
միջոցառում, գործողություն, օպերացիա, կամպանիա — מִבְצָע ז
իրագործող, կատարող — מְבַצֵּעַ ז
ամրոց — מִבְצָר ז
այցելու, քննադատ, (վերա)հսկիչ — מְבַקֵּר ז
պետական վերահսկիչ (պետական պաշտոն Իսրայելում) — ~ הַמְּדִינָה
փայլուն — מְבְרִיק ת
հեռագիր — מִבְרָק ז
խոզանակ — מִבְרֶשֶׁת נ
սահմանապահ զորքեր — מַג״ב ר״ה מִשְׁמַר־הַגְּבוּל
սահմանափակում — מִגְבָּלָה נ
եզրավոր գլխարկ — מִגְבַּעַת נ
ուժեղացուցիչ — מַגְבֵּר ז
սրբիչ — מַגֶּבֶת נ
ամեցնող — מַגְדֵּל ז
աշտարակ — מִגְדָּל ז
փարոս — מִגְדְּלוֹר ז
բազմազանություն — מִגְוָן ז
բազմազան — מְגֻוָּן ת
զորակոչված — מְגֻיָּס ת
անպարկեշտ, անվայելուչ — מְגֹנֶה ת
բնակության վայր — מְגוּרִים זר״
հատված, մաս, զանգված, կտոր (թղթի ևն) — מִגְזָר ז
գլանաձև ձեռագիր — מְגִילָה נ
ՄԱԿ-ի կանոնադրություն — מְגִילַת הָאוּמּוֹת הַמְאֻחֲדוֹת
անկախության հռչակագիր — מְגִילַת הָעַצְמָאוּת
համաձայնություն — מַגְיָסָה נ
սեղանի դարակ — מַגִּירָה נ
մատուցող, հաղորդավար — מַגִּישׁ תו״ז
դահուկներ — מַגְלְשַׁיִם זר״

փոշոտ, փոշոտված — מְאוּבָּק ת
շատ, չափազանց — מְאוֹד ת״פ
ոգեխաշած — מְאוּדֶה ת
սիրահարված — מְאוֹהָב ת
կրքեր — מְאוֹרְעוֹת זר״
հավասարակշռված — מְאוּזָּן ת
միավորված, միացյալ — מְאוּחָד ת
ուշ — מְאוּחָר ת ת״פ
40-ական թթ. վերջում — בְּשׁנוֹת ה־40 הַמְּאוּחָרוֹת
հիասթափված — מְאֻכְזָב ת
որևէ բան, ոչինչ — מְאוּמָה
վարժեցված, հմտացած, լավ պատրաստված — מְאֻמָּן ת
բնութագրվող, բնորոշվող — מְאֻפְיָן ת
զուսպ, զսպված — מְאֻפָּק ת
լուսատու, լուսավորում, փայլ, փայլատակք — מְאוֹר ז (ר מְאוֹרוֹת)
կազմակերպված — מְאֻרְגָּן ת
դեպք, իրադարձություն — מְאֹרָע ז (ר מְאֹרָעוֹת)
հոսպիտալացված — מְאוּשְׁפָּז ת
երջանիկ — מְאֻשָּׁר 1 ת
հաստատված — מְאֻשָּׁר 2 ת
ազդանշորդ, ազդանշան տվող — מְאַתֵּת ז
մաղ ר אַז — מַאֲז
ունկնդիր — מַאֲזִין ז
հաշվեկշիռ — מַאֹזְנַיִם ז
հետևում, հետևից — מֵאַחֲרֵי מ״י
քանի որ — מֵאַחַר שֶׁ־/־ מ״ק
մայիս — מַאי ז
դրտեղի՞ց — מֵאַיִן
հիասթափեցնող — מַאֲכִיב ת
ուտելիք — מַאֲכָל ז
ինքնին — מֵאֵלָיו
հավատացյալ, հավատացող — מַאֲמִין ז
մարգիչ — מַאֲמֵן ז
ջանք, լարում — מַאֲמָץ ז
հոդված — מַאֲמָר ז
բանտարկություն, ազատազրկում — מַאֲסָר ז
ցմահ ազատազրկում — מַאֲסַר־עוֹלָם
հացի փուռ — מַאֲפִיָּה נ
բնորոշ գիծ — מַאֲפְיָן ז
մոխրաման — מַאֲפֵרָה נ
դարան — מַאֲרָב ז
կազմակերպիչ — מְאַרְגֵּן ז
մեղմեցնող մասնիկ — מֵאֵשֶׁר ר אֲשֶׁר
երկու հարյուր — מָאתַיִם ש״ש
զվարճալի — מְבַדֵּחַ ת
սարտահագում — מִבְהָל ת
փայլուն — מַבְהִיק ת
նախաբան, ներածություն — מְבוֹא ז (ר מְבוֹאוֹת)
մնծահասակ — מִבְוֹגָר תו״ז
մեկուսացած — מְבוֹדָד ת
վախեցած — מְבוֹהָל ת
արտասանված, արտա- — מְבוּטָא ת

հայտնված
ապահովագրված — מְבוּטָח תו״ז
անվավեր հայտարարված — מְבוּטָל ת
լաբիրինթոս — מְבוֹךְ ז
շփոթվածություն — מְבוּכָה נ
ջրհեղեղ — מַבּוּל ז
շվարած — מְבוּלְבָּל ת
հիմնված, հիմնավորված — מְבוֹסָס ת
ամրացված, ուժեղացված — מְבוּצָר ת
քննադատվող, ստուգվող, վերահսկվող, այցելվող — מְבוּקָר ת
փնտրվող, պահանջվող — מְבוּקָּשׁ ת
եփած — מְבוּשָׁל ת
լրաքաղ — מְבֻקָּר־קַלְשׁוֹת ז
քննություն — מִבְחָן ז
ընտրանի — מִבְחָר ז
հայացք — מַבָּט ז
առոգանություն, արտասանություն — מִבְטָא ז
ամոթալի — מַבִּישׁ ת
մբալի ר בלי — מִבְלִי
կառուցվածք, կառույց, շենք — מִבְנֶה ז
ավելի, քան երբեք — מִבְּעֵבֶר: יוֹתֵר ~
ետնից, միջից, միջով — מִבַּעַד ל־ מ״י
միջոցառում, գործողություն, օպերացիա, կամպանիա — מִבְצָע ז
իրագործող, կատարող — מְבַצֵּעַ ז
ամրոց — מִבְצָר ז
այցելու, քննադատ, (վերա)հսկիչ — מְבַקֵּר ז
պետական վերահսկիչ (պետական պաշտոն Իսրայելում) — ~ הַמְּדִינָה
փայլուն — מְבְרִיק ת
հեռագիր — מִבְרָק ז
խոզանակ — מִבְרֶשֶׁת נ
սահմանապահ զորքեր — מַג״ב ר״ה מִשְׁמַר־הַגְּבוּל
սահմանափակում — מִגְבָּלָה נ
եզրավոր գլխարկ — מִגְבַּעַת נ
ուժեղացուցիչ — מַגְבֵּר ז
սրբիչ — מַגֶּבֶת נ
ամեցնող — מַגְדֵּל ז
աշտարակ — מִגְדָּל ז
փարոս — מִגְדְּלוֹר ז
բազմազանություն — מִגְוָן ז
բազմազան — מְגֻוָּן ת
զորակոչված — מְגֻיָּס ת
անպարկեշտ, անվայելուչ — מְגֹנֶה ת
բնակության վայր — מְגוּרִים זר״
հատված, մաս, զանգված, կտոր (թղթի ևն) — מִגְזָר ז
գլանաձև ձեռագիր — מְגִילָה נ
ՄԱԿ-ի կանոնադրություն — מְגִילַת הָאוּמּוֹת הַמְאֻחֲדוֹת
անկախության հռչակագիր — מְגִילַת הָעַצְמָאוּת
համաձայնություն — מַגְיָסָה נ
սեղանի դարակ — מַגִּירָה נ
մատուցող, հաղորդավար — מַגִּישׁ תו״ז
դահուկներ — מַגְלְשַׁיִם זר״

կակազ — מְגַמְגֵּם
ուղղություն, նպատակ, միտում — מַגָּמָה ז
պաշտպան — מָגֵן ז (ר מְגִנִּים)
վահան — מָגֵן ז (ר מָגִנִּים)
«Դավթի վահան» (հրեական խորհրդանիշ) — ~ דָּוִיד
«Վերմիր Դավթի վահան» (Իսրայելի շտաբ օգնության ծառայություն) — מָגֵן אָדוֹם
շվեում, հպում, շոշափում — מַגָּע ז
երկարաձիտ կոշիկ, սապոգ — מַגָּף ז (ר מַגָּפַיִם)
փոցխ — מַגְרֵפָה נ
հոդամաս — מַגְרֵשׁ ז
մատուցարան — מַגָּשׁ ז
մարակիչ — מַדְאֵיג תו״ז ר״ה מָגֵן דָּוִיד אָדוֹם
անապատ — מַדְבָּר ז (ר מִדְבָּרוֹת)
Հուդայական անապատ — מִדְבַּר יְהוּדָה
նմուշ, օրինակ, վիճակագրական քաղվածք — מִדְגָּם ז
ցուցանիշ, ինդեքս — מַדָּד ז
ապշեցուցիչ — מַדְהִים ת
խոսակցական, խոսվող, խոսքը ... մասին է — מְדוּבָּר ת
ստույգ, ճշգրիտ — מְדוּיָּק ת
թույլ, տկար, աղքատ — מְדוּלְדָּל ת
ինչո՞ւ — מִדּוּעַ ת״פ
բաժին, ստորաբաժանում — מְדוֹר ז
սանդղավոր, ոլորակալ — מְדוֹרֶגֶת נ
խորույկ — מְדוֹרָה נ
ամեն անգամ, ինչ... — מִדֵּי מ״י
օրեցօր — ~ יוֹם
ամեն երեկո, երեկոյից երեկո — ~ עֶרֶב
ժամանակ առ ժամանակ — ~ פַּעַם (בְּפַעַם)
չափում — מְדִידָה נ
ման լվացող մեքենա — מְדִיחַ־כֵּלִים ז
չափազանց, չափից դուրս — מִדַּי ת״פ
համազգեստ — מַדִּים זר״
քաղաքական գործիչ — מְדִינַאי ז
պետություն, նահանգ — מְדִינָה נ
արաբական պետություններ — מְדִינוֹת עֲרָב
Իսրայելի Պետություն — מְדִינַת יִשְׂרָאֵל
քաղաքական — מְדִינִי ת
քաղաքականություն — מְדִינִיּוּת נ
արտաքին ~ — ~ חוּץ
ներքին ~ — ~ פְּנִים
ընկճող, ճնշող — מַדְכֵּא ת
մեղու, շքանշան — מְדֻלָּה נ
գիտություն — מַדָּע ז
գիտական — אִישֵׁי־ ~
հասարակական գիտություններ — מַדָּעֵי־הַחֶבְרָה
բնագիտություն — מַדָּעֵי־הַטֶּבַע
եբբայագիտություն — מַדָּעֵי־הַיַּהֲדוּת
քաղաքագիտություն — מַדָּעֵי־הַמְּדִינָה

հումանիտար գիտություններ — מַדָּעֵי־הָרוּחַ
գիտական — מַדְעִי ת
գիտնական — מַדְעָן, מַדְעָנִי ז
գրադարակ — מַדָּף ז
աստիճան, տեռաս — מַדְרֵגָה נ
հրահանգիչ, ուղեցույց, տեղեկատու — מַדְרִיךְ ז
մայթ — מִדְרָכָה נ
մենկարանություն, Աստվածաշնչի մեկնություն — מִדְרָשׁ ז
հուդայական կրոնական դպրոց — מִדְרָשָׁה נ
ի՞նչ — מָה, מַה, מָּה מ״ג מ״ק
ինչո՞ւ — בַּמֶּה
թարթող, առկայծող — מְהַבְהֵב ת
էմիգրանտ — מְהַגֵּר ז
փառապանծ, պանծալի — מְהֻלָּל ת
իրարանցում — מְהוּמָה נ
բազում աղմուկ վասն ոչնչի — ~ רַבָּה עַל לֹא דָּבָר
էություն, իմաստ — מְהוּת נ
էական — מְהוּתִי ת
հավատնդություն, հուսալիություն — מְהֵימָנוּת נ
արագ, սրընթաց — מָהִיר ת
արագություն — מְהִירוּת נ
ընթացք, զարգացում — מְהָלָךְ ז
մոլեգին ապրելակերպ, կյանքի մոլեգին ընթացք — מְהֻלָּכָם הָעֵז שֶׁל הַחַיִּים
ճարտարագետ — מְהַנְדֵּס (נ: מְהַנְדֶּסֶת)
հաճույք պատճառող — מְהַנֶּה ת
հեղաշրջում — מֶהָפֵךְ ז
հեղափոխություն — מַהְפֵּכָה נ
հեղափոխական — מַהְפְּכָנִי ת
արագ — מָהֵר ת״פ
արագ, շատ շուտով — מְהֵרָה: עַד ~, בְּ־
մթնցված — מוּאָפָל ת
արագացված — מוּאָץ ת
լուսավորված — מוּאָר ת
երկարացված, երկարավուն — מוּאָרָךְ ת
ամբաստանյալ — מוּאָשָׁם ז
բացահայտ, վառ արտահայտված — מוּבְהָק ת
երաշխավորված, ապահովված — מוּבְטָח ת
գործազուրկ — מוּבְטָל תו״ז
առաջատար — מוּבִיל ת
հասկանալի, իմաստ ունեցող — מוּבָן ת
~ իմարկե — כְּ־
ինքնին հասկանալի է — ~ מֻבְלָט
իմաստ — מוּבָן ז
ջախջախված, կոտորված — מוּכֶּה ת
սրտահայտված — מוּכָּע ת
սահմանափակ — מוּגְבָּל ת
հրատարակչություն — מוֹ״ל ר״ת מוֹצִיא לְאוֹר
ուժեղացած — מוּגְבָּר ת
որոշակի, կոնկրետ — מוּגְדָּר ת

מוסיקאי ז՝ երաժիշտ
מוסיקה נ՝ երաժշտություն
מוסיקלי ת՝ երաժշտական
מוסך ז (ר՝ מוסכים) ավտոտնակ
מוסלמי ת״י մահմեդական
מוסמך ת՝ լիազորված, իրավասու, դիպլոմավորված, կոմպետենտ
מוסף ת՝ հավելված
מוסקבה, מוסקווה נ՝ Մոսկվա
מוסר ז՝ բարոյականություն, էթիկա
מוסרי ת՝ բարոյական
מוצא ת՝ գիտակցված
מוצץ ז՝ ակումբ
מוצץ ת՝ նախընտրելի
מוצם ת՝ փոքրաթիվ
מוצק ז՝ թեկնածու
מוצקות נ՝ թեկնածություն
מוצקת (մարմին) נ՝ խորհուրդ (ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդ)
מוצקת הביטחון
מופלא ת՝ հրաշալի, հոյակապ
מופע ז՝ բեմական ներկայացում
מופקד ת՝ պատասխանատու նշանակված անձ
מופרה ת՝ բեղմնավորված
מופרז ת՝ չափազանցված
מופשל ת՝ քշտած
מופת ז՝ նմուշ, դասական (գրականություն, երաժշտություն ևն)
מופתי ת՝ օրինակելի
מוצא ז՝ ելք, ծագում
מוצאי־שבת ז״ר շաբաթ օրվա ավարտը
מוצב ת՝ դրված
מוצב ז՝ հենակետ, ամրացված կետ
מוצג ת՝ ներկայացված, ցուցադրված, ցուցանմուշ
מוצדק ת՝ արդարացված, արդար
מוצלח ת՝ հաջողված
מוצמד ת՝ թաքցված, պահված
מוצף ת՝ հեղեղված, ջրով ծածկված
מוצק ת՝ պինդ, կարծր, ձուլված
מוצר ז՝ արտադրանք, ապրանք
מוצש״ק ר״ה מוצאי־שבת
מוקד ז՝ (կիզա)կենտրոն, առանցքակետ
מוקם ת՝ վաղ, կանուխ
מוקלד ת՝ հվիրված
מוקלט ת՝ ձայնագրված, տեսագրված
מוקם (מד׳) ת՝ հիացած, սքանչացած, զմայլված
מוקף ת՝ շրջապատված
מורד ת՝ ապստամբ
מורד ת՝ իջեցված
מורה ת՝ ուսուցիչ
מורכב ת՝ բաղկացած, կազմված, բարդ
מורכבות נ՝ բարդություն
מורש ת՝ ժառանգված
מורשה נ՝ ժառանգություն

מוגזם ת՝ չափազանցված
מוגן ת՝ պաշտպանված
מודאג ת՝ անհանգստացած
מודגש ת՝ ընդգծված, շեշտված, արտահայտված
מודיעין ז՝ հետախուզություն, հետախուզական ծառայություն
מודל ז՝ մոդել, նմուշ
מודע ת՝ գիտակցված
מודעות נ՝ տեղեկացվածություն, գիտակցում
מודפס ת՝ տպագրված
מודרני ת՝ ժամանակակից
מודרניזציה נ՝ արդիականացում
מוה, מות ז՝ (מות־) մահ
מוהב ת՝ ոսկեզօծ
מוזאון ז՝ թանգարան
מוזכר ת՝ հիշատակված
מוזל ת՝ էժանացված
מוזמן, הרמוניה ת״י հրավիրված, հրավիրյալ
מוזנח ת՝ բարձիթողի տրված, անուշադրության մատնված, անխնամ
מוזר ת՝ տարօրինակ
מוזה ז՝ (ר՝ מוזות) ոգեղեն
מוחלט ת՝ բացարձակ
מוחב ת՝ ավելի լավ
מוטט ס (למוטט, מ״, ר״) սասսանել, ցնցել, թուլացնել, քանդել
מוטל ת՝ դրված, վերացրված, հանձնարարված
מוטרד ת՝ մտահոգված
מוכן ת՝ պատրաստ
מוכר ז՝ վաճառող
מוכר ת՝ հայտնի, ծանոթ, ճանաչված
מוכרח ת՝ ստիպված, հարկադրված
מוכשר ת՝ տաղանդավոր, օժտված
מול, אל ~ מ״י առջև, դիմաց
מולד ז՝ ծնունդ, նորալուսին
חג־ה~ Սուրբ Ծնունդ
מולם ר״ה מֹשֶׁה וּמֹלָן բանակցություններ
מולה ת՝ բնածին
מולדת נ՝ հայրենիք, շառավիղ, ժառանգ
מוס ז՝ ֆիզիկական թերություն
מוסמכה ז՝ (: מומחית) մասնագետ
מוסלץ ת՝ խորհուրդ տրված
מוסה ז՝ հաշվիչ
מוסה ס (-, מֻמְנָה, יְמֻנָה) պաշտոնի նշանակվել
מועד ז՝ տերմին
מוצה ת՝ դրված
מוקטין ז״ר համբավ, հռչակ
מוקית נ՝ տաքսի
מוקנה ת՝ կանխարգելող, կանխիչ
מוקד (ר՝ מוֹקדות, מוֹקדוֹת־) հաստատություն, հիմնարկ, ինստիտուտ, Մոսադ (Իսրայելի հետախուզական ծառայություն)

מוקדם ת՝ արևելյան
מוקדמן ז՝ արևելագետ
מוקדמנות נ՝ արևելագիտություն
מוקצה ת՝ օտկրաձուռ
מוקצה (מפ׳) ס (למוקצה, מוקצה, יְמֻקָּצָה) հատիահարել
מוקאה נ՝ թոդոք
מוקבל ז՝ ահարեկիչ, դիվերսանտ
מוקבל ת՝ հեղինակ
מוקבר ת՝ տեսար
מוקבת נ՝ թավա
מוקה 1 ס (למוֹקה, מוֹקה, יְמֻקָּה) (բնա)ջնջել
מוקה 2 ס թոդոք հարտնել
מוקוש ת՝ նորացված, վերակսված
מוקזה נ՝ արտահայտություն (դեմքի), ժեստ
מוח ז՝ (ר՝ מוחות) շրջան, տարածք, տարածքային միավոր
מוחזק ת՝ պարտավոր, պարտավորված
מוחזקות נ՝ պարտքի զգացում
מוחבאות נ՝ հեարավիտ, խելոք
מוחל ז՝ (ר՝ מחולות) պար
מוחל ת՝ ներված
מוחלט ת՝ բաժանված
מוחלק ת՝ զրկված, զուրկ
מוחסר ת՝ զրկված, զուրկ
מוחוסר־עבודה գործազուրկ
מוחיר ר՝ חיר թեքի վրա շարած
מוחלל ת՝ թատերագիր
מוחאי ז՝ պլեա, ղլուամա, ներկայացում, տեսարան
מוחה ז՝ (ר՝ מחוות) ասեղ, սլաք
מוחם נ՝ ապրանքի միջոցներ
מוחה נ՝ պարտավորեցնող, ստիպող
מוחריב ת՝ քարանձավ, որջ, բույն
מוחלה 1 ס՝ ներում, մեղքերի թողություն, զիջում
מוחלה 2 ס՝ զիջում
מחיקה נ՝ ջնջում
מחיר ז՝ գին
מחלבה נ՝ կաթի գործարան
מחלה נ՝ հիվանդություն
מחלוקת נ՝ տարաձայնություն, վեճ
שנוי מ~ վիճելի
מחלקה נ՝ բաժին, ստորաբաժանում
מחמאה נ՝ կոմպլիմենտ, հաճոյախոսություն
מחסד ז՝ սիրեցյալ
מחמיר ת՝ խիստ, պահանջկոտ
מחמת מ״י պատճառով
מחנה ז՝ (ר՝ מחנות) ճամբար, բանակ, զորք
מחסר ז՝ դաստիարակ
מחסה ז՝ ապաստարան
מחסור ז՝ պակաս
מחסן ז՝ պահեստ, շտեմարան
מחץ ס (למחוץ, מוחץ, יְמֻחַץ) ջարդել, ճզալել, ջնջել
מחצב ז՝ միներալ, հանածո
מחצית נ՝ կես
מחק ז՝ ինչ-որ ոնտին

מזרחי ת՝ արևելյան
מזרחן ז՝ արևելագետ
מזרחנות נ՝ արևելագիտություն
מזר־בגדם ז՝ օսկրաձուռ
מזר־בגדם ז՝ հատիահարել
מקאה נ՝ թոդոք
מקבל ז՝ ահարեկիչ, դիվերսանտ
מקבר ז՝ հեղինակ
מקברת נ՝ տեսար
מקבת נ՝ թավա
מקה 1 ס (למוֹקה, מוֹקה, יְמֻקָּה) (բնա)ջնջել
מקה 2 ս թոդոք հարտնել
מקוזש ת՝ նորացված, վերակսված
מקוזה נ՝ արտահայտություն (դեմքի), ժեստ
מקוח ז՝ (ר՝ מקוחות) շրջան, տարածք, տարածքային միավոր
מקויב ת՝ պարտավոր, պարտավորված
מקויבות נ՝ պարտքի զգացում
מקובל ת՝ հեարավիտ, խելոք
מקול ז՝ (ר՝ מקולות) պար
מקולל ת՝ ներված
מקולף ת՝ բաժանված
מקוסר ת՝ զրկված, զուրկ
מקוסר־עבודה գործազուրկ
מקורר ר՝ קור թեքի վրա շարած
מקורבן ז՝ թատերագիր
מקזאי ז՝ պլեա, ղլուամա, ներկայացում, տեսարան
מקזה ז՝ (ר՝ מקזות) ասեղ, սլաք
מקח נ՝ ապրանքի միջոցներ
מקריב ת՝ պարտավորեցնող, ստիպող
מקריב ת՝ քարանձավ, որջ, բույն
מקילה 1 ս՝ ներում, մեղքերի թողություն, զիջում
מקילה 2 ս՝ զիջում
מקיקה נ՝ ջնջում
מקיר ז՝ գին
מקלבה נ՝ կաթի գործարան
מקלה נ՝ հիվանդություն
מקלקלת נ՝ տարաձայնություն, վեճ
שנוי מ~ վիճելի
מקלקל ת՝ ստորաբաժանում
מקמאה נ՝ կոմպլիմենտ, հաճոյախոսություն
מקסד ז՝ սիրեցյալ
מקמיר ת՝ խիստ, պահանջկոտ
מקמת מ״י պատճառով
מקנה ז՝ (ר՝ מקנות) ճամբար, բանակ, զորք
מקסר ז՝ դաստիարակ
מקסה ז՝ ապաստարան
מקאה ז՝ պակաս
מקסן ז՝ պահեստ, շտեմարան
מקץ ס (למקוץ, מוקץ, יְמֻקַּץ) ջարդել, ճզալել, ջնջել
מקצב ז՝ միներալ, հանածո
מקצית נ՝ կես
מקק ז՝ ինչ-որ ոնտին

מרשה ת՝ թույլատրված
מרת־רוח נ՝ դժգոհություն
משב ז՝ բնակավայր, նստավայր
מושבה נ՝ գյուղատնտեսական բնակավայր կամ համայնք
מושבע ז՝ երդվյալ
מושג ז՝ պատկերացում, հասկացություն
מושרה ת՝ համեմատելի
מושם ת՝ ձգված
מושקר ת՝ վարձակալված
מושל ז՝ նահանգապետ, կուսակալ, կառավարիչ
מושלם ת՝ կատարյալ, ավարտուն
מוקשר ת՝ երգված
מושתת ת՝ ամուր հիմնավորված, ամուր հիմքերի վրա դրված
מותבה ת՝ պայմանավորված, պայմանավորված, պայմանական
מתקנה ז՝ քաղցրություն
מוכר ת՝ կարելի, թույլատրված
מזבח ז՝ (מזבח־, ר՝ מזבחות) զոհասեղան
מזגן ז՝ ենթանակ (օդի)
מזגן, ~־אויר ז՝ օդափոխիչ, կոնդիցիոներ
מזוהה ת՝ նույնականացված, գիտակցված, անձնավորված, իդենտիֆիկացված
מזונה נ՝ ճամպրուկ
מזוין ת՝ զինված
מזוקן ת՝ կեղծ, կեղծված
מזוקל ת՝ արհամարհված
מזון ז՝ (ר՝ מזונות) (սենդա)մթերք, պարեն
מזור ז՝ դեղ, դեղամիջոց
מחולה ת՝ սահնակ
מזיעה נ՝ չար մտադրություն
מזיק ת״י վնասաստու, վնասակար, սատանա
בלתי־~ անվնաս
מזכיר ז՝ քարտուղար
מזכירה נ՝ քարտուղարուհի
מזכירות נ՝ քարտուղարություն, քարտուղարի աշխատանք
מזכרת נ՝ հուշանվեր
מזל ז՝ (ר՝ מזלות) երջանկություն, բախտ, հաջողություն, ՀԵՆԳԱՆԱԿԵՐԱՅԻ նշան
בישי־~ անհաջողակ, ձախորդ
בוי־~ բախտավոր, հաջողակ մարդ
מזלג ז՝ (ר՝ מזלגות) պատառաքաղ
מזל״ט ר״ה מטוס זעיר ללא טייס անօդաչու ինքնաթիռ
מזמן ר՝ זמן
מזנון ז՝ բուֆետ
ארוחת־מזנון «շվեդական սեղան»
מזעזע ת՝ ցնցող, սարսափելի
מזערי ת՝ շատ փոքր, չնչին, մանրիկ
מזרח ז՝ արևելք
ה־ המזרח Մերձավոր –

ենրմուծված — մուծված ת
թրտնած — մուզած ת
(առանձնա)հատուկ — մասնավոր ת
~ ~ — հատկապես
~ իր տեսակի մեջ եզակի, բացառիկ — մասնավոր
առանձնահատկություն, հատուկ իրավիճակ — մասնավորություն ז
վերագրվող, հատկանշական — մասնավորվող
դասակարգում — մասնավորում
նախատեսված, ապագա — մասնավորված
բնակեցված — մարդաբնակ ת
հնացած — մարդաբնակ ת
ավելորդ, անպետք — մարդաբնակ ת
շրջանառություն, մնացուկների վերաբաշխում, վերբաշխում — մարդաբնակություն ז
լավագույնը — մարդաբնակ ז
լավագույն մարդիանքներս — մարդաբնակ ז
մահճակալ — մարդակապ ז
մանկաբարձուհի — մարդամայր ז
տեսակավորել — մարդանալ פ (մարդանալ, մարդ, մարդանա՛ր)
հիմնադիր — մարդասեր ז
լցնել, լրացնել, կատարել, գրաղնցնել (պաշտոն) — մարդանալ פ (մարդանալ, մարդ, մարդանա՛ր)
կրթաթոշակ — մարդանոց ז
բան, խոսք — մարդ 1 ז (ր՝ մարդիկ, մարդիք՝)
թպատում — մարդ 2 ز
պահեստի ծառայություն — մարդիկ ז՚ר
լրացում, կատարում — մարդիք ז
բառացի — մարդիկ ת
բառարան — մարդարան ז
միլիոն — մարդիոն ז
մոթմոթալ, փնթփնթալ — մարմնալ פ (մարմնալ, մարմնա՛ր)
ջուր — մարմն ז՚ר (մարմ՚, մարմ՚ր՚)
ֆինանսավորում — մարմնոն ז
իրականացում, իրագործում, կատարում — մարմնում ז
ջրաձին — մարմն ז
ֆինանսավորել — մարմնել פ (մարմնել, մարմնա՛ր)
իրականացնել, ի կատար ածել — մարմնել פ (մարմնել, մարմնա՛ր)
տեսակ, ձև, սեռ — մարն ז
նման մի բան — ~ մարն ز
նշանակել — մարնել פ (մարնել, մարնա՛ր)
վարչակազմ, ադմինիստրացիա — մարնեալ ז
վարչական, ադմինիստրատիվ — մարնեալական ת
տերմինաբանություն — մարնեալաբանություն ז
նշանակում պաշտոնի — մարնեալություն ז
սեռական — մարական ת
Մյունխեն — մարնեան ز
հանքանյութ — մարգալ ז
միստիկական — մարգական ת
մարդիկ ר՚ מרדים
փոքրամասնություն — մարդամասնություն ז
հյութ — մարդարան ז

ենթադրություն, աշխատություն — մարդաբանություն ז
վաղը — մարդ ז՚ת
մանյակ — մարգարտյա ز
հաստոց — մարդանոց ز
սարսափելի, ահազդու — մարդարեական ת
վաղը, վաղվան օրը — մարդայ ז՚ת
վաղը չէ մյուս օրը — մարդայ չէ մյուս օրը
համակարգիչ — մարդաշեղ ز
պլանշետային ~ — մարդաշեղտային ~
նոթբուք — մարդաշեղ ~
միտք — մարդաշնչություն ز
ընդհատակ, անօրինական — մարդերկրյա ת
կազմակերպություն — մարդակերպություն
օդերևութաբանական — մարդերևութաբանական
ավել — մարդաբանություն ז
խոհանոց — մարդանոց ز
կոտորած, սպանդ — մարդասպանություն ز
մեծաղաղրամ — մարդասպանություն ז՚ר (ր՚ մարդասպանություն)
խոսքի դարձվածք — ~ լեզուն
դեպի ներքև, ներքևը, ավելի ներքև — մարդերքև ז
սպայակույտ, շտաբ — մարդակույտ ז՚ת (ր՚ մարդակույտ)
տապակած — մարդանդ ת
հրուձգարան — մարդուձգարան ז
օդանավ — մարդատար ز
ռեակտիվ ~ — մարդատար ռեակտիվ
կոդծանիչ — մարդատար կոդծանիչ
խնամառու, խնամքի տակ — մարդապել ת
գտնվող — մարդերք ת
անհարմար, խեղագար — մարդերք ת
Գլխավոր շտաբ — մարդապետ ז՚ר մարդապետ հիմնական
գանձ — մարդամարդ ز
շփոթեցնող — մարդամարդ ת
մարդ ר՚ մարդամարդ
դեղիկատեսներ — մարդամարդ ז՚ר
բեռ, լիցք — մարդանոց ز
գլխաշոր — մարդանոց ز
դայակ, դաստիարակչուհի — մարդանոց ز
մեսոր — մարդանոց ز
անձրև — մարդանոց ز (ր՚ մարդանոց)
նպատակ, թիրախ — մարդանոց ز
մայրաքաղաք, գլխավոր քաղաք — մարդանոց ز
հովանոց — մարդանոց ز
ով — մարդանոց ز՚ת
հրաժարվել, չհամաձայնվել, չկամենալ — մարդանոց ز՚ת (ր՚ մարդանոց)
տապալել, պարտության մատնել — մարդանոց ز՚ת (ր՚ մարդանոց)
անմիջապես, իսկույն — մարդանոց ز՚ת
չափ, ծավալ, որակ — մարդանոց ز՚ת
(նշ) մարդանոց քանակ(ով), որոշ չափով — մարդանոց ز՚ת
տեղեկություն, ինֆորմացիա — մարդանոց ز՚ת
շտապել — մարդանոց ز՚ת
հուսահատված — մարդանոց ز՚ת

ջնջել — մարդանոց ز՚ת (մարդանոց, մարդանոց, մարդանոց)
հնարագտություն, աշխատություն — մարդանոց ز՚ת
վաղը — մարդանոց ز՚ת
մանյակ — մարդանոց ز՚ת
հաստոց — մարդանոց ز՚ת
սարսափելի, ահազդու — մարդանոց ز՚ת
վաղը, վաղվան օրը — մարդանոց ز՚ת
վաղը չէ մյուս օրը — մարդանոց ز՚ת
համակարգիչ — մարդանոց ز՚ת
պլանշետային ~ — մարդանոց ز՚ת
նոթբուք — մարդանոց ز՚ת
միտք — մարդանոց ز՚ת
ընդհատակ, անօրինական — մարդանոց ز՚ת
կազմակերպություն — մարդանոց ز՚ת
օդերևութաբանական — մարդանոց ز՚ת
ավել — մարդանոց ز՚ת
խոհանոց — մարդանոց ز՚ת
կոտորած, սպանդ — մարդանոց ز՚ת
մեծաղաղրամ — մարդանոց ز՚ת (ր՚ մարդանոց)
խոսքի դարձվածք — ~ լեզուն
դեպի ներքև, ներքևը, ավելի ներքև — մարդանոց ز՚ת
սպայակույտ, շտաբ — մարդանոց ز՚ת (ր՚ մարդանոց)
տապակած — մարդանոց ز՚ת
հրուձգարան — մարդանոց ز՚ת
օդանավ — մարդանոց ز՚ת
ռեակտիվ ~ — մարդանոց ز՚ת
կոդծանիչ — մարդանոց ز՚ת
խնամառու, խնամքի տակ — մարդանոց ز՚ת
գտնվող — մարդանոց ز՚ת
անհարմար, խեղագար — մարդանոց ز՚ת
Գլխավոր շտաբ — մարդանոց ز՚ת
գանձ — մարդանոց ز՚ת
շփոթեցնող — մարդանոց ز՚ת
մարդ ר՚ մարդանոց ز՚ת
դեղիկատեսներ — մարդանոց ز՚ת
բեռ, լիցք — մարդանոց ز՚ת
գլխաշոր — մարդանոց ز՚ת
դայակ, դաստիարակչուհի — մարդանոց ز՚ת
մեսոր — մարդանոց ز՚ת
անձրև — մարդանոց ز՚ת (ր՚ մարդանոց)
նպատակ, թիրախ — մարդանոց ز՚ת
մայրաքաղաք, գլխավոր քաղաք — մարդանոց ز՚ת
հովանոց — մարդանոց ز՚ת
ով — մարդանոց ز՚ת
հրաժարվել, չհամաձայնվել, չկամենալ — մարդանոց ز՚ת (ր՚ մարդանոց)
տապալել, պարտության մատնել — մարդանոց ز՚ת (ր՚ մարդանոց)
անմիջապես, իսկույն — մարդանոց ز՚ת
չափ, ծավալ, որակ — մարդանոց ز՚ת
(նշ) մարդանոց քանակ(ով), որոշ չափով — մարդանոց ز՚ת
տեղեկություն, ինֆորմացիա — մարդանոց ز՚ת
շտապել — մարդանոց ز՚ת
հուսահատված — մարդանոց ز՚ת

ծանկ, փական — մասնակ ز
հանդարտ մարդ — մարդ ز
վանաստել — մարդ ز (մարդ, մարդ, մարդանա՛ր)
հանդարտ — մարդ ز (ր՚ մարդիկ)
որոշիչ — մարդ ز
խոյընդոտ — մարդ ز
գործիք, սարք — մարդ ز
ցանցաղ — մարդ ز
նամակ — մարդ ز
լրանալ, լցվել, լրացնել — մարդ ز (մարդ, մարդ, մարդանա՛ր)
լի, լիքը, լեռի-լեցուն — մարդ ز
հրեշտակ — մարդ ز
արհեստ, գործ, աշխատանք, աշխատանքի արդյունք — մարդ ز (մարդ՚ մարդ՚)
արհեստական, ոչ բնական — մարդ ز
արհեստականություն, անբնականություն — մարդ ز
մարդ ר՚ת մարդ մարդ
բացի, ի լրումն դրա — մարդ ز՚
հագուստ — մարդ ز
ապիտակեցնող նյութ — մարդ ز
մարդ ר՚ մարդ
ամբողջություն — մարդ ز
իր ամբողջական բաժինը — մարդ ز
ադի — մարդ ز
համահիմքված — մարդ ز
միապետություն — մարդ ز
կեղտոտ — մարդ ز
կրթված, գիտնական — մարդ ز՚ת
սեր — մարդ ز
հրուրանոց — մարդ ز (ր՚ մարդանոց, մարդ՚ մարդանոց)
ող — մարդ ز
հավատալ — մարդ ز
կոմպոզիտոր — մարդ ز
պատերազմ — մարդ ز (մարդ՚ մարդ՚)
Համաշխարհային առաջին (երկրորդ) պատերազմ — մարդ՚ մարդ՚ (մարդ՚ մարդ՚)
ռազմական, մարտական — մարդ ز՚
հատաշրջան, պլանում, նիստ — մարդ ز
թագավոր — մարդ ز
թագավորել — մարդ ز (մարդ, մարդ, մարդանա՛ր)
թագուհի — մարդ ز
թակարդ — մարդ ز
թագավորություն, պետություն — մարդ ز
թագավորական — մարդ ز՚ת
ամենասկզբից — մարդ ز՚ת
հախավերջին վանկի վրա շեշտադրված բառ — մարդ ز՚ת
մարդ ר՚ մարդ մարդ
ասպնից — մարդ ز
վարունգ — մարդ ز
մասուցող — մարդ ز
գլխատել (թռչնին) — մարդ ز (մարդ, մարդ, մարդանա՛ր)
սոպկնա, տեսանկյուն — մարդ ز
կոմպրոմետրացված — մարդ ز՚ת
լրտեսած — մարդ ز՚ת

առավելագույն օգտագործում, քաշում, մգում, սպառում — մարդ ز՚ת
կենտրոնացնել — մարդ ز՚ת (մարդ, մարդ, մարդանա՛ր)
տեղավորում, տեղի ընտրություն — մարդ ز՚ת
ակամապատել — մարդ ز՚ת (մարդ, մարդ, մարդանա՛ր)
վշտացնել — մարդ ز՚ת (մարդ, մարդ, մարդանա՛ր)
~ ~ մեջ — կյանքը դժոխքի վերածել — մարդ ز՚ת մարդ մարդ
ինչ-որ մեկը — մարդ ز՚ת
հարթություն, դաշտավայր — մարդ ز՚ת
մահ, մահապատիժ — մարդ ز՚ת
թեթև մահ — մարդ ز՚ת մարդ մարդ
դիցաբանություն — մարդ ز՚ת
զգալում, կասեցում, տնտեսական անկում — մարդ ز՚ת
առասպել, միֆ — մարդ ز՚ת
զսպել, դանդաղեցնել — մարդ ز՚ת (մարդ, մարդ, մարդանա՛ր)
լար — մարդ ز՚ת
ցավ, տառապանք — մարդ ز՚ת
հրշեջ — մարդ ز՚ת
«Մակաբի» (մարզական ակումբ Բարձրլեռում) — մարդ ز՚ת
Մակաբեացիներ (հրեաների հակասելկկան ապստամբության առաջնորդներ, մ.թ.ա. II դ.) — մարդ ز՚ת մարդ մարդ
լվացքատուն — մարդ ز՚ת
հարված, վերք — մարդ ز՚ת
շան ծեծ տալ — մարդ ز՚ת մարդ մարդ
հարգելի, հարգված, արժանի — մարդ ز՚ת
ինստիտուտ, հասանատություն — մարդ ز՚ת
Վայցմանի անվան գիտական ինստիտուտ — մարդ ز՚ת մարդ մարդ
մեքենա, գործիք — մարդ ز՚ת
ավտոմեքենա — մարդ ز՚ת
հիմնադիր — մարդ ز՚ת
թնավոր — մարդ ز՚ת
ծածկված — մարդ ز՚ת
տգեղ, այլանդակ — մարդ ز՚ת
բազմապատիկ — մարդ ز՚ת
վաճառված, հանված — մարդ ز՚ת
որևէ բանով տարված — մարդ ز՚ת մարդ մարդ
վրձին — մարդ ز՚ת
մարդ ר՚ մարդ մարդ
վաճառք — մարդ ز՚ת
միագումարություն, ամբողջություն — մարդ ز՚ת
միագումարություն, ամբողջություն — մարդ ز՚ת
ինստիտուտ, քոլեջ — մարդ ز՚ת
հայտարար — մարդ ز՚ת
ընդհանուր հայտարար, ընդհանուր մակարդակ — մարդ ز՚ת մարդ մարդ
եկամտաբեր — մարդ ز՚ת
վարտիք — մարդ ز՚ת
մաքս, մաքսատուն — մարդ ز՚ת

վանք
համերգավար, գիտական դեկավար
ընծա, նվեր, զոհաբերություն
մխիթարող
քանակ, հաշվարկ, քվորում
ազատ ունկնդիր
որտեղի ց
շարժառիթ, մղիչ ուժ
արգելք, խոչընդոտում
գլխավոր տնօրեն
կանխել, արգելել, թույլ չտալ
փական
դիրիժոր, հաղթող
շահագործող
հավաքարար
վիրաբույժ
հարկ (դրամային)
եկամտահարկ
շուրջը
մկկիթ
շրջանակ
շքերթ, ցույց, միաբանություն (ասպետական, վանական)
միջանցք
խճճված, բարդ
կարող, ի վիճակի
կարգավորված, կարգի բերված
դասակարգված, գաղտնի (փաստաթղթի մասին)
դիմակ
խույս տվող, խուսափող
որոշակի, հայտնի
վստանգավոր
ուղղաթիռ
սեղմ
անցուրաշարժ
ավանդույթ
ավանդական, ավանդապահ
առնտուր
առևտրական
ծամոն
երեկույթ, խնջույք
մամլո ասուլիս
երկաթուղի
ճվիրվածության
վարագույր, էկրան
դիմակ
համաձայն
խնդմ, դժբախտ
փաստաթուղթ
մեկ
մոմոր
փայլատակող, կուրացնող, շլիտեցնող
ֆիլտր
ուղղություն, ճամփորդություն, արշավ

դրամ, դրամագլուխ
նշանակված պաշտոնյա
միջին, միջին թիվ
միջին հաշվով
կենտրոնացած
տեղակայված
շարունակական, տևողական
ֆիրմային, բրենդային
այցորդներին, խորհրդակցել, հնարամիտ
այսպես թե այնպես, ինքնին
պաշտոնակատար
պետություն, թագավորություն, միապետություն
պետական
իշխանության ապարատ, պետական մեքենա
հայտնաբերում, բացահայտում, ստացված տվյալներ
գյուտարար
իրոք, իսկապես, իսկական
իրականություն
իրական, կոնկրետ
իշխանություն, դեկավարում
կառավարություն
վարչապետ
կառավարական
ինտերֆեյս
քաղցրեղեն, կոնֆետ
մեղեդի, երաժշտություն
մանդատ
մանդատային, այլ պետության կառավարման տակ գտնվող
բաժին, մասնաբաժին, կերակրատեսակ
հաշվել, թվարկել
ավանդույթ, սովորություն
դեկավար, առաջնորդ
դեկավարություն, առաջնորդներ
տնօրեն
տնօրենություն
հանգուցյալ
հանգիստ
բաժանորդ
կիրթ, դաստիարակված
փախուստ, փրկություն, պրծում
դա անխուսափելի է
անկանոն փախուստ
փորձառու, փորձված
շարժիչ
որոնողական համակարգ
հնարավորություն չունեցող
լծակ
ջահ, լամպ
կտրված, մեկուսացած

մոմ ; (Ր՝ մոմոտ)
մոմոր ; ; ;

մեղրի ת
պատահական
մեղրաջրեղ ուր
հոդեր, հոդային ունեցվածք
մեղրար ז
սառնարան
մեր ת/ת מֵעַר מְעַר מְרוּבָּע
քառակուսի մետր
դաոր
— מֶטֶר
վշտացած, դառնացած
պարոն
מר ז
տեսք, տեսիլք
מראה ז (־ מראות)
հայելի
מראה ז
מראש ־ ראש
մաքսիմալ, առավելագույն
מרבית ז
մեծամասնություն, մեծ մաս
լրտես
מרגל ז
ստորոտ
מרגלית נ״ר
մարգարիտ
מרגלית ז
ականանետ
מרגמה ז
հուզիչ, հուգումնալից
מרגש ת
ապստամբություն
מרד ז
ապստամբել, չենթարկվել
מרד ם (למרוד, מורד, ימרוד)
հետապնդում
מרדף ז
բազում, բազմաթիվ
מרובה ת
քառակուսի
מרובע ת״ז
կահավորված
מרוהט ת
ժամանակամիջոց, ինտերվալ
מרווח ז
ընդարձակ, օդափոխված
מרווח ת
հեռավոր
מרוחק ת
կենտրոնացած
מרוכז ת
փշրված, փշուր-փշուր արված
מרוסק ת
քրքրված, հնամաշ, մաշված
מרופט ת
վագք, արագ ընթացք
מרוץ ז
վագք, մրցավազք
מרוצה ז
գոհ, բավարարված
מרוצה ת
քսել
מרח ם (למרוח, מורח, ימרח)
հեռավորություն, տարածություն
מרחק ז
դուրս քաշել, քաշել հանել, պոկել, փետել
מרט ם (למרוט, מורט, ימרוט)
— עצבים
նյարդեր գրգռել
ընդվզում, դիմադրություն, անհնազանդություն
מרי ז
վեճ, կռիվ
מריבה נ
կաթ, սայլ
מרכבה נ
սուպերմարկետ
מרכול ז
կենտրոն
מרכז ז
կենտրոնական
מרכזי ת
բաղկացուցիչ մաս
מרכיב ז
մարտ
מרם ז
արտասվայր
מרמה ז
բուժում, բուժման միջոց
מרפא ז
պոլիկլինիկա
מרפאה נ
պատշգամբ
מרפסת ז
արմունկ
מרפק ז
էներգիա, աշխատություն
מרץ ז
դասախոս, գեկուցող
מרצה ז
մարդասպան
מרצח ז
ապուր
מרק ז

Կիրան, եռին պլան, ֆոն
מרקע ז
սոպրանիչ
מרשים ת
նպիպ, դեղաստոմա
מרשם ז
մասան, նկուղ
מרתף ז
գրավիչ, հետաքրքրական
מרתק ת
այն բանից հետո, ինչ
משׁ־
բեռ, ծանրություն
משא ז
բանակցություններ
—ומתן
պաշար, ռեսուրս
משאב ז (־ משאבים)
պտույտ, ջրհան
משאבה נ
ինքնատար մեքենա
משאית נ
հարցում
משאל
հանրաքվե
משאל־עם
իդեալ, ձգտում
משאת־נפש
լուսու փչոց
משב
ճգնաժամ, բեկում
משבר
բարդավաճառ, ծաղկող
משגשג ת
հետազոտատեսային կամ ռադիոհաղորդում
משדר
մի բան, որևէ բան, ինչ-որ բան
משהו
հոյակապ, ընտիր, բարձրորակ
משובח ת
խեղդաղար
משוגע ת
ազատագրված, ազատված
משוחרר ת
թի
משוט
կատարյալ, կատարելագործված
משוכלל ת
համոզված
משוכנע ת
կոմբինացված, ընդգրկված
משולב ת
եռանկյունի, եռակի
משולש ת״ז
պատճառով, որովհետև
משום
դրա համար, այդ պատճառով
משום כך
ինչո՞ւ
չգիտես ինչու, ինչ ինչ
משום־מה
պատճառով
բանի որ, որովհետև
משום ש־, משום מה
տարօրինակ
משונה ת
թարելավված
משופר ת
գրահապատ
משוריין ת
բանաստեղծ
משורר ז
ընդհանուր
משותף ת
մսեղ
משחה ז
խաղ
משחק ז
ազատարար
משחרר ז
ականակիր նավ
משחתת נ
վարչակարգ, ռեժիմ
משטר ז
օստիկանություն
משטרה נ (משטרת־)
ճանապարհային ~
משטרת־תנועה
մնացաք
משׁי ז
Մեսիա, փրկիչ
משיח ז
մեսիական
משיחי ת
հանձնարարություն
משימה נ
ընթացք, տեղողություն, տնտեսություն
משך ז
ընթացքում
־ב
քաշել, ներքաշել, գրավել
משך ם (למשוך, מושך, ימשוך)

կուսակցական
מפלגתי ת
հրեշ
מפלצת נ
հրեշավոր
מפלצתי ת
շրջադարձ, բեկում
מפנה ז
բենզինային կետ
מפנה ~
պատճառով
מפני מ״י
որովհետև
־ש
գործադրող, աշխատեցնող, օպերատոր
מפעיל ז
ձեռնարկություն, գործ, գործարան
מפעל ז
հրամանատար
מפקד ז
հաշվեգրում, գրառտես, հրաման
מפקד ז
ծոց (ծովի)
מפרץ ז
առազաստ
מפרש ז
առազաստանավ
מפרשית נ
բանալի
מפתח ז
անսպառելի, զարմացնող
מפתיע ת
գտնել, դրություն
מצא ם (למצוא, מוצא, ימצא)
վիճակ, դրություն
מצב ז
տրամադրություն
מצב־רוח
տասպանաքար, (հուշա)կոթող
מצבה נ
գրրավար, հրամանատար
מצביא ז
ընտրող
מצביע ז
ներկայացում, ցուցադրում
מצגת נ (־ מצגות)
մացա (հատուկ հաց Պեսախ տոնի համար)
מצה נ
ամրոց
מצודה נ
պատվիրան
מצוה נ
ավանդապահ հրեա
שומר־מצוות
տվյալական, գտնվող, գտնվում է
מצוי ת
սարքավորված
מצויד ת
հոյակապ, հրաշալի
מצוין ת (נ מצוינת)
ներկարված, պատկերված, մուլտիպլիկացիոն
מצוייר ת (נ מצויירת)
սահմանափակ, կրճատված
מצומצם ת
չորացված
מצומק ת
ծածկված (որևէ բանով)
מצופה 1 ת
ակնկալվող
מצופה 2 ת
ծծված
מצוץ ת
ամբողջությամբ հերքված
— מן הָאֶצְבַּע
հեհեսություն, ժայռ, քարափ
מצוק ז
կարիք, նեղություն, աղքատություն
מצוקה נ
պաշարում, ամրոց
מצור ז
ճակատ
מצח ז
ծիծաղելի
מצחיק ת
այքի ընկնող
מצטיין ת
գտնված իր
מציאה נ
իրականություն, գոյություն
מציאות נ
իրական
מציאותי ת
ցուցադրող, բեմադրիչ
מציג ז
փրկարար
מציל ז
հաջողակ, հաջողված
מצליח ת
հաջողակ մարդ
מצליחן ז

լուսանկարչական ապարատ, տեսախցիկ
מצלמה נ
քաղաքական ծրագիր, պլատֆորմ
מצע ז
երթ, շքերթ
מצעד ז
վշտացուցիչ, ցավալի
מצער ת
դիտակետ, դիտարկման աշտարակ
מצפה ז
խիղճ
מצפון ז
նեղուց
מצר ז
եգիպտացի, եգիպտական
מצרי ת״ז
Եգիպտոս
מצרים נ
ապառողական ապրանք
מצרך ז
խորանագդ մետր
מ״ק ר״ה מֶטֶר מְעֻקָּב
զուգահեռ
מקביל ת
սրբություն, տաճար
מקדש ז
տաճար
בית־~
երգչախումբ
מקהלה נ
ընդունված, ընդունելի
מקובל ת״ז
սրբագործված, օծված, նվիրված, նվիրաբերված
מקודש ת
փչացած
מקולקל ת
տեղ, վայր
מקום ז (־ מקומות)
տեղական
מקומי ת
զուրկ թողնված, ընչազուրկ
מקופח ת
աղբյուր (նաև տեղեկատվության), ծագում, բնօրինակ
מקור ז (־ מקורות)
ի սկզբանե
־ב
կտուց
מקור ז
զանգուր, զանգրահեր, կլորավուլուն
מקורקל ת
իսկական, վավերական, բուն, բնագրային
מקורי ת
զարդարված
מקושט ת
ծխամորձ
מקטרת נ
ստեղծող, հիմնադիր
מקים ז
համապարփակ
מקיף ת
ձեռնափայտ, ցուպ
מקל(־יך) ז (־ מקלות)
ստեղնաշար
מקלדת נ
ցնցուղ
מקלחת נ
ապաստան, ապաստարան
מקלט ז
(ռադիո)ընդունիչ
מקלט ז
զնդացիր
מקלע ז
հմայիչ
מקסים ת
մաքսիմում, առավելագույնը
מקסימום ז
գծիկ (կետադրական)
מקף ז
անց, հետո
מקץ
ոիթմ, տեմպ
מקצב ז
մասնագիտություն
מקצוע ז (־ מקצועות)
մասնագիտական
מקצועי ת
պրոֆեսիոնալիզմ
מקצועיות נ
պրոֆեսիոնալ
מקצועני ז
մի քիչ
מקצת נ
ընթերցում, Թանախ (Հին Կտակարան)
מקרא ז
Թանախին վերաբերող
מקראי ת
դեպք
מקרה ז
պատահաբար
־ב

Ռուսերեն-հայերեն բառարան

պատահական
מקרי ת
հոդեր, հոդային ունեցվածք
מקרקעין ז״ר
սառնարան
מקרר ז
քառակուսի մետր
מ״ר ר״ת מֶטֶר מְרוּבָּע
դաոր
מר ת
վշտացած, դառնացած
—נפש
պարոն
מר ז
տեսք, տեսիլք
מראה ז (־ מראות)
հայելի
מראה נ
מראש ־ ראש
մաքսիմալ, առավելագույն
מרבית נ
մեծամասնություն, մեծ մաս
լրտես
מרגל ז
ստորոտ
מרגלית נ״ר
մարգարիտ
מרגלית ז
ականանետ
מרגמה נ
հուզիչ, հուգումնալից
מרגש ת
ապստամբություն
מרד ז
ապստամբել, չենթարկվել
מרד ם (למרוד, מורד, ימרוד)
հետապնդում
מרדף ז
բազում, բազմաթիվ
מרובה ת
քառակուսի
מרובע ת״ז
կահավորված
מרוהט ת
ժամանակամիջոց, ինտերվալ
מרווח ז
ընդարձակ, օդափոխված
מרווח ת
հեռավոր
מרוחק ת
կենտրոնացած
מרוכז ת
փշրված, փշուր-փշուր արված
מרוסק ת
քրքրված, հնամաշ, մաշված
מרופט ת
վագք, արագ ընթացք
מרוץ ז
վագք, մրցավազք
מרוצה ז
գոհ, բավարարված
מרוצה ת
քսել
מרח ם (למרוח, מורח, ימרח)
հեռավորություն, տարածություն
מרחק ז
դուրս քաշել, քաշել հանել, պոկել, փետել
מרט ם (למרוט, מורט, ימרוט)
— עצבים
նյարդեր գրգռել
ընդվզում, դիմադրություն, անհնազանդություն
מרי ז
վեճ, կռիվ
מריבה נ
կաթ, սայլ
מרכבה נ
սուպերմարկետ
מרכול ז
կենտրոն
מרכז ז
կենտրոնական
מרכזי ת
բաղկացուցիչ մաս
מרכיב ז
մարտ
מרם ז
արտասվայր
מרמה ז
բուժում, բուժման միջոց
מרפא ז
պոլիկլինիկա
מרפאה נ
պատշգամբ
מרפסת ז
արմունկ
מרפק ז
էներգիա, աշխատություն
מרץ ז
դասախոս, գեկուցող
מרצה ז
մարդասպան
מרצח ז
ապուր
מרק ז

Կիրան, եռին պլան, ֆոն
מרקע ז
սոպրանիչ
מרשים ת
նպիպ, դեղաստոմա
מרשם ז
մասան, նկուղ
מרתף ז
գրավիչ, հետաքրքրական
מרתק ת
այն բանից հետո, ինչ
משׁ־
բեռ, ծանրություն
משא ז
բանակցություններ
—ומתן
պաշար, ռեսուրս
משאב ז (־ משאבים)
պտույտ, ջրհան
משאבה נ
ինքնատար մեքենա
משאית נ
հարցում
משאל
հանրաքվե
משאל־עם
իդեալ, ձգտում
משאת־נפש
լուսու փչոց
משב
ճգնաժամ, բեկում
משבר
բարդավաճառ, ծաղկող
משגשג ת
հետազոտատեսային կամ ռադիոհաղորդում
משדר
մի բան, որևէ բան, ինչ-որ բան
משהו
հոյակապ, ընտիր, բարձրորակ
משובח ת
խեղդաղար
משוגע ת
ազատագրված, ազատված
משוחרר ת
թի
משוט
կատարյալ, կատարելագործված
משוכלל ת
համոզված
משוכנע ת
կոմբինացված, ընդգրկված
משולב ת
եռանկյունի, եռակի
משולש ת״ז
պատճառով, որովհետև
משום
դրա համար, այդ պատճառով
משום כך
ինչո՞ւ
չգիտես ինչու, ինչ ինչ
משום־מה
պատճառով
բանի որ, որովհետև
משום ש־, משום מה
տարօրինակ
משונה ת
թարելավված
משופר ת
գրահապատ
משוריין ת
բանաստեղծ
משורר ז
ընդհանուր
משותף ת
մսեղ
משחה ז
խաղ
משחק ז
ազատարար
משחרר ז
ականակիր նավ
משחתת נ
վարչակարգ, ռեժիմ
משטר ז
օստիկանություն
משטרה נ (משטרת־)
ճանապարհային ~
משטרת־תנועה
մնացաք
משׁי ז
Մեսիա, փրկիչ
משיח ז
մեսիական
משיחי ת
հանձնարարություն
משימה נ
ընթացք, տեղողություն, տնտեսություն
משך ז
ընթացքում
־ב
քաշել, ներքաշել, գրավել
משך ם (למשוך, מושך, ימשוך)

מתקן ז՝ սարք, գործիք
מתקפה נ՝ գրոհ
מתרחש ז՝ այն, ինչ տեղի է ունենում, ընթացիկ անցուդարձը

נ

נא խնդրեմ, ապա մի
אל־תא ապա մի ասա
נא ת՝ հում, լավ չեփած
נאבק פ (להיאבק, נאבק, ייאבק) պայքարել
נאה ת՝ գեղեցիկ, պատշաճ
נאום ז՝ ճառ, ելույթ
נאור ת՝ կրթված, լուսավորված, առաջադեմ
נאחז פ (להיאחז, נאחז, ייאחז) բռնվ(ել), կառչել
נאיבי ת՝ միամիտ
נאיביות נ՝ միամտություն
נאלץ פ (להיאלץ, נאלץ, ייאלץ) ստիպված լինել
נאם פ (לנאום, נואם, יואם) ճառ ասել, ելույթ ունենալ
נאקן ת՝ նվիրված, հավատարիմ, հավատի
נאקנות נ՝ նվիրվածություն, հավատարմություն
נאמר פ (להיאמר, נאמר, ייאמר) ասվել
נאסף פ (להיאסף, נאסף, ייאסף) հավաքվել, ժողովվել
נאסר פ (להיאסר, נאסר, ייאסר) ձերբակալվել, արգելված լինել
נאצי ת״ז նացիստական, նացիստ
נאשם ז՝ ամբաստանյալ
נבדל פ (להיבדל, נבדל, ייבדל) տարբերակվել, տարբերակվել
נבדק ז՝ քննություն անցած մարդ
נבהל פ (להיבהל, נבהל, ייבהל) վախենալ
נבואה נ՝ մարգարեություն
נבוך ת՝ շփոթված, շվարած, մոլորված
נבוכדנאצר ז՝ Նաբուզոդոնոսոր
נבון ת՝ խելամիտ
נבחר פ (להיבחר, נבחר, ייבחר) ընտրվել
~ לנשיא – նախագահ
נבחר ת״ז՝ ընտրված, նորընտիր, ընտրյալ, պատգամավոր
נבחרת נ՝ հավաքական, ընտրանի
נבל ז՝ ծիլ
נבל ז՝ մարգարե
נביא (־ נביאים)
נביעה נ՝ արտահոսք, թափանցում, թոշնել
נבל פ (לנבול, נובל, יבול)
נבלה נ՝ սրիկայություն, զազրելիություն
נבלע פ (להיבלע, נבלע, ייבלע) կուլ գնալ
נבעה פ (להיבעות, נבעה, ייבעה) կատուցվել
נבע פ (לנבוע, נובע, יבע) բխել, արտահոսել
נבר פ (לנבור, נובר, יבור) փոքրվել
נברא פ (להיברא, נברא, ייברא) ստեղծվել, արարվել
נגב ז՝ հարավ
~ה Նեգև (անապատ)
נגד, ל־ מ״ נ՝ առջև, դեմ, դիմաց
נגדם פ (להיגדם, נגדם, ייגדם) կտրվել, հատվել
נגדע פ (להיגדע, נגדע, ייגדע) կտրվել
נגזל פ (להיגזל, נגזל, ייגזל) բռնի ուժով զրկված լինել, կողոպուտի ենթարկվել
נגזר פ (להיגזר, נגזר, ייגזר) դատապարտվել
נגח פ (לנגוח, נוגח, ייגח) պոզահարել, խփել
נגיד ז՝ առաջնորդ, ղեկավար, տնօրեն
נגינה נ՝ երաժշտության կատարում
נגיף ז՝ վիրուս
נגיפי ת՝ վիրուսային
נגיש ת՝ մատչելի
נגישות נ՝ մատչելիություն, մատուցք
נגלה פ (להיגלות, נגלה, ייגלה) բացահայտվել
נגלה ת՝ բաց, բացահայտ
נגמר פ (להיגמר, נגמר, ייגמר) վերջանալ, ավարտվել
נגן ז՝ Երաժիշտ, կատարող
נגנז פ (להיגנז, נגנז, ייגנז) խափանվել
נגע ז՝ դիպչել, ձեռք տալ
נגרם פ (להיגרם, נגרם, ייגרם) պատճառվել, հասցվել
נד פ (לנוד, נד, ייד) թափառել, դեգերել
נדבה נ՝ ողորմություն
נדבק פ (להידבק, נדבק, ייבק) վարակվել
נדד פ (לנדוד, נודד, יידוד/נדוד) թափառել, դեգերել, քոչել
נדהם פ (להידהם, נדהם, ייבהם) ապշել
נדון ת՝ քննարկվող, քննության առարկա
נדחה פ (להידחות, נדחה, ייבחה) մերժվել, ժխտվել, մի կողմի վրա դրվել
נדחף פ (להידחף, נדחף, ייבחף) ներս խցկվել
נדיב ת՝ առատաձեռն, մեծահոգի, ազնիվ
נדיר ת՝ հազվագյուտ
נדל״ן ר״ת נכסי דלא ניידי անշարժ գույք
נדלק פ (להידלק, נדלק, ייבלק) վառվել, բռնկվել
נדם פ (להידום, נדם, ייבם) լռել, ձայնը կտրել
נדמה פ (להידמות, נדמה, ייבמה) թվալ
נדף פ (לנדוף, נודף, יבדוף) բուրել, հոտ հանել
נדפס פ (להידפס, נדפס, ייבפס) տպվել, հրատարակվել
נדרש פ (להידרש, נדרש, ייבדש) պահանջվել, պարզվել, հարցաքննվել, մեկնաբանվել
נדרש ת՝ պահանջվող
נהג ז՝ վարորդ
נהג פ (לנהוג, נוהג, יבהג) վարել (նաև՝ մեքենա), վարվել, առվորություն ունենալ
נהדר, נֶהדָר ת՝ հոյակապ, հիանալի
נהה פ (לנהות, נוהה, יבהה) տարվել, հրապուրվել
נהוג ת՝ ընդունված (է), սովորական (է)
נהיגה נ՝ մեքենայի վարում
נהנה פ (להיהנות/ליהנות, נֶהֱנָה, יֵהָנֶה) հաճույք ստանալ, վայելել
נהפך פ (להיהפך/ליהפך, נֶהפַּך, יֵהָפֵך) դառնալ, վերածվել
נהר ז՝ (־ נהרות) գետ
נהרג פ (להיהרג, נֶהֱרַג, יֵהָרֵג) սպանվել
נהריה (քաղաք) Նահարիա
נו מ״ק դե
נואם ז՝ հոխտոր, բանախոս
נואש ת՝ հուսահատված, անհույս

נוגע ת՝ հպվող, դիպչող
נוגשים ז״ר՝ ստրկացման նախդիր
נוגשלו՝ իր սեփականը, հենց իրենը
נודלו՝ առաքում
נודלות נ՝ պատվիրակություն
נודלו՝ տեղանքի վրա իշխող դիրք
נודלים ת՝ ավարտող, եզրափակիչ, լրացուցիչ
נוטע נ՝ իմաստ, նշանակություն
נוטעות נ՝ նշանակություն, իմաստ
נוטעותי ת՝ էական, նշանակալից, իմաստալից
נוטעי ת՝ իմաստային
נוטעות נ՝ կարգապահություն
נוטעתי ת՝ կարգապահական
נוטר ת՝ դեղտ, պարեկ, պահակախումբ, պահազոր
נוטש ת՝ ձիրան
נוטה ת՝ այլ, երկրորդ, կրկնապատիկ, երկակի, տեղակալ
נוטה ת՝ ուսմունք, տեսություն, համակարգ. Միշնա (կրոնահիրավական աշխատություն Թալմուդի կազմում)
נוטם ת՝ ձանձրալի
נוטה ז՝ ընտանիք
~ בן ընտանիքի անդամ, ազգական
~ בית ארבע נפשות չորս հոգուց բաղկացած ընտանիք
נוטה־חי ת՝ ընտանեկան
נוטה 1 ז՝ դատ, դատավճիռ, օրենք, արդարադատություն
~־בית դատարան
נוטה 2 ז՝ նախադասություն
נוטרי ת՝ դատական, իրավաբանական
נוטרים ז״ר՝ արդարադատություն, իրավագիտություն
נוטריון ת՝ սառցացուցիչ
נוטש ז՝ գազատատետեսական բնակավայր, տնտեսություն
נוטה ז՝ (־ נטיות) ընդվզիչ, մատռվակ
נוטרון ז՝ նեյտրոն
נוטרן ז՝ դիտորդ, դիտարկող, տեսուչ
נוטר ז՝ քաշ, կշռում, կշռաքար
נוטרים ז״ר՝ ակնոց
נוטרון ת՝ հետաքրքրասեր, հետաքրքրվող
נוטרון ת՝ գրասենյակ, նախարարություն
נוטרה נ՝ պաշտոն, իշխանություն
נוטרת ת՝ ձառա, (գին)ծառայող, ածանց
נוטרת ת՝ աշխատավարձ
נוטרל ת״ז՝ կրթված, մտավորական
נוטרן ז՝ կացարան, նստավայր
נוטרן ת՝ հատուցիչ
נוטרנו ת՝ հիպոթեքային վարկ
נוטל פ (למשול, נוטל, ימשול) տիրել, իշխել, թագավորել
נוטל ז՝ առակ, ասացվածք, օրինակ
~ל՝ օրինակ(ի համար)
נוטל מ״ נ՝ ստացական նախդիր
נוטלו՝ իր սեփականը, հենց իրենը
נוטלות נ՝ առաքում
נוטלות נ՝ պատվիրակություն
נוטלו ז՝ տեղանքի վրա իշխող դիրք
נוטלים ת՝ ավարտող, եզրափակիչ, լրացուցիչ
נוטעת ת

վորվել, բեռնվել
թոռնել, լքել
սրբել
հակասություն
հակառակ, ի տարբերություն
~ Լ-
նվազել
մոտենալ
դատապարտվել, դատավճռի ենթարկվել, քննարկվել
դատապարտյալ, քննարկվող
վող
հեռավոր
դեկավարում
(դեկա)վարել
վարել (նավ, ինքնաթիռ), ճանապարհ հարթել
նավագնացություն, նավարկություն, պիլոտաժ
այլասերում, ատորֆիա
մխիթարանք
գուշակում, կոահում
մխիթարվել, զոհալ
գուշակել, գլխի ընկնել, կանխատեսել
չեզոքացնել
չեզոք
շարժուն, մոբիլ
շարժականություն, տեղաշարժ
պարբերային կամ շուռալ օգնության մեքենա
թուղթ
տեսանելի, ակնհայտ, ճանաչելի
հնչողություն, ինտոնացիա
քաղաքավարություն
փաստարկ
հանգիստ, խաղաղացած
փորձել
ձևակերպում
փորձ, փորձարկ
ձևակերպել, բանաձևել
փորձ
Նիսան (հրեական տոմարի 7-րդ ամիսը, մարտ-ապրիլ)
ուղիղ կանգնել
փրկված, վերապրած
օգտագործում, շահագործում
կայծ
հաղթել, նվազախումբ վարել
հաղթանակ
փրկվել
օգտագործել, շահագործել
մաքրել
մաքրում, արդարացում
մաքրություն, մաքրում

ՊՇԱ ՊՇԱՆ ՊՇԱՆՔ ՊՇԱՆՔՈՒ ՊՇԱՆՔՈՒՆ ՊՇԱՆՔՈՒՆՔ ՊՇԱՆՔՈՒՆՔՆ ՊՇԱՆՔՈՒՆՔՆՈՒ ՊՇԱՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆ ՊՇԱՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔ ՊՇԱՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ ՊՇԱՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ ՊՇԱՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ ՊՇԱՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ ՊՇԱՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ

պշնք ե (լնպշնք, նպշնք, ՝ՊՇՆՔ)
սրբել
հակասություն
~ Լ-
նվազել
մոտենալ
դատապարտվել, դատավճռի ենթարկվել, քննարկվել
դատապարտյալ, քննարկվող
վող
հեռավոր
դեկավարում
(դեկա)վարել
վարել (նավ, ինքնաթիռ), ճանապարհ հարթել
նավագնացություն, նավարկություն, պիլոտաժ
այլասերում, ատորֆիա
մխիթարանք
գուշակում, կոահում
մխիթարվել, զոհալ
գուշակել, գլխի ընկնել, կանխատեսել
չեզոքացնել
չեզոք
շարժուն, մոբիլ
շարժականություն, տեղաշարժ
պարբերային կամ շուռալ օգնության մեքենա
թուղթ
տեսանելի, ակնհայտ, ճանաչելի
հնչողություն, ինտոնացիա
քաղաքավարություն
փաստարկ
հանգիստ, խաղաղացած
փորձել
ձևակերպում
փորձ, փորձարկ
ձևակերպել, բանաձևել
փորձ
Նիսան (հրեական տոմարի 7-րդ ամիսը, մարտ-ապրիլ)
ուղիղ կանգնել
փրկված, վերապրած
օգտագործում, շահագործում
կայծ
հաղթել, նվազախումբ վարել
հաղթանակ
փրկվել
օգտագործել, շահագործել
մաքրել
մաքրում, արդարացում
մաքրություն, մաքրում

ՊՇՆՔ ՊՇՆՔՈՒ ՊՇՆՔՈՒՆ ՊՇՆՔՈՒՆՔՆ ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒ ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆ ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆՔՆՈՒՆ

ՊՇՆՔՈՒՆՔՆ

նշանագիր ե
նշանագրել, նշանագրվել
նշանակ ե
նշանակալի
նշանակալիորեն
նշանակալիություն
նշանակել
նշանակություն
նշանակվել
նշանավոր
նշանավորել
նշանավորվել
նշանավորություն
նշանդրոշ
նշանել
նշանելի
նշանելիություն
նշանելիք
նշանելիքներ
նշանելիքներ հատած են
նշանելիքներ հատած են
նշանելիքներ հատած են

սուլթան ։
սանդուղք, սանդղակ (ր սղոլոտ)
մենակատար
սպիտակաձավար
երեսի կարմրություն
ձի
զամբիկ, մատակ ձի
եղեգ
վերջ
ի վերջո, վերջապես — ՝ի՝ սկզբանե
ի վերջո, վերջապես — ~ի՝
ի վերջո, վերջապես — ~՝
փոթորիկ, մրրիկ
վերջնական
վերջնականապես
գրող, գրիչ
սոպրանո
հասարակական
դիտարկող, տեսաբան
սիրիական, սիրիացի
Սիրիա
հակառական
ասել, պատմել, գրուցել
քաշ տալ
ապրանք
շանտաժ, կորզում
խոլորձ
առևտուր
առևտրով զբաղվել
հավաքածու, կոմպլեկտ, գարնիտուր
արվեստանոց
ուսանող(ուհի)
վիճակագրություն
շեղում
«Մտնելիացկի» (գրանցանուններ ցանց Իսրայելում)
ապտակ
կարծրատիպ
նրբաթել, թելիկ
պատճառ
պտույտ, ռուլոն
խճճվածություն, բարդություն
մանուշակ
սիգար
սիգարետ
կարգավորում, Սիդուր (հուդայական աղոթագիրք)
կարգի դնել, կարգավորել
դասել, դասակարգել
դասակարգում
Սիվան (հրեական տոմարի 9-րդ ամիսը, մայիս-հունիս)
մրգավանք
ավարտ
վերջածանց
նպաստ, օգնություն
սուսերամարտ

սեղմ ։ թփուտ, թավուտ, խառնաշփոթ
տանեցանք, փորձություն
սեղմ ։
սեղմ ։ բեռնակիր
սեղմ ։ (սեղմել, սեղմ, սեղմում) համբերել, տառապել, կրել (զրկանք, ցավ, կորուստ են)
սեղմություն ։ համբերություն
սեղմություն ։ արտահայտություն (դեմքի)
սեղմ ։ (սեղմեր, սեղմ՝սեղմեր, սեղմեր) ենթադրել, կարծել
սեղմություն ։ ենթադրություն, կարծիք, վարկած
սեղանա ։
սեղմ ։ մանուշակագույն
սեղմ ։ հատկանիշ, հատկություն, արժեք
սեղոր ։
սեղում ։
սեղմում ։ աշխատակազմ
սեղ ։
սեղ ։ (և սեղանի) տեղակալ, օգնական
սեղ՝ալիք — փոխգնդապետ
սեղ՝գալա — փոխնախագահ
սեղ ։ ավագ լեյտենանտ — լեյտենանտ
ռաֆ
սեղան ։ (ր սեղանոտ)
սեղ ։ (սեղեր, սեղ, սեղում) փակել, անջատել
ճաքած, դողդոջուն
սեղիկ ։
սավան
սեղրբ ։ պարբերական, պլանավորված, կանոնավոր
սեղ ։ զնգան (դարբնոցի), կոճղ, փակագիծ
ճեղքվածք
սեղ ։
սեղ ։ կարգ
—՝ոմ — օրակարգ
սեղ ։ գրաշար
սեղրբ ։ (ր սեղրոնի, սեղրոնի՝) հավաքածու, կոմպլեկտ, շարք, սերիա, սերիալ
սեռ՝ոնգ ։ սեռ՝ի՝ սեռ՝ի՝ սեռ՝ի՝

սպորտային, սպորտային ՝
սեպտեմբեր ՝
պանել, պատի երեսապատում
նավ ՝
նավ ՝
շափյուղա
հաշիվ, հաշվարկում, թվարկություն
բաժակ ՝ (՝ սպիներ, սպիներ՝)
նստարան
կասկած ՝ (՝ սպիտակ)
մատակարար
գիրք ՝ (՝ սպարներ, սպարներ՝)
վարսավիր
հաշվել ՝ (՝ սպասել, սպասել, սպասել)
Իսպանիա
իսպանական, իսպանացի, սեֆարդ (արևելյան ծագում ունեցող հրեա)
թվանշան
գրականություն
գեղարվեստական –
գրական
գրադարան
գրադարանավար
դահուկներ
դիտարկում, տեսություն, ակնարկ
Սկանդինավիա
դիտարկում, հարցում
հասարակական կարծիքի հարցում
հետաքրքրություն, հարցասիրություն
շեղվել, երեսը շրջել
հյուսել
քանոն
ժապավեն, կինոնկար
մուլտֆիլմ
կարմամեներաժ կինոնկար, կլիպ
տեսադարան, ձայնադարան
խեցգետին, քարշկեղեր
կապիտան (կոչում)
աշուն
սիրելի
աշնանային
անհասկանալի, խցանված
խցան, փական, պլոմբ
հասկացություն
պարզապես, հենց այդպես, առանց պատճառի
հավանաբար, ըստ երևույթին
ընդհանրացված, չեզոք.
անդեմ
հասկանել, խախտել, ձնբել
գաղտնատեղի, թաքստոց
գաղտնիաբար

Ց

հաստ, գեր
աշխատել, երկրպագել
խարել
տորուկ, ծառա
աշխատանք
«Աշխատանքի կուսակցություն»
համար, հանուն
հանցագործություն
չձանաչված թռչող օբյեկտ
անցնել, հատել, տեղափոխվել
անցյալ
ուղղություն, կողմ
դեպի, ուղղությամբ
այն կողմից, այն կողմում
հրեա, հրեական, եբրայական
հանցագործ
Եբրայերեն
լոլիկ
կլոր
տխուր, թախծոտ
ականջող
հորթ
սայլ, կառք
մարդատար կառք
երինջ
սայլորդ
խարիսխ գցել
մինչև
մինչև
~ քիչ
այն աստիճան, որ
շատ, չափազանց
վկա
համայնք (կրոնական կամ ազգային)
վկայություն
զարդեղեն
դեռ, մինչ այժմ
նուրբ, նազելի
նախընտրելի
ճշգրտված, արդիականացված, այսօրվա դրությամբ
դրախտ
կյանքի բերկրանք, երջանկություն
նախիր, հոտ
համայնքային
աշխատող, աշխատավոր
փաստ
հաստություն, խորք
սաղմ
անցորդ
թխվածք
խարիսխ
ոգեղ, էլի

զումարած, և այլն
քանի դեռ
էլ երբեք
է՞լ ինչ
ավելցուկ, փողի մասերը
անարդարություն
մեզք, հանցագործություն
քաջություն, արիություն
օգնական
տանը աշխատող կին, սպասուհի
թշնամական
թշնամանք, առանձություն
լուծ, ճնշում
լուծ ՝ (՝ սուլիս)
հրեա հայրենադարձ
ուիստոգնաց
~ բլալ
մանուկ
աշխարհ, տիեզերք, հավերժություն
մեկընդմիշտ, հավիտյանս
համաշխարհային
ծանրաբեռնվածություն
խորություն, խորք
հաճույք
սեզոն, ժամանակամիջոց
աղքատություն
պատիժ
մահապատիժ
~ՏՈՒՏ
ձեռնարկատեր
ծիր (խնձոր), հավ
ձեռավորվել
ուժ, թափ
թափ, ուժ, հզորություն
հզոր
պարետային ժամ
կաշի, մորթի
արթնացի՛ր, արթնացի՛ք
ագռավ
խմբագիր
~ԴԻՆ
փաստաբան
ծոծրակ, թիկունք
կամակոր, համառ
արթնացնել, առաջացնել
հարստություն
ամուլ, օրինակ
բողոքարկում
սուր, ուժեղ, կոտրուկ
էգ այծ
թողնել, լքել, հեռանալ
Գազա (քաղաք)
լքած, թողնված
տրամադրված ինքն իրեն
օգնել
աջակցություն, օգնություն
ամուսնու կնար (կինը)
օգնություն
գրիչ
փաթաթված, ծածկված

պատճառով, մեղքով
չոչիկ
բարձրել, փաթաթել
թաց, պսակ, հարգանք, գարդարանք
ս՛ս՛ ՝ (՝ սլիՔ՝ սլիՔ՝
մշակել
մշակում
թաքալերում
ճշտում
ճշտել, նորագույն ինֆորմացիա տալ
ժամանակահատված, ժամկետ
կոպր
կուրություն
խեղաթյուրել
խեղաթյուրում
մանրակրկիտ զննում
սիրտ ՝ սիրտ
արձիկ
զարդանկար, պատկերազարդում
զարդարել, զարդանկարներով ծածկել
ուսումնասիրել, զննել, ուշադիր կարդալ
հոգնեցնել
հոգնած
հոգնածություն
փորր քաղաք, ավան
մարառդություն
վերնախավ, հասարակության սերունդ
թերթել
համադրում, առձակատում
սուտս դարձնել, խամրեցնել
սյոք
տանջել, չարչարել, տանջամահ անել
տանջանք
մերտում
զբաղմունք, զբաղվածություն
մատիտ
սիրիրոն ՝ (՝ սիրոնոն)
ձև տալ, ձևավորել
նյարդայնացնել
ձևավորում, ձև տալը, դիզայն
բարձրայն հնչյուն
արմատախիլ անել, ախտահանել, ամորձատել
արմատ, սկզբունք, էություն, հիմունք
հիմնականում
սկզբունք
հիմնական, գլխավոր
համառ, կամակոր
բաղաք

~՝ՀԵՐԻԵ
խոր (՝ ՀՄՈՒՔԸ)
դիմացկուն, կայուն
ՀՄԻՏ ի
կանգնում, կանգնած վիճակ
գործընկեր, կոլեգա
ՀՄՈՏ ե (՝ՀՄՈՒՏ, ՀՄԻՏ, ՅՄՈՒՏ) աշխատել
աշխատանք
ՀՄԻՏ ՀՄՈՒՏ
արդար ~
ժողովրդական
ՀՄՄՈՒ ի
ժողովրդայնություն
ՀՄՄՈՒԹՅՈՒՆ ե
հովիտ
ՀՄՈՒՏ ե (՝ՀՄՈՒՏ, ՀՄԻՏ՝)
խաղող
ՀՄԲԻՄ ՀՄ՝
սաթ
ՀՄԲԱ ե
պատասխանել
ՀՆԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ ե (՝ՀՆԱՆԳ, ՀՆՈՒՄ, ՅՆԳԱ)
հնանգություն, հանգստություն
աղքատ
ՀՆԻ ՀՄ՝
փողոկապ
ՀՆԻԿԱ ե
գործ, հարց, հետաքրքրություն
ՀՆՅԻՆ ի
վերաբերյալ, կապակցությամբ
ամպ
ՀՆՆ ՀՆՆԱ ե
մասնաճյուղ, ճյուղ
ՀՆՈՒ ի (՝ ՀՆՈՒՄ, ՀՆՈՒ՝)
ածդանա, հսկա, հսկայական
հսկայական
ՀՆԿԻ ի
զբաղված
ՀՆՈՒՄ ի
զբաղվել, աշխատել, գործ ունենալ
ՀՆՈՒՄ ե (՝ՀՆՈՒՄ, ՀՆՈՒՄ, ՅՆՈՒՄ) ՀՆՈՒՄ ՀՆՈՒՄ
գործ, զբաղմունք, ձեռնարկ
ՀՆՈՒՄՔ ի (՝ ՀՆՈՒՄՔՈՒՄ)
գործարք
գործարար
գործիչ (հասարակական)
ՀՆՈՒՄՈՒ ի
թոչել
ՀՈՒ ե (՝ՀՈՒՄ, ՀՈՒ, ՅՈՒՄ)
օդապարուկ
ՀՈՒՄՈՒՆ ի
ածյուն, փոշի, հող
ՀՈՒՄ ի
հանքաքար
ՀՈՒՄՔԱՐ ի (՝ ՀՈՒՄՔՈՒՄ, ՀՈՒՄՔՈՒՄ՝)
ծառ
ՀՈՒՆ ի (՝ ՀՈՒՆՔԻՆ, ՀՈՒՆ՝)
նյարդ
ՀՈՒՆՔ ի (՝ ՀՈՒՆՔԻՆ)
տխրություն, թախիծ
ՀՈՒՆՔ ի
տխրություն, թախիծ
ՀՈՒՆՔԱՅԻՆ ե
նյարդային
ՀՈՒՆՔԱՅԻՆ ե
խորհուրդ
ՀՈՒՆՔ ե (՝ՀՈՒՆՔ՝, ՀՈՒՆՔ, ՀՈՒՆՔ՝)
տխուր, թախծոտ
ՀՈՒՆՔՈՒՆ ի
հսկայական, հզոր
ՀՈՒԶՈՒՆ ի
ծաղկման
ՀՈՒՅՆ ի
կալանված
ՀՈՒՅՐ ի
կանգ առնելը
ՀՈՒՅՐԿ ի
ծուլ
ՀՈՒՅԼ ի
ոսկոր
ՀՈՒՄՔ ե (՝ ՀՈՒՄՔՈՒՄ, ՀՈՒՄՔՈՒՄ՝)
ածյուն
ՀՈՒՄՔՈՒՄ ՀՈՒՄՔՈՒՄ ՀՈՒՄՔՈՒՄ
առարկա, օբյեկտ, էություն
ՀՈՒՄՔ ի (՝ ՀՈՒՄՔՈՒՄ)
ըստ էության, փաստորեն
~Ի
ինքն իրենով, իր առջև
ԲՈՒՄՔԻ ՀՈՒՄՔՈՒ
զոյական անուն
~ՈՒՄ՝
անկախություն
ՀՈՒՄՔԱՈՒԹՅՈՒՆ ե
անկախ
ՀՈՒՄՔԱՅԻՆ ի
ինքնա-
իրար խառնել
ՀՈՒՐԲԵԼ ե (՝ՀՈՒՐԲԵԼ, ՀՈՒՐԲԵԼ, ՅՈՒՐԲԵԼ)
մերկ, մերկություն
ՀՈՒՐՈՒՄ (՝ ՀՈՒՐՈՒՄՔ)
քաղաքային, քաղաքացի
ՀՈՒՐՈՒՆ ի՛՛՛
քաղաքապետարան
ՀՈՒՐՈՒՆՔ ի
ցնցել, սասանել, խարխլել
ՀՈՒՐՑԵԼ ե (՝ՀՈՒՐՑԵԼ, ՀՈՒՐՑԵԼ, ՅՈՒՐՑԵԼ)
ծխելը, ապխտում
ծխել, ապխտել
ՀՈՒՑԱՆ ե (՝ՀՈՒՑԱՆ, ՀՈՒՑԱՆ, ՅՈՒՑԱՆ)
թերթ
ՀՈՒԹՈՒՆ ի
լրագրող
ՀՈՒԹՈՒՆԱՎ ի
մամուռ, պարբերական
ՀՈՒՏՈՒՆԱՅ ե
լրատվամիջոցներ
մուկ
ՀՈՒՏԱՎ ի
ասեղ
ՀՈՒՏԱՎՈՒՇ ի
հեռուստ, գավակ
ՀՈՒՏՈՒՍ ի
այժմ, հիմա
ՀՈՒՄ ՀՈՒՄ ՀՈՒՄ
այժմյան, արդի
ՀՈՒՄԱԿԱՆ ե
վրա, մասին
ՀՈՒՄ ՀՈՒՄ՝
չնայած, որ
~՝ԱՓ
կողքին, կողքը
~՝ԴԵ
ձեռամբ, կողմից, միջոցով
~՝ՄԵՆ
որպեսզի
համաձայն
~՝ՀՈՒ
բարձրանալ, արժենալ, ներգաղթել Իսրայել
ՀԱԼԵԼ ե (՝ՀԱԼԵԼ, ՀԱԼԵԼ, ՅԱԼԵԼ)
նրան հաջողվեց
~ ԿՐՆԱՆ
հաջողվել
~ ՀԱՋՈՂՎԵՑ
տերև
ՀԱԼԵ ի (՝ ՀԱԼԵՐ, ՀԱԼԵՐ՝)
ենթակա (որևէ անցանկալի բանի), մեկ էլ տեսաք, որևէ անցանկալի բանով հղի
ՀԱԼԵՐ ի՛՛՛
պատանեկություն, նրիտասարդություն
ՀԱԼԵՐԴԵՐ ի՛՛՛
ինքնարժեք
ՀԱԼԻՆ ի
ուրախանալ
ՀԱԼԼ ե (՝ՀԱԼԼՈՒ, ՀԱԼԼՈՒ, ՅԱԼԼՈՒ)
բարձրացում, հայրենադարձություն դեպի Իսրայել
ՀԱԼԻԿ ի
~ ԼԵՌՆԱՅԻՆ
ուխտագնացություն
բարձրացուցիչ, գերազույն, վերին
ՀԱԼԻՆ ի
~ ՅՈՒ ՍՈՒ ԳԱԼԻԼԵԱ
հաղթեց, առաջ անցավ
ուրախ
ՀԱԼԻՍ ի
այուժե, գործունություն
ՀԱԼԻԼԵՈՒԹ ի
սխրանքներ, հերոսություններ
ուրախություն
ՀԱԼԻՍՈՒԹՅՈՒՆ ե
պատանի, պարմանի
ՀԱԼՄԱՆԻ ի (՝ ՀԱԼՄԱՆԻ, ՀԱԼՄԱՆԻ՝)
օրիորդ, աղջիկ
ՀԱԼՄԱՆԻ ի
ժողովուրդ
ՀԱՄ ի
հետ
ՀԱՄ ՀՄ՝
էջ
ՀԱՄ ՀՄ՝ ՀԱՄՈՒ
կանգնել, պատրաստվել, մտադիր լինել
ՀԱՄԱԾԱՆԵԼ ե (՝ՀԱՄԱԾԱՆԵԼ, ՀԱՄԱԾԱՆԵԼ, ՅԱՄԱԾԱՆԵԼ)
~ ԲՈՒՄՔԻ
դիմազրավել, դիմակալել, ընդդիմադրել
դիք
ՀԱՄՔ ի (՝ ՀԱՄՔՈՒՄ, ՀԱՄՔՈՒՄ՝)
սյուն, հենարան, էջ
ՀԱՄՈՒ ի
~ՇԱՐԴԱ
ողնաշար
~ՏՈՒՆՔ
հենասյուն

ՀԱՄՈՒՆ
խոտ
ՀԱՆԵԼ
անել
ՀԱՆԵՑԱԾ ե (՝ՀԱՆԵՑԱԾ, ՀԱՆԵՑԱԾ, ՅԱՆԵՑԱԾ)
ՀԱՆԵՑԻ ի
արված, սարքված, պատրաստված, նեցակա, հակված
ՀԱՆԵՑԻ ՄՈ՛՛
կարող է, հնարավոր է
ՀԱՆՈՒՇ ի
տասնյակ, տասը տարի
ՀԱՐՈՒՍՏ
ՀԱՆՈՒՇ ի
տասներորդ
ՀԱՆՈՒՇԻ ի
ծուխ
ՀԱՆՈՒՇ ի
տասը
ՀԱՆՈՒՇ ՀԱՆՈՒՇ ՀԱՆՈՒՇ
Տասը պատվիրաններ
ՀԱՆՈՒՇ ՀԱՐՅՈՒՐՈՒՆ
երբայեցիների տասը կորած ցեղերը
ՀԱՆՈՒՇ ՀԱՅՈՒՄՔԻՆ
բան
ՀԱՐՅՈՒՐ ՀՄ՝
ժամանակ, ժամկետ
ՀԱՐ ի (՝ ՀԱՐԻՄ, ՀԱՐԻՄ՝)
այժմ, ներկայումս
~՝
երբեմն
ՀԱՐԻՄԻՆ
հաճախ
ՀԱՐԻՄԻՆ ՀԱՐՅՈՒՐՈՒՄ
հազվադեպ
ՀԱՐԻՄԻՆ ՀԱՄԱՐՈՒՄ
այժմ, հիմա, ներկայումս
ՀԱՅԱ ի՛՛՛
այս պահից, այսուհետ
~՝
ռեգերվ, պահեստ
ՀԱՅԵՏ ի
մտադրված
ՀԱՅԵՏ ի
ապագա
ՀԱՅԵՏ ի
հին, հնամյա, հինավուրց
~՝ՅՈՒՄՆ
հինավուրց, հնամենի
ՀԱՅԵՏԻՍՏԵՐ ՀՄ՝
հնություններ, անտիկվարիատ
ՀԱՅԵՏԻՍՏ ի
հնություն, հին ժամանակներ
ՀԱՅԵՏԻՍՏ ի
հարուստ, լի (կապակցություններում)
~՝ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՅՈՎ
տեխնոլոգիատար
~՝ԱՇԽԱՏԱՆՔՈՎ
աշխատատար
ՀԱՅՈՒՄ ի
դիմում
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ե
հսկայական դրամագլուխ

Բ

ԲԱՅ ի
ծայր, անկյուն, եզր, պեյս (հավատացյալ հրեաների մոտ՝ երկար ալբդվող խարպագ ականջի կողքին)
ԲԱՐԿԱՆ ի
ֆարս
ԲԱՂԱՐՔ ՀՄ՝
երկրամաս, կողմեր
ԲԱՂԱՐՔ ՀՄ՝
արևելք, արևելյան կողմեր
~ ՄԻՋԵՐԿՐԻ
ՀԵՏԵՎՈՒՄ
ՔԱՐՈՒԱՐ ի
ՀԵՔԱՆԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ե
վնասված, արատավոր
ՊՈՒՄ ի
հրանոթային արկ
ՊՈՒՄ ի
բախում
ՊՈՒՄԻՆ ի
հանդիպում
ՊՈՒՄԻՆ ի
վնասել, նսեմացնել
ՊՈՒՄՆԵԼ ե (՝ՊՈՒՄՆ, ՊՈՒՄՆ, ՅՊՈՒՄՆ)
թերություն, արատ, խոտան
ՊՈՒՄ ի
հանդիպել, պատահել, խփել, ընդդիմանալ, վիրավորել
ՊՈՒՄՆԵԼ ե (՝ՊՈՒՄՆ, ՊՈՒՄՆ, ՅՊՈՒՄՆ)
արձակուրդ
ՊՈՒՐԱԿ ի
հանդիպել
ՊՈՒՄՆԻՊԵԼ ե (՝ՊՈՒՄՆԻՊ, ՊՈՒՄՆԻՊ, ՅՊՈՒՄՆԻՊ)
բերան, անցք
ՊԻՏ ի (՝ՊԻՏ՝, ՊԻՏ՝)
անցիր
~ ԿՅԱԼ
արգելակել, կանգնեցնել, ձերբակալել, կանգ առնել
ՊԱՐԿԱԿԱՆԵԼ ե (՝ՊԱՐԿԱՆԵԼ, ՊԱՐԿԱՆԵԼ, ՅՊԱՐԿԱՆԵԼ)
հանդիսավոր հանդես, ասամբլեա
ՊԱՐԿԱՆԵԼ ՀՄ՝
որպես հետևանք, քանի որ, պատճառով
ՊԱՐՈՒՄ ՀՄ՝
գարշապար
ՊԱՐՈՒՄ ՀՄ՝
հետք
ՊԱՐՈՒՄ ՀՄ՝
հետքերով, հետևանքով
ՊԱՐՈՒՄՈՎ
հետևողական
ՊԱՐՈՒՄՈՎԱԿԱՆ ե
հետևողականություն
ՊԱՐՈՒՄՈՎԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ե
կոր, կորացված, ծռված, կեռ
ՊԱՐՈՒՄ ի
վազանց, առաջ անցում
ՊԱՐՈՒՄ ի
արմատախիլ անելը
ՊԱՐՈՒՄԱՏԱԽԻԼ ՀՄ՝
առաջ անցնել, վազանցել
ՊԱՐՈՒՄ ե (՝ՊԱՐՈՒՄ, ՊԱՐՈՒՄ, ՅՊԱՐՈՒՄ)
արմատախիլ անել
ՊԱՐՈՒՄ ե (՝ՊԱՐՈՒՄ, ՊԱՐՈՒՄ, ՅՊԱՐՈՒՄ)
աերերրի, անգավակ
ՊԱՐՈՒՄ ի
կարիք
ՊԱՐՔԵՐ ի (՝ ՊԱՐՔԵՐՈՒՄ)
ՊԱՐՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ի՛՛՛
սկզբունքային
ՊԱՐՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ի
սկզբունքորեն
ՊԱՐՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ի՛՛՛
տան տնտեսուհի
ՊԱՐՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ի՛՛՛
հատաս, կամակոր
ՊԱՐՔՈՒՆ ի
համառություն
ՊԱՐՔՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ ե
արթուն, զգոն, գործունյա, ուշադիր
ՊԱՐ ի
Սաուդյան Արաբիա
ՊԱՐԱՔԻԱ ե
երաշխավորել
ՊԱՐԱՔԻԱՎՈՐԵԼ ե (՝ՊԱՐԱՔԻԱՎՈՐԵԼ, ՊԱՐԱՔԻԱՎՈՐԵԼ, ՅՊԱՐԱՔԻԱՎՈՐԵԼ)
երաշխավոր
ՊԱՐԱՔԻԱՎՈՐ ի
հաձելի, համեղ
ՊԱՐԱՔԻԼ ի
երեկո, նախօրե
~ ՇԱԲԱԹ
շաբաթ օրվա նախօրե
ՇԱԲԱԹ ՕՐՎԱ ՆԱԽՕՐԵ
տապանատան, անապատ
ՊԱՐԱՏԱՆ ի
~ Արաբա (տարածք Մեռյալ ծովից դեպի հարավ)
ՊԱՐԱՎԱ (ՏԱՐԱԾՔ ՄԵՌՅԱԼ ԾՈՎԻՑ ԴԵՊԻ ՀԱՐԱՎ)
քառս, թռհուքռի
ՊԱՐԱՍԿԵՎԻ ի
արաբ, արաբական
ՊԱՐԱՔ ի՛՛՛
մթնշաղ, աղջամուղջ
ՊԱՐԵՐԵԼԻ ի
արաբերեն
ՊԱՐԵՐԵՆ ի՛՛՛
գրավ, գրավական
ՊԱՐՈՒՍԱԿԱՆ ե
պատանեկ
~՝
պատրաստված, խմբագրված
ՊԱՐՈՒՍՏՎԱԾ ե
հուն, ձորակ, կապուղի
ՊԱՐՈՒՆ ի
կարգավորում, պատրաստում, խմբագրում
ՊԱՐՈՒՍՏՈՒՄ ՀՄ՝
բոնակալ
ՊԱՐՈՒՆ ի
բոնակալություն, դաժանություն
ՊԱՐՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ ե
դասալիք
ՊԱՐՈՒՆ ի
կազմակերպել, պատրաստել, խմբագրել
ՊԱՐՍԿԱՎՈՐԵԼ ե (՝ՊԱՐՍԿԱՎՈՐԵԼ, ՊԱՐՍԿԱՎՈՐԵԼ, ՅՊԱՐՍԿԱՎՈՐԵԼ)
արժեք
ՊԱՐԿԵՐ ի (՝ ՊԱՐԿԵՐՈՒՄ, ՊԱՐԿԵՐՈՒՄ՝)
մոտավորապես
~՝
խորամանկություն
ՊԱՐՍԱՎՈՒԹՅՈՒՆ ե
շաղանակ
ՊԱՐՍՈՒՆ ի
զգոնություն
ՊԱՐՏՈՒՆ ե
մառախուղ
ՊԱՐՏԻՊԻԼ ի (՝ ՊԱՐՏԻՊԻԼՈՒՄ)
անունից, անվան
~ՇՈՒՄ

բահանգել, վճիռ կայացնել
դատավճիռ — ՓՍՔ-ՐԻՆ
պարբերություն — ՓՍՔԵ ՝
շատ փոքր, մանր — ՓՍՈՒՏ ՝
գործողություն, միջոցառում, ազդեցություն — ՓՍԻԼԱ ՝
լույսի բացված — ՓՍՈՐ ՝
ակտիվ, գործող, գործունյա, ակտիվիստ — ՓՍԻԼ ՝
գործունեություն, ակտիվություն — ՓՍԻԼՈՒԹ ՝
գործել, աշխատել, անել — ՓՍԵԼ ՝ (ՓՍԻՎԼ, ՓՍԻՎԼԵՑ)
անգամ, երբևիցե — ՓՍԱՄ ՝ (Ր ՓՍԱՄԻՑ)
երբևիցե — ԱՐ-~
երբեք — ԱՓ ~
ժամանակ առ ժամանակ — ՏԷ~ ՓՍԱՄ
երկու անգամ — ՓՍԱՄԱՄԻՑ
ևս մեկ անգամ — ՍՈՒ ~
զանգ, զանգակ — ՓՍԱՆԳ ՝
լույս բանալ — ՓՍԱՐ ՝ (ՓՍՈՒՐ, ՓՍԻՐ, ՓՍԱՐԵՑ)
բացվածք, խզում, պակաս, տարբերություն, ժամանակամիջոց — ՓՍԱՐ ՝ (Ր ՓՍԱՐԻՄ, ՓՍԱՐԵՐ)
վիրավոր — ՓՍՈՒՑ ԹՐԻ
վիրավորել — ՓՍՈՒՑ ՝ (ՓՍՈՒՑԵՑ, ՓՍՈՒՑԱՑ)
վերք — ՓՍՈՒՑ ՝
սուր — ՓՍՈՒՑԱ ՝ (ՓՍՈՒՑԱՆԻՑ՝ Ր ՓՍՈՒՑԱՆԻՑ՝)
հրամայել, հաշվել, նշանակել, այցելել — ՓՍԻԿ ՝ (ՓՍԻԿՈՒ, ՓՍԻԿԵՑ, ՓՍԻԿՈՒԵՑ)
հրաման — ՓՍԻԿԱ ՝
ֆակուլտետ — ՓՍԻԿՈՒԼՏԵ ՝
բանալ (այգերը) — ՓՍՔԻ ՝ (ՓՍՔՈՒՑ, ՓՍՔԱ, ՓՍՔԱՑ)
պաշտոնյա, ծառայող — ՓՍԻԿԻ ՝, ՓՍԻԿԻՆ
կծիկ — ՓՍՔԱՆ ՝
խցան, փական — ՓՍՔԻ ՝
ցուլ — ՓՍ ՝
վայրի մարդ — ՓՂԱ ՝
վայրենություն — ՓՂԱՈՒԹ ՝
վայրի — ՓՂԱՆ ՝
արվարձան — ՓՐՎԱ ՝
ջրի — ՓՂԻ 1 ՝
կենտ թիվ — ՓՂԻ 2 ՝
կով — ՓՂԱ ՝
մորթի, մուշտակ — ՓՐՈՒՆ ՝
միջանցք — ՓՐՈԴՈՐ ՝
պրոզաիկ — ՓՐՈՒԶԱՆ ՝
առօրեականություն — ՓՐՈՒԶԱՆՈՒԹ ՝
արձակ — ՓՐՈՒՆ ՝
արձանագրություն — ՓՐՈՒՏԻԿՈՒ ՝
նախագիծ — ՓՐՈՒԵԿՏ ՝
անբոնագրոս — ՓՐՈՒՏ ՝
պրոֆ., պրոֆեսոր — ՓՐՈՖ՝ ՐԹ ՓՐՈՖԵՍՈՐ
մեկնաբանություն, բացատրություն, իմաստ — ՓՐՈՒՇ, ՓՐՈՒՇ
դա չի նշանակում, որ — ԱՅՆ ~Ն ՉՔ
որոշակիորեն, պարզորոշ կերպով — Ք~

ներխուժում — ՓՈԼՇԱ ՝
ՊԱԼՍՏԱՆ (հրեական ռազմական միավոր Պաղեստինում բրիտանական մանդատի օրոք) — ՓԼՇԵՐ ՝ Ռ ՐԹ ՓԼՇԵՐՆԵՐ՝
Պաղեստին — ՓԼՇՏԻՆ ՝
պաղեստինյան, պաղեստինցի — ՓԼՇՏԻՆՅԱՆ ԹՐԹ
պլաստմասսա — ՓԼՍՏԻԿ ՝
պղպղոր — ՓԼՓԼ ՝
ներխուժել — ՓԼՇԼ ՝ (ՓԼՇԼՈՒ, ՓՈԼՇԼ, ՓՈԼՇԼԵՑ)
Պաղեստին — ՓԼՇՏԻՆԱ ՝
մոմակալ — ՓՄՈՒՆ ՝
կողմ, ասպակտ, կերպար — ՓՆ ՝
ազատ ժամանց — ՓՆԱՒ ՝
դառնալ, շրջվել, թեքվել, դիմել — ՓՆԱ ՝ (ՓՆՈՒ, ՓՈՒՐ, ՓՆԱՑ)
դատարկ, չզբաղեցված, չամուսնացած, ազատ — ՓՆՈՒ ԹՐԹ
ֆանտաստիկ, զնգզդ — ՓՆՏԱՍՏԻԿ ԹՐԹ
շրջապտույտ, դիմում — ՓՆԻՐ ՝
երես, դեմք, մակերես, մակերևույթ — ՓՆԻ՝ ԻՐԼՈՒՅ (ՓՆԻ՝)
ծովի մակերես — ՓՆԻ՝-ԶՆ
միջին, միջին մասը, ներքին, ներսը, ներքին գործերի նախարարություն — ՓՆԻՆ ՝ Ս ՇՏԵՐԴ Ը~
դեպի ներս, ներսում — ՓՆՈՒՆ
ներքին — ՓՆՈՒՆ ԹՐԹ
ներքին պարտականություն, իմաստ — ՓՆՈՒՆԻԹ ՝
մարգարիտ — ՓՆՈՒՆ ՝ (Ր ՓՆՈՒՆԻՄ)
լապտեր, լամպ — ՓՆՈՒՍ ՝
ծոցատեղ, գրքույկ, րլոկնոտ — ՓՆՈՒՍ ՝
շերտ, ոլոր — ՓՍ ՝
գազաթ — ՓՆՈՒՆ ՝ (Ր ՓՆՈՒՆԻ)
խոտան, արատ — ՓՍՈՒԼ ՝
հատված Թանախից, նախադասություն — ՓՍՈՒՔ ՝
Ղեսախ (եգիպտական գերությունից հրեաների ազատագրմանը նվիրված տոն) — ՓՍԽԱ ՝
Զատիկ — ՓՍԽԱ ՝
պասիվ — ՓՍԻՎ՝, ՓՍԻՎ Ի
հոգերան — ՓՍԻԽՈԼՈԳ ՝
հոգերանական — ՓՍԻԽՈԼՈԳԻ Թ
հոգերանություն — ՓՍԻԽՈԼՈԳԻԱ ՝
հոգերուժական — ՓՍԻԽԻԱՏՐԻ Թ
հոգերուժություն — ՓՍԻԽԻԱՏՐԻԱ ՝
հոռետես — ՓՍԻՄԻՍՏ ՝
ոչ պիտանի համարել, խոտանել — ՓՍԼ ՝ (ՓՍԼՈՒ, ՓՍԼԻ, ՓՍԼՈՒ)
քանդակ, արձան, կուռք — ՓՍԼ ՝
քանդակագործ — ՓՍԼ ՝
դաշնամուր — ՓՍՆԴՐ ՝
դաշնակահար — ՓՍՆԴՐԱԿԱՀԱՐ ՝
որոշում, վերջնական վճիռ — ՓՍՔ ՝
վերջացնել, ընդհատել, եզրափակել — ՓՍՔ ՝ (ՓՍՔՈՒ, ՓՍՔԻ, ՓՍՔՈՒՑ)

եռապատիկ — ՓՐ ՇԼՇԷ
պատեղ — ՓԹ ՝
դիմափոշի — ՓՈՐՎԻՆ Ն
պաշտամունք — ՓՈԼՄ ՝
քաղաքական — ՓՈԼԻՏԻԿ Թ
Լեհաստան — ՓՈԼԻՆ Ն
լեհ, լեհական — ՓՈԼԻՆ ԹՐԻ
լեհերեն — ՓՈԼԻՆԵՐԵՆ ՝ Ռ ԹՐԻ
գավթիչ — ՓՈԼՇ ՝
հրապարակային, հասարակական, բաց — ՓՄԲԻ Թ
հրապարակայնորեն, բաց — ԲԸՄԲԻ
գործառույթ — ՓՈՒՆԿՑԻԱ ՝
բայ, գործողություն, արարք — ՓՈՒԼ ՝
իրականում — ԲԸՄՈՒԼ
բանվոր, աշխատող — ՓՈՒԼ ՝
հանրածանոթ, տարածված — ՓՈՒՓՈՒԼՐԻ Թ
պայթեցնել — ՓՈՒՑ ՝ (ՓՈՒՑԻՑ, ՓՈՒՑԱ, ՓՈՒՑԱՑ)
դիմակար — ՓՈՒՐՎԱՐ ՝
Ղուրիմ (հրեական տոն) — ՓՈՒՐԻՄ ՝
հրապարակվել, հրատարակվել — ՓՈՒՐՍԸ ՝ (-, ՓՈՒՐՍԸՍ, ՐՆ)
աղետ, ջարդ — ՓՈՐՁԱՏ ՝
հանցագործ — ՓՈՍՏ ՝
զարգացման ենթարկվել, մշակվել — ՓՈՓԽԸ ՝ (-, ՓՈՓԽԸՆ, ՐՆ)
սվյուռք, սփռվածություն — ՓՈՒՌԸ ՝
շտապողական — ՓՈՒՏ ՝
թեթև երգ, կրկներգ — ՓՈՒՄՈՒ ՝
երգեր գրող բանաստեղծ — ՓՈՒՄՈՒԱՆ ՝
թիթեղ, թիթեղյա տարողություն — ՓՈՒ ՝
վախենալ — ՓՈՂԵՆԱԼ
վախ, երկյուղ — ՓՈՂ ՝
փաշա, կուսակալ — ՓՈՇԱ ՝
պակաս, ավելի քիչ, հանած — ՓՈՒՏ ԹՐԹ
ածուխ — ՓՈՒՄ ՝
ածխաջուր — ԱԾԽԱՋՈՒՐ ՝
ածխածին — ԱԾԽԱԾԻՆ ՝
վախճան, մահ — ՓՈՒՏԱ ՝
մուրճ — ՓՈՒՏԱ ՝
բաց թողնել, ազատել — ՓՈՒՏ ՝ (ՓՈՒՏՈՒ, ՓՈՒՏԱ, ՓՈՒՏՈՒ)
հայրենասեր — ՓՈՒՏՐԻՈՏ ՝
սունկ — ՓՈՒՏՐԻԿ ՝
ոչ ոք — ՓՈ Ի ՈՉ
գիշերանոց — ՓՈՒՆԿԱ ՝
հարանջել — ՓՈՒՆՔ ՝ (ՓՈՒՆՔԻ, ՓՈՒՆՔԱ, ՓՈՒՆՔՈՒ)
պոնգիա — ՓՈՒՈ ՝
բանաստեղծական — ՓՈՒՈՒ Թ
հանդարտեցում, խաղաղացում — ՓՈՒՈ ՝
ֆիզիկա — ՓԻԶԻԿԱ ՝
ֆիզիկոս — ՓԻԶԻԿԱՒ ՝
ցրել, տարանջատել, սփռել — ՓԻՂԵ ՝ (ՓԻՂԵՑ, ՓԻՂԱ, ՓԻՂԵՑԻՑ)
վախենալ — ՓԻՀԵ ՝ (ՓԻՀԵՑ, ՓԻՀԱ, ՓԻՀԵՑԻՑ)
դատարկախոսություն, շատախոսություն, թեթև զրույց — ՓԻՍՓՈՒՏ ՝
աշխատանքից ազատել — ՓԻՏԱՐ ՝ (ՓԻՏԱՐԻՑ, ՓԻՏԱՐԱՑ)

փիղ — ՓԻԼ ՝
ֆիլհարմոնիկ — ՓԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ
փիլիսոփա — ՓԻԼԻՍՈՓԱ ՝
հարթեցնել, ճանապարհ գցել — ՓԻԼՈ ՝ (ՓԻԼՈՒ, ՓԻԼԱ, ՓԻԼՈՒԵՑ)
ֆեզվել — ՓԻՆԳՎԻՆ ՝
անկյուն — ՓԻՆԿ ՝
հեռացնել, հանել, տեղ ազատել — ՓԻՆԵ ՝ (ՓԻՆՈՒ, ՓԻՆԱ, ՓԻՆՈՒԵՑ)
փյունիկյան, փյունիկեցի — ՓԻՆԻԿՅԱՆ ԹՐԹ
քանդակել — ՓԻՍԼ ՝ (ՓԻՍԼՈՒ, ՓԻՍԼԱ, ՓԻՍԼՈՒԵՑ)
ֆիզիկական — ՓԻՍԻ Թ
պիստակ — ՓԻՍՏԱԿ ՝ ՀԼԲԻ
վերծանել — ՓԻՇՏԱԿ ՝ (ՓԻՇՏԱԿՈՒ, ՓԻՇՏԱԿԱ, ՓԻՇՏԱԿՈՒԵՑ)
փոխհատուցել — ՓԻՇԱ ՝ (ՓԻՇՈՒ, ՓԻՇԱ, ՓԻՇՈՒԵՑ)
փոխհատուցում — ՓԻՇԻ ՝
պայթյուն — ՓԻՇՈՒՑ ՝
տրոհել, մասնատել, բաժանել — ՓԻՇԼ ՝ (ՓԻՇԼՈՒ, ՓԻՇԼԱ, ՓԻՇԼՈՒԵՑ)
հրաման, հրամանատարություն — ՓԻՔԱՌ ՝
վերահսկողություն — ՓԻՔՈՒՆ ՝
տարրալուծում, քայքայում — ՓԻՐՈՒՆ ՝
կտոր, փշրանք — ՓԻՐԻՐ ՝
փիրուն ՝ ՓՐԻ
ապրուստ ապահովել, կերակրել — ՓԻՐՈՒՆ ՝ (ՓԻՐՈՒՆԵՑ, ՓԻՐՈՒՆԱՑ, ՓԻՐՈՒՆԵՑԻՑ)
հրապարակում, գովազդում — ՓԻՐՈՒՄ ՝
հրապարակել, գովազդել — ՓԻՐՈՒՄԱՆ ՝ (Ր ՓԻՐՈՒՄԱՆԻ)
վճարում — ՓԻՐՈՒՄՈՒՄ ՝
թպրտալ, ճախրել — ՓԻՐՓԻՐ ՝ (ՓԻՐՓԻՐԵՑ, ՓԻՐՓԻՐԱՑ)
հստակ արտահայտել, մեկնաբանել, պարզաբանել — ՓԻՐՈՒՆԵԼ ՝ (ՓԻՐՈՒՆԵՑԻՑ, ՓԻՐՈՒՆԱՑԻՑ)
փայտոջիլ — ՓԻՍՓԻՍ ՝
հնոտիաշուկա — ՇՈՒԿ-ՓԻՍՓԻՍԻՄ
գայթակղել — ՓԻՏԱ ՝ (ՓԻՏՈՒՑ, ՓԻՏԱՑ, ՓԻՏՈՒԵՑ)
զարգացում — ՓԻՏՈՒՑ ՝
գայթակղություն — ՓԻՏՈՒ ՝
զարգացնել, մշակել, գիտելիքներ ընդլայնել — ՓԻՏԱ ՝ (ՓԻՏԱՑ, ՓԻՏԱՑԻՑ, ՓԻՏԱՑՈՒԵՑ)
հրաշք — ՓԼԱ ՝
հրաշալի, առեղծվածային, խորհրդավոր — ՓԼԱԼՈՒ ՝
բջջային հեռախոս — ՓԼԱՖՈՒ ՝
առու, վտակ — ՓԼԱ 1 ՝
կնս, խմբակցություն — ՓԼԱ 2 ՝
պղպղատ, կրակ, հուր — ՓԼԶԵ ՝
վաշտ — ՓԼՈՒԱ ՝
Պլուտոն (մոլորակ) — ՓԼՈՒՏՈՆ ՝
այսինչը, ոմն — ՓԼՈՒ ՝
արտոտսրում, տեղեկատվության գետեղում կրկչի վրա — ՓԼՇԼՈՒՄ ՝
զարմանք — ՓԼԻԱԼ ՝
փախստական — ՓԼԻՏ ՝
արտանետում, ժայթքում, արտահոսք, փախուստ — ՓԼԻՏԱ ՝
մնացորդ, պահպանվածը — ՓԼԻՏԱ ՝
քրեական — ՓԼԻԼԻ Թ

սնանկություն
ֆաշիստ
ֆաշիստական
հանցագործություն
ֆաշիստական հանցագործություն կատարել
իմաստ, նշանակություն, բացատրություն
փոխզիջում
հանկարծ
հանկարծակի
ասացվածք
բաց
բանալ
մուտք, դուռ, սկիզբ
ներածական մաս, առաջին խոսքեր
բացում, մուտք, ներածություն
լուծելի
կոբրա
հանկարծ, անսպասելի
հանկարծ, անսպասելի
երկտող
լուծել, կռահել
լուծում

Ց

ժառանգ, հետնորդ
կրիա
բանակ, զորք, զինված ուժեր
Իսրայելի պաշտպանության բանակ
ռազմական
եղջերու
պատկեր, ձև, կերպարանք
գուտակում
ներկել
գույն, ներկ
ներկարար
գույնզգույն, գունեղ
վարդակակաչ
կուտակել, հավաքել
կակտուս, Իսրայելում ծնված հրեա
համակարգչի մոնիտոր
որսալ
կող, տեսակետ
կողքին
երկրորդական, կողմնային
արդարակյաց, առաքինի, արդար, աստվածավախ
արդարակեցություն, առաքինություն
սաղավարտ, գլխազարդ
իրավացի լինել, արդարացված լինել, արդարակյաց լինել

ծաղկել, բարգավաճել
թռչել, ճախրել
ծաղիկ, սաև, աշակերտ
ծաղկավոր
նվագել լարային գործիքի վրա
դրամ փոխանակել
մանրամասնություն, մասնիկ, անձ
մասնավորապես
բացի, բացառությամբ
մասնավոր, սեփական
միրգ, պտուղ
արտադրողականություն, պտղաբերություն
Փարիզ
ծաղկում, բարգավաճում
թռիչք, ճախրում
ճեղքում, հարձակում, ներխուժում, կոտրանք
մեկուսացում, անջատում
ճնշում, լուծ
տաժանակիր աշխատանք
խորհրդարան
աշխատավարձ, ապրուստի հայթայթում
Պարսկաստան
մրցանակ
սմբակ, պայտ
հրապարակում, գովազդում
գովազդային
գովազդ
պարսիկ, պարսկական
հեռանկար
հրեական ջարդեր
թիթեռ
ջարդել, ճեղքել, ներխուժել, բռնկվել
երես
գրքի գլուխ, սերիա, ժամանակահատված
փաստաբան, դատապաշտպան
մեկուսանալ, անջատվել, հեռանալ, պաշտոնաթոդություն խնդրել
բացատրել, մեկնաբանել
հեծյալ, հեծելազորային
պատմություն, գործ, գլուխ, բաժին
մեկնաբան
մեկնաբանություն
Եփրատ
հեշտ, հասարակ, պարզ, պարզապես
հասարակ ժողովուրդ
հանել, հանվեցնել
պարզություն, հեշտություն

արդարություն
արդարացիորեն, արդարև
Յուպիտեր (մոլորակ)
ողորմություն
դեղին
գնծալ
Իսրայելի Պաշտպանության Բանակ, ԻՊԲ
կեսօր
հրաման, հրամանագիր, կարգադրություն
իրավացի, արդար
կտակ
վիզ, պարանոց
օձիք
գոռալ, ճչալ, բղավել
բրիգադ, թիվ, կոլեկտիվ, անձնակազմ
մեքենավարել
խաչաձևվող, խաչաձև
սուզանավ
լուսանկարվել
ծոմ, պաս
բուսականություն, բուսական աշխարհ
խաչմերուկ, հանգույց
նեկտար, ծաղկահյութ
դիտորդ, հանդիսատես
ապառաժ, ժայռ, գագաթ
ամբություն, ամրոց, ժայռ
կայծքար
ձև, տեսք, պատկեր
կարիք, պահանջ, պարագա
համար
մաքուր (նաև՝ լեզվի մասին)
ծիծաղ
ցամաք, ցամաքած, անջուր
ծիծաղել
հավատորմ, նավախումբ
հասարակություն, հանդիսատես
հասարակական գործիչ
հասարակական
որս
սարքավորում
հրամայել, հրահանգել, կտակել
նշան, գնահատական, նշում
Սիոն (Երուսաղեմի կրոնապատերազմական մակդիր)
սիոնիզմ
սիոնիստ, սիոնիստական
նկար, նկարչություն
գեղատեսիլ, գունեղ
հերյուրանք, մտացածին բան
մեքենա
մեքենաներ, ցիտել

ոլորուն
մասնակցարարել, սարքավորել
նշել
նկարիչ
նկարել
լսել, հնազանդվել
լուսանկար, լուսանկարում, տեսագրություն
լուսանկարել, տեսանկարել
զանգ, զնգոց, դողանք, հնչություն
զանգել
հարավ
ամել, բուսնել
սահմանափակում, կրճատում
սահմանափակել, կրճատել, քչացնել
սառեցնում
ցրանցք, ճանապարհ, միջոց
ցինիզմ
սկսկալել, հուսալ, սպասել
ծածկել (շերտով)
թռչուն
մեխակ
նրուզ
սկսկալում, հույս
պասվիրակ, պատգամավոր
առանցք, առնի
միացնել, ավելացնել, կցել
սովեր
խոսել
խոսք
սվաստիկա
խաչակրաց արշավանքներ
խաչակիր
թավջութակ
թավջութակահար
տապակած, խորոված
ջինջ, մաքուր
ափսե, պնակ
տապակած միս
ուխտագնաց
հնչյուն
սուզում
Հայնեն
սուզվել, ընկղմվել
պատկեր, կերպար, կուռք
լուսանկարիչ
կող
դիպուկահար
ծարավ
ծարավ
զույգ
ծամ
կցված, կպած, ամրացված, շաղկապված

կապակցում, զուգակցում, բառի բաղադրում
ֆրանսիա
ֆրանսիական, ֆրանսիացի
ֆրանսերեն

Ք

կամերային
մշտական, մնայուն, սահմանված
խումբ, թիմ, գյուղական համայնք
խմբային, խմբակային
թաղված, հուղարկավորված
հուղարկավորություն, գերեզման
թույլատրելի, ընդունելի
բողոք, հայցի ներկայացում
հաստատում, որոշում, սահմանում
մշտականություն
մշտապես
բողոքել, գանգատվել, տրտնջալ
հրապարականորեն
ընդունում, ընդունելություն, Կաբալա (հուդայական խորհրդապաշտական ուսմունք)
հանդիսավոր ընդունելություն
կապալառու
մնայունություն, մշտականություն
որոշել, սահմանել, հաստատել
մուրացիկ, մուրացկան
գերեզման, շիրիմ

Երիտասարդների Սբ. Հարության տաճար
թաղել, հուղարկավորել
գերեզմանատուն
նավատեր, օդանավի հրամանատար, առաջնորդ
կգ, կիլոգրամ
գլուխ տալ, խոնարհվել
հին, հինավուրց
սուրբ
Աստված
սրբություն
տենդ, մալարիա
շտապողական, հապճեպ
շտապողականություն
դեպի առաջ
նախորդել, առաջ ընկնել, առավելություն ունենալ
վարձավճար, անցքալիք
առաջադիմություն, առջևի

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

կրոնական ։ — կրոնական
կրոնական ։ — կրոնական
կրոնական ։ — կրոնական

רוּם ז
רוּמָאוּת נ
רוּמָאי ז
רוּמָה נ
רוּמָח ז
Գոլանի բարձունք רֹמַת הַגּוֹלָן
רוּמָן ז
ակնարկ
רוּמְזוֹר ז
լուսացույց
գլխավոր շտաբի պետ רֹאשׁ טָמָה כְּלָלִי ז״ת
տրահում, ոտնահարում רְמִיסָה נ
տրահել, կոխ տալ רָמַס פ (לִרְמוֹס, רוֹמֵס, יִרְמוֹס)
բարձրախոս רַמְקוֹל ז
ռնգի רָסָן ז
վատ רַע ת
մեր ձավրը, բարեկամ רֵעַ ז
իրար, միմյանց אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ
քաղցած רָעֵב ת
քաղց, սով רָעָב ז
դողալ, ցնցվել רָעַד פ (לִרְעֹד, רוֹעֵד, יִרְעַד)
ցնցում, դող רַעֲדָה נ
երկրաշարժ רַעֲדַת־אֲדָמָה
ընկերուհի, կին רֵעָיָה נ
զառիփար, միտք רַעְיוֹן ז
թունավոր רַעִיל ת
թույն רַעַל ז
թունավոր רַעֲלִי ת
դղրդալ, աղմկել רָעַם פ (לִרְעֹם, רוֹעֵם, יִרְעוֹם)
ամպրոպ רַעַם ז
թարմ, աշխույժ, կայտառ, առույգ רַעֲנָנִי ת
թարմություն, առույգություն רַעֲנָנוּת נ
աղմուկ, երկրաշարժ רַעַשׁ ז
աղմկել, աղաղակել רָעַשׁ פ (לִרְעֹשׁ, רוֹעֵשׁ, יִרְעַשׁ)
թույլ רָפֶה ת
բժշկություն רְפוּאָה נ
բժշկական רְפוּאִי ת
հանրապետություն רֶפּוּבְּלִיקָה נ
հանրապետական רֶפּוּבְּלִיקָנִי ת
ճախրում, մակերեսայնություն, թռուցիկ ծանոթացում רַפְרוּף ז
վագել רָץ פ (לָרוּץ, רָץ, יָרוּץ)
սուրհանդակ, ցրիչ רָץ ז
ուզենալ, ցանկանալ רָצָה פ (לִרְצוֹת, רוֹצֶה, יִרְצֶה)
ցանկալի רָצוּי ת
ցանկություն, կամք רָצוֹן ז (־ רְצוֹנוֹת)
բարի կամք ~ טוֹב
գոտի, շրջան, հողակտոր רְצוּעָה נ
Գազայի գոտի רְצוּעַת עַזָּה
սպանել רָצַח פ (לִרְצוֹחַ, רוֹצֵחַ, יִרְצַח)
սպանություն רֶצַח ז
գեղասպանություն ~־עַם
դաժան רַצְחָנִי ת
ջրջություն רַצִּיצוּת נ
լուրջ רַצִּינִי ת
ակնդիտաց, չընդհատվող, շարունակական רַצִּיף ת
անընդհատություն רַצִּיפוּת נ
անընդհատություն, հաջորդականություն רַצְף ז

բարձր, ուժեղ רָם ת
խարեբայություն רְמָאוּת נ
խարեբա רַמָּאי ז
բարձունք, մակարդակ רָמָה נ
Գոլանի բարձունք רְמַת הַגּוֹלָן
ակնարկ רֶמֶז ז
լուսացույց רַמְזוֹר ז
գլխավոր շտաբի պետ רֹאשׁ טָמָה כְּלָלִי ז״ת
տրահում, ոտնահարում רְמִיסָה נ
տրահել, կոխ տալ רָמַס פ (לִרְמוֹס, רוֹמֵס, יִרְמוֹס)
բարձրախոս רַמְקוֹל ז
ռնգի רָסָן ז
վատ רַע ת
մեր ձավրը, բարեկամ רֵעַ ז
իրար, միմյանց אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ
քաղցած רָעֵב ת
քաղց, սով רָעָב ז
դողալ, ցնցվել רָעַד פ (לִרְעֹד, רוֹעֵד, יִרְעַד)
ցնցում, դող רַעֲדָה נ
երկրաշարժ רַעֲדַת־אֲדָמָה
ընկերուհի, կին רֵעָיָה נ
զառիփար, միտք רַעְיוֹן ז
թունավոր רַעִיל ת
թույն רַעַל ז
թունավոր רַעֲלִי ת
դղրդալ, աղմկել רָעַם פ (לִרְעֹם, רוֹעֵם, יִרְעוֹם)
ամպրոպ רַעַם ז
թարմ, աշխույժ, կայտառ, առույգ רַעֲנָנִי ת
թարմություն, առույգություն רַעֲנָנוּת נ
աղմուկ, երկրաշարժ רַעַשׁ ז
աղմկել, աղաղակել רָעַשׁ פ (לִרְעֹשׁ, רוֹעֵשׁ, יִרְעַשׁ)
թույլ רָפֶה ת
բժշկություն רְפוּאָה נ
բժշկական רְפוּאִי ת
հանրապետություն רֶפּוּבְּלִיקָה נ
հանրապետական רֶפּוּבְּלִיקָנִי ת
ճախրում, մակերեսայնություն, թռուցիկ ծանոթացում רַפְרוּף ז
վագել רָץ פ (לָרוּץ, רָץ, יָרוּץ)
սուրհանդակ, ցրիչ רָץ ז
ուզենալ, ցանկանալ רָצָה פ (לִרְצוֹת, רוֹצֶה, יִרְצֶה)
ցանկալի רָצוּי ת
ցանկություն, կամք רָצוֹן ז (־ רְצוֹנוֹת)
բարի կամք ~ טוֹב
գոտի, շրջան, հողակտոր רְצוּעָה נ
Գազայի գոտի רְצוּעַת עַזָּה
սպանել רָצַח פ (לִרְצוֹחַ, רוֹצֵחַ, יִרְצַח)
սպանություն רֶצַח ז
գեղասպանություն ~־עַם
դաժան רַצְחָנִי ת
ջրջություն רַצִּיצוּת נ
լուրջ רַצִּינִי ת
ակնդիտաց, չընդհատվող, շարունակական רַצִּיף ת
անընդհատություն רַצִּיפוּת נ
անընդհատություն, հաջորդականություն רַצְף ז

~־ անընդմեջ, իրար հետևից
հատակ רִצְפָּה נ
միայն רַק ת״ס
պարել רָקַד פ (לִרְקוֹד, רוֹקֵד, יִרְקוֹד)
պարող רַקְדָּן ז (־ רַקְדָּנִית)
գեղասահորդ ~ עַל קֶרַח
երկնակամար רָקִיעַ ז
նախապատմություն, հիմք, հետին պլան, ֆոն רֶקַע ז
հրավառություն רֹאשֵׁי ת
գրանցած, գրված רָשׁוּם ת
իշխանության մարմին רָשׁוּת נ
գործադիր իշխանություն ~ מְבַצַּעַת
օրենսդիր իշխանություն ~ מְחוֹקֶקֶת
դատական իշխանություն ~ שִׁפּוּטִית
իրավունք, իշխանություն, թույլտվություն, սեփականություն, տիրույթ רְשׁוּת נ
իր տրամադրության տակ, իրեն հասանելի ב־, ל־ ז
ճանապարհին տեր կանգնել עָמַד ב־ עַצְמוֹ
հանրային տարածք ~ הָרַבִּים
թույլտվություն, արտոնագիր, ցուցակ, ցանկ רִשָּׁיוֹן ז (־ רִשְׁיוֹנוֹת)
անվտանգություն, անխամբոստություն, անհոգություն רִשְׁמָה נ
գրանցել, գրի առնել רָשַׁם פ (לִרְשׁוֹם, רוֹשֵׁם, יִרְשׁוֹם)
պաշտոնական רִשְׁמִי ת
մագնիտոֆոն רֶשֶׁמְקוֹל ז
չարագործ, չար רָשָׁע ז
ցանց רֶשֶׁת נ (־ רְשָׁתוֹת)
լծած רָתוּם ת
եռալ רָתַח פ (לִרְתּוֹחַ, רוֹתֵחַ, יִרְתַּח)
զայրույթ, ցասում רִתְּחוֹנִי ז
լծել (ձին) רָתַם פ (לִרְתּוֹם, רוֹתֵם, יִרְתּוֹם)

ש

որ, որը שֶׁ־ ס״ח
ներծծել, ներքաշել, ջուր քաշել שָׁאַב פ (לִשְׁאוֹב, שׁוֹאֵב, יִשְׁאַב)
դժոխք, անդունդ שְׁאוֹל ז
ձգտում, նկրտում שְׁאִיפָה נ
հարցնել שָׁאַל פ (לִשְׁאוֹל, שׁוֹאֵל, יִשְׁאַל)
ողջունել ~ בְּשָׁלוֹם
հարց שְׁאֵלָה נ
հարցաթերթիկ, հարցարան שְׁאֵלוֹן ז
ներշնչել (օդ), ձգտել שָׁאַף פ (לִשְׁאוֹף, שׁוֹאֵף, יִשְׁאַף)
փառասեր, ամբիցիոզ שַׁאֲפָנִי ת
մնացորդ, մնացածք שְׁאָר ז
մնացորդ, մնացածք שְׁאֵרִית נ
Ողջակիզումը վերապրած հրեաներ ~ הַפְּלֵיטָה
վերադառնալ שָׁב פ (לָשׁוּב, שָׁב, יָשׁוּב)
ալեհեր, գառամյալ שֵׂב ת
Շվեդիա שְׁבֵדְיָה נ
գերել, գերության տանել שָׁבָה פ (לִשְׁבּוֹת, שׁוֹבֶה, יִשְׁבֶּה)

հայցագրություն ריאון ז
վեճ, վիճաբանություն ריב ז
մուրաբա ריבה נ
տեր, տիրական ריבון ז
տե՛ր իմ, տե՛ր Աստված ריבונו־של־עולם
ինքնիշխանություն ריבונות נ
ինքնիշխան ריבוני ת
քաջակուսի ריבוע ז
բանկային տոկոս ריבית נ
լրտեսություն ריגול ז
հուզել ריגש פ (לְרַגֵּשׁ, מְרַגֵּשׁ, יְרַגֵּשׁ)
կահավորում ריהוט ז
խմբագնել, ոտոգել ריווה פ (לְרַוּחַ, מְרַוֵּחַ, יְרַוֵּחַ)
հոտ ריח ז (־ רֵיחוֹת)
խղճալ ריחם פ (לְרַחֵם, מְרַחֵם, יְרַחֵם)
ճախրել, սավառնել ריחף פ (לְרַחֵף, מְרַחֵף, יְרַחֵף)
կենտրոնացում ריכוז ז
փափկեցնել ריכך פ (לְרַכֵּךְ, מְרַכֵּךְ, יְרַכֵּךְ)
խարել ריכה פ (לְרַמּוֹת, מְרַמֶּה, יְרַמֶּה)
հուտ, նոնակ ריחן ז
ուրախանալ, ցնծալ, զրպարտել ריצן פ (לְרַצֵּן , מְרַצֵּן, יְרַצֵּן)
թարթիչ ריס ז
շաղ տալը, փոշիացում ריסוס ז
բուժել ריפא פ (לְרַפֵּא, מְרַפֵּא, יְרַפֵּא)
բուժում ריפוי ז
վագք ריצה נ
դատարկություն, վակուում ריק ז
դատարկ ריק ת
պար ריקוד ז
գեղասահք ~ עַל קֶרַח
դատարկություն, ամայություն ריקנות נ
գրանցում, գրառում, տպավորություն רישום ז
փափուկ, մատղաշ, երիտասարդ, թույլ רך ז
նորածին ק־ הַנִּלֵּד
հնծել, նստել (ձի, հեծանիվ, գնացք ևն) רכב פ (לִרְכּוֹב, רוֹכֵב, יִרְכַּב)
սայլորդ, հեծյալ רַכָּב ז
փոխադրամիջոց רֶכֶב ז
ճոպանուղի רַכֶּבֶל ז
գնացք רַכֶּבֶת נ
մետրո ~ תַּחְתִּית
հնծած רָכוּב ת
ունեցվածք, դրամագլուխ רְכוּשׁ ז
խմբի կամ ստորաբաժանման պատասխանատու հիով կամ հեծանվով գնալը רַכִּיבָה נ
բամբասող רַכִּילַאי ז
բամբասանք רַכִּילוּת נ
գնում, ձեռքբերում רְכִישָׁה נ
լանսաշղթա רֶכֶס ז
ձեռք բերել, գնել רָכַשׁ פ (לִרְכּוֹשׁ, רוֹכֵשׁ, יִרְכּוֹשׁ)
գրծիին անմիջականորեն վերաբերող רֶלְוַנְטִי ת
վերաբերմունք, կապ רֶלְוַנְטִיּוּת נ

հետապնդող רוֹדֵף ז
ծարավը հագեցնել, կուշտ խմել רִוָּה פ (לְרַוּת, רוֹוֶה, יְרַוֶּה)
տարածված, ընդունված רִוּוּחִי ת
բարեկեցություն, սոցիալական պարգևներ רְוָחָה נ
լայնորեն բանալ ~ פְּתַח לְ־
եկամտաբեր רִוְוָחִי ת
հագեցած, ջրով լի, ոռոգված רָוֵי ת
ամուրի רָוָק ז
կռմա רוּן ז
քամի, հոգի, ոգի רוּחַ ז (־ רוּחוֹת)
մտավորական אִישׁ ~
լայնություն רֶוַח ז
հոգևոր רוּחָנִי ת
հեռավորություն, տարածություն רֶוַח ז
առուս רוּסִי ז (־ רוּסִים)
ռուսաստանցիա, հերթականություն, թյամբ պաշտոնի գրառեցում רוּסִיָּה נ
հնծյալ, ձիավոր רוֹכֵב ז
ոլոր רוֹכֵל ז
մանրավաճառ רוֹכְלָא ז
Հռոմ רוֹמָא נ
հռոմեական, հռոմեացի רוֹמָאִי ת״ז
բարձրացնել, գովաբանել רוֹמֵם פ (לְרוֹמֵם, מְרוֹמֵם, יְרוֹמֵם)
ռուսական, ռուս רוּסִי ת״ז
Ռուսաստան רוּסְיָה נ
ռուսերեն רוּסִית נ״ת
ոլոր רוּץ ז
դժբախտաբար לְ־ הַמַּזָּל
հովիվ (նաև՝ հոգևոր) רוֹעֶה ז
բժիշկ רוֹפֵא ז
մարդասպան רוֹצֵחַ ז
ջարդել, ջարդուփշուր անել רוֹצֵץ פ (לְרוֹצֵץ, מְרוֹצֵץ, יְרוֹצֵץ)
դեղագործ רוֹקֵחַ ז
թուք רוֹק ז
դեղագործություն רוֹקְחוּת נ
դատարկել רוֹקֵן פ (לְרוֹקֵן, מְרוֹקֵן, יְרוֹקֵן)
տպավորություն רוֹשֶׁם ז
եռացող רוֹתֵחַ ת
նիհար רָזֶה ת
փոդոց רְחוֹב ז״ת
լայն, ընդարձակ רָחָב ת
աշխարհի չորս բոլորը, ընդարձակ כָּל רָחְבֵי הָעוֹלָם
փոդոց רְחוֹב ז (־ רְחוֹבוֹת)
գթասիրտ רַחוּם ת
հեռու, հեռավոր רָחוֹק ת
հեռվից מִ־ ~
արգանդ רֶחֶם ז (־ רְחָמִים)
կարեկցություն, գթասրտություն רַחֲמִים זר״
գթասրտություն רַחֲמָנוּת נ
թաց, խոնավ רָטוֹב ת (־ רְטוֹבָה)
դող רֶטֶט ז
ՊարկինսոնՀիվանդություն רְטִיטָה נ
փնթփնթալ, քրթմնջալ רָטַן פ (לְרַטֵּן, רוֹטֵן, יְרַטֵּן)
թոք רֵיאָה נ

հետապնդող רוֹדֵף ז
ծարավը հագեցնել, կուշտ խմել רִוָּה פ (לְרַוּת, רוֹוֶה, יְרַוֶּה)
տարածված, ընդունված רִוּוּחִי ת
բարեկեցություն, սոցիալական պարգևներ רְוָחָה נ
լայնորեն բանալ ~ פְּתַח לְ־
եկամտաբեր רִוְוָחִי ת
հագեցած, ջրով լի, ոռոգված רָוֵי ת
ամուրի רָוָק ז
կռմա רוּן ז
քամի, հոգի, ոգի רוּחַ ז (־ רוּחוֹת)
մտավորական אִישׁ ~
լայնություն רֶוַח ז
հոգևոր רוּחָנִי ת
հեռավորություն, տարածություն רֶוַח ז
առուս רוּסִי ז (־ רוּסִים)
ռուսաստանցիա, հերթականություն, թյամբ պաշտոնի գրառեցում רוּסִיָּה נ
հնծյալ, ձիավոր רוֹכֵב ז
ոլոր רוֹכֵל ז
մանրավաճառ רוֹכְלָא ז
Հռոմ רוֹמָא נ
հռոմեական, հռոմեացի רוֹמָאִי ת״ז
բարձրացնել, գովաբանել רוֹמֵם פ (לְרוֹמֵם, מְרוֹמֵם, יְרוֹמֵם)
ռուսական, ռուս רוּסִי ת״ז
Ռուսաստան רוּסְיָה נ
ռուսերեն רוּסִית נ״ת
ոլոր רוּץ ז
դժբախտաբար לְ־ הַמַּזָּל
հովիվ (նաև՝ հոգևոր) רוֹעֶה ז
բժիշկ רוֹפֵא ז
մարդասպան רוֹצֵחַ ז
ջարդել, ջարդուփշուր անել רוֹצֵץ פ (לְרוֹצֵץ, מְרוֹצֵץ, יְרוֹצֵץ)
դեղագործ רוֹקֵחַ ז
թուք רוֹק ז
դեղագործություն רוֹקְחוּת נ
դատարկել רוֹקֵן פ (לְרוֹקֵן, מְרוֹקֵן, יְרוֹקֵן)
տպավորություն רוֹשֶׁם ז
եռացող רוֹתֵחַ ת
նիհար רָזֶה ת
փոդոց רְחוֹב ז״ת
լայն, ընդարձակ רָחָב ת
աշխարհի չորս բոլորը, ընդարձակ כָּל רָחְבֵי הָעוֹלָם
փոդոց רְחוֹב ז (־ רְחוֹבוֹת)
գթասիրտ רַחוּם ת
հեռու, հեռավոր רָחוֹק ת
հեռվից מִ־ ~
արգանդ רֶחֶם ז (־ רְחָמִים)
կարեկցություն, գթասրտություն רַחֲמִים זר״
գթասրտություն רַחֲמָנוּת נ
թաց, խոնավ רָטוֹב ת (־ רְטוֹבָה)
դող רֶטֶט ז
ՊարկինսոնՀիվանդություն רְטִיטָה נ
փնթփնթալ, քրթմնջալ רָטַן פ (לְרַטֵּן, רוֹטֵן, יְרַטֵּן)
թոք רֵיאָה נ

שוב ר״פ կրկին, վերստին
שובץ ם (-, משובץ, ישובץ) պաշտոնի նշանակվել, համապատասխան տեղը դրվել, տեղադրվել մյուսների միջև
שוגר ז ստացագիր
שוד ז հափշտակում, կողոպուտ
שודד ז հափշտակիչ
~־ים ծովահեն
שוואה ז ապարդյունություն
שווה ת հավասար
שוויון־זכויות իրավահավասար
שוויון ז հավասարություն
~־זכויות իրավահավասարություն
שוויוני ת իրավահավասար
שוויץ ג Շվեյցարիա
שוחד ז կաշառում, կաշառք
שוחט ם (לשוחט, מ״, ר״) զրաստել
שוחר ז կողմնակից, ջատագով
שוטה ז հիմար, տկարամիտ
~ שבעולם հիմարների հիմար
שוטט ם (לשוטט, מ״, ר״) թափառել
שוטף ת հոսուն, հոսող, անընդհատ, տեղատատրափ
שוטר ז ոստիկան
שולן ז (־ שולנות) սեղան
שולי ת երկրորդական, ոչ էական
שוליים ר״ר հագուստի եզր, փեշ, լուսանցքներ
שום 1 ז սխտոր
שום 2 ז ոչ մի
~ דבר ոչ մի բան
שומם ת ամայի, անմարդաբնակ
שוממות ג ամայություն
שומן ז ճարպ
שומר ז պահակ, պահապան
שומרון ג Սամարիա (պատմական տարածք Պաղեստինում)
שומרוני ת״ז սամարացի, սամարական
שומרי ת״ז շումերական, շումերացի
שומת, בשומת ז հատող, թշնամի
שונא ת
שונה ת տարբեր
שונות ז տարբերություն
שוני ז աղվես
שועל ז դոնապան, դարպասապահ
שוער ז դատավոր
שופט ת առատ
שופע ת շոֆար (ծիսական շեփոր)
שופר ז (־ שופרות)
שוק ג (־ שוקים) շուկա
שוקולד ג շոկոլադ
שור ז (־ שורים) ցուլ
שורה ג շարք, գիծ, տող
שורש ז (־ שורשים) արմատ
שושלת ג արքայատոհմ, դինաստիա
שושן ז շուշան
שושנה ג (־ שושנים) շուշան
שותף ם (-, משותף, ישותף) ներգրավվել, հաղորդակից դառնալ
שותף ז գործընկեր, ընկերակից, գործընկերություն, ընկերակցություն
שז״ר ר״ת שנה זו ս.թ., սույն թվի
שזיף ז սալոր
שיח ר״ת שקל קדש նոր շեկել (Իսրայելի դրամական միավորը)
שיחה ם (לשוחות, שוחה, ישוחה) լողալ
שיחור ת սև
שיחזור ז վերականգնում, ռեստավրացիա, վերարտադրություն
שיחיקה ג անառուսների մորթ, կոտորած
שיחיה ג լող
שיחין ז լողորդ
שיחרות ג կոռուպցիա
שיחלה ג ձվարան
שיחמט ז շախմատ
שיחמטאי ז շախմատիստ
שיחצנות ג հանդգնություն, մեծամտություն
שיחצני ת լկտի, հանդուգն
שיחקן ז (ג׳ שיחקנית) խաղացող, դերասան
שיחקנות ג թատերական արվեստ
שיטה ז արնածաց, վաղ առավոտ
שיטר, שיטר ם (לשוטר, שוטר, ישטר) փնտրել, հետաքրքրվել, ձգտել
שט ם (לשוט, שט, ישוט) նավարկել, լող տալ
שטח ז տարածք, մակերես, ոլորտ
השטחים «գրավյալ պաղեստինյան տարածքներ» (Հորդանան գետի արեմտյան ափ և Գազա)
שטחי ת մակերեսային
שטחיות ג մակերեսայնություն
שטים ז գորգ
שטיפה ג լվացում
שטן ז սատանա, թշնամի
שטף ם (לשטוף, שוטף, ישטוף) լվանալ, հոսել, թափվել
שטף ז հոսք, ընթացք
~־דם արյունահոսություն
שטרייטמל ז կլոր մորթե գլխարկ հրեա հոգևորականների մոտ
שי ז նվեր
שיא ז գագաթնակետ, ռեկորդ
שיבה ג սպիտակած մազեր
שיבה ג վերադարձ
שיבת־ציון հրեաների վերադարձը Պաղեստին (նախ՝ բաբելոնյան գերությունից հետո, ապա՝ XIX դարի երկրորդ կեսից)
שיבח ם (לשבח, מ״, ר״) գովաբանել, լավացնել
שיבש ם (לשבש, מ״, ר״) խախտել, աղավաղել
שיגעון ז (־ שגעונות) խելագարություն
שיגר ם (לשגר, מ״, ר״) ուղարկել, հղել
שיגשוג ז բարգավաճում, բարօրություն
שידוך ז խնամախոսություն
שידור ז հեռարձակում
שידר ם (לשדר, מ״, ר״) հեռարձակել, եթեր տալ
שיזף ם (לשזוף, משזוף, ר״) համեմատել, հավասարեցնել, պատկերացնել, երևակայել, տալ, շնորհել
שיזק ם (לשזוק, מ״, ר״) վաճառել, վաճառել-ազատվել
שיחר ז մեսգորդ
שיחוף ז արևայրուկ
שיח 1 ז թուփ, թփուտ
שיח 2 ז զրույց
~־ զրուցակից
שיח ז շեկիս
שיחה ג զրույց, խոսակցություն
שיחזור ז վերականգնում, ռեստավրացիա
שיחק ם (לשחק, מ״, ר״) խաղալ
שיחרור ז ազատագրում, զորացրում, դուրս գրում հիվանդանոցից
שיחרר ם (לשחרר, מ״, ר״) ազատել, ազատագրել
שיט ז նավարկում, նավագնացություն, առագաստային սպորտ
שיטה ג ձև, եղանակ, մեթոդ, համակարգ
שיטור ז ոստիկանական հսկողություն
שיטתי ת կանոնավոր, սիստեմատիկ, մեթոդիկ
שיכר ז թիավար
שיכון ז պատկառող, վերաբերող
שיכות ג պատկանելություն
שיכה ג քարավան, շարասյուն
שיכרים ר״ר ուտելիքի մնացորդներ
שיכון ז բնակեցում, թաղ
~־ משרד (שר) ה բնակարանային հարցերով նախարարություն (նախարար)
שיכור ת հարբած
שיכר ם (לשכר, מ״, ר״) հանդարտեցնել, թուլացնել
שיכל ז ցավը
שיכלול ז կատարելագործում
שיכלל ם (לשכלל, מ״, ר״) կատարելագործել
שיכנע ם (לשכנע, מ״, ר״) հանվոզել
שיכפול ז պատճենահանում, բազմացում
שיכר ם (לשכר, מ״, ר״) հարբեցնել
שילב ם (לשלב, מ״, ר״) զուգակցել, ներառել
שילהב ם (לשלהב, מ״, ר״) բռցավառել, ոգեորել
שילום ז վճարում, փոխհատուցում
שילה ם (לשלם, מ״, ר״) բաց թողնել, վտարել, ուղարկել
שילם ם (לשלם, מ״, ר״) վճարել
שימורים ר״ר պահածոներ
שימוש ז օգտագործում
שימושי ת օգտագործելի, գործնական, օգտակար
שימח ם (לשמח, מ״, ר״) ուրախացնել, զվարճացնել
שימר ם (לשמר, מ״, ר״) պահպանել, պահել
שימרה ג գործընկերություն, ընկերակցություն
שיין ר״ת שנה זו ս.թ., սույն թվի
שיניף ז սալոր
שיעוד ר״ת שקל קדש նոր շեկել (Իսրայելի դրամական միավորը)
שיקה ם (לשקות, שוקה, ישקה) լողալ
שיקור ת սև
שיחזור ז վերականգնում, ռեստավրացիա, վերարտադրություն
שיקיה ג անառուսների մորթ, կոտորած
שיקיה ג լող
שיקין ז լողորդ
שיקומיות ג կոռուպցիա
שיקלה ג ձվարան
שיקמט ז շախմատ
שיקמטאי ז շախմատիստ
שיקצות ג հանդգնություն, մեծամտություն
שיקצני ת լկտի, հանդուգն
שיקקן ז (ג׳ שיקקנית) խաղացող, դերասան
שיקקנות ג թատերական արվեստ
שיר ז արնածաց, վաղ առավոտ
שיר ם (לשורר, שורר, ישר) փնտրել, հետաքրքրվել, ձգտել
שט ם (לשוט, שט, ישוט) նավարկել, լող տալ
שטח ז տարածք, մակերես, ոլորտ
השטחים «գրավյալ պաղեստինյան տարածքներ» (Հորդանան գետի արեմտյան ափ և Գազա)
שטחי ת մակերեսային
שטחיות ג մակերեսայնություն
שטים ז գորգ
שטיפה ג լվացում
שטן ז սատանա, թշնամի
שטף ם (לשטוף, שוטף, ישטוף) լվանալ, հոսել, թափվել
שטף ז հոսք, ընթացք
~־דם արյունահոսություն
שטריימל ז կլոր մորթե գլխարկ հրեա հոգևորականների մոտ
שי ז նվեր
שיא ז գագաթնակետ, ռեկորդ
שיבה ג սպիտակած մազեր
שיבה ג վերադարձ
שיבת־ציון հրեաների վերադարձը Պաղեստին (նախ՝ բաբելոնյան գերությունից հետո, ապա՝ XIX դարի երկրորդ կեսից)
שיבח ם (לשבח, מ״, ר״) գովաբանել, լավացնել
שיבש ם (לשבש, מ״, ר״) խախտել, աղավաղել
שיגעון ז (־ שגעונות) խելագարություն
שיגר ם (לשגר, מ״, ר״) ուղարկել, հղել
שיגשוג ז բարգավաճում, բարօրություն
שידוך ז խնամախոսություն

Շխեմ/Նարլուս (քաղաք)
հարեան, դրացի
բնակվել
շամ ո (լաշամ, լաշամ, լաշամ)
քանի որ, քանզի
համոզում, համոզելը
հարևանություն
շամանություն ։
բարիդրացիություն
~ մոնա
վարձ
շամբել ։
վարձել
պատկանելության մասնիկ
փուլ
շալ ։
ձյուն
շալգամ ։
փայտիկով պաղպաղակ
Սալիտակածյունիկ, Ձյունանուշ
կմախք, հիմնակմախք
ժամանակահատվածի վերջնամաս
անհոգ
անդորր, հանգիստ
շլոր ։
ձյուղ, ճյուղավորում
շլորփոս ։
ջրափոս
խաղաղություն, առողջություն, ողջույն
ողորմի երան
~ գալիս
խաղաղություն ձեզ (ողջույնի ձև)
երեք
տասներեք
երեսուն
ուղարկել
տիրել, իշխել
ցուցանակ, վահանակ
իշխանություն, տիրապետություն
առաջյալ
առաքելություն, հանձնարարություն
տիրակալ
տիրապետում, տիրապետություն
մերժում, ժխտում
բացասական
կատարելություն
մեկ երրորդ մաս
համհարգ
երրորդ
տերևաթափ
ժխտել, չընդունել
ավար, ռազմավար
ամբողջական, կատարյալ, ավարտված, համաձայն
ամբողջականություն, լիակատարություն, կատարելություն
ամբողջությամբ
հանել, դուրս քաշել, պատյանից հանել

շամանել, օգտագործվել, պարտականություն կատարել, պաշտոն զբաղեցնել
ուշադրություն
փոխել, փոփոխել
բուն
փոփոխություն
սերտողություն, սրում
շրջիններ ։ շն
կաթնուկ, խատուտիկ
հագ
դաս, չափ, բաժին, ցուցանիշ, մենություն
ձանձրույթ
մագեր
շամփուր, սրեցում
դատավարություն
աշորա
բարելավում
բարելավել, կատարելագործել
ընկալելիք
կշռադատում
ապաքինում
ներդնել, գետեղել, մեջը դնել, ընկղմվել
արտացոլել, արտահայտել
ստել, խաբել
զրնգալ, դղրդալ, շաչել, կոփկոփեցնել
երգ, բանաստեղծություն
պռեզիա, երգ, երգեցողություն
ծառայություն, սպասարկում
զուգարան
շրջանակ
զգեստավորում, զգեստ
զենք
ծառայել, սպասարկել
մարմար
վեցերորդ
վաթսուն
(հասա)մասնակցություն, հասարակություն
հասարակություն
~-ֆալիա
ընդգրկել կազմի մեջ, համագործակցության կոչել
հասարակությունը կոչել
~ ֆալիա
պառկել, քնել մեկի հետ
խավ, շերտ
որդեկերություն
թաղ, թաղամաս
վարձակալած, վարձած
մոռանալ
տարածված, հաճախ
աստվածային ներկայություն
խնայք, բանականություն, ինտելեկտ
ուս

սամ, սրածայր, սրամիտ
երկրորդ
վարելյան
երկու
տասներկու
երկրորդ անգամ
տարեկան, ամենամյա
ՇԱՍ (կրոնական կուսակցություն Իսրայելում)
ժամ
ժամը քանի՞սն է
~-ը?
անհայ, ուշադրություն դարձնել
ժամացույց
զարթուցիչ
յոթ
տյասուն
գնալ, թռչել, սրընթաց գնալ, արշավել
դժվարություն
մազուտ
ժամագործ
դարպաս, տիտղոսաթերթ
տարադրության փոխարժեք
մազ
զվարճանք
հեռուստախաղ, վիկտորինա
շրթունք
լեզու (խոսք)
ափ, եզր
առողջ բանականությամբ, չափավոր, հավասարակշռված
լսափող
աղախին, ստրկուհի
դատել
առողջ դատողություն, սրամիտ
ճպուռ
գետաբերան
թափել
ցածրավայր
բեռ
լոքո
ճաղար
առատություն
գրիպ
շրթներկ
պարկ
բանկային չեկ
տրեսպասի աշխատել
նուշ, նշագեղձ
կշռված, համարժեք, հավասարակշռված, կշռադատված
թափանցիկ
դիապոզիտիվ, սլայդ
լություն, հանգստություն

միզապարկ
երեկ չէ մյուս օրը
շղթա, խրադարձությունների շղթա
դնել
ուշադրություն դարձնել
անուն
անվան
ազգանուն
մականուն, հոմանիշ
անուն (առանց ազգանվան)
Սիվ (Նոյի որդիներից մեկը, սեմական ժողովուրդների նախահայրը)
այնտեղ
որ հանկարծ չ..., միգուցե
Ամի կողմ
Ամխակողմյան
ուր
տասնուր
ութսուն
ասեկոս, լուր
պահպանված, պահպանվող
արգելանոց, ոգեղրվացիա
ուրախանալ
ուրախ
ուրախություն
հրեական տոն
սեմական
երկինք
վերմակ
երկնային
ութերորդ
սամիթ
պահպանում, հսկում
շրջազգեստ
ամայատեղի, սարսափ
յուղ, ճարպ, ձիթայուղ
գեր, յուղալի, ճարպակալած
չաղլիկ
թթվասեր, սերուցք
լսել, ունկնդրել
պահել, հսկել, պահպանել
թերմոս
պահպանողական
պահպանողական
ծառա
արև
առաջ
«վիդեոսկրի աշտարակ»
ատել
ատելություն
տարբերվել, փոփոխվել
տարի
փղոսկր
վիճելի

շիթիլ, տնկի, սածիլ
ծառատունկ, սածիլատունկ
նրկու
տասներկու
լություն
տնկել, ներմուծել
մեզ
լոել

ת

փոքր սենյակ, օթյակ, կուպե, բջիջ
Թել-Ավիվ
կոնցեռն, կորպորացիա
կիրք, տարփանք, ուժեղ ցանկություն
գոմեշ
երկվորյակ
ոզբեպիտ պատահար, միջադեպ
արագացում
լուսավորում
բջջային
համատեղելիություն
համաձայնեցնել, համապատասխանել, նման լինել
թուզ, թզենի
ամսաթիվ, տարեթիվ, թվական
արկղ, Նոյան տապան
փոստարկղ
ցորեն
պարտություն
պահանջ, հայց, դատախազություն
տիեզերք
համեմունք
ձև, մոդել, նմուշ
պահանջել, հայցել
հրդեհ, պատերազմ, թշնամանքի բռնկում
սանիտարական վիճակ
եփած ուտելիք
պիտակ, նշան, անցագիր
օժանդակում, օգնություն
արձագանք, պատասխան
հայտնագործություն, հայտնարերում
հատուցում, պարգև, պատիժ
ընդհարում, բախում
փոստարկղ
հաճախ(ակի), մշտապես
լիցքավորում վառելիքով
պատկեր, պատկերացում, նմուշ, շաբլոն, մոդել
ռադիոալիքի հաճախականություն
թեյ

հանգիստ, հանդարտ, խաղաղ
սուզում, անկում, մայրամուտ
կիրք, ուժեղ ցանկություն
տոպրակ
շեկել (Իսրայելի դրամական միավորը)
կշռել, կշռադատել
սուզվել, ճնշվածք տալ, ներս ընկնել, մայր մտնել
սուտ
ստահոս
նախարար, զորավար, իշխան
երգել
տապ, շոգ ու չոր եղանակ
մական, գավազան, գայլասեռ, ցցուն, ձեռ(ին)
ծառայողական, պաշտոնական
ծառայողական ավտոմեքենա
վերապրել, ողջ մնալ
թեք, թեռնց
գոնվող, թաց
սփոված
նախարարի պաշտոն
բերձել
գծագրություն, գծագիր
բերձվածք
վերապրած, մնացորդ, պահպանված մաս, փախստական
վերապրում, վերապրելը
գրան
բերձվածք
հրդեհ, այրում
սուլոց
մկան
կամայականություն
մկանոտ
այրել
խեժ, ձյութ
վիտալ, բազմանալ
սողուն
սուլել
իշխել, տնօրել
իշխանություն, իշխանության ներկայացուցիչ
շոթա
ծառա, ծառայող
ուրախանալ
վեց
տասնվեց
խմել
խմում, ըմպում

զորձողության կամ պիտանելության ժամկետ, ուժ, թափ, իրավասություն
բերբանով
ազրեսոր
ազրեսիվ
հերթ, ժամանակաշրջան, ժամկետ
ոսկեդար
թարգմանվել
թարգմանիչ
Թորա (Մովսեսի Հնգամատյան), ուսմունք, գիտելիք
հուդայականության «բանավոր» օրենքը
անձ հաստատող փաստաթուղթ
ավիրատու, հովանավորող
հերթապահ
տկարություն, թուլություն
ժառանգականություն
ժառանգական
բեակիչ
թութ, թթենի
ելակ
թնդանոթ
սնուցդ
սնոդարար
հիշեցում
նվազախումբ
հաշվենկիր
հնարամիտ
հոդրի
շարանչուսություն
ոլորտ
զգացում, ընկալում
տեխնիկական սպասարկում
կանխատեսում
վերածնունդ, հարություն
սկիզբ, նախ և առաջ
օրենսդրություն
հիվանդություն
հիվանդում
փոխանորդ
ռազմավթիրք
կայան, կանգառ
բենզակայան
էլեկտրակայան
կայազոր
մրցույթ, մրցակցություն
մրցակցային
տակ
ներքեից, տակից, տակը
ստոքին
վարտիք
ստոքին մաս, հատակ, սկուտեղ, մեսրոտ
ախորժակ

զարմանալ, ապշել
անդունդ
փառք, ճանաչում, փառաբանում, փայլ, մեծություն
հանդիսավոր երգ, շքերթ
զորձրեթաց
խաղաղության զորձրեթաց
նշան, նոտա
դիմագծեր
առիթ
ձև, տեսք, կոչում, աստիճան, տիտղոս, ածական
ածական անուն
մակբայ
պահանջկոտ
շնորհակալություն
գնտակցություն, ինքնագիտակցություն
դատարկություն, ոչինչ
թռնուրդ, քաոս
պիտակ
մեջտեղ, կենտրոն
ընթացքում
մի քանի բոպեների ընթացքում
այդ ընթացքում
ներսը, մեջը, մեջտեղը
դեպի ներս
ներսից, թվից, հլնելով
ակնկալիք, սպասում
թութակ
բռվանդակություն
համակարգչային ծրագիր
ծրագիր
ծրագրավորող
ծրագրավորվել
հետևանք, արդյունք, հզրակացություն
պատմություն, տարեգրություն, կենսագրություն
որդ, ճիճու
շիտակություն, ազնվություն
միամտություն
ավարտ, վերջ
արմավենի
փրփրացող, փրփրուն, պղպջուն, պճպճան
ավելացում, հավելում
կույլաղիք
օգուտ
թմբուկ
երևույթ, ֆենոմեն
դժոխք
արդյունք
արտադրանք
արտադրանք, արտադրություն

תוקף ז
תוקפן ז
תוקפני ת
תור ז
~ הזהב
תורגם פ (-, פִּתורגֶם, יְ-)
תורגמן ז
תורה ז
~ שֶׁבְּעַל־פֶּה
ת״ז ר״ת תְּעוּדַת־זֶהוּת
תורם ז
תורן ז
תורפה ז
תורשה ז
תורשתי ת
תושב ז
תות ז
~־שָׂדֶה
תותח ז
תזונה ז
תזונתי ת
תזכורת ז
תזמורת ז
תזקיק ז
תחבולני ת
תחביב ז
תחביר ז
תחום ז
תחושה ז
תחזוקה ז
תחזית ז
תחילה ז
תחילה ז
תחלואה ז
תחליאי ת
תחליף ז
תחמושת ז
תחנה ז
תחנת־דלק
תחנת־כוח
תחנת־משטר
תחרות ת
תחרותי ת
תחת מ״פ
מ״מ־ (ל־)
תחתון ת
תחתונים ז״ר
תחתית ז
תיאבון ז

תיגר ז
תיה (לתיה, תיקה, יתיה)
תיהום ז (ר תיהומות)
תיהלה ז
תיהליכה ז
תיהליך ז
~ השלום
תיו ז
תיוני פנים (קלסתר)
תיאנה ז
תיאר ז
שם־~
~־הפועל
תיבעני ת
תיבה ז
תיבעה ז
תיהו ז
~ ובוהו
תיוית ז
תיך ז (תוך־)
תוך־
תוך דקות אחדות
תוך כדי כך
בתוך
לתוך
מתוך
תיולה ז
תוך ר תוך
תיכי ז
תיכן ז (ר תיכנים, תיכני־)
תיכנה ז
תיכנית ז
תיכניתן ז
תיכנן פ (-, מְתַיכְנֵן, יְתַיכְנֵן)
תילה ז
תילדות נ״ר (תולדות־)
תילעת ז (ר תולעים)
תים 1 ז
~־לב
תים 2 ז
תימר ז
תיסם ת
תיסף ז
תיספון ז
תישלח ז
תיעוד ז
תיפוף ז (ר תופים)
תיפעה ז
תיפת ז
תיצאה ז
תיצר ז
תיצרת ז

ակռս
Թալմուդ
թալմուդական
աշակերտ
եռա- (բարդ բառերում)
խոպոպ, զանգուրներ
պարզամիտ, միամիտ
զարմանալ, կասկածել (զարմանք, զարմացում)
տարօրինակ մարդ
տարօրինակ, զարմանալի, անհասկանալի
Թամուզ (հրեական տոմարի 10-րդ ամիսը, հուլիս-հուլիս)
նկար, պատկեր
փոխանակում, փոփոխություն, պարգևատրում, փոխհատուցում
մահացություն
մահկանացու
միշտ
մշտական, անփոփոխ
զարմանք
աջակցություն, նպաստ
միամիտ, պարզամիտ
աջակցել, հենարան հանդիսանալ
տեքստ
արմավ, արմավենի
զորաշարժ, տակտիկական քայլ
ճանապարհային նշան
ող
շնագայլ
պայման
~ սկզբում
նախապայման
բերք
տատանում, միգրացիա
շարժում, երթևեկություն
թափ, ոգևորություն
վառարան, գազօջախ
կոկորդիլոս
Թանախ, 2ին կտակարան
թանախական, հիմնականաբանային
խառնաշփոթություն
համախտանիշ, սինդրոմ
բլթբլթալ, կլկլալ, պղպջալ, խմորվել, բորբոքել
սանրվածք
սցենար
սցենարագիր
երթևեկություն
թափառել, մոլորվել
վկայական
օդագնացություն, ավիացիա
թռիչքաղաշտ
ջրանցք, խրամատ
գաղտնիք, առեղծված

ք՝-
միաձայնեցում
համաձայնեցում, կոորդինացում
նկարագրություն, պատկեր
թատրոն
թատերական
համաձայնեցնել, կոորդինացնել
նկարագրել, պատկերացնել
ուտելիքի համեմում
միջնորդություն
միջնորդել
թեզ
գրքասիրություն
գրքասիրություն
միջին, միջնակարգ
նախագծում, ծրագրավորում
ծրագրավորում
ծրագրել, նախատեսել
անմիջապես, նույն պահին
Եմեն
ծխի քուլաներ
ծծկեր երեխա
փառաբաղդների համաբաժնում
պարտականություն կատարել, գործել
պայուսակ, թղթապանակ
չլուծված հարց, ոչ ոքի
նորոգում, շտկում
նորոգել
վարժեցնել, մարզել
թարգմանել
պատրվակ
եգիպտացորեն
այծ (արու)
երկկազույն
պարունակություն
հատկություն, էություն, որակ, ծրագիր, նախապատրաստում
ինտրիգներ
բաց կապույտ գույն
աշխատանքի օրակարգ

զարդ, թանկարժեք իր
ոսկերիչ
բլուր, բլրակ
Թել-Ավիվ
Թել-Ավիվ ու-ի
թելավիվյան, թելավիվցի
հագուստ
կախել
կախված
ուղղաբերձ, ուղղաձիգ
բեղոր, սրտանոթ
որդնոտ, որդնած
կախվածություն

բարի ախորժա՛կ
համաձայնեցում, կոորդինացում
նիստ
նիստ
նկարագրություն, պատկեր
թատրոնի դերասան
թատերական
համաձայնեցնել, կոորդինացնել
նկարագրել, պատկերացնել
ուտելիքի համեմում
միջնորդություն
միջնորդել
թեզ
գրքասիրություն
գրքասիրություն
միջին, միջնակարգ
նախագծում, ծրագրավորում
ծրագրավորում
ծրագրել, նախատեսել
անմիջապես, նույն պահին
Եմեն
ծխի քուլաներ
ծծկեր երեխա
փառաբաղդների համաբաժնում
պարտականություն կատարել, գործել
պայուսակ, թղթապանակ
չլուծված հարց, ոչ ոքի
նորոգում, շտկում
նորոգել
վարժեցնել, մարզել
թարգմանել
պատրվակ
եգիպտացորեն
այծ (արու)
երկկազույն
պարունակություն
հատկություն, էություն, որակ, ծրագիր, նախապատրաստում
ինտրիգներ
բաց կապույտ գույն
աշխատանքի օրակարգ

գարշ, թանկարժեք իր
ոսկերիչ
բլուր, բլրակ
Թել-Ավիվ
Թել-Ավիվ ու-ի
թելավիվյան, թելավիվցի
հագուստ
կախել
կախված
ուղղաբերձ, ուղղաձիգ
բեղոր, սրտանոթ
որդնոտ, որդնած
կախվածություն

պնկոտ, ոճզումն
առասպան, բարձրագույն
աստիճան
միջադեպ, պատահար
կապի և տեղեկատվության միջոցներ, հեռուստակապ
կոմունիկացիոն, տեղեկատվական
մշակույթ, դաստիարակություն
մշակութային, մշակված
թարգմանություն
վարժություն
աղանդեր, դևսերտ
խոր քուն
ներդրում, նվիրատվություն
դեղ, դեղամիջոց
իրաղարձությունների զարգացում
պատուհասի փեղկ
դյուժին
պատվաստանյութ, վակցինա
ավանդ ներդնել, նվիրատվություն անել
թիկնապայուսակով ճամփորդող
աբադան
~-հոդ
հնդկահավ
հավ
հնդկահավ
թույն
խաչքար
հաղորդում, հաղորդակցություն
ռադիոհաղորդում
եկամուտ
պատասխան
ուշադրություն
կլիրք, խիզ
իններորդ
թուլություն, անզորություն
վճարում, ավարտում
դեկատիվ
ինք
տասնինը
ինսուլին
կանխատեսում
Թիշրեյ (հրեական տոմարի 1-ին ամիսը, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր)
ենթա-, ստորգրիգազային գեներալ
~-ազգային
անմարդկային
~-գարշ
ենթագիտակցություն
~-մոլց
~-մակարդ
ենթագիտակցական
~-մակարդ
ստորաբաժանում-գնդացիր
~-կրկնյա
ստորգետնյա

քարոզչություն, ավիացիա
հաճույք, վայելք
զբաղվածություն
ածելի
խառնուրդ
ցուցահանդես
արդյունաբերություն
«Իսրայելի ավիացիոն արդյունաբերություն» (ռազմա-օդային կոնցերն)
արդյունաբերական
տատառարձություն
կարինջ
կարնչագույն
խնձոր
կարտոֆիլ
զբաղված
սպիտակ, սփռվածություն
աղոթք
ձերբակալում, բռնում, ըմբռնում, ընկալում
կար, կար անելը
բռնել, ձերբակալել
պաշտոն, պարտականություն, առաքելություն, դեր
ծաղկաթույլ
ճաշացուցակ
բռնել, ճանկել
ցուցադրում
լուսանկար
ակորդ
նախադեպ
հույս
Իսրայելի պետական օրհներգի անվանումը
զոդություն, վերապրում, վերակենդանացում
ժամանակաշրջան
պաբերերագիր
նորմալ, ստանդարտային
ստանդարտավորում
խրել, խոցել, փողային գործիք փչել
համասամիտ
հարձակում, գրոհ
խոչընդոտ, անսարքություն
ձանապարհ
համակարգչային սկավառակ
կոմպակտ-դիսկ
նորմա, ստանդարտ
ուղղում, ցուցմունք, կարգադրություն
հարձակվել, գրոհել, սուր քանդատել
վնվեր, ուժ ունեցող
բյուջե
հակիրճ շարադրանք, կոնս-

ակնկալ
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք
ոչ-ոք

ՀԱՅԵՐԵՆ-
ԵԲՐԱՅԵՐԵՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ

ակցեետ	אקצייט
ակումբ	מועדון, קלוב
ահա	הנה
ահաբեկիչ	מחבל, טרוריסט
ահաբեկչական	(שיר) טרור, (שיר) מחבלים, חבלני, טרוריסטי
ահաբեկչական գործողություն	פיגוע
ահաբեկչություն	טרוריזם
աղ	מלח
աղազրկում	התפלה, המתקה
աղբ	אשפה, זבל
աղբարկղ	פח־אשפה
աղբյուր	מעין , מקור
աղետ	אסון
աղի	מלוח
աղի	מעי
աղմկել	רעש, הרעיש
աղմկոտ	רעשני, רועש
աղմուկ	רעש
աղյուս	לבנה
աղոթագիրք	סידור
աղոթել	התפלל
աղոթք	תפילה
աղջիկ	ילדה, בחורה
աղքատ	עני
աղքատություն	עוני, דלות
աճել	גדל, רבה (ավելանալ)
	צמח (բույսի մասին)
աճեցնել	גידל
աճյուն	עצמות, שפר
ամաեղեն	כלים
ամաչել	התבייש
ամաչկոտ	ביישן
ամառ	קיץ
ամառային	קיצי, של קיץ
ամառանոց	נופש־קיץ, מעון־קיץ
ամբաստանյալ	נאשם
ամբոխ	המון, קהל
ամբողջ	כל
ամբողջական	שלם
ամեն	כל
ամենա-	ביותר, הכי
ամենուրեք	בכל מקום, בכל אשר ואשר
ամենօրյա	יומיומי
ամերիկացի	אמריקני, אמריקאי
ամերիկյան	אמריקאי, אמריקני
ամիս	חודש
Ամման	רבת עמון
ԱՄՆ (արտաքին-հարաբերություններ)	ארה"ב
ամոթ	בושה, חרפה
ամպ	ענן
ամպրոպ	סערה

Ա

ազահ	חמדן
ազահություն	חמדנות
ազարակ	חווה
ազատակ	עורב
ազդեցիա	תוקפנות
ազդեցիկ	תוקפני
ազդեցոր	תוקפן
ադամաեղ	יהלום
ադմինիստրացիա	הנהלה, מנהלה, ממשל
ազատ	חופשי;
	פנוי (չզբաղված)
ազատագրել	שיחרר
ազատագրված	משוחרר
ազատագրում	שיחרור
ազատագրկում	מאסר
ազատել (աշխատանքից են)	פטר
ազատություն	חופש, חירות
ազգ	אומה, לאום
ազգարեկչություն	אוכלוסיה, אוכלוסין
ազգական	קרוב־משפחה
ազգային	לאומי
ազգանուն	שם־משפחה
Ազգերի լիգա	חבר הלאומים
ազգություն	לאום, לאומיות
ազդարարել	הודיע
ազդել	השפיע
ազդեցություն	השפעה
ազդեցություն կրել	הושפע
ազնիվ	כבון, הונן, ישר
Աթենք	אתונה
աթոռ	כיסא
ալբոմ	אלבום, חמטון
ալիք	גל
ալկոհոլ	אלכוהול, כוהל
ալյուր	קמח
ախոռ	אורווה
ախորժակ	האבון
ախորժելի	מעורר תיאבון
ածական	שם־תואר
ածելի	תער
ածուխ	פחם
ակադեմիա	אקדמיה
ականջ	אוזן
ականջ դնել	הקשיב
ականջող	עגילים
ակնարկ	רמז, רמיזה
ակնարկել	רמז, רימז
ակնթարթ	הרף עין, רגע
ակնկալել	ציפה
ակռոց	משקפיים
ակտիվ	פעיל, אקטיבי

մշալ — առակ
նբրդ, ցուցք, բրտի, լեռոյ — առանձին
մսայոց — առանձնահատուկ
բալ, մալ, լալ — առանց
լմայ — առաջ (միանգամ)
կուդմ, լմայ-կաղ — առաջ (նախկինում)
մտկդմ — առաջադեմ
մտկդմ — առաջավոր
մուրալ — առաջատար
հայգ — առաջարկ
հայց — առաջարկել
գրմ — առաջացնել
գ՝բոյ, (ՀՊ)հայտիր լուսա — առաջիկա
ռասոյ — առաջին
մանուկ, ռասոյ — առաջնորդ
ազգմ, հայգմ, ցիտուս — առասպել
տրգրա — առաստաղ
ոտրոյ — առավելություն
ցուցք — առավոտ
բաբուցք — առավոտյան
տիգ — առաքել
շրարելություն — առաքելություն
ոտեղծվածային — առեղծվածային
ոտրուց, ոտրուց — արեւ, արեւ
ոտեսոտ — արեւելք
լգիտ — առնվազն
ոտրգանություն — մեքենա
գրիա — առողջ
ոտրգանալ, հարիր, հարիլներ — առողջանալ
ոտրգապահություն — առողջապահություն
ոտրգություն — առողջություն
տոմ — աջակ
ոտրգ — ուղիղ
ոտնտրական *ածական* — ոստիկան, ոստիկանական
ոտնտրական *գոյական* — ոստիկան
ոտնտուր — ոստիկանություն
ասացվածք — ասացվածք
ասել — ասել
ասեղ — ասեղ
Ասիա — Ասիա
ասիական — ասիական
Ասորեստան — Ասորեստան
ասորեստանցի — ասորեստանցի
ասպետ — ասպետ
ստոիճան — աստիճան
ստոիճանաբար — աստիճանաբար
ստոտ — աստղ
Աստված — Աստված
ստվածաբան — աստվածաբան
ստվածային — աստվածային
ավազ — ավազ
ավազան — ավազան
ավաղ — ավազակ
ավանակ — ավանակ
ավանություն — ավանություն

ՀՍՊՐԴ — ՀՍՊՐԴ

ՀՍՊՐԴ — ՀՍՊՐԴ

ՀՍՊՐԴ — ՀՍՊՐԴ

ավանդույթ — מנהג, מסורת
ավարտ — סיום, גמר
ավարտել — גָמַר, סִיֵּם
ավարտվել — הסתיים, נגמר, נשלם
ավել — מטאטא
ավելանալ — גָדַל
ավելացնել — הוֹסִיף
ավելացում — הַעֲלָאָה
ավելի — יוֹתֵר
ավելորդ — עוֹדֵף, נוֹסָף
ավելցուկ — עוֹדֵף
ավերակներ — חורבות, הֲרִיסוֹת
ավերել — הָחֲרִיב, הָרַס
ավերվել — חָרַב, נֶחֱרַב
ավերում — חורבן
ավիացիա — אֲוִירִיָּה, טְוּסִים
ավլել — טיאטא
ավտոբուս — אוֹטוֹבּוּס
ավտոմատ (զենք) — רוֹבֶה סַעַר
ավտոմոբիլ — מְכוֹנִית
ավտոտնակ — מוּסָך, גָּרָאז׳
ավտում — שִׁן
ատամնաբույժ — רוֹפֵא־שִׁנַּיִּים
ատել — שָׂנֵא
ատելություն — שִׂנְאָה
ատյան — שַׁרְבָּאָה, מוֹסָד
ատոմային — אָטוֹמִי
ատրճանակ — אֶקְדָּח
ատրճանակ-գնդացիր — תת־מְקַלָּע
արաբ — עֲרָבִי, עַרְבִּי
արաբական — עֲרָבִי, עַרְבִּי
արաբերեն — עֲרָבִית, עַרְבִּית
արագ — מָהִיר
արագիլ — חֲסִידָה
արագորեն — מַהֵר, בְּמְהִירוּת, עַל רֶגֶל אַחַת, בְּמַחֲטֵי יָד
արագություն — מְהִירוּת
արամեական — אֲרַמִּי
արամեացի — אֲרַמִּי
արամերեն — אֲרַמִּית
արարողություն — טֶקֶס
արարք — מַעֲשֶׂה
արբանյակ — לוּוַיָן
արգելակել — כָּלַם
արգելել — אָסַר, מָנַע
արգելված — אָסוּר
արդար — צוֹדֵק, הוֹגֵן, יָשָׁר
արդարացում — הַצְדָּקָה
արդարություն — צֶדֶק, דִּין צֶדֶק
արդեն — כְּבָר
արդյոք — הַאִם, אִם, הֲ־
արդյունաբերական — תַּעֲשִׂיָּתִי
արդյունաբերություն — תַּעֲשִׂיָּה
արդյունավետ — יָעִיל, אֶפֶקְטִיבִּי
արդյունավետություն — יְעִילוּת, אֶפֶקְטִיבִּיּוּת
արդյունք — תוֹצָאָה
արդուկ — מַגְהָץ
արդուկել — גִּהֵץ
արդուկել — גִּהֵץ
արթնանալ — הִתְעוֹרֵר
արթնացնել — הֵעִיר
արժե (իմաստ ունի) — קָרָאי
արժենալ — עָלָה
արժեք — שׁוּוִי, עֲלוּת, עֵרֶךְ
արժեքավոր — בַּעַל־עֵרֶךְ
արխիվ — אַרְכִּיב, אַרְכִּיוֹן, גְּנָזִי
արծաթ — כֶּסֶף
արծաթե — שֶׁל כֶּסֶף, ־כֶּסֶף
արծիվ — נֶשֶׁר, עַיִט
արկած — הַרְפַּתְקָה
արհեստ — מְלָאכָה
արհեստական — מְלָאכוּתִי
արձագանք — הֵד, תְּגוּבָה
արձակ — פְּרוֹזָה
արձակուրդ — חוּפְשָׁה
արձան — פֶּסֶל
արմատ — שׁוֹרֶשׁ
արմունկ — מַרְפֵּק
արյուն — דָּם
արջ — דּוֹב
արվեստ — אֲמָנוּת, אוּמָנוּת
արվեստագետ — אָמָן, אוֹמָן
արվեստանոց — סְטוּדְיוֹ
արտաբերել — בִּיטֵא, הִשְׁמִיעַ
արտադրանք — יְצוּר, תּוֹצֶרֶת
արտադրել — יִצֵּר
արտադրություն — יְצוּר
արտահայտել — הִבִּיעַ
արտահայտություն — בִּיטוּי, הַבָּעָה
արտահանել — יִצֵּא
արտահանում — יְצוּא, צוּא
արտասահման — חוּץ לָאָרֶץ
արտասահմանյան — (שֶׁל) חוּץ (שֶׁל) חוּץ לָאָרֶץ
արտասահմանցի — זָר
արտասանություն — מִבְטָא (առոգանություն)
(ասմունք) — דִּיקְלוּם
արտաքին — חִיצוֹנִי, חִיצוֹן
արտաքսում — גֵּרוּשׁ
արտոնագիր — רִשְׁיוֹן
արցունք — דֶּמַע, דִּמְעָה
արքայադուստր — נְסִיכָה, בַּת־מֶלֶךְ
արքայազն — נָסִיךְ, בֶּן־מֶלֶךְ
արև — שֶׁמֶשׁ
արևային — שֶׁמֶשִׁי, סוֹלָרִי, (שֶׁל) שֶׁמֶשׁ
արևելյան — מִזְרָחִי
արևելագիտություն — מִזְרָחָנוּת
արևելյան — מִזְרָחִי
արևելք — מִזְרָח
արևմտյան — מַעֲרָבִי
արևմուտք — מַעֲרָב
ափ — חוֹף, שָׂפָה; נָדָה (զետի)

բանջարեղեն — יָרָקוֹת
բանվոր — פּוֹעֵל
բանտ — בֵּית־סֹהַר, (בֵּית־)כֶּלֶא
բանտարկել — כָּלָא
բանտարկություն — מַאֲסָר
բաղկել — חִילֵק
բաշխել — הִגְלָה, גֵּירֵשׁ
բաշխում — הִגְלָה
բառ — מִילָה
բառապաշար — אוֹצַר־מִילִים
բառարան — מִילוֹן
բդուրսել — כִּדּוּרְסֶל
բակետբոլիստ — כִּדּוּרְסָלָן
բակետբոլիստ — מִסְפָּק
բավական — דַּי, מִסְפָּק
բավական է — דַּי, מִסְפָּק
բավականաչափ — מִסְפָּק
բավականացնել — הִסְפִּיק
բավարարել (պահանջը) — סִיפֵּק
բավարարվել (որևէ բանով) — הִסְתַּפֵּק
բարակ — דַּק
բարձրաձայն — דִּיאֵלֶקְט, לַהַג
բարբառ — קֶשֶׁה, קְמוּבָּד, סָבוּךְ
բարդ — שִׁיפֵּר
բարելավել — הִטְבָּה, שִׁיפּוּר
բարելավում — חָכָר, יָדִיד
բարեկամ — יְדִידוּתִי
բարեկամական — יְדִידוּת
բարեկամություն — תִּיקוּן, רֵפּוֹרְמָה
բարեփոխում — טוֹב, טוּב־לֵב
բարի — כֹּחַם, זֶחָם, הִתְרַגֵּז
բարկանալ — כַּר
բարձ — גָּבוֹהַּ, רָם
բարձր — עֶלְיוֹן
բարձրագույն — רַמְקוֹל
բարձրախոս — גָּבוֹהַּ
բարձրահասակ — רָם, קוֹלְנִי, סָדָק
բարձրաձայն *ածական* — בָּקִיעַ (רָם)
բարձրաձայն *մակբայ* — עָלָה
բարձրանալ — הֶעֱלָה
բարձրացնել — הַעֲלָאָה
բարձրացում — רָמָה
բարձունք — מוּסָרִי, (שֶׁל) מוּסָר, מוֹרָאלִי
բարոյական — מוּסָר, מוֹרָל
բարոյականություն — פָּתוּחַ
բաց *ածական* — פֶּתַח
բաց անել — נָעֲדַר
բացակայել — חִוְסָר
բացակայություն — גִּילָה, עָצָא
բացահայտել — יוֹצֵא מִן הַכְּלָל
բացառիկ — הַסְבִּיר, הִבְהִיר
բացատրել — הֶסְבֵּר, בֵּיאוּר
բացատրություն — אַכְסוֹלוֹט, גָּמוּר, מוּחְלָט
բացարձակ — חוֹץ מִ־, פְּרָט לְ־ -բացառությամբ
բացի — (բացառությամբ) մեկը, բացառությամբ մեկի
բացիկ — פּוּתְקָן
բանջարեղեն — יָרָקוֹת
բանվոր — פּוֹעֵל
բանտ — בֵּית־סֹהַר, (בֵּית־)כֶּלֶא
բանտարկել — כָּלָא
բանտարկություն — מַאֲסָר
բաշխել — חִילֵק
բաշխում — הִגְלָה
բառ — מִילָה
բառապաշար — אוֹצַר־מִילִים
բառարան — מִילוֹן
բդուրսել — כִּדּוּרְסֶל
բակետբոլիստ — כִּדּוּרְסָלָן
բավական — מִסְפָּק
բավական է — דַּי, מִסְפָּק
բավականաչափ — מִסְפָּק
բավականացնել — הִסְפִּיק
բավարարել (պահանջը) — סִיפֵּק
բավարարվել (որևէ բանով) — הִסְתַּפֵּק
բարակ — דַּק
բարձրաձայն — דִּיאֵלֶקְט, לַהַג
բարբառ — קֶשֶׁה, קְמוּבָּד, סָבוּךְ
բարդ — שִׁיפֵּר
բարելավել — הִטְבָּה, שִׁיפּוּר
բարելավում — חָכָר, יָדִיד
բարեկամ — יְדִידוּתִי
բարեկամական — יְדִידוּת
բարեկամություն — תִּיקוּן, רֵפּוֹרְמָה
բարեփոխում — טוֹב, טוּב־לֵב
բարի — כֹּחַם, זֶחָם, הִתְרַגֵּז
բարկանալ — כַּר
բարձ — גָּבוֹהַּ, רָם
բարձր — עֶלְיוֹן
բարձրագույն — רַמְקוֹל
բարձրախոս — גָּבוֹהַּ
բարձրահասակ — רָם, קוֹלְנִי, סָדָק
բարձրաձայն *ածական* — בָּקִיעַ (רָם)
բարձրաձայն *մակբայ* — עָלָה
բարձրանալ — הֶעֱלָה
բարձրացնել — הַעֲלָאָה
բարձրացում — רָמָה
բարձունք — מוּסָרִי, (שֶׁל) מוּסָר, מוֹרָאלִי
բարոյական — מוּסָר, מוֹרָל
բարոյականություն — פָּתוּחַ
բաց *ածական* — פֶּתַח
բաց անել — נָעֲדַר
բացակայել — חִוְסָר
բացակայություն — גִּילָה, עָצָא
բացահայտել — יוֹצֵא מִן הַכְּלָל
բացառիկ — הַסְבִּיר, הִבְהִיר
բացատրել — הֶסְבֵּר, בֵּיאוּר
բացատրություն — אַכְסוֹלוֹט, גָּמוּר, מוּחְלָט
բացարձակ — חוֹץ מִ־, פְּרָט לְ־ -բացառությամբ
բացի — (բացառությամբ) մեկը, բացառությամբ մեկի
բացիկ — פּוּתְקָן
ավան — צְלָחַת
ավանս — חֵבֶל
ավանսավ — הִצְטַעֵר
ավարաղ — תַּרְגּוֹל
ավարառել — גֵּירוּשׁ, הַגְלָיָה
ավարառ — גֵּרוּשׁ
ավարտել — הִגְלָה
ավարտվել — הוּגְלָה
Ավիրիկա — אַפְרִיקָה
ավիրիկացի — אַפְרִיקָנִי, אַפְרִיקָאִי

Բ

Բաբելոն — בָּבֶל
բազա — בָּסִיס
բազկաթոռ — כּוּרְסָא
բազմազան — רַבְגוֹנִי, מְגוּוָן
բազմազավակ — מְרוּבֵה־יְלָדִים
բազմաթիվ — הַרְבֵּה, רַב, מְרוּבֶּה
բազմակողմ — רַב־צְדָדִי
բազմամյա — רַב־שְׁנָתִי
բազմոց — סֹפָה
բազմություն — הָמוֹן, קָהָל
բաժակ — כּוֹס
բաժանել — חִילֵק (մասերի)
— הִפְרִיד (իրարից)
բաժանվել — הִתְגָּרֵשׁ (ամուսնուցից)
— נִפְרַד (իրարից)
— הִתְחַלֵּק (մասնատվել)
բաժանում — חֲלוּקָה
բաժին (ստորաբաժանում) — מְחֹלָקָה
բախվել — הִתְנַגֵּשׁ
բախում — הִתְנַגְּשׁוּת
բակ — חָצֵר
բան — אֵת
բաղադրամաս — מַרְכִּיב
բաղադրություն — תַּעֲרוֹבֶת
բաղաձայն (հնչյուն) — עִיצּוּר
բաղնիք — בֵּית־מֶרְחָץ, מֶרְחָץ
բանձկոն — נִיקֵב, מִקְסֹלֶרָן
բալ — פּוּטֶל
բայ — אָכֵל, אַךְ, אוּלַם, בְּרַם
բայց — דָּבָר
բան — שָׁלִיחַ
բանագնաց — פָּתַח
բանալի — מַפְתֵּחַ
բանալի — צֹבֶא
բանակ — צְבָאִי
բանակային — נִיהֵל מִשָּׂא־וּמַתָּן
բանակցել — מִשָּׂא־וּמַתָּן
բանակցություն — נִיסָּן, נִיסָּם
բանաձևել — כָּנָה
բանան — מְשׁוֹרֵר
բանաստեղծ — שִׁיר
բանաստեղծություն — כָּקִ(א) ב־
բանխմաց — בַּנְק
բանկ — כַּסְפּוֹמַט, בַּנְקוֹמַט
բանկոմատ

הפעיל
שביתה
אבקה
מאסר־עבודה, מוכאל
עמיל, סיכן
סוכנות
מעביד
כית־חרושת, מפעל
תהליך
עמית, קולגה
מכשיר, מתקן, כלי
פעולה, מעשה
גורם
שליחות, נסיעה בתפקיד
פעילה
צפרדע
קצא
נמצא
מדף
ספרייה
ספרנ(ית)
ספרותי
ספרות, ספרות
רשם
נרשם
הרשמה
רישום
לשכה, מזכירות, משרד
קבש, חפס
כיבוש
לוח
כמעט
כתב
עט
התקפה
התקיף
סופר
כיס
כתוב
כתב
חוברת
גרב
סכום, סך
ועד
הוסיף (תמיד)
כינס (מחנה)
החכנס
גדוד
צבע
סמטה, צבעוני, מגוון
צבעוני
חיוור
חטיבה
צבעוני
אולי

גורבדגרל
שביתה
גורבדגרל
גורבדגרלות
גורבדגרל
גורבדגרלות
גורבדגרל
גורבדגרלות
גורבדגרל
גורבדגרל
גורבדגרל

գոտի
գոչել (տեսնել)
գոչոց (անք)
գոռալ
գոռաժիշտ
գոռաժիշտական
գոռաժշտություն
գոռակ
գոռանի
գոռաշխավորել
գոռաշխավորող
գոռ
գոռա, գոռ
գոռալ
գոռալ
գոռալ

դիր
մոլեռան
ցանք
հունիս
հունվարի
հունվարյան
հունվարյան
հունվարյան

ժողովուրդ
ժպիտ
ժպտալ

Ի

իրական
իդեալական
իդիշ
իզուր
իմանալ
իմաստ
իմաստություն
իմաստուն
ինը
ինքներդիր
ինչպես
ինչպես՞
ինչպիսի՞
ինչ
ինչ-որ բան
ինչ-որ մեկը
ինչպես
ինչպես՞
ինչպիսի՞
լեզու
ինստիտուտ
ինտերնետ
ինքնաթիռ
ինքնասպան
ինքնասպան լինել
ինքնասպանություն
ինքնասպաանարկում
ինքնուրույն
ինֆարկտ
ինֆորմացիա
իշխան
իշխանություն
իշխել
իջեցում
իջնել
իսլամ
իսլամ ընդունել
իսլամական
իսկ, ալա
իսկ
իսկական
իսկապես
իսպանական
իսպանացի
Իսպանիա
Իսրայել
իսրայելական
իսրայելցի
իտալական
Իտալիա
իր

Ի

Կրասնոդար
Իսրայելական
իդեալական
Իդիշ, Արդիշ
Հեռուստատեսային, Լրատվական,
Բնդհանրապես
Իրական
Իրական
Իրական

[illegible]
[illegible]
[illegible]

սրտ
կոֆրիստոս
կիսալուսին
կիսաշրջազգեստ
կիրակի
կիրակնօրյա
կլիմա
կլիմայական
կլոր
կոզի
կոմախ
կոնաք
կշեռք
կշռաքաշտակ
կշռել
կոլեկցիոներ
կոկորդ
կոկորդային
կող
կողմ
կողմնակից
կողոպտել
կողոպուտ
կողպեք
կողքին
կոճակ
կոճկել
կոմիտաս
կոմպլեքսային
կոմպլիմենտ
կոմպոզիտոր
կոնկրետ
կոնֆետ
կոնֆերանս
կոշիկ
կոշկակար
կոշմանորոշում
կրա
կոչել
կոչում
կոպիտ
կոստյում
կով
կոտորած
կոտորել
կոտրվել
կոտրել
կոտրվել
կոփածանիչ (ինքնաթիռ)
կորչել
կորցնել
կոսկի
կռվել (պատերազմում)
կտրել
կտրվել

կտրուկ
կտուր
կրակ
կրակել
կրակոց
կրել
կրթաթոշակ
կրթել
կրթություն
կրիա
կրկես
կրկին
կրկնել
կրկնվել
կրկնություն
կրճատվել
կրոն
կրոնական
կրոնասոր
կուժ
կուլ տալ
կույր
կույրաղիք
կուշտ
կուսակցական
կուսակցություն
կուրանալ
կուրծք

Հ

հաբ
Հարեթ
հագնել
հագնվել
հագուստ
հազ
հազալ
հազար
հազարամյակ
հազիվ (դժվարությամբ)
հազվագյուտ
հազվադեպ
հակառիճ
հակազդեցություն
հակահրթիռային պաշտպանություն
հակամարտություն
հակառակորդ
հակասական
հակասականություն
հակասություն
հաղթահարել

բեռնատար
գյուղ
աչք, ականջ
դեռ
դեռևս
դեռևս (անց. ժամանակ)
մեկնել
(հագուստ)
միլգա
հիրգ
շինություն
գեր
գիրքս
ոսկի, ոսկե գդալ
հեղ ոսկի
հեղ ոսկի
հեղվել
հեղություն
դեղ
դեղեր
դեղնական
դեղնավուն
գեղ, գեղեցիկ
գել
գելա տալ
գույր
գույրաղիք
գուշտ
մոլեռանդական
մոլեռանդություն
մոլեռանդ
մոլեռանդություն
հանդերձարան
հանդերձարանակ
հանդերձել
հանդերձակցվել
հանդերձակցություն
հանդերձանք
հանդերձարան
հանդերձարանակ
հանդերձարանակցություն
հանդերձարանակցություն
հանդերձարանակցություն

հեռավորություն	սրտիկ
հեռարձակել	սիրեր
հեռարձակում	սիրուհի
հեռացում	հեսսլիստ
հեռվից	սրհուշ
հեռու	ռոմ
հեռուստատեսային	հեռուստատեսային, (տես) հեռուստատեսություն
հեռուստատեսություն	հեռուստատեսություն
հեռուստացույց	հեռուստացույց
հետ	սամ
հետագա	հետագա
հետագայում	հետագայում
հետազոտել	հետազոտել
հետազոտող	հետազոտող
հետազոտություն	հետազոտություն
հետախուզություն	հետախուզություն
հետախույզ	հետախույզ
հետաքննություն	հետաքննություն
հետաքրքիր	հետաքրքիր
հետաքրքրասեր	հետաքրքրասեր
հետաքրքրասիրություն	հետաքրքրասիրություն
հետաքրքրել	հետաքրքրել
հետաքրքրվածություն	հետաքրքրվածություն
հետաքրքրվել	հետաքրքրվել
հետաքրքրություն	հետաքրքրություն
հետո	հետո
հետույք	հետույք
հեսդ	հեսդ
հետևակ	հետևակ
հերթ	հերթ
հերթագրվել	հերթագրվել
հերիք	հերիք
հերիքել	հերիքել
հերոս	հերոս
հերոսություն	հերոսություն
Հերոդոտոս	Հերոդոտոս
հեքիաթ	հեքիաթ
հզոր	հզոր
հիանալ	հիանալ
հիանալի	հիանալի
հիասթափվել	հիասթափվել
հիասթափություն	հիասթափություն
հիացմունք	հիացմունք
հիերոգլիֆային	հիերոգլիֆային
հիմա	հիմա
հիմար	հիմար
հիմարություն	հիմարություն
հիմնադիր	հիմնադիր
հիմնադրամ	հիմնադրամ
հիմնադրել	հիմնադրել
հիմնադրում	հիմնադրում
հիմնական	հիմնական
հիմնականում	հիմնականում
հարկ (դրամային)	հարկ
հարկ (շենքի)	հարկ
հարկադրված	հարկադրված
հարկավոր է	հարկավոր է
հարկատու	հարկատու
հարձակվել	հարձակվել
հարձակում	հարձակում
հարմարավետ	հարմարավետ
հարյուր	հարյուր
հարյուրամյակ	հարյուրամյակ
հարյուրավոր	հարյուրավոր
հարս	հարս
հարսանիք	հարսանիք
հարսնացու	հարսնացու
հարստանալ	հարստանալ
հարստություն	հարստություն
հարված	հարված
հարվածել	հարվածել
հարց	հարց
հարցազրույց	հարցազրույց
հարցաթերթիկ	հարցաթերթիկ
հարցական նշան	հարցական նշան
հարցաքննություն	հարցաքննություն
հարցնել	հարցնել
հարցում	հարցում
հարուստ	հարուստ
հարևան	հարևան
հաց	հաց
հացահատիկ	հացահատիկ
հացթուխ	հացթուխ
հափշտակել	հափշտակել
հափշտակիչ	հափշտակիչ
հափշտակություն	հափշտակություն
հեծանիվ	հեծանիվ
հեծանվորդ	հեծանվորդ
հեղափոխական	հեղափոխական
հեղափոխություն	հեղափոխություն
հեղինակ	հեղինակ
հեղինակավոր	հեղինակավոր
հեղինակություն	հեղինակություն
հեղուկ	հեղուկ
հենց	հենց
հեշտ	հեշտ
հեշտացնել	հեշտացնել
հեշտություն	հեշտություն
հեռագիր	հեռագիր
հեռադիտակ	հեռադիտակ
հեռախոս	հեռախոս
հեռահաղորդակցություն	հեռահաղորդակցություն
հեռանալ	հեռանալ
հեռանկար	հեռանկար
հեռավոր	հեռավոր

դոլ, դոլ	հաշվեմատություն
հատանել	հատանել
հոգեկան	հոգեկան
հոգեվիճ	հոգեվիճ
հոգություն	հոգություն
հոգ	հոգ
հոգալ	հոգալ
հոգեկան	հոգեկան
հոգեբանություն	հոգեբանություն
հոգեբանական	հոգեբանական
հոգեբանություն	հոգեբանություն
հոգեբան	հոգեբան
հոգեբանել	հոգեբանել
հոգեբանություն	հոգեբանություն
հոգեբանություն	հոգեբանություն
հոգեբանություն	հոգեբանություն

(בְּ)מִינִים, לְלֹא חֲשִׁלּוּם — անդի
בִּיצָה — ձու
הַטִּיל — ձու անել
דָּג — ձուկ
דָּג — ձուկ բռնել
צוּרָה (קְרִיאָה, שִׁיטָה (לְאַחֲוָאוֹת) — ձև
דֶּרֶךְ, אֹפֶן, שִׁיטָה (לְאַחֲוָאוֹת)
עֵצֶב — ձևավորել
הִתְעַצֵּב, נוֹצֵר — ձևավորվել

ղ

הָגָה — դեղ
מַנְהִיג — դեկավար
הַנְהִיג, נִיהֵל — դեկավարել
מַנְהִיּוּת, הַנְהָלָה, הַנְהָגָה — դեկավարություն

ճ

שְׁקַע, אֲרֻבָּה — ճագար
מִצַּח — ճակատ
גֻּלְגֹּלֶת, עֹרֶף — ճակատագիր
גֻּלְגֹּלִי — ճակատագրական
בִּיצָה — ճահիճ
סִירָס — ճադաղ
מַחֲנָה — ճամբար
מִזְרָקָה — ճամպրուկ
תִּיר — ճամփորդել
הֵיר, יָדַע — ճանաչել
דֶּרֶךְ — ճանապարհ
נְסִיעָה, טִיּוּל — ճանապարհորդություն
זַבּוּב — ճանճ
אַרְשֶׁת־עֲקָרִים — ճաշ
טַעַם — ճաշակ
חֲדַר־אֹכֶל — ճաշասենյակ
אֹכֶל אַרְשֶׁת־עֲקָרִים — ճաշել
יַפְנִי — ճապոնական
יַפְנִי — ճապոնացի
יַפָּן — ճապոնիա
נָאוּם — ճառ
קַרְנָה — ճառագայթ
קְרִינָה — ճառագայթում
שׁוֹקֵן, חֵלֶב — ճարպ
מְהֻנָּדֵס — ճարտարապետ
הַנְדָּסָה — ճարտարագիտություն
אַדְרִיכָל — ճարտարապետ
אַדְרִיכָלוּת — ճարտարապետություն
מִשְׁכָּר — ճգնաժամ
סַדָּק, שֶׁסַע — ճեղքվածք
נָבוֹן — ճիշտ
צָעֲקָה, זַעֲקָה — ճիչ
אַנְקוֹר, דְּרוֹר — ճնճղուկ
לֶחִי — ճնշում
לָחַץ — ճնշում գործադրել
אַמִּיתִּי — ճշմարիտ
אֱמֶת — ճշմարտություն
דִּיּוּק — ճշտություն

יְהוּדִי, יְהוּדִיָּה — հրեա
יְהוּדִי, שֶׁבְּרִי — հրեական
יַהֲדוּת — հրեականություն
מִפְלָגָת — հրեշ
מִפְלָגָתִי — հրեշավոր
מַלְאָךְ — հրեշտակ
טִיל — հրթիռ
(שֶׁל) טִיל, (שֶׁל) טִילִים — հրթիռային
מְכֻבֶּה־אֵשׁ — հրշեջ
יְהוּדָה — Հուդա
יַהֲדוּת, יַהֲדוּת — հուդայականություն
תַּרְגֻּמוֹת — հուզմունք
נִרְגַּשׁ, נִסְעָר — հուզված
הִתְרַגֵּשׁ — հուզվել
הִתְרַגְּשׁוּת — հուզում
יְלִי — հուլիս
קֶבֶר — հուղարկավորել
קְבוּרָה, הַלְוָיָה, לְוָיָה — հուղարկավորություն
הוּמוֹר — հումոր
יְוָנִי — հույն
תְּקוּנָה — հույս
יְוָנִי — հունական
יָוָן — Հունաստան
יְוָנִי — հունիս
נְטָאר — հունվար
אַדְרֶטֶת, פְּסֶל, יָד — հուշարձան
קִינָה — հուսալ

ձ

שְׁמָאל — ձախ
מִשְׁמֹאל, מִצַּד שְׂמֹאל — ձախ կողմից
שְׂמֹאלָנִי, שְׂמֹאלָן — ձախակողմյան (քաղաքական)
קוֹל — ձայն
נְקוּדָה — ձայնանիշ
תְּנוּעָה — ձայնավոր (հնչյուն)
כַּבְּרֵךְ — ձեռագիր
מַפְעָל — ձեռնարկություն
מִקְלֶדֶת — ձեռնափայտ
כַּפָּה, כַּפָּיָה — ձեռնոց
נִמְנַע — ձերբազատվել
יָד — ձեռք
עָצַר, כָּלָא — ձերբակալել
עֲצִירָה, מַעֲצָר — ձերբակալություն
סוּס — ձի
כּוֹחַ־סוּס — ձիաուժ
זֵית — ձիթապտուղ
בִּיצֵי־דָגִים — ձկնկիթ
דָּיֵג — ձկնորս
דִּיג — ձկնորսություն
חוֹרֶף — ձմեռ
חוֹרְפִּי, שֶׁל חוֹרֶף — ձմեռային
אֲכָסִים — ձմերուկ
שֶׁלֶג — ձյուն
סְנִלֵּל, אֲלִיפְסִי — ձվաձև

הִתְעַיֵּף — հոգնել
רוּחָנִי — հոգևոր
סִפְרָק, פְּרָק — հող (մարմնի)
מַאֲמָר — հոդված
הוֹלַנְדִּי — Հոլանդիա
אוֹקְטוֹבֶר — հոկտեմբեր
אֲדָמָה, קַרְקַע — հող
חֹקְלַאִי, אִיכָּר — հողագործ
קַרְקַע — հողակտոր
מְצִיצָן, נָהָר — հոյակապ
גֹּבַהּ — հոնք
בַּעַל־חָסוּת, מָגֵן — հովանավոր
נָתַן חָסוּת, הֵגֵן — հովանավորել
חָסוּת — հովանավորություն
מַטְרִיָּה — հովանոց
רוּחָה — հովիկ
רֵיחַ — հոտ
דּוּחָה — հոտաքաղ
יַרְדֵּן (יִרְקִיוֹן) — հորդանան
הַיַּרְדֵּן (גּוּת) — Հորդանան
דּוֹד — հորեղբայր
אוֹפֶק, קַו קַאוֹפֶק — հորիզոն
רוֹמָא — Հռոմ
רוֹמָאִי, רוֹמִי — հռոմեական
הַצְהָרָה, הַכְרָזָה — հռչակագիր
הִצְהִיר, הִכְרִיז — հռչակել
הַכְרָזָה — հռչակում
כַּבִּיר, אַנָּק, אֲנָקָה, אָצוּ — հսկայական
שָׁמַר — հսկել
שְׁמִירָה — հսկողություն
הַר־גַּעַשׁ — հրաբուխ
וִיתֵּר עַל — հրաժարվել
סִירוּב — հրաժարում
אֶמֶר שָׁלוֹם — հրաժեշտ տալ
הוֹדָאָה — հրահանգ
פְּקָדָה — հրամայել
פִּקּוּדָה, צַו — հրաման
מַפְקֵד, קוֹדְקוֹד; קַבְּרִיט (תַּעֲנוּגוֹת) — հրամանատար
קוֹסֶם — հրաշագործ
נֶהְדָּר, נִפְלָא — հրաշալի
פֶּלֶא, נֵס — հրաշք
כִּיכָּר — հրապարակ
יְמֵי קֶדֶם — հրապարակային
פּוּמְבִּי, צִיבּוּרִי — հրապարակել
פִּירְסֵם, הוֹצִיא לְאוֹר — հրապարակում
פִּירְסוּם — հրասայլ
טֶנֶק — հրավեր
הַזְמָנָה — հրավիրել
הַזְמִין — հրավիրյալ
מוּזְמָן — հրատարակել
הוֹצִיא לְאוֹר, פִּרְסֵם — հրատարակչություն
הוֹצָאָה לְאוֹר — հրատարակություն
הוֹצָאָה לְאוֹר, פִּרְסוּם — հրացան
רוֹבֶה — հրդեհ
דְּלִיקָה

עַד הַיּוֹם — հիմահատակ
יָסַד, הֵקִים — հիմնել
יְסוֹד — հիմունք
בְּסִיס, יְסוֹד — հիմք
יָשָׁן — հին
הַנְ"ך — Հին կտակարան
עַתִּיק — հինավուրց
חֲמֵשׁ, חֲמִישָׁה — հինգ
חֲמֵשׁ־מֵאוֹת — հինգ հարյուր
חֲמִישִׁי — հինգերորդ
יוֹם חֲמִישִׁי — հինգշաբթի
זִיכָּרוֹן — հիշատակ
אִיזְכֵּר — հիշատակել
נִזְכַּר — հիշատակվել
רָאוּי לְהִיזָּכֵר — հիշարժան
זָכַר — հիշել
הִזְכִּיר — հիշեցնել
זִיכָּרוֹן — հիշողություն
חֲמִשִּׁים — հիսուն
יֵשׁוּ, יֵשׁוּעַ — Հիսուս
חוֹלֶה — հիվանդ
חָלָה בְּ־, לָקָה בְּ־ — հիվանդանալ
בֵּית־חוֹלִים — հիվանդանոց
מַחֲלָה — հիվանդություն
הֵן — հղի
הָרָה, בְּהֵרָיוֹן — հղիանալ
הֵרָיוֹן — հղիություն
מִקְסָם — հմայիչ
קֶסֶם, חֵן — հմայք
מִין — հյուսք
צֶפֶן — հյուսիս
צְפוֹנִי — հյուսիսային
אוֹרֵחַ — հյուր
(בֵּית־)מָלוֹן — հյուրանոց
מְכַנִּיס־אוֹרְחִים — հյուրասեր
כִּיבֵּד — հյուրասիրել
הַכְנָסַת־אוֹרְחִים — հյուրասիրություն
כִּיבּוּד — հյուրասիրում
מְכַנִּים־אוֹרְחִים — հյուրընկալ
אֵרַח, אֵרֵחַ — հյուրընկալել
הַכְנָסַת־אוֹרְחִים — հյուրընկալություն
אַרְכִּיאוֹלוֹג — հնագետ
יְמֵי קֶדֶם — հնադար
אֶפְשָׁרִי — հնարավոր
אֶפְשָׁרוּת, הִזְדַּמְּנוּת — հնարավորություն
חַרְגּוֹל הוֹדִי, תַּרְנְגוֹל — հնդկահավ
שׁוּק־פְּשַׁפְּשִׁים — հնոտիաշունչ
צְלִיל — հնչյուն
עִתִּיקוֹת — հնություններ
יוֹבֵל — հոբելյան
דָּאָג — հոգալ
נֶפֶשׁ — հոգևոր
נֶפֶשׁ — հոգի
עָיֵף — հոգնած
עֲיֵפוּת — հոգնածություն

ԱՐՑԱՏԻՆ
ՍՓՈՐՏԻՎ, (ՍՊՈՐՏ)
ՍՓՈՐՏԱՅԻ
ՄԱՄՈՆ
ԳՈՒՊ;
ՄՈՒՍԿ (ԱՄԱՐՅԱԿԱՆ)
ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԻԿ
ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԱՐՄՆԱՎԱՐԵԼ
ՄԱՐՄՆԱՎԱՐՈՒՄ
ՄԱՌԴԻՄ
ՄԱՐՍ (ՄՈՂՈՐԱԿ)
ՄԱՐՏ (ԱՄԻՍ)
ՄԱՐՏ (ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ)
ՄԱՐՏ (ԿՈՂՄ)
ՄԱՐՏԻԿ
ՄԱՐԱՏՈՒՆ
(ԲԻՏ-)ՔԱՔԱ
ՄԱՐԲ, ՄԱՏԱՅԼԻ
ՄԱՔԻԼ
ՄԱՐՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԱՐՈՒՄ
ՄԱՐԴ
ՄԵԽ
ՄԵԽԱԿ
ՄԵԾ
ՄԵԾԱԽԱՍԱԿ
ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԵԾԱՄԻՏ
ՄԵԾԱՄՈՒՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԵԾԱՆԱԼ
ՄԵԾԱՑՆԵԼ
ՄԵԾԱՑՈՒՄ
ՄԵԿ
ՄԵԿՆԱՐԵԼԵՆ
ՄԵԿՆԵԼ
ՄԵԿՆՈՒՄ
ՄԵՂԱՊՐԱԼԵ
ՄԵՂԱՎՈՐ
ՄԵՂԵՂԻ
ՄԵՂՄԵԼ
ՄԵՂՐ
ՄԵՂՐԱՄԻՍ
ՄԵՂՈՒ
ՄԵՂՔ
ՄԵՂՔԱԼ
ՄԵՆԱԿ
ՄԵՆՔ
ՄԵՖԵՐԵԼ
ՄԵՏԵՂ
ՄԵՖ
ՄԵՍԻՀ
ՄԵՍԻԱԿԱՆ
ՄԵՏԱՂ
ՄԵՏԱՂԱՊՐԱՄ
ՄԵՏԱՂԱ
ՄԵՏԱՔՍ
ՄԵՏԱՔՍԵԼ

ՌԿԲԼ
ՌՈՒՏ

Մ

ՍՊԱՐԵ
ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ
ԱՒՄ (ՔԱՈՒՄՏ ԲԱՈՒԹՅՈՒՆ)
ՌՄԱ
ՄԱԿԱՐԴԱԿ
ՄԱՀ
ՄՈՒՆ
ՄԱՀԱՆԱԼ
ՄԱՀ
ՄԱՀԱՊԱՏԻՃ
ՄԱՀՃԱԿԱԼ
ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆ
ՄԱՄԱԼ
ՄԱՅԹ
ՄԱՅԻՍ
ՄԱՅՈՐ
ՄԱՅՐ
ՄԱՅՐԱՄՈՒՏ
ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ
ՄԱՅՐՑԱՄԱՔ
ՄԱԿԼԱՐԱՐՈՒԹԻՒ
ՄԱԿԱԿԱՆ
ՄԱԿԼԱՊԱՐՏԵԶ
ՄԱԿԼՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԱԿԵՐԱՄԱՍ
ՄԱԿԵՐԱՄԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԱՆԱԿ
ՄԱՆՈՒՇԱԿ
ՄԱՆՈՒՇԱԿԱԳՈՒՅՆ
ՄԱՇԿ
ՄԱՌԱԽՈՒՆ
ՄԱՍ
ՄԱՍԻՆ
ՄԱՍԼԱԳԱՏ
ՄԱՍԼԱԳԻՏԱՆԱԼ
ՄԱՍԼԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԱՍԼԱԿԻՑ
ՄԱՍԼԱԿՑԵԼ
ՄԱՍԼԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԱՍԼԱՃԻՌ
ՄԱՍԼԱՎՈՐ
ՄԱՍԼԻԿ
ՄԱՍՈՒ
ՄԱՍ
ՄԱՍՈՒԱԿԱՐԱՐԵԼ
ՄԱՍՈՒԱԿԱՐԱՐՈՒՄ
ՄԱՍՈՒԱԼԻ
ՄԱՌԻՒՏ
ՄԱՍՈՒՑԵԼ
ՄԱՍՈՒՑՈՒՄ
ՄԱԼՋԱՐԵ
ՄԱՐԴԱՍԱՍԱՆ
ՄԱՐԴԱԿԱՅԻՆ
ՄԱՐԳԱՍԱՇՈՒՆ
ՄԱՐԳԱԿԱՆ
ՄԱՐԳԻԿ
ՄԱՄԱ
ՄԱՐԴԻՒՏԱ
ՄԱՐԴԻԿ
ՄԱՐՄԻՆ

ՄԱՐԿԱՅԻՆ
ՄԱՐԿԱՅԱՆ
ՄԱՐԿԱՐԱՏ
ՄԱՆԱՐ
ՄԱՆԱՑՈՐԴ
ՄՇԱԿԱՐԱՅԻՆ
ՄՇԱԿԱՒ
ՄՇԱԿՈՒՅԹ
ՄՇՏԱԿԱՆ
ՄՈՂՈՐԱԿ
ՄՈԽԻՐ
ՄՈԽՐԱԳՈՒՅՆ
ՄՈԽՐԱՄԱՆ
ՄՈՃԱԿ
ՄՈՒ
ՄՈՒԱԿԱԼ
ՄՈՌԱՆԱԼ
ՄՈՌԱՑՎԱԾ
ՄՈՏ
ՄՈՏԱՎՈՐԱՊԵՍ
ՄՈՏԵՆԱԼ
ՄՈՏԵՑՆԵԼ
ՄՈՏԻԿ
ՄՈՏՈՑԻԿԼԵՏ
ՄՈՐԱՔՈՒՅՐ
ՄՈՐԱՔ
ՄՈՐՈՒՔԱՎՈՐ
ՄՍԱՂԱՑ
ՄՍԱՎԱՃԱՌ
ՄՏԱՂՐՎԵԼ
ՄՏԱՂՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՏԱԾԵԼ
ՄՏԱՀՈՂՎԵԼ
ՄՏԱՎՈՐԱԿԱՆ
ՄՏՆԵԼ
ՄՏՑՆԵԼ
ՄՐՑՈՒՄ
ՄՐՑԱԿԻՑ
ՄՐՑԱԿԱՆ
ՄՐՑԱՆԱԿԱԿԻՐ
ՄՐՑՈՒՅԹ
ՄՈՒԳ
ՄՈՒՄ
ՄՈՒԿ
ՄՈՒՏՔ
ՄՈՒՐԱՐԱ
ՄՈՒՐՃ

Ց

ՅԱՖՖԱ
ՅՈՒՄ
ՅՈՒԹԱՆԱՍՈՒՆ
ՅՈՒԹԵՐՈՒՆ
ՅՈՒՆ

ՄԻՐՃ
ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԿԱՆ
ՄԿՐԱՏ
ՄՆԱԼ
ՄՆԱՑՈՐԴ
ՄՇԱԿՈՒՅԹԻՆ
ՄՇԱԿՈՒՄ
ՄՈՂՈՐԱԿ
ՄՈՒՐԱՆ
ՄՈՒՐՈՒՄ
ՄՈՒՐՈՒՄԱՆ
ՄՈՒՐՈՒՄԱՅԻՆ
ՄՈՒՐՈՒՄԱՅԱՆ
ՄՈՒՐՈՒՄԱՅԱՆԱՑՈՒՅՆ
ՄԵՐՈՒՄ
ՄԵՔԵՆԱ (ԱՍԱՐՔ)
ՄՁԿԻՔ
ՄՄԵՂ
ՄՄԵՐՔ
ՄՔՈՂՈՐՏ
ՄՔՈՂՈՐՏԱՅԻՆ
ՄՔՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՔԱԼԱ
ՄԻ քանի
ՄԻ քիչ
ՄԻ՝ *ժխտական մասնիկ*
ՄԻԱԿ
ՄԻԱՄԻՏ
ՄԻԱՅԼ
ՄԻԱՅՆԱԿ
ՄԻԱՍԻՆ
ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ
ՄԻԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԻԱՎՈՐ
ՄԻԱՎՈՐԵԼ

ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ
ՄԻԱՑՅԱԼ
Միացյալ Նահանգներ
ՄԻԱՑՆԵԼ (ՍԱՐՔ)
ՄԻԱՑՆԵԼ ԻՐԱՐ
ՄԻՔՈՒՑԵ
ՄԻ՝ թե
ՄԻԼԻՈՆ
ՄԻԼԻՈՆ
ՄԻՆՉ
ՄԻՆՉ ԱՅԺ
ՄԻՆՉԵՒ
ՄԻՇՏ
Միջագետք
ՄԻՋԱԶԳԱՅԼԻՆ
ՄԻՋԱՑՔ
ՄԻՋՆԱՂԱՐ
Միջնաղարյան
ՄԻՋԵՌԴ
ՄԻՋԵՌԴՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԻՋՈՑ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄ
ՄԻՉ
ՄԻՉԵ
ՄԻՒ
ՄԻՏՈՒՄ
ՄԻՏՈՒՄԼՈՎՈՐ
ՄԻՏՔ

ՄԵՏՐ
ՄԵՏՐԱ ԿԱՊԱՅԵԼ (ԻՐԱՐ կապալել)
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՆԵԼ)
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՆԵԼ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ
ՄԻՈՒՆԱԿԱՑՈՒՄ

շարժում
շարունակել
շարունակություն
շարք
շարաք
շեկել
շենք
շեշտադրում
շեշտել
շինարար
շինարարություն
շիշ
շղթա
շոգեքարշ
շոգիակալ
շոգիակալություն
շոգիակալություն հայտնել
շոգիավարանք
շոգիավարել
շոգիիվ
շնչառություն
շնչել
շշել
շշալ
շուկա
շուն
շունչ
շունչ առնել
շուտով
շուրջ
շփոթված
շքամուտք
շքանշան

Ո

ոգի
ոլորտ
ողնաշար
ող (կենդանի)
Ողջակիզում (Հոլոքոստ)
ողջույն
ողջունել
ողջունելի դիմել (ողջույնով դիմել)
կոչ (հավա- ՝ կոչում տալ)
կոչում, անվանում
կոչել, անվանել
կոչ անել
կոչ
կոչ
կոչ

[illegible]	պարտադիր
[illegible]	պարտապարանք
[illegible]	պարտադրել
[illegible]	պարտականություն
[illegible]	պարտավոր
[illegible]	պարտավորեցնել
[illegible]	պարտեզ
[illegible]	պարտիզպան
[illegible]	պարտվել
[illegible]	պարտություն
[illegible]	պարտք
[illegible]	
[illegible]	
[illegible]

սպիտակ
սպիտակ
սպիտակուն
սրամիտ
սրունք
սուզանավ
սուզանավորդ
սուզվել
սուլոց
սունկ
սուսերամարտ
սուսերամարտիկ
սուտ *գոյական*
սուր
սուրբ
սուրճ
սփռոց
սփռված
սև
սևանալ

վ

վա՛յ
վագոն
վագր
վազանց
վազանցել
վազել
վազք
վաթսուն
վախ
վախենալ
վախեցած
վախեցնել
վախճան
վախճանվել
վահան
վաղ
վաղը
վաղը չէ մյուս օրը
վաղուց
վաճառական
վաճառել
վաճառող
վաճառվել
վաճառք
վայր
վայրէջք կատարել
վայրի
վայրկյան
վանական
վանդակ
վանկ
վանք
վանքապետ
վանքեր
վարագույր
վարդ
վարդագույն
վարդենի
վարդի
վարձակալ
վարձակալել
վարձակալություն
վարձատրել
վարձատրություն
վարձավճար
վարձավճարներ
վարձավճարային
վարձավճարել
վարձավճարելի
վարձակալություն
վարձակալել
վարձակալ
վարձակալություն
վարձակալել
վարձակալ
վարձակալություն
վարձակալել
վարձակալ

տգեղ מְכֹעָר
տեխնիկա טֶכְנִיקָה
տեխնիկական טֶכְנִי
տեխնոլոգիա טֶכְנוֹלוֹגְיָה
տեղադրել הִתְקִין
տեղակալ סְגָן
տեղակայել הִתְקִין
տեղական מְקוֹמִי
տեղափոխել הֶעֱבִיר
տեղափոխվել עָבַר
տեղեկացնել הוֹדִיעַ, מָסַר
տեղի ունենալ הִתְקַיֵּם, נַעֲרַךְ
տեսակ מִין
տեսակավորել מִיֵּן, סִיֵּוג
տեսակետ נְקֻדַּת רְאוּת, נְקֻדַּת מַבָּט, בְּחִינָה
տեսնել רָאָה
տեսողություն רְאִיָּה
տեսք מַחֲבֶרֶת
տեր בַּעַל
տերություն מַעֲמָדָה
տերև עָלֶה
տերևաթափ שִׁלֶּכֶת
տեքստ טֶקְסְט, מִלָּל, תְּמִלִּיל, נוּסָח
տիեզերագնաց אַסְטְרוֹנָאוּט
տիեզերական קוֹסְמִי, (שֶׁל) חָלָל
տիեզերանավ סְפִינַת־חָלָל, חֲלָלִית
տիեզերք קוֹסְמוֹס, חָלָל, חִיצוֹן
տիկին גְּבֶרֶת
տիկնիկ בּוּבָּה
տիկնիկի שֶׁלִּים, מוּשָׁל
տիրակալ שַׁלִּיט
տիրապետություն שִׁלְטוֹן
տիրել שָׁלַט
տխուր עָצוּב
տղա יֶלֶד, נַעַר
տղամարդ גֶּבֶר, זָכָר
տնային שֶׁל בַּיִת, בֵּיתִי
տնտեսագետ כַּלְכְּלָן
տնտեսական כַּלְכָּלִי
տնտեսել חָסַךְ
տնտեսություն מַשְׁקָם; כַּלְכָּלָה (אֶקוֹנוֹמִיקָה)
տնօրեն מְנַהֵל
տոկոս אָחוּז; רִיבִּית (בַּנְקָאִית)
տոհմ מִשְׁפָּחָה, בֵּית־אָב, דּוֹר
տուդ שִׁוְּרָה
տուս כַּרְטִיס
տոն חַג, יוֹם טוֹב
տոնական חַגִּיגִי, (שֶׁל) חַג
տոնել חָגַג
տոպրակ שַׂקִּית
տրաշխարհ הַרְשָׁם
տպավորել הִשְׁאִיר רֹשֶׁם (הִתְרַגְּשׁוּת, רֹשֶׁם (נִלְעָג))
տպավորություն הִתְרַשְׁמוּת, רֹשֶׁם (נִלְעָג)
տպարան בֵּית־דְּפוּס
տպել הִדְפִּיס (רוֹבוֹט)
տպագիր מֻדְפָּס
տպագրանշան כִּישָׁרוֹן
տպագրավոր בְּרִיחַ־כִּישָׁרוֹן, מְחוֹנֵן, כִּשְׁרוֹנִי, מוּכְשָׁר
տաճար בֵּית־מִקְדָּשׁ
տանել הוֹצִיא, לָקַח, נָשָׂא
տանիք גַּג
տանձ אַגָּס
տանջել עִנָּה, הִפְרִיעַ, יִסֵּר
տանջվել הִתְעַנָּה, הִתְיַסֵּר
տապալվել נִכְשַׁל
տապալում כִּישָׁלוֹן, מִפְלָה
տառ אוֹת
տառապանք סֵבֶל
տառապել סָבַל, לָקָה בְּ־
տառապող עָשָׁר, עָשְׁרָה
տասնամյակ עֶשֶׂר, עֶשֶׂר שָׁנִים
տասնհինգերորդ שִׁלּוֹשׁ־עֶשְׂרֵה, שְׁלוֹשָׁה־עָשָׂר
տասներկու שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה, שְׁנֵים־עָשָׂר
տասներորդ עֲשִׂירִי
տասնիսը תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה, תִּשְׁעָה־עָשָׂר
տասնհինգ חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה, חֲמִישָׁה־עָשָׂר
տասնմեկ אַחַת־עֶשְׂרֵה, אַחַד־עָשָׂר
տասնյոթ שְׁבַע־עֶשְׂרֵה, שִׁבְעָה־עָשָׂר
տասնչորս אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה, אַרְבָּעָה־עָשָׂר
տասնվեց שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה, שִׁשָּׁה־עָשָׂר
տասնութ שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, שְׁמוֹנָה־עָשָׂר
տատիկ סַבְתָּא
տարագրություն גִּלֻּה
տարածաշրջան אֵזוֹר
տարածել הִפִּיץ, זָרַע
տարածություն מֶרְחָק
տարածում הִתְפַּשְׁטוּת
տարածք שֶׁטַח, אֲדָמָה
տարածքային טֶרִיטוֹרִיאָלִי
տարբեր שׁוֹנֶה
տարբերակ גִּרְסָה
տարբերել הִבְדִּיל, הִבְחִין
տարբերվել נִבְדַּל, שׁוֹנֶה
տարբերություն הֶבְדֵּל, שׁוֹנִי
տարեգրություն תּוֹלְדוֹת
տարեթիվ תַּאֲרִיךְ
տարեկան בָּן, בַּת־
տարեց זָקֵן
տարի שָׁנָה
տարիք גִּיל
տարր רְכִיב, פְּרֵט, אֶלֶמֶנְט, יְסוֹד
տարրական רֵאשׁוֹנִי, יְסוֹדִי, בְּסִיסִי -(אֶלֶף־בֵּית)
(אֶלֶף־בֵּית) (תְּרוּמָה)
տարօրինակ מוּזָר, מְשׁוּנֶה, תָּמוּהַּ, תַּמְהוֹנִי
տաք חַם
տաքացնել חִיֵּם
տաքսի מוֹנִית
տաքություն חֹם
տակդիր מִסְחָט
տաղանդ כִּשָּׁרוֹן
տաղանդավոր בְּרִיחַ־כִּישָׁרוֹן, מְחוֹנֵן, כִּשְׁרוֹנִי, מוּכְשָׁר
տաճար בֵּית־מִקְדָּשׁ
տանել הוֹצִיא, לָקַח, נָשָׂא
տանիք גַּג
տանձ אַגָּס
տանջել עִנָּה, הִפְרִיעַ, יִסֵּר
տանջվել הִתְעַנָּה, הִתְיַסֵּר
տապալվել נִכְשַׁל
տապալում כִּישָׁלוֹן, מִפְלָה
տառ אוֹת
տառապանք סֵבֶל
տառապել סָבַל, לָקָה בְּ־
տառող עָשָׁר, עָשְׁרָה
տասնամյակ עֶשֶׂר, עֶשֶׂר שָׁנִים
տասնհինգերորդ שְׁלוֹשׁ־עֶשְׂרֵה, שְׁלוֹשָׁה־עָשָׂר
տասներկու שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה, שְׁנֵים־עָשָׂר
տասներորդ עֲשִׂירִי
տասնինը תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה, תִּשְׁעָה־עָשָׂר
տասնհինգ חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה, חֲמִישָׁה־עָשָׂר
տասնմեկ אַחַת־עֶשְׂרֵה, אַחַד־עָשָׂר
տասնյոթ שְׁבַע־עֶשְׂרֵה, שִׁבְעָה־עָשָׂר
տասնչորս אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה, אַרְבָּעָה־עָשָׂר
տասնվեց שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה, שִׁשָּׁה־עָשָׂר
տասնութ שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה, שְׁמוֹנָה־עָשָׂר
տատիկ סַבְתָּא
տարագրություն גִּלֻּה
տարածաշրջան אֵזוֹר
տարածել הִפִּיץ, זָרַע
տարածություն מֶרְחָק
տարածում הִתְפַּשְׁטוּת
տարածք שֶׁטַח, אֲדָמָה
տարածքային טֶרִיטוֹרִיאָלִי
տարբեր שׁוֹנֶה
տարբերակ גִּרְסָה
տարբերել הִבְדִּיל, הִבְחִין
տարբերվել נִבְדַּל, שׁוֹנֶה
տարբերություն הֶבְדֵּל, שׁוֹנִי
տարեգրություն תּוֹלְדוֹת
տարեթիվ תַּאֲרִיךְ
տարեկան בָּן, בַּת־
տարեց זָקֵן
տարի שָׁנָה
տարիք גִּיל
տարր רְכִיב, פְּרֵט, אֶלֶמֶנְט, יְסוֹד
տարրական רֵאשׁוֹנִי, יְסוֹדִי, בְּסִיסִי -(אֶלֶף־בֵּית) (אֶלֶף־בֵּית) (תְּרוּמָה)
տարօրինակ מוּזָר, מְשׁוּנֶה, תָּמוּהַּ, תַּמְהוֹנִי
տաք חַם
տաքացնել חִיֵּם
տաքսի מוֹנִית
տաքություն חֹם
տամարան שִׁמְיָה
տամբ סוּף
տամբակ קָנֶה
տամբակյա שֶׁל־קָנֶה
տամբ ունել בְּסוּף, לְבַסּוֹף
տանջել גָּמַר, הִסְתַּיֵּם (וְלַדְּוָמִים)
տանջվել אָזַל (וְלַדְּוָמִים)
տանջվելիս סוּף־סוֹף, לְבַסּוֹף
տանջում גָּמַר, סִיֵּם, הִשְׁלִים
տանձենի בָּאַרְזָנָה
տանձի אֶגְרוֹן
տանձուտ סוּפִי
տանկ מִיכָל
տանկում מְעִילָה, כִּיסּוּי
տանկիստ וִילוֹן
տանկիստ מִיכָּבֹּן
տարդ נָדַד
տարդագույն וָרוֹד
տարդապետություն תּוֹרָה, מִשְׁנָה
տարել (մեքենա) נָהַג
տարժվել הִתְרַגֵּל
տարժություն תַּרְגִּיל
տարկ הֶלְוָאָה
տարկած גִּירְסָה, נוּסְחָה
տարկ שָׁכָר
տարձակալել שָׁכַר (מִבַּעַל־בַּיִת)
הֶעֱסִיק (מִתְחַרֶּה)
տարձակալված שָׂכִיר
տարձով տալ הִשְׂכִּיר
տարորդ נָהָג
տարչակազմ מִנְהָל
տարչակարգ מִשְׁטָר
տարչապետ רֹאשׁ־מֶמְשָׁלָה
տարպետ אוּמָן
տարպետորեն בְּצוּרָה מְעֻלָּה
տարսավիր סַפָּר
տարսավիրանոց מִסְפָּרָה
տարվել הִתְנַהֵג
տարուց מִלְּפָפוֹן
տեգ קְרִיצָה, רִיב
տեղերամ (մոլորակ) נֶפֶשׁ, נֵגֶה
տեպ רוֹקֵן
տեր կենալ קָם, נָעַמְד, זָעַף
տերարերյալ בְּיַחַס לְ־
տերաբնակցնել הֶעֱבִיר, יִישֵׁב
տերաղառնալ חָזַר, שָׁב
տերադարձ חֲזָרָה, שִׁבּוּת
տերադարձնել הֵשִׁיב, הֶחֱזִיר
տերականցնել שִׁיחְזֵר
տերականցնում שִׁיחְזוּר
տերակենդանացում תְּחִיָּה
տերահսկողություն בְּקָרָה, פִּקָּחוּת, בִּיקֹּרֶת
տերամանանգիտացում הַסָּכָה מִקְצוֹעִית
տերարկու מְעִיל
տերացական אַבְסְטְרַקְטִי, מוּפְשָׁט, עַרְטִילָאִי
տերելակ מְעִלִּית
տերլուծություն נִיתּוּח
տերհիշել נִזְכַּר, הֶעֱלָה
տերմակ שְׁמִיכָה
տերք סוּף
տերք դնել סָיַם קֵץ
տերքանալ נִגְמַר, הִסְתַּיֵּם (וְלַדְּוָמִים)
տերքանալ אָזַל (וְלַדְּוָמִים)
տերքապես סוּף־סוֹף, לְבַסּוֹף
տերքացնել גָּמַר, סִיֵּם, הִשְׁלִים
տերքեր בָּאַרְזָנָה
տերքի אֶגְרוֹן
տերքի סוּפִי
տերքնական חִיּוּשׁ
տերսկսել לָקַח
տերցնել לָקַח
տերք פְּצַע
տերև אֶל־עֵל, לְמַעְלָה, לְגַבֵּהּ
տերևը לְמַעְלָה
տեց שֵׁשׁ, שִׁשָּׁה
տեսար תְּאוּנָה
տեսա רָאָה
տեսանելի וִיזוּאָלִי
տեսել צִוֵּאר
տեսք רְקָע, אִשְׁרָה
տեսք מַצָּב
տեսնել הִתּוֹכֵּחַ
տեսություն מַעֲמָד, כִּידּוּרֵג
տեսություն נִיתּוּחַ, לַעֲשׂוֹת נִיתּוּחַ
տեսություն נִיתּוּחַ
տեսություն הִתְרַאֲוּתָנוּת
տեսություն פְּצִיעָה, חָבוּל
տեսություններ עֲלוּבָן, קְרִירוּת
տեսություններ הֶעֱלִיב, פָּגַע בְּ־ (לְזַמָּן)
տեսություններ פְּצַע (לְזַמָּן הַמְּגַלֶּה)
տեսություններ (վերք ստանալ) נִפְצַע
տեսություն עֵד
տեսություն תְּעוּדָה
տեսություն שִׁלּוּם
տեսություն תְּשׁוּבָה
տեսություն גָּזָק, הֶזֵּק
տեսություն מִזִּיק
տեսություն הֶזֵּק, חִיבֵּל, גָּרַם נֶזֶק
տեսություն בְּטוּחַ
տեստ קָאֶמֶן, בָּטַח בְּ־
տեստել אֵמוּן
տեստեր סִכָּנָה, סִיכּוּן
տեստեր מְסוּכָּן
տեստել הֶגְלָה, גֵּרֵשׁ
տեստերում גֵּרוּשׁ
տեստերում עַל, מֵעַל
տեստերում אוּכָל
տեստերում גְּרוּזִינִי
տեստերում גְּרוּזִינִי
տեստերում מִבְחוֹל
տեստերում גְּרוּזִינִי
տեստերում גְּרוּזִינִי
տեստերում מִבְחוֹל

S

տալ נָתַן, הֶעֱנִיק
տալիստակ קָרֵשׁ, לִוּחַ־עֵץ
տալիս תַּחַת, מִתַּחַת לְ־
տակը מִלְּמַטָּה, בָּהִיר
տակեր מְבֻטָּר
տակտակ זְכוּת
տակտակել הִרְווִיחַ, הִשְׁתַּכֵּר
տակտակելի תִּישָׁדִי
տակտացնել אִשֵּׁר
տակտացում אִישּׁוּר
տան רַע, גָּרוּעַ, יָרוּד
տանթարանալ הִתְנַדְּרֵר, הִזְרַע
տանել בִּיזֵּז
տանեում מְעִילָה, כִּיסּוּי
տարագույն וִילוֹן
տարակիչ מִיכָּבֹּן
տարդ נָדַד
տարդագույն וָרוֹד
տարդապետություն תּוֹרָה, מִשְׁנָה
տարել (մեքենա) נָהַג
տարժվել הִתְרַגֵּל
տարժություն תַּרְגִּיל
տարկ הֶלְוָאָה
տարկած גִּירְסָה, נוּסְחָה
տարձ שָׂכָר
տարձակալել שָׂכַר (מִבַּעַל־בַּיִת)
הֶעֱסִיק (מִתְחַרֶּה)
տարձակալված שָׂכִיר
տարձով տալ הִשְׂכִּיר
տարորդ נָהָג
տարչակազմ מִנְהָל
տարչակարգ מִשְׁטָר
տարչապետ רֹאשׁ־מֶמְשָׁלָה
տարպետ אוּמָן
տարպետորեն בְּצוּרָה מְעֻלָּה
տարսավիր סַפָּר
տարսավիրանոց מִסְפָּרָה
տարվել הִתְנַהֵג
տարուց מִלְּפָפוֹן
տեգ קְרִיצָה, רִיב
տեղերամ (մոլորակ) נֶפֶשׁ, נֵגֶה
տեպ רוֹקֵן
տեր կենալ קָם, נָעַמְד, זָעַף
տերարերյալ בְּיַחַס לְ־
տերաբնակցնել הֶעֱבִיר, יִישֵׁב
տերադառնալ חָזַר, שָׁב
տերադարձ חֲזָרָה, שִׁבּוּת
տերադարձնել הֵשִׁיב, הֶחֱזִיר
տերականցնել שִׁיחְזֵר
տերականցնում שִׁיחְזוּר
տերակենդանացում תְּחִיָּה
տերահսկողություն בְּקָרָה, פִּקָּחוּת, בִּיקֹּרֶת
տերամանանգիտացում הַסָּכָה מִקְצוֹעִית
տերարկու מְעִיל
տերացական אַבְסְטְרַקְטִי, מוּפְשָׁט, עַרְטִילָאִי
տերելակ מְעִלִּית
տերլուծություն נִיתּוּחַ
տերհիշել נִזְכַּר, הֶעֱלָה

փոր בָּטֶן
փորագրել סִקֵּק
փորել סָפַר
փորել גִּיסְיוֹן
փորձ מוּמְחֶה, אֶקְספֶּרְט
փորձագետ צְרָה, מִכָּה, אָסוֹן, פֶּגַע
փորձանք מוּסָר, בַּעֲלִינְיסְיוֹן
փորձառու נִיסָּה (נִסְיוֹנוֹת)
փորձել הִשְׁתַּדֵּל (שֶׁנּוּשׁ)
סָעַם (הִסְתַּעֵם)
փորձնական נִסְיוֹנִי
փոցխ מִגְרָפָה
փոփոխվել הִשְׁתַּנָּה
փոփոխություն שִׁינּוּי
փոր סֵנֶן
փոքրացնել הִקְטִין
փչանալ הִתְקַלְקֵל, הִשְׁתַּבֵּשׁ
փրկել הִצִּיל, חִילֵץ, גָּאַל
փրկիչ מְצִיל, גּוֹאֵל, מוֹשִׁיעַ
փրկություն הַצָּלָה, הִישָׁרְצוּת, הִינָּצְלוּת
փուլ שָׁלָב

Քաանաա

քահանա כֹּהֵן
քահանայապետ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
քաղաք עִיר
քաղաքագիտություն מַדָּעֵי־מְדִינָה
քաղաքական מְדִינִי, פּוֹלִיטִיקָה
քաղաքականություն מְדִינִיּוּת, פּוֹלִיטִיקָה
քաղաքակիրթ תַּרְבּוּתִי, מְתוּרְבָּת
քաղաքակրթություն צִיבִּילִיזַצְיָה, תַּרְבּוּת
քաղաքային עִירוֹנִי, אוּרְבָּנִי
քաղաքապետ רֹאשׁ עִיר, רֹאשׁ־עִירִיָּה
քաղաքապետարան עִירִיָּה
քաղաքացի אֶזְרָח; עִירוֹנִי, בֶּן־עִיר (քաղաքա- -ացի)
քաղաքացիական אֶזְרָחִי
քաղաքացիություն אֶזְרָחוּת
քաղց רָעָב
քաղց רָעַב
քաղցած רָעֵב
քաղցկեղ סַרְטָן
քաղցր מָתוֹק
քաղցրություն מָתֹק, מְתִיקוּת
քամի רוּחַ
քայլ צַעַד, פְּסִיעָה
քան מֵאֲשֶׁר
քանդ כִּנְעָן
քանդել כִּנְעֵנִי
քանակ כַּמּוּת
քանակ פְּסֹל
քանդակագործ פֶּסֶל
քանդակել פִּסֵּל
քանդել הָרַס, מוֹטֵט, הֶחֱרִיב
քանի כַּמָּה

Փ

փաթեթ חֲבִילָה
փախչել בָּרַח, נָמַלַט
փախստական פָּלִיט
փախուստ בְּרִיחָה, מְנוּסָה
փակ סָגוּר
փականք בְּרֵיס
փակել סָגַר
փակվել נִסְגַּר
փակուղի מָבוֹי סָתוּם
փայլ זֹהַר, בְּרָק, נִצְנוּץ
փայլել זָהַר, הִבְהִיק, נָצַץ
փայլուն מְזֹהָר, מְבְרִיק, נוֹצֵץ, בּוֹהֵק (דָּבָר וּנוּשׁ בְּנוּשׁ)
փայտ עֵצָה, מִפּוֹאָר (הוֹעֲלָה)
փայտե עֵצִי
փայտե -עֵץ, שֶׁל עֵץ
փառաբանել פִּאֵר, הִדַּר
փառք כָּבוֹד
փաստ עוּבְדָה
փաստաբան עוֹרֵךְ־דִּין
փաստարկ אַרְגּוּמֶנְט, טַעֲנָה, נִימוּק
փաստաթուղթ מִסְמָךְ
փարոս מִגְדָּלוֹר
փափուկ רַךְ
փեսա חָתָן (դստեր ամուսին)
գֵיס (քրոջ ամուսին)
փեսացու חָתָן
փետրվար פֶּבְרוּאָר
փետուր אֶבְרָה, נוֹצָה
փիլիսոփա פִּילוֹסוֹף
փիլիսոփայություն פִּילוֹסוֹפְיָה
փիղ פִּיל
փլատակ חוּרְבָּה, שְׁרִיד
փյունիկեցի פֶּנִיקִי, פִּנִיקִי
Փյունիկիա פֶּנִיקֶה, פִּנִיקִיָּה
փնտրել חִיפֵּשׂ
փոթորիկ סְעָרָה, סוּפָה
փոխանցել מָסַר
փոխարեն כְּמָקוֹם
փոխարինել הֶחֱלִיף
փոխգնդապետ סְגַן־אַלּוּף
փոխել שִׁנָּה, הֶחֱלִיף
փոխնախագահ סְגַן־נָשִׂיא
փոխվել הִשְׁתַּנָּה
փողկապ עֲנִיבָה
փողոց רְחוֹב
փողոցային (שֶׁל) רְחוֹב
փոշի אָבָק
փոշոտ אָבִיךְ (יוֹם)
փոս בּוֹר
փոստ דֹּאַר
փոստատար דּוֹר
փոստատուն דֹּאַר

Ռ

ռ ר
ռազեալ רָצָה
ռաբ שְׁמוֹנָה, שְׁמוֹנֶה
ռաբերորդ שְׁמִינִי
ռաբսուն שְׁמוֹנִים
ռաժ כּוֹחַ, עֹצְמָה
ռաժեղ חָזָק
ռաժեղացնել חִיזֵק
ռաժեղացում חִיזּוּק, הִתְחַזְּקוּת
ռազ גְּדִי
ռազմանավ אוֹנִיַּת־קְטָל, עֵל־קְטָל
ռազմանավագնաց עוֹלָה (לְרֶגֶל), צְלִינָן
ռազմանավագնացություն עֲלִיָּה (לְרֶגֶל), צְלִינוּת
ռազմարկել שָׁלַח, שִׁגֵּר
ռազմարկվել נִשְׁלַח
ռազեկցել לִיוָּה
ռազեղ מוֹחַ
ռազերգ מָסֹר, אִגֶּרֶת
ռազիղ יָשָׁר
ռազմաթիռ מְסוֹק
ռազդել תִּיקֵן
ռազդություն כִּיּוּן
ռազտ גָּמָל
ռազտեր נוֹסֵעַ
ռ՞ւմ של מי?
ռանակություն כּוֹשֶׁר, כִּישָׁרוֹן
ունեմ יֵשׁ לִי
ունեցվածք רְכוּשׁ, נְכָסִים, נָכָס, קִנְיָן, טוּבִין
ունկնդիր מַאֲזִין
ունկնդրել הִקְשִׁיב, הֶאֱזִין, שָׁמַע
ուշ מְאֻחָר
ուշադիր קָשׁוּב לְ־
ուշադրություն תְּשׂוּמַת־לֵב, שִׂימַת־לֵב
ուշաթափվել הִתְעַלֵּף
ուշանալ אִיחֵר
ուշքի գալ הִתְאוֹשֵׁשׁ, הִתְעַשֵּׁת
ուռուցքային אוֹנְקוֹלוֹגִי
ուս כָּתֵף
ուսադիր כּוֹתֶפֶת
ուսանող סְטוּדֶנְט
ուսյալ מְשׂכִּיל, מְלוּמָד
ուսմունք לֶכֶן
ուսումնասիրել לָמַד, סָקַר
ուսուցիչ מוֹרֶה
ուսուցչուհի מוֹרָה
ուտել אָכַל
ո՞ւր לְאָן
ուրախ עָלִיז, שָׂמֵחַ, מְבוּדָּח
ուրախանալ שָׂמַח, שָׂשׂ
ուրախություն שִׂמְחָה, שָׂשׂוֹן, חֶדְוָה
ուրբաթ יוֹם שִׁשִּׁי
ուրեմն אֵז
ուրիշ אַחֵר
ուրվական רוּחַ רְפָאִים
հուլիս לָאוֹר, פִּירְסֵם -հրա- (տարակել)
հակիլ (համակարգչով) טַרְקְטוֹר
տրակտոր עָטָן, הֶעָנִיק, הֶעֱמִיד לִרְשׁוּת
տրամադրել מַצַּב רוּחַ
տրամադրություն רַכֶּבֶת כְּלָה, מִשְׁלִית
տրամվայ (שֶׁל) תּוֹבָלָה, (שֶׁל) הַחְבּוּרָה
տրանսպորտային כָּנַס
տուգանել מָקוֹם
տուգանք בֵּית, בִּנְיָן
տուն קִיפְסָה, מַאֲרָז
տուփ מִמְּשָׁךְ
տևական אָרַךְ, נִמְשָׁךְ, הִתְמַשֵּׁךְ
տևել מֶשֶׁךְ
տևողություն

Ր

ռոպե דַּקָּה

Ց

ցածր נָמוּךְ
ցանկ רְשִׁימָה
ցանկալի רָצוּי
ցանկանալ רָצָה, קִפֵּץ בְּ־
ցանկապատ גָּדֵר
ցանկություն רָצוֹן, חֵשֶׁק
ցանց רֶשֶׁת
ցավ כְּאֵב
ցավել כָּאַב
ցավեցնել הִכְאִיב
ցատկ קְפִיצָה (הֵזֵאוּת הַמְּנוּעִית -վրա)
ցիտել מִיתֵּר (מְיוּתָר)
ցատկել קָפַץ, קִיפֵּץ -ոտքս (הֵזֵאוּת הַמְּנוּעִית -վրա)
ցարական צָאר־
ցեխ בּוֹץ
ցեղ שֵׁבֶט (ցեղախումբ)
ցեղակից בֶּן (אוֹתוֹ) שֵׁבֶט
ցմահ ազատազրկում מַאֲסַר־עוֹלָם
ցնցել זִיעֲזֵעַ, זִיעֲזֵעַ
ցնցուղ מִקְלַחַת
ցտեսություն לְהִתְרָאוֹת, שָׁלוֹם
ցուլ שׁוֹר, פָּר
ցույց անել הִפְגִּין
ցույց տալ הָרְאָה, הֵצִיג
ցուրտ קָר
ցուցադրել הֵדְגִּים
ցուցակ רְשִׁימָה
ցուցակագրում הַרְשָׁמָה, רִישׁוּם
ցուցահանդես תַּעֲרוּכָה
ցուցանակ שֶׁלֶט
ցուցարար מִפְגִּין
ցուցափեղկ סֶלוֹן־רַאְוָה
ցուցում הוֹרָאָה

עֵזֶר օգնել
עֶזְרָה, סִיּוּע օգնություն
אוֹגוּסְט օգոստոս
הִשְׁתַּמֵּשׁ օգտագործել
יָעִיל, מוֹעִיל, שִׁימּוּשִׁי; օգտակար
בְּרִיא -ում առողջության համար)
(մար)
הִשְׁתַּמֵּשׁ օգտվել
תּוֹעֶלֶת օգուտ
אֹזֶן օդ
אֲוִירִי օդային
סָמוּךְ օդանավ
נְמַל־תְּעוּפָה օդանավակայան
טִיס օդաչու
מְקָאוֹרוֹלוֹג օդերևութաբան
מְקָאוֹרוֹלוֹגִי օդերևութաբանական
חֵיל־אֲוִיר օդուժ
סִיֵּעַ, חָסַד, עָזַר օժանդակել
סִיּוּעַ, תְּמִיכָה, סַעַד օժանդակություն
עֹא նշ
צוּרוֹן օձիք
סָבוֹן օճառ
אוֹקְיָאנוֹס օվկիանոս
זַר օտար
יוֹם օր
יוֹמָן օրագիր
סֵדֶר־הַיּוֹם օրակարգ
לוּחַ օրացույց
מְחוֹקֵק օրենսդիր
חוֹק օրենք
חוֹקֵק օրենք սահմանել
יוֹם אַחַר יוֹם օրեցօր
עֲבֵרְיָן, מֵפֵר חוֹק օրինազանց
דוּגְמָה, מָשָׁל, דָּגֶם, מוֹפֵת օրինակ
חוּקִי օրինական
הִתִּיר לְפִי חֹק օրինականացնել
בְּחוּרָה օրիորդ
בִּירְדָּ օրհնել
בָּרוּךְ, מְבוֹרָךְ օրհնյալ
בְּרָכָה օրհնություն

פ

בֵּית־חֲרוֹשֶׁת, מִפְעָל ֆաբրիկա
חוּנָה, קֶשֶׁק חֵקְלַאִי ֆերմա
פִילְהַרְמוֹנִי ֆիլհարմոնիկ
כַּסְפִּי ֆինանսական
מִימֵן, הִשְׁקִיעַ ֆինանսավորել
מִימּוּן ֆինանսավորում
כְּסָפִים ֆինանսներ
צַרְפָתִית ֆրանսերեն
צָרְפַת Ֆրանսիա
צָרְפָתִי ֆրանսիական
צָרְפָתִי ֆրանսիացի
כְּדוּרְגֶל ֆուտբոլ
כַּדוּרְגְּלָן ֆուտբոլիստ

מִשּׁוּם שֶׁ־, מֵאַחַר שֶׁ־ քանի որ
סַרְגֵּל քանոն
מִשְׁקָל քաշ
גָּרַר, מָשַׁךְ քաշել
מְרוּבָּע, רְבוּעַ քառակուսի
אַרְבָּעִים քառասուն
קְוַרְטֶט, רְבִיעִיָּה քառյակ (երաժշտական)
רֶבַע քառորդ
אֹכֶן քար
מַעֲרָה քարանձավ
(שֶׁל) אֶבֶן, אַבְנִי քարե
תְּקוּפַת הָאֶבֶן քարե դար
פְּרוֹפַּגַנְדָה, תַּעֲמוּלָה քարոզչություն
סַתָּת, מְסַתֵּת, חָרַשׁ אֶבֶן քարտաշ
מַפָּה քարտեզ
מְזִכִּיר քարտուղար
מִזְכִּירוּת քարտուղարություն
מִזְכִּירָה քարտուղարուհի
דּוֹד քեռի
אַף քիթ
מָכוֹשׁ քլունգ
יָשָׁן; քնել
נִרְדַּם (քուն մտնել)

Քննել

כְּבָסָת քնեսեթ
מְבִקֵּר քննադատ
בִּיקֵר, מָתַח בִּיקֹרֶת עַל քննադատել
זָן, דִּיסְקֶס քննարկել
דִּיּוּן քննարկում
בָּחַן քննել
חוֹקֵר քննիչ
בְּחִינָה քննություն
בָּכָה լաց լինել
נָדַד, נוֹדֵד թափառել
עֶשְׂרִים քսան
הִצְבִּיעַ քվեարկել
הַצְבָּעָה քվեարկություն
כּוֹרְדִי քրդական
נוֹצְרִי քրիստոնեական
נַצְרוּת քրիստոնեություն
הִתְנַצֵּר քրիստոնեություն ընդունել
נוֹצְרִי քրիստոնյա
זִיעָה, יָזַע քրտինք
הִזִּיעַ քրտնել
אָחוֹת քույր
כּוֹרְדִי քուրդ
כּוּרְסֵה, תַּרְשׁוּם քուրմ

Եւ

וְ־ և
וְכוּלֵּהּ, וְכַדּוֹמֶה, וְעוֹד և այլն
גַּם նաև

Օ

נְוַה־מִדְבָּר օազիս
עֹזֶר օգնական

Արման Հակոբյան

ԱՐԴԻ ԵԲՐԱՅԵՐԵՆ

Երկրորդ, լրամշակված հրատարակություն

Չափը՝ 70x100 1/16: Ծավալը՝ 43.5 տպ. մամուլ:
Թուղթը՝ օֆսեթ: Տպագրությունը՝ օֆսեթ:

Տպագրվել է «ՎԱՎ-ՊՐԻՆՏ» ԱՊԸ հրատարակչության տպարանում
Հասցեն՝ Ազատության 24/11, հեռ. 28 54 28
E-mail: vmv_print@yahoo.com
www.vmv-print.am
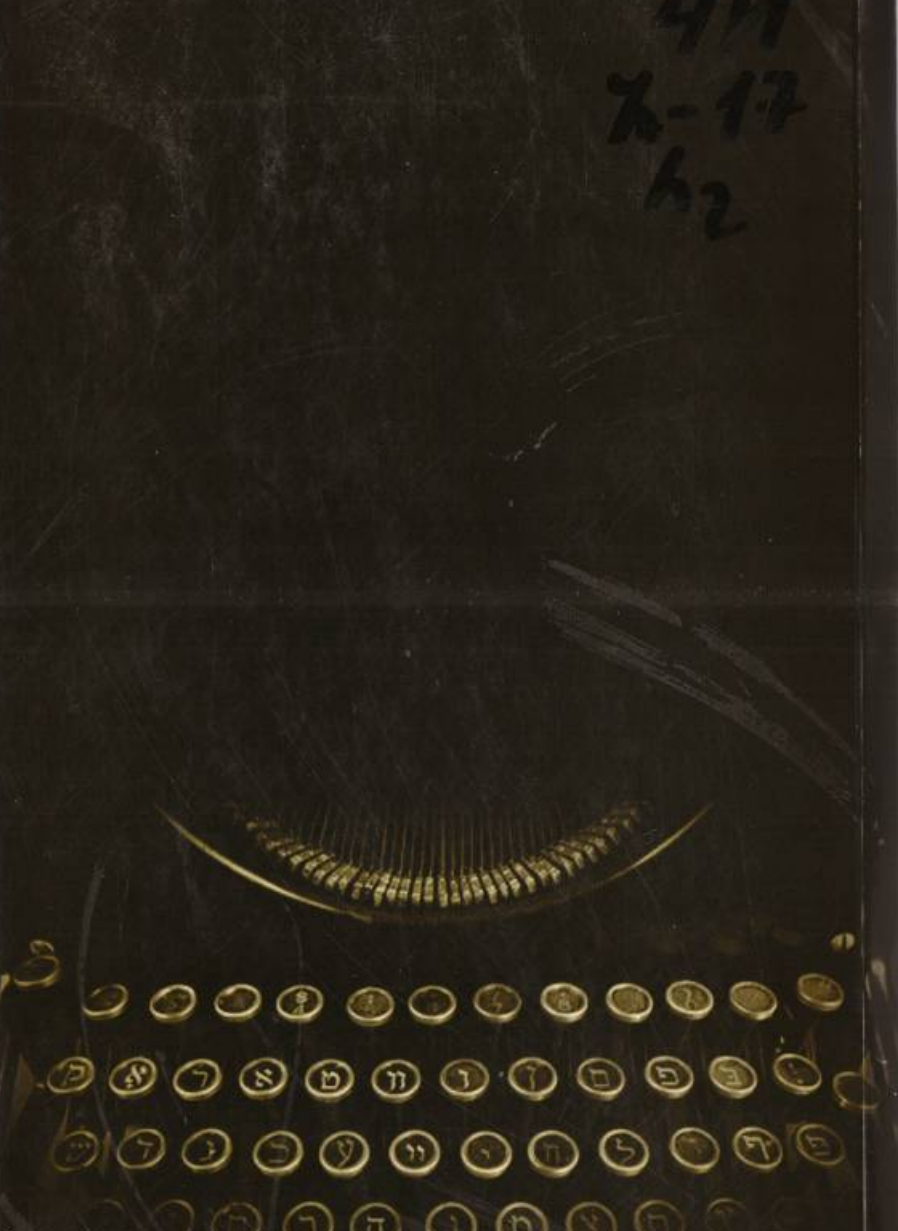
411
Z-17
h2